SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoler; Čišćer: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 75 | Budyšin — Štwórtk 1. haprleje 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Zakoń wo Wulko-Hamburgu do mocy stupił

Sprjedu wjeczor je so we wulkej sali Hamburgskeje radnizy swjatoczny statny akt wotmě. Pschiczina běsche, so zakoń wo Wulko-Hamburgu do mocy stupi. Pschitomni běchu wjednikowy namětnik němski minister Rudolf Heß, němski šnutskowny minister dr. Frick, němski finanzny minister hrabja Schwerin z Krosigk, němski wobhadny minister dr. Dorpmüller a němski organisaziski nawjednik dr. Ley.

Statny bohot župny nawjednik **Kaufmann** w swojej powitaniskej rěči rjekny, so je wjednik z nowym zakonjom dospěł, schtož so z dotkimi jednanjemi a diskusijemi njeběše možno było pschewjesćeć. Hamburgscy bohot so nimo wjednika też ministerkemu presidentej Göringej dźakowasche. Potom nowe krajiny a jich wobydlerjow do Hamburga witasche.

Němski šnutskowny minister **dr. Frick** dopominasche na wobstejnosće statnych prawow, kajkež hischće psched pjeć lětami mějachmy. Tehdy běsche njemóžny stat z hrajku stronow, klažow a krajow. Wjednik móz pschewisa, zo wobstejnosće pscheměnichu. Minister też dźěli, so budźa Hamburgske nastrojenja za powschitkowne nowoorganisowanje wulki wažne. Zakoń wo Wulko-Hamburgu so w dwěmaj etappomaj pschewjedźe. Prěnja etappa so dźensa pschewjedźe. Tři pruske měšćanjanske wokrjeży a rjad pruskich gmejnow do Hamburgskeho kraja pschińdźe. Altona, Wandsbeck a Harburg-Wilhelmsburg su někto hamburgske města.

Statny bohot župny nawjednik Kaufmann je postrowjaj telegrammaj wjednikej a ministerskemu presidentej generalnemu wyschkej Göringej pósłał.

Němski kichizak „Emden" z Alexandrije wotjěł.

Němski kichizak „Emden" je wutoru pschipoldnju z pschistowa egiptowskeho města Alexandrije wotjěł, hdyž běše sydom dnjow sandźeneho tydźenja pschijěł. Wot 10. oktobra tuteho wukubłanski kichizak pod kommandom mórskeho kapitana Lohmanna někotre měsacy po swěcze puczuje.

Zaso wótriše wojowanja pola Madrida

Na wschelakich frontach su schpanišzy nazionalni nadběhi k lschewikow wotrasyli. Pola Louille je 6. divisija bolschewikskich wotdźelenja wotrasyła, kiž hrjebje nazionalistow nadběhachu. Mjenschej nadběhaj, jedyn pola Madrida a jedyn na polodnischej fronce, su nazionalni wojacy wotpokazali.

Kaž so powě, Madrid njeje wjacy hrjedźischcźo sastaranja wojakow „generala" Miaje z zrowu, ale tuto hrjedźischcźo je so do Valencije pschepokazało. Miaja dha so je z wojimi wojakami k mórskemu hrjebej schahnył, jeli so budźa nazionalni pschez lnje na Madrid tłóčić.

Na fronce pola Cerdoby su bolschewikoju 400 morcowych schubiži. Nazionalni wojacy su jeden maschinke strělby a 200 strělbow dobyli. Też pola Cifuentatesa na Guadalajarskej fronce su bolschewiscy wojacy cźełku schkodu pocźerpiłe. S fronty pola Avile so powě, so je tam 46 polizajskich sastojnikow k nazionalnym wojakam pschescheło.

Njedaloko Barcelony je so póndźelu žylne rosbuchowanje stało. Pschi hrimocźe so měšćanjanke wobydlerstwo njezměrnje roshori. Měšćanjenjo hdy mahłachu, so dźěchadła nazionalne wójnske łódźe do města strělachu. Wobrazdźe pak běsche dla njekedźbliwosće strażerskeho muzstwa bolschewikski muniziowy schlad do powětra sleczał. Wjele wojacy běchu hdy wobeh sadźěkali a z tym rosbuchowanje sawinowali. 19 bolschewikow so na městnje morì. Katalanscy bolschewikojo wjednicy dachu nimo toho 11 wozobow „dla sabotaje" zastrělić.

Sowjetskoruski parnik je w tutych dnjach se 87 samochodami a 200 strělbami z Barcelonskeho pschistawa wuzamołowanymi łaschcźemi z Barcelonskeho pschistawa wuplował. S Barcelony so powě, so w łaschcźach cźełka wyschich offizirow a politiskich kommissarow, swjetscha so wjetschich Rußow, wjesu, kotrychž su w Schpanskej morili. Cźełka na wozebitym dźělu pohrjebnischcźa w Odeży pokhowaju.

Franzowske njemarxistiske nowiny potwierdźeja powěsć, so je so 1800 dobrowólnikow w Barcelonskim pschistawje na kraj wuplodźiło.

Kaž so z nazionalneje wójnskeje rosprawy wo wutornischich wojowanjach shoni, su nazionalni letarjo na cźerwjene letanischcźo w Andujaru bomby mjetali a 12 letadłow sniczili.

Španiscy nacionalni so na Biskayskej fronće přełamali

Do Salamanki su powěsće dóschłe, so su nazionalni wojacy na Biskayskej fronce w połnócnej Schpanskej k dołhemu ranju wot Bilbaowa postupowali. Nizionalna artillerija je hrjedu rano pschi zwitaniu do bolschewikskich stejischcźow mjes Villarealom a Ochandianom hylnje tłełała. Někotre hodźiny pozdźischo wjetsche wotdźele pěschkow k nadběhej postupowachu. Tanki a kanony jich podpjerachu.

Bolschewikojo nahły nadpad njemóžachu widźerjeć a dyrbjachu swoje hrjebje wopuschczić. Pschi tym wjele ludźi hubichu. Hač runjez so cźerwjeni sałatke pschecźiwjachu, jich nazionalni někotre kilometry wróćo sehnachu. Poźlednje powěsće sdźěluja, so su nazionalni wojacy hižo bolschewiksku frontu pschełamali a so za cźekazymi puschczili.

Tři bolšewikske nadběhi so wotpokazałe

S wójnskeje rosprawy, kotruž su schpanišzy nazionalni druhi dźeń jutrow wudali, wuhadża, so su jich wojacy na połnócnej fronce bolschewikski nadběh na wjeź Lorillo wotrasyli. Njepschezeł 30 mortwych a wjele wójnskeje potrjebny na wojowanischcźu wostaji.

Nazionalni tehorunja bolschewikske nadběhi na Araraku pola Madrida a na Cueźtu de Perdices, tehorunja w tutych stronach wotpokasachu. Jako nazionalni wojacy postupowachu, so jim poradźi, cźerwjenym wětschu schkodu naczinicź.

S radiowych powěsćow wuhadża, so je so na cźełkeho wojerskeho instruktera Bartina w Barcelonje nadpad skucźił. Anarchistojo běchu nadpad naschkakali. Bartin je cźežko rani.

Sputanych do morja cźišnyli.

Nowiny „Echo de Paris" su rosprawu franzowskich rudnistich lěkarjow wo pschepytowanju cźełkow wojerskeje, kiž su so psched dlšchim cźasom do Hendaye w krótkowjeczornej Franzowskej k mórskemu hrjebej pschiplawiłe. Na łatyńsku lěkarsku swjeczenjow hdy myslu, so su morwi nazionalni Schpaniczenjo, kotrychž su bolschewikojo jako sastajenjow sajeli a pryedy hač su so k franzowskemu mórskemu hrjebej pschiplawiłe. Na někotrych cźełach su hischće znamjenja cźiwilowanja spóznacź.

Awstriskich nazionalsozialistow z jatby puschczili.

K jutram běsche so w Awstriskej politiska amnestija wocźakowała. Wo njej hamtske wobjerwanjenja dotal njeje znate. S dowěrjenja hódnjeje strony pak so shoni, so su někotrych nazionalsozialistow, kotrychž běchu hischće do 11. julija 1936 sajeli, pschi składnosći jutrownego zwjeselenja z jatby puschczili.

Ministerski president Hodża wospjet we Winje.

Cźěchosłowakski ministerski president Hodża je dotal na horje Semmeringu pola Wina pschebywał. Kaž so powě, je so wón znowa do Wina podał. Tuto jeho druhe pschebywanje we Winje so w politiskich kruhach žylnje wobkedźbuje.

Japanski sejm so rozpuščił

Japanske knježerstwo je we wurjadnym pohrjedźenju wobstajiło, hdyž rosbuschcźi. Běsche so wupokazało, so politiske strony nadźiwajcy teho, so je so skhadźowanje dwóch podležischo, njeběchu swólniwe, knježerstwowe pschedłohi, kiž hischće njeběchu wotbyte, porjadnje dowotradźeć. Nowowólby do japanskeho hjejma su so na 30. haprleju postajile.

Rospuschczenje hjejma je w tym nastupanju pischełkowało, so je so hakle njedawno pišało, kak wuspěch knježerstwa ministerskeho presidenta Hajaschija w tym wobstejeł, so knježerstwo z politiskimi stronami hromadze dźěła. Wjele dyrbjesche knježerstwo stronam wjele pschiswólnić, so by smóžnito, so hdyž we hospodarskim planje, kiž 3 miliardy jenow wopschija, a we najwažnischich knježerstwowych pschedłohach dowotradźi.

Knježerstwo chcyschce na kóždy pad sadźerwać, so by so hdyž rospuschczył, domiž njeby we nowych pschedłohach dojednał. Strony hdy wumusowachu, so so cźahł hdyž hjejmowe skhadźowanja wo dwě njedźeli podležischi, hač runjez sakonski cźah za skhadźowanje hdyž 3 měsacy truczinja. Hdyž pak wutoru skoro kaž z ultimatom nowe podležischenje skhadźowanskeho cźaha za hdyž zadachu a wot teho dowotradźenje wažnych pschedłohow, mjes nimi sakonjow wo hospodarskej kontrolli, wo reformje w katastrowe, wo sawjesćenju potainstwa wojerskeje słužby, wotwižne cźinjachu, hdyž wójsko a namórnistwo zadachtej a dopschecźi, so so hdyž rospuschczi.

Gandhi wo wustawinej krizy w Indiskej

Gandi je sastupjerjej Londonskich nowin „Daily Herald" prajił, so je jendelske knježerstwo kamopostajenju w Indiskej łónz sesnilo. W Indiskej nětko niebudże wjacy knježerstwo ludoweje wjetschiny knježi, ale knježerstwo mjecza. Gandhi jendźelskemu knježerstwu porokowaische, so zadanja kongrežoweje strony njeje pschińdło. Kongrežowa strona běsche zadała, so gouwernourjo njesmědźa swoje wobzbite prawa wužiwacź. Tak so Gandhiej zdawa, so je jendźelske knježerstwo sadźo tak sławne stamało, schtož je zwjatocznje pschilubiło. Też nowinam „Daily Expreß" je so Gandhi podobnje wuprajił.

Dotal je so jenož w Bengalskej a Sindu provinzialne knježerstwo wutworiło. W Bengalskej koalizija z burskeje strony, muhamedanow a někotrych njewotwisnych skupinow knježerstwo podpjera. Jeli so so njeporadźi, w bliżschich dnjach też w druhich provinzach knježerstwo wutworicź, dyrbi so gouwernerum połnomóz da k pschewjedźenju nuznych sakonskich a sarjadniskich dźěłow. Pschi tutej swojej połnomocy su gouwernerojo potom jenož wot generalneho gouwernera wotwisni. Take połnomocy bychu normalnje 6 měsacow trałe, jendźelski parlament móže pak je na lěto w nuznym padźe zaso na tři lěta podležischcź.

W Jendźelskej wuwiesche w Indiskej z wulkim sajimom wobkedźbuja. Londonske nowiny „Evening Standard" pisaju, so chce Gandhi indiskej wustajnje łónz sčinicź. S jeho wosławjenim je zajnje spóznacź, so kongreß jane skhadźenstwa njepschewostnje. Wolerio w Indiskej badża swoju błóh sastupjerjam kongrežoweje strony, dokelż su je swojim dóstom njespokojom, a dokelż kongrežowych ludźi jako swojich wjednikow a Jendźelczanow jako swojich podtočowarjow wobkhladuja. Chcedża mjenje cźežko dźěłacź a trochu wjacy k jedži měcź. Pschichod Indiskeje wot teho wotwižuje, hač so poradźi, tute rosnunne pschecźa dopjelnicź.

Kěžorske krónowanje w Indiskej so wotpraji

Jendźelske nowiny „Daily Mirror" su jenkrótka powěsćej wocźišcźełe, so staj jendźelskaj kralowskaj mandźelskaj swoje „krónowanske puczowanje po dominionach" ipschescheloj. Puczowanje běsche so na pschichodne léto postajiło. Też krónowanske zwjatocznosće jako indiskeho kěžora so spunjesche.

Na mjezno kralowskeju mandźelsku so Kenski wójwoda a jeho mandźelska na dźewjezmešaczne puczowanje po dominionach podachaj. Kenski wójwoda dha wschitke hołdowanja za swojeho bratra pschijimnacź. Jako pschicźina za tutón nowy plan so wojerstwo, so kral nima jo pschihódne, hdyž dyrbi pe tak krótkim cźasu swojeho knježerstwa Jendźelsku na dlschi cźas wopuschczeć.

Norman Davis nima tajnych poručnosćow

Norman H. Davis, kiž budźe Sjednoćene Staty na žwětowej zokrowej konferency w Londonje zastupowaś, je wutoru do Jendźelskeje pśišeł. Někotre nowiny běchu pśajale, so je wón wot Roosevelta „tajne poručnosće“ dobu dostał a so je so jemu poručiło, so by dla zaměrjenja žwětowego měra jednał. Norman Davis pak nowinarjam rjekny, so je tuto wubarowanje wopaczne. Sdźeli pak, so je Amerika žwólniwa, na pomjeńšenju zlow dobu dźełaś. Tehorunja je žwólniwa, so na pospytach k wobmjeśowanju bróniwenja wobdźełśiś. Wón pak pśipómnjeł, so je Sdružene staty, jako dychu w Europje w tu chwilu za to njebuchu.

Japanski najwyšši rjad za jendźelskeju kralowsku mandźelsku.

S Vancouvera w Kanadźe so powe, so je tam bratr japanskeho cesarja princ Čičibju pśišeł. Princ do Londona puśuje, so by so na krónowańskich žwjatocnosćach wobdźełił. Pśišeł tutej skladnosći princ kralej Jurjej VI. rjad chrysanthemoj pśepoda. Chrysanthemošt rjad pśenjeje rjadowniže staj dotal jenož japanski cesar sam a wjerch Manin, najstarši pólny marschall japanskeho wójska nošnjoł. Jendźelska kralowa Hilja dostanje pśenju rjadownju rjada žwjatoje króny, to je wusnamjenjenje, kotruž jenož někotre japanske princeze nošeja.

Konferenca žwonkownych ministrow nordiskich statow.

W finskim hlownym měśe Helsinkach bo 20. haprleje žwonkowni ministrowje nordiskich statow sejdu. To je pśeni króć, so je so taske wuradźowanje do finskeho hlowneho města położiło.

Tež Nowoseelandska bróni.

Nowoseelandska je jendźelska kolonija w południšnim morju njedaloko Australskeje. Knježeństwo tuteho kraja je wobsamknło, so žiwoju Kitajcu móc sebju bróniś. Pśichódnje so Kitajca móc wot wójnskeho ministerstwa dóli a dostanje swoje šamsne larjadnistwo.

Kommunistiska agitacija w šuriske škuli.

Spriske nowiny pišaju, so su w jenej škuli w měśe Nicosia kommunistiske agitanty wotkryli. Někotrym šulerjam móžachu kommunistiske propagandne spisy wotewjasć. K wuslědźenju agitatorow je so dokładne pśeśerpśetowanje zapoczało.

Radio

Pjatk, 2. haprleje so hyšći:

Königswusterhausen: 6 jwony, tacźele. 6,30 ranšći konzert (z Königsberga), mjes nim 7 powésće. 11,30 ša bura. 12 pśipołdnišći konzert (z Hamburga). 12,55 cźasowe znamjo. 13 zbožopśiceža. 13.15 pśipołdnišći konzert (z Hamburga). 13,45 powésće. 14 wšelake hudźba. 16 popołdnišći konzert. 18 Brahmśowa klaverna hudźba. 19 k žwjatotej. 19,45 wothłós z Němskeje. 20 powésće. 20.10 Salzburgski Mozartowy kwartett. 21 wjesela hra. 22 powésće, sport, wothłós z Němskeje. 22,30 nózna hudźba.

Lipsk: 6,10 gymnastika. 6,30 ranšći konzert (z Königsberga), mjes nim 7 powésće. 8 gymnastika. 10,30 a 11,30 wjedro. 11,45 ša bura. 12 hudźba za pśiheštawku w dźeli. 13 powésće. 13,15 pśipołdnišći konzert (ze Saarbrücken). 14 powésće. 14,15 tacźele. 15 ša žonu. 16 ša młodźinu. 16.55 tacźele. 18 konzert (z Drježdźan). 19,45 100 wuplodźeńskej bitwje. 20 powésće. 20,10 drama „Thorowy hójśe.“ 21,30 tacźele. 22 powésće, sport. 22,30 reje.

Berlin: 20,10 konzert. — **Hamburg:** 20,10 rejwanska hudźba. — **Wrótsław:** 20,45 pruske rěcze. — **Köln:** 20,10 wojaze, towaršchojo. — **Frankfurt:** 20,10 Bajkowa hudźba. — **Warschawa:** 20 wojeński konzert.

Započatk julija wokrejšnuj žwjedźeń němskeho swjaska za cźełkowuczowanje w Lubiju.

Rospominanja wo wuhotowanju pśenjeho wokrejšnego žwjedźenja němskeho swjaska za cźełkowuczowanje (wokrejš 8, Hornja Łužica), kiž so započatk julija we Lubiju wotmêje, su tak daloko pokraczowałe, so je hrubo porjadne takse swóźeny:

Se sawodom budźe njedźelu 27. junija znamjenita kopańca na pśiwem. Jej so pśajśowny ból pśišłamknje abo so pśed njej mjeta. Kopańca nźed wotewrjenjom wokrejšnego žwjedźenja žamełho so tehodła hraje, dokelž so 1. julija sawjera ša kopańcu započnje.

Sorjedu 30. junija je dźeń němskeje młodźiny, hdyž jenottliwe šule, Hitlerska młodźina, młodolud a BdM žwoju turnarišku a sportišku dźeławosć dopokaża.

Sobotu 3. julija dopołdnja so wokrejšnuj žwjedźeń w sali měšćańskeho doma wotewri, pśišli radnizy so khorhoje horje ześahnu. Tutón dźeń so ś wubeźdźowanjemi wšitkich družinu wupjelni. Pśeni žwjedźeńšći dźeń so ś wjeczornej žwjatocnosćiju pod hołym njebjom na sportowniśkowu pśišli Tśelětni stronje; žwjatocnosć budźe manifestacija namjerjeneho kraja. Pśišli tutej składnosći so najšćerje hra wo domišnje pśedstajenje.

Njedźela 4. julija započnje so rano ś wulkostafetu a śhromadnym pśišlědkom kolojśiwnych towaršchow ś Lubijšeho, Jitawšeho, Budyšeho a Kamjenšeho hamtśeho hejtmanstwa. Nźedźe wokoło 10 hodźin so potom wšitko do žwjedźeńšeho cźaha šestupa. Cźaj pśiches město na Stare torhošćo poćeńdźe, hdźež so khorhoje němskeho swjaska poźwiecźa. Popołdnju wot 2 hodźin so na sportniśkowu šmuczowanja pśedewjedu. Nimo towaršstwow tež stronine wotrjadu, SA, wojeńske je mózy, połcźe a dźełkoweje słužby wustupja. Na tónzu sportiśkich šmuczowanjow, wjecźor wokoło 6 hodźin, so dobyczerjo wośjewja a poćeśca. Sswjedźeń wjecźor ś wjeśelej towaršchoścu wuklinczi.

Mózno tež je, so so wiczny žwjedźeń wotmêje. Wjele šmêše tež město žwonkowne žwjedźeńšći napohlad. Budźe žwjedźeńšiy wupy'chene a so wjecźor rjenje wobžwětli.

Sswjedźeńše šnamjeńško ma tak tunje bycź, so budźe kóždemu ludowemu towaršstwej mózno, so na wšitkich pśichedowacźich wokrejšnego žwjedźenja wobdźełicź. Tehodła njech so hišo někto kóždy na tutón dźeń pśihotuje.

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

Po zwućenym wašnju bê Maćica Serbska jutrownus rjedu zwołała swojich sobustawow k hłownej zhromadźiznje, kotraž bêše jubilejna, dokelž bêše dźewjećdźesata. Pśedsyda, knjez sudniski rada dr. Symank, hdyž rjanu liču Maćicarjow postrowi, na tu wosebitość pokaza. Pśejedy hač so do dźeńskeho porjada stupi, spominaše zhromadźizna na zemrête sobustawy a to na njedawno zemrêteju čestnaj sobustawaj Maćicy k. wyšśeho wućerja Augusta Kaplerja w Hermanecach a k. kubleŕja Handrija Krónu w Bukecach, kaž teź na knjeni radźićelku zwud. Róženku Holanowu. Zhromadźizna na wopomjeće tutych sebustawow postany. Z rozprawy sekretara Maćicy wukhadźeše, zo je so Maćica w zašłym lêśe tśi króć skhadźowała. Pśedsydstwo mêješe 4 posedźenja, 2 samo a 2 hromadźe z wubjerkom. Pśistupiłoj bêštaj dwaj sobustawnjej. Z rozprawow wotrjadow, kotrež bêchu so dopołdnja skhadźowałe, wukhadźeše, štož teź pśedsyda wuzbêhny, zo njeje w nich liśke prawe žiwjenje, je nuzne, zo so w jenottliwych wotrjadach wšê wosoby, kotrež chcedźa wêdomosnje za swój narod dźêłaś, hromadu namakaja.

Rozprawam pśizamknу so pśednošk knjeza farara Handrika z Drježdźan. Tutón rêšeše wo starych časach swojeje noweje domizny, wo dolinje, pśez kotruž Łobjo bêži a kotraž so w starych časach Ninany (Nisina) mjenowaše. Na wustojne wašnje, wužijo pśi tym cylu liêbu Drježdźanskich khrónikarjow a stawiznarjow, rêčnik dopokaza, zo je Hórnikowe stejnišćo, kotrež na pśenjej stronje swojeje Historije serbskeho naroda wuźiwa, prawe a kiž takle praji: „Hdyž so Khrystus narodźi, zajimachu naši prawótcowje wobšêrne kraje wosrjedź Europy wot Rhyna hač do Dnjepra a wot Baltiskeho morja h. 3 do Italskeje a Grekskeje.“ To wêzo płaći teź wo kraju nad Nižanow. Hdy budźichu Serbja hakle, kaž so to powšitkownje wuči, w 6. a 7. lêtstotku do tutych krajow pśikli, njeby Samo mohł Avarow, kotśiž bêchu so do srjedźneje Europy dobyli, z pomocu serbskich splahow zbić. To njebudźiše dokonjał, hdy by so tu njejednało wo lud, kiž bê kruće zasydleny a kiž cheyše tłóčacu kwaklu Avarow wottrasć. Herodot we swojich stawiznach rêči wo Skitach. To su Słowjenjo, kotśiž su kruty załožk za kolonizaciju w Srjedźnej Europje położili. Teź po Lindneru njejsu Serbja mohli hakle w času zadobyća Avarow do srjedźneje Europy so zasydlić. Wšê wjesne městnosće a ležownostne mjena swêdźa wo tym, zo su Serbja byli z pśiwnimi sydlerjemi krajiny Nižanow. Hrodźišćo pola Kośic je serbskeho typa, na kotrymž su Serbja lêtstotki dołho twarili. Z podrobnym materialom rêčnik tute swoje wuwjedźenja podpśê. Bohaty pśiklesk bêše z dopokazom, zo bêchu pśeswêdźace a zo bêchu aktuelne. Wšitcy bêchu pśeswêdźeni wo tym, zo so wêrnosć a prawda njeda na trajnje podtłóčiś.

Knjez wućeŕ Zahrodnik z Drježdźan poda posmjertne wopomnjeće wo njeboh wyšším wućerju Janje Gustavu Kerku w Pêrnje. Na wustojne wašnje rysowaše tutoho cźeńeho, ale swêrneho serbskeho pśacowarja, kotryž bê z pśikładneho serbskeho domu ve Čornjowje wušoł. Hdyž je teź dyrbjał zwonka swojeho domizny skutkować, je tola we wustojnych nastawkach pśeco zaso na swoju domiznu spominał.

Pśi wólbach do pśedsydstwa a wubjerka njenasta žanych pśemênjenjow, jenož město poklednika pśepoda so knjezej Jakubej Sajbje. Knjez pśedsyda Domowiny Pawoł Nedo rozprawješe skrótka wo naprawach pśećiwo Domowinje a wo zhromadźiznje k. wokrjesneho wjednika Reitera w Bukecach 25. měrca. Z narodnej hymnu so zhromadźizna skónči.

Hanka, dźiwna słužobna dźowka

Mnoho rjanych dołow ma Schwajzarica, štož mogł je pśicheliciś? — w jenej knihi wšitke sapiśane njejźu. Jedyn ś najbohatšich, jeli teź nic najrjeńšich, je dół, w kotrymž leži Heimiswyl. Wulkotne njejźu te hory, ś kotrymiž je wobdaty; w spodźiwnych postawach so wokoło njepośtiśeja, žu mózne Emmenthalske hórki, kiž žu delka šmêtkofolene a horkach cjornofolene, delka wobrubjene ześ łukami a polemi, horka jarośćene ś wyšokimi schmrêkami. Daloko widźeć w dole njeje, dokelž je pśeczmy dół, kotryž storka ś dothowjeceŕnym tónkom do hlowneho doła; Alpy žu tebo dla jeno ś woboju hórkfeju zhribjetow widźeć, kotrajž dół wobjimujetaj, ś tam pak tež w jaśnej krałnosći a w mózným wobluku na połodnišnim njebju. Krałna je woda, kiž so wšchudźom dobywa ze ikalow; zgle wurjadnje žu bohacje powodźene łuki a wubjerna póda te kóždemu pśahowanju; bohaty je dół, rjane a śkikowane twarjenja, kiž dół pyšcha. Schtóž chce žu na hlawnych Emmenthalskich twarjenjach wośćehowieć, nanidze je mnohe a wubjerne w tutym dole.

Na jenym ś rjanych dworow pak Schwajzarića, schtó mogł je pśicheliciś? — w jenej knihi wšitke sapiśane njejźu. Jedyn ś najbohatšich, jeli teź niz najrjeńšich, je dół, w kotrymž leži Heimiswyl. Wulkotne njejźu te hory, ś kotrymiž je wobdaty; w spodźiwnych postawach so wokoło njepośtiśeja, žu mózne Emmenthalske hórki, kiž žu delka šmêtkofolene a horkach cjornofolene, delka wobrubjene ześ łukami a polemi, horka jarośćene ś wyšokimi schmrêkami. Daloko widźeć w dole njeje, dokelž je pśeczmy dół, kotryž storka ś dothowjeceŕnym tónkom do hlowneho doła; Alpy žu tebo dla jeno ś woboju hórkfeju zhribjetow widźeć, kotrajž dół wobjimujetaj, ś tam pak tež w jaśnej krałnosći a w mózným wobluku na połodnišnim njebju. Krałna je woda, kiž so wšchudźom dobywa ze ikalow; zgle wurjadnje žu bohacje powodźene łuki a wubjerna póda te kóždemu pśahowanju; bohaty je dół, rjane a śkikowane twarjenja, kiž dół pyšcha. Schtóž chce žu na hlawnych Emmenthalskich twarjenjach wośćehowieć, nanidze je mnohe a wubjerne w tutym dole.

Na jenym ś rjanych dworow pak žiwa lêta 1796 jako dźowka Hana Schindźelakej — to pak so praji, so njeje jeje prawe mjeno było; to bê dźiwna holza, a nichtó njewiedźeśe, schtó wona bê, a ś wottkel bê pśichišła. W naležu bê so tas hišśeje posdże do duri tłapała, a hdyž bur ś woknom won pohlada, wuhlada wonka stejo wulku holzu ś brêmjenjom pod pažu, kiž so wo pśienozowanje praśeśeše, po starym šmuczenym waśchnju, po kotrymž so kóždy błespjenjeżnu pucźowaś abo nêhtóžkuli, kiž so korczmy sdaluje, a wo hospodu praścha we buriśich domach, a darmo dojtawa nij jeno nózśech pak w cźopłej hródźi, pak w cźoplym łožu, ale teź wjecźor a rano žiwoju cźopłu jêdź, a druhdy teź hišśeje pjenjezk na pucź. W Bernšśim kantonu žu domy, kotrež wopśiśuja wšchudnje hospodliwosći, bóle hacź w rauńšich krajach, a kotrež žu i rêdka jenu nóź bjes pśienozowanja. Tehdom da kwhaty bur, kiž mêješe dwanacźe śrêbzow na paśtwje, na žyjnje wopytanym hermanku wububnowacź: Schtóž chze ś nim wobjedowacź a jeho hóścź bycź, rjow. — Bur łakaśe holzu nuts pśichićź, a dokelž bêchu tunje ja jêdźu, žo hnydom sa blido žydnucź. Na burowsnje pśichikaśanje dyrbjachu so žónśe na ławzy hromadu žydnucź, a na žónzu pśichłydze so pśienozowaćka.

Jêdźachu dale; ale nêšćto wokomikow dokho njerêcźeśe so mnoho; wschitzu hladachu na holzu. Ta bê niz jeno wulka, ale teź žylnje twarjena a rjancho wobliśa. Sbrunjene bêšśe, ale rjenje tworjene; podobjoste bê wobliczo, ert maly, luby bêše, thutnej a wulkej wocźi, a spodźiwne waśchnje, kotrez bê na pśienozowaźu wośjebje napadne, cźinjeśe, so je jêdźazy nahladacź njemóžachu. To bê wêste šemjanite waśchnje na holzu, kotrez so ani šaprêcź, ani pśichwšacź njehodźi, a wšchem bêšśe tak, taź by tam delka jako Knjesowa dźowka abo jako jena, kiž je šmuczena, sa blidom rosłasowacź abo knjezicź, žedźała. Tehodła so wschitzu dźiwachu, ałdyž holza na słónczne burowe praśchenje: ś wotkel žy pśicheliciś a hdźe dha chześeš? wotmotkwi: so je khuda holza; so staj jej starśichej wumrêłoj; so dha žłužbu pytacź jako dźowka na wšach. Holza dyrbjeśeše hišśeje mnoho napraśchowanje pśichêtracź, tak njewêrliwi bêchu wschitzu za blidom. A hdyž na pośledku bur bóle na pruhowanje dyšli khutnje rjekny: „Je-li tebi wopravdźe tak wo to cźinicź, mójeśch tu wostacź, trjebam runje dźowku,“ a holza wotmotwi, so hy jej to tunje prawje było, so potom njetrjeba dêje wokoło bêžacź, tu dźiwachu žo wschitzy hišśeje bóle a njemóžachu ani wopšchimnucź, so bê wona dha a žłužobna dźowka bycź. A tola bê temu tak, a holza mêneśeše to zule thutnje; ale wêšo njebê žo k temu narodźiła. To bê bohata młynśa dźowka ś wośebneho domu, ś jeneho ś tych domow, wo kotrychž so nêhdy, hdyž hišśeje pjenjezy na dań njedawachu, powdaśe, so to tam pśichi herbitwach a dźełenjach pjenjezy njejźu licźiśe, ale po bêrtlach mêśe. Ale w druhej połojzy šandźeneho lêtstotka bê tak wulka khrobłosć nastała a mnohy bêchu tak hordźi a cźinjachu tak ś wulka so žo wopśiśacź njehodźi. Tehdom to bêšśe, so bohacźi burjuj žynojo ś nowymi tolerjemi na pśichemo pśiches rêku miętachu a žo wukadźowachu, schtó może dale. — tón njech žo w dwanatej hodźinje do hoscźenja pola jelenja poda. Tajki bê teź hołynny nan był. Pak wudźerżowaśche potnu jitwu ludźi jako hoscźi, pak bjeśśe wschitkich, kotśiž bêchu w korczmje hromadźe, a dyrbjeśe to nasajtra ś wulkimi pjenjezami sašo šarunowacź. Wón bê dokonjał, jako dragonar pśi jenym jeniczźim pśehładowanju sto hacź do dweju stow tolet pśehładowanju sto hacź do dweju stow tolet pśichetracź, a kehelach. Hdyž bê žo jemu druhdy tak prawje łakuło w jenej korczmje, by tam zyły tydźeń pśehêdźeł, a schtóž by do domu tam pśišłoł, by dyrbjał ś bohatym młynkom žoju picź, hewak by žebi wot njeho puśi dostał. Na tajke waśchnje wuczerpachu teź jamu stoła, a młynk po nêčźim wokhudny, hyrnjeź žo jeho wboha žo na hišśeje bóle pśicheczźwo temu wobarała a žo po-mêjnosći starała.

Wona łónz do pśedka widźeśe; ale ś wopacźneje haiby pśichitrowaśche žwoje wobśtejenja pśed ludźimi. Jeje pśichwušni njebêchu rady widźeli, so žebi młynka bjerje; pśichetoj wona wukhadźeśe ś dobrych ludźi, kotrymž so pśicheczźwjeśche młynkowe hrêšśne zadźerżenje; wona bê žebi tu jeńtwu wunusowała, połêpśenja žo nadźijeło; ale tuta nadźija bê ju sjebała — kaž hižo mnohu wbohu njewjesću — a-měšto połêpśenja bê to dale hórje pśichtichło. Tehodła teź njeźmêdźeśe sforźicź, a duž teź ludźo, runjeź so dźiwachu, kak dołho móże młynk to hišśeje wudźerżeć, njepyšnyhu wopraw-dźitych wobśtejenjow wêzow, doniž wboha žona njewumrê, ś mjerśanjom a rudźenjom šniczena. Duž tu mêkoho wiźaj njebê, kiž budźišśe žo starał a pśikrywał; njedostatk pjenjez našta, a hdźeź žo tón pokaża, tam pśichiłdu wêricźeljo taj ptaki, a to z dale wiazori, pśichetoj jedyn cźehnje druheho ša žobu a žadyn nochze bycź pośledni. Wulki dołh žo wukopa; dźeń konkursa pśichinźe a spójzera wschitko, a bohaty młynk bu štary a hubjeny khudźinka, kiž dyrbjeśche mnoho lêt dom wot domu po proščenju khodźiźj; pśichetoj wón bê dołho živy.

(Pokračowanje sćêhuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje 1. haprleje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Wostań doma!

Hlej, doma jeno kše či wysk a strowosć. — Tak wostań doma! Wopomń: toho misnje, Kiž nowy do noweje hry so čisnje, A namka, dźež je pytał jasnosć, ćmowosć.

I. Ćišinski.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor we 7 hodź. barometer 748, hygrometer plus 2,5 a najwyšiša dnjowa temperatura 5 stop. cyploty. Dźeńša rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer plus 3 a najniša nózna temperatura 4 stop. cyploty. Wyšina, kotraž wčera na nasche wjedro skutkowaše, je swój wliw wjace zhubiła. Jeje mój jenoj hišće na Ranišu Pruska skutkuje. W nalších stronach a po zyłej srjedźnej a połodnišnej Němskej milšichi powětr, kiž z wobšérneje nižiny pola Italskeje wulkhadza, pšichi jetkowanju z dotalnym šumnym powětrom hyłniśko pomróčenje a fwjetiska wschudźe łózsche deschcowanje pšichinoscha. Pšichi pomróčenym njebju so powětr wjazy bóle njeschopli. Nižina so tež jutše hišćeše z njestajnym wjedrom wuskutkuje. Tež poidźišcho hišćeše nieje wuhladowo na staršnješe wjedro, dokelž so z Atlantiskeho morja nowa nižina z deschcom ale milym powětrom wjeczornej Němšej bliži. — Jutše prak złónczko 5,35 hodź. schadźa a so 6,34 hodź. khowa. Mjezacz schadźa jutše po połnocy 12,33 hodź. a khowa so rano 8,37 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutšišchi pjatk: Njewobstajne.**

Haprleja abo jutrownik

Prěnje schtwórcźišto tuteho léta je so hižo minyło. W nim žmy wiele niewobstajneho a hrubeho wjedra nahonili. Nětk saschtupichmy do druheho schtwórcźéta. Haprleja abo jutrownik je mězac pilneho nalétneho dźela na polach a w sahrodkach. Létnišce wjedro w měrzu za ratarstwo a sahrodnistwo njebéšche pichihódne. Hdyž so wuwědri, budźemy cźim bóle dyrbjeć swoje mozy napinać, so buchmy njedobrowólne skomdźenja sašo nakwatali. Nadźijomnje nam wjedro, kiž w mězacu haprleji najlépšeje khwalby njezwužiwa, porjadnje dźéłacz a žnicz a žadźecz dowoli. Wiech naš też pschewinjena tyma z khwielemi trochu poicheri, dha tola měmy, so nam haprleja swjetiska prěnje czoje a rjane nalétne dny pschinjese. Bórzy so tuki a pola sasełena, nadźija nałécza by bywa dźeń a žyłniška.

— **Pscheměnjenje we wobchadźe pósłskich autobuzow.** Na Budyšku—Minakalskei cźarje žobotniicha jésba 11,55 hodźin z Budwicha do Minakala a 13,10 hodź. z Minakala do Budyšcina wupadnje. — Na Budyšku—Barcicho—Grodźišcźanskei cźarje jésba po potrjebje 14,25 hodźin z Budyšcina do Barta wupadnje.

— **Nowe žerbske sajzdlenje.** So by so wobydleńskej ruiny wotpomhało, so nětko nowy hobrski projekt na Hrošlicku pschewjedźe. Tohodla wotmě so tam létsa pschedni ras jejstkalnje. Zyła Schprewina dolina z Ortenburgskemu hrodei se zwołim spadowanym nawišom i wobrubiazymi skałkami, so wuzyna. Běł Schprewje wokolo Ortenburgskeho hrodu so njeschpchopłoži, ale we wošebje k tomu projektowanym pschetoku so wedy Schprewje pod šemju dale wjedu, so bychu so potom pschi Hamorskim mlynje sašo do stareho réčnischcźa puschcźili. Dokelž leži tuto niže twarjeneho pschetoka, budźa žołmy Schprewje po zyle nowoczanzuje twarjenym wobopadźe do réčnischcźa schumicź. S tutym projektom dobudźe so wulka pschestrjeń semie mjes Ortenburgskim hrodom a Driežďanskej dróhu hacź k nowej autowej dróhy na Homli. Dale šmě so nad réčnischcźom šwobodna pschestrjeń mjes Podhrodowskimi khěžemi potwaricź. Naštanje tak zyle nowe a wulke žydlischcźo, k ješ twari po rasu starych žerbskich domow. Domczki so tež wupyscha se starej žerbskei nadobu. So bychu so stale še živym muzeom žydlischcźa poslědnich połobšk ch Serbow. Sydlischcźo je sa Serbow wotmyslene, kiž maju tóžboletnje jutrowne jschanje pschedwjesć a stare žerbske drasty pokasacź.

— **Dobyče wo 2000 hriwnow** padše na lósk cźišło 52 575 sakkeje krajneje lotterije do tudomneje Lehmannez lotterioweje berkownje.

— **Dobyče wo 1000 hriwnow** padje na lósk cźišło 57 135 sakkeje krajneje lotterije do tudomneje Lehmannez lotterioweje berkownje.

— **Koscjowz namakali.** Na dróhy z Tšelan do Wuriz twarja so nětko wentoli sa wotliw deschcoweje wody, kiž dotal khětro pobocźne strony dróhi z nierjadom napschelnichu. S měrinami hacź do tšech metrow hlubokoscja. Dźeńša rano namakachu pschi tutych wurmwanskich dźélach kosczowu rit. Jelše hišćeše jara derje zdźeržanu, ale wobrachowasche w kosczowuz riay. Dopokasa so z tym, so so jedna tu wo kosczowuz Serbow z młódšche dobu, kiž be so dźelił wot swojich rownjeńkow truchu z'ana a wole, kaj jich nan; tuhsnjetne stawiny wopisuja. So tutón Sserb dołho žiwy bnes njemóžesche, po tym so be jemu [illegible] namakanka.

— **Salska krajna lotterija.** Pschi srjedowšim cźišu njenju 5. r'adownje 210. sakkeje krajneje lotterije (21. dźeń) padže dobywje wo 5000 hr. na cźišle 18 186, 118 300; dobywje wo 3000 hr. na cźišla 18 638, 46 259, 57 188, 86 191, 95 221, 103 998, 106 991; dobywje wo 2000 hr. na cźišla 18 367, 77 201, 84 020, 84 874, 93 364, 94 328, 106 233, 116 098, 124 803, 149 507; dobywje wo 1000 hr. na cźišla 14 541, 25 913, 26 227, 34 314, 38 238, 40 467, 56 703, 57 135, 58 367, 72 057, 75 142, 84 623, 98 422, 104 426, 105 492, 111 375, 118 266, 130 795, 141 694, 142 433, 143 994, 144 901, 149 241, 158 998.

— **K naschej rosprawje** w 41. cźišle z 18. 2. 37 wo pschisjeżu žerbskeho burskeho towarstwa we Wojerezach, do „Bund Deutscher Osten" napschecźo naschemu tehdomnischemu sdźelenju porjedźeju wosjewjamy: Wrno njeje, so je „Bund Deutscher Osten" na nětkajše naschanje žerbske burske towarstwo nusował „Swjatšej Deutscher Osten" pschisłupicź, ale žerbske burske towarstwo je so, hdyž bě jemu wokrjesny powuczaŋ wodźeł, stronjan Pilarsky we Łasu, nadawk a sameny „B. D. O." tosłožił, dobrowólnje rozbudźił, do njeho saštupicź. Wojerowskemu žerbskemu burskemu tow. njemóže so na podłožku teiele krocźele na žane waschnje porok cźinicź, so swoju chorhoj po wěsčiku wólcha. Prajenje, so „B D O" pschecźiwo Sserbowstwu dźeła, njeje prawe a so wrócza.

S **Drožďźi'a.** Pschi pchehladanju lubiow Drožďanski wobydleŕ 300 lét staru bibliju namaka. Nimo stareho a noweho testamenta wobšahuje tež khroniki wšěch wjerchow, kurwjerchow a wójwodow, kotrež hacź do 1500 wrócźo sahaja. Biblija je 30 zm. schéroka a 50 zm. dołha a waži 30 puntow. Tohorunja namaka so tam se 16. lětstota pokhadźaja selowa kniha, na kotrejž je so 36 lét dołho dźélało.

S **Porschiz.** W nozy wot njedźele k póndźeli chazyšche paduch pola kowarskeho mišchtra Schramma hišćuza khadrowcź. Dla ropota Schramm a jeho mandźelska wotwucźischtaj a pabuchu wotehnachtaj, so hišćuza puschcźi a cźekny. — Nětkaje pak hodźimy podźišcźo so paduch pola bura Schümberga nuts doby a chyšche konja khadrowcź. Schümbergez mandźelkaj dla konjazho teptanja wotwucźischtaj a wótře na paducha wokaschtaj. Tak so wón naboja, konja wostaji a cźekny. Paduch běsche wojeršku drastu wobleczeny, ale běsche bjes cźapki.

S **Hrihowza.** Naschemu po zyłych Sserbach a wokolnych kratach znatemu braschan je so wažne plahowanje poradźiło. Kaž je wschém lubym žerbskim hospodam znate, sastaruje wschě žerbske domy se słódnym kofejom. Te sbožowne mandźelstwa nawsłuchuje. Wschło so jemu rodźi. Cźehodła njedyrbjesche so jemu plahowanje kofeja w naschim kraju porabźicź. Jemu njeje njesnate so schpak sprotinjene stawy hrěje. Cźehodła njedyrbjał te rostlinki hrěcź? Tak wobstarasa sebi kofejowe symjo na lépschich druzin. Na hornjcźkow je wuzga a na wokno sstaja. So bychu so na naschu podnjebjo skrcźiłe, pschilwaschu kofejowym symjenkam z wopranownym „Wjasoł skim zitnym". Jako běchu rjenje jetkhadźate, rostliny z nim krjepjesche. A hlej, połnyi so porabźi. Někto nadeńdźa je do sahrodki a hlej, kofejowe krcźaže snjesnu nětnaikrucźiłchu cźełkaŋu. Loni nahnmu se hižo prěni stal kofej schcźipak. Na hłónczjej stronje Cźornoboha wotnoia šahon, hdyž psched dwěmaj khromaj cźimatizowanu kofejowe sadźenki wuganźił. Jutrn bychu pupk hižo nacźejwjeń. Dźeńša po nóznym płódnym dešchcu hteja w najrjeńšim kcźežwie. Te wschěch stron, wošebje z Kumwalda, z cźrjódami wuzipni schkhadźeja, na podźimkcźenje hladajo. Khwalo mudreho Hrihowczan brasch a jeho słódny kofej.

S **Dalschkow.** W nozy z wutorje na dróhy z Deschcow do Schcźenza młodeho muža leżo namakachu, kotrež bě z swojim motorskim kołom najšterje wo cźežitu awto sawdźił, młody muž, kotrehož personalije hišćeše njemóžachu swěsćicź, bě hižo morwy, jako jeho namakachu.

Budyske stawniske powěsće

Sšrjedu, 31. měrza 1937.

Narodźiłoj staj so: 29. 3. Brunei Horst Ulrichej, feldweblej, dźowka. — 30. 3. Janej Arnoschtu Krawzej, twarjerej dźełacźerjej, žyn.

Sšwójbne powěsće.

Wumrěłoj staj: Korla Rycźej se Skowr'ez. — Matej Wjazlawk je Spal, 55 lét starv.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 1. haprleje 1937.

Wěcźarwše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,165	100 čěskosl. krónow	8,650
100 šwajc. frankow	56,68	100 franc. frankow	11,44

Barlinska burza 31. měrza 1937. Na akcijowych wikach njemóžešche so wěsta tendenza wuwicź, dokelž be wobrot wurjadnje mały. Jenož w někotrych padach pschekrocźišu kursowe pscheměnjenja dźěle jenoho prozenta. Pod tajkimi wobstejnosćemi wostachu podawki a dobre powěsće, z hospodarstwa pschilhadźaje, bjes kóždeho wuznama. Sajimawe je jenoż, so spadowanje kursa pola kalijowych hódnotow je někto pokasałało. Napschecźiwo tomu běšche na rentowych wikach jara žiwy wobrot, wošebiły sajim knježeschce za wudołženskej pożcźonku, za kotruż je so wulosowanje na 22. haprleju t. l. postajiło. Summa, kotraż ma so wulosowacź, wucźini 87 milijonow hriwnow. Tež druhe pożcźonki w kursu postupichu.

Barlinske žitne wulkowiki. Hacź runjeż so z dźélam na polach njeje hišćeše wichudże sapoczało, dokelž be dowós se stronu ratarstwa na aBrlinskich wulkowikach žłaby a tež druha ruka mózesche jenoż srédła tworu na pschedań podawacź. Posłicźenja we wulkomynach so tohodła njeješu polépschile. Wulki sajim wobsteji wošebje sa pschešu, tola tež rožka hodźi so łožaŋ samčesćicź. Mécźišche dźélby, kotrež na wiki pschindźechu, so wot mlynow w proninzu pokupichu. Hlowny sajim wobsteji hišćesće sa samčenšku a'ziju rožki do pizowadkow. Na mukowych wikach maja šwótkliše pschewiśne muczne tyny pu wulku kedźbnosć. W rjanej muzy tuhu 997 bórzje jenoż z rédkim wotsamknjenjam. Pizowanje žita su na wulkowikach srédka dośiacź. Wotbytowe możnosće za industrialne jeczm'enje su wšelakore.

Wječera płacźišcze w Barlinje zrutnaź

pschenicy M 8: 10,10 hr., M 9: 10,15 hr., — rožki M 8: 8,30 hr., M 11: 8,45 hr., — jeczmienia G 7: 8,55 hr., G 9: 8,80 hr., — wowsa H 10 7,85 hr., H 13: 8,40 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zlto a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny na złotej hriwnie.

	31. 3.	30. 3.		31. 3.	30. 3.
Pšenica	212,0	212,0	lminy	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
wčemień now.	—	—	mádre hrošiny	16,0-17,0	16,0-17,0
wčemień, nat.	—	—	šolte hminy	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	reradella	—	—
kukurica	—	—	rans. wosusky		
pšenć. muka	27,50	27,50	lany wosuk	16,18	16,18
rżana muka	22,25	22,25	such. łuzan.	9,02	9,02
pš. wotruby	11,50	11,50	běrny, kruski	—	—
rżane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana sloma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšenć. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pieluški	26,0-29,0	26,0-29,0	rena „		

Płaćizna za pšenicu za wupłodźerja S: 202,0 9: 203,0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja S: 166,0 11: 169,0
Płaćizna za jeczmień za wupłodźerja 7: 171,0 9: 176,0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157,0 13: 168,0

Nékotre płaćizny z Drježďanskich wikow.

Kury, stare sarjene 1—1,10 hr., kurn. młode sarjene 1,10—1,20 hr., karpy 1 hr., liny 1,60 hr., jabluk 20—60 pj., běrny po puntach 5 pj., jéžna koboda 2 hacź 30 pj., zybla 10—12 pj., chrén 70—80 pj., kolot 20—30 pj., bělu kał 8—10 pj., cźerwjeny kał 10—12 pj., hybrojty kał 20—35 pj., sellerij 15—50 pj., pětršilja 5—7 pj., rapunzki 1.20—1.40 hr., rjewjeń 35—40 pj., butra 1,42 hr., jeja 11—14 pj.

Drježďanske słótne wiki.

Pschihnacze we wšěch druzinach bé potrjeb: — powědaja normalne. Howjaŋ słót bo so krute płaćiš pschihdźelowasche. Wjele pschihnatych žwini šdźela k pschewiu, słutne so ja krute płaćizny pschedźelichu. 9 wikach bchu wjetsche dźelby hubienschich cźelatow, k trej w płaćizinje ropuschcźichu. Też tu so materiał płaćdźelowasche. Wobthod z wowzami bé žrěni, posdźischo hubienschi.

Płaćizny rěznego skotu na Drježďanskich skótnych wikach.

31. měrca 1937	Płaćizny po centnarju a hriwnac

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 54

Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće, młode	43
Starše	39
Hewak połnomjasne, młode	—
Starše	—
Mjasne	—

Byki: 102

Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Hewak połnomjasne abo wukormjene	37
Mjasne	—
Snadnje wuwite	—

Jałojcy a kruwy: 302

Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	37
Mjasne kruwy	31
Snadnje wuwite kruwy	23
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	42
Hewak mjasne jałojcy	38

Wowcy: 550

Najlépše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	50—
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	48—
Mjasne wowcy	42—
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	—

Celata: 1246

Najlépše kormjene celata wot cyca	63
Srěnje kormjene celata wot cyca	53
Snadnje wuwite	39
Najšpatnišše	32—

Swinje: 3227

Tučne swinje, přez 150 kg. cežke	51,5
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. cežke	51,5
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. cežke	50,5
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. cežke	47,5
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. cežke	—
Rancy	51,5

Hłowny redaktor Marko Smolerź. Zamolwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučmanz; za lokalny dźěl a přiloh Marko Smolerź; za nawodźki Pawol Krjeńmař, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolerź. Čišći J. Cyž. dr. jun. w Budyšinje.

D. A. II. 1937 1869. — Tu khwilu tarifna lisina čo. 6 płac

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Wostrowa.** Autowe njesłožo njerjadneho waschnja je žo krótko pšed žwjatymi dnjemi w naschim městaczku stało. Spóšchenu kóń cžerjesche ſ burskeho statoka a slecza na Shorjelskej dróšy do runje nimo pšichkadžazeho wožoboweho wosa. Pšichi srażenju žo kóń pšecežišny a jako sało stany, žo do konjeńza wróćił. Autej žo na prawym boku wokno rosbi, hewak pak schłody njepocžerpi, tak so móžesche w jšbje potračowaś.

Se **Schandawskich kupjelow.** Pšichi pschewosu na dwórnischczo je woda muśłe cžełko pschiplawiła, kotrez ſ reki wucžahnychu. Jedna žo wo wožobu ſ Podmoklow, kotraž je wot 28. februara sbudjena.

S **Pirny.** W Hornim Vogelsangu wuśkoczi puczowazy ſ cžaha ſ Podmoklow pšichkadžazeho a wosta sranjeny pšichi kolijach leżo. Mjes tym so po sanitetny wós dóńdżechu, poradźi žo sranjenemu cžełknyś a do blišeho Lobja słoženy, w kotrymż nehdże 300 metrow ſ wodu pluwasche. Skónczinje žo na kraj wudrapa, ſ wotkelż jeho do khorownje dowjesechu. Jedna žo wo młodeho muża, kotryż w duschinym sachmnjenju žiwój cžin wuwjedże.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 3. April 1937, 8—9 Uhr, für die Nrn. 501—650: Rohes Schweinefleisch Pfd. 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Auf Grund des § 86 Abſ. 2 der Deutschen Gemeindeordnung wird folgende **3. Nachtrags-Haushaltssatzung der Stadt Bautzen für das Rechnungsjahr 1936** bekanntgegeben:

§ 1.

Der diesser Satzung als Anlage beigefügte 2. Nachtrag zum Haushaltplan wird im **ordentlichen** Nachtragshaushaltplan

in den **Einnahmen** auf 33 000 RM. (gegenüber 5 546 017 RM. Einnahmen im festgestellten ordentlichen Haushaltplan)

in den **Ausgaben** auf 33 000 RM. Mehrausgaben (gegenüber 6 101 640 RM. Ausgaben im festgestellten ordentlichen Haushaltplan)

festgesetzt.

§ 2.

Nach Einarbeitung der in § 1 genannten Beträge schließt der Haushaltplan der Stadt Bautzen für das Rechnungsjahr 1936 im **ordentlichen** Haushaltplan mit

5 579 017 RM. Einnahmen
6 134 640 RM. Ausgaben

ab.

Der 2. Nachtrag zum Haushaltplan liegt gemäß § 86 Abſ. 3 der Deutschen Gemeindeordnung vom 2. bis zum 8. April 1937 in der Stadthauptbuchhalterei (Gewandhaus, 1 Treppe, Zimmer Nr. 4) öffentlich aus.

Bautzen, am 31. März 1937.

Der Oberbürgermeister.
Dr. Opitz.

Srošt ſaludnjenja ſ Europu se Słowjanami.

Srošt ſaludnjenja Europy se Słowjanami njeda ſ měrom spacz někotrym politikarjam. Srošt tu je bjes dwěla napadny, hdyż pschirunamy jón se ſtajnym spadowanjom narodow germanskich a romanskich ludow, schtoż widźimy se sczěhowazeho sestajenja:

Ludy romanske:
1810: 63 mil. = 33,7 % zyłeho europſk. wobydlerſtwa
1910: 108 mil. = 24,3 % zyłeho europſk. wobydlerſtwa
1930: 121 mil. = 24,4 % zyłeho europſk. wobydlerſtwa
1960: 133 mil. = 22,3 % zyłeho europſk. wobydlerſtwa

Ludy germanske:
1810: 59 mil. = 31,6 % zyłeho europſk. wobydlerſtwa
1910: 152 mil. = 34 % zyłeho europſk. wobydlerſtwa
1930: 149 mil. = 30 % zyłeho europſk. wobydlerſtwa
1960: 160 mil. = 26,9 % zyłeho europſk. wobydlerſtwa

Ludy słowjanske:
1810: 65 mil. = 34,7 % zyłeho europſk. wobydlerſtwa
1910: 187 mil. = 41,7 % zyłeho europſk. wobydlerſtwa
1930: 226 mil. = 45,6 % zyłeho europſk. wobydlerſtwa
1960: 303 mil. = 50,8 % zyłeho europſk. wobydlerſtwa

Sstowjenjo maja potajtym w tóždym nastupanju psched žobu wulki rozsrót, kotryż nichtó wotwobroćiś njesamóže a do słowjanskich narodow žłuschamy też my Serbja.

Powěsće z cyłeho swěta

S **konfirmazijskeje žwjatocžnosče do žmjerca.**

Mutoru powoḍnuju žo na dróšy ſ Beckuma do Keitlinghausena cjeżke awtowe njesłoże sta. Se schěcžej wožbanni wobhadzeny wós jedżesche ſ konfirmazijskeje žwjatocžnosče do Lübeka. Najsterje, dokelż bě žo wobźidło zapowědźiło, sraty wós do nadrólneho schtonia. Wjednik wosa a jeho wobjedżeř žo hnydom morischtaj. W sadnim wosowym dźelu žedżaze schtyri druhi pschijschluschnizy žrožby dyrbjachu žo ſ cžežkimi sranjenjemi do khorownje dowjesć.

Ssněh we wschěch barbach.

Pšched někotrymi dnjemi w Arosa w Schwizarskej tak njenowany žołty žněh padasche. Sněh je ſ drobnym žołtym pěſkom ſ puscžiny Sahary smješchany, kotryż wichory hacz do Schwizy wotnjesechu. W St. Gallenskim pschistawje w poslednich dnjach žněh ſpodźiwnje schěrjeze barby padajche, kotryż po rostaczju schěrocžornu popjeł sawostaji. Po dotalnych ſwěsczenjach je žněh ſ wulkanistim popjelowym prochom smješchany był, kotryż běchu teworunja wichory, łaž pěſk je Sahary wyšoko k njebju ſdźehnyte a potom wotnjesłe.

S **Blomberg sastupuje Němsku pschi krónowanskich žwjatocžnosczach w Londonje.**

Wjednik a statny kanzler je generalneho połneho marschalla ſ Blomberga (žrjedża) se sastupowanjom pschi krónowanskich žwjatocžnosczach w Londonje powěrił. K němskej delegaziji žłuscha nimo toho kommandowazy admiral łódźneje sstaźje němskeho morja, admrial Ota Schulze (na lěwo) a generalny major powětrowe łódźstwa schef personalneho hamta sa powětrowe łódźstwo Hans Jürgern Stumpff (na prawo).

(Scherl Bilderdienst, M.)

Posledn'e politiske powěsće

Rjadowarjo Londonskich omnibuzow se strajkow hroja.

Swjasł rjadowarjow omnibuzow w Londonje je wojsewił, so sa měsaz po zylym Londonje strajk wutwoła, je-li so žo dźesowy cžas omnibuzowych rjadowarjow wo hodźinu njepschikrótśi a na 7 hodźin njepostaił. Strajk žo pschecźiwo Londonskim wobkhodnym towarstwam měri. Pschi strajkowanju by 9000 rjadowarjow dźeło složito. S tym by ž strajk někotre dny do krónowanskich žwjatocžnosczow sapocżał, žo w Londonje nadźijeja, so hischcże k dojednanju dóńdże.

Sšamostatnosć tšoch heßynskich provinzow spadła.

Němski bohot Sprenger je sakoń wudźěłał, ſ kotrymż heßynske provinzy Starkenburg, Hornja Heßynska a Porheinska Heßynska swoju sarjadnistu samostatnosć słubja. Němske knježerstwo je tutón sakoń dowoliło.

RATAŘ

wusywa zorno do Božeje role! „Serbske Nowiny“ narodne wědomje do wutroby a duše ludu a wobaj staj wurzko zjednoćenaj w prócowanju wo naše byće. — Stóž česći to swoje, čita swojeho ludu jenički dźenik a dobywa jomu nowych přećelow!

Saksa změje šulu za krajnych wohnjowych wobornikow

Pschi seůdźenju krajneho wubjerka sakskich wohnjowych woborow słyšeli hrabja ſ Vitzthum-Eckstädt, so ma žo pop schikasu ministra snutskownych naležnosczow we Drježdźanach schula sa krajnych wohnjowych wobornikow sakoźić. Schula budże w Drježdźanach w Nowym měsce na Katrźinskej dróšy a ma žo nasymu wotewrić. Směje samérć, so by žo dorost wohnjowych woborow sa pschezo wjetsche nadawki dobrowólnych wohnjowych woborow pschihotował. Kursy maja 14 dniow dołho tracz a na nich ma žo pschezo 30 hacź 35 muži wobdźělicź.

Jendźelski futballowy akrobat.

Pschi jendźelskich mischtrstwach w kopańzy jich hrajerjo, wožebje wrótkarjo husto akrobatiske mischtrske skutki dokonjeja. Tu widźimy wrótkarja Charlton-Athletiskeho towarstwa, kotryż po ſilětnym njenschetorhnjenym dobywanju ſ sjeczeje do prénjeje diwisije postupi a někto w najbliźschim cžasu ſ jendźelskim mischtrom Arsenalom žo setka. — Kak žo mischtrźay bul wotrały.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Wšitko za spočatk šule!

Najprjedy rjane jutrowne titki!

Šulske tornistry z praw. ſ wot how.zeje kože - - - 6 hr.
z praw. wjeśd. how. koža 4 hr.
Šulske mapy - wot 8,— hr.
Šulske toboły - wot 0,80 hr.
z prawseje koże - wot 1,— hr.
Khlěbowe toški z koža.
z paskom k nošenju w. 0,90 hr.
Šćěpjelowe tafle - - 0,60 hr.
Šćěpjelowe kašćiki - 0,10 hr.
Kružnikowe kašćiki (Zirkelkasten) - wot 0,50 hr.
Pisańske zešiwki štuka 0,10 hr.
Dijarja - - - štuka 0,20 hr.
Pisańske podłoht štuka 0,08 hr,

a wšitko druhe we wulkim wubjerku a płaćizny hódno!

Prošu wobhladajśe sebi moje wosobite wokno pśi durjach

Kurt Martin
Richter
w Budyšinje na Kěžorjehrodźy

Syno a z cypami młóćena **stoma** na předań **w Smjerdźacel 28**

MEBLE
a pólstrowane twory
poruča po najnišich płaćizach
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Rózowej hasy 15
Sym Serb!

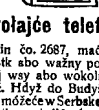

Zawołajće telefoniscy

Budyšin čo. 2687, maće-li mały nawěšćik abo ważny podawk we Waśej wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyż do Budyšina přińdźeśe, móžeśe w Serbskej knihafni nawěšćik zapłaćić abo Wuźiwki sebi dać zarunać. Serbska knihafnja to rad čini, hdyž ju chce přeco to znajmjeńša dwójim čěrnym čitarjam pokliceć.

Kedźbu! **Prošu**

wobhladajśe sebi moju wulku přehladku **Sachs-motorjeżdżnych kołow** a přehladku **jeżdżnych kołow** w delnich městnosćach mojeho wobkhoda na **Hornčerskej hasy 10**

Kolesowy dom Fuhrmann. Telef. 3004

Šulske knihi

za wšitke ludowe a wyšše šule, serbske a němske, wjazane a njewjazane, wobstara, njeju-li na składze, za krótki čas

Serbska knihafnja w Budyšinje

Małe nawěšćki

kaž předaća, kupiś, přenajeća, poskićenja a pytanja słužbnych městnow, hdyž śe něšto zhubiłi, něšto pytaće, wozjewi Serb jenoź „Serbskich Nowinach“

dokelž maju temu zaručeny wuspěch

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smoler; Čišćer J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěźiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 76 | Budyšin — Pjatk 2. haprleje 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Konferenca Małeje ententy w Beogradźe

Rumunski swonkowny minister Antonesku a cźěskoslowakski swonkowny minister dr. Krofta staj schtwórtk dopołdnja do Beograda pschijěłoj. Hnydom po swojim pschijěźdźe dr. Krofta psched nowinarjemi rěčeše a rjekny, so je so wot jeho poslednjeho wopyta w Beogradźe w lońskim lěće wjele miesenarodnych podawkow stało, pschi kotrychž je Jugoslowanskej wusnamna rola pschipadała. Wěte je, so budźe so konferenca też s tutymi podawkami saběrać.

Beogradske nowiny zu k wotewrjenju konferency dźěłsche nastawki wot ewrile. Połhamtske nowiny „Vreme" pisaju, so so cźaśu pscheměnjeja, Mała ententa pak wostanje. Sćowoju stawiznu mějeju mjeju hischcze n'eje dopjelnila, ale ma nowe nadawki dopełnicź. Na dnjownym porjedźe steja sprěczeni Jugoslowanskeje s Bołharskej a Italskej, schpanjske praschenje, poćahi k druhim wulkomocam a sćěnjenje sakładne praschenje Małeje ententy: poćahi k Awstriskej a Wuherskej.

W nowinach „Politizy" priedawschi jugoslowjanski wupósłanc Balugdźić w dźěłschim nastawku wusnam konferency wospjetuje a jene z wažnych praschenjow konferency w tym widźi, so so na sakładze cźěskoslowakskeho namjeta pakt Małeje ententy do krućišcheho wojerskeho sprěczenja wutwari.

Tśi swonkowni ministrojo Małeje ententy zu so schtwórtk w Beogradźe k swonkownym ministerstwje dźěłschich rozrěčowali. Woni su sakładnje a sajadnje dnjowny porjad konferency rospominali. Potom je jugoslowjanski ministerski president a swonkowny minister dr. Stojadinowić wusnam jugoslowjansko-bołharskeho a jugoslowjansko-italskeho sprěczenja rozłožił. Munoschki jednanjow bu hakle wot druheho dnja konferency wocźakiwa. Tutón druhi so piatk wječor z tym skónči, so tśi swonkowni ministrojo k nowinarjam porěcza a so hamtske sdźělenje wo wunoschkach konferency wuda.

Położenje w Indiskej so přiwótřuje

S Kalkutty so powě, so je kongreßowa strona wulku demonstraziju a protestowanski straj wobkanka, kiž na so pschewjesć, hdyž indika wustawa do mocy stupi. Na to je knježeństwo w Kalkucźe kongreßowym wjednikam zakasało, demonstrazije cźahi wozbohinšiy nawjedowacź. Sdobom je policija wojerwiła, so wschitkich pod swój schćit staji, kotrež so protestowemu strajej njepschisłanknu abo swoje klamy wotewrjene wostaja.

W mocy k schtwórtkej je dźěł indiskeje wustawy do mocy stupił. S nim so postaja, so knježeńca móz na provinzialne parlamenty pschenjese. Najskeje, so by so zaćzińschej jebławił, kiž je so z tym sbudźił, so zu w schćerich provinzach indiscy nazionalistojo pschewaźe knježeństwa wotpokasali, so z jendźelskeje strony na to pokasuje, so je so niedźiwajuc njewobdźělenja tutych kongreßowych ludźi dotal w zdobom provinzach poradźiło, knježeństwa wutworić, a so jenoż w schtyrioch provinzach knježeństwa pobrachuja. Tola so nadźijeja, so so też w tutych schtyrioch provinzach poradźi, z parlamentskich mjenišnowych knježeństwa wutworić. To dyrbjesche so hacź do schtwórtka stacź, so by wustawa mohła dźěłacź.

Mjes tym je kongreßowy president Jawaharlal Nehru pozwał na 16. haprleje swolał. Na pozwanju ma so położenje rozpominacź. Gandhi so też na pozwanju wobdźěli. Wočakuje so, so po tutym pozwanju k nowym wuwiczam dóńdźe.

Powšitkowny „žarowański dźeń" indiskich nacionalistow

S Bombaya su powěsće do Londona dóschle, so indiscy nazionalistojo z njepomjenjenjenej rasnosću pschećiwo nowej wustawie wojuja. Jich organizacija, kongreßowa strona, běsche na schtwórtk powschitkowny žarowański dźeń, kiž so „hartal" mjenuje, postajiła. Tajki hartal je so też w cźaśu najwótrischeje swady z Jendźelskej wotměł. Lud je pschikas wobtcźěžował. W Bombayu běchu burza a mnohe klamy, nowiny, wili a mnohe balkonowe fabriki zawrjene.

Tyšaty kongreßowych pschiwiźowarjow so wobkhodnym dźělu města cźahachu a kongreßowu chorhoj zobu njeźechu. Susto běsche žiwjenje, kak wołachu: „Bojkottujće wustawu!" Agitatorojo, kotriž mějachu jako znamjo žarowanja cźorny bant wokoło rukawa, po měsće jěźdźachu a tehorunja swoju njepschećelnosć pschećiwo nowej wustawje pokasowachu. Dopołdnja su w Delhiju 25, w Bombayu 6 wołobow jaleli. Jako so w Delhi wječera nowy parlament sendźe, lawki oppozizije prózdne wostachu.

W druhich indiskich městach su so podobne demonstrazije wotmě́le. Swjetscha so lud sdobom dźěła zdalowasche. Dźěło hacź do połnocy wotpocźowasche.

Na salołtu noweje wustawy je wječera w dźewjećz mjes jednacze indiskimi provinzami nowe ministerstwo swoje sastojnstwo nastupiło. Dokelž so nazionalny kongreß wustawje pschećiwja, su w schćerich provinzach, hdyž běsche kongreß absolutnu wjetschinu dozpěł, mjeńschinowe knježeństwa wutworili. Jenož sedmjo provinzy a bothowjecźorna provinza nimaju w tu chwilu hischcze ministerstwa.

Złote słowa našcho wjednika a kanclera

„Z njeskónčnej lubosću a swěru wisajo na swojej ludnosći, respektujemy też nacionalne prawa druhich narodow a přejemy sej z najnutrnišej wutrobu, zo bychmy z nimi w měrje a přećelstwje žiwi byli. My tohodla też njeznajemy wopřijeće germanizacije. Duchowna mentalita zańdźeneho lětstotka, w kotrejž wěrjachu, zo móža snano Polakow a Francowzow přeměnić, je nam runja tajka hroza, kaž so horimy přećiwo kóždemu napřećiwnemu pospytej."

Z wjednikoweje rěče 17. meje 1933 w sejmje.

Wjednikow kongresoweje strony zajeli

S indiskeho města Patny so powě, so su jendźelske wyschnosće sekretara staroindiskeje kongreßoweje strony Jajaprakasa Naraina schtwórtk wječor zajale. S nim zhromadze je so 14 druhich indiskich politikarjow zajało. Jich winuja, so su demonstraziju pschećiwo nowej wustawje pschewjedli, hač runjež běsche je policija wobzeže zakasała.

Khlěbowe płaćizny w Jendźelskej so podróżeja

Jendźelska ježiwjeńska rada je so w swojej rosprawje za lěto 1936 też nabrobnje z wulkokowanjom so stajnje powjetschazeje khlěboweje płaćizny na ježiwjenje khudšich worschtow zaběrała. Se swěsćenjom wulkhadža, so je khlěbowa płaćizna nětkle w Jendźelskej swój nanajwyschi schodźenk wot lěta 1928 dospěła. Dokelž pak w Jendźelskej khlěb a muka nětkle 20 prozentow zhromadnych wudawkow khudšich zwójbowu za ježiwjenje wuzinjetaj, je jasne, kak dyrbi so podróżenje khlěba na ježiwjenje khudšich worschtow wulkutkowacź.

Njedostatk w jendźelskim statnym hospodarstwje.

Jendźelske finanzne lěto 1936/37 je so z nědźe 5½ miliionom puntow šterlingow njedostatka skónčiło. Po nadšich pjenjezach njedostatk nětkle 66 miliionow hriwnow wunjesa. Naježrunješ běchu dotkhody wjetsche, je njedostatk nastał. To na zwoju pschičinu w zwisnišim bróńenju Jendźelskeje.

2000 wukrajnikow dyrbi Połodnischu Afriku wopuschćić.

S Połodnischeje Afriki so powě, so je so w Johannesburgu 2000 wukrajnikam porućiło, kraj zaso wopuschćić. S jendźelskich powěsćow wukhadža, so so dźiwjetsche wo žiwdow jedna, kotrež priedy w Němskej pschebywachu, a wo nětkotrych Rušowu a Armenow. W Połodnischej Afriki je so njedawno wutkas wudał, kiž postaja, so móža so wukrajnicy zaso wupokasacź, hdyž je pschisahowanje njewitanych pschisahowarjow pschećiwnje pschihěrało.

Frankowu sotru z Madrida wukhowali

Hollandskemu knježeństwu je so poradźiło, pola schpanskich bolschewikow dozpěcź, so zmjedźesche 74 Schpanjanow njemjelnych wucźahnyć. W cźaśu, hdyž so cźerwjeny terror zapocźa, běchu so woni do twarjenja hollandskeho wupósłanstwa w Madridźe wukhowali. Cźekanjow najprjedy pod hollandskim schkitom we Nalenciji na hollandskich parnik dowjedźechu a jich potom do Hollandskeje wotwjesechu. Mjes tutymi je też jena sotra generala Franka. Wjetschina schpanskich cźekanjow so z Hollandskeje do schpanskeho kraja, kiž je wot bolschewikow wuzwobodjeny, wrócźi.

Londonske nowiny pisaju, so je jendźelske knježeństwo nazionalnemu schpanskemu knježeństwu w Burgosu notu pósłało. W tutej wono pschećiwo temu protestuje, so schpanske wójnske łódźe jendźelske wikowanske łódźe zadźerźuja. Jendźelska sdobom na zakońske postajenja pokasuje, z kotrymiž ma so jendźelskim łódźam njemóžnicź, wójnsku potrjebu wosnyć.

Jendźelski parnik „Torpehall" je zrjedu z Gibraltara wotjěł, so by pod straženjskim schkitom jendźelskeho sanicźaka „Gipsy" do Bilbaa jěł. Wutoru běsche nazionalistiski kanonowy cźołm „Dato" łódź „Torpehall" sadźerźał. Na to je so kommandant łódźe „Torpehall" z njej do Gibraltara wrócźił a wosławi, so jenoż z pschewodom jendźelskeje wójnskeje łódźe do Bilbaa pojědže.

S Tetuana so powě, so je so nazionalnym schpanskim wyschnosćam poradźiło, spschisahanstwo pschećiwo generalej Frankej a kommunistisku terrorsku organizaziju wuklědźić.

Puć přećiwo Frankowemu knježeństwu?

Do Gibraltara su z Londona a Pariza powěsće dóschle, so su w Tetuanje w Marokkowskej spschisahanstwo pschećiwo nazionalnemu knježeństwu wotkryli. Tute powěsće pak so hischcze njeje potwjerdźiłe. Wjetschu ličbu wobdźělenych su pjerca satźělili.

Franzowska Havasa powěźerńja z Tangera powě, so su, hdyž su wojerski komplott na Tetuanskim letanischcu pschećiwo nazionalistiskemu knježeństwu wotkryli, 30 offizirow a muži 24. měrza satźělili. Londonska Reuterez telegrafowarńa pak wospjetuje, so su w Algeziraźu tehorunja 20 offizirow a muži wotprawili, dokelž su na spschisahanstwje pschećiwo generalej Frankej wobdźělili.

W jendźelskich a franzowskich powěsćach so wudawa, so je so sdźěłarje hibanje pschećiwo nazionalnemu knježeństwu wozbje w Kalineii, Tetuanje, Algeziraźu, Malaju, Sevilli a Burgosu rozscherilo. We hlownym kwartérje w Salamanzy so powěsće wo demoralizowanju nazionalnych wojakow jako fantastiske wumyślenja wotpokasuja.

Italska politika wo Španiskej so njepřemèni

Pschi witanju wukrajnych wukrajnicow je italski propagandowy minister Alfieri rajnje pschihłodźenjam pschećiwo Italskej napschećo stupił. Sdobom je nětkotre praschenja italiskeje politiki wo Schpanjskej rozjasnił.

Powěsćej wo nowych transportach italiskich dobrowólnikow minister jako njewěrne wotpokala a rjekny, so je Italska sakała taźich transportow a trěbnych naprawow kruće dźerži. Też wudawanje, so su nowe italske wotdźělenja abo zamo diwizije na wotsćěd do Schpanskeje pschihotowane, minister jako njewěrne wotpokala. Tehorunja

ejekty, so ju so wo schkodowanjach italskich dobrowólnikow w Schpanskej pschebnate powěsće rosnoschowale. We woprawdźitosći schkodowanje italskich dobrowólnikow njeliczi po tyhzjach, ale po někotrych stach mjerniych a hranicznych.

Minister pokhadowanjach, so ju so stejischcjo Italskeje w schpanskim praschenju njeje pscheměnilo. Italska pak žada, so bychu wschě staty we wobluku neutralnosće politiki naprawu Londonskeho wubjerka, wobzeršje tež postajenja wo kontrolowanju powschitkownje a w jenakim wobsahu wobkedźowale. Hdyž pak druhe kraje njeschčehtanu dobrowólnikow do Schpanskeje ztacz, potom so mjeso tež italske knježerstwo k nowemu pruhowanju swojeho stejischcza nusuje.

Na zalchmjatane położenje w Schpanskej pokazuje, minister praji, so by wójna w Schpanskej hižo dawno była rozhudźena, hdy budźichu so italske namjety hižo wot wschcho spoczatka pschihate.

Mexiko na stronje schpanskich czehwjenych.

Mexikanske knježerstwo je Swjatej Ludowu notu pósłało, w kotrejž na swojim prawje wobstawa, so žmjo schpanskim bolschewikam bróńje podawacz. W nocże ju samo prawdosć neutralnoscheho knježenja preje.

Rooseveltowa prěnja porażka w nowym kongresu

Kaž so z Washingtona powě, je president Roosevelt swoju prěnju porażku nětczischeje kongresowe pozbeżeńskeje doby pocżerpił. Wažnosć porażki nima so pschesahnjenje pohódnoscżicz. Natarički wubjerk representantskeho doma pschi wuradźowanju noweho sakona wo farmarskim najemšim pjenjesu dźel sakona zacżisnu, kiž běsche Roosevelt wobzeršje podpjerał. S tutym dźełom mějesche so postajicz, so ma so kóžde lěto 50 milionow dollarow za farmarsku pomoz pschihotowacz. S sondom dyrbjesche so farmarjam, kotrež z kajkejkuliž pschicżinu na farmach druhich wobkedźerjow hospodarja, imóznicz, so bychu tute farmy mohli kupicz. Wubjerk pak tutón dźel sakonja wuschmórnu, dokelž jón wubjerkowa wjetschina ja pschejara „sozialistiski" wobkhadowaiche.

100 000 amerikanskich automobilowych dźełacżerjow strajkuje.

Gouverneur Michiganskeho stata so na wschu mózne waschnje prósuje, so by strajkej pola Chrysslerskeho automobilowego towarstwa kónz scżinił. Schtwórtk ju w schtyrjoch dźełarnjach towarstwa General Motors, mjenujcy w Flintu, Pontiacu, Michiganje a Clevelandźe, nowe strajki wudyrile. Se stra'kom pola Chrysslera je 80 000 dźełacżerjow bes dźełu. Nowe strajki pak 18 400 muži powetschcja. Tute nowe strajki maju tehorunja swoju pschicżinu w mjdowych swadach.

Mandźuski trónski naślědnik so woženi.

Bratr mandźuskeho kějora Kang-te, prynz Puh Chei, je so z Japanske Hirotu-sagu woženił. Prynz Puh Chei so za mandźuskeho trónskeho naślědnika wobhladuje, dokelž je kějorowe mandźelstwo dotal bjez dźěcži wostało.

Sowjetska Ruska Beßarabiu wjesnuschczi.

W poślednim czasu běchu so wunoschowanja rosnjesłe, so je Sowjetska Ruska Beßarabiu jako dźel nazionalneho rumunskeho kraja pschipósłała. K tomu je so nětko z pschikluschnese rumunskeje strony dźełało, so wo tym nieje nicżo znate.

Hudźba – wumělstwo – dźiwadło

„Kino für Jedermann" hač do pschichodneje póndźele so rjany a nježny film „Wboha mała Inga" Metropolitanskeho filmoweho towarstwa w Prazy pokazuje. Film rěczi, kaž z jeho druheho napjatma wukhadża, hluboko a zinazy wo prěnjej lubosczi. W hrjedźischczu stawiźny stejitaj Rolf Wanka jako profesor Strom mjeschczanskeje wyschoke schule a Ellen Schwannekez jako sextanka tuteje schule. Wjesele wobtraj je zinjenja w schuli a swonka schule fu dospołne a rec'a mózniu k wutrohan pschihladowarjow. S pohnym dźělbracom sa dórst wboheje sextanki, kotraj pod zaczuczom prěnjeje lubosczje k profesorej czerpi, ani so by žebi tuto zaczuczo mohła swoprědka wukóżicz, pschihladowarjo wot spoczatka hacz do konza z wulkej napjatosczu a zajimom badźa jeje dórst a czerpjenje na so skutkowacz. Po wschelakich puczach, haj samo psches zadróžowanje nad zinjenjom, pak wboha mała Inga skónczuje k wusnaczu swoje'e lubosczje pschindże, a stawizna so smérnjo skónczi. Runje kaž prjedowanjej hrajerjej tak tej wschitke druhe wosobu z woprawdźitym wumělstwom wobraży wudospołnjeja. — W póndźańskim programm'e pokazujetaj so kulturnaj filmaj „Wot Schprewje k mor'u" a wo r'anoscżi budźiwy. Arnoscht Duckman.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die Ausgabe der Reichsverbilligungsscheine für Speisefette für die Monate April, Mai, Juni 1937 findet im Landhaus, Schloßstraße 10, Erdgeschoß, statt.

I. Für Invalidenrentner und Invalidenwitwenrentner:
Buchstaben A—Ł Montag, d. 5. 4. 1937, ½8—½12 Uhr,
Buchstaben M—Ż Dienstag, 6. 4. 1937, ½8—½12 Uhr.

II. Für Invalidenwaisenrentner, Unfallrentner und Empfänger von Renten der Angestellten- und der Knappschaftlichen Pensionsversicherung und

III. a) **für Empfänger von Vorzugsrente nach dem Anleiheablösungsgesetz,**
b) **für Personen, deren Lohn- und sonstige Einkommen den Richtsatz der öffentlichen Fürsorge nicht wesentlich übersteigt.**
c) **für kinderreiche Familien mit drei (bei Witwen mit zwei) oder mehr unterhaltsberechtigten minderjährigen Kindern,**
d) **für Anstalten der öffentlichen und der freien Wohlfahrtspflege für die in ihnen in geschlossener Fürsorge untergebrachten Personen,**
e) **für Anstalten und Einrichtungen der öffentlichen und der freien Wohlfahrtspflege, die in halboffener oder offener Fürsorge Minderbemittelte beköstigen.**

Buchstaben A—Ł Montag, den 5. 4. 37, 15—17,30 Uhr,
Buchstaben M—Ż Dienstag, d. 6. 4. 37, 15—17,30 Uhr.

IV. Für die Empfänger von Margarinebezugsscheinen
Buchstaben A—Ł Mittwoch, den 7. 4. 37 ½8—½12 Uhr,
Buchstaben M—Ż Donnerstag, 8. 4. 37, ½8—½12 Uhr.

Die Abgabe der Fettkarte erfolgt:

Zu I und II nur gegen Vorzeigen der Postausweiskarte und des letzten Zahlungsanweisungsabschnittes.

Zu III nur gegen Vorzeigen des letzten Zahlungsanweisungsabschnittes, Einkommensnachweises, Familienbuches und Belegungsstärkenachweises.

Zu IV gegen Vorlegung der letzten Lohnbescheinigungen.

Vor mißbräuchlicher Verwendung des Bezugsscheines, insbesondere auch vor Weitergabe desselben an Nichtbezugsberechtigte wird dringend gewarnt.

Die Ausgabezeiten sind wegen geordneter Abwicklung der Kartenausgabe unbedingt einzuhalten.

Der Oberbürgermeister — Fürsorgeamt.

Folgende im Grundbuch für Bautzen-Flur auf den Namen der Landwirtin Emilie Jenny Sulske (jetzt verehel. Anacker) in Bautzen, Dresdener Straße 931, eingetragenen Grundstücke sollen am **Freitag, den 14. Mai 1937, vorm. 1/9 Uhr** an der Gerichtsstelle (Saal 141) im Wege der Zwangsvollstreckung versteigert werden:

1. Blatt 4, Flurstück Nr. 1782 des Flurbuchs für Bautzen, nach dem Flurbuch 67,6 Ar groß und nach dem Verkehrswert auf 1700 RM. geschätzt. Das Grundstück, ein unbebautes Feldstück, liegt etwa 30 Meter seitlich des Schmoler Weges und wird zur Zeit landwirtschaftlich genützt.

2. Blatt 5, Flurstücke Nr. 1785 und 178e des Flurbuchs für Bautzen, Ortsl.-Nr. 931, nach dem Flurbuch 21,0 Ar groß und nach dem Verkehrswert auf 8500 RM., einschließlich 500 RM. für Zubehör, geschätzt. Die Brandversicherungssumme beträgt 3900 RM; sie entspricht dem Friedensbaupreis vom Jahre 1914 (§ 1 des Gesetzes vom 18. 3. 1921, GBVl. S. 72). Das Grundstück dient landwirtschaftlichen Zwecken. Flurstück 1785 ist mit einem ebenerdigen, zum Teil unterkellerten massiven Gebäude, welches als Knochenmühle und als Wohnhaus dient, einem einfachen Schuppen, einer Laube und einem Vorhäuschen bebaut. Außer dem für gewerbliche Zwecke dienenden Hauptraum enthält das Hauptgebäude zwei Wohnräume, Flurstück 1785 ist vollständig eingefriedigt. Flurstück Nr. 1785c liegt an der Schmalseite an der Dresdener Straße, es wird landwirtschaftlich genützt. Die Gebäude sind in einfachster Weise erbaut, der Bauzustand ist mittelmäßig.

Myšow domčk

Po ruskim. B. Krawc.

W polu steješe wopuščena budka. Přiběhny k njej myška hrjebafka a zawoła: „Budka, budka! Stó w tebi přebywa?" Ale nichtó so njepokaza. Tu so myška rozsudźi, zo budże tam bydlić.

Přiskoči tam žaba kunkawa: „Budka, budka! Stó w tebi bydli?" — Myška wotmolwi: Ja, myška hrjebafka! A stó ty sy?" — „Žaba kunkawa." — „Pój ke mni do towařsnosće!" — Žaba k myšcy přičahny, a wobej hromadźe bydleštej. — Přiskoči tam zajac: „Budka, budka! Stó w tebi bydli?" — Ja myška hrjebafka a žaba kunkawa. A stó ty sy?" — „Zaječek wušačk." — „Tak pój tež k namaj!" — A woni hromadźe bydlachu wšitcy tŕo.

Přiđźi kózlk brodaty: „Budka, budka! Stó w tebi bydli?" — Ja, myška hrjebafka a žaba kunkawa a zaječek wušačk! A stó ty sy?" — „Kózlik rohačk!" — „Tak pój tež k nam!" — A hižo běchu jich štyrjo.

Přiběhny pos: „Budka, budka! Stó we tebi bydli?" — „Ja, myška hrjebafka, žaba kunkawa, zaječek wušačk a kózlik rohačok! A stó sy ty? — „Nuchat ščowkar!" — „Pój nutř k nam!" — Nětko jich tam běchu pjeć.

W tym přišłapa wlosaty mjedwjedź: Budka, budka! Stó w tebi bydli?" — Ja, myška hrjebafka a žaba kunkawa, zaječek wušačk, kózlik rohačk, nuchat ščowkar. A stó ty sy?" — „Ja mjedwjedź, wšěch zjědł!" — A mjedwjedź tlap! šlap! ham! ham! roztepta budku a zadaji wobydlerjow, wšitkich pječoch.

Spěwał. „Nó, mój luby, kak je twoje konzerine puczowanje wotběžało?" — „Wulkotnje — jenoż w Brunschwigu běsche žurla prósona!" — „Ale to ży tola wěcżej mohł . . . w Brunschwigu ży hižo raz spěwał!"

Hanka, dźiwna służobna dźowka

1] (Pokrjacowanje.)

Hdyž je cżłowjek tak z bohateho muża khudźinka nastał a dyrbi tajki mnoho lět dom wot domu wokolo chodźicz, to je zprawne khorstanje temu, schtož swoju zrowżbu do hańby a szaržeża pschinješe. A jej hischcże cżasto wjazy bjerje, dyžli swonkowne samożenje. Ta'i pak je tež zjiwe predowanje swólniwej mlodźinje, i kotrehoż móże nawuknycz, kajki kónz khrobloicz z wjesicha bjerje. Dweju zynowu mějesche mlynkowa dźowka bě w domje wostała, najrjeńscha, ale tež na'horjdźicha mlynkowika dźowka po zwlym kraju schěroko a daloko. Wona bě so mało wobdźělała na radowankach mlodźiny; te so jej njelubjachu; mějachu ju sa pschehordnu na to; nawoženje běchu so wo n'u honili; ale jej spodobaše so jedyn tak mało kaž druhi; žadyn njedosta pschecżelneho słowa. Kóždy bu jej njepschecżeliży znuhlženy a rosnoržy jeje khrobkosci. Ale k jenej wěsy njebě żenje pschesara horda, z dźěłu mjenujcy a ke kóždemu poskusenju, hódźeschli ju cżłowjek abo ikót trjebasche. S mlodosczje sem stawasche sabe, pschimaiche so wschebo a wschitko jej pschistejesche, a wowprawdże cżasto běchtaj to starischej, kiž jeje wolu hacżeschtaj, jej to a druhe sakalowaschtaj, mjenjo, so so bohatej mlynkowiej dźowzy tajke dźełto njesałeži. Potom dźěłasche nješchtožkuli mjelcżo, a huito, hdyž by jeje khora macż w nozy wotmcżiła, wuhlada zwoju dźowku žedźo pschi łożu, njeslo tym so bě tola słužobnej pschikasala, wotucżena byc, zwojej dźowzy pak bě zyle krucże poruczita, lehnycz bicz. Hdyž bě potom macż wumrěła a njeżedźo so pschedoby, běsche jej, kaž by błyst do njeje dyrił. Wona njezatojcżesche, ale sdasche so, so je woněmika, a ludźo so je'e bjes mala bojachu; pchetoż widżachu ju cżasto stejo na wyšokim wuhibje, abo pschi hlubokej wodże, abo pschi mlynskich ko'ach na rězu, a wschitzy prajichu, so sanješcże njeibuje pschindże; ale nichtó njepoda ruku, so by temu na někajke waschnje sadźewał.

Wjchitzy žebi myślachu a mnohy pra'achu, jo je to Hanzy runi'e prawje: hordaczja bjerje hrosny kónz, a so mělo so wschém tak hicż, kotrejž žu ż tak ż wulka każ Hanka, a hdyž bě holza te ranje, hdyž mějesche wschitko napisane byczż, so słubiła, prajichu wschitzy: so je so někttole tak stato, a so běchu to dawno prajili, so to tak tónz wosmje. Pytachu we wschěch rěkach, pschi mlodych schmrěkach, a hdyž holzu nihdże namakali njejsu, pokasowachu někotrzi na to, so je jedyn, kotrejž je hižo mnohich zobu wsał, wobzeršje hordych a khrobłych, a hischcże mnoho lět posdźischo bu hordym holzam naspomnjene, so je jedyn, kij runje hordych najradscho zobu bjerje; so dyrbja žebi jeno pomyślicż na bohatu mlynkowsku dźowku, kotraż je ju tak nahle słubiła, so nichtó niczo wjazy wo njej njeje widżał.

Tak sče pak ju wbohej Hanzy njebě tola żeschło; ale

Za mótku a mótka! **Šulske tornistry** za holcy a holcy, tóski za snadanje a za pjera
T. Albert w Budyšinje, na Lawskich hrjebjach 10

nješchto sče bě prenje dny pschezo na myślach měła. Jej bě było, każ by jej nječhto wutrobu spinjej chżył, każ bychu ju jej mlynske kamjenje na duschu walale; tajki hněw a tajka hańba bě ju pschewsała, so ju palesche, każ by w płomjenjach była. Na wschěch ludźoch widżesche, każ jej njeježe pschejachu, a hdy budźichu jej schtó wě schto dali, wona njebudźischte mohła nikomu pschecżelneho słowa dacż.

Mjes tym pak strażowanje wobuhe dźěczo wyschicha ruka a pscheměni jeje hordosczj do mozy, kiž jej k lwschichemu rosbudżej dopomha; pschetoż tak to Bóh husto cżini, hinak dyżli žebi cżłowjek myślił. Holzyna hordosczj běsche pschinarodżene hidżenje wicheho niskeho; a schtóż bě ju ras widżał ju modlicż, budźischte tež widżał, kak mózesche ju wona ponizicż psched Najwyschschim. Ale holza njerozumjesche, schtóż bě w njej nutska, zwojeho swonkowneho zadżerżenja pak njewobkhežesche, a teho dla cżinjesche każ bohata mlynkowska dźowka, kotrejž niczo na zwécze dosez wobzene njeje. Precz wothał chżyżche, ale słóstneho skutka

ju strachowasche; teje hańby nochżyżche zwojej żwójbje nacżinicż, nochżyżche cżeło a duschu sahubicż; ale kak žebi pomhacż, to dołho hischcże njewědżesche. Tu w cżichej nozy, hdyż bě je'e strach wo wupucż najwjetschi, pokaża jej Bóh són. Daloko precż wotcżahnycż dychżeše, słužbu žebi pytacż jako niska słužobna na wobjamocżenym mjesnje, a tam w cżłochcże a żwérje njesnata zwoje żiwjenje pschebywacż, dołhoż by ju Bohu lubito. Każ to w żiwlnej wotrobe dołhe kombżenje njeje, hdyż ju ras pucż wotewri, tak bě ju Hanka hischcże kamżnu nóz sebrała, wschu hordosczj wotpołożiła, żobu wsała jeno to, ježtoż ju ja służobnu łaležj, nikomu žtowa njeprajiła, a bě po wobjamocżenych sczežkach wotesche'a z cżicheho dola. Mnohi dżeń bě schła prěči a pódła; pak ju jej njelubjesche, pak dopomni ju na njeno snatwjch, kotrejž tu a tam bydlachu, a tak bě dóschła hacż do Heimitzwyhlcho Dola. Tam sadu w lubosnym dole ju jej lubjesche, pytałche słužbu a namaka ju.

So bu zusa hołza tak ipeżchnje pschijata, njebě burowzy ż wopredka prawje; nażwari mża, so bě jej na schiju poweżnyt jemu, kij ma tak sapleczeny napohlad a ju tak horda żda, so żebi nicżo n'ebudże roskajowacz dacż chżeż. Tola bur ju trochtowaschc, dokelż dże żebi holzu njebě pschijatajit na wešty cżaż, so móża ju pota'kim sakoż ż domu puschczicż, jeli so so njeby khmana wopokasała. Tej żbytnym służobnym njelubjesche ju pschijmjacże holzy, a woni khodżachu wokolo njeje, każ kury wokolo zuteho ptaka, kij je ju jim do dwora żyduył.

Ale bórzy pschindże burowka do tebo, so ma w Hanzy potkad, kajkehoż hrischcże měła njebě, kajtkż ju z pjerzesami n'ehodźi sapaczicż. Hanka dżelasche, ichtoż nejesche cżinicż, niż jeno niichtrowżdy, ale widżesche tej hama, schto ma ju cżinicż, a cżinjesche to njekasana, jpeżchnje a ż cżicha, a hdyż ju burowka wobhladny, bě wschitko hižo hotowe, każ mot njewidżomneju rukow, każ hdy bychu tam kuboldżifi pobyli. To je někotrke hospoży nimo měry lubo, hdyż njetżeba żama na wschitko żebi myślicż a ja wschém hladacż, hdyż może niż jeno dźěło, ale tej myślenje na někoho pschenjesecż, ale ż rědka naidże tajkeho cżeladnika, pola kotrehoż móże to sczinicż.

(Pokracż. sczěhne.)

Ze Serbow

W Budyšcinje 2. haprleje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Wostań doma!
Hdźež wzaw sy krew a dźšćo pił sy mloko,
Tam duša juska, raduje so woko,
Tam doma je, tam jeno budźe z domom.

I. Cisinski.

— Wo wjedrje. Rospoloženje wjedra je tajkele: Nijiny leja nad Italiskej, Francowskej a k połnocy wot Jendźelskeje. Wysćina leji nad baltiskimi krajemi. W naših stronach ko kromy baltiskeje wysćiny a italiskeje a francowskeje nižiny nimale jetkuża. Wětry so nimale k połdnju wobroćichu a nam cyploišći powětr pichiplawjeja, so mamy někto trochu milišće wjedro. Dokelž nijinje nad Francowskej a pola Jendźelskeje k ranju postupujetej, nimamy hišćeze stajnišćeho wjedra wocakać. S tym wšem so powmrócźi a lóšće deschežowanje je ſ mětmami možne. — Jutrje robotu ſtónicźo 5,33 hodź. ſkhadża a ſo 6,35 hodź. thorwa. Mjažkaſt ſthadża jutrje na ranje 1,19 hodź. a thowa ſo dopołdnja 9,33 hodź. — Wczera w wječor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer plus 1,5 a nanwyšſcha dnjowa temperatura 7 ſtop. cyopłoty. Djenża rano we 8 hodź. barometer 740, hyrometer plus 1,5 a nanišſcha nózna temperatura 4 ſtop. cyopłoty

— Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ſobotu: Hišć je njewobſtajne wjedro.

* *

— Khór donſkich kosakow! Sswětačſławny khór donſkich kosakow pod dirigentom Sbergeja Jarowa je po swojeho wjedrje ſwojeje ſedmeje jězby po Ameriźy a Kanadźe 4. januara 1937 ſo ſ lódźu „Nemſka“ do Hamburga wrócźił. Po ſwojim nawróće konzertowaſche khór najprjedy w Barlinje we wupichedatej filharmoniji k lépſchemu ſtuka ſymſkeje pomocy němſkeho luda. Khór wopyta zbyt liczbu němſkich městow, njes nimi tež město Budyſchin w kotrymž pónźelu 5. haprleje w Kehelérni wjeczor we 8 hodź. konzertuje.

— 271 ſjemjeźnišćich wuczobnikow naſcheho wokrjeſa je ſo ſwjatoczńje na pomocnikow pſchipſnało. Sſrjedu dopołdnja je němſka dźěłowa fronta hromadźe ſ wokrjeſnym rjemjeſlniſtim hamtom 271 młodych rjemjeſlnikow, kotſiž běchu pomocniſke pruhowanje wobſtali, na nowe waſchnje na pomocnikow pomjenowała W rjenje wupiſchenych ſurlach Krónny běchu ſo wuczobnizy a jich pichiwuſni kaž tež rjemjeſlniſtaj miſchtrojo ſeſchli. Pſcht tutej ſkładnoſći wokrjeſnu rjemjeſlniſki miſchtr Bär, wokrjeſnu rjemjeſlniſki rjadowaŕ Domſchka a wokrjeſnu nawjedowaŕ němſkeje dźěłoweje fronty Zimmermann wutrobne ſłowa na dalſchi žiwjenſki puć tutym młodym muźam wěnowachu.

— Spižowanja do dźěłowych knižkow. Preſident němſkeho wuſtawa ſa pozběhowanje dźěła a ſamoſćenje pſches bjezdźěłoſć je, na cźoł induſtrijowa a wikowanſka komora w Žitawje kedźbne cźini, na to pokaſał, ſo dyrbi ſo wobſtajce pruhowanja pſchekupiſkich pomocnikow abo druheho pruhowanja, kiž ma ſo pſched induſtrijowej a wikowańſkej komoru ſtojicź (na pichiſkad pruhowanje induſtrijowych wotrjadnych dźěłaczerjow abo wobſtajnych ſtenografow) do dźěłowe knižki ſapiſacź. Preſident němſkeho wuſtawa k tomu pichiſpomnja: Se ſapiźanjom, kiž mělo nětkle rěkacź: „... pruhowanje pſchekupſkeho pomocnika pſched induſtrijowej a wikowańſkej komoru w X“ ſo dźěłańſki wjednik na pruhowanje kedźbny cźini. Je-li chże ſo pſchejtwedcźicź, ſ kajkim pohudźenjom je ſo pruhowanje ſtónchło, dyrbi ſtebi dacź pruhowańſke wuſtwědcźenje pſchedpołożicź. Tohodla ſo mějiceljam dźěłowych knižkow, kiž ſu naſpomnjene pruhowanja ſłožili, dopomnicźuje, ſo pola dźěłoweho hamta ſ pſchedpołożenjom pruhowańſkeho wuſtwědcźenja ſapiźanje namjetuja, dałokož pruhowanja nie-ſu hižo naſpomnjene.

— Dobyče wo 1000 hriwnow padźe na lóſ cźiſło 23 709 ſakſkeje krajneje lotterije do tudomneje Rotherej lotterijoweje bérkownje.

— Sakſtak rajna lotterija. Pſcht ſchtwórtkownym cźehnjenju 5. rjadownje 210. ſakſkeje krajneje lotterije (25. dźeń) padźe dobyče wo 10 000 hr. a premija wo 200 000 hr. na cźiſło 135914; dobyče wo 5000 hr. na cźo. 55404; dobyče wo 3000 hr. na cźiſła 9318 17901 37618 72406 85189 100785 103921 110420; dobyče wo 2000 hr. na cźiſła 7064 17495 27586 36146 52581 64387 71503 103382 104198 108708 138813 142603; dobyče wo 1000 hr. na cźiſła 763 1961 21155 21211 23709 30261 31121 41358 41650 43610 60004 60286 65037 78640 108266 118519 133161 135118 142136 152794 153184 153307 155746 158026 158340; ſtónczna premija wo 3000 hr. na cźiſła 7101 15158 30623 50477 57161 77537 80787 90754 119550 121248 123166 125955 130911 140503 141622 141689 146585 158298 158313; ſtóncźna premija wo 1000 hr. na cźiſła 530 1884 9861 10441 10550 11882 12450 13427 14113 14193 18596 19359 20115 21313 21572 25058 25666 25763 25964 26767 27216 33062 34491 35567 39526 39652 40365 41543 42900 45912 48027 51303 59308 60096 61821 62184 62801 63148 64016 64355 67180 68043 72191 72629 74552 75180 82151 82335 83289 94031 94267 95225 97506 100503 101860 102982 105243 106570 112777 113205 116690 118959 123549 125268 132088 137455 137862 139612 139975 141481 142285 145031 146795 151042 153563 155060 156000 158170 158384.

— Potuńſchenje formularow pośtoſchekoweho wobkhada. 1 haprleje 1937 je němſka pośta płacźiny wſchelakich formularow pośtoſchekoweho wobkhada, kiž ſo huſto triebaju, potuńſchiła. Pſchichodnje płacźa: 1 pſchepoka'ańkowy ſeſchiwk abo 100 wſchednych narunańſkich pſchepokaſańkow 50 pf., 1000 narunańſkich pſchepokaſańkow w ſawalenych bantach 5 hriwnow, 100 wſchednych płacźeńſkich pſchipoka'ańkow 70 pf. a 1000 płacźeńſkich pſchipokaſańkow w ſawalenych bantach 7 hriwnow. Sa narunańſke pſchepokaſanki a płacźeńſke pſchipokaſańki ſ wośebitym wotrěſkom wucźinja pſchirażk ſa 1000 formularow bjes gummija 3 hriwny, ſ gummijom na wotrěſkach 5 hriwnow.

S **Budeſtez.** (Stawniſke powěſeje). Narodźeli ſtej ſo: 18. 3. Makſej Janej Heroldej, ſamkarjej w Mniſchońzu-Hornjej Hóry, dźowka. — 22. 3. Kurtej Feliksej Müllerej, ſrišerej w Budeſtezach, dźowka. — Pſchipowědźili ſu ſo: 19. 3. Erich Adolf Matzka, dźěłaczer w Hruboſzigach-Sſokołoju, a Elſa Erna Kuczźez, dźěłaczerka w Budeſtezach. — 22. 3. Pawol Hermann Teich, ſamkar w Mniſchońzu-Hornjej Hóry a Erna Frieda Frenzlez, ſłužobna we Wjaſońzy. — 24. 3. Willy Richard Poldrak, ſeldwebel w Deſſawje a Berta Emilia Munzariezo Budeſtezach. — Swěrowali ſu ſo: 27. 3. Jan Jurij Żur, maſchiniſti dźěłaczer w Mniſchońzu a Elly Elſa Filipez, fabrikarka dźěłaczerka w Budeſtezach-Hajniach. — Pawol Richard Schubert, dźěłaczer, a Erna Maria Libſchez, dźěłaczerka, wobaj w Mniſchońzu-Hornjej Hóry. — Wumrěłoj ſtaj: 18. 3. Jan Arnoſcht Brěſowſky, rentnar w Mniſchońzu-Hornjej Hóry, 68 lět. — 28. 3. Wjedrich Reinhold Zimmermann, ſudniſki wukonjeſ na wotp. ſ Budyſchina, 68 lět.

S **Budeſtez.** (W cźaſu Boża ruczka ſajaka.) Jutry ſaja ſudniſkeho wukonjerja na wuſkužbje Zimmermana ſ Budyſchina Boża ruczka. Jako w cźaſu ſ Budyſchina do Dźěžnikez jěchaſche, ſta ſo jemu nadobo ſtě a a ſa krótke wokomiki wudycha. W Budeſtezach jeho cźeło cźaha wunjeſechu.

S **Luha.** Prěni dźeń jutrow kapała wohnjoweje woboty na wſchelakich městnach naſcheje wěſy někotre jutrowne kěrluſche piſkałche. Tute pośtiſcźenja mjes wobydleſtwom wjele pſchipóſnacja namakachu.

S **Maleſchez.** Tudyſcha kapała wohnjoweje woboty ſwjeſeli wobydlerjow naſcheje wěſy prěni dźeń jutrow ſe ſahracźom někotrych kěrluſchow. Tute ſnoſchaze poſtiſcźenje wulke pſchipóſnacze namała.

S **Maleſchez.** Prěni dźeń jutrow ſu ſo do naſcheje krajiny prěnje bacźony wróćźile. Wſchitzy, kiž widźachu, kak na wěſu ſletuja, pytaju ſwoje ſtare hnězda, tutych lubych hoſći ſ radoſću witachu. Prěni, kiž pſchileźeczachu ſu bacźonez nanoju, ſo bychu hnězda ſa jónku pſchiprawile. W najbliſchich dnjach ſo też bacźonez marźerje wróćźa, ſo bychu potom na hnězdach ſydacź ſapoczałe.

— Wotkaz. Wot 1. haprleje 1937 je ſo wotkaz na ſtawniſke powěſeje w Budyſchinſkich nowinach ſkóncził.

S **Hrodźiſchcźa.** Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź je ſwjatym wotkazanjom, we 8 hodź. němſka a dop. ½10 hodź. ſerbſka Boża ſłužba. Krajnoſtrukowinſka ſbérka ſa wukrajnu diasporu. Pop. w 2 hodź. roſtrěžowanje ſ konfirmérowanej młodźinu. — Pjatk 9. jutrownika dop. w 9 hodź. nutrnoſcź ſa ſchulſkich nowacźkow. — Pokhowane: Amanda Emilia Schmielowa, ſawoſtajena wudowa dźěłacerja Wylema Schmiela w Hrodźiſchcźu, 81 lět 4 měſacy a 20 dnjow ſtara. — Marja Madlena Schuſterowa, ſawoſtajena wudowa hejtmana Jurja Schuſtera w Kortnizy, 74 lět 11 měſacow a 2 dnjej ſtara. — Hana Khryſta Herzogowa, ſawoſtajena wudowa dźěłacerja Michała Herzoga w Běłej Hoře, 77 lět a 24 dnjow ſtara.

S **Małeho Bjelkowa.** Roſwucźowanje w powětrownym ſchcźe poſtajenych ſtražowarjow domow a jich ſaſtupʼerjow wotmeje ſo tu w pſchichodnym tydźenʼu wot 5. hacź 8. haprleje, wjeczor wot 8 hodźin w Holanez hoſcźenju. Wo dyrkowne wobdźělenje ſo w ſajimje powſchitkownoſcźe proſy.

S **Niježwacźidła.** Na pſcheproſchenje wieźnjanoſty ſtronjana Bilza běchu wſchitzy gmejniny radni a pſchiſłuchnicy wutoru w wječor ſo w Šauberlichez hoſcźenju ſeſchli. Wrjedy hacź ſo do dźeńſkeho porjada ſtupi, ſpomnjaſche wieźnjanoſta ſ poczeſcźowazymi ſłowami na ſpocźatk měrza ſemrěteho najſtarſcheho wobydlerja a něhdyſcheho dołholětneho gmeinſkeho pósta a nóżneho ſtražnika Handrija Mihanka. Na to wieźnjanoſta wot wokrjeżneho wubjerka ſa naſchu wieź wobtrukzenych wěźowuſtojnych ſa ſtótne thorośkje do pſchiſłuchi wſa. Su to burjo Jan Schołta w Niježwacźidle, August Herrmann w Nowej Wſy, Arnoſcht Schieber we Lomſku a Arnoſcht Pětſch w Holeſchowje. Pſchenaježe plakatowe ſtołpa a taſſow ſa pſchibiježe reklamy w jenotliwych dźělach wěſy na reklamowe towaŕſtwo ſo wotpołała. Najważniſchi dźeł wuradźowanja běſche rosprawa wieźnjanoſty wo hoſpodaŕſkim planje naſcheje wěſy ſa wobthodne lěto 1937/38. Jakniže a ſrośumlinje wulkodwaſche kóždu jenotliwu dźělbu hoſpodaŕſkeho plana, kaž tež wſchě wudawki a dokhody. Smjeſelaze je, ſo w pſchichodnym hoſpodaŕſkim lěcźe niedźiwajo wjetſchich wudawkow ſo njetriebaja pſchiraſki ſa mězacźny dawk powjetſchicź, a ſo ſo hoſpodaŕſki plan niedźiwajo toho ſ małym pſchesbytkom ſtónczi. Wſchěm dothhodam, 246 02 hriwnow wucźinjazym, wudawki we wyſokoſcźi 26 376 hriwnow napſcheczźiwo ſteja. Wośebje wulkódžunc ma ſo wotmyſlene poriedźenje dróhi wot rospuca do Holeſchowa hacź ſ Pawlikezom pſchi puczu do Bóſchicz. We Lomſku ma ſo wjeſne wobnowćelenje ſawjeſcź a na Wbohowſkej dróſy w Niježwacźidle ma ſo dalſcha naſtrópna lampa pſchiprawicź. Parkowa korczma w Nowej Wſy, kotraž je ſo dotalnemu naježkej po dotalnych wumjenjenjach na dalſche 6 lět pſchenajała, ma ſo wot wonka poriedźicź. Dale ma ſo nowa ſtupańka wěſa natwaricź. Teſ ſa Hillerſku młodźinu ma ſo pſchihódny domcźk natwaricź. Wſ bohodaŕſkim planje ſu ſo ſtrědki ſa to poſtajiłe. Nadźijeja ſo, ſo ſo tu

Hospodaŕski rozhlad

Pjatk 2. haprleje 1937.

Wěcźerjſe kurſy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólſk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,17	100 čěſkoſł. krónow	8,656
100 ſwajc. frankow	56,67	100 franc. frankow	11,445

Barlinſka burſa 1. haprleje 1937. Hižo w poſłednich dnjach wuſtupowaſy žiwiſchi ſajim ſa rentowe hódnoty cźiniſche wcźera na dniu wotrěſanja kuponow dalſchi poſtup. S kuponowej danju dobyte ſrědſi ſo ſaſo w rentach łapołožichu, ſchtoż ſ niemałym kurʼowym poſtupowanjam dowjedźe. Tomu pſchiſłupuje, ſo ſo wudałženſka poſcźonka 22. haprleje wuložuje, ſchtoż ſ wośebitym nakupjenjam tuteje hódnoſtki dowjedźe. Teſ ſtara wójniſka poſcźonka ſtupi hacź na 121 proz. Na akcźiſerowych wikach je měr, kotrež ſo w ſanym naſtupanju njeda pſchekrocźicź. Pohibły kurſow běchu pſchi tym pomérnje małe.

Barlinſke žitne wulkowiki. Wobrot na Barlinſkich žitnych wulkowikach wobmjeſowaſche ſo dale na někotre waggonowe poſtiſkenja, dokelž ratařſtwo je někto potuje ſ nałetnym dźěłami ſaſtarane. Młynny pytaja wośebje pſchenżu kupicź, tola teſ ſa rožu je naprašſchowanje wulke, ſo bychu ſo wupróſdnjene ſkłady nětkaŕ wupjelnicź mohłe. W provinzy ſu nakupowanſke możnoſcźe trochu lépſche. Pſchenżne muki ſwětłiſchich typow ſo pytaja. Sa rjane muku njeje ſo wobkhod ſ typu 1150 rjanwje ſapoczał. Pjazowanſke žita njejſu w Barlinje ſtoro ſpita dostacź. Induſtrialne jeczmjenje ſo dale wobkedźbuja.

Wěcźerja płacźeńſke w Barlinje zentnaŕ

pſchenży W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožſi N 8: 8,30 hr., N 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr., — wowſa H 10. 7,85 hr., H 13: 8,50 hr.

Wiki w Lubiju.

Pſchenża 9,95 hr., rožſa 8,30 hr., jeczmjeń, nal. 8,65 hr., wowſ 8,10 hr., běrny 3,45—3,75 hr., ſnno 2—2,25 hr., ſłoma 80—1,10 hr., pſchenżna muka 14,60—18,10 hr., rjana muka 12 hr., pſchenżne wotruby 6,85—7,15 hr., rjane wotruby 5,70—6 hr., butra 75 pf., jeja 10 pf. twaroh 20—25 pf., beły ſal 10—12 pf., cźerwjeny ſal 12—13 pf., karoty 9—10 pf., jedźna łoboda 30—35 pf., ſydrožły ſal 20—50 pf., kołrabi 5—10 pf., porej 15—20 pf., korli 60 pf., lišały ſal 12 pf., zyhła 10—13 pf., ſołotej 20—25 pf., radiſki 10—15 pf., jabłuka 15—45 pf., ſellerij 25 pf.

Wiki w Kamjenju.

Pſchenża 10,05 hr., rožſa 8,50 hr., jeczmjeń, nal. 8,65 hr., wowſ 8,10 hr., pſchenżna muka 18,60—21,10 hr., rjana muka 12,17 hr., pſchenżne wotruby 6,50 hacź 7 hr., rjane wotruby 6—6,50 hr., ſyno 2,20—2,40 hr., ſłoma 80—1 hr., butra 76 pf., jeja 10 pf., proſata 8 hacź 19 hr., libjata 1,40—1,80 hr., bały ſal 10—12 pf., cźerwjeny ſal 15 pf., jedźna łoboda 30 pf., zyhła 10—12 pf., ſellerij 25 pf., khrěn 80 pf., ſołotej 25 pf., morchej 10 pf., radiſki 15 pf.

Wiki w Khocźebuju.

Twaroh 25 pf., lany wolij 1—1,40 hr. karpy 1 hr., hołbje, młode 60—90 pf., kuru, žiwe punt 90—1,10 hr., thapony, žiwe punt 70—1,10 hr., kołrabi 25 pf., morchej 10—15 pf., jedźna łoboda 35 pf., ſydrožły ſal 30—60 pf., cźerwjeny ſal 12—15 pf., bały ſal 10 pf., wirſinago wy ſal 20 pf., kołotej 20—25 pf., mórnik 25—30 pf., thrěn 60 pf., radiſki 20 pf., zyhła 15 pf., kuſrepa 5—8 pf., jabłuka 40—60 pf., worſchi 45—60 pf., łężne worſchi 40—50 pf., proſata: 8—10, 11—15. 16—20 hr., běhaki: 20—25, 26—37, 38—57 hr., wobkhod ſe pomały.

Płacźizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tunʼach abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płacźizny na złotej hriwnje.

	1. 4.	31. 3.		1. 4.	31. 3.
Pšenca	212,0	212,0	ſnno	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
jeczmjeń now.	—	—	mócne lubiny	16,0-17,0	16,0-17,0
jeczmjeń, nal.	—	—	ſołte luniny	24,0-25,0	24,0-25,0
wowſ	—	—	zeradelli	—	—
kukurica	—	—	rans. wowſik	—	—
pšenč. muka	27,50	27,50	lany wowſik	16,38	16,38
rjana muka	22,25	22,25	ſuch. truhanč.	—	9,02
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruški	—	—
rjane „	10,10	10,10	ſyno, 50 kg	—	—
raps 1000 kg	—	—	rjana ſłoma	—	—
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšenč. „	—	—
lane ſymjo	—	—	wowſna „	—	—
njeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „	—	—

Płacźizna za pšenco za wuploḿorja 8: 202.0 9: 203.
Płacźizna za rožku za wuploḿorja 8: 165.0 11: 169.0
Płacźizna za jeczmjeń za wuploḿorja 7: 173.0 9: 178.0
Płacźizna za wowſ za wuploḿorja 10: 157.0 13: 170

Hłowny redaktor: Marko Smoleſ. Zamolwity za politiku, feuileton a wobrazy: A Duchmus; za lokalny dźěł a přiłohi Marko Smoleſ; za nawěſtki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleſ. Cišc: J. Cyž. dr. jur., w Budyšinje.

D. A. II 1937 1859. — Tu khwilu tarifna liſcina ſo. 6 płaći.

Dobre rozrisanje lutoho prašenja namaka. Też ludowa knihownja a skutk ludoweho wukubłanja dostanjetaj pśichiśtušnu podpjeru. Na kónzu rozprawjeńe wiežnjanoſta wo kupjenju ſchtomowe ſmkawy a napomnjaśe gmeinu, ſo by kóždy ſwoje ſadowe ſchtomy poradnje wothladał. Naſpomnjena ſchtomowa ſmkawa ma pśchi tym ſ dobrej pomoznizu być. Wubawki ſa poſčenje ſmkawy ſu niſte.

S **Pančicy.** Maćerjam podawa ſo rada piatk 9. haprleje 1937 popołdnju w 2 hodźinomaj w młodźinowni w Pančicach.

S **Khróšćic-Worklecy.** Maćerjam podawa ſo rada ſtwjedu 7. haprleje 1937 popołdnju w 2 hodźinomaj w Khróšćicach a 1/4 hodźin we Worklecach.

S **Kamjenca.** (Sapokasanje.) W ſwjedźeńſku wuppyſchenej ſurli Leſſingoweho doma je preſident Budyſkeho krajneho ſuda dr. Kurth dohladowazeho ſudnika na Kamjenſkim hamtſkim ſudniſtwje, hamtſkeho ſudniſkeho radu Jenkera ſ Lenzefelda ſwjatočnje ſapokakał. Hamtſki ſudniſti rada dr. Näther ſ Kamjenza dohladowazeho noweho hamtſkeho ſudnika w mjenje ſudniſtkich ſaſtojnikow poſtrowi.

*

S **Miſchna.** (Se ſołmow Lebja wukhowali.) Mały motorowy cołm ſ Drježdżan chaſyſche tu próſdny cołm pod moſtami wotwjeſ. Wſchi tym ſo motorſki cołm ſ wobėmaj łódźnikomaj podnóri. Łódźnikaj pak ſo ſamóſebjchtaj po ſpěchnym a wuſchiknym zakrocźenju pſchewóſneho miſchtra Riecke a parnika „Schleſnyka“ hichcze w prawym czaſu ſ wody wucźahnyć.

Nowerjadowanje rentu, płaczenje ſe ſtarſch poſčahnkow.

Dokelż ſo ſ 1. haprleju t. l. mażne pśeměnjenja ſtanu we wunkaſčenju rentu, kotraż ſo khudym wobkedźeriam pſchedwójnſkich a wójnſkich poczźonkow płaczi, je nuſne, ſo ſo tuczi wobkedźerjo na wokrjeſnych ſpomoženſkich hamtach wobhonjeja, kak ſo jich prawa w pſchichodźe rjaduja. Wſcho hromadźe w Němſkej 462 825 wěrcźelow taſtich poźczonkow tutu rentu we wyſokoſći 55 miliionow dóſtawa.

Budyske ſtawniske powěſće

Schtwórtk 1. haprleje 1937.

Narodźili ſu ſo: 30. 3. Chriſtoferej Joachimej Stäckerej, ratarjej w Małej Sſwódnizy pola Lubija, dźowka. — Richardej Waltarej Neumannej, podfeldwebler, ſyn. — Makſej Guſtavej Auguſtej, ſamkarjej, ſyn.

Wumrěli ſu: 30. 3. Getruda Stäckerej, dźowka ratarja ſ Małeje Sſwódnizy pola Lubija, pół hodźiny. — 31. 3. Pawoł Guſtav Moriz Schulz, klampnaſki miſchtr, 75 lět. — Hana Marta ſtwd. Roſtokowa rodź. Thomaſez, kwětkowa dźěłaćerka, 55 lět. — Maria Thereſa Müllerowa rodź. Kunaſez, prokuriſtowa widowa, 53 lět. — 1. 4. Rudolf Ota Schmuhl, ratař, 57 lět.

Pſchipowědźili ſu ſo: 1. 4. Maks Rudolf Pjech, wikowański ſaſtupjeŕ, a Jadwiga Frieda Bětnarjez, bjes powołanja, wobaj w Budyſchinje. — Hugo Erich Libich, tapezěrař w Dobruſchi, a Klara Erna Mitaſchez, pózdźiniza w Budyſchinje.

Swěrowałoſ ſtaj ſo: 1. 4. Korla Franz Joſef Koſojed, ryžowař w Sčitjezach-Ratarjezach, a Herta Mina Sſorſchez, domjaza pſchiſtajeńza w Budyſchinje.

Powěſće z cyłeho ſwěta

Dwě półſtej wojeńſtej létadle do ſo ſrażyſtej.

Njedaloko Póſnanja 2 jenoſydłataj létadle do ſo ſrażyſchći ſo ſwrócźiſchtej. Wobaj létarjej běſchtaj hnydom morwaj.

Do brunizowe je[illegible]iwalito.

S pſchiwalom błóta je ſo ſchtwórtk dopołdnja w 10 hodźinach w brunizowych podkopkach „Cäſar“ pola Magdeburga 6 dźěłaćerjow wot hornjeho ſwěta wotſamknyło. Krótko po 5 hodźinach popołdnju poradźi ſo, ſamknjenych hórnikow njeſranjenych wukhowaćj. Jako ſo pſchiwał błóta ſta, bě 20 hórnikow něhdźe 100 metrow pod ſemju runje pſchi ſwaćźinje. 6 ſ nich, kotſiž trochu ſ boka ſedźachu, běchu ſbohom wotſamknjeni. Mějachu we pomérnje wulkej měrnoſći doſć powětra, wołebje dokelż běchu też pſchewětrowaze naprawy w porjadku. Hnydom po woſjewjenju njeſboża ſo wukhowaŕſke dźěło i wulkim khwatkom wuwjedźechu. Po kóždej pół hodźinki ſo muſtwa wotmėnjachu. Pſchecyntowanje wo pſchiczinje njeſboża njeje hiſchcze ſkónczene.

Sadwělowazy cźin maćerje. — Swojej dźěći w Rhynu ſatepiła.

Żona ſ Hornjeho Hilbersheima, kotraż na ſwojeho muża tukaſche, ſo ma poczahi ſ młodej hołzu, je ſo we ſwojim ſadwělowanju dała k ſakoſtnemu cźinei ſtorhnyć. Hdyż bě jeje muż wotjěł, wſa ſebi żona ſwojej dźěći, 7 lět ſtaru hołcźku a 6 lět ſtareho hólca a je dźeſche ſ nimaj do Gaulsheima k Rhynej. Tam wopoji ſo ſ alkoholom a cźiſtyny po tym najprjedy ſwojeho 6 lět ſtareho hólca pod moſtom do rěki. Hołza na to cźelny, macź pak ju doſcźěhnywſchi ju tohorunja do wody cźiſny. Mobej dźěći ſo ſatepiſchtej. Hdyż żona dopóſna, ſchto bě naczinika, padny do womory. Někotre hodźiny poſdźiſcho ſakhwatſchachu nimobuzu ſtonanje, kotrež wot Rhyna pſchikhadźeſche. Sa tym pytajo namakachu żonu a poſtarachu ſo wo to, ſo ſo do khorownje dowjeſe. Tam ſo ſwojeho ſakoſtneho niekſutka wumna. Hdyż bě ſo ſhrabała, ju do ſaſtwa w Mohuczu dowjeſechu. Muż prěje, ſo je někajku pſchicźinu k ſarliwoſći ſwojeje żony dał. Cźěle dźěćzow ſu mjes tym namakali.

Wotrjadny wobkhod za znatŕkomne wupyšenja **Herbert Linke**

Tepichi, gardiny *Wot 1. haprleje na Rěžorskej drózy 9*

Za zarońatk šulskeho časa

namakaće wšitko, štož Waš lubušk k zdraśeńu trjeba a to we wosebje krutkych tkaninach, bjez toho, zo dyrbiće pře hluboko do móſnje pśimać a w znatej dobrej kajkości pola firmy

Bobelmann Nachf.

mějićel Curt Müller na Serbskich hrjebjach 2

Grońane pletwo za kokoški

horjeka šěroko, delka wusko wokwieśtate, je rad wutśiwane wobhroženie kokošac. dwora.

Wosebita předawarńa pola **MIESSNER** żelezowy dwór w Budyšinje

Zacvnk. plećene gróty

kalaćkowy a spinac gŕót tunjo

Alfred Jannasch

żelezowa wikowarńa w Budyšinje na Serbskich hrjebjach 2

Jutře sobotu, 3. haprleje, dojźdże wulki transport

běłakow.

Mam tute wos. tunjo na předań.

G. Greibig w Supowje

Telefon Kumwald 295

Kajkiž wusyw — tajke žně!

Louis Wagner, Budyšin

Symjenjowa wulkowikowańa

Najwjetši symjenjowy specialny wobkhod Rańšeje Sakskeje poruča w připóznatej spušćomnej kajkości

wšě dźećelowe a trawowe symjenja, symjenja pleowańskeje runklicy — wšě wudźěłki wysok. wuplahowanja,

łušćinowe płody, kaž hroch, woku, pjeluški — wšitko wot ześiwjerskeho ſława plombowane wusywy

Zeleninowe a kwětkowe symjenja

w prěnioriadnych kajkosćach, kiž su lětdźesatki dołho w našej wokolinje wupruhowane.

Hdyż chceće nowe łučnišća abo naſtwišća přihotowić, poſłužamy Wam darmo z wotrjadniskej radu.

Wšě symjenja trawow a dźećelow zawalimy jenotliwje bjez přiraźka.

K cyrkwinskim wólbam

rěča: **njedźelu,** 4. haprleje

1. popołd. w 4 hodź. w Mich. cyrkwi **w Budyšinje**

studijny direktor lic. theol. Lau z Lückendorfa

2. dopołdnja w 9 hodź. w cyrkwi **w Hućinje**

popołdnju w 4 hodź. w cyrkwi **w Minakale**

wječor we 8 hodź. w cyrkwi **we Łupoji**

faraf Vogel z Budyšina

3. Srjedu, 7. haprleje, wječor 1/2 8 hodź. w cyrkwi **w Budestecach**

studijny direktor lic. theol. Lau z Lückendorfa

4. Srjedu, 7. haprleje, wječor we 8 hodź. w Pětrowskej cyrkwi **w Budyšinje**

faraf Putz z Nürnberka-Fürtha

Pfarrhof 4

Wšitcy wuznawarſkej cyrkwi ſwěrni Serbja su wutrobnje přeproſeni.

Cyrkwinski wólbny wubjerk

Jězdne koła po wšěch płaćiznach **na hódźu móžnje** pola **Kotzwehe Warnecke** w Budyšinje, Nowosalcska dr. 94

Mały nawěšk přiwjedźe kupcow. Tobodła inseraty w Serbskich Nowinach

Sadowe štomy wunošnych družin

jahodkowe štomiki a kerčki, róże, pyšeńske kerčki, jehlinowe štomiki atd. we wulkim wubjerku k wupytanju

Budyska štomownja

E. Pelz, na Lubijskej hasy, telefon 2648

Wšelake trěbne wěcy za dom a kuchinju za zahrodu a ratarſtwo

namakaće w mojim wobkhodźe

Richard Sommer klampnarńa a instalacija

na Kamjeńtnej hasy 20 přijedy W. Hoppe znapřeća čełozwućowarńe

525 jězdnych kołow předach w zaždźenym lěće. Dopokaz, zo dobru iworu předawam. Znamki **Diamant, Göricke, Bauer.** Nimale **300 jězdnych kołow** na składźe. Po přeće na wotpłaćowanje. Napłaćenje 10,— hr. Tydźeńſke wotpłaćowanje wot 2,— hr.) Trjebane koła přijimam do płaćenja!

J. Schieback - Mužakowska dr. 4

Autowy park Willy Pätzschke

Wospjetowanje jutrowneje jězby

njedźelu, 4. 4. 37 (jězby z jěznym dawkom 3.75)

rano we 8 hodź.: **Přez rjane dolny Sakskeje Šwicy**

přip. 13.30 hodź.: **Přez Polensku dolinu k Bastaji**

(jězby z jěznym dawkom hr. 2.50)

Wotjědźemy wot měšćanskeho muzeja. Zamołwjenja na Bismarckskej drózy 12, tel. 3900, a MER-bjuro na Žitnych wikach 4, tel. 2140

Makulaturu

wotedawa běžnje w małym a wulkim

wudawarńja Serbskich Nowin

Z nałětnymi dźěłami je so započało

Naši ratarjo zmėja z wotućacej přirodu zasy połnej rucy dźěła. Wot zaheho ranja hač do pózdneho wječora dyrbja twjerde, čežke dźěło wukonjeć, zo bychu wšě winowatoſće, kotrež sebi naš čas wot nich žada, spjelnili. Na wotnoćink a na duchowne wokrewjenje lěhdy časa zbywa. A tola naš čas z kóždym dnjom **telko nowoſćow, wukazow, předpisow přinjese,** zo njesmėł sebi nětkole nichtó

Serbske Nowiny

wotkazać. Zawěſće zbywa ći telko časa, zo móžeš do nich z najmjeńša spěšnje pohladnyć, a štož je zajimaće a ważne, sebi nješmórnyć a potom skhować na njedźelu popołdnju, zo by sebi mohł měrnje přečitać. Tak sy stajnje wo wšėm rozwučeny a minješ so wulkich njeluborznoſcow, kotrež móhłe ći z nječitanja najnowiſich wukazow nastać. Tohodła sebi pola našeho roznošowarja **też w lěčnych měsacach Serbske Nowiny skazaj!**

Přiloha k čisłu 76

SERBSKE NOWINY

Pjatk 2. haprele 1937

Kak spěšnje lětaju ptački

Rozmołwa po dr. K. Kraepelinu. Podawa Bj. Krawc.

Korla: Móžu cyle derje zapřimnyć, čehodla ptački na nazymu wotlětaju, ale njeje mi cyle jasne, čehodla so w naléću wróćeja, hdyž maju tola w Africy stajnje pěkne wjedro a dosć žratwy.

Dr. Mudry: To wšak njeje tak lohko rozasnić. Předewšém je nuzno, rozmyslić, zo su so ptački tudy narodźile w jérym a rěznym sewjeru. Tu je stała jich kolebka, tu założichu sej domjacne bydło a ze swérnej starosću wukhowachu swoje dźěći. Tajke spomnjenja móža drje na khwilu nazad stupić, hdyž wobknježi zwěrjata instinkt (hnuće) zhromadźowacy a dróhowacy. Tak ruče pak hač so w nich zbudźi hnuće a lehnjenje a mysl na wobnowjenje swójbneho žiwjenja, wobnowi so w nich też tak mócne spomnjenje na wobraz domizny, městna hnězdźenja, na lěsy a łuki, hdyž so žiwjachu w najzbožowniším času žiwjenja, tak zo su zajeći z njewupraznym sedźenjom. A pnć domoj wuwjedu z tajkim spěchom, so je to kedźbnosće hódne přećiwnosć k wjele pomalšemu wotsalenju w nazymje.

Bjedrich: To je za mnje nowinka, zo ptački w naléću spěšnišo naspjet přileća, hač wotleća. Kak je so to dopokazało?

Dr. Mudry: Wobkedźbowanje wšelakich druhin ptačkow je wóčki nadawk, přetož jatrobje a bačony čahaju we wulkej wysokosći. Telko wšak je njedwělomnje wěste, zo při nazymnym wotlětowanju wužiwaju dny abo nocy hač k switanju. Zbytny čas wěnuja k wotpočinkej na přihodnych městnach a na pytanje žratwy: rtaje to husto někotre tydźenje, prjedy hač ptak dosahnje městno swójcho stajneho bydła w dalokim juhu. Při nalětnym čahu njedźerži so podobnje dłóši čas, hač směmy snadź ze spodźiwanja hódnej kwantitwosću, z kotrejž so někotre ptački kóždolětnje wěsty dźeń wróća. Na př. wo kokuli so praji: 17. jutrownika móže, 18. ma a 19. dyrbi zaso pola nas być. Tute a wjele druhich wobkedźbowanjow njewuzamknja ani, zo někotre ptački cyły puć z brjoha Nila abo južneho kónca Sahary hač k domjacnym honam w jenym njezadźeržliwym zlěće wukonjeja.

Korla: To tola skoro wěrje podobne njeje. Kak dołho drje by dyrbjał ptačk při tom na pućowanju być?

Dr. Mudry: To zależi wězo na spěšnosći zlěta jednotliwych družin. Mamy za to, zo na př. módrašk, nic wjetši hač naš konopačk, njepotrjeba za tajki wutrajnomy zlět wjacy hač 9 hodźin.

Korla: Ale to dyrbi tola być najmjenje někotrych tysac kilometrow?

Dr. Mudry: Móžemy derje rjec 400 zemjepisnych mil, tak zo přińdże na hodźinu 45 mil, na mjeńšinu ¾ mily, abo tak 5600 metrow — to woznamjenja štyrikróćnu spěšnosć najspěšnišeho spěšnika železnicy. —

Bjedrich: To je přemóžnje wjele! Wobkedźbowachu hišće wo někotrych druhich ptačkach tajku runje won bajkojtu spěšnosć? Njedawno čitach, kak wobličichu spěšnosć listynošacych hołbjow. Běchu wotnjesene daloko do cuzby, tam je we wěstej hodźinje puščichu a zwěsći so, kak dołho trjebachu za nawrót do swojich hołbjeńcow. Jich spěšnosć pak bě wjele mjeńša!

Bréza w naléću w našej holi.

(Wobraz Saebens, M.)

Dr. Mudry: Listynošace hołbje su jara srěni lětarjo a zwjetša zhubuja tež něšto časa, doniž njespóznaja směr, kotryž maju brać. Srěnju spěšnosć hołbja směmy wobličić na nic wjacy hač 1200—1500 metrow za mjeńšinu a při přihódnym wětru móže być jich spěšnosć hač do 2000 metrow wulka. Łastojčka, popadnjena na hnězdźe a wotwjedźena z listynošacymi hołbjemi wukonješe zlět spěšniše hač hołb. Z ptačkow, puščenych na swobodu w Compigne w Francowskej rano 7,15 hodźin, přileća łastojčka hižo 8,22 hodźin do Antwerpena, mjez tym zo listynošace hołbje hakle 1,12 hodźin slědowachu. Z tym je zwěsćene, zo bě łastojčka přemóžiła na tutym směru, 235 kilometrow dołhim, w mjeńšinje 3458 metrow, mjez tym zo hołbje ani cyłych 1000 metrow za mjeńšinu njedokonjachu. Wjedro bě tntomu posytej přihódne. Ale z podawanych ličbow je dowidźomne, zo je spěšnosć łastojčkow 3½ króć wjetša haš ta hołbjow.

Korla: Ale powšitkownje njelětaju ptačata tak spěšnje.

Dr. Mudry: Hdyž njekhwatnja, tak nic. Sedźimy-li wo wšědnym čahu a wobkedźbujemy na př. wróny, lećo w směru jězby, tak zda so nam husto, zo wróny steja stajnje na samym měsće, t. r. pohibuja so ze samsnej spěšnosću našeho čaha. A tola je znate wo tutych ćežkotnych (njemotornych) ptakach, zo Sewjerne morjo, 600 km šěroke, přeleća za tři hodźiny, abo zo dokonjeja třikróćnu spěšnosć spěšnika.

Ksaver Meško:

Wjelk pokutnik

Ze słowjenšćiny přełožił J. S.

Słyšće, dźěćatka lube, dźiw předźiwny: Wjelk Wjeležrač je so nakazał, wjelk Póžerak bu pokutnik.

Wězo, překlepana liška, četka Wopušačka, do tuteho dźiwa njewěrješe, zwopředka hižo docyła nic. Ale kajkeż žónske su, dosć khablate w swojim mysłenju, kaž žołmy na morju, tak bě liška wša njewobstajna w rěčach a skutkach. A štó chcył sadźić włóski wrjech abo jenož lěsny worješk přećiwo złotu, zo nje liška překlepana a šibała a ničo mjeńša hrěšnica hač wjelk sam, a zo njezawidźi jemu wujej česć a sławu pokutnika a swjatcho muža? Štó by chcył to jenož zawisć mjenować, hdyž bě četka w prěnim času po wujowym dźiwnym nakazanju jeho wšudźe a wšudźe do podhlada hrozneho ludanja přinjesła, so zjawnje na njeho přisłodźała a jemu ze swojimi rěćemi česć a dobre mjeno mjez wšěmi zwěrjatami daloko a šěroko zničiła?

„Wuj Wjeležrač so polěpšił, so nakazał, so stał pokutnik? He-he! Wězo je, dokelž je so zestaril, a wjetšina zubow je jemu zwupadała, kotrež pak hišće ma, su wšě wotkažene a šćerbate, a čumpaja so jemu kaž dréń, hdyž jón tłase ze wšej mocu kmótr Mórčak-mjedwjedź. Teć woči stej jemu hroznje wolabnyłej, tak strašnje, zo zamjenja časćišo šěry hrib ze spjacym zajećkom bojazliwcom. Hakle hdyž za nim šlapnje, spóznaje njepřijomny zmylk. Wić jeho też mota, a kak jara! A rana, kotruž bě sej hłupi kojty blazn — he-he — minjenu zymu w lestnje zakrytych paslach nabił, jeho też tak krjuduje, zo truhdy z bolosćemi mórći a wuje, jako by so w smjertnych bolosćach wił. Khromi też, wbohi starc, zo je zrudnje hladać! Tohodla so jemu na hońtwi dosć hubjenje dźe, he-he. Přenjelepy je, překhory. Jeli při tym wšém dźiwno, zo chce so tajka rozwalina a sudobjo wšěch njedospołnosćow a bědow stać pokutnik a pustownik?"

Tak hroznje a njesmilnje rěčeše zawistna přisłodźetka. Ale što poprawom wědźeše falšna a bjezbóžna četka wo wujowych potajnych myslach a dobrych wotmyslach! Hdy by te znała, by snadź tola hinak rěčała, wšak bě w jeje wutrobje hišće trochu dobroćiwosće a dostojnosće.

Widźeše wšak často wuja Póžeraka, kak wón štynkaše a himpaše wšón poniženy a poraženy přez lěs. Z hłuboko skhilenej hłowu stupaše swój puć, z na poł začinjenymaj wočomaj, ćežko zdychujo, dokelž jemu kóžda kročel w sprostnjenych a začełkłych nohach torhace bolosće načini. Widźeše to. Ale wša njekniščomna a połna ludanja, myslece a sudźeše: „Hlej teho starcho ludaka, kajki swjaty so čini!"

Dohlada so w halozach nad sobu dweju ptačkow. Zasmějkny so na njej ze słódkim posmějkom, po knježsku so před nimaj pokloni a zaspěwa hnydom swoju přisłodźeńsku pěseń: „Oj, sotřičcy, stej pak jeho widźałej, starcho ludaka? Dokelž je při lětach a bjez mocy, a nas njemóže wjacy tak kruće přesćěhać a trašić kaž w zańdźenych dnjach, tuž so čini pobožny a swjaty. Ale praju wamaj, sotřičcy: hladajtej so jeho, wostanje wjelk!"

Ptačkaj posłuchaštaj prosće a splóšiwje. Jara so dźiwaštaj, z kajkimaj čopłymaj, woprawdźe zalubowanymaj wočomaj jeju četa Wopušačka majka. Kaž dobra maćerka na lubowane dźěćatka so na njeju smějkotaše. Ale njedźiwajcy słódkich słowow a maćefskeho smějkanja bu jimaj čěsno a ćežko na wutrobje. Začiwkotaštaj kaž we wulkim straše, khětře spjećhotaštaj přez halozy a spěšnje wotlećeštaj přez potajne šumjace wjerški.

„Hłupakaj! Kóžde mudre słowo je tomu wobmjezowanemu narodej podarmo" rěčane", bórćeše zranjena četka z kisałym wobličom, a w bjezmócnym hněwje hišeše so sama z tołstej wopušu do khribjeta.

Tola četka přisłodźeńka, stoj a wotmołwł Sy pak wujej hdy do wutroby hladała? Sy widźała pokorne jeho mysle, abo je ći znate hóřkokhutne jeho zaprěwanje a pomorjenje? Sy była přitomna, hdyž zrudny přemyslowaše a přewažowaše swojcho žiwjenja dny a lěta, wšě swoje mnoholičbne bludy, a so wšón poraženy, do hłubin wutroby rozkaty wuzna: „Poprawom bě moje žiwjenje njepřetorhnjeny rjećaz křiwdow, sama nasylnosć, lute rubjenje, staje morjenje. Ale nětko — zawěrno, je čas, zo dam božemje tajkemu žadławemu žiwjenju a so dokładnje polěpšu. Zarunać budu dyrbjeć mnohe złósće a křiwdy, poprawić mnohe pohórški. Přikład chcu zawostajić wobydlerjam lěsa, přikład jěreje pokutniwosće a zbožneje smjerće. Tak budźe moje wopomnjeće hišće pola pózdnych rodow w česći a moje mjeno khwalene."

Što, knjeni Wopušačka, su ći tele rjane, dobre wotpohlady někak znate? A sy widźała tón přećelny, słónčny posmějk, kiž bě so při jeho nutrnym přemyslowanju a samorozmołwjenju přez wobličo struchleho złóstnika a čerpjenja rozlał?

Lědma budźe ći něšto znate wo tym. Hewak by dyrbjał tutón napohlad samo twoju wutrobu hnuć. A potom by měła sobućuće a smilnosć z wujom a česćownosć za jeho nadobne čuća.

(" ")

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Quasimodogeniti, 4. jutrownika 1937.

S **Budyšcina.** W Michalskej zyrkwi směje farar Kapler rano w 7 hodź. žerbsku spowědź, we 8 hodź. žerbske a dop. ½10 hodź. němske kemšowanje. Pop. ½2 hodź. šichcźenja. W 2 hodź. směje farski vikar Scholta Božu słužbu za młodźinu. W 4 hodź. pschednoschk wodźerja prědarskeho seminara w Lückendorfje lic. theol Lawa wo jenej zwjatej zyrkwi. — Wutoru pop. w 3 h. šichcźišćanska jónska słužba w Societecze. — Schtwórtk pop. ½5 hodź. biblisku nutrnosć pola Schleinitzec we Dobruschi, po njej spowědź a zwjate wotkasanje.

S **Budyšcina.** Krajnozyrkwinske sjednoćenstwo. Shromadźizny w Budyšcinje: Niedźelu: sjednoćenstwowy dźeń (shromadźizny dop. ½10 a ½11 hodź. a pop. w 3 hodź.; prědar Petzold-Kamjenski); wjeczor ½8 hodź. źrudkowobrazowy pschednoschk wo Janikim wutstawje. Wutoru pop. w 4 hodź. biblisku hodźina za žony, žrjedu wjeczor we 8 hodź. tehorunja za młodźinu. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblisku hodźina. — Shromadźizny swonka Budyšcina: póndźelu w Kumwaldze, wutoru we Wulkej Dubrawje a žrjedu w Rachlowje.

S **Barta.** Rano we 8 hodź. němska a ½10 hodź. žerbska Boża słužba. Krajna sběrka.

S **Budestez.** Rano w 7 hodź. směje farar Bójz němsku spowědź, we 8 hodź. farar Böttger němske a dop. ½10 hodź. žerbske kemšowanje. Sběrka za wutkrajnu diasporu. — Wutoru pop. ½4 hodź. sendźe žo šichcźišćanska jónska słužba w młodźinowni. — Sžriedu wjeczor ½8 hodź. pschednoschk (stud. direktor lic. Lau).

S **Budyšchinka.** Rano we 8 hodź. žerbska Boża słužba, dop. ½10 hodź. rozrěčowanje za konfirměrowanu młodźinu w Porschizach. — Piatk dop. ½10 hodź. nutrnosć za prěni schulski lětnik a jich starschich.

S **Bukez.** Rano ½7 hodź. němska spowědź, we 8 h. němske a dop. ½10 hodź. žerbske kemšowanje. — Wutoru pop. w 3 hodź. jónske towarstwo pola Rabowskeż.

S **Hucźiny.** Rano we 8 hodź. žerbska Boża słužba, dop. w 9 hodź. zyrkw. shromadźizna. — Piatk, 9. haprleje, dop. ½10 hodź. nutrnosć za maiwch, kiž do schule sastupja, a jich pschiwuznych; wjeczor ½8 hodź. biblisku hodźina za młodźinu.

S **Khwaczicy.** Rano we 8 hodź. žerbske a dop. ½10 hodź. němske kemšowanje (farski vikar Nychtar). Kollekta.

S **Kluksche.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske kemšowanje, dop. ½10 hodź. kemšowanje za schulskich nowaczkow a jich starschich. Sběrka.

S **Kotez.** Pop. w 9 hodź. němske kemšowanje z cźitanjom prědowanja (wosadny kantor). Sběrka.

S **Lupoje.** Rano we 8 hodź. žo žerbske prědowanje cźita. Wjeczor ½8 hodź. směje farar Vogel-Budyški pschednoschk wo evangelskej [illegible]

S **Lubija.** Krajna sjednoćenstwo. Shromadźizny w Lubiju: Niedźelu dop. ½11 h. njedźelska schula; wjeczor we 8 hodź. wječorna nutrnosć. Sterje du wjeczor we 8 hodź. biblisku hodźina. — Shromadźizny swonka Lubija: Póndźelu wjeczor we 8 hodź. we Rodezach, wutoru wjeczor we 8 hodź. w Makej Eswódźizy, schtwórtk wjeczor we 8 hodź. w Holbinje a piatk wjeczor we 8 hodź. w Habrachcźizach pola Lubija.

S **Maleschez.** Rano w 7 hodź. žerbska spowědź, we 8 hodź. žerbske a dop. ½10 němske kemšowanje. Sběrka za wukrajnu evang. diasporu. Dop. 3¼11 hodź. dźěćikemšowanje. Pop. ½3 hodź. šichcźišćanska jónska słužba pola Preußoweje w Delnjej Hórzy.

S **Minakala.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. žerbska Boża słužba, w 11 hodź. žerbske dźěćikemšowanje. Pop. w 4 hodź. směje farar Vogel-Budyški w zyrkwi pschednoschk wo evangelskej zyrkwi. Němske spěwarske hodźiny pschinjesć. — Póndźelu wjeczor we 8 hodź. evangelska słužba młodźiny za młodźenzow na farje. Wutoru pop. w 3 hodź. šichcźišćanska jónska słužba w Adolfskej Hórcze a wjeczor we 8 hodź. evangelska słužba młodźiny za młode holzy w Minakale. Jónska słužba w Minakale žo wotstorcźi.

S **Njeźwaczidla.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. žo němske prědowanje cźita. Pop. w 2 hodź. nešchpor za dźěći, kiž do schule póndu.

S **Nošaczizy.** Rano we 8 hodź. Boża słužba za młodźinu, sdobom za zmu wosadu, dop. ½10 hodź. Boża słužba za nastup schulskeho puca a sdobom Boża słužba za dźěći. Kollekta. — Piatk, 9. haprleje, wjeczor we 8 hodź. evangelska słužba młodych holzow.

S **Porschizy.** Rano we 8 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska Boża słužba, dop. ½10 hodź. rozrěčowanje za konfirměrowanu młodźinu. Wjeczor směje žotra Jadwiga Frinzelez biblisku hodźinu za žony w Porschizach. — Piatk wjeczor biblisku hodźinu w Kumschizach (knjes sjednoćenstwowy wothladaŕ Kehrer). — Piatk dop. nutrnosć za prěni lětnik a jich starschich. — Mumrěla: Marja Madlena swud. Młónkowa rodź. Hanczkez, wuměnkarka w Krakezach, wumrěła w Błohaschezach, pohrjebana w Porschizach, 77 lět 5 měź. 28 dnjowy stara.

Se **Sślepeho.** Rano ½8 hodź. žerbska spowědź z Božim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. žerbska Boża słužba. — Sšnjertny kěrluch žo spěwa za Khrystiana Domaschka, wuměnkarja w Rownem. — Dop. ¾11 hodź. němska Boża słužba. Kollekta za evangelsku zyrkej we wukrauju. Pop. ½1 hodź. šichcźenja.

S **Wóbślinka.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. žerbske kemšowanje. Kollekta. — Piatk 9. haprl. dop. w 10 hodź. nutrnosć za schulskich nowaczkow.

S **Wósporka.** Rano we 8 hodź. spowědź a cźitche žwjecźenje Bożeho wotkasanja; dop. ½9 hodź. spěwna Boża słužba z duchownej narěču (wosadny farar). — Sběrka.

S **Wulkich Sdźarow.** Dop. ½9 hodź. žerbske a ¾10 hodź. němske kemšowanje, ¾11 hodź. dźěćikemšowanje, wschitke Boże słužby we Wulkich Sdźarach. — Piatk 9. haprleje wjeczor we 8 hodź. biblisku hodźina we Werningbošsje.

Swjatoczny statny akt w Hamburgu.

Wjeczor 31. měrza wotmě žo pschi do mozy stupjenja noweho šakonja wo Wulkim Hamburgu w Hamburgskej radnizy wulki statny akt, pschi kotrymž statny minister dr. Frick šakkadne wuwjedźenja wo nowonatwarje němskeho stata cźinjesche. Cźestni hosczo sapisachu žo pschi tutej šakadnosczi w radnizy do stoleje knihi. S lewa: měschczanosta Krogmann; statny minister dr. Frick, wjednikowy šastupjeŕ Rudolf Heß, statny wobkhadny minister dr. Dorpmüller. (Scherl Bilderdienst, M.)

Schpanišzy cźekaju žo do Hollandskeje wukhowali.

Schpanišzy nazionalistojo, kotriž běchu w Madridze swostali a njemějachu druheje możnosce žebi zwoje Zwjenje wukhowacź, wukhow w holandskim pósłanzitwje w Madridze namakachu. Po wobcźežnych jednanjach je žo hollandskemu žurnalistej poradźiło, so dowolnosć dosta, tutych ludźi z hollandskej łódźu z cźerwjenej Schpanišeje wotwjesć. Cźekaju žu nětko z hollandskim žurnalistom (zyle na prawo) do Hollandskeje dojeli. (Scherl Bilderdienst, M.)

Po 600 lětach prěnje kschcźišna prynza w Oslo w Norwegskej.

W kralowskej hrodowskej kapalzy w Oslo bu žrjedu prynz Harald Norwegski kschcźeny. Po 600 lětach žu to prěnje kschcźišna jeneho norwegskeho prynza. Nasch wobras pokasuje nam zwjatoczny wobrjad: S lewa na prawo: danska prynzeżna Margareta, schwedski prynz Korla, norwegski krónprynz Olaf a krónprynzeża Märia (starschej), norwegskej prynzeży Ragenhild a Astrid; pschi dupje biskop Lunde, norwegska kralowa Maud a schwedska prynzeża Ingeborg jako kmótša. (Scherl Bilderdienst, M.)

Radio

Sobotu 3. haprleje žo žiwschi:

Königswusterhausen: 6 zwony, tacźele. 6,30 rańschi konzert (z Barlina), mjes nim 7 powěsće. 11,40 za bura. 12 pschipołdnischi konzert (z Königsberga), w pschestawzy 12,55 cźasowe znamjo a 13 zbožopschecźa. 13,45 powěsće. 14 wschelaka hudźba. 15,30 hospodarski tydźenski pschehlad. 16 wjesołe zobotnische popołdnjo. 18 ludowe spěwy, ludowe reje. 18,40 sport tydźenja. 19 k zwjatokej. 20 powěsće. 20,10 konzert wuherskeho filharmonijskeho orchestra. 22 powěsće, sport, wotbłoß z Němskeje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipsk: 6,10 gymnastika. 6,30 rańschi konzert (z Barlina), mjes nim 7 powěsće. 8 gymnastika. 9,30 za žonu. 10,30 a 11,30 wjedro. 11,45 za bura. 12 pschipołdnischi konzert (z Wrótzławja), w pschestawzy 13 a 14 powěsće. 14,15 tacźele. 16 wjesoły programm za starych a młodych (z Stuttgarta), 18,15 wójsko spěwa. 20 powěsće. 20,10 wjeczor wschelcźišnow z Weimara. 22 powěsće, sport. 22,30 nózna hudźba (z Minichowa).

Barlin: 20,10 operetta — zynkofilm. — **Königsberg:** 20,10 „Schto by bylo, bies awta?“ — **Hamburg:** 20,10 pižany programm k zwjatokej tydźenja. — **Wrótzław:** 20,10 hra „Tharauska Hanka“. — **Köln:** 20,10 wjesoły zobotnischi wjeczor. — **Warschawa:** 21 symfonijski konzert. — **Praha:** 20,20 połkarpatskoruske ludowe spěwy. — **Budapešt:** 21,20 zbyganka hudźba.

Snižene jězdneje płacźizny na żelesnizy za domjazych dźěłacźerjow.

Statny wobkhadny minister a generalny direktor statneje żelesnizy je na namjet sozialneho hamta němskeje dźěłkoweje fronty počinjajo z 1. haprleju 1937 nětko tež snižene jězdneje płacźizny za domjazych dźěłacźerjow a za domjazych rjemješlnikow zawjedź. Mudawaja žo dźěłacźerske tydźenske tkartki a za jenotliwe jězby tkartki z wróćnym liścźikom z 50 proz. snižen jom.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 77 | Budyšin — Sobotu 3. haprleje 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Wunoški Beogradskeje konferency

Pjatk žu swonkowni ministrojo Maleje ententy žwoje wuradžowanja skónčili. Wječor cźěskosłowakiski swonkowny minister dr. Krofta wołschěrne wojjewnje wo wunoschkach Beogradskeje konferency Maleje ententy psched nowinarjemi pschecźita. Wojjewnje 11 dypkow wopschija. We wojjewnju žo jdźelituje:

Tśi swonkowni ministrojo žu žo wo powschitkownych zajdach swonkowneje politiki žwojich tśioch statow a też wo woschnju žwojeho shromadneho postupowanja na dospołnu pschesjenosć w žwojich nahladach dojednali. Mała ententa žebi spravnje pschaje, so byšmy jednanja wulkomocow dla noweho Locarnskeho rěcźenja wuspěch měle. Tśi staty Maleje ententy žu też dalewon pschecźiwo kóždemu ideologiskemu mjesenarodnemu konfliktej a wotpohladuja, so tej abo tamnej froncje pschistupja, kiž budźiske žnjedź žo wohła wutworicź. Schtož podawki w Schpanistej nastupa, wone hischcźe raz žwoje stejischcźo dospołneje neutralnosće potwjerdźeja.

Juhosłowjanski ministerski prśident a swonkowny minister dr. Stojadinowicź je pjatk wječor k cźěskosłowakiskemu swonkowneho ministra dr. Krofty a rumunskeho swonkowneho ministra Antoneska hosćinu wuhotował. Pschi hosćinje dr. Stojadinowicź mjes druhim praji, so Mała ententa na derjerstrosumjenych nusnosćach a fajimach wotwocźuje, niz jenoj na sajimach žwojich žobustawow, ale też na sajimach powschitkowneho měra. Wona też w pschichodže frosumi, sa wschě praschenja, psched kotrež žo staji, rosrišanje namakacź.

Dr. Krofta Beograd a jeho žiwjenjom a jeho dynamiku jako symbol Maleje ententy pschedstaji. Wón może jako pschedsyda rady Maleje ententy měrnemu optimismej dr. Stojadinowicźa jenoj pschihłosowacź.

Hull wuraśnje praji, so Amerika na žanužkuliž mjesenarodnu konferenzu njemyšli. Wona pak žo nadźija, so žebi Europa na wschoamerikanskej konferenzu, kiž je žo w Buenos Airesu wotmě̂ła, pschikład wosmje a w Europe měr sćinili, kaž žu amerikanske staty mjes sobu měr sćinile.

Tuto směrowanje pokazuje žo tam w naprawach k sdźerjenju a sežiwjenju prawa ludow a mjesenarodneje moralki kaž też we wobsamknjenju, so žo nochź do należnosćow druhich statow tykacź, njech žu wulke abo małe, a stónčnje we woli k shromadnemu wutwarjenju hospodarstwa.

We Washingtonje žo nadźieja, so žo tele methody też w Europje nałoža. Na amerikanskej stronje pak nimaju wotpohlad, to se swołanjom konferenzu europskich statow tak rjez jako amerikanske namjety abo wumělenja pschedpołožicź.

Jendźelska město Hongkonk bóle wobtwjerdźi.

Dopisowar Londonskich nowin „Daily Expreß" pische, so Jendźelska město Hongkonk w Chinje we wobłuku pjećlětneho plana sažo wobtwjerdźi. Wobtwjerdźenje budźe 10 milijonow puntow sterlingow płaćicź. Tśi nowe forty žo hischcźe do lěta 1939 natwarja. Batterije ja wobaranje lětadłow žo podwoja a někotre eskadry jendźelskeho wojerskeho lětarstwa žo do Hongkonga položa, tak rucze hacź budža trěbne twarske dźěła hotowe.

Rozbuchnjenje na franzowskim wojerskim swucźowanischcźu.

Pariške nowiny „Matin" z Reimsa pišaju, so je na Chalonskim wojerskim swucźowanischcźu marokkowski stśělc z nohu do granaty kopnył, kotraž pschi puchu leżeische. Granata rosbuchny, mori tśělza a schćěsć tśělcow stroschnje a 16 cźežko srani. 6 wojakow žo lohko srani, mjes nimi franzowski „adjutant.

Franzowski wójnski minister pojedže do Marokkowskeje.

Franzowski wójnski minister Daladier žo w bliskim cźasu do Marokkowskeje poda, so by tam sekitańske naprawy Franzowskeje w Marokkowskej pruhował.

Lübeck je na Prusku přešoł

Stare a swobodne hansowe město Lübeck je schtwórtk se swjatocźnym statnym aktom na Prusku pschescheło. S tuteje pschicźiny běsche němski snutskowny minister dr. Frick dopołdnja do Lübecka pschijeł. W audienzkej sali radniny běchu žo sastupjerjo strony a jeje wotrjadow, wojerskeje mozy, wyschnosćow a hospodarstwa sešli.

Pschi swjatocźnosći wyschschi měschcźanosta dr. Drechsler ministra a druhich hosći powita a jim pschehlad 800lětnych sławnych stawiznow města poda. Potom wjednistwo města do rukow němskeho snutskowneho ministra dr. Fricka połoži. Minister dr. Frick w swojej rěcźi na wusnam sarjadowanja Lübecka do Pruskeje pokasa:

Se swjatocźnym statnym aktom w Eutinje němski snutskowny minister dr. Frick dotalny oldenburgski dźěl Lübeckskeho kraja schtwórtk popoldnju do sarjadnistwa Pruskeje pschewsa. S tym bu tuton krajny dźěl nowy krajny wokrjeż schleswigsko-holsteinskeje provinzy.

Sběrka k twarjenju młodźinownjow.

Němski snutskowny minister dr. Frick je w pschesenosći z němskim pokładnikom nazionalsozialistiskeje stronu Hitlerjej młodźinje a němskemu swjatej sa němske młodźinownje 17. a 18. haprleje sběrku po domach a dróhach dowolił.

Pokaćowanje němsko-franzowskich hospodarskich jednanjow.

W měrcu běchu žo w Parlinje jednanja wo němsko-franzowskim płaćeńskim a tworowym rěcźenju sapoćate. Dla jutrowneho swjedźenja pak žu žo jednanja na krótki cźas pschetorhle. Wot pónđźele 5. haprleje žo z nimi w Pariju pokaćuje.

462 000 amerikanskich hórnikow strajkuje

Hdyž běchu žo jednanja wo nowym mšdowym rěcźenju bjez wuspěcha sastajile, žu pjatk rano dźěłacźerjo stow podpokłonow mjechkeho wuhla z Pennsylvanskeje hacź do Washingtona dźěło stožili. Nakopane wuhło jenoj nětkle 30 dnjow dosahna. Industrija, kotraž je w lěcze 1935 sa 700 milijonow dollarow wuhła swukopała, ho nadźija, so president Roosevelt sapschimnje, jeli so žo dźěłacźerjo a wobsedźerjo podkapkow sa někotre dny njedojednaju.

President sjednoćenych swjatkow podkopkowych dźěłacźerjow Lewis je strajk poručił. Se strajkom žo nětkle 462 000 hórnikow potriechi. Dźe wot źrjedź februara běsche žo dla noweho mšdoweho rěcźenja jednało. Dźěłacźerski swjat žadasche, so žo dnjowa mšda wot 5½ dollara na 6 dollarow powjetchi a so 35hodźinski dźěłowy tydźeń wostanje.

Kaž žo powě, ma žo na tutym sakładze dale jednacź. Wobdźělerjo podkopkow žu pjeća swólnivi, do žadaneho powjetšenja mšdowy twolicź, žadaju pak 40hodźinski tydźeń.

Europa dyrbi sebi na wšoamerikanskej konferency příkład wzać

Kaž je snate, je amerikanski wotsebity pósłanc Norman Davis do Londona pschijeł, so by žo tam na zokrowej konferency wobdźelił. Pschi tutej składnosći nastachu wunoschowanja, so žo Amerika z wotpohładom nożu, měrowu konferenzu swołacź. K temu žo z Washingtona powě, so je statny sekretar Hull w nowinarskej konferency tute wunoschowanja jako wopačne wosnamjenił.

Španiscy nacionalistojo 25 km před Bilbaom

S powěsćow cźežiwjenych radiowych sćelakow je spóznacź, so bolschewikojo wuspěchi nazionalnych wojakow na baskowskej froncźe njemóža dlěje samjelezecź. Woni pschisnawaju, so je cźiśkej nazionalnych na cźežiwjenu frontu tak žylny byk, so žu dyrbjeli wschelake stejischcźa w horach k poknoju wot Vitorije wopuschcźicź a někotre tśelne hrjebje wuprózdnicź.

Na froncźe w provinzy Estremadurje je žo tehorunja žiwischo wojowało. Nazionalne wotdźělenja schtwórtk na froncźe pola Medellina wuspěschny wohnjenski nadběh pschewjedźechu. W horach, kiž žo Sierra de Yelves mjenuja, samachu nazionalni wojacy bolschewikow wutłocźicź a někotre taktiliže ważne stejischcźa wobžadźicź.

Druhi dźeń nazionalneje offensiwy rano nazionalni na baskowskej froncźe horu Gorbeu dobychu. Hora leži k dohemu wječoru wot Vitorije a je 1500 metrow wyšoka. Nowe stejischcźo, kiž je po zyplej froncźe najbóle prědku, je jenoj 25 kilometrow wot Bilbaa dalene. Cźežiwjeni njeběchu na tuton nadběh nazionalnych pschihotowani a žo jim jenoj žłabje pschecźiwjachu.

Tuto dobywcze je sa nazionalnych jara ważne. S dobywcom hory Gorbeje maju nazionalni wojacy wšiw na bolschewikske stejischcźa a wšy pschi hłownej drohi, kotraž Vitoriu z Bilbaom swjazuje. Wobežeźna krajina pak wot wojakow wulke napinanja žada.

Žiwe wojowanje w dołhowječornej Španiskej

S francowskeho městacźka Hendaye žo nowische powěsće z połnócnje cźežiwjeneje fronty sjonja. Powě žo, so žu nazionalni lětarjo na wojerske pschiprawy w Durangu bomby wujetali. Durango je město w provinzy Biscaye a žydko cźežiwjeneho hłownego pwartěra fronty w kraju Baskow. W Durangu je žo pjeća wjele bolschewikskeho wójska shromadźiło, mjes nim žu bolschewikojo, kotśiž žu z Irruna a San Sebastiana cźekнyli. S bombami nazionalnych lětarjow je skład munizije rosbuchnył. S rosbuchnjenjom žo wjele bolschewikow mori.

Pschi wojowanjach na asturskej froncźe pola Ejkamalera žu žo nazionalni wojacy nowych stejischcźow smjelowali, kiž maju wulku taktiliku hódnosć. Pschi pschescźahanju zofajych bolschewikow nazionalni wjetsche dźěłby brónjow nadeńdźechu.

S fronty pola Bilbaa žo powě, so nazionalni pola Villarealt k połnocy postupuja a žu Villarealsko-Mondragonsku dróhu wobhładźili. Bolschewikojo na Ochandiano zofajn. Tam žu tjoji rjad tśelnych hrjebjow wutwarili.

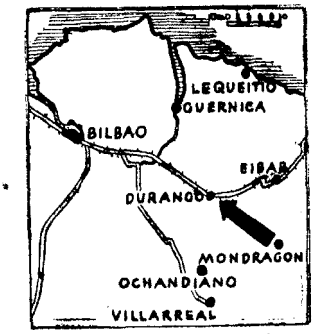

Wulki nazionalny nadběh na Bilbao.

Schpanisse nazionalne wójska žu nětko k ranju wot Bilbaa nowu offensiwu pschecźiwo bolschewikam sapoćeli, kotraž žo z wulkej mozu dale nješe. Hłowny nadběh měri žo pschecźiwo Durango, kotrež nětkle 30 km. k ranju wot Bilbao leži. Fronta cźerwjenych je žo hižo na wschelakich městach pschełamała.

(Scheri Bilderdienst, M.)

Barrikady w Barcelonje

S Barcelony ho powě, so hu w katalanskej provinzy cejske smiskowne wojowanja nastałe. Anarchistojo na jenej stronje a kommunistojo a policija na druhej stronje hu barrikady pischeńtwo žebi natwarili. Hižo je k cjelkim wojowanjam na dwěma dźěłcu.

Kommunistojo běchu dźeńcaŕ tankow ſ wulkeje pożyłki ſławnych dźełarnjow Hiſpanio Suiza ſebrali. W tym anarchiſtojo wohrożenje widźachu. Twarjenja, kiž hu wobſadźili, wobſwjerdźichu, pschiprawichu barrikady, kiž ſ maſchinſkim tźělom wobſadźichu.

Kommunistojo pak ho w Korle Marxowych kaſarnach ſahnědźichu. Tam tež ſwoje tanki ſtajichu. Katalanſke „wyſchnoſcje“, kiž ſ bolſchewikow a anarchiſtow wobſteja, wſcho możne cjinja, ſo bychu pożrědkowałe, nochcędźa pak do žadanja anarchiſtow ſwolicj, kotrěž chcędźa policiji bróńe wotewjacj.

*

Na połodnischej froncje dyrbjachu nazionalni žwoje ſtejiſchcja w Alkaracejoju a Villenuevi del Duque wopuſchčicj, dokeł ſtej ſ artillerieju zyłe rozſtełanej a nimatej wjazy takiſteho wuſnama. Wobydlerjo ſa nazionalnymi wo'akami dźěchu, ſo n'ebychu wojpjet pod bolſchewiſke knjeſtwo pschiſchli. Mrěčkobiče ho wjazy hač ſ tym wuruna, ſo nazionalni wo'acy někotre hory wobſadźichu, ſ kotrychž dolinu hór Los Petroches wobkněžeja.

W Francowskej wuwučuja so čerwjeni lětarjo za Špan'sku

Parižſke nowiny „Action francaiſe“ roſprawjeja, ſo je pożiwjenjenje ludoweje lětarſkeje ſchule w Agenje pschi dźeń jutrow, hdźež běſche lětarſtwowy miniſter Cot pschitomny, jenož k ſakhrjcu teho žłuſiło, ſo je ho ſdobom lětarſke lěhwo w Garonnje wotewrilo, w kotrymž ho jenož čerwjeni ſchpanijſcy lětarjo wuwučuja.

Hižo ſańdženu wutoru je prěnich 12 „ſchpaniſkich“ lětarjow w tutym lěhwje ſ wuwučowanjom ſapočało. Sčriedu je tam hižo 19 muži było. Tuči w jenym Agenſkim hotelu bydła. Tam tež nichtó jich pschitomnoſcj njeſamjelcja, a jich póſtke pożnjki ho jim hnydom do lětarſkeho lěhwa ſcjelu. Jich wuczeŕ je franzowſki reſerwny offiſěr, kiž pola bolſchewiſkich miliziow na ſchodźenku „hejtmana“ ſteji a je ſobuſtaw kommunijtiſkeje ſtrony.

Dospołne dohladowanje Schpaniſteje wot 10. haprleje.

S kruhow Londonſkeho neutralnoſtneho wubjerka ho ſhoni, ſo ma ho 10. haprleje wocakowacj, ſo dospołny plan dohladowanja ſchpaniſkich miſſow do mozy ſtupi. W tuchwilu pak ho hiſchcje njeje nowe pożedźenje neutralnoſtneho wubjerka abo pomjerjerka ſwołało.

Krwawne njeměry w Indſkej

W jenej wſy w Pendſabje w Indiſkej je ſchtwórtk wječor ke krwawnym njeměram dóſchło. Njeměry ſ nowej ſwadu wo indiſkej wuſtawoje ſwižuje. Policija běſche indiſkich demonſtrantow namołwjała, ſo bychu ho roſeſchli. Jako pak tuci to njeczinjachu, policija tělesche, jenu wobu mori a někotre rani. To běſche druhi króć ſa tydźeń, ſo je policija w Pandſabje do nazionaliſtow tělała.

S Noweho Delhija ho powě, ſo je kongreſowa ſtrona pjatk w indiſkim parlamencje nowu demonſtraciju wotměła. Sapóſtlanzy nazionalneho kongreſa běchu ſwoje ławki ſ kongreſowej khorhoju wupyſchili a měſachu kongreſowe barby w kneflowej dźerży. Komorny preſident dyrbješe ſaſtupjerjow kongreſowe ſtrony naležnje namołwjeć, priedy hač kongreſowe khorhoje wotſtronichu.

Sbožkarſke hibanje pſchi mjeſach dołhowjeczorne'e Indiſkeje jendźelſkim wyſchnoſcjam wulke ſtaroſcje cjini. To je na tym ſpóſnał, ſo chże ho wyſchſi roſkaſowar jendźelſkeho indiſkeho wójſka, general ſir Robert Caſſelo ſobotu ſ Delhija na pucj do Peſchawara podaŕ. Peſchawar je hłowne město dołhowjeczorneje provinzy.

Generalny strajk po cyłej Indiskej

W Indiſkej je ho ſchtwórtk nazionalny ſarowańſteho dźeń wotměł. S tutym dnjom indiſki lud pſchećiwo ſawjedźenju noweje wuſtawy proteſtowaſche. Kaž ho ſ Londona powě, njeje ſanym khutnijſchim pſchipadam dóſchło. We wſchěch wjetſchich městach pak wobydlerſtwo demonſtrazije pſchećiwo nowej wuſtawje wotmě. Wſchitkón ſjawny woſchod běſche ho ſaſtajił. Generalny ſtrajk ſarowańſteho dnja ho nimale dospołnje pſcherjedźe.

Preſident nazionalneho kongreſa Jahawarlal Nehru běſche wokolnik wupóſłał a w nim tej muhamedanſke wobydlerſtwo namołwjał, ſo by politiku kongreſoweje ſtrony podpjerało. Na to ho wjele muhamedanow na demonſtrazijach wobdźeli.

Schtwórtk wječor běchu ho indiſcy ſtudentojo w Londonje ſhromadźili, ſo bychu ſwoju pſchesjenoſcj ſ kongreſowej ſtronu w Indſkej wuprajili. Někotre rejołuzije ſu pſchijachu, w kotrychž ho tej jendźelſkenu nowinarſtwu poſtrokowaſche, ſo ſjawnoſći wopaczny wobraz wo Indiſkej ryſuje.

Italſki ſwonkowny miniſter a jendźelſki pósłanc ho roſrěčowałoſ.

Kaž Londonſke nowiny piſaju, je ho jendźelſki pósłanc w Romje, ſir Eric Drummond, dźěſchi cjah ſ italſkim ſwonkownym miniſtrom hrabju Cianom roſrěčował. Pſchi roſrěčowanju je ho praſchenje pruhowało, kak mózetaj ſtataj napjatoſcj, kiž je mězej nimaj naſtała, pſchewinjeć.

Jako wotmołwu na jendźelſke wudawanja, ſo je Italſka neutralnoſtne ſrěčenje ſranika, je hrabja Ciano jendźelſkemu pósłanzej hamtſku macjerſku pſchepodał, ſ kotrejež wuhadża, ſo niz jenoż Sſowjetſka Ruſka, ale tej Franzowſka ſrěčenja neutralnoſcje wſchezo hiſchcje ſranitej.

Zraženje dweju Londonskeju předměſtskeju čahow

Wječera we 8. rańſchej hodźinje ſta ho krótko ſa ſtaziju Batterſeapark na Londonſkej pſchedměſtſkej żeleſnizy k juhu wot rěki Themſe njeſbožo, kotrež ſebi 12 ſmjertnych woporow ſabaſche. 30—50 wożobow je ho ſranjko. Cjah, kotrnj bě dwórniſchcjo we Victoria wopuſchčił, do pſchedměſtſkeho cjaha ſraſe, kotrnj ſ Clapham Junction pſchijědże. Wjazy wożow ho ſ koliſow wulběhny a dołpołnje roſbi. Dźeſ cjaha ho ſamo ſapali. Jenoż ſ wulkej próżn mózacju ſranjenych a mórwych ſ roſbitych wożow wunjeſeſ. Sraženje bě tak mózne, ſo někotſi puczowazy ſ cjahowych wożow ſleczachu. Mobaj cjahaj cjerjeſtej ſ elektriſkim prudom a chżyſchtaj ſe wſchelakeju itronow pſchikhadźejo, wobaj na Londonſke dwórniſchcjo Victoria. Prěni cjah bě pſched ſignalom, kotrnj ſa nim cjaru ſawrě, poſaſtał. Druhi cjah pſchi tym do ſadnych wożow ſtejazeho cjaha ſajědże. Sadnaj dwaj wożaj prěnjeho cjaha a prěnjej dwaj wożaj druheho cjaha buchtaj dołpołnje ſniczenaj. Njeſbožo mohło hiſchcje wjetſche być, njebychu-li někotſi duchapſchitomni puczowazy, kotſiž wědźachu, ſo ma na pódlanſkej koliji w najbliſſich wokomikach ſpěchnič pſchijěcj, tutomu napſchećzo khwatali a jón ſadżerżeli.

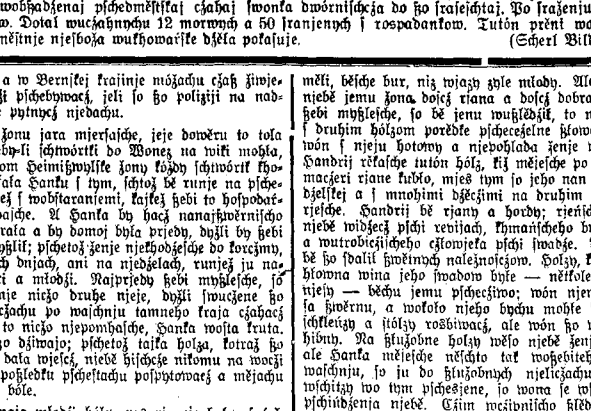

Prěni wobraſowy telegramm wo ſakoſtnym żeleſniſkim njeſbožu w Londonje.

Njedaloko ſtazije Batterſeaparka w Londonje ſta ho pjatk rano cjeſke żeleſniſke njeſbožo. Dwaj ſ dźełaczerjemi połnje wobſadźenaj pſchedměſtſkaj cjahaj ſwonka dwórniſchcja do ſo ſraſeſchtaj. Po ſraženju ſapali ho jedyn ſ cjahow. Dotal wucjahnychu 12 mórwych a 50 ſranjenych ſ rospadankow. Tutón prěni wobraſowy telegramm na měſtnje njeſboża wukhowarſke dźěła pokaſuje.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

Hanka, dźiwna ſłużobna dźowka

2]

(Pokračowanje.)

Mnohy cłowjekoju njeſdaża ſo k myſlenju narodźeni być, a mnohy ſaſo nimaju myſle jenje tam, hdźež by to nuſne było, a mało je taſkich, kiž maju kedźbliwe ſmyſły, nawjedowane a ſchćitane ſ jaſnym roſumom, a ſ tychle mało je ſaſo mało taſkich, kotſiž na ſłużbu du abo ſłużu ſrědka dołho; pschetoż to ſu rodźeni hoſpodarjo. Pſchi tym njemějeſche Hanka rěčenje rady, njewoſhadźeſche ſ nikim, a ſchtoż w domje widźeſche abo ſłyſcheſche, to woſta pſchi ſebi; ſana žuſodna Jónſka njeſhoni ſ teho ani najmjeńſche, n'ech by cjinił, kakkuli by chżyła. S cjełedźu ho Hanka njenaſadźowaſche. Hrube żorty wotrocžkow wotpokaſowaſche tak, ſo jich żenje ſaſo n'ewoſpietowachu; pschetoż Hanka mějeſche mój, kaſkaż je žadna pola jónſkeho ſpiłaha; a tola iu njehidźachu. Na nikoho njeby ſkorżiła, a hdyżkuli by mohła wotrocžkam abo dźowkam ſ'użbu wopokaſacj, njekombdźeſche ſo Hanka, a něſchto'kuli wotby mjeſcjo, na cżoż druhi ſabywachu, a cżełoda budźichu byli naſwarjeni, hdy budźiſchtaj to hoſpodaŕ abo hoſpoſa widźałoſ.

Bórſy bu Hanka prawa ruka hoſpoſy, a hdyż mějeſche něſchto na wutrobu, by to Hanzy dowěrita. Ale runje teho-dła hnéwaſche ſo na Hanku, ſo ta dowěru ſ dowěru njewotplaceſche. Wěſo běſche wożjma, ſchtó Hanka je a ſ kotſel bě pſchiſchła; pschetoż ſo njeby a cżaſ żiwjenja ſłużiła, ale ſkerje poruczała, to pytnų na jara mnohich wężach, wożeſche pak runje na tym, ſo ſebi ſama myſlješche a wſchitko njeſajane cjiniješche. Huſto toho dła na to prudło wlecżeſche a na połdełku ho zyle jaſnje wopraſcha. Hanka dże ſdychny, ale niczo njerjekny, a woſta twjerdże pſchi tym, runjež hoſpoſa na to naſtajowaſche po żónſkim waſchnju, pak ſ nežnoſcżu, pak ſ żdżoteſcżu. Dżeńſnjchi dżeń budźichu to krótko wotkryli a ſo ſa wopiſma wopraſcheli, wożeſche ja wopiſmo domiſny, kotrež dyrbi ſo ſapokojicj, nochcże-li cłowjek thoſtaty być; tehdom ſebi njemyſlachu na taſke węży, a w Bernſkej kraiſnje mózachu cżaſ żiwjenja njeſpóſnaczj pſchebywacj, jeli ſo ſo policiji na nadpadne waſchnje pytnyczj njedachu.

Runjež to żonu jara mjerſaſche, jeje dowěru to tolo njeſłemi, a njeby-li ſchtwórtki do Wonez na wiki mohła, hdźež hižo tehdom Heimiſgwylſke żony kóżdy ſchtwórtk khodźachu, by pózſałe Hanku ſ tym, ſchtoż bě runje na pſchedań k ruzy, a też ſ wobſtaranjemi, kaſkeż ſebi to hoſpodarſtwo runje żadaſche. A Hanka by hacż nanajſwědomiſcho wſchitko wobſtarała a by domoj była prjedy, dyżli by ſebi něchtó na to myſlił; pschetoż żenje njekdóżdżeſche do korczmy, ani na wiczny dnjach, ani na njedźelach, runjež ju namołwjachu ſtari a młodſi. Najprjedy ſebi myſlješche, ſo jeje ſopowědżenje niczo druhe njeje, dyżli ſwuczene ſo drożenje, a poczachu po waſchnju tamneho kraja cżahacj a torhacj; ale to niczo njepomhaſche, Hanka woſta kruta. To widźachu po dźiwaju; pschetoż taſka hołza, kotraż ho njeby na wino dała wjeſcj, niebě hiſchcje nikomu na wocżi pſchiſchła. Na połdełku pſcheſtachu poſpytowacj a mějachu jeje ſańcż cżim bóle.

Hdyż pak maja młodźi hółzy ras rjaneje hołzy ſańcż, ſmě po něczim ſebi wěſta być pſched taſkimi hółzami, kotſiž ſebi cżiſteje knjeſny mało waża. A potom hakle pſchińdu cżi bliże, kotſiž maja dobre a ſprawne myſle, ſo bychu dóſtali rjanu a dobru żonu. Taſkich bě nětkole tehdom w Heimiſgwylſkim dole mnoho, a woni běchu pſchejene teho měnjenja, ſo na kóżdeho jena w dole ſamym ho njenamaka. Wěſo chżychu najwjazoriſchi niz jeno dobru a rjanu, ale też bohatu żonu měcż. Ale to je ſnate, kajſe to pola młodych ludźi je, kotſiž ſebi kóżdy dżeń něſchto druhe myſla, a ſebi pichezo to najbóle waża, ſchtoż ho jim runje najbóle ſalubi. Teho dła běſche ſebi Hanka runje pſched tutymi dźeń a mjenje wěſta; woni ſarěczachu na nju duzy kemſchi a na wiki a pſchehnoſchowachu jej ſwoje hrónejka, ale wſchitko bě podarmo. Duzy po puczu drje jim pſchecżelnje wotmołwjeſche, ale to bě też wſcho. A jame roſbiwanje wokrow a buri, każ je tam waſchnje, jim niczo njepomhaſche.

Mjes tymi, kotſiž budźichu rady rjanu a dobru żonu měli, běſche bur, niż wjazy zyłe młody. Ale hiſchcje żenje niebě jenu żona, dojcż rjana a dojcż dobra bya, a hdyż ſebi myſlješche, ſo bě jenu wuſłyſchił, to njetrjebałoſche ta ſ druhim hółzom poręđke pſchecżelne ſłowo poręczeć, bě wón ſ njeju hotowy a njevohłada żenje wjazy na nju. Handrij rěkaſche tutón hółz, kiž mějeſche po ſwojej niebohi macjeri rjane kubło, mjes tym ſo jeho nan ſ druhej manđelſkej a ſ mnohimi dźěcżimi na druhim kuble hoſpodarjeſche. Handrij bě rjany a hordy; rjeńſcheho kanonéra niebě widżecż pſchi revijach, kmanſcheho bura pſchi dźele a wutrobicżiſcheho cłowjeka pſchi ſwadze. Ale po něczim bě ſo ſdalił ſwójimych naležnoſczom. Hołzy, kiž běchu pryđy hłowna wina jeho ſwadow byłe — nětkole běchu to pjenjezy — běchu jemu pſchecżiwo; wón njemějeſche żaneje ſa ſwérnu, a wokoło njeho bychu mohłe ſwady naſtacj, ſchłeiży a ſtółzy roſbiwacj, ale wón ſo twot blida njebihnu. Na ſtużobne hołzy wſo niebě żenje myſle měł; ale Hanka mějeſche něſchto tak wożebiteho w ſywém waſchnju, ſo ju do ſtużobnych njeliczachu, a ſo běchu wſchitkży wo tym pſchesjene, ſo woma je wſchedneho żemſpſchiđżenja njebě. Cżim wożimiſcho ſłędżachu ſa tym, ſ wotkel dha po prawom je? ale to njewuſłędżichu. To bě ſ dźěła pichipad, ſ dźěła pak bě wobkhada tehdom tej jara mało, a ſchtoż bě tehdom dżeńcaŕ hodźin rójno, to bě ſebi bóle zuje dyżli to, ſchtoż je někotſe pſecż krócż dale rójno. Każ wſchudżom, hdźež je něſchto tajne, baſnjenje naſtawa, a każ tam, hdźež ju żónſte, powědanja ſo wokoło noſcha, tak też ſebi mnoho powědachu wo Hanzynym pokhadżenju a pođeriđżenjach. Někotſi wudawachu ju ſa cżekńjenu ſłóſtnizu, druhi ſa twochu'enu mandżelſku, nmohi ſa burſhu dźowku, kotraż bě pſchecżiwnej żenitwje cżekła, druſa ſaſo ſa daloku burowsnymi pſchiwuſnu, abo burowu. Ale dokeł Hanka niethabłajsy żiwój cżichi puczdale kroczeſche, bjes mała każ hwězda na n'ebju, ſhubichu wſchitke tute powědanja żwoju mózu, a runje tuto potajne w jeje bytoſczi wabjeſche młodych hółzow, a wożebje Handrija dale bóle. Jeho dwór wot mějtna Hanzyneje ſłużby daloko njebě; leżownoſcże ſkoro hromadu ſtorkachu, a hdyż chżyſche Handrij do dola dele, byrbjeſche nimo jeje domu.

(Pokračowanje ſcżěhnje.)

Ze Serbow

W Budyšchinje 3. jutrownika 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Dźak Bohu, smjerć zo po wšitkich sej khodźi,
Zo wšitkich před stoł prawdy Božej' wodźi —
Hupe, skupc a załóstnik jeno na smjerć swarl.
I. Clšinski: W smjerći sprawnosć.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer plus 2 a najwobšchsa dnjowa temperatura 11 stop. cyzokoty. Dźeńża rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer plus 1 a rainišcha nózna temperatura 6 stop. cyzokoty. Wětry z krótkeho ranja žu nam w tutych dnjach milišchi powětr pschipkawiše. Setkuju žo se symnišchim powětrom, kiž dotal nad Němšku leżeše, a milišchi powětr pomróżenje wuskutkowal, we wjeczornej Němšci też deschczowanje. Nad Franzowšku nižina se deschczemi k ranju cżehnje. Jeje polnózne kromy bórzy zej nasche strony pschecżahnu a nam lóhke deschcze pschinjesu. Sdobom budże sajo trochu khlódnišcho, dokelż krótkotrajne wětry nětkole se symnišchej wyschinu nad Ruskej podhadżeja. — Jutrje niedźelu stónczko 5,30 hodź. schadża a žo 6,37 hodź. khowa. Mężacżk schadża jutrje na wsche 1,58 hodź. a khowa žo dopołdnja 10,36 hodź. Jutrje tżeji mężacżk w połdnim bórtlišku. Pschedżenak kehorunja na deschcź a žamo na žnéh pokazuje.

— **Muhlady na wjedro sa jutrišchu niedźelu: Khlódnische, njestajne a deschczowate wjedro.**

*

Dźak a namołwjenje

pokrjeżneho poručenja skutka symsleje pomocy 1936/37.

Skutk symsleje pomocy 1936/37 je ke kónzej. S bjeschkładnej pschesnjenosću je němški lud wjednikowe hesło frejumit a jemu słędowak. Tež w Budyškim wokrjeżu je so pokazało, so wohdźerstwo rozumi woprowacź, hdyž so namołwja. S wulkej radosću mózachu swěsćicj, so žu tloro wschitke kruhi naschich ludowych towarischow mytej ludoweje schromadnosće do so pschijate a po njej jednaju. We wosobinskim woporu kóždeho leži smitk ża wérne kameradstwo. Komeradstwo je žo za cżaż sandżeneho skutka symsleje pomocy zyle wosebje pokazało. Hižo dźeńża móże so rjec, so žu nawdate dary w Budyškim wokrjeżu za skutk symsleje pomocy 1936/37 wjetsche hacż sa lońschi.

Wědżo, so sa nuzu cżerpjazych ludowych towarischow sałupuja, žu naschi ludowi towarischozy žwoju winowatosć dopjelnili a žu wschitke sbórki, kiž žu so pschewjedle, i wżani abo pienjesami wuspěschnje podpjerali.

Tehodła žo z tuteho městna wschitkim ludowym towarischam wutrobnje dźakuju, kotsiž žu na žwojim dźelu k poradżenju skutka symsleje pomocy 1936/37 pschinoschowali. Rimo teho žlučka pak mój dźak wschitkim njespróżniwym pomocnikam a pomocnizam, kiž žu wot hamtaria hacż k blokowemu rjadnikej žwoju zyłu móz sastajili, so bychu wojowanje pschecżiwo hłodej a symje wobstali.

Skutk symsleje pomocy je wospjet niepkmérnu wolu němškeho luda wobkwedcżił, so dże w spschihżahanej schromadnosći hromadże stejecź.

Tak kaž w minjenej symje wschitke kruhi wobydlerstwa sa schromadnu ideju stupachu, tak dyrbi to też sa wschón pschichod bycź. Tehodła wschitkich ludowych towarischow namołwjam, so bychu na wulkotne wuspěchi skutka symsleje pomocy spomina'o žwoju wolu k skutkownemu sozializmej też dalemon wopokasali a sa pschichodne nadawki NS-ludoweho spomożerstwa po najlépschich mozach wuskutkowali. S tym móże kóżdy žobu pomhacź, wérnu němšku ludowu schromadnosć twaricź.

W Budyschinje, 2. hapreje 1937.

Sdar Hitlerej!

Bruschka,

wokrjeżny poručenj za skutk symsleje pomocy.

*

— **Dźiedźanski balet statneje opery w Budyšchinje.** Sjednoczeństwu pschecżelow wumělstwa w Budyschinje, kotrež je žwojimi posłuchaczemi w symskim cżasu pschecżelam wumělstwa woprawdźite khlóschcżeńki podawa je so poradźiło, Dźiedźanski balet statneje opery w Budyschinje najecź. Wecżerawsche wustupjenje měješe bjes dwěla polny wuspěch. Pod wuskoinym pschewodom na schidle kapalneho mischtra Willia Wolka, policzeschtez lolitaj Hilda Schliebenez a Gino Neppach pod wumělskim wjednistwom direktora Waltera Kreideweisa z pomocu wosebiteje rezmanstseje skupiny a rezmanskeje schule zyły riad symbolistich, klasiliskich a fortnych rejow. Ssobu najwjetschi wuspěch mějachu pschi tym Dworzaskowe Allegretto a Poco Allegro, Wschitzy, kiż mějachu pschiležnosć tute poliscżenja wohkadacź, smjeja rjane dopomnjenje na tutón wjecżor.

— **Kulturne sjawjedjenja w Budyschinje** w tydżenju wot 4. hacż do 10. hapreje 1937. Niedźelu 4. hapreje w 16 hodź. w mešchcżanskim dźiwadle „Puck z jutrownemu hajasej"; 19,30 hodź. operetta „Olly-Polly". — Póndźelu 5. hapreje w 20 hodź. w mešchczanskim muzeju smjeje muzejowoh direktor dr. Biehl žwótkowobrasowy pschednoschk; w 20 hodź. w Kchelerni Don'zy kosakojo łydwaja. — Wutoru 6. hapreje, 20,15 hodź. w mešchczanskim dźiwadle: „Prénje sjawne pschedstajenje ludoweho kruscha „Petermann jedże na Madeiru". — Sérjedu 7. hapreje w 20 hodź. w Krónje koncert slepych muzikantow. — Schtwórtk 8. hapreje w 20 hodź. w Sozietezje žwótkowobrasowy pschednoschk (němskeho a awstriskeho Alpskeho towarischwa). — Sobotu 10. hapreje, 17,15 hodź. w Pětrowiskej zyrkwi 11. hudźbny nóschpor.

Budżélenje rybowseho fileta w skutku symskeje pomocy za Budyšku połodnischu, rańschu, wjecżornu a połnóżnu méstnu skupinu.

Wschitzy pomozy potrébni Ludowi towarischo'o, kotsiż žu žo do skutka symskeje pomocy 1936/37 pschi'eli a nimaju hischcże pschipokasankow za rybowy filet, móża žebi tute

póndżelu 5. hapreje 1937 dopołdnja wot 8 do 12 hodżin na Kotositej haży 32

wotewjacź. Rybowy filet móża žebi potom hnydom w pschedpłatanych rybowych pschedawarnjach wotewjacź a to **wjecżorna méstna skupina pola firmy Hermanna Kuria na Swonkownej lawskej haży, połnózna méstna skupina pola firmy Pawoła Gnauka na Bohatej haży, połodnischa a rańscha méstna skupina pola firmy Oty Sellgi na Panlischej dróży.** Sa kóżdu sawalku ma žo pschipóstnawański pjenjes wo 10 pj. zaptacźicź, drobne pjenjesy maju žo žobu pschinjesecź.

Potrébnym, kotsiż žebi swoje pschipokasanki a filet w posta'enym cżasu njewotewoschu, n'edołanu wožebiteje powésce a njemóża žebi też posłużische wudaże žadacź. Prošy žo, so by žo kóżdy na kóżdy pad postajeneho wudawańskeho cżasa dżerżał.

Skutk symskeje pomocy němskeho luda 1936/37.
Budyške méstne wjednistwo.

S **Hornjeho Wujesda.** (Woheń.) Wcżera pschipołdnju wokoło 12 hodżin wudyri w Ledżborcżanskim hoschcżenzu woheń, kotryż žo z tajkej spěschnosću rosschérj, so njedasche žo wjazu salecź. Domske hoschcżenzarja Martina Kettnera žo dospołnje spali. Najskerje bě w žuschenja połcź do dymjazeho rěsa padnył a tak woheń sawinował. Kettner sam bě pschi wudyrjenju wohnja na polu a njemóżesche, hdyż žo domoj wrócźi, z prénjeho połthoda žiwoje drohotne wézy wjazu wulkowacź, dokelż bě žo we wschich jitwach hižo tołsty kur nahromadżił. S wokolniny běchu wschě wohnjowe wobory, na prénim méstnje Hornjowujesdżanska a dale też motorska žnjkawa i Porchowa pschithwatałe. Hižo psched nětkotrymi létami je Kettner z wołpalenjom fólnje wulku schkodu poczerpił.

S **Hornjeho Wujesda.** (Kedżbu pschi žuschenju połcża.) Sandżeny trdżeń bě wumjeńkała Mikanowa, macź tudyscheho kowarscheho mistra, wjetschu dźélbu połcża a schinkow žwojemu žušodej k žuschenju dała. Pschipadnje pytny burowka wurjadny kur a płomjo z wuhenja stupacź. Po špěchnym sapschimnjenju mózesche žo dalschemu wustupowanju płomjenjow ze žuschenje w prawnym cżasu sadżéwacź. Mjeńe połcże a schinki w žuschérni běchu žo hižo tak saschkrèkle, so njedadża žo wjazu wuzlicź. Też tu bě žo najskerje rěs palicź počał a jedyn połcź bě do nieho padnył, tak so płomjenja też druhe tużne twory hrabnychu a sniczichu.

Z Cżeškee. (Zapozdżene.) Zeleny štwórtk 25. měrca měješe Lipicee maś swoje 75. narodniny. Jeje muż bě 16. dec. 1916 wumrěł, tak zo je hižo přez 20 lět z wudowu. Tuž měješe wjele staroscżow, zo by na kubło wšitko prawje rjadowała. Přeco pak je hyła wjeseleje mysle a polna dowéry k Bohu. Z wulkim wołożenjom wšak za nju lóse, hdyž sebi jeje najmłódši syn młodu żonu do domu přiwjedże. Jutrownu pónđżelu wosswjeći nětko w kole přiwznych swoje 75. narodniny. Mała wnučka Hanka Cyżee z Prawoćic přednjese Lipicee maćeri rjanu baseń a přepoda jej přihódny car. Přejemy Lipicee maćeri, kotraż je stajnje hyła zo swérnej čitarku Serbskich Nowin, hišće prawje rjany a strowy žiwjeński wjecżor.

Z **Panće.** Wčera (pjatk) swjeċeše Křesćanka Rajnerowa swoje 87. narodniny, bohużel při ċežkej znutřkownej khorosći. K tomu je hižo dłéši čas wosslepiła, zo scyła ničo wjacy njewidźi. Narodźi so 2. hapreje 1850 w Regensburku w Bayerskej a přeby mnohe lěta w Mnichowje, hdżež měješe počahi had do najwyšších worštow. Woženi so z predawšim klótkarskim sekretarom Alexandrom Rajnerom, kiž bě 17 lět w klóstrskej służbje a hižo 1890 wumrě, tak zo jo na wšě 47 lět wudowa. Z mandżelstwa wunđżeštej dwě dźéši, syn je zo zubnym lěkarjom wo Gdańsku a dźowka zastawa tudomnu žérowu kasu. Bóh dał, zo by staruška zaso wotkhorita a so hišće někotre lěta swojeho žiwjenja zwjeselita, byrnjež ju žałostny dóht woslepjenja potrjechił.

*

S **Nakez.** Sandżenu śrjedu wokoło 11 hodź. sta žo na khžižowanišchću noweje a Nowowjesćanskeje dróhi wobsthadne njeschoo. Dwaj wojowodowaj wojaj pschijędżeschtaj w symskim cżasu na khžižowanischću, tola bě sche snoweje dróhi pschihadżaju wós wokomik prjedy, pschetoż bésche pschi sražanju hižo na dróhy do Noweje Wsy. W tutym wokomiku wobaj wojaj śrjedu dróhi do so sawadżischtaj. Na dobre sbožo je jenoż wjema schkoda nastała. Jedyn z wojow dyrbjesche žo wotwlecź. Na wschich njepschehladnych khžižowanischćach je wožebita kedżbnosć nusna, a stajnje dyrbi žo na to dżiwacź, schtó ma prawo pschedżéhu.

S **Nakez.** Bacżonaj, kotraż hižo lěta dołho na wuhenju rěsała, ryczeżklubu khžischażeho, kotryż so wětkole wjazu njewužiwa, hydlitaj, staj žo z puczowanja z jutra wrócźiłoj. Bacżonez nan, kiż bě žo někótko dniow prjedy wrócźił, bě za pschikhadu bacżonez marżerje wschitko pschihotowak a swój domcżk wot wschćich njeprošcheny hościi wurjedźił.

S **Wochoz.** Wot 1. hapreje je žo w naschej wsy wožebite pósłke městno, į kotrehoż žo pósta wunoschuje, sarjadowało. Hamtke pomjenowanje nascheje wsy rěka nětko „Wochoły psches Bělu Wodu".

S Leżneho pola Wojerez. Pschi torhanju murje na jenym tudyschim dworze bu ratar Wolf se Zdżinewo i padazei murju thětro sranjeny. Wolf žebi nohu wysche kolena tłama a nimo toho žebi cżežku hłowu stani, tak so dyrbjachu jeho do Wojerowiseje khorownje dowjesć.

Cyrkwinske powěsće

Njedźelu Quasimodogeniti, 4. jutrownika 1937.

S **Budyschina.** W Pětrowiskej zyrkwi smieje rano ½7 hodź. sup. Berg spowědź a Boże wotkasanje; ½8 hodź. esoralny bikar Heyde prěduje (zyrkwinska hudźba). Dop. ¼12 hodź. smieje farar lic. Ludwig kemschenje za dźéći (pschijimanje nowych dźéći). Pschiby. ½1 hodź. žwjatocżnosć sakowidżenja tych, kotsiż žu pscheđ 40 létami konfirmérowani (duchowny Egelkraut-Zitawki). Pop. w 3 hodź. smieje farar Groże tschcżen'a. — W Marijnej a Marczinej zyrkwi dop. w 9 hodź. farar Groże prěduje. Dop. w 11 hodź. smieje farar Groże kemschenje za dźéći (pschijimanje nowych dźéći). Wjecżor w 6 hodź. smieje farar Schneider Gustaw-Adolfske kemschenje. — Sóbota za wutkanju diasporu. — Pónđżelu wjecżor we 8 hodź. w Lutherskim domje biblijske koło za žony. — Wutoru pop. ¾3 hodź. w Pětrowiskej zyrkwi nutrnosć sa n'edźelnicże. Wjecżor we 8 hodź. zyrkwinski wjecżor za macżerje w evang. towarischowni. — Biblista hodżina wutoru w Lutherskim domje a biblisti wjecżor sriedu w Tuchoriskej zyrkwi wupadn'etaj. — Kemschenje za schulskich nowaczkow budże pónđżelu 12. hapreje dop. w 9 hodź. w Marijnej a Marczinej zyrkwi.

S **Huski.** Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske predowanje. Pop. w 3 hodź. misionska hodżina w pacżerskej sjiwi. — Pónđżelu wjecżor w 7 hodź. němska spowědź.

S **Hodżija.** Rano ½8 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź. němske kemschenje, w 10 hodź. dźéćikemschenje.

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. we 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemschenje. — Pónđżelu rano we 8 hodź. rańscha nutrnosć.

S **Hornjeho Wujesda.** Dop. w 9 hodź. němske predowanje (jubilejna konfirmazija). — Sérjedu wjecżor we 8 hodź. biblišta hodżina na farje.

S **Wjelecżina.** Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske kemschenja, ½11 hodź. dźéćikemschenje. Pop. w 3 hodź. schcżenje. — Wutoru pop. w 2 hodź. schadżowanje wowkow. — Schtwórtk wjecżor we 8 hodź. biblišta hodżina w młodżinowni.

S **Wojerez.** Rano w 7 hodź. spowědź, dop. w 9 hodź. němska hłowna Boża służba, ½11 hodź. serbska hłowna Boża służba, w 12 hodź. serbske schcżenja, w 2 hodź. němske schcżenja, pop. w 4 hodź. pobožnosć w Bethesda. Pop. w 5 hodź. pobožnosć w khorowni.

*

Młode jutry, 4. hapreje 1937.

Tachantska cyrkej: Njedźelu 5.45 hodź. Boża msa zo zhromadnym woprawjenjom muži a młodżencow a modleršeho apostolata. Dop. w 9 hodź. wulka Boża msa z predowanjom, pop. w 2 hodź. nyšpor z požohnowanjom. Přileżnosć k spowědźi sobotu wot 18—19 19.30—20.30 hodźin; njedźelu wot 5.30—6.30 a w 9 hodźinach.

Serbska cyrkej: Njedźelu 7.30 hodź. Boża msa z predowanjom, dop. w 9 hodź. wulka Boża msa ze serbskim predowanjom, w 11 hodź. dźéćikemschenje, w 1 hodź. serbski nyšpor, w 6 hodź. swjeċenje ministrantow z požohnowanjom. Boża msa wšědny dźeń we 7 hodź. Přileżnosć k spowědźi w 3 hodź. za dźéći, hewak w 6 a 8 hodź. wjecżor. Pónđżelu w 4 hodź. towarstwo žonow, štwórtk wjecżor towarstwo mužow.

Powěsće z cyłeho swéta

300 metrow hłuboko padnył a tola njeskranjeny wostał.

Wo njesbožu je žnéhakowal, kotreż drje je jeniczke žwojeje družiny, „Berchtesgadeniki Anzeiger" rapporwja. Ssyn Schellenberajeho hórskeho wjednika Angerera, sanitetny dźiskatnik Ludwig Angerer, pschi dźeń jutrow na Untersberau į swéhasi je Schellenberajeske lodowcże wyschinu jędżesche a pschi nimo měry špičhnej smykalan pisches nawěrn žnéh do dolinu Kienbacha sajdże. Pschi špěchnej jędżbje bě žo Angerer tak daloko wotnjeżł, so po skalnej sċżenje, į žněhom pschikrytej, padajo žo žnéh į khribjetom skały dółkmu a sfónczńje w dolinje njesranjeny leżo wosta. Jeho towarischojo, kotsiż do doliny Kienbacha na wokolopuczu sa nim jędżechu, mějachu jeho sa sabitetho a chżachu jeho pytacź. Wón pak jim po puczu napschecżo pschińdże. Nještitnjcżane padnjenje bě bjes schkody pschetrał.

Nowy létadżowy rekord. — 517 kilometrow sa hodżinu.

Rekord špěchnosće za létadła na samknjenej 100-kilometerskej cżarje je italliski reserwny lětarśki wyschi Niclos į 517,836 km. za hodżinu wo 41,520 km. pornjo rekordej franzowskeho lětarja Arnoura połpschći. Tutón nowy rekord je žo į italliskim serijowym wojowarskim lětadłom „Breda 88" njedaloko wuliwa rěki Tibera mjes Viumicino a Ancio dozpił, a kralowšti italšti lětarśti klub je tutón wuspěch z mjesenarodnemu pschipósnaczu pschisiłewił.

S **granatu hrajkajo dźéćeji žo morikej.**

W jenej wsy we wolnyšlim wokrjeżu Horocżowje dźéćeji na polu je šmětowege wójnu połhadżaju granatu namakaschtej. Hdyž į niej dźéćeji hrajkachu, granata rosbuchny. Dwě dźéćeji béschtej hnydom morwej. Jene sjo cżežko strani.

Hłowny redaktor Marko Smoler. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dušmanc za lokalny dźél a přiłopk Marko Smoler; za nawěstki Pawoł Krječmar, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoler. Cišć: J. Cyż, dr. jor., w Budyšinje.

D. A. II. 1937 1829. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Zum Kapuzinerbräu

Swiniace pleco w khlěbowym čěsće
Džensa: Dołha nóc

Žoniace

šlypry
suknje
biuzy
drasty
pulovry
rukajcy
nohajcy
šórcuchi

Bohelmann Nachf.

mějićel Cn. t Müller
w 1. Serbskich hriebjach 2

Na předań

Kubło

w Hornjej Łužicy, 26 ha dobreje pšeńcnoje pódy, z połnym inventarom, při 45 000 hr. napłaćenju na předań. Poskićenia pod D 1 na wudawarni u Serbskich Nowin

Krowa z čelećom na předań
w Jitu čo. 12

Zołtomjaso **lědźne běrny** předawo
Wostawowe kubło (Milchgut) w Hrubjelčicach

Službu namaka

Sylma
domjacu holcu
přistaji k 15. haprileji
hosćenc „Zlota Hwězda"
w Budyšinje na Žitn. wikach 30

Dźěławy wotročk
so hnydom abo k 15. 4. 37 pyta
w Kumšćenach čisło 2

Spušćomneho **pohonča**
kiž zrozumi tež z mašinami wokhadźec, pyta hnydom
hur Pawoł Čorlich
w Lěwarje

Spušćomneho **wotročka**
pyta hnydom abo k 15. haprileji
hur Sarleńk w Ralbicach

Čuju so młódša hač štyrcećilětna!

40 lět

Hižo přez sto lět wonokaza so domjacy srědk Klosterfrau-Melissengeist ze swojej zamóžnosću, połěpšowacy akutkowć při wosebitych strowotnych kaženjach, jako dobra pomoc. Tak na přikład husto při nerwoznosći a haćenjach wutroby, když tute njewukhadźeja wot organiskich brachow. Wuswědčenja a dźakowne wopisma to wobkruča. Tak pisa knjeni C. Kurzowa 1odź. Gillec w Bennu, Hochstadenring 53, dnja 3. a 13. 3. 1936:

Dyrbju Wam swój dźak za skutkownosć Klosterfrau-Melissengeist wuprajić. Znaći, kiž mje před 10 lětami po dwukróćnym zaprajenju ćuwow nimo čežkeje wutrobneje khorosće widźachu, mje nětko 1édma zaso spóznaja. Sym dźensa 50 lět stara a ćuju so młódša hač ze 40 lětami. Wulutuju sebi kóždy měsac wot swojeje maleje podpjery nješto za Waš Klosterfrau-Melissengeist, dokelž je mi pomhał a mi pomha.

W swojim času mnoho pieniez njetriebawši wudawach za wěcy, kiž zaprajichu. Připadnje bu mi Klosterfrau-Melissengeist doporučeny a činich z nim posledni pospyt. Z toho časa mam zaso chcyće za jědźu, tolste nohi su so zhubile a moje ćuwy su so zmjerćwale. Wotewrjene nohi, njećista koža na hłowje a njemérne wašnje pozhubichu so po wuživanju tłoch bleškow. Chcyće a strowy wuraz mjerwoće so so wróći kaž w młodych lětach, tak zo bez Klosterfrau-Melissengeist, kotryž sym hižo w dalšich pjeć swójbach zawjedła, wjacy być njemožu. Docyła poručam wšudźe hdźež možu, Waš Klosterfrau-Melissengeist a wupraiam Wam wospjet swój tysacory dźak. Možu Waš Klosterfrau-Melissengeist jenož khwalić, dokelž woprawdźe pomha. — Připosełu Wam dwaj wobrazaj. Na jenom mje widźiće dźesać lět před wuživanjom, jedyn nětko po wuživanju Klosterfrau-Melissengeist.

Kak so wujasnja tute přeco zaso so jewjace překwapjace wusoćeńi Klosterfrau-Melissengeist? Klosterfrau-Melissengeist je čisty destilat z wuhojeńskich zelow bjez kóždeje pódlanskeje škódnosće. Jeho dobra pomocnosć strowosće zależi potajkim jenježcy na nihdy njezaprajacych lěkowańskich mocach, kiž nam přiroda sama da. Prošu, přeswědčće so też z pospytom Klosterfrau-Melissengeist a budź Wam njeparomny jako dobry domjacy srědk.

Dostanjeće Klosterfrau-Melissengeist pola swojeho haptykarja abo drogisty w bleškach po 95 pj. Jenož prawy w módrej wobalcy z tłomi mniškami.

50 lět

Landständische Bank

Krajnostawska banka

něhdyšeho saksego markhrabinstwo Hornjeje Łužizy

Budyšchin **Hłowny wobkhod:** na Bismarckowej dr. 9, pódlanski wobkhod na Žitnych wikach 4

Kedźbliwe a spěšne wuwjedźenje wšěch bankowskich wobkhodow

•

Pšchijimanje žyrocźinowěstych nalutowańkow

•

Podawamy hypotheki

Kunuješ wužitnje pola našich inserentow!

Zastupjeł
Pawoł Koreng
w Njebjelčicach

Awtowe wobswětlenja wuporjedźa **Albert Lehner**
w Budyšinje na Drježdźanskej dróży čo. 18 / Telefon 3311

Płaćiwódne **pjelnjenje bleškow** z Kölnskej a wlosowej wodu **Fričer Böhma.** Zwonk. Lawska hasa

Spušćomne **časniki** kupuje a dobre . . . pola . . . **časnikoweho Kokatka** w Budyšinje na Sukelnskej hasy 20

Stragula přestrjenj běhaki
we wulkim wubjerku tunjo
Kurt Erler, Žitne wiki 28

MEBLE Rěšu serbsce
khamory, vertika, komody, łoža z matracami, plyšowe sofy atd. dostanješe tunjo pola firmy **Marschke** w Kamjencu, Oskar-Müllerowa hasa čo. 8

Mały nadpis tu... wulki wuspěch

Dźiwadło namjezneho kraja

Telefon 3263

Hrajny porjad
wot 4. 4. hač do 10. 4. 1937

Niedźelu, 4. haprileje, 16 hodź.
Puć k jutrownemu zaćahej
Jutrowna bajka po hudźbje a sćěwje wot Lotty Franck-Wiesec
Posledni króć.
Wječor 19.30 hodź.
Olly-Polly
Opereta wot Waltera Kollowa
Póndźelu, 5. haprileje 20.15 h. zawrjene předstajenje za firmu E. O. Leuner
Petermann jěde do Madeiry
Ludowa hra wot A. Hinrichsa
Přenje předstajenje.
Wutoru, 6.4., 20.15 h., koło A a B
Petermann jěde do Madeiry
Ludowa hra wot A. Hinrichsa
Srjedu, 7. haprileje, 20.15 h. k. P
Olly-Polly
Opereta wot Waltera Kollowa
Štwórtk, 8. haprileje, 20.15 hodź.
Zawrjene předstajenje za NS-zwjazk hamtiskich přistajenych
Lubosć na Skowrončej hasy
Opereta wot A. Vetteringa.
Pjatk, 9. haprileje, 20.15 h., k. P
Petermann jěde do Madeiry
Ludowa hra wot A. Hinrichsa
Sobotu, 10. haprileje, 20.15 hodź.
Předstajenje za NS-zjednoćenstwo „Móc z radosće"
Petermann jěde do Madeiry
Ludowa hra wot A. Hinrichsa

Přewzaće wobkhoda.

Z tutym swojim česćenym woteběrarjam w měsće a na kraju k wjedźenju dawam, zo sym swój wobkhod wot dnja **1. haprileje 1937**

knjezej překupcej
Maksej Heilej

přenajał.

Za wšitku w dołhich lětach w bohatej měrje mi wopokazanu dowěru so wutrobnje dźakuju zdobom wo to prošu, zo byšće tutu přenjesli też na mojeho naslědnika.

W Kamjencu, 1. haprileje 1937.

Reinhardt Löffler
wobs. Luisa Löfflerowa.

Z dźensnišim dnjom sym daloko po kraju jara derje znaty

drastowy wobkhod
Reinhardt Löffler
w Kamjencu

wotnajał. To z tutym rad wozjewjam.

Chcu so wo to prócować, zo znaty wobkhod swoje tak dobre mjeno wobkhowa a w zmysłu dotalneje wobsedźerki dale rozwiwa. Dowěru swojich woteběrarjow chcu sebi dobyć z tym, zo přecy bohaty wubjerk poskićiju a pjenjezhódnje, kedźbliwje a swědomće poslužuju.

Wo Waš wopyt prošo so z tutym poruča

W Kamjencu, 1. haprileje 1937

Reinhardt Löffler
mějićel Maks Heil
w Kamjencu, Budyska dr. 62

Česćenemu wobydlerstwu města Budyšina a wokoliny přecelnje wozjew amoj, zo smój wot 1. haprileje

hosćenc Lusatia

w Budyšinje, na Lubjskej dróży 26

wotnajaloj. Budźemoj so wosebje prócować, zo bychmoj stare dobre mjeno hosćenca zakhowałoj a hosćam hišće kedźbliwišo postužowałoj. Prosymoj NSDAP, towarstwa, wojakow, kwasy atd., zo bychu naše hosćenske městnosće přecelnje wuživali.

Kuchinja a pinca najlěpše poskićatej. Specialne wutoćenje Budyskich piwow.

Dobre kofejowe zastaničko.

Wo přecelne podpjeranje prosytaj

Rich. Hiller a mandźelska.

Barbjerńja a chemiska čisćernja

prjedy **M. Schubärth,** mějićel Franz Jantsch Kěžorska dr. 10, tel. 3758

podawa spěšnje, derje a płaćizny hódno

Je-li Was hłowa boli

je-li so Wam čoło morśći abo dostanjeće-li faldki, tak zaležć to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawoči wobstarać wot

wosebiteho optikarja **Ericha Lenza**
w Budyšinje na Hošće hasy čo. 21 :: Telefon 2184

Němske kujkostne dźěło!

Lěharnje we wšěch płaćiznach
Bydlerńje we worješinje a dubje
Kuchinje lašerowane a barbjene

kaž wšě **jednotliwe mjeble a polstrowane twory** namakaće dobre, rjane a płaćiznyhódne pola

Fr. Wenzel na Garbarskej hasy 32 telefon 3696

Ryeu serbski! Přijimam mandźelske poščonki
Kupcy dostanu wotpłaćensku móžnosć na 6, 12 a 18 měsacow

Möbel-Hesse

w Drježdźanach-A. na Różowej hasy 45
blisko Ammonskeje dróhi, sostaniśo elektriskeje čary 28

40 kuchinjow hižo wot 150,- || **Samsna hlidarnja a sedlarnja**
25 lěharnjow wot . . 295,-
25 lědźerńjow wot . . 295,-

Załoženy 1875 — Mandźelske poščonki so přijimaja — Telefon 21 059

Schtó nam pscheda:

Neb. D. Jana Albrechta Bengela schěźdźeśaś wutrobne Ryeźe. 1783

◆ Nakładnik Serbskich Nowin ◆

Srjedu 7. haprileje 1937 pojěde
spěšnje jědźacy kofejowy čah
do Drježdźan

13.25 z Budyšina do 22.37, płaći 2.00 hr.
13.46 ze Zemic-Tumic do 22.19, płaći 1.60 hr.
Čah zastanje też w Žičenju, z 13.36 do 22.27

W kabarejach „Barbarina", Pražska dr. 52, (Princessen dźiwadło) a „Vaterland" na Pražskej dr. 6 potuńšenje kofej a tykanc při darmotnym zastupje a njeskrótšenym programmje.

Wokhadny hamt statneje železnicy w Budyšinje.

Herzog-Reise-Dienst

Dźensa sobotu, 3. hapr., w 20 hodź., na **Kottmarsku hanu.** 1,50 hr. (Zabawny wječor, swinjorězanje, rejs)
Njedźelu, 4. 4., 18.30 hodź., **Wječorna jězba ke Skalm. młynej.** 1,60 hr.
Srjedu, 7. 4., 18.30 **Do Połonc skoja dołhy kěrmuš nałukow.** 2,00 hr.
Stwórtk, 8. haprileje, 8.30 hodźin, **do Drježdźan.** 8,10 hr.
Zamołwjenja w běrowje při Serb. cyrkwi, tel. 3480, znapřeća Strauch & Kolde na Kamjentnej hasy

Póndźelu, 5. haprileje, we 8 hodź. **w Kehelerni** spěwa

Jarowowy khór Donskich kosakow

Zastupjeńki dóstanjeće pola Guder & Co. na Kotołskej hasy 17, telefon 2884 a při wječornej pokładni.

HALGASCH

(Neue Pilsner Bierhallen)

w Drježdźanach-A. na Wulkej Cyrkwinskej hasy 1
Mjeńšinu wot parkowniśa Altmarkt

Pilsenske Urquell — Dortmundske Union
Löwenbräu-St. Benno — Felsenkeller Pilsenske special
Wo přecelne wopytanje prosymoj **Rudolf Haschke a mandźelska**
Znate zetkaniśco Serbow

Makulaturu

wotedawa bźěnje w małym a wulkim
wudawarnja Serbskich Nowin

Přiloha k čisłu 77

SERBSKE NOWINY

Sobotu 3. haprile 1937

Nowe žiwjenje

(Jutrowna stawišna.)

Jyšu symu bě pšeseńdał we šwojej wušłej jśtwiczyny a šebi porjšny wotpišał.

Hdy budźišce jeno pšicżo doścż šara cżopło bykło! Ale khachliczki w kucże njeběchu cżłasto sa zyłe dny paliwa dostałe.

Pšichetoż knjes Jan Bohaty njemějeśche pjenjes. A hdyžkuli druhdy dźěło namałka a něchto šlěbornych šebi saßłuži, dyrbjachu šo njeliczomne potrěbnosće spokojecż.

Tak šnajmjeńśicha šdasche šo jemu šamemu, runjeż poprawom potrěbnošćow ani njeśnajeśache. Ale šawišny knjes Jan Bohaty też njeběć, món bě tak dobry cżłowjek, šo wo šawišcżi niczo njewědźeśche.

Món bě štajnje spokojom, šamo še šwojim mjenom kotreż ś rjanymi nježnymi kwaczkami pyšcheśche. So bě to wušmějšchenje, šo jako khuduschi Bohaty rěkaśche, teho šebi wědomny njebě, a na šwoje pšchedmjeno Jan bě trochu hordy.

Tak hubjenje pak, kaž w tejše śymje, njebě šo jemu dołho hižo wiedło. Našmu bě šwoju šłužbu w pišarni šamějšazeho wultawa pšchišadźił. Ludźo běchu hižo wschitzy šamějšczeni a bě jeno małe dźěłacż, tak šo możachu romoznego dźěłacżerja parowacż.

Potom bě ś poślednjeje šaßłużby wschelakore namějchtki w nowinach šaptacżił, šo by na tuto waschnje šaßo šaßłużbu dostał, ale poßłiczenja njeběchu dośchłe a na jeho šamołwjenja na wupißane městna njeběchu jemu wotmołwili.

Ras wschał! — Hacż może tši sta hriwnow kawzije wuśtajicż? Potom niech šo pšchedstaji.

Ale ś wotkel chcył tši sta hriwnow wsacż?! Duż dyrbješche to wostajicż. Wschako mohło šo hišchcże nješchto druhe namakacż.

Ale k temu tak rucże njedóidźe. Hakle hdyž bě šapocżało tak prawje śyma bocż, a hdyž bě na šastajeńi knjesa Bohateho jeniczka płacżiwa wěs, jeho po nanje herbowany šlěborny cżaßnik, dawno hižo šthowany, radźi šo jemu, dźěło dostacż ś piśanjom adreßow.

To bě ša fabriku, kotraż chanśe w nałeću wulke wošiewenja wumjeńcż. Sta tyšaz adreßow dyrbiachu šo k temu šamérjeż napißacż, a tak mějachu Jan Bohaty a ś nim nětośi druzy na khwilu dźěło pśchi šnadnej mšdze.

Nětkole bě też to nimo.

Ale śyma bě dźě też hižo bórśy pšchětrata a Bohu dźakowano, pšchejara kruta dźě njebě była, tak šo běchu ś łětnim šwětšchnikom woteśchli.

Knjes Bohaty šłudowaśche nětkole šaßo w nowinowej thěžy nawěšchtkowy dźěł nowinow a šnowa šapocża šo jeho hoitwa ša šłużbu bjes wulpěcha, a njech budźišche to hišchcże mjeńšcha a šnadniścha była.

Prěnjeje hapriele bě wošpjedźeła domu, hdyž najeńśe pjenjesy dołżny wošta, łichiwje na njeho pohladała, prajiżo:

„Hacż do pjatnateho dyrbju měcż šwoje pjenjesy abo — —.“

K tutym słowam bě śrudny jeno ś hłowu kiwnył. Schto chaśche też wotmołwicż? A šaßo běśche ś piśańcże do piśańcże hańiał, praśchejo šo ša dźěłom.

Ale wbohi Jan njemějeśche šboża!

Dźeńża po mnohich deśchćowych dnjach šaßo prěni ras kłónżo šwěcżeśche; pšchedźeśche šwoje pruhi wokoło šćěnow a kefkow na kotrychž tu a tam małe šelene wotnożki hižo wubiwachu, wußuśchwaśche łużiczki, kiž běchu na pucżach naštałe, tak šo to kaž para postupowaśche, a šchórzy łukachu wjeśele ś łukawow, kiž běchu še šłarośćiwej ruku na wšchelakich městnach šjawnych alejow pšchicżinili.

Po tutnych alejach wuthodźowaśche šo dźeńża knjes Jan Bohaty ś korcżażnym žołdkom.

Do wjażornych burjow bě hižo šaßo poklapał, ale dźeń do jutrow mějachu druhu wěš na šłarośći, dyžli nuśu piśarja bjes łłużby. Nechtóžkuli bě jemu to do wocżow prajił.

Nětkole łtupaśche knjes Bohaty wšchón šarudźeny po wošamocżenych šchcżeżkach.

Tu w měšchczańśkim parku, kiž wschém měšchczanam bohatym a khudym šhromadnje łłuśchešche, bě jemu kśrje hišchcże lépje, dyžli w jeho wušłej jśtwi, w kotrejž jeho jeno hišchcże cżerpjachu.

Kak dobro měješche šo tajtile ptacżki! Wo teho šaraśche šo pśchiroda, na teho mějachu też cżłowjekoju hišchcże něchto łłuśtke.

Po ś trađanjemi šeßłabjenym cżéle niż wjaży žyle młodeho muźiśkeho pšcheběża byrkotanje.

Món chaśche šo na khwilu pošpanowacż, jeno na khwilu — potom by dźe šo mała łłabość minyła.

Pśches kefki wuhlada ławku. Na njej pak šedźeśche muźiśki, kiž bě jemu ś khribjetom pśchiwobroczenu.

A ša wokomik pšcheběża knjesa Jana Bohateho šyma; łtrózeše haczaku jemu krei.

Žuły bě błaščhcżaty pšchedmjet k šponju łtłócził — krótku rołku piśtolje.

„Šaßtańcże!“

Bohaty bě pśches kefki łtoczył a łtorhnył ruku, tiž bróń dźerżeśche.

Spłóčkane wobliczo šo jemu pśchiwobrocżi.

„Knjeże, schto macże myślże? Schto šo do žuły wězow tykaże?“

„To hewak šawěśće moje waschnje njeje“, wotmołwi Bohaty a nuwiny tamnemu łpóčhnje mordańśki naśtroj, „ale wy chcżeće runje łtucżicż wulki hřěch, njerośumnoćcż a khchiwdu, a to je moja winowatoścż, maß wot teho wodźerżecż.“

Tamny bě poškočił a měrjeśche jeho ś wócżkom wot nohow hacż do hłowy.

„Tak wy rěcżicże, dokelż mojich pšchicżinow njeśnajecże“, wón błuko rjekny.

„Ani potom njebych to rośumił, dokelż taiki njeśtutk šo šenje šamołwicż njehodźi. To je moje krute pšchešwědcżenje,“ wotmołwi Bohaty žiwje. A trochu žortnje šebi wošebnu poštawu njeśnateho wobhładujo praji:

„Starośće wo khlěb wam šawěśće njeišu žiwjenje cżežke cżinitke; wy śće młody, a na thoroścż też njeśśće šapodobny.“

„Też hišchcże druhe pšchicżiny šu!“

„To rśeperku, to rěka, pšchidawam, šo może cżłowjekej žiwjenje druhdy wobcżežne bycż.“

„Woprawdźe?“ šmějeśche šo tamón hanjo.

„Ale kajša cżeja hodźi šo njeścż a byrnjeż cżežścha była! Ach, łóždemu njepowědam štawišnu šwojeho cżerpjenja, ale šnadź wam to žiwjenje šako hódne ścżini, hdyž špóinaiecże, kak dyrbja šo druhy léto wot léta bedźicż ś pšcheciwnoścżemi.“

A wopißa ś jednorymi słowami šwoje śrudne wobśtejenja. Žuły bě naiprjedy rośpjerśchenyj, potom łedźiwišno poklučkał. „Wam šo śle wjedźe,“ wón rjekny, hdyž bě Bohaty dorěcżał, „a to je dźiw, šo wy hišchcże ženje njeśśće praweho pucża wopuśchćiłi. Cżim šapatniśchi šam šo ša šam šebi. W dobrym žiwjenju wotrośtł — pšcheczjinak, njeśwěrno, kiž šym wobkradnył šamšneho nana a ti, nětkole šaitorcżeny še šwojeje šamšneje žwójbu, wjaży šmužitośtcże nima, nowe žiwjenje šapocżeći, dokelż šebie šameho šazpéwa — to šym ja, Khorla Pšchedawak!“

Bohaty bě wšchón pšchewjaty. Mjeno Pšchedawak bě jemu jako jene ś najpréśchich w měśćie šnate.

„Mašch jines nan wam tola hišchcże ras woda,“ protaśche trośchtowacż. „Wy šebi runje Korla rěkaśchże. Tu mi na mužte pšchiide, šo šym dźeńża šam naprśchił cżitat — tule to šeji: „Korla, wrócż šo! Nan je cżi wodak a wšcho je šaßo dobre, twoja njebožowna macż.“

„Korla, wy prajiće?“ šawoła młody muźiśki. „Korla? Tak mi moji ludźo rěkaja. Moja luba macż je ja mnje proßyła, to je wśitko! Njejßym teho hódny!“

„Dha šo šcżińcże hódny!“ rjekny Bohaty. „Wróćcże šo k nanej a šcżińcże nanej a macżeri radźeśi je želnoścżu a ś nakašanjom!“

„Haj, woprawdźe dźiw! Wšchako hišchcże njeje p'che-pośdże, jeli šo mi wodaßa .... Wy pak ścże mój špomożeć, wy śće mi šaßo wutrobitośći dali, runjeż śće šam we wobśtejnoścżach, łtj šebi troschta žadaju. Chżu šo wam dźakowacż, doniž šym žiwy! Prajcże mi mjeno a wobydlenje a šdźerżcże bróń pšchi šebi hacż do jutřchcho; pšchiidu šeki šam po niu k wam.“ — — —

M. Kral:

Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow

Pokračowanje: Hlina.

Komu je wjes w prěnjej dobje němskeho nadknježtwa słušała, njewěmy. Wjes so hakle pozdźe w pismach naspomni. Léta 1419 so wjesnje mjeno prěni raz pokaza. Tehdy so knježk Hans Gleyne nad połojcu Wukrančic-z někotrymi knježkami z Cemjerc (von Temritz) wukupi z wićeńcowho nadknježtwa knjezow z Ketlic. Tuči wobsedźachu Bartske knježtwo a běchu tak też knježa nad Wukrančicami. Hdyž je nětko Hans Gleine, kotryž ma swoje mjeno tola wot wsy Gleine, dokelž je tuta wjes (snadź wot časa němskeho dobyća) jeho priedownikam słušała, ryćeński wićaz kniezow z Ketlic był, přińdźe nam mysl, zo snadź je Hlina zwoprědka do Bartskeho knježtwa słušała, z kotrehož nadknježtwa by so wobsedźeć Hliny zahe wukupił; přetož hdyž je so Hučinjanska cyrkej a wosada založiła, kotrejž Hlina přisłuša, wjes hižo wot Barta njeje wotwisała; hewak by wěsće do Barta zafarowana była.

Kak je so Hans Gleine l. 1419 mohł z nadknježtwa knjezow z Ketlic wukupić, hdyž su tuči Bartske knježtwo hižo 1406 Miklawšej z Gersdorff předali, kaž to stawiznar Herm. Knothe podawa, wšak njeje jasne. Pak lětnej ličbje abo jena z njeju wšak je jasne. Pak lětnej ličbje abo jena z njeju prawej njestej, pak so njeje cyle knježtwo předało so nadknježtwo hnydom sobu njeje wědało. Móžno wšak je, zo je so wukupjenje někotre léta do zwina čežnjenja, kotrež bě 1419, stało, kaž bu Bartski zwićežnjeny. Tak by so wěc mohła.

Hač je swójba, kotraž so po Hlinje mjenowaše, wjes hišče w 15. lětstotku wobsedźała, njewěmy. Hlina so hakle l. 1503 prěni raz naspomni, 1419 so jenož wo swójbu Gleine jednaše. Léta 1503 „předa Sigmund Czetzschwitz nad Plusnikecami (Plušnikewitz) Balcarej Laußnitzej, Budyskemu měšćanej, nuknicu (Vorwerk = kubło a wjes) Hlinu w Budyskim wobkole z wuwzaćom šesćich zahrodnikow, kotřiž prjedy k tutemu kuble słušachu, a jedyn hat, Mochnica mjenowany, za 600 markow češkich krošow." (Tu je pola zemjanskeho mjena Czetzschwitz słowčko „von" wuwostajene. To so tehdy často stawaše. Tak so też dźiwać njetrjebamy, zo też pola mjena Hans Gleine njesteji. Hač je Laußnitz zemjan był, njewěmy. Zemjansku swójbu Laußnitz lisćiny njenaspomnja.)

Čeji su někto ći wuwzaći zahrodnicy byli, njezhonimy. Zajimawe pak je, zo so tu hižo 1503 tajka ličba zahrodnikow naspomni, kotrychž je wěsće w předatym dźělu też hišće było. Tu su so potajkim burske kubła hižo zahe rozkuskowałe; w mnohich wsach bě to wosebje hakle we abo hnydom po 30. lětnej wójnje.

Drobnu, wšak nic cyłu wjes nastupacu powěsć mamy z lěta 1547. Naspomni so, zo je tehdy 1 burske kubło w Hlinje pod Budysku radu słušało. W tutym lěće mjenujcy rozhnčwa so krajny knjez, češki kral Ferdinand, na Łužiske města. Hórše so na nje, zo jeho njejsu, kaž by so słušało, we wójnje přećiwo sakskemu wolerskemu wjerchej Janej Jurjej Wulkomyslnemu dosć podpjerale, a zo jemu scyła prawje poslužene njejsu byle. Łužiscy zemjenjo, kotřiž městam po něčim nahromadźene bohatstwo a wosebje nabytu móc njepopřachu, běchu krala na tutu mysl wjedli a jemu wše pozdaćne hrěchi městow dokladnje spowědachu, swoje wězo pěknje zamjelachu. A zo kral te njeby zhonił, radźeše jim kěžorski radźićel dr. Ulrich z Nosaćic, Budyski hamtski hejtman, kaž by z nimi derje měnił, zo so njebychu zakitali, ale wšo přiznali, štož so jim porokuje, a zo bychu so kralowej miłości dowěrili. Zatrašeni zastupjerjo městow, kotrychž běchu do Prahi skazali a tam do jastwow stykali, wěrichu lesnym słowam a złoćichu so po njesprawnej radźe. Podachu so, wšo přiznawajo a jeničky prajo, zo so to wšo njeje ze zlej wolu stało, kralej na „hnadu a njehnadu". Kralowski wusud pak bě tak surowy, zo nam njemóže mysl připadnyć, zo by jenički zemjan spytał, kralowy hněw studźić. Zemjanam kral mnohe lépšiny spožći, na přikład wyše sudnistwo na wsach, městam pak zebra nimo wulkeho pjenjeżneho khłostanja wše dotalne předprawa a wšitke wsy a kubła na wsach. Mjez tutymi mjenuje so też naspomnjene burske kubło w Hlinje. Kotre je to było a kak je pod radu přišło, njewěmy. Móžemy pak sebi myslić, zo je sebi knježk pola Budyskeje rady pjenjezy požčił za służby a dawki tuteho kubła. Wěsće je prawo na dawki a służby z tuteho burskeho kubła tehdy krajnemu bohotej připadło a pozdźišo so snadź nowozałoženemu krajnemu hejtmanstwu připokazało. Kak je so wěc dale měła, njewěmy. Znate je jenož, zo kral městam l. 1549 někotre kubła zaso wróći, a zo města druhe wsy a kubła stajnje pjenjez potrjebnemu krajej po něčim zaso wotkupichu.

Započatk 17. lětstotka (wokolo 1600) bě z knjezom nad Hlinu Hans Bościj z Gersdorff. Tomu a jeho njedorosćenemu bratrej wotkupi l. 1604 kubło a wjes Hlinu Majchaŕ z Gersdorff z Pomorc. Po smjerći tuteho knježka dostachu Hlinu jeho bratr. Hans, David a Bjedrich z Gersdorff, zwićežnjeni l. 1615. Hans a David wotstupištaj bórzy swój podźěł bratrej Bjedrichej z Gersdorff, kotrvž też Kvporcy wobsedźeše. Lěta 1631 měni so tutón Bjedrich z Gersdorff z Hansom Biarnatom z Klukła (v.

Nasajtra, sutrownicžku, pschijidźe Korla, ale niz sam, tež s nanom, a stary knjes postrowi knjesa Jana Bohatcho jara wutrobnje.

Swjedźeli pschezjiwichu hromadźe we kwódźbje.

Na to sapocjeschtaj Korla a knjes Bohaty s napinanjom w Pschedawakeju wobkhodźe dźelacj. Mohaj beschtaj na pschemo pitnaj a dźiwawaj a wostajchtaj jeho dobraj pschecjelaj.

Kóždu sobotu pjódź jutrami pak namalwjesche Korla prokuristu kmocho nana, s nim do mjescheanskeho parka wuicj, a shromaduje wopytowaichtaj w cjichich myslach mesmo. Dźiesj bé so sbože kiwjenja wobeju sapocjatka.

Hdy maćerka spi?

Přel. B. Kr.

Jurk zbéraše na pohi klóski. Jako je domoj přinjese, jemu maćerka praji: „Hdyž změješ swoje narodniny, dostaneš za to pampuchi!" — Na tym dnju dźéše Jurk bórzy lehnyć. Leži, leži, ale wusnyć njemóže. Nohi pala, kolena bola, khribjet je jako nalemeny. „Snano tola njeskhorja? Ale né, né! Jenoż nozy skortitej, zo sym jeju na polu přenapinał." Tak při sebi réčeše. Zruna swój khribjet, zhladkowa kolenje; nozy połoži na posleščo. Khłódnosć jemu nozy přijomnje wobda — ale spać njepřiđźe. Hać też maćerku nozy tak hnéwatej a khribjet boli? Wona dźe z dźéla do dźéła wot ranja hać do nocy, dźeń wote dnja — a ženje njespi." —

A w tym Jurk słyši, kak maćerka čisti cyhelowu podłohu w předkhéži. „Počakam, dóniž maćerka njedomyje! Potom póndźe wésće spać."

Woda w najstwje pluskotaše a šumješe. Hólčk posłucha a posłucha, a při tom wusny, njewědźo kak. Hdyž po khwili wotuči, bé hižo nóc. Ale Jurk widźi: Na blidźe žahle žolte płomjo, před łampičku sedźi maćerka a jemu kabat porjedźa. „Počakam hać do ranja! Wubudźu so prawje bórzy a wésće widźu, kak maćerka wotpočuje!"

*

Hdyž Jurk rano wotuči a woči wotewri, steješe maćerka při kachlach. Při tom warješe snědanje a z khwilemi zabéhny ke kozy do hródže abo kurjatkam na dwór. „Počakam hać na druhi raz", słubuje sej pacholk, „pytnu hižo, hdy maćerka spi!"

Ale to njewidźeše. Néhdy wohlada maćerku, kak započona a napinana drjewo z lěsa njese; druhi króć widźi ju na knjeźim dworje, kak na wětru rěpy kraje. Doma je wšo wobstarała a za wšo so starała, ale ženje spała njeje.

Skónčnje béchu Jurkowe narodniny... a wón dosta pampuchi. Dźéše so do nich z maćerku sprawnje. Cyły dźeń měješe swoju radosć, zo béchu jej pampuchi z jeho nazbéranych klóskow słodźile. Skoda, zo njewé, kak by jej też dać mohł kusk złoteho sparja! Jemu spanje telko a telko słodźi a tyje, ale maćerka nihdy njespi. Dźensa bé jemu to najbóle žel. Bé jemu jako by swjedźeń jeho narodninow njebył dospołny!

Na wječor rjekny sprawnje: „Hdyž je dźens swjedźeń mojich narodninow, tak pój ty też spać, maćerka!"

Mać posłuchaše. Wusny priedy hać Jurk. Hdyž bé potom hólčec też woči zańdźelił, zwosta jemu na licomaj wusměw tak luby a zbožowny, jako by so chcył k njebjesam pozběhnyć: „Dźens bé mój najrjeńši dźeń! Sym prěni króć widźał, zo maćerka spi!" —

Robinson

(Pokračowanje.)

Šesty wječor.

Nan: Robinson stany do switanja a přihotowa so na puć. Wón zwjaza powjaz wokoło bjedrow a tykny swoju sekeru za njón, powěsny sej sačk na ramjo a tykny do njeho někotre powjazy. Do lěweje ruki wza swoju těšku pře słónčko a do praweje khětro tolsty kij, a potom dźéše najprjedy k tej kokosowej palmje a wza dwaj worjechaj wot njeje sobu, a potom k morju, hdźež někotre wustry namka a je tež do sačka tykny. Tak bé na cyličku dźeń z jědźu a z pićom wobstarany.

Běše pak krasne ranje, a słónčko skhadźeše w swojej pyše a rozswětli z jasnymi pruhami Božu stwórbu; ptački zlětowachu a spěwachu; rostlina so zelenješe a pisanješe so z rjanym kćenjom a wudychowaše słódku wón. Robinson bé polny dźaka k Bohu a swjata nutrnosć knjeźeše w jeho wutrobje, a zanjese tón rjany rańši kěrluš: „Božo knježe wšeho swéta, o ty swjata Trojica", a dźéše wótře spěwajo po nastupjenym puću.

Dokelž so Robinson torhacych zwěrjatow a dźiwich ludźi boješe, njeńdźeše do kerkow a lěsow, ale dźeržeše so přeco na tajkich stronach, kiž bé mjeješe do wšěch bokow čisty wuhlad. Dokelž pak běchu tajke strony na jeho kupje najnjeplódniše, bé hižo khětro daloko wušoł a njebé ničo namakał, štož by jemu wužitne było. Wón dźéše dale, přińdźe a namaka tójsto malych kerkow zela hromadźe; někotre zela mějachu běle abo čerwjenojte kćenja, na někotrym zelu pak wisachu zelene abo plowe plody. Wón ruče někotre wotščipa a poča jěść, ale wone njesłodźachu. Mjerzacy wutorže pjeńk z korjenjemi, a hlajl na korjenjach wisachu wulke běle kulki; wón zaso do nich kusaše, ale wone njeběchu dobre. Zrudny, zo to k jědźi njeje, chcyše wšitko pyć čisnyć, tola pak so dopomni, zo je kóžda wěc k něčemu wužitna; a tak tykny někotre kulki do swojeho sačka.

Jurij: Što bě to do kulkow?

Bjarnat: To běchu kulki abo běrny abo neple.

Jurij: A te wón njeznaješe?

Bjarnat: Né, wón też je njemóžeše znać, tehdy je pola nas nichtó njeznaješe. Běrny su k nam z Ameriki přišle. W lěće 1585 pósla je wésty Franz Drake do Jendźelskeje a hakle w lěće 1740 počachu je w Sakskej sadźeć.

Nan: A Robinson bě živy před dlěje hać dwě maj stomaj lět, potajkim je znać njemóžeše. — Z tymi kulkami dźéše Robinson dale a přińdźe wokoło połdnja k rěcy. Tu wobzamkny wotpočować a wobjedować, a sydny so tohodla při njej pod štom do kłódka. Jako w najlěpšich myslach wobjedowaše, zaslyša nazdala hrimot, wón so stróži a hrabny za swojej sekeru. Hrimot so bliżeše a wón widźeše, zo runje k njemu cyła črjóda zwěrjatow běži; běchu pak kaž naše sorny.

Michał: Što też je to do zwěrjatow było?

Nan: Wone rěkaju „lamy" abo też „guanako" też rěkaju „peruske wowcy". Z teho mjena widźiće zo njejsu žane torhate dźiwje zwěrinka. Robinson te też pózna, jako bliže k njemu přiběžachu. Hdyž je pózna, chcyše jene popadnyć, aby so mjasa najedł. Skoči tohodla za štom, wotmysliwši sej, hdyż jemu jene blizko přińdźe, jo ze swojej sekeru zabi. Telewowtki abo lamy, kotreż njebé nichtó na kupje ženje splóšił, njeběchu bojazne, běžachu a přiběžachu blizko k njemu, a Robinson dyri prěnje kěpše, kiž knjemu blizko dosć přiběža, na hłowu, tak zo namésće morwe k zemi padže. Jako bé je zabił, padźe jemu hakle do myslow, zo je trjebać njemóže, dokelž nima ani hornca ani wohnja, zo by mjaso warić mohł. Zrudny nětko stoješe; tola so dopomni zo je néhdy słyšał, kak dźiwi ludźo woheń dźěłaju, hdyż dwaj kruchaj drjewa w hromadźe sudruja. A wón sebi mysleše: štož ći dźiwi ludźo móža, to móžu ja też, wza tohodla lamu na ramjo a khwataše z njej domoj. Ducy domoj namaka hišće wósom cytronowych štomow a pod nimi ležachu zrałe cytrony. Wón je zezběra a styka je do swojeho sačka.

Domoj přišedši běše jeho prěnje dźěło, zo ze lamje kožu wódrě a ju powěsny, zo by wuskhnyła. Potom rozruba ze swojej kamjeńtnej sekeru mjaso ščini sebi rožeń a nėsć, na kotrymž by sebi pječeń wopiekł. Z tym hotowy, jemu hišće najnuzniše pobrachny, tón woheń. Wón dobéża sej tohodla po suche drjewo a sudrowaše, hać jemu pót wot wobliča kapaše; ale jeho próca bé podarmo; drjewo so nochcyše zapalić.

Jan: Ja mėnju, zo so dźiwim ludźom tola zapał a móžeja sebi na tajke wašnje woheń zadźěłać, tak łusto hać chcedźa.

Nan: Haj, to je wěrno, ale woni tu wěc lěpje znaja hać ju Robinson wědźeše; woni bjeru k tomu dwoje drjewo, twjerde a miehke, a potom wědźa tež tu wěc lěpje přimać, dokelž su toho wot młodosće zwučeni. — Jako běše so Robinson na hodźinu dołho z tym drjewom prócował a tola žaneho wohnja njewudźěłał, čisny drjewo a wosta zrudny sedźo. zo dyrbi to rjane mjaso njepječene wostajić. Tohodla jeno někotre wustry wječerješe, rozmječe cytronu do wody k piću, pohladowaše pak pódła na to rjane mjaso, kotrehož so jemu tak jara chcyše. A wésće, što jemu při tym do myslow přińdźe? Wón so dopomni, zo je néhdy doma w knihach čitał, kak Tatarojo, kiž su tola też ludźo, sebi svre mjaso na konja pod sedło kładu a je tak k jědźi khmane činja Robinson pomysli: to so hodźi na druhe wašnje też činić. Wón wza tehodla swoje mjaso, położi jo na kamjeń a biješe nětko na nio z druhim kamjenjom a rozbi jo přez to tak mjehke, zo bé kaž napoł warjene. Wono jemu derje dosć słodźeše, a zo by hišće lěpše było, wućišča na nje jušku z cytrony. Po wječeri bé jara wjesoły, zo bé nowu jědź namkał, a zo so nětko bojeć njetrjeba, z hłodom wumrěć. Ale jemu zaso nowa starosć hłowu łamaše. Wón boješe so zymy a zo budźe w zymje dyrbjeć zmjerznyć, dokelž žaneho wohnja nima. Tohodla wobzamkny, telko tych peruskich wowcow nałojić, kaž jemu móžno budźe a so z jich kožemi w zymje wodźéwać; a wobzamkny hižo nazajtra na hońtwu hić. Nětko pak dźéše lehnyć; pridy pak wuspěwa k dobrej nocy kěrluš: „Nět je so tón dźeń dokonjał a słónčko zašło je!" — a potom wusny rjenje a njewocući za cyličku nóc.

(Pokrač. sćěhuje.)

Klúx), kotryž za Pomorcy Hlinu dosta. Jeho rycěrska postawa, do kamjenja wurubana, je w Hućinjanskej cyrkwi. Po nim namrě kubło a wjes jeho starši syn. Wjelk Hendrik (staršć, kotryž wobsydstwo wotstupi 1637 swojemu swakej Majcharej Khrystofej z Gersdorff, 1639 zwićeńjenemu. Tola hišće w samsnym lěće wróći so Hlina zaso do ruki Wjelka Hendrika z Klukša, 1640 zwićeńjeneho, kotryž 1682 wumrě. Hlinu namrě jeho najmłódši syn Jurij Rudolf z Klukša.

Wo tutym knježku něšto mało wěmy. Jako měješe Brězynjanski knježk Franc Adolf z Nosaćic wulku zwadu z Hućinjanskim knježkom Bjedrichom Ferdinandom z Ziegler a Klipphausen, kotraž měješe so 12. septembra 1684 před „čestnym blidom" (Ehrentafel, rycérskim sudom) w Budyšinje sudźić, bé Jurij Rudolf z Klukša nad Hlinu jedyn z tych 21 pomocnikow 'Nosticowych. Wšelakich „njepřijomnych skutkow" dla póslachu jeho l. 1698 na twjerdźiznu Hohnstein, a to dyrbjachu 1706 wospjetować. Tam jeho 1712 nahła smjerć překhwata.

Jurij Rudolf z Klukša je, hdyž wothladamy wot krótkeho knježstwa Majcharja Khrystofa z Gersdorff, prěni z mjenowanych knježkow był, kotryž je w Hlinje na kuble bydlił — abo tola stajnje bydlić chcył, štož wšak so jemu, kaž čitachmy, prawje radźiło njeje. Hižo l. 1689 bé jeho starši bratr Bohakhwal Česćiměr z Klukša, knjez nad Wjertom a Wikami. Hlinu přewzał.

Lěta 1710 předa Bohakhwal Česćiměr z Klukša kubło a wjes Hlinu za 14 tysac toleř swojemu synej poručnikej (lieutenantej) Bohakhwalej Awgustej z Klukša. Tutón pak hižo l. 1713, hišće we wojerskej służbje wumrě. W Hućinje bu pohrjebany. Jeho synaj Wjelk Česćiměr Awgust a Jan Hendrik Fabijan z Klukša namrěštaj Hlinu. Posledniši, kiž bé při nanowej smjerći hišće sydomměsačne dźěćatko, dźéše, kaž nan, do wojakow. W tak mjenowanej nordiskej wójnje mjez Awgustom Sylnym, saksopólskim kralom, a Karlom XII., šwedskim kralom, přińdźe naž Jan Hendrik Fabijan 1734 pola Golzy w Krakowskich stronach wo žiwjenje, a starši bratr bu z wobsedźerjom też jeho połojcy Hliny. Tutón Wjelk Česćiměr Awgust z Klukša bé l. 1636 wot swojeje čety Nětćiń přikupił, kotryž pak jemu po 7 lětach wěrćeljo wotewzachu. Też Hlinu dyrbješe tehdy (1743) wěrćelam přewostajić. Tutón knježk bé kralowski pólski a sakski iusticny radźićel a sobustaw šěršeho wubjerka łužiskich stawow. Wón wumrě l. 1744. Zapisk jeho 32 prjedownikow khowa so w Budyskim muzeju.

W lěće 1743 kupi Hlinu tehdyši Hućinjanski a Brězynjanski knjez Hans Herman z Damnitz, Schwarzburg-Rudolstadtski komorny radźićel, po kotrymž ju z małej Stróžanskej holu namrě 1761 jeho druhi syn Zikmund Wylem z Damnic. Za teho čas bu Hlina z wićeźeneho stawa do swobodneho wobsydstwa přepisana (1762, też Brězyna a Hućina, za čož měješe Damnic 2000 toleř płaćić.)

Z. W. z Damnic předa Hlinu 1779 hrabi Handrijej z Riaucour za 28 tysac tlř. a 300 tlř. klučoweho pjenjeza za knjeni z Damnic. Hlina bu nětko z nowozałoženym wulkonamrěwstwom Hušćanskim zjednoćena. Hrabja z Riaucour l. 1794 wumrě. Dokelž synow njeměješe, bu z majoratnej knježićelku jeho starša dźowka Henrietta, wudata na hrabju Karla Božidara ze Schall. Jejny jenički syn, hrabja Karl August Andreas von Schall-Riaucour namrě 1831 z majoratom też Hlinu. L. 1869 bu po teho smjerći z naslědnikom teho najstarši syn Karl Borromaeus Awgust Andreas Michał Hermann Klimant, kotryž 1889 wumrě. Potom bu z wobsedźerjom tehdy hišće małoletny hrabja Hadam Ferdinand Karl Borromaeus Ota Jozef Marija ze Schal-Riaucour.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Nałětny wopyt w Barlinskej zoologiskej zahrodźe.

Nałětne Boże błóńcžko wabi mješćanow do zoologiskeje zahrody a z najzahoriwišimi wopytarjemi je zahrodźa młodźina. Nady dźěći hotuja swoje snědanje a bromowe darami, kotrež hobi je swojimi dobytymi schitkemi khłóšćenku wuprošcheja. (Scherl Bilderdienst, M.)

Hospodarski kućik

Wažnosć hnojenja z fosforowymi hnojemi.

Wšo rostliny trjebaja k swojemu wuwiću pódla přirodnych wumělcnjonjow: powětra, swětła, čopłoty a wložnoty hišće žiwimy. Zo pak dyrbja tele žiwiny we wěstym poměru mjez sobu być, to je hižo před 100 lětami přirodospytnik Justus z Libika zwěsćił. Jeho tak mjenowane minimowe prawidło hišće dźensa płaći. Po tymle prawidle so złožujemy a na tym zależi cyły wunošk mjez rostlinstwom. Minimowe prawidło rěka: Rostlina ma so po tej žiwinje, kotrejež je we pódle najmjenje. Je-li potajkim jena žiwina njedosaha, dha rostlina we wěstym nastupanju wróćo wostawa. Naše pódy maja hižo z přirody mjenje abo wjacy žiwin a to wosebje tak mjenowanych hłowných žiwin jako fosforowu kisalinu, kalk, kali a dusyk. Ze wšědnymi žnjemi kóždołětnje wjele žiwin z pódy wućehnjemy, kotrež su k rozwiwanju rostliny nuzne trěbne. Póda je potajkim na tychle žiwinach wokhudła.

Kelko žiwin na tele wašnje póda zhubi, hač je łuka abo polo, widźimy ze sćěhowaceje tabele:

We 1000 kg syna	je 4,3 kg kosćowki
„ 1000 kg sušeneho džećela	je 5,6 „
„ 1000 kg běrnow	je 1,4 „
„ 1000 kg répy	je 0,8 „
„ 1000 kg rožki	je 8,5 „
„ 1000 kg pšeńcy	je 8,0 „
„ 1000 kg wowsa	je 7,0 „
„ 1000 kg ječmjenja	je 8,0 „

Na pastwje: Skoćo 500 kg ćežke wućehnje z pódy 9,30 kg kosćowki. Swinjo 150 kg ćežke wućehnje z pódy 1,32 kg kosćowki, ćelo 100 kg ćežke wućehnje z pódy 1,38 kg kosćowki.

To su dosć wulke ličby, kotrymž njemóžemy tak nimo hić dać. Dyrbimy hladać, zo je někak narunamy. Hewak by naša póda swoju płódnosć bórzy zhubiła. Tele žiwiny najprjedy z přirodnym hnojom, tak daloko hač možno narunamy. To je hródźny hnój, kompost, jucha a zelene hnojenje. Tola z tymile hnojemi dodamy pódźe małe kosćowki. W 1000 kilogramach hródźneho hnoja je jenož 1 kg kosćowki. K tomule njedostatkej přida so hišće druhi. Mamy hródźeho hnoja tak dosć mało. Potajkim hródźny hnój na žane wašnje potrjebu njekryje. Tohodla smy nuzowani na druhe wašnje kosćowkowe hnoje pódźe dodawać a to z přikupnym hnojom.

Kaž smy hižo naspomnili, je w pódźe hižo nješto kosćowki. Tola kosćowka je w pódźe jara wšelako a to wot 0,05 proc. hač 0,15 proc. Tola, tale kosćowka je zwjetša w tajkej formje w pódźe, zo njemóža ju rostliny přijimać. Rostlina je k přijimanju wěstych hnojow wšelako nakhilena. Dyrbimy rostlinam tak kosćowku dodawać, zo móža ju w kóždym času přijimać.

Tu pak dyrbimy hišće nješto wobkedźbować. My wěmy, zo wšě rostliny wšelako rostu, a tohodla tež wšelako žiwiny trjebaja. Tohodla na to dźeržimy, zo ma rostlina w kóždym času dosć žiwin, zo móže je po potrjebje přijimać. Tohodla dyrbimy tež hladać, zo nam woda žiwiny z pódy do spody njezwoplńknje.

Toho njetrjebamy so pola Domašoweje mučki ženje bojeć. Kosćowku z Domašoweje mučki móža rostliny přeco přijimać, dokelž so lohko rozpušći.

Domašowa mučka so tež na njepřihódne wašnje njepřeměni. Dałka lěpšina Domašoweje mučki je, zo wjele kalka wopřija a tó wokolo 50 proc. Kaž wažne za rostlinstwo je, zo je póda z kalkom zastarana, to smy hižo často rozpisali. Kalk jenož sam wo wjele zlěpšimy. Póda je mjelniša a alkalaiska po kalku. Nimo toho chcemy hišće připomnić, zo plody po kosćowcy lěpje zrawja a so lěpje dźerža. Tež wunošk je daloko khmanši.

Kak móžemy z hnojenjom Domašoweje mučki wunošk powjetšić, to widźimy ze sćěhowaceje tabele:

	njehnojene	z hródźnym hnojom hnojene	z hródź. hnojom a Domaš. mučku
4 cybla wažachu	80 g	240 g	470 g
4 morchoje „	85 g	320 g	630 g
4 čerw. répy „	260 g	440 g	1080 g
4 kwětk. kały „	100 g	2050 g	3520 g
4 krok. kały „	1190 g	6230 g	13 000 g

Waha zeleniny, ke kotrejž bu wšelako hnojene.

Z přidawkom Domašoweje mučki smy wunošk wo 145 procentow powjetšili.

Tosamo móžemy pola hnojenja k sadowym štomam prajić. Bychmy předałoko přimać dyrbjeli, je-li bychmy chcyli wšě dróbnostki rozpominać. Smy drje z toho widźeli, kak wulki wliw ma hnojenje z kosćowku na rostlinstwo. Tohodla dyrbjał kóždy hospodar pilnje za tym sledźić, zo by wědźał, kajke žiwiny sebi jeho póda a rostliny žadaju. Potom změje tež spokojacy wunošk.

Rozwučowace drobnosće

Naš mały pos ma přeco sylzowatej woći. Što je k přičinu a kak bych mohł tomu wotpomhać? Kak mam zeyla psa najlěpje picować? Małym psam hewak rady woći sylzujetej. Skitajće psa před wótrymi wětrami a próchom. Woći móžeće tři króć za dźeń z 3procentowsk. rozpuščenu borikowcu kiselinu wumyć. K tomu wzmješe wěščik wolminy (Wattebausch). Waščemu malemu psej móžeće pódla druheho też nješto syreho mjasa dawać. Z tym dóstanje prawje świežne kosmy.

Moje kruwy su so nazymu na tučnych pastwach pasłe a wjele dejile. Někto pak je so wupokazało, zo ma mloko jenož 2,10 proc. tuka. Što mam činić, zo bychmy tučnišo mloko měli? Ma močiwina wliw na tučnosć mloka? Tučnišo mloko dostanjeće, picujeće-li suche sušeny džećel a lanu mučku. Wčzo potom tolko litrow njenadejiće. Močowina nima žadyn wliw na mloko.

Wozjewjenje přetrjebanja muki hač do 15. haprileja

Po wukazu hłowneho financnemu ministerstwa w Berlinje je so wobkedźbowanje wšelakich přichodnych wobstejnosćow wobmjezowało na to, zo dyrbi so wšitke wuwiće a wuměnjenje wobkedźbować, zo njebychu so wobstejnosće, kotrež su za wuwiće a wuměnjenje trěbne, wobškodźiły. Tuta wěc je wosebje tež za wuwiće a wuměnjenje wšelakich přichodnych wobstejnosćow wažna, kotrež su za wuwiće a wuměnjenje trěbne. Tuta wěc je wosebje tež za wuwiće a wuměnjenje wšelakich přichodnych wobstejnosćow wažna, kotrež su za wuwiće a wuměnjenje trěbne.

Po wukazu hłowneho financnemu ministerstwa w Berlinje je so wobkedźbowanje wšelakich přichodnych wobstejnosćow wobmjezowało na to, zo dyrbi so wšitke wuwiće a wuměnjenje wobkedźbować, zo njebychu so wobstejnosće, kotrež su za wuwiće a wuměnjenje trěbne, wobškodźiły. Tuta wěc je wosebje tež za wuwiće a wuměnjenje wšelakich přichodnych wobstejnosćow wažna, kotrež su za wuwiće a wuměnjenje trěbne.

Po wukazu hłowneho financnemu ministerstwa w Berlinje je so wobkedźbowanje wšelakich přichodnych wobstejnosćow wobmjezowało na to, zo dyrbi so wšitke wuwiće a wuměnjenje wobkedźbować, zo njebychu so wobstejnosće, kotrež su za wuwiće a wuměnjenje trěbne, wobškodźiły. Tuta wěc je wosebje tež za wuwiće a wuměnjenje wšelakich přichodnych wobstejnosćow wažna, kotrež su za wuwiće a wuměnjenje trěbne.

Po wukazu hłowneho financnemu ministerstwa w Berlinje je so wobkedźbowanje wšelakich přichodnych wobstejnosćow wobmjezowało na to, zo dyrbi so wšitke wuwiće a wuměnjenje wobkedźbować, zo njebychu so wobstejnosće, kotrež su za wuwiće a wuměnjenje trěbne, wobškodźiły. Tuta wěc je wosebje tež za wuwiće a wuměnjenje wšelakich přichodnych wobstejnosćow wažna, kotrež su za wuwiće a wuměnjenje trěbne.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 3. haprileja 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 polsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,17	100 čěskosł. krónow	8,656
100 swajc. frankow	56,68	100 franc. frankow	11,44

Barlinska burša 2. haprileja 1937. Pšichodźowcy-rjadowne wobkedźbowane žiwe nakupowanja w rentach na sałkadze wupłaćenych kuponow so wčera w poněk rozmjerje dale wjedźechu. Tola tež w aktiwach pšichodźowanu kupowanje pšichaja se strony bankowskeje klientele. Zjoknowa tendenza mjesačne pšichi tym pšicheležnu sałkad. Kursowe pšemjenjenja wušłe hač 1 proz. pak so tež wčera njewobkedźbowachu.

Barlinske žitne wulkowiki Na powšitkownym położenju na Barlinskich žitnych wulkowikach njesamó so tež kónc tydźenja niczo pšemjeniło, dokelž su poskićowanja se strony rataršiwa jenoż jara ślabe a dokelž i wjetšeho dźěla so hižo w prowinzu samjekćeja. Kupowanki sajim pak je njepšemjenjenu jara wulki. Wobsedźe pšeńcza so pyta. Wobkedźbowanja hódne běchu žitne a mukowe składy w druhej ruzy, kotrejž po wobličenju statistiskeho hamta w nastupanju pšeńcy, rožki a wowsa ku pornjo pšedkhadźazemu měsacej (jebruar pornjo januarej) so powjetšichu. Na wikach i pjazowdatlami njeje w Barlinje skoro jadna material dóstać. Měso ma so pšchi tym wobkedźbować, so šwobodne witi někotre sastaranike położenje w prawym swětle njepokasaju. Industrialne ječmjenje so dale pytaja. Rjane muki so tež w typje 1150 pytaja.

Wječera płaćenske w Barlinje zeutnać

pšeńcy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — ječmjenja G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr., — wowsa H 10 7,85 hr., H 13: 8,50 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni ako 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	2. 4.	1. 4.		2. 4.	1. 4.
Pšeńca	212,0	212,0	bony	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre łuniny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte łuniny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	rans. wowsik	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	łany wowsik	16,38	16,38
rjana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,17	—
ńš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruški	—	—
rjane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
rapa 1000 kg	—	—	rjana sloma		
broch., Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wuplodźenja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wuplodźenja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wuplodźenja 7: 173.0 9: 178.0
Płaćizna za wowsa za wuplodźenja 10: 157.0 13: 170.0

Płaćizny rěznego skota na Barlinskich skótnych wikach.

2. haprileja 1937 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 134.

Połnomjasne, wukormjene, najwětše rěznje hódnosće hač do 6 lět	43
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	39
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	34
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 228.

Połnomjasne, wutrošene, najwětše rěznje hódnosće	41
Połnomjasne, młódše	37
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	32
Špatne	—

Jałojcy a kruwy: 1105

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwětše rěznje hódnosće	41
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwětše rěznje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	31
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—23
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 2349

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	53
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	53
Špatne (3.)	38

Wowcy: 3185

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	43—45
Starše wukormjene (6.)	38—42
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	23—36

Swinje: 14087

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	49
Mjasne	46
Špatne	—
Rancy a kundrosy	50

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

3. haprileja 1937 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		namišše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjace mjaso z kosćemi	1 kg	1,54	1,68
Ćelace mjaso	1 kg	2,08	2,40
Skopjace mjaso	1 kg	2,20	2,60
Swinjace mjaso	1 kg	1,52	2,10
Tukrajny swinjacy šmało	1 kg	—	2,08
Pšeńčna muka	1 kg	0,40	0,56
Rjana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny	1 kg	0,09	0,10
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmało	1 kg	—	—
Sušeny połc	1 kg	2,10	2,28
Dobre mloko	1 litr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,10	0,12
Jědźne huny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 litr.	—	0,46
Kamjeńtne wuhlo (domš. tepl.)	1 ctr.	—	1,75
Brunłoowe briketty	1 ctr.	—	1,20

Twora		Němski wuwod: Najniša płaćizna	Najwyša płaćizna	Wuwozny wuplot	Twora		Němski wuwod: Najniša płaćizna	Najwyša płaćizna	Wuwozny wuplot
		pf	pf	pf			pf	pf	pf
Soby (Buny)	punt	—	—	—	Solotej	koček	15	25	—
Hroch	„	—	—	—	Sćerbak	„	20	25	—
Kórki za solotej	„	—	—	—	Kosćadło	punt	30	35	—
Kórki k nakładź.	„	—	—	—	Selerli	štuka	—	—	—
Kórki (zonon.)	„	—	—	—	Selerli	punt	—	30	—
Syrdrojtr kał	štuka	20	50	—	Lohoda	„	30	35	—
Bóły kał	punt	10	13	—	Rapunelki	„	100	150	—
Čerwjeny kał	„	—	13	—	Tomaty	„	—	—	70
Wirsingowy kał	„	15	20	—	Cybla	„	10	13	—
Punktowy kał	„	30	35	—	Hromak	„	—	—	—
Zeleny kał	„	20	25	—	Kórće	„	70	80	—
Kolrabi (młod.)	št.	—	—	—	Champignony	„	—	—	—
Kolrabi (stary)	pt	—	20	—	Cerstwe hriby	litr	—	—	—
Karoty	wałk	—	—	—	Sušene hriby	litr	60	100	—
Karoty	punt	10	13	—	Dobre jabłuka	punt	35	50	—
Korjeń pětršylki	„	—	20	—	Jabłuka k warj.	„	15	20	—
Porej	„	—	30	—	Dobre kruški	„	—	—	—
Radiski	wałk	—	15	—	Kruški k warj.	„	—	—	—
Rjetkej	štuka	—	15	—	Wišnje	„	—	—	—
Rjetkej	punt	—	15	—	Słowki	„	—	—	—
Rjewjeń	„	—	—	—	Brěški	„	—	—	—
Čerwjena ropa	„	—	15	—	Aprikosy	„	—	—	—
Kulrěpa	„	—	12	—	Wino	„	—	—	—

Wiče płaćizny w Budyšinje.

3. haprileja 1937.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najniša płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšeńca, 75-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,95
Pšeńca —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 69-71 kruta płaćizna	50 kg	—	8,50
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Ječmjeń, nalětni	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 59-60 kg	kr. pł.	—	8,65
Wows 46—49 kg kruta płać.		—	8,10
Wows	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	2,70	3,00
Běrny	50 kg	3,15	3,75
Syno	50 kg	2,00	2,30
Sloma z mašinu mlóć., pras.	50 kg	—	1,00
Sloma z mašinu mlóć., k zasł.	50 kg	—	1,30
Sloma z cypami mlóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	—	0,10
Pšeńč. muka Typo 812	100 kg*	—	31,95
Pšeńčna muka Typo 502	100 kg	—	36,20
Rjana muka Typo 1150	100 kg*	—	24,45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60	6,85
Rjane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,85
Wikowańske rjane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy	1 štk.	1,80	2,00
Prosnta 1039 štuk	1 štk.	8,00	19,00

Waha prosatow w přeručku 14—30 puntow.

Prosace wiki bóchu jara słabe.

Hudźba – wumělstwo – dźiwadło

Centralne dźiwadło. Schtwórtk popołdnju porđeża nam so wschelakich spisow a sćěhowanjow w afrikanskej dźiwinje znaty sćěhowaŕ Hans Schomburg wo swojim filmje „Dźiwina mrěje". W prěnim wotrěsku pokaza pioněrske dźěło sćěhowanjow sandźeneho czasa, jich woporty a czeże žu dopokasy niekhablazeje wole dźěła k spomożenju wótczinu. S tym staji też rjany pomnik wonym rjekam, kiž we wójnskim czasu padnychu w kolonialnych wojowanjach w schkitanju němskich kolonijow. W druhim wotrěsku wjedźeše naš do žiwjenja dźiwinu, kajkeż bě psched sadobnczom kultury. Wobdźiwamy jednore žiwjenje, proste wjesele, waschnja domorodnych s ludow Massai, Zulu, Ewesskich, Hottentottow a Hererow. Pod najwjetschimi strachami a sastajenjom zyleje wožoby žu so wubjerne filmowe pokaski dźiwich swěrjatow a jich lestneho waschnja, kaž lawow, tigrow, schakalow shotowiše, so žu pschekwapjeny widźaneho. W tuztym druhim wotrěsku pokasa nam sćěhowaŕ dźiwinu hischcże s njenakażeneho czasa, jako ju jenotliwi sażydlerjo, noscherjo czežow a kamelowe karawany pschećahowachu, mjes tym so steczi dźěl filma pokasa nowoczażne pucźowanje po afrikanskich krajach a bywschich němskich kolonijach s lětadłami, autami, so dźiwina, sastrózana, haj žamo kral dźiwiny, spłóscheny czěka. Synk domorodnych instrumentow a spěwow so poshubi a na jeho městno stupi nowa hudźba, nowe žiwjenske waschnje, haj žamo strasćenje domorodnych, so runaja so tkerje keklerjam hacź k hordosnym sastupjerjam swojeho splaha. S dźakom žmy wschitzy tutón rjany, we wschelakich wotrěskach historisti film pschijeli a cżujemy se sćěhowaŕjom Schomburgkom jenak, hdyž wustupuje sa njenakażene sdźerżenje dźiwiny, so njedy wumrěła se sadobnczom noweho czasa a niedorosumjenjom sa pschirodne wożebitosće a rianosće.

P. Krjeczmaŕ.

Radio

Njedźelu 4. haprleje žo žłyschi.

Königswusterhausen: 6 konzert s Hamburgskeho pschistawa. 8 sa bura. 9 njedźelske ranje bjes staroscżow. 10 rańscha zwjatocznosć Hitlerskeje młodźiny. 10.30 taczele. 11 dźeń němskeho wjeskłowarskeho sporta. 11.30 pschczele. 12 pschipołdnischi konzert (s Hamburga), we pschestawzy 12.55 czażowe znamjo a 13 žołoszpschecża. 14 sa dźěći. 14 30 wuherssa ludowa hudźba. 15.15 Alpske spěwy. 16 taczele. 17.20 tirolske spěwy. 18 rjane melodije. 19.40 sport. 20 wschelaka hudźba (s Kölna). 22 powěsće, sport, wothlóž s Němskeje. 22.30 rejwanska hudźba.

Lipsk: 6 konzert s Hamburgskeho pschistawa. 8 pschczele. 8.30 konzert. 9 wěczny raj Němzow. 10.30 taczele. 11.30 Bachowa kantata. 12 pschipołdnischi konzert. 14.30 hudźba na gitarje. 14.50 sa dźěći. 15 k 40. posmjertnim nam Jana Brahmsa. 16.30 konzert. 19.20 mischrtsa schityriuczna klawěrna hudźba. 19.55 sport. 20 komiska opera „Zar a czěsla" (s Barlina). 22 powěsće, sport.

Barlin: 8.55 lichescżanska rańscha nutrnosć. — **Königsberg:** 20.10 konzert po pschecżach. — **Hamburg:** 21.10 konzert Budapeschtskich filharmonikow. — **Win:** 20.05 wo bydlenjach žławnych pěsnjerjow.

Póndźelu 5. haprleje žo žłyschi.

Königswusterhausen: 6 swonp, taczele, mjes nimi 7 powěsće. 10 sa schule. 11.30 sa bura. 12 pschipołdnischi konzert (s Lipska), mjes nim 12.55 czażowe znamjo a 13 žołoszpschecża. 13.45 powěsće. 14 wschelaka hudźba. 15 taczele. 16 popołdnischi konzert. 18.25 taczele. 18.40 s czasa. 19 k zwjatokej. 20 powěsće. 20.10 klawěrna hudźba. 21 hudźba hrólby. 22 powěsće, sport, wothlóž s Němskeje. 22.30 mała nózna hudźba.

Lipsk: 6.10 gymnastika. 6.30 rańschi konzert (s Frankfurta), mjes nim 7 powěsće. 8 gymnastika. 9.30 witki a kuchinja. 10.30 a 11.30 wo wjedrje. 11.45 sa bura. 12 pschipołdnischi konzert, w pschestawzy 13 a 14 powěsće. 14.15 taczele. 15 sa žonu. 16 taczele. 17.10 s Noweho Města na Mjasońsku horu. 18 wschelaka hudźba (se Stuttgarta). 20 powěsće. 20.10 romantiska kantata. 22 powěsće, sport. 22.30 nózna hudźba (s Kölna).

Barlin: 20,10 sabawna hudźba. — **Hamburg:** 20,10 Jana Brahmsowy konzert. — **Wrótkław:** 20,10 schěra póndźela. — **Stuttgart:** 21 nowa awstriska sabawna hudźba. — **Mnichow:** 20,10 taczele. — **Win:** 21 wojeska hudźba.

„O hrózba — moje koleso je prjeć!"

Kelko kolešow bu 1936 pokradnjenych a kelko saży wuhlědźenych? — Dundakojo jako paduschi. — A schtó je wina . . . . ?

W Budyschinje, spočatk haprleje 1937.

„Wčera bu w chěji na . . . . dróhy czo. . . . abo psched korczmu w . . . koleso, firma . . . czo. . . . pokradnjene." — Tak możemy dźensa a jutśe nimale stajnje we nowinach cżitaś. Sda so nam, so so njeśmérnie wjele kolešow kradnje. Najwjazy ludźi tute polizajske rosprawy njewobkedźbuje. Ale sa toho, kotrehož potrjechi, je w najwjazy padach jara hróžne. Pokradnjene koleso może cżasto eksistenzu sniczicź. Schtcho dha dyrbi pucźowaŋ pschedawaŕ abo dźěłaczeŕ cżiniczi, kiž ma 10 kilometrow dałoko na dźěło jěsdźicź? Srosumimy, hdyž wobkradnjeny w padze, so je pytanje sa kolešom njewuspěschne, na hamtske organy žwari.

Ale, luby pschecżelo, njestorkaj winu na policiju, kiž žej sa to njemóże, so žu ludźo na žwesće, kotśiž žwoje a twoje roselnawaczi njemóža, kotrymž so twoje khmanšche koleso lěpje lubi hacź jich stare. Hdyž pak so potom policija wobhonja, hdże so koleso bjes dohlada stajiło, potom je wěz sa tebje kosłkoćiwa. Je dopokasane: so ludźo žu žami jara njerodni, wolóžujo paduchom jich dźěło.

W jenym měsće dźesche nowinaŕski dopisowaŕ na policiju a wobhoni so, kelko kolešow je so pokradło a kelko sażo namakało. Rosmołwa běsche jara saiimawa. Nowinaŕ woteńdże s pschešmědźenjom, so mělchcżanska policija dospołnje swoju wěz cżini, też je pschi kriminalnej policiji wożebite sarjadnistwo, kiž so jenoż z kradnjenjom kolešow saběra. Nětko dale:

Tam je so 1936 na 282 kradnjenych kolešow wotmeło, 117 je so sażo namakało a wobkedźerjam wróczilo (1937 hacź dotal 49 kradnjenych a 25 wróczenych). We prěnim padże wuczini to mjenschu pokoju. Hdyž bei pschemyślicże, kak lohzy so koleso wotwjesć a schkowa a swonkownje so pschemjenicź hodźi, dyrbi so rjez, so policija hubjenje niedźela. Też nieda so sadźiwacź, so so telko kolešow pokradnje, pschetoż w 75 procentach potrjechi wina wobkradnjeneho. Njeda so samokwicź, so wobkedźeŕ koleso bjes sawrjenja a bjes dohlada w khěžach stejo wostaji, na pich. w korczmach. Chcedźa khěts jedyn žitny abo jene piwo wupicź, a po lědma pieczich mjeńschinach je koleso fuk. Tuž dyrbi so pschezy saży psched tajtim sadźerżenjom warnowacź.

W městach žu wschelake městna, hdźeż móża so koleża sa někotre pjenjezki wotstajicź a njetrjebasch so wo žwoje koleso staracź a bojecź.

Policija praji: „Dundakojo", „dźiwi" pschedawarjo a druzy žu s kolešowymi paduchami. Tomu je tak: Paduch sndnje so na koleso a wopuschći s khwatkom město, spěchajo do Božeje stwórby. Priedy hacź so wobkradnjeny domaha, je paduch hižo wjele kilometrow sa měitom. Paduschi wutrjebaja koleso tak dołho hacź so hodźi, a hdyž je wotjědźene, pytaja sa druhim. Na to waschnje pschinidu njekhmanizy pjches zytu Němzu. Mnohy pschedawaŕ koleża sa woprawdże „tuni" pjenjes. Pschi tym někotrehožkuli popadnu. Je dosć ludźi, kotśiž niedźiwajo napadnje tunjeje płaczilny koleso kupja a hdyž w nowinach wo paduchstwje cżitaja, dyrbja je wotedacź. Pjenjesy žu wěso fuk.

Tak dołho pak, hacź žu ludźo žami njekedźbliwi, so paduschi kolešow njeshubja. Kóždy wobkedźeŕ koleża dyrbi žwój žamtny policiji wosiewi. Tón nieje hódny, so žwoje koleso saży dostanje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Für die Bäuerin **Ida Schoßig** geb. Bergmann in **Prischwitz, Ortsteil Muschelwitz Nr. 1,** wurde auf Antrag des Kreisbauernführers in Bautzen am 25. März 1937, vormittags 11 Uhr, auf Grund des Gesetzes zur Regelung der landwirtschaftlichen Schuldverhältnisse vom 1. 6. 1933 in Verbindung mit Art. 10 Abs. 1 der 8. Verordnung zur Durchführung der landwirtschaftlichen Schuldenregelung vom 20. 6. 1936 (Reichsgesetzblatt Teil I S. 496) das **Entschuldungsverfahren** eröffnet. — Das Entschuldungsamt nimmt die Aufgaben der Entschuldungsstelle wahr. — Die Gläubiger werden unter Hinweis auf die im Säumnisfalle nach § 11 Abs. 2 des Schuldenregelungsgesetzes drohenden Rechtsnachteile aufgefordert, ihre Ansprüche unter Angabe des Betrages, der genauen Entstehungszeit und des Schuldgrundes bei dem Entschuldungsamt Bautzen bis zum 10. Mai 1937 anzumelden und die der Forderung zugrunde liegenden Urkunden mit einzureichen. Gläubiger, deren Forderung erstmalig und nicht im Wege der Schuldumwandlung nach dem 3. 10. 1934 begründet worden ist, sind am Verfahren nicht beteiligt, sofern sie nicht die Beteiligung am Verfahren bis zum 10. Mai 1937 beantragen. 25 Lw. E. 840.

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Kónz hamtskich wozjewjenjow.

Skótne wiki w Njeswačidle

Sriedu, 7. jutrownika 1937. Měšćanosta.

W Halštrowje budźe

njedźelu, 11. haprleje a

póndźelu, 12. haprleje 1937

nalětny hermank.

Póndźelu, 12. haprleje 1937

konjace a skótne wiki.

Stany so jenoż na předčasne skazanje twarja.

W Halštrowje, 1. haprleje 1937.

Měšćanosta w Halštrowje.

Tež jena lěpschina. „Wo pschemałych cżrijach może cże rjez schtokkuli, jenu lěpschinu tola maja . . . pschetym žabudźesch na druhe staroscże!"

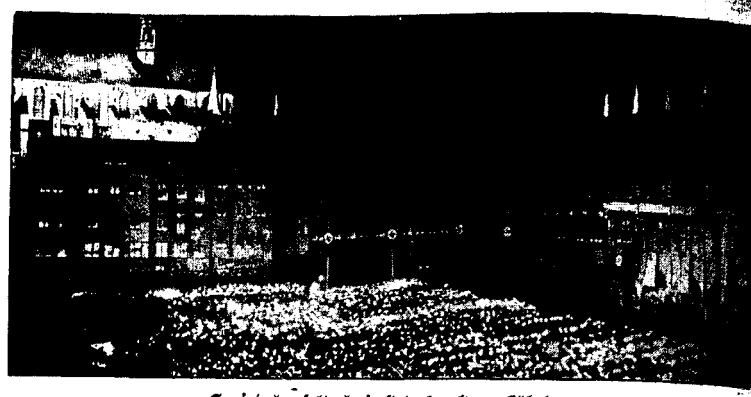

Sowjatoczne skónczenje statneho akta w Lübecku.

Dostojne skónczenje zwjatocznosćow w Lübecku tworjesche wulki cżah se zmólnizami, pschi cżimž so wschě sor mazije hibanja na torhoschczu seńdźechu. Na lěwo nawobrasu wobžiwětlena Marijna zyrkej.

(Scherl Bilderdienst, M.)

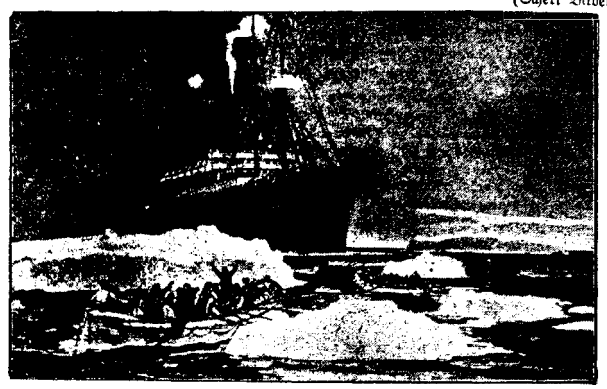

Na wopomnjenje podnurjenja łódje „Titanic" 15. haprleje psched 25 létami.

15. haprleje 1912 sraży k juhu wot Noweho Fundlanda parnit „Titanic", tehdyscha najwjetscha łódź sendźelstej White star cżarje žłuschaza, do podmórskeje lodoweje hory a so sa krótki cżaż podnuri. Njedźiwajo pomérnje mérneho wjedra satepi so pschi tutym zakotnym njesbožu 1490 ludźi. Katastrofa bě s pschicżinu, so so mjesynarodne wujednanje sta, so maja so na pasażerowych parnikach w doshajazej licźbje wukhowarske łódże žobu wjesć. Nyżowanka pokasuje nam wukhowanje 711 wožobow pschez łódź „Carpatia".

(Scherl Bilderdienst, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smoler, Čišć. J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 78 — Budyšin — Póndźelu 5. haprleje 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Němska je w Kapstadtu diplomatiscy zakročiła

Wosjewjenje južnoafrikanskeho mandatskeho knježerstwo, kiž němcam Južneje Afriki politiscku dźěławosć w mandatskim kraju Krótkowjeczornje Afriki wobmjesuje, je z němskeje strony k diplomatiskemu zakročenju pola južnoafrikanskeho knježerstwa dowjedło.

Hižo krjedź decembra běše knježerstwo Južneje Afriki žiwe naprawy pschipowědźiło. A hižo tehdy je so z němske strony wuprajiło, so so naprawa južnoafrikanskeho knježerstwa na dopołne wopaczne podstohi załožuje. Knježerstwowe zakročenje wosnamjenja wojowanišku naprawu pschećiwo Němzowstwu w Južnej Afrizy. Reuterez telegrafowarnja w Londonje k naprawam knježerstwa Južnoafrikanske unije wosjewja, so so wone pschećiwo němskemu nazionalsozialistiskemu hibanju w Krótkowjeczornej Afrizy měrja.

Južnoafriske knježerstwo wosjewjenje jako njesakonosć wobkładuje, tak Reuterez telegrafowarnja rozsajnja, hdyž je wołoba, kotraž jendźelske statkanstwo njewobchadźi, zbudźa, hamtak abo pschinošajenj taikeje organizazije wostanje. Tež so jako khłostajomne wobkładuje, hdyž jendźelski statkan žrědku pschinošaja abo poskuschnosć słubi jenemu wukrajnemu knježerjerjej abo statnemu wjednikej, z nowšacom jendźelskeho krala. Tehorunja wołoby pod khłostanje padnu, kotrež k taikej pschinošasty abo k taikemu słubjenju nawabja. Khłostanje wuczina 100 puntow sterlingow pokuty abo ječo sastwa.

Wołoby, kiž so dla najpomnjenych sakonow sapadźa, padnu tež pod wukaz z ječa 1920 wo „wotstronjenju njewilanych wołobow". Tutón wukaz so w pschichodźe tež na wołoby nałoži, kiž pospěšne abo njepospěšne z hrozenjom abo naprawami na druhe wołoby wlinu wukonjeja, so bychu so pschećiwo sakonjej pschestchle. Skónčnje móža so wołoby, kiž njejsu jendźelsky statkenoj, z kraja wupokazaći, hdyž so na politiscku propagandźe w mandatskim kraju wobdźelcja.

Mjes Londonskimi žobotnischimi ranšchimi nowinami, kiž so z proklamaziju knježerstwa Južneje Afriki zaběraju, nowiny dźiłaćerskeje strony „Daily Herald" z njej njejsu spokojom. Wone w naprawje możnosć widźa, so so nazionalsozialismej nowy pohon dawa, a dokelž so postupowanje pschećiwo wukrajnikam duchej mandatskeho systema pschećiwja.

Wšitke wukrajne žadanki pripowědźić

Direktorstwo němskostatneje banki je w pschesjenosći z němskim a pruskim hospodarskim ministrom w nowinach „Deutscher Reichsanzeiger" namołwjenje wosjewiło. S wosjewjenjom so wěricelju wukrajnych žadankow, kotrež maju swoje bydło abo wschadne pschebywanišćo, zydło abo městno nawjednistwa w Němskej, namołwjeja, so bychu swoje žadanja z tworoweho, słužbneho abo kapitalneho wobtłada z wukraja a wschitke hódnosće, za kotrež na załožku devisowych postajenjow winowatosć wosjewjenja wobsteji, kajkeż 31. měrza 1937 běchu, najpózdźišcho hač do 19. haprleje 1937 pschipowědźili, wšcho jene hač so pozdy hižo postiźe abo niz.

Tuto zapisowanje za němskostatnu banku tehdy wulke wołożenje pschi dopjelnjenju jeje nadawkow wonamjenja, kiž je jej němske knježerstwo we wobłuku swojeho natwarjazeho programma pschipósłało. Nimo teho pak ma wono statistiske hódnosć jako maćizna za jednanja wo wurunanju płaczenja z wukrajom. Tehdy byrbi so wołoženje na to hladaći, so bychu so wosjewjenja pola městnje pschisłuschnych městnow němskostatneje banki dokkadnje, dospołnje a w postajenym času stale, schtož w powschitkownym a devisowohospodarskim zmysle leži.

Jednanje pschećiwo zastupjerjomaj němskich nowin we Winje.

Kaž so z Wina powě, su pschećiwo Winskemu zastupjerjej Eisenskich nowin „Nationalzeitung" a pschećiwo zastupjerjej nowin „DAZ" statnorěčniske pschepytowanje wotewrili, dokelž staj tutaj pjecza njeměr judźaje powěsće rozschěrjałoj. Nowinarska póldarska rada němskeho wupósłanstwa we Winje je pschećiwo tutemu postupowanju pola wjednistwa zwjazkoweje nowinarskeje słužby protestowała.

Hodża je so z Awstriskeje wrócił.

Cźikoslowakiski ministerski president dr. Hodża je so z swojeho pschebywanja w Awstriskej do Prahi wrócił. Statny president dr. Benesch jeho pschija. Hodża jemu wo swojim pućowanju rosprawješe.

Zaso politiske puki w Francowskej

W Francowskej je zaso raz k politiskim pukam dóschło. W Sevresu kobustawy nazionalneje fronty zhromadźiznu wotměchu. Kommunistojo wo zhromadźiznje zhonitwschi sendźechu so k napschećiwnej demonstraziji. Nadpadźechu wobdźělnikow nazionalneje zhromadźizny, jako tuzi salu wopuschćichu. Se wschěm khwatkom dyrbjachu po policiji póslać. Tuta dyrbješe rasnje zapschimnyć, so by porjad wobnowiła. Na woběmaj stronomaj běše so wjele wobdźělnikow franiło.

Francowski znutskowny minister k dźiśiplinje napomina.

Francowski znutskowny minister Dorney je w Lillu rěčał a je „pschestawku" roskłoził, kotruž Léon Blum wot dźiłaćerstwa žada. Wón dźiłaćerstwo k serpliwosći a dźiśiplinje napominaše a rjekny, so knježerstwu njeby možno było wobstaći, hdyž dźiłaćerstwo njeby k njemu dowěrjenja mělo abo by z nim njespokojom było. Dźiłaćerjo maja njeprawe prawa, kotrež je knježerstwo stajne pschipósnało. Knježerstwo pak ma też druhe nadawki dopjelnić, hač jenoh zajimy dźiłaćerstwa zastupować. Dźiłaćerjo dyrbja dopokazać, so su kmani, zwobodu a prawa wschitkich stawanow cześćeć.

Prjedawšeho šefa čeki Jagodu zajeli

Kaž so z Moskwy hamtšy powě, su tam kobotu wječor šefa wuhotowanje zjednawšeho schefa tajneje zjednawschowje słužby Jagodu wotstadźili a sajeli. Jagoda běše napośledk pósłki kommišar. Jeho sajecze sta so na załadze wukasa zentralneho exekutiwneho komiteja Sowjetskeje unije. We wukasu sajeza so wosjewja, so su Jagodu wotstadźili, dokelž je „w słužbje špionstwa stuknił, kiž pod khłostańskim sakonjom padaju". Jeho „pad" so pschepytowańskej wyschnosći pschepoda.

We lěcze 1920 su Jagoda nawjednik ezeki a pozdźišchoje GPU. Sa Djerzinskim su won wopraudźity mózny nad GPU. a po śmjerći Menschinskeho w lěcze 1934 su Jagoda tež oficialny schef w GPU. Hdyž „znutskowny kommišariat" na městno GPU stupi, so Jagoda tež za ludowneho kommišara pomjenowa a dosta w nasmjenje 1935 tiuk „generalny kommišar za stat a bezestrachy".

Jagodowe wotstadźenje sapoča so w septembru 1936, jako jeho na pósłiskeho kommišara znutskich. Wórły na jeho městno Jeschowa jako schef GPU stupi. Wot teho czasa wunoschowanje njepschešta, so Jagoda hischcze hłubje padnje. Tola wočakowanja so z tym dałeko pschesahnu, hdyž jemu nětkole „hamtšje słóstnistwa kriminalneho waschnja" porokuje. Schto je Jagoda do jenotliwych słóstnistwow stuknił, to tu njeje bischcze zjatajeja. S wozjewjenja pak so hodźi na korrupziju, pschekschiwjenje, njeskutki wjeczišcze z wołobinskich pschičinow a podobne hudźićej.

Jagoda so dołhe ječa jako najbóle hódźeny muž w sowjetskim paradiju wobkładowasche. Wón ma tyšaca njewobdemju, kotrež w bolschewikiskich jastwach hedźa, we wuhnanstwje w Sibirskej na wěsty konc cźakaju abo kotrež pod kulkami marschinskich tšelbow GPU swoje žiwjenje wudychachu. Měrko pak smě so krwołaczny Jagoda bórzy sam psched judom samotwicej.

Potemkin sowjetski naměstny zwonkowny kommisar

Hižo tydźenje dołho su so schemenjenja we wschelakich kommišariatach sowjetskeho knježerstwa wobkedźbowałe. Tute schemenjenja su so zamo na zastupjerjow sowjetskeho knježerstwa we wukraju wupschestrěłe. S Moskwy so hamtšy powě, so je so sowjetiskoruski pósłanz w Franzowskej Wladimér Petrowicz Potemkin njedźelu z swojeho Parišskeho zastojnistwa wotwołał a so zdobom za prěnjeho naměstneho ludoweho kommišara w swonkownym kommišariacze pomjenował. Potemkin je hižo buiscišcho Sowjetskeju uniju w Genfu zastupował. S pomjenowanjom su won prěni pomocnik swonkowneho kommišara Litwinowa-Finkelsteina. Won stupi na městno dotalneho naměstneho swonkowneho kommišara Kreśinskeho, kotrehož su do justizneho kommišariata pschesadźili.

Nota Walenzijskich mócnarjow pschećiwo italskej neutralnosći politiki.

Walenzijske bolschewikiske mócnarjo su schtwórtk w Parisu a Londonje dali notu pschepodaći, w kotrejž wudawaju, so je Italika zasadu neutralnosće franka. Kaž so zdawa, tuta nota w Parisu njeje zajim zbudźiła, kiž schpanišcy cźerpjeni wočakowachu.

Wulkowesir Schpanskeje Marokkowskeje pola generala Franka.

Nowiny se Seville pišaju, so je tam wulkowesir Schpanskeje Marokkowskeje pschijěł. Jeho pschewodźeja wjednik Maurow Abdel Kader a jeho žona kaj też wótšaz putnikow do Mekki a 600 Maurow. We akkazaru statnej schef Franko wulkowesira a jeho pschewodnistwo pschija. General Queipo de Llano a generalny stab statneho schefa pschewodźetaj. Wobydlerjowe hesła wutrobnje witasche. Powitańska rěć generala Franka so ze zahorjenjom pschija.

107 000 dźěłaćerjow w Abesynskej dróhi twari

Romiske nowiny „Giornale d' Italia" su liczbu wo twarjenju dróhow w Abeszynskej wosjewike. 40 pschedewsaćow dróhi twari. Tute pschedewsaća maju zhromadnje 107 000 dźěłaćerjow. Mjes tutymi je 40 000 domorodnych. 3440 kilometrow dróhow ma so zdźěła nowych natwarić, zdźěła wutwarić. Sa dwaj mězaj, hdyž so nowy deschcjowy czaš sapoczinje, budźe wobsthod mjes Asmaru a Addisom Abebu a mjes Asmaru a Gondarom dospołnje sawěrjeny. Italski minister za sjawne dźěła Giglo, kotremuž tuto twarjenje dróhow podsteji, je so na tódź podał, so by do rańscheje Afriki puczował.

Čiangkajšek so na dowol poda

Chinejske knježerstwo w Nankingu je do prósiwy marschałka Čiangkajschcka swolilo, kiž chce so dwaj mězaj na dowol podać, so by swoju strowosć zaso skrućił. Wot czaša revolty w Sianfu je won pschećo hischcze zhorowaty. Swonkowny minister hnedze jeho dźěła jako presidenta statneho wukonjerskeho wuběrka zobu zastawaj.

Jako prěni diplomatiski zastupjer autonomneho knježerstwa Rauschcheje Hopejskeje je nětko wurjadny wupósłanz Čiangtsinto do mandźurskeho hlowneho města Hsinkinga pschijěł. S wupódźanjom zu schwirio zastojnizy zobu pschijeli. Mandźurske knježerstwo je hižo psched schwórcźkom zwjeho diplomatiskeho zastupjerja do Tungczawa pósłało, hdyž ma knježerstwo Rauscheje Hopejskeje swoje sydło.

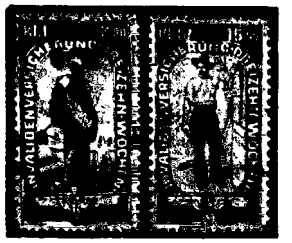

Nowe invalidne sawěsćenśte śnamki.

Wot 5. hapreje t. l. wšitke krajne sawěsćerśke hamtu nowe pśinoseńkowe śnamki wudawaja. 13njedźelśke śnamki, kotrež su 24 mm šyroke a 42 mm dołhe, pokazuja nam wobraźy z dźěłaćerśkego žiwjenja. (Scherl.)

Bitwa mjez policiju a strajkowacymi w Americy

W Albertu Lei w stacje Minnesocje so policija do hłownego kwartěra radikalnego dźěłaćerskego twarjenja dobu, hdyž runjej z śěchi twarjenja śapalene pśichrikowy do njeje mjetachu a warjazu wodu na nju lijachu. Policija 54 strajkowych nawjedowarjow saja.

Po sajeću strajkowarjow dźěłaćerjo amerikańskego towarstwa za płunowe maśiny hrožachu, so by to jadtwa dobudźe. W měsće k wulkemu njeporjadej a nažoknoseńam dóńdźe. Dźěłaćerjo automobile swórěchu, policajźi auto śapachu a druhi do rěki śvorěchu.

Potom strajkowarjo pśed dźěłarnju cśehnechu. Tam běchu strajkowarjow, kotśij běchu twarjenje wobhajili, wotstronili, so tam k dźěłu śwólniwi sahu dźěłachu. Shromadźeni wokna rozbichu a śpytachu, so by fabriki dobyli. Schkoda, kotruž narańinichu, 15 000 dollarow wučinja. Policija skónčnje z klumpachami a świsowarjow płunom nad nimi dobu.

Strajki bjes konca w Sjedno:zjenych statach.

We Wilmingtonje w stacje Delawarje schošćerjo cźežkich autow bižo 19 dnjow dołho strajkuja. Swjatki twarśkich dźěłaćerjow su někto na spodźiwnu myśl pśichišće. So buchu skónčenje strajka schošćerow cźežkich autow wuraźowali, su twarśjo dźěłaćerjo žołotu tchorunja do generalneho strajka stupili.

Bižo w pśinich strajkowych hodźinach so wschelako měr kaześche. Nadchodźowani pśichwiśowarjo strajka po wschelakich měśtowych dźěłach cźahachu, śpěła samo z automobilemi jěźdźachu, rozbichu wokonowe śchleńcy pola twarjenjow, wojow dróhoweje żelezniży a autobuzow kaž też wuktadnych wokonow. Sćežne wotdźělenja policije so wupóśłachu, so by so nažwinoseńcam strajkowarjow sadźewało.

W Dublińskim twarśtwje so dla mzdy strajkuje.

W irśkim hłownym měśće Dublinje je schwórtk něhdźe 1 200 twarśkich dźěłaćerjerjow a murjerjow do strajka stupiło, dokelž dźěłodawarjo dotal njeběchu do sich zadanja wo powiešćenje mzdy wo 3 penze (něhdźe 15 pf.) zwolili.

Měśćanski parlament we Łódźi so rospuśćeśi.

Pólski inutśkowny minister je śhromadźiznu měśćanskich sastupjerjow města Łódźe rospuśćeśi. W shromadźiznje měśachu marksistiske strony wjetśinu. Jako pśiczinu swojeho postupowanja minister wosjewi, so tuto sastupjerstwo njeje śhmane było, swoje należnośće wobstarać; w pożedźenju měśćanskich sastupjerjow je też wospjet k nowym a napołnośćnym dóńdźe.

Kajku pódu a kajke žiwiny sebi běrny žadaja

Wo běrnach měnja mnozy, zo su to rostliny pěskojenych polow. Z tym drje je jenož to prajene, zo mamy z nich na pěskojenych pódach hišće poměrnje dobry wunošk.

Najlěpša póda za běrny je hlinjana a pěskojćna hlinanja. Čim pěskojćniša je póda, čim wlóžniša dyrbi być. Cežše pódy wosebje jilojte (tonartig) běrnam mjenje howja. Běrny sebi na pśenim městnje pśewětrowanu pódu žadaju. Je-li póda pśejara pěskojćna, je pśejara pśewětrowana a běrnam je sucho. Na cežših, hlinjanych pódach je runje nawopak. Tola tež na cežkich pódach mózemy jara bohaty, wunošk wočakować, smy-li z časom hnój zaworali. Mokre pódy běrnam docyła njehoja.

Stož pśedkhadźace rostliny nastupa, njejsu běrny runje jara wumyslene. Mózemy je samo někotre lěta zasobu sadźeć, chcemy-li sebi jónu polo prawje wučišćić. Runje radźomne drje to njeje, dokelž so z tym jenož jich škódniki pśisporjeja. Hewak běrny zwjetša mjez dwěmaj žitomaj (Getreidearten) zasunjemy. Najčasćišo sadźamy běrny po rožcy a po nich sśěduje ječmjeń. Po wobkopowankach so nam ječmjeń wuhbernje radźi. Z wobkopowańkami pódu derje wučišćimy, dokelž je skoro tak dołho doniž rostu wobkopujemy a mjez nimi škrabamy. Też pódu na takele waśnje w dobrej pomérje zdźeržimy. Tajke wobdźělanje pódy je pśi plahowanju žitow njemóžne a nimo toho njemóžemy k žitu tak z hródźnym hnojom hnojić. Z tym bychmy pódu jara zanjerodźili, dokelž je w hródźnym hnoju druhdy wjele njerjadow symjo a w žitach njemóžemy nimale tak ničić. Też njeje wjele dusyka k žitam khamne, dokelž so žito potom pśejara pjeńkojći ako so lećy.

Hongkong so jako jendźelska twjerdźizna wutwari.

Jendźelska admiralita je nowy plan sa wutwarjenje Hongkonga na krutu móźku twjerdźiznu pśenjeje rjadownje pśichitowała. Zyły rjad małych twjerdźiznow ma so natwaricź, moderne batterije pśichećiwo lětadłam maja so fatwaricź a zyła liežba lětarjow ma stajnje w Hongkongu sameśćena być. Hongkong budźe tak z druhej najzynkliśkej twjerdźiznu pódła Singapore we dalokim ranju. Nasch wobras pokazuje nam dźěł Hongkongskego pśichistawa. (Scherl Bilderdienst, M.)

Z běrnami wuśehnjemy z pódy wokoło ½ wagona dusyka a skoro jónu telko wjac kalia hač ze žitom. Nješto mjenje kosćowki (Phosphorsäure). Z tym chcemy powšitkownje prajić, zo sebi běrny wjele hotowych žiwin w pódze žadaja. Tu je, kaž smy hižo prjedy spomnili, hródźny hnój najkhmaśi, wosebje je-li jón hnydom nazymu zaworamy. Tola bjez hnoja mamy poměrnje dosć spokojacy wunošk. Z pśihnojenjom hródźaneho hnoja zwyšimy wunošk běrnow na 50—70 centnarjow, smy-li 200 centnarjow hnoja na hektar (3½ kórca) zwozyli. Smy-li potajkim 600 centnarjow hródźaneho hnoja k běrnam zaworali, nazběramy samo 400—500 centnarjow běrnow na 1 hektaru.

Njehnojimy-li direktnje běrnam, to réka, smy-li tym płodam pśed běrnami pohnojili, abo mamy li scyła malo hródźaneho hnoja, dyrbimy sebi z pśikupnymi hnojemi dale pomhać. K běrnam pśihnojimy najlěpje ze stapikowym syrnom (Schwefelamoniak). To so nam běrny w zymje dźerża. Kosćowki je z hnojom na polu dosć. Běrny najwjacy kalia trjebaja. Na khudźich a pěskojćnych pódach je poměrnje malo kalia. Tohodla dyrbimy tam 40 proc. kalioweje sol k běrnam mjetać, kotraž je lěpša hač kajnit. We njej je mjenje chlora. Wobaj hnojej rozmjetamy hižo w zymje.

Wo kalku praja, zo je wina na trupawości běrnow. Trupawość zawinuja pśiźiwnicy, kotrež cim bóle skutkuja, čim wjacy warna je w pódźe. To plaći wosebje wo lohkich pódach a smy-li zdobom z prawo słomjanym hnojom pohnojili. Trupawość njeje ničo druhe hač tolsta běłaska, dokelž k nim so wobra pśećiwo pśiźiwnikam, zo bychu do njeje njemohle.

Běrnam nimo měry zeleny hnój howi. Zeleny hnój jako rostlina ze swojimi korjenjemi pódu derje pśetoči a dale wobohaći pódu na dnsyku. Wosebje hodźi so derje za pěskojćne pódy. Hnojimy-li ze zelenym hnojom, trjebamy jenož poloježe hródźaneho hnoja.

Budyske stawniske powěsće

Pjatk 2. hapreje 1937.

Narodźili sej stej so: 30. 3. Deje Wetkej, rěznikskemu mišternu, dźowka. — 1. 4. Bjedrichej Alfredej Brücknerej, podsfeldwéblej, dźowka.

Wumrěł je: 2. 4. Hendźich Reinhold Gierisch, garbar a kójcowy wiťowar, 77 lět.

Pśichipowědźili su so: 2. 4. Bjedrich Artur Gewijsen, składowy dźěłaćer, a Maria Helena dźěl. Clajenowa rodź. Schołcźij, hoźpoja, wobaj w Budyšćinje. — Jan Wjaślaw Kallina, pinczník, a Helena Hajnzej, domnjaza pśichistajeńza, wobaj w Budyšćinje.

Sobotu 3. hapreje 1937.

Narodźili su so: 31. 3. Pawołej Wernerej Seibtej, wučerjej w Lěpkarjezach, syn. — Mafkej Alfonsej Eugenej Wolfsangej Mattnerej, pućowazomu, syn. — 2. 4. Pawołej Beyerej, tepjerjej, syn. — 3. 4. Mafkej Robertej Höhnerjej, bibarjej, dźowka.

Wumrěł je: 3. 4. Korla Arnošća Haschka, wojnar a plumpytwarz, 68 lět.

Swěrowali su so: 3. 4. Bjedrich Sammet, ześěd., a Johanna Dora Cźěšli, bjes powołanja, wobaj w Budyšćinje. — Bjedrich Kurt Felgner, železnopśikowar, a Lydia Hilda Rotherej, mjasarka, wobaj w Budyšćinje.

Hanka, dźiwna służobna dźowka

3] (Pokrazowanje.)

Najprjedy běšche Handrij jara symnoje krowć. Hanku pśichapadnje sekawšći, rěkaše z nim, stupi so tež drje k njej, hdyž pśichi śtudni pod šćerokej liśću běrnu mjejsce abo něšćto druhe. Hanka wotmolwi jemu pśicheźelnje, a jene słowo da druhe, tak so cźasto so njemóžeśchaj dopowědaćej, schtož pak bywaśche druhim ludźom skerje nadpadne, dyžli jimaj famymaj. Też na wino dyžyše Handrij Hanku wjeśeć, hdyž su sekka we Wonecach abo hdyž z njej běšche nimo Heimišćowliśkeje korcźmy. Ale jeho runje tak mało kaž druhich dyžyše Hanka icźehowaći na wino abo śrebi z nim wotpiść. To Handrija najprjedy hnéwaśche a mjerśaśche; wón śrebi myślešche, so je to, hdyž chze młody bur błažobnej polojcźku wina saptaćiść, cźeśeć sa nju, a so jej nepśichiśeći, to wotpakasać. Dokelž pak widźeśche, so wona to wjcźom tak cźinješche, a śłyšeśche, so wona hišće je zenje do žaneje korcźmy śtupiła njebě i teho cźasa, so tu bě, lubjeśeše so jemu to, a to dale bóle. To je śwérna, śrebi myślešche, kiž so i kóždym dobra njecźini a kóždemu sa schtó wě schto po wośi njeje; schtóž ma tajku, móże so na nju śpuśchcźeć, hač je wona doma abo nehdźe druhdźe. A tola njemóžeśche pśicheśtać žiwoje pośpuny, hdyžkuli by Hanku duzy sekkał, ju na wino pśipeprośeć, abo jej prajić, so pśichichodnu njedźelu pózdźe tam a tam, so dyrbi wona też tam pśiśiść, ale kóždy króć bě japonkdźenje dostał.

To je dźiwna wěc, z muzśikimi a se zónskimi. Doniž su hišće śwobodni, so jeno wo śrebje samolwjeja, abo su hišće nawoženja a njewjesta, tak dołho su žónśe lubosćiwe hač do njewupraśenja, a muzśiny darniwi, so mohł cźłowjek do womory padnyć, a to runje tak na wšach kaž w měśtach. Tajki hólz na pśichikład da pśeczenje abo i najmjeńśa tkanz nanošyć, a byrnjej śrebi jón dyrbiał i nocźeśi wuzwjacaś, cźerwjene wino dyrbi też być poćikcźene, haj! śamo śchampanśke! A niz dośeź hušto móże so naprošyć śwoju njewjestu na wino; wón cźini, kaž by rjekł, so je bohaty, kaž žadyn wjerch, a kaž by rjekł, so jeho nan doma śrebi radu njemé i pjenjesjami a i klubami. Je-li pak wón raś woženjeny, potom je kražnośeze kónz, a cźim darniwiśći je pśedy był, cźim śkupiśći někotre biwa, a kóždy króć, hdyž chze jeho žona i nim do korcźmy, naśtawa śwada, a je-li śrebi to žona ras wob léto wumuwowała, wutbkuje jej to muž śydom lět dołho. Podobnje cźini to hólzy i lubośćiwośću. To je rum'e tak, kaj i tuczným, i kotrymj to koja myśche. Je-li myśch popadujena a pośeź śeźrany, njeroźeśe też nowy połcź sajo, starty je a wośtanje śeźrany. Jeli to muž popadnyk na lubośćiwośći a je-li śa'aty, ma žona muja; cźemu cźyzła też hišćicze lubośćiwa być?

S teje pśicźiźiny su najśkerśe słowa, so najwjazy měśćanśkich nanow śwojej dźowcy mich pśenjes ikhowany śe'erśa, kotrež pak so jara husto njewupłaceźe'u; na wšach hišćicze tak dołoko njeju, wośebje niz w Heimišćowliu.

Nźedźiwajo rosćuńewanja bywaśche Hanka Handrijej dźeń a lubśiśa; dale bóle pśicheźwědźowaśche so wo tym: tu ako žaneje. Jej k woli a k cźešći śćim mnohi puez, pśichikhaśeśche cźasto k tamnemu burej do domu, ale pśicheźu podarmo, kóždy ras by śrebi wotmyślił, so ženje sajo njepśichódźe, ale jen'e njemóžeśche śwojeho wotmyślenja dopjelniś. Hanka bu, śchtóž jeho hłóźy, drje pśichikła a i nim porěźała, ale to Handrij nješchitny. Nźenischo by wón rěkał a bóle hy holza mźelźała; byśi wón wo żenitwje śaréźał, by so wona wotmyślka, a hdy by wón pozkał dowólniwy być, śwoje wobśtejenja rośe śtajeźo, a so ja Hanynymi wobśtejeńemi naprašchujo, by so wona wotbźrlła. Potom bywaśche Handrij śara hnéwny; wón njemêjeśeśche źdaźa wo tym, kak mêjeśeśe so Hanka we wutrobje bêdźiś.

Najprjódźy bê Hanźy derje w zuśoje, tak žanej a bjeze wjcźeho wobcźeźowanja po śwojim nan'e; ale po nêźim bu jej tuto wośpamoźeńeje cźłowła; pśicheźoj bjes brênjenja cźłowjek bycź njeśmé na tuttym śwêcźe. Tak nikôho njemêcź, ke komuž mohł so wucźeźowacź, na kohoż mohł so w kóždej musy śepjerać, to je bolośćej, na kotruż mnoha wutroba docźerpi. Hdyž śrebi Handrij rjanu holzu pytaśche, bê to Hanzy nimo mêry derje; Handrij dźê bê móśt i jeje pryedawośćich wobśtejenjow, wot śłužobneje dźowki k hospoźe. Ale to by mohła śrebi jeho bracź, dyrbjeśche w domińnje pracźicź, hdźe je śchła; to bê, śchtóž cźiniéj njemóżeśche.

Hanka bê pśicheźwědźena, so by ju Handrij, śhonivšći, śchtó wona je, śadźo wośtajił, a to nocźnjśke wona pśheźeśeź. Wona wêdźeśeśe pśchejara derje, kak śchpatne mjeno je'e nan mêśeśe bo kra'u hore a dele, a so bycht w tuttym dole to króćź radźeho khudu dźêlacźeśkki holzu rohźeli, bydźi jemu se śłê rośno'ceńeje źiwóźby. Kaź móże so mnohe khude dźêcźo nad bohatym muzom śwojeźelicź śwoźeju śtarśche'u dla, dokelž so nabźija, so móże śtónźnje dny jimaj do śtarohy pśchinjeśeź, tak njemóże so dźêcźo śchpatne'u śtarścheju wjeźeliéź. Njepśchinjeśe niczo, khiba Hanku do nowe'e śwêby; śchpatnymaj śtarśchimaj njemóże pomhaćź, njemóże jimaj wupomhaćź i jeju haśby, ani i jeju nêchmanoścźeźom. Tak też Hanka wêdźeśeśe, so jeje nanej niébê pomoźy, na źane waśchnje. Pjenje'o bêcźu jeno wolij na wobcźi, a jeho pśchi śrebi pśchenêśeź, to wona njeśłi

Ze Serbow

W Budyšinje 5. haprleje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dżeń

Hdźež dźěsću kolebka je doma stała,
Tam sebi dźěłaj a za bratrow ródnych!
Tam doma jeno zakóe z dźěłow płódnych
Čł k spokojenju zbožo, dźak a khwała.
I. Čišinski: Bjez wutroby.

— **Wo wjedrje.** Niżiny pschikrywaiu Franzowsku, połnóżnu Italiku a Sdżela też Němsku. Tehodła mějachmy a mamy hischcze pomrócżene a trochu mazżate wjedro. W rospołożenju wjedra w źrjedźnjej Europe żo w tu khwilu hischcze mało pschemēnjenja wocżakuje. Sšměny pak żo nadźijecź, żo wuwwdrjenje, kiž je żo we wjeczornej Němiej zapocżało, też jutrje pola naš trochu wuzkukuje. Pomērt wostanje pomērnje miły. — Jutrje wuteru źiónczko 5.26 hodź. schadża a żo 6,40 hodź. khowa. Mżacźi schadża jutrje rano 2.57 hodź. a khowa żo pschipołdnu 12.57 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutrjschu wutoru: Hischcze wiżate, tola trochu spodobnische wjedro.**

•

— **Nalēcżo żo ſ mozu do kraja dotrywa!** Po symnych, że śnēżowymi mjeczelemi a ſ deschczom żo wotmēnjazych jutrach bē żo po żiwiatych dnjach symne wjedro pschińsamkło, tak so mózachmy młode jutry pschi miłym wjedrje żiwieczicź. Wsche drje trochu wlóżne, tola tajke mile wlóżne wjedro nēkkole ratać trjeba. Wczerawschi dżeń wabiesche kóżdeho ratarja won do pola a sawēcże je żo jeho wócżko nad wotwcżajezej pschirodu radowało. Mużywy, hajnischcza, kuki żu żo każ psches nóż młodnu nalktnu drastu woblekte. Też w lēżach a kerćach a we żadowych sahrodach, wschudże żo nalēcżo jewi. To je za ratarja signal, so dyrbi nēkko saso won do pschirody, so by żwoje cżeżke drje, ale za sejiwjenje luda nusne nadawki dopjelnił.

— **Bēła niedżela.** Wczera nimale we wschich serbskich katolskich wosadach syły dźēći k prēnjemu swjatemu woprawjenju pschistupichu. Bēše to radostny dżeń nie jenoż za tute dźēći, ale też za wschech swójbnych. Każ mózachmy dotal zwēsćić, w Njebjelēcach 14 dźēći, we Wotrowje 16 dźēći prēni raz k Bożemu blidu pschistupi. Njech je tuta ważna krocżałka za wšē naše dźēći k prawemu spomożenju.

— **Paduch na Židowje.** We nocy k 3. haprleji żu żo jenemu rjemjeślnikej, kiž na Židowje bydli, nēkotre krutki noweje wodowódnieje roły a nēkotre tehorunja nowe wołojane wotbēżeńske roły (kolena) kradle. Jako złoczyńske paduch kradnjene wēcy wotnjesć, jeho pytnychu, tehodła je wēcy na żuńodnej leżownosći leżo wostajił. Tam żu też mēdre schanko ſ bēłocżerwjenej kronuku namakali. Do schanka staj pižnikaj „E. S.“ ſ cżerwjenym muschiwanskim pschedźenem wuschitej. We tej samej leżownosći żu bižo 26. měrza 1937 śwēćili, so nēbbże 10 metrow dołhi a 3 zm. śyrjoki wódny schlawk pobrachowawsche. Tehodła źebi myślał, so je tón samy paduch też schlawk kradnył. — Schtóż móże k wuzkuźēnju paducha nēschto spóźlecź, żo prošu, by to żo pola kriminalneje śwonkowneje městnosće w Budyšinje, telefon 2802, samolwił. Po żadanju żo źdźelenja jako dowērliwe wobkładuja.

— **Dostawarjo wojerskeje renty.** Sakładne wotwērski nēmskeho potunschérskeho wopisma za źēdźny tuk za měsazy haprleju, meju a junij 1937 wudawaju żo sa wósmich cżeżkowobschkodźenych a wojerskich sawostajenych srjedu 7. haprleje 1937 **jenej** wot 11 do 13 hodźin, a to w żejmownej na Hrodowskej haży deleka. Wupokas na żo żobupschinjesć.

— **Schtó je namakał?** Sobotu 3. haprleje 1937 wjecżor je żo w sjawnej telefonowarni na Drjewowych wikach w Budyšchinje mōschenk ſ wjetschej summu pjen'es, wichelakimi zedulkami a kluczikami pschehladaje leżo wostajiła. Namakał abo wołobły, kiž żu nēschto podhladne wobkedżowale, żo prošcha, so bychu to kriminalnej śwonkownej nēstnosći w Budyschinje na Ortenburgskim hrodże, telefon 2802, wojerwili.

Z Baćonja. Prēd nēkotrym časom su so dotal samostatne wsy Baćon, Haslow, Cornecy, Pozdecy a Libon k jenej gmejnje zwjazale, za kotrejež wjesnjanostu so bur Kral z Baćonja postaji. Jeho prisydnikaj staj bur Jurij Smoła w Pozdecach a bur Jan Smoła w Baćonju. Do gmejnskeje rady służeja dale cyrkwinski wučeŕ Cyž z Baćonja, buraj Wels z Pozdec a Wrobl z Cornec a młynk Fischer z Haslowa.

S **Bjitkopij.** Pomērnje spożownje bē wobłkadne njeżoże sobotu wjecżor wokoło 11 hodźin na Drježdżańsko-Budyšćej statnej drōży niedaloko Schreyerez hoscżenza w Schumbornje wotbēżałło Tam najstērje po żapowēdżenju wobdżidła ſ Budyšchina pschithadżaju cżežiły cżah firmy Bernhardta a Kühna ſ Ottendorfa-Okrille pola Grunberga do hłubokeho pschērowa sajēdże. Wosowemu wjednikej a jeho towaršej żo pschi tym niczo njeżaa, mjes tym, so żo wós łożo wobschkodźi. Njedżelu rano żo zyły naklad, ſ 300 mēchow żołka wobżetejazy, do dweju druheju wosow pschetkadże a potom żo cżah ſ pschērowa wurcżahny a wotwlecże.

S **Barta.** Pjatk popołdnju bēšche tu wubranje płahowańskich bykow a płahowańskich kundrosow. Statna kommisija je na namēsće 27 bykow a 6 kundrosow wubrała. Pohódnoscżenje skotu bē w pschērēšku dobre. Sajim je strony ratarstwa bē wulki.

S **Bukojny.** Hospodarjenje na ryczerkhble w Bukojnje, kotrež je 9 lēt dołho ryczerkhblerjki najeńk Steinert nawjedował, kotryż pak psched lētom ſ motorskim kołom śmjertnje śnjeseschoł, je wot 1. haprleje Bartschе knjeżstwu pschewsało.

S **Wukrancżij.** (Ssamomordarstwo.) Pjatk wjecżor żo 21 lēt stary żyn tudyschego ratarja Tupaka sastrēli. Nasajtra mējesche do dźērkoweje służby sastupicź. Schło je tuteho młodeho cżłowjeka, kotryż bē ſ pjetarskim pomocznikom, k tutej kroczeli pohnuło, njeje dotal snaty. — Staru pschedwójnjatku 50hriwnowsku bankowku psched nēkotrymi dnjemi jena tudyscha wobydlerka pyta do wobbēha pschinjesć. Swoje dźēći ſ tutym wopaczným pjenjesom k jenemu klamarjej pójta, so bychu wschelake wēcy nakupowałe. Zonu sajachu a pschepytowańskemu żudnikej pschepodachu.

S **Makeho Mjelkowa.** Eswoje 83. narodniny wożwjeczi jutrjschu wutoru tu bydlazy rentnar Krauja. Jubilar je njedźiwajazy żwoje wopołeke starobu pschezo hischcze strowy a duchownje cżiły. Pschejemy jemu na tutym mēstnje wjele żboża w dalschim żiwjenju.

S **Mikowa.** Sańdżeny schtwórtk połkowachmy najstarschu wobydlerku nascheje wsy wudowu Woitowu, kotraż bē jutry 90 lēt a dwaj dnjej stara mumrēła.

S **Radschonka.** (Eswój hamt słożiŕ.) Tudyschi wjeśny bērz Arnoscht Wojta je dla cżēlneje kiprosce swoje sastojnstwo jako wjeśny bērz słożił. 30 lēt dołho tute sastojnstwo za śwēdomite waschnje w gmejnje sastawasche a też w cżażu inflazije rosumjesche pjenjeżne nalēżnosće gmejny ſ wusphchom rjadowacź. K jeho 25lētnemu hamtskemu jubilejej żo jemu cżełtne wopiżmo pschepoda. Jeho sastojnstwo żo ratarjej Janej Urbanej pschepoda.

S **Klētneho.** (Dróha sawrjena.) Dróha ſ Klētneho do Turja pisches Klētnjansku holu je dla porjedżenja sawrjeny. Wobkhad ma żo po pólnym puczu na stronu k Zymplej wjeść. — Sa stawnika sa Klētnjanski stawnišći wobwod je żo hamtarz a wjeśnjanosta Pawoł Pētka ſ Jamneho powołał.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Hornjeje Noweje** pola Shorjelża. Se sajeczom sapalerja Oty Eisnera je żo policiji schwarny popad poradił, a ſ tym zyły wokrjeż wot straschneho słóstnika wuświobodźił. Dotal je żo Eisnerej 9 sapaleŕstwow dopokasało. Tutych je żo Eisner też wusnał. Schkodu, kotruż je tak nacżinił, wucżinja wjazy stow tyśaz hriwnow. S kajkej zhrobłoscżu pschi tym postupowasche, je ſ teho śpótnacź, so pschezo jako pschihładowaŕ pschi wohnjach wustupowasche. So żo jeho słóstnisće pocżinaše halle tak położe śpótna, ma żwoju pschicżinu w tym, so bē porjadnje żiwy.

S **Halle.** Wuhenjemjeczeŕ sa kēschny żłob wiżaja wostał. Sswoje dżēło cżinjo wuhenjemjeczeŕ mišnywschit żo po tśeschе dele żuwasche a mózesche żo hakle w pożledním wokomiku ſ napinanjom wschēch mozow tśeschnego żłoba pschimnyć. S pomozu powjasa poradźi żo dwēmaj mużomaj, kotrajż bēschtaj na kubju doma salēżkoj, w najwjetschim śmjertnym strachu byważeho wuhenjemjeczerja na kubju sćahnyć.

Hudźba — wumēłstwo — dźiwadło

Zentralne dźiwadło. Millökerowu operetu „Prosscherski student“ (Bettelstudent) widźimy nětko w filmje. Haczrunjeż je film wschelake drobnostki pschidał k wupschenju, tak njeje operета niczo na powabnosći poshubiła a bu śpēwnje a hudźbnje wubjernje wuhotowana. Wēso pschinoschuja też pschitroda w połečnej pschikrosći, kraśne kostumy cżasa Augusta Sylneho a zyłe wudebjenje hrajerskich mēstnoschow k hotowemu wobrazej. Cżin operety je wēsće kóżdemu sajimzej snaty, tak so njetriebamy jeje wobšah blize rosporninacź, kiž je żo wumił ſ myślow baśnika Bulwera, połdźiskeho Zella a Genée-a k wobšahej ſ a operetu „Prosscherski student“, kiž haha do cżasa knjeżenja Augusta Sslyneho w Pólsce a wuświobodźerskeho hibanja pólskich studowarych. A woprawdże wurchadnym mozam je hłowne róle dowērichu. Fritz Kampers — bē każ sa żwoju rolu wiercha Ollendorfa stworjena typiska a żortna postawa. A jemu runia pschezo wo bywschim bohatstwie żonjazu hrabinku Nowalskowa poda Ida Wüst. Każ hamę nalēcżo a pobihna mjetelka, każ wupkazy ptacżik bē Marika Rökt jako dźowka Bronisława, mjes tym so pschida Carola Höhnez źwojej roli bźowki Lawy trēbnu bohatoinosći a scharmantnosć. Ernst Behma jako sastwowy dohladowaŕ Enterich bē jenicżka inwa, kiž potriebowasche wēsteho wuhladowanja w typiskim swobrasowanju swojeje żobu hłowneje role. Też wschē mjeńsche role bēchu derje wobsadżene. — Barbny pschirodny film wo żiwjenju na mórskim dnu je wubjerny nawēdżenjow bohaty film. Nowośce je śwēta dowupjelnja sajimawy program. Pawoł Krjeńk.

Pjenjeżk Božeńki

(B. Kr.)

Bēše khuda wudowa. Ta mēješe holcżicku Božeńku. Bydleštaj w wotnajenej. jstwicży, wobē hromadże. Wudowa robośeše na cuzych polach wot nalēca hač do zymy. W zymje khodźeše po domach na pjerjedrēnje.

Raz dosta Božeńka za postarańcko pjenjeżk. Bē pschekwapjena, pżetoż nihdy njedosta hewak njeżka. Zwjeśa dawachu jej za postarańcko jabłuċko abo kus khlēba.

„Pjenjeżk wjele płaći!“ mysleše sej holcżka. „Wēm, sto scżinju. Położu sej pjenjeżk pod sklicżku a zasłużu sej k njemu druhi. Hdyż jich budże hromadka, kupju sej za nje polo, zo by maćerka wjacy njetriebała dźēłać na cuzym. Potom kupju sej też domcżk, zo bychmoj mohłoj bydlić we swojim. Dolho to trać njebudże — a zmējemoj połnu sklu pjenjez!“ —

Božeńka so zasmja nad swojim napadom a donjese prēni pjenjeżk pod sklicżku.

Hospodarski rozhlad

Pondżelu, 5. haprleje 1937.

Barlinska burša, 3. haprleje. Burša kónz tydżenja mējesche dale pschecżelne sakładne mēnjenje, haczrunje kupne pschikazy w smjeńschenej mērje pschikhadżachu. Burśowny wobkhod ſ powołanja dźiwajo na njedźelu też wotpschedawasche. Material pak, kiž tak na wiki pschikhadżesche, żo bjes cżeżow sameńeni. Na rentowych wikach bēsche tehorunja pschecżelna tendenza.

Mjezynarodna wustajeńca mlokoweho hospodarstwa w Barlinje 1937

P. M. W. Wustajeńca mlokoweho hospodarstwa, kotruż su jsebi pschi składnosći XI. śwētoweho kongresa za mlokowe hospodarstwo wotmyślili, żo w nowych wobschernych halach Barlinskeho wustajeńskeho a wulkowicżneho hamta pschi radowej wēji wotmēje. Wona wschitke wotdźēlenja mlokoweho hospodarstwa wopschiła a ma śwēdocżicź wo wupotim stawje, kiž je tuta hospodarstwowa wotnoška w kulturnych statach śwēta dźensa dopjela.

Na wschitke praschenja, kiž ſ wupłodźenjom, pschedźēlanjom, wikowanjom a organizaciji mloka świzuja, żo ſ doscż sajimacym wustajenjom dźiwa. Wożebita wustajeńca nimo toho pokasuje, za kak mnoho nasterkow ma żo pschedstajaze wumēłstwo mlokowemu hospodarstwu dźakowacź a kaka wulmana rola mloku w kulturnych stawiznach cżłowjestwa pschipada. Tehorunja żo nadawki a naprawy mlokoweho wabjenja a propagandy, ſ kajkimiż żu jenotliwe staty k spēchowanju pschetriebanja mloka sapocżate, żobu do wustajeńcy wopschiżeja.

Wschitkim wobdźēlnikam XI. śwētoweho kongresa za mlokowe hospodarstwo każ też mnohim wopytarjam a sajimcam żo składnosći dawa, so móża wschelakore wubjerki mlokoweho hospodarstwa wschelakich statow tu sejnacź. Pódła poskicża żo składnosć k nadrobnischemu studowanju wjeleskronjskich nowotarstwow a wobejitoscżow na schērokim polu industrijowych wotnoškow, kiž ſ mlokowym hospodarstwom świzuja. Tehodła maju żo nij jenoż maschiny, ale też wschitke graty a pomozne srēdki, kiž ſ wupłodźenjom, wobdźēlanjom a pschedźēlanjom każ też wudźēlanjom pódlańskich produktow świzuja, wichitecź.

Tak drje tuta wustajeńca mlokoweho hospodarstwa wschelakore formy we wothladanju mlokoweho hospodarstwa każ też postupow, kiž su żo na tutym polu w żytnym śwēcże dozpēłe, kóżdemu jenotliwemu wopytarjej na hódnotne waschnje wuśitne scżini.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feuelleton a wobrazy A. Dušmanj; za lokalny dźēl a pēilopk Marko Smoleŕ; za nawēstki Paweł Krjeńk, wšitcy w Radyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Cišć: J. Cyž, dr. jur. w Budyšinje.
D. A. III. 1937 1812. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Pčelarske towarstwo „Delni Sprēwiny Dol“

Rozorawa Budyskeje wobkedżbowarnje za měrc 1937

Wysokosc nad morjom	Temperatura po Celsiju najniższa	najwyssa	srēdnja mēsacna copłota	Hibanje wahi w dekadach (1—2—3) Přibēranje po gramach 1	2	3	Wotbēranje po gramach 1	2	3	Suma w kilogramach	Licba dnjow wulecenja	nošenja mjedu	hłowne žórło za nošenje mjedu	mnohosc deża
210	— 3	+ 12	+ 3,6	—	—	—	300	750	300	1,350	4	—	—	40,4

Pos

(Powědańčko ſ pſchedwójſkeho cžaſa.)

S nješchto lět ſem bě won nawjedowazy inżeńer podkopkow. Jeno pſchedſtajeni wukhwalowachu jeho na ſtajnoſci hač nanajhóle jeho njewuſtaważeho dźěłanja dla, jeho wurjadneje krutoſcže a porjadnoſcže dla, kotraž kniježeſche mjes jeho dźěłaczerjemi, dokelž kóżdy ſ nich bjes mała bjes pſchetorhnjenja, w nozy a wo dnjo, truanowu żeleznu dłoń na ſrjebi cžuješche.

Bjes mała wſchědnje pſchikhadżeſche pſched ſpoczatkom dźěła w podkopkowej khyži, ſo by ſam pſcheſkładował, ſchtó ſo ſa'ombdi. Njerodnych k dalſchim a cžeſtſchich khłoſtanjam ſaſtupżowaſche a napoſledku ſe ſtużby puſchcžeſche. Mjes dźěłom pſchehładowaſche podkopki. Jane mějno dźěła njebě jemu pſchejara wotležane abo hłuboke; kaž je jemje ſo won wunóreſche, hdyž ſo teho naimjenje nadżijachu, ſo by ſo pſchejmědźił, hač ſo wſchitko hacž nana'ſtaroſcžiwiſcho po jeho wukaſanjach cžini. Na najmjeńſchi poſtork leſchowache wuprażnjenje njemdroſcže, na cžoż ſo ſaſo khłoſtanja a puſchczenja ſypachu.

Stónż dźěła jěſdźeſche druhdy ſ pódlaniſkim jchachtom do podkopkow a wudźěraſche, w cžmowej khódźbje ſkhowanny, ſchtó ſ dźěłaczerjow abo dohładowarjow by teſ jeno jenu mjeńſchinu do cžaſa dźěło wopuſchcžił. Potom pſchemakowaſche ſo na wohidne waſchnje, hdy by widźał kaž ſu lepieni potrjechéni; tym by niz jeno pokojau mſdy pſchi'hroźił, ale jim też khłoſtanja napołožił.

Abo hakle, hdy by jedyn niz zyle ſtróſby do dźěła ſaſtupił abo hdy by ſrjebi jedyn dowolił módru wónbje lu! Na teho cžakaſche wěſče puſchczenje. Proſtwy a khcženja wo wołóżenja wuſuda běchu znje podarmo.

„Mimi a měj ſo ſ procha!" by rjekł ſ ſrutnym hłoſom, winowatemu podawajo dźěłaczer'ku ſ'mižku.

„Knjeże! Mam żonu a cžeſćcz dźěcži!"

„To mje niczo niestara!"

„Jedyn jenicžki króć ſym pobrachował! Wobajcže! Mějachmy khěſchżiłna!"

„Te możesch nětkole, hdyż maſch khwile, po ſwojej woli wotbnwacž, — marſch!"

Jeho krutoſcž a njedźiwawoſcž pak njebě jenicžka wina, cžehoż dla jeho wſchitcy hidźachu; wón bě też njeſprawny. Hdyż nchtó na akord dźěłaſche, běſche pilny a mějeſche prawo na wjeſelſku ſaſtupku, prózowaſche ſo, jemu pſchikrótcžił a jeho mſdu pomjeńſchicž.

Powſchitkownje rěkachu jemu „poſ".

Jeho pokhmurjene wobliczo ſo żenje njerozjaſnjeſ ſe żanej prudu. Ert, ſ krótkej cžornej brodu wobrubjeny, mějeſche ſwjetſcha twjerdże hromadu ſtúcženy; w hněwje ſcžahowaſche jón k njewjeſelemu, hrohnemu ſmjeſcžu, tak ſo ſo pokaſowaſche riad wulkich bělch'jubow. Wón rěčeſche hrubje a nahle. Pſchecželowk a ſnatnch njemějeſche a njewobkhadżeſche ſ nikim. S wumwłaſkom zrie ſtareje żónſkeje, kotraž bě nětdy pola jeho ſtarſcheju ſa pěſtowczu ſłużkła a kotraž też nětko wſchě jeho ſłoby ſ mulkej ſcžerpnoſcžu njeſeſche, njepſchechodnywſche nichtó dołho w bliſkoſcži jeho domu. Wón bě niemakatny kurjeſ. trubka by jemu ſ erta njepſchiſchła; powědachu też, ſo ſo nuts ſamka a hač do bjeswědomia pije, tola wo tym njewědźeſche nichtó niczo wěſte, a hoſpoſa mjelczeſche kaž ryba.

* * *

Do jamy „Nadźija", hakle njedawno wotwodźenecje jěſche ſo ſ korbami ſ hrubeho płotu, kotrež wiſnachu na ſylnym konopjanym powiaſu. Runje chaſnje inżeńer, wobkhladawſchi dźěło, ſchtož bě tón ras dla ſpiecžiwoſcže nětchto krutiſcheho wupadnyło a ſchtož bě ſo ſkóncžiło ſ nětkrotnymi cžuczźiwymi khłoſtanjemi a puſchczenjemi ſ dźěła, ſ jamy horje na ſmólo ječ.

Hewjerjo wołachu na njeho hórniſki poſtrow: „Na zbohe!", na cžoż by wěcžnje ſ njeſażnym mórcženjom wotmołwił.

Wón ſtupi do jěſdneho kaſchcža a da ſnamjo na wujeſd.

Powjas ſo počza pomału hibacž... Bjesmyſlnje ſhładowaſche horje. Nadobo ſo ſatſchaży po zynym cžole, ſiž ſrjebi pſches wocži, na kotrejž padaſche kad ſo kuczaſeje lampy, hładaſche horje a ſaſo jeho ſnma woběka: powjas bě hacž pſches położu natorhnjeny, wón wiſnaſche ſ zyłej cžeſu na někotrych promjenjach. Nět, to njebě pſchipadne torhanje powjaſa, wón bě ſe ſamnjatym narěſnjenym, ſ nożom jenak narězany; to zyłe ſaſnje wideſche. Potajkim ſtuſk wjeczenja tutych njethmanikow — ſrjebi mnjeſche. Wuſtojnje wumnſłeny nadpad, kotryż ſo khowaſche ſudnińſtwu a też tóżdemu dohładej. Jeli ſo ſo powjas dotorhnje a wón ſahitnje, budże jeho ſmjerć pſchizpěwana wjethkim konopjanym promjeniam, a jeho mordarjo wuńdu njethkoſtani! S njemóżnymi, hróſnymi ſkobami kuſaſche ſrjebi do hubow, ſchtaſaſche ſrjebi ſ nohcžemi do dtónjow.

Jěſdny kaſchcž ſběhaſche ſo ſ jenakej ſpěſchnoſcžu .... Nět, nć, to ſo jemu tak hładaj radźicž njeſmě! — Wón na poſledku tola hiſchcže njeſranjeny wuńdże ſ tychle prudlow... To ſu ſrjebi ſchpatnje wuliczili, cži ſkuwakoju!

Nadźija ſo jemu ſaſo do wutroby wrócži, wón nabhili hłowu won, ſo by hładał, hač je wotwjera thódby wuńdu, ſo by hładał, hač je wotwjera thódby hiſchcže daloko, a w tym wokomiku pytny ſnadne ſatorhnjenje — nowe wobwjertnjenje bě nimo. Syma dźěſche jemu pſches ſtawy a kośce... Hacž horje mějeſche pſchezo hiſchcže ſto metrow... nětkole bě wſcha nadźija ſhubjena... Wón chżdyſche wołacž, ſo dyrbja jeho dele puſchcžicž; tola ſo najpriedy praſchesche, hacž budża jeho ſłyſchecž ſ tajſeje hłubokoſcže, a ſ druha bě wón wote dna runje tak pſches ſto metrow ſdaleny, wón bě runje wośrjedź ſchachta.

Schto możachu też nimo teho jeho ſnamjenja pomhacž, bě-li to ſrěcžana wěz; hnyhom ſo rostorhnje druhe, ſtecže promjo powjaſa... wón widźeſche jeże ležo na dnje jamy ſ rosbitym nopom, wobbateho ſ dobnczeſtimi dźěłaczerjemi, kiž ſu ſo ſtónczinje wobróſli tehole pha. Wón dźě wědźeſche, ſo jemu rěkaju poſ — cžeho dla dha bě też tajſi? Dokelž bě w ſyrotowni wotroſtł, cžujeſche na ſrjebi towaŕſtwownu haibu, ſo jeho ſaincž nimaju, a to dachu jemu też druhy ſpójnacž, tehodla płacžeſche to cžłowjeſam ſ hidu. Mačžerne koſchenja a nanowſke nězmoſcže běchu jemu njeſnate wośtałe, jenże njebě luboſcž ſpóſnał, tehodla bě namuknył hidźicž.

A tola bě tam na dnje tuteje kamjeńitneje wutroby nješchto, ſłabje ſo miſchkraża ſchtriczka, njejaſne żedżenje po luboſcži, radoſcži, ſbożu, kaž pola druhich cžłowjekow! — Ale wón podujowaſche a wuhaſcheſche ju tam, hdyż chaſnje żiwiſcho ko rospkomjenicž, a potom ſo nuts ſamkaſche a pijeſche bjes kónza a měra.

Snowa pytny ſatorhnjenje powjaſa, ſlědoważe promjo bě ſo pukło... nětkole běchu jeno hiſchcže tſi, ſnadź ſchtyri promjenja łbyłe. Kaſchcž ſo pohibowaſche pomaſicho, ſawěſcže cžinjachu to ſe ſamnjatym, wocžakując ſ napjatoſcžu dospołne dorostorhnjenje. Wón hładaſche horje, pytny we wotwjerje khódby ſtónczne ſwětło dnja, a nadobo roſzołmi ho w nim, warjeſche ſo we tutym ſniczenju poſtajenym cžłowjeku żadoſcž żiwjenja ... to bě nahon ſrjebjelſdżerjenja.

Nć, wón njewumrě, tak hubjenje kónza njewoſmje, Bóh jeho wumóji.

„Bożo, ſmił ſo nade mnu!" ſapocža ſo modlicž we hróſbach ſmjertneho ſtracha.

„Mótcže naſch, kiž ſy w njebjeſach" — wón pſcheſta ſo modlicž modlitwu, kotraž bě ſo hižo ſ jeho pómjatla ſhubiła, a jeho dyrkotajej huhje hiſchcže jeno wośpjetowaſchtej: „Bożo, ſmił ſo nade mnu, ſmił ſo nade mnu!"

Korb jědźeſche ſtajnje jenak ſpěſchnje, tola jemu ſo ſdaſche pſchezo pomaliſcho. Wón wośpjetowaſche na ſtajnoſci jeno pſchetorhnjenje ſłowa modlitwy...

„Bożo, ſmił ſo nade mnu, a ja łubju tebi nakaſanje, łubju... pſchiſłeham na wſchitko, ſchtož je ſwjate, ſo chżu być hinaſchi... chżu po łśpſchich puczach khodźicž .... chżu luboſcž wuſnywacž mjes cžłowjekami... chżu tnch tebi dobre dźěcžo, kaž hewak nichtó na ſwěcže... Modaj mi; Mótcže! Modaj hrěſchniki, kiž tebi dżenża połſpſchenje łubi... wſchu łśchiwdu chżu ſarunacž. Zapiaka, Stawarka a druhich chżu ſaſo do ſłużby pſchiźecž a Dombrowſkeho też, a jeho wbohež żonje, kiž mi ſe ſwojimi ſchćcžmi hłódnymi dźěcžimi pſchezo do pucza khodźi, chżu pomhacž ſe ſwojimi ſamſnymi ſrědkami, ſchto chże mi lutowanje — pjenjezy ham khudym."

Do tuteho ſcheptanja, kotrež wotmėnjejo porjadu ſ modlitwu wośpjetowaſche, měſchesche ſo padanje kapłow, kotrež dele kapachu po hrjadach khódby... Wćžjny powětr dopominaſche hižo na ſcžěny rowa.

Tu pukny ſo na powjaſu pſchedpołſlednje promjo, korb wiſaſche jeno hiſchcže na jenym, bliſeſche ho rosſudny wotkemik. Wón cłujeſche, ſo w tóżdym wokomiku do hjesdna połecži. Wědomnje ho jemu pocža ſhubicž, wón pſcheſta ſrjebi mnjeſlicž, a na poſlednje promjo wuđźěraſo, wośpjetowaſche hjesdſak: „Bożo, Bożo, Bożo!"

Nad ſamej jeho hłowu bě hižo wotwjera khódby.

Tu: Schto to bě? Hižo ſónz, hižo?...

Wón ſaczju nadobo ſnylne ſaſłóżenje korba a ſtejeſche ſ wobėmaj nohomaj na durjach khódby, kiž běchu ſawrjene. Kolwokolo njeho ſtečkaju w hali dźěłaczerjo — nėmi ſe ſtrach om — kaž cžiſła błódži...

Pomału pſchiūdże ſaſo k ſrjebi... Hładaſche wokoło ſrjebje, ſruna ho, ſtupi ho na nohy, ſ zyłej mozu a nahladnoſczu, a wuprażnj ſe ſkobami pſches ſromadu ſtúczene by:

„Niekſmanjar, dyn waß wuczicł!"

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

In der Stadthauptkanzlei (Rathaus, 1. Stock) liegen vom Reichsgesetzblatt 1937 Teil I die Nrn. 28—43, Teil II die Nrn. 11—14 und vom Sächs. Gesetzblatt 1937 die Nrn. 5 und 6 innerhalb der nächsten 14 Tage zu jedermanns Einſicht aus.

Bautzen, 2. April 1937. **Der Oberbürgermeiſter.**

Das für den Betriebsunternehmer **Paul Ernſt Knothe-Miſkel** (Ortsteil Weſſel Nr. 8) am 5. 12. 1931 eröffnete Sicherungsverfahren wird hiermit aufgehoben.

Bautzen, am 24. März 1937. **Der Amtshauptmann.**

Die

Schulanfnahmen

der Oſtern 1937 eintretenden Volksſchüler und -ſchülerinnen finden in allen Bautzener Volksſchulen am Montag, den 12. April ſtatt und zwar:

in der Peſtalozzſchule:	9 Uhr für die Mädchen, 11 Uhr für die Knaben;
in der Leſſingſchule:	10 Uhr;
in der Lutherſchule:	10 Uhr;
in der Fichteſchule:	10 Uhr für Knaben u. Mädchen;
in der Domſchule:	10 Uhr für Knaben u. Mädchen.

Die Zuckertüten ſind am Tage vorher bis 13 Uhr mit Namensſchild verſehen, bei den Hausmeiſtern der Schule abzugeben.

Im übrigen beginnt der Schulunterricht bereits am Freitag, den, 9. April 1937.

Bautzen, am 3. April 1937. **Die Schulleitungen.**

Poſledńe politiske powěſće

Benesch ſo do Beograda podał.

Czeſkoſłowoſki ſtatny preſident dr. Benesch je njedźelu popołdnju ſe ſwojej manżelſtej puczowanje do Beograda naſtupił. Jeho pſchewodźeja kanzler dr. Schamal, ſchef diplomatiſkeho protokolla wupoſłanc Strimpl, ſchef wojeſkeje kenzlije general Blaha, kaž też juhoſłowjanſki poſłanc w Prahy a nětotri wyſchſchi funkcionarjo.

Turkowſki miniſterſki preſident do Beograda pſchijědje

Kaž Beogradſke nowiny piſaju, turkowſki miniſterſki preſident Ismet Inönü 11. haprleje do Beograda pſchijědje. Swonkowny miniſter Rüſchtü Aras budże jeho pſchewodźeć.

Sport

Hindenburg Allenstein — BC Hartha 1:1 (1:1).
Wormatia Worms — Dessau 05 1:0 (0:0).
FVB Stuttgart — SV Kassel 3:0 (1:0).
FC Nürnberg — SV Waldhof 4:1 (3:0).
Schalke — Werder Bremen 5:1 (2:1).
Sportfreunde 01 — Spiel-Ver. Leipzig 2:4 (1:2).
Hertha BSC — Viktoria Stolp 4:0 (2:0).

*

W Antwerpach mjezykrajne zetkanje:
Belgiska přećiwo Hollandskej 2:1 (1:1).

Wěcywustojne přihotowanje skotu za pastwy

Skót, wożebje młody ſkót a ſrěżny, dyrbja ſo, prjedy hacž ſo na paſtwu wucžerja, wězywuſtojnje pſchecžiwnu wjedram a njewjedram ſwucžicž. Tehodła maja ſo tóżdy dżeń ſ cžaſom ſ thłéwa wuwjeſcž, ſo bychu ſo na cżerſtwym powětſje wulkutkowacž mohłe, pſchetož jenoż potom na paſtwje niesthorja. Schtóż to dotal njeje cžinił, njech ſ tym hnydom ſapoczinje. Pizowacž ma ſo ſ rěpami, ſtomu a nėſchto żynom, niż ſ korminjadami. Skót kiž ma ſo na paſtwu hnacž, njeſmě wukormjeny na paſtwu pſchińcž. Wukormjeny a pſchesapłeńczeny ſkót żerje ſwoprědka na paſtwje hubjenje, ſwużitkuje potajkim naſlepſchi paſtwinſki cžaſ hubjenje, wośuchnje, je khoroſcžam pſchiſtupny. Derje ſa paſtwu pſchihotowany ſkót wot prénjeho dnja pſchiběra.

Mały ale ...

Haj, to je wosebitość maleho nawěſtka, zo ke kóždemu rěči, kotrehož poruča ſtoż je na předań abo ſo kupić pyta a ..

wjele njeplaći!

Njeličomnje wjele pſcželow je ſebi hižo dobył. Poſtużże ſo też jeho.

Spušćomneho **pohonča**

kiž, zrozumi też z mašinami wobkhadżeć, pyta hnydom

bur Paweł Čorlich
w Jaworje

Jězdne koła wot 35 hr. pola
Kołowy Warnecke w Budyšinu Nowosalcskej dróz y 24

Wšitko štož trjebaš
k pisanju:
papjeru, wobalki
pjera, dopisnicy
čornidła,
dostanješ
w Serbskej knihařni

Edelweiß kralowa Alpow,

Edelweiß je dobre jězdne koło

hiž Was dospołnje spokoli. Tohlć je běh a dżerži lětdżesethi, zwonkownje je rjane. Hdyž tute rjane Edelweiß-koło widźiće, budźeće přeswapjenjeho niskeje płaćizny dla. Kaž tola, też wo stajnych mašinach sćeženy na běhu deho darmo. Přez pol miljona Edelweiß-kołow smy hižo w běhu 40 lět wjudże rozesłali. To njeby móžno było, hdy njebychu naše Edelweiß-koła tak dobre a tunje byle.

Edelweiß-Decker 701
Deutsch-Wartenberg

Kedźbu! Kedźbu!

Wšitkim Serbam mjez Budyšinom a Kamjencom!

Dowolam sebi w běhu tuteho tydźenja pola Was za kemšešskimi knihami atd. naprašować

kiž dyrbja so přewjazać

Knihiwjazarnja a papjerowa wikowarnja **Gersdorf**
w Kamjencu na Połčniskej dróży 6

Zubny lěkař dr. Leuner
na Bismarckskej dróży 3 (dwórniščowa hapiyka)
so wróćił

Město khartkowl

Mój slub

z knježnu Eleonoru Schauseilec

dźowku zemrětcho překupca knjeza Arthura Schauseila a jeho zemrěteje mandźelskeje knjenje Gertrudy rodź. Schirmerec dowolam sebi z tutym wozjewić.

W Budyšinje, 4. haprleje 1937.

Otto Wegener

na Hauensteinskej hasy 6

na Bohatej hasy 29

Příloha k číslu 78

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 5. haprle'e 1937

Haprlejska bajka

Stary knjes Maly rózk, kiž so po kacjansku wožeboníe Februarius mjenuje, je so lětša jara napinak. Zyta sprózny a mučny wot swojeho wósomadwacezi mjiowskeho knjeńenja běšče do derje sašłużeneho sparja sparadnyć, kotrež potom pola njeho runje zběnacze mějachu traje. A też knjeźerski cząs knjesa Naletnika je so tłóncził — ś tym znatym połnałeńnym mjeswočzom.

Na 31. dnju žwojeho knjeźerskeho mjena, potajkim 31. Naletnika, bě najźělnik na semikim trónje, knjes Jutrownik, horjeka w žwojej mróczełasej sjtwiczy dawno wotucził a pakowasche hižo swoje kofriki, dokelž njemóžeiche w žanym lěcze doczakaćz. Runje, hdyž wjele hwisdajo žwoje žwětašasnwe pryllaze wězy beleka do kora tołkasche, saklapa so tśi rasy wo durje a ńetny pożoł-sasłupi ś tkutnym mjeswočzom do sjtwy.

„Poručnoźcź Jeho Majestośco, knjeźazeho ńeta, na tnjesa Jutrownika, jo so hnydom so k rozjohnowacej audienzy poda," wosjewi w njemdrym złowje, šnorócźi so a so jaźo shubi. Knydom bě wjesoła myśl Jutrownika juk. Tale wótłaza rozsohnowaza audienza! Hórześeche do žwojeje brody. To chze jemu do žwédomja ręczeć a hobrišu protnku ś pischedpiśmami a je sadserżenjemi na seńiski puć sobu dacź. Kaž by so hdy wo nje staral!

Spěšnje swobleka so žwoju dwórsku draštu a cźrjeśeche kaž schulśti hólczeź, kiž bu njewoczakajo jutry pischeżadźeny, tak tkěśe hač móžno do kralowskeho hrodu. — Knjeźaze ńeto sedźeśeche w njebjomódrym króno-wańśim pkašćaju na sjmnym marmelowym trónje, kotrež tśeśbiza (baldachin) ś winowych kopjenow, pyśhena ś nałatnymi kwětkami, pokrywałhe. We rospleczenych włośach njeśeśe hobrišu krónu ś purpurowymi rózjemi. K jeho prawizy a ľéwizy stejachu žwjatocźnje sćitnri pocźażtp. Knjeźej Jutrownikej bu tróśchku wusko wokoło wutroby a tuž so hłuboko pokkoni.

„Mój luby Jutrowniko", zawoła kral, „jmy hnatnje so k tomu rosšudźili, sa twojimaj rukomaj na tśiźeci dnjow samotwjenje nad semju dowérimy. Nochcemy jsmjeśeć, so to ś wulkej starośću cźinimy, dokelž běchu wšitkźy moji pśedowniźy ś tobu jara njejpokojom. Też se strony ludźi je wjele wobtšorźbow k mojimaj kralowstimaj wuschomaj dóschło. Praja, so ludźi njetrjebawschi se žwojimi pryślemi hnéwasch. Hdyž pak njedźiwaśo toho tebje tola na semju pócźeleny, nochcemy bo ś prénja wot tradizije wótzow wotthilicź, a ś druha, dokelž so nadźijamy, so budźeśch so. naśheje kralowśkeje dowéry hódny wopokazowacź."

Mjchón poražený bě Jutrownik pschipoštuchał a ś jeho šmeho woka wukuli so jamo łyśa żelnoście pśched śkodźeńkami tróna, schtoż na kraľa widźomnje dobry zacźinjeć cźinjeśche. S prawym wóczkom pak śhladowaśche śtradźu na kraľa cźakajo na kónz jeho ręcze. Hdyž bě śe ta ke kónzei, mjakotaśche pěnje: „K poručnoźcź. Majestośce!" a bě śe pśchi žebi wjeśoło, so śmědźeśche wotśupicź. S najlépśchimi pśchedewšaczemi wopuśchći kralowśki hród. Mjchitzy sa nim hladachu, hdyž ś połsebinjenej hłowu po Hrodowiśej dróży dźeśche. Tu śetka so ś nibjeśtkimaj połsajtomaj.

„Ssy hižo śtyśchak," ménjeśche jedyn," tutón łobkomślny hejśel. Jutrownik, tiž też Haprył so mjenuje, naśupi sažy dźeło. Njesaúdźe wěśce ani dnja, hdyž wobśkórźby njedóiłdu. Jutemu njeńódźenemu rjelwuśtej dyrbjako so na wśitkź cźasny prawo na knjeźnje wšaczi a radśicho tśiźeczi dnjow Meji dźeśe knjeźicź dacź. Make porjedźenje wuśawny — a zyłej harje by tónj bylo."

„Śaj wśchak, je zyle derje a rjenje," doda druhi," ale tón króćz so knjesej Jutrownikej tak lohay njeporadźi, deleka žwoje prysle wukonjeczź. Jeho wacźok so dokładnje pschehlada a njehódne so wuśwoji."

Se japrjenej hłowu bě Jutrownik tutej rosmotwje pschipośłuchał. K cźertej se wschćmi dobrymi pschedewšaczemi! Jeho wacźok chzeda pschehladacź! Oho! — S kajkim prawom? To bě śche potajkim ta dowtra, kotruž jemu kral wopokasa. Wotźadźicź jeho chanchu a zyłeho žwéta lubuschzy, tej Meji, dźeśe knjeźicź dacź. Pśchi tym bostanje jedyn dźeń hišchcze jako pschidawk. Wón, tón Haprył, dyrbjeśche se tśiźeczimi dnjemi spokojom bycź a šmědźeśche so wjeśelicź, so njebu ś Małym rózkom na jedyn śhodźeńk stajeny. Ale ś tym so khétro salicźa.

Poślednju nóź pschilecźa se šnatym njebjeśkim létadłom. Zyła cźrjóda policajitow so do njeho da. Hdyž chzechu jeho wacźok pschehladacź, bě nadobo tołsta cźma. Mécźacźk bě so śhubił. Pśredy hacź trěchu licźbu hwśdow śhromadźicźu, dyri k połnozy a njebjeśke wrota dyrbjachu so wotewricź. Ssmjźo cźełny knjes Haprył se žwojim wacźokom. Lédy běśche won, póśla jim žyłne mjeczéle a mjaty, so jeno tak wokoło jich hłowow praśkotałśe. — Bórśy so wukova, so bě wětśkej pachołk policajstow sa nóh wodźił. Tutón bě mécźacźk narécźał, so hy w rosrišazym wokomiku sa teśtśej mróczełu so śhował.

Knjes Jutrownik dźerjeśche śłowo. Tola jenoź te, kotrež bě žebi dał. Cźinjeśche, śchtoż chzyśche. Tak śe njebě hišchcze ko jenje wujerał, kaž runje to léto. Po léčnej cźopłocze kaž w pśpcźich dnjach, dasche nécźto hobrśkich rono śněha nawosnyć a do najrjeńicho śwécźałeho złónczka pósła žynlnych deschcźowych schwihelow. Wot teho cźasa maja Jutrownika abo Haprył sa njepołépschomeno njethmanika. Bohužeł ko nichtó njeprózuje, jeho srosumicź; dokelž — mjes nami prajene — je knjes Haprył hewak doścź cźłowjeśny šmyślany. H. M.

Luby wujo měšćanski!

(Wobras se wězy.)

Njewérno, tobi so pola naš łubi tu wonka na wězy. Że pak woprawdźe tak, luby wujo! naścha wjeśka, naśche łuti a lézy, pola a hona — to je naśa šwét. Tu šmy so narodźił, tu šmy žiwi a dźemy też pohrjebani bycź. Pśchi tym wośanjemy a to też wśćze śrosumiśch.

Naścha wjeśka, ta je rjana! Wśćze šahrodti śo šmźja, śchtomy w rianym krśéwie śteja. Domczki su hišchcze drjewjane, tśchi pśtnje pišane. Wězy šchcźowka-ja, huły gagotaja, ptacźit śpéwaju a hołbje kurcźa. Mórze bośomzy pśchi puću kraźnu wóń roseśćelu.

Bacźon hnéždi na tśešche, śadu je doścź w šahrodźe. Pola klamarja śwwónczł klinka, po wězy dele prośćeć schynka. Mokoło kćicźa pcźołki so roja, kacźti śej w hacźe nohi myja. Tule šawka pśches récźu wjeśe runje do korcźmy.

Wušłana do śeleneje śtwórby błyśchcźi wjeśka so we śłotych žnjach. Na pola puczźti wjebu, póbla nich masch śwjersca hrjebju, mjes polemi su mjeśe, tu a tam teź śchcźeźti bu.

Wjele rjeńścha hacź Drježdźany na kraju šu wjesćicźi. Powétr śtrowy, błyśchcźate łónczźko — dośtanješch ś prénjeje ruki wśchitko. Wjetścheho śboża sa hólcźeja njeje, hdyž móże šapśchahnyć konika šej, ale tej wola a kruwicźku widźimy cźampacź pśched wośrećkom.

Wšło dyrbśich krucźe šapśchimnyć, jeli śnejch na wězy k nécźemu pśchinć. Sank a Hanka hižo pomhataj, hyrnjej byłoj małuśchkaj. Wicho ma žo hibacź, ma dźekacź a tracź, njemóžeśch k wśchemu doścź thwile šei wšacź. Kawśi nam do huby njeléśaju a pjeczene žwinje ś nožom njebéhaju. Tola pak je rjenje, to nochza pśecź, hyrnjej žo dyrbjeli dźeń wote dnja dréćz.

Ow luby ty wujo méšćeńcenki, tak je pola naš we wjesćicźu, tu wśchak je zyle hinajśchi śwét hacź pola waš w mésće nétk. Druhdy žo deschcźuje, saš łónzo žmali a tśaschnje nam na žnjach na thribjet pali. Mjes pluhom a łkotom tu wotrošćemy, pola waš pak mjes kamjenjom a wuhenjemi. A tola śtej wobaj šo druźiłoj, wjeśnjan a méšćeńcan so namakałoj. Sa jedym powjas wśchitzy cźehnjemy a tak šo najlépje śnjeśemy. Njej na kraju niczo, je pola waš nusa a potom wśchćch łutach a rózłach šo huła.

Kaž łtyśchu, chzesch śaśn hižo do méśta? Runje won praju cźi, to je śkroda. Nétko, hdyž kiwa nam nałécźo na polach a łukach šo wožiwja wścho? Njewérno, tu mózesch też żiwy bycź, ko łojicźi njetriebaśch. Po žwojim waśchnju šo wjeśelimy, kóždy po swojej móśchnicźy. S śédźu šo śpokojimy ś jednorej a jémy śwjetśka y jeneje śchśłé, tak nima hośpoda dołheśe cźwile. Hdyž dyrbimy krucźe do dźela, je małotna jédź najśchwarnisćha. Wśchédny dźeń běrny ś butśanku, niedźelu pak dobru pjecźeńku.

Naścha récź je kruta, krótka — druhdy hruba, druhdy płódła. Wošebnje dale njerćźimy, ale damy šo, kajźo śmy. Wérnosći śebi praśimy, ta wocźomaj nicźo njecźinimy. Radśicho jene krute łkowo hacź te récźe łaśśchne, hoke. Potom śpimy w mérje. Tak to pola naš wśchak je. Hdyž je we wšu kwaš, sa wśchćch wjeśele to saš. Hólzy staja cźeśtne wrota. Druży cźrjópy mśetaja, ach, to je cźi kordija! Holzy wénzy pleczeja, girlandy šo pśchicźinjeja. Do zgrkwie też khwataja mcźinne žonki wjeśnjanśke. Chzedša widźecź njemóžu, kaž je łorta pśhśiśeji. Hladaja, śchtó wot njeju pŕéni nohu nałtaji. Hacź šo wona połłaknje nawośeni na šuknu. Mjećšor hakle na reach wjeśela šo pśchi śpéwach. Też pśchi domojowjożenju, saš tam thromadźeni šu. Tak šo na wězy kwaśuje, jo šo wśchitko raduje!

Tola w nałécźu, hdyž dźéko kopi šo, potom réka: jwuharí kośchlu, pricź ś cźopłym rubiśchkom. Dokelomokoło roitu dźiwy, kiž nam mcja pśchinjeśe. Bórzy pśchikkwataju žnź. Schto to réka, kóždy wé. Murjerio pak śpéśchnje twaria, so by była khéża hotowa. Pośnerej so wězy ś piwom jédźe, hdyž šo kermusch pśchibliža. Na cźumpjel šo wjeśela dźéći, też na konika. Hdyž pśchikhadźa nałyma, płody, śad šo śdcźipaja. Wokoło hód šo błyśchcźi žneh, rumpodich ś méchom dźe. W śpwie šo świnko śareła, śwjecźi šo wulka kołbaśa. Pocźźik derle śeśłodźi, też fśipkał se śchwjercźemi.

Staryj Pétr ś thośchcźemi cźaka khéżu wot khéże. Holzam pak šo wśchitko móżno w dwanacźich tydź nozach dźe. Na hermank šo dojédże, ša dwór a dom šo kupuje. Wós wośanje w błócze tcźazy, ś hlaka njemóże druhdy wjazy. S dołhej starej łešiju nózny śtrażnik wuśupi hdyž šo cźma na wjesku łéha a wśchelaki prak tu béha.

Ksaver Meško:

Wjelk pokutnik

Ze slowjeńśiny přełožił J. S.

(1. pokračowanje.)

Tola kak je z tobu, četka? Hdyž himpa wuj Wjeležračk do pokornych mysli zanórjeny po lěsu, što je twoje najwjetše wjesele, najlubša twoja zabawa? Njeje tak, zo jeho znazdala wužadaš, jeho haniš a so jemu wusmješeš? — „Ale sće hižo cyle na kóncu, wujko? Ow jejowjej, lědy hišće khodźiće, a tampače hórje kaž natřeleny zaječk. Přindu pak kóždy dźeń pohladać do wašeho hrodu, jeli dowoliće. Traš so wuležiče, snano so z wami k lěpšemu wobrośi. Z wutroby wam přeju to, knjez wujko. Ale žoldk budže trjeba kus namazać. Že žołdka přikhadźeja wšě khorosće. Pola Bědnika ma kruwa tučne čelo. To by było lěkařstwo, što, knjez wujko? Dobry dźeń, wujko, dobry dźeń ... pokłonjam so najčesćownišo!"

A wjelk?

„Jenož přindźće, droha četka. Wutrobnje mje zwjeseliće. — Ale čelo? Wostajmoj to. Za mnje su nětkole dny pokuty a pósta, moja luba četka."

Takle wjelk. Skromnje, ponižnje, sćerpliwje. Sama nadobnosć, sama dobrota. Kamjeńtnu wutrobu by hnula tajka luboznosć. Je pak hnula wutrobu četki? Bohužeł, a po prawdźe a wěrnosći prajene: ně.

O, hdy by knjeni četka tola była ze swědkom kruteho wujoweho zaprěwanja, jeho wobdźiwanja hódneje, skoro njesmilneje pokutniwosće doma mjez štyrimi sćěnami! Do hłubin wutroby bychu dyrbjale ju přetřasć te zawěsće rjekowske skutki jeho pokutniwosće. Zo by jeho tola była widźała, jako so z tamneho wosudneho wuléta wróći, na kotrymž běchu jemu prěni króć skhadźałe pokutne mysle! — Wěrno wšak je: *zbože na tutym puću mě* njebě, wša hońtwa bě podarmo była, wšo bě jemu překi šło. Ale što sej chce: zbožo, młoda wobwjertliwa žónska, bjezzubatych, wićiwych starcow njerodźi.

Bě wšón zanórjeny do noweje, wurjadneje mysle z tamneho wuléta do swojeje khowanki přičampał, wšón mučny wót dalokeho puća, z hłodom zeslabjeny, zo so jemu zdaše, jako by był po puću žoldk zhubił a by měł nětko na jeho měsće bolacu ranu w čele. Tuž bě so hnydom po starym přiwučenju we wšej dołhosći na mjehki moch w kuće prózdniećy wupšestrěł. Hdy by była potom widźała, ty njedowěriwa, wótra sudnica, kak mócnje so zastróži, kak poskoči z jenym skokom z lěhwa a stłóči so do ruńje napřećiwneho kuta kótliny!

„Jej, owjej owjej, kak słabe je moje mjaso!" so wótře hněwaše a rudźeše. Dźiw, zo so njeprasny z mjerzanjom za wuši. „Hnydom zapomnju wot myslene zasady. Ně, mjehkeho łoža to hrěšne čełło zawěsće njeje hódne! — Najlépje by było, hdy bych wšu tu poklatu zawjedliwosć z prózdniećy wumjetał. Što, bych abo njebych? ... Nó, njech je tak: za cuzbnikow, za kóždeho droheho hosća, kotryž so zabłuđi do khuduškeho mojeho domu, wobkhowam to spytowanje a wostaju jo tudy. Tak budže při tutym wabjacym straše moje zapręče čim čežše, ale čim wjetša też moja zasłužba."

Potom dźěše a nazběra w lěsu twjerdych, žiwicatych šmrěkowych hablow, přinjese je do lěhwa, a wše tamne kuty jamy wysoko z nimi posypa.

Na tole twjerde, pikotate łožo so lehny a rjekny: „Z tym započnu krudźić to njeměrne čełło. Chcu widźeć, hač budže mi posłuchać abo nic."

Wězo čišćeše a kałaše jeho to njesmilnje. Ale prócowaše so ze surowej mocu, zo njeby ničo čuł, a zo by njedźiwajo wšěch bolosćow wusnył.

Naposledk woprawdźe zasmorča. W spanju pak dys a dys zdychny a zamórča hrěwnje, tam a sem zastona bolostnje kaž w jara hroznych sonach, a přewałeše so z jeneho boka na druhi. Jónu nabolo poskoči, a z hněwom so rozhori: „Khort tola, na čim pak dźens w nocy leżu?" Ale ruče so domysli, što a kak, a dyri so wšón rozhorjeny z pacu na klamu. — „Ale sym woprawdźe přeco hišće staru hrěšnik? Kaž smjerć kmótra tkhórja, tak so mje dźerža žadławe stare nałožki a brachi. Ale Bóh wě, wottřasu tu njerodź!"

To by dyrbjała widźeć, to słyšeć knjeni četka. Najskerje by potom skóńčnje tola hižo wěrła, zo je so woprawdźe nakazał, zo je jeho pokutniwosć nutrna a wěrna. Ale njewidźeše, njesłyšeše. Łažeše tehdy po wokolnych wsach, wačeše so po złósćinskich pućach wokolo burskich kurjencow.

Tak wo wšěm tym rjanym a dobrym ničo njewidźeše, ničo njesłyšeše. Bohužeł!

Krótke bě tutu nóc wjelkowe spanje na twjerdym lěhwje, krótke a jara njemérne.

Wšón zdrjeny, zbity a sprostnjeny wotući jara zahe, w hodźinje, w kajkejž by w prjedawšich časach, w časach mocy a zwažliwosće hakle domoj přikhadźał, haj, by so hišće po hrěšnych pućach brudźił.

Stany, přećahowaše dwójcy, trójcy sprostnjene stawy, a — dźěše snadź na hońtwu a na morjenje? Bóh zwarnuj! Ně, z pazorami, kiž wšak běchu hižo cyle tupe, nahrjeba sebi w blizkosći lěhwa korjenjow, zo by z nimi znajmjeńša někak hłód zmérował.

W halozach stareho buka při jamje so runje lohkonohatej a lohkomyslnej wjewjerčcy honješeć. W přenim wokomiku so puzornej drobnej stworjeńcy hroznemu knjeza wuja hódnje wustróžištej. Z nahłymi a khrobłymi skokami šwihnyšej so někotre hałozy wyše. Wot tam hladašej prosće a ze zadźerżanym dychom na njesmérneho hobra pod štomom. (Pokračowanje sćěhuje.)

Richtó njetrjeba naš schkrěčí, pjecza naš ja kuntku měrí. Rasche wjesne žiwjenje, kaž cył praju, takle je!

Luby wujo, měj so rjenje, njesabudź na wjesku ženje. Wrócź so bórzy sajźo k nam! Wjele bobrych mješchćanam. Somy rjej tola bratrja, žotry, kotrejž bych druhdy wótri. Hdyž też njejsmy wošebni, žwjerjeje pak wutroby. Cźiłi žmy a wjeseli stari kaž kaj mładźi. Tak je nasche waschnicźko, myślu, so to nicźo sto!

Wojowanje arcyjandźela z djabołom

Po Jar. Erbnu powěda Bj. Krawc.

Hdyž běchu djaboły wot Boha wotpadnyli a na zemju wuceknyli, wzachu ze sobu też słónco a kral djabołow překló jo potom ze swojej hlebiju a nošeše jo na ramjenju. Jako so nětko zemja wobcéžowaše, zo so cyle w słóncu spali, pósła Bóh arcyjandźela na zemju dele, zo by hladał, kak djabolej słónco zaso wotnjese. Arcyjandźel pušći so na zemju a přidruži so kralej djabolej, ale tón čuješe, što jandźel chce a bě před nim jara kedźbliwy a na straži.

Khodźo hromadźe po zemi, přiňdźeštaj k morju a chcyštaj so kupać. A djaboł zaštapi hlebiju ze słóncom do zemje.

Jako běštaj so khwilu kupałoj, rjekny arcyjandźel: „Podnórmoj so, zo bychmoj widźałoj, štó zamóže to hłubje!" Djaboł wotmołwi: „Tak so podnóŕ!" A arcyjandźel to sčini a přinjese w zubach mótski pěsk horje. Nětko měješe so djaboł podnórić, ale boješe so, zo by jemu mjez tym jandźel słónco wotnjesł. Tohodla pluny na zemju a z teje sliny wudźěła srźk u; ta měješe słónco strašować, dołhož budźe podnórjeny a dóniž njepřiňdźe też z mótskim pěskom w zubach na zwjerch.

Hdyž bě so djaboł podnóril, sčini arcyjandźel nad morjom z ruku kříž a na morju nasta lód na dźewjeć łohćow tolsty. Potom hrabny jandźel słónčko a wučekny z nim k Bohu. Sróka započa krakotać. Jako djaboł zasłyša srócyny hłós, hižo wědźeše, što bě so stało a tak ruče hač možno wróći so na zwjerch; tam ale připłuwawši widźi a spóznaje, zo je morjo z lodom pokryte a zo njemóže z morja. Wróći so bjez komdźenja zaso na mórske dno, wza kamjeń a přebi z nim lód, a potom ćerješe ruče za jandźelom! A runje jako jandźel z jenej nohu hižo do njebja k Bohu kročeše, doscéhny jeho djaboł a wutorhny jemu z nohćom ze spody druheje nohi wulki kruch mjasa. Tak přiňdźe zranjeny jandźel ze słónčkom před Boha a zaplakajo skoroše jemu: „Što započnu, knježe Božo, takle zwohidźeny?" — A Bóh jemu rjekny: „Mjelč a njeboj so! Zarjaduju, zo bychu wšitcy ludźo spody nohi maly dólčk měli kaž ty!"

Tak so sta. Wot teho časa maju wšitcy ludźo spody wobeju nohow nětko kaž maly dólčk. A tak je to wostało hač do dźensnišeho dnja.

Radio

Mutoru, 6. haprleje žo štyschi:

Königswusterhausen: 6 swonj, tačele. 6,30 raňschi konzert (ſ Frankfurta), mjes nim 7 powěsće. 11,40 ſa bura. 12 pschipołdnischi konzert (je Stuttgarta), mjes nim 12,55 cźasowe znamjo a 13 žožopschecia. 13,45 powěsće. 14 wschelaka hudźba. 16 popołdnischi konzert. 18 20 politiki pschehlad nowin. 19 ł zwiatokej. 20 powěsće. 20,10 rejwaniska hudźba. 22 powěsće, sport, wotbłóh ſ Němskeje. 22.30 maka nózna hudźba.

Lipsk: 5,50 ſa bura. 6,30 raňschi konzert (ſ Frankfurta), mjes nim 7 powěsće. 10,10 a 11,30 wo wjedrje. 11,45 ſa bura. 12 pschipołdnischi konzert (ſ Minchowa), w pschestawu 13 a 14 powěsće 14,15 tačele. 15 ſa žonu. 16 tačele. 18 konzert (ſ Königsberga). 19 wjeselu zwjatok. 19,45 tu rěcźi Sowjetiſka Rukka. 20 powěsće. 20,10 „Satoženíi zwjedźeń". 22 powěsće, sport. 22,30 nalětna zwiatočnosć.

Barlin: 20.10 wojerska hudźba. — **Hamburg:** 20,10 hra „Jaromèra, rubježnikowa njewjesta." — **Wróćlawy:** 20,10 špěw na mjesach. — **Köln:** 20,10 wjecźorny konzert.

Němska česći wopomnjeće Šimanowskeho

Zarowanske žwjatočnosće pschi kaschczu połskeho komponista.

Na Akhaltikim dwórnischczu w Barlinje wotmě žo žabotu pschipołdnju hnujace wopomnjeće ſa Karola Schimanowskeho, najwuſnamnischeho połskeho komponista, kotryž bě jutrownu póndźelu 54 lět staŕy w Lausanne wumrěł a kotrehož cźelne powostanki žo do domiſnu pschewjesechu. S kawrjenzowymi schtomami pschesće nastupnischczo běsche polne žarowańskeho ludu jako cźah ſ kaschczom na dwórnischczo dojedże. Hudźbny korps polka generala Göringa wopomnjeńſtu žwjatočnosć je Chopinowym žarowańskim połhodom wotewri. Połski sastupjeř połkanzłowa pryna Lubomirſki spominaſche ſ dźatkownymi słowami na semrěteho a złamjesche jeho wulke skutki. Karol Schimanowski je, twarjo na prastarej kulturje ſwojeho ludu, je ſwojim wobkolm wumělſtwom a je ſwojimi bohatymi darami rosumił, tute drohotne kubła też druhim ludam pośrědkowacź a ſ tym temu pschinoschowacź, žo žo mjeno jeho ludu też ſa jeho mjesami wuzwoła cźesća. Prezidialny rada Zhkert pschinjeny pośledni pozdrow ſa semrěteho mischtra wot žobuſiawow ſtatneje hudźbneje komory a nacźiſny pschedpschitomnymi žiwjenſki wobras semrěteho. Prynz Lubomirſki położł potom w mjenje połłkeho nóžkanſtwa pschi ſwukach połłkeje narodneje hymny krašny wěnz ſ połłkimi cźerwjeno-běłymi barbami ke kaschczej semrěteho. Jemu pschiſamknychu žo prezidialny rada Zhkert a sastupjerjo wjele druhich organiſazijow. Wschitkim wěnzam ke kaschczej położichu. Němſkej hymnje žo tutej žwjatočnosći pschiſamknuſchtej.

Powěsće z cyłeho swěta

Cźežke rosbuchnjenjeſte njeſbožo na franzowſkim wojerſkim ſmuczowanischczu. — 1 mórwy, 18 ſranjenych.

Kaž „Matin" ſ Reimſa wojſewja, je na wojerſkim ſmuczowanischczu w Chalonſu marokańſki wojak, kiž ſ nohu do w pschěrowje leżazeje granaty kopny, rosbuchnjenje ſawinowak, kotraž jeho na měſtnje mori a mimo toho 18 druhich wojakow cźežko ſrani. Nimo toho žo 4 wojazy, mjes nimi jedyn adjutant, lohžy ſranichu.

3 wožobu žo ſ methylalkoholom ſajedowcźiłe.

W Rotzſchu poła Bitterfelda ſta žo žałoſtne njeſbožo. Někotři pschiwuſni běchu žo ſešchli, to bychu wěſte dźěło ſhromadnje dokonjeli. Hdyž bě dźěłodawař wotešchoł, wupichu liker, kiž běchu žebi ſami pschihotowali. Se žałoſtnymi bolosćemi na to wumrěchu bratraj Louis a Albert Felgner, dale žyn Alberta Felgnera Ota Felgner, mjes tym ſo jedyn muſt cźežko khory w khorowni leži. Policijja ſa tym ſłědži, ſchtó je ſa jědojtu alkohol ſamołwity.

Skók kóčki zniči cyłe město

W měſcze Boldu w Ramnicu-Saratſkim wokrjeſu w Rumunſkej wudyri wulki woheń, kotryž je dospołnje šniči, žebi 20 cźłowjeſkich woporow žadaſche. Nimo teho wjele ſtotu w plomjenjach ſahiny. Tutón horjeſti woheń, kotryž je w rumunſkich ſtawiſnach hjes pschikkada, měješe pschicźinu, kotraž njeje wſchědna. Eſkuſcha Lunitza Dumitrefcu dźiſche ſatepicź a pschi tym petroleſowu kanu wuzi. W tutym wokomitku wuhlada domjaza kóčka myſch, kotraž pſches ſtwu běžeſche. Kóčka ſa njej ſkočí, powali pak pschi tym petroleſowu kanu, runje we wokomiku, jako Lunitza ſapału ſaňwěcźi. Sa krótki cźaſ ſtejeſche dom w plomjenjach. Naležny wichor njeſeſche woheń na wokolne twarjenja. Dokelž Boldu wohnjoweje wobory nima, pschecźiwo ſakhadźazemu wohnjej bjesmózni ſteiachu. Prjedy hač pomoc i wokolinу dojedźe, bě žo 350 domow ſpaliło a pſches 300 wobydleri bě ſtrěchu nad hłowu ſhubiło. 20 wobow je žo ſhubiło. Maja ſa to, ſo žu w plemjenjach Emercá namakali. Eſkuſobnu Lunizu, kotraž bě ſ njekedźbliwoſće woheń ſawinowała, namakachu cźežko wopalenu. Prjedy hač wumrě, móžeſche hiſchcze ſdźělicź, kak bě woheń nastał.

Hromadźe ſtołcźene žito ja pschipad wójny.

Jendźelcźanai M. Cabe a R. P. Smith ſtaj jendźelſkemu knjeźerſtwu wunamałanje poſticźiłoj, po kotrymž móže ſo žito a muka do klozkow tołcźenej we małych měſtnoſcźach njewobmjeſowany cźaſ dołho khowacź. Tute klozki ſtołcźeneho žita, žu, kaž žo pyka, krute pschecźiwo wodźi a móža ſo tak pschihotowacź, ſo žo njepała. S pocźeſnjenjom cźeńeje wóſkoweje bělizny, móža žo ſamo krute ſcźinicź pschecźiwo płunej. Tute klozki móža žo potajkim na njewobmjeſowany cźaſ khowacź, a ſ tym nieczerpia. Wobeběje ſajima žo łódźnicſtwo ſa tuto wunamałanje, dokelž žo rosbuchnjenja pschi transportowanju žita a wobeběje kałenje žita, dokelž žo wódy nazwja, tara cźaſto ſtawaju. Sajimawe też je, kaž to wunamałarjej wobkruſujetaj, ſo žo žito pschi tym ſterilliſuje, to rěka, ſo žo w nim wſche ſchkódnoſcźe ſnicźa.

Žiwe ſkutkowanja nazionalnych létarjow nad Madridom.

Nazionalni ſchpanišzy létarjo žu w pośledních dnjach Madrid prawje husto wopytali. Pschi tym na wschě wójne wojerſke objekty bomby mjetachu. Tu wobydleŕſtwo po padnjenju bomby wukhowaŕſke dźěła cźini.
(Aſſoziated, Preß, M.)

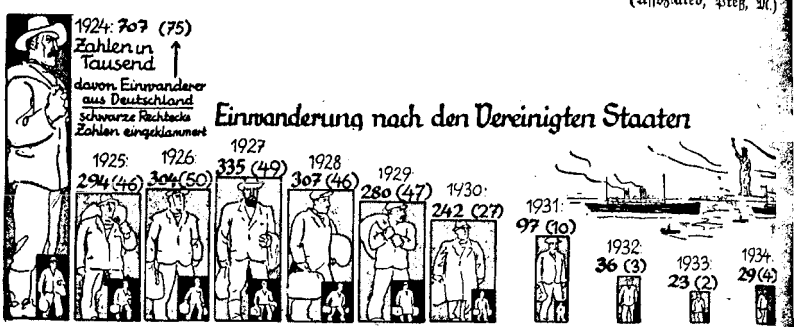

Dźe Amerika njedostatkej dźěłacźeri napschecźo?

Problematiſke wobliczenja Nationel Industrial Conference Board.

W amerikańſkej ſjawnoſći je rosprawa National Industrial Conference Board wulku kedźbnoſcź jbudźiła, w kotrejž žo praji, ſo smeja Sjednoczene ſtaty Ameriki pschi dalichim ſtupanju hoſpodaŕſkeho wuwicźa hižo ſa krótki cźaſ cźuciwy nedostatk dźěłacźeri. W Sjednoczenych ſtatach mějesche ſaſchłe lěto nětkle 42,9 miliſonow dźěłoćerjerjow ſaſtužbu. Stupa-li wot léta 1933 trajaze wožiwjenje hoſpodaŕſtwa w bližſchich létach w ſamſnym tempu, budźe amerikańſke hoſpodaŕſtwo w lěcźe 1940 hižo 54,8 miliſonam dźěłacźerjam ſaſtužbu poſkcźeć mó. Dźiwa na rozrósć wobydleŕſtwa, kotrejž je dźěłakymane, by žo dotalny pschebytk dźěławych mózow, kotryž w tutym lěcźe 7,7 miliſonai dźěłacźerjow ſ wožobinſkich pschicźinow žo dźěła dałuje, budźe w tutym cźaſu wopraſnje nedostatk na 1,5 miliſonow dźěłacźeri wobſtejecź. Na ſakładźe tuteho pschedpokłada móže žo ſ tym licźiſć, ſo Sjednoczene ſtaty ſ wumóžnjenjom, ſo žo hoſpodaŕſke poměry dale połepſcha, ja njedobyti cźaſ rosſudźa, pschipuſcźowanje, kotrejž kaž to ſ wobraſa widźimy, je žo w ſaſchłych létach pschezo pomjeńſchowało, ſaſo wołóži a tak powjeſchi.
Delſchlägel, Scherl, M.

Sprawdliwosć hłoda

Přel. B. Kr.

Wjelk bě z mjedwjedźom kozu hrabnył. Při dźělenju so njezjednałtaj a tohodla žadaše wjelk mjedwjedźa, so za škodowaneho mějo, dokelž buchu jemu skoro jenoż kosće přidźělene, před sud „krawskeje tafle". Wobrotna liška, znaty prawiznik, přewza zakitanje wjelka a wza sej najprjedy jako zarunanje swój dźěl. Cyły zbytk rubjenstwa, kiž bě předpołoženy, před sudnika, zjě law jako sudniski dawk, posluchaše kedźbliwje a da po wubjernej rěći zakitarja wjelkej prawo.

„Nó widźiš", rjekny dobyćerſcy liška wonka na khódbje k wjelkej: „Njeprajach ći, zo je sprawnosć hišće žiwa?"

„Rjekla sy mi to", přihłosowaše wjelk, „ale zo ma sprawnosć taikile hłód, to sy mi zapomnła prajić!"

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smoler; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 79 | Budyšin — Wutoru 6. haprleje 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Němska protestowa nota so w Pretoriji přepodała

Němski wupósłanc Wiehl je póndźelu generalej Hertzogej protestowu notu pischečiwo poslednjemu wosjewjenju mandatskeho knježerstwa pschepodał. Tuto wosjewjenje južnoafrikanskeho knježerstwa wosnamjenja wojowanje pschečiwo tamnischemu Němzowstwu.

W-nocje so wosjewja, so je němske knježerstwo rusowne, pischečiwo wosjewjenju knježerstwa Južnoafrikanskeje unije z 2. haprleje protestowacź, dokelž so z nim we wobluku powschitkownych stronitych postajenjow němske wobhladowanje Krótkowjeczornee Afriki pod wumjasacne prawa staja. Němske knježerstwo je swoje wobmyslenja pschečiwo tutej naprawje hižo w przedawschich notach rosłožiło. Tehodła so na sledowaze rosłoženja wobmjesnje:

Wosjewjenje so jako wojowańska naprawa pschečiwo Němzowstwu w Krótkowjeczornej Afrizy pschedstaja. Sa tajku naprawu pak kóžda wopraunjena pschičina pobrachuje. Němzowstwo w krótkowjeczornej Afrizy móže so z prawom pocjeżene cjucź, dokelž je so jemu najebacź Londonske srěczenje a posdźische pschilubjenja politiske, kulturne, ręczne a sdźela tež hospodarske rune prawo pischeo bóle sapowědalo, a dokelž so dla wschelakorych napraunow we swojim wuwiću hacźi. Tute wobstejnosće so z wosjewjenjom mandatskeho knježerstwa z 2. haprleje hischće hórscha.

Němske knježerstwo je knježerstwo Južnoafrikanskeje unije wospjet prohnło, so by napjatosć w Južnej Afrizy z dorečenjom wotstronikło. Nětčischе naprawy w němskim dźelu wobhladowanja Krótkowjeczorneje Afriki zaczischcu sebi, so knježerstwu unije na wujednanju dźełow wobhladowanja niczo njeleželi. To k pschiwótsinju napschečiwnosczom powjedźe. Němske knježerstwo ma sa swoju winowatosć, so swój warnowazy hłós zdyschecź da a dobri nětko knježerstwu unije pschewostajicź, so so postara, so so z pschewjedźenjom wosjewjenja njeby częzka schloda nacjinila.

Němski wupósłanc z Mackensen so w Budapestu rozžohnował

Wuherski statny wjednik admiral z Horthy je póndźelu němskeho wupósłanza z Mackensena pschijał, so by so z nim rozžohnował. Kaž je znate, je wjednik Mackensena sa statneho sekretara w swonkownym hamcze pomjenował. Rozžohnowańska audienza nimale hodźinu trajesche. K njeje so gnědanje w najwužschim kole pschisamknu. Statny wjednik pschi tutej składnosći z Mackensenej swój wobras z podpisćmom pschepoda. Knjeni z Mackensenowa dosta jako rozžohnowańsći dar wobras mandatskeje statneho wjednika.

Wuherske knježerstwo je so z wotkhadźazym němskim wupósłanzom z někotrymi hosćinami rozžohnowało.

Dr. Schacht so do Brüssela poda.

Президент němskotatneje banki dr. Schacht so w tutych dnjach do Brüssela poda a tam dwaj dnjej sawostanje. Se swojim wopytom chze na wopyt wotmołwicź, na kotryž běsche gouverneur belgiskeje narodneje banki Louis Franck psched dlěschim czasom do Barlina pschijeł.

Jendźelska rozpomina dźělenje Palestiny

Politiski dopisowaćer Londonskich nowin „Morning Post" žebi myslił, so budźe kommisija dla Palestiny, kotraž so w tu chwilu w Londonje sthadźuje, namjetowacź, so by so Palestina do židowskeho a do arabskeho dźela dźěliła. S tajkim dźělenjom Palestina njeby wjazy jendźelski mandat była. Židowski dźel Palestiny by był dominion, to je kraj, kiž ma sam swoje knježerstwo a jako samokrutnježny kraj do jendźelskeho zwjetowcho knježerstwa hluscha. Wón by so do Swjaska ludow pschijał. Arabiski dźel by pod knježerstwo emira Transjordanskeje pschischoł. Tež Arabojo bychu mohli žydo w Genfu dostacź.

Dźělacźerske nowiny „Daily Herald" pišaju wo dwěma namjetomaj za dźělenje Palestiny. S jenym namjetom so žada, so so njewotwisnaj stataj wutworitaj, židowski dominion je swojim samsnym knježerstwom w jendźelskim zwjetowym knježerstwe a njewotwisnym arabiski stat. S druhim planom pak so namjetuje,, so so Palestina do autonomneju kantonow dźěli, na pschikład kaž w Schwizy. Pschi rozdźělenju mělo so nětčischе mandatske zarjadnistwo wobchowacź. Na salozku prěnjeho plana bychu židza zyły kraj pschi mórskim brjohu wot mórskeho saliwa w połnocy hacź do Gazy w połodnju dostali. Kraj, kiž by so z ranju hacź do Galilejskemu jězorej a w połnocy hacź k mjejam Ssyriskeje wupschestrěł, by milijonej židam możnosć k sapydleniu poskicił. W tu chwilu nětdźe 400 000 židow w Palestinje bydli.

Arabojo bychu měli zyłu zbytnu Palestinu dostacź a sbohom Transjordansku. Možno je, so emir Transjordanskeje nadknježerstwo nad zyłej arabiskej Palestinje dostanje. Sa Jerusalem a druhe ekscesczanske městna bychu wobsebite rjadowanja rospominaju. Wone maju być mjesenarodne a maju so jendźelski mandat Swjatka ludow scźinicź. Haifaski pschistaw dyrbi so pjecza dla swojeho strategiskeho wusnama jako neutralne pažmo pod jendźelsku kontrollu stajicź. Kommisija dla Palestiny njeje pak so hischcze sa žadyn tuteju planow rosćudźiła.

Gandhi najmłódši kandidat za měrowe Nobelowe myto

S Oslo so powě, so je so Mahatma Gandhi jako kandidat za Nobelowe měrowe myto postajił. Tuta powěsć je w Jendźelskej njelubje pschekwapiła. Jene jendźelske nowiny su zwěrcźile, so je Gandhijowe hłowne pschinoschowanje k měrej to było, so je njeměry w Jindiskej naschkarał. W tutym wisku nowiny na protestowe hibanje pschečiwo nowej wustawje w Jindiskej pokasuja a pišaju, so je Gandhi tón był, kiž je generalny strajk w Jindiskej wuwołał. Reuterez telegrafowarnja powě, so je organisatorija, kotraž so „Pschečerjelso Jindiskeje" mjenuje, Gandhija namjetowała. Lewizarski politikar, kotrehož mjeno so njemjenuje, je pjeza pozrědnistwy pschewzał. S druheje strony so powě, so je Gandhijowe kandidatstwo pola někotrych małych narodow pschihłosowanje namakało.

Khłostańske jednanje dla krajneje přerady w Francowskej

Franzowske wójnske ministerstwo je khłostańske jednanje pschečiwo prawizwynym nowinam „Le Jour" a pschečiwo žurnalistej Didierej Poulainej wotewrilo. Ministerstwo nowiny a žurnalista winuje, so su z wosjewjenjom nastawka wo „najkerpschej kanonje k wobaranju khłostanow žiwěta, wuda so wona zwjetam?" potajnstwa krajneho sakitanja na sjawnosć pschinjesłe.

Nowiny „Le Jour" rasnje pschečiwo postupowanju ministerstwa protestuja a pišaju: „Minister ludoweje fronty podawa plany franzowskich brónjow zwjetscenim Rußam, a naš dla spionaže na sakozku khłostańskeho prawo pschesłuschenja." Kaž z lista ministra wójnskeho namórnistwa, kiž je tutón pschepytowazemu žudnikej pósłał a kiž su nowiny wozsirschcźale, wuhadźa, so pschi swadze wo 10-zentimetrowym kanonu k wobaranju pschečiwo Ličadam jedna. S nowinskimi wosjewjenjemi je so wo nje pschewjele w sjawnosći zhoniło. Poulain je z wosjewjenjom nastawka kedźbnosć spionow na tutón material stožił a so tehodła winowaty sczinił.

Nowiny skóncźa swój nastawk takle: „W tutej zyłej małeznosći su so jara cźežke zranjenja tajeństwa skucźke, a to se stronu lětarstwowego a namórnistwowego ministra. Wobaj staj z jowjetskim Rußam plany najsćipschich brónjow Franzowskeje wudałoj. Hdyž z žurnalist tute jeho skutki sadźudźuje a žebi z tym khłostańske jednanja saftowi, ma sjawne mjenjenje winowatosć, tych sadźudźicź, kotriž k politiskim sameram krajne sakitanje wohrožeja."

Dr. Beneš do Beograda přijěł

Президент cźěskosłowakskeje republiki dr. Beneš je se swojej mandźelskej póndźelu dopołdnja we wobedźe tym czasu do Beograda pschijěł. Jemu su wulke statne witanje wuhotowali. So bychu Benešca postrowili, bě chu juhosłowjanski prynzregent Pawoł se swojej mandźelskej a sobustawaj regentskeje rady dr. Stankowicź a dr. Perowicź na dwórnischczo pschischli. Ssobustawy juhosłowjanskeho knježerstwa, pod wjednistwom ministerskeho presidenta, cźěskosłowakskeho statneho presidenta we wjeczornej sali dwórnischcza postrowichu. Hdyž běschtaj dr. Beneš a prynzregent Pawoł frontu cźestneje kompanije wotkrocźiłoj, do Stareho hroda dojěždżeschtaj, hdźež dr. Beneš na dnjach swojeho pschebywanja w Beogradze bydli. Beogradske hłowne dróhi su bohacze z chorhojemi wupyschene.

Prynzregent Pawoł a prynzeza Olga staj póndźelu wječor k cźěskosłowakskemu statneho presidenta Benešca a knjenje Benešcowoje w Starym hrodze zwjedźenju hosćinu wuhotowałoj. Na hosćinje so też sobustawy juhosłowjanskeho knježerstwa wobdźělichu. Prynzregent Pawoł w swojej narěcźi praji, so staj wobaj stataj z jenakimi idealemi měra a pschečerjelskeho zhromadneho dźěła za wschěmi ludami napjelnjenaj. Wulke zhromadne dźěło Małeje ententy je dale powjedźe, dokelž so załožuje niz jenoż na wozebite zajimy jeje sobustawskich statow, ale też na powschitkownym mjesenarodnym zajimu.

Dr. Beneš w swojej wotmołwje praji, so juhosłowjansko-cźěskosłowakske zhromadne dźěło też w pschichodźe to same wostanje a so hischcze zhłubschi. Mała ententa bě jenje njeje druheho pschała, hacź so by swój zajim jenak ważny z powschitkownym zajimom Europy wobhładowała. Poslednje Beogradske wobsamknjenja jeje stajneje rady su to hischcze ras dopokałe.

Hobrski strajk amerikanskich hórnikow so wotwobroćił

Hrožazy strajk 462 000 hórnikow amerikanskeje bruniowoje industrije, wo kotrymž w zobotnischim cźišće pišachmy, je so w poslednjej mjenischinje wotwobroćił. S tarifnym srěczenjom, kiž ma dwě lěcze płaczicź, so mjedy wo 50 centow wschědnje powjetscha a so 35hodźinski tydźeń sawjedźe.

Roosevelt žada stajnu amerikansku dźełowu słužbu

Президент Roosevelt je amerikanskemu kongresej pósełstwo pósłał a w nim namjetował, so by so stajna amerikanska dźełowa słužba sawjedła. Tuta słužba dyrbi dozbyła 300 000 mužbjenzow wobžahowacź a so za wulke melioracije, žadźenje lisow, pschečiwo sapuschczenju kraja a k wojowanju pschečiwo powodźenjam sastajicź. Hdyž tole pschewjedźe, Amerika ważnu krocźel bliže k winowatosinej dźełowej słužbje scźini. Dotal maju w Sjedmowczenych statach jenoż wěsty druzinu „nujowoje dźełowoje słužby". Sa wudźerjenje tuteje dźełowoje słužby je president hižo w swojim namjecze za hospodarski plan w januaru 750 milijonow hriwnow namjetował.

Jagoda sajatn.

Makolkawny nkbudai ichef GPU Jagoda-Herschel Jahoda, kotryj mějesche na pošledku městno pólšikeho komisara, je so zwojeho městna sdacz dyrbjał a sajał. Wěrnje njemu wocakuje so sjawny prozeß.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Wójnska rozprawa Španiskich nacionalnych

W zobotnischej nazionalnej wójnskej rozprawje je so wosiewiło, so su nazionalni wojacy swoje dobyte stejischcza na baskowskej fronce wobtwerdźili a wutwarili. W rozprawie so tež nalpomnja, so je 15 pschik'uschnikow czerwjeneje milizy a 20 zibilnych wosobow k nazionalnym wojakam pschescho.

Na fronce pola Burgosa bolschewikojo spytachu stejischcza nazionalnych wojakow nadobchacz. Tuczi pak nadobychu bes wulkeje prózy wotrainchu. Bolschewikojo wulku schkodu pozejchu. Na Madridskej fronce w někotrych wotdźelenjach artillerija zjiwischo dźelesche. Potodnische wójsko je nadobchi bolschewikow na fronce pola Cordoby wotpokasało. Nazionalni lětarjo so wotpjet na wobhonjenske leczenje puschczichu a na wojerske pschiprawy bolschewikow bomby metachu.

Nacionalni dobychu pjeć baskowskich městnosćow

W njedźelskej wójnskej rosprawje španiskich nazionalnych powě so wo nowym postupowanju nazionalnych wojakow na baskowskej fronce. Nazionalni wojacy su schtyri kilometry dale postupowali a su městna Olasu, Gardovillu, Ochandiano, Monchotu a Santa-Cruz-Ermite dobyli. Potodnische wójsko powě, so je so nazionalnym wojakam na fronce pola Cordoby poradźiło Vilsar de Reno dobycz. Wot tam wězy Don Benito a Villa Neva de la Serena wobkrjesa.

29 amerikanskich dobrowólnikow zajeli.

Kaž so z Pariza powě, su francowske nawjesne wyschnosće sazo transport 29 amerikanskich dobrowólnikow za bolschewiskku Schpaniłku zajeli, priedy hacz mózachu schpanilke mjezy pschekroczicz. Amerikenjo mějachu płacziwe pasy pschi sebi a rjekachu, so chcedża so jenoz na krótki wulket do Schpanielske podaczi. Njedźiwajcy teho pak jich do polizajskeho zajstwa zadźichu.

Prjedawši marokkowski sultan wumrěł

Prjedawschi sultan Marokkowskeje, Mulai Hafid, kiž wot wójnskeho czasa w Enghiemu les Bains pola Parisa bydlesche, je njedźelu popołdnju 1/2 hodźin wumrěł. Mulai Hafid běsche jedyn mnohich zynow pošlednjeho hamosłatneho sultana Marokkowskeje. Wón w swojim czasu njespokojnosć Marokkanow nad pschecjelnoscju k wukrajnikam, kotrejž jeho bratr holdowasche, wuwuzł a pscherjstwo swojemu bratrej wustupi. Po dleschim wojowanju jeho w lecze 1909 mozy Algecirskeho srjeczenja jako sultana pschipóznachu.

W lecze 1911 franzowske knjezerstwo sultanej Mulajej Hafidej zjwój schkit poskicji. Franzowske srjeczenje, kiž Mulai Hafid pod zymnym franzowskim czitschczom pschija, so 30. měrza 1912 podpisa. Worsy na to dóndże ke krwawym njeměram, Mulai Hafid so k lepschemu zwojeho bratra Mulaja Jussefa knjezenja wda. Mulai Jussef běsche nan nětcischeho marokkowskeho sultana. Mulai Hafid běsche najprjedy w Schpanielej zjiwy a wot wójnskeho czasa w Parisu, hdzez so z rentu ziwjesche, kotruz běsche jemu franzowske knjezerstwo pschisliwolilo.

Ultimatum franzowskich twarskich dźełaczerjow.

Swjatk franzowskich twarskich dźełaczerjow je knjezerstwu ultimatum połat. Na nim zada, so knjezerstwo hacz do 13. hapreleje „powróczenske" swjatki rospuschczi. Njewotwisny wot ultimata twarzy dźełaczerjo hischcze 10 milijardow frankow (1 145 milijonow hriwnow) kredita k wuwjedzenju zjawnych dźełow zadaju. W tutym zwiatku je so tež prajiło, so so knjezerstwo njesmě pschekwapjene pokazaz, hdyž budża twarzy dźełaczerjo nuzowani, pschewjedzenje druhich zadanjow pschetołczicz a se swojimi rědkami dźełodawarjow te kapitalazi'i nuczicz. W tutym swiatku so wo „demonstrazijskim dnju" rěczi, tola so nje praji, schto tutón dzeń wosnamjenza.

Pólska policija je 120 wosobow zajała.

W pólskim mjesce Lódzi je policija hobotu městnosć dźełaczerskich swjatkow pschepytała a 120 wosobow zajała. Pola nich běsche kommunistiske spisy a druhu poczezazu maczinu namakała. Njedźelu je Lódzska policija někotre zydowske dźełaczerske swjatki a zydowske towarstwo so krajnu wobu zakasała, dokelz běsche w jeje wobkhodnej městnosći tehorunja kommunistiske spisy nadeschla.

Budyske stawniske powěsće

Póndźelu 5. hapreleje 1937.

Narodźił je so: 3. 4. Bjedrichej Maksej Kuttigel, dekorazijskemu malerjej, dźowka.

Wumrěli su: 4. 4. Oskar Gustav Reinhold Schmidt, privatny blidarski mischtr, 72 lět. — Biedrich Wieland Schołta, kanonik, 22 lět. — Janej Kschižanej, kowarjej w Delnjej Hórzy, morwonarodzenej zym. — Korla Jurij Lehmann, schewski mischtr, 56 lět. — 5. 4. Pawoł Kurt Purscha, faktor w kamjenjoczischczerni na wotp., 61 l.

Pschipowědźiloj staj so: 5. 4. Erich Kurt Schiller, mischtr zamožedźadłow w Kreischi pola Drjezdżan, a Luisa Charlotta Großez, pomozniza w Budyschinje.

Prěnja łódź „Móz z radoscze" so do morza puschczi.

5 meje puschczi so na łódźiniży firmy Blohm a Voß we Hamburgu prěni nowy parnik sjednoczerstwa „Móz z radoscze" do wody. Satwarjenja maschinow, snutkowne zarjadowanje atd. ma so potom hnydom pschewjesch, tak so budże łódź w nalecu 1938 botmarjena. Łódź budże 25 000 tunow wobsahowacz, je 208,5 metrow dołha a 23,50 metrow schěroka. W zrjadu móże so 1460 ludźi pschijecz, ja kotrychž 248 dwě-łožowych a 241 schtyri-łožowych kabinow sa spanje kłuzi. Lubja łódze je něhdże 5000 kóżnych mtr. wulka, tak so móża wschitcy dowolenzarjo we wobjednym łežazym stole na łubi pschi puczowanju pschebywacz a nimo teho je hischcze dosć městna sa hry atd. Na łubi je nimo teho pluwarnja 10 metrow dołha a 5 metrow schěroka. Nimo teho budże tam tež městnosć na cisłosmuczowanje z jara wjele narjadami. Tu widzimy prěnju łódź sa „Móz z radoscze", kak so na łódźiniży firmy Blohm a Voß w Hamburgu twari. (Nowinarski hamt „Móz z radoscze", Scherl B.-D.)

Hanka, dźiwna służobna dźowka

4] (Pokraczowanje.)

To bě krute bdzenje we wbohej holzu; ale swojeho potajnstwa njemółesche so wotkrycz. Budyschc-li Handrij hdy pytnyć, kak so Hanka hacz do zyslow bdzesche, tak wona Idschowasche a so modlesche, wón njebudźischo so tak rosheżwał; wón znadł budźische z podwołenej luboscu potajnstwo wotkrył, ale Bóh njeje podarmo wczomaj druhich potajił, schtoż so w naš nutska hisa. Husto by zebi Hanka zamyślila, wotczahnycz, w czmowej nozy so sazo zhubicz, kaž bě so zhubiła je swojeje domiżny, a tola wona to njesamó. Wona zebi myślesche, so bnchu ju ludzo potom wobrěczeli, so je czerka kaž paduch abo hischcze hórje; ale njeschto druhe to bě sche, schtoż ju dzerzesche, schtoż pak zebi zama njewuna. Tak wboha holza jara czerpjesche: natwjetsche zboże bě jej tak blisko, a tola bě scherjenje mjes njeju a mjes zbożom, kotrej ju na wěczne wot njeho dzelesche! Ale druhich woczi tuteho scherjenja njewidzeschcz; wolacz wona njesmědzesche; nazhórsche porokł dnrbiesche pschenjesecz, kaž by rjekł, so j hordoscju a chrobloscju zboże wot so storka.

Tajke poroki czinjesche jej niz jeno Handrij, ale tež burowka, kotraż Handrijowu luboscz widzesche a zwojej sskukobnej, kotraż bě jej luba każ zotra, tuto zboże popschewasche, schtoż kózda hosposa njebudźischo czinika. Pschi taikich pschipadach mózesche so wona prawje roshoricz, so wobczeżujo na njedostatk dowery, haj, druhdy njemózesche so dzerzecz, na to pokasowacz, so drje ma Hanka nješchto sle potajecz, dokelz to ani jej, kiž to tola tak derje měni, dowěricz nochze.

To Hanka czujesche z hórkoscu; wona mějesche prawje hubjeny napohlad, a tola njemózesche so wotzkalicz, sabywschi so by mohła scherjenje zahnacz, kotrejż stejesche mjes njeju a mjes jeje zbożom. Tu sta so na stare Nowe lěto, t. r. na tym dnju, na kotrejż budźische po starym waschnju rusleje protyki Nowe lěto padnyło, a kotrejż bu, kaž tež stare hody, priedy hischcze powschitkownje na wsach zwjeczene, někotre pak jeno hischcze w někotrych hórskich krajinach, so dyrbjesche Hanka z burowku do Wonez. Tón dzeń běsche na wiczny dzeń padnyć; mnoho ludu tam běsche, a wjeżele bě mjes młodymi ludźimi, mjes tym so zebi siari mnoho powjedachu wo Franzowsach, wo kotrychž běchu rěcze, so so tam kraja chze, ale so chzedża jich drje wotehnacz. Jeno wobkładnjwe rjekowachu tu a tam někotři njesajsne słowa wo swobodnosćt a runosći a wo krutych Wernstich knjesach, a to bě derje sa nich, so běchu tak kedźbliwi; pschetoż horjeżo hidźachu Franzowsow hacz nanajbóle. — Swjeże wězy wobstarawschi thwatasche burowka do korczmy; pschetoż i Wonez njekhodzesche prózdna domoj, wożeże niz na starym Nowym lěcze. Wona chzyschc Hanku zbożu wzacz, ale ta nochzesche, wona samolwjesche za, so niczo njetrjeba, a jeli so byschtej wobej tam nuts schkej, so bychtej dyrbjałej thwatacz, dokelz doma nichtó dźeła njewobstara; jeli so pak by wona do prédka schła, może burowka wostacz, każ so jej lubi, doniż njehy towarstwo na dompucz namakała, abo zamo pschtleznosć z sebu.

Hdyż zebi takle hromadze powdachcżej, pschinidże Handrij z nimaj, stupi so na hospodnym stronu a rjekny Hanzu, so nětkole dyrbi nutź; so by jemu to tola dźiwno było, so holza do korczmy nochze. Hanka wosta kruta a wotpokaza to pschitkownje, so wona njemóże znjesez, wona rjekny, a so doma nichtó hołwodarstwa njewobstara. So wona dyrbi hicz, rjekny Handrij; so może picz tak mało, każ chze, a wolenicz, hdyż chze; a tas chze wón tola zhonicz, hacz so wona jeho haniśnje abo njehaniśnje?

So je tola hłupje wot njeho, rjekny Hanka; so dyrbi wón tola wopomnicz, kak mohła so thuda zlużobna hanibowacz burca, a so njedyrbi hnydom hyczi, ale so je to czaj żiwjenja jeje waschnje było, so njepyschicz je zkowani, ale najprjedy rosmyślecz, potom rěczecz, a pschi tym wostacz, schtoż je so prajiło. Dobra burowka, kotraż jara mało wo druhich pschicżinach wědżesche, dyżli wo chzyżeju a nochzeju, powzdasche miłowacz a rjekny, so je to tola dźiwne czinjenje, a so, hdyż je ju sa jeje czaż dobry a czesny hólz dżył na wino wjesch, je so hańbowała, so je so jemu sapowědźiła, a jemu taiku hańbu nacżinila. Nětkole pał niczo druhe njeje, schtoż mohło człowiski hnéw tak roshoricz a jeho żadan'e tak skruczicz, każ tajka pomoz; teho dla nastajowasche Handrij dale bóle a chzyschc Hanku z mozu mjłowacz. Ale Hanka so saprě. Duż rjekny Handrij w hnéwje: „Nó haj, ty żama najlépje wěsch, czeho dla zebi do żaneje korczmy niewěrisch; ale jeli ty nochzesch, ju druhe." Duż wostaji Hanku na bok a hrabny thwatnje druhu Heimuhwilsku holzu, kotraż runje nimo bżesche a jeho zwólnuje jeżehwasche. Burowka hrosnje na nju pohladny a rjekny: „Sladaj, nětkole maisch!" a dżesche żady. Tu nětkole Hanka steżesche a wutroba chzyschc so jej puknuczi, a hnéw na Handrijowe pobhladne złowa a żarliwosć na zwólnuwu holzu bidźische bżes mała dokonjała, schtoż lubjesć njesamó, a budźische in sa Handrijom ićhnała. Tola wona so dobżerża; pschtoż korczmy, w kotrychž bě czejcz a samożen'e jeje zwójzby zahinyło, wona hidżesche, a to tež teho dla, dokelz bě w nich na'wjazy strachu, so mohła byczi żpósnota abo to mohła nětchte zhonicz wo zwojim mannu. W korczmach so ludzo zhadżu'a, a tam zebi zhwile b'eru, rospominaczi a wotżudżecz, schtoż pschi spěchnym sekkanju na dróży nimo bże a njewobkedżowane wostanje. Hanka bżesche domoj, ale tak czima njebě w jeje wutrobi'e żenje było z tych dnjow, na kotrychž bě so jej njezboże stało. Najprjedzy njemózesche so bżes mała p'akana bohżerżecz; ale wona to je w'ejej mozu podchlischcza ludźi dła. Potom luźozi so w n'ej da'e bóle hórke czmowe hram'enje. Tak potajkim so jej w'edżesche; wona njeżnuedżesche niz jeno żenje zbożowna być, ale njebżesche nimo teho hischcze wożeżebe c'wilowana a do podhlada brana być, a wona dyrbjesche zebi to dacz lub'ej a njemózesche so wuprawnjecz. W jeje wutrobje dowaw'esche dale bóle to wotmyślenje, so wschitkich ludźi dale a bóle skalicz, nikomu wjazy niczo n'edowěr'ecz, ani wjazy powdacz, dyżli hyrbjesche, a tak rucże, każ móżno, so wot tam wotżalicz, hdżez możachu ludźo tak pschecżiwo n'ej być.

(Pokraczowanje jczhnje.)

W Budyšchinje 6. hapreleje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Ludk wopiči 'nož z drastu hłupje hraje.
Serb namrětu po wótcach drastu žada,
Mać serbska cuzyoh trundlow nima rada,
Hdyž z nimi serbska česć a pyoha tłaje.

ł. Ćišinski: Serbske druźki.

— **Wo wjedrje.** Wšitko nižiny na wjedro w naschich stronach je popuschčił. Nižina ßo k ranju wotßaluje. Mišlichi mórśki powětr pak hišo ßako nowu nižinu pschipławja. Jeje kromy ßu ßo hižo hač do Belgiskeje a Hollandskeje sdlžiłe. S teho móžemy ßudźić, ßo mamy po nałtwórnym wuwćrdźenju nowe pomrócenje wocakać. K dośchańu drje nutśe hišćeze niebóndże. — Nutśe ßrjedu ßtónćko 5,24 hodź. schadźa a ßo 6,42 hodź. thowa. Mjeßačk schadźa nutśe rano 3,21 hodź. a thowa ßo popołdnju 2,13 hodź. — Wežera wjeczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer plus 2 a najmyschčischa dnjowa temperatura 10 ßtop. cźopłoty. Dźeńßa rano we 8 hodź. barometer 742,5, hygrometer plus 2 a najnižscha nózna temperatura 7 ßtop. cźopłoty.

— **Wuhladny na wjedro ßa jutśischu ßrjedu: S wopredla rjane, popołdźiścho njewćrśte wjedro.**

•

— **Pola nałutowarnje města Budyšchina** je ßo w měßazu měrzu 1937 w 4 609 dźełbach 362 250 hriwnow złožiło a ßo w 2 054 dźełbach 246 554 hriwnow wotßchońnyło. Potajkim złożenja pschećiwbańtychu wuplaćenja wo 115 696 hriwnow. W tutej ßumnje je ßtare a nowe łutowanje ßiednoćene. Wobßtatk kontow dozmła 42 730 kontow ße 14 428 392 hriwnami dobrońtśeja łutowarjow wućijenjeche. W tuttym ßwißku ma ßo hišćeze dodaćź, ßo běśće 1. hapreleje t. ł. łutowanje (złożenje) we ličbje dźełbow tak wyßoki ßchodźeńć bozpěło kaž hišćeze jenje.

— **Hłowna ßhromadźizna Budyšće bobrowólneje wobory.** Schtwórtk 1. hapreleje wjeczor ½8 hodźin zyła wobora wot měśćańßkeje wohnjowneje ßtrjełeńje ł hudźbu do Ździeknje na łětnu hłownu ßhromadźiznu ćeńhnjeńće. Woborny wjednik Heute hłowny ßhromadźiznu wotewri a wobeßće dezernenta měśćańßkeho wohnjohaßcherßtwa měśćańßkeho radu Krala, ćeßtneho wopalneho direktora Górlinga a ćeßtneho kommandanta Eckhardta powita a potom łětnu rośprawu pschednjeße. Wobora je ßo w poßlednich měßazach dołpołnje pścheworiła. Wot łěta 1936 je ßo wona jako offizialny pomozny organ policiji pschidruśiła. Wobora je ßo nětko tež do zyle hinaßchich prawow pscheßadźiła a bu ßiednoćenßtwo ßjawneho prawa. S pschidrunjenom k policiji pak tež wjeßcha pßchikaßowa móz wobßteji. W poßlednim cźaßu woborje na dorośtu nieje pobrachowało. Hdyž pschihódniśche wjedro ßaßtupi, budźe ßo wobeßće pschi narjadach ßmućowarć. S rośprawy wo dźełkowośći woborny njech ßo tu wopßewi: Alarmowe mußtwa ßo 64 króćź ßawołachu, mjes ninii 4 króćź na wóy k wohnjam do Krakez, Kobłiz a dwójich do Khelna. K tudomnym wohnjam ßo wobora 27 króćźo ßawoła, 22 króćź k pomozy pschi njeßbožach a k dwuhemu ßapßchimjenju. Sa powćrtrowym ßchkit je ßo tji króćź ßmućowała. Nimo teho je ßo wobora pschi wßchelakich druhich ßarabowantach wobdźełika. 48 ßmućowanjow ł jenym hłownym ßmućowanjom a poßedźenjom wjednikow je ßo wotmołko. 31. měrza 1937 měśeśche wobora 141 muži aktiwnych bohußłapow a 14 powołańßkich wobornikow, 27 muži ßtarobneho wotrjada ł cźeßtnymi ßobußłapami. SSaßtupiło je 14 muži, ßo mußamßko a mußtupiło 21 muži. S poßłanjenjom ßo ßemrětaj towarßchej Reinhold a Kołsch poćeßćeßchćaj. 5. oktobra 1936 je ßo zyła wobora pod pschißażbu wßała. Tehdy ßo tež ßtarobny wotrjad załoži. Počeßćenje jubilarow budźe 2. oktobra 1937, na žnjownym dźaknym dnju. Haßcherßki miśchtr pschednjeße rośprawu wo pokładni. Měśćańßki radu Kral ßo wßchitkim towarßchom dźakowaße a wjednißkej radźe ßnowa ßwoje dowćrjenje wupraji. Woborny wjednik wopalneho miśchtra pom'enowa, pschepoda jemu wjednißtwo 3. haßcherßkeho cźaßa a jeho do wjednißkeje rady powoła. Potom ßledowaße ßapßchißkahanje 12 wohnjowobornikich ćakanjow, kiž ßo haßcherßkim cźahanm pschidźěła. Tež ßo noworoßdźělenje rewćrow powćrtrowneho ßchkita a pschißłenje ßopaćićhow k tutym wośjewi. Dokelž ßo wohnjowobornißka ßchula ßa SSakßku naßynu w Drježdźanach wotewri, maju ßo pschihotowańße kurßy pola woborny ßawjeść.

S **Dobrußche.** SSaßdźenu ßobotu wotmě ßo ßa ßahrodkarjow prěnje wukubłanje w tutym łćeße a to popołdnju w 5 hodź. Najwjetßchi dźěł ßobußłapow ßo na nim wobdźěli. Pschi tym ßo pokaßa, kak maja ßo ßadowe ßchtomy wobrěßaćź a kak maja ßo tute dale wothładowaćź. Po tym ßo ße ßwćtłowobrahami wßchelake thorośće a wothładanje ßadowych ßchtomow a rośtlinow pokßłowachu. We prěnim rjedźe ma ßo wćzwukłońnje a ł cźaßom hnojićź. Tež ßo na to pokaßa, ło maja ßo we najbliśchim cźaßu žony ßobußłapow jako ßwužiłowarki feleniny a ßadu wobßeße ßwotaćź a wukubłaćź. Towarßchowny wjednik Heinrich ßadaße tóždeho ßahrodkarja, to by ßtónćnje róże w ßwojej ßahrodźy płahował, dokelž wolij ł tutych rózow je jara drohotny.

S **Budeßcz.** Duzy domoj ł pola konjej do wośa bu Pawoła Krała ł Raschowa ßapßchehn'enaj ßo ßpłośchićhtaj a cźeknyßchtaj. Pschi tym padny hur Kral ł wośa, tak ło wós pßches nje ßo dźeßche. Kral je ßo cźežźo ßranił.

S **Bórka.** SSaßdźenu ßobotu měśeśche tudyßche woješke towarßtwo we wjeßnym hoßćenzu po dleßchim cźaßu ßako mćßačźny appell, kotryž poda wjednißtwom nowopomjenowaneho towarßtwoweho pschedßydźy Jana Cźornaka ł Delnjeje Kiny ßtejeśche. Pschi tutej ßkładnoßći ßo ßa ßaßtupjerja pschedßydy poßłaji towarßch Bjenada ł Hnćwßez, jako potkadnik towarßch Gustav Hilbenz ł Hnćwßez, jako ßapißowaŕ towarßch Steinert ł Delnjeje Kiny a jako ßleßerßki miśchtr towarßch Wjela ł Delnjeje Kiny. Do towarßtwoweje rady wuźwolichu ßo towarßchojo SSßykora, Steinert a Wjela.

S **Budyßchinka.** Gmejnßka rada wobßamkny, ło wjeßnu dróhu w dołhoßći 200 metrow w tutym łćeße da pleßtrowaćź. Pschedbćžne dźeła, kotre w nadróßnej hrjebi klaßćź, hnydom ßapoćznu. Namjet. ło by ßo wßchitkim, kiž ßo w Budyßchinßku wożenje, Hitlerowy „Mój boj" jako dar pschepodaŕ, ło pschißa. Jako wćzwukłońneju ßa ßtótne thorośće ßu w Budyßchinßku SSchkleńćerja a Schćepana, w Pschiwćzijach Hradßeho a Mjeŕwu poßtajili.

S **Kamjenza.** W nozy ßpali ßo brožnja hoćzenzarja Heinricha Krjećmarja ße Schwobiz. Wßchć w njej hišćeze ßo thowaje žně ßo ßobu ßpalichu. SSjes dwěła je ßapaleŕ woheń ßałožił. Hižo pßched dlećhim cźaßom bě ßo woheń ßałožił, kotryž pak ßo hišćeze ł cźaßom ßala.

Z **Radworja.** Njedźeła „Młoda Jutry" pśistupichu tu po zwućenym waßnju dźěći prěni króć k ßwjatemu woprawnjenju. Rjanu lićbu dotalneho druheho ßulßkeho lěta wjedźeße wosadny knjez farař do cyrkwje. Ze zaßwěćenej ßwěćku, kotraž běße z myrta wobwita, hóley w ćěrnym wobleku, holey pak we bělej draśe a z myrtowym wěnćkom na hłowje kročachu za khorhojomaj. W prědowanju, kotreż běße tutón króć po ßwjatym ßóenju, pokaza knjez farař na waßnoßć hodźiny a předßtaji dźěćom a też ßtarßim winowatßtwo, kotreż jim z tuteho dnja wosebje wurośtu. Potom kročachu dźěći k woltarjej a wobnowichu tam kśćeńße ßluby. Božu mßu porjeńći cyrkwinßki khór z wjacymi rjanymi ßpěwami. SSwjate woprawjenjo dóßtachu wćzo najprjedy dźěći a to nic při keholkach, ale při ßchodźoućich woltarja. Po dźěćimi přißtupichu też ßtarßi w bohatej liśbje k blidu Bożemu. Po Bożich ßłużbach buchu dźěći zhromadnje fotografowane.

S **Khelna.** Njełbože ł motorßikmaj kokomaj ßta ßo tu wćzerawßchu póndźelu w blißkoßći Domichkeje pjekarnje. Motorßki koleßaŕ pschijědże ł Radworja a chcyße ßo na mjenowanym měßnje na ßtatnu dróhu ßawinuŕ. W ßamßnym wokomiku pschijědże druhi ł Budyßchina na ßtrenu k Wojerezam. Wobaj padźeßchtaj a ßo ßranißchtaj. Autowy wobßedźeŕ Lenerenz wotwjeße ßranjeneju, mjes tym ßo běßchtaj ßo dla winy na njełbožu wuźehnałoj, do jeju bydlenja.

S **Wulleje Dubrawy.** Tři wobßarujomne njełboże ßtachu ßo krótko ßa ßobu w tudyßchej porzlinarni H. Schomburga a ßynow. Dźełaćźeŕ G. Mark pschijědże ł ruku do kołojteje pity, tak ło ßo jemu pokaßowaŕ wotrěßnu. Něßchto dnjow podźišcho maßaŕa Krauźu ł Małßeza cźerjaŋy waß hrabnu, tak ło ßebi kulku nohi ßłama. A ßaßdźenu ßobotu ßo dźěćaćźeŕ kachli M. Frömter ł naßcheje wźy w kupjelach tak njeßbożownje wobßuny, ło ł wobliczom do kromy wanje dyri a ßo khětro cźežko ßrani. Wßchitkich ßnjeßbożenych dyrbjachu do Budyßkeje khorownje dowjeść.

S **Wojerez.** Do łěhwa dźełoweje ßłużby je ßaßdźenu ßobotu nětkuje 200 muźt nowehu łěknika ßaćahło. S wjeßcheho dźěła pschikkadźachu ł Driežźan a wokoliny, ł Rudnych hór ße Zitawßkeje wokoliny a też ße ßakßkeje Hornjeje Łužicy. Też do SSpalowßkeho łěhwa ßu muźołjo dźěłoweje ßłużby ßaćahnyli.

S **Wojerez.** (SSwinjaze wiki.) Poßledniju ßobotu běźku na wiki 412 proßcatow pschebohaćje pschiwjeßli. Wobthod bě źiwy, tola płaćißny běchu khětro tłoćzene a pohibowachu ßo mjes 11 a 14 hr. ßa ßtakśeze, 15 hacź 17 hr. ßa ßylniśche proßata. Wiki ßo zyle njewuprośdnichu.

S **Cjorneho Khołmza.** SSßwole 84. narodninu ßwjećeńćeße wudowa Hampelowa w kole ßwojich dźěćźi. Njedźiwaju wośtoleje ßtarobu je cźika a ßtrowa.

S **Pjeńća.** Cźeźke wobthadne njeßboże ßo njedźelu w ßaßnych popołdnißkich hodźinach na Zahanßkej dróźe ßta. Motorßki koleßaŕ po dróźy na hwaŕim motorßkim kole jědźeśche, jako jemu 3 lět ßtare dźěćco dźěłaćźerja Feßta do koleßa pschihběža. Dźěćco, kotreż mjes prědnje kolo a motor wichnuźe, ßo někotre metry dalcko ßobu wlećeśche. Cźeźkoßranjene je wotnjeßechu, a hišćeze ßame popołdnju je wumrěło.

•

Nowe łěhwa ßónßkeje dźełowe'e ßłużby.

SStatna dźełowa ßłużba w SSakßej je ßpoćatk hapreleje 1937 dalßche łěhwa dźełoweje ßłużby ja ßónßku młodźinu ßarjadowała a to w Łubowje (w Łubijßkim wokrjeźu) w SSebnizach, w Deknim SSalomju, w Habrachćizach, w Lauterau, w SSchneebergu, w Lengenfełdu a w Rodewißchu. K 1. meii ma ßo dalßche łěhwo ßa ßónßku dźełowu ßłużbu w SSchönbornje pola Wolkenßteina w Rudnych horach ßałožićź.

Cźehodła tak mucźny?

Někotśi ludźo cźuja ßo nětko, hdyž naleźo pschikhadźa, mucźni, ßłabi a bjeßłóchtni. Ludźo ßu ßami ße ßobu njejpokojom, a njewědźa tak prawie, ßchto je ßo ł nimi ßtało. SStónćnje ßo wßho na nałétne wjedro ßtorźi. A tola cźłowjeßej nećhto pobrachuje. Wobkeźbowana nałétna mucźnoßći ma ßwoju pschićinu w njedoßtatku witaminow. Cźeźko tute vitamy trjeba, hewak nima pruźnoßć a móz k dźěłu a je ße khorośćam lohzu nathilene. W ßmje a ßaßnym naleźcu je naße ßeźiwjenje thude na ßeleninach a ł tym thude na vitaminach. Tohodła tuta mucźnota w naleźcu. Najlépje tomu ßadźěwamy, hdyž wjele thłaßeho kalu jěmy, kiž je ßyry pschibłotowanm. Kißały kał naßtanje ł kißanjom w mlócźnej kipalinje. Pschi tym naßtanu w nim wßchć drohotne natwarne wutki. Nimo vitaminow B a C wobßahuje kißały kał ßa tworjenje krwe waźne żelezne a mineralne ßele. SSa ßkruczenje koßći je wußnamny jeho wulki wobßah kalka. Lećaŕßay waźna mlócźna kißalina rjeźi ßrjeŵ a wotßtrońa jědy. Pschi tym je kißały kał tuni, potajkim prawe ludowe ßeźiwjadło. — Schtóź chże ßo psched naßtélnej mucźnoßći ßchkitaćź a drohotne natwarne wutki cźełu pschiwobroćźićź, dyrbi tłhały kał jěść.

Wusudźenja

S Snowa ßo pßched druhej wulkej thłoßtańßkej komoru kraźneho ßuda njemorałne źiwjenje a pschełewane poćinjanje wjazy króćy pokhłoßtaneje ßebańki (Hochßtaplerin) Heleny Markaty Metzgerez ł Mühlberga nad Łobjom pschjedenawańche, kotraž bě ßebi łoni w Budyßchinje a wokolnych wßach dopuschćała, doniž ju 5. oktobra 1936 w Dećzawje njeßajachu. Lawnißki ßud w Budyßchinje bě Metzgerez 12. februara 1937 dla wośpjetneho jebanßtwa a wośpjetneho paduch'ßtwa w dwěmaj pschipadomaj k 2 létomaj jaßtwa ßakuźił a nimo teho jej pjenježne thłoßtanje we wyßokoßći 300 hr., abo dalßchich 30 dnjow khłoßtarnje napołoźiś a na 5 lět jej cźeßtne prawa wotrjekł. Pschepytowańßka jatba bě ßo jej pschiliczyła. Powokanje, kotreż bě ßaßudźena ßapadała, dźěśche pßcheciwo wyßokoßći khłoßtan'a. Khłoßtańßka komora ńemźeßche ła prěnja inßtanza ßa

Hospodarski rozhlad

Wutoru, 6. hapreleje 1937.

Wčerawße kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendzelski punt	12,19	100 českost. krónow	8,656
100 šwajc. frankow	56,72	100 franc. frankow	11,465

Barlinßka burßa, 5. hapreleje. Na ßpoćatku tydźenja běchu pschikazy je ßtrony klientele ßaßo w jara małym rośmeru dóßchłe. Dokelž tej burßowny wobkhod ł powołanja nima wośebitny ßajim ßaleźeße poßtajenje prěnich kurßow ßwjetßcha na pschipadach. Powßchitkownje wßchak mózachu ßo akzijowe wiki jako khětro krute wobhładowaćź. Na rentowych wikach njebě pßchemjenjenjow.

Barlinßke źitne wulkowiki. Na ßpoćatku nowehu tydźenja ßapocźa ßo wobkhod jenoź pomału a pohibowaße ßo w dośćź mérnych kolijach. Pośkićenja ratarßkeje ßwonka ßamóenjeßtéje akzije ßu jenoź mérne, wośebje tež, dokelž wjedrome pomćry k nakładowanju njeßhoja. Młyny pytaja khlébowe źita nuźnje nakupićź. We provinźi ßu ßaßtarańße możnoßće ßdźela hišćeze pschihódniße. Muki ßo derje pschedawaja, jenoź pßchenična mukowa typa 1050 ßo pomału pschedawa. Indußtrialne jećźmjenje lédy na wiki pschihthadźeja.

Wežera płaćißne w Barlinje zentnaŕ

pßchenicy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožźi R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jećźmjenja G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr., — wowßa H 10 7,85 hr., H 13: 8,50 hr.

Płaćizny na Barlinßkich produktowych wikach.

Źito a wolijowe ßymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	5. 4.	2. 4.		5. 4.	2. 4.
Pßchenica	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
jećmjeń now.	—	—	módre łuniny	16,0-17,0	16,0-17,0
jećmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosuśk	—	—
pßchenična muka	27,50	27,50	lany wosuśk	16,38	16,38
rožna muka	22,25	22,25	ßuch. truhanč.	9,17	9,17
pß. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
rožne „	10,10	10,10	ßyno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rožna ßłoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pßchenč. „		
lane ßymjo	—	—	wowßna „		
pjeluśki	26,0-29,0	26,0-29,0	jećna „		

Płaćizna za pßchenicu za wuploźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wuploźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za jećmjeń za wuploźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płaćizna za wows za wuploźerja 10: 157.0 13: 170.0

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dućmanj; za łokalny dźěł a přiłopk Marko Smoleŕ; za nawóźtki Pawoł Krjećmaŕ, wßitcy w Budyßinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyßinje.

D. A. III. 1937 1852. — Tu khwilu tarifna liśćina čo. 6 płaći.

Dopokalane, so je Metzgerez pschi dozpočku poschonki we wyschokoschi 20 hr. wot sastojnika na wotp. Zweho s jenanskim wotpohladom postupowała a so je krawja we Budyschinje se swojimi wubawanjemi k sešchizu a wudaczu kostuma pohnuła. Mjesesche so sa to, so je Metzgerez wotpohlad měła, poschonku wróćicz a so je s pschizinu podacza kostuma bjes pschedkhadneho saplacjenja krawzowa snajomnosć s lubkowarjom Metzgerez a wšitke wuskupowanje tuteje kyle. We wobkmaj pschipadomaj Metzgerez wuwinowachu. Spósnachu pak ju sa winowatu, so je pola pschiwsunych w Barlinje se swojim wuskupowanjom jako zenjena žona a s pokasanjom fotografije swojeho lubkowarja jako swojeho muža tutnch k poschonju we wyschokosci 20 hr. pohnuła. Tež mjesesche ju sud sa pschepokasanu, so je s wopraschnym wubawanjom samoženja, kotrež njemjesesche, kaž tež s wubawanjom, so hórsy wjetschi pjenjes wotzakuje, hosczenzarja w Driezdzanach pohnuła, so jej sa 230 hr. jeziwjenje a bydlenje podawasche. Powolansi sud dale swjescži, so je Metzgerez w Driezdzanach frisera wo 3 10 hr. sa zolmjenje wlosow a druhe malicklosche siebała, so bě dale dwěmaj mandjelstimaj w Driezdzanach a w Cotta. bdjej bě bydlila, pjerschczenjej, spódnje kholowu a dwě zónskej koschli kradnyła. Prjedawschi wusud wróćiwschi sud Metzgerez dla wotpjetneho jebaństwa w 3 pschipadach a dla wotpjetneho paduschstwa w dwěmaj pschipadomaj k 2 ktomaj a 4 měsazam khłostarnje a k pjenjezenemu khłostanju 300 hr. abo k dalschim 30 dnjam khłostarnje sasudži a jej na 5 lět zjesne prawa wotrjekny. Pschestrowanska jatba so wot khłostanja wotliczi.

Hudźba – wumělstwo – dźiwadło

Donjzy kosakoje w Budyschinje spěwachu.

Donjzy kosakoje pod wjednistwom swojeho sławneho dirigenta Ssergeja Jarowa masa w Budyschinje jara dobre mjeno. Czeschzowarjo tuteho mischtrskeho khóra njeschčerpliwje na jeho pschikhod, kotrzž je po šwuczenym waschnju wokolo jutrow czakaja. Hackruniež Donjzy kosakoje tón ras do Kehelernje pscheproschowachu, kotraž městnosć dawno nima tak pschiwomnu akustiku kaž Krósna, bě tola wopyt pomérnje jara dobry. Sserbšzy czeschzowarjo tuteho khóra běchu sjamo s najdalschich kónzow naschese Lu[illegible] pschikhwatali. Programm wobstejazy s nabožnych, wótczinskich a žortnych kompozizijow, běschе tak bohatn, so wot šwoschatka hacz do kónza dlakne pschipobkuchanstwo dospołnje putasche. Możesche hluboki jaczischcz bjes dwěla šwostajt psalm 56 „Bože wuskuisch moju modlitwu", kotrzž je šwojim wuskupnym poniknym proschenjom a mózným wusnawanjom Bóžskeje wschehomocy pschemózaz jaczischcz na pschipoštuchari czinjesche. Tež tón ras šu žebi Donjzy kosakoje w Budyschinje k dotalnym starym pschecielam wjele nowych dobył.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das im Grundbuch für Bautzen-Stadt Blatt 85 auf den Namen **Karl Ernst Halschke** eingetragene Grundstück soll am **Freitag**, den **2. Juli 1937, vormittags 11 Uhr** an der Gerichtsstelle, Saal 141, im Wege der Zwangsvollstreckung versteigert werden.

Das Grundstück, Flurstück Nr. 85 des Flurbuchs für Bautzen, Nr. 212 der Ortslifte, ist nach dem Flurbuch 4,5 Ar groß und nach dem Verkehrswert auf 6500 RM geschätzt. Die Brandversicherungssumme beträgt 15300 RM. nach der Schätzung vom 30. April 1931; sie entspricht dem Friedensbaupreis vom Jahre 1914 (§ 1 des Ges. v. 18. 3. 1921, GBl. S. 72). Das Grundstück liegt in der alten Stadt, Siebergasse 3. Es besteht aus einem Wohnaebäude mit zwei Anbauten. Das Wohngebäude enthält im Erdgeschoß eine Wohnung, eine große Durchfahrt, die Schuppen für die Wohnungen und einen Niederlagsraum. Im 1. und 2. Obergeschoß befinden sich je drei Wohnungen. Im 2. Obergeschoß ist eine Stube außerdem einzeln vermietet. Das Dachgeschoß enthält die Bodenkammern zu den Wohnungen. Der bauliche Zustand des Gebäudes ist schlecht. Der Ersteher hat damit zu rechnen, daß von der Baupolizeibehörde Instandsetzungen des Gebäudes verlangt werden.

Powěsće z cyłeho swěta

Wulka woda w Moskwje

3000 ludźi dyrbi swoje bydlenje wopuschczicz.

Po dołhich njepschestawazych deschczach a po rostaczu šněha je woda rěki Moskwy a jeje pobocznych rěkow tak pschibywała, so je dźěła 6 metrow wysche normalneho stupika. Na pschestrěni Moskowskeje rataršeje wustawacz šu wody wulkeho haczenja spuschczadła pschedrěte a pschi Jaroslawskej dróży nowe rěczischczo 8 metrow schěroke a 3 metrow hluboke wudrěte. Strach je, so wody 5tkhodate twarjenje ludoweho kommišariata a wulki dźěl dróhi podmlěja. W šuždobnych twarjenjach šu šwjetschа wschě pinzy, haj šamo prěnje poskhody domow pózdrjene. Tež rěka Jauza ma wulku wodu. Nětkle 750 wobydleri dyrbjesche šwoje bydlenja wopuschczicz. Wschо hromadze je nětkle 3000 wožobow dyrbjało šwoje bydlenja wopuschczicz.

Němski parnik „Borkum" w mórskej nuzy.

Němski tworowy parnik „Borkum" 3600 tunow wulki, kotrzž bě s Bremena do Houstona (USA) wujěł, je pschi cżežkim wichoru połnocznje kupow Azorow do mórskeje nuzy pschischoł. Němski parnik Bremen tutej łódźi jako prěni na pomoz pschikhwata. Łódźiny kommandantowy wúšt je wottorhnjeny, łódźine wjeslo wobschkodzene a kapitan Baronski je sranjeny. Jena wožoba bě pschi cżežkim wichoru smjercz poczerpika. Nemške wójnske łódźe tehorunja wohrożenemu parnikej na pomoz khwataja.

Musej sa khartu.

W museju w Altenburku w Durinskej je wulka jadna sbérka hrajnych khartow, s kotrychž nětkotre šu jara historiske a sluzachu w šwojim czasu hrajnym sli poczinkam a sabawje jara wusnamnym wosobam. Sbérka Altenburgskeho musejа wopschija psches 4000 kompletnych khartowych hrow, ke kotrymž w poslednim czasu je dalschich 900 khartowych hrow pschistupiło. Su mjes nimi kharty, s kotrymiž hrajachu němzy khežorjo, franzowšzy, schpanišzy, jendželšzy kralojo, kharty wusnamnych wumělzow, mjes nimi šu tež te s lěta 1474, kotrež šebi šhotowi sam wulki moleř Albrecht Dürer. We Altenburgskim museju je tež dźełarnja šrjedźnowěkoweho cżišschczerja khartow le 150 sa cżišschcz pschihotowanymi drjewjanymi a miedźanymi klischejemi, kotrež tehdy sa cżišschcz khartow sluzachu.

Létadło pschipowěhnje sa powětrowu łódź „Hindenburg".

W Ameriży šu šo s wulpěchom pospyt cżinile s létadłom pod powětrowej łódźu šo pschipowěhnyć. Nětko je šo tež w Němskej na powětrowej łódźi „Hindenburg" sa tajke pschipowěhnjenje trěbna naprawa pschihotowała. Ma saměr, so by šo pschesranje pósty hišcze bóle pospěschilo. Może šo tak se spěchnym létadłom hižo startowana powětrowa łódź dozpěć a pschijimanje pósty sa tutu słužbu na posdźišcho potoczicz a dale tež psched pschistajenjom łódźe może šo pósta prjedy wotnjesc. Wyschi Udet je jako prěni tute pospyty s wuspěchom wuwjedł. Tu widźimy, kak šwoje létadło pod pschipraweje naprawu saspinknjenz spyta.

(Freigegeben durch RPM. (Scherl Bilderdienst, M.)

Posledn'e politiske powěšće

Khłostańske jednanje přećiwo de la Roquej

Psched nětkotrymi mikazami běsche šo pschepytowanje pschećiwo franzowskej sozialnej stronje abo jeje najwažnischimaj wódnikomaj, wyschšej de la Roquej a sapósčanej Ybarnegarayej sapoczało. Pschepytowanje je šo nětko skónczilo, a pschepytowazy šudnik je akty khłostajej komorje pschepodał a khłostańske jednanje pschećiwo de la Roquej a Ybarnegarayej wotewrił. Wobschkóržbu, kiž jeju nabpżarania z khromadzenjam na dróhach winowasche, šu spuschczili. Ale wobškóržbu, kotraž jeju winowje, so staj chżyłej rošpuschczenju šwjatk wohnjoschczišnikow sašo wutworicej, pak šteju wostajichu.

Wojewjenje wunoschka pschepytowanja je nazionalnych Franzowsow wulzy roshoriło. Maju sa to, so špěchne postupowanje s tym šwiżuje, so je sastupjerstwo dźełaczerskich šwjatkow šobotu w ministerskim pschedsydstwje pobyło. Delegazija je wojewila, so chże šo dźełaczerstwo šamo sa poražene „faschistiskich tigrow" postarać, jeli so šo knježerstwo k temu njerošsudźi. Nazionalne franzowske nowiny s roshorjenjom pikaju, so je tuto nowe sakroczenje dopołkas sa to, kak žebi knježerstwo ludoweje fronty šwoju wolu wot „ministerstwa małzy", markšistiskich dźełaczerskich šwjatkow, dawa pschedpiżowacz.

Baldwinowy žyn kandidat dźełaczerskeje strony.

Jendželska dźełaczerska strona je žyna ministerskeho presidenta Baldwina, Olivera Baldwina, jako šwojeho kandidata sa pschichodne wólby w Paiskleyskim wokrjesu postajiła. Oliver Baldwin, kiž je šobustaw dźełaczerskeje strony, běsche hižo raz wólbny kandidat. Tehdy pak jeho liberalny kandidat j 389 hłosami wschelschinu sbi.

Z nalětnymi dźěłami je so započało

Serbske Nowiny

Naši ratarjo zmeja z wotucacej přirodu zasy nolnej rucy dźěła. Wot zaheho ranja hač do późneho wječora dyrbja twjerde, cežke dźěło wukonjeć, zo bychu wšě winowatosće, kotrež sebi naš čas wot nich žada, spjelnili. Na wotnoćink a na duchowne wokjesnjenje lětnych časa zbywa. A tola naš čas z kóždym dniom wotkazuje. Zawěšće zbywa ći telko časa, zo móžeš do nich z najmjenša spěšnje pohladnyć, a štož je zajimałe a važne, sebi naznamnyć a potom schować na njedźelu popołdnju, zo by sebi moht mjerje přečitać. Tak sy stajnje wo wšěm rozwučeny a minješ so wulkich njeluboznoscow, kotrež mohłe ći z njećitanja nainowišich wukazow nastać. Tohodla sebi pola našeho roznošowarja **tež w lěčnych měsacach Serbske Nowiny skazaj!**

Khamor polny šatow

to je radosć kóždeje hospozy! Je-li pak so nješto narunać dyrbi, kupujeće to pschódnje a płaczny hódno pola firmy

Bohumin Nachf.

Budyšin u Serbske hrjebje 2

Pytam

pilneho podźěłnika z 3—5000 hr. podsěła za předewzaće z dobr. wobrotom (dowoln. krajn. bursk. stawa), zo zwučenymi dokhodami a so stopnjowacej zasłužbu, kiž może serbacy rěsec, dokalž njeje serbski kraj hišcze wobdźěłany. Zamołwjenja pod D 2 na wudawarnju Serbskich Nowin.

Wobydlenje

z tšomi jstwami so sprawnym ludźom k 1. meji přenaja **w Konjecach čo. 28 b**

Je-li chceš kubło předać abo přenajeć, zapodaj nawěšk do S.N.

Sachsmotor jězdne kola a šijace mašiny Köhler a Kayser

wot 130,— hr. wot 35,— hr.

kupuješe jara płaczny hódno we wotrjadnym wobkhodže

Kolesowy dom Fuhrmann

w Budyšinje — na tšornčerskej hasy 10 — Telefon 3004

Wše symjenja

za polo a zahrodu, haš tež symjenjatan cyhła w najlěpšej kajhošći poruča

M. HADANK NASL. w Kamjencu na Budyskej dróze

Makulaturu

wotedawa běžnje w małym a wulkim

wudawarnja Serbskich Nowin

20 libjatow

su na předań

w Bučonju čo. 2

Město wosebiteho přizjewjenja!

Po žiwjenju połneho dźěła a njesebičneje lubosće wotwoła Bóh dźensa připołdnju našu lubu mać, wowku a ćetu, wudowu po wučerju

knjeni Marju Handrikowu rodź. Zaengelec

krótko před dopjelnjenjom 76. lěta jeje žiwjenja, do swojeje wěčneje domizny.

W ćichim jutrownym měrje

W Porščicach 5. haprileje 1937. **C. Handrik,** farar

za wšitkich žarowańskich zawostajenych.

Stwórtk pop. w 2 hodź. žarowańska swjatočnosć w Porščicach, w 4 hodź. pohrjeb w Klukšu.

Přiloha k čislu 79

SERBSKE NOWINY

Wutoru 6. haprle'e 1937

Hornjołužiscy plahowario kozow so skhadźowachu

Wokrjesna wotrjadna skupina kosyplahowarjow ſa Hornju Łužiju, kotraž zyły wotrjeſ prjedawſcheho Budyſkeho wokrjeſneho hejtmanſtwa wopſchija, je njedźelu w Budyſchinje ſwoju hłownu ſchromadźiznu wotmeła. Wopyt ſe wſchěch dźełow wokrjeſa běſche jara dobry. Pſchedyda wokrjeſneje wotrjadneje ſkupiny Kaßmann-Budyſki możeſche mjes druhimi mnohich ſajtupjerjow wyſchnoſćow a ſtroninych wotrjadow powitacź.

Skhadźowanje ſo ſ poczeſćenjom nětkotrych ſaſłužbnych plahowarjow ſapoča. S rosprawy pſchedźěwdy wokrjeſneje wotrjadneje ſkupiny wo ſandźenym lěče běſche ſpóſnacź, ſo je plahowanje kosow w Hornjej Łužicy na ſwieżelaze waſchnje pſchiběrało. 3. dezembra 1935 běchu 32 715 kosow naličźili, 3. dezembra 1936 pak hižo 34 815. Na jenotliwe hamtiſke hejtmanſtwa ſo pſchidźerjenje takle rozdźěli: w Budyſkim hamtiſkim hejtmanſtwje běſche 1935: 12 987, 1936: 13 686 kosow; w Kamjenſkim hamtiſkim hejtmanſtwje 1935: 6659, 1936: 7371 kosow; w Lubijſkim hamtiſkim hejtmanſtwje 1935: 9098, 1936: 9565 kosow a w Zitawſkim hamtiſkim hejtmanſtwje 1935: 3971, 1936: 4233 kosow.

Bohata piza je kosaŕſtwo ważnje ſpěchowała. Syſtematiſke powuczowanje je tohorunja, chětro k ſwieżelazemu wuſpěchej pſchinoſchowało. K 41 měſtnym wotrjadnym ſkupinam ſtej ſo dwě pſchidruźiſej. Pſchedyda wokrjeſneje wotrjadneje ſkupiny nadrobniſcho wo jeje dźełowoſći rosprawſchе a pokaſa na mnohe pſchedněſchi, kiž ſu ſo wotměle, na powjetſchenje mlokowej kontrolle a na pruhowanje dejidka.

Wyſchſchi rataŕſki rada dr. Marx ſwěźeſi, ſo Hornjołužiſke kosaŕſtwo na wodźaznym měſtnje ſteji a ſo je ſpěchowała dobra koſa bjes rohow ſwoje měſtno ſprawowała. Plahowanje kosow pak też we wyſokej měrje dospołnemu wuwuſiču wotpadkow ſtužji.

Rataŕſki rada dr. Reetz pſchednoſchowaſche wo nazijenjenju piza ſa drobne ſkotaŕſtwo. Teſ ſa drobny ſtót dyrbi ſo piza ſ hoſpodaŕſtwa wobſtaracź. Se ſpinlniſchim wutrjebanjom pizowdeje ſemje, połěpſchenjom hnojenja atd. je ſo hižo wjele dopołko. Sa ſymu teſ ſa drobny ſtót dobru ſuſchenu pizu trjebamy. Skót tutu pizu potom dospołnje wuwuſtje, hdyž ſo jemu doſcź pſchileżnoſće k hibanju dawa. Sa ſyno ma ſo trawa po możnoſći młoda posyn a ſo k ſuſchenju na wołebite ſtajeczki ſpoměſchecź. S nacźinjenjom pizy maju ſo ſiwidźa dospołnje ſakhowacź, tohorunja vitaminy, kiž ſu ſa ſtót tohorunja jara ważne. Wſchitko „ſelene“ móże ſo ſkazaź. Plahowarjej drobneho ſkotu ſo radźi, ſo ſebi wołebite ſudobje wobſtara, kiž ſu k tomu we wikowaſtwje dostacź. Tola też ſtare dóńzy móża ſo ſa kiſanje wužiźacź. Wobkedźbowacź ſo ma, ſo 100 ſitrow měſtnoſće ſa pokra zentnarja pizy měſtno dawa. Piza te kiſanju ma ſo tak drobna, kaž móżno rosrěſacź. Wona budże najhódniſcha, hdyž ſo hnydom po rosrěſanju do ſudobja ſcźini. S wuwjacźom maſſa dyrbi ſo ſ rospuſchćźlinu pizowego zokra pospytacź, kotraž ma nětkole 1 procent pizoweje mnohoſće wuczińicź. Se ſpkanjom ſo ſmóżni, ſo mlokowa kiſalina naſtanje. Na hódły pad je nuſne, ſo ſo naſełena piza krucze pſchećźimo powětrej ſchkita. To ſo ſćerſtwje wurytej hlinu najlepje hodźi.

Po ſajtmawym pſchednoſchku ſo ſiwa rosmolwa wuwi. S njeje běſche ſpóſnacź, kak ſo wſchitzy plahowarjo prózuja, ſo bychu ſwój ſtót ſ domjazej pizu ſdźerżeli. Wyſchſchi rataŕſki rada dr. Marx wo Eſſenſkim ſjěźdźe plahowarjow drobneho ſkotu rosprawjeſche a na nadawki pokaſa, kiž ſměja tuczi w pſchichodnje dopjelnicź. W kuhwilu ſtej w Němſkej 2 miliionaj kosow, liczba dyrbi ſo w bliźiſchich létach na 3 miliony powjetſchicź. Rěcźnik też hišće wo dźerżenju kólkow a praſchenjach organiſowanja poreča.

Potom ſo hiſchcze wo ſtadkowej knihy, mlokowej kontrolli a pſchepytowanju mloka na tuk rosprawjeſche a ſo wocźehnjeńſke premije na młode kóły wudźělichu, kiž ſu ſo loni pſchiſłużiwſe. S noweho dźełoweho plana wukhadźeſche, ſo dźeńża też w bliźiſchim lěče ſ dotalnej mozu ſkutkowacź.

Powěśće z cyłeho swěta

S łohkomyſlnoſću ſmjerćź dźěcza ſawinował.

Dla łohkomyſlneho morjenja ſtejeſche doſał njepołchłostany 27 lět ſtary Jan Sch. pſched wulkej chłostańſkej komoru Lipſczańſkeho krajneho ſuda. Sch. 14. auguſta ſandźeneho lěta na polu ſe ſwojim cźahakom (maſchinu) na poln pola Probſtheide dźěłaſche. S nim běſchtaj njeproſchenaj też dwaj hólzaj ſobu na polo pſchiſchłoj. Sch. chyſche tam pluh k ſwojemu cźahaku pſchtyknyć. Hólzaj chyſchtaj pſchi tym pomhacź. Muſ pak jimaj pſchiwoła: „Woſtajtaj to, to ſam ſcźinju“, a chyſche ſe ſtejazeje maſchiny, kotrejež motor pak běſcźe, ſtoczicź. W tutym wokomiku pak — najſćerje pſchi wulkim tſchaſenju cźahaka — pſchepinadło (Kuppelung) ſaſo ſapſchimny a cźahak poča ſo wróćo hibacź. Sch. drje cźahak hnydom ſaſtajiſ; tola njeſłoże bě ſo hižo ſtako: 9létny Helmuth W. bě ſo powalił a ſo pſchi tym tak cźeżcy ſranił, ſo ſa dwaj dnjej wumrě. Ssud ſwěſći, ſo ma najwjetſchu winu na njejſbożu dźěcźo ſame. Tola też wobſtorżeny njeje trěbneje kedźbnoſće hólzam wěnował. Wo ſ ſtho winowatoſću bylo, hólzow wot maſchiny wotehnacź. Pſchi trochu wjetſchej energiji, kotruž pak ſwojeje wulkeje dobrocźiwoſće dla njewuži, by ſo jemu to poradźiło. Tutu lohkomyſlnoſcź ma Sch. ſ 3 měźazami jaſtwa wotpokucźicź.

4 morwi pſchi ſyrnjenju doma w Genfie.

Zaloſtne rosbuchnjenje ſnicźi 5 ſtbodate domſke we Genfſkim pſchedměſcźe Caux Vives. Pſchi wukhowańſkich dźełach wucźahnychu 4 morwych, a 7 ſranjenych dyrbjachu do chorownje dowjeſcź. Zyły rjad wobłozow bu lohaj ſranjeny. Pſchicźina rosbuchnjenja je njeſnata.

Lawina dweju wulkhowarjow ſaſypła.

Na pucźu k Samoarſkej hěcźe pola Venta w dolinje rěki Oetz w Tirolſkej, je lawina wulkhowańſke muſſiwo, ſ 3 muži wobſteiaze, kotrež měſeſche ſnjeſowienemu Jendźelcźanej na pomoc pſchikhwatacź, ſaſypła. Mjes tym, ſo můſeſche hoſpodźenje wobžedźeć Venta hiſchcze w prawym cźaſu na ſtronu ſkoźicź, lawina druheju jeho towarſchom pohrjeba. Swalana wulkowarſka kolonna njemóżeſche ſaſyppnjenju doſał ſe ſnihu wuſwobodźicź.

Profeſor Piccardowe ſtratoſſerowy cźołmik ſo pokradnył a ſo ſaſo namakał.

W Bküſſelu běchu njeſnate wałzoby nowy cźołmik ſa ſtratoſferowy ballon ſławneho profeſora Piccarda w jeho njepſchitomnoſći pokradłe. Sćhto paduſchi ſe cźołmom chyżchu, njeje dotal ſnate. Cźołm ſam pak namakachu pſchi dróży do Monſchau. Profeſor Piccard je wołobinſzy wſche dźěła k wróćozpſchewjeſenju cźołmika do dźěłarnje nawjedował.

Dźiwi kuſk banditow w Newyorku.

W poſłednim cźaſu ſu rubježne napady w Newyorſkich podſemſkich żelesnicach pſchiběrałe. Njedawno poradźi ſo tſiom rubježnikam, debjeńki 10 000 dollarow hódne, rubicź. Banditojo ſwój wopor, pópła juwelérowu wobkhoda, tak dołho ſ revolwrom w ſwojej mozy dźerżachu, doniż cźah na Brooklynſtim dwórniſchcźu Kenmare njeſaſta. Prjedy hacź ſo durje automatiſzr ſamkuchu, wuſkoczichu banditojo ſ cźaha. Pſchi tſeleńzy kotraž po tym mjes poliziſtami a banditami ſlědowaſche, poradźi ſo tutym cźekacź.

Rubježnik holcow na wopačnu adresu přišoł

Straſchnje je, ſaſtojnizu kriminalneho hamta woriwjeſcź.

Zaloſtny kapitł „rubjenia ludźi“ je ſo pſchipadnje na ſchérokej dróży w Honkongu wotkryl. Tu ſo ſtóſnikam wſcho tak njeporadźi, kaž běchu to wocźakowali.

W Schangaju, lónz nałetnika 1937.

W Hongotu běchu pěſchzy huſcźiſcho je ſwědkami ſpodźiwneho pſchipada: Nadobo ſaſtupi muzſki holzy puć c — wotłoži

ji ſelenu pliſtu.

Nadpadnjena bě wěźo jara pſcheſtwapjena a niewědźeſche, ſchto ſo ji ſtanje. Mjes tym roſkoši zyle njeſnaty muż wokoło ſiejazym ludźom, ſo ſo tu wo jeho pſcheſcźelnizu jedna kotraž bě jeho wopúſchcźiwſchi ſa khribjetom ſiebała. Hnydom měſeſche ſympatije wſchěch na ſwojej ſtronje, mjes tym ſo holza ſ tuſeho pſchekwapjenja pſchezo hiſchcze niczo na to wotmoſliwcź niemóżeſche. Tak běſche wěſo też cźeſko, pſchedbudźi ludźi wotſtronicź.

Njeſnaty ſawoła mjes tym awto,

kiž běſche na ſpodźinwe waſchnje pſchezo k ruzy a njebi

Ksaver Meško:

Wjelk pokutnik

Ze ſlowjenſčiny přełožił J. S.

(2. pokračowanje.)

Ale jako widźeštej, kak ſkludnje a nutrnje wujk korjenje wuhrjebuje, kak měrnje, pokornje a w němym přemyſlowanju je khmuta, so njemóžeštej doźiwać.

„Wbohi wuj, je pak khory?“ prašeše so sobućuźiwje knjeni Wopuškawa a třješe sej z packu nósk, kotryž ju runje nětko dźiwnje ſwjerbješe.

„Najskeršo budże. Je hižo žałostnje ſtary“, mudrje přiswědčeše knjez Wopuškawc.

„Myſliš pak ſej, zo jeho korjenja wustrowja?“

„Hojace ſu. Ale kóždemu derje njeńinja“, powučowaše wjewjerčik, kiž bě mudriši hač drobna jeho towarška, za to pak mjenje wćipny.

Po tajkej mudrej rozmolwje ſedźeštaj wjewjerčik a wjewjerčka změrom a wobkedźbowaštaj wjelka z wěſteje khowanki w hustych hałozach. Wćipnje čakaštaj, kajki budże kónc tuteho njewěſtdneho podawka. Za nětko časa ſlyšeštaj, kak wuj Wjeležrack nětko před ſo zabórča. Sto to bě, hač zrudne zdychnjeńko abo nutrne dźakowanje za ſnadne ſnědanje, njemóžeštaj zrozumić. Na to widźeštaj, kak k lěhwu wróćo čampa, pomału, hłowu powěſiwši, kaž wón zanórjeny do hłubokeho přemyſlowanja.

„Njerozumju prawje, ſto je z wujom. Je někajki dźiwny“, ſeptaše wjewjerčka, a ſibale łoſkotaše z kosmatej wopuſu mužika po nósku.

„Starobna ſłabosć, ſo mi zda“, rozłožowaše wjewjerčik a porſny hroznje wótře.

„Ale ſy ſo zazymnił?“ prašeše ſo ſtarošćiwje wjewjerčka.

„Hdże też to! Porſkam jenož z wjeſelosću, zo ſym tak ſtrowy“, łžeše khroble wjewjerčik. Zo njeby jeho radšo nihdy wjacy z wopuſku po nosu majkała, ſej lěpſej połojcy njezwěri rjec.

II.

Četka Wopuſačka njemóžeše wjacy doma wutrać. Tuž woprawdźe dopjelni, ſtož bě w žortowanju přilubiła: dóńdźe k wjelkej na wopyt.

„Dyrbjach tola pohladać, kak ſo wam wjedźe, drohi wujko. Wšak ſmój tola z najbližšeho přećelſtwa. Hdyž nic ja, ſtó měł ſo potom wo was ſtarać?“ rěčeše w mjedowej ſłódkoſću. Falšnje a ſwjałarſcy wobwaleše wóči, jako by zbožowna a přezbožowna była, zo lubowaneho přiwuznika zaſo wohlada.

Do jamy wšak zastupić njechaše, ale čapny ſo hnydom při zakhodźe.

„Hdyž ſo ſtary khundowita roznjemdri, to khětře wućeknu. Tajki jachlicaty kliborak wšak mje tak a tak jara njezajimuje“, ſama při ſebi rěčeše a hanješe ſtareho přećela w ſwojich myſlach.

„Džak wam, droha četka, za waſu ſtarosć a za přećelne prašenje, kak ſo mi wjedźe. Džakuju ſo: derje. Chcu prajić: mnoho prócy budże hišće trjeba, zo ſo dospołnje wſleku ſtareho čłowjeka a ſo wobleču noweho, lěpšeho, přikładneho.“

„Cich!“ četka wótře porſny, jako by ſo ji hroznje do noſa kuriło. Prašeše ſo z nježnym hłoſom: „Potajkim, je zawěſće waša kruta a ſprawna wola, zo ſo wſlečeće ſtareho wjelka?“

„Kruta a ſprawna! Chcu a też budu. Wšo chcu poprawić, štož ſym zhrěšił w žiwjenju.“

Liška jeho w ſwojej złoſtnej wutrobje wusměšowaše: „To budże rjana komedija! Pomhajmy też my kus hrać. Zawěšće, ſym wćipna, kajki budże konc tuteho ſwjatnistwa.“

„Ow, kajki rjek, kajki rjek!“ pak wótře wobdźiwaše, ale z tajkim dźiwnym hłoſom, zo by też mudriše zwěrjo dyžli ſtary wjelk lohko zhódałe, hač žortuje abo hač je ju wulcyšnoſć wjelkoweho zmyſlenja woprawdźe cyle přewzała. „Nam wšěm budźeće z wučerjom a přikładom, drohi wujko. Hižo widźu, kak ze wšěch ſtron naš narod k wam putnikuje, zo ſo zahori a pozběhnje při waših počinkach.“

Wjelk čuješe, kak jeho po cyłym cźele poběhuje, tak jeho takja khwalba wohrěwaše. Sylzy ſtupachu jemu do šelaweju ſtareju wočow.

„Hdy bych ſo ſtać mohł tajki, kajkiž je naš ſwjaty puſtownik na horje, wšak jeho znajeće, luba četka. Hdy bych ſo mohł ſtać znajmjeńſa trochu jemu podobny! To je muži Přikład wšěm! A wšěm je dobry, wšěm z přećelom: nam zwěrjatam a čłowjekam, ſamo najzłóſtniſim mjez nimi, hajnikam. Přijima jich ſamo do ſwojeho domu, do ſkalneje prózdnjeńcy, hdyž jich njewjedro w lěſu překhwata. A hdyž nas čwiluje w zymje najhóršej hłód, ke komu ſebi wućeknjemy hdyž nic k puſtownikej? A ſtajnje ma někajku krjeńcku, někajku ſkórćičku khlěba za nas abo tola někajki worješk, hdyž woprawdźe druheho nima. Bjez dźiwa, zo jeho wšitcy khwala a česća, naš a čłowjeski narod, zo jemu wšitcy ſławu ſpěwaja! Ow tón, tón je błyšćaty přikład!“

„Njedwěluju ani kuſka, zo ſo ſtanjeće jemu hódny towaš, drohi wujko. Hišće jeho přeſćěhnjeće. Sće kaž wosebje ſtworjeni za ſwjateho. Och, hdy bych mohła ja być tajka!“

Šibałka třješe ſej z mjehkej ſtronu packi woči, runjež njebě w nimaj ani najdrobniſeje ſylzyčki.

Wjelk pak ſo zatepi w radoſtnym hnuću.

„Ale njemyſliće, luba četka, zo by dobre było, hdy bych ſo ſtał jemu też zwonkownje někak podobny? Zo by trošku widźeć było — kchm — —“

We wuzkoſćach pózerałe ſliny, jako by khoril na ſušawu w šiji. Přetož nadobo zjewi ſo jemu we wutrobje njepřijomny ſtrach: „Što, hdyž ſo zezdanje četcy to přeće jenož ſama njeknićomnoſć?“

Četka ſo trójcy wobliny — po puću k wujkej bě k ſnědaniu młodu wrónu zežrała, kotraž bě z hnězda padła, a čuješe přeco hišće ſłódkoſć ćopleje młodeje krwě na jazyku — a pomału třješe ſebi z packu ſwój nósk. Mjez tym překładowaše a přemyſlowaše, što by na to nowe wujowe přeće prajiła. Ale bórzy bě na jasnym.

„Zawěšće, zawěšće, wujko, by było zdobne!“ přikiwaše ważnje, a kedźbnje hładaše na Wjeležračka a na jeho w poſlednim času khětro zeńdźene čeło. „Puſtownikowy płašč je tak a tak nimale ſamſneje barby kaž waš kožušk. Jenož pas by hišće dyrbjał być. Tola tón wam wobſtaram ja, wujko!“

„Wěrno, četka? Wšak praju: njeje tak nadobne ſónſkeje duše mjez naſim rodom kaž ſće wy, četka.“

Liška machaše z kosmatej wopuſu, jako by chcyła z tym přewulkej česći wobarać.

„Žaneje khwalby, drohi wujko. Činju wam tu ſłužbu z radoſću.“

(Pokračowanje sćěhuje.)

jemu cężko, holzu do awta dostać a ſ niej wotjěć. Swjetſcha dź holza wjeſkola, ſo cžrjódźe ludźi wuceknu. Smyk ſo, — tak wobdi wopor měnjeſche, wěſe wuja-hni. Mjeſo tym wottžali ſo awto, kotrehož wjednik ſ nadpadnikom w ſwilku ſtejeſche, na wotležane měſtno, hdźež dź zyle ſpwoim nadpadnikam wudata. Tak dź holza w paſorach bjeſbžwědomitych cžłowjeſkich rubježnikow.

Holzu dowjeſechu do wěſteho domu na kromje měſta, hdźež wuceknuchu njemóžeſche. Potom ſo ſlóſtnizy roshladowachu, koho maja pſched ſobu. Jeli ſo ſo wupłacži, ſebjeru ſo popadnjenej wſchitke debjeńki, dokla woſzebitu iſtwu, w kotrejž bu derje ſaſtarana, a potom ſapoczachu ſo jednanja ſ jeje pchiwuſnymi. Jeli to woczakowanemu wuſpěchej njewjedźeſche, měſeſche holza

dónt druhich njeſbožownych njeſcz.

Druhdy ſo ſlóſtnikej tutón „trik“ tež njeſchlachcžeſche. To pak njeměſeſche dalſchich khutnych ſcžěhwolow. Wón „ſo pſchežwědcži, ſo je ſo mylił“, ſamokwi ſo, a wěz dź wotbyła.

Slóſtnizy wupytachu žez jenoż rjane młode holzy. Běchu-li khnde, njewupłacži ſo jim wuklukanje. Potom dyrbžachu holzy ſwoju drastu wotpoložicz a dostachu druhu. Dwaj dnjej dosdźiſcho běchu w nékaſkim njeſhmarnym domje, hdźež ſo tak dołho khowachu, dóniž ſo jako „bódne“ njewupokasachu. Potom pſchedachu ſlóſtnizy ſwoju „tworu“ podobnym nieklmanikam, wobſedźerjam maſanych korczmow pſchi rězu Janſeſkangu a druhdźe, hdźež běchu na wſche cžasy ſhubjene . . .

Nas mějachu pak ſlóſtnizy njeſboże. Trjeſchichu na **ſaſtojniza kriminalneho hamta.** Młoda holza, kotraž młody khiniki ſplah pſchedstaja a njeje tak bojaſliwa kaž druhe, ſpóſna hnydom zylu kelliju, dokelž běſche hižo raz ſpudk taſcheho pſchipada była.

Daſche ſo bjes bojoſcze do awta tykncz a do domſkeho tutych ſlóſtnikow dowjeſcz. Tam pak wuczahny ſwój revolver, hrani awtowemu wobſedźerja cžežzy a ſaja mužſkeho, kiž dź ji pſtſu wotkožił. Hodźinu poſdźiſcho wuſwobodźi kriminalna polizija 60 holzow ſ tuteho domu hróſby.

Snajmieńſcha 500 woporow je pches ruzy tutych najnjeſkmańſchich ſe wſchěch ſlóſtnikow ſchło, možno pak, ſo tji krócz telko. Najwažu ſ tutych cžłowjeſkich morbarjow dre tuto ſwoje poczinanje ſe ſmjertnym khłostanjom ſapłaczi.

Přilopk

* **Kwaž a liczba** 13. Po ſdaczu njewěra ludźo w naſchim cžaſu tak prawje w wazy do pſchiwěrkow. Tež cžiſło 13 je w naſchej ſtróſhej dobje hižo wjele na „ſlym pſchiradźe“ pſchikadźiło. Je pſcheżo wjaz ludźi, kotſiž w nicžim na „njeſbožowne cžiſło“ njedźiwaja, hač, wobhladuja jo ſa ſbožowne cžiſło (ſchtož pak by hižo ſako pſchiwěrk bylo). Tak ženia ſo w Jendelſkej rady młodźi ludźo na 13 dniu měſaza. Knjahinz mandźelſkaj w Londonje buſchtaj zehorum a 13. wěrowanaj, ale jenoż tohodla, dokelž ſo tutej liczbje wobrócz njemóžetaj. Tak dołho hacž ſo ſnaſeſchtaj, wumóri ſo jimaj pſchezo ſako tuta liczba: 13 měſazow do kwaža ſo jeſnaſchtaj. Sſtub, kuſ mjeblow — ſtrótka wěcho, ſchtož ſ kwaſom ſwižowaſche, ſta ſo 13. Tohodla ſo tež roſhudźiſchtaj, ſo ſo 13. ſwěrowacz dataj. — Njejſtaj ſwjaſk mandźelſtwa wobſarowałoj, tola ſpodźiwne wſcheczžbanje liczby 13 njepſcheſta. Nawopak, něſko hakle tak prawje ſo ſapoczinaſche. Wěrowaníſli dźeń běſche 13 dnjow po narodninach n'ewejtu, pſchi kwaſnej holczinje bě 13 hoicži pſchitomnych, jeju njewjeſcžinke puczowanje ita ſo w żelesniſkim wozu cžiſło 13, w Londonje wuſtupichtaj na dwórniſchczu na khódniku 13, měſeſchtaj 13 kiſtow mjeblow, bydleſchtaj w domje ſ cžiſłom 13, ſ króſka, tute cžiſło bu dźeń a huſcžiſcho. Tola njeſboże jeju total njepſcheſcžhaſche.

* **Macžerna luboſcz wonzy.** Se ſiadła měſch. zanſkeho wowcžerja w kupielach Mergenthaimie porodźi pſched króſkim wonza po puczu jehnjatko, kotrež pak morwe na ſwět pſchindźe. Wſchi nawrócze domoj wotſtajichu jo leżo. Hdyž bě ſo ſacžmiło a wowcžerja troſchku wocžinjena ſtejeſche, cžekny ſ njeje wonza a běžeſche ſama dołhi pucz hacž na měſto, hdźež bě porodźiła. Wona tam zylicžku nóz pſchi morwym jehnjatku a hjiſchcze tež zyły pſchichodny dźeń, dóniž ſo wowcžer njedohlada, ſo tu njeje a dźeſche po nin. Da ji potom druhe jehnjatko wot wonzy, kiž mějeſche dwójnikaj, ſaſtarawſchi ju tak jara wobhladniwie a ſtaroſcziwie.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Straßensperrung.

Auf Anordnung des Herrn Kreishauptmann zu Dresden-Bautzen in Dresden **ſperre** ich hiermit auf Grund von § 34 der Reichsſtraßenverkehrsordnung vom 28. 5. 1934 in Verbindung mit der Ausführungsanweiſung unter C zum § 34

A. die **Straße Biehla-Schiedel** für Kraftfahrzeuge aller Art — die Sperrungsbekanntmachung vom 11. 3. 1935 iſt hierdurch überholt — und

B. die **Bach-** und die **Marktgaſſe** in **Elſtra** für den Durchgangsverkehr mit Kraftfahrzeugen aller Art.

Kamenz, am 2. April 1937. **Der Amtshauptmann.**

Eröffnungsbeſchluß.

Ueber den Betrieb des Bauern **Nikolaus Heiduſchke in Nebelſchütz** Nr. 37 wird heute, am 30. März 1937, vormittags 8 Uhr, das **Entſchuldungsverfahren** eröffnet.

Das Entſchuldungsamt Kamenz iſt Entſchuldungsſtelle.

Forderungen gegen den Schuldner ſind bis zum 1. Mai 1937 bei dem Entſchuldungsamt anzumelden und die darüber vorhandenen Schuldurkunden dem Entſchuldungsamt einzureichen.

Hat ein Gläubiger die Anmeldefriſt verſäumt und iſt aus dieſem Grunde die Forderung im Entſchuldungsplan nicht berückſichtigt, ſo entſteht für nicht aus dem Grundbuch erſichtliche Forderungen die Folge, daß wegen dieſer Forderungen die Zwangsvollſtreckung in die Grundſtücke des Betriebsinhabers (nebſt Inventar und Zubehör) ſowie in den zur angemeſſenen Lebensführung erforderlichen Hausrat und die aus der Betriebsführung entſtandenen Forderungen des Betriebsinhabers unzuläſſig iſt. Dies gilt nicht für Rechte, die zur Erhaltung der Wirkſamkeit gegenüber dem öffentlichen Glauben des Grundbuchs der Eintragung nicht bedürfen. Lw. E. 426.

Kamenz, 30. März 1937. **Das Entſchuldungsamt.**

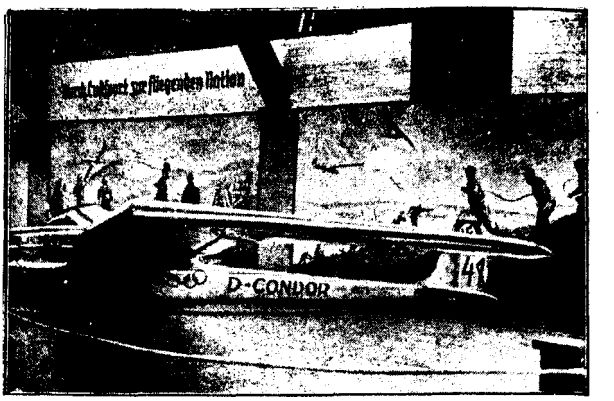

Wuſtajenja powětrowehо ſporta 1937 we Wróſtkawju wotewrjena.

Na Wróſtkawſkim wuſtajeniſchczu wotewri ſo ſobotu tſecze wubědžowanje němſkich lětaſkich rjemjeſlnikow a wuſtajenja powětrowehо ſporta ſa lěto 1937 a to prěni raz niz w Barlinje. S tutej wuſtajenju na ſo cžežze wahjeńſke dźěło ſa myſliczu powětrowehо ſporta w namjeſnej župje ſyłnicz. Tu widźimy płachtate lětadło „Condor“, ſ kotrymž Dittmar ſwětowy rekord bo wyſokoſcze dobu, na wuſtajenju. (Scherl Bilderdienſt, M.)

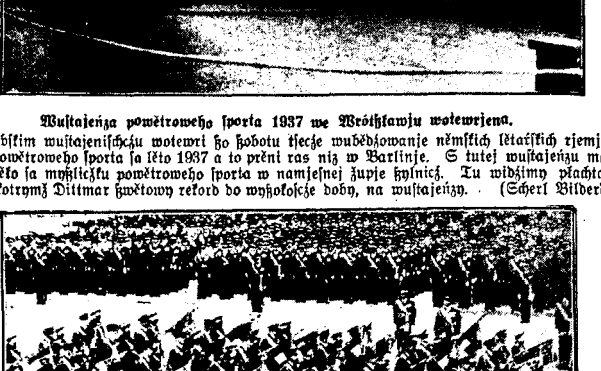

Parada italſkeho powětrowehо łódźſtwa w Romje.

Ssobotu ſwjeczeſche ſalſchijiſka Italſka 14lětne wopomnjecze ſaloženja powětrowehо moczy ſ wulkej wojeſkej paradu, ke kotrejž 10 000 aktivnych a reſervnych offizjerow powětrowehо moczy zykeje Italſkeje w ſwojich galauniformach naſtupichu. Italſki kral a ethiopiſki kěſor w'chepoda pſchi tutej ſkładnoſczi jednotliwym wójſkownym dźelam nowe khorhoje a ſtandarty, kotrež ſo tu pſchi paradże pekaſuja. (Scherl Bilderdienſt, M.)

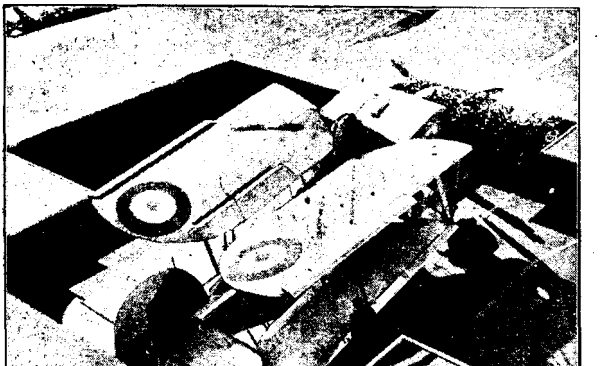

Sběhadło ſa lětadła na morju.

Sběhadło pſchewjeſe ſ lětanja ſo wróczaze lětadło do hobrſkeho cžełа jendźelſkeje łódże „Glorius“, w kotrymž ſu porjedźerjo a tež khowaniſchcža ſa lětadła. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Radio

Ssrjedu 7. haprleje ſo ſłyſchi:

Königswusterhauſen: 6 ſwony, tacžele. 6,30 raniſchi konzert (ſ Kólna), mjes nim 7 powěſcze. 11,30 ſa bura. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Wróſtkawja), mjes nim 12,55 cžaſowe ſnamjo a 13 ſhožopſchecža. 13,45 powěſcze. 14 wſchelaka hudźba. 15,15 tacžele. 16 popołdniſchi konzert. 18 Brahmſowa hudźba. 18,45 wo ſporcze. 19 ſ ſwjatokeſ. 19,45 wothłóſ ſ Němſkeje. 20 powěſcze. 20,15 hodźina młodeho naroda. 21 dujerſka hudźba. 22 powěſcze, ſport, wothłóſ ſ Němſkeje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipſk: 5,50 ſa bura. 6,10 gymnaſtika. 6,30 raniſchi konzert (ſ Kólna), mjes nim 7 powěſcze. 8 gymnaſtika. 9,30 wiki a kuchinja. 10,30 a 11,30 wo wjedrje. 11,45 ſa bura. 12 hudźba ſa pſchepſtawku w dźele. 13 powěſcze. 13,15 pſchipołdniſchi konzert (ſe Stuttgarta). 14 powěſcze. 15,15 tacžele. 15 ſa żonu. 16 konzert. 19 wjeſoły programm. 20 powěſcze. 20,15 hodźina młodeho naroda. 21 nóz nad Lidom. 22 powěſcze, ſport.

Barlin: 21 virtuozojo a ſpěwarjo. — **Wróſtkaw:** 21 hórniży hudźa. — **Köln:** 21 konzert Schillingiowych ſkładbow. — **Frankfurt:** 21 konzert wuherſkeho filharmoniſkeho orcheſtra. — **Stuttgart:** 21 konzert. — **Wín:** 19,30 Beethovenowy konzert. — **Warſchawa:** 21 mjeſenarodny Chopinowy wubědžowaniſki konzert.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smoler; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencafake, 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 80 — Budyšin — Srjedu 7. haprleje 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Pólski wječorny zwjazk žada němske krajiny

„Pólski „wjeczorny swjazk" je w Grudzjonzu we wobluku tydzenja za Pomorje wulku manifestaziju wotměł, na kotrejž so wschelake offizielne pólske organisazije wobdźělichu. Pschi czahach so, ani so by pólska policija zakrocziła, transparenty z napisami njeszechu, kaž: „Grudzjonz dyrbi być pschichodne hłowne město njezwuwobodźenych krajinow." Na druhim transparentu czitachu: „Schlochowski kraj dyrbi so do klina maczerje wróczić." Na druhich taflach zadasche so, so bychu so Masury, Ermski a Wiślowy kraj z pólskim statom sjednoczile. Na torhoschczu běsche wulka krajna kharta we wukładnym wobraz knihańje wupowěźnjena. Na njej běchu krajiny kiž k Němskej słuschcheja, a maju so po myślli pólskeho „wjeczorneho swjasta" hischcze wuzwobodźicz, z czerwjenej barbu wosnamjenjene.

Pschi manifestaziji rěczachu Grudzjonski namjetny měšczanski president Michalowski, kiž je žemjski sapołožny a pschedsydza wjeczorneho swjasta, a někotři wobydlerjo města. Manifestazija skónczi so z hłasow na pólsku republiku, statneho presidenta a wyschscheho wjednika marschalla Rydza-Schmigłeho.

S resolucziju zo mjes druhim hłědowaze wosjewi: „Wobydlerjo města Grudzjonza budża kaž dotal tak tež dale nad Wiślu straschowacz a zajimy naroda a stata na pomorjowstej semi schkitacz. Stejo wostanje w zylym zwojim wobžahu njepschepuszczene prawo Pólskeje na njezwuzwobodźene krajiny." Kaž niczo njemóže běh Wiśły pschemjenicz, tak tež niczo njemóže žadanja a prózowanja pólskeho naroda za sjednoczenje wschitkich pólskich, dotal njezwuzwobodźenych krajow do mjesow stata sadźerżecz. „Tamnischim krajanam a wobezbje w ermskim a majurskim kraju sczelemy hłowa postrowa a dowěrjenja a namołwimy jich, so bychu wutrali hacz do wokomika, hdźež z Božej pomozu za nich serja zwobody sesthadzeja." Stónczinje zo hischcze k wojowanju pschecziwo němskej mjeńschinje w Pomorju namołwjesche.

K tutym podawkam „Němska kluža" pische, so ma zo z napjatosczu wotczakowacz, schto pólske hamtske městnosce k tutej resoluziji a manifestaziji praja. Wotczakuje zo, so su pólske wyschnosce zylne dosć a pschiwłuschne naprawy pschecziwo tajkim wustupowanjam nałoża. Wustupowanje „wjeczorneho swjasta" je w Němskej wulke roshorjenje zbudźiło.

Jendźelska chce w Indiskej raznje zapřimnyć

Sběžkarske hibanje pschi dołhowjeczornych mjesach Indiske hischcze njeje pschestało. Někto zu jendźelske wyschnosce wosjewiske, so k podkročenju njeměrow rasnje sakroczja. We wosjewjenju, kiž je zo w Bannu pschi mjesach Wasiristana wudało, rěka:

„Wobsamkło zo je, so zo wot 6. haprleje pschezziwo wožobam kiž w krajinje Kaiśowy, Shaktua, Algada a Arsaklota pschebywaju, z lětadłow wojuje. Tute nadpady zo wobnjo a w nozy wotmeja, doniž dniki pschikas njepschijndże. Schtož chze zwoje bowjadła a stadła wuthowacz, dyrbi tutu krajinu wopuschczicz a njeńmé zo wróczicz, doniž zo njewosjewi, so je krajina sazo bjez tracha."

Jendźelski knježicjeŕ we Washiristanje je wubjerkej wlodykow tamnischich spłahow zdźelił, so spłah Thore-Khel samolwity czini za schczuwanja zakra Zpia a jeho sczehmki. Krajiny Banna Rasmaka zu hacz na dalsche za tutón spłah zawrjene. Wot dźenźnischeho dnja knježeŕstwowi wojazy lózdeho pschiwłuschnika tuteho spłaha, kotrehoż tam nadeńdu, do zatby wotwjedu.

Eden wo politiskich prašenjach mjelči

Jendźelski parlament je zo wutoru pśeni króc̆ej po zutrownej pschestawzy zazo seschoł. Hnydom pschi spoczatku pohedźenja zo knježeŕstwu někotre naprascheńja dla Schpanskeje pschedpołožichu. Swonkowny minister Eden rjekny, so w tu khwilu njemóže niczo zdźelicz, kak zebi neutralnosczny wubjerk wo wróczenju wukrajnych dobrowólnikow se Schpanskeje myśli.

Jako zo zastupjer opposizije sir William Davison woprascha, hacz je zo w Schpanskej žadako, so by zo jendźelskim dobrowólnikam nawrót do Jendźelskeje dowolił, Eden wotmołwi, so zo tu wo wurjadnje wobczežne praschenja jedna, na kotrež njemóže hnydom wotmołwicz. Stónczinje prajі, so njemóže z wěstosczu prajicz, hdy zuły dobladowarski plan do mozy stupi, dokelž zu wěste technike pschihoty nusne. Wón pak zo nadźija, so zo to bórzy stanje.

Někotři sapołožlanzo wot swonkowneho ministra zodachu, so by zo powschitkownje wo mjesenarodnym połoženju wuprajił, tehorunja wo jednanjach wo wjeczornym lětarskim pakcu a wo połoženju we dalekim rantu. Eden na wschě praschenja wotmołwi, so w tu khwilu k temu njemóže niczo zdźelicz.

Židźa a Arabojo pschecziwo dźelenju Palestiny.

Někotre jendźelske nowiny běchu ménjenje rosdźerjale, so budże kommisija dla Palestiny, kotraž zo w Londonje skhadźuje, namjetowacz, so by zo Palestina do židowskeho a do arabskeho dźěla dźěliła. Tuta powěsć je židow a Arabow njelubje pschekwapiła. Židowske kaž tež arabske nowiny takle wotpohlady najwótrischo wotpokazuja.

Japanska twari najwetše bitwiske křižaki

Nowiny „Paris Soir" zu pjerza wo programmach twarjenja wójnskich łódźow wschelakich mozow z dowěrjenja hódneho zórła zhonile, so Japanska hižo 45 000-tunowski bitwiski schkiżak twari a w blischim czasu z twarjenjom druheho schkiżaka zapoczinje, kiž nětko 46 000 tunow wody wumjeschcheja. Wobaj schkiżakaj zo je 40,6-zentimetrowskimi kanonami wobrónitej. Kanony zo w tśjoch abo schtyrjoch wežach za kanony zamjeńcza. Łódźi zo hižo za 3½ lěta natwarjene.

Jagodowy naslědnik so pomjenował

Kaž zo z Moskwy hamtsky powě, je zo za Jagodowego naslědnika na městno pólskeho kommižara Chalepiski pomjenował, kotrehoż běchu hakle njedawno za jeho namětnika postajili. Druheho namětneho pólskeho kommižara Prokowjewa zu wotkadźili. Nowy pólski kommižar pschikhadża z cześnjenego wójska, hdźež běsche wot léta 1929 schef zarjadnistwa za motorisowanje a mechanisowanje. Chalepiskeho powołanje potajkim wosnamjenja, so je zo wón wójska na zywilne zarjadnistwo pósty khětro sešmylił.

SA namołwja k druhemu dźaknemu woporej naroda

Wyschsche SA-wjednistwo zdźeluje: W blizschich dnjach wudyrbi SA sazo kaž w lońschim lěcze lisczinu k sapisowanju za dźakny wopor naroda wupołoża. S nim dyrbi so jako z darom zyłeho luda z wjednikowym narodninam znowa sadźucze dźaka za jeho płódne statne wjednistwo wuprajicz. Wjednik zam je tutemu skutkej wěrneho sozialisma a samer dał a jeho wunoschk k temu postajił, so by němskemu dźěłaczerjej dźěło a žiwjenje porjeschił. Tak bu z prénjeho dźaknego wopora hižo zydlischczo dźaknego wopora, kotryž SA nošy a kotryž wona jako dar naroda wjednikej pschepoda.

Pschi powschitkownym sestajenju so tutón woporny skutk dołpokny pisches zyły narod czehnje, a wschudże po zyłej Němskej, njech je w kraju Alpow abo w Rańschej Pruskej, w Hornjej Schlesyskej abo pschi Połnócnym morju, z wulkich a małych pschinoschkow ludowych towarschow domy za dźěłazych nastanu, hódne a zjane twarjenja, kiž dźěłaczerja sazo do krajiny won dowjedu a jemu zemju domifiny sbliża. S dopóńnacza, so zo dotal wschitke pschecza za możnosczu zydlenja dla njedostatka trěbneho kapitala zydlerja rosbichu, je zo dźaknu wopor k temu postajił, so bychu so trěbne wudawki za natwarjenje nowych zydleńskich domow kryte. Tute domy zo najhódnischim mjes dźěłazymi w lidze wotedadźe, wójnskim woporam, wjeledźěczinym a sazłużbnym wojowarjam nazionalsozialistiskeho hibanja.

Hdyž někto SA swoje czestne liscziny za dźaknu wopor wupołoji, hdźež ma kóždy ludowy towarisch składnosć zo na natwarjazym skutku wobdźělicz, budże wón wědzeć, kajkemu wyschischenu nadawkej jeho wopor słuži, z kotrymž zwědczi wo sadźuczu dźaka, kotryž w zylym lidze k wjednikej a jeho skutkej wobsteji.

Wotkhadźacy mužojo dźěłoweje służby do ratarstwa

President němskeho wusława za pozrědkowanje dźěła je dźěłowe hamty namołwjał, so bychu dźiwajo na wulku potrjebu mozow w ratarstwje mužow dźěłoweje służby, kotrejž zu w měrzu 1937 woteschli, po możnosczi ratarstwu pschiskrokosali. Na prénim městnje płaczi to wjelo wo mowach, kiž zu z ratarstwa pschischle, potom pak tež za pschichłuschnikow njenawuknjenych powołanjow, jeli so na wójach zydla. Nimo teho pak maju zo dźiwajo na to, so zo wjetschi dźěl wotkhadźazych hižo w lěczu do wojerskeje służby wosmje, tež z městow pokhadźazy pschichłuschnizy wjeluczenych a pschiwuczenych powołanjow nakwólnje do ratarskeho dźěła pólacz.

Němska kolonialna wustajeńca.

W Bachowej sali na zwjedźenjschczu w Frankurcze n. M. je zo němska kolonialna wustajeńca woteworiła. Němski kolonialny zwjazk je wustajeńcu pschiprawił.

Němski minister Rust w Grichiskej.

Němski minister za wukublanje Rust je wutoru rano z parnikom „Milwaukee" do grichiskeho pschistawa Noweho Phalerona pschijeł.

Dr. Ley pojedže do Roma.

W hamtskich italskich kruhach zo wosjewja, so 8. haprleje němski organisazijski nawjednik dr. Ley do Roma pschijedže, so by zo z italskimi dźěłaczelskimi organisazijemi sesnał.

Belgiskej so jeje Locarnske winowatosće spušča

Na franzowske a jendźelske zwonkowne ministerstwo je póndźelu wjeczor nacziśk za pschichodne listowanje mjes Parisom, Londonom a Brüsselom dóschoł, kiž zo z wuzwobodźenjom Belgiskeje wot Locarnskich winowatosczow saběra. Tutón nacziśk je zo sestajał, hdźež je belgiski kral Leopold w Londonje na wopyće pschebywał.

Parižske nowiny „Oeuvre" pišaju, so je Belgiska hižo pryedy diwaj nacziśkaj sapodała, so pak jimaj w Pariju a Londonje njepschichłoźowachu. Nětčišchi nacziśk žada najpryedy, so zo Belgiska wot winowatosczow Locarnskeho sręczenja wuzwobodźi. Belgiska zo Franzowskej a Jendźelskej swjasa, so smjeje kóždy czas dosć zylne wójsko k sakitanju kraja stejo.

Wupuczowanje židow z Pólskeje do Palestiny.

Na kónzu měrza je sazo wjetscha czrjoda židow z Pólskeje do Palestiny wupuczowała. Sa měsaz hapreju je zo tež hižo wupuczowanje 600 židow pschipowědźiło. Tuczi chzedża zo tehorunja do Palestiny podacz.

Španiscy bolšewikojo čežko škodowali

S pożlednich powěsćow z baskowskeje fronty so zhoni, że su nazionalni wojacy z městnami hižo dale městnow postupili, kiž běchu njedżelu dożdżi. Na wschěch dźělach fronty je so wot wutorniskeho sajneho ranja wojowało. Artilerija zwinje do bolschewiskich ćežkich hrjebjow ćeła. Nazionalni letarjo se znadnuje wyšokosće na bolschewiskle stejišćicha a na hromadżenja wojakow bomby mjetachu. Nazionalne wójnske łódże na pschimórsku Santandersko-Bilbaosku drohu ćełachu, so bo dźěła wjazy za wobchad njebohdźeše.

Baskowske wyschnosće su dla khutnosće połoženja zwilnemu wobydlerstwu dali z městow Duranga a Elvara wucżahnyć.

General Queipo de Llano je wosławił, so su nazionalni bolschewiskle wažne sepieranišcho Ochandiano a wšu Gorgebi, Gorlaeta a Monchelin dobyli. General dźěki, so je niepschećel pschi wojowanjach wo Ochandiano 1 200 muži zhubił, mjes nimi 400 morwych. Nimo teho su nazionalni 400 bolschewikow sajeli. Nazionalni hischcże po-'tupuja.

W jwojej rosprawje wo wojowanjach na fronce pola Cordoby general riekny, so su pschećiwnicy wšu Valsequillos a Los Blazquez wobhadźili. Nazionalni wojacy pak su Villa Nueva del Rey dobyli. Wojacy cżerwjeneje milizy su wješ Don Benito sapalili.

General Mola Baskow k nakazanju namołwja

General Mola je baskowskim separatistam po jich cżełkej porażby pola Ochandiana złkdowaze namołwjenje wosławił: „Sym žo rozsudźił, wójnje w połnońnej Schpanišcy kónz cżinicź. Zjiwjenje a wobhdźeńśiwo wschitkich tych ludźi žo wobkedźuje, kotrjž bronje złoża a žo podadża. Wuwsacżi su jenož nadpjerarjo mordacżiich njeskutkow. Jeli so žo pschećiwjenje hnydom njesastaji, provinzu Biskaju zahubjn. Najpriedy budu pschećiwne wójnskej industriji postupowacź. K temu mam dosć srjedkow k ruzy." Namołwjenje generała Mole, wyschšeho roskasowarja połnońneho wójska, su lećadła po tyżnjach na frontu pola Bilbaa mjetali.

Vatikan Abesynsku připóznawa

Bamž Pius XI. je italskej kralowej a etiopskej kżorzy „slotu rózu" spożcźił. Tutu rózu je pondźelu po wulkej Božej mschi, pschi kotrejž běchu italskaj kralowskaj mandżelskaj z wyšokimi dostojnikami a zhromadnami knjeżerstwa w hrodowskej kapale Quirinala pschitomnaj, nunzius Borgoncini Duca zwjatoczńe kralowej a kżorzy pschepodał. We wożebitym spożcźeńskim wopišmje, kiž běsche nunzius njedżelu knjeżerskimaj mandżelskimaj pschepodał, wobkrjacża žo Pius XI. wosławił na italskeho kralа a etiopskeho Kżora, schtož dyrbi jako cżiche pschipóznacże italskeho knjeżstwa pola bamżowskeje kurie płacżicź.

Nałożowanje zakonja k škitej drobnowikowarstwa

Każ industrijowa a wikowańska komora w Zitawje dźěluje, wobsteji pschićelina, so žo wospjet a wuraśnje na hłedowanje pokasuje:

Pschez **nowopschiprawjenjom, pschewsacżom, pschepołożenjom a městnotnym powjetschenjom pschedawańskich městnoscżow drobnowikowarstwa** na žo — schtož žo husto pschezo hischcże njewobkedźuje — pruženacź, hacź je nusne, so žo na sakožku zakonja k schkitanju drobnowikowarstwa z 12. mesa 1933 **dowolnosć pożada.** Tajka dowolnosć je we wschich padach nusna, kajkaž žo w hłedowazym wopišuje:

a) **hdyž** ma žo **pschedawarńja** (klamy, pschedawarńja w połkhodże abo **pschedawańske** zjesliczo) **nowa pschiprawicź** (też hdyž žo **zyle druha družina twarow pschibjerje**, kotraž žo dotal nje pschedawała, płacżi to w pschedawarni, kiž hižo wobsteji, jako nowopschiprawjenje!);

b) hdyž **nchtó**, wschо jene hacź pschimuslny abo zusa wožaba, pschedawarńju **pschewsmje**, to rěka kupi abo wotnaja;

c) hdyž žo pschedawarńja **pschepołoži**, thła so žo we tym zmamym gmejnskim wokrjeżu je spulschcżenjom dotalnych wobkhodnych městnoscżow pschepołoži, so je měsiczel zwoje pschemyšło w dotalnych městnoscżach znajmjenscha łčto dołho sastawał a so nimo teho nowe pschedawańske městnoscże, kotrež njeżsu wjazy hacź 25 kóznych metrow wjetsche hacź dotalne;

d) hdyž žo pschedawarńja **powjetschi**, to rěka po **městnje powjetschi — pschiwsacże** nowych trworowych družinow njeje powjetschenje, ale nowopschiprawjenje (hladaj horjeka pod a). — Za městnoscże powjetschenja pak žo dowolnosće njetrjeba, hdyž njewuczinja wjazy hacź 25 kóznych metrow (jako pschedawańske městnoscże płacża jenoj pschedawańske městnoscże žame na žebt, niż pak składowe a wustajenjże městnoscże);

e) hdyž žo **wobkhodna forma pschemeni**, to rěka hdyž žo družina abo wosnamjenjenje pschedawarńje pschemeni, a hdyž žo z pschemenjenym wosnamjenjenjom na wožebitu družinu płacżifnow (na pschikład jenotnych płacżisnow, abo na kupowanje tworow wot wěsteho nakupneho pschedewacża pokasuje;

f) hdyž žo **wobžah** tworow na pschedawanje **zyroby a wuzimadłow roschěri**, a to w tajkich pschedawarńjach, hdyž žo jenož abo swjetscha druhe twory na pschedań posticżeja;

g) **hdyž žo wobžah** tworow na pschedawanje **lekarstwow wupschesterstwa**, a to w tajkich pschedawarńjach, we kotrychž žo jenož abo swjetscha druhe twory na pschedań posticżeja.

Potom pak ma žo **najpriedy dowolnosć** požadacź, k cżemuž maju žo namjetome formularny wužiccź, kiž je komora wudała, priedy hacź może žo **pschipowedźenje pschemyślowej policiji** sapodacź.

S postajenjom knjeża wotkrjeżneho hejtmana (dowolenskeje wyschnosće) je so postarako, so žmě pschichodnje dla wukonjenja drobnowikowarstwa do pschemyślowego regitra jenoj potom sapišowacź, hdyž wumsacżne pschiwolenje pschedeli abo hdyž wěstosć wobsteji, so tuteje njeje trjeba, a so žo pschećiwo mješicżelam pschedawarńjow, z kotrymiž žo tuczi bjes trěbneho nakwilneho abo dołkónczneho wumsacżneho dowolenja na sakožku naspomnjeneho sakonja saběrali, rańje sakročźi.

Wumsacża jako cżiche cżerpjenja žo wjazy njeczinja.

Radio

Schtwórtk 8. hapryle žo hłosi:

Königswusterhausen: 6 hwonty, tacżele. 6,30 **ranschi** konzert (z Lipska), mjes nim 7 **powěsće.** 11,30 sa bura. 12 pschipołdnischi konzert (z Wrótzlawja), w pschestawku 12, 55 cżasowe znamjo a 13 **sbožopschecża.** 13,45 **powěsće.** 14 wschelake hudźba. 16 popołdnischi konzert. 18 hudźba sa dwaj klawěraj. 18,50 wo sporcże. 19 tacżele. 19,30 wo wojetstwje. 20 powěsće. 20,10 konzert. 22 **powěsće,** sport, wothłós z Němskeje. 22,30 maka nózna hudźba.

Lipsk: 5,55 sa bura. 6,10 gymnastika. 6,30 **ranschi** konzert, mjes nim 7 **powěsće.** 8 gymnastika. 10,30 a 11,30 wo wjedrje. 11,45 sa bura. 12 pschipołdnischi konzert (z Mnichowa), mjes nim 13 a 14 **powěsće.** 14,15 tacżele. 15 sa zonu. 16 tacżele. 18 hudźba z zwjatokej. 20 powěsće. 20,10 reje sa wschě temperamenty. 22 **powěsće,** sport.

Barlin: 20,10 pjecź kapalow z rejam hudźi. — **Königsberg:** 21 Mozartowy konzert. — **Wrótzlaw:** 20 konzert. — **Köln:** 20,10 wjeczorny konzert. — **Frankfurt:** 20,10 opera „Fra Diavolo". — **Warschawa:** 20,15 Mtynarišeho konzert. — **Praha:** 20,10 klažiška hudźba.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Öffentliche Erinnerung zur Steuerzahlung.

An die zum 10. April 1937 fällig werdenden Umsatzsteuervorauszahlungen für Monats- und Vierteljahreszahler wird öffentlich erinnert. Nach §§ 1 und 2 des Steuersäumnisgesetzes vom 24. 12. 1934 (Reichsgesetzblatt I Seite 1271) ist bei nicht rechtzeitiger Entrichtung der Steuerzahlung mit Ablauf des Fälligkeitstages ein Säumniszuschlag von 2 v. H. des Steuerbetrages verwirkt; außerdem werden die bis 10. 4. 1937 nicht entrichteten Beträge vom 11. 4. ab durch Zwangsvollstreckung eingehoben.

Die gleiche Erinnerung ergeht an die Arbeitgeber, die im April 1937 fälligen Lohnsteuerbeträge noch nicht geleistet haben bezw. nicht rechtzeitig leisten.

Finanzamt Bautzen, am 7. April 1937.

Přiłopk

Nowina hacź do pohlednjeże chwile.

Njedawno nadpadnyčnu redaktora amerikanskeho lista „Cadoc Coundy Mail" Claude Mc Cracżena w jeho redakcżiji. Nadpadnik wutrjeli na njeho pjecź rałow z revolwra. Nowinar bu žmjertnje sranjeny. Jeho dohorownje dowjeschu a tam mrěžo dikkowasche zwojeje sekretarzy podrobnje, kak bě žo atteniat na njeho wuwjedł. Mjenowasche też morbarja. Wěsche to žmě Mc. Cracżenowa, z konkurrentnych nowin Harry French. Mc. Cracżen nadiktowa też popiš zwojich sacżuczow a pschedcżuczow bliżazeje žo žmjerzże. Da zwojej sekretarzy trěbne pokkwo, kak ma być jeho pożledńja reportaża sestajena, kajże ma měcź titułki hdże ma žo we nowinach sameścicź. Sa pok hodźiny potom wumrě na scżěhwach zwojich sranjenjow. Sa pok hodźiny wuwidżechu Mc. Cracżenowe nowiny z jeho pożledńjej reportažu na nacżolnym městnje a reportaża pod tokhym napisom sapocża žo: Harry French na mnje wuńdli 5 rałow z revolwra. Wschitke wuńdłe trjechichu. Buch žmjertnje sranjeny a wumrěł žmm..."

Hanka, dźiwna służobna dźowka

5] (Pokracżowanje.)

Hospoża, domoj doschedschi, pożnjni hischcże tuto wotmyślenje; po prawom wschak měsiczne runje nawopacżne wotpohładanje; ale to nieje wschitkim cżłowjekam date, prawje liczicź, ant, schtož liczby nastupa, sabywschi hakle, schtož złowa nastupa. Wona powedasche, kak je žo Handrij roswjeselił we Woneżach, a sawěsce, schto budża sceżkwki teho, to nichtó wobjezj njemóże; so je ta hoża mudra a bohata, a dokež pschekepana, ptacżka dożahnycź. To je Hanzy runje prwje a so by wona jej to popschała; so to nieje pschitrojne za holzu, z burom takke wobhadżecź. Ale so też wona žebi pocżina myslicź, so dyrbi to někajku winu měcź, kotraž dobra njeje; so žebi hinak jeje sadżerżenje njemóże wujasnicź; abo je-li hinak, so dyrbi to prajicź. Pschećiwo temu njecżinješche Hanka ničžo, hacź so žo skobjo mjelcżeješche. S trózkatym mjelcżenjom khodżeše lehnicź a stawaše z nim, tu załkapa so do duri a Handrijowy hłóž da žo załyschecź. Tón tola njebě pschenjesoź mohł, so by snowa dżeń saschoł nad jeho hnéwom pschećiwo Hanzy. Wón pješe, kaž bo praji, dobre wino, a cżim wjazy jeho pješe, cżim lepschi wón bywasche. Cżim bóle wino duzy domoj nad nim mozy nabywasche, cżim bóle to jeho pohnuwasche, so by z Hanku měr scżinił. S korcżmy bo wón wotkaŕ, zapłacżi wschо, so by tak holzu z cżełcżu a lešcżu wotbyć. Wbohemu Handrijej seńdże žo ślć. Hanka, psches butowku rosbudżena, wosta truta pschi swojim zamyślu a njewotmołwi Handrijej ničžo, runjež tón prošcheše. Stónczńje žo Handrij rosnjemdri a wotendże. Ale bórzy pschińdże do toho, kak to Hanka mění. Jeje pryjedawšcha pschećelejnosć bě nimo; Hanka wotmołwješe jeno najnuzńiše, hewak bě zyle njebibita. Handrij bě wschón njemdry, dokelž žo Hanki nocżnje wotrjeż. Sto trózkj žebi wotmyślł, žo jeje wostajacź, ale jeje wobras bě pschezo psched nim. Sto trózkj dżensże žebi druhu bracź a tak konz sczinicź; ale jemu žo njeporadźi, je žanej holzu pschećelnu byćź; jemu bě, kaž bychu wschitke druhe wina byle, so je Hanka tak swoju wutrobu pschećiwo njemu satwjerdżiła.

Mjes tym so Handrijej bolosć we wutrobje roscżeńsche, kaž sta njerozdj, pschiběrasche też hara z Franzowsami dżeń jako dżeń. Hižo dawno běchu wożazy na nohomaj; mnohe bataljony stejachu hižo zhromadżene pschećiwo Franzowsam, kotrjž leżachu na mjesach a we Waatikim kraju. Dale bóle myslachu žebi ludźo, so žo Franzowsojo boja, so njeżmědża pschimacź, a mjes tym łażachu mnohy wokoło, kotrjž cżakachu rosciérjeź tu powěsć, so chodża knjeża lub pscheładżicź; ale so wón na pschiležnosći łaka a donij njebudże i knjeżemi pschesjene. Prawi wjeżninjenjo hidżachu Franzowsow kaž zkeho njepschećela, bóle dyžli cżłowjeka žerjazeho kanibala; tohodla hnéwachu žo jara na dundanje knježi na radnizn; tamniške khablanje njebě za tym, so mohło tute pschiskodżenja rosehnacź. Jena hrózna powěsć honjeche druhu. Tu pschiłudże nadobo powěsć, so je wójna wudyrila, a pósłuy pożelnizy łétachu pjches doły, so dyrchu pschidżělenych muži na zhromadnischcża pschepróżnyli. To bě pożledńjeho měrza wieczor posdże, so też Handrij dosta roskas. Hnydom žo wón hotowasche a sastara swój dom, a jedyn służoh po druhim pschikhadżeše, posticżeše žwoje kluźby a njesahy napominacź: „Njelutuicże jich, tych Franzowsow; njedajcże žanemu cżeknycź, wotstejecże jim hłowu a nohy, spalcże jich hischcże żiwych! Dha budża tola pschichodnje wědżecź, so maja naš na pokoj wojtaicź, cżi li njepschesejelo!" — Handrij nochnje cżakasch, doniž njeby pożledni precź był; ale bjes rozsohnowanja z Hanku nocżanjche też precź. Wón sawoła na nju: „Pożkuchaj, Hanka, ja tu žym runje we monturje duzy do wójny, a schtó wě, hacź mje žiweho wjazy wohladasch, snajmjeńscha jeli so tak cżinišch, wesce niz. Pój won, hewak mohła žo toho kacź cżaż žiwjenja."

Tute žłowa dobydnu žo Hanzy do wutroby; wona dyrbjesche wupiwicź. Tuž rzekny Handrij: „Tak žy tola hischcże pschischka; ale nětkole mi sawdaj ruku a praj mi, so njeżmy wjazy hnéwna na mnje, a jeli so mje Bóh ludy Knjes stroweho a cżiłeho wobthowa, so chżesch moja żona być, to mi słub."

Hanka da jemu ruku, ale mjelcżeșche.

„Sślubiśch mi to?" wopraschа žo Handrij.

Wutroba chżejsche žo Hanzy puknycź, a dołho njeda žmuka wot žo, a hakle, hdyž Handrij hischcże ras rzekny: „Tuž rěcź tola; praj tola, so chżesch mje měcź, so też ja wěm, na cżim žym", wona wotmołwi: „Ja njemóžu!"

„Ale Hanka, rosmyšl žebi!" rzekny Handrij, „pomyšl žebi, so mohła žo kacź; praj haj."

„Ja njemóžu", wospjetowasche Hanka.

„Hanka, rosmyšl žebi!" prošcheše Handrij naležnje, „njepraj mi to tłeczi króćź; schtó wě, hacź budżesch mi cżaż žiwjenja wjazy žane złowo prajicź moż; praj haj, proschu cże."

Widżiešcha sajachu Hanzy wutrobno, stónczńje dychny: „Ja njemóžu."

„Tak hladaj, schto žy ješcżika!" wotmołwi Handrij, „a potom to samołwi pola Boha."

S tutymi złowami cżerpjeșche wón precź; Hanka świeše žo bjes wědomja.

Cżicho seškhadża druhi dżeń měrza nad dołom. Najwjazy wobhdżerjo běchu wjecżor priedy dołho wotucżeni wostali a běchu wotkhadżanych pschewodżeli, a tuž hakle bo posdże hołć a hara dnja sapocża. Hanka bě pohtukcże na a khodżeșche wokoło kaž sczin po ješcżne. Hospoża bě derje pytnyła, so bě Handrij žo roszohnował, ale njebě ničžo srosumika. Wona nadżiešche žo, so staj bo dorěczałoj a měješche žobuczucże z Hanznym napohladom, kotrjž pschiježpěwasche Hanznej starosći mo Handrijowe žiwjenje. Wona troschtowasche tak derje kaž możeșche a rzekny, so njeje hischcże wěste, hacź wójna budże, znadź je to sažo jenoż hoła hara. A jeli so też wopraschа, so je złopschała, so mjes sto kulkami njetrjeschi ani jena, a so je Handrij dosć starý, so może kedżbowacź, so jeho żana njetrjechi, a so njeby do wohnja běżał kaž bjes myšlow, njedżiwajo na to, hdże. Hanka niesmě žebi staroscże cżinicź; so hischcże wschitko derje pódże a so może. priedy hacź Jwjatki dóndu, zjany kwaž być.

Ale tuto troschtowanje skutkowasche runje nawopak, a Hanka pocża, zyle hinak hacź bě znuczena, z hłosom zatokscicź: „Won wjazy njepschińdże, to ja wěm, a ja žym na tym wina", wona sadwěłujo sawoła.

„Ale njeżby dha žebi ty z nim wuczinita a jemu złowo sawdała? Won drje je tola zyle wožebje k tomu pschiłschok a je žnadź tebi hischcże kubło dał sapiłacź, priedy hacź z Woneż wuczenje."

„Ně žym prajita, a won še prajit, so jeho wjazy njewohladam!" (Pokracżowanje sczehuje.)

W Budyschinje 7. haprleje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dżeń

Hdyž njewjedra su w Serbach prale,
Su žony w lubosći a swérje stale
A serbski su wam statok dodżerżale —
I. Ćišinski: Serbska mać.

— **Wo wjedre.** Do hrjedźneje Europy je žo nałétne wjedro dobyło. Wjeczorne wětry z morja žu tež hacj k nam mily powětr pschinjate. Nad Němskej žo dźenża n'ebjo z wulkeho dżela wuczehnje. Nizina pola Jendźelskeje je žwoje měrzno pornjo wczerawschemu jenoź malo pschemjenila. Jeje dešcheje jenoź hacj do Belgiskeje dožahuju. Tehodla wocżakuj'emy, so šmějemy tež jutrje bjschcze rjane wjedro. — Jutrje schtwórtk stóncżo 5,22 hodź. schadża a žo 6,43 hodź. rhowa. Mżazcź schadża jutrje rano 3,43 hodź. a rhowa žo popołdnu 3,31 hodź. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer 0 a najwjschischa dnjowa temperatura 16 stop. cżopłoty. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer 0 a najnišcha naózna temperatura 7 stop. cżopłoty.

— **Wuhlady na wjedro za jutrjischi schtwórtk: Powschitkownje rjane a mile wjedro.**

*

— **Budyschin shubi žwój staroštawny gymnasij.** Pschi nowinarskim rosrjadowanju wyschischi měschczanoša w pschitomnosći měschczanosty dr. Förstera, měschczanskeho rady Sefzata a direktora Fischera dóšli, so žo Budyški gymnasij jako schula pódlanšceje formy njeda wukhowacź. Swopodka drje bě wotmyšlene, so Budyschin žebi wyschischu schulu pódlanšceje formy wobtchowa, mjes tym so měša Zitawa gymnasij shubicź. W Zitawje pak žo wschitko sa dalsche wobstacże gymnasija sastaji a wo-bjebje pschedlejži tam tež wjele pschisseiwejtow sa nowe schulske léto. W Budyschinje temu njeje tak. Tu by žo jenoź je 13 schulerjemi mohła sapoczecź. S tukeje pschičiny ma žo po poždelnich wukasach staroštawny Budyški gymnasij sastajicź. Měschczanske sarjadnistwo a sastupjerjo starschich drje žo dale sa wukhowanje schule prózuja, tola wuspěch dha je dwělomny. Gymnasij je žo pjeza w lěcze 1527 sakoždł. Schulske městnosće běchu swopodka w Franzišanskim klóschtrje, kotrjž bě tehdy bižo nimale wopuschczeny. W lětach 1540 hacj do 1543 pschedbje schula do Michaelskeje schule do Měschczanskeho doma na rózku Jerjoweje haže a Kowneho torhoschcża. A skónczinje do schulskeje bastaje na Zitnych wikach, tam bješe je nětko poknózny dźeł měschczanskeho muzeja. W lěcze 1867 pschebydli žo gymnasij do nowotwara na Bismarckowej dróży. Se stawisnami gymnasija žu wušto spjate stawisny žerbskich studowazych. S Budyskeho gymnasija je wošebje w poždelnim lětstotu wuschoł najwetschi dźeł žerbskeje intelligenzy, kotraž žo wědomje sastajł sa žwój lud. Wošebite towarstwo Societas Budissinensis je z wulkim wuspěchom žerbski studowazy dorost w maczerskej rěcži wukubkała. — Też katolska nadschula žo w najbližischich létach dospołnje šemkuje, dokelž delnje rjadownje hižo žu njewobhadzer-ne. Na tuto wukhanje žo w najbližischich létach dwě wyschischej schull w Budyschinje shubitej.

*

Dale wyschschi měschczanosta w žwojim rosrěczowanju rosłoži:

Město žwinje z pomyjemi kormi. Město Budyschin žo mažnje saběra z tym, so by z kuchińskich pomyjow kormjenju žwini sakožiło. Dotal ma žo w hospodarskim dworje pospyt z kormjenjom w małych rosměrach stacź.

Pschetrjebanje wody w měsće Budyschinje stajnje rosće. Po wurjadnje žuchich létach je semina woda wschudże wotběrała. Sastaranje města z wodu cżini měschczanskemu sarjadnistwu pschezo sažo starosćze. We wokolinje žo nowe tocżenja sa wodu pschemjedu.

— **Dopominanje na sapłacżenje wobrótweho dawka.** Na sławne dopominanje finanzneho hamta na napłacżenja wobrotowego dawka sa měsacznych a schtwórcżelstnych płacżerjow, kiž maju žo 10. haprleje 1937 stacź a tiž žo w hamtiskim dźelu tutych nowin wosšewja, žo dla cżuczinych sčehowow sdondżenja tež na tutym městnje potakuje.

S **Wulkeje Dubrawy.** Wczera wutoru sta žo w tu-dyšej porzlinarni nowe njeboże. Dźěłacżeć Natušk z Małeje pschidźe z rutu do jeneje maschiny, kotraž jemu porsk z ruki wutorhny. Jeho dyrbjachu do Budyšle je thorownje dowjesć.

S **Khróšta-Wolfskeje Hóty.** Ssobotu měješche tudyšeho dobrowólna wohnjowa wobora w hoscżenju „K wje-šelemu hajnikej" we Lomšu žwoju 39. hłownu zhromadź-žiznu. Po postrowjazych žłowach hłowny wopalny mišchtr Klotta na semrětelho žobuštawa Semfinera w Wolfskej Hócże spominasche. Dale džakowaschе žo wschem towarschom sa w poždelnim lěcże wukonjane dźě-ła. S rosprawy pišmawjedźerja wulkhadźesche, so mě-šesche wobora 1. haprleje 38 aktivnych towarschow, 23 we wjeznej słupinje a jenecho cżestneho wopalne-ho mischtra. Po rosprawje pokładnika žo sa 30lětnu žwérnu dobrowólnu słužbu we woborje wjeznjanosta a wopalny direktor Bjenadu w Khróšcże a wyschischi wo-palny mischtr a woberiny měšterschedźyda Nikolat z Adolfskeje Hóty wusnamjenischtaj. Po nowym słužbnym planje žu žo swucżowanja na schtwórtk tóhodneho tydźenja potožiłe. Wopalny mischtr B. Grošer z Wulke-Dubrawy poda wschelake potiwy sa swucżowanje a sa-sdźerjenje w słužbje a swonka słužby. Też žo cżestne-mu wopalnemu mischtrej Schusterej z Adolfoweje Hóty k jeho 70. narodninam sdobyłoschcżerja wuprajichu.

S **Luha.** Sandźenu sobotu na Njeżwaczidłskim pohrebnischczu najstarscheho wobydlerja naschcże wjn. rentnarja Handrija Kubana pokhowachu. Wulka bě šmła pschewodżeri, wošebje žmlne bě sastupjene wojerske towarstwo. Kubanez nan bjesche cżłelła a khodźesche dol-manodźelła, z kotrejž hromadże w žwojim domczku by-dlesche, jemu 10 dźěcżi bě. Z kotrychž nimo jeneho, ko-trjž we wójnje wošta, žu wschitzy hischcże žiwe. Jeho mandźelska jeho še žwojej dźowcy hacj do pošledn'eho wokomika žwérnje sastarasche. Njech je jemu róbna semja lohka.

S **Hnaschcz.** Pschi pošlednim muradźowanju gmejne-skich radnych bu wobjamtny, so maja žo wschelake nowe nakupjenja za dobrowólnu wohnjowu woboru, wošebje w nastupanju noweje słužbneje drasty stacź. Wscho hro-madże ma žo něhdże 500 hrivnow na to natołcźi. Dokelž bo drjewo na Sajeczej hórzy njedasche rospschedacź, ma žo tuto 10. haprleje pschepadźowacź, pschi cżimuj mója też ludowi towarschojo še žuždobnych wjzow posticżenja wotedawacź.

S **Wósporka.** W Rychnowie hwjesche žebi 12lětny hólc z tżelbu. Nadobo tżelba wutrjeli a wutrjel dźěsche małej holczy pschecżerwjschi wucho do nopa, hdźež tczaju wosła. Kulka bo operatorje njeda wotstronicź, dokelž je japschim-njenje pschestrasche.

S **Koschle.** Na Urbanez bróžni je žo bacżonez žmóž-ba snowa sažndźiła. Na Jamnowskich knježich kukach je žo w poschlednich dnjach wjele bacżonow wobhladźowało.

S **Nowele Wsy** pola Klětneho. Swój žileborny kwaš žwjecżitaj jutrje schtwórtk wumjenjkaš Arnoldt Wizka ze žwojej mandźelskej Marju rodź. Waltarjez z Khrjebje. Jubilar dźěłasche stajnje w lěsach a bě wu-wołany beleš. Loni pschi tym šnitschoži. Tutón jubi-lej žwiecżi še žwojej druhej mandźelskej.

S **Niskeje.** Naistrašnischa thoroscź naschich pcżoł-kow pcżołarska woschka je někotre ludy tudyšeho pla-howarja nadpadła. Na šakładze tuteho šwésćenja a še strachom, kiž je ša pcżołarstwo w zyłej wokolinje šiedno-cżeny, je žo we wokolinje Niskeje šakałało, ludy pschi-wjescź a wotwjescź. Do tuteho sawrjeneho kraja žtu-schesa wžy Zitor, Němske Jerkezy a Nowa Wješ, kaž też žydlischcża wokoło tżiłowych jamow.

*

S **Dźbelna.** (95létna.) Pondźelu móješche w Mok-kritzach Charlotte Dreiškiawa po cżełe a duchu trowa žwoje 95. narodniny woswjeczicź. Wjednik bě jej pschi tutej sdankoscźi wobešite žhonjschcża wuraził.

S **Kamjenicy.** Se schipom do wócżka tżelił. W jenej sahrodze w Stešnmetzkej dróży schulški hólcżez žwołemu Stešnmu towarschej se schipom do wócżka tżelił. Stanje-neho bowjeschu do wócżneje kliniki, dokelž je strach, so widżen'e shubi.

Hospodarski rozhlad

Srjeda, 7. haprleje 1937.

Wcżerawše Furvy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,215	100 česksk. krónow	8,656
100 šwajc. frankow	56,76	100 franc. frankow	11,485

Barlinska burja, 6. haprleje. Dokelž sastupjerjo bankow sažo z prózdnymi pschitahnymi knihemi na burju pschitschdźechu, a bě dla wuwostacża druheje ruki tež lu-lišza jara zdźerżliwa, njemóžachu žo wjetsche wobroty wuwicź. Rosdźelenje nakupjenjow a wotpschedawanjow bě poměrnje jenajše, tak so žo sa pręni kurs jenoź žtabe pohiby na wobej stronje jewjachu. Na tentowcżych wi-kach móješche stara wójnska pożczonka wo nješcżo malo dobycź.

Barlinske žitne wulkowiki. Na žitnych wikach je-wjeschе žo jako měrny wobras, wošebje, dokelž bě wo-pyt žłabschi hacj hewak. Natasłowje je z pólnymi dźěła-mi dospołnje sajate, tak so žo też wotedawanja w na-stupanju samenjenjšeje akzije rožki do pizowadkow w ja-kich wjelich mjesach pohibuja. Sajtaranje mknjow je dale wschelakore. Wulkomknjny móža jenoź porędko na łkady hahacź. Na mukowych wikach wobsteji dale wul-ki sajim. Pschenična mukowa typa 1050 žo w Barlinje cżeżko sameżicź hodźi. Pizowanske žita žu ž rędka na pschedań. Też nakupowanške móžnosće sa industrialne jeczmjenje nještu lépšche.

Drjezdżanske štotne wiki.

Pschthnacże howjaseho štotu bě dźiwajo na potriebu jara wulke. Howjasty štót žo sa najwetsche płacżiny pschedawasche. Swinit žo potriebje wotpowědajo poštl-cżachu a pschidźělowachu. Cżelatowe bě wjele na wikach. Mjes nimi wietsche dźěłby hubjeneho materiala. Wěsche to pręni ras, so žo cżelata do 4 kaifostnych rjadownjow rosdźělichu. Wobkhod z wowzami bě dobry.

Płaćiny rěznecho skotu na Drjezdżanskich skótnych wikach.

6. haprleje 1937 Płaćiny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 88

Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće, młode	43
Starše	39
Hewak połnomjasne, młode	—
Starše	—
Mjasne	—

Byki: 169

Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Hewak połnomjasne abo wukormjene	37
Mjasne	32
Snadnje wuwite	—

Jałojcy a kruwy: 364

Młódše połnomjasne kruwy najwietšeje rězneje hódnosće	41
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	37
Mjasne kruwy	31
Snadnje wuwite kruwy	23
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	42
Hewak mjasne jałojcy	38

Wowcy: 737

Najlépše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	53—55
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	45—47
Mjasne wowcy	—
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	—

Celata: 1719

Najlépše kormjene čelata wot cyca	63
Srěn'e kormjene čelata wot cyca	52—57
Snadnje wuwite	43—48
Najšpatniše	32—38

Swinje: 3100

Tučne swinje, přez 150 kg. cežke	51,50
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. cežke	51,50
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. cežke	50.50
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. cežke	47,50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. cežke	—
Rancy	51,50

Wcżera płaczeńe w Barlinje zentnar

pschenjzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmienja G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr., — wowša H 10. 7,85 hr., H 13: 8,50 hr.

Płaćizny na Barlinskich prodnktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	6. 4.	5. 4.		6. 4.	5. 4.
Pšenica	212,0	212,0	bony	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
jačmień now.	—	—	mjechee lupiny	16,0-17,0	15,0-17,0
ječmień, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	rapa, wosušk.	—	—
pšenč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
rožana muka	22,25	22,25	snch. truhanč.	9,17	9,17
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
rožane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rožana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšenč. „		
lan. symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmień za wuptodźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 170.0

Płaćizny rěznecho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

6. haprleje 1937 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 136.

Połnomjasne, wukormjene, najwietšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	43
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	39
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	—
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 254.

Połnomjasne, wumšćene, najwietšeje rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, młódše	37
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	32
Špatne	—

Jałojcy a kruwy: 1321

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwietšeje rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwietšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	31
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—23
Mjenje a špatnje picowane	—

Čelata: 3362

Najlépše wukormjene (1. družiny)	62—63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	55—57
Špatne (3.)	45—48

Wowcy: 5162

Młode a starše wukormjene (5. družina)	38—40
Starše wukormjene (6.)	31—37
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	23—32

Swinje: 19217

Połnomjasne, wos. rasow a jich křižen., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	49
Mjasne	46
Špatne	—
Rancy a kundrosy	50

Hłowny redaktor Marko Smolef. Zamołwity za politiku, feuelleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolef; za nawěšteki Paweł Krječmař, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolef. Cišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.

D. A. III. 1937 1812. — Tu khwału tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Buran w pusćinje*

Za egiptowskim městom Memfis najach sebi wjednika, zo by mje na brjohi Čerwjeneho morja dowjedł, z wotkelž mějach so do Arsione podać a dale do Gazy. Naju wuhotowanje bě najjednoriše. Datle a někotre kožane měchi, z wodu napjelnjene, běchu wšo, čehož mějachmoj na puć sobu. Wjednik jěchaše prědku na wjelbludu a ja sćěhowach jeho slědy na arabskej koble.

Překročichmoj prěni hórski rjećaz, wěnceowacy płódnu krajinu na ranje wot Nila. Z njenahła zhubjowaše so wlóžnjowana přestrěń a za krótki čas stejachmoj na wuprahnjenej ploninje. Ničo njemóže lěpje woznamjenić překhod ze žiwinja k smjerći.

Předstajće sebi hobrsku pěsčitu kóncinu načerwjeń barby, šerjancu a přećiwnej nahotu, wustajenu w zymje dešćam a w lěću žahłym palacym słónčnym pruham. Rostlinstwo je so tu skoro dospołnje minyło, jenož tu a tam wuražuja rědke hnězda kalateho nopala*. Wětr kraluje tu swobodnje a njewzndźenje, přehanjejo so po tutych hobrskich ploninach, kotrež človjeskemu wóčku pohladnyć dawaju do wotemrjetych dźělow zeminoho zwjercha. Po puću waleja so zbytki kosćowcow, človjeskich, wjelbludžacych a konjacych, woznamjenjejo takle surowy wosud, kotryž móže tež teli připrawjeny być, jako khrohłomu přikhadnikej do tutoho potajneho kralestwa. Hdyž wóči dowidźitej, wuzběhuja so kupy kamjenjow, spróčniwje nahromadżene, zo bychu karawanam było wjedniki a znamjenja, hdže čahnyć.

Pućowachmoj přez pusćinu bjez dlěšeje přestawki cyły dźeń. Přeńdźechmoj přez dalše koło hór a zakročichmoj na druhu ploninu, hišće wobšěrnišu a wupusćenišu dyžli bě prěnja.

Nasta nóc. Blědy měsačk, jako znate a njedosahnite wohličo luheje přećelnicy, z jasnomódrym błyšćom wobswětlnje pusćinu. W tejle žałostnej samoće a stysknej wopuščenosći njewidźu khiba njehibny sćin wjelbluda a matne zdalene zjewjenje čěkaceho stadła gazelow. Morwa hrózbna čišina koło wokoło knježi, přetorhowana jenož tu a tam ze skiwlenjom žwjerća, kotryž podarmo za spróčeniwej ruku wola w tymle morju wuprahłeho pěska. Zyma hraba mje po žahanju dnja, rozběrja a lěha so pomału do pusćiny.

Před switanjom puščichmoj so znowa na puć. Wustupi słónco, podobne kuli železa a do krwě rozpaleneho a zdaše so, jako by sprosćene swojich pruhow čežcy so po wobłozy suwało. Horcota přibywaše z kóždym wokomikom a k połodnju njeznjesliwa žahota dostupi wjeršku.

Nadobo po połdnju jewješe wjelblud znamjenja znjeměrnjenja. Zastawaše, nurješe hłowu do rozžehleneho pěska a porskaše ujemdrje. Z khwilemi so struchle piščenje štrusa přez pusćinu njeseše jako wottrašace znamjo. Hady a ješćerki khwatnje do natrinow zemje cofachu. Wobkedźbuju wjednika, kotryž k wobzorej hlada a hłódnje kaž sćěna. Prašam so, što je jeho tak postrózało.

„Boju so popołdnišeho burana", wotmołwi, „čěkajmoj!"

Zawróći so spěšnje k połnocy a z najwjetšej spěšnosću čěkaše na swojim wjelbludze. W hrózbnym skoku sćěhowach jeho na splóšenej koble. Tola wobjane njewjedro bě spěšnišo dyžli naju běhačej.

Z miknjenjom so z njeskóńcnosće pusćiny jako torhacy, roznjemdrjeny žiwjoł, přihna wichor, zběhajo hobrske mróčele pěska do wysokosće. Póda čěkaše nam pod nohomaj a hobrske pěskowe hromady, z huranom spohibane na wšěch stronach, spachu so nam na hłowu a do wočow, sapajcy z njeznjesliwej horcotu tak zo lědma dycha dołojichmy.

Zabłudźichmy so w tymle labyrinće hibićiwych brjóžkow a wjednik wozjewi, zo wjacy njerozeznawa praweho puća. K dopjelnjenju njezboža wnla so namaj w kowrótnym spěchu wšitka woda z měchow.

Z dycha zraženi z palacej łačnosću, bojicy so powotewrić nós, zo njehychmy trjebali dychać plomjenje, zastachmy na wokomik, přetoż pót hižo so z rěčkami ronješe z našich spróčenych stawow.

Ale buran wróćeše so ze zdwojenej njemdrosću jako rozputany žiwjoł, kotryž hrozy zatřasć zakładu zemje a rozmjetać do mróčelow žehliwe znutřkowne pusćiny.

Na raz o hroza, so mi w hromadach pěska miny wjednik. Słyšu jeho wołanje wo pomoc a jěcham po hłosu. Whohi, miny so w pěsku też z wjelbłudom a jenož hłowa jemu won tčeše.

Podarmo spytach swojeho towařša wumóžić. Nałožich wšitke mocy, ale wšo bě podarmo. Miny so docyła a kopica pěska na nim rosćeše kaž hórka.

Stupich so něšto kročelow wot přezrudneho dźiwadła, zeprjeny na swojeho třepotaceho konja, njespušćejo so hižo khiba na toho, kotryž je horcotu wohniweje pjecy w Azarias přeměnił do khłódneho mileho wětrika.

Na čiste wotupjeny, njehibajo so z městna wočakowach kóne njewjedra. K wječoru zběhny so znowa zwučeny wětřik wot sewjera. Z powětra zhubi so njeznjesliwa horcota, rozmjetany pěsk sydaše so zaso na zwjerchu a hwězdy zabłyskhychu. Nětko hakle, dospołnje wopuščeny, dostach zapřijeće wo hobrskosći pusćiny a jeje hrozach.

Wšitko bě přeměnjene, cyle brjóžki so minychu a druhe so zběhnychu, wobliče krajiny bě docyła přetworjene.

Moje łubozne arabske skoćo, moje jeničke wumoženje, přemóžene z łačnosću, z hłodom a spróčenosću, padny k mojimaj nohomaj a w nocy zahiny.

Potom zeskhadza dźeń, zo by na mnje wnporsknył dopjelnjenu měru ćerpjenjow. Słónčna žaha wupraži ze mnje snadnuški zbytk mocow. Stanych, chcyjo doprědka, ale po někotrych krućelach, ze smjertnej sła boću wobdunjeny, zwjezach so do pěska a wěnkowach — smjerć, jenož prošo, zo by přišła nanajprjedy a mje wumožiła z helskich ćwilow.

* Buran (zwuk na druhej złožcy, na: a = burjan; tak rěkaju sylnym wětram Ruskeje a Sibirskeje, kotrež w lěću horce a prózne, w zymje njemdre mjećelowe, leća přez šěroku step. Wone potom lohki zornity sněh zběhaju a z mróčnom do hory honja, zo w hjezłosnej ploninje whohi pućować njewě hdže steji. Mjeno burjana hodźi so derje na hrózbne afriske wichory pusćiny. — Francois René Chateaubriand (šatobriang), znamjenity francowski spisowaćel a statnik, narodźi so lěta 1768 w St. Malo a wumrě 4. julija 1848 w Parizu. Bywši jako synk zemjanskeho domu za wójsko a potom za duchownske žiwjenje postajeny, zahori so bórzy za republikanske ideale swobodneje Ameriki,a přepłuwawši so tam sam, pózna nic jenož politisku njewuputnosć, ale też njewuwjazany zrósť praleša a praproste žiwjenje Indianow. Pózdźišo pućowaše też na pódu stareje Hellady a do Jerusalema, wopisujo z wyskacym pjerom a we barbow wohnju swoje nazhonjenja zjewjenja a mysle, kotrež za wobnowjenjom křesćanskeho ducha dźěchu. Tej ideji služi też hłowne z jeho přemnohich dźěłow, do wšěch rěčow přełożenych: Génie du Christianisme, kotreż je z druhimi (le Martyrs atd.) romantiku minyleho stotka splodźiło. — ** nopal = družina kakta (Opuntia coccinellifera).

Budyske stawniske powěsće

Wutoru 6. hapriele 1937.

Narodźili su so: 1. 4. Fryzej Otče Seumelej, póstilskemu sekretarej, hyn. — Richardej Matšej Schmidtej, wuczerjej, hyn. — 2. 4. Arnoschtej Richardej Hauckej, šamkarjej, hyn. — 4. 4. Antonej Korli Arnoschtej Hártwigej, wuczerjej w Khwaciźach, hyn. — 5. 4. Janej Erichej Hainzu, nakupowarjej, hyn. — Kurtej Matšej Gráfe, železničerjej, dźowka. — Louisej Emilej Horstej Schwarzu, wuczerjej w Suborničzu, hyn. — 6. 4. Pawołej Richardej Scherbelej, młynskemu pomocnikej, dźowka.

Wumrěli su: 5. 4. Arnoscht August Lúča, bur, 72 lět. — Korla August Stübner, železniski słužbaŕ, 62 lět. — Margot Ruth Mölej, dźowka dejerja se Semiz-Tumiz, 7 měsačow. — 6. 4. Feliks Alfred Otto, farjadnik wustawa na wotpočinku, 64 lět.

Pjchipowědźitoj stai so: 6. 4. Kurt Alfred Schubert, fabriski dźěłaćeŕ w Budyšchinje, a Frieda Hadwiga Kopaczej, wuběrańka w Sćitiezach pola Budyšchina.

Miljony 5-hriwnarjow hišće w nohaicach

S 1. hapreju stare wulke pjećhriwnarje kaj też złótarne jenohriwnarje swoju płaćiwosć we wobběhu zhubichu. S pjchehlada statneho finanzneho ministerstwa wukhadza, so je so wšcho hromadźe 738 miljonow hriwnow tutych pjećhriwnarjow z wobběha wzało. Wjazy hač 23 miljonow hriwnow abo nimale 5 miljonow łubow bě hišće we wobběhu. Dźěl z nich je dźenja hižo na bankach. Njeje pak dwěla, so hišće miljony tutych łubow dźenja hišće w nohajach wotpočuja. So bychu so wobžedźerjo pjchedšchodu a njepjchijomnosćemi schkitali, so hišće raz na to pokazuje, so tute njepłaćiwe pjenjezy sjawne pokładnje jenož hišće hač do 30. junija pjchijimaja a sameńjeja. To ńame płaćej wo złóbornych jenohriwnarjach, z kotrychž hišće je 21 miljonow hriwnow 31. měrza njeběchu z wobběha wzatych. Nowych pjećhriwnarjow je so hač do 31. měrza dotal 955 miljonow hriwnow nabiło, tak so je sćoro jena miljarda poma. Też nowych nikelowych jenohriwnarjow je někto hižo 288 miljonow hriwnow we wobběhu.

Nowe dowozne listy hakle w lěću 1938.

Po nowym mjesenarodnym dojednanju wo železniskim dowozenym wozhadże a wo nowym železniskim wobkhadnym porjadże njebudźa nowe dowozne (frachtowe) listy pjched 1. januarom 1938 do mozy stupiły. 1. januara 1938 maja so tute do wobběha dać. Potom zmjeńša so hišćcje na składje bywaje dowozne listy — jenož němiše, niż tej mjeńnarodne — hišćcje hač do 30. junija 1938 wužiwacz.

Tapier je žwojim młodym w Londonskej zoologiskej jahrodże.

„Babirusa" je mjeno najmłódšcheho wobydlerja w Londonskej zoologiskej jahrodże. Pjched nětkotrymi dnjemi so tutón młody tapier narodźi. Jemu so pjchi jeho maćeri dosćj derje wjedje. (Scherl Bilderdienst, M.)

SYMJENJA k nalětnemu wusywej za polo a zahrodu poručeš wuspěšnje

z nawěšćkom w Serb. Nowinach

a to bjez wulkeho wudawka! Też twoje wumělske hnoje trjebaju kupcow!

Privatnu kliniku knjeza dra. Wünschu na Wallskej drózy 6 sym přewzał

Rěčne hodźiny kaž hač dotal na Dźiwadłowej hasy 4 wšědnje wot 11—1 a 4—6 hodźin a po předpřijcjewjenym dorćenju. — Sriedu a sobotu pop. žaneje rěčneje hodźiny. Privatne wobydlenje na Wallskej drózy 6. Telefon 2783

Dr. med. G. Schwerk Wotrjadny lěkaŕ za žonjace khorosće a porodne pomocy.

Za dźěło w zahrodźe a na polu poskićamy plećeny grot, wuspinacy grot, krampy

graty znamki „Wolf"

łopaće k ryću a sypanju, widła

zahrodne graty za dźěći

hrabje, motyki, zahrodne sykawy

kriepławy wšěch družin

zahrodne hadźicy a přisłuški

picowanske graty za kokoše

topory wšěch družin

wšitko we wulkim wubjerku

a płaćizny hódno pola firmy

Emil Miser G. m. b. H. we Wojerecach na Cyrkwinskej hasy 12

Meble do předstwy Drastne powěšaki — Kabelowe stojadła Walter Despang, na Moltk. dr 17

Při kupjenju jězdneho kola njesmjeće zabyć, mój skład sebi wobhladać Kotowy Warnećke w Nowosełskej drózy 24

Spušćomne časniki kupuje će a dobre . . . pola . . . časnikoweho Kokscha w Budyšinje na Suhelnskej hasy 20

Symjenja Hnoje za zahrodu a kwětki Runkloowe symjo Kołmaz za štomy Karbolineum za štomy

Rudolf Hitscher, Kamjenc na Budyskej drózy 52

Kurjatka wulahnjenje za mzdu nanajlěpše. G Paul Nowak w Ledźborecy pola Biskopic Telefon Horni Wujezd čo. 75

Kupuješ wužitnje pola našich inserentow!

Stahl-Koch- u. Brat-Geschirre unverwüstlich im Gebrauch

Dostanješe pola firmy Alfred Beitel w Kamjencu (přjedy Nicolaus) Budyska dr. 76

Na předań

Zažne běrny připóznatu wusywansku tworu poskića Schütz & Co. na Třełanskej drózy 8

23 lihjatow (3 njedźele starych) je na předań w Bronju čo. 1

Wjele trjebanych wěcow kiž sy z nowymi narunal, druhi pak by je hišće derje trjebać mohł, maš domach w swojim hospodarstwje. — Rjany pjenjez by dostał, jeli by je předał.

Předawaŕ a kupc pak namakaŕ so jenož w Serbach z nawěšćkom w Serbskich Nowinach. Jenož někotre dźesećnowarje zapłaćiš za nawěšć a hriwny ći wunjese předań wša.

Přiloha k čisłu 80

SERBSKE NOWINY

Srjedu 7. haprle'e 1937

Přečiwnikaj

To bě pokhmurjeny dźeń w późdnej nałymje, tu wotewrichu žo durćała mózných, se żelesom wobbitych wrotow twjerdźišnu W.

Młody błędy hólz w drasće tamniśeho kraja wustupi: w kožmatej jaży, w tholowach hač do kolen, we selenych nohajźach a w małym kulowatym klobučku.

Ležma bě wobydleŕ horow wustupił na plestr městna pśeds fakurjenej twjerdźišnu, a hižo samknyknu žo sajźo durćała za nim, srudnje sawrěšćežo.

Tu někto posaśa rjany hólz ś małym waczokom pod ramjenjom, a śdaśe žo, so žebi pschekkaduje, hdyž žo někotre naśaśicź. Hač nuts do města, kotrež budźišśe drje žebi měšcze rad wobhladał, abo won do žwojich lubych horow?

Wón so rozsudźi za tute, a spěšnje stupajo wobroći žo wokoło rožka a bě bórzy pśeds sahrodne měšćanske aleje tšěrbo daloko wot města.

Někotre sasta, słehny žo na schtom a rospominaśe žebi swój wožud.

Dwaj měźazaj bě pscheźeźał na twjerdźišnje! Połsćiroju, kotliž ś bajonetami jeho do žrjedża wšachu, běchu jeho na twjerdźišnu dowjedli ś wjeśnje domišny a tam měśeśe schesć njedźelow thkostaju wotpředźeć. A pscheźo to? Dokelž bě žo pschi rejach wo žwojeho pscheźela starak, kotrehož bźišśe wuwołany bickŕ, Krawcej Kuba. bies winy ranił. Jene słowo da drube a muśe puśk sćežowachu, pŕeni, kotrehož na pomoz sawołany połzaj laja, bě runje nasch hólz, kiž bě hewak snaty jako měrnuwy „Měšjakej Jan".

Někotre bě njeśdo hotowe.

Wón bě žo wo žwojeho pscheźela starak, kotryž bě bjes pschiczinu wužadany był, wón prózowaśe žo, kaž wschitzy wobžwědčachu, iwadu ś dobrym wurunacź, a někotre hrabny jeho gólna ruka sastupnika sakonja sa naschijne rubišćko a sačeže jo njeswaha, hdyž žo Měšjakej Jan wobaraśe. Pscheźiwiśeśe a stajeśe žo, wutorje połzaj teśaŕ ł nóžnow, dyrі pschimaŕa njeśbožownje do hłowy, a kŕej ś niele bźeśeśe a . . . Měšjakej Jan da bróni padnyź a śkiceśeśe měrnje ruzy, hdyž jeho połzaj, kotryž bě jeno žnadnje ranjeny, putaśe na rukomaj.

Měšjakej Jan ani słowa njerjekny, hdyž jeho wotwiedźechu, ale hdyž pschińdźechu nimo hórki, hdźež niśta thěśta śtejeśe, w kotrejž bě žo narodźił, žałośćeśe ś hłosom: „Moja wboha macź!"

Ale wot toho wokomika njepschińdźe jemu žana stórźba wjazy na jazyk.

Někotre pak, hdyž na schtom žo sepjerajo śtejeśe, schentaśichtej jeho hubje słowa: „Ach, ty moja luba maczéćka!"

Twjerdźišnu wopuśćeźiwschi pomnźli žebi najprjedy na to, do kulsy hicź, dokelž bě jemu śłe, hdyž spomniwaśe na śpótśhiwe a palace pohladnjenja, kotrež na domoj žo wróćowachu, wótśowachu a čakachu.

Ale ta macź!

Njebě dha jeho dla dosć wuczerpika, niebě dha pósłała žwoje pósledńje cźežy nabyte pjenjeźki, so by jemu wołóženje wschipramika?

„Njech wudźěraja na mnie!" hórbotaśe Jan rosžudnje. „Domoj ja dyrbju, niech ie, kaž je. Swoju macź dyrbju wokoło śchije wobjimaź a na rukomaj chžu ju nožyź a narunaź chžu jej, śchtož je moje dla wustaka, a pschijźahaź chžu: na reje nochžu wjazy thodźiś, a byrnjej mi wo žiwjenje śchło, nochžu žo wjazy rosboricź dać!"

Bźeśe tak, kaž budźiśe tuto wotmyślenje a žadosć sa maćerju młodemu cłowjeśej stawu wožiwiło. pschetoź mózniśko krocžo dźeśe dale, a hłowu, kotruž bě hač dotal nakhilał, njeźeśe smužicźe a cźerstwje noběhujo a ś erta wuhužwaśe žo jemu na poł wótśe žamo jedyn ś tamnych hłožow, kiž běchu hewak tak sajźne klincześe ł jeho erta pśeds hórśke paśtwiśchźa.

Někotre dwě hodźinje bě takle puczował a dale pscheźelniśko śtrowjeśchtaj jeho tamnaj śkalnaj rožkaj, pod kotrymaj jeho domišna leśeśe. Někotre wuhibny žo ś napoŕ potłóčenym sawjikaniom ł dróhi na pramiźu, ł wotkeŕ derje hladana pokojźna dróha wjedźeśe do Někotreź a ł wotkeŕ měśeśe naśch puczował potom hiśśe pódra hodźinu ł swojej maćeźu, kotraž drje žo pschi wolijowej lampje žeźeśe, jeli so chžyśe ju pschekwapicź, pschetoź njebźo bě žo pothmurnje samróćiło a wjeczor hrožeśe sažo pschińcź dnźli hewak.

Hdyž chžyśe Jan nimo kowaŕśkeje korčmy pschi sapočatku někotre nasćupjeneho pucza, bobywachu žo ś wotewrjeneje hoseźenśkeje śtwy śnate hłoży k njemu.

Jeho wabjeśe žiwjśecź nęśchto wo tym, schtoż žnadź bě žo, doniž bě ł domišny sdaleny był, tam śtało, a nimo toho njemóžeśe śchkleńża piwa laćnemu krśej niczo seśchkodźicź.

Tuž sastupi Jan. Sa jenym błidom žeźeśe cźŕsoba hawtowazných wjeźnjanow a wóśnikow. Někotśi ł nich běchu ł jeho wśy. Wón jich derje śpóźna, ale hdyž žo wón w durjach pokasa, běchú rěcze bźeśady nadobo kaž wotrěźnjene. Hładachu śkěśiawje ža nim, śchukotachu žebi potom do wucha, a Jan derje do toho pschińdźe, so běchu jeho łpóśnali a jo wędźachu, ł wotkeŕ runje pschikhadźa.

Nad budźiśe žo sažo ł duriemi wotkaźik, ale pschewinny žo a žnje žo hłowu powěrchiwschi sa druhe błido, sa kotrymž žama a bojasnje młoda hołza žeźeśe, kotraž bě, kaž bě na jeje śara śaprótschennych njedźelśtich cźrjach widźeź, hižo schwarny kruch po dróży śchła.

„Schkleńżu piwa!" rjekny Jan korčmaŕcźu, kiž žo jemu pschećelnje bliźeśe. Ale prjedy hač móżeśe ta sažo woteńcź, so by žadanu wěź pschiniešła, sadźerża ju Jan wróćo, pschi cźimž jemu krej do hłowy łtupaśe.

Bź do śaka pomaźał, žmoje kóprowe pjenjeźy liczikt a spóźnał, so nima dość sa schkleńżu piwa!

„Ssym žo sažo ras salicźił, korčmaŕcka!" rjekny k wjeśelośći žo nuczo. „Hładajće žem, to njedobaba! — Na, druhi króć!"

S tym chžyśe stanyź a žo kwatnje wotśalicź. Ale korčmaŕcka, ł hołzu wumeńiwschi pohladnjenje, nuśowaśe dźiwazeho žo, so dyrbi žeźo wostaź, a bź žo teź sa wokomik ł połnej schkleńżu wróćiła, kotreźej jeschćatému wobśahej da pscheźeźecź.

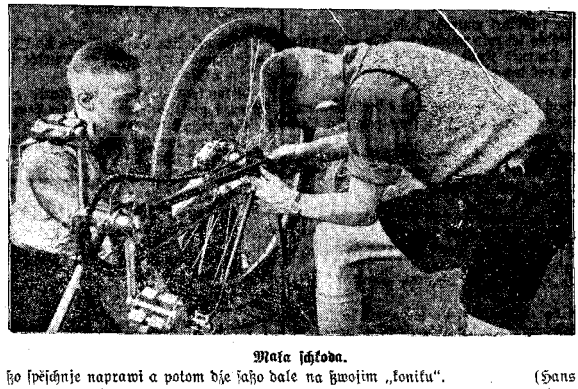

Mała schkoda.

Tuła wichaŕ žo spěšnje naprawi a potom dźe sažo dale na žwojim „koniku". (Hans Wagner, M.)

Ksaver Meško:

Wjelk pokutnik

Ze słowjeńšiny přełožił J. Š.

(3. pokračowanje.)

III.

Woprawdźe přinjese Wopušačka hižo druhi dźeń sylny powjaz, hišće cvle nowy.

„Kak sudźiće, wujko, budźe prawy?"

Wjelk jón měrješe z wćipnym, žadliwym pohladom, ale přewiny swoju spokojnosć a radosć.

„Pak jón tola pokradła njejśće, ćetka?"

„Fij, kak hroznje rěčiće, wujko", so Wopušačka zranjena wobaraše. „Pokradła? Fij! Wupoćiła sym sej jón pola bura Měškana. Při składnosći hižo jemu jón wróćimoj. Teź zaplaćić móżemoj jemu, jeli trjeba a přejeće sebi tak."

„Derje, derje, ćetka. Njemějće za złe, prošu. Prašam so jenoź, zo je swědomje wěste a měrne. Zo nihdy nanihdy njedwěluju na wašej sprawnosći, to tak a tak wěšće."

„Mje wjeseli", pokłoni so knjeni ćetka, kiž měješe rjane zadźerženje a wědźeše ćesćować, znajmjeńša druhdy.

„Jenoź kus tołsty so mi zda, — njenose to pustownik ćeńši?"

„Ničo wo to. Ćim wjetša budźe waša dospołnosć, wujko. Tu maće, hnydom so wopasajće!"

Wjelk wza a zwjaza jón wokoło ćela.

„Jenoź mócnje zadźerńće, wujko!"

Wjeležrałk začahowaše, zo so bjez mała přeščipny. Dokelž hłód jeho lemješe, běše tak a tak ćeńki kaž połprózdny měch.

„Wuběrnje, wujko, wuběrnje! Na dušu, lěpje wam přisteji dyžli pustownikej na horje."

„Dźak wam, złota ćetka, zo sće mi jón přinjesli."

„O, wam z radosću posłužu, złoty wujko."

Za něšto dnjow přińdźe Wopušačka zaso na wopyt. Tón raz so zwaži hižo do jamy. — „Stareho błazna mam tak a tak dospołnje w swojej mocy", rozmyslowaše sama při sebi a smějkotaše so lesćiwje — spokojnje.

„Wujko", poča ważnje po přenich strowjenjach prašenjach: kak jemu služi strowota, kak je přeźywał dny, na kotrychž njeje tak zbožowna była, zo by jeho była widźała, „wujko, što sym myslił zańdźenu nóc, hdyž njemóžach spać, dokelž mje wić tak njesmilnje torhaše? Słyšće, myslach tole: snano tola njebudźe dosahać, hdyž ma nadobny naš wujk jenoź powjaz wopasany. Hlejće, wćera běch khwilku pola pustownika na horje. A što widźach, jako skradźu kus do jeho prózdnjeńcy kukach, što mysliće, što widźach? Słyšće, swjaty muž steješe w tutej połćěmnej swojej komorcy z nahim hornim ćełom. Wěrće mi abo nic, wěrnosć pak je! A što ćinješe swjaty muž, što mysliće, ow wujko? Słyšće, z pasom, woplećenym na mócny kŕud, šwikaše so tak njesmilnje po nahim khribjeće, zo chcyjo nochcyjo při kóždym šwiku a dyrjenju zacychnych: aw, aw! Runje kaž bychu mi na khribjet padałe, mi běše . . . Tak tón pobožny, dušny pokutnik . . . Tuž mje za cyłu nóc njepušći mysl: Ćehodła so pak naš nadobny wujk njedyrbjał pozběhnyć na tak wysoki skhodźeńk dospołnosće? Je-li wón špatniši dyžli samotaŕ na horje? — Što prajiće k temu, wujko? Sym snadź wopak mysliła?"

Wjelk bě so wustróžił. „Fisk!" zahwizda połćicho ale hrožo, jako by so w jeho wutrobje znowa zbudźiła něhduša dźiwjosć, w kotrejž je zničił a rozmělł wšitko, štož je jemu do puća přišło. Ale jako prawy pokutnik so z mocu taješe, a pokazowaše ćetcy dale najpřećelniše mjezwočo. Jenoź zo z hłowu wiješe, ze swojimaj tupymaj wočomaj mikaše, a so wobhladniwje wobaraše: „Ow, złota ćetka, pokutnik na horje je wšak telko swjećiši dyžli ja, kaž je hora wyša dyžli knotwišćo. Ale dołhi je hišće puć k tajkej dokonjanosći, trójcy dołhi za tajkeho hrěšnika, kajkiž sym ja."

Wopušačka dźiwaše so ze zrudnym hłosom:

„Jej, jej, słyšu snadź prawje? Och, wujko, wam by to maličkosć była. Ale wy sće jara skromny, skoro přeskromny. Dokelž, štož je wěrno, to je wěrno: Sće hižo jara pokročili w dobrym. Samo najhórši njepřećelśi dyrbi to připóznać."

Wjelk z radosću połćicho kurčeše a z jazykom mlaskaše, jako by był runje zežrał tučneho skopa.

„Jeli mi dowoliće, wujko, bych wam ja kus pomhała", poskićeše so ćetka. „Pomysliće jenoź, mój drohi, hdyž cyłe přiwuznistwo daloko a šeroko zhoni, kak so do krwě krjudujeće, to budźe wšo hnute z wobdźiwanjom. Hižo nětkle klinči waša sława wšudźe a wšudźe. Na zemi, na štomach, w powětře spěwaja a praja: Kak dokonjany je tola nětko naš knjez wujk. Tŕom narodam po nas budźe z błyšćatym přikładom!"

Wjeležrałk bě přemóženy. Hižo wotwjazowaše pas.

„Wěrno, ćetka, sam čuju, zo mi tole hišće pobrachuje. Tuž ćińće mi tu lubosć, droha moja!"

„Z najwjetšej radosću, dostojny wujko."

Wopušačka zwi powjaz do troch pletwow, zamachowaše ze wšej mocu a šwikaše tak mócnje, zo so pokutnik skiwło kŕiwješe a wiješe pod žahacymi pukami.

„Kanalja, dyrju će z pacu, zo je we wokomiku po tebi", přińdźe wjelkej při selenych pukach hrěšna a złóstna mysl. Ale rjekowscy kusny so do jazyka: „Sakra, sym woprawdźe to hišće cyle stary wjelk?"

Dys a dys bolostnje zastona. Sam njewědźeše, hdy so jemu ćeŕpjeŕski zdych z wutroby wutorhny, hdy jemu z erta wuńdźe. Liščy pak so při tutych bolostnych zdychach smějkotaštej jejnej złobnej woći.

Skóńčnje bě ćetka wustała.

„Ow, wujko", zašćebota słódcy, jako by so runje była wokŕewiła z kormjenym kurjećom. „O, wujko, hórje so njeje šwikał ani swjaty muž na horje. A Bóh wě, hórje mje njeje boliło ani tehdy, hdyž widźach wboheho stareho khudaćka, kak njesmilnje krjuduje suche swoje ćělo, hač je mje boliło dźensa. Ale z lubosće k wam, o wujko, dla wašeho wuzitka sym so přemohła a sym ćerpiła. Ale někto tola njemóžu wjac widźeć, kak ćeŕpiće. To pak móžu z dobrym swědomjom prajić: wujko, někto sće na wjeršku, wysoko nad pustownikom swjatym!"

„Hdy bych był, ow, hdy bych woprawdźe był, droha, luba ćetka."

Wbohi starušk lědom dychaše. Z pacami sebi třeješe syzy, kiž so jemu do wočow ćišćachu a so jemu z wočow po kosmatym licu ronjachu, jako by so runje był najědł najhóršeho khrěna.

„Hdyž praju, to sće. Wozjewju to po lěsu, po wšěm šerokim lěsu . . . Druhi raz pak drje so sami, wujko, hdy bych runje k rucy njebyła . . . Wostańće strowy, nadobny wujko! Ja khwatam, zo připowědam přiwuznikam waše rjekowske krjudowanje. To budźa hladać!"

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ale hdyž so Jan nochwilu rozhudźichł, schlenčiła so dźiwka k njemu a schyłkotasche jemu k kóšcu do wucha: „Pij jeno, Jano, a jěs też něšto! Muloźu to sa tebje. — to wschak mi ras sajo wróćiš! Njedroh so, wschako njeńmoj zusaj!"

Nětkole hatle pohladny Jan bliže na holzu.

„Ty dźe hy Rupakez Marja!" wón wjeseły sawoła. „Nejšym prawje na tebje pohladał . . . Ale ty, hy mje ty spóznała?"

„To so we!"

„A njeišy so ty mje wopytała?"

„Tehodła to? šmělšny cłowječe!"

„Wěsch dha też — z wokel du?!"

„Ale nětko je to nimo, a ty sajo doma! . . ."

„Ach, kak derje ty to wuloženeš! Haj, ty bě pschezo duschna holza!"

„Nó, to so hodźi."

„A moja mać, hy ju widźała?"

„To so we. Ssmy dźe dałoko pschiwusni. Ssym jej mjes tym druhdy cźaš sahnała."

„Że dha wiele płakała?"

„Sa to budźe so nětkole sajo móz šmjerć!"

„Tó maš prawje, Marja! Tuž dyrbju cźinić, so domoj dóidu! — Dźakuju so tebi sa twoju dobru wutrobu, Marja!" . . . Wjazy njemóžeše wuprajić, ale wocźi běšchetej jemu poknej šnilsow.

Hdyž bě wón se jim, saplaćił holza swoju a jeho worcźisnu a poda so na pucź. Dale cźěmnišcho hnwasche, tola widźeše psched sobu postawu khwatazeho Jana.

Niz dołho na to wuhlada jeje wótre wóczko druhu postawu, kiž Janej napischecio pschiźdże. Wona šlyschesche pschi cźichocze, kak pschikhadźaty hanio na Jana sarěcźa: „Na, hu cźe šlónčnje z dźěrn puschćili?"

Holzy, kiž dałoko lady dźěsche, běsche, kaž by ju něchtó k wutrobje kok. Wona wodnchny łóše, hdyž spózna, so Jan na toho njedźiwasche, kotryž jemu bo pucza stupi, ale njesaitawschi dale dźěsche.

Tamón pak sajta a wokasche něschto sa puczowazym schtoł pak holza njerosumi.

Wona dźěsche z łóžschej wutrobu dale.

Nětkole pschiźdże jej zuto napischecžo. Tón njeźe zyle stróžby. To bě Krawzej Kuba. Staźnje bě wo Marju wojował, wona pak wo njeho ani z najmjeńšicha njerodźesche.

Nětkole sajtupi jej pucź a chapische ju k wusnaczu nusowaci. Ale Marja sawoła z hłokom na pomoz a Jan pschikhwata hnndom.

Jan hrabny Krawza se zwlnei ruku sa khornar.

„Njeczakai, Marja," sawoła Jan na holzu. „Hižo je scźe. S tnm budu sam hotowy!"

Marja khwatasche domoj.

„So mnu dźesch hotawy bycź?" bórbotasche Krawz z hněwom brrketajo, a da so do hólca, kiž chapische jeho tutowaci a jeno wotnokasaci. Tak bědźeschtaj so je sobu khwiłu, nicźo njerěcźo.

Na pośledku łuźny Krawz žiwojeho napischecziwnika do liza.

Se bolosciu so rosharniwschi na złěpzowskeho Krawza słubi Jan sczežnoćz, wobja pschecźiwnika z woběmaj zalnamaj rukomaj. połběže jeho kruch do powětra a cźišny jeho potom z taikim wotmachom wo semju, so Krawz tak zwuk połtšczejo jakny a wosta so njehbajo wupischetrjeny leżo. — —

Hdyž bě so to stało, sajedźe žebi Jan, kaž by žebi rosmyślił, z ruku na cźoło.

Jeho pschikaha! . . . Jeho pschitzaha!

„Duay z twjerdźiny, so by so tam znowa wróćił!" wołasche w nim a, kaž wot łeho žwědomja hnaty, cźołny pśches hliske kerki, so njeby nikomu po drózy do rukow pschischoł . . .

Wot kowarskeje korczmy žem běschtaj mjes tym dwaj z tamnych burow pschilschkoj, kotraj běschtaj prjedy na sajtupjeneho Jana špótšichwie hladałoj. S dróhi žem, ro kotrejž domoj dźěschtaj, běschtaj wobeiu je žobu wojowazeiu pntnykoj a jeneho sa Jana spóznałoj.

Hdyž jebž pschecźiwnik na semi leżesche a Jan so z procha měješe, bliżeschtaj so padnjenemu bóle khwatajo.

„To je Krawz!" jedyn rjekny, k njemu so sthileio „a kaž so sda, je zwój dźěl dokładnje dostał; ani łuka so njehiba!"

„Niemóžemaj jeho tola tule leżo wostajicź!" druhi měnješe.

„To by mi hłupa wěz była!" wotmołwi prěni. „Njetykajmy so do toho! Hdy by znadź dnf morwy, hychmoi měkoj jeno haru! Nójmoj dale, a rjekźmoj pólzaiej, so je so Jan z jenym bił, a so jedyn na drózy leži. Hladałoj na njeho njeźemoj!"

A tak sčinschtaj wobhladniwaj buraj.

Hdyž pak wokhnołcź hakle sa hodźinu pschidźe, so by padnjeneho wohladałoj, widźachu pschi świetle latańnje žnadnu łuźnicźku krwe na drózy, ale wo Krawzu nicźo.

Skuczeł bě mienowany a podhlad bě bliski, so je morieneho posdźišcho wotstronił, a žnadź cźišnył do reki, ółtko nimo běžaieze . . .

Hdyž žebi Jan swěri hakle podźe w nozy do thěże zwoeje maczerje sajtupicź, bě so pomělcź wo tychle hróžnych podawkach hižo k njej dobyła a Marja bě pola njeje, so by staru žonu troschtowała.

„Ty něštkole tule wostaczi niemóžeschi", rjekny skónčnje rosžudnie stara žona zwojemu žonej. „Na wyšoku horu dyrbischi horje, w rospadannych hćtach dyrbiši so khowacź. Dalsche budźeschi wot Marie złyschecź!"

A tak dołaczi so Jan hlischże w žamnjenej nozy do zwojeho skhowa. Wschédnje khodźeschе Marja straschny pucź na horu, so by wboheho Jana [illegible] sajtarowała.

Hižo bliżesche so symna a dale [illegible] bywasche Janej jeho skhow a Marji puczone [illegible] n'emu.

Tu setka Marja ras Hinałej Korlu. Tón bě łuźt kłaby na rolum, ale dosch mudry, so móżeschе po pro'che-

Mjeżynarodna zokrowa konferenza w Londonje so wotewrita.

Sswětowu zokrowu konferenzu, ke kotrejž 23 štatow swojich sajtupjerjow pósła, je prezident Ramsay Mac Donald w Locarnišej žurli swonkowneho hamta w Londonje wotewrił. W swojej postrowjenišej rěcźi Mac Donald jako samér tuteje konferenzy wulkěhny, so ma so mjeżynarodne dojednanje wo dodźerženju rosumneho wurunanja mjes potrjebu a napraschowanjom z regulaziju produkzije a exporta dozpěcź. (Scherl Bilderdienst.)

nju khodźicź a něschtožkuli pytnycź, cźehoż druhi kedźbu njemějachu.

„Ssym Krawza widźał!" sajmi so woschczerjejo na Marju.

„Krawza? Korla, njeźortuj tak hłupje!"

„To njeje žort! Woprawdźe Krawz! hi! hi!"

„Ale Korla, rěcź tola, hdźe dha hy jeho widźał?"

„Wcźera we Wonezach pola pjekarja. Ssam dźěla Krawz, haj žamžny Krawz!"

*

Hižo nasajtra dźěsche Marja do Wonez a pschešwědcźi so žama z woczomaj: woprawdźe tam Krawz schiješe pola Pjekarjeja.

Njemała radosćz bě to Marji a hnydom dźěsche Krawz z njej do domišnu, so by žam wokobinlzy najlepje wujaznił dźiwny thkolitajomny njeskutk.

Bórzy na to mějeschtaj Marja a Jan twaž a Krawz rejwasche na nim.

Hudźba — wumělstwo — dźiwadło

Měšcźanske dźiwadło.

Wcźera wutoru pschedstaji so w sjawnym pschedwjedženju prěni ras ludowa hra „Petermann jedźe do Madeiry" wot Augusta Hinrich'a. Schto wuinamjeni tutu hru psched wschimi druhimi. S prénja, so je ju muž spisał, kiž sam steli wobrjedź dźělaweho luda, muž, kiž je zapschijał te wschédnje tłóčaze starosće dźělaweho luda, muž, kiž je studował ludowe typy, zacźuwa, kak domowna rěcź z wutrobu wutkadża. Tuto jeho nawědženje na jědby do Madeiry, sjednoczene we wobjahu na nekotre wosoby wschelakeho charaktera, je so jemu wurjadnje derje poradźiło. Kak wustojnje ruźuje typu knihiwjednika Petermanna, kiž je so skoro zapróschił sady swojich knihow a licźbow, kiž widźi wokoło sebje wschitko cźorne, a ani njepytnje, cźehodla žu jeho schef a jeho towarschojo žobu na jědbu do Madeiry póstali, so by skónčnje spóznał hódnosć žiwoh bycź a so duschownje radowacź, so by ho sam sajo namakał. A taikich typow Petermannowoho rasu mamy po tyšazach mjes nami. So by też dalšcheho typu z cźin hry wubiernje wubrał, dopokasa, so by pschipośłucharstwo jenicźkeho pschipónasca: To je hra pokneje žiwjenišeje woprawdźitosce a z wutroby so posběhowaseje radosce, hra, kiž kóždemu něschto praji a k wobmyślenju wo žebi žamym na pucź sobu da.

Wyschschi hrowny wjednik Curth bě też hru se wschej dokładnosću do szeny stajił a tu so sajo tak prawje pokasa, kak wustojne wumělske mozy w tutej hrajnej dobje mamy. Hrowy wjednik žam hrajesche rolu Petermanna z taikim sajiwjenjom do wobjahu, so bě to mischtrske swobrasowanje a k tomu poda Ellen de Fries jako wuzehlerka Hana Kiekebuš prawu partnerku. Tilly Breidenbachez roswije dospołnje jeje wyšoku wumělstu samóžnosć ryžowacź duschowe žiwjenje cźłowjeka we wschelakich žiwjenišich położenjach. To bě schwalcźa Milli Schoćźiž Barlinskeho konfezijowego domu, kaž žebi lepschu myślicź njemóžeschi po wobjahu hry.

We bohatej licźbje pschitomne pschipośłuchar-stwo wcźerawschcho pschedstajenja hry „Petermann jědže na Madeiru" bě polna khwalby spijacźelej a pschedstajerstwa a dźakowaschе so je skoro njeskónčnym pschikleskom a zjanymi kwětnymi darami. Hra je najlepsche doporučenje sa jěby „Móz z radosce".

Pawoł Krjeczmar.

*

„Kino für Jedermann". Dosch sajimawy a zimazy film z khěžo kriminalnym wobjahom „Schtó snaje tule zonu?" so w tutych dnjach hacź do jutschischeho schiwórtka pokasuje. Filmowa stawišna so na jenym wulkeršim hrodźe wotmětwa. Wona so z dobrym hracźom wschitkich zobulskutkowanych z wulkej mozu pschihladowarjow pschima. Napiatosć so z postupowanjom hry stopnjuje, doniž skónčnje k senzazionelnemu rozsajanjenju n'edowiedźe, pschi kotrymž dotal n'epóznaty kriminalny sajtojnik strazchneho stóstnika wuzhišći. — W podlanišim programmje hraje so zornty film z klamow hudźbnych tacźelow.

Arnoscht Ducźman.

Mussolini pschiłuknikow w Abeżynišej padnjenych cźeleći.

Pschi wulkej paradze na lětanischczu Ciampino pschi kładnoschi 14lětneho wobtacźa faschistiskeje powětrowe-je brónje rosdźelesche Mussolini stote a złěborne medalje mjes pschiwusnych w Abeżynišej padnjenych italskich lětarjow. Nasch wobras pokasuje nam Mussolinia z dźeleczom wudowy po lětarju, na rukomaj. (Scherl.)

Kěžor so tomu dźiważe

Pschedwójnika Awstriska doby žebi Dalmaziišu po Napoleonskich wójnach. Kěžor Franz jědźesche tutu žwoju nowu semju wopytacź po Winišim kongrezu. We Sadru wobdźiwasche nowu na tehdyšchu dobu jara modernu khorownju a praschesche so domjazych ludźi, schtó je ju natwarił.

Ju natwarichu Franzowsojo, wotmołwichu jemu Dalmatinišzy.

W Splitu łubjesche so monarchej pschistaw a hłuschcze bóle wodowód. Sajo so praschesche, schtó je to wschitko natwarił. Wospjet so jemu na to wotmołwi: „To wschitko nawiarichu Franzowsojo." Monarch so tomu dźiwasche a wjesche z hłowu.

W Dubrownіku so kěžorej tohorunja łubjesche a najbóle pak jeho sajtmowachu nowe wobtwjerdženja. Hdyž też tu zhoni, so je to dźěło Franzowsow, dźiwasche so monarch hłuschcze bóle a na końzu pschipomni: „Je to po prawym schkoda, so tu tuczi ludźo dźěje njewoitachu."

Pak — pak!

„Schto dha měnicze, sa kaike sajtojnstwo bych so hodźała, hdy bych muž była?" wopraschа so knjeni na dwórskej reji franzowskeho štatnika Talleyranda.

„Hdy bych ja postajicź měł, bych Waš za direktora wuchowaneho wustawa jezinik!" wotmołwi Talleyrand.

„A cźehodla žej myślicze, so bych so za tuto sajtojnstwo hodźała?"

„Je lohzy pra'ene", wotmołwi diplomat, „pak bychcze Wy nawukła mjeleczeź, moja hnadna knjeni. abo hłuchonemi rěcźeczź!"

*

Njeboże. „Praj mi, cźeta Herta", praschesche so schésczletna Erna swoju njewoženjenu staru cźetu, „je to něchtó hdy za tobu praschał?" — „Haj, tola", prajesche cźeta Herta, „ras so mlody muž telefonišzy a mnu wopraschа, ale potom so bohuźel wupokasa, so je wopak swi'ajany."

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowarjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smoler; Čišći j. Gyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hościencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 81 | Budyšin — Stwórtk 8. haprleje 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Dr. Frick před němskim gmejnskim zjězdom

W Krollowej operje w Barlinje je so źrjedu dopołdnja němski gmejnski sjězd k zwjesnemu lětuschemu lětnemu shadźowanju shromadźił. Mjes nimi bě 1 500 pschitomnymi běchu mnohi cżestni hosćo, sastupjerjo wschitkich statnych wyschnoscżow a stronitych służbnych mějtnoscżow. Pschedźenda gmejnskeho sjězda, němski nawjednik wyschschi měschczanosta Fiehler-Mnichowski lětne shadźowanje wotewri. Potom so němski a pruski sprutskowny minister dr. Frick słowa jimasche, so by wo sadźenych praschenjach reformy w sarjadnistwje pschedpołożował.

Na minjene lěto shladujo dr. Frick rjekny, so je wono za němske gmejny wulpěsche było. S wažnymi sakonjemi je so je satwarjenjom gmejnow do němskeho stata pokraczowało. Minister **němski gmejnski porjad** jako jene z najwusnamnischich rossudźenjow w dźele natwara wosnamjenjesche. Stat je so jażnje k myślli wusnał, so so nowe sarjadnistwo w zentralisowanju njewusstupuje, ale so dyrbi w němskim jenostnym staće a wołzebje w samolarjadnistwje gmejnam wjele samostatnosće wostajić. S teho wuchadza, so je gmejnske samosarjadnistwo niz jenoż stejischcżo wołzebitych prawow, ale w tej samej měrje stejischcżo winowatosćow. S tuteje składnosće myśle wuchadźeja praschenja reformy.

Němski minister dr. Frick k wobaranju njedorosumjenjow rosłoži, so kóžde poczinanje teho, so by so wschitko jenake sčinilo, tu w nim swojeho najwótrischeho pschecżiwnika namaka. Stajnje budże wěsteje najnischcheje mjery trjeba, hdyž chce nosćeć samosarjadnistwa swój nadawk dopjelnić. Hdyž pak so gmejna abo gmejniski swjazk tuteje najnischcheje mjery njemóże wuzwoldżerżeć, so jenoseć w dopjelnjenju nadawkow rostorhnje.

Němski gmejnski porjad so sadźnje na to sakładuje, so ma kóžda gmejna nadawki měśnieje zhromadnoscże dospołnje dopjelnić. Pódła tutych nadawkow pak maju gmejny hischcże nadawki dopjelnić, kiž minister mjeleg-meinske nadawki mjenuje. K temu wón naspomni, so buchu so gmejny mohłe mjes ńoby frěcżeć, kak chodźa tute shromadne nadawki dopjelnić.

Němski rjadowař Wächtler wo zhromadnostnej šuli

„Ludowopolitisk tydźeń“ NS-wuczerskeho swjazka we Drjezdźanach je so wutoru stóncził. Wobdźělnizy sjedza so hischcże ras k zwjedźeńskej manifestaziji w pschemyslowni seidźechu. Se źrjedźischczom shromadźiłny běsche rěcź, kotruż měsesche němski rjadowař NS-wuczerskeho swjazka wyšny nawjednik Wächtler wo ludopolitiskich nadawkach němskeho wocżehnjerstwa we wobłuku wulkeho ludopolitiskeho wutworjenja noweje Němskeje.

Stronjan Wächtler pschi sawodze swojeje rěcże na nazionalsozialistisku spěchnosć naschich dnjow pokasa, na nadawki a praschenja, kiž pschezo jasko nowe nastawaju. Tute praschenja so z dotal njesnatymi mozami do skutka stajeja. Rěcznik pschispomni, so je samo strach, so naš mnohosć wschědneho dźěła wot wulkosće naschcheho cżasa a pschichodnych samérow wotwobroczi. Tehodła je druhdy trjeba, so so dopomnimy.

Wo druhim schtyrielětnym planje rěcznik rjekny, so je wón bóle politiske hač hospodarske praschenje. Wot jeho pschewjedźenja sawěsćenje němskeho žiwjenja dozała wotwiśuje. Tehodła maju so wschitke mozy sa wobstacże luda sastajicź. Sa schulu a wocżehnjenje nastawa rasne żadanje: Wschitke mozy wukublacź k pozbjerżenju žiwjenja naroda.

Schula, kotraż je so z prjedawschich cżasow pschewsała, njemóże tute nadawki hnydź

z tym, so buchu praschenja wocżehnjenja dźensa praschcheho luda. Reformy schulow su so sapocżałe a z nimi so pokracżuje. So mohł thmany na pschihódne městno pschińcź, maju so wobdarjenemu wschitke móžnosće k wukublanju wotewricź. Dyrbimy k wuswobodźenju wot schulskeho pjenjesa dóńcź.

Stronjan Wächtler żadasche jenotnu němsku shromadnostnu schulu, w kotrejž so mładźina po stawach a konfesijach njedźeli. We wojowanju wo tutu shromadnostnu schulu wocżehnjerstwo na prědnjej froncze steji, dokelž je njemóżne, za ludowu shromadnosć sahoricź, hdyž je mładźina hama dźělena.

Wo wucżbnym samérje a wucżbnych pschedmjetach rěcznik roskoži, so njemóże być z nadawkom, mnohowědnosć kubłacź, tola so njesmě sapomnieć, so so solidny podłoż połoži. Na prěnim městnje dże wo sćežnjenje charaktera a mozy wole. Němscy wocżehnjerjo pak też w pschichodnje idealistojo wostanu, woni cżuja, so poslednje samolwjenje sobu noscha.

Ratafske dźěło holcy wot dźěłoweje służby wuswobodźa

K pschewjedźenju schtyrielětneho plana dyrbi so też dosć żónskich dźěławych mozow za němske ratafstwo pschihotowacź. Hacżrunjeż ratafka dźěławosć hama dźěłowu służbu njenaruna, staj němski sprutskowny minister a němski dźěławy wjednik tola do teho swolikoj, so holzy starsche 16 lět njetrjebaju wjazy do pschichodnjeje żónskeje dźěłoweje służby, hdyž móża dopokazacź, so su hacź do 1. nowembra 1938 znajmjeńscha dźewjecź mězazow w ratafstwje dźěłale. Nadrobnische je na dźěłowych hamtach słonicź.

Generalny inspektor Freddi pola dr. Goebbelsa.

Němski minister dr. Goebbels je wutoru generalneho inspektor w italskim ministerstwje za nowinarstwo a propagandu Luigia Freddia, kiž w tu khwilu w Barlinje pschebywa, k dźěkownu rozrěcżowanju pschijak. Wonaj staj praschenje němsko-italskeho shromadneho dźěła w nastupanju filma rospominałoj.

Rust pola grichiskeho krónprynca

Dokelž grichiski kral Jurij II. w tuchwilu po Peloponeźu puczuje, je grichiski krónprynz Pawok wutoru pschipołdnju němskeho ministra Rusta w audienzy pschijał. Posdźischo němski minister sa wukublanje Rust grichiskeho kultuzoweho ministra Georgapoulosa a ministra Kotziasa wopyta. Němski minister Rust 10. haprleje zwjatocznje prěnju łopacz sastaji sa nowe wurwanja w Olympiji, kiž so z darom wjednika a němskeho kanzlera Smójnja. Na zwjedźeńskim posdźenju pschi stołetnym jubileju Athenskeje univerzity němski minister knihowy dar pschepoda. Też so wón na wosmjeczejenju 40-lětneho wobstacża němskeje schule wobdźěli.

Dr. Ley so na 10 dnjow do Italskeje poda

Na pschepytosćenje italskeho kujeźerstwa a wotpowědźo na wopyt italskeho dźěłacżerskeho wjednika presidenta Tullia Cianettia so němski nawjednik dr. Robert Ley schtwórtk 8. haprleje na 10dnjowe puczowanje do Italskeje poda. Schtwórtk popołdnju w 3 hodźinach jeho w Bienatkach (Benedigu) wocżakuja. Tam offizialni sastupjerjo saschistiskeje strony a italskeho stata němskeho organisatiskeho nawjednika nazionalsozialistiskeje strony powitaja.

Dla schiwdźenja wjednika so sadźuje.

Najwyschschi żud we Warschawie je schćěwarja pschecżiwo nazionalsozialistiskej Němskej pothlostak. Wón je wuzud pschecżiwo redaktorej Arnurej Trunkhardtej w Rybniku dla schiwdźenja wjednika potwjerdźił. Trunkhardta běchu w druhej instanzy sadźili, dokelž běsche so w někotrych nastawkach jeho „Katholische deutsche Volkszeitung“ wjednika němskeho stata schiwdźił. Trunkhardt dosta schćeść měsazow jastwa.

Rozprawa wo šoaniskej wójnje

K poliroży postupuju su so nazionalni wojaży 6. divisije generala Mole wutoru hač na 10 kilometrow měsu Durangej fólizili. Durango je wažne żelesniske sastanischcżo Bilbaosko-Eibarskeje żelesnizy.

W swojej wschědnej rěcži psches Sevilliski radio je general Queipo de Llano wosjewił, so su nazionalistiske kolonny na froncze pola Bilbaa za tři dny 15 kilometrow postupike. Njepschećejcżel w tu khwilu we wotrěsku pola Ochandiana sadźałe wojuje. Wón też rowjetskorske tanki wuziwa. Nazionalistojo pak su wschitke napschećiwne nadběhi cżerwjenych wotrazyli.

S fronty pola Cordoby so powě, so je njepschećejcżel zuku póndźelu na stejischcżu nazionalnych kóczli, wojerje we wotrěsku pola Pannarroye. Nazionalistiske kolonny su so z Laranguela wrócżo wsałe a so na hórki psched město sczahle, z kotrychż město wobkrjeża. Njepschećejcżelży wojazy njejsu pak so hischcże do Laranguela dobyli.

Na froncze pola Alvary nazionalistojo někotre 4 kilometry k połnozy wot Olaktasy stej. Druha nadběhatka kolonna na bróhy mjes Ochandianom a Durangom wojuje.

Sadźałe wojowanja na baskowskej froncze.

Ssrjedu rano pschi zwitanju je so wojowanje na baskowskej froncze znowa sapocżało. Po wótrej bitwje, pschi kotrejž so cżerwjeni nazionalnym rasnje pschećiwjachu, nazionalni nastupjachu njepschećejelskich stejischcżow dobychu a na wjerschk hory Barazara sotkocżerwjenu khorhoj postajichu. Do cżerwjenych wojakow, kotříž běchu dyrbjeli swoje tśelne hrjebje wopuschćiś, nazionalna artillerija ześelesche a 22 naizonalnych lětarjow bombły mjetasche. Na froncze pola Elorria naizonalni nadběhanske pospytny bolschewikow wotpokasachu a jim wulku schkodu nacżinichu. Na froncze pola Santandera nazionalni lětarjo na wobtwjerdźenja bolschewikow bomby mjetachu.

Nowe přesuwanje lětadłow do cerwjeneje Španiskeje

Parižske nowiny „Nation Francaise“ pišaju, so su z Washingtona telegramm dostałe, w kotrymż so pische, so chce amerikanske zwonkowne ministerstwo sa wuwoz 20 lětadłow dowolnosć dać, hdyž może jemu francowski zwonkowny minister pschilubić, so su tute lětadła sa franzowske lětarstwo postajene. Nowiny pschehwědcżenje sastupuja, so su tute lětadła we wopraswdźitosći sa cżerwjenu Schpanišku postajene, a so pracheja, hać zwonkowny minister Delbos do teho swoli, so so na tajke sjawne waschnje pomocznik lětarstwoweho ministra Pierra Cota sćini.

Tute nowiny hischcże na to pokasuja, so su jendźelske nowiny „Daily Mail“ a też hischcże nětotre druhe nowiny wosjewiłe, so je so z parnikom „President Harding“ 15 amerikanskich lětadłow pschiwjesło, kiž maju so tehorunja do cżerwjeneje Schpanišeje pschesunyć. Swopschědka mějachu so tute lětadła na grichiskim parniku pschiwjesć. Nowiny pak su tutón plan sničźe. Nětko so su tute lětadła w Le Sabru sestajale a so do Le Bourgeta dowjesle. Najšerje żebi myślu, so wot tam lózo do Schpanišeje wotlecża.

Danski ministerski president w Londonje.

Danski ministerski president Stauning je wutoru dopołdnja do Londona pschijeł. Wón někotre dny w jendźelskim hłownym měsce sawostanje a dże so pschi tutej składnosći z ministerskim presidentom Baldwinom a zwonkownym ministrom Edenom setka.

Sylne přiběranje sobustawstwa francowskeje socialneje strony

Kaž je znate, je francoske knježeństwo khłostańske jednanja pschećiwo wjednikej socialneje strony wyschej be la Roquej wotewrikło. Pschedchadna komorneje skupiny Pharnegaray pak je w swojej rěči prajił, so tuto zakrocenje stronje niz jenoż niczo njeschkodźi, ale ju hischće bóle sćežnja.

Pharnegaray sćežeł, so je so wot spočatka postupowanja pschećiwo socialnej stronje wschědnje 6000 hač 7000 nowych sobustawow bało sapjatych. Sobustawstwo strony je wot 700 000 na 2 miliionaj pschiběrało. Rěčnik boda, so je so wobstorcha pschećiwo nawjedowazym wobłoham socialneje strony 48 hodźin po wopuszczenju wjednikow dźěłaćerskich swjatkow pola ministerskeho presidenta Blumа sapodała. To podhlad sdudźuje, so je so ministerski president zadanju kwizy podwolił.

Belgiske knježeństwo k hospodarskim jednanjam zwólniwe

Ministerski president van Zeeland je belgiskej ministerskej radźe wo pschepołożenju rosprawjał, kiž stej franzowske a jendźelske knježeństwo jemu pósłałej. Knježeństwje stej jeho prošnyłej, so by pschepytował, kak daloko je możno, so bychu so kontingentowe naprawy a druhe sadźowki w mjesenarodnym wikowańskim pomjenschile, so by so i tutym wukutkowanje wosjewjenja tisoch mozow je septembra 1936 dozpołko. Tu so na wosjewjenje myslił, kiž su Sjednoćene statny, Jendźelska a Franzowska po wothódnoćenju franzowskeho franka wotedale. —

We wosjewjenju so taike pschepytowanje jako taike wobhładuje, kiž dospołnje samérej wotpowěduje. Ministerski president van Zeeland je wotmołwił, so je sajbanje swólniwy, tutu mišiju dopołnićł. Ministerska rada je naprawam pschihłosowała, wo kotrychž je ministerski president rosprawjał.

Belgiska na njenadpadowe sćrěnjenja myslí

S Londona so powě, so je shromadne jendźelsko-franzowske wosjewjenje wo belgiskej neutralnosći nimale hotowe. Belgiski pósłanz w Londonje je wutoru hischće raz se sajtoninkami jendźelskeho swonkowneho ministerstwa wopschiwjerze tuteho wosjewjenja rozpominał. Kaž je pische, chże Belgiska Jendźelskej, Franzowskej a Němskej hnydom wosjewić, hdy bychu njepschećelske lětadła do jeje kraja pschilećełe. To je belgiski kral Leopold pschi swojim wopyće w Londonje jendźelskemu swonkownemu ministrej Edenej złubił. Belgiska chże też namjetować, so bychu so njenadpadowe sćrěnjenja z Jendźelskej, Franzowskej a Němskej sćinile.

Samjerdźaze bomby we Warschawskej uniwersiće.

We Warschawje dóńdźe z nowa k studentiskim njemjeram. W techniiskej a ratarskej Warschawskej wyšokej schuli sćěhu so póndźelu po dźěłachej pschestawaju jako pschedwobschi zpócjatk, mjes tym so je universita dale zamknjena. W techniiskej wyšokej schuli so bórzy po zapoczatku pschedwobschkow w jenotliwych pobłuchańjach a na chłodnikach samjerdźaze bomby a klesche je zhłosowatym płunom mjetachu. W pschedhalu rozbuchny z wulkej mozu nekajka bomba. Městnioscje napjelnichu so z kuśatym kurom, tak so dyrbjachu so wschě pschedwobschi zkónczić. Też na ratarskej wyšokej schuli zpytachu někotři studencja tehorunja pschedwobschi znjemóžnicz, schtož pak so jim njeporadźi. Ma so za to, so je so z demonstratiwnjemi pschećiwo njedawno rospuschćenemu někotrych akademiskich swjatkow a organizatiow pśches kulturoweho ministra protestowało.

Lětafske bomby na zbožkafskich indowu

Kaž so wot mjesow dołhowjeczornje Indiskeje powě, su Jendźelscenjo, kaž su wojsewili, hrjebu sapoczeli bomby na Schaktu-dolinu we Wasiristanje mjetacz. Lětarjo su někotre sta bombow dele smjetali. Kak je to skutkowało, njeje znate, dokelž so njepschehladny kraj hodźi cźežko wobkedźowacz. Knježeństwo je někto zyły Wasiristan jako zawrjeny kraj wosjewiło. Jenoż z wožebitej dowolnosću źmeła so do njeho podacz.

W pschećiwnym kraju su so mjes tym wschelake wožy stale. Tójschto ludźi su do njeznatych stron wotwjedli. S Noweho Delhia so powě, so su pschećarjo pola Mirale we Wasiristanje pósłali auto nabpadnyli a dwě wožobje morili.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die öffentlichen unentgeltlichen

Impfungen

der im Jahre 1936 geborenen Kinder, sowie der bisher zurückgestellten oder erfolglos geimpften oder überhaupt noch nicht geimpften Kinder (Erstimpflinge) werden am **12., 13. und 14. April ds. Js. von 8—11 Uhr in der Säuglingsfürsorgestelle,** Steinstraße Nr. 37, Gartenhaus, abgehalten. Hierbei sind die Kinder, deren Familiennamen beginnen mit den Buchstaben

A—J Montag, den 12. April ds. Js.,
K—O Dienstag, den 13. April ds. Js.,
P—Z Mittwoch, den 14. April ds. Js.

zur Impfung vorzustellen.

Die **Nachschau** der geimpften Kinder findet am **20. und 21. April 1937** für alle Impflinge von 8—11 Uhr im gleichen Impfraume statt.

Die Impflinge sind vorher zu Hause mit Seifenwasser, besonders an den Oberarmen, gehörig zu waschen und mit frischer Wäsche zu versehen. Für jedes Kind ist ein Zettel mit deutlich lesbarem Namen, Geburtstag und Geburtsort des Impflings, sowie Namen, Stand und Wohnung des Vaters, Pflegevaters oder der Mutter oder Pflegemutter mitzubringen und im Impfraume abzugeben.

Aus Familien und Häusern, in denen ansteckende Krankheiten wie Masern, Keuchhusten, Scharlach, Diphterie, Rose, Fleckfieber, Typhus usw. herrschen, darf ein Kind in keinem Falle in den Impfraum gebracht werden. Eltern, Pflegeeltern oder Vormünder, die ihre impfpflichtigen Kinder und Pflegebefohlenen durch Privatärzte der Impfung unterziehen, haben bis zum 30. 9. 1937 die Impfung ausführen zu lassen, sowie die vorgeschriebenen Bescheinigungen darüber, daß die Impfung erfolgt oder aus einem gesetzlichen Grunde unterblieben ist, bis dahin beim unterzeichneten Wohlfahrtspolizeiamte, Rathaus, I. Obergeschoß, Zimmer Nr. 5a, vorzulegen.

Für kranke Kinder ist die vorläufige Befreiung von der Impfung durch ärztliches Zeugnis nachzuweisen. Ist ein impfpflichtiges Kind auf Grund ärztlichen Zeugnisses von der Impfung zweimal befreit worden, so kann die weitere Befreiung nur durch den Impfarzt erfolgen.

Die Impfstellen sind mit großer Sorgfalt vor dem Aufreiben, Zerkratzen und vor Beschmutzung zu bewahren; sie dürfen nur mit frisch gereinigten Händen berührt werden; zum Waschen darf nur ein reiner Schwamm oder reine Leinwand oder reine Watte verwendet werden.

Vor Berührung mit Personen, welche an eiternden Geschwüren, Hautausschlägen oder Wundrose (Rotlauf), erkrankt sind, ist der Impflling sorgfältig zu bewahren, um die Uebertragung von Krankheitskeimen in die Impfstellen zu verhüten, auch sind die von solchen Personen benutzten Gegenstände von dem Impfling fernzuhalten. Kommen unter den Angehörigen des Impflings, die mit ihm denselben Haushalt teilen, Fälle von Krankheiten der obigen Art vor, so ist es zweckmäßig, den Rat eines Arztes einzuholen.

Die Eltern, Pflegeeltern, Vormünder usw. können, falls sie nach dem Nachschautermin besondere Erscheinungen bei dem Impfling wahrnehmen, jederzeit den Impfarzt aufsuchen, um sich von ihm unentgeltlich beraten zu lassen.

Bautzen, am 6. April 1937.

Der Oberbürgermeister, Wohlfahrtspol. Amt.

Städtische Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 10. April 1937, von 8 bis 9 Uhr für die Nr. 651—850 **rohes Schweinefleisch** ½ kg. 35 Pf.

Die Freibankverwaltung.

Auf Grund von § 34 der Reichsstraßenverkehrsordnung vom 28. Mai 1934 wird auf Anordnung des Herrn Kreishauptmann zu Dresden-Bautzen die Brücke im Zuge der Landstraße II. Ordnung Nr. 4 Wendisch-Sohland — Zollamt für den Verkehr mit Kraftfahrzeugen von über 2 to Gesamtgewicht gesperrt.

Bautzen, am 7. April 1937. **Der Amtshauptmann.**

4. němske mischterstwo w marschěrowanju z wacje. kami 18. hapreleje w Budyschinje.

Radio

Pjatk 9. hapreleje zo pyschi:

Königswusterhausen: 6 swony, tacsele. 6,30 ranšći konzert (z Gdańska), mjes nim 7 powěsće. 11,30 ša bura. 12 pschipołdnišći konzert (z Hamburga). 12,55 cźasowe znamjo. 13 zhłosowischcza. 13,15 pschipołdnišći konzert (z Hamburga). 13,45 powěsće. 14 wschelaka hudźba. 16 popołdnišći konzert. 18 komorna hudźba 19 k zwjatkej. 19,45 wothłós z Němskeje. 20 powěsće. 20,10 serenady a reje. 21,10 wjesoła ludowa hudźba (z Lipska). 22 powěsće, sport, wothłós z Němskeje. 22,30 nócna hudźba.

Lipsk: 5,50 ša bura. 6,10 gymnastika. 6,30 ranšći konzert (z Gdańska), mjes nim powěsće. 8 gymnastika. 10 ša schule. 10,30 a 11,30 wo wjedrje. 11,45 ša bura. 12 hudźba za pschestawku w dnje. 13 powěsće. 13,15 tacsele. 14 powěsće. 14,15 tacsele. 15 ša zonu. 16,20 tacsele. 18 konzert z Drjezdźan. 19,45 němska wupodźeńska bitwa. 20 powěsće. 20,10 hra „Jan Leutholdʻ. 21,10 wjesoła ludowa hudźba. 22 powěsće, sport. 22,30 finšta hudźba.

Barlin: 20,40 konzert. — **Hamburg:** 20,10 hudźba młodeje němskeje wojerskeje mozy. — **Wrótsław:** 20,10 konzert. — **Köln:** 20,10 wo'azp — towaršichojo. — **Knichow:** 20,40 drama „Létarjoʻ. — **Win:** 19,35 konzert po pschećach. — **Praha:** 20,16 lotyschiske spěwy.

Wischa próza podarmo.

Wučeř chże dźećom swojeje rjadowne rosłožeć, schto je dźiw.

„Pawło", praschesche bo, „cźłowiek pschińdże pod awto a wostanje njesranjeny. Schto to bě?"

„Dźiwny pschipad", wotmołwi Pawoł.

„Hm . . . możno. Hdyž druhi raz pod awto pschińdźe a sajo niesranjeny wostanje. Kak to mjenujesch?"

„Sboże", znapischeći wi Pawoł.

Wučeř poczina njeschčerpny być, tola nochzyschce zwoji pschikład spuschćeć.

„Hdyž pak", doda wučeř, „tónzamy k tśeśemu rafej pod awto pschińdźe a njesranjeny wulkeje, sa cźo-to potom maśch?"

„Myślu, so je tón na to zwučeny, knjes wučeř!"

Hanka, dźiwna służobna dźowka

6] (Pokračowanje.)

Tu płazny burowka ruzy nad hłowu hromadźe a rjekny: „Ale, ale, hdyž dha ty wrótna, ako mordarka dźesća abo katowa dźowka? Jena i tychle tśiroch wjezow dyrbli być, hewak niemohła tola tak zaro wutrobu satwjerdźić, so by tajkehole hólza wotpokalała. Sły ty katowa dźowka abo mordarka dźesća? to chżu někotle wědźeć."

„Ani jene, ani druhe njejsym", wotmołwi Hanka, hluboko ranjena z taikim tukanjom, „wukhadźam wot wožebnych ludźi, kaikiž tu w zyłej wosładže njeje, a schto je mój nan cźinił, na tym ja njejsym winoʻ.

„Tak, schto dha je cźinił?" woprascha so žona — „je drje někoho morił, abo wopaczne pjenjezy dźełał, a bo jaśiwa pschischoł."

„Ně, žona", rjekny Hanka, „njewěm, cźeho dla mi najhórsche wězy pschisyłkowacze."

„Ale někschto dyrbi tola być, schtož je cźi na puczu; tak bjes žaneje winy cźłowjek taikeho muża njewotpokalaje. Sšnadź je dźełał wopaczne pišma, abo je žełi sam zliwenje wsał a njeje byt na pohrjebnischću pokhowany."

„Ně, žona", rjekny Hanka, „to njeje wěrno; wón je wschitko pschećinił a dyrbi někotle po proschenju thodźić. Chżu to w runej mérje wuprajić; hewak žełi myślu, schto we kal schpatna žnm, a nimo teho budźe bórzy konz wscheho, a to ja nochzu, so bychu do rowa še rěcźeli."

„Schto, pschećinił je wschitko, a teho dla so to nochzesch wudać, ty kopole ty? A to ty njeznješ, schto je wschitko wschi pschihadźił, pomyślu žełi jeno, kelko jich to dyrbjało bjes žentwy wojtacź, kotrymiž by žesitwa tak derje pschistała."

„Ach, žona", rjekny Hanka, „wy dźe tola njewěcźe, schtó žmy my byli, a schto je mi naschcho njeschoża było."

„Ach, macźi, macźi! woni du, woni du!" wołasche wonka dźećo. — „Schto?" wołasche žona. — „Franzowlojo, su hišo w Nehdźezach abo tola we Wonezach; poskuchaj, kak tśeleja!" — „Ach, Handrijo, Handrijo!" wołasche Hanka; wschitky bźzachu won. — Womkli steśesche wschitko pjched khežemi, kaž dalako bě widźeć, a „puf", „puf" praskaše wutrjel po wutrjelu pśches horu žem. Khutnje poskuchachu muśiży, dyrkotajo stejachu konśe, a hdyž možno, stejesche tósda pschi muźikim abo sady n'eho, -pschimaśche so jeho abo kładźeśe zwoju ruku do jeho ruki, a někotrážkuli žona, kiž zwojemu muźej dawno dobreho žkowa njebě dała, bu nežna a proschesche: „Njewopuschćej mje, tyšaz króćej cźe proschu bożebla; njewopuschćej mje; cźaš žiwjenja nochzu tebi wjacy śeho žkowa prajićʻ. — Skónczuje rjekny stary muź na kiju: „Straschne to njeje, to je hischcze dalokoʻ; z tamneho boka rěki Aary, najźerje na horje Jura. Hdyž so wojacy tam swurźuja, je tśelenje runje tak hłyschcze. W Laengnamje stejaWernjanźy, a horka na horje, so prají, so też su; w Solothurnje wschak Franzowsam sapyrja; to su cźi prawi, Solothurnjenjo, pschi tśelenju pschezo najwjeselschi."

To da jónnschim jaźo kurazju; ale mnohemu hólzej kotrych i tśelbu abo hlebiju w ruzu so hižo na wotboženje tacźesche, n'eběchu tute złowa hódź.

„My póndźemy hnyhdom", jedwn rjekny, „a byrnjez hacź do Solothurna bylo. Jeli so hnydom wotcźehnjemy, pschińdźemy žnadź pravje k hlownemu wojowanju." — „Wy budźecze cźakacź", starý pschikała. „Jeli so běši jedwn žem, druhi tam, njewucźinja nicźo; i jednorymi kapkami njecźrjichi mlynje koło. Jeli so Franzowzojo so w Solothurnje pschedobudu, potom budźe k nadběhej jwonjene; jwonu budźa wokacź; na wyšokich strażach budźe so tśelecź a wohnje so šapala, potom pobehnje wscho hromadźe w Božim mjenje, schtož ma ruzy a nošy; potom to windyri, a Franzowsa šhoni, schto dyrbi rěkacź, do Bernskeho pschińcź. Hacź do teho pak cźakajcze." — To mnohemu dźiwnemu pachołej njebě prawje; wón stupi žo w stronu, a šhubi žo. a někotrymžkuli niepschińdźe sajo.

„Ty potajkim njemérišch, so su naschi ludźo hižo w bitwje?" woprascha so pschi schinje Hanka starého muża. — „Ach ně", rjekny stary, „cźi broje hakle někotle! Wonez wucźahnu; kajki roskas dostanu, to ja njewěm. Ale schkoždy nicźo njeby, hdy by nechtó do Wonez dóschoł, poskuchacź, schto so cźini."

Ale we Wonezach niebě mnoho łepje hacź sady w Heimyswilu; jena powdawaza honiesche druhu; jena bě khroblischa dyrli druha. Njepschećelsko Franzowsow w Solothurnje jajeli kaž w pałkach. Też Hanka bě mérnischa być poczała na tule powěśćź. Wona bě dyrbjała burowzy prajićź, schtó po prawom je, a tu bě ta sajo z rukomaj nad hłowu hromadu dyrika. Wo mlynku bě žłyschała, wo jeho cźinjenju a bohatstwje, a dokelž jej jeno tuto bohatstwo prawje pjched wocźomaj stejeśeše, hładasche na Hanku z prawej waźnosću. Nikomu njebudźiśe wěrika, rjekny wona, so mohła so bohata mlynika dźowka takale cźinićź; ale so njebě cźaš žiwjenja žłužobna była, so je to tola hnydom na njej widźała. — „A to, ty hłupikota holza, njesłyš ty jenu prajićź žmełka? A jeli so je teź twój nan proscheł, je tola twoja žwójba bohata a wosbona, a hewak njeje niczo wopaczne w njej, a to dyrbi cźłowjek jene pschećiwo druhemu lićźićź. Ach, hdy bych tole Handrijej jeno hnydom mohła rjeź; ty by by widźała: w njeby jemu niz jeno niczo wo to było; wón by hischcze nana k žebi wsak, jeno so by z gmejny prjecź pschićhchoł."

(Pokračowanje sćěhuje.)

W Budyšinje 8. haprleje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Njech khodźa naše dźěćatka do wušby
Po čłowjesku — nic nihdy do dresseru!
Do teje dobre dosć su naše kury. —

J. Ćišinski: Serbske šule.

— **Bło wjedrje.** Nižina pola Jenkojelskeje je žnwoje tromy hač k nam wupřeschetrěła. Tehodła je žo njebjo žiło wot ranja trochu pomróčiło. Pischi pomérnje cżopłym powětřu žo bórzy žywlnischo pomrócji a ł městnami rej k dešczej dórdże. Tu a tam, wožebje w hórskich krajinach, žu žamo njewjedrja mózne. Potom žo powětr šaho trochu wušuchi. Sa jutšischi dźeń mamy połaškim nještajnischo a khłodnischo wjedro wocżakacz. — Jutšje pjatk jšónczko 5,20 hodź. khodźa a žo 6,45 hodź. khowa. Mócżacz khodźa jutšje rano 4,05 hodź. a khowa žo popołdnju 4,51 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutšischi pjatk: Njewobstajnischo a khłodne wjedro.**

*

— **Pischemènjenja we wobkhadźe pólskich autobužow.** Dokelž žo schula jašo sapočżina, wot 9. haprleje na dźěławych dnjach pólske omnibuhy na Budyško-Barthej, Budyško-Minakałskej, Budyško-Scherachowsko-Salowskej a Budyško-Nowosałsko-Spremberhskej cżarje rano pomérnje pryedy do Budyšina jědża. (S Barta 6,00 hodź., ł Minakała 6,10 hodź., ze Scherachowa — torhoschcża 6,18 hodź. a ł Nowosałsa-Spremberga, Hornjeho torhoschcża 6,08 hodź.) Nadrobnischje je ł wupowěžnjenych jěsdnych planow zhonicź.

— **Sławne jětraschczéjenja.** Lětuschе sławne jětraschczéjenje pola dźěcži, kiž žu žo w lěcze 1936 narodźile, žo dotal wróčżo štajiłe abo žo bjes wuspěcha schczéjałe, budže pónđelu 12., wutoru 13. a žrjedu 14. haprleje t. l. wot 8 do 11 hodźin w šaštaraši cżěschenkow na Kamjenitnej haju cżišło 37 w šahrodnym domje. Sa thoje dźěcži ma žo ł lékařskim wuhwědčenjom dopokazacż, žo žo nałkwitnje wot schczéjenja wuzwobodja. Na dżenżnische hamtske mošjewjenje žo wožebje pokasuje.

S **Mnischonja.** Cżornonožiczanska dobrowólna wobora wobora měšesche njedźelu w Haufiz hoschczenzu žwoju lětnu hłownu zhromadźišnu, kotruž hłowny wopalny mišchtr Ryczeř nawjedowaschе. Lětna rosprawa pokaża, žo je wobora žašo k spokojenju wschitkich žwoju winowatosć wukonjała. Tež pischi prużowanju w sachthym lěcze móżesche wobora šnamku „šara dobru“ dostacż. Rosprawu, wo kotrejž woboriny wjednik rosprawu poda, bješchtaj pruhowarjaj pokšadnje Adolf Schołta a August Koban w najlěpšim porjadku namakałoj. Podrobnje rěczeschе žo wo 30lětnym šakoženim žwjedżenju, kotryž ma žo 17. haprleje wožmjeczicż. Tež ma žo w lěcżu jěšba do módreho šarjadowacż.

Se **Schkrachowa.** Jědźcże w šawinjenjach kedźbliwje. Wobkhadne njeshože žo pónđelu pop. we 5. hodźinje w šawinjenju na Adolfa Hitlerskej dróšy pola prjedawischeje kneflowarnje šta. Na štronu k Šakomjej jědżaca motorski kolešaŕ Fójgel ł Wjernarjej do ša šawinjenjom štejazeho wosa šajédże, pischi cżimž do wjerhanja pischidże a škóncżnje do kolešarja, Maŕkarja Menzela še Šakomja šawdźi, kiž še Šakomja pischijédże. Mohaj pischi šrašenju padnyčhacż. Kolešaŕ žo pischi tym thěžko cżežży šranj, tak žo dyrbjachu jeho do thorownje do Khemberka dowjesć. Tež jeho kolešo žo thěžko wobšchodźi. Motorski kolešaŕ ł lóšschimi šranjenjemi wotendże.

Z **Radworja.** (Přesadźenje wučerjow.) Kaž z blyškom rozsěri so cyle njewočakowana powěsć po našej wosadze, zo maju hnydom dwejo z našich wučerjow a jena wučerka w Němcach službu nastupić: Knjez wučeŕ Michał Nawka přińdże do Kamjeniey (Chemnitz). Wón je přez 30 lět w Radworju dźěłał, cyłu generaciju je wócahnył a jej swój raz dał. Zo je při tym też za swój serbski lud dźěłał wo dnjo a w nocy, to je z jeho wosebitej zasłužbu. Hakle loni při jeho 50lětnych narodninach je cyły serbski lud na wurjadne wašnje pokazał, kak sebi jeho waži a kak je jemu za jeho dźěło z wutrobu dźakowny. Tuta lubosć a tuta dźakownosć cyłeho serbskeho luda přewodźatej jeho też do dalokeje služby, hdźež ma nětko dalše swoje wučerske winowatosće wukonjeć. Wukorjenjeny je z domizny, kotruž tak lubuje a za kotruž jemu njeběchu žane wopory přeceżke. — Dale přesadźi so dotholětny wustojny wučeŕ našeje šule Jurij Kubaš do Oederana a dotholětna wučerka Haiža Wjelsec, kotraž je sej hakle loni tu statok stajiła, da Oelsnitz. Tuči wučerjo mějachu cyłu dowěru wosady. Na jich městno mataj přińć wučerjej, jedyn z Pócekowa a druhi z Lubija. Radworšska šula wobsteji nimale ze 100 procentow serbskich šulskich dźěći. Na našej šuli wostanjetaj jenož dwaj serbskaj wučerjej. Wšudże je wulka zrudoba.

Z **Radworja.** Hromadźekładźenje polow je nětko pola nas skoro přewedźene. W zwisku z tym přeprošeštaj so też pučik ze wsy k železniskemu zastanišcu a pučik do Měrkowa. Přeni dźe nětko mjez Šokecami a Gliklichecami a přińdże kusk zady Šauterec na Łupjanski puć. Pučik do Měrkowa pak dźadże nětko zady Šnajderec wot Kamjenjanskeho puća a powjedże potom k Hantušec pastwje a dale k dotal. Wobaj pučikaj budźetaj pak šeršej hač dotal a krućišo twarjenaj.

Šwerny serbski kublef do wěčnosće wotešoł

Knjez kubleŕ Jakub Špitank ze Zejic, bywši zapósłane w šakskim sejmje, njeje wjacy mjez nami. Po wotkhadźe šławneho serbskeho kublerja Krony je nětko za krótki čas druhi serbski kubleŕ, kotryž běše tehorunja wustojny ratař, swědomity staćan, horliwy křesćan a wurjadny Serb wot nas wotešoł. Zemrěty běše čłowjek, kotryž so njeboješe swoje ménjenje a swoje přeswědčenje, ke kotremuž bě so předobył, sprawnje a zjawnje zastupować. To je jemu wjele ćeśe wunjeśo a tehodła zastupowaše dołhe lěta wšě čestne zastojnstwa w gmejnje a tehodła jeho też serbscy ratarjo, přemysłnicy a dźěłaćerjo w swojim času jako zastupjerja serbskeho wjesneho luda do šakskeho sejma wuzwolichu. Tam je runje tak, kaž jeho šławny přiehodny nan Koklа-Khróšćanski, prawa Serbow zmužiće zastupował. Jeho runy kharakter so někotremužkuliž njelubješe a z mazanymi přisłodźenjemi a z njewoprawnjenymi tukanjemi so jemu jeho spomožne dźěło w swojim času znjemóžni. Tola njedźiwajo teho njeje hač do poslednjeho wokomika wustał w dźěle za swój horcelubowany serbski lud. Za to sebi jeho stajnje w dobrym wopomnjeću wobkhowamy.

Swoje najwětše přeće, zo by wočakał primicu swojeho na duchownstwo studowaceho syna Bena, njeje bohužel dočakał.

*

Jakub Špitank narodźi so 29. februara 1868 w Zejicach na kuble, na kotrymž Špitankee swójba hižo lětstotki dołho hospodari. Na tutym statoku dźěłaše ze swojej mandźelskej Haňžu rodź. Koklic-Lisakec z Khróšćic z najwětšej wustojnosću w kóždym nastupanju jako přikładny bur. Jeho mandźelska dari jemu štyri dźěći, dwaju synow a dwě dźowcy. Z nich jedyn so w najbližšim času na duchowneho poswěći.

Z **Khróšćic.** Młode jutry (Bělu njedźelu) w našim Božim domje 62 dźěći prěni króć k swjatemu woprawjenju přistupi. Bě to swjatočna hodźina za cyłu wosadu! Dźěći zhromadźichu so na farje a ćehnjechu potom pod mócnym zwonjenjom do cyrkwje, na čole knjez kaplan a ministrantoje. Woprawjeńske swěćki tutych dźěći běchu při kehelkach na wosebite wašnje nastajene. Wšelake modlitwy na Božej mši spěwachu so zhromadnje a dobry zaćišć zawostajichu. W swojej swjedźeńskej narěći knjez kaplan na wažnosć swj. woprawjenja za cyłe naše žiwjenje pokaza. Po předowanju dźěći k woporu wokolo woltarja dźěchu. K swj. woprawjenju kóždy raz 8 dźěći přistupi. Wosebje so holći w swojich běłych drastach a myrthowych wěnčkach lubjachu. A kajka wutroba njehy so radowała při tutym swjatočnym wokomiku! Z kěrlušom „Tebje my Boha khwalimy“ a z požohnowanjom so dopołdnišе kemše skónčichu.

S **Wulkeje Dubrawy.** Pónđelu wječor je žwojim motorskim kołom šamkaŕ E. Schuster ł Klukšcha do kontorskeje dźěłaćelki swjdb. E. Maueroweje šajédże. Na dobre šhoże žo žonje nimo někotrych wobodrjenjow nicżo bale njeśta.

S **Kulowa.** Do dotwarjenych łěhwow dźěłoweje žłužby je někto 600 dźěłowych muži šaćahnyło, ł kotrychž je 120 ł herbšich krajow. Chcżeła w najbližšich dnjach ł regulaciju Cżornehо Halšchtrowa sapočżeć, kotraž ma žo wot šakško-pruskich mjesow hač do Wojerez wutwaricż.

S **Khrjebje.** S wobnowjenjom naščeje zyrkwje je žo někto sapočżało. S tym je žo nadawk do dźěła wšak, kiž mjeješche žo hižo dawno wuwjesć, kotryž pak dyrbješche žo wudawkow dla pščeżo šašo wotštorcżić. Wuwjedźenje zyrkwinšheho wobnowjenja leži w rukomaj zyrkwinšheho molerja Waltarja Rhaue ł Wulkich Wěžnic. Pischi pschepruhowanju zyrkwje pisches architekta žo šwěcżi, so mějeješche po prawom też dźěł zyrkwje nad woltarjom runy wjerch. Wumětłi wjelb je žo bjes dwěla pischi wulkim wobnowjenju w lěcże 1825 wutwarił. Wobnowjenje ma někto jednotne wuhotowanje zrkeje zyrkwje pschinjeseć. Bohužel žo na wobnowjenje hyrglow njemóže wulkich wudawkow dla myślicż. Zyła zyrkej dostanje žwětłu barbu a to žołtu na sčežnach a žwětłu módru we wudebjenju kubjow. Zyłe wobnowjenje budže něhdže 4500 hr., ptaczicż, ł kotrychž je jena dźeśaczina hižcże njekryta.

S **Kulowa.** Město tudyšcheho rektora Jana Krafta, kotryž žo dotal njeje wobšadźiło, šastupuje hač na dalšche najštarši kolega wučeŕ W. Schoenitz.

*

S **Drježdżan.** (Šmjertne wobkhadne njeshoże.) Na Wulkohajnšej dróšy na Hubertušowym namješće wohobowy wós w šměru k „Dźiwjemu muješ“ jědżaše, do w 30 lětach šteajeje koleješki šajédże a ju mori.

Powěšće z cyłeho šweta

Se 6. poschhoda padła a njeseanjena wostała.

Spodźiwny pschipad šta žo w tutych dnjach w Stockholmje. Młoda njewěšta, kotraž dżensche je 6. poschhoda wyšokeho najeńšeho doma žwojemu žlubjenemu pschikiwaćz, šhubi nadobo runowahu a ł balkona žwojeho bydlenja padże. Młoda holja pak měšesche telko duchapschitomnosće, šo padaio šo nječżeho spyta pschimnyć, schtoż šo jej tež poradźi. W pjatym poschhodże bě ša wobłożenjom tamneho balkona hrabła a bě šo krućże šapschimmnywši psched dalšchim padanjom mohła zadżerżeć. Pschi tym bě šo jenož ł lohka šranika. Starša žona pak, kotraž na balkonje 5. poschhoda šteješche, bě šo pschi njewočakowanym wopycże še 6. poschhoda tak naštrózała, šo do womory padny, tak šo dyrbješche šo do thorownje dowjesć.

Dwě holży pschi wohnju šo šplaščej.

Pschi wohnju w Feilenforstu niedaleko Pfaffenhofena w Hornjej Bayerškej štej dwě holży 7 a 8 lět šarej w plemjenjach šmjerć namaka'ej.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk, 8. haprleje 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,20	100 čěskosł. krónow	8,655
100 šwajc. frankow	56,73	100 franc. frankow	11,46

Barlinska burša 7. haprleje. Wschelake pschicżiny šetkachu šo wcżera, šo hyšhu po wurjadnje wobmješowanym wobkhodže widżomny pschewrót pschinješeše. S techniskeho štejnišcża wjedźeche wulka litkwidnosć na pjenježnych wikach k žiwišchim nakupjenjam. Tola też šwješelaše powěšće ł němškeho hospodarstwa dopomhachu k wožiwjenju. Wošebje wobkhedžowachu šo wumješdjenja dr. Mosiera we hłownej zhromadźišnje Deutsche diskonto-banki. Też druhe powěšće k wožiwjenju dopomhachu. Też na rentowych wikach běchu krućišche kursy žiwišchecż.

Barlinske žitne wulkowiki. Wobroty w Barlinskich žitnych wulkowikach njeješu žpłnische, dokelž wotedacże ratarstwa njepschekročżichu rosmery pschedkhadnych dnjow. S hłownej pschicżinu drje je pokne šamešitnjenje ratarstwa ł połnymi dźěłami. Mtyny wschak dale ša khlěbowymi žitami pytaja. Na mukowych wikach šo nieje położenje pscheměniło. Wschě muki ł wuwjacżom pschenicżneje mukowe tnpy 1050 hodża šo derje pschedachu. W pizowankich žitach je ležy material dostacż. Też industrialne jeczmjenje šamžny wobras pokašuje.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symio po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	7. 4.	6. 4.		7. 4.	6. 4.
Pšenica	212,0	212,0	hanv	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
jećmjeń now.	—	—	módre łupiny	15,0-17,0	16,0-17,0
ćemjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,17	9,17
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni, kruški	—	—
ržane	10,10	10,10	syrec, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ćena „		

Płaćizna za pšenicu za wupłodźenja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźenja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za jećmjeń za wupłodźenja 7: 173.0 9: 178.0
Płaćizna za wows za wupłodźenja 10: 157.0 13: 170.0

Wiežera płaćejsche w Barlinie zentnar

pschenicży W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmienia G 7: 8,85 hr. G 9: 8,90 hr., — wowsa H 10: 7.85 hr., H 13: 8,50 hr.

Někotre płaćejny ł Drježdżanskich wikow.

Kaczki, šaršane 1,10 hr., kury, štare, šaršane 1 hač 1,10 hr., kury, młode, šaršane 1,10—1,20 hr., karpy 1 hr., liny 1,60 hr., jabłuka 20—50 pj., bérny, po puntach 5 pj., łoboda, jedźna 25—30 pj., zybla 10—12 pj., khrěn 70—80 pj., žołotej, kećžk 25—35 pj., bély kał 8 hač 10 pj., cżešwjeny kał 10—12 pj., žydrožty kał 30 hač 60 pj., kórki 40—80 pj., pětrschilka, walcżk 5—7 pj., morchej 8—10 pj., rapunzlki 1,20—1,40 hr., rjemjeń 35—40 pj., butra 1,42 hr., jeja 11—14 pj.

Budyske stawniske powěšće

Sdrjedu 7. haprleje 1937.

Narodźili žu žo: 5. 4. Bjedrichej Wilhelmej Erichej Nieberej, šrażnišchtrej, žyn. — 6. 4. Hermannej Albertej Krawzej, pschekupzej w Mnischońzu-Cżornych Noślizach, 2 dźowcy.

Wumrěli žu: 6. 4. Helena Gertruda Sšworig, pomožnica ł Bukez, 31 lět. — 7. 4. Marta Marja Kschižanowa rodź. Petrikej, mandźelska kowarja ł Delnjeje Hórki, 30 lět. — Margareta Jda šwjdb. Cżornakowa rodź. Krumbholzej, penšionarka, 71 lět.

Pschipowědźili žu žo: 7. 4. Bjedrich Ota Schmiedchen, wabjeński šastojnik a kontrolěr, a Berta Gertruda Lötzkej, wjasarka, wobaj w Budyšchinje. — Bjedrich Korla Ehlers, chemiski dźěłaćeŕ, a Emma Charlotta Mawrikej, domjaca pschisłuschajeca, wobaj w Budyschinje.

Sšwójbne powěšće:

Wumrěł: Wučżeŕ na wotp. Matej Błažij w Židźinowu, 78 lět štary.

Hłowny redaktor Marko Smolerˇ. Zamołwity za politiku, feuileton a wobrazy A. Dučmanu; za lokalny dźěl a pśiłopk Marko Smoleŕ; za nawěšteki Pawoł Krjeěmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Čišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.

A. III. 1937 1872. — Tu khwalu tarifna lišćina čo. 6 płaći.

Njewótrjadnyj bóhu rewidowali. — 2 mórwaj pśichi pśinowym njeśoju.

Sćśiwkowpokne pśinowe njeśoźe śta ju w Stolpu w domje na Tritśkej dróśy 21. W pśichodśitwje bóchu njewótrjadnyj pśinowy powod pśicheprušowawśchi jako w porjadku bywazy k wuźiwanju pśichepodali. Kónc pśinoweho powoda bóchu zatykali. Pśin pak pśichedoby ju pśiched pśichedśitwu do źuźodneho bydlenja, hdźeź ju wohnjom w khachach sapali. Pśichi rozbuchnjenju ju śćśina wutłóźi. W pśichedśitwi namakachu rentnarja Emila Kleinku morweho. Teź w bydlenju nad pśichedśitwu namakachu staru źonu morwu. Njeběśchtaj pak pśichi rozbuchnjenju wumrěłoj, ale hižo pśiched tym na pśinowe sajdobjećenje.

Derje sakhowane cźłowjeśke cźełu w tymjenischczu namakali.

Pochowinu ryjo pśiched lětom dźěłacjerjo w tymjenischczach Harjumaaskeho wokrjeża w Estonskej nětkuźe 1 meter hluboko na dośpołnje sakhowane cźełu młodeje źony storcźichu, kotrejež drasta bě dośpołnje njepośchkodźena. Pśichikluschny hamt pśichikasa, ju ma ju cźełu do anathomiskeho wustawa university w Tartu dowjesć, hdźeź mějesće ju pśiheyptać. Wotrjadnizy, lěkarju, historikoju a pśirodowědnizy ju nětko wušłědk tuteho pśicheptowanja sdźěliłi: Cźełu a drasta buchćetej w tymjenischczu mumifikowanej, tak so ju jara derje sakhowaschtej. Jedna ju wo młodu, nětuźe 25 lět staru źonu, wobleczenu drastu, kajkaj je ju sakhowaka jenoź hišcźe na kupach pśied Estonskej leźazych, haćrunjež ju w swojim cźasu teź w Estonskej kamej noschesche. Schaty bóchu wośebje kedźbliwje wubrane a posticźeja sajimawy etnografiski material ſ cźasa pśied nětuźe 250 létami. Tutu starobu wobtrucźeja teź pjenjesy, kotrež w drasce namakachu, ju to schwedske pjenjesy ſ léta 1667. Namakanka źónśkeho cźełu je dopomnjecze na staru bajku, kotraž w tutym kraju ju ſ jeneho roda k druhemu powedasche a kotraž ju hać dotal sakhowa. Po tutej bajźy je pśied dawnymi cźasami młoda burowka źiwa była, kotraž ju kóźdy wjecźor je swojeho doma śhubjowaschе; pśiches lěśn a tymjenischcza do korcźmy na njepózdźiwe hejźowanje khodźesche. S jeneho tajkeho wuléta ju wjazy njewrócźi, śhubi ju bjes tóźdeho śłěda. Wósta po njej jenoź tamna powěsć. Wotrjadnizy, kotiž namakanku w tymjenischczu pśichepruhowachu, maja ja to, so je mumifikowane cźełu młodeje źony tamna wjeśna burowka, kotraž padnywschi do tymjenischcza ju pśiched wjazy hać 250 létami śhubi.

Nalutowańka knišła na dróśy.

Wożebite śhoźe mějesće śańdźenu wutoru khudy Parižki dźěłacjeŕ. Namaka w hotku a toku wulkomśta nalutowańku knišku ſ dobroměcźom 4½ milijona cźišćich krónow. Dokeļ knišku najbližischej policajskej straži wotedu, ma jako muto ja ju swoju sprawnosć ½ milijona krónow dostacź.

Lětadło jendźelskeho powětroweho łódźistwa ju śwórcźiło.

Najśkerje tśjo morwi.

Lětadło jendźelskeho powětrowego łódźistwa ju wutoru njedaloko Calśhota nad kanalom śwórcźi. Pśichi tym bu pilot morjeny. Dwaj druhaj ju bohužtawaj wobźedźi stai hišcźe śhubjenaj. Maja ja to, so staj tehorunja ju latepiloj. Dalschi offizjer wobźadźi a jedyn muź ju śranischtaj.

16 milijardow litrow wolija, ja Jendźelsku potajenych, ju w Ameriju sadjerśało.

Amerikanke śnutskowne ministjerstwo je po powěsći „Daily Expreß“ ſ Washingtona najwjetśche dobacźe wolija, kotrež je ju hdy kupiło, sadjerźało. Jedna ju wo pśicherwjesenje nětuźe 16 milijardow litrow Texaśskeho petroleja ja jendźelske śtichowanje. Wolij ma ju po „Daily Expreß“ w Jendźelskej ja pśipad wójny na skład połoźicź. S pśicherwjelenjom mějesće ju hnydom sapocźeź. Wolijowe towaśtwa w Texaju jednaja ſ knježeństwom wo pśicherwjesenju tuteje skazanki. Teź je wotmyślene, wolijowy powod ſ Teraźa k Atlantiskemu oceanej natwaricź, so by ju ju jendźelskim parnikam tankowanje wołožiło. Wolij ma ju w Jendźelskej do hobrišich podsemskich składow napjelnicź.

Najwjetśchi wobras źwěta ja Parižsku wustajenju.

W cźesetnej halli palasta ja milinu je moleŕ Raoul Dufy pśichi tym, so by hobrśi wobras ſhotowił, kotrež wuwicźe milinu wot Aristotela hać ł Edisonej pokasuje.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Jendźelski parnik ju podnuri.

Jendźelski wuhlowy parnik „Alder“ ju pśichewali a podnuri ju njedaloko Carlingford Lough, hdyź w hustej kurjawje do druheho jendźelskeho parnika frajł. Pśecź muźi wobhladki a kapitanowa źona ju satepichu. Tśjoch muźi móześche druha tódź wuchowacź.

Sa 60 000 hr. hromadźene listowe śnamki ju pokradte. — Paducha w Schwizarskej sajeli.

Cźeźke paduchstwo ju w bydlenju w Barlinskim wjeczoru śta. Wobsedźeŕ bydlenja běśche dźeśći cźaj njepśitomny a ja tón cźaj ju jemu hromadźene śnamki ja 60 000 hr. pokradnychu. Jako paducha sajachu 21 lět stareho pachoła, kotryž ſ pśichistajenej, kiž bydlenje wothladowasche, wobkhadźesche.

Mukonjenje śmjertneho wušuda.

Justizny nowinaŕski hamt w Bonnje wośewja: Wutoru je ju 24. februara 1893 narodźenu Heinrich Brotefer w Bonnje wotprawił, kotrehoź bě pśichiśaźny śud w Bonnje 26. oktobra 1936 dla mordaŕstwa w 2 pśichipadomaj k śmjerći sadsudźił a jemu na pśichezo cźestne prawa wotrjekł. Běśche w lěcźe 1936 w Buetchen ſwojej mandźelskej, kaj teź mandźelskemu ſwojeje lubći Marije Johannesbergoweje ſ jedom sawdat, so by mohł ſ njej w njedowolenym wobkhadźe źiwy być. Tehorunja k śmjerći sadsudźenu Mariju Johannisbergowu je wjednik a statny kanzler na cźaj źiwjenja ke khłostańi wobhnadźił.

Pojenje elefantow w Indiji.

Dźiwje popadnjene elefanty ju se śkudźenymi dźěłowymi elefantami do jeneho khlěwa sacźerja, so bychu ju śmérowale, a so bychu ju na śłužbu sa cźłowjekow swucźile. (Scherl Bilderdienst, M.)

Z nalětnymi dźěłami je so započało

Serbske Nowiny

Naši ratarjo změjа z wotucźacej přirodu zasy połnej rucy dźěła. Wot zaheho ranja hač do pózdneho wječora dyrbja twjerde, cežke dźěło wukonjeć, zo bychu wšě winowatosće, kotrež sebi naš čas wot nich žada, spjelnili. Na wotpočink a na duchowne wokhewjenje lědy časa zbywa. **A tola naš čas z kóždym dnjom telko nowoćow, wukazow, předpisow přinjese,** zo njesmě sebi nětkole nichtó wotkazać. Zawěsće zbywa ći telko časa, zo móžeš do nich z najmjeńša spěšnje pohladnyć, a štož je zajimałe a ważne, sebi namórnyć a potom skhować na njedźelu popołdnju, zo by sebi mohł mjernje přečitać. Tak sy stajnje wo wšěm rozwučeny a minješ so wulkich njeluboznosćow, kotrež mohłe ći z nječitanja naimowšich wukazow nastać. Tohodla sebi pola našeho roznošowarja teź w lěčnych měsacach **Serbske Nowiny** staraj!

Waš nawěštk

sym čitał w Serbskich Nowinach! Tehodla přindu k Wam kupować! Hdyž to překupcej prajiše, wón so jara zwjeseli a wě, zo nawěštki čitaće a wón budźe sebi Was jako kupcow jara česćić. — Z tutym pomhaće Serb. Nowinam, Vašemu jeničkemu serbskemu dźenikej.

Worclowe łoža a matracy
P. Rubel w Budyšinje na Mušak. dr. 4 Běła serbscy

Symjenja za runklicu, zeleninu a kwětki
Frieda Löschau wobkhod z kwětkami a symjenjemi w Budyšinje při Žitnych wikach 11 snapřeša Złotoju Hwězdy

Mały nawěštk ... wulki wuspěch

Dźěćace kolesa we wšěch wulkosćach a płaćiznach
J. Schieback na Mušakowskej dróze čo. 4

Zawołajće telefoniscy

Budyšin čo. 2687, maće-li mały nawěštk abo ważny podawk w Vašej wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přijdźeće, móžeće w Serbskej knihadrje nawěštk zapłaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Serbska knihadrja to rad čini, dokelž chce přeco to »najnowše« swojim česćenym čitarjam poskićeć.

525 jězdnych kołow předach w zaměnym lěće. Dopokaz, zo dobru tworu předawam. Znamki **Diamant, Göricke, Bauer.** Nimale **300 jězdnych kołow** na składze. Po přeće na wotpłaćowanje. Napłaćenje 10,— hr. Tydźeńske wotpłaćowanje wot 2,— hr.) Trjebane koła přijimam do płaćenja!
J. Schieback - Mužakowska dr. 4

Mam wot pjatka, 9. jutrownika, w swojej filijalcy w Budyšinje w hotelu „K markhrabi“ zaso nowy transport
kruwow, jałojcow a młodeho skotu
kaž teź **konje do dźěła a na rolu** pod połnym rukowanjom a po znatych tunich płaćiznach na předań.
Paul Grosch, wikowańća ze skotom a konjemi w Drježdźanach-N., Hechtstraße 30
telefon 50 628, priedy Franz Augustin. Telefon Budyšin 3665

Wulkosć tuteje swobodneje mótnosće płaći:
1 x 1,80 hr.
26 x 39,78 hr.
52 x 74,88 hr.

Někotre trjebane
mužace a žonjace jězdne koła
ma na předań
J. Schieback Mužakowska dróha 4

Plakaty
čiśći derje a tunjo
J. Cyž
serbska knihadrjaćerja w Budyšinje

W 70. lěće swojeho žiwjenja bu po Božej njewuslědomnej radźe wčera wječor mój lubowany mandźelski, naš starosćiwy nan

Jakub Špitank

kubleŕ w Zejicach

derje přihotowany ze swjatymi sakramentami do wěčnosće wotwołany.

We hłubokej zrudobje

W Zejicach, 8. jutrownika 1937.

Haňža Špitankowa rodź. Koxlic-Lisakec a dźěći.

Swjatočne khowanje budźe njedźelu, 11. jutrownika, rano we 8 hodź. w Khróšćicach.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładr Marko Smoleń; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy millimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 82 | Budyšin — Pjatk 9. haprleje 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Ministerski president Göring před němskim gmejnskim zjězdom

Poźledni pschednoschk na lětnym zhadźowanju němskeho gmejnskeho zjězda měsęcze pruški ministerski president Göring. W pschednoschku wón rostoži, kajke nadawki maju gmejny w schtyrilětnym planje.

Pschi pschewjedźenju schtyrilětneho plana dwaj wulkaj nadawkaj na přenim městnje stejitaj: powjetschenje ratarskeje produkzije hač do najmóžnischeje měry a pschestajenje zschentźowlokeho hospodarstwa na nowe žurowiny.

W nastupanju seźiwjenja wo to dźe, so by so 13 procentow, kiž hischcze pobrachuje, po możnosći pomjeńschiło. Pschi krutym němskim wiczinym porjedźe so chlěbowa płacizna w Němskej niepscheměni. Styknischo hač ratarske wuhódźenje pak w sajimje zjawnosće leži, so by so pschemyślowska produkzija zeźwlni.

Dokelž so schtyrilětny plan wschěch wotnožkow pschima, tak ministerski president Göring pokračowawschе, dyrbja też gmejny na jeho pschewjedźenju zobu dźelacź. Wone maju so po zhromadźenkach nusnosće do dźela zastajicź. Dla nuzneho spěchownja hospodarstwa so dawki njeńmědža powjetschicź.

Nawopak pak spěchowanju schtyrilětneho plana zluži, hdyž gmejny wschu swoju prózu nałoža, so bychu indiwiduelne dawki w zastararšich tarifach pomjeńschiłe. Runje we wjeźnych gmejnach sa wuhódźerska bitwa wjele wot tunjeje elektrizeje mozy wotwiśuje. Tola też w městach so potuńschenje dźiwaja na domjazgnosće dźelacźerjow plheje.

Nalutowańje móża mnohim małym pschedewsacźam z podawanjom kreditow pomhacź. Wěso dyrbi so njedźiwaźy teho z nalutowanymi kroschemi makeho muža zwdobnicźe wobkhadźecź. Tón, kiž je kredita hódny, dyrbi jón k sebjinjenju swojeje hospodarskeje mozy dostacź.

Gmejny maju pak też w nastupanju politiki wobydlerjow wulke nadawki dopjelnicź. Ważniśe hač twarjenje sarjadniskich hrodow je w tu khwilu natwarjenje płaćizny hódnych wobydlerjow. Wjednikowy fkutk sabydlowanja ma so po pschewjedźenju schtyrilětneho plana połnje pschewjesecź.

Adolf Hitler pola tajneho rady Kirdorfa

Wjednik je schtwórtk tajneho radu Emila Kirdorfa w Mühlheimje w Ruhrskej k jeho 90lětnym narodninam se swojim wophitom poćeścźił a je starzej worjoski khóź Němkeje pschepodał.

S wjednikom běschtaj němski minister dr. Goebbels a župny nawjednik Terboven pschischłoj. Też wjednikowy namjetnik němski minister Rudolf Heß a němski hospodarski minister dr. Schacht staj nestorej Ruhrskeje wołoborinsiy swoje zbožopschećerja woprajitoj.

Dr. Schacht je w swojej rěcźi prajił, so je tajny rada Kirdorf wulki pschikład němskeho a dźełakrikeho wjednika. Tajny rada Kirdorf je w hórnistej uniformje wjednika powitał. Wjednik je nětotre hodźiny w jeho domje pschebywał.

Dr. Ley do Bjenadkow dolećał

Němski nawjednik dr. Ley je schtwórtk popołdnju do Bjenadkow (Benedига) dolećał. Wjednicy wyschnoschćow a hrabjanz Cianetti, zbohustaw wulkeje faschistiskeje rady a zastupnik italskeho knježeństwa, jeho powitachu. Cianetti dadźe dr. Leya na jeho pućowanju po Italskej pschewodowaś. W knježeństwowym palasće prefekt němskich hosći zastrobnje witasche. Potom dr. Ley dom faschistiskeje stronY wopyta.

Rust wopyta němsku schulu w Athenje.

Němski minister Rust je frjedu němsku schulu we Athenje wopytał. Wyschschi studijowy direktor profesor Romain němskeho ministra pschija. Minister běsche też pschi rozwuczowanju pschitomny. Němska schula w Athenje ma 400 schulerjow a nimo toho hischcze 385 dorosćenych we wjeczornych kursach roswuczuje. Wona ma 16 wuczeńskich mozow we hłownym sastojnstwje a nimo toho 12 pódlanskich, swjetscha grichiskich wuczerjow.

Přejdamschi swjast pólitiskich sastojnikow bo rospuschćzi.

Němski swjast pólitiskich a telegrafowych sastojnikow sap. tow. je wahsamknył, bo rospuschćzi. Wot lěta 1933 stronjan Reinhardt swjast nawjedowasche. Swjastowe sozialne pschiprawy bo też sakhowaju, hdyž swjast do swjasta němskich sastojnikow pschenđże, kaž je wjednik němskich sastojnikow stronjan Neef wosjewił.

W Francowskej płaćizny postupuja

W Franzowskej je so njejapzy 40hodźinski dźełowy tydźeń sawjedł. S nim ma tydźeń jedyn dźeławy dźeń mjenje. Tuto nowotarstwo hospodarskim kruham, tola też dźełacźerjam wulke starosće cźini. Pschiwołene powjetschenje mjdow njemóża to narunacź, schtož dźełacźerjo z wupadom jeneho dnja zhubja. Nimo teho pak hu so płaćizny na wschěch polach znowa powjetschiłe.

Postupowanje płaćiznow wobydlerstwa njeźmerny njemér nacźinja. Powjetschenje płaćiznow je dawno hižo wjetsche, hač by pschi wothódnoscźenju franka dyrbjało być. Nětko-hu też hižo ratarjo žadali, so so płaćizny za jich wuploды powjetscha. Tutomu žadanju njebudźetaj so knježeństwo a parlament móc pschećiwjecź, hdyž nochcetaj, so so ratarstwo zwjese. Strach je cźim wjetschi, dokelž hu so sozialne sakonje z industrije też na ratarstwo pschenjeńcźe.

Hižo nětko je so seźiwjenje bóle podróżiło hač žnadne powjetschenja mdow wuceźinjeja, kiž hu so dźełacźerjam pschiwolile. To wjedźe k nowym žadanjam wo powjetschenje mdow, k nowym strajkam, k nowemu njezmérowanju hospodarstwa a k wotebéranju skałankow z druhich krajow. Hižo wulke dźełarnje skorža, so nimaju dosć skałankow. Tohodla njeje njemóžne, so budźa dyrbjecź pschestacź dźełacź.

Liczba wulkowlokowarstwa sa 45 wschelakich tworow je wot 372 w junuju 1936 na 517 na końcu februara 1937, na 525 6. měrza 1937 a na 536 27. měrza 1937 stupiła, potajkim dožyła wo 44,1 prozentow! Liczba industrijowych wudźěłkow stupi wot 351 w junuju 1936 na 528 na końcu februara 1937, na 536 6. měrza 1937 a na 552 27. měrza 1937, potajkim je dožyła wo 57,3 prozenta postupika. Liczba drobneho wikowarstwa, kotraž 34 wjeźow wopschija, je tehorunja postupowała. Wona wuceźinjesche na końcu januara 1937 567, na końcu februara hižo 577, liczba měźaca měrza hischcze njeje znata, je pak wěsće sašo wjetscha.

Wo wuwiwcźu płaćiznow w drobnowikowarstwje „Bulletin de la Statistique Generale de la France" mjes druhim wosjewja:

Khlěb: w auguscze 1936 1,80 franka sa kilogramm, w januaru 1937 2,20, w februaru 1937 2,40 frankow.

Mloko: po litru w auguscze 1936 1,20 franka, w januaru 1937 1,50 a w februaru 1937 1,60 franka.

Butra: w auguscze 1936 16,15 frankow, w januaru 1937 21,75 frankow, w februaru 1937 22,80 frankow.

Zokor: w auguscze 1936 3,10 frankow, w januaru 1937 3,95 frankow, w februaru 1937 4 franki.

Cźerwjene wino: litr w auguscze 1936 2,05 frankow, w januaru 1937 2,40 a w februaru 1937 2,45 frankow.

Rudle: kilogramm w auguscze 1936 5,65 frankow, w januaru 1937 6,50 a w februaru 1937 6,65 frankow.

Cźelaje mjaźo: w auguscze 1936 22 frankow, w januaru 1937 23,75 a w februaru 1937 27,25 frankow.

Liczba sa wudawki schtyri wołoby žyłneje dźełacźerskeje žwójby je so wot 438 na końcu lěta 1935 na 540 na końcu lěta 1936 (potajkim wo 23,3 prozentow) powjetschiła. Kajka na końcu lěta 1937 budźe, dźiwajo na zhromadne wuwiwcźe, hischcze njeje dowidźecź.

Se sawjedźenjom 40hodźinskeho tydźenja je so zły plan wuplodźenja do njeporjada pschinjeśł a hospodarstwo ma cźeźki nadawk so pschestajicź. Postajeneho cźahła skałankow so njemóża wjazy dźerżecź. Twarske programy so njestórcźnje podlěschcja, we wschelakich tworach so njedostatk pokazuje. Najeschi pschikład sa to, kak so nowe wobsejnoscźe wuskutkuja, je Pariźka žwětowa wustajeńca, kotraž so njedźiwajcy knježeństwowych prózowanjow pomału twari a wěsće 1. meje njebudźe hotowa, schtož běchu žebi zwonrědka wotmyślili. Hdźe tuta hra pschikrocźenja dźełarskeho cźahła, powjetschenja mdow, powjetschenja płaćiznow powjedźe, sa to je cźah němskeje inflazije i najlepschej wuceźbu.

Też Pólska wojuje přećiwo powjetšenjam płaćiznow

W Pólskej su w poslednim cźasu swěcźili, so su so płaćizny sa wschelaku ważnu potrjebu powjetschiłe. So by pschećiwo podróżenjam wojowało, je pólska ministerska rada žrjedu wjeczor někotre ważne naprawy wobsamkła. Jako najważnischе naprawy njech so mjenuja, so so wuwožowanje žita zastaji, so so dowoli pjewodźa dowožowacź, so so dawk na bowos kolonialnych tworow pomjeńschi a so so zła sa zynk a wołoj wotstrinja.

Ministerska rada hischcze wobsamknu, so ma so kommissija a rjadowanje płaćiznow pola ministerskeho pschedsydstwa pschiprawicź. Tuta kommissija dostanje mnoho wolnomocnyh k dohladowanju a rjadowanju płaćiznow. Kaž pólske nowiny pišaju, so sa nawidnika kommisije sa rjadowanje płaćiznow jako płaćiznowy kommissar namětny minister sa sozialne sastaranje Jastrzębski powoła.

K tutej powěsći hischcze shonimy, so je so wuwos chlěbowego žita z Pólskeje hižo psched dwěmaj měźazomaj khětro wobmjesował. Nětko je so zyle zastajił. Nimo teho je so potrjasiło, so dyrbi so rožka hač do 70 prozentow a pscheńca hač do 65 prozentow wumlěwacź. S dowosom pjewodnych dyrbi so sadźewacź, so by so chlěbowe žito škodźacy dawało.

Tale knježeństwowa naprawa wosnamjenja revoluziju sa pólsku ratarsku politiku, kotraž běsche w poślednimaj lětomaj na spěchowanje skotarstwa a wobmjesowanje plahowanja žita složena. Dźensa dyrbi so Pólska, kiž je ratarski kraj, wo sawěsćenje swojeho seźiwjenja staracź. S syseho kraja su njepschihódne powěsće wo nasymskich žywach dóschłe.

Mobilizacija při turkowsko-syriskich mjezach

Snutskowny minister Schükru Kaya je w turkowskim parlamenće w Ankarje nadrobnje wo bjesstrasche turkowsko-syriskich mjesow rěcźał. Wón na senzazijste wasnje wo systematiskim wustupowanju „rubježnych zwólkow" rospraweche. Tute zwólby wot druheje poloży saźěženeho lěta mjezy pschekročenja a w ranšichej Turkowskej rubja a morduja.

Minister pschipowědźi, so so w potrjechenych stronach wschelake polizajske naprawy pschewjedu. Jena diwizija namjesnego kraja je so z wołanjom reserwistow na pomoc wójsku žylnoscź wudospolnita, so by była sa wschě możnosće pschihotowana. Minister rjekny, so je tež franzowska mandatika wyschnoscź, w Syriiskej a athadźenje rubježnych zwólbow žobu samolwita, a so su bandy hakle saporcźale zasthadźecź, hdyž je swada wo Alexandrettiskim sandźaku nastała. Narod pak może žebi teho wěrny być, so knježeństwo też z wótrischimi naprawami zastroeji, jeli so so nětcźišche naprawy jako niedobžahaze wupokaża.

W rosmołwje so pokasa, so nazionalna zhromadźizna postupowanju knježeństwa jenonyžlnje a zahorcźe pschihłosuje. Wschelaczy sapódźanzu rjekny, so budźischе najlepje było, hdy bychu so syrijske nałožnosće hnydom z powóźu wótskeje poraźe.

Cyła Němska maršěruje w Budyšinje

Wjele pșches 1000 marșchérowaznych 18. haprleje.

Na wupiśanje 4. nėmșkich mișchtrștwow w marșchérowanju ſ maczokami 1937 w Budyșchinje a ſa wubėdżowanja ka SA, SS, NSKK, wojerſku mój, SS-pșchihotowe wotdźelenje, policiju a nėmșku dźėkowu ſłużbu je ſo po zyłej Němſkej wurjadnie wiele wobdźėlnikow ſamołwilo. Pódla nėmșkeho mișchtrștwa marșchérowanja ſ waczokami pșches 35 kilometrow, ſa kotrež pșchiljewjenja kaklo dźėła pșchedleja, ſo **nėhdże 1000 marșchérowaznych ſ wșich ſtron Němſkeje** na wubėdżowanjach wobdźėli. Kiž ſo jako wobluk k nėmșkim mișchtrștwam wotmėja. S tym je ſo ſawșchitko, ſo budże dźeń **marșchérowanja Němſkeje** 18. haprleje w Budyșchinje wulkopșchedewașce ſ zyle wușnamnejważnoșcju.

Zała Němka 18. haprleje w Budyșchinje marșchéruje; S liczbu pșchitowėdźenjow ſa marșchérowanſke wubėdżowanja maju ko ſłėdowace mienowacz:

A. **Němșke mișchtrștwa w marșchérowanju ſ waczokami 1937.** Dotal 32 ſamołwiwjenjow je 160 wobdźėlnikami pșchedleźi. Mjes druhimi ko ſłėdowace muſtwa wobdźėla: SA-brigada 35 powėſćerſki wudnr ſ Lipſka ſe Schoktu, Koblerom, Prehnom, Kirchom, dobroćeſke muſtwo ſ lėta 1936 a ſ Hanſeatiſkeho marșchérowanja 1937: SA-ſkupina Hanſa ſ Hamburga; SA-ſtandartn 4 ſ Barlina-Pankowa, powėſćerſki wudnr; SA-wudnr 4/T. 11 ſ Marburga a Frankfurta n. M.; SA-wudnr 3/103 ſ Budyșchina; SA-wudnr 2/16 ſ Lineburga; SA-wudnr 3/102 je Zitawy; SA-wudor 2/105 ſ Barmsgrüna w Rudnych horach; SA-ſtraſerſka ſtandarta „Feldherrnhalle“ ſ Maichowa. 3 muſtwa: SS-cėſlina ſtandarta „Adol Hitler“ ſ Barlina; SS-ſtandarta „Němſka“, wudnraj ſ Mnichowa a Ellwangena; SS-wudnr 1/28 ſ Hamburca; SS-wudnr 4/12 ſ Hannovera; SS-wudnr 1/21 ſ Magdeburga; SS-wudnr 8/51 ſ Göttingena. 2 muſtwje: SS-wudnr 1/48 ſ Lipſka; NSKK 14/M 35 ſ Lipſka; NSKK — 11/M 133 ſ Budyșchina: NSKK — 2/M 29 ſ Barlina; NSKK — IV/M 34 ſ Kamjenja. 2 muſtwje; powėſtrowe powćerſke wotdźelenje 13 wojerſkeje mozy ſ Klucza; ſportſki klub dróhoweje żeleznizy 1931 ſ Drježdżan; ſportſke towaŕſtwo „Jednota“ ſ Braunſchweiga; żeleznſke ſportſke towaŕſtwo „Schleſyſka“ ſ Wrótſławja; TSV „Glaswerk“ ſ Jeny; turnaŕſka a ſportſka woſada 1848 ſ Lipſka-Lindenawy; ſportſke ſjednoćenſtwo „Osram“ ſ Barlina.

B. **Sa ſakſke mișchtrștwo pșches 35 kilometrow** je ſo 12 muſtwow ſ 55 wobdźėlnikami ſamołwiło, mjes nimi SA-wudnr 1/107 ſ Lipſka, SA-wudnr 1/48 ſ Lipſka, SA-wudnr 1/103 ſ Budyșchina, SA-wudnr 3/102 je Zitawy, SA-wudnr 22/102 je Zitawy, NSKK — 15/M 34 ſ Kamjenja, NSKK — 14.M 35 ſ Lipſka, turnaŕſka a ſportſka wożada 1848 ſ Lipſka, ſportſki klub dróhoweje żeleznizy 1931 ſ Drježdżan.

C. **Sa 25kilometrowște marșchérowanje ſ waczokami** ſa nėmșku dźėkowu ſłużbu a policiju je ſo dotal 28 muſtwow ſe 112 wobdźėlnikami wojſemiło, mjes nimi župa XV. nėmșkeje dźėkowe ſłużbu w Drježdżanach ſ 3 muſtwami, muſtwa měſćańſkeje policije ſ Osnabrücka, Lipſka, Plawena, Zwikowa, Kamjenja Drježdżan, Zitawy a Budyșchina, żandarmſtwa w Habrańcźach a policajſkeho ſportſkeho towaŕſtwa w Nordhauſenje a Erfurcze.

D. Naiſkutniſchu liczbu wobdźėlenja ſmėje 25kilometrowșke marșchérowanje ſ waczokami ſa SA, SS a NSKK ſe 36 muſtwami a nėhdże 580 wobdźėlnikami. Pódla mnohich ſakſkich SA- a NSKK-muſtwow wobdźėła ſo mjes druhimi SA- a NSKK-muſtwa ſ Ortelsburga, Eſſena, Frankfurta n. M., Oſnabrücka, Zarowa, Sondershauſena, Pawowburga, Nordhauſena a Magdeburga, potom też policiſke muſtwo ſ Glauchawy. Mișchna, Kamjenja, Zitawy a Budyșchina a SS ſ Magdeburga, Lipſka a Drježdżan.

E. **Na 25kilometrowșkim marșchérowanju** ſ waczokami wojerſkeje mozy a SS-pșchihotowego wotdźelenja wobdźėła ſo wojerſke muſtwa ſe ſłėdowacych garniſonow: Rudolſtadta, Shorjelza, Hörtera, Ludwigshafena, Heidelberga, Erfurta, Hanawy, Weißenfelſa, Waldpolkenza, Leipznga. Grimmy, Rieſy, Glauchawy, Drježdżan, Döbelna, Kamjenja a Budyșchina. Muſtwa SS-pșchihotowego wotdźelenja pșchijědu ſ Mnichowa (ſtandarta „Němſka“), Tölźiſkich kupjelow (wjednika ſchula) a Barlina (cėlna ſtandarta „Adolf Hitler“). Dożnja je ſo ſa tuto wubėdżowanje 50 muſtwow ſ wjazy hacź 200 wobdźėlnikami pșchipowėdźiło.

Drúha, po kotrejż budże ſo marșchérowacź, je dobra. Wona ſo ſa cźaſ wubėdżowanjow ſa wșich wobkhad ſawrėje. Wona je krajiniſky wușnamnje rjana a wotmėnjaja. Pucź ſ mnohimi poſtuvowanjemi a ſpadowanjemi, kiž dożnka 80 metrow rosdźėla we wyſchinje wuczinjeja, wot marșchérowazych wiele żada tola po prawdze.

Předpisy při wottorhanju twarjenjow

We wobłuku 4lėtneho plana je trėbne, ſo maju na ſakładze wėſtych ſmėrnizow w 4. wukaſu ſ pșchewjedźenju 4lėtneho plana wot 7. nowembra 1933 dźėkowe hamty wșiche hoſpodarſke a ſtatnje politiſke wușnamne twary poſtudźicź. Jenoż hdyż dźėkowy hamt nima żanych wobmyſlenjow, móże ſo dowolenje ſa twar wudźėlicź. Tute ſa nowoſtajadowanje twarjenjow płaćaze pșchedpiſy je nėtko ſtatny dźėkowy miniſter ſ dalſchimi pșchedpiſami, wottorhanje twarjenjow naſtupazymi, wudoſpolnik, dokelż nowonatwarjenje twarjenjow njemóżeſche wottrońenje ſtarych twarjenjow dokhwatacź. To njeje jenoż w naſtupanju hoſpodarjenja ſe ſurowiſnami k cźeżſtatam dowjedło, ale ſ pșchedcźaſnym wottrońenjom drohotnych ſtarych bydlenjow ſu też cźeże na wikach ſ bydlenjemi naſtałe. So hdyż ſo tute cźeże wottrońile, pșchedpiſuje wukas wot ſtatneho dźėłoweho miniſtra ſ pșchihłoſowanjom ſpolnomóżnjeneho ſa 4lėtny plan wudaty, ſo je trėbne, **pșchi** wottorhanju twarjenjow abo dźėłow twarjenja, kotrež ſu wjetſche hacź 500 ccm., ſo ſo politajſke dowolenje ſa ſnowa twarjenja żadacź. Ma-li ſo nowotwar wumjeſcź, maja pșchiſłuſkuſne hamty pruhowacź, hacź pșchecziwo natwarjej ſ hoſpodarſkich pșchicźinow wobmyſlenjow njeje. Rima-li ſo nowotwar wumjeſcź, je roſſudżaze, hacź ſjawny ſaſim na wukhowanju twarjenja, kotrež ma ſo potorhacź, wobſtejeſ.

Staw sywow kónc měrca w Sakskej

Syma lėta 1936/37 bėſche hacź na trochu ſymne wjedro w druhej połowy januara pomėrnje mila. Bėſche doſcź mróżna, tak ſo ſo jemja trėbneje ſymſkeje włóżnoty naźreba; pșchi cźaſtych nóżnych mróſach pak pobrachowaſche ſnėhoweho pșchikrywa, kotryż mohte wuſywy ſchikłacź. Pșcheſymowanje wuſywow pak, kotrež po wulkej ſuchoźe lońſcheho lėta ſdźėła hubjenje ſelkhadźacźu, je ſpokojaze. Symne wjedro w měrcu je wumicźe naſmſtich wuſywow ſadżerżało a półnym dźėłam ſakomdźicź dało. Nałėtne żita bėchu kónc měrca jenoż tu a tam wotkhte. Pșcheſymowanje pźawonaſkich roſtlinow je tohorunja powſchitkownje ſpokojaze. Se ſchłódnikow ſo wobeźe półne mșiche w naſymſkich wuſywach a wobeźe pak w dźeczelach ſuſto wobdźėdźowachu. Dale ſo dźeczelowy rak a tu a tam też rólne ſchlinki ſwėſćichu. Sa Sakſku ſwėſći ſtatiſtiſki hamt ſcźehowaze pșcherėſtowe ſnamłi wuſywow (pșchi tym woſnamjenjeja 1 jara dobry, 2 dobry, 3 ſrėdni, 4 hubjeny a 5 jara hubjeny ſtaw): Naſymſka rożka 3.1 naſymſka pșcheńza 3,0 naſymſti jeczmjeń 3,1 naſymſki rėpik 3,0 naſymſka rėpka 3,2 dźeczel 3,4 luzerna 3,0 powodźene łuki 3,0 druhe łuki 2,8 paſtwiſcźa 2,9.

Přeni puć do šule

Sa wșele dźeczi ſu w tutych dnjach cźaſ nėźnych dźeſatoſtnych dźėcźażych lėt ſkónca. Dyrbja wot nėtka do ſchule khodźicź. Pșrėni nowy a ważny wotrėſt w jich żiwjenju ſu ſapoczina. Dotal nėjeſche macź ſwojeho maleho łubuźicźa zyle żama ſa żeble doma, ſtrażowaſche żama nad jeho derjeżiczom, wotmyſlowaſche wșiche ſtrachi cźeża a duſche wot njeho. Nėtko pak nebudże wjazy żama ſwoje dźėcźo wodźicź. Dyrbi woceſhnjenje ſdźėła wucźerjej dowėricź. Jenoż macź móże tuto pșchemėnjenje prawje ſaczuwacź, tutón podawk, hdyż dźėcźo na khwilu dnja ſ jeje dohlada wulėhnje.

Pșrėni puć do ſchule pak je też ſa dźėcźo żame dźeń najwjeſcheſche ważnoſcje. Hižo dołho do cźaża ſtyſchi ſtarſchich a druhich wo tutym dnju rėcźeć. Ssame wono ſe wſchelakimi ſaczuwjenji tutón ważny wokomik ſwojeho żiwjenja wożakuje, w ſwojej błóźcźu żebi pșchichod we wſchelakich barbach a wobraſach ſpyta pșchedſtajeć. Wutrobicźka je połna wocźakowanja, druhdy drje też pukoze dla wėzow, kiž na nju cźakaju.

Skónczńje ſu ſo nowacźkożo ważnoje hodźiny doczakali, hdyż pșrėni kŕóć wucźerjej do dobrocźiweho wobliczа ſhladuja. Wſchitkón ſtrach, kiž cźyſche ſim pryedy druhdy wutrobu poczeſcź, ſo bórzy pominje. Njana wulka tita, kotrež ſ wucźerjoweje ruki doſtanu, malym pjeracźam ſa poczaſt ſchulſkeho żiwjenja błódki ſcźini. Hdyż ſu ſo nowacźkożo ſa nėktore dny ſ wucźerjom ſeſnake, ſo w ſchulſkim towaŕſtwje hižo jako doma cźuja a żebi na ſwoju ſchulu nėſchto wėdja.

K pșrėnjemu ſchulſkemu dnjej.

Hiſchcźe je wſcho żuſe tutym malym holcźkam a też ſo jim po domje ſtyſka. Wulke zokrowe tity pak a jich dobry wobſtaj, kotrež wucźerſ roſdźėła, wſchak bórzy na wſchitko ſabjeć dadża. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Hanka, dźiwna ſłużobna dźowka

7) (Pokračźowanje.)

„To żebi ja też ani njeżadam“, rjekny Hanka, „njeżadam żebi wjazy ſ nanom hromadże pșchińeć a Handrija żebi tola njemóżu bracź; nochżu ſ gyła ko wudacź, nihdy na nihdy niż. Bych żebi tola dyrbjała dacź porokowacź ſwojeho nana dla, abo ſo ſym thuda. Wėm derje, kajży ſu muſłży, a to ja nochżyła pșchenjeſcź. Ale jeno ſo Handrij ſ hnėwom njeſłuchi, ſchtoż je hrėſchne, a ſo do ſmjerce njepoda; to njebych mohła pșchenjeſcź.“

„Ty ſo hłupikota holza“, rjekny burowka, „ſo jemu tajke nėſchto niepraji ſch; to bė jenoż hordoſcź, kiž je cźłowiłowała. Ale cźakaj, jutſje damoj jemu powėſcź; najſkerje budże jedyn abo druhi nan ſwojim ſynam, kiž ſu we wojakach, nėſchto ſbroj pózłacź: warożź abo palenz; to chżu Handrijej dacź praſicź, ſo ſu ſo doma wėzy pșchemėniłe a ſo dyrbi cźiniez, ſo domoj pșchińdże, ale cźiły a ſtrowy. Wón wșchat do teho pșchińdże, ſchtoż je mėnjene.“

Hanka wo tym dołho niczo łžyłcźerj nochżyſche, ſkorjeſche, tak jara ſo kaje, ſo hakle je ſłowo prajiła, hrożeſche, ſo cźeknje, ſakoſeſche, ſo nieje hižo dawno wumrėła, a jeno ſo by Handrij żiwy domoj pșchiſchoł, ſo chże rady hnydom wumrėcź; ale ſo ſo wona wudacź nochże a njecha. Burowka ſo njeda ſamyliez; wona bė żebi żeńtwu do błowy ſtajiła, a hdyż je żebi żónſka żeńtwu ſamyſlika, je jara cźeżko, iu wot teje wotwobroczicź. Nėtkole njemėjeſche burowka měra, domiż njebė jeneho wuſłėdżiła, kotryż bu ſ żyrobu pózłany ſa wojakami wot ſtaroſcźiweje macźerje, a temu krucźe ſcźikiſaja, ſchto ma Handrijej praſicź. Schtoż bė burowka leźiniła, to bė wokſchewjaju balſam Hanżynej wutrobje; ale wona to njewuſna; wona ſo ſ burowku wadźeſche, a wadźeſche ſo też ſe ſobu, ſo bė żebi ſwoje potajniſtwo wuprajiła; wona njewėdźeſche, hacź woſtacź abo hicź; jej bė drje nimale tak, każ roskaſowarjej twjerdźiſny, kotruż je najprjedy rėcźał wo ſakitowanju hacź do ſmjerce a wo roſbuchnjenju do powėtra, kotremuż pak ſo po nėcźim tak ſda, ſo to wuzika nima, a ſo je tola łėpje, żiwy woſtacź.

Dźeń ſcźehowo mėrza miny ſo bjes hrimanja kanonow, ale powėſće dóubźechu, ſo je Freiburg a Solothurn pșcheporaty, město Birren ſpalene; ſo chżeża hnjeża kraj bjes wóſmy pșchepodacź. Tuta powėſcź roſhori żurowny hnėw, hdżeżkuli ſo roſnjeſe. So chżeża to tola tej hiſchcźe pódła pobyć, prajichu burjo; ale ſo najprjedy dyrbja błėkżu żiwoje doſtacź, kotrejż wėzy pșchebawaju, kotrež njeſłuſ jich. Powėdźeſche ſo, ſo bėchu na wjeczor woiakow widżeli, kotrejż bėchu duzy prėki pșches dol cźahnyli. Cźi pjecza bėchu powėdali, ſo ſu ſ Weißenſteina pșchiſchli, a ſo je wſchitko nimo, ſo ſu ſo jeni poddali, druhi pak ku ſo hewak roſeſchli, a ſo tu Franzowſojo budża, pryedy hacź żebi ludźo na to pomyſlu.

Tuta powėſcź roſnjeſe ſo ſ błyſkom po zyłym dole a roſbudżi wſchitko; ale runje tak ſ błyſkom ſo też ſaſo ſłuhi; na połźeku njewėdźachu, ſchtó bė tych wojakow widżał; njewėdźachu wjazy, hacź bėchu to prawi wojazy byli abo wuſłėdżerjo, kotrejż mėjachu kraj wuſłėdżicź; pșchetoż ſo ſu mnohy Nėmzy pșchi Franzowſkach, kotrejż runje tak rėcźa, każ tu ſo rėcźi, a kotrejż ſu runje tajzy, każ druhi ludźo. Tuta powėſcź jenoż tak ſkutkowaſche, ſo ſo nėtko hiſchcźe mjenje roſbudżicź wjedżachu; njewėdźachu, hacź wuczehnjene wojazow domoj woczekacź abo ſa nimi ſobu wuczahnyeź. Stejachu wokoło, ſapakowachu, wupakowachu; ale to bė runje tak, każ by na to wotmyſlene było, ſo dyrbi łmużitoſcź ludu wotetłacź a ſo wukuricź.

Hółz, kiž bė był wupółłany, pșchińdże hakle na druhi dźeń, 4. měrza, wcźerjo, ale ſ hubjenej powėſcźu. So Handrija njebė mohł namakacź, wón rjekny. So je rėkało, ſo je wón wucźahnył ſe ſwojej bateriju k Baetterkindezam; tam njeje cźłyk ſa nim; ſo rėka, ſo bjes pșchemyſłenja do Franzowſow nuts du, każ do ſcherſchenjażeho hnėzda, a ſo jich dragunarjo ſem pșchikhadżeju każ ſ wėtſikom; hdyż żebi wuſła, ſo ſu hiſchcźe hodźinu ſdaleni, ſo maja jich hižo na ſchiji. Tuż je poſtrowjenje tam woſtajił a pșchikaſał, ſo maja je Handrijej pșchepodacź, hdyż jeho wuhłabaju. So pak cźi ludźo wrócźo njepșchińdu; ſo chżeża na Franzowſow cźakacź, rėka, a duzy mėnjachu, ſo jeno na pomoz cźakaju a ſo chżeża potom na Franzowſojo, kiž żebi njeſmėdża ſe Solothurna wėricź. Bórzy ſo to ſapoczńje, na to móża ſo ſpuſchcźeez.

Tuta roſprawa roſbudżi Hanku żurowje. Potajkim wójna to bė, a do teje bu Handrij ſahnaty ſ Hanżynym „nė“, a nichtó njebė jeno ſmėrował, a dobreje powėſcźe wón njebė ſłyſchał; żiweho jeho potajkim wjazy njewohlada! Cźuſeſche ſo hnuta, jemu żama tu powėſcź dowjeſcź; ale wona njewėdźeſche ani pucźa, a bojeſche ſo, ſo mohła tak żama do Franzowſow ſadźeźcź, a burowka tu troſchtowaſche, ſo kraina wobora měſcże bórzy póńdże, ſo ſo potom wſchitko da; ſa to móże żobu; ſo chże wona ſa nju doma woſtacź; pșchetoż ſtoku dła tola njemóża wſchitkży woteſcź. So wona tak hiſchcźe cźaża doſeź pșchińdże; dokelż tola njebadża ſapoczeczź wojowacź, dóniż njeżłu wſchitkży hromadże.

Wſchitkży ſu brónjachu; kóżdy żebi pytaſche ſwoju bróń; wulke żynowe widły ſ dwėmaj rózkomaj na dołhim toporu, ſ kotrymiż ſo wo żnje żnoży podawaju, ſtoj; żebi też Hanka k tuźż, a cźakaſche wſcha njeſcźerpna na wotcźehnjenje. (Skónczenje ſchpuje.)

W Budyšinje, 9. haprleje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Zo drasta ludźi njeđini, so znaje —
A tola z drasty často človjek hlada,
Hdyž z drasty na nutriny swětło pada.
Raz w drastach ludy maju swój a kraje.
I. Ćišinski: Serbske druzki.

— Wo wjedrje. Wuběžk, kiž běšche nizina pola Jenbjelšeje wježera do naschich stron póslała, je žo sežlabił a njebjo so wučehnuje. Kaž wjedrarinje powěđa, žo wjedro někto šmjeruje. Tak šměmy staine błónčne wjedro wočakać. Tuto rlane wjedro pothađa ſ wliwa wjichiny, kotraž so je Schpaniſkeje pisches Franzowſku do Němſkeje dobywa. — Jutſle žobotu ſtónczko 5,18 hodź. ſthađa a žo 6,46 hodź. ſhowa. Měšaczk ſkhađa jutiſe rano 4,28 hodź. a ſhowa žo wjeczor 6,15 hodź.

— Wuhlady na wjedro za jutſiſchu žobotu: Rjenje.

*

— Pŕeni ſchuliſki dźeń noweho ſchuliſkeho lěta. Wſchudźe ſo po kraju dźenja ſchuliſka wuczba ſnowa ſapocza. W najwjazy ſchulach tež nowaczkoju pŕeni raz do ſchuliſkeho domu ſtupichu, pſchewodźeni ſ maczerju, ſo bychu žo něſto pod wuczerjowym dohladom ſa žiwenje pſchihotowali. Nětoſi naſtupja tutu kročel ſmuzičze a ra-dośerje, druhi ſ wěſtymi ſpodźiwnymi ſazjuczemi a ſ bojoſcu, njewědźo, kak žo to w tej ſchuli wſchitko wuwije. Bjes dwěla ſu cži ſmuzičzi a njbojaſliwſi lěpſchi na tym, dopokaſuju, ſo žo hižo w ſaſnym žiwjenſkim wěku žiwjenſkich nadawkow njeſtrója. Hdyž herbizy ſtarſchi nětkole ſwoje bźěcži ſnowa do ſchule ſczelu, njech njeſapomnja, je ſa wukuſkanje w maczernej rěcži pſchiſłuſnoſcz, wošeđe w tych ſchulach, hdźež wuczeŕ ſam je ſebje na to njedźiwa, ſo by žo herbſka wuczba po ſakonſkich poſtajenjach wudźełała. To pŕaczi wošeđe ſa nowaczkow. Sserbſkej ſtarſchi dyrbitaj na to dźiwacz, ſo jeju bźěcži ſwoju maczernu rěcz derje nawukmu. S tym hakle dospeja, ſo žo drohotne wot wótzow namrěte kubło też potomſtwu ſakhowa.

S **Bukez.** Pſchi njedawnym ſławnym pošeđenju gmejniſkich radnych naſcheje wſy wobdźěličhu ſo pŕeni raz radni ſ wjeſnego dźela Koperz. Wjeſnjanoſta ſtrona Fiebiger rosprawjeſche wo nadawkach gmejny a wſchitkich namokwjeſche, ſo bychu pomhali pſchi jich dopjelnjenju. Sa Koporſk wjeſny dźel naſtanu wóſte dawkowe wobłožza a. Pſchi pſchekhodze gmejniſkich dróhow na wokrjeſ je też wjele žadowych ſchtomow ſobu pſchineſcho a tehodla je trěbne, ſo žo na ſbowazych gmeiniſkich puczach nowe žadowe ſchtomy wožadźeja. Pſchi pſchepodaczu archiva wjeſneho dźela Kovorzy ſtary ſapiſ ſtawnikow ſ lěta 1760 namakachu. Dokelž ſu tajke ſtare knihi drohotne, ſo hamtſkemu heitmanſkemu pſchepodachu.

S **Kotez.** 25 lět ſlutkuje nětko kantor Hocker jako zgrkwinſki wuczeŕ w naſchej wſy. Sa tutón cžaſ je žebi jubilar cžeſczownoſcz zykeje ſchuliſkeje gmejny dobył. Dokelž roſumjeſche wuſtojnje ſe ſwojimi bohatymi naſhonjenjemi powſchitkownoſci ſłużicz.

S **Hodźija.** (S powołańſkeje ſchule.) Swjatkowa powołańſka ſchula w Hodźiju ſapocžnje ſ wuwuczowanjom piatk 9. haprleje w 7 hodź. wjeczor a to w hólczej rjadowni Lw. 3. Pſchijimjecze prěnjeho hólczeho lětnika je pondźelu 12. haprleje w 7 hodź. a hólczeho lětnika ſchtwórtk 15. haprleje w 1 hodź. Puſchczeńſke wopiſma ſ ludoweje ſchule maja ſo ſobupſchinjeſcz. Hólcza rjadownja Lw 2 pŕeju 12. haprleje w 7 hodź.

S **Wotrowa.** Saſtóenju pŕedu mějeſche tudyſcha wjeſna młodźina w Herbiſkej gyrychcze wjeſny wjecžor, kotryž bě derje wopytany a pſchi kotrymž ſo wjeſna młodźina derje ſabawjeſche. K rejam hrajeſche Korjenkowa kapała ſ Njebjeleźa.

S **Radſchowka.** Swoje 78. narodniny zwjeſči 12. haprleje wuměnkarka Marja Sahrodnikowa rodź. Njekeź. Cžiła a ſtrowa pomha hiſcheze pilnje ſwojemu zynej pſchi dźele. W lěcze 1928, krótko pſched ſtotym kwaſom, wumrě jeje mandźelſki.

S **Nowoje Wižy** pola Klětneho. Nowy běrz w gmejnowaj Zymplu-Turiu je ratał a ſtražował ſawjerow Schata ſe Zympla. Sſwój hamt je hižo naſtupił.

*

Se **Zitawy.** (Ssmjertne płunowe njeſbože ſtaruſchki.) Schtwórtk rano w jejnym bydleniu 82 lět ſtara invalidnu rentnarku ſ płunom ſawdatu morwu namakachu. Staruſchka, kotraž bě pſched cžaſom ſkhorika, bě wjeczor ſabyła, płunowy honacz ſawrěcz.

Woprawdźity ſłužobnik hozpozy su

„Baldur" ſtajnje palace kuchińske kachle

pŕetoż nowe zalutnia tej kóždy dźeń zatepjenje. — Cyle bjez nućenje ke kupuj rozjasniny Wam jich wulke lěpſiny!

Żelezowy dwór **MIESSNER** dr. z wob. ruk.

Wusudźenja

§ Do hubjeneho towaŕſtwa bě po žiwojim wupraženu pſchiſchoł 43 lět ſtary ſe Schönbacha pokhađažy Gustav Richard Herrmann ſ Budyſchina. Jako wjedniſ pokładnje podpjeraŕſkeho towaŕſtwa bě po žiwojim wupražen ju wokoło 1000 hr. měſaczniže na ſobuſtawiſkich pſchinoſchkach naſběrak. S tutych pjenjes mózeſche 50 hr. ſa běžne wudawki ſarjadniſtwa wobthowaczą a měſaczne 12 hr. ſa žebje ſa ſwoje wudawki wuzicz. Sſmtk měješche na žirowej pokładni ſapołožicz. Dóſtawaſche mſdu w jenej fabrizy a nimo teho pſches 20 hr. měſaczſkich renty. Herrmann pak běſche žebi w pożledním cžaſu ſe ſobuſtawſkich pſchinoſchkow 40 hacz 50 hr., druhdy tež hiſchcze wjazy pſchijimowził a pſchekſchiwjene pjenjezy w hoſcženzach pſchezicznik. Dotal bě 60 hr. ſarunał a žo ſawjaſał, ſo pſchekſchiwjenu pjenjes pſches 600 hr., w měſaczných dźełbach po 20 hr. knje. Ssud žeho dla pſchekſchiwjenja ł 6 měſazam jaſtwa a ł 100 jaſtwa ſaſuđzi.

§ Njekaſanſtwa bě po žiwojim wuſnaczu nětko 18 lět ſtary Wolfgang Manheim ſ Kamjenicz pſchi žiwojim lěta dołhim pſchebywanju w Budyſchtnje na zykej rjeđi hólzow pod 14 létami ſłucžił a też na žebi cžerpił. Lawniſki žud ſa młodźinu w Budyſchinje niebě 26. februara ł. l. po § 6. ſakonja wo žudje ſa młodoſtnych wobſtorżeneho pokhoſtał, bě pak žadał, ſo ma žo ſa ſchule, kotruž wopytaſche, wotſtronicz. Na powołanje ſtateneho rěcznika ſa wuſud w tym pſchemění, ſo žo Manheim wukukanju ſwojeho nana pſchepoda.

Powěſče z cyłeho swěta

Sswoje dźěcži do Syrjewje cžiſta.

Sſrjedu popołdnju je žona w Hródku ſe ſadwělowania žałoſtny njeſtutk łkuczika. Sſtorzi ſe ſwojimi tſjomi dźěcžimi, hólzom 3½ lětom ſtarym a hólczkomaj 2½ lěta a 5 měſazow ſtarymaj ſ wotpohladom, žebi žiwjenje wſacz, pola Dubrawy (Trattendorf) do Syrjewje. Dźěcži žo ſatepichu. Macz w pożledním wokomiku wukhowachu. Żałoſtny njeſtutk je njerodny muż ſawinowak, kotremuż žo žane dźěcžo njeſłubjeſche a kotryż žo ſ nożom po ſwěcze wokoło bruczeſche. Tak bě hakle dźeń pſched tym po dlěſchej bjesdźěłoſcži bjes pſchicžinu dźěcžo ſtożił a njeběše žo do bydlenja wrócził. Se ſtrony ſpomożeŕſkich hamtow a NS-ſpomożeŕſtwa je žo wſcho cžiniło, ſo by žo hoſpodaŕſkej nuſy tuteje žmužby wotpomhało Sswójba žo bohacje ſe ſežiwjeńſtimi žrědłami, ſchatami a pjenjeżnymi žrědłami podpjeraſche, tak ſo móże žo žałoſtny cžin jenoż potom roſumicz, ſo je žona dla dośpońje roſtſchadżeneho mandźelſtwa ſadwělowała.

12lětneho hólczeja ſamordował.

W rěcžu, kotraž ſ Biedenkopfa do Girkhauſena we Heſſenſkej-Naſſawſkej běži, 12lětneho žyna tatarja Nickbana ſ Girkhauſena ſamordowaneho namakachu. Jako mordarja ſajachu 19 lět ſtareho Adolfa Müllera ſ Weilburga. Müller bě hólczeja bjes pſchicžiny nadpadnył, jemu nóż ſ kapu wucžahnył a potom hólczeja tak dołho ſ nożom wobdźełał, doniż njebě morwy. Cžełko potom do rěki cžiſny. Müller je žo njeſtutka wuſnał. Hakle pſched nětkorymi měſazami jeho ſ jaſtwa puſchczichu.

Hospodarski rozhlad

Pjatk, 9. haprleje 1937.

Wčeraſze kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych .	47,04
1 jendźelski punt .	12,18	100 čeſkoſł. krónow .	8,656
100 ſwajc. frankow .	56,64	100 franc. frankow .	11,40

Barlinſka burſa, 8. haprleje. Hdyž tež ſo pſchedwcžeraſchnim naſtate pſchemĕnjenje tendenzy na akzionowych wikach we wjetſchim wobrocže njepokaſowaſche, knjeſeſche tola dźiwazo na to, ſo publikum je ſ dotalneje ſdźerżliwoſcže ſo na burſu wrócził, na burſu pſchecželne ſakładne mĕnjenje. Pſchi tajkich wobſtejnoſczach namakachu ſ hoſpodaŕſtwa pſchdełżaze pſchihódne powěſcze mózne ſeprěcze. Se ſpokojom ſo wožeđe pſchija roſprawa inſtituta ſa konjunkturne źiełżenje wo hoſpodaŕſtwie wuwiczu w Němſkej a w ſwěcze. Też na rentowych wikach běſche krute ſakładne mĕnjenje.

Barlinſke žito wukrowiti. Też wcžera knjeſeſche na Barlinſkich wulkowikach ſłaby wobrot. Wothladajo wot teho, ſo dowos ſe ſtrony rataſtwa ſo njeje połěpſchił, pokupuja ſo poſtiċzene dźełby ſ wjetſcheho dźela hižo we provinzy, ſo bychu ſo do krajinow, hdźež je potrjeba, dowjeſle. Barlinſke młyny móża tehodla wumĕlcžańſke žita cžeſko nabyczi. Też wikowanje po waggonach je poręđe. Potrjeba je we wulkomlynach wobſtejna ſa ſpeczu wulka, tola też ſa rožku ſu napraſchowania ſa dopjelnjenje ſkładow wulke. Na mukowych wikach ſu wotbytowe możnoſcže ſpokojaze. Też typa 1050 ſo bóle wobkedźbuje hacz pſchedbkhadne dny. Potrjeba rjanеje muki hodźi ſo ložo krnčź, hacz potrjeba pſchenczańeje muki. Saſtaranje wulkomĕſchczańkich pſchetrjebarjow ſ pjazwaniſkimi žitam je ſtajnje błſchcze iara napjate. Też industrialne jeczmjenje ſo dale pytaja.

Wiki w Khoczebuju.

Twaroh, punt 25 pj., łany wolij, litr 1.45 hr., ſiny, punt 1—1,40 hr., karpy 1 hr., hołbje, młode, ſchtuka 60—90 pj., kury, žiwe, punt 0,90—1 hr., khapony, žiwe 0,70—1 hr., kolrabi, walczł 70 pj., morchej, punt 10 hacz 15 pj., koboda, jĕdźna 35 pj., kał, ſyndrotiny, ſchtuka 30—60 pj., kał, cžerwjeny, punt 15 pj., kał, běły 12 pj., kał, wirſingowy 16 pj., ſołotej, kerczł 20—30 pj., měrnik 30 pj., khrěn 60 pj., radiſki, walczł 15 pj., zybła 15 pj., kulrepa 5—8 pj., jabłuka, punt 40—60 pj., worjechi 45—60 pj., worjeſchi, lĕſne 40—50 pj. — Proſata: 8—10 hr., 11—15 hr., 16—20 hr.; bĕhaki: 20—25 hr., 26—37 hr., 38—57 hr. Wobthođ bě pomały.

Wiki w Kamjenzu.

Pſchenża 10,05 hr., rožka, nowa 8,50 hr., jeczmjeń, nalětni 8,65 hr., wowż 8,10 hr., pſchenczna muka 18,60 hacz 21,10 hr., rżana muka 12,17½ hr., pſchenczne wotruby 6,50—7 hr., rżane wotruby 6—6,50 hr., ſyno 2,20—2,40 hr., ſłoma ſtótna 0,80—1 hr., ſłoma ł ſaſłanju 0,80—1 hr., butra 76 pj., jeja 10 pj., proſata 8—19 hr., libjata 1,80—2 hr., kał, běły, punt 10—12 pj., kał, cžerwjeny 15 pj., koboda, jĕdźna 30 pj., zybła 10—12 pj., ſelerij, bula 25 pj., khrěn, punt 80 pj., ſołotej, kerczł 25 pj., morchej 10—15 pj., radiſki, walczł 10 hacz 15 pj., rjetſej, walczł 15 pj.

Wiki w Lubiju.

Pſchenża 9,95 hr., rožka 8,30 hr., nalětni jeczmjeń 8,65 hr., wowż 8,10 hr., běrny 3,45 hr., ſyno 2—2,25 hr., ſłoma, ł maſch. młócz. 0,80—1,10 hr., pſchenczna muka 14,60—18,10 hr., rżana muka 12 hr., pſchenczne wotruby 6,85—7,15 hr., rżane wotruby 5,70—6 hr., butra, ½ punta 75 pj., jeja, ſchtuka 9—11 pj., twaroh, punt 20 pj., kał, běły 12 pj., kał, cžerwjeny 13 pj., karoty 15 pj., koboda, jĕdźna 30—35 pj., kał, ſyndrotiny, ſchtuka 25—40 pj., kolrabi 5—10 pj., porei 20 pj., khrěn 1 hr., kał liſaty 12 pj., zybła, punt 10 pj., tomaty 80 pj., ſołotej, kerczł 15—20 pj., radiſki, walczł 10—12 pj., jabłuka, punt 25—45 pj., měrnik 10—30 pj.

Wježera płaczeńe w Barlinje zenkuat

pſchenży W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,65 hr., G 9: 8,90 hr., — wowża H 10: 7,85 hr., H 13: 8,50 hr.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tunł abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczizny po złotej hriwnje.

	8. 4.	7. 4.		8. 4.	7. 4.
Pšenica	212,0	212,0	łuny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	weka	26,0-28,0	26,0-28,0
jeczmień now.	—	—	módre łupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
jeczmień, nal.	—	—	žołte łupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	rans. wosuški	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	łany wosuški	16,38	16,38
rżana muka	22,25	22,25	ſuch. truhanč.	9,17	9,17
ńš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruški	—	—
rżane „	10,10	10,10	ſyno, 50 kg	—	—
raps 1000 kg	—	—	rżana ſłoma	—	—
troch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „	—	—
lane ſymjo	—	—	wowsna „	—	—
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	rečna „	—	—

Płaczizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaczizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaczizna za jeczmień za wupłodźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płaczizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 170.0

Drježdźanſke ſtótne wiki.

Na wiki ſo jenoż telko pſchipuſchczi, kelkoż bě k dopjelnjenju kontingenta trěbne. Shotne wjeſče dźełby ſo dale pókłachu. Cžełatow bě pornjo potrjebje hiſchcze pſchewjele na wikach, tak ſo ſo tute we wſchelakich rjadownjach balołko pod najwjetſchimi płaczińnami pſchedawachu. Wobłhođ ſ howjadłami a ſe ſkopami bě bjeſwuſnamny.

Płaczizny rěznego ſkota na Drježdźanſkich ſkótnych wikach.

8. haprleje 1937 Płaczizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 448

Nailepše kormjene ćelata wot cyca	58—63
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	51—57
Snadnie wuwite „ „ „	42—48
Najšpatniše „ „ „	—

Swinje: 186

Tučne swinje, přez 150 kg. češke	—
Pohnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. češke	51,56
Pohnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. češke	50,50
Pohnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. češke	—
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. češke	—
Rancy	—

Žónſke dźełowe mozy ſa rataſtwo.

K pſchewjedźenju 4lětneho plana maja ſo w doſahajeſ měrje žónſke dźełowe mozy ſa rataſtwo dobywcz. Hacz runjeż dźeło w rataſtwje njeje ſ narunanjom ſa dźełowu ſłużbu, ſtaj ſtatny miniſter ſnutſkownych naležnoſkow a ſtatny dźełowy wjednik ſo ſ tym pſchesjene wupraſiłoj, ſo te hołby pſches 16 lět w pſchichodje njetrjebaju wjazy ſłużbu w dźełowych łěhach wukonjecz, kotrejż pſched 1. novembrom 1938 dobrowólnje ſnajmjenſcha 9 měſazow w rataŕſtwje dźěkachu. Blížſche wo pſchewjedźenju tutoho wukaſa je mózno ſdobnicz na dźełowych hamtach.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, fenjeton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ; za nawĕšteki Paweł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Cišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. III. 1937 1852. — Tu khwilu tarifna liſćina ſo. 6 płaci.

Saurowe njeskutki koreiskich rubježnych zwólbow. 500 ludži samorbowali a spalili.

Po polizajskej rospramje ſ Keijo w Koreiskej ſu ſo zakonne njeskutki rubježneje zwólby wotkryte, kotrymž psches 500 ludži do rukow padny. Pschi wukopanjach w Keijo namakachu wjele stow cžekow, kotrež běchu zbježa spalene. Pschepytowanje swješči, ſo ſo tu wo zbytki samorbowanych jedna, kotříž derje organiſowanej rubježnej zwólbje do rukow padnychu. Wjednizy tuteje zwólby ſu hižo kaježi. Pschisnachu tež, ſo bě ſo zwólba jako nabožna ſekta organiſowała. W běhu cžaſa bě zwólba psches 500 koreiskich wobydleri nadpadła a wurubiła. Samorbowanych potom w lěžu pola Keijo zakhrjebachu.

Lětadłowe njeſoboſe w Coloradskej wyſokožinje. 8 puczowanych morwych namakali.

Sslědżerska expedizija je nětko k rospadankam 4. kapreje w njepschistupnej hórſtej krajiny Coloradskeje wyſchiny w poknježnej Amerizy spadnjeneho wobkhadneho lětadła dozpěła. Namaka tam 6 puczowanych a wobeiu pilotow morwych. 6 wosobow bě ſo dospolnje spaliło, dwě wobzobje běſchtej pschi ſtraženju lětadła ſ njeho ſleczałej, pschi cžimž ſo ſabischtej. Po měnjerju expedizije ſu wſchitzy puczowazy na měſtnje morwi byli. Straženje je dyrbjało jara mózne byez. Cžeſka maſchina bě ſo wjele ſtopow hłuboko do ſněha ſaryła.

Bankowe rubježnistwo w Pragu.

Mježera ſchtwórtk ſo rubježny nadpad na banku po metodże amerikanſkich gangſterow ſtuczi. Krótko pſched 12. hodźinu we wokomiku, jako w banzy nichtó pschitomny njebě, dwaj muſej ſ revolwerom a hoitwinſkej bróniu wobronjenaj do titijalti měſchczanſkeje nalutowarnje na Zitkowje ſtupiſchtaj. Napominaſchtaj pschitomnych ſaſtoinikow, ſo niebychu ſo ſpjeczowali. Stoczischtaj pſches pokładnine blida do pokładnineje měſtnoſcže a mjes tym, ſo jedyn ſ rubježnikow ſaſtoinikow ſ bróniu w hrosh dżerjeſche, wubra druhi ſ pokładnje 120 000 krónow. Pſched twarjeniom ſtejeſche awto, ſ kotrymž rubježnikaj ſo ſpěſchnje ſhubischtaj. Policija ſo prózuje rubježnikow ſwjeczicz, nima pak dotal żaneho ſlěda.

Kwaſny cjah pod policajſkim dohladom.

W Jendżelſkej je ſ wopokazom wokſebiteho pſcheczeſtwa, hdyż ſnaczi a pſcheczeſelo mjedzy porej ſtare cžrije a podobne zboże dawaze pſchedmjety na pucz mjetaja. S wjele ſtow wozbowm liczaze kwaſne „pſcheczeſtwo“, kotrež w Fulham'e w Jendżelſkej ſa wjedymaj mandżelſkimaj twjerde pſchedmjety mjetalſche, nochżiſche pak ſimaj wozbeibu pſchikhilnoſcž wopokazacz. Njepſchewidżomna mnohoſcž ludži demonſtrowaſche mjenujzy na tuto waſchnje pſcheczſtwo mandżelſkemu ſwjatſej mjes 22 lět ſtarym młodym muzom a 65 lět ſtarej wudowu. Naimłódſchi ſyn ſeſchedżiwjeneje njewěſty běſche wjele ſtarſchi hacž jeho młody nan. Mnohoſcž pſchija mandżelſki por ſ khichczenjom a hanjazmi ſłowami, mjetaju do nich wſchelake pſchedmjety, tak ſo dyrbjeſche ſtónczinje ſo policija ſawobacz, ſo by ſpodſtwny por pſched dalſchimi taſkimi njepſchijomnoſcenmi ſchkitała. Cžehodża je ſtebi młody muż taſki khětro ſtaru njewjeſtu wuhladat, njemóżachu ſwješcžicz.

Pólſka ma 34 milijonow wobydleri.

Pólſki ſtatiſtiſki hłowny hamt wojſewja liczby wo pohibu wobydleſtwa w lecze 1936. 1. januara 1937 wuczini wſcho wobydleſtwo Pólſkeje 34 221 000, ſchtož je porno pożledniemu liczenju w dezembru 1931 pschiróſt wo wjazy hacž 2 milijonaj.

Hobrſti wcheń w Manili. — 1200 domow ſniczenych, 25 000 ludži bjes ſtrěchi.

Sſrjedu w pózdnini w połnóznym dżělu měſta Manile na Filipinſkich kupach woheń wudyri, kotryž ſo ſ wurjadnej ſpěſchnoſcžu roſcheri. Po pożlednich powieſcžach je ſo 1200 domow ſniczilo, mjes nimi wſchelake fabriki, pſchedawarnje a palenzarnje. Nětżże 25 000 wobydleri je pſchi kataſtroſje tſěchu nad hłowu ſhubiło. Wiſche pospytny wobſajowje woboru, woheń wobmjeſowacz, běchu podarmo. Cžiſłſchcz we wodowodże bě pſchenitſi, tak ſo ſo żykawy ſapowědżichu. Każ dżiw ma ſo wobbladowacz, ſo nimo jeneje wozobu njeje nichtó żiwjenje ſhubił. 11 wozobow ſo cžeżaju ſtrani a wjetſchach liczba je dotal ſhubjena. Mjes ſhubjenymi je tež cžrjóda dżecži, kotříž na ſportowniſchczu hrajkachu, kotrež pak bě dospolnje ſ pomjenjemi wobdate.

Poſlednje politiſke powěſce

Genſtka wulka rada pſchecziwo kommunitiſkej ſtronje.

Genſtka wulka rada, ſakonje dawaze ſjednoczenſtwo Genſtkeho kantona, je doikónczinje ſakoſtkemu nacžiſkej pſchiſłoſowała, ſ kotrymiż ſo kommunitiſtka ſtrona a wukraine ſa ſtat ſtraſchne organiſazije ſakaſaju. Pryedy hacž ſakoń do mozy ſtupi, ma wobydleſtwo tuteho kantona wo nim wothłoſowacz.

Bomby čerwjenych na njewobtwjerdżeny ſpaniske město

Schtwórtk popołdnju ſtej ſo ſ bolſchewiſtiſkeho bombowza lětadła, kotrež nětotre honjeſke lětadła pſchewodżachu, do ſtrjedż njewobtwjerdżeneho města Valladolida dwě bombje cžiſłej. Jena bomba dyri do hydleznje, kiž běſche nětotre poſkhody wyſoka, a ſcženu zyle rostorhny. Wjele wobydlerjow tuteho doma, mjes nimi tež żony a dżěcži, ſo mertzwi abo ſranichu. Tutón bolſchewiſtiſki njeſkutk je Valladolidſke wobydleſtwo njezmérnje roshorił.

Barlinſki ſowjetſki pósłanz pódże do Pariża.

Moſkowſka telegrafowarnja „Taß“ je wukas pſchedsydſtwa zentralneho eksekutiwneho wubjerka Sowjetſkeje unije wojſewiła, ſo je ſo dotalny Barlinſki pósłanz Jakub Suriz ſa pósłanza Sowjetſkeje unije w Franzowſkej pomjenował a ſo wot żwojich winowatoſczow jako pósłanz w Němſkej wuſwobodźi. Każ je hižo znate, ſu dotalneho ſowjetſkeho pósłanza w Pariżu Potemkina jako naſtupnika Kreſtinſkeho ſa namjeſtneho ſwonkowneho kommiſara do Moſkwy powołali.

Ruſki offizialny wikowanſki ſaſtupjeř ſa cžeſkowjenu Schpaniſku.

Moſkowſka telegrafowarnja „Taß“ wojſewja, ſo je rada ludowſkich kommiſarow Sowjetſkeje unije offizialneho wikowanſkeho ſaſtupjerja ſa dżěl Schpaniſkeje żadała, kotryż bolſchewikoju wobknježeja. Sa ſowjetſkeho wikowanſkeho ſaſtupjerja ſa cžeſkowjenu Schpaniſku je ſo měſtny Staſchewſki pomjenował.

Dobra wotmołwa.

Sſławny komponiſt Brahms pſchebywaſche raz we wożebnej towariſchnoſcži. Knježe jeho w ſahoritoſcži a cžeſczowanju wobdawachu. Brahms, kotryż ſmjerzcž rady zigaru pachaſche, wuczahny ſwoj trubku a ju ſażehli. Bórzy běchu wożebne knjenje do módreho kura ſawalene. Jim bě taſke poczinjenje pſcheczitwne a nětotre na nadpadne waſchnje wotkłaſchkowachu. Ale Brahms pachaſche mérnje dale. Tuż ſo jena ſ knjenjow dźeże ſdżerżecz niemózeſche a rjekny: „Ale luby miſchtrje, w pſchitomnoſczi knjenjow ſo tola njeſkuri.“ Brahms ſo poſmějwſkiſo wotmołwi: „Moje knjenje, ja měnju, hdżež ſu jandżelſo, tam dyrbja tež mróczele byez.“

•

„S motoriſkim kokom, kiž ſcže mi pſchedak, ſym ſo hroſnje ſrěſał! Wożrjedź dróhi woſta ſtejo!“ — „Ach, je jenoż taſke pſchitwuczenje. Tam byli mjenujzy moja njewjeſta!“

Cež nan je hordy.

ndyż ro ho hóle ſtrowy a cžiły wuwiwa. Tehodża rady z wobrazu rozpoznaſch, kak wjele z ſtrowoſcže maleho cžłoka worstoja. — A won tež wě, hdże ſo maſ ſwědomiże poradzi a ze ſtrowej dżěcžacej drogi ſu poſłuſti. Pola firmy

RUDOLPH Kěžorska dróha 16

we wulkim wotrjadnym wobkhodże, z derje wobhladanym wotdźělenjom za dróſcžiſki mjeſy dżěci, wěcžna drużina, po lětſeſat 1 dołżim nazhonjenju.

Mały nawětk ... wulki wuſpěch

To je najpoſledniša hodżina

za zapadace nawěſtkow do Serbskich Nowin. Stóż po tutym cžasu swój nawěſtk poda, njemóże z tym ličić, zo ſo na zamſnym dnju wocžiſći. Tohodża daiče nawěſtki z cžaſom, zo bychmy je Wam rjane zhotowili. Nakładnik.

Žonjace nohawcy — Sło poskića **Max Herde** w Budyšinje Suhelska hasa — **žonjace ſaty**

ſoni. nohawcy, błóda ſida, 2. wóſba	0,59	ſon hoſiczki, interlok z wum. ſidy	0,69
ſoni. nohawcy, wum. ſida, płaſcz.	0,89	dżěc. princ. ſukhnje, charm., 40/50	0,88
ſoni. nohawcy, wóſi rótе	0,95	dżěc. princ. ſukhnje, charm., 55/70	0,68
ſoni. mako nohawcy wot	0,49	dżěc. princ. ſukhnje, charm., 75/80	0,78
ſoni. bolenowe nohawcy, 2. wóſba	0,59	dżěc. princ. ſukhnje, charm., 85/90	0,78
dżěcžace nohawcy, wulkoſcž 1 a 2	0,19	dżěc. princ. ſukhnje, charm., 95/110	0,98
dżěcžace nohawcy, wulkoſcž 3 a 4	0,29	ſoni. princ. ſukhnje, charm., 2. wóſba	0,98
dżěcžace nohawcy, wulkoſcž 5 a 6	0,39	ſoni. princ. ſukhnje, charmeuse	1,35
dżěcžace nohawcy, wulkoſcž 7 a 8	0,49	ſoni. princ. ſukhnje, charmeuse	1,95
ſonjace nohawcy, wulkoſcž 9—11	0,59	ſoni. princ. ſukhnje, charmeuse	2,50
ſonjace mako-podkholowčki wot	0,49	ſoni. hoſle a kholowčkarni, luxeus	0,98
ſoni. podkholowčki, charm., mako č.	0,59	dżěc. podkholowčki, charm., 28/32	0,39
ſon podkholowčki, interlok, w ſ.	0,69	dżěc. podkholowčki, charm., 34/40	0,40

Kajkiż wusyw — tajke žnê!

Louis Wagner, Budyšin

Symjenjowa wulkowikowarnja

Najwjetši symjenjowy ſpecialny wobkhod Rańſeje Sakſkeje poruča w připóznatej ſpuščomnej kajkoſći

wšê dźećelowe a trawowe symjenja, symjenja pleowańskeje runklicy — wšê wudźełki wyſok. wuplahowanja,

łuščinowe płody, kaž hroch, woku, pjeluški — wšitko wot zeźiwjerſkeho ſtawa plombowane wusywy

Zeleninowe a kwětkowe symjenja

w prěnjorjadnych kajkoſcžach, kiž ſu lětdźeſatki dołho w naſej wokolinje wupruhowane.

Hdyż chceče nowe łučniſča abo paſtwiſča přihrawić, poſłužamy Wam darmo z wotrjadniſkej radu.

Wšê ſymjenja trawow a dźećela zawalimy jenotliwje bjez přiražka.

Naléčo tu je!

Wuwyw ſo zanóčna. — Symjenjetnia

Rauchfuß poskića

Rauhlicowe ſymjo, dźećelowe wuwywy trawne wuwywy, zeleninowe a kwětkowe ſymjenja. — Jako wosobitoſć: Symjo běłeho a čžerwjeneho Rafa, Marktſtammkafa

Symjenjowy Rauchfuß

w Budyšinje na Žitnych wikach čo. 9 Telefon 2069 Telefon 2869

Dźećace kolesa

we wšěch wulkoſnačach a płačiznach

J. Schieback

na Mučakowſkej dróhy čo. 4

Knaben u. Mädchenkleidung

wulki wubjerk daloko a ſěroko a jara płačizny hódno pola firmy

RUDOLPH Kěžorska dróha 16

Płašče a šórcuchi

nic jenoż derje předźełane z krutych, dżerżliwych tkaninow, ale tež w pěknych a jara přiſtojnych formach a barbach namakače přeco w bohatym wubjerku a při pomérnych płačiznach pola

Babelmann

Budyšin :: Serbske hrjebje 2

Wšelake trěbne wěcy za dom a kuchinju za zahrodu a ratarſtwo

namakače w mojim wobkhodże

Richard Sommer na Kamjeńtnej hasy 20 klampnarſka a inſtalacija priedy W. Hoppe znapřeča cžłowczuwańarnie

Lětanje Bydlenje Kuchinje

a wšitko druhe kupnješe pola **Lubjaka dróha 17** znapřeča pěſk. kaſarnow

Meble Wulki wubjerk **Händen**

Bliſańſki měſtr. — Podawam bjez wudawkow do doma. — Meblowa wikowarnia. — Přijmnum mandżelſke nosčonki! — Telefon 3849.

Kurzus za přihotowanje na měſtrske pruhowanje

Drježdżanska rjemjeſlniſka komora zarjaduje we Budyšinſkim wobwodże wokrjesneho rjemjeſlnistwa kurzus za přihotowanje na měſtrske pruhowanje.

Zamołwjenja k tomu njech ſo zapodadža na „Kreis-handwerkerſchaft Bautzen, Aeuß. Lauenſtr. 9, II. telefon 3119, hač do 25. hapreje 1937. Wobdźělenje na kurzusu płaći 20,— hriwnow.

Budyſke wokrjesne rjemjeſlnistwo.

! Autopark Willy Pätschke !

Njedźelu 11. hapreje, popołdnju ½2 pojedźemy **„k zakčewej nartuškow“ přez Polencku dolinu na Bastaju**

Wotjědźemy wot muzeja. Jězba płaći z dawkom 2.50 hriwnow. Zamołwjenja zapodajče na Bismarckſku dróhu 12, telefon 3900 a na MER-běro na Žitnych wikach 4, telefon 2140.

Barbjerſnja a chemiſka čiſčerſnja

přijedy **M. Schubärth** mějičel Franz Jantſch

Kěžorska dr. 10 podawa ſpěſnje derje a płačizny hódno. Tel. 3 7

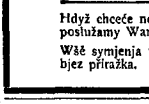

Jutře ſobotu wustajam nowy transport rańſopruſkich ſylnych wužitnych .. **kruwow,** derje roſcžacych **běhakow,** młode a ſtarše **dźełowe konje,** kaž tež ſylneho, dwě lěče ſtareho, **zrěbca** a **woły do zapřahu** płačizny hódno na předań a k zamjenjenju

Gustav Gneuss w Budyšinje, Hornč. hasa 40. Tel. 2106

Sadowe štomy wunoſnych druži

jabłodkowe štomiki a kerčki, róže, pyšeńſke kerčki, jehlinowe štomiki atd. we wulkim wubjerku k wupytanju

Budyſka štomowńa

E. Pelz, na Lubijſkej hasy, telefon 2648

SERBSKE NOWINY

su dźenik ſerbſkeho luda a naſeje domizny

Rozprawjeja wo wšěm, štož naſcheho człowjeka zajmuje, tohodla dyrbja do kóždeho ſerbſkeho doma. Su tunje, dokelž płaca měſačnje jenoż 1,50 hriwnow

Příloha k čisłu 82

SERBSKE NOWINY

Pjatk 9. haprle'e 1937

Hdyž „tysaclětny hobr" pada

Pančicy, 8. jutrownika 1937.

„Hdyž nimo nimo stareho, sukateho duba dźeš a widźiš zelene lisćo na rozprochnjenych hałozach a wotnožkach, potom pozastań a zejmuj šapku! Wěš, z tutych starych lěsnych rjekow je někotry tysac lět stary, pornjo tebi Methusalem, mamut pornjo člowjekam, živy swědk dawno zašłych časow. Pod jeho hałozami je ród wotpočował, wojował a so radował. Najwjacy z tutych dubow běchu hižo prastare, hdyž třicećilětna wójna howrješe, haj někotre z nich snadź su w lěsnych kućikach poslednich z našeho luda widźeli kak skradžu boham woprowachu."

Tute riane słowa je jedyn basnik wo prastarych dubach pisał. A naša Łužica je tež bohata na tajkich hobrach. Wězo njesteja zjednoćene we wulkich lěsach, ale namakaja so tu a tam jenotliwje w našich krajinach. Tajkej dubisey steještej tež při Pančicanskim knježim dworje. Jedyn je hižo puć wšeje časnosće šoł a druheho dny su hižo ličene. Zańdźenu srjedu krótko do připołdnja padny hobr, hdyž běchu štyrjo lěsarjo nimale poltřeća dnja na jeho porubanju dźełali. Dźeło njeběše lohke, tež nic bjezstrašne. Prjedy běchu najsylnišu hałozu wotrězali, kiž bě we přerězku nimale meter tołsta a sama hižo so štomej runaše. Z njeje nastanje snadź na 10—12 metrow sažneje měry (Raummeter). Před lětami bě so „mjeńša" hałoza při sylnym wětrje puščiła, přerazy třěchu pódlanskeje bróžnje a načini wjele škody. Z njeje wudobychu šěsć metrow sažneje měry. Wobšěr zdonka we wysokosći muža wučini přez pjeć metrow a wysokosć hač k wjerškej na wšě třiceći metrow. Hobr padny na běrnjace hromady z tajkim wrjeskom a wotmachom, kaž by granata rozbuchła. Wšě prózdne a suche hałozy so złamachu a štomisko činješe začišć rozpadankow.

Hač stej štomiscy kóždy tysac lět starej? Štó to wě? Po mócnosći a wulkosći sudźo, matej wjele stow lět na khribjeće. Hdyž dub wěstu starobu docpěje, potom wjacy njerosće ale jenož so dźerži, štož zaso lětstokt traje. Snadź stej hižo so młodniłoj, hdyž bu klóštr Marijna Hwězda (1248) założeny abo knjeza nad Kamjencom, wójwodojo z Vesta tu za dźiwinu honjachu. Běchu hižo prastare, hdyž 30lětna wójna (1618—1648) so biješe. Snadź stej widźałej, kak posledni z našich prjedownikow w swatym lěsu skradžu swojim boham woprowaše, Jarowitej a Swantowitej w lěsnej čěmnosći holdowaše, dokelž nocheyše swojich pohanskich nałožkow so wzdać, byrnjež křesćanstwo mócniše wo přistup kłapało. Wěsće stej swědkaj byłoj, hdyž Husitojo Łužicu a wosebje klóštrsku krajinu zapławichu a klóštr do procha a popjela přewobroćichu. Hdyž šwedske črjódy pod generalom Torstensonom (1639) našu krajinu domapytachu a Napoleonowe wójska po „Wysokej drózy" (po tak mjenowanej via regia — „kralowskim puću", kiž přez Pančicy wjedźeše) ćahachu. Kelko mohłej nam wo prjedawšich ludźoch, rodach, zwěrjatach a druhim powědać, byštej-li swój němy ert, mohłej wotewrić.

Dołho njebudźe a tež druhi dub padnje. Wězo rudźi to přećela Božeje stwórby, hdyž so tajke rjanosće a starožitnosće z njeje pozhubja. Tohodla steještej dubaj pod přirodnym šikitom. Tola Domizniski šikit je jeju wudał, hdyž klóštrske njeźstwo jemu winy wotstronjeja rozłoži a nocheyše dale zamołwjenje za možne sćěhwki njesć. Dokelž zhnile a prochnawe hałozy běchu nastajny strach za ludźi, skót a twarjenja.

Hišće dołho budu wjesnjenjo wo wotstronjenymaj dubomaj sej powědać. Wjesny wobraz so z tym ważnje přemėni. Domizniski šikit a amaterscy fotografojo su so postarali, zo so wobraz tuteju swědkow prastareje zańdźenosće potomstwu zakhowa. Snadź jón Serbske Nowiny w bliźšim času přinjesu.

Spodźiwne jutrowne jejka

Bj. Krawc.

Jejka su žórło młodeho žiwjenja. Jako znamjo (symbol) stanjenja z morwych wuživaja so tohodla při nalětnym swjedźenju jutrow. To je kóždemu lohko zrozumliwe; mjenje zrozumliwe pak je spodźiwny zjew přirody, zo tute jejka zajac lehnje. Tale bajka ma so připisać zwjazanju wšelakich symboliskich počahow. Zajac bě nalětnej bohowey starych Němcow poswjećeny a tohodla jim swjatę zwěrjo. Wulka čěsć kotrejež so zajac wěsće nadźał njebě, ma přičinu w tym, zo wón stworjacu přirodu předstaja, dokelž je wón wurjadnje płódne zwěrjo. Wězo wón pak ženje jutrowne jejka njeje lahnył.

Ale tola khowaju w Auerbachskim přirodowym muzeju tež zaječe jejka. A je tam samo protokoll (zapis), kiž wusłownje wobtwjerdźi, zo su tute jejka woprawdźe zaječe. Zapis wšak dopokaza, z kajkej lohkomyslnosću w zańdźenosći tajke zastojnske wustawki nastachu. Zajimawoše dla tajki zapis zdźělimy; wuraznosć je dosć zašmjatana.

Protocollum Actum Quolzbach vor dem Herrschaftlichen Hauß, den 28. July 1758. „Hdyž bě knježeński mištr zwěriny Bole w Sólcu (Sulz) wozjewił zo je pola hajnika Fuhrmanna we „Solnhofnje zajac, hišće młody popadnjeny a woćeh„njeny, někotre jejka znjesł, a tajka wěc, dokelž so „jedna wo jara žadny podawk a wulku raritetu, se„renissimej najpónišnišo přednjesena; jako bě wy„sokonaspomnjeny miłosćiwje poručił, pomjenowane„mu hajnikej rozkaz přepodać, zo ma hnydom po toho „přijimanju zajaca a jejka derje zakhowane sem při„nješ a so w tej wěcy zapisnisey (ad Protocollum) „přesłyšować dać, zo bychu mohłe tajke jejka ze za„jacom, kiž je jejka znjesł, we wumělskej komorje „jako žadnosć (raritета) zakohwane być, k čemuž „maja so jeho wuprajenja jako wěryhódny attest „(wobswědčenja) připołožić! —

Naspomnjeny hajnik ze Solenlofen, z mjenom Jan Bjedrich Fuhrmann, 62 lět stary, so na to posłušnje přinamka a wupraji po wuprašowanju před hańtwinskim sekretariatom přisłušnje tole: Zo je zajaca, jako wón (nic zajac!) anno 1755 ze swojej žonu, z Langenaltheima rodźenej, na Bartromja na tamnišu kermušu dźěše, ducy blizko stareho duba na dźiwinowej šćežcy t. m. Haart popadnył a sobu domoj wzał. Tutón zajac, ze wšelakimi symjenjemi kormjeny, je tak wulki narostł, kaž kózda druha zajećka w dźiwinje. W naléću po tym a to w měsacu měrcu je w staroj kśini, do kotrejež bě stajnje zawrjeny, jejko znjesł, tak wulke kaž naše kurjace. Anno 1757 tež w měrcu je zajac druhe a w jutrowniku třeće a potom anno 1758 w podawanym času w běhu někotrych njedźel za sobu 4. a 5. jejko znjesł — poslednje 4 jejka pak běchu cyle kulojte. Z tutych pjeć jejkow je jene knjez krajny maršall hrabja z Pappenheim dostał a je wotewrił, w čimž běše sama běła woda; a druhe dosta lěsny mištr Drechsel z Wandelsteina; zbytkne tři bě wobsedźeł hromadźe ze zajećku do Friesdorfa wotedał. Kónčí z tym swoje wuprajenje z přispomnjenjom, zo by na žadanje to też přisažnje wobkrućiłoj mohł a bu, po tym zo bu tutón zapis k wobkrućenju samoručnje podpisał, dimittowany (puščeny) at supra. Franz G. Schilling. Joh. Friedrich Billing. Joh. Friedrich Fuhrmann." —

Stóž nětko hišće wo tym přeswědčeny njeje, zo su woprawdźite zaječe jejka, tomu pomhać njemóžemy. Wo jutrownych jejkach nadeńdźemy pak hišće druhe spodźiwne exemplary, cyle hinajšeho razu hač zaječe; moderne wutwory industrije. Te su husto tak wulke, zo na byčy zajećich jejkow dwěluješ a skerje mysliš, zo je te někajki slon (eleant) wulahnył. Před nběhdźe 60 lětami bě wěsty ruski zemjan w jenej sokoladowej fabricy w Świcy jutrowne jejko napjec dał, kiž w přerčzku dołhosće přez dwaj metraj měrješe a so też w podobnej šěrokosći wupjeraše. To měješe być z darom za jenu Pětrohrodsku knjeni. Hačrunjež bě tuto jejko znutřka prózdne, važeše tola přez 1½ centnarja. Překwapjacy pak bě wobsah „jejka". Jako mjenujcy służobnicy zemjana dar tamnej knjeni přepodachu, wotewri jo jedyn z přewodźerjow a z jejka wuskoči jedyn njewólnik daríćela, 'za kotrehož bě přijimańka z wěsteje přičiny zajim měła.

Wbohi njewólnik bu někotre tydźenje do toho na nastork tamneje knjenje wot swojeho knjeza pokhłostany; po tym pak bě so wukopało, zo bě khłostany bjeze wšeje winy a knjeni chcyše želnosćiwje nětko njezbožo zasó wudobrić. Tohodla poskići wobsedźerjej njewinowaceje krjudowaneho njewólnika wěsty pjenjez jako wukupjenje, štož pak jeho zdwórliwy knjez njepřipušći. Za to pak připósła krjudowany wopor tamnej knjeni jutrowne jejko. Tutón podawk je ruski basnik Mikławš Pawlow nowelistisey wobdźěłał z jasnym wotmysłom, zo by přećiwo krutym postajenjam njewólnistwa wustupował.

Pola žanoho luda njebě wašnje darjenja jutrownych jejkow tak rozšerjene, kaž w Ruskej. Hižo wučeny pućowar Adam Olearius, kiž 1635—39 zapósłanstwo wójwody Bjedricha III. z Holstyna-Gotrop do Persiskeje přewodźeše, wopisuje jutrowny swjedźeń, w jutrowniku 1636 w Moskwje nawódźene. Wón powěda wo jutrownych jejkach, kotrež car wudźěluje: „Nichtó, njech je muž abo žona, njech wysokeho abo nizkeho stawa, druhemu njezarjeknje jutrowny wokoš abo postrow z přepodaćom barbjeneho jejka, Wulkowjerch swojim wosobnym dwórnikam a też słužobnikam jejka wudźělnje. Haj wón bě zwučeny, zo w jutrownej nocy, před rańšej mšu, do jastwow dźěše a kóždemu jatemu nimo jejka też wowći kožuch dari, by jim też sam přiwołał, zo dyrbja so wjeselić, přetož Khrystus je też za jich hrěchi wumrěł a zawěrno zaso stanył. Po tym je jastwa zaso zawrjeć dał a kemši šoł."

To wězo běše. Wosebiće wulkomyslny w tym bě car Mikławš I. Tón da w krajnych sklenčeńjach za swojich lubuškow drohotne jejka zhotowić: běše w jejku bě najdeńši krystall a žołte w nim běchu złotaki za najwyššich lubuškow najwjacy. Też wjerchowka z Lěhnicy, druha mandźelska krala Bjedricha Wilhelma III. dosta raz wot mjenowaneho kěžora, kiž bě příchodny syn pruskeho krala, tajke jejko. Před něh-

---

Ksaver Meško:

Wjelk pokutnik

Ze słowjenščiny přełožił J. S.

(4. pokračowanje.)

IV.

Jako na druhi dźeń ćetka zaso přińdźe, bě wjelkowe prěnje prašenje: „Sto pak praja přiwuznicy?"

„O, wšón lěs je polny waše slawy, wujko."

Pózerak kurčeše, jako by jědł najsłódnišu pječeń. Ale dla lěpšeho začišća so tola wobaraše: „Sto wy prajiće, ćetka! Kak bych ja zasłužił tajku česć? Woprawdźe hańba mje je, to wě Bóh!"

Woblizowaše pak so spokojnje kaž žid, kiž je prawje hódnje zjebał křesćana.

„Wěsće, ćetka", poča wobhladnje a njewěsće, kaž slepy tapa po njeznatym puću, „wěsće pak, što sym dźens nocy přemyslował?"

„Nó?"

Wjeležrack prosće před so hladaše, jako by čežko ze sobu wojował, hač by powědał abo nic.

„Jenož powědajće, wujko!" nućeše překlepana ćetka. „Wšako wěsće, kak slaby je mój rozum, za hódańčka hižom dawno přesłaby."

„Chm", so wotkašlowa wuj, a z pacu sebi pomalu trěješe klamu, jako by prawje njewědźał, kak ma započeć. Ale bórzy bě so tola zbožownje domasał. Wobhladniwje sadźeše słowa, a někak haňbiwje hladaše na ćetku, jako ji swoje potajnstwo wuznawaše.

„Takle myslach, droha ćetka, jako w nocy njemóžach spać: Njeby snadź radno było, zo bychu so přećeljo a znaći jenoho popołdnja pola mje zešli? Bych jich kus powučił, sebi myslach. Přetož mnoho wopačnosćow je rozšerjenych a zakorjenjenych mjez nimi, wosebje mjez młodźinu. Hdy bych jich kus naswarił a powučił... jenož myslach sebi takle, luba moja... chm..."

Bě w tajkich wuzkosćach, zo jemu słowa wustachu.

Liška ze zadźiwanjom zakřikny, a šwikny so z wopušu po khribjeće. Nahle łapny na prawu stronu, jako by naležeńje muchu fojila, ale po prawdźe jenož dušeše směch, kiž chcyše ji skoro wutrobu puknyć.

„Kajki wulki, haj přewulki dźiw, runje to sym hižo też ja rozmyslowała", wotmołwi liška za wokomik, jako bě směch přewinyła a so změrowała. „Ow, ow, wšak wědźach: We was tři wjacy dyžli wšědny wjelk, wjele wjacy. Tuž wozjewju přiwuznistwu. Sym přeswědčena, zo přińdźe w połnej ličbje. Što pak też njeby z radosću šoł hladać a poslušchać na tajkeho swjateho muža! Ow, jenički pohlad na wašu česćownu wosobu a na wašu pokutnosć wuda wjacy hač sto mojich wučbow a swarow. Wosebje młodźina — zo wam po wěrnosći powěm, předrohi wujko — samo do wočow so mi směje, hdyž ju poswarju. Wam sebi to njezwěri nichtó... Tuž du. Budźće tu božemje, luby wujko! Na zasowidźenje, swjaty mužo!"

Wjelk čuješe so wšón pozběhnjeny, tak derje jemu činješe, tak přijomnje a słódcy jeho majkaše čestne mjeno: swjaty muž. Njelepje zběhny předknej nozy a rozšěri jej, zo by nadobnu ćetku wobjimał. Ale ta so hižo přez kefki před prózdnjeńcu kuješe. Jenož ćeťwjena wopuš hišće přez husćinu kukaše a machaše w powětře kaž dobyćerska khorhoj. Za wokomik so też ta zhubi.

V.

Tuž dźěše liška po lěsu a připowědaše kóždemu, kotrehož widźeše a zetkaše:

„Słyšće, wjelk je so nakazał, słyšće, wjelk je so stał pokutnik. A nětko was wabi, wšěch bjez wuwzaća was wabi a prosy, zo přińdźeće k njemu, zo by was kusk powučił. Pjatk popołdnju přińdźće!"

Zwěrjata su woprawdźe přišle, domjace a lěsne.

Pos Strażnik bě popadnył nběhdźe na puću wurjadnu nowinku wo wjelkowym nakazanju a jeho přeprošenju. Tuž roznjese dźiwnu powěść hnydom po wšěch wsach. Też wróblik Zornješkaf škrěčeše dwaj dnjej po wsy, na dróhach a na třěchach: „Słyšće, słyšće! Wuj wjelk je so stał pokutnik! Tuž nas wabi k sebi, zo nas powući a zo wam da příklad pokutneho žiwjenja."

Stari a młodźi, wulcy a mali hotowachu so do lěsa. Štóž jenož móžeše, tam dźěše. Tak so zeńdźe dosć nahladne a dostojne towaršstwo: štyrjo z rodu Strażnikow, kocor Mjawčak a dwě pěknej Mjawcec miccy, wowca Bječawa wopušći skradžu sytnu pastwu, jako so pastyrjo mjez sobu wadźachu, a běžeše khětře do lěsa, z njej přikhwata kozoł, kmótr Dołhobrodač, wosoł Dołhowuchač čisny ze sebje sudźikaj kisała, kotrejž bě jemu napołožił, jeho knjez, zo by jej donjesł do susodneje wsy, ale wćipnosć jeho tak ćwilowaše, zo, jako bě knjez na wokomik hišće do khěže stupił, brěmjo ze sebje strašy a ćekny njedźiwajo na to, zo běše khětro jachlicaty, ważnje přikročeše pychański kokot Kikerikij z přewodom wjetšeje ličby kokušow, kurjatkow a kokotkow, samo teš kmótr Gigotak, hewak tak pomały a njelepy husor so njebě bojał dalokeho puća, ale bě při sebi rjekł: „Přetož tajke nješto njewidźiš a njesłyšiš kóždy dźeń."

Rodźina z lěsa bě nimale wša zhromadźena, štyrinohata, lětaca, łažaca.

(Pokračowanje sćěhuje.)

dźo 50 lětami hu tute jejko w Barlinju w awkcji předate, wězo hjec nětulnšeho wobsaha. Bě to hobrske jejko z přerězkom 30–40 cm. — Samo hjec złoteho wobsaha jara hódnostne dla drobotnjo točeneje skleńcy.

W Pólskej znaja spodźiwne jutrowne jejka; jara wulke zhotuja tam z kerěšinow, praćinow a ze wšelakeho domjaceho rjemjesła; te donjesu před wjes. hdyž je spuła abo zaryja. Ludźo mysla, zo z tym hrěchi, w běhu lěta wobeńdźene, wotstronja a njezbožu w přichodźo zadźěwaju.

Wulkotne wumělske jutrowne jejka leža w jutrownym času we wukładnych woknach wulkoměšćanskich wobchodow — rjeńšo pak su tola p r a w e j e j k a, barbjene a namolowane wot pilnych wuńknych a fantazije bohatych wjesnjanow — najrjeńše ze wšěch su m o r a w s k e a s ł o w a k s k e jutrowne jejka = ludowe wumělstwo!

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Miserikordias Domini, 11. jutrownika 1937.

S **Budyšchina.** W Michalskej zyrkwi smje farar Kapler rano w 7 hodź. němsku spowědź, farski vikar Scholta we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemschenje. — Póndźelu dop. w 9 hodź. nutrnosć za starschich a małymi schulerjemi.

S **Budyšchina.** K r a j n o z y r k w i n s k e s j e d n o c z e n s t w o. Shromadźiny w Budyšchinje: Njedźelu dop. ½11 hodź. hodźina za dźěći, wječor we 8 hodź. evangelisazija. Sćěrdu wječor we 8 hodź. biblijska hodźina za młodźinu. Schwórtk wječor we 8 hodź. biblijska hodźina. — Shromadźiny zwonka Budyšchina: Njedźelu popołdnju w Nježwačidle, wječor na Ćidowje, wutoru w Semicach-Tumicach, sćěrdu w Budestecach. Misionar Lehmann smje biblisku hodźinu póndźelu w Jokowje a pjatk w Hornjej Hórzy.

S **Barta.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a ½10 hodź. němska Boża słužba, po njej dźěćikemschenje. Sbérka. — Wutoru pop. 1–3 hodź. žónske towarstwo. — Sćěrdu sapisanje wschěch paćerskich dźěći na farje; wječor we 8 hodź. towarstwo młodych holzow w paćerskej sinji.

S **Budestec.** Rano w 7 hodź smje farar Böttger serbsku spowědź, we 8 hodź. farar Bójz serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Sbérka. Dop. w 11 hodź. smje farar Böttger kemschenje za dźěći 1. hacź 4. schulskeho lěta. — Sćěrdu wječor 1/8 hodź. biblijska hodźina krajnozyrkwinskeho sjednoćenstwa w młodźinowni.

S **Budyšchinka.** Rano we 8 hodź. němska Boża słužba, dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba (farski vikar Hornjeć), ½10 hodź. dźěćikemschenje za wjetsche dźěći w Porschijach. Pop. w 2 hodź. słužba za młode holzy w Porschijach. — Wutoru pop. 1–3 hodź. wošadna žónska słužba pola Dittrichez w Kubschijach.

S **Hucsiny.** Rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża słužba, w 11 hodź. kemschenje za dźěći. Sbérka za wěrnybratrow we wukraju.

S **Hodźija.** Rano ½9 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje.

S **Hrodźischcza.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź se zwjatym wotkasanjom, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodźin němska Boża słužba.

S **Khwaćiz.** Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschnje, w 11 hodź. dźěćikemschenje. Kollekta. — Wumrěła: Hana Marja Woćina z Kulkeje Dubrawy, 70 lět stara (wumrěła wutoru, khowanje budźe sobotu 10. haprleje).

S **Klukscha.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź z Bozim wotkasanjom, we 8 hodź. serbske kemschenje a dop. ½10 hodź. kemschenje za młodźinu. — Pop. ¼4 hodźin němske kemschenje se spowědźu pola Hofmannez w Brěmjenju.

S **Kotez.** Dop. ½9 hodź. němske předowanje (wošadny farar).

S **Lubje.** Rano we 8 hodź. smje farski vikar Wirth-Budyšchinkiši serbsku a dop. ½10 hodź. němsku Bozu słužbu.

S **Lubija.** (Krajnozyrkwinske sjednoćenstwo.) Shromadźiny w Lubiju: Njedźelu dop. ½11 hodź. njedźelska schula; wječor we 8 hodź. evangelisazija. Sćrjedu wječor we 8 hodź. biblijska hodźina. — Shromadźiny zwonka Lubija: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Čjornjowje, póndźelu wječor we 8 hodź. w Kumwałdźe, wutoru wječor we 8 hodź. we Waldorfje, sćrjedu wječor we 8 hodź. we Walowach a schtwórtk wječor we 8 hodź. we Nowym Gersdorfje.

S **Malešez.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½11 hodź. serbske kemschenje z pschijećzom do schule sastupjenych dźěći. ½10 hodź. kemschenje za młodźinu. Pop. ½3 hodź. schescćijanska słužba za žony pola Schcźěvanez. — Pokhowany w Delnjej Hórzy: Werner Heinz Paulenzez, njem. žyn (w Maćnm Wjelkowje semrěty), 5 m. 25 dnj. Tohorunja Martha Marja Jana Kschiżana, kowarja w Delnjej Hórzy, mandželka (wumrěła w khorowni w Budyšchinje), 30 l. 9 m. 12 dn.

S **Minakala.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź z Bozim wotkasanjom, we 8 hodź. serbska Boża słužba, dop. ½10 hodź. nutrnosć za schulskich sapoćerjow, ¾10 hodź. němska Boża słužba, na to němska spowědź z Bozim wotkasanjom. Pop. ½2 hodź. kschcźeńska Boża słužba. — Wutoru wječor we 8 hodź. němska biblijska hodźina w Adolfskej Ćěcze. — Sćrjedu wječor we 8 hodź. kschcźescijanska žónska słužba w Minakale.

S **Nježwačidła.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Pop. w 2 hodź. kemschenje za dźěći. ¼4 hodźin biblijska hodźina na kaplanstwje.

S **Nołaczicz.** Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodźin němska Boża słužba. Sbérka za evangelskich we wukraju. — Póndźelu 12. haprleje kschescćijanska žónska słužba.

Göring na dniu němskich gmejnow.

Pruski ministerski pschedsydza generalny wyschk Herman Göring porěča schiwórtk na dokónčnym pożedźenju w Barlinje ze wotmětwazeho dnja němskich gmejnow wo sastajenju němskich gmejnow pschi pschewjedźenju 4lětneho plana. Hermann Göring pschi swojim pschithadźe do Krolloweje opery. (Scherl Bilderdienst, M.)

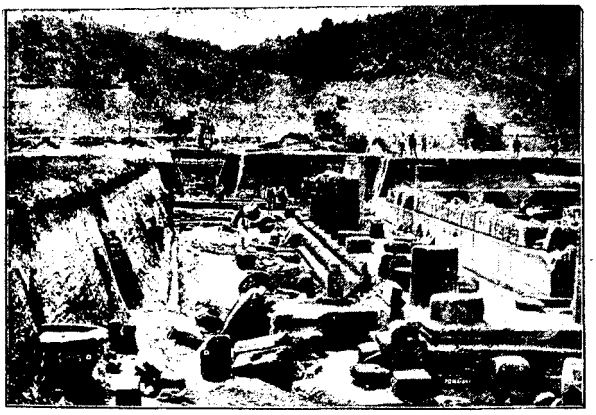

Wukopanja w Olympiji.

Sobotu statny minister Rust prěni ras łopaćą pschi nowych němskich wukopanjach w Olympiji sastajt, kotrež maja po wjednikowej woli němske sakładby wo tute kulturne městno dale wjesć. Wubědźowanischćo, na kotrymž grekscy athletojo swoje wubědźowanja wuwjedźechu a temple, kotrež wokoło stadiona stejachu, su němscy ględźerjo hižo w daloko žanajej měrje wukopali. Naschi wobras pokazuje nam dźěła pschi Herajonje templu bohowki Hery. (Scherl Bilderdienst, M.)

S **Porschij.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża słužba, dop. ½10 hodź. dźěćikemschenje za wjetsche dźěći, ½11 hodź. dźěćikemschenje za mjeńsche dźěći. Pop. w 2 hodź. słužba za młode holzy. — Wutoru pop. ½3 hodź. wošadna žónska słužba pola Dittrichez w Kubschijach. — Wumrěła: Marja Ernestina Handrikowa rodź. Zaengelez, wudowa po wuczerju w Porschijach, 75 lět, 11 měš., 19 dnjow stara; pohrjebana w Klukschu.

Se **Sślepeho.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź z Bozim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. serbska Boża słužba. Sćmjertny kěrluch ze spěwa za Hanso Fabiana, wuměnkarja w Trjebinje. Dop. ¾11 hodź. němska Boża słužba. Kollekta za ćłuki Inbosěze smutskowneho mišionstwa. Pop. ½1 hodź. kschcźeńca. W 2 hodź. němske dźěćikemschenje. — Pokhowany: Jan Wobusa, lěhnu dźěłaćeł w Sślepom, 73 lět, 9 měš. a 15 dnjow stary.

S **Wulkich Schzarow.** Dop. ½9 hodź. serbske kemschenje we Wulkich Schzarach a w 10 hodź. kemschenje we Werminahoffie.

S **Wóspork.** Dop. w 10 hodź. předowanje a ½12 hodź. kemschenje za dźěći.

Swjatok zwoni

Sprózny ze dźěłaćeł domoj wrócża. S wjeselom witaja jeho zwójbni. Raduje ze nad nimi a pomyšli sej: Mi nihdźe ze tak njelubi, kaž mjes mojimi Sserbami. W serbskich zwóibach wschak ko swjetscha hischće na pobožne žiwjenje dźerži. Hdyž Boże słowo w domje knjezi, tam wobnowjeja ze wschitzy wschědnje a njeźu wschědnje nowe duchowne płody wěry. Hacź je zwójba dobra kschcźańska, spóźnajesch swjetscha hižo na tym, hacź je dobra serbska. Schtóź je dobry kschcźańzjan, žebi też zwoju narodnosć waži a schtóź je narodnje smyślony, njemóże ze tak njeskschcźańzjanzy sadźerżeć, ze druhe rěcze sapěwa, dokelž ma tóždužkuli rěcz za dar Boži. Też nascha serbska rěcz je tajki krasny dar Boži. Lubjuju ju z kóždym dnjom bóle! Wukúmy ju z cźitanjom naschich dobrych serbskich knihow a nowin a nawukúmy też serbski pisaćz.

Naschu rěcz je Bóh nam darił. Bóh, kiž swětu wodźi!

Budyske stawniske powěsće

Schtwórtk 8. haprleje 1937.

N a r o d ź i ł o j s t a j ź o: 5. 4. Njemandźelski žyn. — 7. 4. Makej Korli Dubskemu, samkarjej, hólcka.

P s c h i p o w ě d ź i l i ź u ź o: 8. 4. Jan Erich Dirigen, sekretar khorobneje kaźy, a Gertruda Luisa dźěl. Meyerowa rodź. Ulligez, bjes powołanja, wobaj w Budyschinje — Marks Marćin Ssuschka, jastwowy wuczer, a Hilža Dorotea Sofija Helena Wegenerez, pschekupska pschistajenza, wobaj w Budyschinje.

S w ě r o w a l o j s t a j ź o: 8. 4. Jan Oskar Strympa, knihowy revisor, a Wilhelmina Doroteja dźěl. Wittigowa rodź. Panakez, bjes powołanja, wobaj w Drježdźanach.

Radio

Ssobotu 10. haprleje ze žiwischi.

Königswusterhausen: 6 zwony, tačele. 6.30 ranschi konzert (z Barlina), mjes nim 7 powěsće. 10 sa schule. 11.40 sa bura. 12 pschipołdnischi konzert (z Königsberga, w pschestawaju 12.55 cźaźowe znamjo a 13 žołoschcźeza. 13.45 powěsće. 14 wschelaka hudźba. 15.30 hospodarski tydźenski pschehlad. 16 wjeźele žobotnische popołdnjo. 18 ludowe spěwy a ludowe reje. 18.45 sport tydźenja. 19 k zwjatokej. 20 powěsće. 20.10 tačele. 22 powěsće, sport, wothlóš z Němskeje. 22.30 maka nózna hudźba.

Lipsk: 5.50 sa bura. 6.10 gymnastika. 6.30 ranschi konzert (z Barlina), mjes nim 7 powěsće. 8 gymnastika. 9.30 sa žonu. 10 sa schule. 10.30 a 11.30 wo wjedrje. 11.45 sa bura. 12 pschipołdnischi konzert (z Wrótzławja), w pschestawaju 13 a 14 powěsće. 14.15 tačele. 15 sa dźěći. 16 wjeźely programm za starych a młodych (z Hamburga). 18.40 z Rudnych hór. 20 powěsće. 20.10 zajski kulturny wječor. 22 powěsće, sport. 22.30 nózna hudźba (z Mnichowa).

Barlin: 20.10 wjeźela zabawa. — **Königsberg:** 20.10 operetta „Njetopyr". — **Hamburg:** 20.10 wječorny konzert. — **Wrótzław:** 20.10 wjeźela radiowa parada. — **Kóln:** 20.15 radiowy zyrkuš. — **Mnichow:** 20.10 Mnichowski wječor. — **Wiń:** 19.30 operetta „Bratr Straubinger". — **Warschawa:** 21 konzert.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowańjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik: Marko Smoler; Čišći: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěsćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 83 — Budyšin — Sobotu 10. haprleje 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Rumunskeho prynca Mikławša su z kralowskeje swójby wuzamknyli

W kralowskim hrodźe w Bukarešu je so pjatk krónska rada wotmětła. Kral běše pschedhydła. Na krónskej radze so ministerski president, wschitke žobustawy knježerstwa, wósłowaj marschallaj Prešan a Averescu, kaž tež wjednizy wschěch politiskich stronow wobdźělichu. Wobdźělnizy, kotříž njeběchu we hłownym měsće pschebywali, běchu so do Bukarešta zwołali. Krónska rada je wobsamkła, so je so kralowy bratr prynz Mikławsch z kralowskeje zwójby wuzamknył.

Pjatk wječor posdźe je so hamtske wosiewjenje wudało. S nim so zdźěluje, so je kral na salowku rosprawy, kotruž je knježerstwo jemu pschepodało, krónsku radu zwołał. W rosprawje so rozkłada, so je so prynz nocze zwjesoho mandźelstwa z knjenju Dumitresku wjdaeć, z kotrejž je so w Kecje 1931 zwěrował. Njedźiwajcy wschěch knježerstwownych napominanjow je wón wosiewik, so pschi zwojim rozsudźe wostanje.

Dla tuteho prynzoweho sadźerženja běše krónska rada, nusowana wobsamknyć, so wustawine postajenja nakoži, z korcymiž so měschćanske sadźerženja žobustawow kralowskeje zwójby riaduja. Na sakładze tutych postajenjow so wosiewi, **so prynz wschitke swoje prawa a pschedprawa jako žobustaw kralowskeje zwójby słubi.**

Juhosłowjanski pryncregent Pawoł pojěđže do Prahi

Pschi stónčenju wopyta čěskosłowakskeho statneho presidenta dr. Benescha w Beogradźe je so hamtisy wosiewiło, so ma so president češkosłowakskeje republiki dr. Benesch a češkosłowakski swonkowny minister dr. Krofta kaž tež juhosłowjanski prynzregent Pawoł a juhosłowjanski ministerski prezident dr. Stojadinowić wo politiskich nalěžnościach rozrěčowali. Woni su wschě prašenja pruhowali, kiž pocahi mies Češkosłowakskej a Juhosłowjanskej a nětčišche mjezenarodne położenje w Europje nastupaju. Prynzregent Pawoł so nazymu abo sa lěto do Prahi poda, so by češkosłowakskeho statneho presidenta wopytał.

We Waršawje so Grudźońskeje demonstracije zdźěluja

Pólska telegrafowarnja „Pat“ so w zwojim wosiewjenju mini'eny schtwórtk demonstracije „wjeczornehо swjatka“ w Grudźońzu zdałuje. Wona je zhoniła, so je demonstracija w nětkotrych dźělach mjesta programma pschekročiła, kiž je pólski wječorny swjatk postajił. Pschi njej su so wěcy stale, kiž móža na njewitane waschnje zjawne mjenjenje w Pólskej a Němskej rozhoriś.

S dodatkownym pruhowanjom podawkow so zwěsći, hač njeby njesamolwite elementy wichelake transparenty pschinjawrile, kiž z organisatoriskim komitejom propagandneho tydženja za Pomorjo nimalu niczo zhromadneho. Dačzynjej budźiše mohło położenje pólskeho wobydlerstwa w Němskej a dźěławosći swjatka „Deutscher Osten“ zwjazy hač jónkrótz na pólske wobydlerstwo nadpiera skutkowaś, so tola wuzdaloze wustupowan'a napschećo statej, z kotrymž ma Pólska poćahi dobreho susodstwa, politiskemu zmérej pólskeho knježerstwa pschećiwjeja a njemóża so w žanym padźe cjerpiś.

Němski póstanz we Warschawje je po poručnosći ležownoseć pólskeho knježerstwa na snate podawki pschi zhabjowanju pólskeho wječornehо swjatka w Grudźońzu słoził a wo trěbne napjawy prosył.

We Warschawskej techniskej wyšokej schuli sašo bomba rosbuchła.

We Warschawskej techniskej wyšokej schuli je sašo něchtó bombu cjišnyło. Bomba psched durjemi rektorata rosbuchny. S rosbuchnjenjom so nichtó njestrani, ale nastała jenož schkoda na wěcach. Winik bombowehо nadpada njeje znaty.

Polhłostanaj, dokelž staj row wjednikowju starscheju wopytałoj.

Želesniski sastojnik na wotpocžinku Reinhold Brückner a jeho mandźelska z Morsiga pola Salzburga staj so z 250 a 300 schillingami pjenjezneho zhłostanja pokhłostałoj, dokelž staj w novembru 1936 na row wjednikowju starscheju w Leondingu pola Linza wěnz położiłoj. Reinholdej Brücknerej sdobom jeho penslji wschu. Pschiklučnym žandarmam je so poručiło, so bychu wschě wozrobny, kiž row wjednikowju starscheju wopytaju, po mjenje napisać.

Dr. Ley w Milanu

Dr. Ley a jeho pschewodnizy su pjatk popołdnju do Milana pschijeli. Psched domom faschistiskeje stronu so zwjatočnosć z cjesći wotpółkanza Tscheho knježiłwa wotmě. Przedy běše dr. Ley k pomnikej padnjenych faschistiskich wojowarjow wěnz położił. Po manifestaziji žebi němsky hosćo z pschewodom supółkanza Cianettia a faschistiskeho swjatkowehо sekretara Parentia wschelake dźěławosće atd. wobhladachu.

Němski minister Rust w Delphiu.

Po Grichiskej puczuju je němski minister Rust pjatk do Delphia dojeł. Popołdnju je kamniske rozwaliny wopytał.

Wjednik je Ludendorffej zbožo přał

Wjednik a němski kanzler je generalej Ludendorffej k jeho 72. narodninam 9. haprleje telegrafiju zwoje sbožopschećza wuprajił.

Tež němski wójnski minister a wyschi schi roskasowaŕ wojeŕskeje mozy generalny pólny marschall z Blomberg a generalny wyschi Hermann Göring staj generalej Ludendorffej telegrafiśky k narodninam zbože pschatokj.

Wojowanje na wšěch španiskich frontach

Kaž pobjedna nazionalna wójnska rosprawa powě, nazionalni schpanišay wojazy na baskowskej froncje pschezo hišće je dobyczeńzy postupuja. Po sabatkym wojowanju dobychu woni Urquiolski hórki pschejeźd, Bararariki pschejeźd, hórski wjerschk „1009“, na kotrymž putniska zyrkej Altu steji, horu Abaron, hóřki rjap k wjeczoru wot Ubizoby a městačko Ubideu.

Na Madridskej froncje su nazionalni bolschewiśki nadběh rasnje wotpokasali. Woni njepschećelа pschejeźdżachu, a tuzon wjele mortwych ležo wostajiš. Na połodnjischej froncje nazionalni wojazy pola Cordoby bolschewiśki nadběh žylnje wotpokasachu a zwjetšekorunski tank dobychu. Nazionalni létarjo śmiczichu jene Douglaśe a jene Fokkerśe létadło bolschewikow a wobschkodźichu hischeże tři létadła.

Bolšewikska létańska eskadra pod francowskim rozkazom

Direktor polhamtiskich Romiskich nowin „Giornale d' Italia“ je nětkotre nowe franzowske franjenja neutralnosteho sdźerženja wojsewik. Tute su:

1. Nad jenej bolschewiśkej eskadru w Schpaniskej franzowszy a zwjetśkorusky offizérojo roskazuja.

2. W Marseillskim pschistawje steji zyły żelesniski cjah z tankami k wotwjesenju do Barcelony a k zastawnju Aragonskeje frontu pschihotowany.

3. S Marseille do Orana w Marokkowskej so pschezo wjetśe dźěły brónjow a munizije woza a pschewozowanje je hižo pjeć króć tak žywne kaž pschi normalnych pomérach.

Přeco zaso nowe strajki w Francowskej

Dźěłaćerstwo wjetšeche pschadownje w Mühlhausenje w Elsaßu je schtwórtk strajk wuwołało. Wjednistwo dźěłarnje běšche k pschadnym stokam dało kontrollowańske cjahniki pschiprawiś. Na to dźěłaćerstwo je strajkom wotmołwi. Strukowi strażerjo dźěłarnje wobhadźichu.

Na kupu Korfiku je nětko tež strajkowy duch zacjahnył. Kravozy tam hižo nětkotre dny strajkuja. Pschistawni dźěłaćerjo w Porto Vecchiu a Bonifaziu su tehorunju dźěło složili. Gdyž su pótšte parniki pschijšće abo wotjšće, je tóždy króć k traženjam mjes strajkowymi a mobilnej gardu dośchło.

W Parisu je dźěłaćerstwo wulkeje schokoladoweje fabriki sańdźeny schtwórtk dźěło složiło. Dźěl dźěłaćerstwa je dźěłarnju wobhadźił, wjetšina strajkowazych pak je domoj schła. Tež w mnohich schijeŕnjach žonjazeje drasty žo strajkuje.

Sekkabjenje franzowskeho franka.

Nerwosnosć, kotraž wot nětkotrych dnjow na dewisowych wikach knježi, je so wožebje we wulkim wothódnoscenju franzowskeho franka pokasała. W Londonje dyrbjachu pjatk za punt sterlingow 110 franzowskich frankow sapłaćiś, schtwórtk pak jenož 107,37. Wěso so frank poźišćo sašo trochu schraba.

Sadźerženje fonda za wurunanje franzowskeje měny njeje tajke, so by mohło wothódnoscenju franka wobaraś. Tehodła žebi w Londonje myślu, so chcedźa franzowske samolwite wyschnosće nětčišche sekkabjowanje franka wužiś, so bychu jemu dale na jeho najmjeńšiu hódnosć spadnyć, kiž 112 frankow na punt sterlingow wuczinja.

Wulkotny plan k wobrónjenju Japanskeje

Japanske knježerstwo je wobsamkło, so nowemu žežmej wulkotnu plan k wutwarjenju krajneho sakitanja pschedpołoži. Ssobotu maju so nadrobnosće plana wosiewicj. Najprjedy dyrbi kěžor do plana swolicj. Jadro programa su wojeŕske naprawy kaž tež zapschisiecze a mobilisazija wschěch ludowych mozow dla krajneho sakitanja. Wotmyślene je tež, so ma so wobrónjenje wójska a namótnistwa wudwólnicj.

Knježerstwo chce pak tež namjety pschedpokožicj, kaž ma so industrija zorganisowaś, so by wojeŕskemu hospodarstwu słužiła. W tutym swisku myśli knježerstwo wožebje na kontrollowanje milinarnjow a na wožebite wobladanje hospodarstwa żelesa a wobkhodowych potrjebow. Zła na dowos żelesa maju so wosiwronicj. Na domjazu potrjebu dźěłarnjow pak maju so zła położicj. Tež chcedźa so prózowaś, so by industrija wjazy nadźěłała a so by so wikowanje z wukrajom sekwnika.

Druhi hłowny dypk programma japanskeho knježerstwa nastupa reformy statneho sarjadnistwa, wólbneho sakonja kaž tež dawkarstwa a finanzstwa. Tječi wotrěśi poćahuje so na wobnowinjenje zykeho schulstwa a wocžehnjerstwa. Tu ma so na schkubschenje nazionalneje japanskeje statneje myśle a na cżelne skrućenje dźiwaś.

W politiskich kruhach wočakuja, so so wusti kabinettki wubjerk wutwori. Tutón wubjerk śmjeje pod nawjedowanjom ministerskeho presidenta wschitke sakoń ske pschedłohi a wukazy pschihotowaś, kiž su k pschewjedźenju knježerstwoweho programma trěbne. Tehorunja so kěžorske nusowe wukazy wočakuja, kiž su k pschewjedźenju naprawom złowneho hospodarstwa, w programmje najpomnjenych, trěbne.

Mordowanje holzow w Koreji.

Londonska Reuterez telegrafowarnja je Söula w Koreji powě, so je je policija w fruntskownej Koreji cżła 153 małych, 3- hač 12letnych holzow namakała. Holzy běchu z jich wobydlenjow wotwjedźi, wumozowali a sadajili. Smajmjeńscha 50 druhich holzow je hischcże zhubjenych. Kaž so powě, buchu holzy z woporom nabožneje sekty.

„Bjez Boha" — nowe strowjenje

Kaž Aragonski radio wosjewja, je bolschewiski nawjedowar Ascajo dekret wudał, ſ kotrymž ſo leſtstotki stare ſchpanſke ludowe strowjenje „A Dios" wotſtronja a na jeho město ſo ſtrowjo „Sin Dios" (bjez Boha) ſtaji. Schtož ſo postajenja njedžerži, ſo pokhłosta.

Italſke hamſke nowiny „Giornale d' Italia" ſwjeſcichu, ſo je w cžaſu wot 27. februara hacž do 7. haprcleje 13 cžerwjenych ſchpaniſkich parnikow do Schpaniſkeje łeto. Tute parniki ſu ſhromadnje 16 959 tunow wójniſkeje potrjebu wſcheje družiny wjeſle, mjenujcy 220 ſankow, 130 cžežitych autoumoibłow, 245 kanonow a 28 łetadłow.

Nimo toho italſke nowiny piſaju, ſo je w prěnich 20 dnjach měrza 10 ſowjetiſkoruſkich horjeſtich łetadłow typa Gorkeho a 4 ſowjetſke łetadła typa MIs—6 kaž tež 10 cžeſkoſłowakiſkich łetadłow ſ Taborſkeho łetaniſchcza, kiž je nětkhe 70 kilometrow k połnoju wot Prahi ſdalene, bo bolſchewikiſkeje Schpaniſkeje leczało. Schešcź ſowjetſkoruſkich podmórſkich cžołnow huſto w Barcelonſkim pichiſtawje pſchebywa. W błižſchim cžaſu pak ſowjetſkai fiſchiſkai „Cžerwonaja" a „Promintern" ſe 4 torpedowymi cžołnami po puczu do cžerwjeneje Schpaniſkeje Dardanelle pſchejedu.

Pſchiſtawne wuſchnoſcze w Bordeauru ſu na parniku „Charente" norwegiſkeje tódžerſnje Freda Olſena we khowanzu 50 tunow rosbuchadła nabeſchke. Parnikowemu kapitanej poruczichu, ſo by kódy ſwonka pſchiſtawa ſakótwił. Wuſchnoſcze ſo prózuja wuhłedžicź, ſ wotkel tuta hobrſka dźełba rosbuchadła pokhadza a ſchtó ma jo dostcź. W Bordeauru njedwěłuja, ſo bęſche wjeſba ſa ſchpaniſkich bolſchewikow poſtajena.

Cyrkwinske powěſce

Njedźela Miſerikordias Domini, 11. jutrownika 1937.

S **Budyſchina.** Ssobotu 10. haprcleje pop. ¼6 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi hudźbny nješchpor. — Njedźelu w Pětrowſkej zyrkwi rano ½8 hodź. ſup. Berg prěduje; pſchip. w 12 hodź. faraŕ Paul prěduje. — W Marijnej a Marcžinej zyrkwi ſměje rano we 8 hodź. faraŕ Paul ſpowědź a Boże wotkazanje; dop. w 9 hodź. faraŕ Vogel prěduje (zyrkwinſka hudźba). Pop. w 3 hodź. ſměje faraŕ lic. Ludwig ſchcženja a wjeczor w 6 hodź. miſionſke kemſchenje (iwonkowne miſionſtwo). — W Tuchoŕiſkej zyrkwi ſměje faraŕ Vogel pop. ½3 hodź. kemſchenje a Boże wotkazanje ja h'uchoŕnych. — Sběrka ſa zyrkwinſke dźelo na młodźinje we wožadźe. — Póndźelu dop. w 9 hodź. ſměje faraŕ Vogel w Marijnej a Marcžinej zyrkwi kemſchenje ſa ſchulſkich nowaczkow. Póndźelu wjeczor we 8 hodź. hodźina Módreho kſchiża w Lutherſkim domie. — Wutoru pop. ¾3 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi wutrnoſcź ſa njedźelnicze. Wutoru pop. w 4 hodź. w Societeze žónſka miſionika ſłuſcha. Wutoru wjeczor we 8 hodź. ſměje faraŕ Schneider bibliſku hodźinu Pſchi-połnym hrodźiku 6. — Sſrjedu wjeczor ½8 hodź. ſměje ſup. Berg bibliſki wjeczor w Tuchoŕiſkej zyrkwi. — Schtwórtk pop. w 4 hodź. ſeńdže ſo towaršſtwo wowſkow w Ev. zamrěchowni. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. ſměje faraŕ Groże we Lutherſkim domje pichihotowanje ſa dźěcźikemſchenje. — Piatk wjeczor we 8 hodź. ſjanowy pſchednoſchkowy wjeczor evangeliſkeho ſtutka na nutſch w Lutherſkim domje.

S **Bukez.** Rano ¼7 hodź. ſherbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſherbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Pop. w 2 hodź. kemſchenje ſa młodźinu. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. we wožadnej ſali: ev. muſtwo. — Wumrěłoj: Rudolf Ota Schmuhl, ratař w Budyſchinje, we Bukezach pokhowany, 57 łět 8 měz. 4 dny ſtary. Helena Gertruda Sźworiz, domjaza džownka w Bukezach, 31 łět 1 m. 19 dn.

S **Huſki.** Dop. w 9 hodź. němſke prědowanje, ½11 hodź. dźěcźikemſchenje, na kotrež ſo ſchulźu nowaczkojo a jich pſchiwuſni wožebje pſcheproſchuja.

S **Hornjeho Wujeſda.** Dop. ½9 hodź. němſke prědowanje, w 10 hodź. kemſchenje ja konfirmandow 7. a 8. ſchuliſkeho łěta. — Sſrjedu wjeczor we 8 hodź. bibliſka hodźina.

S **Wjeleczina.** Dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje, ½11 hodź. dźěcźikemſchenje ſe ſawjedženjom ſchulſkich nowaczkow. Pop. ½3 hodź. ſtoty khwaŕ. — Póndźelu a ſrjedu popołdnju wot 5 do 7 hodź. pichipowědźenje paczeſtkich dźěcźi na ſarſkim hamcže. — Piatk wjeczor w 6 hodź. ſpowědź w ſchuli w Tucźizach.

•

Druhu njedźelu po Jutrach.

Tachantſka cyrkej: Njedźelu 5,45 hodź. zhromadna Boża mša ze ſwjatym woprawjenjom wšěch knjeznow, w 9 hodź. wulka Boża mša z prědowanjom, w 14 hodź. nyſporna pobožnoſcź z pożohnowanjom. Přileżnoſcź k ſpowědźi ſobotu wot 18 do 19 hodźin, wot 19,30 do 20,30 hodźin, njedźelu wot 5,30 do 6,30 hodź. a we 9 hodź. — Stwórtk a ſobotu we 8 hodź. wjeczor prědowanje patera dr. Gregora Schwaki O. S. B.

Serbſka cyrkej: Přileżnoſcź k ſpowědźi ſobotu we 15 hodź. za dźěći, we 18 a 20 hodź. za doroſcenych. Njedźelu ½8 hodź. Boża mša z prědowanjom, w 9 hodź. wulka Boża mša ze ſerbſkim prědowanjom, we 11 hodź. Boża mša za dźěći z prědowanjom, w 13 hodź. ſerbſki nyſpor, we 18 hodź. křeſcańſka wučba ze ſwjatym pożohnowanjom. Bože mšě wšědnje w 6 hodź. rano, ſrjedu zhromadna Boża mša, ſrjedu we 8 hodź. započina ſo w ſerbſkej cyrkwi wukuhłański tydźeń w liturkiji a cyrkwinſkim ſpěwje, kotrež nawjeduje pater dr. Gregor Schwake.

Hudźba — wumělſtwo — dźiwadło

Zentralne dźiwadło. Wuſnamny roman ſ zirkuſowemu žiwjenja „Trura" po Heinrichu Seileru widźimy w filmje. Žiwe pſched naſche wóčko ſtupi wumělſkowe žiwjenje w zirkuſu, pſchecźiwnoſcze mjes wumělkami wo jenu žonu. Newyork: Trura — jenicźki kiž na powjaſu wobwjert w powětſe ſamóže, wuſtupi — a ſo njejapaſy ſhubi. Barlin: Trura wuſtupi — tola je to jeho naſłědnik, kotremuž je Trura ſwoje mjeno a prawo dał. S nim wuſtupja rejwaŕa Pejter a iluſioniſt Garvin, kaž nětdy ſ prawym Truru. Garvin [illegible] ſwětłowej apraturu, ſo by Truru ſnjeſłožił a ſłónčnje Pejter ſa žebje dobycź mohł, pſchetož [illegible] Truza a Pejter ſtaj ſo w luboſcźi ſhłiſkoj. Prawy Truza je do Barlina pſchiſchoł, widźi w warſjeteju, kak Garvin ſe ſwojej ſwětłowej apraturu dźěła, ſpósobi ſ kaſtimi žrědłami je ſónu tutón jeho ſtoro k ſnicžnju cžuwom honił — a — ſnicźi Garvina. To je krótki hlad nimomjerny putażeho filma. Hłowne wožoby: rejwaŕku Pejter La Jana, praweho Truzu — Peter Elsholtz, druheho Truzu (Huſena) — Hannes Stelzer, Garvina — Fritz Fürbringer, jeho aſiſtentku Hildu — Mady Bahl, inſpezjentca — Rudi Golden. Zyrkuſowe wumělſtwo je tak wobſkeho dokonjenja, ſo bywa film tak ſ zyle wožebitym nawědženjom ſa pſchihladowarja. — W kulturnym filmje wuleczíſch žebt do hór a měſtow Rumunſkeje. — Tydźeńſka pſchehladka pokaſa we wobrazu nam ſ pożlednich dnjow ſnate podeńdženja we ſwěcže.

Pawoł Krjeźmak.

„Kino für Jedermann" poſtiča hacž do pſchichodneje póndźele wožebity programm ſ wožobinſkim wustupjenjom khóra originalnych Uralſkich kołakow. Tuczi ſpěwaju pod dirigentſtwom Andreja Scholucha ruſke wukrajinſke ludowe ſpěwy. Jako prěni ſpěw ſłyſchachmy tamny ſnaty ſpěw cžakarjow cžołmow rěki Wolgi „Ej uchnem". Kraſnje klinc'eſche ludowy ſpěw wo wjeczornym ſwonu. Połnaj žiwjenja běžichtaj pak wukrajinſkaj ludowaj ſpěwaj ſe ſwojim ſpěcźnym rhytmom. Uralſaj kołakoju nimo tych wowoju ſwoje domiſny tež němſki ſpěw ſanieſeżu. Sa wſche ſwoje poſtiženja ſnjejachu wulke pichipóſnacże pichipoſłuchaŕſtwa. — Sajimawoſcź ſa wóczko je uniforma ſpěwarjow, dołhe módre pyſchne plaſchcże a cžopky běły kołakſki nahłownik. — Sſlědoważy wulkofilm „Cžornej wocži", romanza po ſtarym ruſkim ludowym ſpěwje pſchedſtajeſche roman wutrobu dweju zyganſkeju dźěcźi. Wožebne žiwjenje ſtare'e Moſkwy je tu ſ wobłukom podawkow, kiž błubokoſcże cžłowjeſkich wojowanjow žiwjenja wobſwětłuje. Filmowa podawiſna mtodu hołzu ſe wſchěch wuſtupcžow a wobcžežnoſczow wjedże po puczu, nimo kromy ſahubу a a ſ pſchewinjenja wſchitkeho twjenja k wěrnoſcźi a dobyczu nad tym, ſchtož ſo ſeſdawa być ſwonkowne ſhožo. — W póndźelanſkim programmje pokaſuje ko Kiel jako měſto němſkeho wójniſkeho namórniſtwa a Deutſig-tydźeń.

Arnoſcht Duczman.

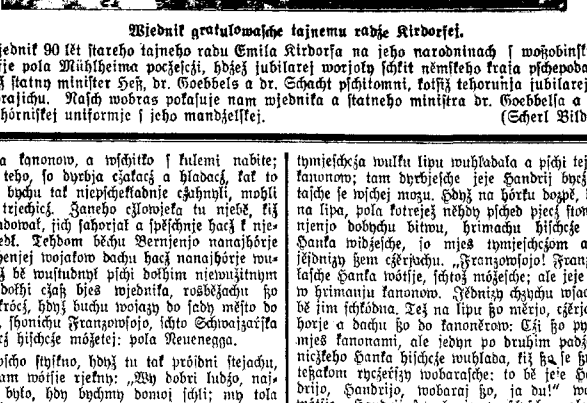

Wjednik gratulowaſche tajnemu radźe Kirdorfej.

Schtwórtk wjednik 90 łět ſtareho tajneho radu Emila Kirdorfa na jeho narodninach ſ wožobinſkim wopytom na Streithofje pola Mühlheima poczeſcźi, hdźež jubilarej worjoły ſchkit němſkeho kraja pſchepoda. S wjednikom běchu tež ſtatny minſter Heſ, dr. Goebbels a dr. Schacht pſchitomni, kotrjž tehorunja jubilarej ſwoje ſhołopſchecża wuprajichu. Naſch wobraz pokaſuje nam wjednika a ſtatneho miniſtra dr. Goebbelſa a tajneho radu Kirdorfa w hórniſkej uniformje ſ jeho mandźelſkej.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

Hanka, dźiwna ſłužobna dźowka

(Stónczenje.)

Dźeń 5. měrza to bě, tu dobywaſche ſo Franzowſa do kraja, tu ſwoła ſo kraj hromadu, ſwony ſwonjachu, wohnje ſo palachu na hórſkich ſtrażach, mórjarje praſkachu a krajna wobora, kiž niewědźeſche, ſchto dyrbi, njes tym ſo ſebi nichtó na to njemyſlesche, ſchto ſ njeju ſapocżecź. S błižſchich dołow cžerjachu ſo do Wonez; tam rěkaſche, ſo dyrbja do Něhdźez; ſo je powěſcź pſchichła, ſo ſu Franzowſojo ſe Solothurna wuczahnyli; na Něhdźeczanſkej runinje ma ſo bitwa bicź; ſo tam Bernjenjo cžakaju, a wobeſhe tſělzu a kanonérojo ſ teho kónca. Cžrjódy cžerjachu ſo po kraju dele, dźěcźi, ſtarzy, žónſke, wſcho dohromady; na porjad ſebi ani ſ naimjeńſcha njemyſlachu; mysłeſche ſebi tola ležma hdy ſchtó na to, ſchto ma pſched njepſcheczelom cžinicź. Se ſpodźivanjom, bjes mała njewujaſnjenym cžuczom pohonjany běžeſche kóždy na njepſcheczela, kaž by rjekł, ſo ma ſo cžrjoda worjoma ſ pola wotehnacź. Też ſe ſapocżatym tſělenjom njewotebjerache khwatnje; kóždy ſdaſche ſo ſtrach měcź, ſo mohł poſdże pſchińcź. Mjes najprěńſchimi bě pichego Hanka, a kóždy wuſłeł rani leje wutrobu; pſchetož dyrbjeſche ſebi pomyſlicź: je Bandrija trjechił? Hdyž ſ łěża pſchińdźechu, wuhładachu ſapocżatu bitwu na poſłednim kónzu Něhdźeczanſkeje runiny ſ Solothurnej. Kanony hrimachu, bataljonſke tſělenja praſkachu, hanjazy jědźinzy ſo pokaſowachu, mrócźeſe kura walachu ſo pſches tymjeſchcża pſchi rězu. Sadźiwani ſtejachu tu krajni wobornizy; njeběchu ženje bitwy widźeli, ſ najmjeńſcha je ſta ani jedyn. Ka-ke bě to ſurowe hibanje tam a ſem, a najdalu njerozdźachu ani, ſchtó je njepſcheczeł, ſchtó je pſcheczeł! Dźeże pſchińładowachu a bóle ſo dźiwachu; jich ſapocża hrózła wobeſhowacź pſched dźiwnym wohnjom tſělbow a kanonow, a wſchitko ſ kulemi nabite; pſchińdźechu do teho, ſo dyrbja cžatacź a hładacź, kak to pójdże; ſo, hdy bychu tak njepſcheſkładnje cžuhnyli, mohli do wopačnych trjechicź. Janeho cžłowjeka tu njebě, kiž budźiſke jich rjadowak, jich ſaporjak a ſpěſchnje hač k njepſcheczeſej dowjedź. Tehdom běchu Bernjenjo nanajhórje ſaſlepjeni. Wohenjej wojakow dachu hač nanajhórje wuſtudnycź, a hdyž bě wuſtudnył pſchi dołhim njewuzitknym ſtacźu, druhdy dołhi cžaſ bjes wjednika, roſběžachu ſo ſaſo. Jenicźki krócź, hdyž buchu wojaży do ſadý měſto do prědka wjedżeni, ſhonichu Franzowſojo, ſchto Schwajzarſka móa a ſmužitoſcź hiſchcże móżetej: pola Neuenegga.

Hanzy bu wſcho ſtykno, hdyž tu tak próidni ſtejachu, hdyž ſo tu a tam wóſſe rjekny: „Wy dobri ludźo, najſprawniſcho by było, hdy bychmy domoj ſchli; my tola niczo njewuczinimy."

A hdyž nichtó na pomoz nochze, ſo pójdże wona, ſ cžemu dha ſu hacź ſem pſchiſchli? rjekny Hanka. Hdy by jeno najkrótſchi pucź pſches tymjeſchcża wjedźała? So ſobu pójdże, ſawołachu nékotſi młodźi hołzy, a cžrjódu wopuſchcžiſchi běžachu po najbliſſchim puczu. Hdyž na dróhu dozběchu, bě tam cžiſchcženza a měſchenza bjes ſchika. Bjes mała ſ mozu dyrbjeſche ſo pſchetłócźicź pſches Bernſkich wojakow, kotrjž na dróży tejo próidni pſchihładowachu, kak ſo prědku bataljon cžepjeſche ſ njepſcheczełom. Na dźiwne waſchnje wojowachu, cžepjechu ſo po jenym ſ njepſcheczełom, abo cžakachu ſcžepṙnje, dóniž wón njepſchimaſche. Sadyn druheho njepodpjerowaſche, khiba ſo bě jedyn bataljon ſniczeny, pokaja druhi bataljon, ſo tu też hiſchcże je a cžaka na runje tajſ wožud. To wſchitko Hanka pſchewidża ſa wokomik a hdyž wojaży ſwarjachu a na nju wołachu, ſo dyrbi hicź domoj a pſchajcź, rjekny wona, ſo, hdyž tu woni ſteja kaž hłupaki, dyrbja žónſke do prědka, ſo bychu wótcźinu ſakitałe, a hdy bychu ſ cžonu byli, ſo bychu do prědka ſchli a druhim pomhali. Hanka bě wot tymjeſchcża wulku lipu wuhładała a pſchi tej widźeſche turkanonow; tam dyrbjeſche jeje Handrij być, tam khwataſche ſe wſchej mozu. Hdyž na hórku dozběchu, hdźež je ſławna lipa, pola kotrejež něhdy pſched pjecź ſtow łětami Wernjenjo bobhychu bitwu, hrimachu hiſchcże kanony; ale Hanka widźeſche, jo mjes tymjeſchcżom a dróhu juhy jěchinzy ſem cžerjachu. „Franzowſojo! Franzowſojo!" wołaſche Hanka wóſſe, ſchtož mózeſche; ale jeje hłóſ ſo ſhubi w hrimanju kanonow. Jědnizy chžychu wſacź bateriju, kiž bě ſim ſchkłodna. Też na lipu ſo mérzo, cžerjachu na dróhu horje a dachu ſo do kanonérow. Cźi ſo pytachu ſchkitacź mjes kanonami, ale jedyn po druhim padże. Jeneho jenicźkeho Hanka hiſchcże wuhłada, kiž ſa ſe ſwojim króſkim teſakom tyczeſży wobaraſche: to bě jeje Handrij. „Handrijo, Handrijo, wobaraj ſo, ja du!" wołaſche Hanka wóſſe. Handrij ſawołanje wuſłyſcha, ale na ſmjercź trjechcny padże wón w ſamſnym wokomiku mjes kanonami ſ ſemi. Hanka ſleſża na Franzowſow ſamjiżce kaj law; cźi jej ſardon pſchiwołachu, ale Hanka njeſłyſcheſche niczo, ſtorcźi prěnjeho ſe ſwojimi widźami ſ konja, ſtorcźi do teho, ſchtož bě mjes n'ej a Handrijom, ſrani konje a cžłowjekow; tu ſiedźechu hyžcże breńkti na hołzu; ale wona ſo pſcheboły a hakle mjes kanonami wona padże. Pſched njej leżeſche Handrij, na ſmjercź ranjeny. „Ach, Handrijo, ſy ty hiſchcże žiwy?" wołaſche Hanka, hižo mrěżo. Handrij dźiwſche ſo jóhnyncź, ale njeſamó; krawwu rukn jej poda a ſa ruzy ſo dźerżo do tajneho ſwěta, hdźež njeże žadyn ſadżewk wjazy mjes duſchomaj, kiž ſtej ſo w tymle ſwěcże namałkałej. Franzowſojo wiedźachu hnuſej tule ſmjercź; dźiwi huſarojo njeběchu bjes ſrojumjenja ſa ſwěru w luboſcźi. Woni wo tym powědachu a kóždy raz, to powědajo, hywachu hnuſi a hychu rjekli, hdy budźiſchu wědźeli, ſchto ſtaj žebi mornaj hyłoj, ſo bychſtaj hiſchcże wobaj žiwaj hyłoj, ale w dźiwej bitwje njeje cžaża na dołhe praſchenje.

— Kónz. —

Ze Serbow

W Budyšchinje 10. haprleje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

To živy lud, hdyž jako we mašinje
Staw pkima do stawa, zo wšo dźe w khwatu.
To strowy lud, kiž móc za cyłk ma spjatu,
A w roli rodźi khlěb a płód we klinje.
J. Čišinski: Serbske čitanje.

— Wo wjedrje. Nětčišche rjane wjedro, kiž je hakle dnja sajmpito, ho hižo sajzo ſ nižinu wohrožuje, kotraž so nad wječornej Europu wupschestrěwa a malu wyschinu ſ ranju tłóči. Kromy tuteje nižiny ju hižo hacź do wječornje Němšce a docźahle a tam dźenja žylnische deschcze a teſ niewjedra wuſtutkuja. Pokhilenje ſ niewjedrom w nošchich stronach posdíšcho też wotiwa nabudže. Psched tym hač ho pomérnje žylne ſczopli. Blišca nižina nam jutſje niedźelu wěsche sajzo niewobstajnische wjedro a ſ khwilemi deschcze pschinjeſe. Jutſje mamy młody měsacźk. Pschedeze nam też macźze wjedro ſ wobkhódźenjom wotschcź. — Jutſje niedźelu ſtónczko 5,16 hodź. khadźa a ho 6,48 hodź. khowa. Měsacźk khadźa jutſje tuna 4,54 hodź. a khowa ho wječor 7,40 hodź.

— Wuhlady na wjedro za jutſiſchu njedźelu: Sajzo njewobstajne a ſ khwilemi deschczowate wjedro.

•

Pschedewjacze Budyſkeje garnisony
20. haprleje 1937.

K narodninam wjednika a najwyschſcheho roskazowarja wojerſkeje mozy 20. haprleje 1937 ho w 11 hodźinach **wojazy garnisony k paradze** w Kraka-Albertſkich kasarnach **ſetupaju** a ho na **to kwika parada** na Žitnych wikach wotmě'e. Nadrobnische ho hischcze wosiewi.

Garnisonſki ſtarſchi.

— Kulturne ſawjedźenja w Budyſchinje w tydźenju wot 11. hacź. do 17. haprleje 1937. Njedźelu 11. haprleje w 16 hodź. w měſchczanſkim dźiwadle „Etappowy ſajac“; 19,30 hodź. operetta „Knjeni Lura“. — Pónđelu 12. haprleje w 20 hodź. w Krónje rejwanſki wječor Mary Wigmannez. — Wutoru 13. haprleje, 20,15 hodź. w měſchczanſkim dźiwadle prěnje pschedſtajenje operetty „Kaſtka“. — Schtwórtk 15. haprleje w 20 hodź. w Krónje ludowy konzert tuzenych harmonikow.

— Nowy Měſchnjanſki biſkop. Jutſje njedźelu 11. haprleje budže we wulkozynkowi w Münſterju, bdźej je nědy měſchnſku ſwjeczijſnu dostał, prálat Hendrich Wienken na biſkopa wuſwjeczeny. Nowy biſkop budže ſ koadjutorom Měſchnjanſkeje biezeſy.

S **Dźejnitez.** Jutſje njedźelu knjes Arnoſćt Broda ſe ſwojej mandźelſkej Hanu rodź. Brynteż ſwój ſloty kwaſ w kole ſwojich dźeći a wnucźkow woſwjeći. Wobaj ſtaj hischcze pomérnje ſtrowaj a cźiłaj. Jubilar je jako kowaſ we waggonowej fabrizy dołhe léta dźěłał. Nětko ſwój ſiwjenſki wječor na ſwojej ſiwnoſci wuſiwa. W Brodźij ſwójbje je pſchezo knježił dobry khcheſcheſanſki ſerbſki duch. Bóh luby Knjeſ je tutu ſwérnu ſiwójbu ſ wjele dźěcźimi ſobnowal, kotrejž ſtaj jubilaraj wſchitkich jako khmanych a hódnych ludźi wozahnyłoj. Też ſ tuteho měſtna pschejemy jim prawje wjele ſboża a hischcze prawje rjany a ſpokojny ſiwjenſki wječor.

S **Budeſtez.** (Stawnikſke powěſce.) Narodźił je ſo: 5. 4. Njemandźelſki ſyn w Budeſtezach-Hajnizach. — **Pschipowědźili ſu ſo:** 7. 4. Helmut Reinhold Bjar, motorowy ſamkař, a Hilża Elſa Bjeńſchez, pomocnica, wobaj w Budeſtezach. — Jurij Bjedrich Wilhelm Hering, pjekař, a Frieda Hilża Förſterez, dźěłaczerka, wobaj w Budeſtezach. — **Wumrěli ſu:** 4. 4. Korla Adolf Pöchel, invalidny rentnar ſ Budeſtez, 88 lět. — 6. 4. Werner Heinz Koban ſ Mniſchoſza-Čornych Nošliz, 9 měſazow.

S **Bělſchez.** Pſchi ſwojej 34. hłownej lětneſy ſhromadźinje dobrowólneje wohnjowneje wobory ſo dołholětny wopalny mišchtr Kalich, kotryž wot ſałożenja k njej pſchiſłuſcha, ſe ſwojimi towaršchemi roſzohnowa. Pſchi lětnej rosprawje, kotruž na to poda, mājeſche na pilne ſwědomite dźěło w ſańdźenym lěcze pokaſacź. Pſchi pruhowanju woboru 26. junija móžeſche ho jej ſnamła „jara derje“ wudźělicź. Też rosprawa wo pokładni bě ſpokojaca, a pruhowarjej pokładnje namjetowěchtaj, ſo ſo wopalnemu mišchtrej jako pokładnikej wuſwobodźenje wupraji. Sa 25lětnu ſwérnu ſłużbu pſchepoda ho wpſchſchemu wobornikej Auguſtej Schneiderej ſaſłużbnu medalju. Wobornik Strehla ſ Bónez doſta ſa 10lětnu ſłużbu wotrebite wusnamjenjenje.

Z **Pančic.** (Njezbože.) Zańdźeny ſtwórtk tudyši wobkhodnik z kolesami knjez K. ze ſwojim motorskim kołom w Hermanecach pola Drježdźan w zawinjenju znjezboži. Hdyž ſo éežitemu wozej wuwiny, bě móc nad kołom zhubił a při tym ze ſwojim ſociuſom do hrjebje zajěł. Motorske koło ſo při tym wobſkodźi. Wjednik kola a jeho ſocius pak na dobre zboże bjez ſkody wotenđeſtaj.

Z **Kukowa.** W nocy wot ſtwórtka k pjatkej na drózy w lěſu pſed Thonberkom tudomny bur W. a mjeńſim motorskim kołesom znjezboži. Z kajkeje pričiny je ſo njezbože ſtało, njeje jaſne, dokelž ſo potrjeſcheny njemóže na wšo wjacy tak prawje dopomnić. Móžno, zo je na twjerdu dróhu padnywſi ſej mózy ſtřaſł a ſo w mjezwoču jara čežey zranił, a ſebi zdźěła delnje dźaſna rozbił, tak też hišće ſo na čéle wobſkodźił. Njedźiwajo teho je ſo pěſi na dompuć

Hajmy wótcow rěč a wěru!

„Sserbja, ſakhowajcze ſwěru
Swojich wótzow a wěru!“
Tak naſch wótcźinz Kilian
Nětdy Sserbow namołwjeſche,
K ſwérnoſczi jich pohonjeſche.
Dźenż wón tak ſchcze rěcźi k nam.

Skoro hóle, hacź hdźe druhdźe,
Wſchitkaj tudy w ſerbſkim ludźe
Rěcź a wěra ſwjaſanej.
Hdźej ſo jedne ſ njeju minje,
Też to druhe bórzy ſhinje,
Woboje tuž kóždy haj!

Kaj ſu nětdy ſwěru ſtali,
Rěcź a wěru ſtražowali
Naſchi ſerbſkaj wótzojo.
Tak też my dźenż ſtražujemy
A nam dale ſdźerżeć dźemy:
Khcheſcheſćijanſke Sserbowſtwo!

Jurij Schewczik.

nastajił. Lékař je wukazał, zo ma so hnydom do Kamjenčanskeje khorownje dowjesć. Motorske koleso přiwuzni na zaženym ranju w dróhowym přerowje namakachu.

S **Kamjenza.** Cźejše wobkhadne njeſboże ſta ſo w nozy ſ ſchiwórtkej na Wojerowſkej dróhy. Tam dźiwſche tamniſchi wobydlér, kotryž bě na konzu ſwojeho puczowanja po hoſcejenzach, hdyž bě hiſchcze „ſ wopruwowanemu“ karanczk piwa wupił, motor ſwojeho woſa do bżenja puſchczicź, ſo by mohł domoj dojěć. We woſu ſedźeſche jeho wuczobnik. Pſchi tym bě autowy wjednik pſchehladał, ſo bě khód ſaſtajeny a ſo ſpinadło njebě ſaczehnjene. Se ſawjertnjenjom motora ſo wóſ pocza hibacź, ſtorhny jeho k ſemi a na njeſboże woſta ſ draſtu ſpody woſa wiſacź. Wjednikej ſo njeporadźi, wóſ ſaſtajicź, tak ſo preč a podźu po Wojerowſkej dróhy jědźeſche, dokał khcźenje rózk Hornczerſkeje dróhi ſtejo njewoſta, dokelž běſche wuczobnik pſchipadnje na ſpinadło ſtupił. Cźejžkorranjeneho woſowego wjednika do khorownje dowjezechu. Piches 32 metrow daloko bě jeho wóſ hobu wlekł.

Se **Stróže** pola Wulkich Sdźarow. Sportſki athletiſki klub **Jednota** w Stróži ſnowa ſ wulkim ſportiſkim ſarjadowanjom w ſławnoſczi wuſtupi. We Wulkich Sdźarach ſo jutſje njedźelu Delnjo-Schleſſkeje miſchtrſtwa **mkdźiny** w ſběhanju wahi a wjerhanju wubědźuja. Pſchi woiowaniach, kotrež ſo w 6. rjadowaniach wuwjedu, ſměje dźe Stróžanka Jednota nimo ATV 1847 ſe Shorjelza najwjazy wuhladow. Shorjelzy maja we ſběhanju wahi, Stróžanjo we wjerhanju najwjazy wuſnamnjow. Nimo teho pak ſo pſchi tym ſeidu też ſportarjo ſ Luhanja, Kohlfurta, Běleje Wody atd. Nimo teho ſo teſ ſenioroio zykeje Delnjeje Schleſſkeje lohkeje a Welterſkeje wahi we wjerhanju ſetkaja. Wobě rjadowni matej w Delnjej Schleſſkej rjanu licźbu dobrych muzow.

S **Wojerez.** (Zyrkwinſke powěſcze.) Njedźelu dop. w 9 hodź. němſka hłowna Boża ſłużba, ½11 hodź. ſerbſka hłowna Boża ſłużba ſe ſpowědźu. ½11 hodź. dźěcźikemſchenje w Khcźiżnej zyrkwi. W 9 hodź. hłowna Boża ſłużba w Kulowje. W 12 hodź. ſerbſke ſchcźenja a 2 hodź. němſke khcźenja.

S **Wojerez.** Kurſus ſa pławowanje ſchtomow ſapocźnje ho pónđelu 12. haprleje ſa wšu Wulku a Malu Nydej, Němcy, Michałki, Brěżnju, Spale a město Wojerez. Sapocźatk w 2 hodź., ſeidźenje w Buchwaldez hoſcźenju we Wulkej Nydej. Praktiſke dźěła pokaſuja ho w ſahrodze wotrjebneje buroweki Metanowneje we Wulkej Nydeji. Pſcheje ho, ſo bychu ho wobeje žony na tutym kurſuſu wobdźělile. Kurſus je darmo. 14. t. m. budže w Hermanezach ſomżny kurſus ſa wšu Wyſoku, Hermanezy a Schcźejnju.

S **Wóſzenka** pola Khocźebuſa. Sczěhkowozowe wobkhadne njeſboże ſta ſo tu ſchtwórtk popołdnju na dróſy do Hródka. Krótko pſchede wſu pſchińdże wóſ ſ Hródka w kotrymż ſi žony ſedźachu, do ſmykanja. Wjednicza woſa, 31 lět ſtara mandźelſka Frida Schołtkowa ſ Hródka, ſhubi móz nad woſom a ſajědże do nadrólneho ſchtoma. Pſchi tym ſebi nop puknу a po puczu do khorownje wumrě. Jeje towaršchźy ſo pſchi ſrażenju cźežko ſranischtej. Wóſ je dospołnje ſnicźeny.

Budyske stawniske powěśće

Pjatk 9. haprleje 1937.

Narodźili ſu ſo: 6. 4. Mařkej Erichej Hauptvoglej, ſaſtarańſkemu cźakanzej, dźowka. — Emilej Oskarej Strauchej, ſekretarej měſchczańſkeho ſarjadniſtwa, ſyn. — Dr. phil. Herbertej Albertej Hendrichej Leutzierej, diplomowanu rataržej, ſyn. — 7. 4. Janej Willijej Mühlbauerej, kamjenježaržerſkemu połerej w Semjazach-Zumizach, ſyn.

Wumrěłej ſtej: 9. 4. Johanna Wilhelmina ſwud. Halaſchowa rodź. Rodźeez, penſionatka, 90 lět. — Khryſta Johanna Krawcez, dźowka pſchekupza ſ Mniſchonza-Čornych Nošliz, 3 dny.

Pſchipowědźili ſu ſo: 8. 4. Erich Herbert Gypſtuhl, żelezniſki ſłużbowy we Wjeleczinje, a Irmgard Adelheid Hana Jeſchiz, kontoriſka w Budyſchinje. — 9. 4. Dr. phil. Korla Pawoł Gerhard Wildfeuer, ſarat w Drježdźanach, a Marianna Marta Trögerez, bjes powołanja, w Budyſchinje. — Maks Rudolf Kraſwja, magazinſki ſkładaczer, a Gertruda Wilhelmina Krolliz, pſchedawarka, wobaj w Budyſchinje. — Pawoł Bjedrich Ziegler, wahiwarz w Budyſchinje, a Ella Helena Schlagerez, kartonowana dźěłaczerka w Sczijezach. — Jan Božidar Bayer, pſchekupſki pſchijatajenz w Budyſchinje, a Greta Sachſwedez, bjes powołanja w Chorſtowje I, pſchedy Kralowſkej Hěrje.

Powěśće z cyłeho swěta

Rekordne leczenje ſ Tokio do Londona.

Japaniſke létadło „Bójſka wola“, kotrejž póndźelu ſ Tokia na rekordne leczenje ſ Tokia do Londona ſa mjenje hacź 100 hodźinow wotleczja, je wczera rano ſ Karachi pſchikhadźejo w Bagdadźe pſchiſtajiło. Po tankowanju létadło ſnowa dale leczeſche, ſo by do Athena leczało. W létadle ſtaj dwaj pilotaj (wjednikaj).

Japaniſkej létarjej Maſaaki Jinuma a Kenji Tſukagaſhi ſtaj pjatk ½5 hodźin popołdnju ſrjedźno-europſkeho czaſa je ſwojim létadłom na Londoniſke létaniſchczo w Croydonje dołeczałoj. Staj nětdźe 16 000 kilometrow dołhu czaru ſ Tokio do Londona bjes wobczerjenoſczow w rekordnym czaſu 94 hodźinow a 18 mjeńſchinow pſchelecźałoj. S tym ſtaj wotmyſlene pſchedewjacze dopjelnikoj a ſa mjenje hacź 100 hodźin do ſjendźelſkeho hłowneho měſta dozpełnoj. Jedna ko tu wo létadło czíſcze japaniſkeje konſtrukcije a wo prěni japaniſki létadłowy rekord.

Kópenickiada wopačneho lékarja.

Winſka policija je ſe ſajeczom 27 lět ſtareho ſanitetnika Herberta Langi ſtrašchneho wobſchudźerja njeſchkódneho ſczinika. Lang běſche pſched wěſtym czaſom hižo w Prahi jako dr. ſ Bacher wuſtupował a běſche ſebi ſe ſwojim wuſtupowanjom a ſe ſwoitmi lékarſkimi ſnajomnoſczemi, kotrejž bě ſebi jako ſanitetnik pſchiſwojił, telko dowěry lékarſkich kruhow dobyczí wědiał, ſo jeho rady pſcheprofeſſorowchu a jemu wſchudże pſchiſtup do wſchich khorownjow dowolichu. Tam łkuczi wſchak zyły riad jednaſtwom a paduſchſtwom a ſo łkónczne ſhubi. Bórzy ſo we Winje tiju dotal njeſnaczi lékarſko pokłaczu. Jeho mjenowaniche ſo dr. von Bach, druhi dr. Bacher, a łleczi dr. Baumgarten. Wichitzy tyo lékarjo, kóſiłi wſchudże, hdyž wuſtupowachu, praiachu, ſo ſu ſe ſajimom ſa Winſku lékarſku ſchulu ſ wukrecia do Wina pſchiſchli a pokaſowachu pſchi tym najwjetſchi ſajim ſa wſche Winſke khorownje a kliniki. Rółu tutych ſſioch lékarjow hrajeſche wobſchudźeř Kang ſ Karlowych Warow. Nimale wſche Winſke kliniki a khorownje je wón ſe ſwojim khólkym wuſtupowanjom wo wjele tyżaj ſchilinaow ſjebał. Wopačny lékař pak bě też mjeſnyhru w Němſkej dołconjał. Tam pſchipuczowa, „jako jeho Winſka medizinſka ſchula wjazy njeſkitmowaſche“. W Lipſku pak běchu trochu wobhladniwiſchi. Tam jeho bórzy lepichu a ſ 6 měſazam ſaſtwa ſakłudźichu. Nětko ſajachu jeho we Winje jako dr. Langa, hdyž bě hiſchcze nia połnoſtnu holzu ſawjedł a wjele korchmarjow wukebał. Mjetſ tym ſo wukopa, ſo ſo tu wo wobſchudźerja jedna, kotryż bě pſched tym w Prahi a we Winje nałpomnjene Kópenickijadu wuwjedł.

Skażeny pachoł.

13lětny hólz w Planizach, kotrehož bě jako macź ſ rěſnikej pókłaka, pokradny ſtutemu měſacź njenjes ſe 648 hriwnami. S tutymi pjenjeſami jědźeſche ſ ſnatej ſwójbje do Raiſcheje Pruſkeje, hdźej jeho ſajacźku. Nimo draſty bě ſebi hólz też jedyn revolwer kupił.

Pſches 1000 marſchérarjow 18. haprleje w Budyſchinje pſchi 4. němſkim miſchtrſtwim marſchérowanju ſ waczokami 1937.

K jěſbje na koleſach „Barlin—Khocźebus—Barlin“ pſchichodnu njedźelu.

S wożebitym wocźakowanjom němſzy koleſarjo „jěſbje na koleſu“ ſa Barlina pſches Khocźebus wróczo do Barlina napſchecźo hladaja, kotrejž ſo jako prěnje wulke ſarjadowanje tuteho léta pſchichodnu njedźelu wotmėje. We hłownym łčwje koleſarſki ſ powołanja ſo powudaczu materiala wubědźowarſke kola ſeſtajeja. Na wobrazu widźimy prjedawſcheju amatérow Ruhlanda ſ Kólna (na lěwo) a Schilda ſ Kamjenz. (Schirner, M.)

Hłowny redaktor Marko Smolerſ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźeł a přiłopk Marko Smolerſ; za nawěſtki Pawoł Krječmař, wšitzy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolerſ. Cišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.

D. A. III. 1937 1812. — Tu khwilu tarifna liſtina čo. 6 płaći.

Mužace

košle
spódnje kholowy
štrykowane lacy
zwjetšne košle
pulowry
zoki

Bokelmann Nachf.

mějer Curt Müller
w Budyšinje
na Serbskich hrjebjach 2

Foto

**aparaty
přisłuški
pokiwy**

dostanjeće — Waše filmy a platy wuwiwa, wobrazy powjetša, wobrazki zholowja

Erich Winter

na Kamjenicach hasy, čo. 14

Natuš w Khróšćicach

poru a

runklicowe symło Eck

žołte a čerwjene Eckendorfske

Symjenja

picowańskeje a jědźnele morcheje,
běłeho a čerwjeneho kalu,
kuirěpy, Markstammkalu,
picowańskeho kalu, kórkow

■

karbolineum za sadowe štomy

■

sačkowy grót, Swedenreutski grót,
kałačkojty grót

Partumowe mróšadła

wuporuźuja a wohnewja tunjo
Fritz Hühma, Zwonk. Lawska hasa

Hdyž jutře njedźelu njewěsće hdźe,

dyrbiće hić, potom podajće so

k přiwitańskej hosćinje do Worklec

Tam dóstanjedźe dobre jědźe a připiki, derje a tunjo, po znatej hódnosći, kaž sebi přejeće.

Wječor we 8 hodź.

rjana rejwańska hudźba

Podwólnje přeporučietaj **Oskar Borsch a mandźelska.**

Dźiwadło nom. ezneho kraja

Telefon 3263

Hrajny porjad
wot 11. 4. hač do 18. 4. 1937:

Njedźelu, 11. haprleje, 16 hodź.
Etapowy znjeć
Posledni króć.
Wječor 19.30 hodź.
Kalení Luna
Opereta wot Pawoła Linki.
Posledni króć.
Póndźelu, 12. haprleje 20.15 h.
Olly-Polly
Opereta wot Walters Kollowa
Posledni króć.
Wutoru, 13.4., 20.15 h., kolo A a B
Korsika
Opereta wot Weisera, hudźba wot Moltkaua.
Prěnje předstajenje.
Srjedu, 14.4., 20.15 h. kolo C a D
Korsika
Opereta wot Weisera, hudźba wot Moltkaua.
Štwórtk, 15. haprleja, 20.15 h.
Zawrjene předstajenje.
Luboš na Skowronči hasy
Opereta wot A. Vetterlinga.
Piatk, 16. haprleje, 20.15 hodź.
Zawrjene předstajenje.
Sobotu, 17. haprleje, 15 hodź.
Zawrjene předstajenje
Etapowy znjeć
Wječor 19 hodź.
Zawrjene předstajenje
Petermann jědźe do Madeiry
Ludowa hra wot A. Hinrichsa
Njedźelu, 18. haprleje, 19.30 h.
Korsika
Opereta wot Weisera, hudźba wot Moltkaua.

Nowy transport rajtšporuskich

jałoicow a kruwow

dojědźe póndźelu, 12. jutrownika, a je płaćiny hódno w mojich hródźach **na předaj.**

Gustav Greibig w Supowje

Telefon Kumwald čo. 295

Hdźe?

daće swoje filmy, platy atd. ruče płaćiny hódno a derje wuwiwać?
Pola wosebiteho optikarja

Ericha Lenza

w Budyšinje
Hoźic hasa 21
Telefon 2184

Po zawrjenju kiamach tu knihe swoje fotowěcy proša do haka při mojich kiamach

ZEISS-TESSAR

Khorobna zawěsćerńja

za wšě powołanja pyta na wšěch městnych pilnych zastupierjow z dobrymi počahami. Zamołwjenja pod D 3 na wudawarniu Serb. Nowin

Poručamy so k wuwjedźenju

hłubokich wjerćenjow z ruku a mocu

k twarjenju studnjow, wodowarow kuzolniščow, wodowych powodow, instalacijow atd.

za wyšnosće, industriju a privatnych.

Wjerćenja kóždeho wumóra a hłubokosće. Wuwjedźenja, poradźenja a rozjasnjenja wotrjadniscy. — Žadajće doporučenja a płaćiznowe wobličenja.

Fa. Hermann Wagner

w Habrachćicach w Sa.

Specialny wobkhod za hłubokowjerćenja a twar studnjow Dołholětne nazhonjenja. Telefon hamt Nowy Gersdorf 2387

Na předań

Kruwy a jałojcy

z čelatami a ranca z dźesać prosatami su na předań

w Dalicach čo. 5

Hajny syny kóń

bruny walach, 4 lětny, je płaćiny hódno na předań. Hdźe? je zhonić pola gmejnskeho předsteličerja w Wochozach

Symjeńtn. běrny

„Ackersegen" a „Parnassia" ma na předań

bur Bartusch w Jitku

Běrny

ma na před

Rehlu w Hnalowje

Dźeńk k wulehnjenju dźeń stare kurjatka

běše Leghornske, Rhodelandske, kurotwinobarbne italske, čorne Minorka, Pekingske kački, Emdenske husy w kóždej dźělbje po přihodnych płaćiznach wotedawa. Wulehnjenja kurjatkow, kačkow, husacych jejkow so swědomiće a čiśće wuwieduje.

Gerhard Gneuß, pjerizinowe kubło we Małym Porchowje (Klein-Burkau) pola Biskopic.

Hdyž jutře njedźelu njewěsće hdźe,

dyrbiće hić, potom podajće so

k přiwitańskej hosćinje do Worklec

Tam dóstanjedźe dobre jědźe a připiki, derje a tunjo, po znatej hódnosći, kaž sebi přejeće.

Wječor we 8 hodź.

rjana rejwańska hudźba

Podwólnje přeporučietaj **Oskar Borsch a mandźelska.**

Julče njedźelu w

Herbskej grychće w Njebjelčicach

wječor wjesnjeje młodźiny

Započatk wječor w 7 hodź.

HALGASCH

(Neue Pilsner Bierhalle)

w Drježdźanach-A. na Wulkej Cyrkwinskej hasy 1 Mjeńšnu wot parkowniška Altmarkt

Pilsenske Urquell **Dortmundske Union**
Löwenbräu-S'. Benno **Felsenkeller Pilsenske special**

Wo přećelne wopytanje prosymoj **Rudolf Haschke a mandźelska**

Znate zetkanišćo Serbow

Fotowy dom Huth

Fotowe, projekcijowe a powjetšeńske aparaty, domjace kinowy a wšě wěcy za amatérske fotografowanje

mějićel Arno Lehnert w Budyšinje na Serbskej hasy 13

Wuwiwam filmy a platy, zhotowjam wotdaći wěcywustojnje a najspěšniše

Hypotheki

Požčonki

do 1000 hr. na 1. hypotheku abo na dobre rukowanje su k rucy. Zajimcy njech so wobroća na wudawarniu Serb. Now. pod D 4

Mały nawěšk . . .
wulki wuspěch

Blidne a tafłowe ruby

Zelene płachty Třěnja a čwjelki

Kurt Erler Žitne wiki 28

Spuščomne a dobre . . **časnik** kupuje pola . . . **časnikoweho Mokneho** w Budyšinje na Suhrelnskej hasy 20

Rjane serbske dopisnicy

dostanješ tunjo w Serbskej kniharni w Budyšinje

Wjele trjebanych wěcow

kiž sy z nowymi narunał, druhi pak by je hišće derje trjebać mohł, maš domach w swojim hospodarstwje. — Rjany pjenjez by dostał, je-li by je předał.

Předawaj a kupuj pak namakataj

so jenož w Serbach z nawěšćkom w Serbskich Nowinach. Jenož někotre dźesaćnowarje zapłaćiš za nawěšk a hriwny či wunjese předata wěc.

Möbel-Hesse

w Drježdźanach-A. na Różowej hasy 45
blizko Ammonskeje dróhi, zastanišćo elektriskeje čary 26

40 kuchinjow hižo wot 150.-
25 lehańjow wot . . 295.-
25 jědźernjow wot . . 295.-

Samsna blidarnja a sedlarnja

Założeny 1875 — Mandźelske počitanki so přiwitamja — Telefon 21 059

Dwě synej konjej do dźěła

lišku a čerwjeneho šumela (walacha) do jeno- abo dwojopřeženeho zapřaha, kaž też 2 oldenb. koni (kobłu a walacha) su płaćiny hódno za ratatarjow na předań w Drježdźanach-N. na Lipšćanskej dr. 8, prawy zadźel

Wše twarske maćizny

kaščiki za kwětki z asbestoweho cementa, zaručene njezhnijace
Xylamon drjewowy škit před hnićom, drjewowej waku, šwamej a njerodźi.

Volkmar Eckel & Co., G. m. b. H., Drježdźanska dr. 44. Tel. 2435

Šulske knihi

za wšitke ludowe a wyšše šule, serbske a němske, wjazane a njewjazane, wobstara, njeju-li na składze, za krótki čas

Serbska knihaŕnja w Budyšinje

Die neue elegante Blockmaschine mit zahlreichen Vorzügen

Zastupjeŕ

Pawoł Koreng

w Njebjelčicach

Schtó nam pscheda:

Neb. D. Jana Albrechta Bengela
schćěhdźesat wutrobne Ryeje. 1783

◆ **Rakładnik Serbskich Nowin** ◆

Barbiernja a chemiska čiśćernja

prjedy **M. Schubärth** mějićel Franz Janisch

Kěžorska dr. 10 podawa spěšnje derje a płaćizny hódnu. Tel. 3-78

Za wšu našej lubej zemrětej wopokazanu lubosć a česćowność wuprajam w mjenje wšěch zawostajenych

najwutrobniši dźak.

Běše nam z pokojenjom, nawědźić, kelko lubych je so z njej zjednoćenych čuło.

Psalm 62, 2.

W Poršicach, 9. haprleje 1937.

Curt Handrik, faraŕ.

Boschowe baterije za awta

Albert Lehner

w Budyšinje na Drježdźanskej dróży čo. 18 / Telefon 3311

Jězdne kola / šijace mašiny centrifugi / pisańske mašiny

Wuporjedźetaja

PAUL GRAFE w Kamjencu

Talstrasse 7 — Blizko kat. cyrkwje

Štóž

w „Serbsk. Nowinach" swoje twory njeposkića, nima kupcow abo je njewotbudźe. Tohodla njamóže nichtó, kiž ma něšto na předań, to bjez „nawěšća w „Serb. Now." činić!

Serbski lud twori

we swojej wosebitosći wulku swójbu. Štó může tutu swójbu lěpje hromadźe wjazać hač jenički dźeńk, kotryž hišće wobsedźimy, naše „Serbske Nowiny". W nich wšě radostne a wjesele podawki našeho luda zapisujemy, w nich pak też ze zrudobu spominamy na wšě Bože domapytanja. — Kóždy, kiž che dźěl brać na žiwjenju našeho luda, dyrbi naš dźeńk čitać. — Kóždy Serb dyrbjał sebi „Serbske Nowiny" skazać. To prajće prošu swojemu susodej a wšitkim swojim znatym, zo bychu sebi „Serbske Nowiny" skazali.

Po dołhim čežkim čerpjenju je Bóh, luby Knjez, wčera wječor derje wobstaranu ze swjatymi sakramentami, k sebi do swojeho njebjeskeho kralestwa přijał, moju lubu, swórnu mandźelsku, našu drohu mać, sotru, přichodnu mać, wowku a ćetu

knjeni Hanu Kralowu

rodź. Kubanec

w žohnowanej starobje 74. lět.

W Pěskecach, 10. haprleje 1937.

We hłubokej zrudobje
Mikławš Kral
z dźěćimi a přiwuznymi.

Khowanje budźe wutoru 13. haprleje dop. 1/2 9 hodź. na pohrjebnišću w Njebjelčicach.

Přiloha k čísłu 83

SERBSKE NOWINY

Sobotu 10. haprle'e 1937

Doma

M. Nawka.

Tak so mi nihdźe nihdźe njelubi, kaž mjez mojimi Serbami. Bohu dźak, njejsym z cyganskeje šlachty, zo bych wšudźe był doma. Wocygań a budźeš — Kajn! Njejsym z Judašoweho naroda, zo bych — swoju zbóžnosć na křiž zbiwši — sam po swěće so dyrbjał bić ...

K ptačkam zhladuju. Nazyma je nam z kraja wuhna, ze serbskich hnězdow a honow. Ale Stworićel je z nalěćom wjedźe zaso domoj. Kaž naše skórcy njedočakaju, zo mohłe so domoj nawróćić, tak je mi, hdyž sym khwilu na cuzbje pobył. Njeleći ptačk k nanej, maćeri — ale k ródnemu hnězdu, k ródnej zemi. Też mje človjeka wabi dych serbskeje zemički domoj, dych, kiž jenički mojim płucam tyje, kiž moju wutrobu sylni, kiž moju dušu křewi ... Dale mje su ptakow syły pobyłe, su mnohe wjacy hač ja nawědźała — a tola so jim po domje styska. Wěrju jim, a z radosću je domoj witam. Je jim doma najlěpje. Kak bych ja, rozumny človjek, hdźe druhdźe mohł być radši hač doma?

„Serbska zemja — statok mój!" Su mi powědali, kak su naši wótcojo na tejle pódze so zahnězdźowali, ju wobdźěłowali a skitali: kak su z potom a z krwju tutón kraj swjećili. Hdźež su woni po Božim wjedźenju domach byli, tam je też — wěrju — mi najlěpje być doma. A hdy by kraj serbski był najkhudši mjez wšěmi, za mnje bywa přeco raj. „Naš krajik rajik je" Ćišinski spěwa. Pražiłi wo žně Bože słónčko, praž: wšako na serbski praži kraj, a tajke słónčko znjesu. Wějełi wjelči wichor ze sněhom, njech wuje, duje dźě po Serbach, to sym so zwućił. Doma so ze wšěm ze wšěm znaju. Tu chce so mi žiwy być, žiwy jako Serb. A wumru-li, Božo, daj mi na serbskej wumrěć zemi — doma, zo mój proch wotpočuje z wótcami, zo nad mojim popjełom praži słónco, kaž wo žně, zo nad mojim rowom so Wichorec hólcy honja — žiwi serbscy hólcy.

Rowjency moji, potomnicy naši, swojich njebohich njezapomńće! Skitujće, haiće krai. zo zemrěći mohli w pokoju swój wěčny sonić raj. Hladajće so, zo njejabcy njestanu a wam z hrožitymaj wočomaj nieporokuja — njedźaknosć, njeserbskosć! Přetož chcedźa ležeć doma — wy čińće, zo zwostanu jich powostanki doma. A skutkujće, zo byšće doma na swojej zemi byli. Skutkujće, dźěłajće!

(Łužica 1908.)

Na was, hdyž spominam . . .

(Snop słónčnych, milinatych pruhow, w młhowinje roztřasuje x.)

Na was, dawne časy, hdyž spominam: kak wšitko hinaše bywaše!

Pót by znas so łał, skoro ničo njewidźachmy přez pót! A wječor, hdy by so směrkało, a njebjo by so čěrnomódre skloniło nam nad hłowami. a złota hłowa čerwjeneho słónca by zapadała k Mitočicam, a błędnyła by roztała ruda zerjow, a hlej, wječornica by so zaswěćiła frinkolata, a z myrjadymi bychu za njej hwězdy so wuprojiłe błyšćate na mlóčnu dróhu, na jeje błędy pas! A z połnym wobličom by měsačk so zjewił, jich pastyř lubozny, a swoje sonite swětło by wulinył na šěroki daloki kraj, a wot parneho słónca zwuwokošowana a přehrata zemja, by znasrěbanu čopłosć wudychowała do jeho khłodnišeho slěbora ... A aj, też nam so lóže wodychny a z hłuboka, z hłuboka — a hišće so na proh stupachmy w posleńcynych durjach, a na rozpalene čola kadźeše so nam mily dych zadrěmowaceje stwórby, a nimowólnje pozanđźelišćej so woči! Z nazdala wuměrachu zwuki pěsnje, a hišće raz nimo mje přeńdźe skónčeny dźeń, a widźach w duši, kaž bě wodnjo wšo . . .

Druhdy wězo też wječor dušaty wosta.

A k wječoru so murja twarješe, hrožaca murja. W dalokej dalokosći — z khwilemi pozahrima a ze seklu do spłóšenych, nabojanych hwězdźičkow zasapny. Zezastajachmy wuhladka, zawěrachmy wokna, wrótka pak a khěžu wotewrjene wostajichmy, k třěše přistajichmy rěbł a zdychnychmy: Budź nam Bóh miłosćiwy!

Přetož čežke hrimanje čehnješe.

Stawy běchu spróchne, zo padachmy, na město zmyteho potu a procha dobywachu so čerstwe kapki žahaceho noweho potu: ale zmužichmy so, a nutrnišo dyžli dosć často hewak hdy, Knjezej woprowachmy swój wječorny wopor. Jemu z dušu poručichmy, wosebje tónkróć najwažnišu należnosć: wšak dźě hrózbne bywa wjesnemu ludej hrimanje wo dnjo, čim bóle tu, hdyž so hotuje na nóc. W samej hródźi je njepokojno, kedźbliwje hospoza hlada, hač je skót wšón derje přiwjazany. K sykawje su wrótka jenož připrěte, nócny strażnik ma pilnu słužbu, mnohe wóčko so scyła njezawěra, a też my, kotřiž směmy, jenož dřemamy tu nóc.

Palitej nas z kochtami a słónčnym žahanjom ranjenej rucy a licy a šija, a ze šćernjemi štapanej nozy, a zapoćeni, a pić so nam chce — wijemy so we połspanju na zasłużenym łěhwje a storkamy so z čežkim posleśćom. Wšak z wokneješkom zabłyskuje, a wótrišo, dale bliže k wušomaj bluke bubotanje rěči. Njewjedro bliži so. —

Nadobo nas wołachu. Běchmy krućišo zdrěmnyli, jako cuzy hładchmy před so, a wokoło so do husteje ćmy. W tym też zahrimny, rjekł bych, kaž bjez hłosa, a běchmy dowołani. Wótry, žehliwy zabłysk nam zaswěći, zo bychmy najnuznišo so zwoblekać mohli. Hižo smy deleka, sklakawši so wokoło błida, ke kotremuž nas wječor hišće wjedźechu boże dary a na kotrymž so nětko mutnje swěćka swěćeše.

Njewjedro je tu. Wšě žiwjoły w rozputanju rěča. Wowka je mje wučiła, zo hdyž brimota: zo Bóh swari. Wěrju. Haj, budu lěpje maćeri posłušny. Wrjesk wrjeska za wrjeskom. Jako bychu na Pančie ładku z łatami, z deskami mjetali. Wokna rža a lětaju a w jenym płomjenju steja. Po hłuchim ćěsnym třěskanju so zezad Křižnika bubotanje za naše huna wala, a z přiwalom wodow so njebjesa torhaju. Mamy wuzki kamjeńtny dwór, mamy zyhelowe třěchi, to je harmonija ... To mi z njebjes te žołmy za mirutu lěpje wšo zmyja a zmjetu, hač ja z 'kośćom dokonjam za cyły sobotny wječor. Haj, duch je zwólniwy, ale my smy kipri, a hižo je po pobožnosći, a hižo zaso horliwišo so modlu, přetož smy tu šesćo, a přikłady čahnu.

Nahle sćěhowaše surowy hołk. Zmysły tohu njezapřijachu. Widźenje a słyšenje kaž wokhromi. To je jako byštej z jednym strašnjenjom so zatrašej njebjo a zemja a z jednym wohnjom splunyłoj, so zapaliło. Bože njewjedro je dyrił.

Bohu budź dźak: njehě pola nas ani wo wsy. Wjeršk je překročeny, kontrola zaso dycha. Kajkim strachom je nas Bóh wukhował! Nan tak často po nocach jeźdźi. Zo jeho nam do časa přiwjedźe! Błyskało a hrima so hišće, ale hižo w rękach wody, kiž z njebjes so sypaju, rozpluwaju žiwjołow dźiwje mócnosće.

Nichtó pak njezamóže lěpje naše kamjenje wuwyć, hač boži dešć, a jutřo budźe sobota!

Na, Arnošto, su će přiwzali?

(Wobras je wžyn.)

Bowš kowž! — to je cźi dźěło ja nascheho listowcho dźenja dopołdnja! Dundyr njechaf! Tajkaje khromada sapižanych listow na nimale wschitkich wjesnych pachołow a młodych muži! Lědma je po wžyn wokoło, sapoczina so wołanje wot jeneho statoka k druhemu, psches płót a dróhu, na dróhy a na wžyn. „Dyrbiłch ty też na měru?" — „Sso wě!" — „A ty też?" — „Sso ńamo rosumi!" — „A kak dha je ł tobu, Pětrje?" — „Schto dha ńej myślitsch, ńym też pódła!"

Na wěcźe, to budźe rosmołwa a powědańje zyły ńaj na wžyn. Kaž je ńtschećeć, je jich na . . . zecźi muži, kiž dyrbja na jenym dniu we wobadnej wžy so chromadźicź. A to niebě hischcźe dosć. Dokelž nasajtra dórdźe sscho kopica listow. Na wěcźe, nětko pak na to kedźbujcźe, so po jenym na měru njepóndźemy, niz fódzy kaž dńe — jedyn na koleśu, druhi pěchi, tśeći ńnadź na motorstkim abo hewak nětajkim wosnble. Potajkim, ł toho ničźo njebudźe. Schromadnje pódźemy na měru w porunku a porjadu! S cźahajej harmoniku prěcźu, kaž je bo wójnu bńe. Schto dha tajki kuśt harmoniki sa telko ludźi? Bai wschak! Dundyr a doria! — tajkeho dnja ńnydom sscho njedożiwimy. Wo'mjemy naschu wokolnu ćapaku, jeli dwacźe wědźeć, moji ludźicźka. Tych schtyri abo pjeć krosćow, kotrej na kóždeho pschidu, schto je to dale na tajkim wažnym dniu! Ssy błyschał. Handrijo, wjmi tola wěaku krućje do rukow a ńarjaduj ju. Hewak ł toho ničźo njebudźe — wjele hłowow, wjele myślow.

Handrij njeda ńej dwójcy ćapacź. Na utym dniu — to wschitcźy wobdźělnjeja ńraja — dyrbi ńma wjeń so ńschacźcź a ćlumwacź. A tuž je wokoło ńdźiłt po ńerach, je jich bromadu ńwjedź, tej dha ńpacźiju so ł nimi dojedna, ńamo ju wo tolej ńtócźi. Na puću mjes polemi njetrźabaja njeźa tak jara pikacź, jenoż tu je wžyn won a tam do wžyn nuts.

A nětko tu tuto wažne ranje bě, moje ludźicźka! Nimo je mycźe a płukanje w ćuwańschich wańach wcźert wjećjor, nimo hromadźenje taikich a hinaschich wupoćamow, nimo posprytu w ńbidowaniu kolenow doma psched hładadłom a wschě myślicźki młodych ćhadłow, ćak to wscho budźe. Sestupawschi so we wjeselej mušli psched korcźmu, njeje tu nichtó wjacy ńam sa sebje, ale je ł jenym rańom dźěł ańka. A Handrij cźini ńwoju wěc wubiernje, je nětko ł heimanom, dorbja so ńestupacź, ńměrom ńtacź, so ńriadowacź, na prawo wobroćicź a hišo

---

M. Kral:

Stawizniske powěśće z našich serbskich wsow

Pokračowanje: **Hlina.**

W lěće 1683 hódnosćichu w Hlinje bura po 200 tolerjach, połbura po 150, wulkozahrodnika po 75, zahrodnika po 50, małozahrodnika po 30, khěžkarja po 20 tolerjach. To pak njebě płaćizna, kotruž měješe ratać dać, hdyž chcyše tajki statok přewzać, ale štož bě po robotach a dawanjach knježkej hódny.

Tehdy (kónc 17. lětstotka) měješe robośić wob tydźeń bur 3 dny ze zapřahom a 3 dny z ruku, połbur 3 dny ze zapřahom. Wulkozahrodnik měješe wšědnje z ruku robośić a k mlóćenju też žónsku na robotu póslać, dostawaše pak w lěćnym času jědź. Zahrodnik wob tydźeń 4 dny robośeše, tehorunja małozahrodnik. Khěžkarjej trjebaše jenož wěste dny na robotu přińć, dalše dny so jemu ze mzdu narunachu.

Hač do započatka 19. lětstotka so knježe kubło serbskim buram přenaješe, kaž so to druhdźe też stawaše. W času Napoleonskich wójnow bě Serb Bětnař z knježim najeńkom, kotryž móžeše so derje z kozakami zrěćeć. Wjesnjenjo po njcho póslachu, hdyž do wuzkosćow zajědźechu. Hdyž buchu wojacy njeśerpliwi a chcychu ke kručišim srědkam přeńć, přeskoći dołhi muž rěku, a překwapjeni wojacy dyrbjachu dobre słowa dawać, zo bychu znajmjeńša něšto docpěli. Pomjeńšichu swoje žadanje abo dachu sebi doréćeć, co ničo wjacy dostać njemóža.

W Casopisu Maćicy Serbskeje, l. 1894, wozjewi dr. Pilk mjez druhimi mjenje Hlinjanow, kotrejž je w Drježdźanskim statnym archiwje w pismje z lěta 1484 nadešoł: Jan Nowak a Hans Wilk (Wilg). Sto je z tutymaj přěnimaj znatymaj Hlinjanomaj było, njenaspomni.

Lěta 1782 so „Budyske Powěśće" (Budissiner Nachrichten) założichu a jako tydźenik wukhadźachu. Wot teho časa mamy někotre drobne powěśće feż z Hliny.

5. meje l. 1794 pozběhny so wulki wichor, kotryž powróći wulku knježu wowćerńju, bróžeń a wětrnik.

5. decembra 1802 zniezboži wobydlef Handrij Kuchař. Wón bě na směrkach po wodu do réki šoł a so, dokelž mało widźeše, wobsunył a zatepił. Njedźiwajcy wšeje nałoženeje prócy so jemu žiwjenje njewróći.

L. 1806 měješe Michał Mróz w Hlinje dwuposkhodne khěžu na předań.

L. 1807 so njemandźelski hólc służownеje dźowki Wendlerec naspomni, kotryž je z druhim prošeńskim hólcom wokoło dundał. Posledniši bě w Horniej Wólšinje w Rózborskim wokrjesu woheń założił.

L. 1811 wozjewi zahrodnik Jurij Lik (Lücke) w mjenje swojeje maćerje, zo je na předań małe zahrodniska žiwnosć po Handriju Sewcu, wobstejaca z 5 kórcow pola, 1½ kórca łuki, 5 krutow a 4 kórcow přikunjenych leżownosćow.

W lěću 1811 so 10lětny syn małozahrodnika a přisudnika Jurja Dučmana w Nowym haće tepi, hdyž chcyše swoje kruwy z njeho wuhnać. Při pluwanju běchu jemu mocy wušle.

L. 1814 bě (robośańska) wulkozahrodniska žiwnosć čisło 12 ze swobodneje ruki na předań.

27. septembra 1814 je so w rańšich hodźinach knježi hejtman Jurij Bellmann wobwěsnył. Hakle popoldnju jeho namakachu.

W nocy na 8. januara 1816 je so khěža wudowy Hoptmannoweje wotpaliła.

12. měrca 1812 wozjewi wjesne sudnistwo, zo ma so předołżene połeńske kubło Handrija Žida předać.

28. novembra 1819 wudyri woheń pola połbura Jurja Žida, kotremuž so domske a hródże spalichu. Pola susoda połbura Jana Rychtarja, z přimjenom Měrćink, wotpaliješej so kruwarńja a konjeńc. Jeho statok měješe so po wozjewjenju wjesneho sudnistwa z 11. měrca 1820 přewulkeho dołha dla předać.

13. decembra 1821 namakachu w nocy w 11 hodźinach pod wětrnikowej horu na Malešanskim puću morweho wotročka Bukojnjanskeho bura Bartka, Jana Bohuměra Kowarja (Schmidtwa) z Budestec. Bur bě jeho ze žitom do Malešec póslał. Najskerje bě pohonč ducy domoj wusnył a spicy z woza padnył. Při tym běštaj so konjej spłóšiłoj a jeho, kaž słědy na puću a rany na jeho ćele pokazachu, kruch po puću wlekłoj. Konjej běštej so samaj z wozom domoj wróćiłoj.

4. julija 1823 ćehnješe přez Budyske strony ćežke njewjedro. Ze sylnym dešćom a krupami nasta wjele škody. Z krupami wosebje škodowachu Hlina, Hućina a Malešecy.

Z Rakojd, hdźež bě z najeńkom burskeho kubła był, přičahny 1815 do Hliny Jurij Brozk, nan Malešanskeho fararja Handrija Brozka. Wón bě tam hišće l. 1826 žiwy.

Dalše drobnosće dopisować njemóže podać, dokelž w tutym dźěle hišće dale pokročił njeje.

Přez rěku wjedźe wysoki betonowy móst. Prjedawši móst, ze sylnych dubowych tramow twarjeny, poskićeše zajimawy napohlad. Připódła je brodźišćo wostało, přez kotrež něhdy puć wjedźeše, snadź hišće 1850.

Při rěcy niže wsy steji stary kamjeńtny křiž. Ludźo su Hanje Naumannec, kotraž je ka-

dże po puću cźinyda—humbdara se wuzy won. Noty njeźiu śej heryn hakle źobu wśali, te por pokhodow, ach, śchto dha śej muśliśe, te woni śchkrjebotaja a duja ſ hlown do rauśchenho powdtru, kaź njebu ſa nich niczo dale bnlo. A tón bubnowar, hólzn, tón pjerje, śchtoź kola wudźerźi. A teź śchdroki kożany riemień pśches ramjenia, hleiśe, kaź źo jemu wjedrowym khornar ſe śchije dreźe! Ale na jene waśchnje maja źo heryn dźenśa najrjeńścho, so mohł jim runjewon ſawdźeć. Móźa źo mi a tebi niczo tak rjenje do korczmy ſydnuć a njetrjebaja źo cźelnaſy wuźiźkać. A runje te młódśiche lětniki, kotreź tajke neśćto njeźu nawédźili, śej wśchitko cźeźo pśchestajeja.

Ale hdyź ſ wźy pśchiźdźe, mój jejdnrko nź, je wścho pok tak śić. Tu njeje dotheho cźakania a pimplenja. Hdyź cźe ſ druhimi ſawotaja, potom rěka tak khěts hacź możno ſ klunkerami dele a je trochku bromadźe ſkkaśeć, ſo je potom śaźo namakaśch. A śpěśchnje, trochu ſa źobu dyrbi wścho hicź, ſo śaźo druhy na rjad pśchiźdu. A prjedy hacź źo dohladaśch a ſayła tak prawje ſ rośumej pśchiźdźeśch, dha źu hižo wotwaźenu a na wśěź waśchnje wumérjenu, źu kolena ſhibować, kaśchlowaś, liczźu cźitak a wścho możne, to źu cźe wobmaśaći, wobkłepaći wobźuźkiliś atd. Sy hižo pśchi ſywej drasćje a nětko na tym ſaleźi, ſo źwoje drahy woprawdźe dojtanjeśch. Dokelź mjes tym je ſo hižo ſaźo dwanaćze druhich ſwobłekało, roshotowało a pśchi tym wśchitko dohromady ſmjetało, ſo źu woprawdźe wjeśeły, ſo ſ tuteje hromady kała a rěpy ſywe drahy dojtanjeśch.

Kaź ſóń je cźi wśchitko bylo, hdyź woprawdźe śaźo ſ hudźbu mjes polemi domoj cźehnjeśch. A nětko,, mój ludźiczka, hakle rosdźi pornjo dźenśnišchemu ranju ſaczuwaśch. Dokelź nětko je wśchitko nimo, nětko je myśliczka zdy hinaſycha hacź dźenźa rano. Spěśchnje bo dźa, mój herzy, niebudźeśe tak kni, niz tak dołha pośaśtawaćʒ! Dopśchidośtanjeśe wotwitkowany toleć hišchcźe ſ tomu. Ale pišťaś dyrbicźe, śchtoź hlaćh dobjeźi, wy bratśja Laśowźy!

To rěka, niz bo cźepla dobry bycź ſ wojakam, kaź źu prjedy druhdy razwawje praiili a jemu wumjetowali! Jenu dobru jenku a niz niehódnu pienku! Druhu zenśuru mam! A byrnjeź teź śiećа bnła, ach, śchto dha śej mnśliśe, je hišchcźe tohodła wścho możno! Śeźe dha widźeli, kaź śchtabowy lékaŕ abo śchtoź hewak bé, taź ſpodźiwnje piśaśche, dźerźeśche piśaź mjes śieźim a śchtwórtym porśtom? A śe widźeli, kaź kośćatu Nimaźu Wojśech je? Dźéźi lube, śchto je cźłowjek, hdyź je naśi; ani śchanćto niemóśći śej do śaka tnknuć! Khóts draćʒ, dha tola śaźo ſapiśaśe, wy herzy, wy hlach pśuwarźo! Hižo wot naśdala dyrbja naź pśchikhadźeć ſtnśchcź. Hleiśe, dźéźi bźa hito napśchećźo, ſyła wjeź je mohli a ſpěśchnje na nohach. Na wěśće, je dźenśa hišchcźe nětchto dočźakamy! Naiprjódzy pośchehniemy po wźy wokolo a potom hakle do korczmy. Śo tola nichtó domoj njepójdźe!

Hdźe teź to, na tajkim dniu njebudźe źadyn njeźwérny. Ani jedyn nieje domoj śchok. Wjśeśeli źu anticźke popoldnio hacź do póśdneho wjećora. Jutśje bu dźemy śaźo hnój wośaćʒ a blidaricź, muku śmećʒ a kowaricź a póndźemy wśchitći na ſwoje dźéźo. Jutśje ſtajimy tódźy śaźo ſwojeho muźa, na tym niejmé falowaćʒ. Ale dźenźnišchi dźeń ſtuśćha nam, ſtuśćha wojeśitwu! Dale, wy herzy, dale, wupiśe a ſapiśkajśe prawje rjany pochod! Prośchu, knjes korćmarjo, tu ſteji pśched tobu woźaſ! Mam druhu zenśuru, hacź wérišch abo nić! Kedźbuj, hdyź potom wśchitzy na dowoł pśchiźdźemy!

A dźéźi ſteja wonka pśched korćmu a wjeśeła ſo cźaneje hudźby a wjeśeśeje mnśle nowopjeczenych rekrutow, na jich śpěwach a na tón dźeń, hdyź ſamł na méru póńdu. A ſony pśchiźdu wotpjet pohladaćʒ, hacź muźoſo ſkoro domoj niepśchiźdu. Ale ſ tymi bratrami njeje dźenźa ſaneje rěcźe, cźi ſwjećźa pjecźa a maja ſwoje wojeśtwo we ſkowje. Njech ſo wjeśeła! A ſyła wjeśka ſ nimi!

Robinson

Stara, ale staźnje nowa stawizna.

(Pokračowanje.)

Sedmy wječor.

Nan: Robinson spaše hač do swětłeho dnja. A jako wocući, stróži so, widźo, zo běše tak pozdźe. Wón so ruče zhraba a chcyše na hońtwu wuńć. Ale jako hlowu ze swojeje jamy tykny, sćeže ju ruče zaso do njeje, přetoż wonka so tak dešć liješe, zo njeběše žanych mysli na wukhód. Wón wobzamkny čakać, hač dešć přestanje. Ale dešćowac so njepřesta, a dźěje wón čakaše a bóle so dźěše. Teź blyskaše a hrimaše so tak žałostnje, kaž hišće njebo nihdy widźał a słyšał. Cyła zemja rześe a jeho čmowa jama bě z khwilemi cyle rozswětlena, a hrimanje so wot jeneje hory k druhej znošowaše, zo rženje žaneho kónca njeměješe. — Dokelž njebě Robinson žaneho rozwučenja wo naturskich (přirodnych) wědomstwach dostał, so njewjedra jara boješe.

Jurij: Čehodla to?

Nan: Ja njemóžu prajić, čehodla; ale wón so tak boješe, zo njewědźeše, hdźe dyrbi so zatyknyć.

Mać: Khiba zo je so bojał, zo jeho Bože njewjedro zarazy?

Nan: Je možno, zo je so teho dla bojał.

Jurij: Ja wěrju, zo su njewjedra jara wuzitne.

Nan: Haj, to su. Njejsće hižo wobkedźbowali, kak je po njewjedrje powětr rjany a čisty, kak po nim na polach a w zahrodach wšitko wjele lěpje rosće, a kak su ludźo a skót, štomy a zela po njewjedrje wokřewjenu? Robinson njebě na to žeńe kedźbował a tohodła wo tym ničo njewědźeše. Sedźeše nětko w najdališim a najćěmnišim kućiku swojeje jamy a dyrkotaše na wšitkich stawach. Mjez tym pak dešć přeco jenak šučeše, błyskł so palachu a hrimanje rżeše. Hižo běše połdnjo a njewjedro so hišće njeskónči. — Hłódny Robinson njeběše; hłód bě jemu hroza zahnała. Jeho pak čwilowachu hrozne mysle. Wón sej mysleše: čas je přišoł, hdźež Bóh luby Knjez moje hrěchi khłosta. Wón je swoju wótcnu ruku wote mnje wotewzał; ja dyrbju kónc wzać a njedyrbju swojeju lubeju staršeju wjacy wohladać! — A hdyž bě so z tajkimi myslemi dołho bědźił, zasta so dešćować, błyski přestachu a hrimanje woćichny; a Robinson dosta nowu nadźiju a dychaše wjeselšo, přimny sekeru a chcyše wuńć ze swojeje jamy. Ale w tym wokomiknjenju zarża jeho hora, zo so wšitko zatrase, a wón połnješeny k zemi padże. — Bože njewjedro bě do štoma dyrilo, kotryž wyše jeho jamy steješe a za kotryž měješe swój rěbl zwjazany. Robinson leżeše někotre wokomiknjenja pohłušeny, potom pak so zebra a hladaše třepjetajo wokoło, a widźeše, zo bě njewjedro do štoma wyše jeho jamy dyriwši jón rozšćěpjo a wulki kruch wot njeho dele cisło, kotryž před jamu leżeše. Teho so stróži, přetoż za čo dyrbješe nětko swój rěbl přiwjazować? Běžeše won, zo by sej njezbože wobhladał. Ale štož wón za njezboże měješe, běše jeho najwjetše zboże; přetoż štom bě nakażeny a prochnawy a bě so wot njewjedra zapalił a paleše so hišće. Połny wjeselosće lězeše wón po rěblu ruče horje a wza sebi žahle kruchi drjewa sobu dele, přikładowaše suche hałožki a lišće a duješe, hač so woheń z płomjenjom paleše. Potom zaléže zaso horje, wobhlada a hasny žahły zdónk, a spózna, zo móžeše hišće dale swój rěbl za njón přiwjazany měć.

Z teho podawka Robinson spózna, zo so też Bóh luby Knjez w njezbožu za nas stara, a zo poprawnym žane njezboże wot Boha njepřińdźe, ale wšitko, štož wón dopuści, dyrbi człowjekam k lěpšemu służić. Robinson měješe nětko woheń, kotryž sebi njebě mohł přjedy z wulkej prócu zadźěłać; a to jeho wutrobu z dźakom k Bohu napjelni.

Dokelž njeběše Robinson dźens hišće ničo jědł a wčerawše syre mjaso jemu tola njebě prawje słodźało, wobzamkny nětko pječeń pjec. Wón wza swoju wčerawšu rożeń, powésny na nju druhi kruch mjasa wyše wóhnja, wobroćeše potom mjaso a wobliwaše jo druhdy z wodu. Wodu k wobliwanju swojeje pječenje bjerješe z morja, dokelž je woda z morja słona; a tak bu jeho pječeń też poselena. Nětko so zydny Robinson k jědźi. Wjeselosć bě wulka, z kotrejž wón prěnju častku mjasa do rta tykny; a z horcym dźakom k Bohu wuźiwaše tule jědź. Při jědźi teź na to myśleše, kak by swój woheń zdźeržał, zo by jemu zaso njewuhasnył.

Njedaloko Robinsonoweje jamy steješe kruch skały z hory, a spody teho krucha bě zemja sucha wostała, hačrunje bě so jara dešćowało; tam wobzamkny Robinson sej wóhnišćo sćinić. Haj wón hišće dale myśleše; wón chcyše sej tam kuchinju natwarić. Hliny měješe na swojej kupje dosć. Wón sebi tón cyły blak wobhlada a widźeše, zo ma jón cyły wurunać, też kruch do zemje ryć, zo by sej jón wobšerniši sćinił; a to wón hnydom započa. Ryješe ze swojimi wustrjacymi skorpiznami a mjetaše zemju preč, a potom běžeše po hlinu a nošeše ju domoj na hromadu.

Při všem dźěle běše so wuhłódnił; tohodła wobzamkny swoju pječeń dojeść. Při jědźi dźeše sam při sebi: „Ach, kak zbožowny bych był, bych-li jenož jeneho człowjeka při sebi měł, a byrnje najkhudši prošeŕ był, zo mohł jemu prajić, zo mam jeho lubo, a kiž by mje też zaso lubował; haj, hdy bych jeno skludne stworjeńčko měł, psa abo kóčku, zo bych mohł jemu dobrotu činić; ale tak sym cyle sam, wotdźeleny wot wšitkich ludźi; to je zrudnje!" — A wón pomysli na to, kak je so doma husto ze swojimaj bratromaj wadźił, z druhimi towaršemi so bił a njeśćerpny k nim był. „Ach", wobžarowaše wón dale, „bych-li nětko při nich być mohł, abo woni při mni, kak zwólniwy, kak luboćiwy a přećelny chcył ja nětko k nim być; ja nochcył so nad nimi wjećić, ale chcył wšitkim dobrotu wopokazać a jich z tym nuzować, zo bychu mi też dobri byli. Ale nětko je mi tajki rjany čas čeknył a ja njemóžu nikomu žaneje luboście wopokazać!"

Dokelž bě swětło a hišće zahe so lehnyć, wobzamkny Robinson hišće něšto pjerśe wumjetać, hdźež chcyše nazajtra swoje wohnišćo lěpić. Wón wza tohodła swoje wustrjace skorpawy a ryješe. Dołho njeryješe, přińdźe na twjerde. Wón sej mysleše, zo tu kamjeń leži a chcyše jón wuwalić, wothraba tohodła pěsk z rukomaj a wuwali kamjeń, wulki kaž hłowu. Ale kak so dźiwaše: tón kamjeń bě čiste złoto.

Jan: Dundyrske tola! što nět?

Handrij: Nět je Robinson bohaty!

Jurij: Tón ma tóla zboże!

Hańžka: Nětk móže sej Robinson rjanu drastu kupić, móže sej khěžu natwarić; móže —

Michał: Haj, to by mohł, hdy by na jeho kupje što što na předań měł.

Nan: Potajkim jemu jeho wulke bohatstwo nic njepomhaše, dokelž jo njemóže nałožić. Wón so tehodła nad swojim bohatstwom njewjeseleše, ale wali z nohu swoju złotu kulu na bok a rjekny: „Leż tu, ja ću trjebać njemóžu; hdy bych sej radšo sekerku abo jenož nóž namakał!" — Wón wostaji swoju złotu kulu a dźěše so jehnyć. Słónčko bě so dawno skhowało. Měsačk bě zeskhadźał a świećeše do Robinsonoweje jamy; a to jeho bóle zwjeseli hač jeho złota kula.

(Pokračowanje sćěhuje.)

---

mjentne kříže a křižne kamjenje Budvšina a wokolnosće fotografowała a w pěknym zešiwku wopisała, powědali, zo je tu general „z wójny" — mjenja 1813 — swój row namakał. Kamjeń je wězo wjele starši a dopomina na njeskutk, kotrehož dla je jón skućeć před lětstotkami měł wudźěłać a postajić dać. Lěta 1813 tam žadyn general nieje padnył.

Zafarowana je Hlina do Hućiny. Tam też khodźa Hlinjanske dźěći do šule. Sćežka wjedźe přez Kopalinu a Hućinjanski knježi dwór, jězdny puć pak přez Rudle (kefki) na Nižćansku dróhu do Hućiny a je wo połojcu dlši.

Lěta 1875 měješe Hlina 46 čisłow, a 220 bě wobydleri.

W naléću 1882 wućahnyštej z Hliny swójbje Hańšec (Handrij H. a Jan H.) do Ameriki a zasydlištej so pola Giddingsa w Texasu, 200 km wot brjoha Meksikanskeho zaliwa zdaleneho, njedaloko rěki Colorada a železnicy, kotraž z Galvestona wot zaliwa na Georgetown do kraja wjedźe. Tamni Serbja hišće we wójnskim času na dominzu spomináchu.

Z Hliny pokhadźa sćědowaca bajka wo wódnym mužu. Tam běše muž, kiž rad ryby loješe. Něhdy dźěše, kaž hewak, ze syću, sačkom a z wudami k rěkam wyše Hliny, kiž so „Kadołby" mjenuja. Bě wokoło připołdnja, a sačk bě hižo khětro połny, dokelž měješe naš rybak tón dźeń wosebite zboże. Naposlez pak wućeže hišće njemóžnje wulkcho karpa, ale tón wopuše njeměješe! Njedźiwajcy teho jeho zbožowny rybak do sačka tykny, čisny sačk na ramjo a woteńdźe. Mjez tym pak bě runje połodnje, a ryby so k wobjedu wolachu. Woda so dźiwnje hibaše, a nastá pluskotanje, a ryby sebi přiwołachu: pójće! pójće! pójće! Jako běchu w hromadźe, so přeličichu, zo bychu wědźale, hač tu wšitke su. Z dobom pak so poča wołać: „Wulka ryba bjez wopuše, hdźe ty tola sy? Wulka ryba, bjez wopuše, hdźe ty tola sy?" A hlej, tuž so ta wulka ryba bjez wopuše w rybakowym sačku z hłosom wotwoła: „Ja sym w sačku při šćipatym račku! Ja sym w sačku při šćipatym račku!" Rybaka přewza hroza: wón čisny sačk z rybami a rakami do wody a čérješe domoj. Wědźeše, zo bě wódneho muža samoho w sačku pomél. Wódny muž wšak so we wšelakich podobach pokazuje. Do tamnych rěkow a wokoło připołdnja pak nas rybak ženje wjacy do rybow njeby khodźił. Zdrapany hlada so černi a wustróžany wódneho muža.

Z Hliny je njeboh Drječinski wučeŕ Rostok wokoło 1886 sćěhowace leżownostne mjena napisał: Smochnač, teź Mochnač (1503 mjenowany hat Mochnica?), pola. Jězor. Kowaŕka. Přitoki, łuki. Prěni, druhi, třeći šlag. Na Wokec. Brěžynki. Małoh Budyščanska łuka. Na łukach, pola. Přiwćanska luka. Sibjeńca. Přiwćanski hat. Budyšinki. Lada. Borščanki. Nowy hat. Stary hat. Rudle, kefki. Wětrnik. Pola Wětrnika. Na kopanach = Kopaliny = Koppelhutung. Wjesny dźěl na Kopalinje so na khartach (1 : 25 tysac a 1 : 100 tysac) mjenuje Klein-Gleina.

Wot lěta 1910 přeprěkuje Radwořsko-Wósporska železnica Hlinjanske hona. Zastaniščo za jězbu do Radworja a Budyšina maja Hlinjenjo ze susodami z Hućiny, Brězyny, Załhowa a Małešec na Brěžynjanskich leżownosćach při Niżćanskej drózy. Je něhdźe 1,5 km zdalene. Štóž chce wobłubjeny Wósporski hermank wopytać abo sebi na Lubijsku horu wulećeć, přistupi na něšto dalšim Bartskim dwórnišču. Wirtowy projekt, připrawjenje Holborki za łódźnistwo („Schleuse und Kraftwerk wird neu dort erbaut aus schiffsfrachtbeförderten Quadern") so wšak hišće do skutka njeje stajił. Snadź hišće khwilu bjez teho póndźe.

Na wopaćnu adrešu. Pśchi ſwjedźeńſkej hoſćinſće rěcźeſche wśěm tnjes. Hdyź ſe pot hodźiny rěcźał a ſo na dalſche pot hodźiny pśchihotowaſche, wobroćił ſo hóſći a tnjeni k ſwojej prawizy a ſchepśaſche: „Njehodźi ſo nicźo cźiniś, ſo-by tutón muź mjeńcźał?" — „Njewěrju" praſeſche tnjeni trucźe a ſo pośmjewdźało, „ſym ſo pjatnacźe lět podarmo wo to próśowała!"

Hospodařski kučik

Topołowe drjewo je wužitne

Němska zapałkowa industrija přetrjeba lětnje na 80 000 rm topołoweho drjewa k zapałkam a tyzkam. Prjedy bě so k tomu drjewo z Ruskeje a z baltiskich krajow dowožowało. Wot někotreho lěta pak so wětša zapałki z wjetšeho dźěła z němskeho topołoweho drjewa dźěłaja. A w přichodźe budźa so wšě dobre topoły, kiž so wob lěto pušćeja, za dźěłanje zapałkow wužić. Hdyž wobmyslimy, zo so w Němskej kóžde lěto 120 miljardow zapałkow nadźěła, potom dowidźimy, zo je tale industrija dosć ważna. W prawych lěsach wšak so topoły mało sadźeja. Zwjetša namakamy je při pućach, w alejach, na brjohach rěkow, na łukach a druhdźe. Wšelacy wobsedźerjo pak hišće njeznaja hódnosć topołoweho drjewa, a tak so potom huščišo stawa, zo tajke drjewo k tepjenju wužija, město toho, zo bychu je industriji předali.

Zapałkowa industrija kupuje přede wšěm **čorne topoły a kanadiske topoły**. Jenotliwe kruchi dyrbja pak znajmjeńša 2½ metra dołhe a na ćeńkim kónci nanajmjenje 25 cm tołste być. Drjewo dyrbi rjane rune a bjez wulkich sukow być a njesmě też nahnite blaki měć. So wě, zo so też drjewo, hdyž su brunki abo čerwje točile, k zapałkam wužić njehodźi. W poslednim času pak też wšelake druhe industrije topołowe drjewo bóle kupować počnu. Tohodla so radźi, zo by so zaso wjacy topołow sadźało. Topoł dźěn też tójšto spěšnišo rosće hač druhe drjewa. Stóž ma topołowe zdónki na předań a traš njewě hdźe z nimi, móže so direktnje wobroćić na Zündwarenmonopol-Ges., Berlin NW 40. Herwarthstr. 30, tam wšo bližše zhoni.

Też lěsne worješki su dobre

W poslednim času so pola nas sadźenje worješnow jara spěchuje. A to je derje. Tola na lěskowey njedyrbjało so pódla cyle zabyć. Zo hdźe někotre lěsne worješiny sadźa, ženje ničo njeslyšimy. So wě lěskowe njeposkića nam nihdy tajke šwarne drohotne drjewo, kaž prawa worješina, tola za plećene twory so też jeho drjewo derje wužić hodźi, a je-li tołše, też k topram.

Naši prjedownicy su sej lěsne worješki bóle wažić wědźeli, su je też lěpje k jědźi, wuživali, hač my dźensa. My jim dźensa jenož wokoło hód trochu kedźbnosće wěnujemy. A tute worješki potom hišće z wukraja kupujemy, hačrunjeż też w domjacych lěsach dosć worješkow narosće. 25 000 tunow lěsnych worješkow smy loni z wukraja dowjezli, za to smy na 23 miljionow hriwnow zapłaćili dyrbjeli. 18½ milijonow hr. je dostała Turkowska, přez 4 miliony pak Italska.

Hač by so też tudy hodźało, něšto tych žadnych devizow zalutować? Zemja a póda so za to žana přewostajić njehodźi, mamy jej bjez toho hižo tak malo, a Němcy hižo njewěźa, što prjedy sadźeć a plahować, přetož trěbne je tu takrjec wšitko. Tola w našich lěsach je dosć městna za podróst, k čemuž so lěskowe derje přihodźi. W Jendźelskej lěskowe też we zahrodach mjez sadowe štomy sadźeja, na kórou na wšě 500 štuk. A pječa tute kefki ani sadowym štomam nješkodźa. A praja, zo kóre tutych lěskowcow na wšě 4000 hriwnow lětnje wunjese.

Prawa worješina a lěsna worješina stej potajkim wobaj jara wunošnej a jena tej druhej njeje na puću. Wobej měli sej tuž wažić. Wězo ma drjewo praweje worješiny wjele wjetšu hódnosć, za to pak lěsne worješki wjele spěšnišo rostu. Prjedy hač prawa worješina tak prawje njese, so zawěsće dwaceći lět minje. Lěskowe ma hižo po pjeć lětach dosć płodow. Wot 1870 je so liča worješinow w Němskej jara pomjeńšila, wot 2,1 miliona je na 1.6 miliionow spadła! Lěskowey so njejsu ženje ličiłe.

Rozprawa instituta za konjunkturne slědźenje

Kaž z nastawka wo němskim hospodarskim stawje we runje wudatym schwórčźetnym sešiwku instituta za slědźenje konjunktury wulkhadźa, je němske hospodarstwo w symskich měsacach nastałe spadnjenje produkcije wurjadnje spěšnje pschewinyło. Dalokož so hodźi pschewidźeć, stej hižo w februaru produkcija a dźěło pschiběrakej a pschibližnje staw, kotryž měsachmy nasmu, dozpěłoj. Powschitkowny staw płacajšnow je so pschi mjeńšich pohibach wudźerjeć hodźał, złaba tendenza na stupanje njeda so sprjećź. Finanzowanje hospodarskich nadawkow je so też dale bjes cźežow pschewjedło. Likwidnosć pjenježnych mikow hač do najnowischeho czasa traje. Wěste zadźěwki wulhadźeja z cźuczitweho njedostatka wotrjadnych dźěłacźerjow a njedostatka na žurowišnach. Tola też w sastaranju je žurowišnami nastanje na wschelakich polach, cźim bóle dźěła 4lětneho plana postupuja, wěste wołoženja.

Njeje možno, so so wubjerk investitijnych nadawkow zwobodnym kapitalowym wikam pschewostaji, schtož bjese wschoho i teho scźehuje, so je njedostatk produkzijnych reserpow. Pschi nischich danjach a wulkej likwidnosći pschedewsacźow by bjes dwěła možno było, wulku liczbu privatnych investitijow i wuspěchom pschewjesć, tola dźiwajo na wobmjesowanosć k ruzu bywajcych produkzijnych mozow dyrbja so tute wróćo stajicź.

Pschi pschemjenjenej strukturje němskeho hospodarstwa hraje płacajšnowy problem wulku rólu. Politika stabilnych płacajšnow je dźensa, hdyž su lěby bjesbóžne produkzijowe faktory k ruzu, komplizěrowanischa hacź na spočatku hospodarskeho postupa. Powschitkownje pak je so němskej płacajšnowej politizy dotal na pschetwapjace waschnje poradźiło. Iczěwki dźěła jara mózno pokročźił, budźe možno, akutne sastaranske cźeže wot stronicź, kotrež tu a am so jenja. Sa němski wuwos je dale wusnamne, so stupanje płacajšnow sa hotowe twory, kotrež je so we wschelakich krajach sapoczało, budźe so pschez dale stopnjowacź, cźim bóle so industrije hotowych tworow mjesam žurowieje dokonjawosće bliža. Tajke powschitkowne stupanje płacajšnow sa hotowe twory na žurowych wikach pak móznosć k wuspěschnej konkurrenzy němskich tworow powjetschi.

Hospodarski rozhlad

Sobotu, 10. haprleje 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,490	100 polsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,185	100 čěskosł. krónow	8,656
100 šwajc. frankow	56,62	100 franc. frankow	11,165

Barlinska kursa, 9. haprleje. Snamjo sa to, so móże so pschi nětcźišchich kursowych pomerach pschemjenjenje tendenzu jenoż po etapach stacź, pokaża wcźerawschje wuwicźe na spoczatku witkowanja. Dokelž so bankowske klientela se swojimi kupowańskimi pschikazami khětro wrócźo dźerżesche, spyta też kulisa swoje pschedewcźerawschim nabyte engażementy sažo wotstorcźicź, schtož k wotdrjebjenjam kursow dowjedże. Sa to pak bě na tentowch wikach dale pschecźelne ménjenje.

Barlinske žitne wulkowiki. Barlinske žitne wulkowiki poschicźachu jara měrny wobraz. Dowos na Barlinske wiki je jara khaby a też swonka wikow njeje wobrot wulki, dokelž rataršwo nima nětkole cźaš sa wotwozenje žitnych zkładow. Sajim sa pschenicu a rožku dale traje, wulkomkyny pak nimaja wjazy dosć zkładow. Tohodla su sdźerżliwe w pschedawanju muki. Sa pschenicźne muki we wyschischich typach je žitne napraschowanje. Rjana muka a kukurizowa pschecźelska muka so derje wotbywatej. Piżowańske žita lědy hdy hacź do Barlina dóńdu. Industrialne ječmjenje so dale pytaja.

Wcźera płacźene w Barlinje zentnar

pschenicźny W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožź R 8: 8,30 hr., R 11: 8.45 hr., — ječmienja G 7: 8,65 hr. G 9: 8.90 hr., — wowsa H 10: 7.85 hr., H 13: 8.50 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnie.

	9. 4.	8. 4.		9. 4.	8. 4.
Pšenica	212,0	212,0	bunv	23,0-24,5	23 0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28 0
ječmjeń now.	—	—	módre łupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenič. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. trukanč.	9,17	9,17
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
ržane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
broch. Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	ošeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 170.0

Płaćizny rěznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

9. haprleje 1937 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 2575.

Połnomjasne, wukormjene, najwětšeje rěznje hódnosće hač do 6 lět	43
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	39
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	34
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 343.

Połnomjasne, wurošcene, najwětšeje rěznje hódnosće	41
Połnomjasne, młódše	37
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	32
Špatne	—

Jałojcy a kruwy: 1313

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwětšeje rěznje hódnosće	41
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwětšeje rěznje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	31
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—23
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 2748

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	55—57
Špatne (3.)	45—48

Wowcy: 3811

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	39—42
Starše wukormjene (6.)	34—38
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	22

Swinje: 15642

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiżenj., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	49
Mjasne	46
Špatne	—
Rancy a kundrosy	50

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

10. haprleje 1937 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najniše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,54	1,68
Ćelace mjaso	1 kg	1,80	2,40
Skopjace mjaso	1 kg	2,20	2,60
Swiniace mjaso	1 kg	1,52	2,10
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	—	2,08
Pšeńčna muka	1 kg	0,44	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny	1 kg	0,09	0,10
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	—	—
Sušeny połc	1 kg	2,10	2,28
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,10	0,12
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,46
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,20

Twora	Němski wuplod Najniše płaćizny pl	Němski wuplod Najwyše płaćizny pl	Němski wuplod Wjacorjy wuplod pl	Twora	Němski wuplod Najniše płaćizny pl	Němski wuplod Najwyše płaćizny pl	Němski wuplod Wjacorjy wuplod pl
Roby (Buny) punt	—	—	—	Solotej kořěk	20	25	—
Hroch „	—	—	—	Šćerbak „	20	25	—
Kórki za solotej „	—	—	—	Kosćadło punt		30	—
Kórki k nakładź.	—	—	—	Selerij štuka	—	—	—
Kórki (žonow.) „	—	—	—	Selerij punt	20	30	—
Sydrojty kał štuka	25	70	—	Łohoda „		30	—
Běły kał punt	10	13	—	Rapunciki „	160	150	—
Čerwjeny kał „	—	15	—	Tomaty „	—	—	70
Wirsingowy kał „	15	20	—	Cybla „	10	13	—
Pupkaty kał „	30	35	—	Hromak „	—	—	—
Zeleny kał „	20	25	—	Khrěn „	70	80	—
Kolrabi (młod.) št.	—	—	—	Champignony „	—	—	—
Kolrabi (stary) pt.	—	20	—	Cerstwe hriby litr	—	—	—
Karoty walčk	—	—	—	Sušene hriby litr	60	100	—
Karoty punt	10	15	—	Dobre jabłuka punt	35	50	—
Korjeń pětržylki „	—	20	—	Jabłuka k warj. „	15	20	—
Porej „	—	25	—	Dobre kruški „	—	—	—
Radiski walčk	—	15	—	Kruški k warj. „	—	—	—
Rjetkej štuka	—	15	—	Wišaje „	—	—	—
Rjetkej punt	—	15	—	Słowki „	—	—	—
Rjewjeń „	—	—	—	Brěskki „	—	—	—
Čerwjena rěpa „	—	15	—	Aprikosy „	—	—	—
Kulrěpa „	—	12	—	Wino „	—	—	—

Wićne płaćizny w Budyšinje.

10. haprleje 1937.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najniša płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšenica, 75-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,95
Pšenica —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 69-71 kruta płaćizna	50 kg	—	8,50
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Ječmjeń, nałětni	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, žrjadkaty	50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 59-60 kg	kr. pł.	—	8,65
Wows 46—49 kg kruta płać.		—	8,10
Wows	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	2,70	3,00
Běrny	50 kg	3,15	3,75
Syno	50 kg	2,00	2,30
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	1,00
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	1,30
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	—	0,10
Pšeńč. muka Type 812	100 kg*	—	31,95
Pšeńčna muka Type 502	100 kg	—	36,20
Ržana muka Type 1150	100 kg*	—	24,45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy		1,80	3,00
Prosata 937 štuk	1 štk.	9,00	20,00

Waha prosatow w přerězku 14—30 puntow.
Prosace wiki běchu trochu žiwe.

Prěnje wobrazy wo wojowanjach na indiskich dothowjeczornych mjesach.

Dokelž njeměry, kotrež wohnjowy fakir ſ Ipi naczini, pschi kotrychž w poſlednim tydženju dwaj jendželſkaj offiziraj a 60 jendželſkich a indiſkich wojakow padnychu, niepopuſchcja, je indiſke knježeſtwo ſ wožebitej proklamaziju wojſewſko, ſo krajinu na dothowjeczornej indiſkej mjeſy ſ letadłami bombardowacź da, ſo bychu fakira, kotryž je pieczo ſ cźěriazej mozu tutnych njeměrow, nuczili, ſo by ſo poddał. Tuta akziſa měri ſo wožebje pschećiwo njepschećelſkim wojowarjam Tori-Kehl-Waſir, kotryž fakira pola ſebje khowaja. Naſch wobraz wo wojowanjach jendželſkich wojakow pschećiwo ſhěžkarſkim hórſkim ſplahaм pokaſuje nam na lěwo najwyſchſcheho roskaſowarja generalneho majora Robertſona we Waſiriſtanſkim wokrjeſu ſtejo pſchi hórſkej batteriji, a na prawo widźimy lohke panzerowane wozy britiſko-indiſkich wojakow pschi wuſtrjelowanju ſ hórſkich krajinach. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Radio

Njedźelu 11. haprleje ſo ſtyſchi.

Königswusterhauſen: 6 konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 8 ſa bura. 9 njedźelſke ranje bjes ſtaroſczow. 10 rańſcha ſwjatoczneſcź. 10.45 taczele. 11.30 pſchczele. 12 pſchipoldnjiſchi konzert (ſ Hamburga), mjes nim 12.55 cźaſowe ſnamjo. 15.10 ſ burſtwa. 16 taczele, mjes nimi rosprawy wo hockeyowej krajnej hrě mjes Němſkej a Franzowſkej. 18 rjane melodije. 19.40 ſport. 20 rejwanſki wjeczor. ſe ſtareho cźaża (ſ Frankfurta). 22 powěſcze, ſport. 22.30 rejwanſka hudźba.

Lipſk: 6 konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 8 liche-ſczańſka rańſcha nutrnoſcź. 9 wěcźny raj Němzow. 10 taczele. 11 orcheſtrowy konzert. 12 pſchipoldniſchi konzert (ſ Hamburga). 16 konzert. 18 wo Korli Marii ſ Weberu. 19.15 ballady. 19.55 ſport. 20 ſ dweju operettow ſ naſcheho cźaża (ſ Barlina). 22 powěſcze, ſport. 22.30 rejwanſka hudźba.

Barlin: 8.55 liche-ſczańſka rańſcha nutrnoſcź. — **Hamburg:** 20 ludowy konzert. — **Köln:** 20 opera „Freiſchütz". — **Stuttgart:** 20 „Sso ſmjerź, je ſtrowe!" — **Win:** 20.05 hra „Pröſdniny w Teraſu". — **Praha:** 19.30 opera „Figarowy kwaſ".

Póndźelu 12. haprleje ſo ſtyſchi.

Königswusterhauſen: 6 ſwony. 6.30 wjeſele taczele k ſpoczatkej tydženja, mjes nimi 7 powěſcze. 10 ſa ſchule. 11.30 ſa bura. 12 pſchipoldniſchi konzert (ſ Lipſka), we pſcheſtawzy 12.55 cźaſowe ſnamjo a 13 ſhoſpoſcheſcza. 13.45 powěſcze. 14 wichelaka hudźba. 15.15 taczele. 16 popoldniſchi konzert. 18.20 taczele 18.40 ſ podawkow cźaża. 19.1 ſwjatokej. 19.45 wothlós ſ Němſkeje. 20 powěſcze. 20.10 ſchěra póndźela (ſ Wrótźlawja). 22 powěſcze, ſport. wothlós ſ [illegible] 22.30 wózna hudźba.

Lipſk: 5.5[illegible] ſa bura. 6[illegible] rańſchi konzert (ſ Frankfurta), mjes nim 7 powěſcze. 8 gymnaſtika. 9.30 wiki a kuchinja. 10 ſa ſchule. 10.30 a 11.30 wo wjedrje. 11.45 ſa bura. 12 pſchipoldniſchi konzert, w pſcheſtawzy 13 a 14 powěſcze. 1415 taczele. 15 ſa ſonu. 16 taczele. 17.40 wo ſahinjenju pohanſtwa. 18 taczele. 18.50 ſpěwy. 20 powěſcze. 20.10 wjeſele dundanje pſches cźaſy. 22 powěſcze, ſport.

Königsberg: 20.10 duciſka hudźba. — **Hamburg:** 21 wjeczorna hudźba. — **Köln:** 21 ſabawny konzert. — **Win:** 21 europſki konzert (ſ Litwy).

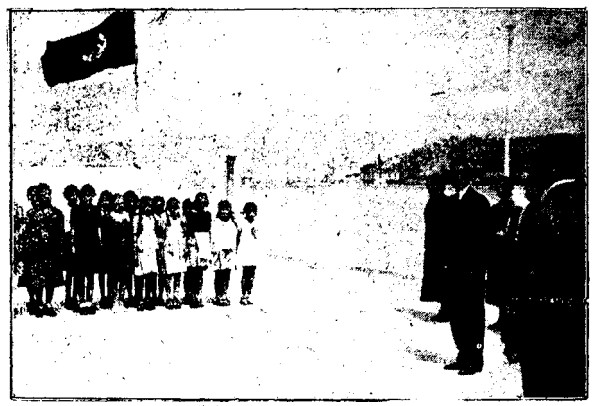

Statny miniſter Ruſt w Grećkej.

Statny miniſter wukubłanja Ruſt, kotryž na ſwojim puczowanju k wukopaniſchczam w Olympji njedawno też do Athenow dojědže, wopyta też tamniſchu němſku ſchulu. Wſchitkjo ſchulſan wuczomzy běchu ſe ſwojim wuczerjemi na ſchulſkim dworje naſtupili, hdźež jich ſtatny miniſter Ruſt poſtrowi. (Schirner, M.)

Kanadiſki ſtatny wopyt w USA.

Njedawno wopyta Kanadiſki generalny gouverneur Lord Tweedſmuir preſidenta Rooſevelta we Waſhingonje zyle offizielnje, ſ cźimž wotpłaczi wopyt amerikanſkeho ſtatneho preſidenty. S lěwa na prawo: Lord Tweedſmuir, knjeni Rooſeveltowa, Lady Tweedsmuir, preſident Rooſevelt dźerżo ſo E. M. Waſſona w Bělym Domje. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das Entſchuldunaverfahren für die Bäuerin **Helene verw. Paulick** geb. Rämſch in **Eutrich Nr. 24** iſt zufolge Beſtätigung des Entſchuldungsplanes **aufgehoben** worden. —

Das Entſchuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Das Sicherungsverfahren in der Oſthilfeſache der Landwirtin **Roſalie Waury in Schmeckwitz Nr. 20** iſt **aufgehoben** worden, nachdem die Entſchuldung durchgeführt worden iſt.

Kamenz, 2. April 1937. **Der Amtshauptmann.**

Für den Bauern **Max Otto Theodor Jäckel in Kleinwelka Nr. 1** wurde auf ſeinen Antrag und den des Kreisbauernführers in Bautzen am 31. März 1937, mittags 12 Uhr, auf Grund des Geſetzes zur Regelung der landwirtſchaftlichen Schuldverhältniſſe vom 1. 6. 33 in Verbindung mit Artikel 10 Abſ. 1 der 8. Verordnung zur Durchführung der landwirtſchaftlichen Schuldenregelung vom 20. 6. 36 (Reichsgeſetzblatt Teil 1 S. 496) das Entſchuldungsverfahren eröffnet.

Das Entſchuldungsamt nimmt die Aufgaben der Entſchuldungsſtelle wahr.

Das Entſchuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Das im Grundbuch für Niederkaina Blatt 21 auf den Namen des Gaſtwirts **Paul Hilmar Rieſe in Niederkaina** eingetragene Grundſtück ſoll **Freitag, den 21. Mai 1937, vorm. ½9 Uhr** an der Gerichtsſtelle (Saal 141) im Wege der Zwangsvollſtreckung verſteigert werden. Das Grundſtück, Flurſtücke Nr. 113, 126a, 211d, 212e des Flurbuchs für Niederkaina, iſt nach dem Flurbuch 1 Hektar 5,1 Ar groß und nach dem Verkehrswert auf 23 818,39 RM. einſchl. 3468,39 RM. für Zubehör geſchätzt. Die Brandverſicherungsſumme beträgt 26 000 RM, ſie entſpricht dem Friedensbaupreis vom Jahre 1914 (§ 1 des Geſetzes vom 18. 3. 1921, GBl. S. 72). Die Flurſtücke Nr. 113, 211d und 212e ſind Wieſe und Feld und liegen an der von der Muskauer Straße einmündenden Staatsſtraße am Anfang des Dorfes. Das Flurſtück 126a iſt mit einem Wohn- und Schankgebäude mit Keller und Anbau, Stallgebäude mit Geräteraum, Abortgebäude, Tanzſaal mit kleinem Anbau und Keller und einem Tanzpodium im Freien bebaut.

Die Einſicht der Mitteilungen des Grundbuchamtes und der übrigen das Grundſtück betreffenden Nachweiſungen, insbeſondere der Schätzungen, iſt jedem geſtattet. (Zimmer 187.)

Amtsgericht Bautzen, den 5. April 1937.

Als gefunden gemeldet bezw. an das Fundamt abgegeben wurden ſeit dem 1. Januar 1937:

6 Geldtaſchen m. Inh., 1 Geldſchein, verſch. Geldſtücke, 3 Taſchen- u. 4 Armbanduhren, 1 Damenhandtaſche m. Schlüſſel, 1 Herrenmantel, 1 Handkoffer m. Wäſche, 1 Bettbezug, 1 Reiſedecke, 6 Fahrräder, 2 Füllhalter, 1 Buch, 1 Reißzeug, 1 Satz Gewichte, Fahrradzubehörteile, 1 Schäferhund und 1 Huhn.

Die Verluſtträger wollen ſich im Rathaus, II, Stock, Zimmer 17, melden.

Bautzen, 7. 4. 1937. Der Oberbürgermeiſter.

Luboſczińſke listy. „Nó, ſtary hólcze, ſmějm cźi k ſlubej gratulowacź?" — „Ně, je wſchitko prěki ſchło." — „Kak to? Beſchtaj tola hewak zyle pſchesjedne." — „Haj wſchak! Najprjedy ſym ſwojej njewjeſcze wſchědnje pſchezo ſi listy piſał a . . . " — „Nó a?" — „. . . . Nětko je ſo ſ liſtowym wożenika."

Hoſpoſa k ſłužobnej pſchi prěnim wupłaczenju mzdy: „Budź prawje ſlutniwa, Frida! Je rjenje, hdyž nješchto hriwnow leži!" — Frida: „Haj, hnadna knjeni, mojemu prjedawſchemu knjeſtwu dyrbjach kónz měſaza też wſchezo wupomhacź!"

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smoler; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a kościencańske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 84 — Budyšin — Póndźelu 12. haprleje 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Cežke jendźelske škodowanja w Indiskej

S nowego Delhija je powěsć dóšła, so je žo pjatk pschi bolhowjeczornych mjesach Indiskeje znowa wótrje wojowało. We wojowanju je žo schěsć jendźelskich offizěrow meriło a pjeć je žo sranilo. Liczba padnjenych na jendźelskej stronje pjeća 25 a liczba franjenych 40 wuczinja.

Wjednik Mahjudskich splahow Khonain Khel jendźelsko-indiskich wojakow nadpadże. S teho je spóznaćz, so žu žo poměry pschi bolhowjeczornych mjesach Indiskeje schorschiše a so dotalne naprawy njeju samohle wuskutkowaćz, so splahi je swojim sbožakskim poczinanjom pschestachu.

Nětko je Ipiski fakir sjawnje k „zwjatej wójnje" w Schakku-dolinje namołwjał. Tehodla žo wocakuje, so žo sbožk hischcze bóle rosschěri.

Napjatosćz mjes Jndami a jendźelskim knježerstwom tehorunja njeje popuschczila. Kongreżowa strona je pożedźenje swojeho wukonjazeho wubjerka, kiž běsche žo na sańdźenu žobotu postajiło, na 26. haprleje wotstorczila. Pożedźenje žo we Wardże wotmje. We wotstorczniu spóznaja, so je žo smyślenje Jndow pschecziwo Jendźelczanam pschinótsilo.

Pschekwapjaze njedźelske pożedźenje jendźelskeho knježerstwa.

Jendźelski kabinett je žo njedźelu njejapzy k pożedźenju sejschoł. S wuwjaczom wiscounta Swintona běchu wschitke žobustawy pschitomne. Dotal njeje znate, wo czim je knježerstwo wuradowało.

Baldwin je připowědźił, zo swoje zastojnstwo złoži

Jendźeliski ministerski president Baldwin je w žiwojim Worcesterskim wólbnym wokrjeżu rěczał a prěni króć wožobinjay pschipowědźił, so žiwoje sastojnstwo złoži. Jako ministerski president je wón też hischcze nawjednik politiskeje strony a nawjednik delnjeho žejma. Tutu sloju czeju pschez starobnu mjeru nożyć, pak człowjeku samóžnosć pschesahuje.

Baldwin je w žiwojej rěczi też z europskim położenjom soběrasche a jendźelsku wustawu khwalesche. Pschipomni, so žana nowa ideja njemóże prasčenje jendźelskeje wustawy rosrisacź. S tym chcze wón pscheswědczić, so staj komunismus a faschismus strach sa Jendźelsku. Wustawa Jendźelskeje ma žo pjeća jenoż organizy wuwiwacź.

Jendźelski zwonkowny minister chce Belgisku wopytać

S Londona žo powě, so je belgiske knježerstwo jendźelskeho zwonkownego ministra pschepronyło, so by 25. haprleje do Brüssela pschijěł. Jendźelske nowiny hižo wulki sojim sa tuto Edenowe puczowanje pokazuja. Londonske nowiny „Times" pišaju, so budża žo pschi Edenowym wopyće w Brüsselu prasčenja rospomninacź, sa kotrež žo wobaj krajej sajimujetaj. Schtož wuživobodźenje Belgiskeje z winowtosczom Locarnskeho sréczenja nastupa, žo to pjeća hižo priedy stanje, hacź Eden do Brüssela poda. Potom drje žo dlěsche jednanja sapoczny, kiž žo jako prěnja krocżel k wjeczornemu paktej wobhladuje. W Brüsselu budże žo pschi Edenowym wopyće drje wožebje wo tutym paktu rěczecź.

Krwawny konz tydźenja w Palestinje.

Po dlěschej pschestawzy je Palestina sajo krwawny žwjatok tydźenja nasbonika. Wožrjedź torhoschcza w Akku arabiskeho policista potkěchu, so dyrbjachu jeho czeżkostranjeho do khorownje dowjesć. W Nazarecze je njesnaty skutcź arabiskeho fabriskeho wobžedźerja w jenej kofejownji zatkěli. Pola Safeda arabiskeho rěcznika a žobustawa Nazarethskeho měschczanskeho sarjadnistwa samordowachu. W Kfarsabje židowska žona wutkěłam skótneho rubjeżnika k woporu padże. Pola Jerusalema žu pschez 30 jutrow žadowych schtomow sniczili.

Krwawne strajkowe njeměry w Mexiku.

Każ žo se Sana Martina de Tezmelukana w stacze Puebli w Mexiku powě, je tam mjes strajkowazymi textilowymi dźěłaczerjemi a taikimi, kotrjż žu k dźěłu zwólnili, k njeměram dóschło. Strażenja buchu tak straschne, so dyrbjesche knježerstwo wojakow pósłacź. Wojazy a strajkowazy krwawnje do žo srasychu. 8 strajkowazych žo mori, 20 žo srani. Polizija 133 wožobow saja.

Zwonkowny minister Beck zaso we Waršawje

Pólski zwonkowny minister Beck je žo žobotu pschipołdnju z Winiskim czahom z franzowskeje Riwiery do Warschawy wrócził. Beck běsche tam nimale tři měżacy na wocerstwjenju pschebywał.

Pjatk běsche Beck we Widże posastał. Każ žo hamtiży powě, je žo wón z awstriskim stanym sekretarom zwonkownych naležnosczow dr. Schmidtom rosrěczował a so je tuto rosrěczowanje jara pschecżelske było.

Turkowski ministerski president a zwonkowny minister do Beograda pschijěłoj.

Turkowski ministerski president Jsmet Jnöni a zwonkowny minister Rüschtü Aras staj njedźelu wjecżor na statny wopyt do Beograda pschijěłoj. Wonaj tři dny w juhosłowjanskim hłownym měsce sawostanjetaj. Juhosłowjanski ministerski president dr. Stojadinović a žobustawy juhosłowjanskeho knježerstwa turkowsteju statnikow powitaschtaj.

Pad z Brücknerom so wujasnił a wotbył

K podawkej pokhłostanja awstriskeho sastojnika na wuzkužbje, kiž je wěnz na row wjednikoweju starscheju położił, žo hischcze dźeluje, so je žo podawk 1. nowembra 1936 stał. Tohodla je wot 22. dezembra němski połtanz wospjet pola awstriskich wyschnosczow sakrocził. Też němski zwonkowny minister je žo dla tuteje wězy z awstriskim statnym sekretarom zwonkownych naležnosczow rosrěczował. Na to je awstriske knježerstwo 22. měrza pjenježne khłostanje sa Brücknerez mandželskeju zbožnyko a pschilubiło, so też prasčenje pensije sajo srjaduje.

Tutej naprawje njedźelskej znatej, jako žo powěsć špiża. Awstriske knježerstwo je wosjewiło, so žo politiska demonstrazija położenja wěnza jenoż w tym widźi, so dźe sche Brücknerowi, kotrehoż běchu hižo priedy ras dla nazionalsozialistiskeje dźěławosoje khłostali, wěnowanje wěnzoweje želke je złowomaj „Morgagowska gmejna" podpitał. K tomu wón njeje prawa měł.

Awstriske knježerstwo je hischcze wosjewiło, so nochze sacżucża czeżcżowanja franiez a so je kóždemu dowolene, row wjednikoweju starscheju wopytacź a pyschicź, jeli so z tym politika demonstrazija njeswižuje. Na sakładze tuteho wosjewjenja móże žo podawk jako wotbyty wobhladowacź. Awstriska swjatowna nowinarska słužba je dla tuteho podawka tehorunja wosjewjenje wudała, kiž pak žo po formje a wobsahu z wosjewjenjom awstriskeho knježerstwa njesmjeże.

W měrcu 366000 njezasłużerjow mjenje

Każ němski wustaw sa pożrědkowanje dźěła a sawěsczenje pschi bjesdźěłosći rosprawja, je też w měrzu nałetne wožiwjenje w dźěle žylnje pschiběrało. Liczba tych, kotrjż žu bjes dźěła, wo 366 000 wotběrkrafche a špadny z tym na 1 245 000. Dokelž běsche žo liczba bjesdźěłoscze też hižo w februaru wo 242 000 pomjeńschiła, je žo w pożledninaj měhazomaj po pschewinjenju žymiske najwjetschele bjesdźěłoscze hižo sajo 608 000 ludowych towarschow do dźěła pschinjeło. Na konzu měrza 1937 je staw bjesdźěłoscze něhdże tón žamy każ w juliju 1936.

Šulske swjatočnosće na wjednikowych narodninach

K lětuschim wjednikowym narodninam je němski minister sa wukubłanje dla schulskich žwjatocżnoscżow te žame pschedpisma do mozy stajił, kiž w louschim lěcze płaczachu. Hdyž žo sjawne žwjatocżnoscże wotmětja, žo wuczerjo a schulerjo do nich sarjaduja. Hdyž žo sjawne žwjatocżnoscże njewotmětja, schula na dotjone waschnje narodniny wopomni. Schulske žwjatocżnoscże maja žo tak połnicź, so móża žo dźeci pschi paradach wojeńskeje mozy wobdźělicź.

Njewuspěšne bolšewikske nadběhi w Španiskej

S wójnskeje rosprawy schpaniskich nazionalistow žo słoni, so žu bolschewikojo pschi Alkubierskich horach w prowinzy Aragonje wulke wójsko schromadźili a z pomocu artillerije a lětadłow žylny nadběh na nazionalne stejischcza spytali. Hrjebje nazionalnych běchu zhěrko do prědka žunjene.

Sćmjerc kedźbu njemějo falangistojo stejischczo nazionalnych sakitowachu. 60 falangistow pschi sakitanju tuteho wutwarjeneho stejischcza rjekowschu žmjerc namaka. S napschecziwnym nadběhom žo nazionalnym wojakam poradźi, tuto stejischczo sajo dobyć.

Na balkowskej fronczje pola Santandera je wospjet wjele bolschewikiskich wojakow a žiwójbow k nazionalnym pschesschło. Na fronczje w Asturiji mózachu naizonalni bolschewikiki nadběh na městaczko Rivelles a na sakitanjske stejischczo pola Oviedo z czeżkimi woporami sa nadběharjow wotpokłacź. Woni tehorunja nadběh žylnych wotdźelenjow pola Oviedskeho modleżiskeho klóschtra wotpokłasachu.

Na Madridskej fronczje žu bolschewikojo z mnohimi tankami a artilleriju schěsć króć stejischcza nazionalnych nadběhowali. Tuczi pak žu wschitke jich nadběhi wotrazyli. Na to bolschewikojo znowa wózom króć nazionalnu frontu nadběhachu. Na jenym městnje najlépsche wothžélenja mjesenarodneje brigady do bitwy pósłachu. Po pschihotowanju z artilleriju a pod schkitom 26 tankow žu woni nazionalnym stejischczam zyle słožischu. W najsahatkischim sakitanskim wojowanju žo falangistam poradźi, czeżcżowany nadběh wotrazyć. Nazionalni wjele nadběharjow sajachu. Mjes nimi běchu žowjetscy Ruskojo, Czeschca a amerikanscy dynamitarjo.

Też pola Carabanchela bolschewikojo podarmo stejischcza nazionalnych nadběhachu a žo pschi tym njeżmérnje sežkłodźichu. Nadběharjo žu dyrbjeli wózom tankow rostżelanych na bitwiscżu leżo wostajicź.

S połodnischeho wójska žo powě, so žu bolschewikojo podarmo špytali, žo w Conjurestich horach z ranju wot Motrila sahnjeżdźicź. Czeżcżowani pak też pola Pennaroye a Calatraverry czeżku schkodu poczerpichu. Pschi Chimorostkim hórisim pschethodże dyrbjachu bolschewikojo 34 morzwych leżo wostajicź. Pola Andujara naizonalistojo schtyri bolschewiske lětadła sniczichu.

S wójnskjerosprawy nazionalnych žo hischcze słoni, so žu czeżcżowani lětarjo wospjet na njewobtwjerdżene města daloko sady fronty bomby mjetali. Rosbuchaze bomby wjele woporow žadachu, wožebje mjes žonami a dźěćimi. Też na wojeństi lazarett w Melkili žu bolschewikiży bomby mjetali. Mnohe wothładaćki khorych, lekarjo a ranitelnizy žu žmjerc namakali.

Pschi bombownym nadpadże czeżcżowanych lětadłow na wojeńsku khorownju w Cordobje buchu nékotři wopytowarjo khorych woporu bolschewikiskeho nadpada. We Valladolidże je žo 40 wožobow, mjes nimi 30 dźěći, morito a w žmutskownym měsce Saragossy žo jena žona a jene dźěćo z bombami bolschewikiskich lětarjow morischtej.

Němski minister Rust je wurywanja w Olympiji wotewrił

Po wiednikowej poruczności je němski minister Rust sobotu nowe němske wurywanja w Olympiji ſ prěnim kopnjenjom wotewrił. Pſchi towarſchnoſcej ſwjedženſkich wobdźělnikow je grichiſki kultuſowy minister woſjewił, ſo je ſo němſki minister Rust ſa cjeſtneho mělſchana Olympie ponjenował. Grichiſki kultuſowy minister Jurij Kopulos je wiednikej a němſkemu kaſerej ſ Olympie telegramm pósłał.

Wólbne wojowanje mjez van Zeelandom a Degrellom

Njedźelu ſu ſo w Brüſſelſkim wólbnym wokrjeſu podźěne wólby do belgiſkeho parlamenta wotmětle. Wólby běchu ſo ſ wulkej napjatoſcju wočakowale. Wone buchu nuſne, dokelž běſche ſaſtupjer rexiſtiſkeho hibanja ſa Brüſſelſki wokrjeſ wróco ſtupił. Jako kandidataj ſa wuprózdnjeny mandat žěbi miniſterſki preſident von Zeeland a wjednik rexiſtiſkeho hibanja Léon Degrelle napiſchecjo ſtejeſchtaj. Wólbna njedźela je by'a měrna.

Snutſkowne miniſterſtwo je wjeczor w 7 hodźinach ſhromadne wunoſchli wólbow w Brüſſelſkim wólbnym wokrjeſu wojſewilo. Dozyła je ſo 363 440 hłoſow wotedało. Mjes nimi je 345 082 płaćiwych hłoſow. Liczba njeplaćiwych hłoſow wuczinja 18 358. Sa van Zeelanda je ſo 275 840 hłoſow wotedało, ſa Degrella 69 242 hłoſow.

Jagodowego ſwała tehorunja ſajeli.

Kaž ſo ſ Moſkwy powě, ſu ſnateho ſpiſarſela a priedawſcheho pſchedźydu ſwjaſta ſowjetſkoruſkich ſpiſarſelow Auerbacha pſched krótkim tehorunja ſajeli. Auerbachowe wobydlenje w Moſkwje ſu ſchtyri hodźiny dołho pſchepytowali. Wo wunoſchku pſchepytowanja dotal njeje niczo ſnate. Jagodowa žona (Auerbachowa ſotra), kotraž běſche w Moſkwje ſtatna rěčnica, a Jagodowy žydomětny žyn ſtaj hiſchcze na ſwobodźe, tola w blišchim czaſu Moſkwu wopuſchčitaj.

Powěſće z cyłeho ſwěta

W Pariſu warja žebi ſwoje piwo ſami.

Po trajnych ſtraikach je ſo jena Pariſka piwarnja ſ rozſudnym napſchečiwnym kroczelam rozſudźiła. Jako jej dźěłacjerſtwo wjeczor ſtrajk pſchipowědźi, wobſtaražichu wobdźělerjo piwarnje ſ liczbu ſwojich woteběrarjow piwarnju, tak ſo dyrbjachu ſo ſtrajkowarjo ſ tym ſpokojić, ſo pſched wrotami, ſtrajkowanſke ſtraje poſtajichu. Pſchipowědźenje ſtraika dóſtawſchi bě direkſija ſwojich woteběrarjow telefoniſcy ſawołała a ſtrajkowarjow na to piwarſinje wuczinčźiła. Wobdźělerjo a woteběrarjo w piwarni piwo dale warja. Wſchitkich ſtrajkowarjow je wjeednjiſtwo bjes wuſpowědźenja ſe ſłužby pohnuchčiło.

Bohata Američanka a njekedźbliwy Francowza

W elegantnym hotelu w Chamoniz ſo njedawno ſajmawa hra wotehra, kotruž tón pſchěhra, kotryž hač do konca njewudźerſcheſche. Młody eleganty Franzowſa Konſtanſche ſo tam młodej, kraſnej a jara bohatej Američanzy. Hač runjež běſche ſ wobſtejenku někotrych miliſtonow dollarow, ſaſłubowany Franzowſa jej dopokaſowaſche na wſche waſchnje, ſo by ju też potom lubował, hdy by njemějka ani jeniczkeho zenta. Američanka ſo elegantny, galanty a žortny Franzowſa lubſeſche, tola tukaſche, ſo jeho ſterje wobkuſtachu jeje miliſony, hač jeje rjanoſcź. Tohodla, hdyž ju požada wo ruku, rjekny jemu, ſo žebi to hiſchcze rozmyſlił.

Mjes tym ſo tomu ſamknemu Franzowſej poradźi, ſo wulkowa druheho jara bohateho Američana, kotryž běſche w ſtrachu, ſo ſaſnynje jeho padaza lawina. Wulkowany Američan je Chamoniz wotjěchu do ſwojeje domiſny. Něhdźe ſa dwě njedźeli po wotjěchu pak dóſta młody Franzowſa telegramm, w kotrymž ſo jemu ſdźěli, ſo wulkowann Američan je nahle wumrěł a ſo je jemu w ſwojim teſtamencje 10 miliſonow dollarow wotkaſał.

Toho ſameho wječora bohata Američanka, kotreji ſo Franzowſa ſtajnje wutrajnje kłoniſcheſche, jemu ſdźěli, ſo je hižo dołcá pſchemyſłowała wo jeho kwaſnym poſtrowjenju a ſo je ſo roſſudźiła, ſo pſchijeła Franzowſa pak bě nahle zyle khłódny, kaž ſo by jeho lubołcź wuſtudła a ſdźěli bohatej Američanzy, ſo jeho prjedawſche poſtrowjenje wróco hjerie. S poſmějkom pokaſa jej telegramm wo nahłej ſmjerći wě ſwojim czaſu wulkowaneho Američana a wo ſwojim wulkim herbſtwu.

Na tónu pak jeho ſmjerće wočzinjy a Američanka ſmějeſche ſo. Pokaſa ſwojemu něhdyſchemu cjeſczowarjej nacziſk telegramma, kotryž jemu bohate herbſtwo ſdźěli. Wě jeneho ſe ſwojich amerikanſkich pſchećelow poprohnyła, ſo by tutón telegramm ſwojemu cjeſczowarjej pósłał. Franzowſa ſo wěſo roſhněwa a druheho dnja ſo je Chamoniz ſhubił.

Budyſke ſtawniske powěſće

Sobotu 10. hapreje 1937.

Narodźiłoſ ſtaj ſo: 6. 4. Makſej Arnej Aug. ſtej, podſeldwéblej, dźowka. — 10. 4. Pawołej Kurtej Klimantej, póſtnikomu rjadowarjej, ſyn.

Wumrěłoſ ſtaj: 9. 4. Maks Emil Wjeſt, mołerſki miſchtr, 63 lět. — 10. 4. Makſej Oeſe Möchelej, maſchinſkemu ſamkarjej, morwonarodźeny ſynk.

Swěrowali ſu ſo: 10. 4. Richard Herbert Wendler, ſydlak, a Hildegarda Lisbjeta Rychtec, pſchedawarka, wobaj w Budyſchinje. — Herbert Schammler, pſchekupiti pſchiſłajenj, a Margareta Erika Fröhlichez, pſchedawarka, wobaj w Budyſchinje. — Maks Rudolf Schmieß, klampnař w Budyſchinje, a Hana Klara Hoffmannez, fyłkarka w Semizach-Zumizach. — Richard Korla Nowak, bliđarſki pomocnik, w tu khwilu dźěłacjer w jamje Oſtſeđje we Wojerowſkim wokrjeſu, a Hana Marta Hilja Kießlichez, domiaza pomocniza w Budyſchinje. — Frya Maks Wutika, rěznſki miſchtr, a Dora Erna Wadewitzez, bjes powołanja, wobaj ſ Chlaſowa.

Na dothim moſce

I.

Po najrjeńſchej dróſy w Gdańſku (Danzig), tak mjenowanej dołhej dróſy, tłóčachu ſo ſemjo a harujo mnoſy ludźo. Mimo noſcherjow měchow a pſchiſłužnikow najniſchich ludowych worſchtow najwjaſoy wojaſow. Tuczi wuprajachu we wſchelakich rěčach ſwoje cźuczo. Wjeſo widźeſche ſtare bohate měſto, něhdy hoſpuſtaw mózneje Hanſy (ſwjaſta měſtow), potom hłowne ſrjedźiſchćo dowoſa a wuwoja ſ Pólſkeje a do Pólſkeje, ſtajnje jara wſchelaki lud we ſwojich murjach, ſtyſchcheſche jara wſchelake zuſe rěcze. Ale taſka piſaniza ludow njebě tu tola hiſchcze jenje była. Wſchitke europiſke narody běchu tu ſaſtupjene, ſ wuwjaſacom wobydlerjow ſwjeſta a britiſkich kupow, mjes tym ſo běchu hewak runje tuczi ſ tuła a rady witani hoſcźo byli, dokelž běchu najwjaſy dobytka pſchinoſcheli. Wjeſo wſchak tej tuczi ſuſbnjey njeběchu, kaž Jendźelcźenjo, witani hoſcźo ſa ſhromadźenſchcźo wupłodow Pólſkeje a Ruſkeje. Niž witowanja dla běchu ludy cźahali, a dobytka pſchi tym ſnata njebě — jenož ſchkoda, njeſmérna njenaruſajomna ſchkoda na wſch ch bokach.

Nowe cźahanje ludow bě Napoleonowe cźehnjenje do Ruſkeje. Buđźiſche-li to ihożnowje wotbźałoſ, ſmě ajebuđźiſche hiſchcze mnoho lět ſ měrej pſchiſchoł dla njenaſytnoſcje tutoho nowocźaſneho Jáfara, runjež ně bě hubjeńſtwa w prěnim cźaſu hiſchcze tak cźuczi było kaž někotre bě. Wołeſbe krucze potrjecheny bě Gdańſk. Cźěkanzy ſ Ruſkeje pſchinjeſechu hroſne natykowace khoroſcze ſobu, kiž ſo też bórzy mjes Gdańczanami roſſěrjachu, tyłaju ſobu ſebrachu, potom docźejechu Ruſkoju ſapocźachu potiſelenje. Wobydlerjo njeběchu ani ſpacza měli wo ſich ſpěchnym pſchicźehnejnju, ani njeběchu wě dźeli, ſo dyrbjeſche roſkaſowař general Rapp, Gdańſk dźerżeć, doniž ſo někak hodźeſche, a ſo wón to też cźyſ [illegible] ſ wójſkom, kiž bě ſe wſchěch kónzow ſwěta naſběrane a kiž bě najbóle ſ roſbrojenych cźěkanzo wutworił. Myſlachu ſebi, ſo budźe kěžor Napoleon po ſniczenju wulkeje armeje měr cźiniċ. Sſawa, kotraž bojaneho wobdawaſche, njeda dwělowacź na tym, ſo bě jara dobre wumělnjenja dóſtał wot ſwojich njeſpěchcźelow, kotříž běchu pſchekwapjeni wot ſwojeho ſamſtneho ſboża. A njeby-li ſo měr cźiniċ, ſdaſchtej ſo jeno dwě wězy możnej bnyż, ſ kotrejuż bě kóżda wěrje podobna, ſa tym hacź běchu Napoleonowi ludźo njeſpěchcźeljo abo cźeſcźowarjo. Tón wſchak njemóżeſche ſo wjazy ſhrabacź wot hróſbneho njeſboża ruſkeje wójny, khiba ſo by wójſka ſe ſemje wuleptał a ſo by w njeſbożu ſwój dar ſo tak jaſnje a dobycźerſky wopokaſał, kaž we ſwojim cźaſu ſi jako general franzowſkeje republiki. Stróżka, na [illegible] nej ſtronje njeběchu bjeli myſlili, ſo to k tomu dóńdźe ſo ſychu. Ruſko ſo Gdańſk wobkhowali franzowſke wy [illegible] nuwace njemějachu ani to ſa nuſne, wobydlerjow namo [illegible] wjeċ, ſi dyrbjeć ſo ſ ſyrobu ſaſtaraċ.

A tola dóńdźe nij jenoſ k wobleńjenju, ale k tak ſurowemu wobłkańju, kajtřich je we wſchěch ſtawiſnach jenoż jara mało ſapiſanych. Najprjedy wobſtupichu Ruſkoju ſyniye wobtwjerdźene měſto jenoż ſ nadała. Spokojichu ſo ſ tym, ſo wodowóđ pſchetorżechu, dowoſej ſyrobiſnow ſalechnychu. Hdyż běchu potom doſcź wójſka a cźeſke kanony nawoſnjli, ſapocźa ſo wopramdźite wobkhowanje.

S njedoſtatkom ſyrobu naſta hłód. Bohacźi wſchitke możachu ſo hiſchcźe naſpożicź, hacź runjež dyrbjachu ſebi też najbohaćiſchi hacź dotal njeſkhcźehanje wjele ſapowědowacź. Ale ſchto ſaſa ſrěnje ſamożicźi a hakle khudźi! Hubjeńſtwo mjes nimi bě zyle njewurjeknite; hižo we w naléżu 1813 ſdaſche ſo, ſo je najwjaſchcźeho ſtonnja dozpělo; hižo w junuju mrějachu ſ njedoſtatkom zyrobu runje; ſwój wuczek bjerjechu ſ wězam, kotrejż ſo hewak njeſpěda: ſ iſlandſkemu mochej, konopejowemu ſornu, ſ mjaſu padwjenych koni a taſkich domjazných ſwěrjatow, kotrejż hewak nětko wożeſbje kóżdi wužiwaju: wulke a małe mnjeſe. Tydźeń jako tydźeń nadźijachu ſo, ſo jich franzowſke wójſko wuſwobodźi, wo kotrymż běchu pſchi wſchěm wulkim wobleżenju tola ſhonili, ſo bě dobyło pola Lüttzena a Budyſchina, ſo bě ſo do prědka dobyło do Schleſiſkeje a k Barlinej, hdyż bě ſo pſchiměr ſtónczik, bu to tola ſnate a też po roſkaſowarjowym porucźenju ſ pſchinjenjemi ſwjedženjemi a ſ wobſtwětlenjom ſwjeczene. Powěſcźe wo ſhubjenymaj bitwomaj pola Großbeeren a nad Katzbachom, kotrejż pſches wobkhowaznych do měſta dozpěchu, wuprajachu wojerſky roſkaſowarjo ſa łźe. Tola nadźija, ſo bychu jich ſwjaſtarjo ſtónczinje wuſwobodźili, wupokaſa ſo ſa ſadwělowaznych Gdańczanow runje tak próżdna, każ ta nadźija, ſo by jich kěžor Napoleon wuſwobodźił. Sakitowarjo nochnyzhu wo podaczu zwjerdźiſnu niczo ſłyſcheć. Dźeń wote dnja, haj ſ tydźenj hodźinu pſchibywaſche hubjeńſtwo. A kelko hodźinow nima łéto — a kak dołha je kóżda jenotliwa njeſbożownym, hłodu tradazym. Zyle łéto 1813 trajeſche, kaž je ſnate, wobleńjenje.

Wjeſo běchu też hudźo, kotříž ſo wobahacźichu, mjes tym ſo ſamożenje měſta, kiž jenoż ſ wikowanjom kčěje ſche, jara cźeżzy ſchkodowaſche, tyłazy żakoſtnje ſahinyſchu a mnoho nahładnych wulkopſchekupzow na proſchereſtw pſchinóżdże, někotři ſ nich żebi wſachu zlwjenje abo roſuma ſbychu. Wěcźi ludźo ſcźahnychu ſ nuſy wužiłk — niż jenoż ſe ſurowje wożkej banju, ale też pſchi wikowanju ſ zyrobiſnami. Klamarjo, pſchedawarjo zyrobu a ſdźěłowi hoſcźenzarjo njehańbowachu ſo, to ſałſchowacź, ſchtož jara droho pſchedawachu, a ſchtož běchu ſwjeſcha, wobthadzeju ſ franzowſkej proviantnej wuſchmoſcźu a ſ roſkaſowarjom, pomérnje jara tunjo kupowali. Saſtojnizy a wyſchſchi offizérjo wikowachu njehańbicźiwje ſ zyrobiſnami, ſchtož bě roſkaſowař hiſchcze pſched wobleńjenjom mohł wobſtaracź ſa wobſtadźu ſe ſatraſchenjom mérnych měſchcźanow a wieſnjanow ſ wuſadanjom we wokolinje ako też na łubjach měſchcźanſkich pſchekupzow. Cźi potajkim, kotříž běchu takle runje bjes ſwonkowneje mozy wurubjeni, dóſtachu — po wójniſkim waſchnju — pſchipokaſli, kotrejż pak njebuchu zenje wupłacźene, ſ cźimż wobydlerjo Gdańſka miliſony pſchiſhadowachu.

Franzowſzy generalojo pak roſmjetachu nadobny ſ hromadami ſwojim lubuſchkam. Pſchi tym płacźeſche kóżdy pſcheńzy 45 tolerow — wojazy a niżſchi offizérojo dóſtawachu hiżo jara ſkupe połeđże raſża a thłeba, a hiſchcźe ſkupiſche konjazeho mjaſa, pſchetoż miażo druheho ſkotu dóſtawachu na połđeły jenoż hiſchcźe najwożbniſchi. Wěſo ſapocźa ſo też mjes wojakami ſtónczinje wobużne ſmyſlenje pokaſowacź. So by jich troſchtnuli dźerżał, da jim roſkaſowař druhdy małe ſawjeſelenje. Runje ſo to ſaſo ſtawaſche. Korczmař, kotremuż běchu dopokaſali, ſo bě łonjaze miażo do jedże měſchał, kotreż pak bě żebi żako wolaze miażo ſapłacźicź dał, doſta ſa taſke jedanje ſmuczene, jara cźuczíwe khłoſtanje. Na rózku roſtlinkeje dróżi běſche drjewjany wożok ſ wótrym thribjetom. Na tym dyrbjeſche winowaty něſchto hodźin dołho jěchacź — ſ wulkemu ſawjeſelenju cźrjódow, kiž ſo w dołhej dróży cźiſchcźachu. Każ by rjekł, ſo je nětkle trabanja kóna, tak ſo hnadu tam wiježelachu, ſo dyrbjeſche něchtó, ſchtóż ſ toho njedowoleny wužiłk cźehnjeſche, ſa to wohańbjeny a thłoſtany hyć. So pak najwjaſy wyſchſchich offizérow njekniczomnje hoſpodarjeſche ſ tym, ſchtož bě tola, njech też nabrane ſ wotkeſłkuli, kěžorowe wobdźělenſtwo a ſchtóż mějeſche ſo na powſchitkowny wužiłk nałożeć, a kak mały niethmanik pornjo tomu tón bě, kotreho ſ njeſprawnoſcź bě ſo runje pſchipadne potkhaſała, na to żebi w tymle wokomiku nichtó njemyſleſche: wjele bóle wuthwalowachu zlwje ſprawne ſmyſlenje roſkaſoarjowe a jeho ſtajnje ſiwu ſtaroſcź ſa derjemécze ſwojich ludźi a — měſta.

(Pokrać. ſeſtbuje.)

Ze Serbow

W Budyšcinje 12. haprleje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Horjo khwata — Božo w našej dežì
Z kříža wzmi nas, wumóž nas wot rowa!
A njech wyska w Serbach Haleluja!
J. Cišinski: Jutry.

— **Wo wjedrje.** Wčerawšchu njedźelu je nizina Němsku ſ wječora k ranju pšheczahla a je nam pódny nalétni dešchej pichnjesła. Dźenża ſo njebjo w našich stronach jenoż hišcze trochu pomrócži. Po nóčim ſo wumjedri, jo šmužny też hišcze za jutſišchu wutoru riane a poměrne cjopte nalétne wjedro wocakowacj. Delewon budże pak wjedro jaſo niewěšcišche. — Jutſije wutoru žlónczko 5,12 hodź. skadża a ſo 6,51 hodź. khowa. Mežacjk skhadża jutſe rano 6,01 hodź. a khowa ſo wječor 9,05 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſišchu wutoru: Swjetſcha rjane nalétne wjedro.**

•

— **Njeſbože na dróhy.** Na khcižowanišchczu Walſkeje dróhi ſ Wilhelmſkej dróhu a Rózowej haju ſtaj žobotu popoldnju wokolo 3,20 hodźin tſikolaty auto a motorowy koleſaſ do ſo ſraſhyłoj. Wobě jěchadle ſo ſwrócžištchej. Wjednikaj ſo khutnišcho njeſranišchtaj. Jěchadle dyrbjeſchtej ſo wotwjeſeſ.

— **Strašchne hraſkanje.** 14létny ſchuleſ žobotu wječor na Tſelniku ſ Dianaſkej powětrowej pištoliju tſelesche a ſchulerja runeje ſtarobu do ſadnjeje hłowy trjechi. Na ſwoje jeho jenoż lohko ſrani. Tſelzej bróń wotewſchachu.

— **Sozialnym rentnarjom** wupłacžuje ſo podpjera ſa měſaz haprleju 1937 ſchtwórtk 15. haprleje popoldnja wot 8 do ½10 hodźin we wupłacžerni žejmownje na Srodowſkej haju 10.

— **Nastupa nalétne putnikowanje do Filipowa Kaž** kóžde lěto chcedźa katolscy Serbja też létsa zaso spočatk meje do Filipowa putnikować. Stóž chce so na tym wobdźělić, dyrbi, štóž nima pas, do 18. haprleje wupokaz wot wjesnjanosty k. M. Kokle w Nowej Wsy ło. 4 sebi wobstarać. Tutón wupokaz ma wopřijeć polny mjeno, hdy je so wosoba narodźiła, hdźe bydli a kajke ma powołanje a zo wupozak trjeba za putnikowanje. Wobdźěli-li so wjacy wosobow z jeneje wsy na putnikowanju, móže so też zhromadny wupokaz za wšitkich wustajić dać. Štóž ma pas smě 10 hr. sobu přez mjezy wzać. Štóž wupokaz do naspomnjeneho dnja njezapoda, njemóže z tym ličić, zo smě sobu putnikować.

— **Smějemy lětſa dobre ſadowe lěto?** Po botalnych powětſejach wo ſchčeženjowych pupłach na ſadowych ſchtomach ſmě ſo ſ dobrym ſadowym lětom liczić. Runje poſlednje cjopte mokre dny ſu tutym pupłam ſhětro ſo roſtróſcj dale. Nadźijomnje mróży nasche nadźije njeſnicžа.

S **Bórta.** Pſchichodny ſchtwórtk wječor we 8 hodźinach budże **ſhromadźizna burow ſa Budyſku połnóżnu ſtupinu.** Na tutej ſhromadźiznje ma ſtronjan Winter wo wažnych praſchenjach kataſtrowa, wobſebje wo 4létnym planu rěcžeć. Wocakajte ſo, ſo ſo burja ſ Bórka, Markeje, Delnieje Kiny, Hněwſcej, Wownjowa a Cjichonj w połnej liczbje ſeńdu.

S **Dźežnikez.** Ssobotu 11. t. m. měſeſche tudyſcha dobrowólna wohnjowa wobora w Leſmannez herbſtkej ſtrychcze ſwoju hłownu ſhromadźiznu. Wuſchiſchi wopalny miſchtr Karla Domaſchka ſhromadźiznu ½9 hodźin wječor wotewri. Pſchi ſwoich poſtrowiacych ſłowach witaſche w ſhromadźiznie też wjeſnjanoſtu. Potom ſo k dźenſkemu porjadej pſcheńdże. K wołoženju pokładnika ſo jemu laſtupjeł Willi Schołka pſchtiwoli. Knjes Bärſch a knjes Rauſch běſchtaj pokładniu pruhowałoj a ju we najlépſchim porjadu namałoj. Wopalny miſchtr Domſchka ſo pokładnikej ſa jeho wuſtojne dźěło podjakowa. Na konzu ſhromadźiznu pſchekwapi ſo wuſchſchi wopalny miſchtr. Wjeſnjanoſta k. Fachauer pſchepoda jemu nowu uniformu i teſakom. Tutón ju ſ radoſcu pſchiſa a podjakowa ſo ſa to ſ wutrobnymi ſłowami. Po wutrobnych ſłowach k. wjeſnjanoſty ſa wuſchſchne dźěło we woborje ſo ſhromadźizna ſkónči.

S **Dźežnikez.** K Brodźiz ſtotemu ſtarſej mamy hišcze tole dodacj: Brodźiz nan ſteji w 76. a Brodźiz macj w 69. žiwjenſkim léče. Bóh luby Knjes bě jimaj dźěcži dariſ. 5 hiſchcze małych wumrě. 3 ſynojo a 5 13 dźěcži dariſ. 5 hiſchcze žiwe. Knjes ſarař Schołka ſ Michałſteje ſyrtwje jimaj wječera w jich domje pożohnowanje wudźěli. Se wſchěch ſtolow a ſtronow pſchithładžachu ſbožopſcheczа a dary. Moſebite ſbožopſcheczе bě też wot wjednika a kanzlera ſ Barlina dóſchło. Brodźiz nan je pſches 30 lět we waggonowej fabrizy w Budyſchinje ſłužał. — Ssamžnu njedźelu naſch wjeſnjan Pawoł Schmidt ſe ſwojej mandźelſkej rodź. Budarjez ſwój ſlěborny kwaž w kole ſwojich dźěcži a pſchiwuſnych wobſwjeczi. Hornjo-Hórczanſke podpjeranſke towarſtwo jimaj ſobotu wječor rjane ſaſtaniczko ſapiſka. Teſ tutaj jubilaraj doſtaſchtaj wjele ſbožopſcheczow a darow. Mjany dar jimaj ſobuwobydlerjo pſchepodachu, ſchtož ſwědeži wo tym, ſo ſu pſchezo w najlépſchim pſchecjelſtwje ſ nimaj žiwi byli.

Z **Kukowa.** K njezbožu bura Jana Wolenka ſo nam hiſće pisa: Najprjódcy njemóžeše ſej nichtó wujasnić, kak je ſo njezbožo ſtało, dokelž ſo zranjeny njemóžeše na ničo dopomnić. Wono ſta ſo na wukóncu praweje lěsneje ſtrony, při Wornačec polu. Je ſo wupokazało, ſo je jemu dźiwi karnikl, kotrychž je w tuwdomnym lěsu nadoſć, do kolesa ſkočił a njezbožo zawinował. Dźělaćerjo ſu přejědżene morwe zwěrjo rano namakali, też koleso widżeli. Wšitke naprawy rěčachu za to, zo je čežcy zranjeny pospytał, z kolesom dale jěć, tola ſo to jemu njeje ſłachćiło. Tuž nastupi dompuć pěſi, štož je mnohim hódańcko, zo je to dokonjał. Móžno, zo je dlěši čas we womorje leżał, hdyž hakle je na ranje domoj přišoł, hdźež ſo jemu wědomje trošku zaſo wróći. Bohužel je ſobotu popoldnju w Kamjencſkej khorowni na ſcěhwki zranjenja wumrěł. Tak nahle zemrěty ſteješe w 35. lěcu ſwojeſkim, zawoſtaji zrudżenu mandźelſku z dźěſcomaj, mać, bratra a ſotru. Zaſtawaše we wſy zaſtojnſtwo měſtneho burſkeho wjednika a běše jara pilny ſobuſtaw dobrowólneje wohnjoweje wobory w Marijnej Hwězdźe. Zwěrjata ſu za jězdźadła, wosebje w nocy, jara ſtrašne, wjelel udźi je na taike waſnje hižo žiwjenje zhubiło. Tuž rěka, pó émje w lěſach kedźbliwje jězdźić.

Z **Khróſcic.** Zańdżeny pjatk ſo při ludowej ſuli na jara ſwjatočnej waſnje nowačkoju přijachu. Krótki nyſpor z narěču knjeza fararja bě ½2 hodźin we cyrkwi. Dźěci při kehelkach jako dopmnjeńku rjane ſwjećatka dóſtachu. W ſuli ſulſki wjednik Wagner, kiž bě ſo dopołdnja přez Kamjenſkeho ſulſkeho radu do ſwojeho zaſtojnſtwa zapokazał, wſitke dźěci z jich maćerjemi powita. Hdyž ma w ſuli dobry porjad a přezjedność knjeźić, dyrbi ſula ze ſtaršiſkim domom a też z cyrkwju kruče hromadźe ſtać. Jako zaſtupjeł cyrkwje běše k. kaplan dr. Horjeń přitomny. Prěni króć też moldźinſka ſyła dźěci ze ſwojimi khorhojčkami naſich abejcejerjow powita. Jena holčka do tuteje organiſacije wabješe. Dale dźěci elementarnaj wučerjej kk. Pjetaš a Čornak witaſtaj kotrymajž budża nowačkoju khodźić. Zeyla přija ſo 41 dźěci, 19 hólčkow a 22 holčkow. Najwjetši dźěl ſcélu wězo Khróſcicy mjenujcy 12. Potom ſcéhuja Hórki ze 7 a Wudwoſ ze 7 dźěćimi, z Lejna a Kozaric přińdźetej po dwěmaj, ze Zejic a Prawočic po jenym. Jaseńca póſcéle 4, Nowa Jaseńca 3 a Hora 2 dźěći. Wězo abejcejerjo też wulke pisane tity dóſtachu, kiž kóžde ze ſmějatej wutrobu přija. Jako zaſtupjeł ſulſkeho wokrjeſa też wjesnjanoſta, knjez Grofa, nékotre ſłowa poréča a maćerjam a jich dźěćom wjele zboża při zaſtupje do ſule přeješe.

Z **Khróſcic.** (Poſledni puć knjeza bura Jakuba Spitanka.) Hdyž njedźelu rano célne powoſtanki njeboh bura Jakuba Spitanka ze Zejic na Khróſćanſke wosadne latko wjezechu, mróčele njepřeſtawajcy Božu ſtwórbu krjepjachu. Zdaše ſo nam přewodżerjam ſkoro, kaž bychu ze ſerbſkim ludom ſobuźarowale wo tutoho ſwarneho, ſwědomiteho ſerbſkeho bura. Njedźiwajcy toho hrozneho wjedra běchu ze wšěch kóncow ſerbſkeje Łužicy, ſamo z Bukec, Serbja přikhwatali, zo bychu jeho na poſlednim puću přewodźeli. Pohrjebne wobrjady wosadny farař knjez Wjenka z aſſiſteneu kaplanow dr. Horjena a dr. Hórnika wukonješe. Nětko wotpočnje tutón ſwěrny ſerbſki dźělaćeř w ródnej zemi. Dźakowni Serbja ſebi jeho we trajnym wopomnjeću wobkhowaja.

Z **Njebjelčic.** Zańdżeny pjatk ſo do naſeje ſule 26 nowačkow a to 16 hólcow a 10 holcow přija. Popołdnju ½3 hodźin wotmě ſos wjatočne přijeće w cyrkwi a potom wjedżechu ſo dźěći zhromadnje do ſule, hdźež jich ſulſki wjednik k. kantor Renař wutrobnje powita a jim potom na wopomnjeće kóždemu rjanu titu wudźěli. Njech je tuta kročel wšém naſim dźěćom z prawje rjanym žohnowanjom.

Z **Rózanta.** (Njezbožo.) Zańdżenu ſrjedu přińdże tu 10létny Žurec hólčec při drjeworězanju z buldoggu do kołoweje piły a při tym ſebi ſrjedźny porſt wotrězny. Też druhe porſty ſo při tym zranichu. Hólčec bě při drjeworězanju pilnje pomhał. Je to bjes dwěla jara khwalobne, hdyž dźěći ſwojimaj ſtaršimaj při dźěle pilnje pomhaja, tola ma ſo při tym dwójcy ſkedźbliwje na nje hladać, zo ſo jim njezbožo při tym ſtało njeby, dokelž je ſkoda potom wjele wjetſa hač wužitk.

S **Noweho Dwora** pola Horniejho Wujesda. (Njeſbožo.) 11létny Sperlingez hólz, kotrehož běſche nan na konja ſadżił, ſo by na nim ſpytał pojěchacj, ſo nadobo ſ njeho ſwieſe. Kóń pſchi pſcheſtupjenju na njeho ſtupi a wottłóčі jemu na hornjej nohi zuły cžwak mjaſka. Dyrbjachu hólza do Kamjenſkeje khorownje dowjeſcj.

S **Tonberka** pola Kamjenza. (Wobſkhadne njeſbožo.) Ssobotu pſchipołdnju dźiwſke ſo wobſebjeſ buldoggi R. je Sserbſkich Paſlij ſ Kamjenza pſchikhadżejo ſ Budyſko-Kamjenzſkeje dróhi na puć do Njebjelčiz wjedżaju ſe ſwojim powoſom ſawinycž. Dokelž je tu dróha trochu njepſchewidna, njebě pytnuł, ſo ſ Budyſchina ſo ſ wulkej ſpěchnoſcju wožobowy wós bliži. Lędy bě ſo buldogga na lěwo ſawinyła, bě ſo njeſbožo też hižo ſtako, dokelž wjednik tutoho woſa najſterje njebě ſnamjenja na pſcheměnjenje jěſdy pytnył. Wožobowy wós ſajědże do buldoggi a ſo pſchi tym doſpołnje ſmiczi. Wjednik tutoho woſa ſo thětro cžežko ſrani. Wjednikej buldoggi njeje ſo ničo dale ſtało. Wina na njeſbožu ſo hiſchcze pſchepytuje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Rumbórka.** Sſrjedu popołdnju je žeſi 28 lět ſtary rěſnicki miſchtr žiwjenje wſał, ſtorcžiwſchi žeſi rěſnicki nóž do wutrobы. Bjes dwěla je ſo rěſnicki miſchtr k tutemu cžinej ſ cjeſkimi myſlemi pohnuł.

100 000 porow gumijowych cžrijow ſo ſpalіło.

Poła Miłana wudyri w fabrizy ſa gumijowe cžrije wulki woheń, ſ kotrymž ſo wjele ſchkody nacžini. Płomjenja roſſchěrichu ſo ſpěchnje na gumijowe, benzinowe a druhe ſurowiſnowe ſkłady. Hakle po wjacyhodžinſkim dźěle mózachu ſo płomjenja ſaleczа a dalſchi ſtrach wotwobroczіcz.

Na čim spóznaješ dobru dejnu kozu?

Nětko su kozy zaso po kózlatach, a štóž chce sej dobru dejnu kozu kupić, ale sam přewjele wo tym njerozumi, tomu chcemy tu mały pokiw podać, na čim dobru kozu spóznaje.

Dobra deina koza dyrbi měć přede wšěm derje wuwite, rjane wulke wumjo. Pola kruwy hladamy też na mlóčne žily kiž pod bruchom z wumjenja wukhadżeja, tola pola kozow su tele žily zwjetša mjenje wuwite a ani so też z wěstosću njehodźi po nich posudźować. To wulke wumjo samo na sebi njetrjeba hišće kóždy raz za wjele mloka rěčeć, dokelž je druhdy jara mjasne,, a tohodla so nam wulke zda, a tak nas rady zjeba. Do dejenja njech je wumjo rjane wulke, po dejenju dyrbjało pak potom prózne wisate hyć a nic bombjel mjasa.

Też po strowym zwonkownym napohladże, po hladkich kosmach a po tym, hač derje žerje, móžemy na dobru dójku sudźić. Dołhokosmate, šešerjate kozy zwjetša přederje nidejа. Wulka, sylniša koza je wězo też wužitniša, hač mała, drobna. Tuž też tu zasa rěka: Jenož strowe sylne kózlata k plahowanju wuběrać! —

Hra. Wjazław hraika ſej je ſwojimi łamami. Macj dyrbi poła njeho ſupowacj. Cžini to a Wjazław praji hordże: „Aha, hłjecže, dźenża pſchińdżeče hama. Chcječe wěſcje ſa hotowe płacіcj? Hewak póſcželecje pſchezo Waſcheho maſeho Wjazławka!"

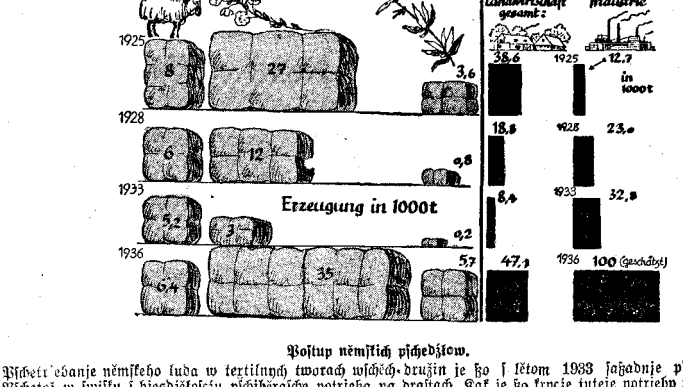

Postup němſkich pſchedżiwow.

Pſchetrjebanje němſkeho ludu w tertilnych twarach wſchěch druzin je ſo ſ létom 1933 ſajadnje pſcheměniło. Pſchetož w ſwiſtu ſ bjesbjełoſcju pſchiběracže potrjeba na draſtach. Kak je ſo krucže tuteje potrjeby poradżiło? Roſbudżaje bě bjes dwěla dalokoſſahaje ſtopnjowanje domjazeho wuplahowanja ſurowiſnow. Němſke tatarſtwo je w ſaſchtym łěcže něhdże 47 000 tunow włoknowych tkaninow wuplahowało. K tomu pſchiſtupi ſhotowjenje ſyntheſtiſkich tkaninow. Dźełanje wumělſkeje židy a wumělſkeje wołmy je ſ 32 800 tunow w łěcže 1933 na něhdże 100 000 tunow w łěcže 1936 ſrajiło. Wicho hromadże je ſo w Němſkej w łěcže 1936 něhdże 147 000 tunow tertilnych ſurowiſnow wudźěłało. Tuta ſtatiſtika pokaſuje nam ſtopnjowanje wudźěłkow induſtrije a tatarſtwa jako tuložom ſa ſurowiſny ſa trjcže naſcheje potrjeby na tertilije. (Ryžow.: Oehlſchlägel, Scherl. N.)

Z Budyskeho měšćanskeho zarjadnistwa

Pod pschedsyndnistwom wyschscheho měschćanoscy dr. Opitza wotmě so pjatk wječor 6. sjawne pohedźenje radnych knjesow. Pod dypkom sdźělenja wosjewi pschisyndnik Rasch, so ma so **sastupny pjenjes sa mužow a žonow do muskeje a jónskeje sastaratnje (hospitala) hinak rjadowacź.** Sastupny pjenjes wuczinjesche dotal 500 hriwnow. Wot 1. haprleje t. l. wuczini sastupny pjenjes sa muži 600 hr., sa žony samsny wostanje. Dale so sastupny pjenjes po starobje rjabuje. Tak wuczini sastupny pjenjes sa muži do 63 lět 750 hr., do 67 lět 700 hr., do 71 lět 650 hr. a psches 71 lět 600 hr. Sastupny pjenjes sa žony so tohorunja stopnuje, tola pschezo wo 100 hr. mjenje hacź pola muži.

W nastupanju sarjadnistwa je so měschćanska rada dyrbiała rosshudźić, so sa **plunaźnju wožebitu naprawu sa pschiprawjenje keksa** natwarić da. Tuta naprawa měješche so hižo pschi pschetwarjenju plunaźnje w l. 1926/27 natwarić, tola lutowańskich pschiczinow dla je so tehdy wotmysleńje spuschćiło. Nětko je so měschćanska rada sa to rosshudźiła. Zhyty objekt ma 66 000 hr. płaćicź. Direktor plunaźnje a wobarnje k. Fischer poda pschi tym podrobnu rosprawu. **W nastupanju sastaranja měrta je wodu žu so nowe pschepytowanja mjez Demjanami a Njeswačidłom stale.** Sa to ma so 15 000 hr. z dokhodow wodarnje wjacź. W nastupanju **Budyskeho gymnasija** rosprawješche měschćanoscy dr. Förster. Budyski gymnasij je so do **hriedźneje schule** hłownje formy pscheměnił, dokelž bě so jenoj 12 dźěći sa gymnasij pschisjewiło. Sa Zytawski gymnasij pak je so 30 schulerjow samołwiło. Měschćanske sarjadnistwo je hischće ros ministerstwo prožyło, so by rosshud pschepruhowało, dokelž ma pschewulki wujnam sa město Budyschin.

•

S **Biskopiz.** Lózsche njesboże sobotu wječor statny auto na Drježdźansko-Biskopske cźarje potrjechi. Pschi sdźělenju na parkowniscźo na starym torhoscźu so lewa prědnja wósta stama. Hischće w nozy wós do wupotjedźerne wotwjesechu.

S **Zympla.** (Wyšoka staroba.) Pschichodnu sobotu sozialny rentnar Jan Schubert tu swoje 83. narodniny wotwjeczi. Psches 50 lět kluzesche na tudyschim ryčerskuble. W lěcze 1931 spoczi so jemu zlota medalja ratarskeje komory. Schubertej nan je strowy a cźiły, njeczinjo wulkich požadanjow na liwjenje.

Poslednje politiske powěsće

Dr. Ley psched wjednikami industrijowych dźěłacerjow w Turinje.

Dr. Ley njedźelu wječor na shromadźisnje wjednikow industrijowych dźěłacerjow Turinskeje provinzy so wobdźěli. Dr. Ley so tež rjekowa jimasche a rjekaše, so drje je so po wójnje tajna diplomatija sjawnje wotstronika, tajnje pak so wobkhowała w internazionalach. Wschitko mjeješche so jenak srunacź. Potom pak pschirunješe Mussolini a Hitler. Wonaj so pschećiwo pospytnej mobarajschtaj, so so ludy do khudych a bohatych dźělichu.

Dr. Ley pokračowaše, so ma hordosny roskćěw Italskeje swój snutskowny korjeń w dźěle faschismu. Faschismus a nazionalsozialismus njejsta jenoj sa pschitomnosć, ale sa wěcznosć postajenaj. Potom dr. Ley naspomni, so žebi na samjenjowanje němskich a italskich dźěłacerjow myślił a na jich organizazije „Mózy z radosće" jeneho luda k druhemu.

Němske namórske wojowaske mocy w Španiskej so zesylniłe

8. haprleje staj podmórskaj cźołmaj „U 25" a „U 27" z Kiela psches Kěžora-Wilhelmowy kanal do Połnóżneho morja wuńkoj. Cźołmaj do Schpanisseje jědźetaj, so byschtaj němske namórske wojowaske mozy w Schpanisskej sesylnitoj. Tute němske wikowańske łódźstwo w schpanisskich wodach schkitaju a mórsku kontrollu psched dźělom schpanisskeho mórskeho brjoha wukonjeja, hdyž nta Němska dohladowacź.

Sydom młodoněmskich manifestacijow w Pólskej zakazali

S 13 pschipowědźenych manifestazijow młodoněmskeje strony sa Pólsku na z wjetscha z Němcami wobydlenych městnoscźach Pósnańskeje a Pomorja pod hesłom: „Snajesch zwojeho němskeho bratra w ranju?" su wyschnoscźe bozyła zakazałe.

Jako pschicźina zakaza so wosjewi, so so tute manifestazije hodźu być tajke, so budźichu mohle sjawny měr a bjesstrach wohrožować. Wuhotowarjo tutych manifestazijow běchu schesćo młodostni Němcy z Lwowa, kotriž chcychu zwojim ludowym towarschom we wječornej Pólskej wo zwojich wožebitych wuměnjenjach žiwjenja w rěcźi, spěwje a hrě rosprawjecź.

Sport

Schalke 04 přećiwo Hartha BSC 2 : 1.
Werder Bremen přećiwo Viktoria Stolp 5 : 0 (2:0).
Schweinfurt 05 přećiwo DSC 1 : 0 (0 : 0).
Sportfreunde 01 přećiwo Konkordia w Plawnje 1 : 0 (1 : 0).
SV Grüna přećiwo Spielvereinigung Leipzig 4 : 2.
BC Hartha přećiwo Beuthen 09 4 : 2 (3 : 0).
Wormatia přećiwo SV Kassel 3 : 1 (1 : 0).
FfB Stuttgart přećiwo Dessau 05 1 : 2 (0 : 2).
W Basélu Świcarska přećiwo Wuheńskej 1 : 5.
SV Riesa přećiwo Spielvereinigung Fürth 0 : 8 (0 : 1).
Bautzner SC přećiwo SV 06 Drježdźany 3 : 1 (3:0).

Wuběžowanje na motorskich koleźach w Eilenried

tworjesche sapoczatk letuscheho saisonoweho wuběžowanja z motorskimi kolejami. W rjadowni 500 startowaschtaj wótraj konkurrentaj Otto Lye na BMW (na prawo) a dwójny Eilenriedski dobyćeŕ Mansfeld na Auto-Union DKW (na lewo.) (Scherl Bilderdienst, M.)

Z nalětnymi dźěłami je so započało

Serbske Nowiny

Naši ratarjo zmeja z wotucźacej přirodu zasy połnej rucy dźěła. Wot zaheho ranja hač do późneho wječora dyrbja twjerde, cźežke dźěło wukonjeć, zo bychu wšě winowatosće, kotrež sebi naš cźas wot nich žada, spjelnili. Na wotnoćink a na duchowne wokrewjenje lěhdy cźasa zbywa. **A tola naš cźas z kóždym dnjom telko nowosćow, wukazow, předpisow přinjese,** zo njesmě sebi nětkole nichtó wotkazać. Zawěsće zbywa cź telko cźasa, zo móžeš do nich z najmjeńša spěšnje pohladnyć, a štož je zajimałe a ważne, sebi naměrnje a potom skhować na njedźelu popołdnju, zo by sebi mohł měrnje přečitać. Tak sy stajnje wo wšěm rozwučeny a minješ so wulkich njeluboznosćow, kotrež mohłe cź z njecźitania namowišich wukazow nastać. Tohodla sebi pola našeho roznošowarja **tež w lěcźnych měsacach Serbske Nowiny skazaj!**

Dla spuščenja wobkhoda

Dospołne mužredamanje

mojeho bohateho tworoweho składa

domjacych časnikow, regulatorow, hlidnych časnikow, kuchińskich časnikow, budźakow, muž. a žonjacych časnikow, naručnych časnikow.

Złote a sćerbone twory, časnikowe a našijne rjećazki, koljery (Kolliers) pjerśćenje, brole, jehlički, křiže, medaljony, naručne debjeńki, manšetowe knefle, cigaretowe tyzki, debjeńki na wuši, wotjoniki, sćerborne a nasćerbornjene noże a widlički atd.

Blidne graty z Kěžorskeho cyna a posćerbornjene, barometry, thermometry, rysowańske připrawy, perspektivy, kompasy, powjetšadła a druhe

Paul Reißmann w Kamjencu

na torhošću čo. 6

Žonjace

ślypsry
suknje
bluzy
drasty
pulovry
rukajcy
nohajcy
šórcuchi

Bohelmann Kade

mějśeł Cu. t Müller
na Serbskich hriebjach 2

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola

Kurt Erler, Žitne wiki 28

Natuš w Khrósćicach

poruća

runklicowe symjo Eck

žołte a cźerwjene Eckendorfske

Symjenja

picowańskeje a jědźneje morcheje, běłeho a cźerwjeneho kału, kulrěpy, Markstammkału, picowańskeho kału, kórkow

■

karbolineum za sadowe štomy

■

sačkowy grót, Swedenreutski grót, kalačkojty grót

Naši roznošowarjo

su pilni ludźo. Dźeń jako dźeń přinjesu Wam Serbske Nowiny do domu. Wone pak bychu so jara wjeselił, hdy byšce jim tak dys a dys prajili: Dźiśe tola tamle do teho domu, cź tam chcedźa też Serbske Nowiny cźitać, ja sym hižo z nimi rěčał. To byšće našim roznošowarjam a nam pomhali Serbske Nowiny do serbskeho luda rozšěrjeć. To by było krasny dopokaz swěry za cyły serbski lud, hdy bychu so w kóždym serbskim domje cźitali

„SERBSKE NOWINY"

Wozjewće

swojim přećelam a znatym wšě swójbne powěsće z małym nawěškom w

S. N.

Pol lěta stara, rjana

jałojca

je na předań w Sernjanach čo. 7

Žadyn wobrót?

Potom podaj nawěšk do **Serbskich Nowin!**

Přiloha k čisłu 84

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 12. haprleje 1937

Sydleŕske twarjenja za němskich dźěłaćerjow

Skutk „dźaknego wopora naroda“.

Druhi króć SA němšći lud k „dźaknemu woporej naroda“ namołwja. W dnjach wot 10. haprleje hač do 1. meje 1937 dyrbi so w pißańnjach SA-standartow, SA-wudrowow a w mjeńšich měšćanskich tež SA-cyrjódłowych cjelsne liśćiny wupołožić, do kotrejež ma so kóždy dźěławy Němc se swojim wopornym pśinjoschćom sapißaś. Koni je dźakny wopor naroda wopraŕdźe zwły němšći lud sapśijimał. Njenjesły, kiž su so wopśosiwale, su so wjednikej Adolfej Hitlerej jako najzeńšćim dar němšćeho luda k jeho narodninam pśinjeschodate. Tutón dar je dźakny wopor kóždeho ludoweho towaŕśstwa, wón so po wjednikowej woli do

skutka za němšćeho dźěłaćerja

pśichewobrocył. Njenjesły, kiž so wopruja, tworja fond za wulki rjad žydźišćowych dźakneho wopora we wšěch dźěłach Němšceje. S „dźaknym woporom naroda“ so rjane strowe žydźišćowe twarjenja w němšćej krajinje, na powětrje a błónzu twarja, bydleńnje za němšćich dźěłaćerjow, za wjeleródźenych, wójnske wopory a za fałšlubnych wojowarjow bydanja. Mnohim němšćim ludowym towaŕśtwam njeje móžno, trěbny kapital za žydźeńśi dom swójsnyć. W njeliczomnych padach so tehdła tutón žywjeńśiwowy kapital k „dźaknemu woporu naroda“ pśichotuje.

Tak sćini so dźakny wopor němšćeho luda, k kótrymž mały dźeł swójeho dźakneho dołha naschemu wjednikej wotpłaći, johnowany skutk, na kajkiž žadyn lud njeměła pokasaś. Tehdła so kóždy ludowy towaŕśtwo namołwja, so by so do cjelsnych liśćinow SA spisał, swój dźak a swóju wolu k skutkej w dźaknym woporu naroda wopokasał.

We wobwodźe standarty 103 śledowaze SA-jadnotne měšćanske cjelsne liśćiny za „dźakny wopor naroda“ wupołožichu:

Standarta 103 w Budyšinje na Lessingowej dróze 10 we pśenim poschodźe w chorhojnej śali w cjasu wot 8 do 13 hodźin a wot 14 do 19 hodźin wschódnje.

Wudyr 1/103 w Budyšinje we wyschšej realnej dźełni w cjasu wot 18 do 20 hodźin wschódne dny a wot 10 do 13 hodźin njedźelu.

Wudyr 6/103 w Budyšinje na Ortenburgskim hrodźe we hłownym twarjenju dźeła na lěwo w cjasu wot 9 do 12 hodźin a wot 15 do 19 hodźin wschódnje.

Sanitetny wudyr 103 w Budyšinje na Tśělniku 2 wót jsnje 4 w cjasu wot 9 do 12 hodźin a wot 14 do 20 hodźin wschódnje.

Powěsćeńśi wudyr 103 w Budyšinje na Ortenburgskim hrodźe we hłownym twarjenju dźeła na lěwo w cjasu wot 9 do 12 hodźin a wot 15 do 19 hodźin wschódnje.

W Kamjenju:

Wudyr 11/103 w Kamjenju w „Stokej Horje“ na Bóhnišchowym nameńśe 2 w cjasu wot póndźele do pjatka wot 17 do 19 hodźin, sobotu wot 12 do 20 hodźin a njedźelu wot 8 do 18 hodźin.

Pioněrśki wudyr 103 w Kamjenju w Lessingowym domje, wschódne dny wot 16 do 20 hodźin, sobotu wot 12 do 20 hodźin a njedźelu wot 8 do 18 hodźin.

W Biskopizach:

Wudyr 21/103 w Biskopizach w Hermannskim wustawje na Nowomješćańskej dróze 2 w cjasu wot 8 do 13 hodźin a wot 15 do 18 hodźin wschódne dny. Cjasowe wupołoženje njedźelu je stajnje do cjasa wojsewi.

Hornjołužiśki namjesny kraj je wubědowaniśćo
4. němšćeho mišnerstwa w marschěrowanju ſ ważokami
18. haprleje 1937.

Zahrodka w haprleji

Lětuši nalětnik njeje přisporił sławu swojeho mjena, přetož so jara mało nalětnje počinaše. Jenož wuley optimiśa mjez zahrodnikami lětsa hižo we měrcu za łopaču a hrabjemi přimachu a tak mnohe za měrc předpisane zahrodne dźěło dyrbješe so na haprleju wotstorčić.

Potajkim do dźěła!

W sadowej zahrodźe mamy rucy polnej dźěła. Haprleja je wulki měsac sadźenja. Sadźamy nětko štomiki. Dźiwaj při tym kruće na to, zo štomik trochu wyše steji, dokelž pjeršć so hišće sadźi. Štomik so jenož raz, ale za to šćedriwje zalije. Wopak je mało a časćišo zaliwać, z tym jenož póda wustudnje a štomik so tak ruče njezakorjeni.

Dźij za kožu šmutlicam, kiž z pjeńka wurostuja. Wotrězaj je při samym pjeńku, ale tak, zo so tutón njezrani.

Hišće móžeš hubjene starše štomy přešóčpić. Njezabudź ani na hnojenje. Najlěpši je židki hnój, to rěka z wodu židšena hnójnica abo we wodźe rozpušćeny přikupny hnój. Hdyž je póda jara sucha, móžeš tež hižo z čistej wodu přiliwać.

Wotwodźej běrškowcy a marulowcy při sćěnach, tola měj zaňć zymne nocy a skituj tehdy štomiki we prawym času!

Hišće je čas truskalcy sadźeć. Mjez pjeńki sypaj pochowinu (Torfmull) abo staty hnój. Tak póda dlěje włóžna wostanje. Nětko móžeš tež truskalcy hišće pohnojić.

Nětko so sadźeja winowe pjeńki. Při domje njesadź pjeńk runje, ale stajnje na kosu. Po sadźenju přirězaj sadźeńki na dwě wóčcy nad zemju. Přirězaj surowje, chceš-li měć wuspěch. Hłowna wěc je, zo pjeńk so derje rozkorjeni.

*

W zelnicy wobstaraj přede wšěm wšě dźěła, kiž w měrcu hubjeneho wjedra dla njejsy mohł wuwjesć. Potajkim wusywaj morchwički, cyble, zatkańcu (Schwarzwurzel) a bobyhroch (Puffbohnen). Hišće njeje přepozdźe! Też rjetwički móžeš nětko hižo na rjadki wusywać a też lětnje rjetkwje. Njezabudź ani na pětršilku. Potom móža so nětko hižo cyblički tykać a kobolk. Też hroch přiňdźe do zemje. Štóž też w léću rady špinat je, njech kónc haprleje wusyje burak (Mangold). Je to dobre narunadło za špinat, w léću pak rady šuska. Kónc měsaca wusywamy też čerwjenu rěpu do hižo ćopleje pódy.

Započatk měsaca w našich kónčinach pŕenju solotej na rjadki sadźeja. Zo by měł přeco dosć tee wužitneje zeliny, wusywaj ju hnydom zaso w skitanym rózku swojeje zahrodki. Też pózdne druźiny kala tam wusywaj a to běły kał a sydrojty kał. Też porej móže so kónc měsaca hižo wusywać.

Štóž ma trochu wjetšu zahrodu, też rady zažne běrny w njej plahuje. Srjedź měsaca móžeš hižo započeć běrny sadźeć, wosebje hdyž je póda lohka. We ćežkej pódźe njech so radšo čaka na kónc měsaca.

Hdyž su suche dny, dyrbiš druhdy hižo rjadki krjepić! To pak ma so nětko hišće jenož rano stać, nie wječor, dokelž su nocy hišće kěrtro khłódne.

Z čerstwym hnojom nětko wjacy njehnoj, wón by jenož škodźił. Wroble a zyby dźeja jara za młodnej soloteju, skitaj ju z tym, zo čorne ńiće na hrjadkach nad samymi sadźeńkami přičiniš. Nětko móžeš hišće bromak sadźeć!

*

Też w kwětkowej a wozdobnej zahrodźe dźěło do rukow hlada. Nětko je hłowna doba sadźenja. Chceš-li swoju zahrodu wobohaćić z nowymi keraškami, móžeš to nětko činić. Stare pjeńki móžeš dźělić a přesadźeć, přetož póda hižeka steja, je husto wutrjebana.

Nětko móžeš też wšelake wozdobne kerki a štomiki sadźeć. Wijate kerki maju so přirězać, přjedy hač wubiwaju. Też kerćki, kiž su z mrózami škodowałe, maju so raznje přirězać, wone zaso młodźinu puśća.

Na rjadki móžeš wusywać jenolětne kwětki. Hladaj so njerodźe. Wona so nětko hižo łóštnje rozrostuje a dobrym rostlinam cyrobu a powětr bjerje. Na śćežkach a pućikach móžeš njerodź wutupić z poliwanjom z wodu, w kotrejž sy „Unkraut-Ex“ abo druhi srědk rozpuśćił.

Chceš-li sej trawnik připrawić, je nětko w haprleji najpřihódniši čas k wusywanju trawy.

Rózowe pjeńki maju so hižo započatk měsaca wot pjeršće a zelenych hałozow wuswobodźić. Maja so přirězać a to khětro raznje na 2—4 woka. Wšě wotrěza-

---

Ksaver Meško:

Wjelk pokutnik

Ze słowjeńšćiny přełožił J. S.

(5. pokračowanje.)

Někotři přikhadnicy, kaž khrobły kmótr jěž Kałačkał, dźěchu runy puć k wujej. Postrowichu jeho tak přećelnje a docyła z tajkim widomnym česćowanjom, zo wujej z hnutosću wulke sylzy do wočow stupachu. Trěješe je z wićiwej lěwej pacu, z prawej pak hošći witaše: „Dźak wam, moji přećeljo, drozy bratŕa, zo sće přišli. Wutroba so mi z hnutosću „pŕeliwa.“

Druzy, mjez nimi šwinc Dŕemak, tkhór Smjerdźak, kozoł Dołhobrodač, wostachu wobhladniwje bóle zady. Wo zajećku Bojazliwcu to njetrjebamy wosebje naspomnić. Tón bě so za khribjetami a bjedrami tamnych čapnył, ale teź tam hišće njeměrnje wuši nastaješe, płóšiwje so do koła wokoło wohladowaše, hdźe a kak mohł najlóžo wućeknyć, hdy by strach hrozył. Towaŕšku knjeni Bojazliwcowu, kiž chcyše w žónskej wćipnosći čim wjacy widźeć a słyšeć, storkaše zaso a zaso za zdonk tołsteho buka: „Kedźbuj, zo će tak jara njewidźa. Jowle stup! Čapń, stul so kusk za zdonk! Njechaj, zo wšitcy na tebje wudźeŕaja.“

Też lěsni spěwarjo, wot tujawki a kokule dele do šeračka a mólčeheho kralika hladachu jenož z nazdala, z hałozow a keŕkow. Runje tak wjewjerćik Wopuškawc a šwižna, zhibićiwa, žiwjenja kipjaca wjewjerćka, ćetka Wopuškawa. Ta wšak w swojej žónskej wćipnosći woprawdźe zależy na najspódnišu hałozu, drobnu a słabušku, zo so ta pod lohkim ćełkom wjewjerćki zhibny a wisaše hłuboko k zemi dele.

„Njebudź tola tak hrěšny wćipna, drohe dźěćo!“ swarješe a powućeše starosćiwy wjewjerćik. „Hdyž so wobsunješ a padneš, zleći wujej runje do klamy.“

„Kak tola rěći so wo swjatym mužu! Abo čini wón nětkole někomu jenož najmjeńšeje křiwdy? Kóžde ranje a kóždy wječor běchmoj swědkaj, kak so šwiňaše a pokorješe, ty pak hišće na nim dwěluješ? Zo by će hańba było!“

„Wšak njedwěluju“, cofaše swěrny mandźel, wbohi Wopuškawc, před žoninej rozhorjenosću. „Jenož twoje dla, duška, sej starosće činju.“

„Njeje trjeba!“ wotpokaza hněwnje a khroble so mjerzaca žónka.

Wjewjerćcyne słowa wo wšědnym šwikanju zbudźichu žiwe zajimanje mjez cyłym towaŕstwom. Też ći bóle lěni a zaspani, wosebje šwinc Dŕemak a tkhór Smjerdźak wobhladowachu sej wuja nětko kedźbliwje wot klamy hač do zadnich pačow. A woni kaž wšitcy widźachu, kak je wšón suchi a kak jemu kosmy wot ćěła steja kaž jěžej kałački. Po zerzawojtej koži pak, hlej, so ćehnje pruha při pruzy, najskŕšo wot šwikow. Pod kožu su wěsće na tutych městnach tołste, bolace kołbasy. Za pasom je ćeńki a zadźernjeny kaž wosa. Jako pas pak so tam wije wokoło sucheho ćěła tołsty powjaz, kotrehož kóncaj dele wisataj a so směšnje bimbataj při kóždej kročeli, při kóždym wujowym pohibnjenju.

Tutón pas so wšěm wosebje zajimawy a dźiwny zda. Někotři bóle farizejskeje družiny so samo nad nim pohóršowachu.

„Ně, to pak so zawěsće njesłuša“, bórčeše kmótr Dŕemak, kiž bě poslednje časy dosć wobužny a wostudły, dokelž na jatra ćerpješe. „To so tola zda, jako by chcył wusměšować našeho přećela a dobrotnika, swjateho pustownika na horje.“

„Wěrnosć rěćiće, kmótře“, khětře přihłosowaše wot zady zajećk Bojazliwc, čim mjeńši a bojazliwši w skutkach, čim wjetši a mócniši w słowach. „Teź ja to wujej jara za złe bjeru. Přetož sym pustownikowy sprawny a swěrny přećel. Wón je mi w zańdźenej zymje — njepomnju druheje tak suroweje — někotružkuli nóc słódkeho dźećela před swojim domom nakładł. Skoro směm prajić: Swjaty muž je mi žiwjenje wukhował.“

„Kajke to bledźenje! Kaž byšće wola za wopuš z hródźe čahali! Wujk wjelk njeje mjenje dospolny dyžli waju samotaŕ!“ so wjewjerćka z hałozy złobješe. „Pas jemu runjewon krasnje přisteji. Tón je jemu ćetka Wopušačka přinjesła. Ćetka pak ma wjacy rozuma we wopuši hač wój dwaj we hłowje, kopołaj kopołojtaj! Tuž mi nihdy nanihdy njebórćće a njemorkotajće, kmótře. Hewak was pola ćety wobskoržu. Ta hižo wam zapiska. Oha, hlejće, runje přikhadža.“

„Nó, nó, wšak ničo njepraju“, wusprawnješe so Dŕemak. „Što so jenož na wšěm rjanym tak rozhoriće, kmótřička?“ Mjelčo pak so hněwaše: „Što budźeš so wadźić z hłupymi žoniskami? A wyše teho sym ja khory!“

VI.

Woprawdźe liška runje na zhromadźiznu dóńdźe. Stupaše sebjewědomje a hordźe. Ze zamysłom přińdźe poslednja. W prawej žónskej marnosći liješe: Tak zbudźi mój přikhad najwjacy kedźbnosće.

Njepřińdźe pak prózdna, ale přinjese njewšědny, znamjenity dar.

Wčera bě cyły dźeń delka přede wsu w kukuricy ležała. Předołho do ranja bě so při swojim čušelnju a rubjeńniskim čahanju we wsy zakomdźiła, tuž so ji njebě wěste ani hódno zdało, so při běłym dnju do lěsa wróćić. Runjež tu nóc ničo nałojila njebě, bě tola mału dźěru do buroweho kurjenca wučušlila. Snano so ji přichodnu nóc poradźi, zo so přez tu dźěru přetłóči a sej tučnu wječeŕ a wyše teho hišće snědanje wobstara.

Tak bě so lehnyła do kukuricy, zo by dočakała tam nóc. Słyšće pak dale, što je tam nawědźiła:

Wokoło připołdnja, bě drje po wobjedźe, přińdźe přez durčka při poli wjesny faraŕ. Bě stary, kipry knjez, kiž spochi kašlowaše, dych łoješe a sebi wodychowaše. Tak hižo z daloka dŕemacu ćetku na so kedźbnu činješe. Ta jemu kročeł po kročeli z wočomaj sledowaše. Starušk ani njepytny, zo je blizko. Za kóždy připad so cyle do włóže tuleše, zo by so wóčku na prěni pohlad zdała jenož tołsty ryžy hruzl. Jenož hłowu dys a dys pozběhny, woči pak njepřestawajcy kedźbliwje za šědźiwym faraŕjom sledowaštej.

(Pokračowanje sćěhuje.)

ne haložki maju so zničlé, so njebychu so na nich wšelako khorosće wulahnowale. Też nowe róże możeš nětk hišće sadźeć.

Kóne měsaca możeš wusadźeć cyble gladiolow a monthretijow, při přihódny a wjedrje też hižo juriny (dalije).

Tuž so hibaj a dźěłaj a njepřespi rjany naléětni čas. W haprleji so w zahrodźo najpřijomnišo dźěła, dokelž njeje přezyma ani přećopło a wšitko hižo z wotmachom wnbiwa, młodźinu puška a zakćěwa, zo je radosć přebywać we wotnućej stwórbje. ***

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der genehmigte I. Nachtrag zur Satzung der Meliorationsgenossenschaft Bautzen-Land, Genossenschaft mit unbeschränkter Beitragspflicht, in Niedergurig liegt bei mir — Zimmer 24 — zu jedermanns Einsicht aus.

Bautzen, am 8. April 1937. Der Amtshauptmann.

Der Triebwerksbesitzer Georg Richter in Wilthen hat um wasseramtliche Erlaubnis zum Einbau einer Banki-Turbine in das Wasserstriebwerk auf den Flurstücken Nr. 834 und 835 der Flur Wilthen mit 70 Liter Wasserverbrauch und 6 PS Leistung als Ersatz für ein oberschlächtiges Wasserrad nachgesucht.

Dieser Antrag wird nach § 33 des Wassergesetzes und § 17 der Gewerbeordnung mit der Aufforderung bekannt gemacht, etwaige Einwendungen gegen die begehrte Wasserbenutzung binnen 2 Wochen vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung bei mir, wo auch die Pläne zur Einsicht ausliegen, anzubringen.

Beteiligte, die sich in dieser Frist nicht melden, verlieren das Recht zum Widerspruche gegen die von der Behörde vorzunehmende Regelung.

Bautzen, am 9. April 1937. Der Amtshauptmann.

Der Bauer R. Walther in Kleinförstchen, Ortsteil Oberförstchen, hat um Genehmigung zur Ableitung von Grundwasser von dem Flurstück Nr. 123 der Flur Rattwitz zur Versorgung des Bauernhofes auf dem Flurstück Nr. 100 der Flur Oberförstchen mit Trink- und Wirtschaftswasser nachgesucht.

Dieser Antrag wird nach § 33 des Wassergesetzes mit der Aufforderung bekanntgemacht, etwaige Einwendungen gegen die begehrte Wasserbenutzung binnen 2 Wochen vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung bei mir — Zimmer 24 —, wo auch die Pläne zur Einsicht ausliegen, anzubringen.

Beteiligte die sich in dieser Frist nicht melden, verlieren das Recht zum Widerspruche gegen die von der Behörde vorzunehmende Regelung.

Bautzen, am 8. April 1937. Der Amtshauptmann.

Bekämpfung der Rübenblattwanze.

Auf Grund der Verordnung des Herrn Reichsstatthalters in Sachsen — Landesregierung — Ministerium für Wirtschaft und Arbeit vom 21. 12. 1936, PVBl. S. 487, betr. Bekämpfung der Rübenblattwanze, gebe ich bekannt, daß innerhalb des Verordnungsgebietes im Bezirk der Amtshauptmannschaft Bautzen die gemäß § 2 Abs. 1 der Verordnung anzulegenden Fangstreifen bis spätestens zum 20. April d. J. bestellt sein müssen. (§ 2 Abs. 2 der Verordnung.)

Jegliches Betreten und Befahren der bestellten Fangstreifen sowie Ausreißen und Verfüttern der Fangpflanzen ist verboten.

In Feld und Garten darf ab 20. April d. J. bis zum Umpflügen der Fangstreifen kein Spinat und Mangold ausgesät werden. (§ 7 Abs. 1 der Verordnung.) Der vor dem 20. April d. J. in Feld und Garten angebaute Spinat und Mangold ist spätestens zur Zeit des Umpflügens der Fangstreifen, die später bekannt gegeben wird, abzuernten. (§ 7 Abs. 2 der Verordnung.)

Bautzen, am 8. April 1937.

Der Amtshauptmann.

Das Erlöschen der Schweinepest unter dem Schweinebestande des Bauern Paul Bräuer in Burk Nr. 10 ist amtlich festgestellt worden.

Bautzen, am 6. April 1937. Der Amtshauptmann.

Radio

Wutoru 13. haprleje so hłyšchi:

Königswusterhausen: 6 swony, tacjele. 6,30 rańšchi konzert (ſ Frankfurta), mjes nim 7 powěsće. 10 sa schule. 11,30 sa hosposu. 11,40 sa bura. 12 pschipołdnischi konzert (se Stuttgarta), w pschestawy 12,55 cźaßowe znamjo a 13 schojopschecźa. 13,45 powěsće. 14 wschelaka hudźba. 16 popołdnischi konzert. 18 khórowa hudźba ſ nošchego cźaßa. 18,20 politiſki pschehlad nowin. 19 k zwjatokej. 19,45 wothlós ſ Němskeje. 20 powěsće. 20,10 wječorna hudźba. 21 haprleja. 22 powěsće, ſport. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipsk: 5,50 sa bura. 6,10 gymnastika. 6,30 rańšchi konzert (ſ Frankfurta), mjes nim 7 powěsće. 8 gymnastika. 10 sa schule. 10,30 a 11,30 wo wjedrje. 11,45 sa bura. 12 pschipołdnischi konzert (ſ Mnichowa). 13 powěsće. 13,15 konzert (ſ Mnichowa). 14 powěsće. 14,15 tacjele. 15 sa żonu. 16 konzert. 19 hólcźina. 20 powěsće. 20,10 varieté. 21,25 „Take praji Zarathustra". 22 powěsće, ſport. 22,30 nowa sabawna hudźba.

Hamburg: 20,10 Winſta hudźba. — **Wróćławy:** 20,10 konzert. — **Köln:** 20,10 melodije ſ operettow. — **Win:** 21 sabawny konzert. — **Warschawa:** 19,20 Haydnowe „Schtyri poczažby."

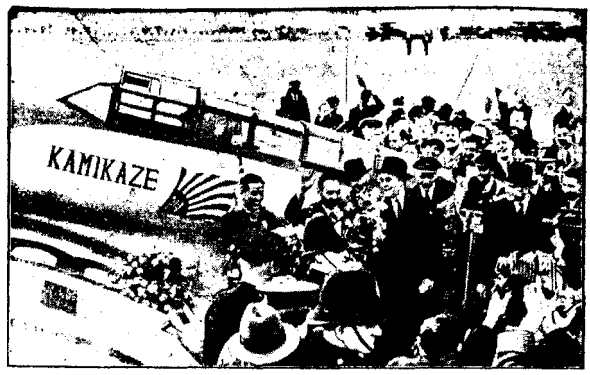

Rekordne leczenje Tokio—London ſoſ wuſpěchom stónczyło.

Japanſkaſ lětarjej Masſaki Zinuma a Kenji Tſukakoſhi ſtaj 94 hodźin trjebałoj, ſo 16 000 kilometrow dołſt pucź Tokio—London ſe ſwojej maſchinu pſcheleczeſchtaj, a ſ tym dotalne rekordy wo wjele pſchetrjechichtaj. Pſchiniešetaj pſchi ſkładnoſći krónowanja jendźelſkemu kralej poſtrowy ſ Japanſkeje. Naſch wobraz wokaſuje nam pſchiſtajenje lětarjow na lětanſchczu w Croydonje, hdźež jeju japanſka kolonija a też ſaſtupierjo jendźelſkeho knježerſtwa wutrobnje pſchijachu.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

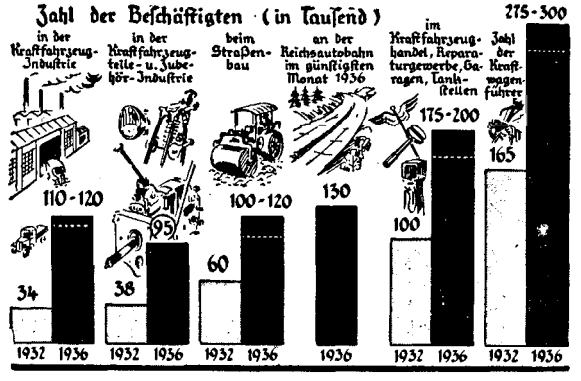

Wobkhadna motorisazija jako hospodaŕski faktor.

Nadawki, kotrejž je wjednik Adolf Hitler na hospodaŕstwo motorowych wosydkow położił, k hobrskemu roskćěwej tuteje industrije dowjedźechu. Mobkhadna motorizazija twori nowe hódnoty, wužitk tworow powjetſchi ſ tym, ſo ſ měſtnow, hdźež je jich pſchesbytk a hdźež maja potajkim mjeńſchu hódnotu, žo ſ lohkoſću tam pſchewjedu, hdźež žo pak njeporadźa pak njeſhotowjeja. Hdyž žo ſ teho ſtejniſchcza na to ſhladuje, žo ſ wobkhadom możnoſcže, cźłowjeſke potrjeby frnćź, powjetſchefa. Naſcha ſtatiſtika pokaſuje nam liczbu dźěłaczeri w jednotliwych hospodaŕſkich wotnožkach, kotrejž ſ industriju motorſkich wosydkow w ſwiſku ſteji.

(Ryžowanka: Luſchnat, Scherl, M.)

Prynz Mikławſch ſ kralewſkeje ſwójby wuſamknjeny.

Rumunſki prynz Mikławſch, bratr krala Karola, bu po wobſamknjenju krónſkeje rady w Bukaresće 10. haprleje 1937 dla ſwojeho w lěće 1931 ſ knjeni Dumitrescu ſwjaſaneho měſchczańſkeho mandźelſtwa ſ kralowſkeje ſwójby wuſamknjeny. Prynz Mikławſch Rumunſki a knjeni Dumitrescu pſchi wopyće w Pariſu.

ſ (Aſſocia-

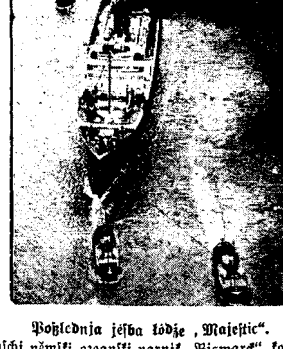

Poſlednja jězba łódźe „Majeſtic".

Nědhuſchi němſki ozeanſki parnik „Bismarck", kotryž poſłaſcho we wobłuku reparaziſkich dodaćow do jendźelſkeho wobžedźeństwa pſchendże a pſchi tym mjeno „Majeſtic" doſta, je 8. haprleje 1937 ſwoju poſlednju jězbu naſtupił. Łódź jědźe do Roſyth, ſo by tam jako namórniſka ſmuchowanſka łódź žo dale wužiwała. Dóſtanje nětko ſwoje ſtejece mjeno „Caledonia".

(Aſſociated-Preſſ, M.)

Mejske bruki jako škódnicy našich zelenych picow

Mejske bruki nam kóždołětnje wjele stow litrow mloka wupija. To je žo ſ dokładnymi posppytami we ſchwizarſkej wožadze ſwěſchło, kotrejž lěta dołho cźežy pod cźłowłu mejſkich brukow cźerpjeſche. So by prawje ſpóſnała, kak žo cźłowła brukow w ratarſtwje wuſtutkuje, bě gmejna dwaj hektaraj dwě dospołnje jenak płódnej łuzy ſa pospyt wuzíła. Jedyn hektar po kundrosach dokładnje pſchepytachu, mjes tym ſo w druhim hektaru kundrosy wostajichu. Rozdźěl mjes łukomaj hižo ſa krótki cźaß kóždemu do wocźi bijeſche. Pſchi ſnjach žo ſwěſchi, ſo žo na hektaru łuki, na kotrymž běchu žo kundrosy wotſtroniſe, 1000 kilogr. wjazy ſyna nadźeła, hacź na łuzu, hdźež běchu kundrosy wostałe. Sa zmłu wožadu wucźinjeſche to telko, ſo by žo bjes tuteje cźiwile 80 krukow mohło wjazy wudźerżeć. Njeby-li ſchkody, kotruž kundrosy naczinjachu, było, by žo potajkim 1500 litrow wjazy nadejicź mohło, a to w jenej jeniczkej wožadze. Kak wjele mloka bychmy wjazy mělí, hdy by žo poradźiło, wſchě pola a łuki w Němſkej wot mejſkich brukow wuſwobodźicź. Zyle wěſcze budźa žo wotrjadnizy 11. mlokoweho ſwětoweho kongreſa, kotryž ſměje žo we auguſcze t. l. w Barlinje, ſ tutej ważnej należnoſću ſaběrocź.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoler; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencafske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 85 | Budyšin — Wutoru 13. haprleje 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Jendźelska generalej Frankej prawo na blokadu Bilbaa přicpěwa

Kaž hižo pisachmy, běšche so jendźelski kabinet njedźelu wječor k khwattkom na wosebite pospjedźenje zwołał. Na pospjedźenju je so położenje rozpominało, kiž je z tym nastało, so nazionalne schpanjske wójnske łódźe město Bilbao wot wobkhada wotjamknu.

Někotre jendźelske wikowanske łódźe, kiž chcychu do Bilbaoskeho pschistawa dojěć, hu w franzowskich pschistawach stejo wostałe. Jendźelske wójnske łódźistwo jim też njemóješe pschewod pschilubicź. Jendźelske knježerstwo měješe tuto położenje ja take, kiž jeho spěchne rozsuźanje zada. To běšche z teho spósnacź, so khižak „Shropshire" a wulku bitwisku łódź „Hood" z Gibraltara do morja we dołhim wjeczoru Schpanskeje pózła a z nimaj tamnische jendźelske wójnske łódźe sejłynli.

Knježerstwowe pospjedźenje dwě hodźinje traješe. Knježerstwo dóńdźe k pscheńmědźenju, so njeby derje było, hdy budźichu jendźelske wójnske łódźe w schpanjskich wodach zapschimne. To potajkim wosnamjenja, so jendźelske wójnske łódźe jendźelske wikowanske łódźe njepodpjeraju, hdyž schtej blokadu generała Franka psched Bilbaom pschemakuju.

Londonske nowiny pišaju, so je Jendźelska jenož blokadu w dołhowjeczornej Schpanskej pschipóznała a so žo sa słytnu Schpanisku stejischcžo jendźelskeho knježerstwa ke generalej Frankej njepschemění. Jendźelska mjenujcy njeje schpanskimaj stronomaj prawa wójnuwjedźacych pschizpěła, a z tym też niz prawo na blokadu. Londonske nowiny pak pschisnawaju, so je so generalej Frankej psched Bilbaom muspěchna blokada poradźiła. Jendźelskim wikowańskim łódźam, kiž w franzowskich pschistawach cźakaju, je so poručiło, so njeńmědźa do Bilbaa jěć.

So by město Bilbao dobył, ma general Franko za nusne, so žo wono też wot mórskeho wobkhada wotrěsnje. Tehodła je mozy warnował, so njebychu wjazy zyrobu a żurowiny do Bilbaa wołyle.

Jendźelska a Francowska přećiwo poskićenju Marokkowskeje

Jendźelske knježerstwo je njedźelu tekst swojeje wotmołwy na dopiš bolschewiskich mózmarjow we Valenciji z 9. februara t. l. wospjewiło. Tuczi běchu, kaž je znate, w swojim liście schpanjski marokkowski kraj Jendźelskej a Franzowskej pokhcili. Tuto poćićenje je w swojim cźasu jako krajnopscheradniste poczinanje powschitkownje sadźili, a wotpokasało.

Jendźelske knježerstwo je w swojej wotmołwje wospjewja, so na położenje w Schpanskej hischcze se staroscźu khladuje a so je se wschelakimi namjetami spytało, kónz wscheho wukrajneho tykanja do schpanskich naležnoscźow dozpědź.

Franzowske knježerstwo je wotmołwiło, so móže žo wo tutej naležnoscźi jenož po žadanju Schpanskeje rěcźeć a jenož potom, hdyž w Schpanskej porjad knježi.

Woporna smjerć italskeho dobrowólnika

W jenym schpanskim kommunistiskim propagandnym scźelaku, kotrehož městnoscź njeje wěscze znata, je so psched někotrymi dnjemi zledowaze stało:

Najprjedy ztyichachu wosjewjenje, so je so bolschewikam poradźiło, liczbu dobrowólnikow italskeje narodnoscze sajeć. Jeczi dyrbjachu někto psches radio k swojim towarschom rěcźeć, kotrjž na stronje nazionalnych wojuja. Potom běchu jadnje hłoby jatych ztyscźeć, kotrjž hrónczka prajachu, kiž běchu prjedy derje nawutknyli a w kotrymž so „lěpschiny bolschewiskeho knježerstwa" khwalachu. Tajke hrónczka możachu hižo prjedy w schpanskich bolschewiskich nowinach cźitacź.

Na kónzu ztyschachu nadobo: „Sym jednory dobrowólnik, kiž je se Sizilije pschischoł. Mózu jenož prajicź, so je to, schtož scźe dotal ztyscheli, dospołnje wopaczne, dokelž nam tu z tselbami a revolwrami hroźa." W tutym wokomiku wuzłyschachu jadnje dwaj wutselej a ropot. Potom hłoz womjelkny a radiowe ztanje bjes skónczaseho złowa sastaji.

Podawk dopokasuje, z kajkimi ześrědkami bolschewikow spytaju jatych pscheczźiwo jich towarschom, kiž na stronje nazionalnych wojuja, wuwuźicź a kak też spytaju, jich z hroženjom zmjercze za propagandu do domisny tutych dobrowólnikow sapschahnycź. Hdyž je tutón jedneru italski dobrowólnik z swojim rjekowstwom waschnje tuteje propagandy wotkrył, je drje wona zbyła swojeje wabiwoscze zhubiła.

Moskwa indiskich studentow na agitatorow wukubłuje

Jendźelski statny podsekretar w ministerstwje sa Indiju, Butler, dyrbjesche w delnim ześmje na wopraschenje konservativneho sapósłanza Ramsaya wobkruczicź, so žo je na Moskowskich wyschkich schulach sa indiskich studentow darmotne městna pschiprawile z wumjenjenjom, so žo tuczi indiscy studentoju jako kommunistiscy wabjerjo do Indiskeje wrócza a tam sa kommunismus dźełaju.

Konservativny sapósłanz žo hiscze woprascha, hacź žo z tutymi „studenstkimi kurjami" hischcze pokraczuje a hacź knježerstwo nocze rozsahnicź, so žeby tajke jednanje njewaži. Na to Butler wotmołwi, so žu wyschnoscze wjetschinu studentow, kiž žu žo do Indiskeje wróćili, dokładnje wobkedźbowale. Někotrych žu sajale a druhich někto strażuja. Statny podsekretar pak nima za dobre, so žo w tu khwilu pscheczźiwe tutemu kommunistiskemu poczinanju wustupi.

Krwawne strajkowe njeměry pola Orana

Blisko marokkowskeho města Orana žu wospjet strajkowaju a k dźěłu swólniwi domoródni bo žo trasyli. Nětkhe 300 domoródnych nadpadże dźěłazych domoródnych jeneje farmy pola Mostaganema. Mjes nimi dóńdże k wopraudźitemu wojowanju, pschi kotrymž žo mjes k dźěłu swólniwymi 14 wožobow cźežko rani. Zandarmstwo dyrbjesche ralnje zakrocźicź, so by porjad wobnowiło. Polizija žydom wožobow saja.

Kritiske położenje při dołhowjeczornych mjezach Indiskeje

Jendźelske ministerstwo za Indiju je liscźinu offizirow wojsewiło, kotrychž žu na kónzu tydźenja pschi indiskich dołhowjeczornych mjesach morili. Mjes nimi žu jedyn major, dwaj hejtmanaj a schtyrjo leutnantojo. Mjes ranjenymi žo tehorunja jedyn major, dwaj hejtmanaj a dwaj leutnantaj mjenuja.

W jendźelskich powěsćach z Peschawara žo położenje w zhězakskim kraju Waschwitanje dla nowych jendźelskich schkodowanjow jako jara kritiske mjenuje. Dopomina žo na to, so žu jendźelsko-indiscy wojazy hakle psched dźesacź dnjemi dweju offizirow a 21 wojakow zhubili.

Londonske nowiny „Daily Telegraph" wojsewjeja, so bywaju zhězakriske splahi dźesi a khrobiscze. Tehodła budże knježerstwo bórzy dyrbjecź z wótrischnimi naprawami pscheczźiwo pschiwiżowarjam fakira w Ipju zakrocźicź. Dotalne jendźelske nadpady bombowych letadłow njeměźachu hischcze wuspěch, kajkiż žo pscheje. Tu jedna žo wo khětro khutrou knježerstwowu porażku. Prózowanja wo měrne jednanja se zhězarjemi žu w tu khwilu njemóżne.

Wojowanje, kiž je žo z porażku jendźelskich wojakow skónczilo, je zhły ptakt hacź do zeboty ranja trało. Zběžkarjo nadpadżechu transport 45 automobilow, kiž schtyri panzerowane wozy, 125 muži pěschkow a někotre letadła pschewodźachu. Nadpad sta žo nětkhe 12 kilometrow wot Jandole zdaleny. Jendźelczenjo žo pschi wojowanju hischcze z wojakami maschinskich tselbow, panzerowanymi wosami, pěschkami a letadłami seńylnichu. Hakle zobotu zběžkarjo pschestachu wojowacź a žo do swojich hórkich wobkrjerdżenjow wróćichu.

Němska akademija sa cźełoswuczowanje žo na němskostatnu wyschnoscź powdźała.

K wukazej wjednika a němskeho kanzlera se 7. haprleje 1937 wo němskej akademiji sa cźełoswuczowanje žo hamtizy zdźełuje, so je wjednik a němski kanzler tutu akademiju na němskostatnu wyschnoscź powyschił a je jej z tym jadnu prawnu podłožk dał. Němska akademija słuži spěchowanju němskeho cźełoswuczowanja psches wuczerjow a zběhenju w duchu nazionalsozialisma. Prezident němskeje akademije je němski sportski wjednik. Němska akademija sa cźełoswuczowanje steji pod zhromadnym dohladom němskeho smutkownego ministra a němskeho ministra sa wukubłanje.

Němski finanzny minister w Kopenhagenje.

Němski finanzny minister hrabja Schwerin z Krosigk je pónđelu rano na někotre dny na wopyt do Kopenhagena pschijěł. Němski minister, kiž je tam se swojej mandźelskej hóńcź němskeho wupósłanza, budże dźenja wjecźor na pscheproschenje němsko-danskeho towarstwa wo praschenjach němskeje finanzneje a hospodarskeje politiki pschednoschowacź. Wjeźera pschipoldnju je danski kral němskeho finanzneho ministra w audienzy pschijał. Němski wupósłanz běsche pschitomny.

Dr. Ley w Genuwje.

Pschi swojim pschebywanju w Genuwje je žebi dr. Ley někotre tamnische dźełarnje wobhladał. Wschudźe jemu wutrobne witanje wuhotowachu. Też pschebywanischcźi za pschisłuchowych dźełacerjow je žebi dr. Ley wobhladał. W Italskej zyle po sabadze „zjanoscź dźěła" běła. We stronym domje jeneje městneje skupiny móješe žo dr. Ley wo dźěle faschistiskeje stronty wobhoniecź. Dźeń skónczi žo z jěsdu do městacźka Chiabaria na Riwiery.

Danski krónprynz a mandźelska w Barlinje.

Danski krónprynz a krónprynzesa staj njedźelu na swojim puczowanju z Italskeje do Kopenhagena někotre hodźiny w Barlinje pschebywałoj.

Italska Libysku organisuje.

Italska ministerska roda je w swojim zobotnischim pohdźelu organisatorike naprawy za Libyju wobsamkła. Mussolini zdźeli, so kolonialne ministerstwo, kiž won sam nawjeduje, pschichodnje mjeno „ministerstwo sa Italsku Afriku" dóstanje a so žo sa njo nowe zhydło, powjetschenych nadawkow hódne, pschiprawi.

Van Zeeland ze swojim wólbnym dobyćom spokojom

Belgiski ministerski president dan Zeeland je nowinarjam prajił, so je nad wólbnym wunoschkom jara spokojeny a so je jeho najwjetsche nadźije pschetrjechił. Też Zeelandowi pschiwiżowarjo njeběchu tak wulki wuspěch wocźakowali.

Hdyž běsche wólbny wunoschk znaty, je žo ministerski president dan Zeeland z namołwjenjom na Brüsselske wobkedźbowanje wobroćił, w kotrymž žo sa wopokasane dowěrjenje dźakuje a zlubuje, so budże knježerstwo je zjednicźej rozsudźenoscźu na pschewjedźenju zwjesich nadawkow dźełacź.

Léon Degrelle je žo we wosjewjenju wo wólbnym wunoschku wuprajił a pschipowědźił, so wojowanje pscheczźiwo dan Zeelandowemu knježerstwu z njepomjenjenjenej energiju dale powjedźe.

Nowiny belgiskich rezistrow „Le Pays Réal" žu nastawk Léona Degrella wocźischcźale, kiž pischе, so je so hibanje rezistrow njedźiwajcy pscheczźiwnjiwa wschěch stronow, njedźiwajcy knježerstwoweho cźischcza a njedźiwajcy dwěla, kiž je so w poslednjej mjenischinje do zwědomjenow cźišnyl, derje dźerżało. Wolerjo, kotrjž žu žo k rezkemu hibanju wusnali, žu wot nětka wojazu prénjeje rjadownje. Woni wuczinjeja 20 prozentow wobydlerstwa hłownego města Degrelle pschipowědźi, so ma žo offensiwa po zyłej froncze hnydom zapoczeć.

4. mištrske maršérowanje w Budyšinje

Cžasowy plan k 4. němskim mischtrstwam marschérowanja ſ wacžokami 17. a 18. haprleje 1937 w Budyšinje.

Sobotu 17. haprleje 1937:

W 20 hodžinach: **Sswjatocznoſcj SA** na Hlownym torhoſchcžu k powitanju wobdźělnikow pſchi marſchérowanjach ſ wacžokami. Wyſchiſcho-ſkupinowy wjednik Schepmann porěcži. Hlowne torhoſchcžo budže ſwjedženſzy wupyſchene a ſwjedženſzy wobſwětlene.

W 21 hodžinach: **Hornjoluſzyſki domiſniſti wjeczor** w hoſcženzu „Krónу" w Budyſchinje na Kamjentnej haſy. Hudźbny cžah SA-ſtandarty 103, ſpěwna ſyła a Oskar Rolle-Ludźiſki ſobuſtutkuja.

Niedźelu 18. haprleje 1937:

7,35 hodźin wupowěſnjenje khorhoje na Jitnych wikach.

7,45 hodźin **ſtart k 25-kilometrowſkemu marſchej ſ wacžokami polizije a němſkeje dźěłoweje ſłužby.** 35 **muſſitwow ſe 140 marſchérowazymi.** Startowniſchčo nje Bohateje wěže.

We 8 hodźinach ſtart k 25-kilometrowſkemu marſchej ſ wacžokami ſa **SA, SS a NSKK.** 43 muſſitwow ſe 704 marſchérowazymi.

8,30 hodźin ſtart wojerſtich dźěłow **wojerſkeje mozy a SS-pſchichotowego wotdźělenja** (marſch ſ wacžokami ſłědžerſkeho wotdźěła, wſchitke druzyny hicža ſu dowolene), 54 muſſitwow ſ 216 wobdźělnikami.

W 13 hodźinach: ſtart **k 4. němſkemu miſchtrſtwu we marſchérowanju ſ wacžokami** a k ſaſſkemu miſchtrſtwu w marſchérowanju ſ wacžokami (35 kilometrow), 37 muſſitwow ſe 185 wobdźělnikami.

Dozpla budže 18. haprleje 1937 w Budyſchinje 166 muſſitwow ſ 1214 marſchérowazymi marſchérowacy.

14.30 hodźin: ſapoczatk **kopanzy** wubraneju muſſitwow Lipſczanſkeho a Budyſkeho wokrjeża (1. połcžaj) na měſchczanſkim wojowniſchczu „Mlynkej kuzy."

•

Muſſitwo Lipſc[illegible]ho wokrjeża:

Bossenz (SV 1899)

	Kraus (Wacker)		Brembach (Tura)	
Braunert (Fortuna)		Riedel (Tura)		Findeisen (Tura)
Breidenbach (V. f. B.)	Raspondek (Markranstädt)	Reichmann (V. f. B.)	Bornschein (V. f. B.)	Schmidt (Tura)

15,15 hodźin: **manifeſtazija ſa namieſny kraj** na měſchczanſkim wojowniſchczu „Mlynkej kuzy". Němſki ſportſki wjednik poſwjeczi Hornjoluſzyſke khorhoje němſkeho ſwjatſka ſa cžłoſowuczowanje poſwjeczi.

W 16 hodźinach: 2. połcžaj kopanzy.

17,45 hodźin: **W tutym cžaſu ſo marſchérowazy 4. němſkeho miſchtrſtwa w marſchérowanju ſ wacžokami a ſaſſkeho miſchtrſtwa na kónzu, na „Mlynkej kuzy" woczakuja.**

W 20 hodźinach: Sswjatocznoſcj ſa dobyczerjow we hoſcženzu „Krónje". SA-ſtandarta 102 pſchedwjedźe hru „Towaršchoju cžaſa."

Wusudźenja

§ Sławny pobórſchč ſtudźowak běſche w cžaſu wot ſwjatkow 1935 hacž do dezembra 1936 młody pachoł, kiž běſche wožeſhe na Hrodźiſchču abo hewak bliſko Židowa a Budyſchina pſchečiwo jonam a hołzam na njekańanſke waſchnje wuſtupował. Někto ſu 19ćtneho Rudolfa Makſa Arnoſchta Bryla ſ Budyſchina-Židowa jako ſkrčzerja wuſłědźili. Budyſki kawniſki ſud jeho k ſcheſcz měſazam ſaſtwa ſaſudźi a jemu wſchě ſudniſke khóty napokoji.

§ Budyſki hamtſki ſud běſche 25ćtneho Pawoła Makſa Dehnelta, kiž je ſo we Wurizach narodźił a na Židowje bydli, dla paduſchſtwa k dwěmaj njedźelomaj ſaſtwa ſaſudźił. Dehnelt běſche ſo pſchečiwo wuſtudowi powołak a pſched 1. khłoſtańſkej komoru prěſeſche, ſo je ſo paduſchſtwa winowaty ſčžinił. Běchu ſwědčili, ſo běſche ſwěi maſchinſki ſamkař, kiž w Budyſchinje na Kotoſkej haſy bydli. Dehnelej dał ſwoje motorſke koło wupoſrjedzecz. 19. ſeptembra 1936 běſche Dehnelt do tamneje ležownoſcje pſchiſchoł a běſche praſił, ſo ma na motorſkim kole něſchto wotmércz. W njepſchitomnoſczi wobſwědčerja běſche wot motorſkeho koła batteriju wotewrał, ju ſ druhej mjenjehódnej narunał a wotewſatu batteriju k druhemu motorſkemu kolej pſchičžinił. Jeho wudawanje, ſo je chcył ſwěi tamnu batteriju jenoj k „wupruhowanju" poſczelcz, jemu tež powołański ſud njeſwěrjeſche a jeho powołanje ſaczažnu.

§ Wjetſche jebanſtwo **běſche** 34ćtnu njeſenjenu Pawoł Erwin Caſpar, kiž je ſo w Schmiedefeldu pola Stolpna narodźił a we Wulkich Nědarjezach bydli, we Luſizy, Braniborſkej a Schleſyſkej ſłužił. Wón je hižo wotpjet dla jebanſtwa, pſchełſchiwjenja a paduſchſtwa pokłoſtany. W druhich padach ſu jeho dla niedoſtatnych dopokazow winowałi abo jednanje ſaſtajili. Pſredy běſche wón ſ kryſtalowej ſchleńzu wikował. Wot łěta 1931 wikowaſche wón ſ autowym wožijcom a autowym tukom jako ſaſtupjer, pſchedawaſche też wotmyjeńſki woſk a wuſwětladło ſa auta ſ mjenom „Reipolna". 14. 1. 1936 **běſche** měſto wuſnawańſkeje pſchiſłužbi woſjewił„ ſo jeho wobkhodny inwentar 80 blachowych khanow a piſańſku maſchinu wobſłužuje. Wot łěta 1935 **běſche** wón ſ podiaſtupjerjemi dźěłał. S 23 wožobami, kiž **běſche** ſ wjele lubjazyni nowinikami nawěſchčkami pſchiwabił, wón w cžaſu wot 15. 4. 1935 hacž do 13. 8. 1936 ſaſtupjerſke ſrěčzenja wobſamknył. Tuczi jemu pſchi ſrěčzenju kwjetſcha 500 hacž 700 hr. hotowych pjenjes pſchepodachu, w jenym podźe hamo 1500 hriwnow w hódnoſtnych papjerach. Na cžiſchčanych wězach **běſche** wón jako žydo ſwojeſe „firmy" Wulke Nědarjezy a Ramnow woſjewił, hdźež pak jenje njeje wobkhodnych měſtnoſczow měł. Nſpředźiwajcy **běſche** na jeho wobkhodnych papjerach wobraz ſkładoweje kónje. „Reipolinu" wón wot jeneje Lipſczanſkeje firmy, kiło po 75 pf. kupowaſche. Swojim ſaſtupjerjam pſchewoſtaſi kiło po 2 hriwnomaj a tuczi měſazhu jón po 5 hriwnach pſchedawacz. Najwjazy ſaſtupjerjow cžežko ſchkodowaſche. Autoweho wolija a tuka ſo jim jenoj mało pſchidźěli, ale ſwjetſcha jenoj „Reipolina", kiž ſo cžežko pſchedawaſche. S wulkeho dźěła ſu ſaſtupjerjo ſwoje pjenjezy zyle abo khětro wjele zhubili. Jako ſchkodowane ſu ſo wožoby ſ Barlina, Shorjelza, Žitawy, Sebnicz, Wulkeho Hona, Łehnicz, Kruſchwicz, Leſchawy, Bjedruſka a Lubnjowa ſamoſwiſi. W jenym padźe **běſche** Caſpar te ſame měſta a wſy dwěmaj wſchelakimaj ſaſtupjerjomaj pſchipokaſał. Tu jednache ſo wo wokrjeſ ſ Roswodezami, Korſtynjom, Schérachom, Wopakej, Kumwaldom a Budeſtezami. — We tu khwilu měſeſche ſo we tſjoch padach ſjednanych ſaſtupjerjow ſ Bjedruſka, Lubnjowa a Rakeza ſudnik Hennig. W prěnjej inſtanzy **běſche** Połcžiſki kawniſki ſud Caſpara k 3 łětam ſaſtwa, 1000 hriwnam pjenježneho khłoſtanja abo hiſchcže 100 dnjam ſaſtwa ſaſudźił. Pſcheſypytowańſka ſatba **běſche** ſo jemu polnje jako khłoſtan'e wobtježiła. 3. mulka khłoſtaza komora jako powołański ſud tuto khłoſtanje d tſjoch łět a měſaza ſaſtwa, 1000 hriwnow pjenježneho khłoſtanja abo 100 dnjow ſaſtwa ſe ſhubjenym cžeſtnym prawom na 3 łěta pſchemjeni. Ca'parej ſo tež ſakſa, 3 łěta dołho po wotpokuczenju ſwojeho khłoſtnja ſwo'e powołanje wukonjecz.

Baldwin wróczo ſtupi.

Jendźelſki miniſterſki pſchedſydа Stanley Baldwin je nětko woſjewił, ſo bórzy swoje ſaſtojniſtwo młódſchemu politikarjej pſchewoſtajił. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Porjad na mukowych wikach

Pſchemjenjenje pſchenježnych wikow.

We woſjewjenſkim kopjenje ſeſiwjeſkeho ſtawa cžo. 24 je wukas hłowneho ſjednoczenſtwa němſkeho ſitneho hoſpodarſtwa woſjewjeny, kotryž nowe poſtajenja we wobkhodze ſ khlěbowymi ſitami a khlěbowymi wudźělkami pſchinjeſe. Wukas ſada, ſo matej ſo rozka a pſchenza po planje płahowacz, ſkładowacz a wužicz, a wopaczne pſchepłahowanja ſo wotſtronicz a pſchedźělanje a rozdźělenje, ſ tutymi naprawami naſtate wulutowanja maja ſo ſa tworjenje ſkładow ſa nowe ſitne hoſpodarſke łěto wužicz.

W prěnim wukaſowym wotrěſku ſo wo wužiczu khlěbowych ſitow ſa techniſke zaměry jedna. Potrjeba pſchiſłuſchnych pſchedewſaczow ma ſo pſchiſłuſchnemu ſitnemu hoſpodarſkemu ſwjatſki pſchiſłuſhacz. W druhim wotrěſku wo nakupjenju a ſkładowanju ſitnych wupkładow ſo poſtaja, ſo maja pſchedewſacza, kotrejž khlěb a druhe pſrezcze ſhotowjeja, ſrěczenja wo nabyczu muki jenoj ſa dodacze w běhu 4 njedźel wobſamknjcz. Składy njeſmědźa wjetſche byc hacž je potrjeba w běhu tſjoch njedźel. S tym ma ſo hoſpodarſtwu njerozſumne nakopjenje ſkładow ſnjemóžnicz a ſo runomerne kryczе potrjeby dopjecz. W 4. wokrjeſu pſchedpiſu ſo druhe rjadowanje ſhotowjenja młynſkich wudźělkow ſ pſcheńcu. So by ſo typa 1050, kotraž ſo jako pſchimješeńſka muka wjele ſhotowjenju khlěba wužiwa, bóle kupowaka, ſo jejna płacžizna na dwójny zentnaſ wo 1 hriwnu potuńſchi. Na druhej ſtronje ſo typa 812 wo 35 pf. ſa dwójny zentnaſ podroži.

Na dołhim mosče

(Pokračowanje.)

Hłowne ſawjeſelenje wſo běchu hrube a też huſto wſchěbne tryki ſortowarjow, kotrychž w ſanym ſhromadniſtwje njepobrachuje a najmjenje mjes franzowſkimi wojakami. Pſchi tym bóndže někotre też, dokelž běchu tu wſchelakore ludy, k wſchelakim ſmješchnym njedorosumjenjam pſchi njeſnajomnoſci rěcze. Naša-li někhdże wótre ſmjeczе, cžiſchcachu ſo ſ druheje ſtrony ſem, ſo bychu ſorta też wuzili, a to ſaſo pohonjeſche ſortowarjow k nowym napinanjam. Sdźedźiſchczo pak bě a woſta pſcheſtupnik, kotrehoż chyzyſche kóždy wobladacz, kóždy ſ najmjeńſcha ſ hanjazym ſłowom ſa błaſna pomjecz.

Stkužobne holzy a pěſtończe ſ dowěrjenymi dźěczimi ſtejachu w blíſkoſczi. Te mějachu zhoſi, kaž ſ wjetſcha, jara wažne wězy ſdźělowacz, też n'edźiwajo na hru, kotruž naběžane cžrjódy poſtſchachu. Nimo teho běchu ſo Gdańczeńcjo jeno druhdy, hdyž běchu pólzy kralojo ſich měſchczanſke prawa trochu pſchimikali abo pſchimacz chcyli, jako Němzy cjuli, hewak pak jako ſwobodni ſtacženjo. So bě ſo pruſka miſeſa hacž do wokrjeża měſta poſunyła a ſo bu łěta 1795 měſto ſ Pruſkej ſjednoczene, to běchu runje tak jara ja ſo wſali, kaž też poſdźiſcho pchidobyczu Pruſkow na druhich měſtnach. Hdyž potajkim Napoleon kraj Hohenzollern po daczu ſpowrócži a „ſwobodny ſtat" Gdańſk, po mjenje, ſoſo poſtaji, ſławjachu jeho jako wuſwobodzerja a wukhowarja. Ale to ſu ſandźene cžaſy. —

Někhdże pjecžſetnej holczyzy ſo wojnuhži, na ſamkznym měſtnje ſtacz a na cžrjódu ludži hladacz, runjez bě najprjedy na jězdnika na wóſtrikach kedźżnje pſchihladowała. Eliſa, někotre póz tola ſkónczenje na dołhi móſt", wopjetowaſche holczka. Hdyž to niczo njepomhaſche, puſchczi ju pěſtończa ſ ruki a poda ſo, bez teho ſo by tale to pytla, ſama na dołhi móſt.

To je drjewjany brjóh pſchi Motlawje, na kotryž wjazore wrota won du, na kotrymž w měrnych cžaſach najcžiſtiſche pſchekupſke žiwjenje ſu'eži, dokelž tu niz jeno ſe ſmutkowneho kraja pſchihdźadze łódże ſaſtawaju, ale tež mórſke łódże, **kotrež** pſchehłuboko njeidu. S tamneho boka Motlawy leži ſkładiſchczowa kupa, na kotreiž je, kaž to hižo mjeno praji, zyle město ſkładiſchczowe natwarjene. S teho cžaſa, ſo bě ſem pſchicžahnyła wobſadka a ſo wobſtejeſche „ſawrjeczе kontinenta", bě pſchesmórſke wikowanje tak jara ſpadnyło, ſo město mnohich ſtow łódźi wob łěto łědma dźeſacz abo pjatnacze pſchijiſchłowaſche. A ſ wobleńnjenjom bě też łódźy wobthad na Wiſli a na Motlawje ſaſtał. Łódźi bě potaſſim mało na dołhim moſcze — jeno cžołmy tudomnych łódźnikow, kiż pródne ſtejachu, abo kiż ſebi wobleżeni ſ ſtrožowanju pſchiprawjachu. Ale na ſkładźiſchczowej kupje njebě wobjamoczeń'a pytnycz, najwjazy wyſzoſchi wobſchěrnych twarjenjow bě ſebi wobſadka wſaka ſa ſklady zyrowy a draſty, abo ſebi ſa lazarety pſchihotowała, kotrychž bě mnoho trjeba. Duż bě tam wjele žiwjeńa a hiban'a, a wobdźhod po mostach, kiż pſches Motlawu tam wjedźechu, bywaſche ſ cžaſami bjes maka ſtraſchny, pſchetoż dźěł města „Langgarten", w kotrymż roſkaſowaſ a mnohy wyſzeny wyſchzy bydlachu, leži ſ tamneho boka ſkładźiſchczowe'e kupy. Na dołhim moſcze je wjele budow wopuſchczichu je, ſo bychu pſchi rosbuchnenju, ſotrež mójeſche ſo kóždy wokomik ſtacz, ſ najmjeńſcha žiwjenje a ſtrowotu wutkowali. Też młody ſadowy wikowaſ ſe poſſocził. Wón pak hrabny na poł bjeſdźaſ ſa korbami. Khowaſche dźe ſo w nich jeho wotrzyne zyle ſamoženje, potajkim jeniczka możnoſcj ſa njeho a ſa nju, tule ſurowu drohotu pſchětracz.

„Hanka! Hanka! boždeła Hanka!" wołaſche Eliſka ſchkrcžo. Wona wuhladа pſches wobłuk wrotow mólicžku. Město, ſo by cžekała, kaž druſy, pſchiſtupi dźěcžo, njemějo ani ſdacza wo blikſtu ſtrachu, ſ kamej kuli, ſo by ſebi ju prawje blíſko wobhladała. Stykne pěſtończine ſakſchkinjenje njeſantyli jo ani ſ najmjeńſcha pſchi tym wotpohładze. — Sſnadź tuteho pſchiwokanja ani doſłyſchała nječe. Po dołhej dróży ſem, pſches dołhe torhoſchczo, pſchińeſe njeſchto woſow połnych ranjenych, kotrychž ſe ſwonkownych baſtejow do łazaretow wjeſechu. Niz jeno wojazy ſami, ale wſchitzy, kotříž běchu blíſko, pſchiwobroczachu ſwoju kedźżnoſcj woſam, kiwachu na pohonczow, jo dyrbja ſaſtacz, wołachu na nich, ſo na jich puczu bomba roſbuchnje. Krónje ſpłóſchczu ſo harv, cžyzchu cžeſtnycz, dyrbjachu dźerżane byc. Duż niekedźbowaſche nichtó na Hanku, a hiſchcže mjenje pſchińdże komu na myſle, ſwoje žiwjenje wažicz, ſo by jeſee žiwjenje wukhował. — Eliſka ſtejeſche kaž pſchroſzena. Schtóż by ſebi někotre krocžele do pſredka ſmělł, możeſche w pſchichodnym wokomiku roſtorhany byc. Tuż myſlješe ſebi wěſo kóždy najprjedy na ſebje ſamego.

(Pokračowanje ſeſzehuje.)

W **Budyšinje** 13. haprleje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

„Nas Serbow wšak žiwiuja dobre dny — nuza dyrbi nas hromadu honić, potom skerje pódźe!"
Serbski Hospodaŕ II. 1883.

— Wo wjedrje. Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer 1 a najwjsoćsha nsjowa temperatura 18 stop. cźopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer 1 a nainiša nózna temperatura 8 stop. cźopłoty. Nad śriedźnej Europu je so wyšcina wutworiła a rjane wiedro w nałchich stronach wuskutkuje. Pšchi wětrach ſ krótkeho rania so w tu chwilu bóle niesćopli, dokelž wětry se symnieje wyšchiny nad Rukej pokładźeja. Nad Francowskej so nowa niźina rosćerća. Jeje tałsche kromy so dźenja nad krótkowjeczornej a połodnischej Němskej ſ pomročenjom pokaluja. Jutśe mamy też w nałchich stronach symnische pomročenje wočakacź. Pšchi pschiblížowaniu niźiny budźe wjedro cźopłische, ale saso khětro njewóźe — —Jutśe śriedu słónćko 5,09 hodź. śhadźa a so 6,53 hodź. chowa. Měsačk śhadźa jutśe rano 6,49 hodź. a chowa so wječor 11,34 hodź.

— Wuhlady na wjedro sa jutśiśchu śriedu: Cźopłe a saso njewěsćiśke wjedro.

•

— Schtomiki kradnyli. W cźasu wot 15. měrca hacź do 4. haprleje 1937 su je sahrodnieje leżowmoćsze pšchi Nowomĕśchańskej dróhi schĕśćo dwĕłetnych brĕchowzowu a tśi śtśitne wóschenje (śtróbke wóschnje) kradnyli. Wožoby, kiž móża wo tutym paduchśtśimje nĕchto sdĕlliej, so proścha, so bychu so pola kriminalneje swonkowneje městnośce w Budyšchinje na Orienburgśkim hrodźe samołwike; telefon 2802.

— Pschehladanje krĕzow śriedu 21. haprleje. Lětuśe pschehladanje krĕzow budźe śriedu 21. haprleje dop. w 9 hodź. na Tśelnitku w Budńchinje. Mytowanje naſlĕpschich kont so tomu pschisamknje.

— Dostawarjo woiskkeje rentu. Pschiraźkowe rentu wójnſkim cźeńkowobschkodźenym sa měśaz haprleju wupłaćuja so schtwórtk 15. haprleje 1937 rano wot 8 hodź. do 8 hodźin w śeimowni na Hrodowskej haju 10 deleka.

— Do Luźiy pschiśdźe śtawny zyrkuś Althoff. Sćrjedu 14. a schtwórtk 15. haprleje wustupi zyrkuś Althoff, kotryž je dlśke lĕta we wukrauiu ſ wulpĕchom swoje wumĕśtwo pokalował, w Kamjenzu. Pjatk 16. haprleje natwari swoje 4-schćeżorowe bohrłe stany w Bitkopjach sa jenickże pschedhtajenje w tutym měścze a w dnjach 17., 18. a 19. haprleje pschiźdźe do Budyschina. Zyrkuś Althoff pschetrjebaſche w lĕcze 1935 nĕhdźe 35 000 litrow benzina, 8 920 ztr. ſłomy, 1 970 ztr. ſyna, 420 ztr. wotrubow, 6 480 chlebow, 476 000 ſaſtupnych khartkow, nĕhdźe million wabjeńſkich khartow a nĕhdźe 320 kilowattow ſwĕtła.

S **Dobrucha.** Sobotu, dnja 13. haprleje, wotpołdnja we 2 hodź. wotjědźe wosebity wagon ze 100 dźećimi ze Sakſkeje do Dobrucha. Tam budźe so dźeći wobdarić z wjelikonocnymi dźěrkami. Wróćenje do Sakſkeje stanje so w 10 hodź. wječor.

S **Bukec.** Sobotu, dnja 13. haprleje, wotpołdnja we 2 hodź. wotjědźe wosebity wagon ze 100 dźećimi ze Sakſkeje do Bukca. Tam budźe so dźeći wobdarić z wjelikonocnymi dźěrkami. Wróćenje do Sakſkeje stanje so w 10 hodź. wječor.

S **Bórka.** (Wjazy kodźinoſcze pschi nichćinjenju kolesowych schlawchow.) Nĕdźelu powołdnju sta so na Budyšcho-Mužakowskej statwej dróhi niesbožo z motorſkim kolom. Krótko po 5 hodźinach motorſki kolesaŕ sa swoju žonu na stronu k Dejnjoi Hóran jědźeſche. Pschi km. kamjenju 2.7 nadobo kadźa sadnjeho kola rozlesća. Motorſke kolo pschitrjebe do symkanja a wobe wobkoźe padnychu na makru dróhu. Kolesaŕ pschi tym pod kolo pschidźe, tak so bo khětro na nohomaj a we wobliczu skani. Pomoani wiesnjenio jeho jako prĕni samohalichu. Jeho žona bo jenoź lohko skani. Dokelž wjedrnik kola pomału jědźeſche, njeje niesbožo hórje dowabło. Motorſki kolesaŕ njedźe pschicźinjenju nadźijan trĕbnu kedźbnoſcź wĕnował, tak so bě so tuta pschemdowała a tak niesbožo saminowała.

S **Rakojd. Naſch schulſki wjednik, knjes wucźeŕ Rawoł Nejdo, kotryž je w naſchej schuli nĕkotre lĕta ſ wulkim spomoženjom skutkował, tak so jebi dowĕru wschĕch wjeśnjanow doby, je so poczinajo ſ 1. haprleju t. l. do 3 na pola Bremengrode w Hannoverſkej prowinzy pschesadźił. Zyła schulska gmejna jebi jeho w najlĕpschim wopomnjeczu wobkhowa. — Tuta powĕsć njeje po pschesadźenju druhich najlĕpschich serbſkich wucźerjow pschekwapiła. Ssebjewĕdomny serbſki lud wobkhowa jemu sa jeho wulku zwĕru swoju zyku luboſcź a dźałowniſcź.**

S **Chójan.** W nozy ſ śrjedźe cźežitu wós, kotryž ſ Khoćebuſa pschijědźe, do ſapſchaha ſajědźe, kotryž ſ dwĕmaj wołomoj po drózy jědźeſche. Sćežkoſći ſrajenja bĕchu žałoſtne. Jedyn wós ſapſchaha so dospołnje rozbi a kóń so rozsmjecje. Wołowy jwiednik, ratař, pschijědźe pod wós a wołta ſ cźežkimi ſranjenjemi leżo. Kaž na ſboże wołtachu ſchtyri wołowy, kotriž na wołu śedźachu, njeſranjeni.

S **Cźorneho Khołmza.** Schtwórtk 15. t. m. budźe w hoſcźenzu w Cźornym Khołmzu kursus ſa wothładanje ſchtomow ſa wšy Cźorny Khołmz, Eriku a Lejno. Popołdnju w 2 hodź. ſo ſajimzy w hoſcźenzu ſhromadźa.

S **Noweje Wſy.** Jĕtraſchćĕpienje budźe 30. haprleje ½12 hodźin a pschehladanje 7. meje ¾11 hodźin. Ssamźnny dźeń w 10 hodź. je jĕtraſchćĕpienje w Krjebi a to ſa Krjebiu, Cźernſt a Radſchowk, a to w hoſcźenzu Krónу. Pschehladanje budźe 7. meje ¾10 hodźin.

S **Wojerez.** (Swinjace mikt.) Ssahdźenu ſobotu bě ſo 344 proſatow na wiki pschihnało. Mobkhod bě ſara žiwy. Płaćiny pobibowachu ſo mjes 11 hacź 14 hrivnami ſa ſtabſche, 15 hacź 17 hrivnami na ſrjenje a 18 hacź 20 hrivnami ſa žyłne proſtata. Wjetſchi pschebytk njeda ſo rospschedacź.

Sobotu ſapalej ſwĕśćeny.

W Schwodarju pola Kamjenza w maſzinowej bróźni ſe ſatwarjenej hródźu, kotraž ſo 1935 wotpali a we ſtamźnnym lĕće ſnowa natwari, 24. měrca t. l. pschiwuſni wobſchedźerja haſnjene palniſchćo namałachu. Hnydom ſawjedźene ſlĕdźenja ſwopredka žadyn wuſpĕch njemĕjachu. 3. haprleje wokoło 11 hodźin wjeczor wudyri w ſtamźnej bróźni ſnowa woheń, pschi kotrymž ſo tśĕcha z horzi dźĕl bróźnje ſnicźi. Skót móżachu wukhowacź. Mjes tym ſo pomĕrnje małe dźĕły ſtomy a ſyna ſo hobu ſpalichu. Pschi poliźajſkich ſlĕdźenjach ſhuſcźichu ſo tukanja pschezo bóle, ſo je wobſchedźerſ ſapałałſtwo ſkuſcźił. Tohodla jeho ſajachu a Budyſſkemu ſtatnemu rĕcźnikej pschepodachu. Nĕſko je pschiſnał, ſo je wohnje 24. měrca a 3. haprleje ſam ſałożił. Nimomĕrny ſchpatne hoſpodaŕſke pomĕry, kotrež bě ſdźełał ſam ſawinowak, ſu jeho na tutu łſchiwu bróhu dowjedle.

Skhadźowanje plahowarjow pjerſiny Budyſkeje wokrjeſneje wotrjadneje ſkupiny.

Njedźelu popołdniu ſo w hoſcźenzu w Horniej Ssmilnej poja Bitkopja plahowarjo pjerſiny ſ Budyſkeje wokrjeſa ſkhadźowachu. Pschedźyda **wokrjeſnjeje** wotrjadneje ſkupiny Barth-Ssmilnjanſki ſkhadźowanje nawjedowaſche. Pschedźyda kraińſke wotrjadneje ſkupiny Fiſcher bĕſche tehorunja pschitomny.

Na wokrjeſnjej wuſtajeńzy w Budyſchinje ſo tež plahowarjo pjerſiny ſylnje wobdźĕla. Pschedźyda kraińſke wotrjadneje ſkupiny Fiſcher rĕcźeſche wo ſwojich naſhonjeńzach pschi wokrjeſnjuch wuſtajeńzach drobneho ſkotu. Wón proſcheſche wo bohate wobdźĕlenje wuſtajerjow pschi pschichodnej wokrjeſnjej wuſtajeńzy. Kraina wotrjadna ſkupina, kraińe burſtwo a miniſterſtwo myta wuſtaja.

Ze Sakskeje a dalſich krajow

S **Drježdźan.** (Woheń w němſkim hygieniſkim muſeju. Hduź ſobotu wjeczor krótko po 6 hodźinach ſtražowaŕ muſeja do nieho ſtupi, bĕſche tón połny kura. Dwanaſćitśinje hnydom mahnjenu wohoru ſawela. Tuta ſ nĕkotrymi halcheſſilimi cźakami pschitkhwata, dokelž bĕſche ſtrach, ſo ſo woheń na wulke wuſtajeńſke měſtnoſcze roſcheŕi. Krutemu ſapſchimnjenju wohnjowe wobory ma ſo dźakowacź, ſo ſo to njeſta, a ſo ſo woheń ſa nimale pół hodźiny ſala. Kajſa ſchkoda bu mohła naſtaćź, hdy by ſo ſ cźaſom wobora njeſawołała, njeda ſo ani domyſlećź. Woheń je naiſſerſe ſ wulkapnjenjom miliny naſtał.

S **Dippoldiswalde.** W ſahrodniſtwje we Wilmersdorfu padny 2½dźełny hólczeź do kuda pokneho moha, kaſkeż w ſahrodniſtwach husto widźimy a ſatepi ſo. Njech tohodla wſchitcy ſahrodnarjo, ſahrodnizy a ſydlerjo, kotſiž maja taſke bowy a dźećzi, tutych pſched podobnym njeſbožom ſchkitaja.

S **Geithaina.** (Sojo ſo do cźeka ſarzło.) S tragiſkim njeſbožom je ſańdźeny tydźeń bur Max Höhla we Milkersheimje ſiwjenje ſhubił. Jako ſe ſwojim kokom po wšy jědźeſche, jemu ſapſchaŕ ſ jenym konjom napſchećziwo pschijědźe. Nadobo ſo kóń pſched łóže ſplóſi a nimo-jědźazemu Höhli do prédneho koleſa ſtupi, mjes tym ſo ſo jemu w ſtamźnym wokomiku kojo do źiwota ſtorcźi. Nĕkotre hodźiny po njeſbožu wobſaruźomny w Bornawſkej khorowni na ſcźĕhwki ſranjenjom wumrĕ.

Se **Skanknowa** w Cźechach. (Dźĕcźo ſo ſa wyſoki milionowy powĕſć powĕſko.) We wſy Königswalde ſaleſy 6lĕtny hólczeź na tſĕchu ſólnje a pschiſnže tam ſ wołĕmaj rukomaj do nimowjedźazeho milinoweho powoda, ſo by ſo na groźe poczumpał. Hólczeź wołta ſ wobĕmaj rukomaj na powodźe wiſaco, pschi cźimž ſ bołoſcźemi wótſje ſkhićzeſche. Na dobre ſboźo ſo naleźnoſcź hiſcźe derje ſkónczi. Hólczeź ſo jenoź na wobĕmaj rukomaj wopali a mójeſche ſo po ſawobalenju ſaſo domoj puſchćićź.

•

3 morwi pschi ſkołmowym njeſbožu na Tſchesku.

Cźołm ſ wulkĕtinkami je njedźelu na Tſchesku pschi ſylnym prudźe do mołowego ſtolpa Milanſko-Turinſkeje autoweje dróhi ſajěł a ſo pschi tym pſchewalił. Wſchĕ 7 wołzobow padźe do rĕki. Jich na pomoz wołanje drje ſ brjoha ſlyſchachu, tola nihdźe niebě ſkołma, ſ kotrymž by ſo jim mohło na pomoz pschikhwatacź. Dokelž na rĕka wjele ſtraſchnych kužołkow, poradźi ſo jenoź 4 dobrym płuwarjam brjoh dozpĕcź, mjes tym ſo ſo dwě ſonje a jedyn muż ſatepichu. Cźĕła dotal hiſchcźe njemóżachu ſ rĕki wucźahnyć.

Cźełata ſeźrachu kuhyny pjenjes.

Njelubje pschekwapjenje potriechi ſkótneho wikowarja we Wilkersdorfu niedałoko Kiſtrina. Bĕſche ſ rotarjom do tutoho hródźe ſtupił, ſo by ſ nim wo płaćiſnie ſa cźełata dojednał. Mjes tym pokaži ſwoju liſtownju na muriu wokoło cźelerńje natwarjenu. Ani ratař ani wikowaŕ njeſmyſlećhtaj, ſo bĕchu ſo mjes tym cźełata do liſtownje dałe a zdźiy wobſaŕ ſeźrałe. W tśěchu bě 800 hrivnow hotowych pjenjes a też wikowarjowy wupokas.

Schotſki nan. „Gratuluju cźi, pschećzelo! Twoja dźowka ſo wuda?" — „Haj, ſajutſiſchim." — „Schto? Ssobotu?" — „Sso wĕ. To móżetaj ſwoje njewjeſćiſkiſke puſćowanje na niedźeliſku jśdnu tharłku muwjeſeć."

Hospodaŕski rozhlad

Wutoru 13. haprleje 1937.

Wĕcźerawſke kurſy w Barlinje.

1 dollar	2,490	100 pólſk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,20	100 ćeſkoſł. krónow	8,656
100 ſwajc. frankow	56,65	100 franc. frankow	11,15

Barlinſka burſa 12. haprleje 1937. Burſa wotewri na ſpoczatku tydźenja w pschećzelnym mĕnjenju. Hižo poſlednje dny pschedhtadnjeho tydźenja jewjeſche ſo wjetſchi łóſchi pschi nakupjenjach bankowſkeje klientele, kotryž ſo po dólſchich pschibódnych hoſpodaŕſkich powĕſćach hiſchcźe ſeſnlni. Wołebity naſtork k tomu da tej woſjewjenje wupłaćenja dividendy firmy Daimler-Benz, kotrež ſe 6½ prozentami je ſ wopraſnowźitnym pschekwapjenjom. Wobroty drje wulkich rozmĕrow njenahu-ćhu, tola niebě wjele materiala na wikach, tak ſo potrjebje jenoź malo poſtſiśenjow naſchećzitmo ſteſeſche. Dźeſa dwĕła je klientela ſwoje dispoſizije hakle ſdźełała cźiniła, tak ſo ko ſ dalſichimi pschikazami licźi.

Barlinſke źitne wulkowiki. Na źitnych wulkowikach niebĕſche na ſpoczatku tydźenja powſchitkownje źanneh rſchemĕjenjow. Jara źiwje roſpominachu ſo nowe wuſkazy wo pschećzinnych mukowych tvach a wo mukowych ſkładach. Źiwy bĕ ſaſim ſa pschećzne mukt, rźana muka mĕſeſche bĕžny wobkhod ſa krynże pschećzneje potrjeby. W źitach je dowóſ wobmiſeloway. Pschećzu a rožku we provinzy dóſ a dóſ źitne hoſpodaŕſke ſwjaſti poſtiśeja. Nóżka pſchitkhadźa też ſe ſamĕnjenſkeje akzije na wiki. Wulkomłynу móża na wikach jenoź ſrĕdka wupjeſnjenſke nakwiźnja pſchewjeſeć. Też piſowanſke źita ſo ſ wjetſchela dźĕla ſwonka wulkowikow ſamĕźa. Sa industrialne jećzmjenje je hiſchcźe potrjeba, wobkhod pak je mĕrny.

Wećzera płaćeiſke w Barlinje zeutnaŕ

Pšećeńzy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki M 8: 8,30 hr., M 11: 8,45 hr., — ječmjenja G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr., — wowſa H 10: 7,85 hr., H 13: 8,50 hr.

Płaćizny na Barlinſkich prodaktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hrivnje.

	12. 4.	9. 4.		12. 4.	9. 4.
Pšeńca	212,0	212,0	lunv	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmeń now.	—	—	módre łuniny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmeń, nal.	—	—	žołte łuniny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	rans. wosuſk	—	—
pšeńć. muka	27,50	27,50	lany wosuſk	16,38	16,38
rźana muka	22,25	22,25	ſuch. truhanć.	9,17	9,17
pš. wotrubv	11,50	11,50	bĕrni. kruſki	—	—
rźane	10,10	10,10	ſymo, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rźana ſłoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńć. „		
lane ſymjo	—	—	wowſna „		
pieluſki	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšońcu za wupłodźerja 8: 202,0 9: 203,0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166,0 11: 169,0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 173,0 9: 178,0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157,0 13: 170,0

Hłowny redaktor Marko Smoleſ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučmanj; za lokalny dźeł a přiłopk Marko Smoleſ; za nawóſtki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleſ. Cźišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. III. 1937 1812. — Tu khwilu tarifna liſcina ſo. 6 płaći.

Kamtske wozjewjenje z Budyšina.

1. Die Landstraße II. Ordnung Drauschkowitz-Gnaschwitz-Doberschau-Bautzen wird zwischen Doberschau und Preuschwitz wegen Ausbauarbeiten vom 16. ds. Mts. ab während der Dauer der Arbeiten für allen Fahrverkehr gesperrt. Der Durchgangsverkehr wird auf die Bautzen-Neukircher Straße über Stiebitz, der Verkehr zwischen Bautzen und Doberschau auf die Landstraße II. Ordnung Preuschwitz-Neu-Singwitz und die Gemeindestraße nach Schlungwitz mit Abzweigung nach Doberschau gewiesen.

2. Die Rösselburgstraße in Sohland wird wegen Ausbauarbeiten vom 15. ds. Mts. ab während der Dauer der Arbeiten für allen Fahrverkehr gesperrt. Der Verkehr wird auf die Reichsstraße Bischofswerda-Zittau und die Landstraße I. Ordnung Bautzen-Sohland gewiesen.

3. Die Reichsstraße Bischofswerda-Zittau wird am Bahnhof Sohland/Spree wegen Verbesserung des schienengleichen Eisenbahnüberganges am 12. und 13. ds. Mts. gesperrt. Der Verkehr wird auf die Gemeindestraße von Alt-Scheidenbach nach Wendisch-Sohland gewiesen.

Bautzen, am 10. April 1937. **Der Amtshauptmann.**

Durch rechtskräftigen Beschluß vom 10. März 1937 ist das über den Betrieb des Landwirts und Pächters **Oskar Schütze** in **Schmochtitz**, Ortsteil Niederuhna Nr 5, am 19. März 1935 eröffnete Entschuldungsverfahren wieder aufgehoben worden. (25 Ew. (E. 249 P.)

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen,
den 9. April 1937.

Am Mittwoch, den 12. Mai 1937, von 8—12 Uhr und von 13 Uhr ab findet in Bautzen auf dem Schützenplatze eine Vormusterung der Pferde durch die Mehrerkasinspektion Dresden statt. Dabei sind die besten Gespanne und alle Wagenplanen mit vorzuführen. Außerdem sind, soweit an die in Frage kommenden Eigentümer besondere Anweisung ergeht, Wagen mit vorzuführen. Über den Zeitpunkt der Vorführung erhalten die Eigentümer der Pferde und Wagen besondere schriftliche Ladung.

Jeder Pferdebesitzer ist verpflichtet, bei der Musterung seine sämtlichen Pferde sowie die besten Gespanne und Wagenplanen **pünktlich** vorzuführen. Die Pferde sind in gutem Putzzustand mit sauberen (nicht geschmierten) Hufen und gutem Beschlag vorzuführen.

Dauernd befreit von der Vorführung sind:

1. angekörte Hengste,
2. Stuten, die in das Stutbuch der zuständigen Züchtervereinigung eingetragen sind und zur Zucht verwendet werden (Bescheinigung der Ortspolizeibehörde ist beizubringen),
3. Pferde, die auf beiden Augen blind sind,
4. Pferde unter 1,35 M. Stockmaß.

Vorübergehend befreit sind:

5. Pferde unter 4 Jahren,
6. über 6 Monate tragende Stuten (im Zweifelsfalle entscheidet die Untersuchung).
7. Stuten, die laut Deckschein unter 6 Monate tragend sind, auf Antrag des Besitzers,
8. Stuten, die innerhalb der letzten 10 Wochen abgefohlt und Fohlen bei Fuß haben, auf Antrag des Besitzers,
9. Pferde, die wegen Erkrankung nicht marschfähig sind,
10. Pferde, die an einer übertragbaren Seuche leiden

Gestellungspflichtige Pferde, die aus wirtschaftlichen Gründen an dem Musterungstage nicht vorgeführt werden können, müssen in dem nächstgelegenen Musterungsort vorgeführt werden. Die Ausnahmebewilligung ist hierzu bei dem Polizeiamte zu beantragen.

Pferdebesitzer, die ihrer gestellungspflichtigen Pferde, Geschirre, Wagen (soweit Vorführung angeordnet wird) und Wagenplanen nicht rechtzeitig oder nicht vollzählig vorführen, werden mit einer Geldstrafe bis zu 150 RM. bezw. Haft bestraft.

Bautzen, 13. April 1937.

Der Oberbürgermeister.

Sthadźowanje wokrjesneje wotrjadneje skupiny plahowarjow karniklow w Budyšinje.

Saŭdźenu njedźelu dopołdnja ¾10 hodźin pschedźyda wokrjesneje wotrjadneje skupiny Seifert-Korjymši w „Albertšej šahrodze“ sthadźowanje wotewori. Najprjedy ho Sakonšćenku towaršstwu sa najšpinišche wobdźelenje na Ramnowšej wokrjesnej wustajeńcy knihowe myto pschepoda. Richter-Khemberkši rosprawjesche wo pschihotowanym poćeńdźenju, kiž běsche ho zobotu w Budyšinje sa wokrjesnu wustajeńcu drobneho skotu 4. julija w Budyšinje wotmělo. Na wustajeńcy ho tež plahowarjo karniklow wobdźěla. Hačź do 1. junija dyrbi kóžde towaršstwo wokrjesnemu pschedźyđźe wosjewić, kelko skoćazow wustajić. Towaršstwo, kiž ho na wokrjesnej wustajeńcy njewobdźěli, ho ſ 1 hriwnu pokhkosta.

W Budyšim towaršstwje je Ota Ziegler swoje sastojnstwo stožił, na jeho město stupi Arnošcht Radon-Budyšk. S pschisamknjenych 21 towaršstwow 5 njeběsche sastupjenych. Wokrjesny pschedźyđźa, kiž je swoje sastojnstwo 2. januara 1937 naŭtupił, rosprawjesche wo minjenym lěće, kiž je ho ſ 31. měrzom skónčiło. Liczba zobustawow je ho na 360 powjetschila. 14 towaršstwow je ſ najlepšchim wuspěchom wustajeńcy wotmělo. Wo pokladni rosprawjesche Kurt Böhma-Salowški.

Pšichodne wustajeńcy karniklow su: Powjetschena lokalna wustajeńcza ſ 30kčnym towaršstwowym jubilejom wot 31. 12. 1937 hačź do 1. 1. 1938 w Biskopizach; wustajeńcza wot 10. hačź do 11. 7. 1937 w Schrammiz hoseńczu w Semjazach-Tumizach; lokalna wustajeńcza 4. a 5. 12. 1937 tam; lokalna wustajeńcza 1. a 2. 1. 1938 we Wjasoŕizy; lokalna pjerjinowa a karniklowa wustajeńcza 17. 11. 1937 w Korjymju; wustajeńcza wokrjesneje wotrjadneje skupiny 15. a 16. 1. 1938 w Khemberku; lokalna wustajeńcza 12. 12. 1937 w Schérachowje; wustajeńcza 4. a 5. 12. 1937 w „Albertšej šahrodze“ w Budyšinje; lokalna wustajeńcza 1. a 2. 1. 1938 w Frankenthalu; lokalna wustajeńcza 20. a 21. 11. 1937 w Jiłozach; lokalna wustajeńcza 5. 12. 1937 w Barcze. Blišcha wokrjesna khromadźizna budźe 4. 7. 1937 w „Markhrabi“ w Budyšinje. Po rospominanju plahowarjskich naležnoscżow ho skhadźowanje 3/41 hodźin skónči.

5 foxterrierow, 5 wschelakich temperamentow.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Powěšće z cyłeho swěta

Zalostna ſwójbna tragedija w połnóčnych Čechach. 4 mortwi.

Zalostna ſwójbna tragedija, kotraž ſebi 4 cłowjeske woporu žadasche, je ho pónđelu rano w Nowych Kreibizach pola Marnołcźiz w Čechach wotehrała. Tam namakachu w ſpańšej ſtwi 36 lět stareho khěžkarja Hendricha Kindermanna, jeho 34 lět staru mandželsku Emmu, kaž też jeho 6- a 13lětneju ſynowu ſ pschěrěnjenym krkom. Mjes tym so bě Kindremann ſam hišcze žiwy a hakle w khorowni na ſcźěhwi ſranjenjow wumrě, běchu ſona a dźěćzi hižo morwe. S pschičinu zalostneho njeſkutka je pjecża to było, so je 6lětny ſyn ſobotu pschi hrajkanju ſebi ſe ſtarym pschedźiwćznikom do wóczka kałnył, pschi čimž bě ſranjenje tak cźežke, so Liberzka klinika Kindermannej ſdźěli, so ſyn dospołnje woślepi. Tuta zalostna powěść je ſtarschimaj tak k wutrobje ſchła, so też hewak cźežko potriechenaj ſtarschej ſo rosbudźischtaj na naſpomnjene waschnje ſe žiwjenjom ſkónczić.

Rosbuchnjenje žitneho procha ſebi wjele woporow žada.

Wschi rosbuchnjenju žitneho procha w młynſkim pschewdźawaću firmy Charles Krauſy ſ Milwaukee w Ameriźy buchu ſtt wošoby morjene a 40 ſranjene. Liczba ſmjertnych woporow ho najſerje hlischcże powjetschi, dokelž ſu někotři tak cźežko ſranjeni, ſo njeje nadźije, ſo ho ſhrabaja.

Cźežke ſcźěhwki ſwady wo herbſtwo.

We wſy Buschu pola Kapellena w Porhynſkej mjes 5 bratrami, kotřiž běchu ho we wótzným domje ſeſchli, ſo hychu ho wo herbſtkich naležnoſcźach dorěcźeli, k ſatotnej ſwadźe dóńdźe. Jednaſche ho wo rosdźělenje polow a meblow. Hdyž jedyn ſ bratrow druhemu njeſprawne wotpohlady wumjetowaſche, dóńdźe k pschimańzy, kotraž ho w bróžni dale wjedźeſche. S nožemi a widłami ho bratřja mjes ſobu wobdźěłachu. Najſtarſchi bratr ſkónčnje rosum naby a dźěſche dalſchej ſwadźe bratrow ſ puća. Sſuſtodźa, kotřiž ho pschi wulkej wohnjowej hrožachu, namakachu ſrudźaze wobſteńoſcże. Wſchě 4 bratřja běchu tak cźežko ſranjeni, ſo dyrbjachu jich do khorownje dowjeſcź.

Nadróżni dźěłaćerjo pop ucźu na dźěło ſnjeſbojili. 1 mortwy a 11 ſranjenych.

Na ſtatnej dróży pola Netphena ho pónđelu rano ſcźěhwakopkne wobthadne njeſbožo ſta. Cźežiły auto, natkotrymž bě něhdźe 20 dźěłaćerjow ſ Bochuma, kotřiž we tamniſchim kraju pucże twarja a meliorazije pschewiduja, ſawadźi wo druhi cźežiły cźah, ſe Siegena pschiźěhajazy. Mołowa łéwa ſtrona ho wottorhny, pschi čimž ho 12 wošobow ſrani, mjes nimi ſu 4 cźežko ſranjeni. S nich je jedyn mjes tym wumrěł. Polizija, lekarjo a ſotry ſ Netphena prěnju pomoc podachu a postarachu ho, ſo ho ſnjeſboženi do wokolnych khorownjow pschewjesechu. Njeſbožo ſta ho w ſawinjenju runje we wokmiku, jako dhajſke Siegenjeki wós koleſaŕa pschescźěhnychu.

KEDŹBU!

ŠTYRIMOSTOWY WUBĚROWANIŠĆ. CYRKUS FRANC

ALTHOFF

NAJSTARŠI CYRKUS NĚMSKEJE

HRAJE

14. a 15. 4. W KAMJENCU

16. 4. W BISKOPICACH

WOT 17. 4. W BUDYŠINJE

WOBKEDŹBUJĆE NAŠE PLAKATY!

Kedźbu! Prošu

wobhladajće sebi moju wulku přehladku **Sachs-motor-jězdnych kołow** a přehladku **jězdnych kołow** w delnich měsnoscach mojeho wobkhoda **na Hornčerſkej hasy 10**

Kolesowy dom Fuhrmann. Telef. 3004

Wjele trjebanych wěcow

kiž sy z nowymi narunał, druhi pak by je hišće derje trjebać mohł, maš domach w swojim hospodarſtwje. — Rjany pjenjez by dostał, je-li by je předał.

Předawać a kupe pak namakataj

so jenož w Serbach z nawěšćkom w Serbskich Nowinach. Jenož někotre dźesaćnowarje zapłaćiš za nawěšćk a hrjwny či wunjese předata wěc.

Plakaty

čišći derje a tunjo

J. Cyž

serbska knihiličišćerja w Budyšinje

Zacynkowane graty k plah. pjerinam

poskića

SIEGEL

w Budyšinje na Zadnjej Bohatej hasy 15 blizko Butrow.wikow

Pł kupjenju jězdneho kola

njesmješe nabyć, mój skład sebi wobhladać **Kolowy Warnecke** w Nowosalschej dróży 24

Na předań

Češke najzažiše Podolhojte žolte

Čełwł. domowne wunošne (Heimatertrag) na předań w Ralbicach čisło 40

Žołtomjasn. **jědzne běrny** před. zaso **Wustawowe kubło (Stiftsgut)** w Hrubjelčicach

Twjelki třenja

ruby na blido
ložowe plachty
kulečkowe rubiśća

Bokelmann Nachf.

mějićel Curt Müller
na Serbskich hriebjach 2

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćiny hódnopola

Kurt Erler, Žitny wiki 28

Twój dźenik — Serbske Nowiny

Wšě symjenja

na pole a zahrodu, haj też symjeńtnu cybla w najlepšej kajkosći poruđa

M. HADANK NASL. w Kamjencu na Budyskej dróży

Mjžo 95 lět

dołho čitaja so w serbskich swójbach „Serbske Nowiny“. Su wšěm wědomnym Serbam z najswěrnišim přećelom a tola mamy po stach serbske swójby, w kotrychž domach hišće njejsu „Serbske Nowiny“. Dźi, luby čitarjo, k nim, zo bychu so durje hospodliwje wotewrile. Starajmy so za to, zo wšitcy Serbja čitaju „Serbske Nowiny“. Płaća jenož 1,50 hr. měsačnje

Přiloha k čisłu 85

SERBSKE NOWINY

Wutoru 13. haprlefe 1937

Bobak:

K Němskemu morju

Přistawne wulkomy

Za město Hamburk mójachu hižo naši prawótcojo — abo prajmy lěpje prawujojo — wulki zajim. Styri króć su stari Słowjenjo so měrili na tuto město a jo też kóždy raz dobyli a potom zapuśćili a wurubili, přetož to běše tehdy tak wójnske wašnje a prawo. Prěni króć baltiscy Słowjenjo so dobychu do Hamburka hromadźe z nordiskimi Wikingami w lěće 842. też druhi króć w lěće 845 hišće wužiwachu nadpad danskich łódźow na Hamburk, zo bychu hromadźe z nordiskimi zwjazkarjemi dybu dрěli hidźenym měšćanam, třeći króć w lěće 983 tole hižo dokonjachu sami bjez pomocy połnócnych wojownikow a też štwórty króć w lěće 1066 Słowjenjo sami pokorichu horde přistawne město.

My pak so měrichmy na město Hamburk z wjele přećelnišimi zaměrami a wotpohladami. dyžli naši obodrytscy prawujojo před 1000 létami. Njewabjachu nas złote pokłady bohateho města, ale wabješe nas swětoslawne přistawnišćo druheho najwjetšeho nómskeho wulkoměsta.

*

Běchmy k předněstam dojeli na směrkach a prjedy hač so po njeliczmnye mostach a po załudnjenych hasach wulkoměsta dośmjatachmy so k jeho srjedźišću, bě dawno hižo ćma a prjedy hač běchmy nadešli někak khmane a nic předrohe nócležiwo, bě dawno hižo slepa nóc.

Što chceš pó ćmje sej w Hamburku wobhladać? Přistawnišćo dyrbiš sej wodnjo wobhladać. A što ma Hamburk hewak hišće zajimaweho?

Starych wuznamnych twarjenjow wumělskeje hódnosće Hamburk nima. Štož měješe, su skepsali a zwohidźili z tak mjenowanym wobnowjenjom. Štóž ničo wo njeskaženym starym wumělstwje njerozumi, móže też w nocy wobdźiwać Hamburkske cyrkwje, přetož su jasnje wobswětlene z hobrskimi wobswětlakami kaž to nětko wšudźe wašnje bywa.

Nas wabi druha zajimawosć nócneho Hamburka, zajimawosć, wo kotrejž smy telko hrózbneho čitali a w filmach widźeli, chcemy do zabawnišća při přistawje, na „Reeperbahn" a do korčmow w St. Pauli. Delnjoněmski wuraz „Reeperbahn" by po serbsku rěkał „sukarniščo", přetož tu běše něndy před lětstotkami hono, hdźež sukarjo swoje powjazy sukachu.

Ale to raz běše. Dźensa je tuto „sukarniščo" śeroka asfaltowana dróha, po kotrejž so rjaduje zabawnja za zabawnju . . . Rejwańje, winańje, kofejownje, korčmy a hejsowańje a herjekańje a keklerńje wšěch družin. Wšo a wšitko so kupa w nanajwrótnišej swětłosći wjele tysac swěcow a swětleškow a wobswětlakow. A hołk a hara će tu nadběhujetej, zo ći we wušomaj šumi. Z wotewrjenych durjow hudźba rži, hercy fidluja a trubja a bubnuja wšě truny a mocy napinajo. Spěwarjo a spěwańki halekaju. Dufnicy we fantastiskej pisanej drašce z wulkim hłosom wukhwaluja powabv a přijomnosće a zajimawosće swojich lokalow, zo hychu cuzych do nich wabili. Ale wuspěcha dźě nimaju. Přez wotewrjene durje widźimy, zo zabawnišća woprawdźe njejsu z hosćemi přepjelnjene. Ani nas dufnicy zwabić njemóža do tajkeje hejsowańje. Njechamy sej dać swoje dobre krošiki wudrěć z mošnje.

Skóńčnje, njejsmy ani spokojom z wobrazom, kiž so nam poskići. Na filmach smy to hinak widźeli, we knihach smy hinak čitali. Tole wšo je nam přejara wobsełne a přepyšne. Dowěrimy so ze swojej njespokojnosću wobstarnej kwětkowej žonje. Wona rozumi a z hłowu kiwny, potom nas wuwjedźe z błudneho swětliśća „Reeperbahna" a nas zawjedźe do ćmowych hasow, kiž hižo skerje wotpowědaja našim předstajenjam.

Zhubimy so w jenej z tych mnohich drobnych korčmičkow, kiž tu słabje wobswětlene kaž błudnički samotneho hosća přiwabjeja. Ale tež tu nas koza liznje. Něšto derje zwoblekanych a hładey wotruhanych přistwnych dźěłaćerjow skludnje swoje piwo woptuja. Tołsty korčmař so k nam sydnje. Hdyž słyši, zo smy ze Sakskeje, powěda směški wo Saksach a dokelž so nichtó tomu njesměje, směje so sam a rjehoce a sej na nohu placa. Hdyž třeći króć samsny žort wospjetuje, ćeknjemy. Na hasy nas lepi hnydom naša „kwětkowa" a nas zawleče do druheje korčmy, a hdyž tam zaso cofnjemy, skóńčnje do třeće dóńdźemy, a to běše korčma čornuchow. Běše tam cyle nahladna hara, čornuchojo halekachu a běły here na harmoniku piskaše a z cyleje šije hidrowaše „La Paloma" a my smy pili čisteho z kórwejdu, kaž so słuša a potom smy šli jara pěknje domoj z nabytym přeswědčenjom, zo nócny Hamburk wokoło „Reeperbahn" a „St. Pauli" a „Kleine Freiheit" docyła njeje (abo njeje wjacy) tajke bjezbóžne městno hrěchowy, kajkež nam přeco wopisuja. Khiba, zo nas stara kwětkowa tola njeje dowjedła do najhóršich dźěrow? Fakt pak je, zo je mi „nócne žiwjenje" w Hamburku płaćiło cylych šěsć a třiceći pjenježkow.

Najwjetša zajimawosć pak Hamburka njeje dźě jeho nócne žiwjenja na „Reeperbahn" a „St. Pauli" abo na „Jungfernstieg", ale jeho přistawnišćo, kiž móžeše a dyrbiš sej wodnjo wobhladać.

Najlěpje je, zo so dowěriš tajkemu wosebitemu parnikej, kiž wćipnych wozy po přistawje, přetož wot brjoha sameho nimaš tajkeho dobreho wuhlada a dohlada na łódze a na wšě te připrawy a twarjenja nowočasneho přistawnišća.

Zležeš na parnik, kiž so strašnje napjelni z ludźimi. Prjedy hač łódź wotpacha, přiéěri na pobrjoh fotograf w drasće łódźerja a wóła na pućowarjow, zo bychu so wšitcy wudźerali na jeho aparat . . .

Hižo překujemy po mutnej wodźe a wobdawa nas śmjatańca a hołk a hara přistawnišća. Motorske čołmiki šuskaju wokoło nas a mjeńše parniki. Wlečaki tu jachluja před njelepymi čołmiskami. Hobrske mórske parniki wotpočuja na wodźe: pyšne a błyšće pućowańske łódże a wobodrjene mazane nahladne parniki, z kotrychž hobrske zběhadła z mocnymi pazoriskami wulojuja nakładu. Su tu łódże wšěch barbow, wšěch wulkosćow, wšěch družin, wšěch krajow. Zmahuja na nich khorhoje a khorhojički Němskeje, Jendźelskeje, Ameriki, Francowskeje, Ruskeje, Holandskeje, Swedskeje a druhich zamórskich krajow. Hamburk podarmo nima wrota we woponje. Tu su tak rjec wrota Němskeje do swěta.

Naš parnik so wije přez śmjatańcu łódźow a wjednik z trubojtym rěčakom před hubomaj nam wukładuje zajimawosće přistawniśća. Wopisuje nam raz a narodnosć tych mnohich łódźow, při kotrychž so nimo suwamy, pokazuje nam łódźišća, w kotrychž so wuporjedźuja wobškodźene łódże, pokazuje nam składźišća z wysokimi swislemi, hdźež so khowaju twory zamórskich krajow.

Woprawdźe, njewěš, hdże maš wobrośić woči, telko je tu widźeć na šěrych wodach Hamburskeho přistawa. A nie jenož widźeć, ale też słyšeć. Skréča běłe tonnški, kiž spochi wobłětnja łódże, drišća piščatki, wuja syreny, ruja łódźne truby. A do toho wrjeskotaju rjećazy a šćerkotaju zběhadła, pohonjaki łódże šwikaju a młóća pluskotaju žołmy, motory zynča a bórća a šćowkaju, zwónčki zwonja na łódźach a po łódźišćach hamory klepotaju bjez zastaća . . . .

Wonja tu za kurom, za sólnej wodu, za rybami, za benzinom, za-kołmazom a wša ta wót a wša ta hara a wša ta śmjatańca łódźow a twarjenjow zjednoćuje so k wulkotnemu wobrazej, k wopřijeću jednoho z najwjetšich přistawniśćow swěta . . .

*

Prěkowanje z parnikom po wodach Hamburskeho přistawa bě we mni znowa mócnje wubudźiła žedźenje za mórskim pućowanjom a dokelž mějach hišće trochu lunka, rozsudźich so za wulět na mału kupku Finkenwärder, kiž so njedaloko Hamburka pozběhuje srjedź Łobja. Z Hamburka na Finkenwärder nimaš daloko. Parnik će tam dowjeze za dobru połhodźinu. A čas so ći minje leco, přetož maš ducy telko widźeć a sej wobhladać. Łobjo niže Hamburka so mjerwi z łódźemi a też brjohi rěki njejsu njezajimawe.

Prjedy hač sej myśliš, přirazy łódź k brjohej we starym Finkenwärderskim přistawje. Je to idyliske městačko, hdźež rybařske čołmy zaspańe so čumpaju po měrnych žołmach wulkeje rěki a wot sćežora k sćežorej zmahuja wjesele na štrýčkach zrjadowane splaenjecy*), kiž so tam we wětře suša. A ma to napohlad, jako by łódź była pyšena ze swjedźeńskimi pletwami wosebiteho raza abo jako by łódź wupowěsyła njeličomne swjedźeńske khorhojički před wotjězdom na šěroke morjo.

Wopušću přistaw a sym hnydom na wulkim haćenju, na kotrymž su natwarjene rybařske khałupy. Přetož dyrbiće wědźeć, zo je Finkenwärder rybařske sydlišćo a zo tu cyle wobydlerstwo jenož rybari. Tu ma kóžda krajina připokazany swój nadawk: Olandska sadari, Styrjokraj kwětkari, Kehdinska konje

*) Splaenjene = družina rybow, po němsku „Scholle" abo „Flunder" mjenowana.

Wjelk pokutnik

Ze słowjeńšciny přełožił J. Š.

(6. pokračowanje.)

Na kóncu pola, hdźež so zemja nahle horbi a so dale bóle zběha k lěsam horje, so starušk na trawnatu hórku posydny. Pomału wućahny ze znutrkoweje kapsy dołheje čorneje suknje swoje nawoći, ,chnje na nje, trěješe je z wulkim nazeleń rubiškom a tykaše je wobhladniwje na sowjacy swój nós. Z druheje kapsy wućahny staru, hižo jara wotpřimanu knihu, wočini ju pomału, pokřižowa so a šeptajo poča so modlić.

Ale hižo za něšto mjeńšin zwjeze so jemu hłowa k hrudźi, kiwkaše a čumpaše so stajnje horje a dele, zo so jemu nawoći cyle na kónc nosa sunychu. To jeho wubudźi. Wobhladnje je sćahny, tykny je do knihi a połoži knihu blizko při sebi do trawy. A zaso poča kiwkać, nětko bóle bjez starosće. Po něčim zajědźe jemu hłowa cyle na hrudź: bě zdrěmnył. Běše wšak po wobjedźe a jara horco.

Tutón dosć přihódny wokomik padušna liška hnydom wuži. Ćicho a wobhladnje wulězy z kukuricy. A hlej, za wokomik dźeržeše knihu z nawočemi w zubach. Mócny skok — a hižo bě na mjezy, kiž so mjez polami horje wije k burskim lěsam.

Jako bě ze swojim rubjeństwom wuskočila, běše w khwatku na rózku pola wo stwjelca. kukuricy prasnyła, kiž běchu ze swojimi mječojtymi bantami wótře zašumiłe. Tón knyskot fararja wubudźi. Zadźiwany wotewri woči, poskoči na nozy, wupřestrě ruku za ćěkacej padušnicu, a liška hišće słyšeše jeho hnéwne wolanje: „O ty poklata padušnica, što pak chceš z mojimi modleńskimi? Modlić so z nich tola njebudźeš, što?"

Ale to ju njezadźerži, njewuwabi ji rubjeństwo z wótrych zubow.

Z tutymi modleńskimi a z fararjowymi nawočemi, wulkimi, starymi, z čornej kosću wobrubjenymi, připutnikowa liška k wjelčej jamje. Pokłoni so hluboko a ćesćownje, zo by rjany přikład dała zhromadźenemu towarstwu, wosebje młodźinje, wo kotrejž wědźeše, zo je w prawidłach dobreho zadźerženja jara njedospołnje wuwućena.

„Knjez wujo, swjaty mužo, njesu wam ćestny dar. Wjesny farař, jara dostojny knjez, wam jón sćele jako znamjo wosebiteho ćesćowanja."

„O, wy to sće, knjeni ćetka", rozwjeseli so Wjeležrack, nic tak jara ćetki, ale ćesće dla, kotruž jemu wopokazowaše, a dla dara, kotryž bě přinjesła a před njeho położiła. „Běch hižo waše dla w staросćach, zo sće snadź skhoriła, abo zo je so wam někajka druha zwěrinska njehoda stała. Derje, zo njeje. Budźće wutrobnje witana, droha knjeni!"

Wobja ju před cyłej zhromadźiznu a mlaskaju ju pohubkowa na zymnu hubku. Na to čitaše kedźbliwje w knizy. Liška pak trěješe sej skradźu z pacu nósk, dokelž bě ji wujk jón ze slinami womačał.

„O, kajki rjany dar!" so wjelk kaž dźěćo wjeseleše a kiwaše z hłowu kaž kćenja třepjetawki, hdyž je wětr třase. „Potajkim je tež pobožny muž we wsy hižo słyšał, zo sym nowe žiwjenje započał?"

„Kak njedyrbjał? Hdyž tola wšitcy wo was rěča, drohi knjez wuzko. Strowi was rjenje. A zo by wam pokazał, kak was ćeści, sćele wam tu swjatu knihu jako dar", be sebi liška tak rjenje wumysliła. Kaž měd ji zelhańe słowa z huby čećachu.

Zhromadźeni so mjelčo dźiwachu, a ćesćenje wuja we wutrobach a na wobličach widomnje rosćeše. Jenož wosoł, na poł zadźiwany, na poł dwělowacy zariha: „I—a, i—a?" Ale na tajke hłupe kśikanje nichtó njedźiwaše. Zajac a zajećica hišće bóle wuši nastaještaj a přiňdźeštaj njedźiwajcy wšeje bojazliwosće nětšo skokow bliže, zo byštaj ćestny dar lěpje widźałoj. Drěmak pak wšón ćerwjeny ze zawisću rjekny: „Khort tola! Zboże ma ta wjelća zwěrina, wjacy hač rozuma!"

„O, hlejće, knjez wujo, nawoći padnychu wam z knihi. Kedźbujće, zo na nje njestupiće", začikota z ćeńkim žónskim hłosom wjewjerćka z hałozy nad wjelkowej hłowu. Bě přezbožowna, zo móže też wona knjezej wujkej někajku službu wopokazać a nic jenož ćeta liška.

„Jowle, jowle, swjaty knježe", zběhny liška khětře nawoći a poda je wjelkej. Wona wšak rady njewidźeše, zo so też dźěćaca wjewjerćka do tajkeje khutneje rozmołwy měša. „Sće tola widźeli, zo běchu też nawoći w knihach. Haj, też te wam farař poskića . . . „Knjez wjelk", rjekny farař po słowje, móžu na kóžde słowo přisahać — „knjez wjelk je w samych létach kaž ja. Tuž donjes jemu też te nawoći, snadź jemu też derje služa, ja znajmjeńša bjez nich čitać njemóžu. Mam pak troje a tuž rady jene knjezej wjelkej poskićam, dokelž jeho woprawdźe wysoko ćesću. — To je swjata wěrnosć!"

„O, kak nadobny muž! Při składnosći póndu so jemu wosobinscy podźakować."

„Nětko pak je tola wuspytajće, knjez wujo, kak wašimaj wočomaj přisteja. Natykńće je sebi!"

Pomału, z njelepymi pazorami wočini wjelk nawoći a natykny je sebi.

Hnydom bě z nazdala na poł podušene kichotanje słyšeć. Z hroznym, porokowacym pohladom šwikny liška młodźinu a pokaza ji běłe zuby. A hnydom njekhmanicy wočichnychu.

„Wubjernje wam přisteji, knjez wujko. Pohlejće nětko, hač móžeće čitać."

Wjelk pomału a ważnje wočinješe knihu. Bliže so čišćachu wšitcy wokoło njeho, zo bychu widźeli a słyšeli, kajka mudrosć a kajke dźiwy to w knizy su.

„Ale wopak dźeržiće knihu, wujo wjelko", nadobo do powšitkowneje čišiny a napjateho wočakowanja zawoła wučena žołma, kiž nad wjelkom pjerchotaše a wćipnje do modleńskich hładaše.

„O, zawěsće!" dźiwaše so ludźajo liška. „Snadź su wam nawoći přewótre?"

„Přewótre, přewótre, luba moja. A woći mam polne sylzow, dokelž mi wopokazujeće wšitcy telko ćesće. Tuž knihu pozdźišo dokładniśo přehladam."

„Najskerje wšak čitać njemóže, hordźatosć wulkorććna", mórćeše překlepany Drěmak.

„Puśćmy nětko knihi, a powědajće nam tak něšto a powućće nas, nadobny knjez wujo. Mnoho sće dožiwili, nještožkuli spytali w dołhim a ćežkim žiwjenju", so liška zaso ludawje přilizowaše.

(Pokračowanje sćěhuje.)

plahuje a cyhele pali, Hadelnska ratari a Finkenwürder rybari. Nichtó njech druhemu do kala njelazy!

Drobne khalupy Finkenwürderskich rybakow su sej třěchu hluboko sahnyle na wokna a jich hrjady su wšě zwopisowane z pobožnymi hrónčkami...

Rybjace pletwy po sćežorach čolmow w přistawje běchu we mni rozputnje žadosć za pječenej rybu a dokelž bě tež runje připołdnjo, sym šoł na wobjed do hosćenca a za drohi pjenjez jědł pječeny splacnjenc. Potom sym dale dundał po kupje, sym so wukhodźował mjez zelenymi bujnymi zahrodami a zelnicami a hrjebjemi a tak so mi tam lubješe, zo sym so zabłudźił. To bě mjerzace, dokelž njechach přepasć wotjězd parnika. A hišće hóle mjerzace běše, zo domorodny, kotrehož zetkawši so za pućom prašach, žałostnje jakotaše a tež z najlěpšej wolu a najwjetšim prócowanjom mi ničo zrozumliweho rjec njemóžeše, dokelž samo delnjoněmscy jakotaše... Ale sym tola hišće lepił parnik do Hamburka, hačrunjež jenož zahrabujcy a wujachleny kaž šćěwany jeleń.

*

Z wuznamnymi twarjenjemi Hamburk drje přećela stareho wumělstwa spokojić ani zahorić njemóže. Za to ma pak dosć hódnu wobrazafnju we swojej slawnej „Kunsthalle". A je tu telko překrasnych wěcow ze stareje a noweje doby, zo by člowjek cyły dźeń trjebał k dowobhladowanju. A dokelž sym měł jenoč dobru hodźinu khwile, sym šoł k slawnemu woltarjej mištra Francke z l. 1424 a sym so wokrewił na jeho wóhniwych swěćatych barbach, předewšěm na jeho njewuprajnje wšelakorich ćeřwjenych wotćěnach a njejsym so móhł nahladać swojorazných žiwych wobličow jeho rycerjow, kralow, swjatych a wumóžnika sameho a sym wobdźiwał nimale koruškojte nježne ručcy jeho swjatych knjeżnow a žonow.

A sym dale putnikował k postawam mištra Bertrama, kiž běše jako delni Němc krajan mištra Francke, ale njehdy 50 lět prjedy w Hamburku skutkowaše. A tež jeho wulkohlowate postawy ći wjele powědać wědźa, přetož njejsu ani trochu wostudłe, ale su polne žiwjenja. Tuni swjeći nimaju předpisany sprostnjeny pobožny wuraz, ale so smějkotaju abo so khrěnja, surowje hladaju, abo tež šibale mikotaju za sej hnydom dobywaju přikhilnosć wobhladowarja ze swojej člowjeskosću.

A sym hišće šoł do sale, hdźež su předźiwne wobrazy moleria sonjerja Filipa Oty Runge, kotrež hewak nihdźe njenadeńdźeš po němskich wobrazarnjach. A sym stał wšón ziwnany a nutrny před jeho „Ranjom" a před „Wotpočinkom" a wšěmi tymi druhimi wobrazami, kiž su polne potajnstwa a dźiwneho kuzła.

A běše tam w Hamburskej wobrazarni hišće telko krohotnych a žadnych a překrasnych wěcow, ale sym jenoč lećo přeměrił rumnosće, wědźo, zo přeće wonka dawno hižo čaka njesće-pliwje a z wulkim hněwom, dokelž chce wotjěć....

*

Běch dyrbjał skrótšić swój wopyt Hamburgskeje wobrazarnje na wjetšik lawow a wopicow. Jasniša wuprajene, mój přeće chcyše do slawneho zwěrjenca Hagenbecka w Stellingach. Wo Hagenbecku Wam u wjele wukładować njetrjebam, dokelž je znaćiši hač mišter Francke, Bertram a Runge. A je tež hóle hrdowy, dokelž wši wuběraca wopica a pluwaca lama namaka skerje dušiny kontakt ze wšědnym člowjekom hyžli wulki wumělc z postawami swjatych a wobrazami swjatotajnych widźenjow.

Smy dołho dundali po Hagenbeckowej coologiskej zahrodźe, kotraž je woprawdźe z a h r o d a, přetož wukhodźuja so tam enzokrajne bačony a dźiwje smuhate konje a žirafy mjez samymi kwětkami a różowymi pjeńkami a dźiwnymi kćějacymi a njekćějacymi žadnymi kerkami a štomami. Lěwjey podarmo sytaš, město njeje maš hluboke hrjebje a dyrbiš so makle na to zwućić, hdyž tak zlobneho lawa abo wobmožneho wjelka abo mjedwjedźa wuhladaš před sobu, mjez lěwjey něšto kročelow před sobu, přetož hlubokeho přerowa zwjetša njepytnješ dla husćiny kerašow a kwětkow, kiž jón zataji před twojimaj wočomaj.

Bych móhł wjele powědać wo Hagenbeckowych krobnych konjach a helfantach, wo kamjelach a krokodylach a lawach a tygrach, ale što dha z teho maće, hdyž jich Wam žiwych předstajić njemóžu ani zwobrazować, hdyž njeznajeće ani, jich serbske abo němske abo łaćanske mjeno....!

Tak běchmy spóznali wšě zajimawosće druheho najwjetšeho města Němskeje wot nócnych hawronow na „Reeperbahn" a „St. Pauli" hač k wopicam a krokodylam knjeza Hagenbecka a jara spokojeni potom něsto wopuščichmy, wopuščichmy z tym tež pobrjohi Němskeho morja, zo bychmy so podali na nawrót k dominje.

Powěsće z cyłeho swěta

Japanskaj lětarjej pschileźitaj z Londona do Barlina.

Japanskaj rekordnaj lětarjej chźetaj pschichodny pjatk je swojim lětadłom „Boža wola" na europsku twjerdźinu startowaćj. Najprjedy chźetaj Barlin a potom Brüssel a Paris wopytaćj. Lětadło so nětkole na Croydonskim lětanischću porjedźa. Motor wschak pschi dołhim lećenju njeje cźerpił.

Počesćenje dobyćerjow w Eilenriedskim wuježdźowanju.

Eilenriedske wuježdźowanje saždźenu njedźelu tón krócy wožebje pod njepschihódnym wjedrom cźekpjesche. Wo radowanje 350 pokasa Fleischmann na NSU wubjerne wumětstwo w jězdźenju a wosta sa cźaž zyłeho wuježdźowanja pręni. Na wobrasu widźimy Fleischmana (praweho), jako korpsowy wjednik Hühnlein dobyćerjow počesćeja. (Schirner, M.)

Na łonzu jězby s koleśami Barlin—Khočebus—Barlin we Wannseeu.

Daloka jězba s koleśami Barlin—Khočebus—Barlin, kotraž so tutu njedźelu wuwjedźe, stajesche na mužnow najwjetšie žadanja. 7 hodźinow dołho dyrbjachu koleśarjo na 260 kilometrow dołhim puću pschećiwo deschćej ječź. Derje widźimy na nich pschětrate strapaty na łonzu jězby. Tu widźimy dobyćerjow amatérow rjadownje A; s prawa: dobyćeŕ O. Figay s Bielefelda; W. Butt s Bielefelda (6.) a zyle na lěwo druhi dobyćeŕ Bartoschkiewicz s Kamjenitz. (Scherl Bilderdienst, M.)

Cźežke wobkhadne njeshoże w Frankobrodźe n. M.

Njedźelu popołdnju sajedźe wožobowy wós w spěšnej jězbje na jara žiwej dróhy na khodnik. Přeby hač mózachu so pschekhodźowarjo wukhowaćj, bě jich wós spowalał. Starschej žonje, jeje žnjej a tutoho njewjeścje pschi tym nosy wotjedźe. Nieshożo je wulke rozhorenje sbudźiło.

Žałostny njeskutk franzowskeho wojaka.

Parišske nowiny pišaja wo krwawnym njeskutku franzowskeho wojaka Theuriera. Kuwischi swojej žonje kwěrjel rózow, poda so do jeje bydlenja a satrěla tam bjes hłowa sosnjeneho nawoženju. ...om wustupiwschi s bydlenja tři hi krócy na žonu portiera, kotraž jemu na pucź stupi, njetrjechi pak ju. S awtowej drožku na to jědźeše do Giena, hdźež jeho nan bydli a mori jeho bjes hłowa s wutšelom do hlown. Hdyž hospoša pschikhwata, cź do njeje nětotre rasy strěli a ju jara cźežaŋ rani. Po tym wróći so do drožki, schofera rani a słónčnje cź pschećiwo žebi bróń słoži. Rani pak so jenoč lohaŋ.

Swoju žotru satrělił.

We Wrótsławju je 17lětny pachoł hrajkajo žebi s Flobertowej pistolu swoju 15 lět staru žotru, kotrejž chžyše pokosaćj, kak móje wuitojnje tšelećj, satrělił. Hólcźeza saiachu, dokelž je tuto žałostne njeshożo s cźeste-je lohkomyślnosće stućił.

Radio

Srjedu, 14. hapreleje so ztyschi:

Königswusterhausen: 6 jwony, tacźele. 6,30 rańschi konzert (s Kólna), mjes nim 7 powěsće. 10 sa schule. 11,40 sa bura. 12 pschipołdnischi konzert (s Wrótsławja), mjes nim 12,55 cźaśowe znamjo a 13 shožopschecźa. 13,45 powěsće. 14,15 wschelaka hudźba. 15,15 tacźele. 16 popołdnischi konzert. 18,40 wo sporcźe. 19 k zwjatokej. 19,45 wothłós s Němskeje. 20 powěsće. 20,45 hodźina młodeho naroda. 21,15 dujeńska hudźba. 22 powěsće. sport, wothłós s Němskeje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipsk: 5,50 sa bura. 6,10 gymnastika. 6,30 rańschi konzert (s Kólna), mjes nim 7 powěsće. 9,30 wikt a kuchinja. 10 sa schule. 10,30 a 11,30 wo wjedrje. 11,45 sa bura. 12 hudźba sa pschestawku w dźele. 13 powěsće. 13.15 pschiwołdnischi konzert (se Stuttgarta). 14 powěsće. 14,15 tacźele. 15 sa žonu. 16 tacźele. 18 popołdnjo wschelcźišnow (s Frankfurta). 19,30 Mischno. 20 powěsće. 20,15 hodźina młodeho naroda. 20,45 s němskeje dźełoweje frontu. 21sabawny konzert. 22 powěsće. sport. 22,30 italske spěwy.

Barlin: 21 Winste synki. — **Königsberg:** 21 s ludowym spěwom psches schtyri lětstotki. — **Hamburg:** 20,45 konzert. — **Wrótsław:** 21,15 hra „Jeremias Hamski schumjeł". — **Kóln:** 20,45 s hudźbu po jwěcźe. — **Stuttgart:** 20,45 hra „Hapreljejske wjedro". — **Warschawa:** 21 Chopinowa klawěrowa sonata L-moll.

Dr. Ley psched italskimi dźěłacźerjemi.

Dr. Ley, wjednik němskeje dźěłoweje fronty, wotpłacuje italski wopyt w Němskej, nětkole w Italskej pschebywa. Jeha tam wschudźe s wulkej zahoritosću zdrawja. Tu strowja jeho dźěłacźerjo wulkeho pschedewsacza njedaloko Milana. Wulka halla je s thorhojemi wobeju narodow bohacze wupyschena. (Associated-Preß, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smoler; Čišćer: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 86 — Budyšin — Srjedu 14. haprleje 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Ćežka tšeleńca artillerije před Madridom

Hižo dny dołho psched Madridom ćežka bitwa artillerije howri. Ćerwjeni so se wšej mozu napinaju, so bychu kolo nazionalneho wójska wokoło Madrida pschekamali a wohroženu frontu pola Bilbaa wołožili. Nazionalni wojacy so najfanatiskischo wobaraju a nadeńowjeste wopory dokonjeja.

Ćerwjeny njepschećeli swój wotpohlad njeje dozpěł. Paźmo wokoło Madrida je krute wostało.

Schtwórtk wjeczor je so tšeleńca artillerije sapoczała. Kanony ćerwjenych bjes pschestajenja wohenj a smjerć bluwachu. Hrózbna tšeleńca traiesche 72 hodźin. Pjatk rano sapoczachu ćerwjeni steiischcza nazionalnych pola Las Rosas, Carabanchela a Aravaki nadběhacz. Se swojimi nadběhami pak njemějachu wuspěcha.

Po krótkej pschestawce so bitwa njedźelu wjeczor w 11 hodźinach znowa sapocza. Na woběmaj stronomaj kanony hrimachu a wostajichu ledma khwile k wodchowanjenju. Wołoebje k połdnju wot Madrida a k wjeczoru wot Monte Carabikas so sašakle wojowasche. Na woběmaj stronomaj je wjele ludźi padło a so franiko, najwjazy wot sapoczatka wójny.

Sa tute tři dny je nazionalnym wojakam šydom tankow do rukow padło. W tutej mordarskej bitwje pak nazionalni wojacy njejsu ani stopy semje pschěhrali.

Do Parisa su powěsće dóschle, so je ruski general nadběh ćerwjenych nawjedował. Jako wotmołwu na šylne nadběhi su nazionalni lětarjo njedźelu Madrid šylnje z bombami pomjetali.

*

Póndźelu wjeczor su do nazionalneho hlowneho kwartéra w Salamanzy z Madridskeje frontu powěsće dóschle, so su bolschewikojo sašo schtyri nadběhi spytali. Tute běchu pak zlabsche hač dźeń pryedy. Prěni nadběh je 16 tankami sta so na stejischcza nazionalneho bataillona „Canarias". Nazionalni nadběh wotrashchu a pjeć ćerwjenych tankow je swojej artilleriju k wojowanju njekhmane sćinichu.

Druhi nadběh ćerwjenych na Cerro de Aguilas, kiž zuły legionarojo sakitują, tuńi tehorunja wotrashchu a tři njepschećelske tanki sapalichu. Pschi nadběhu pola Casa del Campo njepschećela tehorunja sbichu, so dyrbjesche cźekacz. Jako chzyschce so pola Puerty de Nierra sašo hromadźicź, jeho artillerija nazionalnych zyle rozehna. Tam bolschewikojo z maschinskimi tšelbami do swojich ludźi tšelachu, so jim njebychu dali cźekacz.

Kommunist powěda wo Španiskej

W Bastiru na kupje Korsiźy je so sawrjene pohedźenje franzowskeje ludoweje strony wotmětło. Tam Marseillski stroniny wjednik Sabräni w swojej rěcźi Blumowe knježeństwo wótrje nadpadowalsche.

Prjedawschi kommunist, kiž běsche so na wojowanjach mjesenarodneje brigady w Madridze wobdźělił, powědasche wo swojich nashonjenjach, kotrejž su jeho wot kommunisma wuhojiše. Wón łdźeli, so su runje franzowscich dobrowólnikow do pródka ftali. Ras je wón sloch franzowskich nawjednikow widźał, kotrychź su jich šamtni tumpanojo wot sady satšelili.

Ministerska rada w Romje

W swojim druhim pohedźenju w měsazu haprleji, kiž je so wuioru wotmělo, je italska ministerska rada wschelake sarjadniske naprawy wobsamkła a potom swoje wuradowanja na pjatk dopołdnj w 10 hodźinach wotstorcźiła. Wěsty politiski wuznam maju jenicźky wuwjedźeńke postajenja k sakasej łódźnych transportow dobrowólnikow abo wójnskeho materiala do Schpaniskeje abo Schpaniskeje Marokkowskeje.

Sa pschiprawjenje noweho letanischcza w Genuwje je so 18 miljonow lirow a za druhe sławne twarjenja 100 miljonow lirow pschiwolilo. Ministerska rada je hischcze wobsamkła, so ma so nacźisk płacźisnow sa wutwarjenje statneho telefona wo 40 miljonow lirow powjetschicź, a je sa kabel mjes TrTipolisom a Sizilju 40 miljonow lirow pschiwolika.

K wobsamknjenjam italskeje ministerskeje rady wjeczorne nowiny hischcze dodachu, so je wona też sestajenja „namjesny stražerski korps" wobsamkła. Nowiny „Tribuna" tutón korps jako nowy wojerski korps wosnamjenja. Wo nadawkach tuteho korpsa pak nadrobnische njeje znate.

Nowe zrěčenje w Srjedźozemskim morju?

Turkowski ministerski presidenť Ismet Inóni a swonkowny minister Rüšii Aras staj so póndźelu dlešchi cźas z juhosłowjanskim ministerskim presidentom a swonkownym ministrom dr. Stojadinowicźom w Beogradze rozrěcźowałoj.

Kaž Beogradska „Pravda" pische, so rozrěcźowanja też na prašenje zrěčenja w Srjedźozemskim morju mjes Turkowskej, Juhosłowjanskej a Grichiskej na jenej stronje a Italskej na druhej stronje poczahuja.

Wšudźe židža w awstriskim hospodarstwje

Kaž wschudźe na swěcze, tak su židźa też w Awstriskej srosumili móz nad hospodarskim žiwjenjom dostacź. W Awstriskej židža 2,8 prozenta wobydlerstwa wucźinja.

W źiedowazych wotnožkach wikowarstwa pak na sakładze nowischich wobliczenjow jich podźel na zhromadnym wobroczu wucźinja: we wikowanju z palenzom a liekami 95 prozentow, we wulkich kupnych domach 100 prozentow, w automatowych hosćenzach 94 prozentow, we wulkoklokarnjach 93 prozentow, w drastowych pschedawarnjach 90 prozentow, w schatowych pschedawarnjach 90 prozentow, we wikowarstwje z meblemi 85 prozentow, we wikowarstwje z wobuczom 80 prozentow, we wikowarstwje z radiowymi apparatami 80 prozentow, we wikowarstwje z tworami parfumerije 80 prozentow a we dowozowanju wuhla a wulkowikowarstwje z wuhlom 90 prozentow.

Runje tak sće je też w nowinarstwje. Awstriske wschědne nowiny maju 1½ milijona zhromadneho nakłada. S tutych je 80 prozentow w cźistožidowskich rukach. 15 prozentow steji pod židowskim wliwom. Nawjednistwo awstriskich bankow je nětkle 75 prozentow židowske. Mjes rěcźnikami je 80, mjes lekarjemi 65 prozentow židow.

Njedźiwajcy tuteho swojeho knjeństwa bo židźa prózuja, so bychu swój wliw hischcze bóle rozscherili. Mosnamjenjaze su mjena towarstwow, kiž su w poslednim cźasu sałozyle: Swjask židowskich legitimistow, legitimistiski swjask žonow, židowske wobnowjace hibanje (wobaraze hibanje pschećiwo antisemitizmej), towarstwo židowskeje pomozy sa Rusku.

Płacźisnowy kommisar w Awstriskej.

Awstriske swjaskowe knjeństwo je wobsamkło, so presidialneho direktora inźenéra Feesta sa kommisara sa dohladowanje płacźisnow postaji.

Miklas a dr. Schuschnigg pojedźetaj do Budapesta.

Kaž so hamtšay powě, awstriski swjaskowy president Miklas 3. meje na offizialny wopyt do Budapesta pojedźe. Awstriski swjaskowy kanzler dr. Schuschnigg budźe statneho presidenta pschewodźecź.

Dr. Schacht pola belgiskeho krala

Belgiski kral Leopold je wutoru dopołdnja presidenta němskostatneje banki a němskeho hospodarskeho ministra dr. Schachta w audienzy pschijał. Potom president němskostatneje banki gouverneura belgiskeje nazionalneje banki Franćka wopyta.

Presidentaj notowych bankow měsešchtaj składnosć k dźěschenju rozrěcźowanju. K temu so gnědanje pola gouverneura nazionalneje banki pschijamkny. Pschi gnědanju so mnohe wožoby politiskeho a hospodarskeho žiwjenja wobdźělichu. — Ministerski president van Zeeland běsche so dopołdnja z gouverneurom belgiskeje nazionalneje banki Franćkom rozrěcźował.

Rozrěcźowanja mjez Gdańskom a Pólskej

Nowinarnja Gdańskeho senata spěłuje: W Gdańsko-pólskim rěcźenju z 5. januara 1937 wo wuwuzicźu Gdańskeho pschijatwa je wotmyślene, so budźe senat w rozrěcźowanjach z pólskimi hospodarskimi kruhami, kiž su na wikowarstwje a pschekładowanju tworow w pschistawje wobdźělene, pruhowacź, kak móhł so za tute kruhi wołożenja, kotrychiny dozpěcź a kajke bychu tute byle.

Na sakładu tuteho wotmyślenja su 13. t. m. zastupjerjo tutych pólskich hospodarskich kruhow pod wjednistwom generalneho direktora Wachowiaka namjetu z rospominanju pschedpołožili. Senat je nawjedniki hospodarskeho wotdźělenja pola senata, senatowemu radźe Hoffmannej porucził, so by tute rozrěcźowanja nawjedował.

Pólske wschědne nowiny w Gdyni.

W Gdyni su prěnje pólske wschědne nowiny wudali. Wone so „Kurjer Bałtycki" mjenuja. Nowiny chcedźe so wobeběe z prašenjemi „pólskeho mórskeho brjoha a morja" saběracź.

100 zapósłancow jendźelskeho delnjeho sejma Němsku wopyta

Přiches 100 sapósłancow jendźelskeho delnjeho sejma w nałymje němske autowe dróhi wopyta. Kaž Londońske nowiny „Evening Standard" pišaju, běsche so ruczowanje swoprědka na spočatk měsaza junija postajiło. Tola je so telko sapóšłanzow samokwilo, so by so z njepschitomnosću wschitkich tuchich spóšłanzow parlamentariske dźěło w Jendźelskej hačiło. Tehodła je so wopyt na cźas wot 24. septembra hač do 3. oktobra wotstorcźił. Jendźelske nowiny pschispomnjeja, so je ruczowanje najwjetschi wukrajny wopyt, na kotryž su so zobustawy delnjeho sejma hdy podałe.

Jendźelska dźěłaćerska strona je namjet njedowěrjenja zapodała

Snate je, so je jendźelske knjeństwo wobsamkło, jendźelske wikowańske łódźe, kiž do Bilbaa jedu, niz schkitacź. Tuto wobsamknjenje je dźěłaćersku opposiziju pohnuło, namjet njedowěrjenja w delnim žemje zapodacź. Strona w namjecze wobzaruje, so je „knjeństwo wjsało a nocze jendźelske wikowańske łódźe pschi wukonjenju swojeho porjadneho powołanja podpjerać". Dźenka krjedu wotmeje so rozmołwa a wothłosowanje wo namjecze.

W potwjerdzejach z Londona so potwjerdźa, so su jendźelske wuschitke jendźelske wikowańske parniki, kiž chcedźa zyrobu a druhe wěcy do Bilbaa dowjesć, psched zajesdom do tamnischeho pschistawa warnowale. Diplomatiski dopitowarjo Londonskich nowin „Morning Post" zamo myšli, so jendźelske wójnske łódźe jendźelske wikowańske łódźe, kiž so Bilbaowskemu pschistawej bliža, sadźerža.

Jendželsko-japanski pschipad ho wotbyk.

Na wopraschenje sapósłanza dźěłačerskeje storny Fleischera w jendželskim delnim hrajnje mózesche swonkowny minister Eden wotmołwić, so je ho Kreclungski pschipad mjes Jendželskej a Japanskej wotbyk.

Pschi tutym pschipadsle jedna ho wo jendželske hórschenja na to, so ju japanscy policajscy sastoinizy jendželskich namórnikow kriudowali. Eden rosdajnje, so je generalny gouverneur kupy Formosy jendželskemu konsulej list pósłał, w kotrymž njeswěsełazy pschipad wobkarusze a sdobom pschipowědži, so ho krocsele stanu, z kotrymiž ho wopjelowanju tajkich podawkow wobara.

Jendželski hospodarski ataschej pojedze do Burgosa.

Kaj Reuterez telegrafowatkna wosjewja, je ho w Londonje powěsći potwjerdźiła, so hospodarski ataschej jendželskeho póstlanstwa z Hendaya do Burgosa pojědze. Wón pak se schpanischim nazionalnym knjezerstwom nochaje jednacz wo jendželskich łódźach, kotrejž w franzowskim pschistawje St. Jean de Luz z zyrobu cjahaju. Wón budże wo wikowanskich należnoscach rěcz, kotrejž je hižo psched někotrymi n'edźelemi w Burgosu a Salamanzy se schpanischim nazionalnym knjezerstwom rospominał.

Před nowym wulkim nadběhom přećiwo splahej Wasirow

Jendželske wyschnosce dźiwaju na pschihótowanje njemčery pschi dothowjeczornych mjesach Indiskeje a jako wotrunanje sa cjeżu jendželsku poraku sahdźeny piatk w blischim cjahu wulki nadběh pschećiwo sběhkarjam we Wasiristanje pschewiedu. Najskerje ho 3 000 hacz 5 000 muži wojakow do wojowan'a pósćele.

Kaj nowiny pišaju, ho w blischich dnjach zyłna khłostaza ekspedizija pschećiwo niepschećelskim Tori-Khelwarskim plahom wojsewi. Ekspedizija ho wobsedze pschećiwo wjednikej sběhkarjow, Fpiskemu fakirej sameri. Jendželscejo spytaju, jeho pak sajecz abo se sběhkarskeje kraiiny wuhnacz. W tu khwilu hižo dwě jendželskej brigadze w polnoznym Wasiristanje leżitej.

Kommunistow w Palestinje sajeli.

Palestinskej policiji je ho poradźiło, liscinu sakasaneje kommunistiskeje strony wuskidźicz. Na sakladze tuteje namakanki saja wona mnohich arabskich a zidowskich kommunistow. Dalokoż su tukrajnjan, jich domjazym sudam k sakhudźenju pschepoda. Mukrajnizy ho psches mjezy wotwjesu.

Jendželske napraschowanja dla wupokasanja mišionarow z Abessynskeje.

Jendželski pósłanz sir Eric Drummond w Romje je pondźelu wjeczor italskemu swonkowneho ministra hrabju Ciana wopytał a wot njeho wu'asnjenje wo wupokasanju pjeć jendželskich mišionarow z Etiopije žadał. Wonaj staj tež pschikos wupokasan'a jendželsko-indiskeje firmy Muhameda Alia z Addisa Abeby rospominałoj. Hrabja Ciano je słubił, so jendželskemu pósłanzej należnosce posdźischo wujasni.

Kapitulazišla konferenza w Montreuxu.

Schwajzarski swjatkowy president Motta je pondźelu popoldnju w Montreuxu w Schwajzarskej konferenzu sa wotstronjenje kapitulazijow w Egiptowskej wotewrił. Konferenza sakonje ho na nacsił egiptowskeho wotpósłanzstwa. Tutón nacżił 48 stawow wopschija a žada, so prowa méschanoje sudniskeje provinzy po nécżim na egiptowske justizne ministerstwo pschešu. Murodźowanje wo tutych praschenjach budże naiskerje někotre njedźele tracz.

Čehodla sym Serb?

Hdyž stow žym ludu žerbskeho,
To hinak njemóžu,
Hacž stacz a dźěłacz sa Sserbstwo
Doñž mozy w stawach žu!

Mje nuczi moja žerbska krej,
Mi kaja wutroba:
Sso dźerżecz k rěczi macżernej
Kiž mamy wot Boha!

A hdyž tež to lud znaty je
Kotrehož žym ja stary,
To daloko budu wote mnje,
So bych jón sazpěwał!

Ně, jón je horzo lubuju!
Chzu sa njón dale stacz.
Sa schtwórtcz' kasn'e dźerżecz chzu
A cjescżicz nana, macz!

Jurij Schewczik.

Wobčežnosće za Parižsku světowu wustajeńcu

Kaj Pariščе nowiny „Intransigeant" pišaju, njemóže wulke praschenje, hacj dyrbi ho wotewrjenje Parižskeje šwětowe wustajeńcy dla sadźerżenja markšistiskich sorganisowanych twarschich dźěłacżerjow wotstorczicz abo niz, wjazy dwělomne byc. Nowiny pschipomnjeja, so dyrbi ho šwjatocżne wotewrjenje wustajeńcy na 23. dżeń meje wotstorczicz.

„Dźiwajo na wobcżežnosće, kiž ho z hotowjenju dźěłow do pucża kładu", nowiny pišaju, „je generalny kommišar za šwětowu wustajeńcu Labbé wosjewił, so njeje móżno, ho postajeneho cżasa za wotewrjenje dżerżecz. Wón ho pschi tajkich wobsteinoscach k franzowskemu wikowańskemu ministrej Basšidej poda a budże jemu namjetowacz, so by wopyt presidenta republiki a šwjatocznosci wotewrjenja wustajeńcy na 23. dżeń me'e wotstorcził."

Rumunski prync Mikławš so tež z wójska wotstronił

Rumunske statne nowiny hu kralowski wukas wosjewile, z kotrymž prync Mikławš pschestanje kralowskej šwójbje pschihłuschecz a z cżimž wschě prawa šhubi, kiž z tym šwiskuja. W statnych nowinach hišcże druhi wukas steji. S nim ho postaja, so prync Mikławš wot 10. haprleje 1937 wójsku wjazy njepschihłuschca a tak wschitke prawa, šhodźenki wojerstwa a nadawki šhubi, kiž mésesche we wójsku, we wójnskim namórnistwje a wojerskim lětarstwje.

Danski ministerski president ho z Londona wróći.

Danski ministerski president Stauning, kiž bésche někotre dny w Londonje pschebywał, je ho wutoru sašo na puczowanje do Danskeje podał.

Srażenja w Chilesku.

W chilesskim mésche San Franzisku Mostasalu policija a chilesscy nazionalisto do ho srasschu. Poltzija do nazionalistow tšelesche, kotrež w żelesniskim cjahu z mésta jedżechu. Tola pak nikoho njesrani. Pschi pschiježdże do Santiaga 43 nazionalistow sajachu.

Stalin so 4. króć woženił

Bolschewiski diktator Stalin je ho někto schtwórty króć woženił. Wón je žebi Georgiczanku z mjenom Doru Chojsamez sa žonu wzał. Moł swojeje prenjeje žony, jednoreje dźěłacżerki, bésche ho Stalin dał dźělicz, jako jeho w lěcze 1927 sa generalneho sekretara zentralneho komiteja kommunistiskeje strony wuswolichu. Jeho druha žona wumrě w lěcze 1932. Jeho tšecza žona, wot kotrejež je ho wón nětle dźělił, bésche žydowskeho ludoweho kommišara Kaganowicza.

Budyske stawniske powěsće

Póndźelu 12. haprleje 1937.

Narodźił je ho: 10. 4. Dr. med. dent. Janej Marcżinej Beyerej, sudnemu lěkarjej, žyn.

Wumrěli su: 10. 4. Elša Frieda Israelowa rodź. Rennerez, znanbjesłka wažerskeho mischtra z Koblic pola Kumwalda, 35 lět. — Marcżin Gerhardt Lehmann, studijowy rada, 52 lět. — Berta Erika swud. Bellscherdowa rodź. Löbiz, měšicżerska zahrodnistwa, 61 lět. — 11. 4. Karla August Wenzel, hoscżenzak, 66 lět.

Pschipowědźiłoj staj ho: 12. 4. Hugo Gerhard Schmidt, sarjadnik gmeinskeje pokladnje w Rakezach, a Johanna Marta Ilsa Jäckelez, kontoristla w Budyschinje.

Wutoru 13. haprleje 1937.

Narodźiłoj staj ho: 11. 4. Hendrichej Horstej Großy, cżešli, dźowka. — Korli Pawołej Scheferej, telegrafowemu twarskemu rjemjeślnikej, žyn.

Wumrěłej stej: 12. 4. Ida Lea Zurowa rodź. Schmolligez, wudowa po knjezerskowym medizinalnym radze, 72 lět. — 13. 4. Hanża Helena Monzyna rodź. Karichez, wudowa po wyschim zahrodniku, 70 lět.

Pschipowědźili žu ho: 13. 4. Kurt Richard Schotta, měšicżel wobkhoda w Drjezdżanach, a Marta Margareta Libuschez, domjaza pschisłuschenza w Budyschinje. — Fryz Gerhard Rößler, kowař, a Erna dźěl. Se'erjowa rodź. Brylez, mlokowa žona, wobaj w Budyschinje.

Radio

Schtwórtk, 15. haprleje ho žtyschi:

Königswusterhausen: 6 swony, tacżele, 6.30 rańschi konzert (z Lipska), mjes nim 7 powěsće. 10 ša schule. 11.30 ša bura. 12 pschipołdnischi konzert (z Wrótzkawja), mjes nim 12,55 cżašowe znamjo a 13 šbožopsdcża. 13.45 powěsće. 14 wschelaka hudźba. 15.45 tacżele. 16 popołdnischi konzert. 18 němski spěw. 18,45 wo sporcże. 19 k žwjatokej. 19,45 wothłóž z Němskeje. 20 powěsće. 20,10 wětrowa harfa. 20,30 konzert. 22 powěsće, sport, wothłóž z Němskeje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipsk: 5,50 ša bura. 6,30 rańschi konzert, mjes nim 7 powěsće. 10 ša schule. 10,30 a 11,30 wo wjedrje. 11,45 ša bura. 12 pschipołdnischi konzert (z Frankfurta), we pschestawzu 13 a 14 powěsće. 14,15 tacżele. 15 ša žonu. 16 tacżele. 18,20 hudźba k žwjatokej. 20 powěsće. 20,10 hra wo wjeselych lumpakach. 21,10 orchestrowy konzert. 22 powěsće, sport. 22,30 Markża Regerowa hudźba.

Berlin: 20,10 rese po pschecżu. — **Königsberg:** 20,10 šabawny konzert. — **Wrótzkaw:** 20,10 „Lubosej khodźi wokoło". — **Köln:** 20,10 konzert. — **Mnichow:** 20,10 opera „Sněžeńka". — **Win:** 19.25 ludowa opera „Pycha Madonny". — **Warschawa:** 20 wojerski konzert.

Na dołhim mosće

37

(Pokracżowanje.)

A tola — nětčo bé, kiž žebi njemyslesche na žeble žamego, na žurowy strach, kotremuž ho zuseho dźěsca dla wustaleše. Maty žadowy wikowar pschihótowcji a hrabny Hanku. Jeje pěstowcja sahchinky z radowiscu, ludźo, kotriž we wěstej dalokosczi z klamow na dołhim mosće abo z brjoha rospražnjenju bomby pschihladowachu, wokachu na schwarneho hólza, so dyrbi khwatacz. W sczěhowasej sekundze bé dwělomne, hacż njeje žwoje wumoležesle wotpohladanje se žiwojim žiwjenjom saptacżił. Praskanje sczěhowaiche, potom njewuhladachu wustrózeni pschihladowaro niczo z swojeho je strachom wohrożeneju. Kur a dym pschikrywasche město. Hdyž bé ho tuta mrócżel kura rosczahny'a, pokasa ho dżera w brjadach mosta a mnoho wschelakich rospadankow. Zane wokno w blischich khěžach njebé žyte wostało, tež hewak bé wschelaka schkoda nacżinjena, tola žadyn cżłow'ek njebé woschkodżeny. — Dżowcżicżku bohateho pschekupza Jónaka a jeje mlodostneho wumoležа bé kruch dale a k jemi wjerchnyło. Wón wosta njehnuty leżo — wona hnydom stany, hladasche jasstrózena na žywojej saprószchenej a z półvrom sczornjenej cuczay, wokaso: „Ach, luba Elśka, ja wschak to wjazy cżinicz njebudu!"

Elśka pschilecża, storże k žebi horje dźěcżo, tak schpatnje hladane a tola tak spodźiwnje sakhowane, a hłedżesche styschnjowje, hacż je sranjene. Sdwětła drajcżejcża mésesche néschto krwawych blecżkow. Bés smyżkow, z wustrózenjom a se strachom běsesche hólza, schtoż mózesche, domoj. Smukena wobja Hanka z ruczkomaj Elśku wokoło schije a n'epschiúdże pryedy sašo k žebi a k žlowu, doniż njebé na rukomaj žwojeje macżerje, wobdata z nanom, bratrami a wschitkimi domjazynmi w starschischim domje.

Tež druhi ludźo bźchu z hołzu pschikhwatali — najpriedy wojaz. Dwoje z nich sbehnychtaj pohluschenehо, krwawjazeho hólza a žledowachtaj z ninn, schtoż to žamo rosumjesche, za žłužobnej a wukhowanym dźěłacżom, mjes tym so žebi druhi nacżinjene sapuscżenje wobhladowachu, a rospominachu, kaike njesboże budźischo nastało, hdy budźische bomba hnydom rosbuchła. Ale žylnischo bywaze stélenje z kanonami scżeże kebżnosci bórsy na to, a potom bubnjowasche go generalne pschespolo po dróhach a wolasche wojakow na jich shromadnischcża. Dwoje, kotrajž bjeswědomneho hólza njeżeschtaj, budźischtaj jeho, wokanju do žwojeje služžby poßłuchajo, wobžrjedż dróhi położikoł — bé dże to tež jeno khudych ludźi dźěcżo. Ale hacż do wobhladenja wumoležа w Jopenskej dróży njebé dże daloko, widżeschtaj pětłonczy do nahladneje khěże sastupicz, a khwatałchtaj hólza donjesc do tamnischeje pschebkhěże. Tu žadżischtaj jeho z hłowu k scżenje sepréwajo na plestr a khwatałchtaj wotsal — bubnowasche go žylnischo. — Wono rjesche nuts do pomału popuscżejazych womorow wobeho hólza, kiž bé ho runje tak wutrobicże sadźerżał. S hrózbu ho sastschażujo wotewri woczi, sandżeli pak je spěchnje, so by potom sapo schćerko jej wowwerajo ho sadżiwany rozhladował. Wón žebi myšlesche, so ho jemu dżije, dokelż ho niemóżesche dopomnicz, kak bé žem pschischoł, a dokelż bé mjetno, na kotrymž bésche, zyle hinasche, dyżli hdże wonyzne wobhladnje, tak so bé potny cżeżejownoscże.

A néschto cżeżejowne bé tež na tutej wulkej wyschokej wjelbowanej pschedkhěži wopraudże. Każ pryedy z wjetscha w domach bohatych w Gdańsku, wobjimasche wona zyłu predkowmu stronu twarjenja. Dno bé pyschnje z běłocżornymi płatami wukładżene, wjerch a scżeny malowane. Po scżenje cżehnjesche ho muzywyłoko symż z wurešowanej kromu, wobšadżeny se wschelakimi šudobjemi a nadobu. Nad schérokimi khěżnymi durjemi bé wobtukowe wokno z molowanymi schkleńzami, pódła duri runje tajke, ale wjetsche. Pišzane barby a pyschne mustry schkleńzy pokasowachu a shubjowachu ho na dnje, za tym hacż štónczne pruhi pisches z wětšikom pohibowane haišy wulkeje lipy wonka nuts padachu. Mjekke barbowe potkrywadła leżachu na kamjenjach, runje tak na puczu, kiž bo wobkhodnych mještnoscżow dźěscże, kotrež, każ bé waschnje, też tu na dwór won leżachu a pschijsanktowachu ho składżischcżam w pódlanskim twarjenju, każ tež z šhodej, pschi kotrymž bé dubowe wobkożenje, kiž bé wopraudże wumješki fruch drjeworéžbarstwa. Někotre stoły z wuhożkim wobkożenjom, z wulkej staroscziwoscżu rosdźělene, stejachu pschi scżenach, a tykanje hobrskeho cżahnika zaklincżowasche z runje tak rjenje wurešowaneho khamora, kotryž po žwojim wobcżahu we wulkej pschedkhěži ho tola na zane waschnje wulki njesbasche.

Nimo teho pak běchu tu hischcże jara mnohe mézy, kotrež žemi njeżłuschachu, ale kiž ho hewak w komorje a w pinzy khowachu. Měchi pschenżu, zaiża a trukowych pódow, žudy pschetowanego mjasa, jerjow, kawara, žele atd., a wulke mieżki, w kotrychž běchu wulke pleza, wjazy dlóń wuhożkich polcżow tucżna a łohcż dołhe kołbasy naworschitowane. Dla strachа, z kotrymž wobtsélenje kóżdy dżeń hrożesche, bé to pschejara njemyšle, drohotne nabobу na zich hewaschich khowanischczach wostajicż. Tule mójachu pschi wudyrjenju wohnja žnadnje wukhowane byc. Zyrobišny niepschihodżachu go wésło do pschedkhěże, tola pschi khowanischez drohoże běchu woczomaj witane, każ hewak wobrazy abo postawy budźichu go mohłe k wuprischenju sstwy nałożicż, a budźichu w tym cżežkim cżasu nuisy wjazy pożabosce sdoudżowale, dyżli najdrójsche mreble (nabobу) a malicżkosce.

Wobeho hólza, na kotrehoż spadnjenymaj lizonaj a hłubokimaj woczomaj bé widżecż, jo bé dołho hłodu trabał, klepjachu wopraudże tute pokładу. Niemóżesche ј nich ani woczow wotwobwroczicż a hrébasche žadoscziwje do go wóli hnuschenego mjasa, tak so jemu zlény w hubje běżachu. A na pot sahłóbnjeny wuuk hłudże'e wikowarki bé tu žamłutki pschi tutych drohotnych wzakach, mózesche žebi njewidżany néschto z nich pschiswojicż! Możebje wabjasa sdasche go kołbasa, kotraž, z druhich go posbérajo, go wopraudże žadasche kiwacz na njeho, so dyrbi ju wjecżahnycż. Jeho pschebéża symsza pożabosce. S mozu wottorże woczi wot sawjednjeje kołbasy, każ tež wot wschitkich druhich wabjazych rjanoscżow, a hladasche sašo na krajne wuprawjenje pschedkhěże.

(Pokracż. scżěhuje.)

Ze Serbow

W **Budyšinje** 14. hapreleje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

We swěce pominje w khětře wšitko; tak drje
Bože domapytanja też. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer plus 2 a najwyšicha dnjowa temperatura 13 stop. cźopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer plus 4 a najnišcha nózna temperatura 10 stop. cźopłoty. Nijina, kotraž ſ Franzowskeje do našich stron cźehnje, je ſo khětro ſeſłabiła. Tohodla ſo je je bźeſcheſe ſmjetcha w połodnišcźu a wjeczornej Němčeji wuvidu a ſo pola naſ wažy njewuſtupkuja. W ſrjedźnjej Němčeji ſmějemy teſ jutſje hišcźe ſwětſcha pomrócźene wjedro, ſcźeſka pak bźeſcheſ. Wětry budźa ſwětſcha i krótkeho ranja duſ. Dokelž je ſumnišcźene wyſchiny nad Ruſſei pokhadźeja, njebudźe cźopłišcho hocź dźenja. — Jutſje ſchtwórtk ſtónczo 5,07 hodź. ſkhadźa a ſo 6,54 hodź. ſkowa. Wěžacźk ſkhadźa jutſje rano 7,48 hodź. a ſo w połnozy ſkowa.

— **Wuhladny na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk: Swětſcha pomrócźene a njewěſte wjedro.**

*

— **Pſchijimanje nowacźkow w tachantſkeje ſchuli.** Saŭdźenu pondźelu je ſo do tachantſkeje ſchule 52 nowacźkow pſchijalo. Mjes nimi teſ rjana liczba dźeći ſerbſkich ſtarſchich. Po hudźbnych poſtrowjenjach někotrych ſchulerjow ſchuliſći wjednik kantor Schołta nowacźkow witalſche a rozſajſnı jim, ſo chce wuczeſ jim bycź ſ dobrym wjednikom a wukubłarjom pſches zyły cźaſ ſchulſkich łět. Po ſwjatocźnym pſchijimaniu ſo mjes nowacźkow ſ ſitoweho ſchtoma tity roſdźelachu. Potom ſchuliſći wjednik Schołta wucźerjomaj Njedźe a Schibſchikej małej rjadowni pſchepoda.

— **Nowe rjadowanje narunanja ſchkody wojakow.** Statne knježeſtwo je ſakoń wudało, kotryż ma ſa wjeſkich wojakow wulki wuſnam. Naczinki-li wojak we wojeſtej ſłužbje tſeźemu ſchkodu, po ſakonju wo rukowanju ſtała ſa jeho ſaſtopnikow ſ 22. meje 1910 ſtat ſa tutoho wojaka ſaſtupi. Stat pak móżeſche ſo po tutym ſakonju, dokł bź tſeźej wobłoże ſchkodu ſarunak, wojaka dźerżeć, tak ſo dyrbjeſche wojak też pſchi małych ſawinjenjach ſa ſchkodu w połnym rozmêru ſtacź. Tute njewobmjeſowane rukowanje bź ſ pſchiczinu, ſo ſo roſſudnoſcź wojaka poduſcheſche a ſo wojak ſo kombſcheſche, ſwoju winowatoſcź ſ połnym łóſchtom wukoniecź. Tohodla nowy ſakoń poſtaja, ſo móże ſtat dla nakataeje ſchkody wojaka jenoż potom pſchimnyć, khyż je ju ſ wotpohladom abo ſ hrubym ſawinjenjom ſawinowak.

— **Pſchichodnje ſmědźa ſo na pólſke dopiſnizy wobſaſy łépicź.** W hamtſkich nowinach němſkeho pólſkeho miniſterſtwa je ſo ſdźělilo, ſo ſmědźa ſo na ſadnju ſtronu abo na łéwu pokoſzu adreſowene ſtrony pólſkich chartow cźeńke ſydźane abo podobne tkaniny nałépicź, kiž wobrazy, krajiny atd. pſchedſtajeja. Wobrazy pak ſo njeſmědźa jenoż ſa jedyn rózk abo kromu pſchilépicź, ale maju ſo zyłe na chartu łépicź. S taſkim nałépjenjom pak ſo pólſke khartu njeſmědźa bóle hacź je ſa nje dowolene, mjenujcy 8 gramow, poczełkiż. Możebje pak ſo na to pokaſuje, ſo ſo tworowe pokaſki ſ pólſkimi khartami abo cźiſchczanymi khartami njeſmědźa ſjednoczić.

— **Nowinaŕſki hamt** ſtatnele pólſkeje direkcije we Drjezdźanach wojſewja: Hamtſka telefonſka knihа ſa wobwodowu bycź pruſſke a ſakſke Hornjeje Łužiſan ma ſo ſnowa cźiſchcźeć. Telefonowi wobdźělnicy, kotſiž chcźeja dotalny ſapiſ pſcheměnić, měſe to prawie bórzy, najpózdźiſcho do 24. hapreleje, pſchiſtuſchnemu poſrédkowaŕkemu hamtej piſomnje namietowacź. Pſchi tym měſe ſo też takſe pſchemėnjenja wobtcźěbowacź, kotrež pienjeſy płaca a kotreż ſo do mienowaneho dnia piſomne njewupowědźa, ſo bjes dalſcheho ſdźělenja ſ wobſcheſenjom pſchiſtuſchnych wudawkow do noweje knihi ſapiſaja.

— **Njeczeſki wokrjeſ** ſemrěteho knjeſa wokrjeſneho wuheńjemjeczeſkeho miſchtra Graua je ſo wot 1. hapreleje t. l. knjeſej wokrjeſnemu wuheńjemjeczeſkemu miſchtrej Engelhardtej w Budyſchinje na Nóżowej haſy cźiſło 18 pſchepodał.

— **Njeſprawnaj namakarjej.** Pſchiſtajenz bźeſche ſo bołtu 3. hapreleje 1937 wjeczor w Budyſchinje na Drjewnych wikach w ſjawnej telefonowarni telefonował a pſchi tym ſwoju móſcheń ſ něhdźe 150 hrivnami ſo pſchebładawſchi leżo woſtajił. Jako ſa něhdźe hodźinu pytny, ſo bźeſche móſcheń leżo woſtajił, dyrbjeſche naſbórnicź, ſo bźeſche ſo móſcheń ſ pienjeſami ſ telefonowarnje ſhubiła. Na woſſłjewjenje ſchkodowarja w tudomnych nowinach ſo namakaŕ njebźeſche ſamołwił. Kriminalna polizija je njeſprawnjeju namakarjow w Alužničanſkimaj wobhdźerjomaj, 24- a 25ličnymaj, wuſłédźiła. Tutaj bźeſchtaj dźeł pienjes hižo pſchepiłoj. Słyſchne pienjeſy ſo jimaj wotewſchaſu. Pſchetrjebane pienjeſy ſtaj narunakoj. Nětko ſmějetaj ſo dla pſchekſchkſchiwjenja namakanki ſamołwicź.

— **Bukeż.** (Sjedoczenje wohnjowych woborow.) We „Starym Fryzu“ wotmě ſo lětna hłowna ſhromadźizna dobrowólneje wohnjoweje woborу. S pſchirjadowanjom Kopoſczańſkeje wohnjoweje woborу ſo 16 towaſſchemi Kopoſczańſkeje wohnjoweje woborу ſo nowy wotrěſ naſcheje 41 łět dołho wobſtejaceje woborу ſapocźa. Po pſchedcźitanju lětneje a pokładniſe rosprawy ſo pokładnikej Kroſchkej wuſwobodźenje wudźěli. 5 wupruhowanych aktiwnych ſobuſtawow dla wospjecź. ſtaroby cźeſtnje ſ woboru wuſtupi a pſchenđźe do wotdźelenja ſtarych. 4 ſobuſtawy ſo pſchijachu. Możebite poczełcźenje ſo dotalnemu haſchiſkemu direktorej wjeſnjanoſce Fiebigerej ſ tym doſta, ſo ſo ſa cźeſtneho haſchiſkeho direktora pomjenowa. Też je ſo po noworjadowaniu ſ wjeſnym polizajſkim ſarjadnikom ſtat. Towaŕſch Radowſki ſo ſa 10lětnu pſchiſłuſchnoſcź k woborje ſe ſlébornej liju wuſnamjeni.

S **Porſchiz.** Stawniſke powěſcźe. Narodźenja: Zlypeſej Guſtawej Hermannej, tyſchéſk. miſchtrej w Pſchiwěcźach, ſynu; Korli Alfredej Alwinej Gáblerej, ſkałarjej w Lětonju-Porſchizach, dź.; Korli Arnoſchtej Ungerej, ſahrodnikej w Pſchiwěcźach, ſynu. Do mandźelſtwa ſtupichu: Arnoſch Max Greulich, kowaŕſki miſchtr w Cźiſchońzach, ſ Elſu Marju Měrſchez, womoznizu we Cźiſchońzach. Wumrěłſi ſtaj: Hana Nieńcźowa, inwalidna rentnaćka w Nowych Porſchizach 75 łět; 19. Elſa Edith Gáblerez, dźowka ſkałarja w Porſchizach, wjeſnu dźeł Lětoń, 8 dnjow.

S **Raſchowa.** Cźeſki woſud potriechi pónd'elu popołdniu tudyſchu Guidu Winklerez ſwójbu w Raſchowſkim ſydliſchcźu. Winklerowa popołdniu na pohrjebniſchcźo dźeſche, ſo by tam rowy ſwojich tſioch dźeći ſporjedźika. Pſcht tym ju Boża ruczka ſaja. Wo n'u ſaruże mandźelſki, kotryż je cźeſko wójnſki ſranjeny a 7 dźeći, ſ kotrychż naimłódſche je hakle někotre měſazy ſtare, naſtarſcha dźowka je 2 lěcźe ſe ſchule. Winklerowa bě hakle 39 łět ſtara.

S **Raſchowa.** Njedźelu wjeczor po dźeſatej khoroſći 86 łět ſtary naſtarſchi wobſydłeŕ naſcheje wſy Vinzenz Grundmann wumrě. Poſlednje ſiwjenſke łéta bźeſche pola ſwojeho pſchichodneho ſyna pſchebywał. Pſches 50 łět bźeſche w pſchedźěrni w Hajnizach ſ dohładowarjom. Mjes wjeſnjanami bě ſ cźeſcźenej a waženej wozobu. We wyſokej ſtarobje je nětko do wěcźneho raja wotſeſchoł.

S **Hodźija.** Dokelž bě kantor Bělik wokrjeſny ſchuliſći hamt proſył, ſo by ſo mohł ſwojeho hamta jako ſchuliſći wjednik wdaćź, je ſo rjadowanje ſchuliſkich należnoſcźow hacź do połſkónczneho roſſudźenja wuczerjej Felixej Linnertej pſchepodało. — Do tudyſcheje ludoweje ſchule ſaſtupi ſ jutram jenoż 14 dźeći, a to 10 hólzow a 4 holzy, to je něhdźe połowa dźeći pornjo druhim łětnikam. Hižo łětdźeſatki dołhó njeje liczba dźeći tak mała bya.

S **Njeſwaczidła.** Statnje pſchipołnjata ſchkłaćnja ptaczkow w Njeſwaczidle dźe też w tutym łéće nałétny kurſus wotmeć, kotryż ma ſo w ſwjatkownym tydźenju ſarjadowacź. Prawy cźaſ ſeńdźenja a bohaty programm mataj ſo hišcźe ſ cźaſom woſjewicź. Na ſeńdźenju maja ſo poſtiſcźeć pſchednoſchki wo ſaſtkich parkach, wo hiſtoriſkim wumjeću pſchiſrodneho ſchkłata ptaczkow a wo wołudze wulkich ptakow Łužiſkej krajiny atd.

S **Njeſwaczidła.** (Towaŕſchniſki wjeczor wohnjoweje woborу.) Saŭdźenu ſobotu bě tudyſcha dobrowólna wohnjowa woborа pſchjana wjeczor ſarjadowała. K wjeczerj ſo ſ pſchekmavjenjom wſchitkich hodnje łóſtoptwe kołhaſki poſtſcźachu. Kapała wohnjoweje woborу pod wjedniſtwom kantora Raußendorfa rjane pohłody

Hospodaŕski rozhlad

Sſrjedu 14. hapreleje 1937.

Wčerawše kurſy w Barlinje.

1 dollar	2,489	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,215	100 čeſkoſł. krónow	8,651
100 ſwajc. frankow	56,68	100 franc. frankow	11,11

Barlinſka burſa 13. hapreleje 1937. Wuwicze na wcźeraſchich burſowych wikach pokaſowaſche, ſo njebź pſchedwcźeraſche wožiwjenje jenoż ſe ſaptomjenjom Bankowſka klientela, kotraż ſo pſchedwcźeraſchim jenoż ſdźěła ſ mjeńſchimi pſchikłaſami wobdźěli, je wcźera wſetſche pſchikłaſy ſapodała. Tohodla je material ſ rukow kuliſy pſchithadźaſy, kotraż bě ſo pſchedwcźeraſchim pſchejara ſ materialom ſaſtarała, ſpěſchnje wotby. Nimale wſchě variabilne hódnoty w kurſu wo něſchto mało poſtupichu. Na rentowych wikach běchu tohorunja kurſowe kurſy ſtyſchnjeć.

Barlinſke żitne wulkowiki. Wobrot na Barlinſkich żitnych wulkowikach je ſo dale pomjeńſchił, dokelž ſu poſtiſcźenja ſe ſtrony rataſtwa jara łſabe, dźe tohodla, dokelž je rataſtwo ſ pólnymi dźěłami pokaje ſwjaſane. Saſtaranje ſtawa ſo tohodla, kaž w prjedawſchich létach, ſwjetſcha ſ druheje ruki. Młyny pytaja khlébowe żita, wożebje pſchenicu, ſa ſwoju nuſnu potrjebu. Wożebje pſchenża, dałoloż je ſyła dóſtacź, ſo hyndom wumjeje. W proviuzu ſu ſaſtaranſke możnoſcźe pſchezo hišcźe trochu pſchitſłódnišcźe, dokelž ſo wjetſcha ważnoſcź na wróćzenje wotrubow kładźe. Rjazowanſke żita njeſłu w Barlinje ſtoro ſyła dóſtacź. Też w indurſtrialnych jeczmjenjach njehodźi ſo potrjeba polnje kryć. Na mukowych wikach ſo nowe poſtajenja wjele roſpominachu.

Płaćizny rězneho ſkota na Barlinſkich ſkótnych wikach.

13. hapreleje 1937 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 211.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rězneje hódnoſce hacź do 6 łět	43
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	39
Mjenje wukormjene młode, derje picźowane ſtarſe	34
Mjenje picźowane wšěch ſtaroſow	—

Byki: 389.

Połnomjaſne, wuroścźene, najwjetſeje rězneje hódnoſce	41
Połnomjaſne, młódſe	37
Mjenje wukormjene młódſe a derje picźowane ſtarſe	32
Spatne	25

Jałojcy a kruwy: 1414

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rězneje hódnoſce	41
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rězneje hódnoſce hacź do 7 łět	37
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałojcy	31
Derje picźowane kruwy a mjenje picźowane jałojcy	20—23
Mjenje a ſpatnje picźowane	—

Cźelata: 3798

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	55—57
Spatne (3.)	45—48

Wowcy: 4379

Młódše a ſtarſe wukormjene (5. družina)	36—39
Starſe wukormjene (6.)	32—35
Mjenje wukormjene (Mirzſchafe) (7.)	20—30

Swinje: 22152

Połnomjaſne, wos. raſow a jich křiżenj., hacź do 1¼ łět ſtare	50
Wukormjene	49
Mjaſne	46
Spatne	—
Rancy a kundrosy	50

Drjezdźanſke ſkótne wiki.

Hewjaſeho ſkotu bě ſo potrjebje wotpowědało doſcź na witi pſchihnaŕ, wón bě hrěnjeje kaſtoſće. Tuton ſkot ſo ſa krute płaćizny pſchidźelowaſche. Swini ſo mjenje pſchihna, tola ſo k pſchichodnemu ſchtwórtkej wjetſche dźěły wožaſuja hacź hewaŕ. Cźelatow ſo hóſći poſtſcźeche, roſdźělenje ſta ſo po krutych płaćizn jach. Wobkhod ſe ſkopami bě hrěni.

Płaćizny rězneho ſkota na Drjezdźanſkich ſkótnych wikach.

13. hapreleje 1937 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 85

Połnomjaſne, wukormjene, najl. rězneje hódnoſce, młode	43
Starſe	39
Hewak połnomjaſne, młode	—
Starſe	—
Mjaſne	—

Byki: 180

Młódše mjaſne, najwjetſeje rězneje hódnoſce	41
Hewak połnomjaſne abo wukormjene	37
Mjaſne	32
Snadnje wuwite	—

Jałojcy a kruwy: 397

Młódše połnomjaſne kruwy najwjetſeje rězneje hódnoſce	41
Hewak połnomjaſne abo wukormjene kruwy	37
Mjaſne kruwy	31
Snadnje wuwite kruwy	23
Połnomjaſne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnoſce	42
Hewak mjaſne jałojcy	38

Wowcy: 852

Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	52—55
Srěnje kormjene jehnjata, ſtarše kormjene borany a derje wuwite wowcy	50—55
Mjaſne wowcy	43—45
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	—

Cźelata: 1261

Najlěpše kormjene cźelata wot cyca	63
Srěnje kormjene cźelata wot cyca	51—57
Snadnje wuwite	42—48
Najſpatniše	38

Swinje: 2609

Tučne ſwinje, přez 150 kg. cźežke	—
Połnomjaſne ſwinje wot 120 hacź 150 kg. cźežke	51,50
Połnomjaſne ſwinje wot 100 hacź 120 kg. cźežke	50,50
Połnomjaſne ſwinje wot 80 hacź 100 kg. cźežke	47,50
Mjaſne ſwinje wot 60 hacź 80 kg. cźežke	—
Rancy	51,50

Wjeżera płaćiſeke w Barlinje ſnutrk

pſchenży Ww 8: 10,10 hr., Ww 9: 10,15 hr., — rożki Rr 8: 8,30 hr., Rr 11: 8,45 hr., — jeczmjenja Gg 7: 8,65 hr. Gg 9: 8,90 hr., — wowſa Hh 10: 7,85 hr., Hh 13: 8,50 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymjo po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	13. 4.	12. 4.		13. 4.	12. 4.
Pšenica	212,0	212,0	bunv	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmień now.	—	—	módre łuſiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmień, nat.	—	—	žołte łupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wowſa	—	—	żeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosuſk	16,38	16,38
rżana muka	22,25	22,25	ſuch. truhanč.	9,17	9,17
ps. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
rżane „	10,10	10,10	ſyno, 50 kg	—	—
raps 1000 kg	—	—	rżana ſłoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane ſymjo	—	—	wowſna „		
pieluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšenicu za wuplodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rożku za wuplodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za jeczmjeń za wuplodźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płaćizna za wows za wuplodźerja 10: 157.0 13: 170.0

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, feuiſeton a wobrazy A. Dučmaŕ; za lokalny dźeł a přiłopk Marko Smoleŕ; za nawěſtki Pawoł Krjeſmaŕ, wšitcy w Budyſinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Čišć: J. Cyž, dr jur., w Budyſinje.

D. A. III. 1937 1812. — Tu khwilu tariſna liſćina čo. 6 płaći.

pschi tym pitkasche. Wyschichi wopalny mischtr Korla Nowak jako wjednik woboty pschi swojej narèczi wschittich prosheschke, so bychu wschitzy krótke hodźiny wjeseleho hromadźebnycza prawje derje wuzilli. To wschak zedi dwójan kasacz njedasche. Jan Pink spèwalsche se swojim rjanym basom nèkotre rjane balladu a Jan Schmiedel tohorunja wjeselnym spèwam saklinczecz da. Mjes tym so saso reiwasche, tak so so po nèzlim jara wjesela myslitzka mjes pschitomnymi wuwi. Jenoz schkoda, so so hodźinki pschebèrsy minychu.

S Kóslow. Póndźelu wokolo pschipoldnja so na Kóslowsko-Khójniczanskej wokrejsnej dróhy autowe njesbožo sta, pschi kotrymż pschi pschewschnem jelbje ciezity auto Budyskeho powósnistwa do zmykanja pschiùdże a do hrjebje sajedze. Wjednikej wosa drje so poradzi, z wosom saso na dróhu sajecz, pschi tym pak do nadróżneho schtoma na druhej stronje sawadzi. Pschi tym so wós khètro czezy wobschkodzi, tak so dyrbjesche so wotwiez. Mosowy pschewodnik so pschi tym stani.

S Luha. Swjatoczne pschijecze naschich nowaczkow do tudyschcze ludowcje schule wotmè so sandźenu piatk. Sydla 6 dźeczi saltupi. Wschi tym schulli wjednik Birnich nowaczkow a jich macierje wutrobnje postrowi. Wulke wjesele mi achu dźecźi wèso na wulkich titach.

S Wulkich Sdźarow. Potorhnywschi tu nadróżny schtom njedźelu rano czezity czah do pschèrowa sajedze. Czahazu maschinu mójachu hakle po hodźinu dołhim prózowanju z pomozu traktora z hrjebje wucziahnycz. Wozboh do schkody pschi tym njepschindźechu.

S Wulkich Sdźarow. Pschi delnjoschkesplstich mischtrstwach w sbèhanju wahow a we wjerhaniu bè sandźenu njedźelu we Wulkich Sdźarach rjana liczba wukèdźowarjow nastupila. W sbèhanju wahi mlodźiny a to jenoruczne sbèhanje, dwojoruczne sbèhanje a dwojoruczne storkanje su so jara wokkedźowanja hódne wukony wuwiedle. W lohkej wasy jako dobyczer Lusher se Schorjelza wundże, w bantamskej wasy bè z prènim dobyczerjom Altmann se Schorjelza a z druhim Kral se Stróże. W pjetkowej wasy bè z prènim dobyczerjom Spezank se Schorjelza, z 2. dobyczerjom Stolle se Stróże. W lohkej wasy bè z 1. dobyczerjom Polan se Stróże, z 2. dobyczerjom Hilscher se Schorjelza, w sriedźnej wasy bè z 1. dobyczerjom Schober z Lubanja. Tez we wubèdźowanju so jara wustojne wojowanja pokasowachu, kotrez bèchu z dopokasom. To je dorost dobry. W bantamskej wasy możesche zebi Kral se Stróże z tsiomi dobyczerimi wokrejsne mischtrstwo wubèdźicz. S druhim bu Altmann se Schorjelza. W pjetkowej wasy bu z 4 dobyczerni Stegaz se Stróże z wokrejsnym mischtrom, z druhim bu Eitler se Schorjelza. W lohkej wasy bu z tsiomi dobyczerni Polan se Stróże z wokrejsnym mischtrom. Polan bu z tym z dwójnym mischtrom. Pschetoł możesche zebi tez wokrejsne mischtrstwo w sbèhaniu wahi wubèdźicz. S 2. dobyczerjom bu Mutka se Schorjelza. W sriedźnej wasy bu Frieseka se Schorjelza z prènim dobyczerjom. W cziezkej wasy rosbudźi pschi runosczi dypkow fósiska czelna waha: z 1. dobyczerjom bu Schmidt z Kohlfurta, z 2. dobyczerjom Lehmann se Stróże. W swuczowanskim wubèdźowanju lohkeje wahi bu prèni dobyczer Rothert se Schorjelza, z 2. dobyczerjom Ella se Stróże. We welterstej wasy bè z 1. dobyczerjom Franz Dobrizki, z 2. dobyczerjom Jan Dobrizki. Mlodźina a seniorota swoje naschpsche mans pofticzku. Wopyt bè bohaty.

S Dyrbacha. (Nieboże.) Mjeżnu burski wjednik Herman Polank wobkuny so psched nèkotrymi dnjemi psched khèżnymi durjemi tak niebożownje, so zebi nohu wuwali, tak so dyrbjesche lèkarsku pomoz pytacz.

S Kinasórka. (Spodźiwna mrètwa pjow.) Na wschelakich mèstnach mèra namakachu tu 5 pjow morwych. Bjes dwèla su so saiedojezile. Policija so z wusaznjenjom swodźimnejc mrètwu pjow sabèra.

Sel-sluzbne mèstnosche su wot 10. haprleje hacz do 1. meje czestne lisczony za „dzatny woper" naroda wupolozite.

Hudźba – wumètstwo – dźiwadło

„Kino für Jedermann" w tutych dnjach jara jimazy a sdobom rjany film „Bjes domisny" pokasuje. Filmowa stawizna su w Jendźelskej a Franzowskej wotmèwa. Na dnju pohrjeba jeje mandźelskeho jendźelskej wudowje z nadpjeranjom jeje sywka nèhdże 3ètne dźecko rubja a jo hischcze w nozu z Londona do Pariza dowjesu. Tam so dźecko zhubi. Dźesacz lèt podźilsche nadendźemy hólza jako 13ètneho pola franzowskeho bura, kiż pak chze jeho do sywotowne dacz, dokelz jemu pschewjele je. K temu pak njebódźe. Puczowarjej kelle hólza sobuwosnje a jemu snjesliwische zywjenje poskicz. Na zwojim puczu hólz pola swojeje prawe macjer'e a bratrika khwilu pschebywa, woni pak so njespótnaja. Hdyż kellerja z jasiwa puschcza, do kotrehoż bèchu jeho dla pschecziwjenja pschecziwo wyschnosczi sadjsili, hólz z nim dale puczuje a hischcze wiele horja a czerpjenja nalhoni. Jeho stary pschecziel jemu wumrèje, a po dyrdomdeiskim puczowanju a czeżkich nalhonjenjach hólcez skónczinje sajo z swojej macjeri bódże. S filma mózemy wjele wo karakterach nawuknycz a do zywjenja nam zuseho swèta pohladacz. — W pódlanskim programmje pokasuje so kulturny film wo horncezerjach we Westerwaldskej, Deutsa-tydżeń a zorny film wo muzu, kiż so i kózdym czlowjekom sadjerasche, skónczinje pak k rosumej bódże. Arnosczi Ducźman.

Powèsće z cyłeho swèta

Italskej bombowej lètadle do ho srasyłej.

Njedaloko Forili stej dwè bombowazej lètadle pschi skupinowym leczenju do ho sawadźikej a ho swroczilej. Wobsadzaju wobeju lètadkow, wobstejajej z dweju lètarjow, jeneho schkrieżkarja a jeneho mechanikarja, wschu hromadże potajkim z 8 wobobow, njemózesche pschi nikim leczenju lètadkow padak wjazy wuzicz. Wonej so sabischtej.

Wjeż Eichofelddorf-Kreuzeber w pkomjenjach.

Wutoru wudyri w jenym skatoku w Kreuzeberu woheń, kotryż pschi zylnym wichoru so z nimo mèrny wulkej spèschnoscju pisches pok wsu rosschèri. Hasicerske dźeła bèchu pschi njedostatku wody jara wobczeżne, tak so njemózesche so motorska zykawa wuzicz. Pschi katastrofje je so 27 twarjenjow, mjes nimi 3 domschich spalilo. 23 zwójbow je pschi tym wschu shubiło. Wjele skladow pizowarkow, wiele katastrich maschinow, zwint, rowzow a kokoschow w pkomjenjach sahiny. Pschipadnje pschijedże wotdźelenje wójska z Mühlhausena pisches wjeż a hyndom sapschimny. Borzy tez druhe formazije je suszednych wjow sapschimnychu, tak so możesche so snajmjeńscha wulki stót wukhowacz. Hakle wokolo 4 hodźin popoldnju bè móz wohnja stemjena. Zupne wjednistwo NSW je 25 000 hriwnow mjes potrjechene zwoboy rozdźelicz dało. Kat je wohen nastał, njeje dotal swèsczene.

K 60. narodninam prof. Jurja Kolbe 15. haprleje.

Snaty rèsbar prof. Jurij Kolbe, zobustaw akademija wumètstwow, jutsje 15. haprleje swoje 60. narodniny wotswjeczi. Kolbe je se swojimi wumètskimi dźełami dźensa w modernej plastiży z nawjednym wumètżom. W lècze 1936 so jemu po jenohlózbnym wobsamknjenju Goethowe myto pschilwoli. Tu widźimy profesora Kolbu w jeho atelieru. (Scherl Bilderdienst, M.)

Poslednje politiske powèsće

Awstriski minister Glaise-Horstenau w Barlinje.

Awstriski minister Glaise-Horstenau je so do Barlina podak. Nèmski wójnski minister je jeho pscheproschł, so by so 16. haprleje we wojeskim archiwje w Potsdamje na krótkej swjatoczinosczi wobdżelił, kotraż so k pschiprawjenju wojeskich archiwow wotmèże. Minister Glaise-Horstenau je so na nèmsko-awstriskim dorecżenju 11. julija 1936 ważnje wobdżelił. Wón bèsche pridy schef awstriskeho wójnskeho archiwa.

Dr. Ley je wulki khżij italskeho krónskeho rjada dostał.

Italski kral je nawjednikej nèmskeje dźèloweje fronty dr. Leyej wulki khżij rjada italskeje krónu spożcził. Sekertar faschistiskeje stronu Starace je jemu tuto wusnamjenje wutoru w stroninym domje w Romje z wurjadnje wutrobnymi zkowami pschepodał. Potom so dr. Ley se swojimi knjezemi k czestnemu pomnikej za padnjenych faschistiskeje revoluzije w stroninym domje poda a tam wulki sawrjenzowy wènz z barbami nazionalsozialistiskeho hibanja położy.

Mosleyowa strona so wotdrjebjuje.

Nèkotre wodźaze zobustawa Mosleyoweje jendźelskeje faschistiskeje strony zu z tuteje strony wustupile a zu nowu organizaziju zakozile. Nawjednistwo tuteje noweje organizazije je wosjewiło, so chze zebi podpjeru tych dobyczi, kotriż do zażadow jendźelskeje faschistiskeje strony wèrzachu, ale jeje methody wotpokazowachu.

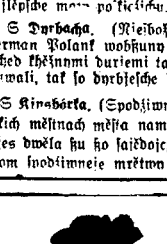

To so za mnje njehodźi?

Ja sym pře źiwjenja wjesnta? Ale proću Was Runje tehodła lubuju ručne dźełał Kelko źiwjenskeje radosče a wokrewjenskeje lubosče móżu do teho położyć! A myslu tez na pozdatne, na rjane małe wobydlenje. Haj, haj! Stóż je zbożowny? Snadź! Ale z wotkel telko pokiwow za rjane pokazki ručnych dźełow dostanu, chcu Wam rad přeradźić, wězo wot firmy

Bokelmann Nachf.

mjéjitel Curt Müller
na Serbskich hrjebjach 2

Gardiny kupujece přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaciny hódno pola Kurt Erler, Žitna wiki 28

Sachsec kofej

Je wopraudże dobry
To niele přehnate!
Přidźće ke mni
Pać so wupłaći!

Sachsec sylne měšenje
125 g 0,50 a 0,57
dobre měšenje 0,60 a 0,70
najł. měšenje 0,75 a 0,85

Perl-kofej 0,70

Hospodliwje je, kofej stajnje čerstwy, w małych dźełbach a na mjestnje kupowne

Otto Sachse

Barby
Łaki
Pinsle
Sablony

jenoż wot firmy
Erich Winter
w Budyšinje, Kamjentna hasa 14

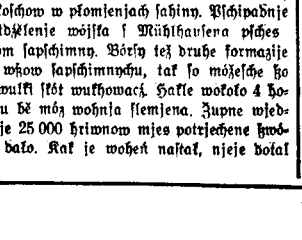

RATAŔ

wusywa zomo do Božeje role! „Serbske Nowiny" narodne wědomje do wutroby a duše luda a wobaj staj wuzko zjednoćenaj w pŕócowanju wo naše byće. — Stóż česći to swoje, čita swojeho luda jenički dźenik a dobywa jomu nowych přećelow!

Konditorija
Café Lehmann
1907 30 lět 1937

Z přileżnosću naju 30lětneho wobkhodneho wjednistwa poskićamoj swojim hosćom stwórtk 15. hapr. popoldnju wot 4 hač 1/27 hodźin a wječor wot 8 hač 12 hodźin wosebity koncert z wurjadn. hudźbnym porjadom
Rudolf Lehmann a mandźelska

Praktiočeruju wot dźensa srjedy 14. haprleje zaso sam.

Zubny lěkaŕ dr. Ludwig

Steingut-Geschirre
Das preiswerte deutsche Qualitätserzeugnis.

Dostanjeće pola firmy
Alfred Beitel
w Kamjencu
(přjedy Nicolaus) Budyska dr. 76

Wobalki za listy
dźěłi derje a tunjo
Jan Cyž
serbska knihiličišćerńa w Budyšinje

Symjenja
za runklicu, zeleninu a kwětki
Frieda Löschau přjedy Max Klausch,
wobkhod z kwětkami a symjenjemi w budyšinje při Žitnych wikach 12
znapředa Złotsje Hwězdy

Meble do předstwy
Drustne powěšaki – Kachlejowe stojadła
Walter Despang, na Moltk. dr. 17

Zawołajće telefonisoy
Budyšin čo. 2687, maće-li maš nawěšk abo ważny podawk we Waše wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyż do Budyšina přidźeće, móżeće w Serbskej knihiličišćerńi nawěšk zapłaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Serbska knihiličišćerńa to rad čini, dokelž chce přeco to najnowše swojim čescenym čitarjam poskićeć.

Scrbja wobkedźbujće při nakupach tute nawěstki

Přiloha k čisłu 86

SERBSKE NOWINY

Sjedu 14. haprleje 1937

Kak spimy?

Wo tym, kak wiele hodźinow ma cłowjek wschędnje spać a hač je njespamosć ſ cześćej khorosću abo niz wo tym je so hižo wiele rospominanjow napisało a je so wupraſiło wiele lěkarſkich a laiſkich nahladow. Sprawny je nahlad, so kóždy normalny cłowjek ſpi telko, kelkož trjeba a so ſpar nanuſowany ſ wumělſkimi ſrjedkami, nima na cłowjeſke cześko ani na cłowjeſki duch tón wocjeſtwijacy wliw kaž pichtrodny ſpar. Pſchicżina njeſpamoſcze njeje dotal połnje wujaſnjena. Wěſte je, ſo je wiele ludźi było, kotſiž jara mało ſpachu a tola běchu pſchezo ſtrowi a dožiwichu ſo wyſokeho wěka a nawopak, běchu też ludźo, kotſiž ſpachu wjacy hač dołcź a tola wumrěchu pomérnje hórſy. To wſchak njewſnamjenja, ſo by dyrbjał wumrěć hórſy tón, kiž wiele ſpi, runje tak kaž njetrjeba dołho żiwy być tón, kiž mało ſpi.

Miliońar, kotrejž wschędnje ſpi 3 hač 4 hodźiny.

Jendźelſki miliońar lord Nuffield, jedyn ſ najwuſnamniſchich jendźelſkich mużow cześćeje indukrije ſłuſcha k ludźom, kotſiž ſtebi ſe ſpara nicžo njeczinja. Spi na kóždy pad jara mało. Nima ſo drje tehodła za khoreho, ale jeho pſchecżeſtejo jemu doręczachu, ſo by ſo porazdźił wo ſwojej njeſpamoſći ſ lěkarjemi. Eſtawny lěkař John Hilton ſ Cambridgeſkeje univerſity pſchehlada Lorda Nuffielda jara ſkedźbliwje a wobkedźbowaſche jeho dźeſći cżaſ. Stónczniże konſtatowaſche, ſo je lord Nuffield cżełnje a duſchinje ſtrowy, hačrunjeż druhdy ſpi jenoż jenu hodźinu mežacżnje, kotraż je ſ wopraſchitym hłubokim ſparjom. Lord Nuffield wſchak dopjelni tuto lěkarſke wobkedźbowanje ſ pſchiſpomnjenjom, ſo město ſparja wſchędnje 3 hač 4 hodźiny dospołnje wotpocżuje, to rěka, ſo lord Nuffield ſo wſchędnje lehnje a nacżehnje ſo bjes draſty w cżémnej měſtnoſći, ſacżini wocži wo niczim njepſchemyſluje. Pichi tym pak bjes toho, ſo by chcył, wſchitko wobkedźbuje, ſchtož ſo wokoło njeho ſtawa. Tuſón krótki wotpocżinł jemu dołha, ſo by dospołnje wobnowił ſwoju cżełnu a duſchinu cżerſtwoſć a ſa dalſchich 20 hodźinow pilneho dźěła.

Lord Nuffield je něſto 59 lět ſtary a je dotal cżerſtwy, pružny, ſtrowy, jěſcź a picź jemu ſtłodźi a je połny radoſcze ſe żiwjenja. Dołhe nózne dźěło je jeho na krótki ſpar nawuczyło.

Tajkich ludźi, kotrymž doſahła město hłubokeho ſpara měrny wotpocżink leżo w ſacżěmnjenej měſtnoſći, je jara wjele.

Kak ſpaſche Napoleon.

Jara wjele wuſnamnych a wulkich mużow cżerpjeſche na tak mjenowanej njeſpamoſći a tola jich duſchina kapazita njeczerpjeſche.

Tak możeſche kěſor Napoleon dźeſacź něſchto dnjow a nozow bjes ſparja a potom, hdyž měſjeſche na ſpar doſcź cżaſa, ſpaſche trjeba 24 hodźinow abo dźeſe bjes pſchestacża a ſa tutón cżaſ „bohoni“ ſaſchtu njeſpamoſći. Też Darwin, wulki pſchirodowědnik, Ediſon, wunamałar miliny a druſy muży mużejo jara mało ſpachu. Wójwoda Wellinatonſki n. pſch. praſeſche: tak hórſy hač ſo cżłowjek ſapocżina we ložu pſchewaleć, je cżaſ, ſo by ſtanył.

Indiſki bohacźł a jeho njeſpamoſć.

Indiſki wjazykrócżny miliońar Raibahadur Ramlidas Bajoria w Kalkuće cżerpjeſche wjele lět na njeſpamoſć. Europſky lěkarjo jemu radźachu, ſo by měł ſwoju njeſpamoſć wulěkowacź, ſpyta wſchitko możłiwe, hačrunjeż dotal njeczuſeſche ſwoju njeſpamoſć jako cżežu abo jako boloſć. Lěkarjo jeho lěkowachu, dawachu jemu pile, kſiepki, radźichu jemu to a wono, ale bohaty Inda njeſpaſche wo niczo wjacy hač pſched tym. Hdyž pak ſtebi hižo jónu ſpchedewſa, ſo chce ſwoju njeſpamoſć wulěkowacź, chcyſche ſpytacź wſchitko, wupiſa myto 2000 jendźelſkich puntow (40 000 hriwnow) ſa tajki ſrědk, kotrejž by jeho woprawdźe wot njeſpamoſcze wulěkował. 2000 puntow je rjana ſuma pjenjez a tehodła doſtawaſche bohaty Inda tyſacź wſchelakich radow a namjetow wot lěkarjow a laiſkow. Indiſki bohacźł tute rady pruhowaſche, ale wſchitko nicžo njepomhaſche. Stónczniże ſo lěkowanja ſwojeje njeſpamoſcze woſtaji a premiju ſa rady ſa wulěkowanje wot njeſpamoſcze wotwoła. Namaka ſtebi ſa bjesſparne nozy dźěło a ſabawu a je něſto dożyła ſpokojnje a ſtrowy.

Krótki a dołhi ſpać.

Młodźi ludźo ſwjetſcha ſpja dźeſe hač ſtarſchi ludźo. Cżim ſtarſchi je cżłowjek, cżim mjenje ſwjetſcha ſpi. Sſrědki pſcherżiwo bjesſparnoſći pola ſtarſchich ludźi wuſkutkuja ſo jenoż, hdyž ſo po wjetſchich dźělbach bjeru a druhdy ſpja njeſkutkuja. Něktóſi lěkarjo praja ſo najwjetſchi wliw na dołhoſcź ſpara ma kreſny cżiſchcź. Ludźo, kotſiž trjebaja ſa ſwój ſpar najmjenje 9 hodźinow wſchędnje, maja ſwjetſcha niſchi kreſny cżiſchcź a ludźo, kotſiž móża ſpacź wo dwjo a w nozy, maja ſamo cżiſchcź 80 abo jenoż 70. Ludźo ſ wjetſchim kreſnym cżiſchcżom maja ſwjetſcha krótki a hubjeny ſpar. A pſchi tym něktóſi lěkarjo praja a dopokaſuja, ſo njeſpamoſcź, to je krótki ſpar, njeje khoroſcź.

Před 25 lětami je so największa łódź swěta „Titanic“ podniła

Běſche to ſymny haprleſſki dźeń léta 1912, jako łódź „Titanic“ jendźelſki pſchiſtaw w Southamtonje wopuſchcżi, ſo by do Newyorka jěła. Hobrſka cżrjoda ludźi bě ſo w pſchiſtawje ſběrała a njeſłónczna bě radoſcź, jako po ſtoćim ſawuczu ſtrenow ſo horda łódź hibacź poczа. Se wſchěch ſtronow ſo ſ khobukami a rubiſchkami wotjěſdżazym pſchiſtawiſche: Sbožowna jěſba! Pſches 2300 ludźi bě na łódźi.

Łódź bě nanajmoderniſcho wuhotowana, běſche to najwjetſcha (45 000 tunow wulka) łódź tehdyſcheho cżaſa. Kapitan Smith ſtejeſche na kommandantſkim moſcże bywajo ſtebi wědomy tuteje ważnjeje hodźiny. Jeho wola běſche, ſo ma łódź dobyć „módry bant“. Njepſchecżelna a ſymna bě njedźela 14. haprleje. Hdyž ſo wieczor bliſeſche, běchu ſo wſchitcy puczowazy do ſwojich kabinow podali a jenoż něktóſi hiſchcże na łubi pſchebywachu, ſo bychu cżémnu tolu hwěſtatu nóz wobdźiwali. W towarſchnych měſtnoſcżach je żiwe wjeſeſe żiwjenje: Mużoja běchu w ſłukach ſo ſabawjejo abo hodźinu. Jeho wola běſche, ſo ma łódź dobyć „módry bant“. Njepſchecżelna a ſymna bě njedźela 14. haprleje. Hdyž ſo wieczor bliſeſche, běchu ſo wſchitcy puczowazy do ſwojich kabinow podali a jenoż něktóſi hiſchcże na łubi pſchebywachu, ſo bychu cżémnu tolu hwěſtatu nóz wobdźiwali. W towarſchnych měſtnoſcżach je żiwe wjeſeſe żiwjenje: Mużoja běchu w ſłukach ſo ſabawjejo abo dźeſe bjes ſparja a potom, hdyž měſjeſche na ſpar doſcź cżaſa, ſpaſche trjeba 24 hodźinow abo dźeſe bjes pſchestacża a ſa tutón cżaſ „bohoni“ ſaſchtu njeſpamoſći. Też Darwin, wulki pſchirodowědnik, Ediſon, wunamałar miliny a druſy muży mużejo jara mało ſpachu. Wójwoda Wellinatonſki n. pſch. praſeſche: tak hórſy hač ſo cżłowjek ſapocżina we ložu pſchewaleć, je cżaſ, ſo by ſtanył.

Łódźe maſchiny běżeja ſ pełnej paru. Cżim ſpěſchniſcho łódź jědźeſche, cżim wětſcżiſcho ſo ſo puczowazym jěſba bycź. Se ſpěſchnoſću ſo 40 mótſchich mil ſa hodźinu (něhdźe 30 km.) ſo tutón hobr po mótſkej hładźinje ſopředka ſnwa. Kóżda mieńſchina je droha.

Wokoło 11 hodźin nadobo hobrſki njeżłoſchcany ſtork, zała 45 000 tunow wulka łódź ſo ſaſchaſe. Spodźiwne poſaſtacże łódźnych maſchinow bě ſtyſchecź. Wſchitcy na łódźi bywajo ſo praſcheja, ſchto je ſo ſtało. Je łódź ſo i druhej ſraſyła? Něktóſi běja na łuju, hladaja dopředka do wulkeje cżmy, njewidźa pak żaneje łódźe. Też niczo ſtyſchecź njeſe. Jenoż żyle mjeſcżo pſchikhadża hubjena ſ rejwaſſkeje żurle, hdyž ju runje k nowemu kuſkej pory naſtupiłe. Lubja ſo ſaſko wuprošeni, ſo by ſo kóżdy ſwojej ſabawje wěnował. Łódź je do łodoweje hory ſraſyła, rjeſny ſměrżo jedyn matroſa. Potajſim „Titanic“ je łodowu horu pſcherěſła a ſ wulkej ſpěſchnoſcżu ſo tuta powěſcź rosnjeſe, ſo by kóżdeho, kiž żadańe wujaſnjenje ſa ſtork, ſpokojiła a ſměrowała.

Tola hižo wola ſchkriczkaſ powěſcź wo ſrażenju łódźe do ſwěta a potom, prjedy hač to muſſtwo wě, a prjedy hač mója ſtebi puczowazy ſteho myſlicź, wołaja do ſwěta „Romoz! SOS SOS“.

Titanic je łodowu horu pſcherěſła? Nć, łodowa hora je łódź Titanic roſkamała. To je wowrawdźitoſcź. Wſchitko pżowozowanjá, łódźne komory pſched pſchiwalom wody ſeſamkacź, nicžo njepomhaju. Jakoſtne ſraſenje je żyku łódź roſtichaſko. Wona ſo do łódźe dobywa, pumpy dźełaja ſ najwjetſchej mozu, tola nicžo njemóża wucżinicź pſchecżiwo ſtrowej mozy nawala wody. Prědny dźěl łódźe bě ſo roſbłk wo łodowu horu, kotraż ſpody wodu płuwaja a muſſtwo pſchikhadża. Mukhowarſke paży ſo roſbżeleja, mukhowarſke łódźe ſo do morja puſchczeja. Njeje żaneho ſtracha a żaneho roſhorjenja. Wſcho ſo pjecza ſu jenoż ſwjeſcżeńſke naprawy, „Titanic“ ſo tola njemóże podnurić. Mukhowarſke łódźe móża jenoż jenu ſtoczinu paſażérow wſchitkich. naiprjedy męſo ſonu a dźeći. Mużojo potajſim woſtanu na łódźi. Bjes dwěla „Titanic“ je jara ſkłodowaſa, njemóże ſnadź też bjes ſuſeje mozy dale jěcź . . . tola pomoc budźe ſa krótki cżaſ na měſcże a wſcho ſo ſdożownje ſłónczi. Titanic na żadnu pad njeje ſłubjena.

Tola S. S. Titanic ſo pocżina podnurieć. Prědni dźěl łódźe ſo nakłónja, ſwopředka tak, ſo je to łódź ſpó-

---

Ksaver Meško:

Wjelk pokutnik

Ze słowjeńćiny přełožił J. S.

(7. pokračowanje.)

VII.

Wjelk spokojnje zamlaskny, wutrě sej z pacu klamu a kipiłej woči, zruna so wulcyšnje, hordoznje poprawi pas a poča:

„Bratŕa, moji drozy, lube mi sotry, z wutroby mi budźće wšitcy witani! Zbožowny a přezbožowny sym, zo sće přišli na moje ponižne přeprošenje w tak bohatej ličbje, — we woprawdźe hobrskej ličbje, směm prajić bjez přehnaća a bjez wukhwalenja . . . Chm . . . O drozy moji bratŕa, sotry wy lubowane, rjany dźeń smy dočakali, zbožowny dźeń, požohnowany dźeń, na kotrymž smy wšitcy stowaršeni w měrje a w najrjeńšej lubosći, wšitcy bratŕa a sotry. W tutej swjatočnej a zbožownej hodźinje přiwołam wam z hłubiny wutroby: Měr budź wot nětka po sěrokim lěsu! Měr wšěm a kóždemu, njech khodźi, lěta abo łazy . . . Chm . . . Běchu časy, žałostne, čorne časy, jako so hidźachmy, přeščehuchmy, morjachmy. O, moji bratŕa, wulcy česćene sotry, tež ja běch w swojej zaslepjenosći dźěco hidy, muž křiwdy, hotowy krwawnik. O kak sym so přešoł, kak bludźił, kelko złeho činił! Běda, běda mi hrěšnikej! Ale dźensa, hlejće, steju před wami ponižny a struchły a praju rozkaty: hdyž sym za swoje złóstce a njeskutki zasłužił smjerć, njech so stanje, štož mi napołožiće, sym stary zlemjeny muž, kiž z jenej nohu hižo w rowje steji. Haj, zabijće mje bjez smilnosće! Mjelčo wozmu to khłostanje na so — zasłužene je.“

„I—a! I—a!“ zakřika njenadźicy wosoł, přewzaty z hnućom a bołosćiwym sobučućom. „Kajki muž, kajki swjaty pokutnik!“

Ŕěcki sylzow lijachu so jemu po dołhim šěrym wobliču.

„I—i—i! Kajki muž, kajki wobdźiwanja hódny pokutnik!“ pišćeše ze zahorjenjom za wósłom knjeni Wopuškawa a kaž błazna tupotaše z drobnymi nóžkami po słabej hałozy, kotraž so tak strašnje zhibowaše, zo sej Wopuškawc z hrozu pomysli: „Njech hišće khwilku njemdri ta błaznica kolwótna, a padnje wjelkej runje do rukow.“ — Wžzo wótře rjec njezwěri sej ani słowčka.

„Kokodak! Kokodak! Kajki muž, kajki swjaty pokutnik!“ kokotaše stara kokoš Hrjebawa a za njej wšě druhe Kokotawy a wšě młode lehnidła kopikatych kokotkow a srokojtych młódnićkow.

„Me, me, me! O ty swjaty mužo, ty kćěwje wšěch pokutnikow!“ bječeše mjehkowutrobna wowca Bječawa a daješe so ze sylzami, kotrež ji z ŕěčkami do klamićki běžachu.

Jenož Dřemak wobužne sam při sebi bórčeše. Zajěčkej Bojazliwcej so zdaše, zo je „ludarstwo! žónska hłuposć!“ słyšał. Ale přisahać njeby mohł, zo je kmótr woprawdźe tajke mało přiměrjene słowa wužiwał. Też Kikeriki hladaše z bokom a njepřećelniwje na swjateho wuja a na swoje Kokotawy. Wobužnje, haj wužadajo hrjebaše z wótrymi pazorami po moše. Wojowniskemu rjekej so nahnidły njelubješe, zo su jeho towaŕski takle wšě přewzate a wopojene ze zahorjenjom za pokutneho Wjeležračka, za njeho pak žana žaneho słowčka wjacy nima.

Kozoł Dołhobrodač mudrje a rozważnje kiwaše z brodatej hłowu: „Štó by mohł a by sebi zwěrił činić tajku złóstć a so was dótkać, wjelećešćeny knjez wujo? O, přikład sće nam dali, přikład na lětdźesatki, młodym a starym. A my dyrbjeli was zabić? Nihdy nanihdy!“

„Hrěšnik sym“ žałosćeše wjelk. „Ale prošu was wšěch wo wodaće, klečo was prošu.“

„O—o—o!“ splakowaše po cyłej zhromadźiznje, jako widźachu starca na kolenach před sobu w żelnosćiwych sylzach. „O, my was, my was, złoty, swjaty knjez wujko, też my smy was hidźili.“

„O, wy sće wšitcy byli jandźelojo pornjo mi. Ale zbožowny budu a mérnje wumru, hdyž mi wodaće a mi słubiće, zo změju wot nětka měr mjez nami. Pokoj a lubosć njech knježitaj po sěrokim lěsu.“

„Slubimy! Přisahamy!“ splakowajo wokwrućeše zhromadźizna. Jenož Dřemak so kisałe a njepřećelnje puzorješe: „Zonjace płački — haprlejske dešći-ki!“ Kurjatą z wulkim hnućom tak wótře piwčachu, zo bě nanej kokotej hłoo dosć přećiwne. „Tajkale hłupa młodźina měła radšo doma wostać!“ so wón hněwaše. „A tola ju wlečeja sobu, zo tudy jenož překi dźěła a haru čiń. Ale tak je, hdyž dyrbi muž mjelčeć, a hdyž rěča a rozkazuja jenož njerozumne żony.“

VIII.

Wosrjedź spłakowanja pak dóndźe k njewočakowanemu horju. Hałožka nad wjelkowej hłowu wótře zašumi. Wćipny a zadźiwany zběhny wjelk nahle hłowu. W swojim spodźiwanju abo snadź też ze stareho přiwučenja wočinješe sěroko klamu. A hlej, wjewjerčka Wopuškawa běše so na hałožcy wobsunyła, a hačrunjeż hišće w poslednim wokomiku a z poslednimi mocami spyta so na čumpatej hałožcy zdźeržeć, padny přez hłowu wjelkej do klamy. Prjedy hač wón hłowu skhili, prjedy hač mózeše wustróžane zwěrjatko zakřičeć, pózře wjelk jo z kožu a z kosćemi. A njezadusy so z nim.

„Knjez wujo!“ wjewjerčik zadwělowany w hałozach zažałosći, „moja žona!“

„Što je z twojej žonu, mótko Wopuškawco?“

„Pózŕeli sće ju . . .“

„Ale ja? Ale njebě to jenož mucha?“ so hroznje dźiwaše wjelk.

„Ně, Wopuškawa to bě, złota moja žónka. O, o, — nihdy so njejsmoj rozdwojiłoj a zwadźiłoj, a nětko jeje wjacy njeje!“ škŕečeše a so dŕeješe wjewjerčik kaž wobsydnjeny.

(Pokračowanje sćěhuje.)

jnarš. Tola po nječim pschezo hłubše a hłubše a schha sadny dźěł łódźe. Jyle nakhilena hižo łódź we wodźe steji. Roshorjenje mjes pańažerami ſ tym roſcže. Hižo dyrbja so krucze dźerżeć, so bychu mohli hischcze stejeć. A tola maja krutu nadźiju a njeskónčnu dowěru hač do poſledniteje mjeńſchiny: tu na łódźi su najwěſćiſchi, Titanic niemóže so podnurić.

Tu nadobo zakotny nowy ſtork. Někotre łódźne ſcźeny běchu so pschelamale. Njeskónčnje wjele wody so do łódźe tłóčeſche a ſtorhny łódź ſ raſom hłubje. A ſ tym ſarečina so łakotne a njewopiſne ſmjertne wojowanje łódźe. 1500 ludźi w poſledniej najwjetſchej nuſy ſpóſna nadobo bliżazu so ſahubu. Wołanje a ſchičzenje, płakanje, proſchenje, modlenje a pſchi tym ſtakachu po ſtach njeboho so niczeho pſches łubju do ſymnych ſołmow. — W poſledniej mjeńſchinje. Pomału ſchcha so ſadny dźěł łódźe, doniž, kaž na hłowje njeſteji a łódy běchu so někotre mjeńſchiny minyle, dě so hobrſka łódź Titanic w ſołmach ſhubiła. Nětkhdže 4 hodźiny po ſrażenju, wokoło 2 hodź. w nozy, njeje wjazy najkrańſniſcheje łódźe ſwěta. Hischcze wojuja ludźo ſe ſmjerću. Wukhowarſke paźn njeſu ſwoju cźeju wěſcźe ... a ſmjerć pſchikhadża pomału. Po někotreholkuliž kebi hischcze dóndže a potom hałe pſchińdże wumóženje. Parnik „Carpatia" pſchewſa 750 ludźi, kotříž běchu so na cźołmach a ſ wukhowańkimi pańami do toho cźaſa nad wodu ſdźerżeli.

A hižo naſajtra roſnjeſeechu nowiny po zyłym ſwěcźe ſtruchłu poměſć, ſo je pyſchna łódź Titanic do łodowneje hory ſaſčwíchi ſo podnurika a ſo pſchi tym 1500 ludźi nakłu ſmjerć namaka.

Starosć wo njewjesćinsku nadobu

Dźensa, hdyž je žonjenje zasy „načasne", su pak też starosće wo njewjesćinske wuhotowanje runje tak načasne. Mlode holcy, kotrež słuža abo maja wóſte zastojnſtwo, kaž w prjedawšich létach, swoje zasłużene pjenjezy na pychu a njetrjebawše wěcy njerozmjetaju, ale sej z časom „hutowansku truhličku příprawja, hdyž sej rjany hłiny rub. ložowe šaty, pol ducenta trěni a druhe trěbne wěcy khowaja. Kajka radosć za nich je, hdyž so po času z darami k mjenjnam abo k narodninam abo při druhich přileżnosćach mjeńše abo wjetše poklady za šatowu nadobu nahromadža! Na kóždym jednotliwym krnše wisy človjek bóle, hač hdyž so wšitko nadobo kupi.

A tola sebi mnozy łakle potom na kupjenje wěcow mysla, hdyž su woprawdže trěbne. Potom nastanu njewjesćinskej maćeri ćežke starosće, dokelž nadobo dyrbi so wšo rozmyslić, zo njehychu so pjenjezy njetrjebawši wudale. Dokelž so njewjesta hohdźakowano „po swojim stawje" wjacy njewuhotuje a nichtó so hańbować njetrjeba, zo sej jstwičku po swojich pjenjeżnych srědkach připrawi, dha ma nječ- wěſcźe- mać w tym lóžo hač wjacy. Čěrne šaty njetrjebaja wjacy kaž za čas našich wowkow z najlěpſcheho linanjeho płatu być, kotryž dyrbi hač do ſmjerće dźerżeć.

Tola pak dyrbi so pola ložowych, hlidnych a kuchińskich šatow na krutosć dźiwać, jenož tak so prawje lutuje. Dobre, drohe wěcy su w tym padže najkhmańše, dokelž dołho dźerža, nimo teho dyrbiš wěſty wuljerk měć, dokelž tute kruchi njesmědźa so hnydom po płokanju trjebać. Žadaja sej wotpočink a dyrbja w khamorje swój čas ležeć; runje tak je ze wšelakimi woblečenjemi, kotrež dyrbja so wuwisać. Hotowe šaty w znatych wobkhodach, kotrež so w Serbskich Nowinach poskićuja, abo za čas „běłeho tydźenja" po pjenjezach kupja abo hač je šwalća doma po naćiskach a woli domjacych zhotuje — to ma so šikej kóždeho jednotliwca přewostajić. W tym je druhdy dobra rada njewušna.

Łožowe šaty hraja w tym padže „najdróžšu" rólu, runje kaž póslanje same. Při skleńčanej a porcelinowej nadobje ma so najprjedy to najwuzniše kupić, po času potom njech so wudospołnja. Jenož při jenej wěcy njesmě so lutować: při kuchińskich a hospodarskich naprawach. Dyrbi so na nowočasne a časlutowace připrawy dźiwać, njepraktiske horncy k warjenju žadaja sej wjele drjewa a wuhla, abo we městach pluna a pruda (miliny). Potom mamy dwójcy telko wjesela, hdyž je wšo dospołnje zarjadowane, dokelž hospoza přečinł wajcy časa w kuchini hač w hydleńskich městnosćach. -e.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Zwangsversteigerung.

Im Wege der Zwangsvollſtreckung ſoll das im Grundbuch von Sollſchwitz Band II Blatt Nr. 46 eingetragene, nachſtehend beſchriebene Grundſtück **am 10. Juli 1937, 9½ Uhr** an der Gerichtsſtelle Zimmer Nr. 35 verſteigert werden.

Lfd. Nr.: 14; Gemarkung: Sollſchwitz; Grundſteuermutterrolle Nr.: 30; Gebäudeſteuerrolle Nr.: 30; Wirtſchaftsart und Lage: Großgärtnerſtelle; Größe: ha 14, a 02, qm 90.

Der Verſteigerungsvermerk iſt am 18. Februar 1937 in das Grundbuch eingetragen.

Als Eigentümer war damals die unverehelichte Anna Scholze, jetzt verehelichte Korch und ihr jetziger Ehemann, der Landwirt Michael Korch in Sollſchwitz als Miteigentümer zur Hälfte kraft ehelicher Gütergemeinſchaft eingetragen.

Zur Abgabe von Geboten iſt die Genehmigung des Landrats von Hoyerswerda erforderlich, die im Verſteigerungstermin vorzulegen iſt. (Grundſtücksverkehrsbekanntmachung vom 26. 1. 1937 RGBl. S. 35.)

Hoyerswerda, den 24. März 1937.

Das Amtsgericht.

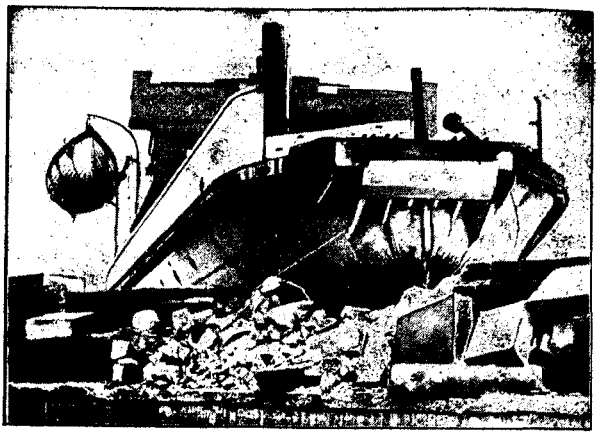

Pſchewóſna łódź żeleſnizow pſchi wichoru pobrjózne wobtwjerdźenje ſajěła.

Pſchi wulkej kurjawje ſchwedſka pſchewóſna łódź żeleſniſkich cźahow „Malmö", kotraž wobkhad mjes Kopenhagenom a Malmö wobſtaruje, ſ wulkej mozu do maleje kupy Middelgrunden w Kopenhagenſkim pſchiſtawje ſajědže. Tuta kupa je wobtwjerdźena, ſo by město Kopenhagen ſchkitała. (Aſſociated-Preſſ, M.)

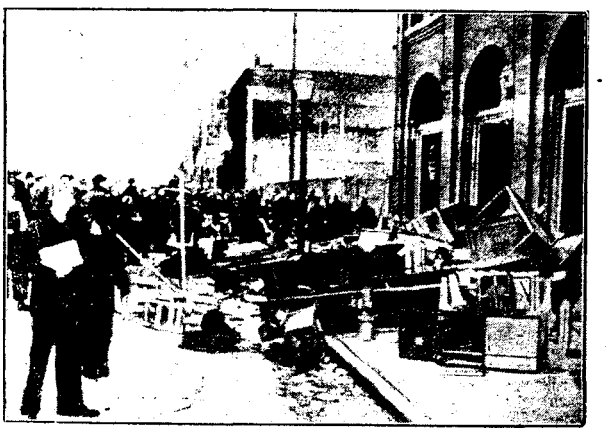

Strajkowarjo jakſtn'e znchnowachu.

Riż jenož ſo pſchiſtajeni amerikanſkich pfunatnjow a maſchinowych twornjow w Albert Lea w Minneſota dźěłacy pſchećiſtachu, woni ſwojej ſłużći też na morwym inventaru wuzynchnowacź dachu ſ tym, ſo jón ſ hornich poſkhodow na dróhu ſmjetachu. (Aſſociated-Preſſ, M.)

Statny miniſter Ruſt jako prěni ſapocźina wukopanja w Olympiji.

Swjatocźny ſapoczatk nowych němſkich wukopanjow w Olympiji běſche prěnje kopnjenje ſ motyku, kotrež ſtatny miniſter Ruſt na hiſtoriſtim městnje w Grichiſkej ſcźini. (Aſſociated-Preſſ, M.)

Wutrobne khorosće — wulki njepřećel ludstwa

Skróſt duſchinych a cźuwowych khoroſcźow. — Straſchny žiwjeńſki tempo.

W poſledním cźaſu ſo ſtajnje množa ſmjertne padny. S jich pſchicźinu ſu wutrobne khorosće, kotrež ſu ſe ſtajnje ſtraſchniſchim a cźaſcźiſchim njepſchećelom cźłowjeſkeho žiwjenja. Prozentualny podźěł wutrobnych khoroſcźow jako pſchicźiny ſmjercze je najwjetſchi mjes wſchěmi ſmjertnymi khoroſcźemi. S tóždyš ſto tyſaz ludźi poměrnje 212 wumrěje na wutrobne khorosće.

Na druhim městnje ſteji rak a druhe niczaze khorosće, kotrymž tójdołetnje na 100 000 ludźi poměrnje 96 podleži. Na tśeźim městnje ſu mocźowe a jěrchenjowe khorosće (87), na ſchtwórtym městnje khorosće žilow, wotžebje arterioſklerozis (83).

Tuberkuloſa, kotraž běſche hiſchcze njedawno ſ najbóle ſahubnej cźłowjeſkej khoroſcźu, rěkaſche so „běły mór", — je nětko jako pſchicźina ſmjercze na 5. městnje. Se 100 000 ludźi jenož 68 poměrnje wumrěje na tuberkuloſu.

Sa to pak w poſlednim cźaſu rapidnje roſtu ſmjertne pady ſ cźuwowych a duſchinych khoroſcźow, kotrež ſu nětko ſ khoroſcźemi naſcheho cźaſa. Jich ſróſt je ſawinowany ſ pſchehnatym tempom cźaſa, hoſpodarſkim roſpadom a ſ njeho wuroſcźazych wulkich ſtaroſcźow a duſchinych a cźuwowych cźłowjeſkich pſchećeżenjow.

Pſchedźiwje žiwjeńſki tempo podſamuje cźłowjeſke mozy wotžebje w městach, žadanja na cźuwy a duſchinu móz ſu ſahubjaze a reſultat: roſtróſt cźuwowych a duſchinych khoroſcźow je cźim ſtraſchniſchi, dokelž ſo móža ſnadnje wobjewicź ſchkódne ſtopy tutych khoroſcźow mjes potomſtwom.

Tehodła ſaſłużbni pſychiatrojo ſudźa, ſo ſo nětcźiſche dźěłowy a žiwjeńſki tempo wotžebje městnoſcźanſkeho cźłowjeka njeda wudźerżeć a ſo dyrbi ſo ſmjerniċ, ma-ja-li być ſyſiſkej a duſchinej mozy cźłowjeſtwa nacźinjene cźežke a jara hubjenje naſtupajomne ſchkody.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr, z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smoler; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 87 — Budyšin — Štwórtk 15. haprleje 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Němskej njepřećelski film w Newyorkskej cyrkwi

W baptistiskej Riverside-cyrkwi w Newyorku je so pśed 1500 pśichilądowarjemi „wabiacy film" pśedwjedł, kiž so, sej chcejuwazymi rěcami pśeciwo Němskej pśedwjedźenju sběraju, kótarychž su pśi Němskeje wupokazali.

Film ma napismo „Nowoczasni ekspecźanizy němcy martrajo". Wón ma znadź so w kóždej cyrkwi Sjednoczenych statow darmo pśedwjeźeny. Wunoski kollektow, kiž so po filmowym pśedwjedźenju sběraju, je sa emigrantow pśi Němskeje postajeny. Kaž so zda, ma so pśi tutym filmom nowa propaganda pśeciwo Němskej pśewjesć. Film wosnamjenja njeekspecźanske metody pśi ekspecźanskim plackowanju zakrjute.

Mała klika so pod wliwom zuzych elementow próznje, so by pobožnosć amerikanskich ludźi sa swoje samery wutrjebała. Wěrne politiske wotpohlady so pśi pobožnymi rěcami ekspecźanskeje lubosće k bliźiskemu zakrywaju.

Rěcnizy nazionalsozialistiske knježeństwo jako njepśecźela kóždeje ekspecźanskeje kultury pśedstajeja. Napomnjeja wuprajenja Alfreda Rosenberga, Baldura se Schěracha a pśi wjednikowej knihi „Mein Kampf" a je pśi wotpohladom falšowanja. Film so pśi wuspěwanjom Lutherowego kerluscha sapožina, je potajkim měśenje cyrkwinskeje lubosće a modlitwow se schězuwanjom. Nadźijomnje je to pospyt, kiž je k njewuspěchej zadwdźeny.

Wótry němski protest pola Vatikana

Němski pósłanz pola Vatikana je po poruczniosći němskeho knježeństwa kardinalnemu statnemu sekretarej notu pśedpodał, w kótrejž so pśeciwo wuwjedźenjam bamjowskeje enzykliki se 14. měrca nastwórtšcho protestuje.

Dr. Ley pola Mussolinija

Na druhim dnju swojeho pśebywanja w Romje je Mussolini dr. Leya pśijeł. Schef italiskeho knježeństwa so dlěje hač tśi hodźiny w němskej rěcy z dr. Leyom rozmjeźowaše. Wón so wjeselesche, so změdźesche nawjednika němskeje dźěłoweje fronty wo wótry jednaś. Mussolini je jeho prosył, so by wjednik na němskemu kanzlerej swoje wutrobne postrowy wuprajił.

Po wopyśe pola Mussolinija je italske knježeństwo w Capitolu k cześći dr. Leya witanje wuhotowało, na kótrymž so wiednizy wyschnosćow a strony kaž też němski pósłanz z Hassel a nawjedni krajneje skupiny Ettel wobdźělichu. Sćedu korporaziowy minister Lantini k cześći dr. Leya hościnu wuhotowa, na kótruž běchu nimo němskich hosći mnohe italske wažoby proschene.

Dr. Ley wo politicy młodych ludow

Němski nawjednik dr. Ley je hižo na pśenim wjeczoru swojeho pśebywanja w Romje składnosć měł, k tamnischim Němcam z domizny powědaś a jim wo swojim dotalnym puczowanju po Italskej rosprawjeś. Wjeczor bu manifestazija za němsko-italiske pśiwześelstwo. Dlěje hač poldra hodźiny dr. Ley cźaz wojowanja w Němskej wopisowaše. Wěra do wjednika wukhadza z mozy krwě. Potom dr. Ley rozrodźenje němskeho ludu pod swojim lubowanym wjednikom wopisowaše.

W poślednim dźělu swojeje rěcze dr. Ley wo wutrobnym witanju, kiž je so jemu wot italskeho dźěłacześtwa dostało, rěkaše. Němska a Italska dśetaj dźensa jenicźay rozumny puć zhromadneho dźeła k lěpschemu wšěch ludow. Młodaj ludaj, němski a italski, staj puta Versaillskeho sprěcźenja a židowstwa rostorhnyłoj. Fašistiska Italska a nazionalistiska Němska njedźělitej žwět wjazy do bohatych a khudych ludow. Jeju nowy puć pak je: jenaka wěra, jenake ideale, jenaki duch a jenaj hódnaj wjednikaj, muježej pokmaj mozy a wulkosće, kiž samójśetaj w ludu też pośledniejho sa jenaku wolu sahoricź a marxismus pśewinyncź.

Dr. Schacht pola van Zeelanda.

Belgiski ministerski president van Zeeland je knježu presidenta němskokstatnej banki dr. Schachta we swojej villi w Boitsfordu pśijał, hdyž so śmědanje we wulkim kole wotmě.

Wustajeńca „Dajće mi štyri lěta časa" so 30. haprleje wotewrì

Wustajeńca „Dajće mi štyri lěta cźasa" w Barlinje so w pśichtomnosći wjednika a němskeho kanzlera 30. haprleje dopołdnja w 11 hodźinach wotewri. Wotewrjenje wustajeńcy je sapoczatk nazionalneho swjedźenja němskeho ludu.

Němski finančny minister wo němskich finančnych a hospodarskich prašenjach

Němski finanzny minister hrabja Schwerin z Krosigk je wutoru pśed němsko-danskim kulturnym sjednoczenjom w Kopenhagenje wo němskich finanznych a hospodarskich praschenjach rěcał.

Najprjedy minister wo němskej finanznej a měnowej politizy a jeje nadawkach rěcejesche. Potom wón połoženje rosćažnjenjesche, do kotrehoż je Němska pśichi biesmyslnowej politizy powójnskeho cźasa pśischła. Tuta politika je jeje městnosć z živjenja wotrěła a składy jeje hospodarskeje dźěławosće sniczała. Němska wjeselì so nad kóždym znamjenjom nawjaźanja zwobodniśeje dźěławosće w zwětowej hospodarskej politizy.

Potom minister wopisowaše, kak je so Němska na pschiwótšenje połoženja w zwětowym hospodarstwje sasłaliła. Wón rozpomnjenaše praschenja wothłokowanja turkranych a wukrajnych płaćišnow, wopisowaše pśicźiny a sameŕ dr. Schachtowego noweho plana a pśicźiny a wotpohlady schtyrilětneho plana. Skóncznje pak wón też nadźiju wupraji, so budźe Němska z technisim wudospołnjenjom wobsteja jacych a wotewrjenjom nowych žurowinowych žórkow w swojim kraju k rosćiwanju zwětowego praschenja praweho rozdźělenja žurowisnowych zakładow pschinoschowacź a tak měrej w zwětowym hospodarstwje a politiśkemu měrej słužiś.

Wutoru pśichipołdnju je danski swonkowny minister dr. Munch z cześći němskeho finanzneho ministra hościnu wuhotował.

Konferenca w Montreuxu

Kapitulazijska konferenza w Montreuxu je wutoru swoje druhe sjawne pohedźenje wotměła. Sastupjerjo jenotliwych kapitularnych mozow su sajadne stejiśćicźo swojich krajow wo nadawkach konferenzy wojewili.

Jendźelski wotpósłanc kapten Wallace, kiž zdobom w mjenje Awstralskeje, Nowoseelandskeje a Indiskeje rěcejesche, pódźeli, so je jendźelske knježeństwo hižo lěta dołho sa to, so dyrbja so kapitulazije wotstronicź. Schtož pak wukrajne zjednoczenstwa nastupa, by drje jara njeprawje było, hdy by so pśicźemjenjene nahle njestało. Tohodla jendźelski sastupjeŕ pschimérjeny pschekhodny cźaz žadasche.

Franzowski sastupjeŕ de Tessan ménjesche, so egiptowska delegazija hižo žamo wot žeble pschekhodny cźaz poskicza. Wo prawdźitosći pak so njeby słužiło, hdyž njebychu byli zwólniwi, zwědomicze wobłuk wopisacź, w kotrymž bychu wukrajnizy mélì z wukonjenjom swojich nadawkow pokraczowacź, kiž maju w źiwjenju Egiptowskeje dokonjeć. Tuto pokraczowanje žada wěste stajne elementy, kiž so dospołnje z njesranitosću Egiptowskeje sprjećiwjachu. Jako na stajne elementy myślesche franzowski sastupjeŕ na personalny statut, na wótkowarstwo a łódźnistwo, na wěste postajenja khłostańskeho a bawtowego prawa, na zwobodne wukonjenje kulta a na statut sa schule a khorownje. Skóncznje bychu so też „derje sakłužene" prawa dyrbjake sakhowacź.

Sastupjeŕ Sjednoczenych statow Fish a sastupjeŕ Italskeje hrabja Mareścotti prajeschtaj, so jeju knježeństwje prózowanja egiptowskeho ludu połnje rozumja. Hdyž běchu hischcze druhi sastupjerjo k lěpschemu egiptowskich zadanjom rěcźeli, konferenza skóncznje wschelake pschedźdźiwowe namjety k wobkhodnemu porjadej bjes rosmołwy pschija. Hacź na dalsche budźe konferenza jenoź pożedźenja kommišijow wotmětwacź.

Francowske knježeństwo biezmócne pśeciwo skandalej z khorhoju na swětowej wustajeńcy

Měschczanosta jeneho města pola Parisa je strajkowazych dźěłacźerjow jenese industrijoweje dźěłarnje dał nawołowicź, so bychu wo strajku wothłokowali, kiž su marksistojo w dźěłarni nacźinili. Wunoschk wothłokowanja ma wjele prajicź. S 172 wotedatych hłosow je so 171 hłosow pśeciwo strajkej wuprajiło a jenoź jedyn hłós sa strajk.

Hacź runjeź su žebi knježeństwo, policija a marksistiski dźěłacźerski zwjazk pschesjene, so dyrbitej so franzowskej khorhoji z hamorom a žerpom a socialdemokratiskimi „tśjomi schipami", kiž su kommunistiske elementy na wěži Parižskeje zwětoweje wustajeńcy wutyknyłe, zhubicź, so tutej khorhoji kóžde ranje snowa na róschtach wjerchow jewitej.

Wjeczor kommunistojo khorhoji dele wofmu, so so jim pjeza niebykłchcej „kradżej". W nowinach franzowskeje opposizije je tuta njemóz wyschnosće a marksistiskeho dźěłacźerskeho zwjazka wichor roshorjenja zhubdźiła. Nowiny so rosbudźene prascheja, hacź wopraudźe po zyłej Franzowskej njeje wjazy žaneje mozy, kótraž by samohła tutemu skandalej z khorhojomaj kónz cźinicź.

Blumowe hospodarjenje so wótrje kritizuje

Radikalny senator a prjedawschi franzowski finanzny minister Marcel Regnier w finanznym cźaspopisu „Le Capital" wo Blumowej hospodarskej „pschestawy" a jeje pśeciwnosćach pische. Jeho wótra kritika na knježeństwje ma so cźim bóle wobkedźbowacź, dokelž Regnier njeje sabadny pśeciwnik ludoweje fronty.

Njedźiwajo wschěch pschiludjenjow, tak Regnier pische, knježeństwo ludoweje fronty pucze nowych a straschnych nadawkow nastupaje a pschihóźe do tracha, so miliardy rosbroji, kiž su franzowskemu lutowarjo jenicźay za potrjeby krajneho sakitanja pśeciwostajili.

K wschitkim tutym smytkom je pak so někto hischcze pschekhwatane, brutalne a straschne pschewjedźenje 40-hodźinskeho dźěłoweho tydźenja pschidało. Pod cźišćenjom nasćeczuwarjow, kotśi so z tym njespokoja, so tu zyku produtźiju do njeporjadka pschinjeśli a kiž chcedźa wschudźe lěnjosć sawjesć, so pschedewanźnje na dwěmaj dnjomaj woh tydźeń samkaju.

Skóncznje Regnier knježeństwu porokuje, so cźini schtoż może, so by płacźišny sa potrjebu w tukraju hischcze powjetschiło, hacź runjeź su někke hižo wo 30 hacź 40 procentow wjetsche hacź na swětowych wikach. Sdobom pak knježeństwo wo mjenjenarodnym hospodarskim dorozumjenju a wo pomjerschenju złow rěcźi. To Regnier najbludnischu napschecźiwnosć mjenuje.

Polna přezjenosć mjez Juhosłowjanskej a Turkowskej

Statny wopyt turkowskeho ministerskeho presidenta Jsmeta Jnönüa w Beograd̄e je ſo ſriedu ſkónčił. Wo wunoſchku rozrěčowanjow mjes Jsmetom Jnönüom, turkowſkim ſwonkownym ministrom Rüſchtüom Arałom a juhoſłowjanſkim ministerſkim presidentom dr. Stojadinowiczom je ſo hamtſke wojſewjenje wudało.

We wojſewjenju ſo ſdźeluje, ſo ſu tuchi tſjo ſtatnizy ſnowa ſwěſćili, ſo ſu w ſhromadnych ſajimach wobeju ſtatow a w ſwojich ſtejiſćach k wſchěm praſchenjam, kiž ſu rospominali, dopołnje pſchesjene. Pſchi pruhowanju wobłžaha mjeſynarodnych winowatoſćow Juhoſłowjanſkeje a Turkowſkeje ſu ſe ſpokojenjom ſwěſćili, ſo wſchě tute winowatoſće ſamkram ſwonkowneje politiki wobeju ſtatow we wobłuku balkanſkeho ſrěčenja połnje wotpowěduja.

Krute płaćizny za khlěbowe žito w Pólskej

Pólſki miniſteriki preſident je jako inutſkowny miniſter wukaz wudał, ſ kotrymž ſo poſtaja, ſo maju ſo płaćizny ſa pſcheſtrowny cźaſ hnhdom inſiſć, doniž nowy wukaz wo wumłkowanju žita ſ 8. hapreje do mozy njeſtupi, ſ kotrymž ſo płaćiſnowe kommiſije pſchikaſuja. Tute kommiſije maju płaćiſny ſa khlěbowe žito a he·binſchi we wulkim a drohnym wikowaſtwoje kaž teſ ſa pjeczwa poſtajeć.

Wulke podwjedjenja zła we Marſchawje.

Marſchawſke wyſchnoſće ſu wobſchěrne pſcheſkuwaſtwo ſ perſiſkimi tepichami wuſkedźile. Pola někotrych tranſkich (perſiſkich) wikowarjow ſ tepichami ſa wjele ſtow tyſaz ſlotych tepichow nadeidźechu. Tute tepichi ſu bjes źa do Pólskeje pſchiwjeſłe. W ſwiſku ſ wotkrućom tuteho pſcheſkuwanja je pſched někotrymi dniemi tranſki wulkowikowar ſamomordarſtwo ſkućił. Marſchawſkeho źida, kiž běſche wukrajnym pſcheſmykarjam pomozny, ſu ſajeli.

Schuſchnigg a Muſſolini ſo 22. hapreje ſetkataj.

S Wina ſo hamtſu powź: Zwiſkowy kanzler dr. Schuſchnigg ſo 22. t. m. w Vienadach ſe ſcheſom italſkeho knježerſtwa Muſſolinijom ſetka.

Pſchipad na jendźelſkim tſelniſchću.

Na Biskeyskim tſelniſchću je ſo wutoru ſpodźiwny pſchipad ſtał. Jako kompaniſa ſchottyſkich gardiſtow nimo tſelniſchća cźehnjeſche, ſo nadobo ſ maſchinkeje tſelby do nje ſe tſelesche. Jedyn gardiſt ſo mori. Sbytni wojaſy mójachu ſo jenoj ſ tym wutkowaćj, ſo ſo na ſenju cźiſnychu. Wojerſke wyſchnoſće ſu pſchikaſale, ſo ma ſo pſchipad pſchepytaćj.

„Lewis kroći z kommunismom"

Kaž ſo ſ Oshawy w Kanadźe powź, je miniſteriki preſident w Ontariu, Hepburn, w ſjawnej rěći na kommuniſtiſch ſchkarakow pokaſał, kotříž daju ſtraika 4000 pſchiſtajenzow firmy General Motors ſtej. Hepburn rjekny, ſo wjednik amerikanſkich dźełaćejſkich ſwjaſkow Lewis, kiž ſtraik w Sjednoćenych ſtatach podpjerujе, ſ kommunismom dźe.

Hepburn praji, ſo budźe, dołhoj ſmjeje knježerſtwo w rukomaj, ſadźewaćj, ſo ſo kommunismus w ontariſkej proſpinzy rosſchěri. Tam ſu hižo ſwěſćili, ſo wukrajni kommuniſtojo ſpytaju, njemjer mjes wobydlerſtwo roſſwaćj. Tehodła je ſo poliſija ſaſtojnika a w Toruntu ſhromadźila. Miniſterki preſident Hepburn ſtónčnje pſchipowědźi, ſo jeho knježerſtwo ſwoje ſaſtojnſtwa ſłoji, jeli ſo jo kanadźe ſwjaſkowe knježerſtwo w jeho wojowanju pſcheźiwo ſtrakowemu hibanju njepodpjera.

Sróſt nabožneho ſmyſlenja w ſowjetſkej Ruſkej.

S Moſkwy piſaja, ſo ſo w połednich cźaſach w Moſkwje a też w provinzach wulki roſróſt dźeławoſće prawoſławneho duchownſtwa a wulki pſchiwał ludu do zyrkwjow wobkedźbuje. Kaž „Komſomolſkaja Prawda" piſche, wuczinjeja dokhody zyrkwjow w ſowjetſkej Ruſkej miljionowe zyfry, kotrež ſo ſ wjetſicheho dźela ſ dobrowólnych darow ſkładuja.

Sakas kommuniſtiſkeje ſtrony w Luzemburgu?

Luzemburgſke knježerſtwo je ſtatnej radźe ſakonje pſcheſpodało, kiž ſadaju, ſo by ſo kommuniſtiſka ſtrona ſe wſchěmi jeje wotrźadami ſakaſała.

Hudźba – wumělſtwo – dźiwadło

Měſchczanſke dźiwadło.

Wutoru pſchedwjedźe ſo w naſchim namjeſnym dźiwadle prěni ras operetta „Korſika" po tekſcie Joſefa Weiſera a hudźbje Hanſa Moltkawa. Je to ſdobom poſledńa operetta w tutej hrajnej dobje. Měſachmy po prawom malo operettow, kiž ſo Budyſchanam ſalubjachu. Schkoda. W pſchichodnej hrajnej dobje budźe ſo ſarjadniſtwo dźiwadła bóle po pſcheźach woputowatſtwa ſkoſićź dyrbjeć, ſo by ſnła ſajimawſcha ſa ſajimzow a wuſpěchniſcha ſa dźiwadło. Pſcheja ſo wobſebje operetty dobreje hudźby a dobreho wobłžaha, temperamentneho cźina. Ssama pſchipóſnajomna dokkadnoſć we wubranju a pſchedwjedźenju dobrych operow a cźinohrow wocźakuje ſo też na polu operetty.

Operetta „Korſika" je dźěćo młódſcheho cźaſa, jewi we wobſahu doby material: wojowarſku myſl, luboſć k domiznje, ſadoſć ſa ſwobodu, radoſć dobyća a k tomu ſo pſchidał ſnyna priſa luboſće. W operece dobudźe němſki baron Neuhofa a ſo wróći jako kral na Korſiku, we woprawdźitoſći je běſnje wumrěł w Londonje. Wěſće by prawe wobdźělanje ſtawiſnu ſa wobſah wuraniſche było. Kedźbnje ſpjelni operetta ſadanja dźenjniſcheho cźaſa ſa lózbobu ſajimowazeho ſ dobrej hudźbu. A kapałny miſchtr Waltaf bě ſo ſe wſchej luboſću a jemu leżazym rjanoſćnezom ſe ſwojimi hudźbnikami dobremu pſchedwjedźenju wěnował. Mały thór bě dobry w ſpěwje a kedźbny w ſwiſku ſ hudźbu. Hlowne róle Marchese Terese (Hana Wormuthej) a barona Neuhofa (Kurt Banenſ) běchu hrajeřſay derje wobſtadźene, ſpěwnje wuraniſchi wobſedźe w noſchanych melodiach mohł Kurt Banenſ być. Jako Dolly bě Ellen de Fretes w hrě, reji a ſpěwje wubjerna, toſaſne płaćiſ wo Rudolfu Lahodźe jako Amata. Jeho ſadoſćiwy ſpěw „k luboſći njetrjebaſch krónu" bě kabinetny kuſk. Kraift Georg Schulze bě khěrko dormantny, druhdy troſchku m'enje o'pſchekepann franzowſki marquis. Gerbert Rommel poda jako ſendleſiki pjenſeſnik zyle dobru operettnu poſtawu. Prawy korſiſki temperament, łacznu ſa luboſću a winkom, jewi Gertruda Herold ez. Wěſće mjeniſche róle běchu derje wobſtadźene. Tak wobradźi pſchedſtajenje teſ ſ pomozu rjanych iewiſchczowych wobraſow wobzebje w druhim a ſtwórtim jednanju ſajimawe wobjeſe hodźinki. Kwětki a bohaty pſchikleſt dźiwadłowachu ſo wumělcam, niż naroſchenu kromemu wiedniſkej Rommelej a nawjedniźy rejow Dori Sauerweinej ſa dokładne dźěło.

Pawoł Krjeczmaŕ.

We wonkownych powołanjach dźěło přiběra

Sſo po połepſchowanju wjedra ſtojuju je we wokrjeſu Budyſkeho dźełoweho hamta dźěło we wonkownych powołanjach w měſazu měrzu khětro pſchiběrało. Dźěła, kiž běchu ſo ſnadź na khwilu ſaſtajile, ſu ſo wſchě ſaſo ſapoczałe, tak pſchede wſchěm w twarſtwje (też wudźerżenſke dźěła na żeleſnizy), dźěła też w zyhelnizach, kaž też wobeźe w ſkałach (industrizij granitowego kamjenja).

Hdyž je ſo liczba ludźi bjes dźěła, kotříž ſu na dźełowym hamcźe pſchipowědźeni, wo nimale 1300 pomjeńſchika, to ſtoro jenicźzy na łepſchich dźełowych mózniſcach we wonkownych powołanjach ſaleži. Stawa njeſaſtupjerjow na kónzu měſaza je ſo pornjo najwjetſchemu ſtawej w ſjmje 31. januara 1937 dozyła wo nětdźe 2350 ſmjeńſchił. Kaž ſo nětkle hodźi pſchewidźeć, budźe dźěło we wonkownych powołanjach w blizſchim cźaſu hiſchcze pſchiběraś, wobzebje w twarſtwje.

Też w powołanjach, kiž ſu wot konjunktury wotwiſne, je ſo ſamo na ſebi hižo ſtruſzene połoženje hiſchcze połepſchiło.

Pornjo ſtawej 31. januara 1933 je bjeſpěłoſćej dozyła wo 77 prozentow wobeźaka. Najniżſi ſtaw, kiž běſche wot teho cźaſa ſaſtupił (31. oktobra 1936) ſo pſchi tajkim wuwiwanju ſa krótki cźaſ dozpěje a ſo hiſchcze bóle ſniži.

Jedyn ſ najcźeſćiſchich nadawkow, kiž maju ſo w tu khwilu rosrišaćj, je, ſo ſo ſa ratarſtwo trěbne dźěłowe mozy wobſtaraju.

Na dołhim mosće

4] (Pokraczowanje.)

S hlowu tſchaſo połěźe je potom. Był tu hiſchcze jenje n'ebe, njewědźeſche dźe ani, w cźejim domje je. Tola ſdaſche ſo jemu wſchitko kaž ſpodźiwnje ſnate: drjewjane kwětki ſkhodowneho wobłożen'a, każ też pižano-molowane ſchtleńzy, pórzlinowe ſudoba na ſymſu, a wobeźe cźaſnik, ſ ptaczkom ſwjerćha. Pichejeſche ſebi, ſo by bił, dokelž wědźeſche, run'eż ſo njewědźeſche dopomnicź, ſo bě hdy nješchto wo taſkich wěcach ſłyſchał, ſo ptaczk pichi kódym dorjenju ſe ſwojimaj ſkotymaj ſchidłomaj pierchota. Tak ſamnjźeny ſo dźiwaſo ſaby, ſo jeho hlowa ſkórzo boli, ſaby by też na to, ſchto bychu ſebi wobſobni ludźo myſlił, hdy bychu jeho tu nadeſchli; — ſawěźce, ſo chże proſyć. A nětkole też na dobo wědźeſche, hdże je Pola Jónaka, bohateho jantarowego pſchekupza (jantar = Bernſtein). Wot horka ſaſtyſchſa derje ſnaty hłóſ na'młódſcheho dźěſcza. Radoſtny ſtrach pſchejeſche pſches njeho a naikrańniſche nadźije ſlětowachu jemu pſches myſle. Wón bě maku holcźku wot bomby wottorhnył, to bě wěſte, runjeż ſo jemu hewak we hłowje wſcho mjerwjeſche. Njeměźeſche drje to ſa wozebitu ſaſtužbu, ani ſ najmjeńſcha, wón bě to jeźinik, ſebi pſchi tym na nicźo njemyſlo, haj bjes maka to prawje njerozdźo. Ale ſwjeſelenej ſtarſchej jeho wěſcze bohacze wobdaritaj, a kał by ſo luba wowka wjeſkelika, hdy by něſchto ſ tuthych rjanych wězow domoj pſchinjeſł. Pſcheſna druhe waſchiny, dyžli jako jědźe, njemóžeſche ſebi ſnjeho myta pſechdźitajicź. Stara żona leżeſche drje thora, ale jeje khorowiſć wobſtejeſche jeno w krutym trabanju, nětkole bjżo měſazu dołho cźerpejnym. Hdy by ſo jeno něſchto króćej najdźało, by ſamſebje ſaſo ſtrowa była.

Nětkole wiſchał pſchińdźechu jemu jeho małe klanu na myſle, a ſ tym też ſtyſknine praſchenje, ſchto je ſo ſ nimi ſtało, dokelž bě je, ſwoju winowatoſć ſabywſchi, wopuſchćił. A dokelž bě wuhlad na „mytowanje" wabiaźy, haj woprawdźe wobkuſtaźy, pſchińdźe jemu to jeno ſwjeſchnje na myſle, a bojoſće ſwojeho „ſława" abo „powołanja" dła ſda ſo ſyle ſnadn'e pſchi ſwojej młodej lohkej myſli. Jeno ſo ko wowka njeſtrachuje, kotraž bě rosbuchnjenje tola też ſłyſchała, ſo wón domoj njepſchińdźe! Njemóſeſche ho tola tu pytnyeż dacź, ſo by priedy ſ nje·j dopěł — to budźiſce pſchejeraa njeponiſne było. Haiboiwaſche ſo hižo, ſo tu cźakaſche na mſdu ſa nješchto, ſchtož by ſo po prawom zyle ſamo rojumiko, ſchto ſwotajkim mytowanja hódne być njemóſeſche.

Sſłyſchało, ſo nješchto po ſkhodźe dele dźe, budźiſche najradſcho cźeknył. Tola nadpadże jeho dźiwna ſlaboſć, wjerzenje we hłowje kajkehoż hewak njebě ſnał, ſamo niż, hdyż bě priedy, hiſchcze njeſkłudźeny ſ muſnym trabanjom, ſ druhimi dźiwimi hólzami wokoło hanjaſ. Na hłowu ſo pſchimajo wuhlada ſ njemałym wuſtróżeniom, ſo bě ruka kwawa. Nětkole też pytnu, ſo bě cźiſty pleſtr, ſamo rjany tepich ſ kwju wopanzaſ. Najwětſchi ſtrach jeho ſa'a a cźerjeſche jeho hjeddźaſ k cźekanju. Alle mjes tym běchu też hižo ludźo po ſkhodźe dele pſchiſchli, — wobdachu jeho wótſ'e ſmarjo.

„Na to wſtſcze cźiniła nieſtym, luba macźi — kula je cźiſcze ſama roſtreſała!" wobkruczeſche wjazy kóreż mała Hanka. „Alło tón hólz je na tym wina, niżwérno, nauko, tón hólz? Wón wottorze mje tak ſpěchnje, ſo wobaj padźechmoj."

Na jeje poſledńje ſłowa wjele niedźiwachu — wobkruczenje, ſo je njewinowata na rosbuchnjenju kule, hnuſejeſche pſchejara, ſdurdźowaſche radoſcź a też wjeſelokoſć, ſtrach bě bźě nětkole pſchěſtrany a ſ je·e ludźi njebě nichtó wo tym nicźo wědźał abo naſtrózany był. Kał bě ſo to ſtało, kał bě dźěło ſakhowane było, na to rěcze njedóſo-dźechu. Sſłužobna holza powědźaſche jeno, ſo bě bomba, rosbuchnywſchi, Hanku powalíła, ſo bě ju woda, pſches tichéſki ſehnała, womaſała. Sdźělenja mółcźeże běchu wěſo hiſchcze bole ſaſchmjatane— ſtarſchej ſ teho jeno to ſhonjſchtał, ſo bě jeju jenicźka dźowórcźka wulkemu ſtrachej ſbożownje wuſchła. Pſchekinż pſchińdźe potom też na te myſle, hacź w jeho klamach na dołhim mośće njeje wulka ſchkoda naſtała abo hacź też ſchmjatanźy, kiž po tajkim ſtrachu naſtawa, njeſju ke kradnienju wuſíli. Po prawom bě to njerozum, hiſchcze nětkole, hdyż łódje wjazy pſchi dołhim mośće njeſaſtawachu, też kupzom wjazy mjes namórnikami njebě, kłamy tam wotewrjene. wołtaſicź. Naiwóle cźinjeſche to teho dła, ſo njebu tamniſcheho pſchebarwarja bjes ſkłeba wołtajik. Wón bě wſchał nimo měry krutý, ale też jara ſprawny a cźeſtny pſchedſtajeny, kajes Dawit Jónaſ, a wikowaſche ſ pſchirodnym każ też ſ wobdźełanym łantarom wobzebje do raniſchich krajow, a jeho wobſhład bě najwětſchi w Gdańſku. Wójna wěſo bě wſche wikowanje a wobſhład ſatorhła, tola Jónaſ bě jedyn ſ makeje liczby tych, kotříž mółacźu wſchitko, ſchtož běſe hiſchcze nješapowe waženja jako jenej ſ najbohatſchich knjenjow měſta, też bě wona jako mandźelſka a macź, też ſamo jako pſchirodna macź, ſ wopraudźitym pſchikładom. Tola pſchipiſowachu jej mě'ſmérnu hordoſcź, na kotruż mółcźeſche potom ſaſo tak wulke żeb·eſaprécźe a ponižnoſcź ſłedowaćj, kotreż pſchicźiźina bě hiſchcze njenje ſpóſnaćj, tak ſo mółacźu jeje hordoſcź na to hiſchcze ſa bóle njepſchimérliwu. Też bywachu jeje myſle huſto hinaiche, ſchtož dyrbjeſche ho wumyſlenoſcź mjenowaćj, dokelž tu njebě rozumneje abo wibźomne·e winy k tomu. Po napadach najwjetſcheje wjeſelokoſće ſłedowachu napady tak hłubokeje ſarudźenoſće, tak bjeſtroſchtneho poražerja, ſo měwaſche jeje mandźelſki cźaſto jara wulku ſtaroſcź. Hdyžkuli pak by pytka, ſo won cźo nječtó druhi na nju a na jeje pothmurjenu myſl kedźbu·e, potaji ju pak pod ſwonkownej ſymnoſcźu, abo pod po ſdaczu bjeſſtaroſcźiwej wjeſelokoſcźu, haj żortowacźe ſamo pſche ſwoju „ſchpatnu myſl".

(Pokraczowanje ſcźěhnje.)

Generalny leutnant dr. h. c. ſ Rabenau ſa ſcheſa wójſkowych archiwow pomjenowany.

Sa ſcheſa wójſkowych archiwow, kotreż wot 1. hapreje t. l. w Dźeżdźanach. Mnichowje, Potsdamje a Stuttgarcze wobſteja, je ſo generalny leutnant dr. h. c. ſ Rabenau pomjenował. Pſchi jich wotewrjenju wotmě·e ſo 16. hapreje we wójſkowym archiwu w Potsdam·e w twarjenju nědźiſcheje wójnſkeje ſchule ſtótka woteršła ſwjatocźnoſć. (Scherl Bilderdienſt, M)

Ze Serbow

W **Budyšinje** 15. haprleje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Z wótcow prostymi wašnjemi „jědźo so“ najlěpje.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Nĺzina je žwojim iadrom pisches Czejkołowakiku k ranju cźejnje a też Němiśkej deschcze pichinoscha. W běhu dźenžnjischeho dnja wikw mijiny šaso popuschcźi. Wobkhowamy pak hischcze žwietscha pomrócżene njebjo. Jutśe mamy jenoż hischcze žlabe podeschcźowanja tu a tam wocźakacź, też po šaso pomaku wucźejnje. Powětr pak hischcze trochu chłódniśchi wostanje. — Jutśe pjatk ź'óncźo 5,05 hodź. khadźa a žo 6,56 hodź. khowa so. Měśacźk khadźa jutśe dopołdnja 8,56 hodź, a khowa so žo w poinozu 12,31 hodź.

Wuhladny na wjedro za jutśischi pjatk: Swopródka hischcze njewjeśte, połdźiścho šaso špodobniśche wjedro.

*

— **Nastupa nałětne putnikowanje do Filipowa.** Kaž kóžde lěto chcedźa katolscy Serbja też lětsa zaso spócatk meje do Filipowa putnikować. Štóž chce so na tym wobdźělić, dyrbi sebi, štóž nima pas, do 18. haprleje wupokaz wot wjesnjanosty wobstaraś a knjezej M. Kokli w Nowej Wsy č. 4 pola Kamjenca připósłać. Tutón wupokaz ma wopřijeć polne mjeno, hdy je so wososba narodźiła, hdźe bydli a kajke ma powołanje a zo wupokaz trjeba za putnikowanje. Wobdźělili so wjacy wosobow z jeneje wsy na putnikowanju, móže so też zhromadny wupokaz za wšitkich wustajić dać. Štóž ma pas, smě 10 hr. sobu přez mjezy wzać. Štóž wupokaz do naspomnjeneho dnja njezapoda, njemóže z tym ličić, zo smě sobu hić.

— **NS-sastaranje wójnikich woporow w Budyšinje sej. tow.** wotmě žrjedu wječor appell žobustawow w Keheleńi. Kameradkeho wjednika Scholtu sastupuju kamerad Unger wobdźělnikow powita a na pjeć towarschow spominasche, kótrjž žu wot poślednjeho appella wumrěli. Potom wón napominasche, so bychu frontiźy wosajy a wójnske woporu, kiž hischcze žwonka śteja, do tuteje jenickeje organisazije sastupili. Dopominasche, so maju pśi žmjertnych padach žobustawow pśichinoschkowe znamki na žobustawstu khartu lépjene być. Też ma žo wobzoła pomjenowacź, kotraž ma po žemrěću žobustawa prawo pośmjertny pjenjes pschijimacź. Kameradstwowa pitźanja je wot 1. haprleje 1937 w Budyšinje Pschi zyhelnjskim walu cźišło 4. Sa žobustawy NS-sastaranja wójnskich woporow je NS-śiednoczeńcstwo „Wóz ź radoscźe“ dwě jésśe dowolnikow pschihotowała. Halschtrowscki hród, wocźerśtwjeńca NS-sastaranja wójnskich woporow, je wot 13. haprleje 1937 sašo wotewrjeny. Někotrym nowym žobustawam žo žobustawske kharty wudachu. Potom žo dléše wo 3. cźetnym dnju frontiźkich wojakow a wójnskich woporow 8. a 9. meje w Drježdźanach rěcźeśe. W drujim dźélu zhromadźizny pschedwidźeśe žo film wo 2. cźetnym dnju frontiźkich wojowarjow a wójnskich woporow w Lipsku. Se žwětłowobrasami pokasowasche žo jésa po Łobju ź Mischnja do Sakśkeje Schwicy.

— **Nowy wokrjeżny wohnjowobrowny wjednik žo pomjenowa.** Runje zhonimy ź pschińskuschneho měśina, so je žo woborowny wjednik Heute ź dobrowólneje wohnjoweje wobory města Budyšicha kommitgarźiły za wokrjeżneho woboroweho wjednika pomjenowaś. Njedźiwajo tutoho pomjenowanja powjedźe Heute jako wokrjeżny wjednik wohnjoweje wobory też hischcze Budyške woboru dale. Offizielne sawjedźenje noweho wokrjeżneho woboroweho wjednika budźe pschi składnosći žwjatočneho rožohnowanja dotalneho wokrjeżneho woborowe-ho wjednika a pschedźydy wokrjeżneho žwjatka, kaž też zyzkowneho pschedźydstwa a tuch towarschow, kótrjž žu pschedpśiśanu starobnu mjeru 60 lět pschekrocźili, pschihobnu žobotu popołdnju w Keheleńi.

— **Statne autowe sarjadowiśtwo wojsewja:** Dla němskich mischtrstwow w marschérowanju ź wacźakami, kiž žo njedźelu 18. haprleje w Budyšinje wotměja, žo wschelake dróhi ša wschón ńesdny wobkhad sarowéja. Tak žmy nuśowani, cźasu a mětina wotjésda ź Budyšicha trochu pscheměniś. **Cźara 489/Budyško-Wjasonika:** Pschipodśicha jésa 13,05 hodźin wot Budyšeho dwórnischcza ša na 13 hodźin pschepokoji. Wós dojédže hacź k „Pówarnišśei jahrodze“ a tam hacź k porjadnemu wotjésdnemu cźasej na žobuźédźanych docźaka, kiž njemózachu do 13 hodźin dóńcź. — **Cźara 480/Budyšto-Bikopśko-Nowomeśchcjanska:** Wós, kiž w 9 hodźinach wot Budyšeho dwórnischcza wotjésdża, hišo mjes 8,10 a 8,30 hodźin k bocźenjej „Krónpryncu“ pojédże. Wot tam porjadnje dale pojédże. — **Cźara 481/Budyško-Kamjeńska:** Wós, kiž rano 8,55 hodźin ź Kamjenza pschijésdża, dojédże najpryjedy hacź k „Krónpryncu“ a dyrbi tam pschekhod wocźakacź, ša žo ša pschijamknjenja k żelejnišśim cźahanm njemóże rukowacź. Wós, kiž 13,14 hodźin ź Kamjenza pschijésdża, pojédże hacź na dwórnischcźo, wotśišd w 14 hodź. wot Budyšeho dwórnischcza pak njeje móżny. Wós potajśim porjadnje 14,05 hodźin wot bocźenja „Krónpryncu“ wotjédże. — Pschi sałamischcźach budźe personal śeśecź, kiž jenotliwych puczowazych na prawe měśina wotjésda podaje.

— **Tiny jubilej Lehmannej konditarnje.** Też mjes Sserbami znatu Lehmannej konditornju bě lěta 1864 Eduard Lehmann, wuj nětcźišchoho wobsedźerja, załožił. W běhu lět je žo wuwiła jako khojesowonja dobreho a daloko znateho mjena, w kotreż žo wobzeje też dźiwa na dobru hudźbu nimo dobreho pjecźenja a wobsebitych pschipitkow. Nětcźišchi wobsedźeś je khojesowonju wot žwojeho wuja pschewsał, maku khojesowonju ź jenicźkej měśtnosću je sastupom wot Sserbśkeje haźy, kiž prěni raś lěta 1912 pschetwari. Lěta 1919 pschewari khojesowonju dospołnje tajku, kajkaž je dźensa, ša by potrěbnosćam cźasa wotpowědała. Tuto pschetwarjenje je bylo žobžowna mytśi a wésće ša kóżdy domowny cźuje w dereg pschiprawjenych a pschihitulenych měśtnosćach. Knjes Lehmann je znaty ze žwojej towarschnej mytśu a žortej nakhilenej powahu. Cźešcźeny mjes žwojimi kolegami jako mischtr dobreje konditorskeje twory je žwoju dokonjawosć na žwojeho žyna pschenjeśk. Też Sserbśke Nowiny pschesa mjes Sserbami znatemu mischtrej Lehmannej k jeho 30-lětnemu wobšłužnemu jubilejej wjele žoža a dalschi wuspech w pschichodnych létach.

S **Budeśez.** Njedźelu popołdnju měśesche tudźicha wohnjowa wobora w hoscźenzu „K Lubinej“ w Raschowje žwój generalny appell. Wschě towarschojo normalneho cźaha ź Budeśez a pokcźaha ź Kólkow a Raschowa bě na sastupjeni. Wopalny mischtr Kasper wotewri appell ź postrowjazymi žłowami ťpominajo na padnjenych towarschow žwětoweje wójny a jemrětnich woborу. Lětnu rosprawu poda hłowny wopalny mischtr, ź kotrejež wuhkadźesche, so je žebi wobora 20. haprleje 1936 nowu motorsku žnkawu sa 1000 litrow ťmika. Ruczne žnkawy a narjadу žo pschipraschichu a žo snowa wobkrućichu. Też nowa žnkawownja sa motorsku žnkawu žo natwari. W oktobru 1936 bu wobora wot hamtskeho heitmana na haschersku policiju pomjenowana. 20. junija ša žo pschehladanje pokcźaha w Raschowje a 21. junija normalneho cźaha w Budeśezach. 27. septembra bě hłowne šwuczowanje w Kólkach. 21. junija bě hornjoluźiśi dźeń wohnjoweje wobory w Budeśezach, na kotryž bě 1300 towarschow še wschich kónczin Luźiju pschišło. Wot 1. haprleje 1937 žkuśicha wobora wokrjeżneju woborowemu śwjatej Budyšeho hamtikeho heitmanstwa. Do wobory pschiśikuśicha nětco 96 aktiwnych a 15 cźetnych žobustawow, a 4 towarschojo žkuśesche do wotbjélenja starych. Do aktiwneho dźéla njeje wobora trjebała śtupicź. Pod dyrkom wischelcźišny sta žo pocźeśćenje towarschow. Wopalny mischtr A. Kuczka žo sa 30lětne, towarsch Cźech sa 10lětne žwérne dopjelnjenje žwojich winowatosćow wusnamjenischtaj. Wopalny mischtr Hallgasch na to hischcze rospraweśesche wo pomérach w posmjertnej potkadni.

S **Hrubjelczicy.** Djensa schtwórtk tudyschi wobydleź Auguśt Rjeńcź cźišły a strowy žwoje 85. narodniny žwięcźi. W zyzkej wśu žebi jeho wuźoży waża a cźeścźa.

S **Khelna.** Jutśe pjatk wošwjeśći tu bydlazy a pschi němšćostatnej jeleśnizy w Malym Wielkowje pschihtajeny Pawoł Hiźka žwój 25lětny žkuźbny jubilej. Hiźka bésche dokhe lěta pschedźyda nascheje „Domizny“. Pschejemy jemu na tutym měśtnje wjele žboža do dalscheho pschichoda.

S **Boschcej.** Se spocźatkom noweho schulskeho lěta je do nascheje schule 17 nowacźkow a to 10 hółzow a 7 hołzow sastupiło, mjes tym jo futry 1937 34 dźéći naschu schulu wopuschcźi. Zinkkowa licźba schulerjow wucźinja 136 tak jo nascha schula jenoż še 4 rjadownjow wobsteji. Mjes wucźerśtkim personalom žu žo też někotre pscheměnjenja stale. Knjeńna Ranftez ź Budyschina pschewośmje nimo ruczných dźékow hischcze 3 dalsche hodźiny a wucźeŕ Lehmann dosta měśtno w Huczinje.

S **Königsteina.** (W Sakśkej Schwicy je skały padła.) Na lohkomóžne waschnje wopuschcźi 25 lět stara pschistajena ź Drježdźan wośnamjenjeny pucź a tohodla we poknóżnym dźélu Pfaffensteina do cźežko pschistupneje schkałobiny, nĕhdźe 8 metrow hłubokeje, padże. 6 muži tudyschoje šanitetneje kolonny mésesche cźežke dźéło, so by padnjenu, kotraž bě žebi mosu schkałka a też hewak cźežko raniła, wukhowało.

Cyrkus Althoff w Kamjencu

Zyrkuš w Kamjencu — wośnamjenja pschezy tajke nĕschto kaž senzaciju, niz jenoż sa město žame a krajinu, ale też tamne měśtacźka we wokolinje. Hdyž tutón zyrkuš pjecźa Althoff rěka, potom kóždy wé, schto tole staroźawone mjeno wośnamjenja. Tehodła bé wotewrjeńske pschedstajenje wczera wjecźor nimo měry derje wopytane, wu pokasa žo w kóżdym nastupanju jako dobry wuspěch. Hižo w žwětle ko kupaza žwonkowna fasada cźirnjeńske wulkotny šaschiśke a nutśka běchu hoscźo pokni wozakowanja.

Zara bohaty porjad wotmětwajeśe žo tak ŕpěchnje, ša žo ŕkoro na wšcho dobladacź njemóžeźch. Schtoź tu na dreśurje šwérinu, kaŕ koni, ŕ'onow (elefantow), bengalitiśkich ligrow, hadow atd. widźiśch, njebźeržiśch ŕkoro ša móżne. So hewak njeleży ŕton je „žwojej damu“ vezuje a po rezizu žo pschiśtojnje psched niej ŕkoni, je wjeśiśk wschebo šwuczowana. Runje pschedwidźebjena ŕkonow je w najwjetśich měśtach każ w Londonje, Pariju, Brüśselu, Barlinje, Warschawje a druhdźe najwjetśe spodźiwanje wuhudźiło, runje tak wuzkoła schula koni. Spožeranje a sašy wupluwanje wohnja pśches indiśkeho sakira, tamne akrobatiśke schiju šwinjaze kumśichy we wyschinje na cźumpatych prékuśkach, tamny žmjertny dośkaŕ ź zyrkuśoweje kuple, narodne reje Ruźow a Cźerkežow žu jenoź krótki wucźak ź bohateho programa, kiž pschihladowarśtwo pśches tři hodźiny dołho w ŕtajnej napjatosći dźeržał. A potom tekowny, tamni keklerjo a žortarjo, pschi kotrychž keklerśtwje žej ludźo brjuch dźerża a ź hłožom reja — ź zyta potom, hdyž žónika pśched pschedrasćenej „wopizu“ po zyłym zyrkuśu cźekkasche. Wschitke pschedstajenja a pschedwidźenja žnéjachu nimo měry bohaty pschiśikeŕ. Wopyt tuteho zyrkuša móże žo ź dobrym žwedomjom kóždemu porucźiś. Sabudźe pschi tym na wschédne staroście a wobcźežnosće. W pschestawźy mójeźch žej ša tuni pjenjes dźiwje šwérjate wobhładacź. — Hóšna hra tuteho zyrkuša w Budyšinskim wotśorźi žo dla niedźelniścheho mischtrśkeho marschérowanja ź wacźakami w Budyšinje, na **pónjdźelu 19., wutoru 20. a žrjedu 21. haprleje!**

Wenzelphot. Berlin

Wumeśkle jéchanje programmowego cźišła Pas de Deux knjeżnu Netty Althoff, knjeżnu Elwiry, knjesa Williamsa.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 15. haprleje 1937.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,489	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,215	100 čěskosk. krónow	8,646
100 šwajc. frankow	56,73	100 franc. frankow	11,105

Barlinska burša 14. haprleje 1937. Hacź runjeź bě na buršy šaso dosćí wulke žiwenje, běšche tola kursowy wobras hinaschi hacź pschedbkhadne dny, dokelź nimo postupowanja kursow někotre hódnoty też zhětka wotdźejowachu. Mjes tym so publikum hischcze šwjetscha kupowasche, wotpschedawasche kursowny wobkhod ź powołanja dźiwajo na hłoży, kotreź pśched pschespěchnym stupanjom kursow warnowachu. Na rentowych wikach pak postup kursow dale trajesche.

Barlinske žitne wulkowiki. Wobrot na Barlinskich žitnych wulkowikach wohnjeśowasche žo powschitkownje na małe dźélby, dokelź žo šwonka šamenjeńśeje akzije rožki do pizowadkow ldy hischcze material ź prenjeje ruki poschkcźa. Młyny dyrbja tohodła na žwoje šamkne wobstatki wróćzo šahacź, sdźela też ź druheje ruki material kupowacź. Na mukowych wikach žo pschenźicznej typje 502 a 812 wobsedźujetej, tola nakupjeńśi sajim njeda žo spokojicź. Też w industrialnych jećźmjenjach pschešahuje kupjeńśk sajim pschedležaze poschtcźenja.

Wjezera płaćzejśe w Barlinje zentnar

pschenicy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jećźmjenja G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr., — wowsa H 10. 7,85 hr., H 13: 8,50 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunt abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	14. 4.	13. 4.		14. 4.	13. 4.
Pšeńca	212,0	212,0	lunv	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
jećźmjeń now.	—	—	módre łupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
jećźmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	rapa, wosušk	—	—
pšeńć. muka	27,50	27,50	lanv wosušk	16,38	16,38
rźana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,17	9,17
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruški	—	—
rźane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rźana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńć. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wuplodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 166.9 11: 169.0
Płaćizna za jećźmjeń za wuplodźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płaćizna za wows za wuplodźerja 10: 157.0 13: 170.0

Někotre płaćizny ź Drježdźanskich witkow.

Kaćki, sarźane 1,10 hr., kury, stare, sarźane 1 hacź 1,10 hr., kury, młode sarźane 1,10—1,20 hr., karpy 1 hr., liny 1,60 hr., jabłuka 20—50 pj., běrny, po puntach 5 pj., łoboda, jědźna 12 pj., zabla 10—12 pj., khrěn 70—80 pj., łołotej, kećźał 15—25 pj., běły kał 8 hacź 10 pj., cźerwjeny kał 15—16 pj., žydrołty kał 30 hacź 60 pj., sellerli 15—60 pj., pětrśiłka, malcźi 5—7 pj., korki 40—80 pj., kapunałki 60—80 pj., rjewjeń 35 hacź 40 pj., butra 1,42 hr., jeja 11—14 pj.

Hłowny redaktor Marko Smolerź. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučmanj za lokalny dźél a přiłopk Marko Smolerź; za nawóšćki Pawoł Krjeńmař, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolerź. Cźišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. III. 1937 1812. — Tu khwilu tarifna lisćina šo. 6 płaći.

Sport

Štó hraje přećiwo Lipskej?

Hornjołužiske mužstwo sa wotrjesnu hru Budyšchin—Lipsk.

We wobłuku němskich 4. mischtrstwow ſ wačzokom budźe pschichodnu njedźelu 18. haprleje popoldnju na Mlynskej łuzy wulka kopańa, w kotrejž dwě wubranej mužstwje Lipšćanskeho a Budyškeho wotkrješa žebi napschećiwo stupitej. Sestajenje Lipšćanskeho mužstwa je sćěhowaze: Bossens (99 Lipsk), Schubert (Fortuna), Kraus (Wacker), Findeisen (Tura), Riedel (Tura), Braunert (Fortuna), Rosenblender (Tura), Reichmann (VfB), Wedel (Wacker), Herbst (Eintracht), Breidenbach (VfB). Lipšćanska jednatka směje žołte tholowy a módru kochlu.

Po hri dorostowych mužstwow njedźelu w Nowym Gersdorfu je někto też Hornjołužiske mužstwo sestajane. Ma ſo wusměhnyć, ſo žebi tuto mužstwo polnu dowěru łaskłuli. Je też po taktiſkim steinilchciu wuschiknje sestajane, tak ſo może kóždy pschesměđćeny bnć, ſo budźe ſo ſ częšću bić. We wrotach stejí Biskowski Krüger. Je to stary wróćkař, kotryž hižo we wjele częšćich wojowanjach ſ wuspěchom wobsta. Jako jeho sastupjeć stejí wróćkař Paul wot BSC. W schkitarstwje stejitaj Hertwig (Budyšla) a Hantagk ſ Noweho Gersdorfa. Wobaj žebi polnu dowěru sastužiłtaj. Wobaj staj wjele króć wupruhowanaj. Nowo-Gersdorfski je trochu spěšnischi a krućiłchi, Budyški je rutinowanischi a techniſan łepschi. Wobhadanje běharjow ſ Kreschtym (Budyški Sportklub). ſ Schneiderom ſ Noweho Gersdorfa a Hartmannom 08 Biskopicy je po Nowo-Gersdorfskej hri ſ naj łepschim rozsudźenjom. Tuchi tžo směja drje ćěžke džěło tola wschitcy žu w prěnim rjedźe wojowarjo a potom fakle techniſarjo. Hdyž tuchi też w druhej połojcy swojeho muža staja, potom po šestajenju sadneho mužstwa budźo směć ſo ſ częstnym wotkřiśnjenjom naschoho wotkřešneho mužstwa licźeć.

Se starosću naschoho mužstwa je nadběh. Tu stoja drje łubžo, kotřiž jako jenotliwy někšto samóža, kotřiž pak žu jako zyłkowe jenotki dotal mało wupruhowani. Sestajenje 5 muži w nadběhu je tohodla ſ wěstym risikom. Tola też pschi sestajenju tutoho džěła mužstwa žu ſo wojowarjo wubrali a to ſ prawa na lěwo Paul (ZWK), Wošnitza (08 Biskopicy), Hamann (Nowy Gersdorf), Hocka Sportluft Zitawa) a Klemm (Nowy Gersdorf). Postajenje Hamanna jako frjedźneho nadběhowarja drje pola naſ rtochu pschekampi, tola wón je we wubjernej formje. Rosumi ſo wošebe berje ſ Hocku a Klemmom. Też postajenje druhich hrajerjow ma ſwoje woprawnjenje, a tohodla ma ſo też tutym ludźom dowěra spožčić. Jako sastupjeć sa běharjow je ſo wupytał Gerlach ſ Wjeleczina. Sa nadběh Lubijſki Krauša wot Sportſkeho towarſtwa 1911 Lubij. Hornjołužiske mužstwo hraje w běłych kholowach a w selenej kochli. W swišu ſ tym chcemy pschipomnić, ſo sastup na Mlynsku łuku k popoldnischemu kowanju plaketta a k tomu 20 pjenježkow sa sastupny liſćik woprawnja. Bjes dwěla licźi ſo ſ wulkim wopytom, kaklž jón srědka hdy w poſledniim cżasu wohladachmy.

Posledn'e politiske powěsće

Rusł ſo ſ wulkofschižom grichiſkeho Phönixoweho rjada wusnamjenił.

Grichiſki ministerſki president Metaxas je němſkeho ministra Rušła k dźěſchemu wutrobnemu rosrěčowanju pschijał. Ministerſki president jemu w kralowym mjenje wulkofschiž Phönixoweho rjada pschepoda.

Njewotwisnosć Belgiskeje

Parišše nowiny ludowoje fronty „Le Soir" ſo belgiſkeho ſwonkowneho ministra Spaaka a ſozialdemokratiſkeho politikarja woprašachu, hač je mózno, so Belgiſka ſwoju politiku pschemêni. Spaak wotmołwi, so Belgiſka w ſwišku ſ praſchenjom ſhromadneho bjeſtracha nocże žane winowatoscże pschewsacż, kiž bychu wušłatki Swjatka Judow pschežohowale.

Belgiſka je husto dosć była wojowaniſchczo Europy. Tehodła chże wona jenicżky ſwoju njewotwisnosć łakitowacż a ſo pschećiwo kóždemu ſadobywarjej je ſwoje mozy wojeršy sawrjeć. Tuta politika njewotwisnoscże pak na žane waschnje Franzowſkej ſo pschećiwjażu politiku njewotſnamjenja. Belgiſka jenož wočzakuje, ſo w Franzowſkej dowidża, ſo Belgiſka njemóże politiku „wulkeho" kraja wjeſeć.

Vanderwelde wikny, ſo wschitcy Belgiczenjo wójnu hidża a wſchitko ſaſtrdźnja, ſchtož budźiſche jich mohło někak do wójny ſczahnyć. Myſłi, ſo bychu ſo ſa Franzowſku abo někajki druhi kraj na ſołdatſku ſrěczenja dyrbjeli bić, Belgiczanow žamo dźiwich cżini. Take ſrěczenje pak je też Locarniſke ſrěczenje.

Pschećiwo 40-hodźinſkemu tydźenjej w Franzowſkej.

Swjatk franzowſkich drobnowikowarjow je pschećiwo ſawjedźenju 40hodźinſkeho dźěłoweho tydźenja protestował. Jeho protesty měſachu po źdaczu wulpch. Dźěłowy minister Lebas je ſo dyrbjał roſsudźić, nowy ſakoński wukas pschihotowacż, ſ kotrymż maju ſo njepschewjedźomne poſtajenja ſtareho wukaja pschemênić.

Dźěłowy minister je tutón ſwój wotpohłab ſrjedu psched komorinym wiſowarſkim wubjerkom woſjewił. Komorny wubjerk na to resolucju pschija, w kotrejž ſo woſjewja, ſo 40hodźinſki dźěłowy tydźeń njetrjeba na kóždy pad ſamknjenje pschedawarńnow na dwěmaj dnjomaj w tydźenju wuſtukkowacż, hdyž ſo próſdny cżaſ pschiſtajenjow w ſakonju hinak poſtaji.

Roſspješćheny profesor. Profesor (pschi wotewrjenym woknje): „Je ſchtó delka?" — Wopyt: „Wodaicże, knjes profesoro! Ssym ſwonika! Mnlu Waż ſnadź?" — Profesor (roſspješćheny): „Na žadyn pad! Swońcże w božim mjenje dale!"

ŠTYRI CĚŽORATY WUSĚHOWANIŠČOWY

CIRKUS FRANZ ALTHOFF

PŘINDŹE DO BUDYŠINA JENOŽ NA 3 DNY

WOTEWRJENJE 19 HAPRLEJE WJEČ. 7,9 HODZ.

WOBKEDŹBUJĆE NAŠE PLAKATY A DALŠE NAWĚŠTKI

PYTAMY NĚHDŹE 60 MEBL. JSTWOW. KUPUJEMY SYNO, SŁOMU, WOWS, WOTRUBY, MLOKO, KHLĚB, KONJ. MJASO, KONJE K RĚZU, RĚZ. HNÓJ WOTEDAWAMY. POSKIĆENJA NA SERB NOW.

So přistała

Khorohna zawěšćernja

za wšě powołanja pyta na wšěch městnach pilnych zastupierjow z dobrymi pocahami. Zamołwjenja pod D 3 na wudawarnju Serb. Nowin

Hnydom abo k 1. meji přistaji wustojneho **wotročka Rachela,** kubło čisło 3 w Smječkecach

K přenajeću

Małe wobydlenje za wudowu

abo wosobu z ratarstwa so hnydom přenaja a może so hnydom wuńć. Bliže zhoniće na Thrombergskej drózy 1

Wšo za jězdne koło

Kolowy-Warnecke w Budyšinje, Nowosalc. dr. 24

Zawołajće telefoniscy

Budyšin čo. 2687, maće-li mały nawěšk abo ważny podawk we Waše wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přindźece, móžeće w Serbskej knihařni nawěšk zapłaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Serbska knihařnja to rad čini, dokelž chce přeco to »najnowše« swojim česćenym čitarjam poskićeć.

Žonjace

šlypfry
suknje
bluzy
drasty
pulowry
rukajcy
nohajcy
šórcuchi

Bohelmann Nachf.

měšćel. Cu t Müller
na Serbskich hrjebjach 2

MEBLE

a pólstrowane twary
wotdawa po 5 hotowych płaćiznach

Handrij Štrympa

w Budyšinje na Rólkowej hasy čo. [illegible]

Gumiše za jězdne koła

mantle . . wot 1,25 hr.
šlawchi . . wot 0,70 hr.

Wobswětlenja kołow

6 volt, komol., wot 4,75 hr.
Přisłuški za kola poskića firma

Gebr. Thomas w Budyšinje

na Kamjentnej hasy čo. 16

Hachec Mocca

najlěpše kajkosće
125 g — 70 pj.

Gustav Hache

na Butrowych wikach.

Gardiny kupuje we přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćiny hódno pola

Kurt Erler, Žitne wiki 28

Wozjewće

swojim přećelam a znatym wšě swójbne powěsće z małym nawěškom w

S. N.

Pisachu nam takle

Jězdźu ze swojim Edelweiß - kołom hižo 28 lět a wono je dźensa hišće brune při 28000 pr. počitenja. J. M. Pleinert, bur. 6 12. 1935, Beeresheim 45.

Před něhdźe 25 lětami kupich wot Was zapuščiwu šijacu masinu a tuta je dźensa hišće jara dobra.

Kenclišk sekretar H. Brandt w Nürnberhu 3. 5. 1935, Sandraistraße 49, III.

Přez pol miljona Edelweiß - kołow smy hižo w běhu 40 lět rozesłali.

Katalogi podawamy darmo

Edelweiß-Decker 704
Deutsch - Wartenberg

525 jězdnych kołow předach w zaměnym lěće. Dopokaz, zo dobru tworu předawam. Znamki Diamant, Göricke, Bauer. Nimale 300 jězdnych kołow na składze. Po přeće na wotpłaćowanje. Napłaćenje 10,— hr. Tydźeńske wotpłaćowanje wot 2,— hr.) Trjebane koła přijimam do płacenja!

J. Schieback - Mužakowska dr. 4

Kóždy nawěšk

kiž chcee do „Serbskich Nowin" dać, njech je to mały abo wulki,

přijimaju wšędnje roznošerjo „Serbskich Nowin"

a jón najspěšniśo nam podadźa

Z nałětnymi dźěłami je so započało

Naši ratarjo zmęja z wotućacej přirodu zasy połnej rucy dźěła. Wot zaheho ranja hač do pózdneho wječora dyrbja twjerde, ćežke dźěło wukonjeć, zo bychu wšě winowatosće, kotrež sebi nasć čas wot nich žada, spjelnili. Na wotpočink a na duchowne wokřewjenje lěhdy časa zbywa. **A tola nasć čas z kóždym dnjom telko nowoscow, wukazow, předpisow přinjese,** zo njesměł sebi někotre nichtó

Serbske Nowiny

wotkazać. Zawěšće zbywa ći telko časa, zo móžeš do nich z najmjeńša spěšnje pohladnyć, a štož je zajimałe a ważne, sebi našmórnyć a potom skhować na njedźelu popoldnju, zo by sebi mohł mórnje přečitać. Tak sy stajnje wo wšěm rozwučeny a minješ so wulkich njeluboznoscow, kotrež mohłe ći z nječitanja nainowišich wukazow nastać. Tohodła sebi pola našeho roznošowarja też w lěčnych měsacach **Serbske Nowiny skazaj!**

Doporučće

swojim lubym znatym abo přećelam naše

„Serbske Nowiny"

Prosymy Was zdwórliwje wo tutu prócu

Skazać

móża so „Serbske Nowiny" na wěćh póstowych hamtach a też pola našich dowěrnikow a roznošowarjow na wsach.

Šěść razow

wob tydźeń a štyri króć z wosebitej přiłohu — „Łužica", „Domowina", „Serbski Student(" a „Serbski hospodař" — wukhadźeja a płaća jenož 1,51 hriwnow na pósće

(Bitte ausschneiden und als Drucksache (Insenden)

Bestellschein

an den Verlag **„Serbske Nowiny"** in **Bautzen**

Herr .....

Frau .....

in .....

Postanstalt .....

Wohnung .....

bestellt hiermit die „Serbske Nowiny" vom ..... Preis 1.51 Rm.

Datum: ..... Unterschrift: .....

Přiłoha k čisłu 87

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 15. haprle'e 1937

Štó budże najspěšnišo maršěrować?

Pschirunanišle cžažy k němiškim mischtrišwam w marschěrowanju ſ wacžokami.

4. němiše mischtrišwa w marschěrowanju ſ wacžokami 18. haprleje 1937 w Budyšchinje a jich pobocžne wubědžowanja maju tón króć dospołnje nowy marschěrowańſti puć, kiž jo w hórkatej krajinje mjes Budyšchinom a Mnišchońskej horu namaka. Marschěrowańſti puć je sdžěła, na postupowanjach a spadowanjach, kiž pak jo wschitke w zyle ſnjeſnej mérje dźerża a ſe ſtajnym pschemjenjenjom mjes postupowanjom, spadowanjom a runej dróhu marschěrowazym dožahajeho wodyhowanja wostaja.

Dožyła ma jo mjes Budyšchinom a Budeſtezami-Sahorjom wyschinowy rozdźěl wo njehdže 80 metrow pschewinyć. Marschěrowańſti puć 1937 wješče trochu wjazy žada hač prjedawſche dróhi w runinje. Najedaeć to pak je wěrje podobne, ſo je lědma hubjeńſche cžažy marschěruja, hač na pschikład w lońſchim lěcže. Kelko cžaha je ko k marschěrowanju pſches 35 kilometrow trjebało? Pschi 3. němiškim mischtrſtwje w marschěrowanju ſ wacžkami 1936 w Lipšku ſu ko ſtědowaze marschěrowańſte cžažy dozpěle:

1. SA-brigada 35 w Lipšku (Schotta, Blei, Köhler) 3 : 54,05 hodźin;
2. NSKK 15/34 w Kamjenizy (Heymann, Zahn, Friedrich) 3 : 58,27 hodźin;
3. SA-brigada 35 w Lipšku (2. mužſtwo) 4—4 hodźin;
4. Osram w Barlinje 4 : 06,22 hodźin;
7. policija w Nordhausenje 4 : 14,15 hodźin.

Hanſeatiſke marschěrowanje 1937 w Bremenje pokaſowaſche pſches 30 kilometrow w poměrje (35 : 30 kilomtr.) te ſame marschěrowańſke dokonjenja:

1. SA-brigada 35 w Lipšku 3 : 20 hodźin;
2. 51. SS-ſtandarta w Göttingenje 3 : 24,30 hodźin;
3. 48. SS-ſtandarta w Lipšku 3 : 24,30 hodźin;
4. 28. SS-ſtandarta w Hamburgu 3 : 31 hodźin.

Theoretiſzy pschirunany wuczinja naiſkerſchi marschěrowańſki cžaž 1936 pſches 35 kilomtr. 3 : 54,05 hodźin pſchi 30 kilometrowym puca marschěrowańſki cžaž 3,24 hodź.

W 25kilometrowym marschěrowanju ſ wacžkami ſu ko 1936 ſtědowaze naiſkerſche marschěrowańſke cžažy dozpěle:

SA, SS, NSKK: 1. SA-ſtandarta 245 w Borne 3 : 01,44 hodźin; policija: 1. pólni honjerjo policajſkeho prezidija w Lipšku 2 : 57,18 hodźin.

Wojeſtwo: 1. wuchowny batajlon artilleriſkeje ſchule w Jutrobogu 3 : 05,52 hodźin. 2. SS-ſtandarta „Němska" /10 w Ellwangenje 3 : 06 hodźin. 3. SS-ſtandarta „Němſta" /1 w Mnichowje 3 : 09,57 hodźin.

Bornjo 1936 w Lipšku je ſo lětža dožyła 40 mužſtwow wjazy ſamoſtwo

Wjele, wjele pjenjez — w trundlach

Wotkazanje ma ſo poſtorežić.

Na wſchě 240 milijonow hriwnow — njeje to bohatſtwo? A tola: jedyn mori, pali a kradnje, ſo by pjenjezy wudrěwał a lěnje žiwjenje wjedł — a druhi ma hobrſke ſamoženje a tola trada a je hubjeńſchi hač naikhudſchi proſcheŕ.

Hetty Green khodźeſche w trundlach, jako proſcheŕka ſdrašćena, po dróhach a w ſwojej wotnoſchenej cžornej ruczinej toſchcy měješe wjele milijonow hriwnow. Wo tom amerikańſki pjenježny ſtwět hiſcheze dźenſa rěcži. To pak charakteriſuje khorowatu ſkupoſcž jónſkeje. Jeje ſtyn bě ſej raſ nohu ſranił. To wona ſe wſchelakimi ſtrěckami kurěrowaſche, ſo by lěkařſke wudawki ſaſłutowała. Noha ſo pohubjeńſchi a macž, ſašo jako proſcheŕka ſdrašćena, doiwedźe dźěžo do dobroczelſkeho wuſtawa. Po cžaſu pak ſeſtnachu pokhad hólczeza a žadachu ſej ſapkaczenje lěkařſkich wudawkow. Macž wſa na to dźěžo ſašo k ſebi a da ſtónczenje wo khorowni ſa khudych hólzej nowu wotewſacź!

Milijonarka, kotrejež ſamoženje ſo po jeje ſmjerczi na 240 milijonow hriwnow wobliczi, bojeſche ſo też podruzných pjenjes ſa wožebity khrow. Wot ſwojeje banki wuproſy ſej dowolnoſcž, ſo ſmě ſebi tam ſwoje hoſpodarſke naležnoſcze rjadowacź. Jědźeſche naſtańnje w najturiſchich korczmach. So by dawkowym wyſchnoſczom wucžeſka, wotmjenjeſche naſtajnje ſwoje bydlenje a noſchеſche pschi ſebi nießmérne ſummy pjenjes. Bě tak hubjena ſdžatowana, ſo ſej wotnajeńkí podruźny pjenjes do cžaſa žadachu. Sſiwoje ſchaty płokaſche w ſwojej meblowanej ſtwi ſama. Dołhi cžaſ bě pod mjenom ſwojeho pža „Dewey" ſiwa, kotrehoż dla raſ khwatnje cžekaſche, dokelž dyrbjeſche — pžerjeſi dawk płacžicź! W Philadelphiji poſkicži ſo jej raſ możnoſcž, wjele pjenjes ſaſłužiś, mójeſche-li w prawym cžaſu w Newyorku być a tam trěbnu połnomóz wudźělicź. Dokelž by ſ porjadnym cžaſom pſcheposłoſe pſchiſchła, wobhoniſche ſo ſa płacžiſnu wožebiteho cžaſa. Hdyž ſo jí płacžiſna ſa cžaſ — mjenujcy lokomotiwa ſ jenym wosom — mjenowaſche, wotſtaji ſo wosa a jědźeſche na lokomotiwje ſobu, wotwikowawſchi mału ſummu.

Jeje łakomnoſcž a požadliwoſcž ſa pjenjesami bě k tomu dowjedło, ſo hiſchcze nětko, hdyž ju hižo 20 lět ſelenj dorn pschikrywa, do jeje ſamoženja rjadujo ſapſchimuja. Bě mjenujcy ſwoje ſamoženje w jenajkich dźělach ſwojemu žywej a ſwojej dźowcy ſawoſtajiła, ale ſ tym wumě-

njenjom, ſo po ſmjerczi jeneho dźěła druhi ſpře ſamoženje dóſtanje. Hdyž nětko jeje ſyn wumrě, bě ſwoje 192 milijonow po maczernej pschikaſni ſwojej ſotſtje ſawoſtajił, a ani cžerwjeneho pjenježka ſwojej mandźelſkej.

Sſudniſtwo ma nětko roſſudźicź, hacž ſmě Hetty Green hiſchcze ſ vowa do bóńta ſwojeho ſamoženja pschimacź. Wudowa ſemrěteho milijonowſkeho dźědźinza je ſo pſches ſwojich prawiſnikow pſchecžiwo teſtamentej wobroczíła, kiž ji kóžde prawo na milijony wotrjekuje.

Powěśće z cyłeho swěta

Ssamomordarſtwo pod rózemi.

Spodźiwne ſamomordarſtwo je w Gdyni Stefanija Topolińka w bydlenju ſwojeje pſchećelki ſkucžiła. Jako pſcheczelniza ſo ſ dźěła wróćił, namaka bydlenje ſamknjene. Po namoznym wotewrjenju pytny, ſo je ſjiwa ſ płunom napjelnjena a widźeſche, ſo Topolińka w ſtoke pyſchnjej darſczena a ſaž na kwaž pschipiwarjena leżeſche. Na jeje drasče a wokoło njeje leżachu ſamo cžerſtwe kwětki.

Kraj, w kotrymž njeje bjesdźěłoſcže.

Quebecſka provinza a ſ njej zyła Kanada ſajima ſo ſiwje ſ roſmiežom dźiwim a do léta 1927 jara ſłabje wobydlenym ſapadnym dźělom Quebecſkeje provinzy, kotryž w běhu niz zyle 10 lět je ſo ſtał ſ bohatym górniſkim ſrjedźiſchczom. W ramach tuteho dźěła kraja dobywa ſo pschede wſchěm mjedź, ſloto, ſlěbro, zynk, ſeltnium a telurium. Zyła produkzija górniſkich dobytkow wot léta 1927 do 1936 wucžinja hódnotu wokoło 114 milijonow dollarow. Sajimawe je, ſo je ſo w tutym dźěłu kraja runje w létach 1925 jara wjele Polakow ſaſtydliło a w cžaſach ſwětoweje kriſy je tuta liczba hiſchcze ſroſła.

Jendźelſtej ſo krónowanje krala wupłacži.

Londońſke „Times" ſu podrobne wobliczenja hoſcži pschewjedźe, kotrež do Londona w cžaſu kralowſkeho krónowanja pſchijědu. Po tutym wobliczenju pschijědźe do Londona ſ krajow ſwonka wulkeje Jendźelſkeje na ſwjatocžne noſcze 227 500 woſobow. S nich ſ Europy njehdže 100 000, ſe Sjednoczenych ſtatow Ameriki njehdže 22 500 a ſ druhich dźělow ſwěta 4000, Jendźelczanow, bydlazych w tutych krajach, pschibudže 7000, ſ wulkeje Jendźelſkeje ſamoje pschijidże po tutych wobliczenjach ſ Kanady 20 000, ſ Awſtraliſkeje 20 000, ſ Noweje Seelandſkeje 6000, ſ Irſkeje 12 000, ſ wſchelakich kolonijow 7000. Dale wobliczeja „Times", ſo tuttych 227 500 woſobow wuda w cžaſu ſwojeho pſchebywanja w Jendźelſkej pschi pschilečnoſcži krónowanja nehdže 27 milijonow jendźelſkich puntow.

Ksaver Meško:

Wjelk pokutnik

Ze słowjenščiny přełožił J. S.

(8. pokračowanje.)

„Ach, ach! Je pak to móžno? Kak sym so jenož mohł takle mylić?" skorješe Wjeležrack z dybawym hłosom. Při tym hładaše z dźiwnym, sapacym pohładom wokoło sebje. Čopłe čerſtwe mjaso, kotreż bě runje woptał, zbudźi w nim žadoſć po nowych khlóſčeńkach. Ale zo by zatajił hrěšne mysle, ſo wótře hórješe a rocześe: „O ty njekedźbna ſcerbina! Sam sebje mohł plistować!"

Woprawdźe ſwikny z wopuſu po ſuchim khribječe, zo wrjesny, jako by na ſuchn desku prasnył. Swikny druhi raz, ale při tym ſta so znowa žałostna wěc: zarazy ćiwčate kurjo zady so.

Hižo nješto čaſa bě čuł, zo jemu ſpochi na wopuš ſtupa a zo jeho z dobrej wolu łoſkoce z drobnymi pazorkami a małym pyſkom. Hižo bě ſo z hněwom horił, ale bě ſebi rjekł: „Maš přemóžeć wſě hórke mysle, ſo poddać a zwólniwje čerpić w duchu pokuty a dla rjaneho přikłada." — Jako pak bě ſłódkoſcž čopłeho mjaſa woptał, ſo jemu zecny při ſpomnjenju na twjerde, bjezkrejne a njeſłódne korjenje, kiž běchu poſledni čaſ jeho jenička žiwnoſć. Za wokomik bě zapomnił, zo je pokutnik, zapomnił wſě dobre zasady a bě při ſebi rjekł: „Čakaj, nawuču će modlitwow, worakawe dźěćo!"

Tuž bě błaznu njeporjadnoſcž hódnje ſwiknył ze ſwojej wopuſu. „Ciw!" rjekny kurjatko jenož raz, druhi króć nic wjac. Kopaše khwilku z drobnymaj nóžkomaj wokoło sebje, potom bě morwe kaž kamjeń na drózy.

Na ſtomje runje nad wujom zakurči płóſna tužjawka z krótkim zatorhnjenym zdychnjenjom tak bołostnje, jako by knjez wujk był dyrił ju. Nješto drobnych ptačkow čěkaše khětře wyše k wjerſkam ſtomow. Bojaziwc a Bojaziwka čerještaj na přemo hłubje do łěſa.

„Wujko, moje najmłódše, moje najłubše!" ſkrěčeše žałoſcžejo Kokotowa. Samo wujej „knjez" rěkać bě we wutrobinym ſtysku zapomniła.

„Što pak je, što, hej?" dźiwaše ſo wjelk a wottorže ſo ze złobami na pſykatu ſtarku, kiž z cyłej ſiju žadławje wrěšćeše.

„Morwe je."

Wjelk dyri ſo z woběmaj předknymaj pacomaj na hłowu a čisny ſo po dołhoſci na moch, jako by jeho błyſk powalił. Najbliži, khětře piſkočichu, zo bychu jemu pomhali, jeli je ſo jeho woprawdźe twjerda ruka njezboża dótknyła.

„Morwe?" žałoſcžeše Pózerak bołostnje, jako by ſam hižo mrěł. „A z mojej winu? O ja njezbožownik! Přeſćeha pak mje dźenſa zawěſće wſo horjo? Ale što jenož nětko činimy, što jenož činimy?"

„Što jenož činimy?" jara małe česćownje wopiješe žałoſcžaceho wuja kiſały kmótr Dřemak, kotryž bě ſo mjez tym też bliže přećišćał. „Što móžemy činić? Zahrjebamy jo, dokeje pomocy tak a tak njeje. Tola změje wbohe žatko ſwjatočny pohrjeb, hdyž ſmy w tak bohatej ličbje zhromadźeni."

Wjelk měrješe jeho ſkradžu z hroznym, ſurowym pohładom. Ale hnydom zaſo zrudny a ſtruchły hłowu wěšeše.

„Kaž myſliće, moje drohe dźěćatka", zdychowaše wſón zlemjeny. „Mi ničo mudre na mysle njepřińdże, ſym wſón zbity."

„Nihdy nanihny tola!" porokowachu hnydom kmótrej Dřemakej wſelake rozhorjene hłosy, wosebje žónſke. „Kajki wužitk pak by něchtó z teho měł, hdyž małkuša zahrjebamy a hdyž wón w zemi zhnije? Radšo njech ma jeho knjez wuj za ſwačinu. Je tak hižo wšón zdrjeny z dołhim poſćenjom."

„Nanihdy! Domoj jo ponjesemy!" wuſtupi raznje nan kokot.

„Domoj jo ponjesu, łakomcy ſkupi!" rozhorichu ſo wyſoke žónſke hłosy. „To je cwółba, kiž ćěło radšo ludźom popřeje dyžli wujkej, ſwjatemu naſemu přiwuznikej!"

Tak naſta hrozne dźělenje duchow a ſwarjenje na wſě ſtrony.

Jenož četka liſka rozwažnje a mudrje mjelčeše. Zamyſlena ſej z packu nósk tróješe a lědy widomnje ſo ſmějkotaše. Rozmyſlowaše: „Što budu ſo měšeć do teje zwady? „Njeduj, hdyž će njepali!" je mje často wučila njebožička maćerka, mudra žona. Wćinna jenož ſym, kajki budźe kónc teje komedije."

„Tuž njech je! Ale wutroba mi krwawi", podda ſo skónčnje kokot. Bě spóznał, zo je kóžde přećiwjenje přećiwo žonam tak a tak bjez wuſpěcha. Też mać Kokotowa ſo bóle a bóle na moricelowu ſtronu khileše.

„Hdyž je ſamo mać tajka błaznica", ſo Kikeriki we wutrobnje hněwaše, a ze złobami jemu hrjebjeń wšón płomjenješe, — „a je wona ſpokojom, što trjebam ſo ja ſtarać wo te hłupe dźěćo a mjerzanje a hněw cyleho přećelſtwa na ſo ſćahnyć. Mějće, kaž chceće!"

„Dźensa pak ſwačić njemóžu, zrudoby dla njemóžu", žałoſcžeše łudźaje ſamopašny Wjeležrack. „Snadź pak wbohe žatko ani hišće cyle morwe njeje, snadź zaſo woživi? Hdyž wam njeje njelubo, njech jenož tudy při mni wostanje. Rjenje na moch jo połožu a jo kus wohrěwam, snadź zaſo k žiwjenju wotući. Jeli ſo to ſtanje, jo rjenje nasyću a póſćelu jo domoj."

„Khort tola, telko łudańſtwa a zełharnoſće je pak hižo kus přewjele", ſo mórčo hněwaše Dřemak. Ale nichtó na njeho njeposłuchaše. Zajac Bojaziwc, kiž bě tola druhdy kus kedźbował na kmótrowe ſłowa, bě ze žónku hižo za łěſom w dźećelu. — „Ja ſym prosty a měrny muž", rozkładowaše žonje při ſłódkim wobjedźe, zo by ſwoje bojaziwe čěkanje před njeje wuſprawnił, „što chcył ſo měšeć mjez rubjeżnikow a moricelow! Wboha četa wjewjerčka! A kak ſu na tebje wudźěrali, wšak ſy widźała! Što chcyłoj započeć mjez tajkej dźiwinu?"

Dokelž bě knjez wuj wšón zanórjeny do ſwojeje bołoſće, haj dospołnje zničeny, tak zo bě ſkoro njemócny mudreje myſle a rozumneho ſłowa, ſo towaršſtwo pomału rozeńdźe. Kurjatko wostajichu wězo pola pokutnika. Njebě jich małko, wosebje mjez nežnym ſplahom, kiž ſo nadźijachu, zo w ſwojej ſwjatoſći ſčini dźiw a wubudźi małe ćěłko wróćo do žiwjenja.

Jako běchu wſitcy wotešli, wza wuj mału njerodu do njelepeje pacy, zo by ju do jamy donjeſł... „Pospytam, snadź jo tola hišće wožiwju. Kusk jo namokam, dycham kusk do njeho, snadź jo tola k žiwjenju zbudźu, njebožatko małe", rozłoże hišće na prozy próżdnjeńcy ſtejo wjewjerčikej, kiž ſo přeco hišće puzołeše na ſtomje a piščeše za zhubjenej žónku.

Ale lědy běše w połwětle próżdnjeńcy z kurjatkom ſam, wjerhny ſej jo do klamy a pózře jo, kaž ſpóžrěje wróblk Šćebotak jahłowe zorno.

Potom wupřeſtrě ſo powólnje na mjehki moch, nic wjac na jěžate hałe! Sprócny po nućenym přetwarjenju a počinjenju při komediji ze zhromadźenym přećelſtwom wusny za wokomik a ſpaše mérnje a ſłódcy, zo najwjetſi ſprawnik njeſpi měrniſo a ſłódſo... (Skónčenje ſćěhuje.)

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Oeffentliche Aufforderung zur persönlichen Anmeldung der Dienstpflichtigen des Geburtsjahrganges 1917.

Auf Anordnung des Herrn Reichskriegsministers und des Herrn Reichsministers des Innern vom 4. Februar 1937 sind durch die polizeilichen Meldebehörden die Dienstpflichtigen des Geburtsjahrganges 1917 nach dem Stichtage vom 5. April 1937 für den Reichsarbeitsdienst und den aktiven Wehrdienst zu erfassen. Die Dienstpflichtigen werden im Sommer 1937 gemustert und haben in der Zeit vom 1. Oktober 1937 bis 31. März 1938 oder vom 1. April 1938 bis zum 30. September 1938 Reichsarbeitsdienst zu leisten. Sie werden voraussichtlich vom 1. Oktober 1938 ab zum aktiven Wehrdienst herangezogen. Die in der Stadt Bautzen wohnhaften Dienstpflichtigen haben sich zur Anlegung des Wehrstammblattes zu den nachstehend angegebenen Zeiten im Rathaus, 2 Treppen, Zimmer Nr. 17, während der üblichen Dienstzeit, **persönlich** unter Vorlage der nachstehend aufgeführten Personalpapiere zu melden.

Buchstabe A—G Montag, den 19. April 1937,
Buchstabe H—K Dienstag, den 20. April 1937,
Buchstabe L—R Donnerstag, den 22. April 1937,
Buchstabe S—Z Freitag, den 23. April 1937.

Der Dienstpflichtige soll zur Anmeldung mitbringen:

a) den Geburtsschein;
b) Nachweise über seine Abstammung, soweit sie in seinem oder seiner Angehörigen Besitz sind (Ahnenpaß);
c) die Schulzeugnisse und Nachweise über eine Berufsausbildung (Lehrlings- und Gesellenprüfung);
d) das Arbeitsbuch, dieses hat der Unternehmer dem Dienstpflichtigen zu diesem Zweck auszuhändigen;
e) Ausweise über Zugehörigkeit zur HJ (Marine-HJ, Luftsporteinheiten der HJ), zur JV (Marine-JV), zur SS, zum NSKK, zum NS-Reiterkorps, zum Deutschen Seglerverband, zum DLV (Deutscher Luftsportverband) und über die Ausbildung in diesem zum RLB (Reichsluftschutzbund), zum NSNW (Freiw. Wehrfunk, Gruppe Marine), zum DASD (Deutscher Amateursende- und Empfangsdienst), zur TN (Technische Nothilfe), zur Freiwilligen Sanitätskolonne (Rotes Kreuz), zur Feuerwehr;
f) den Nachweis über den Besitz des Reichssportabzeichens oder des SA Sportabzeichens;
g) Freischwimmerzeugnis, Rettungsschwimmerzeugnis, Grundschein, Leistungsschein, Lehrschein der Deutschen Lebensrettungsgesellschaft (DLRG);
h) den Nachweis über fliegerische Betätigung; für Angehörige des fliegerischen Zivilpersonals der Luftwaffe, der Luftverkehrsgesellschaften und der Reichsluftverwaltung die Bescheinigung des Dienststellenleiters über fliegerisch-sachliche Verwendung und Art der Tätigkeit;
i) den Führerschein (für Kraftfahrzeuge, Motorboote);
k) die Bescheinigung über die Kraftfahrzeugausbildung beim NSKK-Amt für Schulen, den Reiterschein des Reichsinspekteurs für Reit- und Fahrausbildung;
l) den Nachweis über die Ausbildung beim Roten Kreuz;
m) den Nachweis über Seefahrtzeiten — Seefahrtbuch, über den Besuch von Seefahrtschulen, Schiffsingenieurschulen, der Debegfunkschule — Patente;
n) das Sportseeschifferzeugnis, den Führerschein des Deutschen Seglerverbandes, den Schein C einer Seesportschule, das Seesportfunkzeugnis;
o) den Nachweis über geleisteten Arbeitsdienst (Wehrpaß), Arbeitspaß oder Arbeitsdienstpaß, Dienstzeitausweis, Pflichtenheft der Studentenschaft);
p) den Nachweis über geleisteten aktiven Dienst in der Wehrmacht, Landespolizei oder SS-Verfügungstruppe;
q) den Annahmeschein als Freiwilliger der Wehrmacht, des Reichsarbeitsdienstes oder der SS-Verfügungstruppe;
r) 2 Paßbilder in der Größe 37×52 Milimeter, auf denen der Dienstpflichtige in bürgerlicher Kleidung und ohne Kopfbedeckung abgebildet ist.

Ist ein Dienstpflichtiger z. Zt. vorübergehend abwesend, so hat er sich zunächst schriftlich und nach seiner Rückkehr unverzüglich persönlich anzumelden. Wer durch Krankheit an der persönlichen Meldung verhindert ist, hat darüber ein amtsärztliches Zeugnis beizubringen.

Von der Meldepflicht sind die Dienstpflichtigen befreit, die zu diesem Zeitpunkte bereits Reichsarbeitsdienst leisten oder in der Wehrmacht oder SS-Verfügungstruppe aktiv dienen.

Jeder Dienstpflichtige oder seine Eltern haben einen etwa beabsichtigten Antrag auf Zurückstellung von der Ableistung des Reichsarbeitsdienstes und des aktiven Wehrdienstes möglichst bereits bei der Anmeldung schriftlich und unter Beibringung der Beweismittel zu stellen.

Wer der vorgeschriebenen Meldepflicht nicht oder nicht pünktlich nachkommt, wird, wenn keine höhere Strafe verwirkt ist, mit Geldstrafe bis zu 150 RM oder mit Haft bestraft und außerdem zwangsweise vorgeführt.

Bautzen, am 12. April 1937.

Der Oberbürgermeister.

Wojerske lětadło na wustajeńcy „Daicze mi 4 lěta cžasa".

Na wulkej wustajeńcy, kotraž so pschihotuje „Daicze mi 4 lěta cžasa" na Kaiserdammie w Barlinje, pokazuje so też jenoměydkate wojerske lětadło, kotrež so, kaž na wobrazu widźimy, hromadźe twari. (Scherl Bilderdienst, M.)

Němšzy turnarjo z Czeskoštowakskeje w Barlinje

W sportšim palasczje je wutoru wjeczor swuczowanska schula w Aschu němskeho swuczowanskeho swjaka wustupiła. Tutón wustup běsche z wotsamknjenjom puczowanja tutych němskich turnarjow z Czech po Němskej, kotrež so w Mnichowje sapoczа a psches Stuttgart, Lipsk, Mróčzkaw a Hamburg wiedźesche. Tu widźimy nastupjenych swuczowarjow a swuczowarki w Barlinskim sportšim palasczje. (Scherl Bilderdienst, M.)

Dr. Schacht w Brüsselu.

Statny bankowy president dr. Schacht dojědźe 13. haprleje do Brüsselu, hdźež gouvernéra belgiskeje narodneje banki H. Franku (na lěwo) wopyta. (Associated-Press, M.)

Olympiski dobyczeř Stück so woženik.

Na stawnišćiwje w Königswusterhausenje pola Barlina bu olympiski dobyczeř w mjetanju sе schipom, Gerhard Stück, z knježnu Annettu Thornbikeż swěrowany. (Scherl Bilderdienst, M.)

Für die Nächte vom 17. zum 18. und vom 18. zum 19. April 1937 wird die **Polizeistunde aufgehoben.**

Bautzen, 15. 4. 1937. **Der Oberbürgermeister.**

Städtische Freibank Bautzen.

Diese Woche findet **kein** Fleischverkauf statt.

Die Freibankverwaltung.

Radio

Pjatk 16. haprleje so žłyschi:

Königswusterhausen: 6 jwony, tanczele. 6,30 rańschi konzert (z Königsberga), mjes nim 7 powěsczе. 10 sa schule. 10,30 němšti sportiši wjednik rěczi k němskej młodźinje. 11,40 sa bura. 12 pschipoldnischi konzert (z Hamburga). 12,55 cžaßowe namjo. 13 słožopischcza. 13,15 pschipoldnischi konzert (z Hamburga). 13,45 powěsczе. 14 wschelaka hudźba. 15,15 spěwanje dźěći. 16 popoldnischi konzert. 18 Hitlerika młodźina spěwa. 19 k žwjatokej. 20 powěsczе. 20,10 walczíki a pschespola (z Mnichowa). 22 powěsczе, sport. 22,20 wo cžim w Amerizy rěcza. 22,30 nózna hudźba.

Lipsk: 5,50 sa bura. 6,30 rańschi konzert (z Königsberga), mjes nim 7 powěsczе. 10 sa schule. 10,30 a 11,30 wo wjedrje. 11,45 sa bura. 12 hudźba sa pschestawku w dźele. 13 powěsczе. 13,15 tanczele. 14 powěsczе. 14,15 tanczele. 15 sa jonu. 16 konzert. 18 konzert (z Drježdżan). 19,45 wo němskej wuplodźerskej bitwje. 20 powěsczе. 20,10 wjeselý wjchěbny dźeń. 22 powěsczе, sport. 22,30 mała nózna hudźba.

Barlin: 20,10 wjeselohra „Mina z Barnhelm". — **Königsberg:** 20,10 žwjatok po kózdeho waschnju. — **Hamburg:** 20,10 balada „Spěw hwězdow". — **Köln:** 20,10 wołazy — towarschcho. — **Frankfurt:** 20,10 Schumannowy konzert. — **Wín:** 10,25 konzert po pschecjach. — **Warschawa:** 20,15 symfoniski konzert. — **Praha:** 20,25 konzert z Pilsna.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

"Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smolerj; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježki. Za reklamowy millimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 88 — Budyšin — Pjatk 16. haprleje 1937 — Bautzen — Lětnik 96

55. wojerski jubilej generala Ludendorffa

General infanterije Erich Ludendorff je wjezera 55. lětny dźeń swojeho zastupa do wójska wotmyslił. Němski wójnski minister generalny półny marschall J. Blomberg je jemu w Tutzingu na cyploršce pschecza wjednika a němskeho kanzlera kaž tež swobodnischcza němskeje wojerskeje mozy wupraji.

Němskeho wójnskeho ministra pschewodźachu wyschischi roskazowar wójska generalny wyschi zwobudny knjes J. Fritsch, wyschischi roskazowar wójnskeho namórnistwa generalny admiral dr. h. c. Raeder, general lětarjow Kaupisch jako zastupjeř wyschischeho roskazowarja lětarskeje brónje generalneho wyschka Göringa.

Němski wójniski minister na wusnam dnja se žłedowazej narěcju spominasche:

„Jako zastupjerjo němskeje wojerskeje mozy stupimy psched Waschu ekzellenzu, so bychmy Wam žiwoje najwutrobnische zbožopschecza wuprajili k 55. nawrótej dnja Waschcho zastupa do wójska. Ja žym zdobom porucženy wjednika a němskeho kanzlera, kiž Wam žiwoje najcyplischе pschecza wupraja.

Tutón dźeń psched 55 lětami běsche niz jenož za Waschu ekzellenzu, ale za němske wojerstwo a němski lud połny wusnama. Tehdy do brónjoweho rjada młodźenz zastupi, J. kotrehož bu pschi stajnym rozcženju wusnama offizjer generalneho staba a kommander, wulki wojak a wojowar. Swětowa wójna běsche wójnski podawk hodnischi rosmerow, kotrejež wusnam a wulkutkowanje hischcze njeje pschewidźeli. Někto psched wschěmi wjednikami, pola pschecžela a njepschecžela źiwerźi žo Waschе mózno-rjekowske wojerstwo, Waschе dźěławe połne wjednistwo w błyschczatym žiwetle.

Kak daloko je wot tuteho žiwjenskeho koła rossuda a skutka žiwet pišanego žłowa a pišmowstwa zdalenу! Kak płatane žu tu husto pschiczinу, kiž k pohudźowanju, kritiki, schiwemu pschedstajenju wjedu. My wojazy žiwetowe wójny lepje wěmy hač žłedźerstwo, kiž žo husto myli, kak jara běsche general Ludendorff hibak a nawjednik, wulki samolwity, skrótka połny wjednik.

We Waschim dołhim žiwjenju, Waschа ekzellenza, je było prózneje chwile a njeje bylo žaneje žłakobcze. Móz a wulke widźenje Waš k temu wothmanja. Njech žu Wam hischcze mnohe lěta połneho skutkowanja spožčene!"

*

Na zbožopschejazu narěcž němskeho wójnskeho ministra generalneho połneho marschalka Blomberga general Ludendorff wotmolwi:

„Džakuju žo Wam, knježe němski wójniski ministo a wyschischi roskazowario wojerskeje mozy, a Wam, moji knjeza wyschischi roskazowarjo wójska, namórnistwa a wojerskeho lětarstwa, so žo dalokeho leczenja njesłcze bojeli, so byschcze mi pschecza wojerskeje mozy k dźensnischemu dnjej wuprasili. Džakuju žo Wam za pschecza a džakuju žo Wam, knježe generalny połny marschallo, za cyzołe słowa, do kotrychž sce pschecza sdrazili. Prajeze tež wojerskej mozy mój džak. Zdobom Waš proschu, so byschcze mój spravowny džak wjednikej a němskemu kanzlerej za jeho pschecza wuprajili.

W žiwojim dołhim wojerskim žiwjenju do žiwetoweje wójny a hakle prawje w žiwetowej wójnje běch je wschěmi dźělemi wojerskeje mozy, kotrymuž tež Wy tehdy pschiłuschełschcze, najwuže swjasany. Sa mnje je dźensa wěz wutroby, so najpredy J. džakownoscu na staru němsku wojersku mózy spominam, kotraž je w žiwetowej wójnje w rjekowskim běhženju pschecziwo njeznjerne namozy němski lud psched rosmjecženjom kiž bchu žebi za njón wotmyślili, mjesy Němsku zchkitala. Wusnam a wulkutkowanje tuteho wulkeho podawka wopraudźe hischcze njejsće pschewidźeli. Smužicži pschecžiwniy nasche dokonjenja połnje pohódnoscženja Nam pschinjeżechu wotucženje ludowskeje a rožowoje wole k žiwenju. Wone žu je zakładom Waschеho skutkowanja a skutkowanja mnohеje wojerskeje mozy.

Położenje, w kotrymž žmy nětkole žiwi; žo we wschelakim nastupanju cžažej psched žwětowej wójnu runa. Hdyž budźiske tehdy moje prózowanje, naschu wojersku mózy wudospołnicz a powschitkownu słužbnu winowatosć pschewjesć, wuspječi někto, budźiske knjeżerstwo dowidźało, schto žebi hodźina zada, budźiske lud pschecžiwo knoczenjskemu dźěła nadstatnych mozow, kiž žo tehdy hischcze njesłpórachu, sjednoczeny wostał, potom žo njeby poradźiło, staty, ludy a wójska pschecžiwo nam złacz.

Dźensa je Němska dla wótreho wócžka wjednika a němskeho kanzlera, kotremuž žo wschitzy Němzy njemóža sa to dodźakowacz, a dla Waschеho skutkowazeho dźěła sažo woborna a sažnje wě, so może jenož woborny, na totalnu wójnu pschihotowany, sjednoczeny němski lud napschecžo schczuwanju dźensa spósnatych nadstatnych mozow być z rukowarjom měra w Europie. Wy macze tak w mnohim nastupanju lóžo hacž za tehdy, na druhej stronje macze w mnohim też cžežo. Waschе dokonjenja, J. małeho žyzlu wojerskeje mózy wutworicz, žu jenicžzy wulke. Pschеju Wam žiwoho k temu, schtož sce dozpěli, a žobom wschěm, kotrychž sce k žobudźeru na natwarje wojerskeje mozy powołał. Moje najcyplischе pschecza pschewodźeja dale Waschu a Waschich pomoznikow skutkowanje, pschewodźeja młodu wojerski mózy a jenotliwych kameradow w jich khutrym prózowanju, so bychu byli wschitkim nadwkam frosczeni.

W starosczinym wobkedźowanju ma pak žo spósnacz, so nadstatne mozy a jich pomozniczy we wschěch ludach a też w naschim ludźe wjza, kaž nětkhy do žiwetowеje wójny a w njej, so bychu ludzej sjednoczeństwo, wojerskej mozy w ludu sepjeru a J. tym mózy k dopjelnjenju jeje cjeżkich nadawkow a skónczнje ludej žedma žłudženu ludowsku a rožowu wolu k žiwenju a możnosć žiwenja wsake. Postarajeże žo, so sady tež duschownje žiwneje wojerskeje mozy lud čteji, kiž nadstatne mozy sažnje spósnawa, je duschownje žywy, žebi žwoje ludowskeje zamowinosce wědomy a pschesjedny. Knjes generalny połny marschallo, Wy rěczejschcze wo mnohim skutkowanju; wono dźěsche, wěrcze mi, k lepschemu stata, luda a wojerskeje mozy!"

*

Popołdnju je žo generalny połny marschall J. Blomberg se žwojim pschewodom sažo do Barlina wróčził.

Kontrolny plan póndźelu do mocy stupi

Podwubjerk neutralnosteho wudjerka w Londonje je w žwojim schtwórtkowanym pożedźenju wobjamknył, so ma kontrolny plan za schpanische mjezy póndźelu 19. haprleje po połnozy do mozy stupicz.

Kaž žo hamtisy powě, je žo pschedžyda w krótkim wosjewenju na wolu žobustawow k žobudźeru wobrocził. Na tutón appell italski zastupjeř wotmolwi, so je swólniwy, prašenje wróczenja dobrowólnikow se Schpanielske sažo rospominacz, hdyž zastupjerjo druhich statow pschedžydže w podobnym smyśle wotmolwja. W tym žamym smyśle zastupjeř Ssowjetskeje unije wotmolwi, so njezada, so podwubjerk namjety rospomina, kiž je na połnym pożedźenju wudjerka 24. měrza pschedpokłožił.

Derčzachu žo, so žo techniski wuradźowazy podwubjerk pomjenuje, so by plan za wróczenje wschěch tych wobzobow se Schpanielske pschihotował, kotrejž žo njepožrędnje abo pożrędnje na nětczischim konflikcze w Schpanielsej wobdźelcza a nejjbu schpanielske narodnoscze abo žu je žebi hakle po 18. juliju 1936 dobyli. Techniski podwubjerk dyrbi też plan wudźełacz, J. kotrymž by žo dohladowało, hacž žo wróczenje dobrowólnikow prawoje pschewjedje.

Italski zastupjeř naczišny, so bychu žo namjety wudźełace, J. kotrymiž ma žo zacjehnjenje do Schpanielske wozobam njeschpanielske narodnoscze zapowědźicz, wot kotryž może žo wočakowacz, so je žwojej dźeławosczu nětczischi schpanischi konflikt podlešcha abo pschinjewótja.

Konferenca w Montreuxu

W pożedźenju kapitulazischeje konferency schtwórtk dopołdnja je žo wobjamko, so ma žo egiptowski namjet srěczenja w prěnim cžitanju po jenotliwych stawach pschewjesć. Pola 1. stawa, kiž zastupi dospołneho wótstronjenja kapitulazijow wupraja, žo J. franzowskeje a belgiskeje strony wobmyślenja wuprajichu.

Hdyž běchu žo druhe delegazije w smyśle žwojeho wutornischeho wosjewenja wuprajile, pschedžyda wunoschi rosmołwy tak sjednoczi, so je žo zastupa 1. stawa w prěnim cžitanju w konferency jenohłósnje pschijał. Egiptowszy zastupjerjo žu J. tym wunoschkom jara spokojom.

Rozmołwa dla Španiskeje w Jendźelskim delnim sejmje

W jendźelskim delnim žejmje žo zapósłanzy žrjedu wo namjecze njedowěry rosmołwjachu, kotryž běsche dźełacžerska strona pschecziwo knježerstwu podała. W namjecze žo knježerstwo dla žwojeho zadźerženja w prašenju dla schkitanja jendźelskich wikowanskich łódźow psched Bilbaom naswari. Sa dźełacžersku opposiziju jako prěni major Attlee rěczeše a knježerstwu porokowaše, so jendźelske łódże w schpanischich wodach dosć njeschkita. S jeho žłowom běsche pschikhilnosć k schpanischim cžerwjenym spósnacz.

Snutskowny minister sir John Simon zadźerženje knježerstwa zakitowasche. Najprjedy žo pralschesche, hacž opposijija zažadu neutralnosce hischcze pschipósnawa abo nic. Jendźelske knježerstwo pak žo w pschesjenosci J. franzowskim knježerstwom tuteje zažady dźerži. Na Attleeowe pschilpomnjenje Simon wotmolwi, so jendźelske knježerstwo ženje njeje blokadu jako zakonisku pschipóznało. Pschi swojich rosžudach je žo jendźelske knježerstwo na rosprawy jendźelskich kommandantow w połnoznoschpanischich wodach zakazowało. Jich wosjewenja zakluža, žebi wjetsche wobkedźowanje hacž wosjewenja bastowskeho knježerstwa, na kotrež je žo Attlee poczahował.

Pschi tutych jeho roskožowanjach opposizija snutskowneho ministra trajnje pschetorhowasche. Sir John Simon pokračowasche, so je admiralita knježerstwu rosprawjała, so je zyke morjo psched Bilbaom bjes dwěla J. minami pożadźane.

W pożledních hodźinach je knježerstwo generalej Frankej nowe wosjewenje pósłało, so jendźelske knježerstwo schpanischimaj stronomaj prawo wsedženja wójny njeschkiżpěwa a, też njedowoli, so žo jendźelske łódże na morju wobcžežuja.

Namjet njedowěry jendźelskeje dźełacžerskeje strony so wotpokazał

W žrjedowskej rosmołwje w jendźelskim delnim žejmje je žo namjet njedowěry, kiž běsche dźełacžerska strona pschecziwo knježerstwu dla jeho stejischcza w nastupanju schkita jendźelskich wikowanskich łódźow w schpanischich wodach zapodata, J. 345 hłosami pschecziwo 130 hłosam wotpokazał.

Pschi rosmołwje konservatiwnaj zapósłanzaj Cazalet a Sandys zadalchtaj, so by Jendźelska stronomaj schpanischeje wójny pschecziwo wójnu prawo wóinuwjedźanych mozow pschihapka. Sa knježerstwo zwonkowny minister Eden wotmolwi, so może žo tuto prawo pak wobemaj stronomaj pak žanej pschijapcz. Schtož warnowanje jendźelskich łódźow psched Bilbaom nastupa, Eden rjekny, so łódźniży knježerstwowemu sadźerženju pschihłožuja a njesteja na stronje opposizije.

Potom zwonkowny minister pschihpowědźi, so ma žo neutralnosiny wudjerk na žwojim blížschim pożedženju J. planom saběracz, kiž wróczenje dobrowólnikow se Schpanielske nastupa.

33 000 muži přeciwo Ipiskemu fakirej

S pschihotowani jendźelskeje khłostanskeje ekpedizije pschecziwo Ipiskemu fakirej a spiaham, kiž žu J. nim zwjasane, pschi dołhowjeczornych miesach Indiskeje žo pokracuje. Kaž žo J. najnowischich rosprawow J. Noweho Delhia zhoni, je ekpedizija pschecziwo sbožkarjam 33 000 muži žyła. Dwě eskadre lětadłow stej žo jej pschidałej. Generalny major Burah zyke postupowanje pschecziwo sbožkarjam nawjeduje. Wón ma žwój hłowny kwartěr w Miraliu.

Blisko Patny w Beharu žu žrjedu rano hindojo a muhamedanojo krwawe je do žo zrazyli.

Kommunistojo nadpadžechu jendželskich fašistow

W městowym dźelu White Chapelu w rańšim kónzu Londona žriedu wjeczor cyrjóda kommunistow někotrych jendželskich fašistow nadpadže. To dowjedže ke kwaŕwnym pukam, pichi kotrychž so někotre wobydlerjo swoje wobydlenja saraćichu a ś hornich posthodow ś bowami wodu dele lijachu, so bychu pkomjenja shaścheli. Wodkhad na drózy khwilu popischesta. Polizija dyrbjesche dróhi wuprózdnicź a porjad wobnowicź. Schčcź kommunistow žu sa'eli.

Nowy plan k rozdźělenju Palestiny

Jidža kaž Arabojo žu plan wo rozdźělenju Palestiny do židowskeho a arabiskeho dźela, kaž bésche žo w Londonskich nowinach pikało, wótrje wotpokasali. Někto je žo w Londonskich nowinach nowy namjet na rozšrjanje tuteho prascheńja wojjewik. Tutón namjet je wosebje pola jenoje wobjazeje arabiskeje strony wjazy świnliwosće namakał.

Na satoźku tuteho plana ma žo Palestina do někotrych wjeśćich provinzow dźělicź, dyrbi pak swonkowne zuk wostaćí. Kóžda tutych provinzow śmjé swoje žamkne sa'adnistwo a śmé tež wo pschizahowanju a sakydlowanju žamostatnje wobsamkowacź. W arabiskich kaž tež w židowskich provinzach maju tam žydlaze mjeńšchiny w provinzialnym sa'adnistwje bjez sastupjene. Nješe wusamknjene, so žo Transjordanska do tuteho nowonarodowanja sćehnje.

„Kéžor Ota z němskej kéžorskej krónu"

Schtyrjski krajny nawjednik wótczinskeje frontы dr. Gorbacht je žebi žriedu wjeczor w legitimistiskej shromadźizne zyle spodźiwne wuprajenja dowolił. Wón praji, so dźenšnjischi cźaš kulturnych doreczenjow, sréczenjow, hospodarskich wuczinjenjow atd. wjele straschnischi hacź cźaš wotewrjeneho wojowanja nazionalneje oppositije. Awstriski lud žo někotre wot deleka horje pschejo bóle ś nazionalsozialistiskimi myślemi pscheliża. Je pjerca njesnjesne, so žo wschitke tobakowe pschedawarnje ś němskimi nownami a cźakopisami pscheplawjeja.

Pornjo temu pak je pjerca kommunismus wjele wjetschischi. Wjelo drje žo w kasarnach, fabrikach atd. wjele schczuwajcych kommunistiskich nowin namaka. Tola pak žo, kak dr. Gorbacht mèni, strach bolschewizma pschehnawa. Skónczinje dr. Gorbacht pathetiśy rjekny: „Nasch samér réka kéžor Ota ś němskej kéžorskej krónu na žywoj hlowje ś lépschemu zwitrishelo luda a nascheje cźeljcze."

Tele žłowa krajneho nawjednika wótczinskeje frontы wosnamjenjeja najwyschischi skhodźeńk njepschecźelśiwa pschecźiwo Němskej a nazionalsozialismej. S nim žo sjawnje se sréczenjom ś 11. julija sabstaża dźela, hacźrunjej je žo awstriski swjatkowy kanzler dr. Schuschnigg hakle njedawno k tutemu sréczenju wusnał. Sómèmy wschitki bycź, schto Winske hamtske městnoscze k taikemu sajédojcźenju studnjow praja.

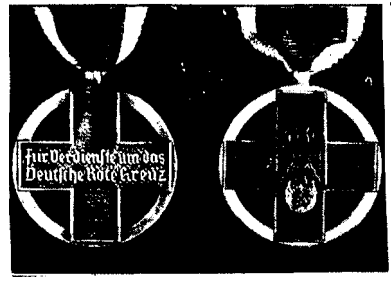

Medalja němskeho Cźerwjeneho kschiża.
Jako najnjižschi skhodźeńk cźestneho znamjenja němskeho Cźerwjeneho kschiża je prestdent němskeho Cźerwjeneho kschiża NSKK wyschschi skupinowy wjednik wójwoda Koburgski ś wjednikowym spoknomóžnjenjom medalju na němskeho Cźerwjeneho kschiża sawjedł. Tu widźimy prędnju stronu medalje, kotraž žo na cźerwjenym banćiku ś bélej kromu nošy. (Scherl Bilderdienst, M.)

Službny plan Hitlerskeje młodźiny přidže

Na sjedźe wjednikow krajiny Ssrsjedźneho Lobja w Magdeburgu je stabowy wjednik Lauterbacher prěni króć wojjewik, so němske wjednistwo młodźiny sa króttki cźaš powšitkowny službny a dźełowy plan sa žylu Hitlersku młodźinu wuda. Tutón dźełowy plan ma žo jako wobłukowy službny plan rosumiś a sobom starschim dopo'asy a wjednikam Hitlerskeje młodźiny a Hitlerskim hótzam pschehlad dawa wo žadanjach dźela we Hitlerskej młodźinje.

Radio

Sobotu, 17. haprleje žo žłyški:

Königswusterhausen: 6 swony, tacźele. 6.30 rańschi konzert (ś Barlina), mjes nim 7 powésće. 10 sa schule. 11,40 sa bura. 12 pschipoldnischi konzert (ś Königsberga), w pschestawanju 12,55 cźakowe znamjo a 13 sbožopischecźa. 13,45 powésće. 14 wschelaka hudźba. 15.30 hospodarski tydźenski pschehlad. 16 wjeselé zbožnische popoldnjo. 18 tacźele. 18,40 sport tydźenja. 19 k žwjatokej. 20 powésće. 20,10 pišanej hodźinje ś Khocźebusa. 22 powésće, sport, wothłóž ś Němskeje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipsk: 5,50 sa bura. 6,30 rańschi konzert (ś Barlina), mjes nim 7 powésće. 9,30 sa žonu. 10 sa schule. 10,30 a 11,30 wo wjedrje. 11,45 sa bura. 12 pschipoldnischi konzert (ś Wrótzkawia), w pschestawanju 13 a 14 powésće. 14,15 tacźele. 16 wjeselý programm sa starych a młodych (ś Barlina). 18,15 wieselý žwjatok. 19 tacźele. 19,50 na pschedwieczoru němskich mischtrstwow w marschérowanju ś wacźokami. 20 tragedija „Elektra". 22 powésće, sport. 22,20 nózna hudźba (ś Mnichowa).

Barlin: 20,10 naktne khłoży. — **Königsberg:** 21.10 koritowjeńska hudźba. — **Hamburg:** 20.10 operetta „Mjelelubowana". — **Wrótzkaw:** 20,10 rejwańska hudźba.

Hdże budże njedźelu něšto widźeć?

Sstowažka pschihladowarjam 4. němskeho mischtrstwa w marschérowanju ś wacźokami 18. haprleje w Budyšinje.

Marschérowański pucź 4. němskich mischtrstwow w marschérowanju ś wacźokami 1937 18. haprleje w Budyšinje a jich pódlanskich wubédźowanjow (SA, SS, NSKK, polizija a němska dźélowa słužba, wojerska móz a SS-pschihotowe wotdźelenje) je sa 35 kilometrow a sa 25 kilometrow nimale jenaki. K wschém wubédźowanjam startuje žo na Žitnych wikach w Budyšinje (na kónzu Kamjentneje haży, pod Bohatymi wrotami).

Dźél marschérowańskeho pucźa leži w městcze. Po wjach marschéruja wschitcy wobdźělnicy po Nowomésćanskej dróhy pisches Hnaschezy, Bjerwałd, Hornju Hórku, Sahoŕ, Budestezy do Budyšchina. Hižo wotthady wot 7,45 hacź do 8,30 hodźin a w 13 hodźinach dołha na startownischcźu w Budyšchin'e za pschihladowarjow wožebje wobhladanja hódne, dokelž wulke marschérowaze bleki, dojcźa 1218 muži, marich nastupja a žo hižo hnydom na Budyšcich dróhach prénje „stejišchcźowe wojowanja" wuhódnja.

Marschérowański pucź po kraju mjes Budyšchinom a Mnischonskej horu je je žywotnimi mnohimi postupowanjemi, spadowanjemi, sawinjenjemi a wjami wurjadnje wotmén'azy. Wón po prawom wschudźe krute a jimaze wojowanja pschin'eše. Pschihladowarjo maju škadnosć, po pódlanskich dróhach k marschérowańskej dróhy na mnohich městnach bóncź.

Kóžda krajna charta wo tom powuczi. Wésće pucźowe dźéle psched Sahorjom a za Sahorjom a 7 kilometrow dołhi skónczazy pucź ś Budestez do Budyšchina lubja wožebje roshorjaze marschérowańske dokonjenja a wojowanja wo městna. Wésło budže kónz, kiž je sa 25kilometrowe marschérowanja na Žitnych wikach, sa němske a sasske mischtrstwa pak na „Mlynkez łuzy", městno wulzy sajimawych skónczazych wojowanjow.

25kilometrowe marschérowanja powjedu pisched skónczenjom hischcze po wschelakich Budyšcich dróhach, němske mischtrske marschérowanje ś wacźokami (35 kilomtr.) pak žo wobrzedź 100 metrowskeho béhanischcza na Mlynkez luzy skónca.

W městcze a wonka pschi marschérowańskim pucźu potajkim łóžby dosć wohlada. Kóždy, kiž ma pschihódne žamoróždźada, móže žo na wschelake městna marschérowańskeho pucźa podacź a jene a te žame marschérowańske wotdźelen'a wjacy króć wobhladowacź.

Budyšchin a Hornja Łužica 18. haprleje wulke žyły marschérowazych a pschihladowarjow woczakujetaj. Pschitomnych budže pisches 1200 marschérowazych, 2000 SA-muži ź sawjeranju a mjeńšerne cźrjódy pschihladowarjow (kotrymž žu žo hižo pschitynjeńske plakety pschedawale). Wschitcy budža wutrobnje witani. Městno Budyšchin a wžy pschi marschérowańskim pucźu budža žywjedeńcźy wupyschene, so by ko wulkemu pschedewšaczu prawje rjany wobluk spožcźił.

Na dołhim mosće

5] (Pokračowanje.)

Dokelž bé jej wobkedžowanje tejele myšle pschecźiwne, cźinjeschе Jónak, kiž ju jara néžnje lubowaschе, tak, kaž by rjekł, so to njepytnje, mjes tym so bé tola teho dla jara polny starosćow, a žebi myšlescheе, so žu to spocźatki dukhowneje khorosće. Toho dyrbjesche žo bojecź, dokelž bidźeńce bjes winy mnohe městna, wézy atd. Tak bé jej na pschikład dołhi móst wopraudże pschecźiwny, haj hiło jeho pomjenowanje bé jej tak wohidne, so žo jeje barba pschemèneschе a so mózeschе žo lédma wobknjezicź. Nékole, dokelž bé Elśa tola dyrbiała rjez, hdże bé bomba k semi padła, njemózeschе ńchikmjene potłóczicź. Pětkoricźi, kaž tež wschém druhim žónkam a ś dźéla tež muzźikim žłužobnym bé nékole jašne, cźeho dla bé jeje tak pschecźiwne jene ś nairjeńschich méśinow Gdańska, mjenujcy drjewjanty brjóh Motlawy. Jej bé žo wo njeshožu dźało, kotrejž jej tam se žhubjenjom jeje lubuschka hrosćeche. Khdyž bé tutu nékole ś Bożej pomoju wotwobroczene, žhubi žo wésće bjeshdźakne, ł wéstym pschekwabjenjom žhudźene pschecźiwnjene pschecźiwo dołhemu mostej. Pschiwérivni béchu bjes mała napłóscheni pheđ žywjej knjenju, kotraž mózeschе potaźkim wjazy hacź khléb jéścź. Nimo teho bé pschi rosbudźenju sabyła žłužobnizu nahwarieć, so bé bźecźo na dołhi móst wjedła. Duž žo tej njerukowa, kak njerodna bé pétońcźa bya, so bé ś Hanku cźaścźišcho na brjohu pobyła.

W pišarni kaž tež k domjazemu pożłužowanju njebé nétkole wjazy tšło ludźi kaž hewak. Někotři béchu wumrěli, druhi wupuscźowali, khdyž bé hischcze mózno, wobkehnjene město wopuschcźicź. Shitkni béchu, njedźiwajcy na stare swuczenje, horje bźecźi, so pschezwédcźicź, hacź je domizoja bjezwjecźna wopraudże zyle njesranjena.

Někto pózła pschekupz pišarja na dołhi móst, a druhi spósnachu to sa pokiw, so dyrbia žo wotžalicź, so žaźo podacź na žwoje dźélo. Prjedy njebéchu ł rosbudźenjom hóła pyli, nétkole pak mènjachu, so bé žo je ś tšiśtnikim wotmyślenjom nuts pschiwocźiť. Jeho napłóscheny napohlad, jeho błédosć a dyrktanie wobkrucźachu wšło tuto mènjenje.

Wecźinje hladaschе Hanka pisches skobowe wobłożenje dele. „To bźé je šadowy hółz, kotryž stajnje pschi starej wikowarjy na dołhim mosće žyda!" wona žiwje rjekny. „A djenža —". — „Cźeho dla dha žebi hnydom myšlicźe, so je kradnył?" — Pschekinje bé teź žam dóšchol: „Wón chžyschе wo jakmožnu pozhonju, a djenža niedyrbi nichtó khudy niewobdarjeny wot naschich durjow wotenicź." Wón położi djéšcźu ruku na kudeźrjawu hlowu a wobroczi žo po žwojej žonje, kiž bé teź ja nim pschijschła. Sewak njewopuschcźi žen'e žadyn prošcheŕ b'es dara próh bohateho muža, a teź jeho mandźelska pokakmaschе husto na pschekwabjaze, haj, pschecźinjaze waschnje darnivosć. Ale w tymle žurowym cźażu, w kotrymž prošcherjo ś cźjódami po dróhy cźahachu, dyrbjesche rosom cźasto wobžwědcźenemu žmilnemu smyślenju dohladowaŕ bycź — rosom, kiž zyle wésće wukladowasche, so by tón, kotryž chžył kóždemu wo pomoz proschazemu dawacź, bórzy nam nicźo wjazy njemèł.

Knjeni Jónakowa njedźiwaschе na to. Wopjetowaschе jenož, ł buchom kaž njepschitomna, wuras mólcźeże: „Na dołhim mosće!" — „Ja njejžym proschеŕ a hišće nejsym paduch!" rjekny hółz, a wón saby na žwoju žłabosć pschi tajkim wohaibjazym wobwinowanju. — A to bé teź tak zyle hinaschе, dyžli to myto, kotrejž bé žebi sa wumoženje holcźki ł blišcheje straschnеje bomby wuńonił, tak so najprjedy ani njewédźeschе, schto wotmolwicź, kak žo fadźerjecź. „Ja rékam Jan Palcźił", wón pschišitaji, kaž by ł tym wschitko prajene bylo. Wésło wschak bécźu jeho prjedy, khdyž žo hischcze ve schuli wucźeschе, sa najlépscheho schulerja wobadneje schule méli, a chžyschе-li schtó wo jeho sadźerjenju schto wédźecź, trjebasche žo jeno na jeho rektora wobroczicź.

Ale jeho mjeno njeměješche teho wuspěcha, kotryž chžyschе dozpěcź.

„Palcźił!" wospjetowaschе knjes donu, nanajmjenjschi-jomnischo pschekwapjeny. Jeho wócźko hladaschе na hółza zyle njedowěrinje; bésche tak, jako by žebi myšlił, so je žebi wón hižo mjeśecźo néschto nuts tyknył. — „A djenža je mje tak jara žobu torhnył, so žmój wobaj padnyłoj!" powédaschе Hanka, kusk žo pschetorhnywschi, dale, na pot žo jamolwe'ejo, na pot wobšlórkowjo. „Haj, wopraudże, nanko, to je tón žamy hółz. Ale, luba macźi, ty teho dla njetrjebasch na njeho hnéwna byeź; wón dźé je ty bóle štorcźił dyźli ja — hladaj jeho, je zyle krwawy!" — Wona žo ł wustrélenjom wotmołcźa. Macź bé tež hižo krej pytnyła. Hacź bé jin nétkole myšlicźka na strach, kotremuž bé jeje dźécźo runje wucźeklo, pschemohła, abo něschto druhe — wschitkżo žebi tak myšlachu, dokelž nichtó nicźo wo žanej druhej pschicźinje njewédźeschе — khablajo žo pschimaische wobłożen'a, žwjese so potom, ł waha stonało, do kolenow. Niebudźischce-li jeje muž ju dźerżał, wona budźischе po sthodźe padła. Polni strachа a staroscze khwatachu wschitcy jej na pomoz a po lékarja.

Wo Jana Palcźika žo ja tón cźaš nichtó njestaraschе. Wón teź niedocźaka, doniž njebychu ja n'eho khwile méli, khwataizy wopuschcźi dom. Niz tak špěchnje, pschetož jemu žo hłowa wjercźeschе, a nimo teho leżachu jemu wschelake wézy na myšli a cźivilowachu jeho, poda žo domoj k wowzy. Prjedy pak dóńdże hischcze wokoło, na dołhi móst, ja žwojimi jabłukami hladacź. Kak žo wuštrója, khdyž wo žwojej budże nicźo njeraumaka, jeje dešći, žerdże a korby béchu do wody sinjetane abo tak rostšichkowane, so njebohdajcźu žo wjazy wuštrélcźicź ł rospadankow druhich budow abo ł kruchow drjewa, kotrejž bé rosbuchnjenje ł mosta wutorhło. Se žadu tam nicźo njebéšche; schtož njebé do Motlawy špadło, béchu drje žebi wcźipni pschihćkżani pschišiwosili — wjeselí nad tajkej namakanku, na cźož žebi nichtó jako žwóšitwo prawa njeczinjeschе. Wschelake twory mnohich tamnischich budow béchu jakostnje smjetane ł kwalkemu wobžarowanju jich wobhladerjow. Pschi wubéranju, k cźemuž žo hnydom po prénim wustrélenju podachu, nasta wjazy hacź jena žwada, tola hodźeschе žo napoślednji kóždeho wobhladerjstwo wuštrélcźicź, njech bé teź hórje wobjezhódźene. Na to cźakachu khwilu, hacź tež druhe kule žem pózźane njebychu byle abo hacź pschipadnje žem pschilécźane njebychu. Khdyž žo to njesta, porźachu schtoh wuporjedźowacź abo twarjachu nowe budy. Tež dźéry pschpytachu, kotrejž béchu do hrjadow drjerjanеho brjoha wutorhłane. Wobkhad wschak tu njebé wjazy tak žiwy, kaž nébdy, khdyž žem wob léto tyšacy łódžom pschijéždżowachu. Ale mnohe woje, kotrychž Franzowzojo trjebachu, jéždżachu nétkole žwjetscha tudy. (Pokracź. sćehnje.)

Měšćanske toški
za nakupowanja a pučowanja
T. Albert w Budyšinje, Lawske hrjebje 10

Ze Serbow

W Budyšchinje 16. haprleje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Tam hdźež do wočow će khwala,
Měj so bożedlaće z dala.

† Radyserb.

— Wo wjedrje. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 734, hygrometer 0 a najwyschscha dnjowa temperatura 12 stop. cźopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer minus 1 a najnišscha nózna temperatura 9 stop. cźopłoty. Nižina ſ dešchcźemi je žo k dołhemu ranju ispschnyła. Po niej mamy w tu khwilu trochu spodobnische wjedro. Tuto pak njebudże dołho tracź. S Atlantiskeho morja žo hižo sašo nowa nižina bliži a nam jutsje snowa mazłane wjedro pschinjeże. S tutej nižinu žo trochu khłódnischi mórski powětr k nam pschipkawi, kiž žo po dešchcźach wustukuje. — Jutsje žobotu ſtónczko 5,03 hodź. ſchadźa a žo 6,58 hodź. khowa. Mežacź ſkhadźa jutsje dopołdnja 10,09 hodź. a khowa žo na ranje 1,14 hodź. Jutsje ſteji mežacź w prěnim bērtkiku. Pschedźenak nam rjane wjedro lubi.

— Wuhlady na wjedro ſa jutsischu žobotu: Swopródku dešchcźowate, posdźischo žo k rjanemu wjedru hotuje.

*

— Budyske ſpěschnikowe wosy ſa Schwedsku. W Budyschej waggonowazy, hdźež žo nětko schtyrjiwóſkate wožowe wosy ſa schwedsku ſhotowjeja, ma žo w najbliščim cźasu ſ dźěkom schtyrjiwóſkatych ſpěschnikowych wosow ſa dwě dalschej schwedskej towarſtwje sapocźeć. Swieżelaze je, so je tudyscha waggonowka nimo nadawkowu ſ Bałkana, nětko też tajke ſe ſkandinawiskich krajow dostała.

— Dalsche bohate namakanki pola Ratarjez. Wuhrjebanje we ſtatnej autowej dróhy pola Ratarjez žo dale wjedze. Dotalne pohrjebnischcźo je nēhdże 300 kóżnych metrow doulke. Wuhrjebanja budża hischcże nēhdże 14 dnjow trać. Dotal je žo namakało 1 Willendorfiki row, 14 rowow ſ horbikatymi popjelnizami a 2 ſmužkowej keramiskej namakanzy. Willendorfiki row běsche na južnym dźělu, rowy horbikatych popjelnizow na wjerschku a ſmužkate keramiske namakanki na rańschim dźělu Schkowronczeje hory. Jedna žo tu potafikm wo ſyblischcźo ſ Kamjenitneho cźaża hacź do ſażneho żeleſneho cźaża. Dalschi row, kotryż do cźaża cźahanja ludow ſaha, ma žo hischcże pschepytacź. Na južnym dźělu namakachu žo też nēhdże 2 metraj hłuboko wulke kuluchi żeleſneje rudy. Jedyn ſ nich je nēhdże 75 kg cźežki. Bjes dwěla žo tu jedna wo ſkład nēhduscheho kowarja.

— Shromadźizna ſjednoczenstwa rěsnikow. Sańdżenu wutoru měſeſche ſjednoczenſtwo rěsnikow Budyskeho wokrjeża w Keheleńni ſwoju jutronu ſchtwórcźołětnu shromadźiznu, kotraż běsche dżeje wopytana. Myſchiſchi miſchtr Emil Haubold poda łětnu rosprawu ſa łěto 1936/37. Sjednoczeństwo budże tak wuſchiſchchi miſchtr wuhběhny, każ hacź dotal, też w pschichodże wſchu móz ſaſtajeć, ſo bychu žo najlěpſche dokonjenja dozpěke a žo pschedewſate nadawki dopjelnike. Rěsnike zjemjeſko je jara na roſdźělenju a pschedźěłkanju tworow wobdźělene a ma tehodła wulke winowatoſcże dopjelnicź. W łońſchim lěcźe niebě niedoſtatka miaſa a tuka. Mſanja howjaſcheho ſkotu a ſwini běchu hacź do 90 proz. kontingentowane. Też žu ſo nowe płacźiſny ſa kolbaſy a miaſo poſtajiłe. Liſcźiny ſa wotebērjarjow a wupokaje žo ſawjedźechu, kotrež maju ſa pschipad niedoſtatka tuka a połcźa temu ſłużiſcź, ſo bychu žo wobſtatki ſprawnje roſdźělile.

— Sewērnu dźěkowy towarſch ſo poczeſcźi. Wczera rano w 7 hodźinach ſabrachu ſo pschi pilnym dźěle we fabrikſkich měſtnoſcźach hotowesce montaże firmy Aug. Nowaka ſwjatocźne ſmuki kērluſcha „Khwal toho Knieſa.“ S tym měſeſche žo ſwērny dźěłacźeſ wojnař Richard Hancź, kotryż 25 lět dołho pschedewſacźu ſłużeſche, poczeſeſcźiçź. Bonkowy wjednik Helmut Ramiſch jubilarej najwutrobniſche ſhożopschecźa w mjenje ſeho towarſchow wupraji. Też ſe ſtrony wjednistwa pschedewſacźa žo wutrobne pschecźa jubilarej wuprajichu.

— Jēſby pōſtſkich autobuſow njedźelu 18. haprleje, na dnju miſchtrſtow we wubdźěwanju ſ wačołkami. Dla ſawrjenja dróhow, na kotrychž žo marſchērowanje ſ wačołkami wotmēje, w měſcźe a wokolinje, ſapoczńu a ſkóncźa žo njedźelu wot 7 hacź do 16 hodźin wſchitke jēſby pōſtſkich autobuſow w Budyſchinje pſchi dwórniſchcźu. Saſtaſnischcźu pſchi pōſcźe a na Hitmych wikach žo w tutym cźaſu njewobſtaja. Pōſtſke autobuſy do Sakowja, Nowoſalaſa-Spremberga a Kumwalda a wrócźo w cźaſu wot 9,30 do 13 hodźin njeſe Budyſchinom a Budeſtezami-Hajnizami nimo teho hiſchcźe pſches Marcźina-Mutſchmannowu dróhu na Nowe Bobolzy a Wulke Dębſezy poſedu. Do Hornjeje Kiny, Běłſchcźej a Raſchowa wone w naſpomnjenym cźaſu njepſchijēdu. Pōſtſki autobuſ, kiž 11,15 hodźin ſe Sakowja, Pachterhofa, do Budyſchina jēdźi, ſo hiſchcźe ſ Rosnowdej na Bjedrušk, Wbohow a Filojzy do Budeſtez powjeſże. Delni dźēł Budeſtez ſo potafikm ſ tutej jēſbu njepožłuži.

— Konzert cźahajeże harmoniki w Kronje. Pschecźelam cźahajeże harmoniki poſtiçźi žo wczera w Kronje wubjerna khłóſchcźeńka. Hohnerſki orcheſter cźahaz. harmoniki Troſſingen pod wjednistwom miſchtra Hermanna Schittenhelma poſtiçźi wubrany programm. Pschi tym wobdźiwachmy techniſku dokonjanoſcź wšēch tutych wumēłzow cźahajeże harmoniki. Wošebje miſchtr Hermann Schittenhelm rojumi na ſwojim inſtrumencźe ſ taſkej wuſtojnoſcźu hrać, ſo je to wobdźiwanjahódne. Wošebje jeho khoralowe poſticźenja ſłuchačhu jaçźiſchcź, każ by wuſtojny organiſta na ſdalenych hyrſtach ſwoje wumēłſtwo poſtiçźał. Też operowe ſkładby na cźahajcych harmonikach w derjewobſtadźenym orcheſtru pschedinjeſene, wulke ſpodźiwanje namakachu. Cźahaza harmoniſka je wopraudźity ludowy inſtrument a ſchkoda, ſo je w poſledních łětdźeſatkach mies naſchim ludom tola trochu do ſabyçźa pſchiſchła. Bjes dwěla łu wſchitkim pēſtowarjo harmonikoweje hudźby wczera ſwoju radoſcź tutoho konzerta mēli.

Wonrawdźity ſłużownik hozpozy su

„Baldur“ ſtajnje palace kuchińske kachle

přetož nowe zalutnja jej kóždy dźeń zatepjenje. — Cyle bjez nučen e ke kupni rozjasniny Wam jich wulke lěpšiny!

żelezowy dwór **MIESSNER** dr. z wob. ruk.

S Porſchizh. (Njeſocźialny hoſpodarſki wjednik žo pokhoſtał.) Cźeſtny żud ſa ſakſki poruczniſki wokrjeż hoſpodarſkeho wjednika Eberharda Jäckela w Porſchizach ſaſtudźi. Dla hrubeho pſchestupjenja § 36 ſakonja na ſchkit nazionalneho dźěła jeho k porjadkowemu khłoſtanju we wyſokoſcźi 1000 hriwnow ſaſtudźichu. Jäckel bě dźěkowu móz ſwojich cźeladnych ſłowólnje ſnjewužił, njepoſtiçźejo nětkotrym ſwojim dźěłacźeriſkim ſwójbam doſtahacznē ſa ludźi doſtojnych bydlenjow. Pſchehladanje, kotrejż cźeſtny żud wuwjedże, bě pschežwědcźaże, ſo ſu bydlenja ſa ſwójby ſ 3 hacź 7 dźěcźimi pſchemake a ſo ſu doſcź ſanjerodźene. Też žo jemu pſchi jednanju dopoka'a, ſo je ſ. ſwojich cźeladnych na cźeſcźi ſranił a pſcheciwo nim hrubje wuſtupował. Tak bě na pſch. do dźiwadźeńſki ſ nohu kopnył a ju pſchi tym ſranił, dokelż njebě jeho pſchikas hnydom ſrošumiła. Sud mēſeſche ſa dopoka'ane, ſo Jäckel ſwoje winowatoſcże jako hoſpodarſki wjednik njedopjelnja. Pſchi wumērjenju khłoſtanja jemu cźeſtny żud pſchiliçźi, ſo je mjes tym połēpſchenje na bydlenjach pſchewjedł.

S Mniſchonza. Mōſt pſches Schprewju pſchi papjeſniku je žo hižo pſched nēkotrym cźaſom ſa wjchōn wojowy wobkhod ſawrēł. Wot 19. t. m. budże też ſa pēſchich ſawrjeny, dokelż ma'a žo nēkotre ważne por'edźenſke dźěła na nim ſtacź. Pēſchi maja nēkkole po puçźiku wokoło mlyna thodźicź.

Z Panče. Srjedu pripołdnju je też druhi hobrski dub při knježim dworje padnył. Běše w zdonku hiſče ſylniſi hač prěni. Prózdne je nětko wokoło knježich bróžnjow a rjany wjesny wobraz, kiž tutaj hobraj pokazowaſtaj, je ſo zhubił. Druhi dub bě hač do korjeń dele prochnawy, mēješe jara wjele tołſtych ſuchich hałozow a bě w tym nastajny ſtrach za tych, kiž w blizkoſći dźělachu.

Z Pēskec. Před nēkotrymi dnjemi pisachmy, ſo je do Njebjelčańſkeje ſule 26 nowačkow zastupiło. Z tutych nowačkow pokhadźa 12 z Pēskec a to 6 hólcow a 6 holcow. — Wčera wotmē ſo tu wjesny wječor, kotryż bě jara derje wopytany. Dźěłowa ſłużba kotraż při tutych wjesnych wječorach sobu programm wupjelnić pomhaše, njesmē hišće z łěhwa. Wšo hromadźe je do tudyſeho łěhwa 170 nowych muži přišło, mjez nimi je wjele ſtudowacych.

Se Ssernjan-Sserbſkich Paſtiz. Puçoważe radupodawanje ſa macźerje budże wutoru 20. haprleje popołdniu w 2 hodźinomaj w Ssernjanach a ½4 hodźin w Sserbſkich Paſtizach.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 16. haprleje 1937.

Wčeraſze kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,489	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,215	100 čěſkosk. krónow	8,646
100 ſwajc. frankow	56,73	100 franc. frankow	11,105

Barlinska burſa 15. haprleje 1937. Na Barlinſkej burſy běchu na ſpoczatku wobkhoda hiſchce nēkotre poſticźenja, wo kotrejż žo napraſchowanja ſe ſtrony publika njeſajimowachu, tak ſo tu a tam kurſy wotdrjebjowachu. Tola po poſtajenju prēnich kurſow naſta powſchitkowne ſkruczenje, kotrejż mējeſche ſwoju pſchiczinu we wſchelakich pſchihódnych powēſcźach ſ hoſpodarſtwa. Też wuwjedenja dr. Schachta pſched Brüſſelſkimi nowinarjemi žo wjele roſpominachu. Na rentowych wikach ſtara wójnſka pożcźonka ſnowa hacź na 123,375 poſtupi. Wudożeńſka pożcźonka we nēkotrych maſo popuſchcźi.

Barlinſke żitne wulkowiki. Dźiwajo na nakupowanſke możnoſcże bě wobrot na Barlinſkich żitnych wulkowikach ſażo jara wobmjeſowany. Dalokoż žo twory poſticźachu, žo tute hižo w provinzy wotbuchu. Nataſtowe powſchitkownje pſchezo hiſchcze rożku do pizowadźow ſamēnja. Wulkomlynyj móża jenoż po małych dźělbach ſwoju bēżnu potrjebu krycź, dośtawaju pak ſdźěła dalſche dźělby pſchidźelene. To wożebje płacźi wo pſchenicźu, pſchetoż rożki maja młynny ſwjetſcha hiſchcze nēſchto na ſkładze. Na mukowych wikach njeje žo położenje pſchemēniło. Pſchenicźne muki ſu lěpje ſamējeſcza hacź rżane. Saſtaranje wulkomēſchcźańſkich pſchetrjebarjow ſ pizowadkami njeje žo hiſchcze połēpſchiło, dokelż też tu provinza ſ wjetſchego dźěła wſcho pokupi. Potrjebna industrialneho jeczmjenja móże žo jenoż ſdźěła ſmokoçź.

Wczera płacźeſche w Barlinje zeutnak

pſchenicy M 8: 10,10 hr., M 9: 10,15 hr., — rożki M 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr. — wowſa H 10: 7,85 hr., H 13: 8,50 hr.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolljowe ſymjo po tunj abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płacźiny po złotej hrivnje.

	15. 4.	14. 4.		15. 4.	14. 4.
Pšenica	212,0	212,0	bunv	23,0-24,5	23,0-24,5
rożka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
jeczmjeń now.	—	—	módre łupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
jeczmjeń, nal.	—	—	żołte łupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wowſa	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosuſk	—	—
pšenč. muka	27,50	27,50	lany wosuſk	16,38	16,38
rżana muka	22,25	22,25	ſuch. truhanč.	9,17	9,17
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruſki	—	—
rżane „	10,10	10,10	ſyno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana ſłoma		
ſiroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšenč. „		
lane ſymjo	—	—	wowſna „		
njeluſki	26,0-29,0	26,0-29,0	jeczna „		

Płacźizna za pšenicu za wuplodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płacźizna za rożku za wuplodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płacźizna za jeczmjeń za wuplodźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płacźizna za wowſa za wuplodźerja 10: 157.0 13: 170.0

Wiki w Lubiju.

Pſchenża 9,95 hr., rożka 8,30 hr., jeczmjeń, nal. 8,65 hr., wowſ 8,10 hr., běrny 3,45—3,75 hr., ſyno 2—2,25 hr., ſkoma 80—1,10 hr., pſchenična muka 14,10—18,10 hr., rżana muka 12 hr., pšenične wotruby 6,85—7,15 hr., rżane wotruby 5,70—6 hr., butra 75 pj., jeja 9 pj. twaroh 20—25 pj., bēły kał 12 pj., cźerwjeny kał 15 pj., karoty 12 pj., jēdźna koboda 15—30 pj., ſyndroity kał 30 pj., łóſtrabi 15 pj., porej 10 pj., kiſały kał 12 pj., zybła 12 pj., tomaty 50 pj., ſołotej 10—15 pj., radiſki 10 pj., rjewjeń 40 pj., jabłuka 35—45 pj., ſellerij 30 pj.

Wiki wi Kamjenzu.

Pſchenża 10,05 hr., rożka 8,50 hr., wowſ 8,10 hr., pſchenične wotruby 6,50—7 hr., rżane wotruby 6—6 50 hr., ſyno 2,20—2,40 hr., ſkoma 80—1 hr., butra 76 pj., jeja 8—9 pj., proſata 14—21 hr., libjata 1.60—2 hr., bēły kał 10—12 pj., cźerwjeny kał 15 pj., jēdźna koboda 25—30 pj., zybła 10—12 pj., ſellerij 30—35 pj., khrēn 80 pj., ſołotej 25 pj., morchej 10—15 pj., radiſki 10 pj., rjetkej 13 pj.

Wiki w Khocźebuſu.

Twaroh 25 pj., ſany wołtij 1,45 hr., liny 1—1,40 hr., karpy 1 hr., hołbje, młode ſcht. 40—80 pj., kury, punt 90—1,10 hr., khapony punt 70—1,10 hr., kólrabi 70 pj., morchej 10—15 pj., rjewjeń 30 pj., jēdźna koboda 20 pj., ſyndroity kał 30—60 pj., cźerwjeny kał 15 pj., bēły kał 12 pj., wirſinowy kał 16 pj., ſołotej 20—30 pj., ſellerij 30 pj., khrēn 60 pj., radiſki 15 pj., zybła 15 pj., kulrēpa 8 pj., jabłuka 40—60 pj., morjeſki 45—60 pj., łēpne morjeſki 40—50 pj., ſmorje 1.20 hr., proſata: 8—10, 12—16, 17—21 hr., bēhaſi: 20—25, 26—37, 38—57 hr., wobkhod bě rjeni.

Dźejdźanſke kłótne wiki.

Pſchihnacże kwini wotwowdźanſke potrjebje. Material ſo pſchidźělowacże. Pſchihnate cźelata mōżachu ſo ſedy roſpſchedacź. Najwjetſche płacźiny ſo nieraz pſchiſjwolacźu. Mjes howjaſym ſkotom ſe dobra dźělba kwow na wikach. Howjaſy ſkot ſo ſa najwjetſche płacźiny pſchidźělowacże. Wobkhod ſe ſkopami bě njewjeramny.

Płacźizny rēżneho ſkotu na Drjeźdźanskich ſkótnych wikach.

15. haprleje 1937 — Płacźiny po centnarju a hriwnach

Skótne drużiny a woznamjenjenja:

Celata: 664

Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	58—63
Srēnje kormjene ćelata wot cyca	51—57
Snadnje wuwite	39—48
Najſpatniše	30 - 38

Swinje: 587

Tučne ſwinje, přez 150 kg. cźežke	51,50
Połnomjaſne ſwinje wot 120 hač 150 kg. cźežke	51,5
Połnomjaſne ſwinje wot 100 hač 120 kg. cźežke	50,50
Połnomjaſne ſwinje wot 80 hač 100 kg. cźežke	47,50
Mjaſne ſwinje wot 60 hač 80 kg. cźežke	—
Rancy	51,50

Hłowny redaktor Marko Smolerſ. Zamołwity za politiku, feuſleton a wobrazy A. Daůman; za łokalny dźěl a přiłoh Marko Smolerſ; za nawołſki Paweł Krjeſmar, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolerſ. Čišć J. Cyž, dr. jur. w Budyšinje.

D. A. III. 1937 1812. — Tu khłuſnu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

S Khelna. Jutsše žobotu wošwjeczi tudomny prjedawschi korczmař a cžežka Kapler swoje 83. narodniny. Jubilar je njedžiwajcy swojeje wokolnje starosty hischcze strowy a duchownje cžily a powschitkownje lubowana a cžesczena wožoba. Rad powda stare stawizny ze swojeho žiwjenja. Swój derje sabłuženy mumjenik wuživa pola swojeje džowki. Wschelemy jemu na tutym mjenje wjele žboja na žiwjenski wjecžor.

S Kulowa. (Stawnišce.) Narodžila je žo: Krawcej Božidarej Michałej Koberej w Kulowie holczka "Ursula Marhata, 27. 3. 37. — Do mandželskwa stupichu: Cžaknikař Bruno Homola ſ Kulowa a Hańża Weselej ſ Kulowa. — Synny lekař dr. Arnošt Herwig ſ Wejerej a Hildegarda Rosmyjej ſ Kulowa. — 12. 4. Frifer Alois Mjeńk ſ Kulowa a domjaza pschilatelena Hańża Schichej ſ Kulowa. — Maschinski wjednik Michał Mjersch ſ Rachlowa a Madlena Hanczkec ſ Kulowa. — Pschiwowzhali su žo: Sahrodnikli mischtr Jurij Schyce a sahrodniza Klara Koklij ſ Kulowa. — Ratarski zariadnikli pomocnik Willibld Kreuz ſ Kulowa a domjaza pomocnica Marlana Lachmannej ſ Kulowa.

S Mukker. Moženici chętaj žo Wilhelm Nanoschka ſ Hochcezefku Marija Nakonez ſ Miłorasa. — Wobkhodnik Hans Starik ſ dželacžerku Hanu Heinzej.

S Klekrnoho. (Wonoka staroha.) 21. haprlcie tu wumjenikař Matej Herenj swoje 82. narodniny wošwjeczi. Jubilar je hischcze pomérnje cžily a strowy a rady wschelčišche dżela pola swojeje džowki na jeje žiwnosći wukonja. Pšched nekotrymi lekami dyrbjachu jemu nohu wotewsacz. — (Zmrkwinke w mérau.) Mutkischtoi stai žo: Erich Spreis, syn dželacžera Mana Spreisa ſ Kmahelez; Inna Wujsez džowka tyschežskeho mischtra Hermana Wujsa ſ Klekrnoho. Pokhowali su žo: cžišla Herman Krüger w Drežbachu, 27 lét; Khrysta Ehrentrautowa w Zymplu, 74 lét; — Henrietta ſ Blumentha'owa, nebdy na hrodže w Namnom a patronka zerkwje. — Konfirmérowało je žo 20 hólzow a 30 holzow.

S Mochowza. (Zimc twarjenje.) Muricf Jenka je swoju nowu brózeń hižo dotmarił. Mischnj burkli wjednik Nackla je tež ſ nowotwarom swojeje watpalenje brózńe kancłał. Tež hocżenaz Jank je swoju watpalenu brózeń snowa natwaricz. Wobe brózni žo loni na'ymu wotpalischtej.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S Radeberga. W jenej dželarni w Fischbachu mlodostny dželacžer je swojej drastu do transmisije sajedže, pschi cžimž jeho koło hrabnywschi mjazy krócz mokolo wale cžišmy. Wschi tym je tak cžežko strani, so dyrbjachu jeho do khorownje dowjesc.

S Mischna. (Byk bura na rohi schtapnył.) Jako chcžesche bur w Górnje bykła ſ hródže muwjesc, žo roshorjeny byk do njeho wali a do njeho ſ rohomaj schtapi. S cžežkimi ranjenjemi snjelboženeho do khorownje dowjeschu.

S Kamjenizy. (70 000 wulkich myschi žo sabilo.) Hamt za ludowu strowotu je ſ wulkej wustojnosczu wojowanje pschecžiwo wulkim myschom w Kamjenizkich lezownoscžach pschewsak, ſ kotrychž je 10 proz. jara jadnje ſ wulkimi myschemi sażydlene. S wupołożenych jedotnych kulow je tuta strachna cžwila 7 prozentow sežrała. Dockelž hižka wulka myš'y jedyn taiki kusk sežerje, móże žo ſ tym tležicz, so je žo nehdże 70 000 wulkich myschi snicžkło.

S Plawna. (Jastwowe khłostanje sa šlédżerjow we Biblliji.) Wožebity žud je w Plawnje žudził. Wobskorženych bé 22 mužow a žonow, kotrež žo winowachu, so n'edżiwajo sakała mjesynarodnemu sjednoczenstwu šlédżerjow w Biliji dale pschiškuschachu. Hischcze w lecze 1936 běchu žo w hydlenju jeneho wobskorženeho jako žwědokoio Jehowy wuschczilł. Wožebity žud napokoji khłostanja wot 4 mésazow hacz do 4 lét.

Wusudżenja

S Jara naklonjeny k paduschtwam je w Drjezdżanach narodjeny 24 lić stary Ewald Jan Krawja. Bé sche mies druhim 6 mésazow jastwa dostał, dokelž bésche we wsach Obersteina a w Prétnej pola Kamjenza burow cžežy wobkradnył. Po wotpjedżenju khłostanja pak žo njebé polepschił. Jenož krótki cžas po tym dżelasche na ryczerskubiach we Walowach a Jéży a namaka słónczne trajne dżéło pola bura w Jéżach. Tola 5. februara wopuschczi dobrowólnje tež tuto mésto a pschecžini sbytk swojeje mldy we wyschokosczi 6 hriwnow we Kamjenzu. Hischcze jara sabe rano 6. februara bé péschi ſ Kamjenza do Jéży bézał, tam pisches wotewrjene wokno do dejerjoweje komorki salézł a žebi ſ móschnicžki nécžto pjenjes pokradnył. W Kulowje bé dejerja prožnył, so by, budżeli žo tutoho nécžto praschecz, rjekł, so je pola njeho nóż pschepak, so by žo tak wschemu tukanju na njeho sadżewało. Pschiščažny žud w Kamjenzu bé jemu wołożace wobsteinosce wotrjekł, jeho k 1 lét tu khłostarnje sażudził a jemu na jene lčto 6 mésazow cžestne prawa wotrjekł. Pschepytowanska jatba so jemu pschilicżi. Pschecžiwo waschnju khłostanja bé žo Krawja powołał. Tjecza wulka khłostarnica komora pak mésesche khłostanje Kamjenzskeho tawnischkeho žuda po wyschokosczi a waschnju sa dożnka pschimérjene a saczischu Krawjowe powołanje. 6 niedżel pschepytowanskeje jatby so jemu pschilicżi.

Powěsće z cyłeho swěta

10 woporow rosyhnuwaneho Dunaja.

W potnóżnej Sserbskej hižo 2 dnjej wurjadnje žuły wichor sakhadża. W rosyhnowanym Dunaju jaleri so njedaloko Beograda 5 burow a 5 rybałow, jako spytachu pisches rétku pschez. Nimo toho je 12 muži wobžadli Dunajskeho baggera ze tepiło, kotrež spytachu we wichoru pola Semlina pisches rétku pschejecz.

Wulke ręczne pawki na swojim naležnim puczowanju.

Wulke ręczne pawki (Wollhandkrabben) žu žo sajo we Lobju pokalale. Ssu někto na naležnim puczowanju a wschednje mójesch je wobkhodowacz, tak po wjele tyžnjach pytaju na swojim puczowanju po rézy horje spuschczadża pschewinyci. Wulke korby, w kotrychž žo koja, žu žo tam pschicžinile a na jenym jenicžkim dnju žo pschi tajkim spuschczadle wjele zentnarjow ręczneh pawkow powadnje. Hnydom žo rozšpjalaja a potom žo sajo do wody jako pżza ſ ryby mjetaja. Pschiwał tutych schkodnikow we Lobju je tak wulki, so budże trébne, so žo tute łojeršce pschitrowne sejnjnia, so by žo snajmjenscha trochu tutym schkodnikam ręczneho rybarstwa wobarało. Se samérom toho je, so bychu žo snajmjenscha horne dżele rékow po możnosći wot tutych schkodnikow wuswobodżile.

Swojeho mandżelskeho je spiritusom polała a japalita.

Schtwórtk dopołdnja 41 lét stara žona ſ wokna swojeho w 3. połkhodże leżazeho bydlenja w domje Wattskeje bróhi w Nürnbergu skoczi. Pschi tym žo tak cżežko strani, so po puczu do khorownje wumrě. Kaž žo swědczi, bé psched tym na cżuwy cżerpiaza žona swojeho we kožu leżazeho muża se spiritusom polała a kožo japalita. 38létn. mandżelskeho cżežko wopalaneho do khorownje dowjesechu.

Jendżelske pjenjesy ſ wobrazom krała Jurja VI.

Kralowska pjenjesnybijerńa w Londonje je seriju nowych pjenjes wudała, kotrež maja na jenej stronje wobras nětżišcheho jendżelskeho krała.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Zwjerśne košle
Zoki
Samowjazaki
Slé
Macco-kholowy
we wulkim wubjerku po tunich płaczinach
Bokelmann Nachf.
mějicel Curt Müller
na Serbskich hrjebjach 2

Gardiny kupujece přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaczimy hódno pola
Kurt Erler, Žitne wiki 28

Spušczomne časniki kupujece a dobre . . . pola Časnikowego Kokscha w Budyšinje na Suhelnskej hasy 40

Zacvnk. plecene grot
kalańkaty a spinac grót tunjo
Alfred Jannasch
šiježowa wikowańja w Budyšinje
na Serbskich hrjebjach 2

Dżéłace kolesa
we wšěch wulkosczach a płaczinach
J. Schiebach
na Mutzkowskej dróży čo. 4

To maje libiata
radź so derje, njehnuwajo so a dostanu horcy pjerlo. hdyž
Dr. Roeberec libiatkowy prósk
(Kriechelpulver) ja vop. dawk dostanu Jenož pola
Drogownje Dr. Roeber
na Bohatej hasy 17

Rjane serbske dopisnicy
dostanjeśe tunjo
w Serbskej knihařni w Budyšinje

So přistaja
Domjacu holcu
za wulku domjacn. přistaji k 1. meji
kowařski mištr Bothmann
na Zwonkownej Lawskej hasy 31

Jédżefnje wot 250,— hr.
Kuchinje wot 290,— hr.
Léhafnje wot 140,— hr.
Najwjetši wubjerk. Bjez wudawkow do domu. Přijimam mandżelske poščonki
Fritz Schulze
w Budyšinje · Před Šulešskimi wrotami 2 (Lehmannec mlyn) — Samsna sedlarnja —

Byk k dalš. picowanju, na 8 centnarj. cežki, je na předań
w Lubhozdżu čislo 18

Šulske knihi
za wšitke ludowe a wyše šule, serbske a němske, wjazane a njewjazane, wobstara, njeju-li na składže, za krótki čas
Serbska knihařnja w Budyšinje

Hižo 95 lět dołho najwoblubjeniši přećel serbskeho ratarja, klamarja, studowaceho, dżéłacerja a rjemjeslnika su
Serbske Nowiny
Pomhajće nam je rozšěrić. Su tunje dokelž płaca do domu jenož 1.50 hr.

Nohajcy rukajcy
we wulkim a rjanym wubjerku pola
Schaaf

Płaczizny hódne
jézdne koła
motorske koła
ma stajnie na składže
Rich. Kieschnick
na Hošic hasy 17

Wšelake trébne wěcy
za dom a kuchinju
za zahrodu a ratarstwo
namskaće w mojim wobkhodže
Richard Sommer na Kamjenitnej hasy 20 priedy W. Hoppe
klampnarnja a instalacija zmpřeča cžołowučowańa'e

Sadowe štomy wunošnych družin
jahodkowe štomiki a kerčki, róże, pyšeńske kerčki, jehlinowe štomiki atd. we wulkim wubjerku k wupytanju
Budyska štomowńja
E. Pelz, na Lubijskej hasy, telefon 2648

Mały nawěštk - twój předawař

Doporučće
swojim lubym znatym abo přećelam naše
„Serbske Nowiny"
Prosymy Was zdwórliwje wo tutu prócu
Skazać
móża so „Serbske Nowiny" na wšěch póstowych hamtach a też pola našich dowěrnikow a roznošowarjow na wsach.
Šěsć razow
wob tydżeń a štyri króć z wosebitej přiłohu — „Łužica", „Domowina", „Serbski Student" a „Serbski hospodař" — wukhadżeja a płaca jenož 1,51 hriwnow na póšće

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)
Bestellschein
an den Verlag „Serbske Nowiny" in Bautzen
Herr
Frau
in
Postanstalt
Wohnung
bestellt hiermit die „Serbske Nowiny" vom ..... Preis 1.51 Rm.
Datum: ..... Unterschrift: .....

Přiloha k čisłu 88

SERBSKE NOWINY

Pjatk 16. haprle'e 1937

Ow jej, moja wboha hłowal

Hłowybolenje žłuscha skoro k wschódnym cźwilam, pod kotrymiž ma cźłowjek cźerpjeć. Wožebje žu to žoje hłowubolenje je snamjenjom ważneje khorosće, we najwažnjej pschipadach žu to nervosne sjewy. Wožebje hraje pola młodych hołzow, kotrež w powołanju steja, hłowubolenje je snamjenjom smuczenjom wušnamnu rólu. Husto skorża też žony a hołzy s nadpadnje bledej wobliczowej barbu, so jich hłowa boli. Najskerje to swisuje s njedožahazym sastaranjom druhe organy wjazy, kotrež trjebaja. Pschcżo masch hłowybolenje pschi schorjenjach, kotrež je symizu wustupuja. Pschi tym je we wschódnym žiwjenju najsmjertnje khripa na prénim mèitnje. Husto je hłowybolenje s prénim snamjenjom nasymnjenja, kotremuž so kajchel a gmorkawa pschisamknjetej. Pschicźina nasymnjenja może tak žnadna być, so žo husto ani na to njedopomnisch. Pschi khripi je wulke bolenje hłowy na cźole rosžudne, kotrež hacź do wocow žaha. Hdyž też husto młode hołzy a žony cźerpja pod njestrachnym hłowybolenjom, ma so tola žnine hłowybolenje po najsmnjenju jara ważnje brać. Je możnosć sahorjenja cźokneje prózdnjeny, kotruž może jenoż lékar hojicź.

Migräna: Cźerpjenje, kotrehož wožebitosć we wožebitym bolenju hłowy wobsteji, je migräna. Wožebje cźerpja pod migränu młode hołzy; ludźo starschi hacź 50 lét migränu njesnaja. Wustupuje cźaj wot cźasa we napadach, sjednocźenych s kajenjom powschitkowneho derjemèca. Husto wobmjesuja so pschi tym bolosće na jedyn bok, swjetscha na lewy. Bolosć je najnyznischa we wokolinje cźola, spanja a wocow. Nahłowna koža je pschi migränje jara cźuczliwa, tak so cźischcź lédy snješe. Też žo žołdk pschecźiwja pschecźiwo pschijeczu wschoje zyroby. Dale je wulka cźuczliwosć pschecźiwo wschém nuczitkam, kaž pschecźiwo jasnemu žwétłu a žnilnemu ropotej. Pschi cźeżkich taikich nadpadach je cźłowjek jara bédny a myšli žebi, so je cźežko khory. Swjetscha traje taikt napad někotre hodźiny. Hdyž je migräna nimo, khory swjetscha wušnje a wotuczi zyle hjes bolosćow. Po někhdy mèjzau nastanje nowy napad, druhdy też priedy abo posłjischo. Migräna je pschinarodzena. Husto cźerpitej pod njej tež macź a žotry. S pschicźinu móża wschelake momenty bycź: Cźélene a duschine pschenapinanje, mało sparja, hubjeny spat, duschine roshorjenje, hubjene pschétłacże atd. pschi tym wulku rólu hraja. Zajimawe je, so wožoba, kiž pod migränu cźerpi, taikt nadpad hižo doprédka pytnje. Je rosmjerjana, njeměrna a cźuje so mucna. Husto nastanje psched tym wjerczenje hłowy a sybolenje psched wocźomaj.

Kak ma žo hłowubolenje lékowacź? Powschitkowneje ma žo lékowanje bolenja hłowy w prénim rjedźe po rastaczu mécź, dalokož žo to swésczicź hodźi. Cźasto pomhaja symne kompreży na hłowu. Jako wołósany hrédk žo też cźopke hólne kupiele nohow poruczeja. Pschi napadach migrämy je na kóždy pad měr trébny, najlepsche je, ko do koże lehnucź a to w kacźemnienej měrnej stwi. Pschede wschém nimasch pschi bolenju hłowy žo cźélnje a duschinje pschenapinacź a masch žo wsched kóždym duschinym roshorjenjom schkitacź. Młoda žona, kotraž rady žnilny kofej abo cźaj pije, njech žo toho po możnosći mostaji, hdyž husczischo pod bolenjom hłowy cźépi. Też kurjenje a picźe alkohola swjetscha pohórschejo stutkujetej.

Kaž pschi wschéch thoroszczach, masch wožebje też pschi bolenju hłowy, pschi kotrymž tak prawje njewéch, s wotkel pschikhadża, sa porjadne dźéłanje snutskownych organow staracź. W prénim rjedźe to płacźi wo žołdku. Sa porjadne dźéłanje cźrjewow masch žo staracź a wobstejaze žołdkowe a cźrjewowe thorosćze maja žo najprjedy wuhojicź.

Wožebite wothladanje žada žebi bolenje hłowy hołzow, kotrež žu na krwi khude. Dokelž tu najskerje mosny žo pschesłabje s krwju sastaraja, žu žo tute bolosće hłowy s wuspéchom s hłownej mašazu wotstronite. To dre powschitkownje dléschi cźaj pomha, tola je woprawdźite wothladanje w polépschenju cźélneho derjemèca a we wotstronjenju krejneje khudoby. Prósdniny w horach abo pschi morju móża tu dźiwy khutkowacź. Też pésowanje sporta może tu swój dobry wliw wukonjeć.

Wjele lékarskich srédkow mamy, s kotrymiž móżemy bolenje hłowy wotstronicź. Też kurékowanje s bromom wjedże pola někotrych thorych k wuspéchej. Pschi hłowje bolenju, kotrež ma žwoju pschicźinu w krejnej khudobje a powschitkownej cźélnej slabosći zkutkuja nimo klimatiskich lékowanjow wubjernje też želesowe a arsenowe preperaty.

Stary a młody kuzłaf

Hdyž žo ſ dróhi, kotraž ſ města k Rakezam dele wjedże, niže Luha k Njeżwacźidłu na lewizu wobrocźiſch, wjedże cźe pucź nimo tſjoch khcźižow k Bohej Mostam do Nieżwacźidła. Wot tnchle tſjoch khcźižow hacź k Bohej Mostam pak žo dołha skalna hórka cźehnje, podobna na wulke haczenja; wobroczenja je ſ khójnami a brésami a žo „Kichemjena" mjenuje. Wo jeje nastaczu žo błédowaze powéda:

Bydleschtaj tu něhdy w starym cźasu dwaj kuzłarjej, stary a młody. Tón stary bydlesche nimale tam, hdźej je nětko Mały Holeschow, a mèjesche móz ſenſilim ducham roskazowacź; tón młody pak bydlesche blisko Luha pschi rěcy Cźornizy a mèjesche móz wódnym ducham roskazowacź. Wobaj pak běschtaj w dobrym pschecźelſtwje mjes sobu, tak ſo žo na hoſcźinu pscheproschowaschtaj. Pola kotrehož běsche hoſezina, toho duchi dyrbjachu pozkužowacź. Něhdy běsche stary młodeho na hoſcźinu pscheproſyl; běschtaj wjeſelaj hromadze pschi jédźi a picźu, ſchtoż ſenſile duchi pschinoſchowachu, doniž žo wopitaj, njebéschtaj; tu počſchtitaj na pschemo žwoje mozy khwaliczi, wot khwalenja pichtídše, ſo žo ſwadźischtaj, doniž na pośledku puki njenastachu. Dokelž pak běsche młody ſnilniſchi nésli ſtary a dobywasche, počza ſtary ſ njembrosczju žwojich ſenſilich duchow ſchcźuwacź, tak ſo młodeho kuſkarja zyle pschebichu; tola pak móżeſche hiſchcźe cźeknucź. A hdyž běsche pśches jich mjeju, ſo žaneje mozy wjazy nad nim njemèjachu, žo ſaſkobjeny wobrocźi a ſawoła: Ja budu ſo wjecźicź; budźemy widźecź, ſchtó je ſnilniſchi! — a cźerjeſche k ſwojemu hydłu. Domoj pschiſchedźichi ſawoła wſchěch ſwojich wódnych duchow w hromadu, ſo žo wſcho mjerwjeſche, a jim wupowéda, kak je žo jemu ſchło. Na to naſchcźuwa ſwojich duchow na ſtareho kuſtarja a jim pschikaſa, ſo dyrbja rékam, žórkam a mróczelam dacź wodu wuliwacź, ſchtoż jeno móża. Tuž wocźinitchu ſo réki a žórka a lijachu wodu; mróczele ſo w hromadu ſcźahnuchu a woda žo ſ nich dele lijeſche a powodźenje žo ſta, podobne wulkej lijerzy, a waleſche žo k ſtareho kuſtarjowemu bydleniu dele. Stary runje pſched durjemi ſtoji a dohladawſchi žo, ſo ſ nadſale wulka woda cźehnje, žo wón jara ſtróži a ſaſo ſwojich duchow w hromadu ſwoła, ſo dyrbja tu wodu haczicź, ſo by na njeho njepſchiſchła. Tuž noſchachu te duchi w hromadu pjerſchcź a kamjenje a hlinu a ſchtož jeno móſachu a twarjachu wulke haczenja, a wón jim k tomu hiſchcźe pombaſche ſelo a kléjo. Ale to niczo njepomhaſche. Woda haczenja róſdrě, hdźej někto Bohej Mostu žu, a žo na jeho khézku wali a ju powali, a ſtary kuſtarſ też ſo tepi. Hdyž běſche kuſtarſ morwy, też woda běżeczą pſcheſła a wopadnu, ſo bu bórzy ſaſo wſcho ſuche. Hdźej pak běchu ſo haczenja róſdrěle, běſche woda wjele kótliſchcźom wudrěła. Tute pak wjazo widźeczą njeſu, dokelž žu ſaſoppane a ſawożene haczą do jeneho, kiž bé najwjetſche a žo nětk ſararjeż kótliſchcźo mjenuje; wono je hiſchcźe dźenża widźeczą, ale niż wjazy tak wulke a hłuboke, kaž nèhdy běſche. W nim pak ſu te wódne duchi hiſchcźe dołho ſwoje cźłowjeſke woporу ſabale, ſo je žo jich tam wjele ſatepiło, hiſchcźe w pósnidſich'n cźaſu. — S teje hórki pak ſo někto kamjenje łamaju a na dróhu woża, pſches cźoż žu tam wulke jamy naſtaſe.

Wosudna egiptowska relikwija

Sir Alekſander Seton, ſnaty jendźelſki pſcheczeł wumělſtwa a běrał, pojedże w tutych dnjach hromadże ſe ſwojej mandźelſkej do Egiptowſkeje. Samér tuteje ſeſony ma ſpodźiwne pſchicźiny. W Setonowej ſběrzy je dźeł. łoſcźowza egiptowſkeje pryneżeſn, kotryż běschtaj žebi mandźelſkaj loni naſnmu ſ wopyta Faraonſkich zowow žobu do Jendźelſkeje vſchinjeſkoj. Wot teho dnja, ſo bě łoſcźowa žo do domu ſira Setona w Edinburgu žo druhim naſběranym ſtarožitnoſcźam pſchidruzil, bě žo ſe Setonoweje ſwójby wſché ſhože minuło. W pſchenoſchku, kotryż měſeſche niedawno ſběrał w Edinburgſkej univerſicze, rjekny, ſo jeho niczo wot pſcheżwdcźenja njemóże wotwjeſcź, ſo poklecze Faraonow, hacźuniżej žo ſ nětkotreje ſtrony nad tym dwéluje, dźenża hiſchcźe ſwoju niesbożownu móz wukonja. Sir Alekſander Seion ſpomni potom na zyły rjad niesbożownych pſchipadow a thorjeſcow, kotrež běchu žo w pośledních 6 mèſazach w jeho ſwójbie ſtake. Setonowe wobſamknjenje, ſo pryneżeżnu łoſcźowa ſaſo tam donjeſe, ſ wotkelž bé žebi jón pſchinjeſł, ma drje ſwoju pſchicźinu też we warnowanjach ſnateje jendźelſkeje jażnowidźeczki Batemanoweje. Jażnowidźeczka mjenuje, rjekny, ſo łoſcźe kóždemu, kotryż žo jich dótknje, w běhu 6 njedźel dospołne wożlepjenje pſchinjeſu, jeli ſo žo w běhu tuteho cźaſa do Egiptowſkeje njewrócźa. Wopraczje ſachu žo w Setonowym domje w pośledních njedźelach ſpodźiwne wéży. Drohotne ſcźénowe ſawéſki žo na ſpodźiwne waſchnje ſniczitchu a ſarkophag, w kotrymž žo łoſcźowza egiptowſkeje pryneżeży thowaſche, jeneho dnja do kuſtow rospadny. So by potaitkim połlecu wucźetnył, kotreż na wobžydźetwu łoſcźowza wotpocźuje, donjeżetaj Setonez mandźelſkaj njesbożenoſcźnu relikwiju ſaſo do kralowſtich rowow pola Gizeh.

Ksaver Meško:

Wjelk pokutnik

Ze słowjeńščiny přełožił J. S.

(Skóńčenje.)

IX.

Njedźiwajcy na tutaj žałostnaj podawkaj připowědachu a spěwachu wosebje žónske huby wjelkowu sławu wšudże a wšudże. A wšitcy, kiž njeběchu na skhadźowancy a při wujowym powučenju byli, sebi wutrobnje přejachu: „Hdy by bórzy zaso tajke zeńdźenje było, potom bych so wobdźělił, njech měł přeputnikować dźewjeć horow, přebrodźić dźewjeć wodow."

Też jehnjo Cibka so njebě na skhadźowancy wobdźělilo. Njebě směło do lěsa hić, mać Šepka njebě a njebě dowolíła. Dokelž pak knjeza wujowa sława přez cyle kralestwo dźěše, žedźeše jenož hišće bóle zahorjene: „Znajmjeńša jónu chcyła widźeć swjateho muža!"

Tři dny po skhadźowancy puści mały Marko Cibku z hródże. Hrajkaše sej khwilu z njej na trawniku za domom, potom ju zehna na polo do młodeho dźećela a dźeše: „Napas so tudy, mała Cibka, zo budźeš bórzy wulka!"

Njedźiwajo słódkeje a sytneje pastwy móżeše jehnjo lědy dočakać, zo by Marko wotešoł dele k rěčcy, hdźež měješe młyny a stupy we wodźe. Lědy bě so w hrjebi zhubił, čerješe Cibka runy puć do lěsa.

Wuj Wjeležračk sedźeše runje před swojim pustowniskim domom, do přemyslowanja zanórjeny. Ale njedźiwajcy hłubokich myslow dohlada so hnydom přikhadźaceho jehnjeća.

„Dobry dźeń, swjaty mužo!"

Wjelk so njehibny a njepozběhny hłowu, a činješe, jako by ničo njepytnył.

„Njeslyši, njewidźi mje. Što też jemu zaleži na tajkim žatku kaž ja sym!" rozrudźi so jehnjo. „Ale dokelž sym hižo tudy, dyrbju tola jene přećelne słowo dobyć wot slawneho muža."

Stupi bliže k pokutnikej, postrowi wótřišo:

„Prawje dobry dźeń, swjaty mužo!"

W myslach zanórjeny pokutnik so zatorhny, jako by jeho nječhtó z najslódšeje pozběhnjenosće wubudźił.

„Što kaze mój měr?"

„Ja, drohi knježe, knježna Cibа."

„Njeznaju."

„O, wěm ... Kak byšće wy, najslawniši mužo, znać mohli mje, njenahladne žatko."

„Sy drje so zaběžała?"

„O ně. Sym jenož přišła was wohladać, pobožny, wjeledostojny mužo."

„Zaběžała so sy? Ty wbohe žatko!"

Wjele miliši bě hižo pustownikowy hłós.

„Och ně, zaběžała wšak so njejsym. Sym hižo telko słyšała wo was a wo waših počinkach, tuž sym was přišła wopytać."

„Tak, tak. Rjenje to, rjenje, lube dźěćo."

Jara přećelny, haj słódki bě hižo pokutnikowy hłós. Pozběhny samo hłowu a pohlada jehnjeću runu měru do wobliča a do wočow.

„Kajka pak sy? Słabje widźu, krótkowidny sym."

„Młoda a šwarna, swjaty mužo."

„Stup bliže, zo widźu wobličo a woči. Hłós je hłós dobreho dźěšća. Jeli też wobličo tajke, su tajke też woči?"

Cibka pokornje cyle k njemu stupi, třepjetajo z potajnej słódkosću, a w dźiwnym wutrobnym njemérje, kaž jón hišće žeńe w žiwjenju začuła njebě.

Pokutnik zběhny pacu a pomajka holčatko po mjehkim ličku.

Cibka błaznička zadyrkota hišće njeměrnišo.

„Riane dźěćo! Woprawdźe krasne dźěćo!"

Khětře so wohlada, hač jeho što widźi. A hlej, nihdźe njebě žiweje duše.

Tuž žadliwje hrabny za Cibku ... „Me—e!" hišće zajawri, a hižo mjez wulkimi, šćerbawymi wjelkowymi zubami wrjeskotachu drobne jeje kosće.

„Moriće! Třikróćny moriće!" zakřiča w samsnym wokomiku wjewjerčik, kiž hižo wšón zdrjeny a khory po swojej žónczy za rozsochojtej hałozu na štomje čepješe. Tam horje Pózerak pohladał njebě, tak njebě jeho pytnył.

Kaž by jeho něchtó z čežkej heju dyrił, powěsny Wjeležračk hłowu, jako bě spóznał, zo tež jeho najnowše žadławstwo njebě potajne wostało.

„He-he-he!" so w tutym wokomiku zacpiwajo a šćipajo zasmja z kerčiny. „O swjaty mužol O přikładny pokutniko, he-he-he!"

Liška Wopušačka to bě. Přikhadźeše runje k wujej na wopyt, a bě zezady kefkow cyłu podawiznu wobkedźbowała.

„Tajkile je kónc teje pokutniskeje komedije!" wusměšowaše wuja. „Sće pak woprawdźe pokutnik, knjez wujo, a swjaty muž, zo nihdźe njeje tajkeho!"

„O ty čertowa špijonka, čakaj!" roznjemdri so nadobny wujk wjelk a skoči do kefkow. Ale četka bě spěšniša. Wužadajo machaše z wopušu, kotruž kaž dobyćeřsku khorhoj wysoko w powětře njeseše, woščerješe so wótře a wołaše přez lěs: „Wjelk wostanje wjelk a njech so też najpokutnišu mnišu drastu wobleče!"

Cyrkwinske powěsće

Niedźelu Jubilate, 18. jutrownika 1937.

S **Budyšchina.** W Michałskej zyrkwi směje faraŕ Kapica rano w 7 hodź. serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšchenje, ¾11 hodź. Bożu słužbu sa dźěći.

S **Budyšchina.** (Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo.) Schromadźizny njedźelu a schtwórk wječor we 8 hodź.; pjatk w Hornjej Hórzy.

•

S **Barta.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba (we kotrejž so paczerska wuczba wotewrji). — Posawnistki chór zwobuskutkuje. — Krajna sběrka sa sakske posawnistke mišijonstwo. Pop. w 4 hodź. němska nuttnosć se spowědźu a w 5 hodź. dźěćikemschenje w Suborniczy. — Mutoru wječor biblisku hodźinu w Bukojnje. (Knjes sjednoczenstwowy wothladaŕ Peters).

S **Budyschinka.** Rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża słužba (wotewrjenje paczerskeje wuczby).

S **Bukez.** Rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje.

S **Hodźiša.** Rano ½8 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź. němske kemschenje. Wotewrjenje paczerskeje wuczby. Dop. w 10 hodź. dźěćikemschenje.

S **Hrodźischcia.** Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba, wobej sdobom k wotewrjenju paczerskeje wuczby. Posawnowy chór zwobuskutkuje. Sběrka sa sakske posawnske mišionstwo. Dop. ¾11 hodź. dźěćikemschenje.

S **Hucziny.** Rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska sawodna Boża słužba sa paczersku wuczbu. Sběrka sa posawnowe mišijonstwo.

S **Khmaczicy.** Rano we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemschenje (farsti vikar Ruchtaŕ). Kollekta sa posawnske mišionstwo.

S **Kulowa.** Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje, ¾11 hodź. dźěćikemschenje. Pop. w 3 hodź. serbske kemschenje se spowědźu w Komorowskej schuli. Sběrka.

S **Luboje.** Dop. w 9 hodź. směje vikar Hende-Budyški němsku Bożu słužbu a ½11 hodź. dźěćikemschenje.

S **Lubija.** (Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo.) Schromadźizny w Lubiju: Niedźelu dop. ½11 hodź. niedźelska schula, wječor we 8 hodź. evangelisazija. Sstrjedu wječor we 8 hodź. biblisku hodźinu. — Schromadźizny swonka Lubija: Niedźelu pop. w 3 hodź. w Dažinku, póndźelu wječor we 8 hodź. we Wuježdźe, wutoru wječor we 8 hodź. w Małej Sswódnizy, schtwórk wječor we 8 hodź. w Trjochjeńsach a pjatk wječor we 8 hodź. w Habrachcizach pola Lubija.

S **Małeschez.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje s pichtitmanjom paczerskich dźěći. Sběrka sa posawnske mišionstwo. ¾11 hodź. dźěćikemschenje.

S **Minakala.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź s Božim wotkalanjom we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba, wobaja s wotewrjenjom paczerskeje wuczby, w 11 hodź. němske dźěćikemschenje. — Sstrjedu wječor we 8 hodź. evang. słužba młodźiny sa młode holzy.

S **Nieswaczidła.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske, ½10 hodź. němske kemschenje. — W Sarečzu w 15 hodź. serbske a w 16 hodź. němske kemschenje.

S **Nožaczicy.** Rano we 8 hodź. němska Boża słužba (sdobom sa sapoczatk paczerjow), dop. ½10 hodź. serbska spowědź. Kollekta sa mišionstwo posawnow. — Póndźelu, 19. haprleje, wječor we 8 hodź.: schromadźizna zyrkwinskeje wožadneje młodźinn. dowérnik Thümmler.

S **Porschicy.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża słužba (wotewrjenje paczerskeje wuczby). Sběrka. Dźěćikemschenje w Bolschezach: dop. w 9 hodź. sa mjeńsche, w 10 hodź. sa wjetsche dźěći. — Póndźelu wječor biblisku hodźinu w Porschizach (sjednoć. wothladaŕ Peters).

Se **Sslepeho.** Rano we 8 hodź. němska spowědź s Božim wotkalanjom, dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boża słužba. Ssmiertny kerlusch so spěwa sa Hanu swud. Paulikowu s Rowneho. — Kollekta so sběra sa Wrótźkarske měschczanske mišionstwo. Pop. ½1 hodź. kschczenja. — Niedźelu so wěruja: Wylem Branzko, schkleńźaŕ w Mikoraju, s Lisu Banoschiz, dźěłaczerku w Sslepom. — Matthij Kraink, muriež we Trjebinje s Madlenu Knefeloz, hospodarskej pomocnizu w Trjebinje. — Matthij Lejnik hospodarski pomocnik w Trjebinje, s Hanu Nulkoz, hospodaŕskej pomocnizu w Rownem. — Hanso Starik, wikowaŕ w Mulkezach s Hanu Heinzoz, dźěłaczerku w Mulkezach. — Wylem Panoschcha, cześka w Mulkezach, s Marliju Nakoloz, dźěłaczerku w Miloraju. — Wot nětk so też w naschej wožadze Zlětna paczerska wuczba sawiedże. Dźěći, kiž 8. lěto do schule chodźa, maja so pschipowědźicz schtwórk 22. haprleje wot 2—5 hodźin na farje: dźěći, kiž 7. lěto do schule chodźa, maja so pschipowědźicz pjatk 23. haprleje, pop. wot 2—5 hodźin. Dźěći, kiž njejsu we Sslepjanskim Božim domje wulschczeni, dyrbja schczenske wopismo sobu pschinjesći.

S **Wóblinka.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemschenje. Sapokazanje paczerskich dźěći. Sběrka. Pop. ½4 hodź. Boża słužba w Lěsku.

Prozeß pischecziwo kaplanej Rossaintej psched ludowym žudniskim dworom w Barlinje.

Pohlad na lawku wobskorženych. Sa sastupjersemi w prénim rjedźe s prawa kapzan Josef Rossaint, sastupjeŕ Düsseldorfskeje wudyrneje skupiny, Farnz Steber, statny wjednik tuteje wudyrneje skupiny a kaplan Karla Kremer; w druhim rjedźe s prawa: kapzan Clemens, Rossaintowy buchowny pschedstajeny a generalny sekretaŕ katolskeho swjatka młodźiny w Němskej a Hermann Jüllich s Düsseldorfa. (Scherl Bilderdienst, M.)

Wulki wohoń w durinskej gmejnje Kreuzebrje.

830 wobydlerjow liczazu gmejnu Kreuzebru na Eichsfeldže je cźežki wulkowoheń potrjechił, kotryž so s jasej spěschnoscu rozschěri, so so wjele twarjenjow spali. Na dobre sboże doježdże krótko po wudyrenju wohnja 110 muži žylne wotdźělenje wojakow s Mühlhausena w Durinskej do wsy, kotreż so hnydom pschi haschenju wobdźěli, tak so so katastrofa snajmjeńscha trochu wobmjesowasche. Na wobrazu widźimy dospołnje wupalene twarjenja. (Scherl Bilderdienst, M.)

„Admiral hrabja Spee" pschi krónowanskej paradze w Jendźelskej.

Pschi wulkej krónowanskej łódźnej paradze, kotraž so 20. meje w Spithead watměje a na kotreż so wscho hromadźe 17 wutrajnych statow s jenej wójnskej łódźu wobdźěli, budże Němski pancerowana łódź „Admiral hrabja Spee" sastupowaś. (Scherl Bilderdienst, M.)

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der Lehrer und Schulleiter **Robert Hermann Petrick** in **Baschütz** ist heute als **Friedensrichter** für den Bezirk Baschütz mit Zieschütz einschließlich Nadelwitz, Jenkwitz, Auritz, Rabitz einschließlich Daranitz und Rieschen und Kubschütz verpflichtet worden.

Amtsgericht Bautzen, 13. April 1937.

Das im Grundbuch für Kleinsaubernitz Blatt 100 auf den Namen des Bauführers **Friedrich Gerhard Pohle** in **Oppeln** Oberschles., Zimmerstraße 123, I. r. eingetragene Grundstück soll **Freitag, den 28. Mai 1937, vorm. 10 Uhr,** an der Gerichtsstelle (Saal 141) im Wege der Zwangsvollstreckung versteigert werden.

Das Grundstück, Flurstüp Nr. 352a des Flurbuchs für Kleinsaubernitz, ist nach dem Flurbuch 8,0 Ar groß und nach dem Verkehrswert auf 110 RM. geschätzt. Das Grundstück ist eine Baustelle und liegt in Kleinsaubernitz an der ausgebauten Straße im Bereich des bebauten Ortsteiles am sogenannten Schulweg nach Wartha. Es hat eine Straßenfrontlänge von ca. 10 Meter und eine Tiefe von ca. 35 Meter. Ueber das aus sandigem Boden bestehende Grundstück führt eine Hochspannungsleitung.

Anläßlich der deutschen Gepäckmarschmeisterschaften wird die gesamte Laufstrecke im Gebiet der Amtshauptmannschaft Bautzen, das sind folgende Straßen: Bautzen—Neustädter Straße, ab Heilige Geist-Brücke. — Deutsches Haus (Stiebitz) — Drauschkowitz—Gnaschwitz — Schlungwitz — Schießstände — Schwarznaußlitz — Mönchswalde — Großdöbschütz (Lehn) — Großpostwitz — Ebendörfel — Oberkaina — Bautzen, am 18. April 1937 in der Zeit von 8 Uhr vormittags bis 6 Uhr nachmittags für sämtlichen Fahr-, Radfahr- und Reitverkehr **gesperrt.** Der Verkehr wird verwiesen

1. auf die Straße Bautzen—Dresden — Oberförstchen — Kleinförstchen — Drauschkowitz — Weißnaußlitz—Neukirch,
2. auf die Straße Bautzen—Neubohlitz—Großdöbschütz — Großpostwitz — Eulowitz — Bederwitz — Rodewitz.

Bautzen, am 14. April 1937.

Der Amtshauptmann.

Sonntag, den 18. April 1937 dürfen in der Zeit **von 10 bis 18 Uhr** die Verkaufsstellen der Bäcker, Fleischer und Papierwarenhändler offengehalten und dabei auch Gefolgschaftsmitglieder beschäftigt werden.

Bautzen, 15. 4. 1937. Der Oberbürgermeister.

Kaczka. Khimjelczka dże na hoitwu. Jeho pschecżel Max, naschonity hajnik, pokasa jemu dźiwu kaczku. „Nó, cźłowjecże, tśel do njeje!" — Khimjelczka nastaji tśelbu, měri a — dliji žo. — Mjes tym je kaczka žo skowała. — Ty wošole, cźehodla njesžy do njeje tśelił?" zareji na njeho Max. — „Njewém, leczejsche tak spodźiwnje, njesdasche žo mi wjazy cźerstwa być", pschispomni Khimjelczka měrnje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleń; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za awojbne 5 pj., towarstwowe a hosćencafske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 89 | Budyšin — Sobotu 17. haprleje 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Wunošk skutka zymskeje pomocy 400 milijonow hriwnow

Pjatk pschipoldnju je němski minister dr. Goebbels wjednikej wo skutku zymskeje pomozy 1936/37 rosprawjał. Wunoschi prjedawschoho lěta je so wotpyt daloko pschetrjechił. Lětsa je němski lud nimale 400 milijonow hriwnow jako praktiski sozialismus skutka wjedł. Pjenjes je so za dźěl luda nawdał, kiž bywa lěto wot lěta mjenschi a kiž hischcze njeje w tej mjerje johnowanja hospodarskeho postupa saćuł, kaž pschewažaza wjetschina němskeho luda.

Němskeho ministra dr. Goebbelsa pschewodźachu němscy rjadowarjo NS-ludoweho spomožerstwa a němscy poručenjo sa skutk zymskeje pomozy hłowny hamtaŕ Hilgenfeldt, župni hamtarjo NS-ludoweho spomožerstwa, kotřiž su sobom župni poručenjo skutka zymskeje pomozy, wobdźěrarjo wězow němskeho wjednistwa skutka zymskeje pomozy, najstarsche zobustawy NS-ludoweho spomožerstwa a NS-žónstwa.

W swojej rosprawje němski minister dr. Goebbels wjednitej dźěli, so nathwilny wunoschk skutka zymskeje pomozy 1936/37 nětkole 398½ milijona hriwnow wunjesa. Doskónjeny wunoschk budźe wo někotre milijony 400 milijonow pschesahowaćz. Wunoschk je pornjo wunoschkej prěnjeho skutka zymskeje pomozy wo nětkole 50 milijonow a poslednjeho skutka wo nětkole 30 milijonow hriwnow wjetschi.

Hospodarske postupowanje w Němskej wotbłyschcuje so w liczbach tych, kotrychž skutk zymskeje pomozy wothladuje wuczinjesche w pschereśu: 1933/34: 16,6 milijonow, 1934/35: 13,9 milijonow, 1935/36: 12,9 milijonow a 1936/37: 10,7 milijonow. Du tutych wothladowanych złuschcesa pobła njesaſtužerjow a jich zwónbnych tež makorentnarjo, nusowi dźěłacerjo a wschitcy druzy ludowi towaršchojo, kotřiž trěbne sežinjenje zwjazy z swojich zwónbnow njemóža se swojimi mozami a srědkami swjesćo.

Pschiběraze wunoschki sběrkow su dopokasale, so ma tež druhi wulki nadawk skutka zymskeje pomozy pokny wuspěch, mjenujuz tón, so so z woprowanjom ludowa zhromadnosć k'tuji. **Tak su wotpory wot mšodw, jónkrócne a běžne mězačne dary wunjesle: 1935/36: 137,9, 1936/37: 162 milijonow hriwnow, sběrki jenohornczich jědzow 1935/36: 32, 1936/37: 33 milijonow hriwnow, němske dróhowe sběrki 1935/36: 18, 1936/37: 38 milijonow hriwnow.**

Liczba pschedatych znamješkow pschi němskich dróhowych sběrkach je so tehorunja ważnje powjetschika. Wuczinjesche 131,5 milijonow pornjo 73,1 milijonam 1935/36 a 37,5 milijonom pornjo 1933/34, potakim je wot prěnjeho skutka zymskeje pomozy wo 100 milijonow pschiběrała. Na dnju narodneje solidarnosće je so 5,6 milijonow hriwnow nawdało, potajkim 1,6 milijonow wjazy hač lěto prjedy.

S teho, schtož je skutk zymskeje pomozy swojim wothladowanym pschiwobroćił, minister wožebje 5,2 milijonow dwójnych zentnarjow běrnow a 22,1 milijonow dwójnych zentnarjow wubla naspomni. Pschi swojich nakupjach zyrobu je skutk zymskeje pomozy hischcze bóle hač w prjedawschich lětach jako wurunarski faktor ludoweho hospodarstwa wustupował.

Potom dr. Goebbels dźěli, so dla wjetschich wunoschkow sběrkow w lěčnim czasu žanych sběrkow njebudże.

*

Hdyž běsche dr. Goebbels wjednikej rosprawu tuteho wulkeho skutka ludoweje zhromadnosće pschecźitał, so wjednik němskemu ministrej dr. Goebbelsej, hłownemu hamtarjej Hilgenfeldtej a pschitomnym zwónbdźěłacerjam skutka zymskej pomozy z wutrobnymi złowami dźakowasche. Wón skutk zymskeje pomozy wožebje jako ważny nastroj wocežehnjenja němskeho luda k sozialistiskej zhromadnosći pschedstajesche a sdobom jako njeparujomnu zwónbpomoz k dospołnemu pschetworjenju němskeho luda wosnamjenjesche.

Wjednik dźakowasche so wožebje wutrobnje poručenjam ja skutk zymskeje pomozy a z nimi milijonam, kotřiž su so wonka w kraju sašo w jenej zymje dobrowólnje do służby tuteho sozialistiskeho nadawka stajili a znowa dokonjeli, sa čož w stawiznach Němskeje a zwěta njeje pschikłada.

*

Liczby w rosprawje wo skutku zymskeje pomozy wschěch z wulkim dosćežinjenjom napjelnjeja. S nich wuczitamy wuznaće k duchej zhromadnosće. W nich pak so tež pokasuja płody nazionalsozialistiskeho wocežehnjeńskeho dźěła k narodnej solidarnosći. Wone dopokasuja, k čemu je lud pschi swojim dźěle měra a natwara khmany. W zwězce knježi njemér a wojowanje. Wójny a strajki ludy torhaju a pod wliwom bolschewizma zwěti zwój row wuja. Dokelž pak so wjednistwo pola nas wo lěpsche luda stara, mamy tu měr a pokoj w ludowym žiwjenju.

Blokoweho wjednika w Buenos Airesu zamordowali

Němza, stronjana Josefa Riedela, kiž jako blokowy nawjednik měsinje skupiny we Billi Ballesteru argentinskej krajnej skupinje wukrajneje skupiny nazionalsozialistiskeje strony pschiſkuscha, su dotal njesnaćzi stótnizy w Buenos Airesu nadpadnyli a tak cźežko sranili, so je na swoje rany wumrěł.

Riedel běsche po powołanju saukar a je so w lěče 1899 w Spöcku narodźił. Sańdźenu sobotu wječor, jako běsche pschinoschki wotedał, jeho njesnataj nadpadnyschtaj a do njeho tšelešchtaj. Na swoje cźežke sranjenja je Riedel njedźelu wječor wumrěł.

Polizija je hnydom sapoczała podawk pschepytowaćz. Němske póstlanstwo je pschi tym najstarlnischo podpjera. Argentinska polizija stótnikow mjes kommunistami pyta. Pisched tutymi běchu samordowaneho hischcze krótko pschedy warnowali.

Němska panzerowana łódź pojědze k jendźelskim krónowańskim zwjatocznoscjam.

Jendźelska admiralita zdźěluje, so so 20. meje pola Spitheada 17 wukrajnych wójnskich łódźow k wulkej parodze wójnskeho łódźstwa pschi składnosći krónowanja jendźelskeho krała zhromadźi. Panzerowana łódź „Admiral Hrabja Spee" budźe Němsku sastupowaćz. Sjednoćene staty połnózneje Ameriki bitwisku łódź „Newyork" (27 000 tunow) **pósćelu. Franzowska pósćele wulku wojowarisku łódź „Dunkerque"** (26 500 tunow) **a Japanska tschižak „Aschigara".**

Jendźelski 5lětny plan na twarjenje autowych dróhow.

Po zdźělenju jendźelskeho ministra ma so w 5lětnym planje sa twar autowych dróhow w Jendźelskej 143 milijonow puntow (2 milijardźe hriwnow) pschiſiwolicź. Dotal su so hižo dźěła sa 72 milijonow puntow rosdale.

Sastupjerjo jendźelskich dźěłacerjow 40-hodźinski dźěłowy tydźeń wotpokasali.

Po Reuterowej powěsći z Washingtona wotpokasachu sastupjerjo Jendźelskeje na tekstilnej konferenzy we Washingtona namjet powschitkowneho sawjedźenja 40-hodźinskeho tydźenskeho dźěła, kaž jón amerikanscy pschewodźaćeljo a dźěłacerjo sastupuja.

Nowe nadpady we Wasiristanje

S poslednich rosprawow wo położenju we Wasiristanje so zhoni, so su sbožkarjo wospjet jendźelsku wonkownu straż w Spinwamje nadpadnyli. Pschi tym su dweju nadpadnikow morili. Sbožkarjo su też někotre mosty sniežili a telefonowy a telegrafowy powod mjes Miramom Schuhom a Mirom-Aliom rostorhali.

Jypiki fakir, kiž ma swój hłowny kwartěr w jenej jamje blizko Schaktu-doliny, je mjes tym wschitke pohrěbnisse namjety pschedbyhow druhich spłahow a swojich pschiwuznych wotpokasak a njepschestawa pschećiwo Jendźelskej schćěwać. Jendźelske wyschnosće su so za wótre dohladowanje mjesow postarale, so bychu sastaranju sbožkarjow z zyrobu a muniziju sadźewale.

Konferenza w Montreuxu.

Kapitulazišta konferenza je schtwórtk popołdnju jenoź wo technitskich praschenjach wuradźowała. Wuradźowanje wo 2. stawje, z kotrymž běchu hižedu sapoczeli, je so wróćo stajiło. Potom pak konferenza 3. hač 10. staw po dokładnym wuradźowanju bjez mažnych pschemjenjenjow pschija. Tute stawy poćahuja so na pomjenowanje a hewaške pschehladźenje sastojnitskeho prawa dla wukrajnych zobustawow.

Před zjednoćenjom socialdemokratiskeje a kommunistiskeje strony w Francowskej

Franzowski ministerski president Blum je pjatk tydźenja w sawrjenej sozialdemokratiskej zhromadźiznje rěčał a naležnoscje franzowskeje snutskowneje politiki rospominał. Tuta Blumowa rěč je w Franzowskej wschelake wunoschowanja wusktutkowała. Nowiny opposizije su powschitkownje pschećiwdźene, so so sozialdemokratiska a kommunistiska strona bórzy sjednoćitej.

Nowiny „Figaro" pisaju, so w politizy pschezo tón dobywa, kiž ma najwiazy žiwnosće w sebi. Pschisinawaju, so kommunistojo methodiju z wutrajnoscju a wuschiknoscju za swój samer dźěłaju. Jich samer pak je, so sebi je wschěmi srědkami měsno pschi mozy dobudu. Dźiwaju na blizke sjednoćenje maju Franzowsojo prawo na wěste praschenja. Sjednoćenje tuteju lewjakarskeju stronow wesće wusktutkuje, so so knježerstwo pschetwori. Nowiny njedwěrkuja, so smeja kommunistojo potom bórzy wjetschinu na swojej stronje.

Nowiny „Jour" pisaju hižo wo swrěschćenju ludoweje fronty. Też wone swěstoscju wocakuja, so po sjednoćenju stronow kommunistojo móz wobkhowaju, dokelž Blum swoju sozialdemokratisku stronu nima krucze sadyć so siejo. Nowa jenotna strona revoluzionarnych ekstremistow by měła nětkole 250 sastupjerjow. To je potom kónz ludoweje fronty.

„Echo de Paris" so prašcha, schto so stanje, hdyž so Blumowe knježerstwo powali. Radikalni sozialni bywaju hižo sara njemérni. Powěda so, so budźe powalenje Blumoweho knježerstwa signal sa markistiski revoluziu.

Sašo cźežkowne khorhoje nad zwětowej wustajenju.

Parišske nowiny „Liberté" rosnorjene pisaju, so so schtwórtk rano na někotrych twarschich městnach Parišskeje zwětoweje wustajenizy znowa cźežkowne khorhoje wutykle, a prěni króć zsamo czorna anarchistiska khorhoj a to zyle blizko franzowskeho wonkowneho ministerstwa na Invalidnym dwórnischczu. Sapódlanz opposizije Dommange so hnydom na policajsku prefekturu poda. Dokelž prefekt njeběsche pschitomny, wón jeho namjetnikej rjekny, so może swojemu pschedstajenemu smětowe wjez, so drje je nowe wupowědźenjenje revolizionarnych znamjenjow na twarschich městnoscjach wustajenzy drje najžiwnischa plista, kotruž je knježerstwo po nastupjenju mozy dostało.

Krwawne politiske puki w Sahrjebje.

Na Sahrjebskej universicze so nazionalistojo a kommunistojo do pukow dachu, pschi kotrychž jenoho studenta ſatkachu a dweju cźežko sranichu. Policija někotre wobsoby sasa.

Wjednikowe narodniny w Budyskej garnizonje

20. dżeń haprleje, narodny dżeń wjednika a najwyschischcho roskasowaria wojefikeje mozo, ho we wschéch garnisonach bostojn:e wobżwjeczi.

W Budyskej garnisonje budże raro wulke budżenje. Budżbniży a hudżba ſ jenym cżahom II. pěschego polka 52 pod wjednistwom offiżera 6,30 hodżin ſ Krala-Albertiskich kasarnow wucżahnu a po ſlédowanych dróhach porjadnu:

po Lubijiskej dróży, Kamjentnej haży, Bohatej haży, Hlownym torhoschczu, Smutskownej lawiskej haży, Lawiskich hrjebjach, Kéżorskej dróży, Bismarckskej dróży, Dróży SA, Mettinskej dróży, Sedanskej dróży, Löbriskej dróży, Mathildżinej dróży, Borborinej dróży, Hausenskej dróży, Lubijiskej dróży wróczo do Krala Albertiskich kasarnow.

Potom żo we wschéch kasarnach żwjatoczne khorhojne parady pschijasmknu.

S wjerschkom budże parada.

Wona wotmeże żo prěni króć ſ nowej khorhoju II. pěschego polka 52 a nowej standartu II. artillerijskeho polka 4, kotrejż 19. haprleje 1937 wjecżor w Drjezdżanach kommandowazy general IV. wójskowego korpsa kommandéro-maj żwjatoczinje pschepoda.

Parada sapoczinje żo ſ pyradnym sestupanjom wschitkich woiersktich dżelow garnisony ſ konjemi, wojnbkami a żamożédżdakami na kasarnisim dworie Krala-Albertiskich kasarnow. Krótko do 11 hodżin khorhojna kompanija pschiczehnje. Garnisonski starschi a kommandér pěscheho polka 52, wyschi Frolttmann, w 11 hodżinach nimo frontow pojdża a na to ſ narécżu na wjednika spomina.

Sa tuto pschewjedżenje je sportniscżo Krala-Albertiskich kasarnow sa pschihladowarjow postajene. Nutskhód ſ Paulskeje dróhi, sa wobeżje pscheprojechnych hoczi ſsches hlowne wrota pschi Lubijiskej dróży.

K paradnemu sestupanju żo wulka parada na Żitnych wikach pschisamknje. Wojerżje dżele marschérują pod wjednistwom garnisonskeho starschego po Lubijiskej dróży, Kamjentnej haży, Bohatej haży, Smutskownej lawiskej haży, Lawiskich hrjebjach na Litne wiki, na kotrehoż połodnjichim dżélu każ tež na Lawiskich hriebjach a Smutskownej lawiskej haży żo parada wotmeże. Wokolo 11,50 hodżin sapocżnje żo parada na połnóznym dżélu Żitnych wikow psched méschczanskim twarskim hamtom. Garnisonski starschi a kommandér pěscheho polka 52, wyschi Frolttmann, paradu wotwosmé.

K sestupanju schromadnych swjatkow je żo mésitnosć psched méschczanskim twarskim hamtom a psched musejom postajila.

Mésitnosć, kotrąż je sa paradu trébna, wojazy a policija saworu. W sajimie dobreho poradżenja maju żo pschihladowarjo dospolnje po pschikajach tutych porjadownych służbow méć.

Na wojerskich twarjenjach Budyskeje garnisony żo 20. haprlej khorhoże wupowěsnu. Wocżakuje żo, so wobydlerstwo mésta Budyschina swoje wobdżélenje na wjednikowych narodninach tež ſwonkownje ſ tym pokaże, so żiwoje twarjenja ſ khorhojemi wupyschi, żo pschi paradnym sestupanju w Krala-Albertiskich kasarnach a pschi wulkej paradże na Żitnych wikach jako pschihladowarstwo po możnosći bohacże wobdżéli.

Město Budyschin na tutym dnju każ w lońskim lécże sactschcapolne wojerske pschebwjedżenje naihoni, kiż wuske sjednoczenstwo mjes wjednikom, ludom a wojerskej mozu wobże'e pokaże.

Naléčo, serbski rataf a domizna

Z radoscu so dżěla jimam,
Za pluh a'za brónu přimam
Znowa w lubym naléču.
Boża stwórba — sama pycha —
Lutu wóń a lubość dycha,
To mi hrěje wutrobu.

Boha khwal pak moja duša,
Jeho khwalić, mi so słuša,
Zo sym stał so z ratarjomi!
Byl-li čowjek studowany,
Bych so čuł każ wuwiazany,
Stó wón, hdże bych měł swój domi?

Tak pak sněm po Božej woli
Stać na mojich wótcow roli
Tudy w serbskej dominje,
Hdżež je maé mja kolebata,
Mi do drómkow zanošała
Serbske zynki lubozne.

Naše luki, naša pola
Mi dosć jasnje praja tola,
Zo tu Serbja z domom su.
Zo tu zdawna přebywachu,
Swéru swój kraj wobdżélachu
A so sprawnje żiwjachu.

Tutych mojich wótcow herbstwo:
Rólnu zemju, drohe Serbstwo
Wažu sebi wysoko.
Cestny čłowjek z rukow njeda,
Jenoż skupak, blazeń předa
Swojich wótcow namrěwstwa!

Doma stajnje bywa rjenje
Tak każ nihdy nihdże ženje
Mójmy lubość k dominje!
Tu we ródnej zemje klinje
So też kóżde horjo minje,
Kiž nam Bóh Knjez pósćele.

Jurij Sewčik.

Radio

Njedżelu 18. haprleje żo słyschi:

Königswusterhausen: 6 konzert ſ Hamburgskeho pschistawa. 8 ja bura. 9 rańschi postrow ſ mésta honjerjow Bückeburga. 10 rańscha żwjatoczinosć. 10,45 pschczele. 11,30 tacżele. 12 konzert ſ hale pólneho wjednika w Mnichowje. 12,55 cżasowe znamio. 13 sbożapschecża. 13,10 pschipołdnischi konzert (ſ Mnichowa). 14 ja dżeći. 14,30 brasilske ludowe spěwy. 16 tacżele. 16,30 rosprawa wo krajnym rugbyu mjes Němcami a Franzowskej w Parisu. 18 konzert. 19,30 sport. 20 klasiska hudżba. 22 powěsće, sport. 22,30 rejwanska hudżba.

Lipsk: 6 konzert ſ Hamburgskeho pschistawa. 8 pschczele. 8,30 tacżele. 9 wéczny raj Němzow. 10 rańscha żwjatoczinosć Hitlerskeje młodżiny. 10,30 tacżele. 11,15 Bachowa kantata. 12 pschipołdnischi konzert, mjes nim rosprawy wo němskich mischtrstwach w marschérowaniu ſ wacżokami (ſ Budyschina). 14,30 ja dżeći. 15,15 Beethovenowa a Dworżakowa komorna hudżba. 16 konzert. 18,20 wójsko spěwa. 19,30 němste mischtrstwa w marschérowanju ſ wacżokami (ſ Budyschina). 19,50 ſport. 20 Win něhdy a dżenża (wjecżor wschelczijsnow).

Barlin: 8,55 kschesczanska rańscha nutrnosć. — **Wrotzlaw:** 20,10 wjeżoże hodżinje. — **Köln:** 20,10 „Won do baloka!" — **Win:** 20,05 tryst „Sbożownej dnjej".

Pondżelu 19. haprleje żo słyschi:

Königswusterhausen: 6 ſwony, wjeżoły ſpocżatk tydżenja, mjes nim 7 powěsće. 10 ja schule. 11,30 ja bura. 12 pschipołdnischi konzert (ſ Lipska), w pschestawzu 12,55 cżasowe znamjo a 13 sbożapschecża. 13,45 powěsće. 14 wschelaka hudżba. 15,15 tacżele. 16 popołdnischi konzert. 17 němski wjednik młodżiny rěczi. 17,45 tacżele. 18,15 pschepodacże khorhojow wojerskeje mozy a wjecżorne pilkanje. 20 powěsće. 20,10 nowe spěwy a pěsnje ſ Austrijskeje. 21 rejwanska hudżba. 22 powěsće, sport, mothlóż ſ Němskeje. 23,30 němska młodżina ſtrowi Adolfa Hitlera.

Lipsk: 5,50 ja bura. 6,30 rańschi konzert (ſ Frankfurta), mjes nim 7 powěsće. 9,30 wiki a-kuchinje. 10 ja schule. 10,30 a 11,30 wo wjedrje. 11,45 ja bura. 12 pschipołdnischi konzert, w pschestawzy 13 a 14 powěsće. 14,15 tacżele. 15 ja żonu. 15,15 tacżele. 16 konzert. 17 němski wjednik młodżiny rěczi. 18,15 rosprawa wo pschepodaczu khorhojow we wobornym wokrjeżu. 20 powěsće. 20,10 reje pschi beschczu a ſlónzu. 22 powěsće, ſport. 23,30 němska młodżina ſtrowi Adolfa Hitlera.

Berlin: 20,10 konzert. — **Königsberg:** 20,45 hudżba hibanja. — **Hamburg:** 20,10 němske naléčo. — **Wrotzlaw:** 20,10 operetta „Gigri". — **Mnichow:** 20,10 Liſtowy polk. — **Win:** 20 konzert po pschczach. — **Warschawa:** 20,15 ſymfoniski konzert. — **Praha:** 21,05 balhańske ſwony.

Zakazane je, symjeńtne běrny niże płaćizny poskićeć

Każ wożebity ſpołnomócnjeny ſa sastaranje ſe ſymjeńtnymi běrnami wojſewja, poſlicżeja żo w pożlednim cżasu husto ſymjeńtne běrny, wożebje strénjoſańe, niże płaćizny, kotrež ju ſa tele drużiny a pschiſluſchne krajiny postajene. W tym widżi żo njewobkedżbowanje wulkasow wo ſymjeniach. Tuto njewobkedżbowanje je cżim hórſche, dokelż ſ tym ſchérokе ludowe worſchity ſchkoduja. Wożebity ſpolnomócnjeny budże tohodla we wschich padach, w kotrychż płahowar abo rosbjélef wożebitu drużinu we wożebitym kraju ſymjeńtne běrny niże postajeneje płaćizny winowateho płahowarja abo rosdżélerja poſlicża, pokhoſtacż da.

Dawajće młodżinje domy!

Satſki bohot a župny nawjednik Marcżin Mutſchmann je k ſbérży ża němske młodżinownje ſlédowaze namohnjenje wudał:

„Pucżowanja młodżiny po němſkich krajach a po wuſchej dominje ſu kruch ſtatnopolitiſkeho wocżehnjenja. Tehodla ſu němske młodżinownje tež wjazy hacż jenoż tuzke pſchenoſowarnje; buchu měſtna politiſkeho ſrunanja a cżiſkneho ſtrucżenja, wjeſela a radoſcże; buchu ſnamjo prawoże luboſcże k dominje a mozow, kiż ſ njeje wukhadżeja.

Kdyż tehodla ſtutk němſkich młodżinownjow 17. a 18. haprleje t. l. k ſbérży namolwja, ſo by mohł materialne ſchkody ſandżeneje doby roſpada wotſtronicż a wulki nowy natwar ſpěchowacż, wobroczja żo ſ tym w dobrej a ſakadnje ważnej wěcy na woporniwoſcż němſkich ludowych towaſchow. Namolwjenje: „Dajcże młodżinje domy! płaczi w ſchérſchim ſmyſle tež ża młodżinownje, w kotrychż naſche młodżina dominu namala.

Na dothim mosće

G]

(Pokračowanje.)

Żiwy wobkhad bě brjoh, kotrýż bě ſ najwutrajniſcheho dżerewa natwarjeny, tak wottrjebał, so dyrbjachu nětkole pschi wulkej ſchkodże, ſ granatami nacżinjenej, wjele na nim porjedżeć. To żo hnydom ſapocża. Pschi torhanju hriadow a cżeſankow namakachu nětchto, ſchtoż powſchitkosnu ledżbnosć ſbudżi.

Palczikowa bydleſche w prěcżinej haży pschi żanej muri. Wjazore wuſſe thěże bydlu méſtna méſe w Jónakez pſchebydlěli. Wo taſkej pſchebydlěji tu wšio rěcże bycż njemóżeſche — to, ſchtoż pschebydlěju njenowachu, bě cżmowa, ſtuchla, njerunje plestrowana khódba, tak wuſka, ſo móżeſche tam Edmia ſkód do hornjeho poſkoda ſteżeć, runjeż bě doſcż wuſki a na rědi podobny. Strach, żebi tu ſchiju ſwinjez, abo ſ najmjeńſcha ruzy a nohy ſtamacż, hrożeſche cżłowječej, kiż ſnaty a ſrědowny tu njebě; pschi tolſtej cżmi njemóżeſche wócżko nicżo widżeć; ale tón ſtrach tu tola běſche. So bychu jón trochu pomjeńſchili, běchu na wložnej muri powjas pschibili; to bě narunanje wobżoženia, każ je to hiſchcże dżenża w nětkotrych khěżach w Gdańſku waſchnje.

Muſka niſka jſtwicżka ſ malym woknjeſchkom bě pſchiměrjena pschiſlupej ſ bydlenju. Wſchitko, ſchtoż bě ſ prjedawſkich lěpſchich cżaſow trochu nětchto hódne było, bě ſo pschedało; lěhwo ſtareje żony bě nimo měry hubjene. Wona ſama bě w najwotſchim ſtrachu a roshubjenju a podusheſche jo jeno ſ tym, ſo w ſtarych modleſtich knihach cżitaſche. Seſtarjena ſadowa wikowarka, kiż móżeſche w tamnym cżaſu cżitacż! Mjeſo njebě pschezo wikowarka była, ale bě lěpſche dny widżała a jeno ſ temu bo tuteho dżěła ſo podała, ſo by żebje a ſwoju ſwojeho njeboh żyna żiwila. Runjeż bě pschezo pschecżelna napschecżo ſwojim towaſchſchkam a żuzodżinam, mjeſeſche tola wěſtu ſdżerżliwoſcż, ſchtoż druhy derje cżujachu. Teho dla njemjeſeſche tež pschecżelow a pschecżelniży, każ hewak wſchitky ludżo. To bě hóſi cżaſto ſacżuł; tež jemu by druhdy tak było, ſo ma ſtara żona ſ priedawſkich cżaſow ſnatkh, kotſiż jej runje tak ſ puesa khodżachu, każ wona jim. Hewak na to ſpominak njebě, nětkole pſchindże jemu tekło wożebitého na myſle. Pschezo ſydżachu bo ſtara żona tak ſ ſwojim trowram, ſo bě Jónakez klamam ſ khribjetom pschiwobroczena. Tola druhdy by, drje nochzyjo a njewédżo, żo ſ hłowu tam wobrocżila, abo móżeſche zyłe mjeńſchimy ſtejo wotſtacż a ſ pokhmurjenym wócżłom tam hladacż, pschewſata i nyżlemi a ſ cżuczemi, kotrež ju dalako ſ pschitomnoſcże wjedżechu. S tuteho ſabycża żebje ſameże by żo potom ſtychnjo twutorhła, by żebi ſ ruku, ſ hłowu tſchażo na żebje ſamu, psches cżoło a wocżi ſjéła a potom ruzy ſtykła ſ cżiſchej modlitwje.

Mnohe dżeći kupowachu pola njeje, Jónakez pak niż, te pſchikhadżachu ſ zyła żara ſ rédka na dolhi móſt, ſ wjetſcha jeno, ſo bychu tam duzy do „Dolheje ſahrody" ſchłe. Nas, bě to hižo dołho a wón hiſchcże małe dżeći, ale tón wuſtup ſtejeſche nětkole żiwy pſcheb jeho myſlu — dżeſche zyła Jónakez żiwżiła nimo do „Dolheje ſahrody" a jedyn ſ hólzow proſcheſche żebi wot nana pjenjeży ża żad, kotrýż bě ſtara żona na ſ jédżi prawje wabjaze waſchnje wulkadła. Pſchekhapż hnydom pſchecże ſwojeho żyna dopjelni a maſżny do ſaka. Ale jeho żona rjekny, ledom pohladnywſcha na żadowu wikowarku, tak nahle, każ ſo to knjeni ſédżna ſaleſeſche: „Tola niż wot tejele, runje wot tejele? a potom hiſchcże tule — na dolhim mosće!" ſ tym honjeſche ſ dale hicżu, każ by rjekł, ſo żo jej ſenſa pod nohomaj pali. Jeho wowku bě to wěſcże jara ranilo; wona bě dołho płakała a dołho njebě wjazy żo ſmérowacż mohła. Hiſchcże wjele poſpjſcho ſtupichu jej, hdyżſkuli Jónakez klamy wuhlada, żyſły do wocżow.

Dołhi cżaſ, tak dołhi, ſo bě wſcho to bjes mała żabył, njewidżeſche a njeſłyſchjeſche wo żwójbje bohateho pſcheſkupża nicżo wjazy. Wón ſam pſchikhadżeſche druhdy do ſlamow na dołhim mosće. Tola njekhodżeſche potom pſches ſelene wrota, nimo żadoweje wikowarkł, ale i druhimi wrotami. Jan by jeho druhdy widżał. Raś rjekny wonży: „Tule bże knjes Jónak!" To pak bě jej tak wopał, ſo wón to żenje żaſo njeczinjeſche. Nětkole, w tymle lécże, pokaſowaſche żo druhdy mała Hanka ſe żwojej pěſtońcżu. Hewak pſchebywachu wożobne měſchczanſke żwójby w létnich měżazach na żwojich wjeſnych khěżach (villach) w Langfuhru, Pelonkach abo w Sopoce; nětkole bě Sopot njepſchecżeł wobżadżił, Pelonki pak a Langfuhr ſakitowarjo Gdańſka, tak jo dyrbjachu tež w horżym cżaſu łéta w méſcże wubjerżecż, kiż méſjeſche jara wuſke dróhi, ale żanych wulkich żwobodnych méſtnow niemėſeſche. Na dołhim mosće móżachu pak tola cżerſtwiſcheho powětra ſrěbacż, hacż nědżje w Praſwym Méſcże, najwożbnihſchim dżélu Gdańſka. Elſka njemėjeſche to ſa nuſne, żwojej knjeni prajicż, ſo bě ſtupiła na méſtno, kiż bě jej tak pschecżiwne. Wo tym, ſo ma żadowa wikowarka nětkake pomėrty k knjeni, njemėjeſche żdacża, ale kupowaſche wjele bóle wot tamneje żad, na kotrejż bě dżěcżo pjenjeży dóſtawało. Stara żona ſaſo nawopał njewjedżeſche, cżeja ſchikowana mała holcżka bě. Njedżiwaſche mnoho na ſwonkownej żwėt, powėdaſche tež ſe żwojimi kupowarkami, ſchtoż bě nuſne, njepraſcheſche ſo żenje ſa mjenom, ſ wotkel abo hdże, ale ſchtrikowaſche pilnje w mnohim żwobodnym cżaſu, kotrejż jej ſbywoſche pſchi żara ſchpatnym wobkhodże. Jan pak bě bórzy wuſtledżił, cżeja ta holcżka je; wona ſdaſche ſo jemu bycż ſaż mała pryndżeża ſ jeneje ſ bażnicżkow, kotrąż bě jemu, bdyż bě hiſchcże mółcżki, wowka powėdała. Wobżebje w pożlednim cżaſu, bdyż ſo jemu wjazy nochzyſche każ pryedy, ſe żwo'imi ſchulſkimi towaſchemi po hólczażym waſchniu wokoło hanjeczż. Schule běchu wobleſhnjenja mėſta dla ſamknjene, a w cżejkich trabanjach ſhubi wón żwoju hewaſchu cżerſtwu myſl a bu ſamuſłeny, cżichi a żonjaży. Ssebżo na mėſcże khorowate'e, doma wotſtaważe ſtareże żony pſchi żadowej budże myżleſche żebi a ſo-hnjeſche nėſchtożkoli, cżemuż budżiſche żo jemu tódy muna ſamjat, bdy budżiſche to powėdał. Tohodla bjerjeſche żo na kedżbu ſo n eby nikomu ani wowżu, najmjeńſche powėdał. Dżenżniſchi podawk, pak waſchnje, kak běchu ſ nim w domje bohateho jantarowego pſchekupża wobkhadżeli, pohnu jeho k tomu, wonki ſo wopraſcheċ, ſchto dha bě ſo ſtało abo ſo hiſchcże ſtawa mjes njeju a mjes Jónakezami? To bě jeho tak jara ſajało, ſo jeho njenarunajomne ſhubjenje tworow wjele mjńe bolešche, dyżli by to hewak bywało.

(Pokračowane ſcżěhuje.)

Ze Serbow

W Budyschinje 17. haprleje 1937.

Naše hrono za tutón Božl dźeń

Žadyn 6ofn tak njekała,
Jako duša njedźakna. † Radyserb.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 734, hygrometer plus 1 a najwyschicha dnjowa temperatura 15 stop. cjopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer minus 1,5 a najnišcha nózna temperatura 7 stop. cjopłoty. Rjap nišiny žo ſ dolheho wjeczora ke krótkemu ranju psches Němsku cjehnje. Deschcje tuteje žu wschak bóle słabe a jich njeje wjele. Dźenja žo teſ wšiw tuteje nišiny pośłubi. Pola Jendźelskeje nowa nišina k dolhemu ranju cjehnje. Je'e jadro potajkim k połnocy wot naš wostanje, jeje połodnische kromy pak móža nam wjedro trochu nakajhej. Sa tutej nišinu žo žylnische wětry ſ dolheho wjeczora pschipłahowja a nam trochu khłódniſche a njemérniſche wjedro pschinjeżu. — Jutſje niedźelu žłónczko 5,01 hodź. ſthadża a žo 6,59 hodź. ſhowa. Měrčacźt ſthadża jutſje dopołdnja 11,24 hodź. a ſhowa žo na ranje 1,48 hodź.

— **Wuhłady na wjedro sa jutſiſchu njedźelu: Wětrojte a njestajne wjedro.**

•

— **Niczenje myschow.** Na hamtiſki pschedpiſz wo powschitkownym niczenju myschi na tutym městnje wožebje pokasujemy. Informacije wudźela spomožeńſki policajski hamt na Budyſkej radnizy 1. poſkhod jstwa cjo. ba, tel. 2241.

— **Sćiwerny žobudźěłaćeł.** Kaž pižachmy, žmédźesche wojnař Richard Hancej w Budyschinje, na Kleistſkej dróhy 18, 15. haprleje na 25létnu njepschetorhnjenu dźeławosć pola firmy Aug. Nowaka akt. tow. ſhładowacź. S tuteje pschicinu jeho na radźinym městnje kries měschczanoſta dr. Förſter ſ pschepodaczom měſchczanſkeje pschipołnowazeje liſcinu ſa jeho dołholétnu zwérnu žłużbu wuſnamjeni a jemu k jeho jubilejej žłožo pschejeſche. Pschi pschepodaczu liſcinu běſche dźěłarſki wjednik Nowakej firmy, direktor Sprenger, pschitomny.

— **90. narodniny** žwjećeſche ſchtwórtk bérowowy žłužobnik na wotpoczinku Arnoſcht Jork. Pschi tutej ſkładnoſcźi pschejeſche jemu hamtiſki heitman dr. Sievert ſ nékotrymi druhimi ſaſtojnikami žłožo a pschepoda jemu kwětki a dary. Też měſchczanoſta dr. Förſter, kotryž Jorkej w mjenje méſta žłožo pschejeſche, jemu kwětki a dary pschepoda. Starz žo je žadnymi hoſćenimi žiwje wobpſchadowſkich cźaſach rosmołwjeſche.

— **Kulturne ſawjedźenja w Budyſchinje** w tydźenju wot 18. hacź do 24. haprleje 1937. Póndźelu 19. haprleje w 20 hodź. muſejowy direktor dr. Biehl w měſchczanſkim muſeju wo „němſkim tworjazym wumjeſtwje w dobje Albrechta Dürera“ pschednoſchuje. — Wutoru 20. haprleje, 20,15 hodź. žo k wjednikowym narodninam w měſchczanſkim dźiwadle „Thorowy hóſćo“ prěni króć pschedwjedźe. — Ssobotu 24. haprleje, 17,15 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi 13. hudźbny néſchpor; 20,15 hodź. w měſchczanſkim dźiwadle junkrócźna hóſtina hra filmowého humoriſta Pawoła Kempa ſ Barlinſkimi dźiwadźelnikami „Charleyowa cjeta“.

S **Budeſtez.** (Stawniſke powěſće). Narodźiłoj ſtaj žo: 9. 4. Pawołej Oſkarej Beierej, gratowemu miſchtrej w Mniſchowzu-Cźornych Rołłizach, hólčka. — 14. 4. Dr. med. Janej Konradej Arnoſchtej Wienoldej w Budeſtezach, žan. — Wumrěli ſu: 11. 4. Wilmarej Grundmann, invalidny rentnar w Budeſtezach-Hajnjach, 85 lět. — 12. 4. Emilia Hana Winklerjowa rodź. Kuchariez, mandźelſka w Budeſtezach-Raſchowje, 38 lět. — 15. 4. Róża Bernſtowa rodź. Vaniečkez, invalidna rentnarka w Budeſtezach-Sahorju, 48 lět.

S **Jawornika** pola Lubija. Do ſtarſcheho dźěłarſtwa na tudyſchim rynčzéſkuble, kotrež driewo rubaſche, da ſo kóſak a do njeho ſ taſkim wotmachom hodźeſche, ſo bu khětro ſranjeny. Dyrbjachu jeho do thorownje dowjeſć.

Z **Radworja.** Město přesadźenych wučerjow skutkuja na našej šuli nětko kk. Krous z Khróšćic, Schinner z Lubija a knježna Emme z Lubija. W cyłku přija so do šule 31 nowačkow a to 14 hólcow a 17 holcow. Do pokračowanskeje šule budźa naše hólcy a holcy też lětsa do Wulkeje Dubrawy khodźić.

S **Pózkowow.** S motorſkim kołom do 3-koleſowego dodawaweho woſa ſajěł. Na ſtatnej dróhy w hornjej wjeſy ſta žo ſrażenje mjes 3-koleſowym dodawaćym woſom a motorſkim koleſarjom. Do dodawaweho woſa, kotrež ſtejeſche žo do jeneho dwora ſawinowć, ſajědże motorſki koleſaŕ, tak ſo jón powali. Motorſki koleſaŕ ſo khětro ſrani, tak ſo dyrbjeſche ſo do kliniki dr. Schmidta do Biſkopiz dowjeſć. Dodawaćy wóz ſo tohorunja wobſchodźi.

S **Hórkow.** Wulka ſrudoba je tudyſchu Wehnertej ſwójbu potrjechiła. Pjatk tydźenja wumrě we Wulkich Rěharjezach lědy 30 lět ſtary Jan Wehnert. Lěby běchu jeho na wožadnym ſerchowje w Khróšćizach pokhowali, teſ jeho bratr Jurij Wehnert w ſtarobje 44 lět, kotryž na wótznym ſtatoku dźěłaſche, na ſcźěhwki ſamžnoje ſaniczaſeje thoroſće wudycha, ſawoſtajiwſchi ſonu a dwě dźěćźi. Psched dwěmaj lětomaj bě tſeći Wehnertej žyn Pawoł w ſamžnym kčźijazym wěku do wěčnoſće dyrbjał woteńcź. Sa Wehnertez nana, kotryž je dlěje wſchitkich ſwojich žynow žiwy woſtał, je to žałoſtne domapytanje. Jedyn ſ jeho wnuczłow bě pſched nékotrymi lětami njeſapay na ſaſedoščenje krwé (tetanus) wumrěł. Je to woprawdźe pſchewjele ſa jenu ſwójbu. Se wſchěch ſtron ſo jej wutrobne dźělbracze wupraja.

S **Brěſowki.** Raſcha wjeſ wotpali ſo 29. haprleje 1786 nimale dospołnje. Hdyž bě ju wjerch Pückler w lěcźe 1787 ſaſo dospołnje natwarił, da hrabja Callenberg wjeſchez ſrjedź wſy rjany pomnik natwaricź. Hdyž pak ſo dróha ſ Hródka do Mužakowa, kotraž prjedy ſwonka wſy wjedźeſche, pſches wjeſ położi, ſtejeſche pomnik na puczu a ſo tehdy woſtroni. Dokelž ſo na druhim městnje derje natwaricź njedaſche, bě do toho cźaſa khowany. Nětko, hdyž je nimale 100 lět ſhowany był, ma ſo w priedawſchej wulkoſcźi ſnowa natwaricź na wopomnjeczše 150. natwarjenſteho lěta. Njedźelu 30. meje ſo woſwjeczi.

S **Wojerez.** (Zyrkwinſke.) Rano w 7 hodź. ſpowědź, dop. w 9 hodź. němſke hłowne Boże ſłużby, ½11 hodź. ſerbſke hłowne Boże ſłużby, w 12 hodź. ſerbſke ſchćenja, pop. w 2 hodź. němſke ſchćenja, w 4 hodź. pobožnoſcź w Bethesda, w 5 hodź. pobožnoſcź we wokrjesnej thorownji.

Cyrkus Franc Althoff do Budyš'na přijědze

Po žwojim wuſpěſchnym wustupjenju w Kamjenzu, Bilkopizach a Lubiju pſchijědźe zyrkuſ Althoff nětko teſ do Budyſchina. Pſchećo je pyrkuzowe wumjeſtwo ſamohło na cźłowjeka woſebje ſkutkowacź. Akrobatiſke ſkutki, kotrež cźłowjeſ a ſtoczo pokaſujetaj, ſamóża cźłowjeka putacź a ſahoricź. Hižo generazije dołho pſches ſto lět puczuje Althoffez zyrkuſ po kraju. Tradizija je ſ duſchu tutoho wobthoda. S mudroſcźu roſumja ſebi kóždu techniſku nowotu podrjadowacź; tradizija leži woſebje w dreſurach, kotrež Franz Althoff, najmłódſchi muſſłt potomnik Althoffow je ſwojimi wobluboważnymi jenicźkimi pruhatymi konjemi, ſe ſwojimi we wſchěch europiſkich wulkomēſtach wobſtawjenymi rejwaniſkimi elefantami, ſe ſwojimi arabſkimi konjemi a ponyjemi dokonja. Jenož wurjadne ſaczucźe, kotrež ſo wot nana na žyna pchenjeſe a wurjadne dorosumjenje mjes cźłowjekom a ſtoczecźom ſamóża taſke dokonjenja njeſłyſchaneje dreſury wuwabicź.

Althoffez jěcharjo ſu tohorunja ſobuſtawy Althoffez ſwójby, abo potomniſy ſtaroſkawnych jokeyow. Po tradiziji maja wulki wuſnam w Althoffez zyrkuſu ſortarjo, ſtakarjo, wohenjpóſčarjo, ſakiroło, akrobatojo na ſemi a w powětſe, ako kaž to dźenſa prajimy artiſtojo. Althoffez zyrkuſ pokaſuje wjeſchtkowe dokonjenja němſkeje artiſtiki. Zyrkuſ Althoff ſwoje wuſnamne zyczkuzowe cźinki, potajkim w naiblišchich dnjach w Budyſchinje pokaże. Też tu namaka ſo bjeſła telko pſchećelow, kelkož je měſ w druhich městach.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

In der Zeit vom 19. bis 30. April 1937 ſoll eine **allgemeine Rattenvertilgung** im Stadtbezirk Bautzen vorgenommen werden. Die Grundſtückseigentümer ſind verpflichtet, den mit der Auslequng des Rattengiftes beauftragten, mit Ausweis verſehenen ſtädtiſchen Angeſtellten den Zutritt zu den Grundſtücken zu geſtatten. Eigentümer unbewohnter Grundſtücke (Gärten uſw.) können die Lockſpeiſe ſelbſt auslegen. Anweiſungen hierzu können in der Kanzlei der Geſchäftsſtelle, Rathaus 1. Stock, Zimmer Nr. 5a — Fernſpr. 2241 — eingeholt werden.

Berendete Ratten ſind zu vergraben. Die ausgeleqte Lockſpeiſe iſt für Menſchen und Haustiere unſchädlich.

Zuwiderhandlungen werden beſtraft.

Bautzen, 14. April 1937.

Der Oberbürgermeiſter.

Verkehrsregelung

am 17. und 18. April 1937 anläßlich der 4. Deutſchen Gepäckmarſch-Meiſterſchaft.

1. **Geſperrt werden für allen Fahrverkehr folgende Straßenzüge:**

a) **am 17. April 1937**

von 18.30 Uhr bis gegen 21 Uhr: Hauptmarkt, Reichenſtraße, Kornſtraße, Innere Lauenſtraße, Heringſtraße, und die Verbindungsſtraßen zwiſchen Hauptmarkt und Fleiſchmarkt.

b) **am 18. April 1937**

von 7 Uhr bis gegen 15 Uhr: Die Straße am Kornmarkt, Lauengraben, Reichenſtraße, Keſſelſtraße, Schulſtraße, Roſenſtraße, Tuchmacherſtraße und Seminarſtraße.

von 7.40 Uhr bis gegen 9.30 Uhr: Kronprinzenbrücke, Kaeublerſtraße, alte Dresdner Straße und Neuſtädter Straße.

von 10.30 Uhr bis gegen 12 Uhr: Neuſalzaer Straße, Äußere und Innere Lauenſtraße, Reichenſtraße, Steinſtraße, Moltkeſtraße, Tuchmacherſtraße, Leiſingſtraße, Straße der SA, Bahnhofsplatz, Bismarckſtraße und Kaiſerſtraße.

von 12.50 Uhr bis gegen 15 Uhr: Äußere Lauenſtraße, Neuſalzaer Straße, Bahnhofſtr., Strehlaer Straße, Löhrſtraße, Hindenburgſtraße, Leſſingſtraße, Wallſtraße, Bismarckſtraße, Poſtplatz, Moltkeſtraße, Steinſtraße, Kronprinzenbrücke, Kaeublerſtraße, alte Dresdner Straße und Neuſtädter Straße.

2. **Umleitung des Fahrverkehrs in Richtung Dresden-Görlitz und umgekehrt.**

Am 18. April 1937 in der Zeit von 7.30 Uhr bis 15 Uhr: Dresdener Straße, Schlitzenſtraße, Honerswerdaer Straße, Weikaer Straße, Seidauer Straße, Gerbertor, Gerberſtraße, Vor dem Schülertor, Töpferſtraße, Holzmarkt, Am Äußeren Reichentor, Löbauer Straße.

3. **Parkplätze:** Fiedlerſtraße, Krottenſchmidtſtraße, Troskſtraße, Otto-Weigang-Straße, Hauptmarkt, Fleiſchmarkt, Platz in der Fiſchergaſſe, Königswall zwiſchen Nordſtraße und Muskauer Straße, Goſchwitzſtraße, Am Ziegelwall, Fichteſtraße, Roſenſtraße.

Auf den für den Fahrverkehr geſperrten Straßen und auf den Umleitungsſtraßen iſt jedes Parken verboten.

4. **Fußgängerverkehr:**

Der Fußgängerverkehr wird im allgemeinen keinen Beſchränkungen unterworfen. Das Überſchreiten von Straßenfahrbahnen iſt jedoch dann verboten, ſobald ſich auf den Fahrbahnen Teilnehmer des Gepäckmarſches in Marſch befinden.

Den Polizeibeamten und Abſperrpoſten iſt unbedingt Folge zu leiſten. Zuwiderhandlungen werden beſtraft.

Bautzen, am 16. April 1937.

Der Oberbürgermeiſter, Polizeiamt.

Wusudźenja

§ S lěnjoſće bě žo 22 lět ſtary Kurt Emil Błažij ſ Bólčicz pola Nieżwarzidła pschestupjenja pschećiwo ſakonju wo ſeźiwjeńſkich potrjebach dopuſchćił. Jako deſet pschijſtajeny pola burа w Bacźonju, měſeſche wſchědnje 12 krunowh tróżzy podejeź. Wſchědnje to wuczinjeſche 70 hacź 80 litrow mloka. Mlokarnia, do kotrejež žo mloko podawaſche, bě ſwěſczita, ſo ma mloko jenož ſara nijſi wobſahh tuka. Pola bura žo bale wobkedžbowaſche, ſo Błažij pschi myczu mlokowych kanow wodu zyłe njewula, ale hacź do jeneje ſchtwórcźiny wodu w kanach woſtajі. Běſche pschełěni, ſo by krunoj doſpołnje wudeſił a běſche ſ porjeńſchenjom mloka ſ mjenje próżu dozdeł, ſo žo horjeka mjenowany kwantum nadeji. Jako pytny, ſo žo wokkedžbuje, cźiſany ſa wokkedžbowaſej wožobu dejny ſtoł. Jako bě bur pytnyj, ſo mloko porjeńſchuje, ſapoda bur ſam wobſłórkow. Błažij bě nimo teho dokonjane a ſpytane jebanſtwo ſłucźił. 25. junija 1936 běſche po pschikłasu ſwojeho knjeza k wobkedžerjej mlokarnje, Tietzy, po 10 hriwnach jako pschedpłaczenje dyrbjał wotedacź. Pschi tym pak wudawſche, jo ma 12 hriwnow pschijmeńcź. A hdyž bě tutón pjenjes doſtał, woteda jenož 10 hriwnow, wobkhowawſchi dwě hriwnje ſa ſebje. Druhi poſtyp na podobne wałchnje 12 hriwnow wudrěcź, bě podarmo. Budyſki hamtiſki ſud bě Błažija k 20 dnjam jaſtwa ſaſudźił. Błažij ſo pschećiwo wuſudźej powoła. Po dobrosdaczu knježeſtwowego medizinalneho radу dr. med. Krala w Budyſchinje pſched malej khłóſtarſkej komoru je Błažijowe potne duchowne ſamołwjenje dła herbiſke duchaſłabioſce khětro pomieńſchene. Tehodła ſmēni powołarſki ſud wuſud, tak ſo Błažij ſa porjeńſchenje mloka 20 hriwnow abo 4 dny jaſtwa a dła jebanſkeju pschipadnow dła pjenježne khłoſtanje 5 hriwnow abo 1 dźeń jaſtwa doſta.

Powěśće z cyłeho swěta

74 zentnarjow pſches cźełko ſchło a tola njeſranjeny woſtał.

Jadnu ſkruczenoſcź je ratarſki pomoznik w Hannoverſkej wſy Bottendorfie pokaſał. Pſchi wotwożenju bérnow tak njeſhożownje padny, ſo po dołhoſcźi runje pſched koleſa pſchiłúdże, tak ſo ſadni dźěł woſa ſe 54 zentnarjemi bérnow a 20-zentnarſki wós pſches jeho nic cźełko dźěchu. Jeho knjes ſo njemałko dźiwaſche, jako pohonczź njeſranjeny ſtaru a jenož wo bolościach w ruzrjorjeſche. Też lěkarſke pſchepytowanje niemóżeſche waż neho ſranjenja namakacź.

Sażynjenſke njeſbożo w Mniſchowje-Bernsdorfu.

Schtwórtk rano wokoło ½11 hodźin ſo na nowotwarcie loni nałomu ſpaleneho twarjenja w Mniſchowje-Bernsdorfu cźełke ſażynjenſke njeſbożo ſta. Pod dohladom miſchtra bě ſo murjeſtkemu pomocznikej Sielerej ſ Makeje Saary a wuczońſkej Schlöbi ſ Makeho Bukowa pſchikłas dał, hiſchcze ſtejazu na ſnjožone twarjenje ſo khilaju murju powaliccź. Murja pak ſo priedy ſyzny, hacź běchu wocźakowali a ſażynjeny wobeju dźěłacźerjow. Miſchtr ſam ſo pſchi pospyče, jeneho ſ dźěłacźerjow na ſtronu ſtorhnyvcź, na ruzu cźežko ſrani. Snieſhożenaj ſebi koſcze ſłamaſchtaj a hewak ſo też ſnutſkownje ſranjichtaj, tak ſo dyrbjeſchtaj ſo do thorownje dowjeſcź. Wo dotalnych ſwěſcźenjach njeſłyſu ſo pschedpiſy na ſadźewanje njeſboża doſcź kedźbliwje wobkedžowałe.

Drježdźany. Wšěch lubych Serbow přeprošujemy na serbske kemše njedźelu 2. meje rano we 8 hodź. w kapali w Taschenberg-Palais. Spowědź wot 7 hodźin.

Hłowny redaktor Marko Smolerk. Zamolwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučmar; za lokalny dźěł a přiłopk Marko Smolerk; za nawołtki Pawoł Krječmar, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolerk. Cišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.

D. A. III. 1937 1852. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

. . . přeco te najnowiše mustry!

. . . kaž to hinak n ejače zwučeni wot našeho wotdźela za tkaniny.

Proju wobhladnjće sebi naše wukładne wokna na Dźiwadłowej hasy.

Schaaf

Bohata hasa 20
Dźiwadłowa hasa 1
Kotolska hasa

Dźiwadło namjezneho kraja

Telefon 3263

Hrajny porjad
wot 18. 4. hač do 25. 4. 1937

Njedźelu, 18. haprleje, 19.30 h.
Korsika
Operata wot Weisera, hudźba wot Moltkaua.

Pónđźelu, 19. haprleje 20.15 h.
Předstajenje za NSO. „Móc z radosće"
Korsika
Operata wot Weisera, hudźba wot Moltkaua.
Wutoru, 20.4., 20.15 h., koło A a B
Prěnje předstajenje
Thora Gust
Lewičźowy kruch wot O. Erlera

Srjedu, 21.4., 20.15 h. koło E a F
Thora Gust
Lewičźowy kruch wot O. Erlera

Stwórtk, 22. haprleje, 20.15 h.
Korsika
Operata wot Weisera, hudźba wot Moltkaua.

Piatk, 23. haprleje, 20.15 hodź.
Zawrjene předstajenje za firmu August Nowack A.-G.
Etupowy zajac
Sobotu, 24. haprleje, 20.15 hodź.
Jónkrótna hásma hra awěta-slawneho filmoweho humorista PAWOŁA KEMPA w
Charleyowa četa
Njedźelu, 25. hapri., 15.30 hodź.
Předstajenje za HI
Petermann jěđže na Mudeira
Wječor 19.30 hodźin
Skónčne předstajenje hrajneje doby
Korsika
Operata wot Weisera, hudźba wot Moltkaua.

So přistaja

Sobućomu, čistu
domjacu holcu
kiž móže warić a so wuznaje w domjacych dźełach, přistaji
A. Munsky w Budyšinje Bergstraße 5

Domjaca pomocnica
ze wsy, nic młođša 45 lět, z nětko nazhonjenom we warjenju, so do małeje domjacnosće pyta. Zamołwjenja ze žadanom mzdy na wyš. wuč. n. wotp. Zachocha w Kobjelnej (Göbeln) pósła Kluks Budyšin-wies

Wjeđeńskeho ratarskeho
dźěłaćerja
přistaji do ratarstwa
Zjednanje w Budyšinje na Cornoboŕskej dróze 12

Kmorobna zawěsćernja
za wšě powołanja pyta na wšěch městnach pilnych zastupjerjow z dobrymi počahami. Zamołwjenja pod D 3 na wudawarnju Serb. Nowin

ERNST HERZOG
akl.-ćer.-hl. mištr w Budyšinje
na Zwonk. Lawskej hasy 60
S lěpšerjemi, točenjemi sklěnčkow zaramowanjemi wobrazow, točenjemi swowow a hamorowe šćitowy, nakładne pluty

Brokat. hlidowe přikrywy z cankami
130/160 4.95 3.75 2.95

komodowe přikrywy z cankami
80/130 1.98 1.48

sołowe přikrywy
65/250 2.75 2.25 1.45

češkowe přikrywy
130/250 4.75 3.95 2.45

gardiny do zahrodkoweho domu z wobšiwk.
45 pj. 33 pj. 25 pj.

šwedske šantka
120 šěroke
m 95, 88 pj.
80 šěroke
m 65, 58 pj.

Bokelmann Nachf.
mějićel Curt Müller
w Budyšinje
na Serbskich hrjebjach 2
rožk Kamjentneje hasy

Na předań

Byk k dalš. pícowaniu, na 8 centnarj, čerjki, je na předań
w Lubhoždźu číslo 18

Mlod. svinja **podsoh. kruwa**
je na předań
w Komorowje čo. 44 p. Rakec

Zalehnjene jelka
čerwj. Rhodelandske, na hněžku kontrolowane (Fallnestkontrole) před. **ryćerkubło w Radworju**

Synoje na předań
w Haslowje čo. 9

ležedne běrny před. zaso
Wustawowe kubło (Milchgut) w Hrubjelćicach

Běrny na předań
w Khrósćicach čo. 28

Die neue elegante Blockmaschine mit zahlreichen Vorzügen

Zastupjeŕ
Pawoł Koreng
w Njebjelčicach

Auto-Licht- repa-ratury
kóždeho systema wuwjedźe Engelbert **Ottiger**
w Budyšinje na Lubijskej dr. 27. Telef. 2751
DKW-elektr. służba Noris-służba, U-ń a Fenag. Twar akumulatorow a fabr. sklad

Kupuje swoje
zahrodne graty
w żelezowej wikowańi
Paul Seidler
na Zwonk. Lawskej hasy 16

Gardiny kupuje če přawje we wulk. wubjerku, jara płaciny hódno pola
Kurt Erler, Žitno wiki 28

Njedźelu, 25. haprleje 1937 jěźdźe
jutrowsi wosebity ćah
na lětnu wustajeńcu „Zahroda a dom"
do **Drježđźan**

Jězba płaći z Budyšina do Drježđan a wróćo 3. rjad. jenož 2.00 hr., 2. rjad. jenož 2.90 hr. (Potuńšeńske přizamknjenje 50%)
8.53 hodź. z Budyšina do 21.41 hodź.

Žadajće darmotne rozjasnjace łopjeńka při wudawańnjach jěźdźeńkow a w hamtskich pućowańskich běrowach.

Wobkhodnaj hamtaj statneje železnicy w Zhorjelcu a Budyšinje.

HALGASCH (Neue Pilsner Bierhallen)

w Drježđźanach-A. na Wulkej Cyrkwinskej hasy 1
Mjeńšinu wot parkowniša Altmarkt

Pilsenske Urquell Dortmundske Union
Löwenbräu-S. Benno Felsenkeller Pilsenske special
Wo přećelne wopytanje prosymoj Rudolf Haschke a mandźelska
Znate zetkańišćo Serbow

Möbel-Hesse

w Drježđźanach-A. na Róžowej hasy 45
blisko Ammonskeje dróhi. zastańišćo elektriskeje žary 86

40 kuchinjow hižo wot 150.–
28 lěharnjow wot . . 295.–
25 jedźernjow wot . . 225.–

Namjena hlidarnja a sedźarnja

Załoženy 1875 — Mandźelske poćonki so přiwzmuja — Telefon 21 059

Měšćanski omnibus, telefon 2138
Sobotu, 17. haprleje
kolejeby za wobhladanje směra mištrskeho marširowanja z wačokami
Wotjěđemy kóždu połnu hodźinu poriadnje w. Měsć. zahrody.

Lěharnje :: Bydlerńje Kuchinje a wšitko druhe kupujće pola firmy
Meble Händnen
Wulki wubjerk
Lubjańska dróha 17 znapřeča pěš. kasarnow
Hlidarski mištr. — Podawam bjez wudawkow do domu.
Mobilowa wikowarnja. — Přijimam mandźelske poćonki! — Telefon 3849.

Je-li Was hłowa boli
je-li so Wam čoło morśći abo dostanjećeli łaćki, tak zaleži to často na tym, so sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawóči wobstarać wot
wosebiteho optikarja **Ericha Lenza**
w Budyšinje na Hólče hasy čo. 21 :: Telefon 2134

K cyrkwinskej wólbje

Srjedu, 21. haprleje, wječor we 8 hodź. rěči
w Marijnej-Marćinej cyrkwi w Budyšinje
studijny rada farař **D. theol. Gloege**
z Naumburga (Quels)
Wšitcy cyrkwi swěrni Serbja su wurobnje přeprošeni.

Žonjacy lěkař dr. Fischer
w Kamjencu
wot štwórtka 22. haprleje z pućowanja domoj.

Spitzen- Uhlemann zwierśne Raff-Voile- **gardiny**
tón znaty płaćizny hódny specialny wobkhod
w Kamjencu, Schloßberg
Krasne dekoraciske tkaniny, story, rolowy, moderne łoćki na gardiny atd.

Maš-li skót na předań podaj nawěšk do Serbskich Nowin

Wulki transport rańšopruskich
wurězanych wołow
je dźensa dóšoł. Runje tak wozjewju swojemu česćenemu wotběratarstwu, zo pónđźelu, 19. haprleje, zaso wulki transport
běhakow
dojěđže a su tute tunjo na předań
Gustav Greibig w Supowje
Telefon Kumwald 295

Wozjewće
swojim přećelam a znatym wšě swójbne powěsće z małym nawěškom w
S. N.

Foto
aparaty přisłuški pokiwy
dostanjeće — Waše filmy a płaty wuwiwa, wobrazy powješa, wobrazki zhotowja
Erich Winter
na Kamjentnej hasy čo. 14

Zahrodnistwo **MANN**
w Budyšinje
na Cyhelowskej hasy 20 - na Lubijskej dróze, - zakhod při Tuchorji.
Wšě kwětki a rostliny
za wšě składnosće, za dom a zahrodu **mam stajnje we wulkim wubjerku na předań.**

Cirkus **Franz ALTHOFF**

Pónđźelu 19. haprleje wječor 1/2 9 h.
wotewrjeńske předstajenje
20. a 21. haprleje dwě předstajenji, pop 1/2 4 hodź. a wječor 1/2 9 hodź.

w Budyšinje na Třělniku

100 lětna tradicija Althoffec swójby zaruči njezabytne nawěđźenje.

100% cyrkus
Zniżene płaćizny
Dźěći płaća wječor wot 2. městna, pop. na wšěch městnach poł płaćizny.
Krasna přehladka skotu
Pónđźelu wot 17 hodźin, wutoru a srjedu wot 10—19 hodź. wotewrjena.

Předpředawanje zastupjeńkow kóždy dźeń wot 10 hodźin dopołdnja při cyrkusowych pokładnjach.

Hosćenc w Pančicach
Jutře njedźelu mamy wot wječor 8 hodź.
zabawu a wjesołe reje
Nizki zastup!
K tomu přećelnje přeprošujetaj
Jakub Měrćink a mandźelska

Herbska grychta w Ralbicach
jutře njedźelu
zjawne reje

Hosćenc w Sernjanach
jutře po šulskim předstajenju we 8 hodź.
zjawne reje

Wozjewjenje!
Na 18. haprleje postajeny
wjesny wječor w Khrósćicach
so nětko njewotmětje, ale přepołoži so na
1. meju wječor we 8 hodź. Zarjadowaŕ.

Małe nawěški
kaž předaća, kupje, přenajeća, poskićenja a pytanja służbnych městnow, hdyž sće nješto zhubili, nješto pytaće, wozjewće Serb jenož
w „Serbskich Nowinach"
dokelž maju temu zaručeny wuspěch

Přeni Budyski wustaw za kupanje črjewow
System Gymnacolon
Alice Freund, Budyšin
Dróha 8A 26, při zemi, rožk Jurjowskeje dróhi
Wšědnje wot 10—12 hodź a wot 4—6 hodź wotewrjene

Wšěm lubym přećelam, kiž su mi a mojej swojbje při přesydlenju do Budyšina z přećelnym serbskim postrowom, z dobrym, čopłym słowom a rjanymi kwětkowymi darami swoju přichilnosć a serbsku zhromadnosć začuć dali, dźakuju so na tutym městnje nanajwutrobniše a nadźijam so, zo wšitcy zhromadnje namakamy prawe a spomožne puće k skutkowanju za naše narodne serbske ideale a nadawki.

W Budyšinje, 15. 4. 1937 **Jan Skala**
Wettinska dróha 48

Přiloha k čisłu 89

SERBSKE NOWINY

Sobotu 17. haprle'e 1937

Budyšin wita maršěrowacych

Najwjetše maršěrowańske wubědźowanje zyłeho ľeta, němske mischtrstwo w maršěrowanju ſ waćzokami, kiž ſo schtwórty króć wotměwa, je ſo do Budyschina a do Hornjołužiskeho namjeſneho kraja położiło.

Budyške a wokolne wobydlerſtwo ſo ſ tym cjeſeſene cźuje a tehdźa wſchitkich maršěrowazych a druhich ſajimjzow ſ daloka a blizka, kiž dźenſa a jutſe ſule naſ pſchebywaju, wutrobnje wita a jim pſcheje, ſo by ſo jim tu ſpodobało a ſo bychu najlěpſchi zaćźiſchcź wo Budyſchinje a Hornjej Łužicy, jeje luda a kraja, ſobu domoj wſali.

Budyšin je přihotowany!

Pſchewodźenje 4. němſkich mischtrſtwow w marſchěrowanju ſ waćzokami 18. haprleje 1937, kotreż je němſki ſwjaſk ſa cźěłowuczowanje SA-brigadźe 133 w Budyſchinje pſchepodał, je ſo po měſaźy dołhich pſchedźěłach nětko hačź do najmjeńſchich nadrobnoſczow ſweſcźiło a pſchihotowało. Budyſchin je na wulki podawk pſchihotowany. Wjele pſches 1200 marſchěrowariow je ſo ź němſkemu a ſatſkemu mischtrſtwu ſ waćzokami pſches 35 kilometrow, ſa wubědźowanja němſkeje hźěloweje ſłužby, polizije, SA, SS, NSKK a wojeſkeje mozy pſches 25 kilometrow pſchipowědźiło.

Startowaniſchcźa ſu wulošowane, ſtartowe cźiſła ſa marſchěrowazych a mužſtwa ſu ſo pſchepodałe. Mies Budyſchinom a Mniſchońſkej horu ſu wubědźowańſku dróhu wotmkali, 2000 muži SA je ſo ſa dróhowu ſłužbu poſtajiło a powěſcźerſke SA-wudwory ſu huſtu ſmjcź telefonowych ſwiſkow pſchipraſwiłe. pſches kotruż móža ſo wo wotměcźu wubědźowanjow rospramy ſe wſchěch měſtnow marſchěrowańſkeho pucźa podawacź a móže ſo ſpuſcźowana ſłužba k wojſewjenju ſnjeſeboženjow pſchewjeſcź.

Na mnohich měſtnach marſchěrowańſkeho pucźa ſu ſo měſtna ſa ſaſtaranje marſchěrowazych a ſawierańſke mužſtwo pſchipraſwiłe. Marſchěrarjo dóſtanu też „pſcheſwońu" ědź a napoi. Marſchěrowańſki nucź je ſo wotſmjet pſcheprušowaź, na mnohich měſtnach je ſo dróha ſwědomiſce hmyſnjedźała. Hobrźa liczna kwartěrow liſche ſa wobdźělnikow na marſchěrowaniu wobſtaraczź. Budyſke wobydlerſtwo je tute kwartěry pſchewoſtajiło.

Film, radio a nowinarſtwo ſu ſa ſwoje dźěło ſrěbne pſcipokałanja a pomozy dóſtałe. Mucźowa kontrolla woſowańſkeho ſuda, woſowańſan ſudniźn pſchi ſtarcźe a kónzu a wobliczěrnja ſa wubědźowańſke dokonjenja ſu ſo pſchihotowałe, pſchihtyknjeńſke plaketty ſu ſo wopytarſam Budyſchich pſchedewſaćzow pſchedawałe. Hobrźa mnohoſcź pſchedsédźerſkow ſawěſcźi techniſke pſchewjedzenje marſchěrowańſkich wubědźowanjow hačź do poſledńjeje nadrobnoſcźe.

Pſchewjedzenjam 17. a 18. haprleje je nak ſo ſobom riany a dóſtoiny wobluk pſchipraſwił. Rianoſcź ſtareho ſcheſcźimjeſta Budyſchina a wotměnjazeho marſchěrowańſkeho pucźa w Hornjołužiſkim namjeſnym kraju marſchěrowazym a pſchihladowarjam hiſchcźe dołho we dźowmnjecźu woſtanje.

Swjatocźnoſcź SA na ſwjedźeńſzy wobſwětlenym Hownym torhoſchcźu pſchewjedźenje wotewri. Tuta hodźina je poſtrow Budyſchina a namjeſneho kraja marſchěrowazym ſe wſchěch župow Němſkeje. Na Hornjołužiſkim domiſniſkim wieczoru ſo hoſcźo ſ Němſkeje i cźerſtwym humorom Hornjołužiſkeho dialekta a ſamowniſcźemi tudomneho ludſtwa ſeſnaja.

Měſto Budyſchin a wſzu pſchi marſchěrowańſkim pucźu budźa njedźelu w pyſche ſhorhojow ſtejecź. Do wojowanjow na marſchěrowańſkim pucźu ſo wulkotna manifeſtazija namjeſneho kraja na ſportniſchcźu Mtynkej łuzy ſaſunje, pſchi kotreż němſki ſportiſki wjednik 35 ſhorhojow němſkeho ſwjaſka ſa cźěłofwuczowanje poſwjeczi.

Sajimaze wojowanja pſchinjeſe tu kopańza mjes ſwubranymaj mužſtwomaj Lipjańſkeho a Hornjołužiſkeho wokrjeſa. Kaž by leczkaj pſchihladowarjam, kotřiž na ſonzu pſchihhad prěnich mužſtwow wocźakuja, cźaſ ſaſdźe. Dźeń wubědźowanjow ſo ſe ſwjatocźnym pocźeſcźowanjom dobyczerjow ſtónczi.

Pſchedźěła ſa 4. němſke mischtrſtwo w marſchěrowanju ſ waćzokami ſu ſo ſtónczile. Wone dopomhaju, ſo budźe naiwjetſche marſchěrowańſte wubědźowanje zyłeho ľeta 17. a 18. haprleje w Budyſchinje niejſapomnite a ſahorite nawědźenje.

Jězba přez wulku łužu

(Wobraz ſ wulkeho ſwěta.)

Moji lubi Ludźičźka, kak dha ſej tajku jěſbu pſches wulku wodu — trjoch do Ameriki abo Južneje Afriki pſchedſtajicźe? Chzu wam wo njej troſchcźu powědacź, kak ſaj ſym to wot druhich ſłyſchał. Je wam pwwje? Derje!

Na prjedy, hdyž ſy pſchi mórſkim brjoſy, to rěka w pſchiſtawje, kotryż ſy ſej wuſwolił, ſo jara dokładnje łekarjej pſchepytaj dajſch, ſkoro tak ſaj na mórje: dyrbiſch runje ſtejecź ſe ſawrjenymaj woczomaj, ruzy doprědka wupſcheſtrěcź a noſy ſ palzomaj hromadźe! Dyrbiſch talle wokomik ſtejecź a łekariej krucźe do woczow hladacź. Chze mjenujzy widźecź, hačź ſu „zyle normalny", hewak njetrjebajch ſej na jěſnu pcźes wulku łużu zanjeſe nadźije cźiniecź, ale hnydom ſwoje łoſriki wſacź a ſajo domoj jěcź! Najprjedy dyrbiſch wſchitke papjery wupokaſy w rjedźe bnecź; haj, to cźi ſyłu horſchcź pjenjes płacźi. A ſónki dyrbiſch ſej dacź hłowu myćź, haj, nětorre ſamo wjaſy krócź. To khětro dołho traje! Też ſchcźěpcź dyrbiſch ſo dacź, wokeſbje te, kotreż ſ raniſchich krajow pſchihładźeja. Tych pſchepytuja hiſchcźe krucźiſchco. Tu rěka: cźaſa dołcź ſobu pſchinjeſcź a horſchcź ſcźerpnoſcźe! A luba maczeſka měnieſche k jenej wotpucźowazej: „To ſej tola khětro dorn chléba ſobu wſimi!" Kak ſej ta jemu tajku jěſbu pſches wulku wodu pſchedſtaja? Mě, jědźe je tam dołcź a też khléba. Kórje je, hdyž cźe wjedrowa mólicźa rhorcźcź pſchekrwapi! Ta jenemu zyle wjeſele ſkaſe, hdyž cźe tak prawje krucźe potrjechi. Njeſmělch ſo taikemu dźiechnu pſchewinucź dacź, hewak pſchepſchi zyle puczowanje a dyrbiſch ſy ſwojej łódźinej iſtwicźaſy ſcźecź a pſchi tym njemóžejech niczo jěſcź! Schtóž je tu rhorcźcź hižo měł, wě nječhto powědacź!

Na taiſej wulkej mórſkej łódźi ſeńdźech ſo ſ ludźimi ſ ſulych krajow a ſ zuſej rěcźu. Hewak pak ſu wſchitcy jena wulka ſwójba, kóždy dźeń jědźa hromadźe ſa pſchikrytmi blidami w jědźeńi. Tam ſo ſydla wjerca, ſo mohli hoſcźo w měrje jěſcź, hdyž raſ morjo howri! Sajimawa je wulka kódźna kuchéń, hdźež na duzent kucharjow dźěła, ſo bychu mohli por ſtow ludźi naſyćźiecź. Wſchitko je nanajrjeńſcho ſorjadowane, haj, kóždy ſo dźiwa! Też měſtnoſcź ſa maſchiny, hdźež ſo jenoſ ſ wolijom tepi, je ſajimała. Tam njeje kura a ſajow, kaž prjedy a nichtó ſej njemyſłi, ſo je na wotewrjenym morju.

Zyłe beleka w nakładnych měſtnoſcźach je wſcho możne natykane: awta, zyła hromada kanarikow w kletkach; dale wulke ſkładby běłeho kału, běrnow atd.

Potajkim na ſtwórtim dniu, hdyž mamy „Kanal" ſa khribjetom, hačle ſo tak prawje mórſka jěſba ſapocźina. Nětkrenuzſkuli poczina w żołdku tak ſpodźiwnje bnecź, hižo „zychnuje". Dołho njetraje, ſhubi ſo jedyn po druhim wot blida a „njeje wjaſy widźecź", ſamo nětkrte dny. To ſu ſwój drohi jědźeń ſaplaćźił a njemóžech ſo do ſyteje wole najeſcź! Tak maja ſo mnoſy ſa kuntku! Kohoż rhorcźcź njepotrjechi, móże wjeſoły bnecź. Kak rjenje je, hdyž ſolmy kaž wěſe wuſkoke du. Potom hačle maſch prawe wopſchijcźeje wo jěſbje. Njewidźiſch nicźo druhe hač wodu a njebjo, hdyž ſu franzowſke a ſendźelſke brjohi ſo ſ woczow ſhubiłe. Tam a ſem ſetkach ſo ſ druhimi parnikami ako płachtakami, ſchtož je rjany napohlad, hdyž ſ polnymi płachtami ſo blíza! Też we hwěźdnych nozach ako pſchi měſaczku ſo baſkocźe wuſběhuja ſ mnohimi ſwězami. Cźaſ ſaczerſch ſej ſ cźitanjom, pſchi błónczným wiedrje lehnjeſch ſo do ſtoła abo pſchihładnjeſch hracźu a ſportej, kaž ſkakanju, hri ſ bulom, tennißenj atd. Wſchitko tu maſch. Sſamo łapacź a płowacź móżeſche we wjeſchim łaſenu na wulkich ſobźach.

Hdyž dhze taiſi mkody porik na kraj ſtupicź, ſaſo rěka: ſo łekariej pſchedſtajicź a je hnuſto jara ſrudne, hdyž hnć muſ hnadź ſ łódźe a jeho ſónka dyrbi ſaſo napſjet, dokelž njeje doſcź ſtrowa. Haj, to je ſo hižo ſtało. Tuż dyrbi wrócźo pſches wulku wodu, ſo najprjedy wuſtrowicź a woſpjet ſwoje ſłuże ſpytacź. Haj, tak iednorje to njeje, do zuſeho kraja ſapuczowacź. Na ſebje ſo kóždy dźeń lubja, horni dźeł łódźe, wjedźi, hdźež ſo ludźo pſchehódźuja. Hdyž wyſoke ſolmy howrja, ma ſo nahromadźena woda czerpacź a wukidacź, hdyž je łódź wotprjedy ſotmaceho morja, ſchtož ſo pſchi wětrach a niewjedrach huſto ſtawa. Sa małe parniki je potom ſtrach jara wulki. Na wjoſy łódźi ma ſchkrićźowu ſtaźiju, ſ kotreż móża druhe łódźe na pomoc wołacź, hdyž je ſtrach. Huſto wſchak cźitanu, ſo ſu mjeńſche łódźe „ſ prochom a mochem" ſo tepiſe. Haj, woda nima ſanych hrabow a wohnjowa wobora njemóże tu niczo ſapoczecź.

Hdyž ſy do zuſeho kraja dojeł, je kóždy ſaſo w wjeſoły, ſo ma twjerdu ſemju wod nohomaj. Sſuka, ſchtož je na mórſku ſhorhoſcź cźerpił, ſo dwójzy wjeſeli, ſo móże ſaſo derje jěſcź. Potajkim njebjaſcź ſo „cźiſtnjeſ", hdyž ſej tajku mórſku jěſbu do hłowy ſtajicźe. Chzeſch tola wſchitko nawědźacź, ſchtož ſo na łódźi a wodźe ſtawa, hewak njetrjebajch ſo ſyła na morjo podacź a Neptun, bóh morja a wody, ſo cźi wuſmě'e!

Bobak:

K Němskemu morju

Přez kraj starych Połobjanow.

Poprawom bych dyrbjał nadnapismo nastawka nětko takle překřić: „Wot Němskeho morja", přetož wopuſčiwši Hamburk ſo khwatajo wotſalichmy wot pobrjohow Němskeho morja a měrjachmy ſo k dołhemu ranju na pobrjohu nědźuſeho Słowjanskeho morja, kotreż nětko njeſebičnje Baltyſke abo Narańſe morjo mjenujemy...

Hamburkej tak rjec přilěpjene je město Wandsbek, hdźež te dobre piwo warja a hdźež před 150 lětami pobožny Maćij Claudius pisaſe ſwojeho „Wandsbekſkeho Posola."

Kraj, kiž nětko přeměrimy, je hižo Holſtynſka a to woznamjenja: krajina njeličomnych hórkow a kopcow ź přeluboznymi dólčkami a z wijacymi rěčkami, ćiche jězory a zelene haje, bohate wſy a ſtatoki a pyſne hrody a bujne łučiny ze ſtadłami čerwjenopiſanoho ſkotu. A předewſěm je to krajina žiwych płotow, kotreż tu „Knick" mjenuja. Kóžde pólko, kóžda łuka, kóžde paſtwiſćo je koło wokoło wobdate z pasmom huſtych kerkow. Pasma kerčkow wobdate z pasmom huſtych kerkow. Pasma kerčkow ſu přewodźuja dróhu, po kotrejž jědźemy. Tute holſtynſke žiwe płoty po honach ſpožčeja holſtynſkej krajinje telko powabnoſcźe, telko rjanoſce a luboznoſce. A tute pasmo „njewuſnych" kerkow ſwědča też wo nadobnej duši a wo rjanočuću a njenahrabnoſci holſtynſkeho bura, kiž při wobdźělanju pódy njedźiwa jenož na hołu wunoſnoſć a wutrjebanju kóždeje pjeńe zemje.

Snadź je tuta mjehka powaha holſtynſkich burow namrěwſtwo ſłowjanſkich prawobydlerjow tuteje zemje, obodrytſkich Połobjanow, kiž tutu krajinu mjez Hamburkom a Lubicu nětko wobydlachu...

Mysle ći dyrbja čěkać do ſěreje zaſłoſce, hdyž puſchi tym njemóžejech niczo jěſcź! Schtóž je tu rhorcźcź hižo měł, wě nječhto powědacź!

Na taiſej wulkej mórſkej łódźi ſeńdźech ſo ſ ludźimi ſ ſulych krajow a ſ zuſej rěcźu. Hewak pak ſu wſchitcy jena wulka ſwójba, kóždy dźeń jědźa hromadźe ſa pſchikrytmi blidami w jědźeńi. Tam ſo ſydla wjerca, ſo mohli hoſcźo w měrje jěſcź, hdyž raſ morjo howri! Sajimawa je wulka kódźna kuchéń, hdźež na duzent kucharjow dźěła, ſo bychu mohli por ſtow ludźi naſyćźiecź. Wſchitko je nanajrjeńſcho ſorjadowane, haj, kóždy ſo dźiwa! Też měſtnoſcź ſa maſchiny, hdźež ſo jenoſ ſ wolijom tepi, je ſajimała. Tam njeje kura a ſajow, kaž prjedy a nichtó ſej njemyſłi, ſo je na wotewrjenym morju.

Zyłe beleka w nakładnych měſtnoſcźach je wſcho możne natykane: awta, zyła hromada kanarikow w kletkach; dale wulke ſkładby běłeho kału, běrnow atd.

Potajkim na ſtwórtim dniu, hdyž mamy „Kanal" ſa khribjetom, hačle ſo tak prawje mórſka jěſba ſapocźina. Nětkrenuzſkuli poczina w żołdku tak ſpodźiwnje bnecź, hižo „zychnuje". Dołho njetraje, ſhubi ſo jedyn po druhim wot blida a „njeje wjaſy widźecź", ſamo nětkrte dny. To ſu ſwój drohi jědźeń ſaplaćźił a njemóžech ſo do ſyteje wole najeſcź! Tak maja ſo mnoſy ſa kuntku! Kohoż rhorcźcź njepotrjechi, móże wjeſoły bnecź. Kak rjenje je, hdyž ſolmy kaž wěſe wuſkoke du. Potom hačle maſch prawe wopſchijcźeje wo jěſbje. Njewidźiſch nicźo druhe hač wodu a njebjo, hdyž ſu franzowſke a ſendźelſke brjohi ſo ſ woczow ſhubiłe. Tam a ſem ſetkach ſo ſ druhimi parnikami ako płachtakami, ſchtož je rjany napohlad, hdyž ſ polnymi płachtami ſo blíza! Też we hwěźdnych nozach ako pſchi měſaczku ſo baſkocźe wuſběhuja ſ mnohimi ſwězami. Cźaſ ſaczerſch ſej ſ cźitanjom, pſchi błónczným wiedrje lehnjeſch ſo do ſtoła abo pſchihładnjeſch hracźu a ſportej, kaž ſkakanju, hri ſ bulom, tennißenj atd. Wſchitko tu maſch. Sſamo łapacź a płowacź móżeſche we wjeſchim łaſenu na wulkich ſobźach.

Hdyž dhze taiſi mkody porik na kraj ſtupicź, ſaſo rěka: ſo łekariej pſchedſtajicź a je hnuſto jara ſrudne, hdyž hnć muſ hnadź ſ łódźe a jeho ſónka dyrbi ſaſo napſjet, dokelž njeje doſcź ſtrowa. Haj, to je ſo hižo ſtało. Tuż dyrbi wrócźo pſches wulku wodu, ſo najprjedy wuſtrowicź a woſpjet ſwoje ſłuże ſpytacź. Haj, tak iednorje to njeje, do zuſeho kraja ſapuczowacź. Na ſebje ſo kóždy dźeń lubja, horni dźeł łódźe, wjedźi, hdźež ſo ludźo pſchehódźuja. Hdyž wyſoke ſolmy howrja, ma ſo nahromadźena woda czerpacź a wukidacź, hdyž je łódź wotprjedy ſotmaceho morja, ſchtož ſo pſchi wětrach a niewjedrach huſto ſtawa. Sa małe parniki je potom ſtrach jara wulki. Na wjoſy łódźi ma ſchkrićźowu ſtaźiju, ſ kotreż móża druhe łódźe na pomoc wołacź, hdyž je ſtrach. Huſto wſchak cźitanu, ſo ſu mjeńſche łódźe „ſ prochom a mochem" ſo tepiſe. Haj, woda nima ſanych hrabow a wohnjowa wobora njemóże tu niczo ſapoczecź.

Hdyž ſy do zuſeho kraja dojeł, je kóždy ſaſo w wjeſoły, ſo ma twjerdu ſemju wod nohomaj. Sſuka, ſchtož je na mórſku ſhorhoſcź cźerpił, ſo dwójzy wjeſeli, ſo móże ſaſo derje jěſcź. Potajkim njebjaſcź ſo „cźiſtnjeſ", hdyž ſej tajku mórſku jěſbu do hłowy ſtajicźe. Chzeſch tola wſchitko nawědźacź, ſchtož ſo na łódźi a wodźe ſtawa, hewak njetrjebajch ſo ſyła na morjo podacź a Neptun, bóh morja a wody, ſo cźi wuſmě'e!

A ſpominam dale na to, kelko bratrowſkeje krwě je ſo rozlało tu pod murjemi města Lubiey, hdyž ſłowjanscy Ranojo z kupy w Baltyſkim morju nadpadowachu ſwojich obodrytſkich pranjepřećelow a ſkóńčnje też w l. 1138 město Lubicu dospołnje zničichu a zapuſćichu.

Zapuſćena ſłowjanska Lubica ſo wjacy njenatwari, ale pjeć lět pozdźišo Adolf Prěni, hrabja Holſtynſkeje natwari na rozpadankach ſłowjanſkeho ſydliſća Bukowca njedaloko zapuſćeneje Lubicy nowe němſke město, kotremuż spožči mjeno zniczeneho ſłowjanſkeho města. A tutón němski „Lübeck" bu prěnje němſke město we dobytym ſłowjanskim kraju a pozdźišo wukhódniſčo němſkeho wobsydlenja krajow mjez Łobjom a Wódru...

A potom je Lubica jara wuznamnu rólu hrała jako najmócniši a najſławniši ſohuſtaw zwjazka wikowarſkich městow „Hanzy", hdyž ſteješe na čole ſkupiny tak mjenowanych „Słowjanskich Městow", po ſłowje „Wendiſche Städte". Tola z rozpadanjom „Hanzy" zminy ſo też ſława a wuznam Lubicy, doniž w našich dnjach zhubi też politisku ſamoſtatnoſć...

*

Zrědka hdy je druhe město ſej zakhowało telko ſtarožitneho raza, telko překrasnych twarjenjow ze zašłych lětſtotkow kaž Lubica. Město je kołowokolo wobdate ze ſěrokej hrjebju, kotruż žiwja wody rěkow Trawny a Bagnicy. Powažne ſtare wěžate wrota ſtražuja nad mocami, mjez nimi najſławniše, překrasne „Holſtynſke wrota", za kotrymiž ſo tula ſtarodawne ſwiſlate ſelownje.

A dojědźeš potom na torhoſčo, to wóčko ſo wokřewi na přepyšnym twarjenju ſtareje radnicy, kiž ze ſwojimi rozměrami a ſwojej pychu cyle wotpowěduje wulkotnoſći a wosebnoſći ſtarodawneho bohateho hanzowſkeho města. A je tam hiše zady radnicy cyrkej ſwj. Marije, kotruż je założił ſakſki wójwoda

Robinson

Stara, ale stajnje nowa stawizna.

(Pokračowanje.)

Nan: Dokelž bě wodnjo na Robinsonowej kupje jara horco, dyrbješe wón wšitke čežše dźěło rano abo wječor činić. Wón tohodla přichodne ranje dawno prjedy słónca stany, nakładže drjewa na swój woheń, zo njeby wuhasnył; potom chcyše kruch mjasa wotrězać a spjec; ale wón namaka je zasmjerdźane a polne čerwi. Na to chcyše k morju hić, hač njeby žanych wustrow namakał, a zběhny swój sačk a namaka w nim te kulki, kotrež běše za wčerawšim do njeho stykał. Wón je wusypa a mysleše: hač tež njebychu k jědźi byle, hdy bychu byle zwarjene abo wopječene. A na dobre zbože zesuwa je do horceho popjela a potom woteńdźe.

Ducy přińdźe, hdźež bě wčera hlinu ryl a ju domoj nosył. Wón sebi mysleše: teje hišće dosć doma nimam. Tohodla ryješe a nošeše je domoj, a to tak dołho, zo wusta a wjacy njemóžeše. Potom dźěše hakle k morju za wustrami hladać. Wustrow pak žanych njenamka, ale nadeńdźe něšto, štož běše jemu wjele lubše hač wustry.

Jurij: To drje bě zaso hłowa złota?

Jan: Njejsy słyšał, zo wón wčera žaneho wjesela nad złotom měł njeje, a dyrbjał to dźensa měć?! — Ně, něšto druhe je było, štož je trjebać mohł.

Nan: Haj, ale wěšće, što? — Jene zwěrjo to běše, kotrež bě w Hamburgu často widźał, ale ženje nic tak wulke, kiž so k jědźi hodźi a je jara dobre a strowe.

Jan: Sto też to je to było?

Nan: Nopawa (želwa) to běše, kotruž wón namka, a kotraž bě na sto puntow čežka.

Jurij: Su dha nopawy tak wulke?

Bjarnat: O haj, wone su też tak wulke, zo jena tři sta puntow waži.

Hańža: Ja hišće njejsym žanu nopawu widźała, kajka ta je?

Bjarnat: Najprjedy ći praju, zo su wone we wodźe a też na suchim žiwe, kaž žaby; tole zwěrisko pak je w dwěmaj škorpawomaj přitosćene a zwjefšna škorpawa so wot spódneje wuzběhnje, hdyž zwěrjo same nutřka z khribjetom horje čiści. Kolo wokoło w škorpomaj je šěść dźěrow, z kotrychž wone štyri nohi, hłowu a wopuš won tyknje, hdyž po zemi łazy, zwjefšna škorpawa je hłuboka kaž mjecki, spódnja Šak runa płona. Přińdźe-li štó k njej a chce ju popadnyć, sćepnje swoje stawy nutř a zamknje so, a žadyn človjek jo njemóže wočinić. Nopawy jeja njesu a je do pěska při wodźe hrjebaju, hdźež potom słónčna čoplota mlode z nich wulehnje.

Nan: Tajke zwěrjo namka Robinson. Wón wza jo z wjeselosću na swojej ramjeni a dźěše jachlo domoj. Domoj přišedši powali ju na khribjet, wza swoju sekeru a biješe ze wšej mocu tak dołho na spódnju škorpawu, hač ju rozpukny. Potom zarěza nopawu a wotrěza tučny kruch mjasa k pječenju. Hdyž nětko při jědźi sedźeše, wobžarowaše, zo nima kuska sucheho khlěba. Wón pomysli, kak hroznje je druhdy činił, hdyž jemu mać njeby přeco tučnje mazanu pomazku dała. „Ach", dźeše wón při sebi, „nětko chcył rady z tym khlěbom spokojom być, kotryž je mać za našeho psa pjekła, jeno zo bych jón měł." A jako tak mysleše, spomni na te kulki, kotrež běše rano do popjela stykał. Kajke też su? A čahaše je z popjela. A hlej, te twjerde kule běchu mjehke. Wón rozmjeće jenu, a hlej, tak lubozna wóń jemu z njeje do nosa čehnješe, zo so wón ani wokomiknjenje njerozmysli, ale ju do rta tykny a jědźeše. O to bě wjesele! Wón pózna, zo budźa jemu te kulki město khlěba służić; a wón měješe jědź kaž hišće žanu dotal na kupje. —

Po jědźi syny so Robinson do khłódka a přemysli, kak chce kuchinju z wóhnišćom natwarić. A jako bě wšitko derje přemyslił, poča hlinu placać a kamjenje klasć, přeco jedyn na druhi, a srjedźa mjez kamjenje zaso hlinu; a twarješe też wyše kuchnje wuheń a ščini w nim překuše (prěčne kije), zo by swoje mjaso do wuhnja spowěšał. Dokelž pak to wšitko tak ruče hotowe njeje, kaž so wupowěda, a zo so njeby jeho rjane mjaso mjez tym wot nopawy zasmjerdźało, rozruba je, skladže je do zwjefšnješe nopawineje škorpawy a nala wody z morja na njo. Potom dźělaše dwaj dnej bjez přestaća wuheń, hač bě wšitko prawje dokonjane. Při swojim dźěle mysleše pak to, pak tamne, a što budźe po tym dźěle činić; přetož prózny khodźić nochcyše, to bě jemu najwjetša wostuda. Tak přińdźe wón też na te mysle, hač njeby jemu móžno było, někotre lamy abo peruske wowcy žiwe popadnyć a je k sebi wzać, zo by někajke žiwe stworjenja wokoło sebje měł. Ale kak je žiwe popadnyć? — Wón mysleše a wumysli sej, zo chce powjaz z wloknom splesć a z tym potom za štom stupić a tam stejo prěnjej lěpšej wowcy, kotraž jemu blizko přińdźe, woko přez hłowu čisnyć a za šiju zadźernyć. A kaž bě sej wumyslił, tak ščini, a wobzamkny nazajtra rano zahe na hońtwu hić. Dźensa pak běžeše po kulki, zo by je spjekł; wopječe też mjaso, zo by je měł jutře k snědanju a k wobjedu.

Na wječor dźěše Robinson k morju a překhodźowaše so po móriskim brjozy. Wón zasta a hladaše na tu stronu, hdźež snadź jeho luby wótcny kraj leži; spomni na swoju staršeju, a po licomaj kulachu so jemu sylzy. „Što też nětk činitaj, dźeše z hłubokim zdychnjenjom mjelčo při sebi, a stykny swojej rucy. Kak dźe pře mnje płačetaj a žałosćitaj, kak mje domoj hladataj, a ja njepřińdu, njemóžu přińć. Ach njebjeski Wótče —, a Robinson padny na kolenje a modleše so dale —, ach Wótče, mój jenički pomocniko, wusypaj wšitke zbožo, wšě wjesela, kotrež sy za mnje skhował, na mojeju lubeju staršeju, kotrejuž sym ja tak zrudźił. Ja chcu rady wšitko čerpić a znjesć, štož twoja dobra rada k mojemu polěpšenju na mnje kładze, jeno zo staj mojej staršej zbožownaj, jeno zo so junaj derje dźe!"

Michał: Nano, tón Robinson je nětko cyle hinaši, lěpši človjek.

Nan: Přez čo je so porjedźił?

Michał: Přez nuzu, kotruž je Bóh na njeho pósłał.

Nan: Hlejće, moje dźěći, tak to Bóh čini. Hdyž so človjek w zbožu njepolěpšuje a na Boha we wjeselu njemysli a so k njemu njewobroći, ścele tajkemu človjekej křiža nuzu a to jeho nawući, so k Bohu wołać. To widźiće na Robinsonu.

Jan: Ale nětko, hdyž je so Robinson polěpšił, nětko mohł jemu Bóh luby knjez łódź pósłać, zo by mohł zaso k swojimaj staršimaj přińć.

Nan: Bóh, kotryž wšitke wěcy prjedy wě, wě też najlěpje, što je Robinsonej dobre. Nam so zda Robinson dobry być, ale to je jeno započatk jeho wobroćenja; to dobre pak hišće njeje w nim wobtwjerdźene. Hdy by jeho Bóh hižo nětko wumohł a jeho domoj pósłał, kak lohko mohło so stać, zo by Robinson zaso na swoje stare słědy přišoł a po złych pućach khodźił! Kak wěrne je słowo našeho Zbóžnika, hdyž wón rjeknje: „Stóž měni, zo steji, njech so hlada, zo by njepadnył!"

Jako Robinson tak při morju khodźeše, pomysli sej, zo by derje było, by-li so raz wukupał. Wón wusleče so tohodla drastu; ale kak so stroži, jako swoju košlu widźeše; — na njej njebě widźeć, zo bě nětdy běła była! Wón ju tohodla sobu do wody wza a ju wupłoka a potom ju powěsny na kerk, zo by wuskła. A potom so sam kupaše. Wón pluwaše w morju tam a sem a připluwa też k hrjebi, kiž wot jeho kupy daloko do morja dosahaše. Tudy widźeše, zo je hrjebja při přiliwje čisće podnórjena; je-li pak zaso wotliw, tehdy zawostanje na njej wjele nopawow, wustrow a wšelkich rjanych pisanych škorpawow. Tón króć sej wón wote wšeho ničo domoj njewza, přetož bě hišće z mjasom na wjele dnjow zastarany; tola zwjeseli so wulcyšnje nad tym, zo bě w morju, hdźež bě so kupał, telko rybow namakał, zo by jich tójšto nałojił, by-li někajki rybjacy sak měł. Šaka wón hišće njeměješe, ale wón sej mysleše: ty hižo sy dosć wěcow wudźěłał, tak też rybjacy sak zhotowiš. Wjesoły, zo bě při kupanju tajke zboże měł, wuleže zaso z wody a zwobleka so. Ale wón so też jara zrudźi, hdyž na swoju košlu a druhu drastu pomysli, zo jemu to wšitko dołho wjacy dźeržeć njebudźe, a što budźe potom, hdyž ta rozpadnje, a wotkel dostanje druhu. Swojej zrudobje a starości pak staji wón mjezy z tym, zo na Boha pomysli a sebi kěrluš zaspěwa: „Stóž Bohu wjeršnemu so poda...", a dźěše tak spěwajo domoj. Měsačk rjenje swěćeše; Robinson pak přišedši domoj lehny so a spaše kaž človjek, kotrehož žane zle swědomje njećiwiluje.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Hendrich Law, hdyž Lubicu w rozpadankach wotewza Holštynskemu hrabi. Lubičanska cyrkej swj. Marije je krasne cyhelowe twarjenje natwarjene we gotiskim stylu. Tola hižo so směrki khětro zhusćichu. Běchmy drje sej wobhladali Holštynske wrota a stare selownje, běchmy wobdźiwali wobšerne twarjenja stareje radnicy a też wobrysy Marijneje cyrkwje so nam někak jewjachu, ale potom worakawe směrki a slepa nóc nam zabahjachu wostatne zajimawosće stareho města a tak njejsmy ani mohli widźeć cyrkej swj. Pětra ani špitalnje swj. ducha ani Hrodowske wrota ani cyrkwje swj. Katržiny ani slawneje wulkocyrkwje, kotraž je najstarše cyhelowe twarjenje polnóceneje Němskeje. A njejsmy ani mohli sej wobhladać nutřkowne městnosće tutych twarjenjow ani muzejow ani druhich wuznamnych starodawnych měšćanskich twarjenjow a wotradźam tohodla raznje kóždemu, zo njeby do Lubicy dojěł wječor na směrkach, přetož su to helske ćwile, pobyć na wuznamnym městnje, hdźež so wšo roji z rjanymi wěcami a njemóžeš sej je ani wobhladać, dokelž je ćma. Je to někak tak, jako bychu će hłódneho sadźili za kryte hlido ze zawjazanej hubu a sputanymaj rukomaj.

Za bychmy pak měli małe narunanje, smy šli do „Sahlownje". To je stara měšćanska khěža z l. 1590, kiž je wobydlił wěsty pjekarski mištr Sahl a kiž je nětko tak rjec muzej. Muzejske runnosće drje běchu zamknjene, ale je tam deleka stara winafnja ćeše za tych hlupakow, kiž Lubien jenož w nocy wo- a tuta winafnja je zrjadowana cyle po za- ska. Blida su bjez ruba a steja tam swěčniki z wóskowymi swěćami, a wudeskowanje městnosće je štyri sta lět stare. Tam smy pili stare dobre wino, dokelž běchmy lačni a dokelž sedźachu kolo wokoło sami dostojni poważni praměšćenjo z hanzowskimi wobliećemi. A smy mjelčo powědali kaž so to słuša w tajkim starym twarjenju, hdźež maju wěsće ćiše kubolćika z hanzowskeje jeli nic ze słowjanskeje doby a pódla nas za dołhim blidom świta finskich studentow do swojich ćkleńcow mjelčeše a z měrnym wobliećom Sewjerjana pohladnicy podpisowaše.

*

Hišće w nocy wopušćichmy Lubicu, přetož mojemu přećelej chcyše so z wotmachom dale, dokelž bě njeskludźomne žedźenje za město Barlinom jeho nadpadło', a dokelž chcyše němsku stolicu hižo druhi dźeń docpěć. Tak smy přez Młynske wrota wopušćili staroslawne město wjerćna Gotšalka, Adolfa Holštynskeho, Hendricha Lawa a měšćanosty Jurja Wullenwebera. A smy so měrili ke krótkemu ranju a skónčnje k poldnju a bórzy bě tu k lěwicy wulki jězor, kiž so też w ćmowej nocy někak běleše. Skónčnje smy so wobrośili na lěwo do jězora — to rěka na dołhim nasypje, přetož srjedź jězora běše kupa a na kupje staroslawno město Raćiboř, kiž po němsku so mjenuje „Ratzeburg".

Raćiboř je jara, jara stare městačko, přetož běše hižo za čas swobodneho połobskeho Słowjanstwa župne hrodźišćo a hłowne město obodrytskich Połobjanow. Njeběchu sej hubjene městno wupytali, hrodźišćo na kupje srjedź jězora dźě zdaše so być njedobytne. Obodrytski wjerch Gotšalk, kiž zawjedźe křesćanstwo do swojich krajow, też w Raćiborju da natwarić cyrkej a kłóštr a wobsadźi jón z němskimi mnichami. Tola tych wočaka surowy dóńt. Při wulkim zbožu w l. 1066 zakamjenjowachu słowjanscy zběžkarjo 15. prašnika Raćiborskeho abta hromadźe z 18 mnichami. Sto lět pozdźišo założi Hendrich Law w podźišnjenym słowjanskim kraju Raćiborske biskopstwo...

Dokelž w Raćiborju přenocowachmy, mózachmy sej nazajtra město derje wobhladać. Hdyž tak na srjedźišćo hladaš z wysokeho narańšeho brjoha Raćiborskeho jězora, kak so ćerwjeni a zeleni srjedź běłeho jězora, přihłosuješ słowan wšeteho wobdźiwarja města, kiž tuto přiruna z hromadu warjenych rakow, wupyšenych z pětršilku na slěbornej šklì. Ale dołho njehladaš, mócnje će přiwabja do města tolsta wěža prastareje wulkocyrkwje na połnócnym wudłóšku kupy. Też tutu cyrkej je założił sakski wójwoda Hendrich Law a je nimale tak stara kaž Lubičanska cyrkej. Tu wobdźiwaš wulkotne twarjenja, kiž je założił na dobytej pódźe.

Při cyrkwi su hišće powostanki kłóštrskich twarjenjow z gotyskeje doby, ale spěw pobožnych bratrow je tam dawno hižo dowuklinčał a z woknow kłóštrskich komorkow hladaju město mnichow zasparne a zywace měšćanki wopnje na spodźiwnych raúšich dundakow.

A ći dundacy su so wrośili a sćicha zalěgli do swojeho awta a su wotjěchali ze stareho Raćiborja měrjo so k ranju do kraja Obodrytow a hišće su ducy dali wočomaj ćěkać k poldnju na blizke Smilowe polo, na struchle bitwišćo, hdźež w l. 1105 Słowjenjo strašnu porožku poćerpichu w bitwje přećiwo swojemu wotrodźenskemu wjerchej Hendrichej, kiž bě Saksow na pomoc zwołał přećiwo swojemu samsnemu ludej.

Tutón kusk zemje, kraj mjez dolnim Łobjom a nawječornymi zaliwami Baltyskeho morja je napojeny z ćerwjenej krwju najlěpšich słowjanskich a germanskich rjekow. Přez 200 lět traješe tuto hobrske surowe wojowanje, kotreż běše tak hróznje a strašne, dokelž tu do so zrazyštaj najlěpše, najzasaklišej, najbóle wojowarskaj splahaj: Saksojo a Obodryća. A w tutym nadćłowjeskim žałostnym bźdenju dyrbješe dobyć ta strona, hdźež knježeše železna disciplina a podrjadowanje pod kruće wjednistwo a dyrbješe skónčnje podleżeć a zahinyć ta strona, hdźež njepřezjenosć a bjezkharakternosć špatnych wjednikow a knjeźićelow spochi zasy znićeše płody próćowanja słowjanskeho wojownika.

Cyrkwinske powěsće

Njedźelu Jubilate, 18. jutrownika 1937.

S **Budyšchina.** W Pětrowskej zyrkwi směje rano ½7 hodź. farar Paul Bože wotkasanje a ½8 hodź. předowanje. Zyrkwinska hudźba mišionskeho dujeŕskeho chóra. ¼12 hodź. směje farar Paul dźěćikemšchenje. — W Marśinej a Marcźinej zyrkwi dop. w 9 hodź. farar Schneider předuje. Zyrkwinska hudźba mišionskeho dujeŕskeho chóra. W 11 hodź. směje farar Große dźěćikemšchenje. Pop. w 3 hodź. směje farar Schneider kichćenja a wjeczor w 6 hodź. farar Große předuje. Sbérka ja posawnowe mišionstwo.

S **Rakez.** Dop. w 9 hodź. žerbšce a ½11 hodź. němske kemšchenje, ¾12 hodź. Boža žłužba ja mjeńšche dźěći. — Póndźelu rano we 8 hodź. rańscha nutrnosć.

S **Wulkich Sdźarow.** Dop. ½9 hodź. žerbšce a ¾10 hodź. dźěćikemšchenje we Wulkich Sdźarach; pop. w 4 hodź. směje farar dr. Salzlieder ſ Markliſſy kemšchenje. — Pjatk wječor we 8 hodź. biblijska hodźina we Werminghoffje.

Budyske stawniske powěsće

Schtwórtk, 15. haprleje 1937.

Narodźili ſu ſo: 8. 4. Dr. med. deut. Hermannej Waltarjej Stritzingerej, ſubnemu lěkarjej, ſyn. — 10. 4. Oskarej Rudolfej Erichej Arnoldej, podoffiźerej, ſyn. — 13. 4. Arthurej Willijej Jeschyn, měšćańskemu ſchiſtajenjej, dźowka. — Oskarej Alfredej Erwinej Bechornerej, ſynoneźej, ſyn.

Swěrowakoj ſtaj ſo: 15. 4. Korla Kurt Pětſch, knihiwjaſaŕ w Hornjej Kinje a Marja Johanna Fryčźz, fabrikla dźěłaćerka w Budyſchinje.

Pſchipowědźili ſu ſo: 15. 4. Arno Willy Timmel, twarſki ſamkaŕ w Roſtoku a Marta Jadwiga Boglez, pſchikładźerka w Budyſchinje. — Rudolf Oskar Herbert Schmidt, maſchinſki ſamkaŕ a Johanna Marta Wünſches, pſchedawaŕka, wobaj w Budyſchinje. — Arnoſcht Gerhard Kućźa, podſtražmiſchtr a Lina Herta Schrez, pſchedawaŕka, wobaj w Budyſchinje. — Guſtav Alfred Kowak, woinaŕ a Marja Jadwiga Joſefa Kahlez, pomozniźa, wobaj w Budyſchinje. — Bjedrich Korla Volker Stübler, ſtudijowy aſſeſſor w Zſchopawje a Lina Hilža Johanna Grundez, wučzerka w Budyſchinje. — Pawol Joſef Karnezki, mlokarſki pomoznik w Lubiju a Marja Linggez, domjaza pſchiſtajenja w Budyſchinje. — Richard Schołta, ſkałaŕ a Marta Němcez, domjaza pſchiſtajenja, wobaj w Budyſchinje.

Pjatk 16. haprleje 1937.

Narodźili ſu ſo: 13. 4. Korli Jurjej Janičźkej, frizéŕej a perikaŕſkemu miſchtrej, ſyn. — Wolfej Ohneſurchtej Weſtenhöferej, faſtaraŕſkemu cźakańcej, ſyn. — 14. 4. Gerhardej Richardej Hauſſje, lakkraŕjej, dźowka. 16. 4. Erichej Kurtej Rafeldej, klampnaŕjej, ſyn.

Wumrěłoj ſtaj: 15. 4. Klara Mina ſwud. Schuſtowa rodź. Rinkez, wobydlerka faſtaraŕnje, 75 lět. — 16. 4. Schcźepan Pekaſiki, dejeŕ, 27 lět.

Wulke dokonjenja ſtutka ſymſkeje pomozy 1936/37.

Pjatk ſtatny miniſter dr. Goebbels wjednikej rozprawu wo ſtutku ſymſkeje pomozy na lěto 1936/37 poda. Dokonjenje ſaſchłeho ſtutka ſymſkeje pomozy pſchetrjechi da loko te ſ lěta 1935/36, dokelž je wo něhdźe 30 milijonow wjetſche. 5,2 mil. dwójnych zentnarjow běrnow a ſamo 22,1 mil. dwójnych zentnarjow wuhla ſo potrěbnym poſtiči. Tuto hobrſke dokonjenje njeby móžno było, hdy budźiſche 1,3 milijonow pomoznikow a pomoznjow w cźeſtnym ſaſtojnſtwje tu pomhajo ſapſchimnyłe.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

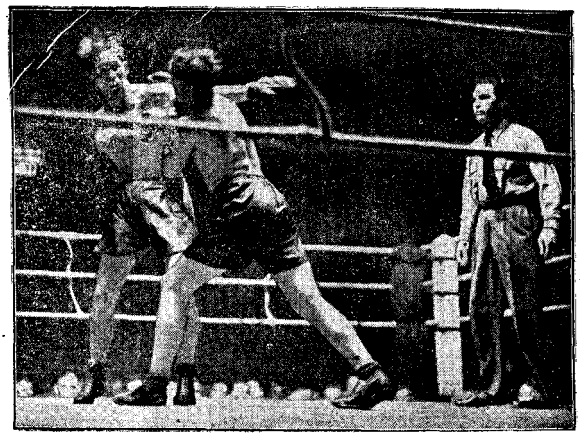

Max Schmeling ſ miſchtrom wſchěch rjadownjow.

W Barlinſkim ſportſkim palaſcu wotmě ſo ſchtwórtk wulki pjaſcźowanſki wječor k lěpſchemu ſtutku ſymſkeje pomozy, kotrež běſche ſ hobrſkej manifeſtaziju ſa najlěpſcheho němſkeho pjaſcźowarja. Tu widźimy wotrěſk pjaſcźowanja ſaſtupjerjow cźeſkeje wahi a to europſkeho miſchtra Kölblina pſchećiwa Kreimerej, kotryž dyrbješe ſche ſo w 4. kole podaćz.

(Schirner, M.)

Jan Mikſch Chanowſki:

Što stara lipa powědaše młodemu dubikej

Hejšło: Cźłowjek ſo na kóždy pad narodźi, ſo by wumrěł a tola chze być w žiwjenju ſbožowny.

Někotre kročzele wot makeho haika roſcheŕſcheſche ſtara lipa ſwoje ſcheŕoke hałoſy a ſchłitaſche ſ nimi pod njej roſcźaty młodušchi dubik. S wottěł běſche ſo nabral; ſchtó to wě, na ras tu běſche a jedneho dnja ſo pſchipowědźi a poſtrowi ſwoju ſtužodku, kotraž ſo jemu dſalche ſako hobr. Lipa ſama ſo dźiwaſche, ſo ſo jej na ras ſchtomik ſjewi. Spſcheźeliſchtaj ſo zyle derje, hobr a palczik.

„Sſyn mały", rjekny lipa, „ale ſtoro budźeſch ſo pſchedrěwaz pſches moje hałoſy. Naju łopješchka budźa ſo we wobjeźu dźerźeć. Budu cźe ſchkitać wo dnjo a w nozy pſched wſchelakimi ſchtónikami, runjeż dyrbjaka to ſe žiwjenjom ſapłacźiś. Pſchijimam cźe ſa ſwojeho ſyna, tola wěch, ſo poſłuchaš mi dyrbiſch na ſłowo."

„Wſchitko chzu cźiniś, ſchto ty mi, lipa, prajiſch," łubješche dubik, „chzu wukunkź ſ twojich naſhonjenjow. Budu cźi dźakowny ſa kóždu radu. Chzu ſtyſchaś, ſchto wſchitko ſy naſhonita, rjekniješch mi, cźehodła je twój ſdonk taſki ſmorſchcźeny, hałoſy wiſate, dła cźeho twoje łopjena nimaja taſku cźerſtwu barbu kaž moje a tkźnjow maſch tak mało!"

„Luby hólczko," rjekny lipa, kdy by ty był tak ſtary njeby był twój ſdonk też taſki hładki, a by ſo kſchiwił a ſkora by ſo drjeſtka. Mój dych je hižo pomały, mieſa žiwjenja ſo poſhubiuje. Mrěju, hólcze, hinu pomału. A je bjes dźiwa. Sto lět hižo ſkoro je ſaſchło, ſo je mje ſtaroſtliwa ruka ſadźiła, ſto lět bjes mała ſym žiwa. Chzeſch-li poźłuchaś, budu tebi ſ khwilemi powědaś, kajke ſym měła wožuby a ſtawiſny žiwjenja."

„Haj, wěſo, lipa, powědaj, ſym tak njenaſhonjeny. Strachuju ſo pſched pſchichodom! Njeſmaju ſaúdźeneho žiwjenja ani njewěm niz wo pſchichodźe."

„O, wo tom też ja cźi njemožu niczo prajiś. Ale ajeboj ſo! žiwjenje neje tak ſle, někotremužkuli ſo derje dźe, druhemu ſlě, hdyž wſcho do hromady wofmjeſch.

Hospodarski kućik

Wothladanje mlokowych kanow

Na kóždy pad ma so docpěć spytać, zo so wotzhórane mloko, butranka abo kapalca po wróćenju kanow z mlókarnje dlěje hač je to trjeba w nich njewostaji. Wumyće a wuplokanje ma so z kropom stać a najlepje z přidaćom srědkow, kotrež tuk rozpuśćeja kaž na přikład soda atd. Wosebita kedźbnosć ma so potom wěnować kedźbliwemu wusušenju a wuwětrjenju mlókowych kanow. Tute maja na kóždy pad w čeratwym powětře, na wětrojtym, khłódnym, po móžnosći njeprózdnym městnje wobroćeno so zestajeć. Tohodla so radźi, zo sobi kóždy ratař, kiž ma wšědnje někotre mlokowe kany sušić, na škitanym słónčnym městnje polěki připrawi, na kotrychž móža kany pak wobroćene wisać abo stać. Wosebje tak, zo ma powětr stajnje přistup. Njeje pak radźomne, zo so kany na kolik tyknu, přetož hłowa kolika, kotraž na dno kany storka, je husto próšna a mazana, štož móže temu přinošować, zo mloko bórzy zkisnje.

Družiny hnoja drobneho skotu

Husto słyšimy rjec: Stój ma drobny skót, trjeba też zahrodu a štój ma zahrodu, trjeba hnój a wotpadki z kuchinje a pincy dla, trjeba drobny skót. Jene trjeba druhe, ma-li so cyle hospodarske koło zamknyć. Kajku hódnotu maja nětko jenotliwe hnoje drobneho skotu? Sćěhowacy přehlad nam to spěšnje a přehladnje w procentach wupraji:

	dusyk	fosf. kisal.	kali	wapno
kozy	4,0 %	4,8 %	11,2 %	7,3 %
karnikle	5,2 %	4,5 %	11,2 %	6,5 %
husy	5,5 %	5,4 %	9,5 %	8,4 %
kački	10,0 %	14,0 %	6,2 %	17,0 %
kokoše	16,3 %	15,4 %	8,5 %	24,0 %
holbje	17,6 %	17,3 %	10,0 %	16,0 %

potajkim čim mjeńše je skoćo, čim wjetši je powšitkownje wobsah hnoja. Zaiimawe je, zo wodulubowace kački tu měrne husy daloko přetrjechja. Wosebje hnój z kurjencow a holbjeńcow je wurjadnje wužitny. Najlepje so tutón hnój we wosebitych sudach skisa a potom so běžity wužije.

Powyšene plahowanje běrnow?

Jene z najwažnišich žadanjow we wobłuku wuplodźeńskeje bitwy je powyšene plahowanje wobkopnych płodow. Při tym ma so skoro we wšěch krajinach Němskeje běrna woselje plahować, dokelž na wšěch pódach so radźi a wyše zežiwjeńske jednosće z jeneho hektara wunjese, hač wšě druhe kulturne rostliny. Při tym pak so nima jednać wo powjetšenje plahowanja jědźnych běrnow, ale powjetšić ma so plahowanje picowańskich a industrialnych běrnow. Přetož potrjeba jědźnych běrnow je dospolnje zwěsćena. Němske ratarstwo pak trjeba wjacy picy, kotraž móže jemu z wulkeho dźěla běrna poskićić. Při tym maja so wosebje **družiny bohate na jkrobu wnbrać**. Zo by so zwyšeny zajim k jich plahowanju zbudźił, je so płaćizna za fabrikake běrny ze 17 na 20 pj. za kilogram škroba (Stärke) powyšił, k čemuž wot 1. januara přiražk za skladowanje do hromadow 1 pj. za kg wućinjacy, přistupi. Zaměr potajkim je, zo by so z hektara najwjetši wunošk škroba docpěł. Za wulkosć wunoška škroba staj wobsah škroba a mnohosć běrnow pod pjeńkom rozsudnaj. Tuta da so potajkim z bohatym wunoškom běrnow pod pjeńkom z dobrym abo srědnim škrobowym wobsahom abo na druhej stronje z wulkim škrobowym wobsahom, při dobrym abo srědnim wunošku běrnow pod pjeńkom docpěć. Wulki škrobowy wobsah a najwjetši wunošk běrnow pod pjeńkom stej lědy w jenej družinje zjednoćenej. Po posyptach statneho zežiwjeńskeho stawa, kotrež so na tři wšelakich městnach w lěće 1936 ze wšěmi družinami přewjedźechu, słušeja sćěhowace družiny k najbohatšim na škrobje: Voran. Ostbote, Priska. Ackersegen, Siekingen, Stärkereiche I, Herulia, Sandnudel. Wekaragis, Robinia, Mittelfrühe, Wohltmann, Schlesien, Roland I, Parnassia, Jubel, Spätrot, a Stärkeragis. Wšě poskićichu škrobowy wunošk, kiž bě wjetši hač 50 dwójnych centnarjow za hektar. Posypty dale pokazachu, zo barba běrnjaceho mjasa njeje ani za mnohosć běrnow, ani za wysokosć wobsaha škroba rozsudna, ale zo też mjez žołtomjasanymi družinami su tajke z wulkim škrobowym wobsahom. Lićba družinow hospodarskich běrnow, kotrež so za plahowanje hodźa, je jara wulka. Zależi jenož na tym, zo so z mjenowanych družinow přihódne za městne, klimatiske a zeńske poměry wupytaja. Powšitkownje hudźa tu nimo swojich samsnych nazhonjenjow hospodarske porjadne hamty a ratarske šule bliže informacije podawać móc. Z přizwolenjom wobkhodnych sadźeńkow so zežiwjeński staw wo to postara, zo njedostatk na sadźeńkach za rozšěrjene plahowanje hospodarskich běrnow njenastanje. Wóžo připušća so jako wobkhodne sadźeńki jenož družiny bohate na škrobje, kotrež so hižo we wjetšim rozměru plahowachu a z kotrychž je tehodła možno, wjetše dźěłby dostać.

Z wućićom družinow bohatych na škrobje pak njeje hišće naležnosć wotbyta. Zo by so zaměr — 50 milijonow tunow běrnow pornjo dotalnemu přeršku 44 milijonow tunow w poslednich lětach — docpěł, ma so z běrnami wobsadźena rola powjetšić. Za to ma so wosebje njepodworana mjenjohódna łuna wobšěrje, wumjerjenja abo njewosyta žitna rola abo wobšěrje, kotrež mějachu so z njenjewunošnymi rostlinami wobsyć, přibrać. Nimo toho, a to je to najwažnišo, maja so wunoški na hektaru powjetšić. Hdyž z wobkedźbowanjom wšěch plahowańskich móžnosćow so 6 hač 8 centnarjow na štwórć hektara wjacy běrnow nazběra, njezmějemy w přichodnych lětach jenož wjetše dźěłby picowańskich běrnow, ale je možno, zo so też wjetše dźěłby w škrobafnjach a sušerjach předźělnja. Wočakuje so z powjetšenym žnjowym wunoškom, kotryž ma so přede wšěm z potuńšenjom płaćiznow za wumělske hnoje docpěć, zo w tutym lěće na fabrikam, běrny předźělacym, 3,5 milijonow tunow běrnow pornjo nětkle 2 milijonam tunow běrnow w znatych lětach za předźělanje přewostaji. Wulke sklady sušenych běrnow poskićeja móžnosć, zo so za přichodne lěta khowaja abo zo so do takich kóńcinow kraja přewjezu, hdźež je njedostatk picowałtow.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 17. haprleje 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,490	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,22	100 čěskosł. krónow	8,651
100 šwajc. frankow	56,78	100 franc. frankow	11,105

Barlinska burša 16. haprleje 1937. Pšchedwčerawšim wustupowałsche na akcijowej burši wožebje bankowska klientela, wčera pak bě wožebje bursowny wobchod z powołanja z kupzom. Sajim běše wožebje za někotre spezialne hódnoty. Napadne je w bursownym wobchodźe, jo so pomérnje mało materiala polticija, z čimž so wobroty khětro wotmjelsuja. Renty mějachu dale krute wili, wožebje stara wójnska pożčzonka a wudołženska pożczonka.

Barlinske žitne wulkowiki. Tež poslednji dźeń Barlinskich žitnych wulkowikow tutoho tydźenja njeje žaneho pšchemjenjenja pschinjesł. Wobchod pohibowaše so w měrnych kolijach. W provinzy so žitnym hospodarstwie swjatkam dyš a dyš hišće wumělkowanske žita poskićeja, w Barlinje samym pak bě jara mało polticije. Sdźela su minuty na pschidźenja pokazani, sdźela dyrbja je składa dźiwać. Na mukownych witach so tohorunja nicžo njepschemjeni. Pšchenične muki jažnischcze typy su potane, też rjana muka so lohy wotbu. Na witach ſ pizowadźami njeje wołóženje nastało. Sajim je jara wulki. Też industrialne jačzmjenje so pytachu.

Wčera płaćejsche w Barlinje zrnstnaf

pschenicy M 8: 10,10 hr., M 9: 10,15 hr., — rožki M 8: 8,30 hr., M 11: 8,45 hr., — jačzmjenja G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr., — wowsa H 10: 7,85 hr., H 13: 8,50 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych witkach.

Zito a wollowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	16. 4.	15. 4.		16. 4.	15. 4.
Pšenica	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre łuniny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nat.	—	—	žołte łuniny	24,0-25,0	24,0-25,0
wowsa	—	—	zeradelja	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
rjana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,17	9,17
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
rožne „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płaćizna za wowsu za wupłodźerja 10: 157.0 13: 170.0

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych witkach.

16. haprleje 1937 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 192.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosće hač do 6 lět	43
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	39
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	34
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 376.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetše rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, młódše	37
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	32
Špatne	—

Jałojcy a kruwy: 1264

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	31
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—23
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 3180

Najlepše wukormjene (1. družina)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	55—57
Špatne (3.)	45—48

Wowcy: 4275

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	35—37
Starše wukormjene (6.)	30—33
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	15—28

Swinje: 15126

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1¼ lět stare	50
Wukormjene	49
Mjasne	46
Špatne	—
Rancy a truadrosy	50

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

17. haprleje 1937 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najnišše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,54	1,68
Čelace mjaso	1 kg	1,80	2,40
Skopjace mjaso	1 kg	2,20	2,60
Swinjace mjaso	1 kg	1,52	2,10
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	—	2,08
Pšeńčna muka	1 kg	0,44	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27[1]
Jědźne běrny	1 kg	0,09	0,10
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	—	—
Sušeny połc	1 kg	2,10	2,28
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,10	0,12
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,46
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunlcowe briketty	1 ctr.	—	1,20

Twora	Němski wupłod zładana	Němski wupłod Nawěska płaćizna	Wobsedźer wupłod pl.	Twora	Němski wupłod Nawěska płaćizna	Němski wupłod zładana	Wobsedźer wupłod pl.
	pl.	pl.			pl.	pl.	
Boby (Buny) punt	—	—	—	Solotej kořěk	15	25	—
Hroch „	—	—	—	Šćerbak „	—	—	—
Kórki za solotej „	—	—	—	Kosćadło punt	—	30	—
Kórki k nakładź. „	—	—	—	Seleri štuka	—	—	—
Kórki (žonop.) „	—	—	—	Seleri punt	25	35	—
Syrdrojty kał štuka	25	70	—	Seleri „	25	30	—
Bělty kał punt	10	13	—	Rapunelki „	—	120	—
Čerwjeny kał „	—	15	—	Tomaty „	—	—	—
Wirsingowy kał „	—	20	—	Cybla „	10	13	—
Pupkaty kał „	30	35	—	Hromak „	—	—	—
Zelony kał „	20	25	—	Khrěn „	70	80	—
Kolrabi (młod.) št.	—	—	—	Champignony „	—	—	—
Kolrabi (stary) pt.	—	20	—	Cerstwe hriby litr	—	—	—
Karoty wałěk	—	—	—	Sušene hriby litr	60	100	—
Karoty punt	10	15	—	Dobre jabłuka punt	35	48	—
Korjeń pětržylki „	—	20	—	Jabłuka k warj. „	15	20	—
Porej „	—	25	—	Dobre kruški „	—	—	—
Radiski wałěk	10	12	—	Kruški k warj. „	—	—	—
Rjetkej štuka	—	—	—	Wišnje „	—	—	—
Rjetkej punt	—	15	—	Slowki „	—	—	—
Rjewjeń „	—	—	—	Brěski „	—	—	—
Čerwjena rěpa „	—	15	—	Aprikosy „	—	—	—
Kulrěpa „	—	12	—	Wino „	—	—	—

Wiśne płaćizny w Budyšinje.

17. haprleje 1937.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlepše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnišša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšenica, 75-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,95
Pšenica —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 69-71 kruta płaćizna	50 kg	—	8,50
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Jećmjeń, nalětni	50 kg	—	—
Jećmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Picowański jećmjeń 59-60 kg	kr. pl.	—	8,65
Wows 46—49 kg kruta płać.		—	8,10
Wows	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	2,70	3,00
Běrny	50 kg	3,15	3,75
Syno	50 kg	2,00	2,30
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	1,00
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	1,30
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	0,08	0,09
Pšeńč. muka Type 812	100 kg*	—	32,30
Pšeńčna muka Type 502	100 kg	—	36,20
Ržana muka Type 1150	100 kg*	—	24,45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy		2,10	3,20
Prosata 1078 štuk	1 štk.	9,00	20,00

Waha prosatow w přeršku 14—30 puntow.

Prosace wiki dźěchu pomalku.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hósćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 90 — Budyšin — Póndźelu 19. haprleje 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Zawjera strony 1. meje přestanje

Kaž je wjednikowy namjetnik němski minister Rudolf Heß na manifestaziju badenskeje župy nazionalsozialistiskeje strony w Karlsruhe njedźelu dźěłił, 1. meje, runje schtyri lěta po sawjedźenju strony, zbudowanska sawjera nazionalsozialistiskeje strony spadnje.

Wo sahadach pschisiimanja do strony Rudolf Heß zhledowaze rostoži: Stronine nadawki ga so njeje pomjenschile, nawopak po nastupjenju mozy buchu wjetsche, wobschérnische a wusnamnische. Dokonjenja skutka symskeje pomozy n'ebychu by'e mózne, a też mnohe druhe niz, hdyž tu njeby bykło nazionalsozialistiskeho wjednistwa a „zbudowanskeho" strony. Mnohy pak ga też jako pomoznizy wjele za nazionalsozialistiku stronu cinili, runjeż njeběchu ſ jeje zbudowanom. Tuczi a mnohy druhy, kotryž ga w jeje wotrjadach a pschisamknjenych swjatkach njespróznjiwje dźěłali, so na prěnim městnje po 1. meji do strony pschijimaju. Sa pschiimanje też w pschichodźe njebudźa rozbudźowe staw, pjenjesy abo pokład, ale jenicžny charakter, wopokasana swólnjiwosć k sastajenju, wola k zbudowanju.

Rudolf Heß pokraczuje wo kameradschwje zyłeho němskeho luda rěczesche, kiž ga ženje wjazy njesnjesć. Tu ga won wobsteje na tych wobrocži, kotryž pschezo hischcze na staru nětnišu njesjednotu zwoju nadźiju stajeja a kotryž zebi myšła, so móża nabožnosć němskeho luda k zwojim politiskim sameram snjewužiez. Tych, kotryž dźensa hischcze nazionalsozialismus nadpaduja, ga won praschesche, hacž ga sapomnili, so bolschewismus, tuta napschećiwnosć nazionalsozializma, w Rusku a Schpanjelsku zyrkwje do kinow a rezwarniow pschetworja, wokrarje womasuje, Boži dom spala, měschnikow a mnischki na zadatwe waschnje krjuduja a morja. Rudolf Heß ga zyrkwje prasicha, hacž chzedźa sapsecz, so ga hjes mozy tajkemu sakhadźenju napschecžo stejace a hischcze steja.

Wschitzy, kotryž ga w zwjecze bolschewiskeho saniczaka kulturny spóšnali, wjednikowy namjetnik pokraczowasche, ſ poslednjej nadźiju na staty shladuja, kiž buchu wobaraza fronta pschecziwo zyknowanju kommunistiskeje internazionale. My tu najhlubsche kraje wobjaruiemy, kotrymž bolschewismus hrosy. S džakom shladujemy na muza, kiž je naš wot bolschewisma wuswobodźił.

Dr. Goebbels poręči dźensa wječor w radiu

Němski minister dr. Goebbels dźensa póndźelu wječor, na pschedwječoru wjednikowych narodninow, wot 20 do 20,10 hodźin psches wschitke němske radiowe sćelaki porěči.

Parlinske zwjadtocznosće 20. haprleje.

19. haprleje wjednik a najwyschschi roskasowaŕ wojerskeje mozy wojakam tschoch dźělow wojerskeje mozy 90 khorhojow a standartow pschepoda. Sćwjatocznosć ga 18,30 hodźin na Wilhelmskim namjesću w Barlinje zapoczinje a ga ſ wulkim wjeczornym priskanjom a nimokrocženjom w 20 hodźinach skónczi.

20. haprleje wotmeje ga kaž w poslednich lětach w 11 hodźinach zaso parada, kotraž bu něsto hižo tradizionalna. Wojazy nimo wjednika pokroczа. Dźenżnischa zwjatocznosć wjeczor ga na radio pschenjesene.

19. haprleje ga Adolfa-Hitlerske schule wotewrja.

19. haprleje němski organisazijski nawjednik dr. Ley a němski wjednik mlodźiny je Schěrach na rjadowym hrodźe Króšjinsee prěnje rjadownje najmlódschcho lětnika Adolfa-Hitlerskich schulow wotewrita. Domjaj ga twarjenja Adolfa-Hitlerskich schulow njedotwarja, budźe ga w rjadowym hrodźe Króšjinsee roswuczowacz.

Kommißariski měschczanosta w Bremenje.

Němski bohot w Oldenburgskej a Bremenje, župny nawjednik Korla Röver, je knjeżerstwowemu presidentej SA-skupinowemu wjednikej Böhmckerej kommißarišy dźěła knjezazeho měschczanosta pschepodał. SA-skupinowy wjednik Böhmcker je knjeżerstwowe dźěła hnydom pschewsał.

Kommunistiskich mordarjow k smjerći zasudźili

W mordarskim prozeżu dla kommunistiskeho nadpada na SA-hosćenz „K Lipje" w Barlinje-Lichtenbergu w meji 1932 je Barlinski pschißažny žud wuzud wojsewik. Dla zhromadneho mordarstwa a spytaneho mordarstwa ga 26lětny Erich Krüger, 35lětny Paŵoł Groch a 25lětny Waltar Garbang k śmjerći sasudźichu. Sasudźenym ga też cżesne prawa na pschego wotrjeknychu. 22lětny Erwin Leibich, kiž běsche w cżasu, hdyž ga njeskutk sta, hischcze mlodostiny, ſ 10 lětami zastwa wotesdże. Wobzom wobskorzenych ga ke khłostarni abo zastwu sasudźi, dwaj wobstorzenaj ga wuwinowaschtaj. Pschi nadpadze běchu gratulanta Korlu Bahera morili a někotre druhe wobzoby zhěro sranili.

Argentinska wobžaruje.

Argentinski pósłanz Labougle je němskemu zwonkownemu ministrej, zwobodnemu knjezej ſ Neurathej, dźěłił, so jeho knjeżerstwo samordowanje stronjana Riedla, kiž je ga w jeje kraju stako, hluboko wobžaruje.

Van Zeeland do Ameriki pojědże

Belgiski ministerski president dan Zeeland ga w měsazu junuju do Sjednoczenych statow poda. Wón ma ga na universicze Sjednoczenych statow, hdyž ga znidowił, wobzebje wusnamjenjeć. Hacž runjeż budźe to priwatne puczowanje, zebi tola w politiskich kruhach powschitkownje myšła, so ministerski president skladnosć wužije, so by ſ wodźazymi amerikanskimi wobzodami wo hospodarskich praschenjach, wobzebje wo powschitkownym wotkwarjenju mjesenarodnych wikowanskich sawjerow jednał.

Roosevelt ma w španiskej měšćanskej wójnje posrědkować

Newyorkske wjecżorne nowiny „Worlds Telegramm" ga na napadne waschnje telegramm ſ Washingtona wozdzichcjale, so zebi w Londonje a Parizu rosmyšluja, hacž njeby Roosevelt mohł w schpanjelskej krizy posrědkowacz. W potwjesći ga pschipomnja, so ga Sjednoczene staty zhromadnje ſ zacżansko-amerikanskimi krajemi khmane, měr w Schpanjelskej wukkukkowacz.

W Newyorkskich nowinach ga zaznje njepraji, schto w Parizu a Londonje wo taikim namjeze rosmyšluja. Snate jenoż je, so ga jendźelske nowiny w poslednim czasu wojpjet pišałe, so wojowanja w Schpanjelskej njerosrisane wostanu. Pschi tajkich skadnosćach ga ga staźnje myšlicżki pschimake, so by schpanjelski lud měł pod mjesenarodnej kontrollu wo zwojim pschichodnym knjeżerstwje wothłosowacz.

Podobne myšlicżki ga ga też w Parizskich lewizarskich nowinach namakałe.

Hischcze 1000 cżekanzow w argentinskim pósłanzistwje w Madridze.

Argentinski kschiżaŕ „Tukuman" je pjatk ſ 125 cżekanzami ſ Madrida do franzowskeho pschistawa Marseilla pschijeł. Tu ga hałe wo podźelny transport jedna, pschetoż w Madridskim argentinskim pósłanzistwje pschego hischcze wjazy hacž 1000 cżekanzow pschebywa. Pschi pschijeźdze mnohy cżekanzy zwoje njewuprajne cżerpjenja wopisowachu. Woni ga byli 7 měsazow dołho w pósłanzistwje zawrjeni a ga zbrobu jenoż ſ diplomatiskimi kurěrami se Marseilla dostawali. S Madrida do Valenzije ga dyrbjeli w tschi autobuzach jěcz. Najwjazy cżekanzow je južnoamerikanskeje narodnosće a ga, hdyž ga wschitko zhubili, do zwojeje domiznu wróca.

Jendźelscy khłostańcy spytachu so spjećować

W Dartmoorskej khłostarni ga dyrbjeli liczbu wothladowarjow potajicz, dokelž ga khłostanzy spytali so spjećowacz. Wothladarjo ga zo ſ revolwrami a gummijowymi klumpachami wobrónili. Londonske nowiny pišaju, so chzedźa zo khłostanzy na krónowańskim dnju 12. meje znowa spjećowacz. Pschicżina jich wotmyślenja je, so knjeżerstwo pschi skladnosći krónowanja nocże khłostanja trochu spuschcżisć. „Daily Telegraph" pische, so je tuto sapowědźenje też w druhich jastwach njepokojnosć zhubdźiło. W znajmjenscha tschoch jastwach blisko Londona ga plany wotkryli, so chzedźa jeżi na krónowańskich dnjach manifestazije abo revolty spjacz.

Mandźelske pożczonki też w Italiji.

Italska ministerska rada je pjatk w zwojim tsećim a poslednim pohadźenju w měsazu haprleji do někotrych sakonskich nacżiskow zwolka, kiž maju sa wobydlerisku politiku wulki wusnam. Ministerska rada je we wobłuku sahadow, kiž je wulka faschistiska rada hižo postajiła, wobsamkła, so ga mandźelske pożczonki zawjedu. Provinzialne sarjadnistwo wot 1. junija mlodym mandźelskim 1000 hacż 3000 lirow wuczinjaze mandźelske pożczonki pschiwola. Mandźelskaj pat njeznjetaj bycż starschej hacż 26 lět. Wróczowpłacżenje pożczonki ma ga lěto po wupłacżenju sapoczecż. Sa sastajnitow ga zo też wobsebitje naprawny wobsamkte. Tuczi pschi narodzenju dźesća hnydom do wyschschego msdoweje rjadownje sastupja.

Woborne wocżehnjenje w Českosłowakskej

Czjeskosłowakski minister sa narodne sakitanje Machnik je njedawno pschipowědźił, so ga wojerske wocżehnjenje w Czjeskosłowakskej bórzy do skutka staji. Hižo do jutrow je ga ministerstwu nacżisł pschepodał, ſ kotrymž ga sawjedźenje wobornego wocżehnjenja żada, a to wot spocżatka schulskich lět hacż do 30. lěta žiwjenja.

Kaž ga ſ Prahi powě, postajenja tuteho nacżisła hluboko njepschimaju. Cżaŕ, kiž ga sa woborne wocżehnjenje naloži, sa wobzoby starsche 17 lět najwjazy 100 hodźin sa lěto wucżinja, sa mlodostnych wot 14 do 17 lět 80 hodźin měsacznje a sa dźesći mlódsche 14 lět 60 hodźin měsacznje.

Sa wobzoby mlódsche 17 lět ga woborne wocżehnjenje na normalne, stacżanske a cżelne woborne pschihotowanje wobnjesuje. Wola zonow ma ga ſ wobornym wocżehnjenjom dospjeć, so ga sa wothladarsku słužbu, płunowy schkit a podobne wukukłaju.

Schtož schulskich mlodźinu nastupa, ma ga tuta we wosebitych towarstwach wobornje wukukłacz. Towarstwa, kiž hižo wobsteja, maja tutón nadawk pschewsjesć. Wukukłanje maju instruktorojo nawjedowacz, mjenujzy offizirojo a podoffizerojo.

Dźewjecz zhromadźisnow Henleinoweje strony ga sakasało.

W poknóżnej Morawie a w Schlehskej běsche ga njedźelu 48 slawnych zhromadźisnow sudetskonemskeje pschipowědźiło a wyschnoscham wosjewiło. W tutych zhromadźisnach mješesche nětdże 20 sawołanzow a senatorow wo politiskim położenju rěczecz. Kaž ga njedźelu ſ Prahi powě, je ga dotal dźewjecz tutych zhromadźisnow sakasało. Sapóńtanaj Sandner a Böhm staj ga pschecżiwo sakasej pola smutkowneho ministra telegrafiskeje hórschikoj.

Straik w Parizskich sawjeselerjach.

Dźěłacżerjo a zhpitalojerjo Parizskich knowa a dźiwadłow ga njedźelu wobsamknyli, so hnydom do generalneho straika stupja. Rosrisanje sapóńtanza Misslera, kiž dźěłaše hdyž zwonkowneho wubjerka franzowskeje komory, kiž mějesche swadu mjes dźěłodawarjemi a dźěłacżerjemi w knach a dźiwadłach wurunacz, njejsu potajkim wuspech měłe. Straikowy wubjerk ſa kina, dźiwadła atd. je snutskowemu ministrej delegaziju pósłał, so by ſ nim wo położenju wuradźowała.

Rumunski prynz Mikławsch nětko Mikławsch Brana.

Kaž ga powě, budźe rumunski prynz Mikławsch pschichodnje Mikławsch Brana rěkacz. Kral Karol je hižo do teho swolił, so je zebi prynz tuto mjeno wuswolił.

Přećel w nuzy

Wobras se žiwjenja žrjebicznego.

Pěsche ras sapschižahanu njeszenjeńz w starschich lětnikach, měsesche nahladnu sakłužbu w krutym a wěstum sastojnistwje. Jeneho dnja dosta list wot stareho pschećela. Tutón storjesche jemu, kak sće so jemu wjedże a też jeho schwarnej cžrjódźu dźěći, dokelž je wot mnoho njehodnom žiwjenja potrjechenu.

Hnydom tutón njeszenjeńz sarjkuwasche, kak so jeho móscheń nimowólnje hromadu spinasche, dokelž bjes dwěla běsche tutón list pokny stórżkow a zakoscženja nadběh na jeho dobru wutrobu; tola wón na to ani njezmyschli, so by druhich sobu žiwił a sa nich pjenjesy wuprował. Tohodla też tutón list do thachli tykny a na njón ani njewotmolwił.

To pak wochakowaschе truche a bojesche so, so tutón pschećel jeho bórzy w jeho bydleniu wupyta, so by stare pschećelstwo wobnowił a jeho nětkaż wo podpjeru a pomoz prosył. Hal, to je wěrne, każ so! Tuż rěka na straż być a w prawym czżasu so shubić każ deschczowa kapka po wulkej suchocze.

Tydźeń dołho žebi nasch njeszenjeńz jenoż jara kedźbliwje do swojeho bydlenja saitupići nerjesche, hal, jenoż na krótke thwilki tam dóńdże, hdyž bě to runje nusnje trěbne a pschećzini zmój shotny próżny czżasu w korczmach, khosćownjach a na lawkach měschczanskich sachrodow.

Hdyž běsche so nětko nješchto cžaka minuło a jemu samemu so klupe spdsche, so ko takle swojeho domu boji a so je swojeho pschijomneho a pschitulneho bydlenja wotezhnaći dawa, běsche s dobrym pschehdewaczom domoj, so sako dale swoje dotalne spodobne a mérniwe žiwjenje sapoczńje. Tola ležom s durjemi saitupiwschi do pschehdejstwa wuhlada na aarderobje zuby khołuk a swjetschnik. Każ s błyskom běsche jemu wscho jasne, mjelczo mjes subami sahwisda a mużelsche, aha, tón wulk, tón dobry pschećel tu hišom je. Na dobre sbože runje hospoza se jstwu stupi a khwilu jej hnydom, so by mjelczała. Woprawdże nuz knjes cžaka na njeho shoż not njeje a nježele žebi w runjwi nakelnosći s nim rěczeć — a „pjenjesy se sama wumóschći" pschetorhny njezenjeńz swoju hospozu a smělesche so schibale do so nuts. Hnydom so sako sawróći a běžesche każ splóschenу sajaz po khodźe dele a do města a dźesche hakle wdwanatej hodźinje w nozu domoj, dokelž mjes tym je wopyt wjelo woteschol.

Wot tehole dnja běsche sako wěsty a cžujesche so każ doma a kóżdy dźeń so sako miny każ priedy po starom zwuczenju a spodobaniu. Wórny pak trjechi zyle pschitpadnje s daleka spěchcženeho direktora na hażu, kotrejž jeho hišom wot nadala s wobėmaj rukomaj k žebi klwasche a powědasche jemu, so je na njeho njedawno myślił a sa njeho dobre sastojnitwo dohladowańzkeje rady wdżał, lohke a wunoschne, tola hižo bórzy po tym je so dale wohładźiło. Je jara wobjarował, so njeje jeho tehdom doma natriechił a pižaci njeje nasaitra thwile měł a potom je hišom poždże było, dokelž nasaitra na wieczor je dobre městno hišom w druhich rukach było.

Powěsće z cyłeho swěta

Watšele w khorowninej pokładni. — Dwaj morwaj, 1 cžełk ranjeny.

Schtwórtk dopoldnja wokoło 10 hodźin so mordarski nadpad we wokrjesnej khorowninej pokładni w Olomouzu słuczi. Jědkny sastojnik Franz Seifert wulkeli někotre razy s revolwra do swojeho pschedstajeneho, 56 lět stareho Jana Peschtu. Tři kuli njeszbożowneho trjechichu. Potom Seifert bróń pschećiwo swojim do žebje tři. Wobeju sastojnikow dyrbjachu cžežko ranjenju do khorownje dowjesć. Ma so za to, so Seifert tutón cžin w duschinym sacžmnjenju wuwjedże. Minik Seifert bě zenjeny a nan dźěsża. Wón dźělasche w knihwjedźerni khorownineje pokładnje s 11 druhimi kollegami. S pschedhrudu pokładnje bě w napjatych poměrach žiwy. Njeszbożowny Peschta bě tehorunja zenjeny a dyrbjesche bórzy na wuskužbu woteńcz. Po nadpadnjenju cžekny na haju. S tśioch ranow so jemu krew lijesche. Nimojedżazy wojerski awto chżyschе jeho do khorownje wotwjesć. Peschta pak měsesche hišschże telko mozy, so dóńdże k advokatej, so by tak swoju poslednju wolu napisał. Potom jeho do khorownje dowjesechu. Nadpadnik ma rostsělenu hłowu a wobliczo a tkj wón w khorownі mrěje. Po wutsělenju na swojeho pschedstajeneho sawoła na swojich kollegow „Mschitzy won" a tśelesche dale. Sastojnizy s thwatkom s pokładnje cžekachu, pschi cžimž žebi jedyn sastojnik dwójzu nohu slama, tak so dyrbjachu też jeho do khorownje dowjesći.

Njeszboże wěrjazych w kathedrali. — 70 ludźi cžežzy ranjenych.

Ssrjedu sawjedże so na swjatoczne waschnje do swojeho sastojnstwa nowopomjenowany merikanski arcybiskop Luis Martinez. Swjatoczne wobrjady wuwjedżechu so pschi wulkim wobdźělenju merikanskich katolikow w kathedrali města Merika. Pschi swjatoczнych Božich służbach so nadobo dźěl schpundowanja kathedrale pschepadże, tak so wulki dźěl wěrjazych so do krypty pod kathedralinym hłownym dźělom pschekama. Pschi tym so psches 70 wožobow srani.

Wichory a wulka woda w Japanskej wulka schkoda nacžinjeja.

Połnócnym dźěl japanskich kupow je nowa cžežka katastrofa domapytała. Nad Hokkaido a Sachalinom so je ranicžazej mozu orkan rospuschcži, kotryž wjele tyšaz twarjenjam rěchi wotkry. Njeschoże so z tym powjetschi, so nadobo žnih tacz poża. Pisches nóz imenichu so rěki wobeju kupow do torhażych wodow, kotrež na wjele městnach briohi pschekročzi wschi dalóko a schěroko krajinu sapławschu. Dokelž je wichor telefonisne swiski na wschelakich městnach kupy rostorhnył, njeda so w połnej rozměrje katastrofa hišcże pschewidjeć. Liczi pak so z tym, so je schkoda jara wulka a so wjele ludźi pschi tym žiwjenje shubi.

Tśo morwi pschi awtowym njeszbożu njedaloko Gdańska.

W blišskosći Neuenburga Gdańšći wožobowy wós z tajkej mozu do schtoma sajedże, so běchu je zobujedżazych dwě zonje a jene dźěcžo hnydom morwi. Wosoweho wjednika dyrbjachu cžežkofranjeneho do khorownje dowjesć.

Wjele morwych pschi wohnju w rumunskej wsy.

Zakostna wohniowa katastrofa je so schtwórtk we amejnje Conrot pola Tibina w Rumunskej stała. Psches 300 twarjenjow so do cžista spali. Stót móžachu jenoż pola někotrych ratarjow wukhowacz. Wězna schkoda wucžini nětkle 15 miljonow lejow. Każ wjele ludźi je wo žiwjenje pschischło, njeje hišcże zyle wěste. Dotal je so 8 dospołnje spalenych cžełkow namakało, mjes nimi cžełko 8lětne'e holcžki.

Cžim toschi, cžim lubschi.

W Indiskej knježi hišcże dźensa spodźiwny nakoźk. Hdyž nowy maharadscha knježstwo nastupi, dyrbi psched trónom swe pjenjesy kładu, doniž ko waha njetka a nowesho knježzerja njeslěhnje. Muważa jeho potatkim woprawdże se słotom a tuto słoto so potom mjes thudymi krajanami rozdźěli. Bjes dźiwa tuž, so žu prawje tołsczi prynzojo wot starodawna w Indiskej wožebje woblubowani.

Marienburg stanje so z hrodom němskeho mlodeho ludu.

Pschi składnosći pschijeza němskeje 1927 němskeje młodźiny do młodeho ludu, wotmėje so dźenża w Marienburgu w pschitomnosći wjednika statneje młodźiny Baldura se Schiracho. Swjatoczna manifestazija, pschi cžimž so tutón hród němskemu młodemu ludej pschepoda. Nasch wobras pokazuje nam žurlu, w kotrejž so wulki dźěl swjatoczнosćow wotmėje,

Scherl Bilderdienst, M.

Na dołhim mosće

7] (Pokračowanje.)

W tak cžežkim cžasu, w kajsimž bě tehdom Gdańsk, stara so jedyn wo druheho jara malo; kóżdy ma so sam sa žebje a ja swojich dosć staraz. Dokelž měsachu Palczikowu w žuzodźiwje sa hordu a sa njepschichłuschazu do tychle ludźi, dokelž bě priedy lépsche dny widżała, njepschinjesze nichtó jej powěsć wo tym, schtoż bě so stało. Tola to bě derje sa wbohu staruschku — wona budźiše so potom njetrjebawschi bóle strachowała, hacž bě so to po rozbuchnjenju bomby stało. — Hdyž hólc sastupi, wustrózi so jara. Kak bě bledy a napłoschceny, a samo krej w jeho wtokach, na rukomaj a na drasce! S najbłubschej bolosczu bu žebi wědoma swojeje žiadosce a njepomognosce. Bjesdźak pospytawschi stanycz, so by jemu pomhała, swjeże so sako wrócžo na thudusche lěhwo. Hólc jej khwatnje wobkruczesche: so jemu njeje šk, so rana na hłowje njeboli. Potom poża powědacz wot spocžatka, po možnosći po rjadu, tak derje, każ to mójesche pschi swojim kamjenym rosbudżenju. Wón je samyślom pschi bomje wosta, dokelž so bojesche, wo thudjenju žadu powědacz. Hdyž bě w khudobnym wobydlenju, thudi so to, schtoż bě priedy wožebje na myślach měł, a žiwicžo sajimowasche jeho staroscž wo zyrobu, kotraž dźě khude dźěcži tak sahe sajimuje.

Stara žona snajesche, kak rosbuchnjena bomba słutkuje. Nutrnje stuknu žebi ruzy. „So wona tebje njeje rosmjała! Bohu dźakowano — Bohu dźakowano!" wona hnuta praji. „Edy budźicžu mi tebje nětkole roskuschowane, njeżiwe cžełko domoj pschinjeżli! Ach, dobry Božo — Ty sy tola žmilny, njewurjeknicże žmilny, runjež my pschi žiwojim krótkim widżenju na to mórkotamy, schtoż ty nam napołožisch. — A je hewak něchtó do njeshoża pschichołoł? — Wón tschańesche s hłowu. „Myślu žebi, so niž, njeżiwschach niczo wo tym." — „Kak Bóh sam tute tśelibda nawjeduje! so wone bliżko cžłowjekow njebopadnu, so pomėrnje tak malo schkody naczinjeja! wědacz, so praschecz, hacž a schto bha tamni ludźo pschecžiwo mi maju, ale wón to njesamó.

Wona mjes tym pokračowasche każ žebi žama rěcžo: „A ty sy jeho dźěcžo wumožił! s tak žurowoje žmjerscze — hdyž je wón tola tajki był. To budże žehliwe wuhlo jemu na hłowje! Cžehodla njeżiy tak dołho ke nmi horje pschischoł?" wobroz. Cžehodla domérjamy so my makowérstwi žiwojemu Wótżej tam horka tak malo? Wón dże powjedże wschitko k lépschemu — dyrnjeż też ja to wjazu njedočakała!" Spadnjenej, hewak tak mutnej wocži smrěczeschtaj so je spodźiwnym błyschczom. Wona hladasche psched sobu do dalokeje, dalokeje dalinу, a dyrkotazej hubje pohibowaschtej so, jako by mjelczo rěczała.

Wmuk swoła ju sako k žebi a wróczo do pschitomnosće prajiży: „Bomba spadże pschi žamych někotrych ludźi, ale njerosbuchny hnydom, tak so mėjachu wschitzy cžas k cžekanjenju." — „A ty niz, kiž by hewak tola dosć spěchny był na nohy?" wopraschа so wona dźiwajo. — „Njemóžach tola małej holczy tak srudnje zahinycz dacz, wopuschczich radscho jadwka", samohrjesche so wón někotrych ludźi, ale njerosbuchny hnydom, tak so mėjachu wschitzy cžas k cžekanjenju." — „A ty niz, kiž by hewak tola dosć spěchny był na nohy?" wopraschа so wona dźiwajo. — „Njemóžach tola małej holczy tak srudnje zahinycz dacz, wopuschczich radscho jadwka", samohrjesche so wón někotrych ludźi, hdyž běchu se strachom rěcže dóschże na žad. Dokelž bě wowka pschecžiwo Jónakezom a wschemu, schtoż s nimi zwiżowasche, pschežo tak dźiwnje smyślena była, że jemu hischcże cžežo, stawnje rěczeż. Ale nusne to bėsche. „Cžłowjk korby žobu do wėsłoscże donjesć a budźich to też sczinik. Tu wuhladach dźěcžo, a niczo praweho žebi pschi tym njemyślo, dach korbam padnycz a pschiskocžich, so bych jo wottorhnył." — „Dźěcžo — ty sy dźěcžo wumożił! A to mi hakle nětkole prajisch? Cžeje dha bėsche?" — „So žym jo wumożił, schtoż žo tak praji, to po prawom njemóżu rjeż. Njeścžinich dże dale niczo, hacž so pschistocžich, ju hrabnych, j njeju wotbežach, ako dyžych wotbežeż, pschetoż njebóndżechmoj dołoho a huchmoj wobaj powalenaj, schtoż je mi Janka jara sa so wsała. Pschetoż mała Janka — schikowane dźěcžo se žoltymi kudźerjemi, kotrež w tymle łěcžu tak cžasto pola naż kupowasche, ta to bė. Myślu žebi, so je to Jónakez dźěcžo", rjeknu žo wotwlakujo, so žacžerwjenjejo tśe dla, — pschetoż —"

Też poślednja kapka krwė bě žo jej s hižo hewak błėdeho wobliczka shubika. „Jónakez — Dawita Jónakowe dźěcžo s Jopenikeje dróhi?" jeho wona pschetorje. — „Wón mjelczo pschikiwny. Krk bě jemu każ sadjerneny. Schtoż bě runje w pschedhrježi pyschneho doma nasshonił, to bė s mójnej žiwoscju psched nim. Wón chżyschе to pocžći žo na dobo k wnukej.

Wón nětkole wobschérnje dale powědasche. Wjazy hacž jedyn raz pschikiwowasche a bórbotasche nješchto do žebje, schtoż wón njerozumjesche. Potom posběże žo wona s niewschednej mozu. — „Moni to potajkim njewėdża — cžim lépje, wjeczenje je psches to cžim nadobnische. Sa mjto — mjto my tola wot nich njebudźichmy na jane waschnje bracz mohli. Ale schto tu wo wjeczenju rěczu? Bóh chżyk wschech hrėch wodacz, każ też mi, kotryż žym drje se jakkolwym spjeczowanjom pschecžiwo srudobje cžinila, kotruż je jeho ruka na naż póślała. A Jónak je pjecża jara cžežku khłostanу je žwojej žonu, kotraż je druhdy, każ ludźo powědaju, bjes smyślow. Ach, Bożo, mój wulki Bożo! Jeno to jene, to jenicžże jene chżyla la hischcże dočakacz, so by njewinowatosci mojeho žyna, jeho cžestne mjeno sajo wrócżene było. Ty sy tej pschi tym, so je wono swobidżene, cžežko cžerpicz měł, wbohi hólczko!"

S najwjetschej napjatosczu hladasche na nju, pschi cžimž jemu wschelake saschmjatane dopomienki s najprėnjeje młodosće psches myžle dźěchu. — Palczikowa jemu dopomha. „Ty dyrbiśch to ras shonicz a shonisch jo tola też — nieby-li wójny a wobležena města było, kotrež je wschitko podetłożicz, schtoż je so psched krótkimi létami stało, budźiśche ty tekło narazkow wot młodych a starych błyschcał, so by žo mje dawno praschał." S shuboka dychasche, rěczeżsche potom satorhu'o dale: „Twój nan, mój jenicžki žyno, bėsche w Jónakez służbje — jedyn z jeho najbóle ważenych pschekupskich ponoznikow, mjesche dospołnu bowėru žwo'eho pschedstajeneho. Tohodla sastarowasche też žyle žamostatnje klamy na dołhim mosće, schtoż mėjesche tehdom, hdyž wobkhod derje dźěsche, nješchto na žebi. Tu shubi nas jara wumėłsche jantarowe dźěcžo, ko, trež chżyschе Jónak pruskej kralowni pósłacz. Twój nan — twój nan, tak rěkasche — bė so pokradnył!"

(Pokračowanje sczěhuje.)

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 19. haprleje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Dźěći serbske, hwězda jasna,
Nadźija sće Serbow krasna! — M. Urban.

— **Wo wjedrje.** Nad Daniker nižina k ranju cjehn'e. Jeje jadnje kromy dźenża hišchcze na wjedro w naschich stronach skutku'a a nam njewobstajne a dešcżowate w'edro pschinoschuja. Sa nižinu žu žo wtónne a khětro khłódne mórske powětry k nam pschipikawite a žu nam powětr cżuciwje wusłudźe. Druha nižina nad Rotnóżnym morjom wuskutkuje, so šmężemy jutjje trochu milischi powětr ſ morja a so žo niebjo też sašo trochu wucżehnje. Někak njewobstajne pak hišchcze wostanje. — Jutjje wutoru hłónczko 4,56 hodź. skhadża a žo 7,02 hodź. khowa. Mżacżk skhadża jutjje popoldnju 1,49 hodź. a khowa žo na ranje 2,36 hodź.

— **Muhłady na wjedro sa jutjischu wutoru: Trochu jpodobnische, tola hišchcze khětro njewěste wjedro.**

*

— **Snjesbożeni na dróhy.** Sobotu rano wokoło 8 hodźin žo na Krónprynzowym mosże omnibuž kokasjedneho schmórkny, kiž do teje strony jedżeſche kaž omnibuž. Kokasjedny padże a žo wschelako swonka srani. 50 jeji, kiž mějeſche w nakhribietniku, žo rozbi. — Na khcżowanischczu Walkeje, Bergsleje a Sahrodneje bróhi žo bohu wjecżor wokoło 1/8 hodźin wožobowaj autaj do žo srashyschtaj. Jedyn žohuiedżaży žo na hłowje lohko srani. Wojaj žo khětro wobschkodżischtaj. Jedyn wós dyrbjachu wotwjeſeć.

— **„Cżełkaja ſa ſwobodu".** Wo tym žo nam ſ klóschtrischti stron pisa: Rěmik bě ſej rjane hunczatko domoj pschijwjeſk a wschо ſa žmiertny stork pschihotował. Tola tu nachemu ſerschczakej khětro ſa krjewju a rěſarnju wonješche a tuž drje wědjeſche, schto jemu kiwa. Wuži pschihódny wokomik, wutorje žo ſwojim pschesczeharam, cżěriesche ſ dwora won wsches nawjeſk, dale po dróhu a za nim wutrózany rěmikli wucżobnik a cżrióda rezjazych bżěći. Derje, so niebě w nawjecżornej hodźinje wobthad na dróhy tak kyjny, hewak by žo mohło lohzu njeshoże stacż. Stróżka, nimale tkżentnarski ſerschczak wucżeł w jenej błódarni namaka, bżeż žo ſa maschinami do tichčkow ſkhawa, ale jeho bótky wuſłédżichu. Tu ſalétowaſche każ njembry, tola samochu žo a też nětschi ſchkody nacżinjeſo. Skónczniže žo dorozcżenym poradżi. Cżeknjeża popadnuwſ, jeho wuwijacż a naſpjet do rěſarnje dowjeſeć. Tuž žo njeje dołho nad ſwojej ach tak rjanej ſwobodże wjeſelił, ale dyrbjeſche pucż ſwojeho bóuta hicż. Schkoda, so žadyn fotograf k ruzy niebě, so by „Cżełkażu do ſwobody" we wobrazu ſwěcżnił!

— **Samołwjenja k paczeńſkej wucżbje w Budyšchinje.** Starschi nowych paczeńſkich bżěći žo proſcha, so bychu ſwoje bżěći ſrjedu 21. haprleje, ſchtwórk 22. haprleje a pjatk 23. haprleje 1937 w cżaſu wot 16 do 19 hodźin pola duchownoho jich wokrjeża w jich wobydlenjach pschipowědźili pola farja Paula na Hrodowſkej haſu 6 beleka. Sa paczeńſke bżěći ſuperintendenta Berga pak žo ſamołwjenja ſchtwórk 22., pjatk 23 a ſobotu 24. haprleje 1937 w cżaſu wot 16 do 19 hodźin pschiſtimuja. Pschi ſamołwjenju maju žo khcżeńſke wuſtawědcżenja abo ſwójbne knihi pschedpokażcż. Porjadne maju žo bżěći ſararjej pschipokłacż, w kotrejož wokrjeżu bydła. Pschedleželi ważne pschicżiny, wożebje duschownaſtyrke poczahi, žo ſtarschim pschewostaja, so ſwoje bżěći pola druheho hacż pschikłuſcheho duchowneho pschipowědża. Naležnje žo proſżu, so bychu žo pschipowědźerſke dny a hodźiny dżerżale a so žo bżěći niebychu ſtame ſpóſkale. Cżiſchczene rosdźělenia wokrjeſkow žu kóždy cżaſ na farſiwje Pětrowſkeje wohady w Lutherſkim dom'e darmo dostacż. Pschiſpomnicż žo ma, so Tſelany na tutym ſapiſku wokrjeſow Pětrowſkeje wożady pobrachuja, dokelż awtkinſay do Michalſkeje wożady łkuſcheja. Też ſu ſchulſke nałwědnistwa na dżakażódne waſchnje ſwólnjene, bżeżi powucżeć, pola kotreho duchowneho maju žo ſamołwicż.

S **Mnišchoiza-Cżornych Nołłi.** Tudomna kameradſiwo dobrowólneje wohnjowneje wobory je ſobotu wjecżor w Teichertez hoicżenzu w Horn'ej Hórży ſwój 30lětny jubilej wotwjeſcżiło. Wyſchſchi wopalny mischtr Ryczek bohatu ſylu wobornikow ſ jich mandżelſkimi a hoſcż, kiž bżehu žo w bohatej ſyle ſeſchli, wutrobnje powita. Shorſelſke ludowe dźiwadłowe ſjednoczeńſtwo ſ wulkej wustojnoſeju hru: „Sanscouſiſki mlynk" pschedſtajeſche. Po programmje bżehu reje.

S **Hodźija.** Narodżili žu žo: 1. 3. twarſkemu ſamkarjej K. P. Schlenkarjej w Małej Borſchczi dżowka. — 6. 3. w Bolborzach niemandżelſka dżowka. — Pohoncżej 6. 3. w Bolborzach niemandżelſka dżowka. — 8. 3. ſ. J. M. Berndtej w Małej Borſchczi dżowka. — 8. 3. ſ. J. M. Berndtej w Małej Borſchczi dżowka. — 8. 3. ſ. J. A. Kralej w Koblizach, ſynn. — 19. 3. w Spytzach G. Kralej w Koblizach, ſynn. — Motorſkemu wjednikej K. P. Kleinertej w Smochczizach, ſynn. — 24. 3. w Smochczizach niemandżelſki ſynn. — 29. ſ ratatſkemu dżěłacżerjej A. O. K. Krawiy w Małej Borſchczi ſynn. — Do małżeńſtwa ſtupichu: 13. 3. ſ. P. Matei Müller we mandżelſtwa ſtupichu: 13. 3. ſ. P. Matei Müller we Małej Borſchczi ſ E. G. Beyerej ſ Kożarni. — 23. 3. ſ. H. K. E. Köhler, murjeř w Małej Borſchczi ſ F. M. Wiſchelezej w Małej Borſchczi. 27. 3. ſ. J. R. G. Pawlik, wojnař we w Małej Borſchczi. 27. 3. ſ. J. R. G. Pawlik, wojnař we Budyſchinje ſ M. E. Langnerez w Małej Borſchczi 27.

6. M. E. Semetſch, murjeř w Bockwizach ſ E. H. Lückez w Hodźiju. — Wumrěli ſu: 1. 3. E. S. Schołka, żyn dżěłacżer'a w Hodźiju 6 mjezazow. — 6. 3. M. H. ſwud. Sperlingowa rodż. Rjeſchez, wumjeńſarka w Hodźiju 80 lět ſtara. — 10. 3. K. T. Rösler, tyſcher w Koblizach, 51 lět ſtary. — 14. 3. M. M. ſwud. Brodźina rodż. Pfuhlez, wumjeńſarka w Bolborzach, 79 lět ſtara. — 15. 3. H. G. Purſcha, dostawaŕ renty w Dirrhennersdorfie, 71 lět ſtary. — 16. 3. E. M. Lehmann, ſkałaŕ we Hodźiju, wjeſnym dźělu Bréży, 47 lět ſtary. — 20. 3. E. L. Pětſchowa rodż. Wieſenmüllerez, mandżelſka pschiſtajeneho w Hornim Seifersdorfie, 30 lět ſtara. — 22. 3. F. C. Bernſtein, ſkałaŕ w Hodźiju, 54 lět ſtary. — 27. 3. M. M. ſwud. Müllerowa rodż. Hanczkez, wumjeńſarka w Bolborzach, 77 lět ſtara.

S **Rakez.** Ssobotu ſwjeczeſche tu wyſchſchi wucżeř na wotp. Jaromir Horliza ſwoje 84. narodniny. Horliza je lětdźeſatki dołho ſ wucżerjom w bliſkim Komorowie był. Jubilar je hiſchcze dożcż cżiły a ſtrowy. Jena ſ jeho dźowkow je tu w Budyſchinje wożenjena a je ſwérna Sserbowka.

S **Rakez.** Wukſchcżili žu žo: Gotthard Helmut Opitz ſ Jitka; Hannelora Gerda Elſa Turnerez ſe Schczeżuz. Alfred Měrčin Malchaŕ ſ Nesličhez. — Měrowani buchu: Twarſki dźěłacżeř Jan Dźędźik ſ Drježdżan a Marta Ema Henſlez ſ Rakez. Hoſpodarſki pomocnik Arnoſcht Kſchiżan w Komorowje a Hana Maria Pětſchez ſ Rakez. — Khowali žu žo: Wumjeńſaŕ Handrij Guber ſ Rakez, 76 lět ſtary. — Morwonarodżeny ſynk dźěłacżerja Arnoſchta Auguſta Petſchika ſe Stróže. — Kantor a wyſchſchi wucżeř na wotp. Jan Auguſt Kapleř ſ Hermanez, 85 lět ſtary. — Schulez Kurt Pawoł Hanſt ſ Wyſokeje, 11 lět ſtary. — Hana Elſa Schibakez ſ Jitka 25 lět ſtara.

S **Luſka** pola Wósporka. Hižo loni žo tu na Luſcżanſkim hrodźiſchczu póda ſwora a nětko ma žo ſ drenażu ſlépſchicż. Tute dźěła žu žo Neitſchez firmje w Kumwakoże pschepodate. Wone nětkotre njedźele dołho wjazy dźěłacżerſkim ſwójbam ſaſłużbu a khléb ſawěſcża.

Hudźba—wumělſtwo—dźiwadło

Zentralne dźiwadło. W Zentralnym dźiwadle widźimy tukhwilu film „Dźěcżazy lékaŕ dr. Engel". To je film wutrobiteje radoſcże, prawieho wobraza bżěcżerſkeje myſle a praweje pschikhilnoſcże a dowěrliwoſcże k tomu, kiž ſo ſaſjiwi do dźěcżazowſkeje duſche. A to ſu wożebitoſcże dra. Engela, wjednika dźěcż. kliniki k jeho małym patientam. Paul Hörbiger, to je pschedſtajeř po pschecżu naſcheje wutrobы. Ty maſch ſam žadoſcż ſo lekowacż wola nieho a tuž bies dźiwa, ſo też wulekuje wutrobu hubjeſki Minkleroweje, khudeje maczerki. Luboſcżiwſka naležnoſcż bżi ienoż tak pschiwódła, wutrobite a jimawe je hłowne jeho wobkhad ſ dźěcżimi. W rólach widźimy dale Viktoriju ſ Ballaſka jako cżuciwu hubjeſku Minklerez, Arthura Fritza Euaenſa jako jeje žyna Hanża, Rosu Vollbornu, Hanża Leibelta. Oskara Sima, Ernſta Ernſta Legala, Joſefiny Dory, Waltaria Steinbecka jako hraſeſki, kiž ſu wobſah filma dokładnje ſawěſchieli. — W pódłańſkim proaramme widźimy film „Wſchědny dżeń w Dojak-wjeſzu" a Ufa tydźenſku pschehladku.

Pawoł Krjeczmaŕ.

Přemjeńk

W ſtarodawnym cżaſu, hdyž kozory hiſchcze baſnicżſki bajachu a wróble na tſeſche tute ſ hłowy wukrychu, khodźachu hiſchcze khudži ſtudenczi po wożach wokoło, wot farſ k farje a wot klóſchtra k klóſchtrej a ſběrachu ſebi nuſny kroſchik ſa dalſche ſtudije. Nětdy cżiniſchtaj tak tżej ſtudentaj, njemyſlu-li ſo, rěkaſchtaj „Cżop" a „Picżołka". Próſdotnjy běchu ſkoro tu kónzej a wjele njeběſchtaj nahromadźiłoſj. Studnaj ſawadźiſchtaj do korcżmicżki, hdżež cżaſnischtaj pschenowonaczej.

Někotſi wjeſeli mużoju nawabichu jeju, ſo byſchtaj žo tola też kukt ſawjeſeliłoſ a ſebi ſ nimi takle ſehrałoj. Daſchtaj žo narěcżeć. Ale, o waj! pschěhrałchtaj, ſchtoż mějeſchtaj. Na druhi dżeń dyrbjeſchtaj do ſtudijow. Boječſchtaj ſo, njemědżo, ſa cżo budźetaj pſchichodne léto ſtudowacż. Tuž krocżeſcżetaj ſrudnaj ſwój pucż dale. Po puczu ſetkachtaj burika ſ pſchahom woſcżow, kotryž ſebi na wožu muſnuł. Tu prajeſche ſtaſchnischni ſ teju ſtudentowu ſwojemu ſobubratrej: „Měſch bratkſie, wupſcheſnimoj woła a ja ſaſtupnu na jeho měſto. Woła pak tu hnedom hladaſch, ſo pſchedaſch a ſmój bies ſtaroſcże. Wéz ſo ſta. Stónczniže burik też ſaſny wotuczi. Ale ty luby pomhaj, ſchto to? Měſto woła — ſtudenta! — Knježe, ſchto ſo to tola njeczini! Kak bha ſe ſem pſchiſchoł? Ach, luby burico, cżakaj jeno, hacż ci wěſ rospomnědaż. Běch wſchak někotre niemuſchnoſcże ſtucził, a tohodla burbach wjele lét do ſeneho woła. Nětk pak je mój cżaſ thkoſtanja nimo.

Burikej ſo ſezny. Bě wſchak też cżaſto wohoſeho woła ſpraſkał a njeluboſnje ſ nim wobkhadżował. Tuž nak nětko tej na měſcże ſtudentu puſchcżi a da jemu ſaſny ſwobodu. Sakmołwieſke ho też jara — „Rěmiſcże je no mi ſa ſto. ſo ſnym Waſ tak hukto..." Ach nicko — nicżo... praji wieſoły ſtudent, běch wſchak też cżaſto ſwojeje hłowy a kuſ niepoſtuſchnu. Tak ieno mój naiwutrobniſchi dżak ſa wſchitku waſchu luboſcż, luby burika, a ſa waſchu ſmilnoſcż, ſo ſcże mie puſchcżili. Żenje niecham wjazy żaneje niewuſchnoſcże cżiniczż." — Wjeſele běżeſche ſtudent nětko ſa ſwojim ſobubratrom, dokelż bě ſo wěż tak derje nadżiła.

Tola burik triebaſche ſaſny druheho woła. Tohodla ho poda bórzy po tym na hermank do hlikeho měſtaczka. Tu khodźi mjes wołami, ſjebi je wobkhaduje. Tola, ſchto to! Njeje dha tu też mój wół ſaſny? Wěſo tu bżeń je. A pſchiſtuniwſchi k njemu praji: „Na knjeże, ſchto pak ſcże tola hižo ſaſny ſkucżił, ſo ſcże hižo ſaſny dyrbjał do woła?

x.

Měrnoſcż. Wjazżkaw woteda wucżerjej ſwój domjazy nadawk. Wucżeř hlada: „Ty dżeń ży w twojim naſtaku wſchudże dypki ſabył!" — „Nó", měni Wjazżkaw, „jeli tak wulku ważnoſcż na to ſkadżeſe, hodźi dże ho to cżiniczż!"

Kritiske dny pola žonow

so z Klosterfrau-Melissengeist wele lóho pżewinuł a nietrjebaju so wjacy tak bojeć. Tak pisa kajież Alfred Großkof, bankowník w Kölnje-Braunsfeldże, na Aachenskej dróży 282, dnia 25. 8. 1934: »Hižo dłéši čas čerpješe moja žona na sylne bolosże wutroby a njenżijomnosże, kiž často wustupichu. Lékarſke srédki, kiż zapisane dosta, njeſomhachu pżeco. Raz pri sylnym zeslabjenju nałożich Waš Melissengeist. Wusoċeh bě wuraznły. Wot toho časa nałożujemy jeno? Waš Klosterfrau-Melissengeist.«

Tak może Klosterfrau-Melissengeist snadź też Wam pomhać! Zadajće jom pola Waſeho haptykarja a drogista. Jenoż prawy w módrej wobalcy z ſkomi mniſkami, po płaċiżu 2.25, 1.75 hr. a 95 pf.

Hospodarski rozhlad

Pondżelu, 19. haprleje 1937.

Barlinſka burſa, 17. haprleje. Ssobotu bě ſajim ſa renty, ale też ſa akzije niż jenoż ſe ſtrony bankowſkeje klientele, ale też kulika ſo pilnje pſchi nakupowaniu wobdźělesche. Pſchi tym jewjeſche ſo njedoſtatk materiala, tak ſo też mjeńſche wobroty k wjetſchim ſtupanjam kurſow dowjedżechu. Wożebity ſajim běſche ſa nekotre ſtandartne hdnoty. Też rentowe wiki mějachu krute kurſy pſchi njedoſtatku materiala.

Lětna rosprawa waggonoweje a maſchinoweje fabriki prjedawſcheje Buſchez firmy w Budyſchinje.

Po rosprawje wo 30. ſeptembra 1936 ſkónczenym wobkhodnym lécże je ſo wobrot na 9,2 (8,77) miljonow hriwnow powjetſchił. Hładke wotwiżke bohacżepſchedżeżanych ſkaſankow njebě priječu toho mózne. S bilanzy wuthadża, ſo imobilije wucżinjeja 2 35 (3,08) mil. hriwnow, wobdźělenja 0,13 (0,18), likwidne ſamożenje 5,12 (3,99) mil. hriwnow, mjes nimi ſtkady 1,59 (2,00) mil. hriwnow. Zabanki ſ twarowych dodaczow 1,06 (0,75) mil., hriwnow, pokładna a bankowſke dobrowměcża 0,49 (0,38) mil. hriwnow, ſakońſke reſerwy 0,20 (0,15) mil. hriwnow, wróczożitajenja 0,86 (0.62) mil. hriwnow, zyſkowe ſwjaſki 2,60 (2,76) mil. hriwnow. S cżiſteho dobytka 0.32 (0,07) mil. hriwnow ma ſo najprjedy reſerwny fond na 10 proz. kapitala pſchiſporicż, dale ma ſo ſozialnemu fondej 40 000 (10 000) hriwnow pſchepokaſacż a 3 proz. dividendy ma ſo roshdźelicż.

Sadżejce wjacy hozowca

Krajne lésne hamty ſu pſchikas dojtale, ſo bychu ſa hoſowz (Ginſter) wabicż pomhale. Nětkole ſo ſwjeżi, kak wjele horſowza po zyłym kraju mamy a kelko może ſo ſ njeho naſnéż. So je hoſowz jako wlokowna roſtlina jara wużitna, to ſmy we wójnſkim cżaſu dopóſnali. Dżenża je trébne, ſo tute naſhonjenja roſcheřimy, dotal mamy w Němſkej dwě fabrizy, kotrejž hoſowz pſchedżěłaſej. Prawy cżaſ ża žně ſu wot oktobra hacż do měrza. W tutym léżże bże ſo njehodźi hoſowz wjazy pſchetrjebacż. Hoſowz ſo 10 zm. nad ſemju réża, do walcżkow wjaſa a potom po waggonach do fabrikow popapa. Hoſowzowe wlokno je wurjadnje ſchwarne jako pſchedżeno a jako tajke żwużitkuje ſo w Italiſkej. Pola naſ na ſo hoſowz możeſe na żeleznſiſchi naſypach a autowych dróhach żadżeż. Jako polkicżej bużyka je tohorunja jara woblubieny. Na nėhże 8 korzow wużyteho hoſowza móże ſo nėhże 10 000 kg. hoſowzowych kéżcżkow wuplahowacż, ſ cżehoż je możno 1000 kg. hoſowzoweho wlokna (nicżom) dobycż.

Kak ma so zelena pica za kozy składować?

Zelena pica za kozy so rano abo wjecżor, hdyž je hiſcże rosa, posyċe, a je po tym hiſcże wlóżna, haj druhdy ſamo jara mokra. Położiš-li tutu picu na hromadu a w měſtnoſci, w kotrejż ma powětr hubjeny přistup, ſo pica ſpěſnje ſcópli a počina ſo parić. Štoż może za skót jara ſkódne być. Su znate případy, zo ſo pica w měchu khowaše a tam ſo zapari. Štoż běše z přičinu, zo wšě kozy w khlěwje zahinychu. Zelena pica ma ſo tak składować, zo może powětr ze wšěch stronow přistupić. Mały ratař sehi najlépje małe drjewjanu ławku natwari, na kotruž sebi mokru picu składże. K tak składowanej picy ma powětr ze wšěch stron přistup a parjenje potom njeje możne.

Hłowny redaktor Marko Smolerf. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučmou; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerf; za nawěſtki Pawoł Krjeſmaŕ, wšitcy w Budyſchinje. Nakładnik: Marko Smolerf. Cżiſć: J. Cyż, dr. jur. w Budyſchinje.

D. A. III. 1937 1872. — Tu khwilu tarifna łiſcina ſo. 6 płaċi.

Džakujmy so ze skutkom!

Němšti lud bu wulka shromadnosć, bu swobodny w swojim prawje a w swojej cjeśeśi sašo bjes poroka. Bu wojeršti, gyluy a hordosny. Dńsche po lětdźesatich trajazej nusu sašo na swoje dźło. Wjednikej a němšemu kanzlerej Adolfej Hitlerej so Němška sa swoje wufkowanje a nowy postup dźakuje. Wšchitzy wěmy, so so wjednik bźeń wote dnja rasuje a rosćuńe bo-prědka dobywa, so bu Němšej sašo městno w swěcje swěśeśił, kiž dyrbi žedi žadaś.

Němšti lud swoju hłubotu dźakowrnosć je skutkom wopokaże. Dźakuje so wjednikej k jeho narodninam w „dźaknym woporu naroda". Kójdu ludowm towaršej sapische so do cjeśennych liśeźinow němšeho luda, kiž su w SA-klubownh městnosćach wupołożene. Dar němšeho luda k narodninam swojeho wjednika dyrbi jeho najwjetšche wjeśele, nałch widomny dźak być. We wšćech zupach Němšeje so f woporownych pśinjoschkow ludowych towaršchew žydliśnego dźakneho woporа natwarja (kajkej su so hižo někotre natwarile). Žydliśe-cjenja twarjenja za němšich hitlerjanow.

„Tuńšu milinu za ratarstwo!

Pśichetrjebanje miliny ratarskich pśichedewšaćow we Němšej je drje f 443 milionow kilowatt w lěśe 1933 na 615 milijonow kilowatt w lěśe 1935 stupiło. We pśichitrunaniu rodźela ratarskeho wobdźeršwa f zwkłowym wobydleršwom je pśichetrjebanje ratarskeje hišcze jara małe, pśichetoź na wšach žydli nźdźe tśeśina němšeho luda, kotraž pak ma jenoł 1,8 proz. inkłowneho pśichetrjebanja miliny w Němšej. Pśichiźina tute je njepomėrny leśi w pśchewutkich pśaćišnach sa milinu. Na pśeco je niemóžne, so ratarskemu busto wjeśe-króćnu, hač dźeśaćkróćnu pśaćišnu sa elektriski prud zapłaći hač wulkomaśtarjo w městach. Elektrarnje swoju pśaćišnowu politiku na wšach f tym wospravnje-ja, so nika wobydlerska busto a ništa liczba hodźi-now wutśebanja miliny su f pśichiźinu la wyšoke wu-dawki pśichi rosdźelenju miliny. W naschim ćłaku pak, w kotrymž so wo to jedna, wšch moh wosebje tej wjeśnu lud, mobilizowaś, dyrbja ko tej pśaćišny sa elektriski prud, runie tak tej pśaćišnu sa khlébowe žita, běrny, pśchikurne hnoje atd. niż po privatno-hospodarskich, ale po ludowo-hospodarskich nahładach postajiś.

Budyske stwniske powěśće

Sobotu 17. meje 1937.

Narodźiła je so: 14. 4. Erichej Waltarej Eźźi, wuczerjej w Maleśchezach, dźowka.

Swěrowali su so: 17. 4. Mak Wilhelm Arnoschi Nowak, pichiśiajeny na głownej mjeńy w Rózenće pola Pirny a Marta Elíbjeta Reckwaldej, kontoriska, w Budyschinje. — Mak Ota Hermann, žeblar a Erna Luzija Opizej, bjes powołan'a, wobaj w Budyschinje. — Kurt Herbert Haase, dekoratiski moler, a Marta Hildegarda Grohej, wobchodna pomocnica, wobaj w Budyschinje. — Bjedrich Korla Oskar Schimmereth, krajinski šahrodnik w Budyschinje a Johanna Elsa Seifertej, domiza pśchi-śiajenza w Kilowje (Eibau). — Fryc Werner Bach, pśchi-śiajeny pola wschnoscje w Kluczu a Ilsa Hana Günther-ej, pśchedawarka w Budyschinje.

Ze Serbow

— **Tuni šarjadniśi cźaju do Drježdźan sa naletnu wustajenzu 1937 „Sahroda a dom".** Kaž nam statna żelezniza pišo, pojěźe njedźelu 25. haprelje 1937 pśchi składnosći Drježdźanskeje naletneje wustajenzy 1937 „Sahroda a dom" tuni šarjadniśi cźah f 2. a 3. rjadownju se 60 proz. potuńšenjom jśěnje pśaćišny je Shorjelza do Drježdźan hłowne dwórnišćo. Wšcho bliźśe wo tutym šarjadniśim cźahu móžece cźitaś na wożebitych lźitakach, kotrež so Wam we wudawarńjach jśěnych khartow a we wšćech pućowańskich běrowach na žadanje poskiću.

— **Zyrkuž Althoff je do Budyschina dojeł.** Po wcjerawšchej žiwej njedźeli, hdyž bź so wiele słow zusłych w naschich měšćanskich murjach leschło, posłića so nam dźenża na Budyschi haßgan nowy wobtras. Cźahaje maichiny wrjeśaja, jedyn wos po druhim jźe na Tźelnik a sa někotre hodźiny natwari so tam nowocźasny hobrski stan f pomozu śpśchnych sa tute dźło swuczenych rukow. Dźenża wjeczor budźe hižo wulke wotewrjenśe pśchedstajenje zyrkuža Althoffa schtoł budźe sa Budyschin a wokolinu f woprawdźitej senzaziju. Je wokoło 10 hodź. dopołdnja a zyrkušowy wabjeŕ knjes Ruck, stupiwschi do naschich klamow pśchedstaja so nam f dwěmaj wožbowmaj i Negužowego kraja. Lubojny abeźnyški hólcźe bź žedi hnydom sympathie wschćich naschich pśchiśiajenych dobył. Knjes Ruck wožebje wusłyšeny, so wulku ważnosć na to kładze, so teź Sserbja žedi jich zyrkušowe wumjeśtwo wobhladaćj pśchiźu. Pśchetoź cźim pišaniśki wobrjes so zyrkušowym ludźom posłića, f cźim wjetšchej radosću a wjeśelom swoje wumjeśtwo pokazuja. Kaž hižo pśchachmy, žu do pśchedstajenja a po nim swišli bo wschćich stronow, tak jo teź pśchi njepśchihódnym wjedrje je lohko so do Budyschina a domoj dostaś.

S **Miedźoja.** Sandźenu sobotu pokhowachu we Wjasońy w 61. žiwjeńskim lěcźe semrźeteho wošśedźerja kolonialneho wobchoda Emila Wittiga. Semrźeły je 12 lět dołho jako wjeśnjanosta swoju žłužbu gmejnje wěnował a teź wogadźe jako sobustaw zyrkwinskeho pśched-

Němscy najlěpschi swuczowarja.

Pśchi němšich mischtrstwach we wumjeśtnym swuczowanju w Stuttgarcje Konrad Frey (na prawo) swój mischtrski titul f wutśěchom sastupowasche, kotryž bź žedi hižo w lěcźe 1935 dobył. Walter Steffens (na lěwo) bź jeho najbóhschi pschećiwnik teź hižo w prjedawschich wubědźowanjach. Schirner, M.

stejićerstwa głużił. Na pśchewodźenju so nimomėrny wiele ludźi wobdźeli. — Husćanskemu knjeństwu głuschaze na puću do Bśěsnjanskeje stejaze aleja schkowron-cźich a khójnowych schtomow je so nětko spuschćiała. Nětdźe 45 schtomowych hobrow, kotrež zyłej krajinje rasdawachu, je so dyrbjało keterje podwolicź.

S **Klětnjeho.** Dla wulkeje mokroty na polach móža so naletnje dźeła jenoź pomału dokonjeć. Możebje nje-je so někotrym ratarjam dotal poradźiło, na mokrych pódach wowś wobsejeć. — Swoje 78. narodniny świe-cźeśeše wczera wumjeńkaŕ a nébbuschi ratař Arnoscht Rjela. Rjeliž nan je je snatym pćołarjom a hišcźe dźenża rad młódšim towaršam radu a pomoc pódawa. Swojemu synej w ratarstwje rad pomha. So je hišcźe cźiły a strowy, je f najlěpšchim dopołałom to, so hišcźe dźenża na koleju jeźdźi.

Sport

Njeliźelu so hry wo němske mištrstwo w kopanju we wšćech 4 skupinach dale wjedźeše, pśi čimž njezwosta wšo bjez překwapjenjow. Tak dyrbješe so skupina 2 Hertha — BSC Werderej Bremenskemu porazyć dać. Prěnja skupina FC Nürnberg a Schalke 04 skrućištej so na swojim nawjednym městnje z dalšimi dobyćemi. Wormatia Worms tehorunja wosta na wjeršku swojeje skupiny, dokelž njerozsudnje pśećiwo VFB Stuttgartej hraješe. W prěnjej skupinje, kotrejž sakski mištr BC Hartha pśisłuša, poskići so w Drježdźanach napinaca hra, kotruž Hamburgski SV a 3:0 k swojemu lěpšemu rozsudźi. Tak steji Hamburgski SV na prěnim městnje prěnjejo skupiny a njeda so z tym liśić, zo so jemu dobyće w swojim wotdźělenju hišće wutorhnje. W Bytomju hraješe njerozsudnje ślezyski mištr Bytom 09 a rańšo-pruski mištr Hindenburg Allenstein 2:2.

W druhej skupinje: Viktoria Stolp pśećiwo Schalke 04 0:8 (0:4). — Hertha BSC pśećiwo Werder Bremen 1:3 (0:2).

W tśeśej skupinje: VFB Stuttgart pśećiwo Wormatia Worms 0:0. — Spielvereinigung Kassel pśe-ćiwo Dessau 05 2:0 (1:0).

W štwórtej skupinje: Fortuna Düsseldorf pśećiwo FC Nürnberg 1:3 (0:1). — VFR Köln pśećiwo SV Waldhof 0:1 (0:1).

W Lipsku Spielvereinigung Lipsk pśećiwo Sport-freunde 01 8:2 (4:1). — SV Grüna pśećiwo Korkordia w Plawnju 5:3 (2:1). — Spielvereinigung pśećiwo SV Riesa 2:2 (2:0).

Mjezykrajne zetkanja:

W Brüsselu Belgiska — Šwica 1:2 (0:1).
W Bukaresće Rumunska - Čěskosłowakska 1:1 (0:0).
Sotyska — Jendźelska 3:1.

Hry mjez městomaj:

W Prazy Praha pśećiwo Barlinej 4:2 (2:1).

Radna pinca

Česćenemu wobydlerstwu města Budyšina a wokoliny worjewjamoj, zo smój horka mjenowany hosćenc wotnasłoj. Budźemoj so próćować, zo naju hosćam najlěpje postłužimoj a sim połnowrimoj rjany přebytk w městnosćach Radneje pincy.

Hugo Herboth a mandźelska

200 hriwnow myta

tomu, kiž w mojej skale w Khěwej Borći w nocy k soboće kradnjenych 6 hamorow, ćěreny ze stóć. powětrom (Preßluft-hämmer), zaso přinjese. **100 hriwnow myta**
Nimo toho płaću ... tomu, kiž mi paduchа abo paduchow mjenuje.

Jurij Schneider w Radworju

Zažne symjeńtne běrny „Frühgold"

žołtomjasne, krute pśećiwo rakej, su dóšłe

Rataf, dr. z wobmj. ruk., Budyšin, Hošćichasa 26 skład: Drjewowe wiki 9 — Tel. 3933

(Wot wyšnosće pśinóznata pśedawarńja za rakakruty wusyw za małozahrodnikow.)

Dale poručamy:
brikety, koks, kamjeńtne wuhło, cement, kalk k hnojenju, Domašowu mučku, kosćinu, rohowu mučku, kali, kafnit, nitrophoska, šwablokisały amonijak, kalkowy salpeter, natronowy salpeter, superphosphat, amon. superphosphat, Šelblerowy Kampowy hnój, pochowinu, dźećelowe symjo, jédźne běrny atd.

Mały nawěšćk - twój pśedawaŕ

Zawołajće telefoniscy

Budyšin čo. 2687, maće-li mały nawěšćk abo ważny podawk we Waśej wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina pśichadźeće, móžeće w Serbskej knihafni nawěšćk zapśašć abo wudawski sebi dać zarunać. Serbska knihafnja to rad čini, dokelž chce pśeco to »najnowšše« swojim česćenym čitarjam poskićeć.

Gardiny kupujeće pśeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola **Kurt Erler,** Žitne wiki 28

So přistaja

Domjaca pomocnica

ze wsy, nic młódša 45 lět, z něšto nazhonjenjom we warjenju, so do małeje domjacnosće pyta. Zamołwjenja ze žadanjom mzdy na wyšš. wuč. n. wotp. Zschocha w Kobjelni (Göbeln) pósła Kluks Budyšin-wjes

Na předań

Młoda ranca

je na předań w Hasłowje čo. 1

Što pśinjesu ći Serbske Nowiny

Serbskeho luda jeničći dźenik

Kóždy dźeń pśińdu do serbskeho domu

Ze Serbow
Z narodneho žiwjenja
Hospodarski a burski rozhlad
Politiku
Z blizka a z daloka
Hamtske powěšće
Roman — Powědanćka
Kućik za dźěći

Přiłohi:
Serbski Student
Łužica
Naša Domowina
Přiloha za dźěći

A to wšitko za nizki abonentny pjenjez. Zakhowaj jim swěrnu! Pomhaj nam dobyć nowych čitarjow! **1.50**

Přiloha k čisłu 90

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 19. haprleie 1937

4. němske mištrstwa w marščerowanju z wačokami w Budyšinje

Ssobotu 17. a njedźela 18. haprleje stešesche Budyšin a wokolina w znamjenju letuschich němskich mištrstwow w marščerowanju z wačokami. Mnohich pschihotowanšich dźěłow běšche trieba było, so by žo tuto wulkotne sportiske pschedewjacže prawje pschewidło. A je je žo nanajlepje poradźiło, możemy šwjeścicz, hdyž smy widźeli, pschi kak dobrej organizaziji žo wulkotny apparat pschewjedże. Město a wěsy, pšches kotrež marschěrowarjo cźehnjechu, běchu žo z khorhojemi, cźestnymi wrotami, pletwami, małymi khorhojcźkami, witanšimi napisami a podobnym wupyschnje. Mohydleršwo města a wšow je naiwjetschi sajim sa tutón wurjadny sportiki podawk pokasało, kiž žo w Němskej jenoż kóžde sto jónu wotměwa.

Swjatočnosć na Hłownym torhošću

Ssobotu wjeczor město Budyschin a Hornja Luźica marschěrowarjam se wschěch tónczin Němskeje na Hłownym torhoschću swjatočnosć wuhotowa, z kotrejž jich lubje witasche. Wobsamětlena vadniza a sta zapazuch šmólnizow běšche dostojny swonkowny wobtuk sa cźišćischća polnu swjatočnu hodźinu. Wosahschi wudryny wjednik Loesch rěcźeschе jadrowe złowa wo puću, kotryž je SA wot swojeho spoczatka hacź k dobyšću krocźiła a po kotrymž dale pódźe. Hudźbny cźah 103 a hrajeršći cźah 102 a fanfary spěwy SA, kaž też hłosny jenotliwzow skutkowachu z taškim sacźišćacźom, so zwjatočnosć kóždeho we wutrobje połěhowasche. Se schitrjoch stron schěrokeho torhoschcza wokachu SA-muži na mjena městow, z kotrymž běchu wojowarjo šem pschišli.

Wyschschi skupinowy wjednik Schepmann marschěrowarjow do Sakskeje a do namjeschneho łužiskeho kraja witasche, pschedewschěm też němskeho sportikeho wjednika z Tschammera a Ostena, kiž běšche sdobom do swojeje domiznu pschikhwatak. Wyschschi skupinowy wjednik potom toskoži, kak ma SA, kiž je telko cźežkeho dyrbiała insiesć, prawo wo dokonjenjach rěcźeć. Se swojim wustupjenjom w Budyschinje chze wokasać, so Němska hromadźe šteji a krucźe šteji. SA jenoż jene słužbuje, so chze swoju winowatosć dopjelnić a w swojej swěrće a měrje krucźe a njenowalnje stejeć. A to je rosćěrdźaje sa sele dokonjenja. Też w pschichodźe chze wona sa swój lud steiecź, njech žo jej kaikelkulił wopory nayndkoja. Wyschschoskupinowym wjednik Schepmann słónczi swoju narěź na to dopominajo, so je tam, hdźež je namjene wobydleršwo, najwietscha šmerca.

Sswjatočnosć pod nóznym njebiom wuklincza se słowu na wjednika a z němskimaj hymnomaj.

Wot 9 hodźin žo w salomai „Krónn" „Luźiski domiznifki wjeczor" wotměwasche, kiž wjednik krioadn 133 Natarjach watamri. Wjesela mješ knjeschemi z druhimi wobdźělnikami. Hudźbny cźah 103 hudźesche spěwy a pschespola. Khór Lutherskeje schule spěwasche spěwy wo Luźicy. Oskar Nolle-Lubiški pschednoschesche wschelake zortne kukli w hornjoluźiskej narěźi a Habrachczanjzy spěwarjo se swojimi wusturami wjesele ryšowachu. Znaty porjad dopomhasche k sesnaću łužiskeho luda, jeho waschnjow a nałožkow. Pośtiśenia pola pschipożkuchanjow dźakne pschipósnacje namakachu.

Njedźela wojowanjow

Hižo sahe rano běchu mužstwa na nohomaj a hotowachu žo na khutne wubědźowanje. Dopołdnišche wubědźowanje wjedźeschе pšches 25 kilometrow po dróhy, kotraž žebi se zwojimi hórkami a dólcźkami wjele wot marschěrowazych žadasche, njech też běšche jim wotměnjaza krajina z horami k połdnju Budyschinej a runinu k połnozy a se swojimi rjanymi a z wulkej luboscźu wupschenymi wšami z witanym wotmenjenjom a jim łóschi k marschěrowanju dawasche. W 7 hodźinach běchu žo na Žitnych wikach hižo wobdźělnizy tuteho wubědźowanja sestupali. To běchu mužstwa polizije, němskeje dźěłoweje słužby. SA-strażerśleje standartn „Hale pólneho wjednika". Tuchi wotešdźechu z Budyschina 7,45 hodźin. Sa nimi žo mužstwa SA, SS a NSKK k marschěrowanju z wačokami na pucź podachu. Běšche radosći pschihladowacź, z kajkim saharjenjom žo do wubědźowanja dachu. 8,35 hodźin sapocza žo marschěrowanje z wačokami śledźerskich wotdźělenjow. wojerskeje mozy a SS-pschihotowetho wotdźělenja. Pschi tutym wubědźowanju běšche kóžde waschnje hicza dowolene. Sa tutych marschěrowazych žo tšelenske wubědźowanje na Bjerwadźe a mjetanje ruczinych granatow po marschěrowanju wotmě.

Krótko po 9 hodźinach běchu wojerske wotdźělenja wotesche. Marschěrowaniška dróha běšche žo w połsledním cźasu za tuto marschěrowanje swuporjedźała. Sa cźaj marschěrowanjow běšche wona sa wschitkón jěsdny wobkhad sawrjena. 2000 SA-muži steschе z wobeju stron zpleje 25 kilometrow dołheje dróhi. Tutych muži běschtej standarcze 102 a 103 stajiłej. Mužstwa běchu w nozy k njedźeli w Budyschinje, Ratarjezach-Scźižezach, Cźechowjezach a Hnaschezach pschenozowali. Tutych a wjazy hacź 1200 marschěrowazych z 13 połnych kuchinjow nażyżichu.

Wobydleršwo je wschudże wulki saiim za marschěrowanje pokasało. Też na wšach stejachu cźrjódy ludźi pschi dróży a pschihladowachu. Marschěrowarjow też wonka na wšach njedźiwajuz swojich 25 puntow cźežkich wačokow swjetsche w swojich wotdźělenjach kromadźe wostachu, jenoż dyž a dyž so jenotliwzm wotdrjebjowachu. Wemšcźe a na wšach běšche žo też 14 měrnow pschiprawtelo, na kotrychž sobukławši swójalka němskich bołzow marschěrowazych z picźom abo pschikukami wokschewjachu.

Mjes tym běšche hudźbny cźah 103 na Žitnych wikach konzertował. S wótsterećkatom běšche žo rosprawiało, hdźe jenotlíwe skupiny marscherują a kak žo pschesrěźehuja. W 10 hodźinach žo měnje mužstwa po dróży z Hornjeje Kiny Budyschinej bliskchu a tu někotre dróhi pschekrocźiwschi něhdźe 10.40 hodźin Žitne wiki doapschu. Mnohe skupiny pschi swojim nawrócźe z marschěrowanja hischcze jara cźestny sactiche cźinjachu. Mchihladowarstwo je z mócnym pschikletkom witachu. Sso nawrócźiwschi SA hischcze na Tšeniku kubiele mietasche.

Jan Mišch Chanowški:

Što stara lipa powědaše młodemu dubikej

(1. pokračowanje.)

Jónu stupi pschipołdnju do wobkhoda, dokelž trjebasche pjenjesy a njemóžeschе cźakacź hacź do wieczora — mrěješche bjes maka z hłodom. Mysleschе, so tam mócźelku wobkhoda trjechi. Město niese pak žedźeschе tam młodźenz sa blidom. Witasche Alenu, kotraž jemu wulkotnje swoje wuschiwanje ke kupjenju rospołożowasche. Město dźěła pak pschehladowasche šedi ju. Huba so jemu tschažeschе; jeho khadkej ruzy krabaschtej dyž a dyž sa jeje porstami. We wošuchnjenym wobliczu widźeschе rianosć — tu by dyrk žebi dobrej. Posłicźi jej dwaj telko sa wuschiwanje hacź jeho macź.

A hdyž pschišłe druhi ras. da jej tysku zokrowych mězow. To ju pschekhwapi. Njeběšche na dopokasy łubosćiwosće šwucźena, twjerdże pschijimasche žiwjenje, kiž jej nicźo darmo niedawasche. Hdyž pak běšche žo ras na hašy z młodym Kózanom sekkała, kiž k niej dźěsche kaž k snatej, tu wona rosumi. We tom wokomiku bu symna a mjetcźiwa. Knjesny wschak khodźeschе sa njej wot toho cźasa skoro tóždy dźeń, pschesczěhowasche ju a pschitikowasche žo jej z namozu. Wona nochzyschе žo pola swojeho Renéa wobcźežowacź, dokelž žo bojeschе, so by jeho sabił. Běšche jara zarliwy, a hdy by ju widźał w jeho towarschnoscźi, niehdy by wobknježił. Bojeschе žo, so žo njeby z nim nihdże na hašy setkał. Praši to Kózanej, ješini jeho kedźbneho a žadasche, so by prjecź schoł. Ale młodźenz žo njeboješche hrózbow, dźeschе we swojej rozsahłokosći pschecjara dałeko.

Stónczniе žebi wona pschedewša, so to swojemu Renéjej praji. Dźěschе runje na wjeczor domoj. Wěsche mějesche pjenjesy sa dźěło. Wědźeschе, so je sahospodarjowana. A w cźišcej hašy žo k njej wobchowasche młody Kózan pschitikoži. Wěsche njehabliczitwy a njedasche žo wotbycź. Hašta běšche ludźi próżdna, cźima běšche, wšicho kaž pschihotowane na dyrdomdeštwo. Radobo storhny ju młodźenz k žebi. Wutorhny jemu ruku a sakschicźi. Ale Kózan ju sašo popadny a dźerżeschе ju twjerdże. Wobarasche a sejerasche žo. A by žnadź podlejała, hdy njeby jemu do wobliczа dyrika. Kózan žo sairaschi, w bolocźi puschcźi Alenu, kotraž to wuzi a dźiwja cźěkasche. Kózan běżeschе za njeju. Alena wschak wulkowa žo we haškach a cźěkasche, hdźež ju nohi njeseschu. Njewidźeschе a njeslyschesche nicźo. Auto jej napischeczo pschijédże. W straschnym wokomiku storhny wjednik wós na stronu, so sajédże do schtoma. Njeběschе ju pschešeł a hrabny pak ju z błótoschkitom a ju z mozu wotwjerhny. Jeje hłowa padny na twjerdu dłožbu, le skrónju dyri na wótry kamjeń. Krej běšeschе z rany, žiwjenje we wobliczu schażowasche.

S awta wustupi starz, kiž po zyłym cźěle tichepotasche. Pschistupi k Alenje. Sdaschе žo, so je morwa. Na ras hibny ruku, powoczini wocźi. Sebra žo z womory. Wón ju wsa do rukow a połoži ju do awta, wjednikej pschikasa, do vile dojécź. Tam sawoła lékarja.

*

Dołho leżeschе Alena, dołho běšche mjesy žiwjenjom a žmjerczu. Mjes tym běšche René sadwělowany. Njewědźeschе, schto je žo stako. Alena njepschidźe. A też druhi, tśeći dźeń žo njewróćźi. Trajeschе to zyłe tydźenje, a René podarmo za njej pytaschе, podarmo słédźeschе sa tej, kotruż mějeschе nad měru rady a sa kotruż dźěłasche a žo prózowasche. Běšche pschepychu a hohatstwo spuschcził dla žwojeho wumělstwa, kiž jeho cźežko jeźiwjeschе. Ale ideal jeho dźerżeschе, luboscź k lubej a k jeho powołanju. A nětko je Alena prjecź. Schto běšche žo stako.

K Alenje sakasa lékar pschisłup. Nichtó njeśmědźeschе k njej hicź a ju mylicź. Hakle, hdyž běšche jej lépje, worytowasche ju twornik Zatezki kóždy dźeń. Cźišche pschihladeschе a cźišche sašo wotesche. Dźeń wote dnja žo bóle wustrowjeschе, hižo możeschе stawacź. Po prěnim wukhodźe, hdyž běšche Alena hižo dosć žywa, worycza ju Zatezki sašo. Cźišche stupi starz do jitwicźi. Jeje japadżej wocźi a słédźenjej liczjy žwědcźeschtej wo tym, so běšche wjele pschecźerpika. S hłuboce žłabnym błosom jeho witasche. Djakowasche žo jemu sa wothladanje. Požadasche, so dże nětko domoj, — k žwojemu Renéjej, kiž ma wo nju starosć a ma ju wěsće sa morwu.

„Ruschczim was, tak sahe jako to lékař dowoli. Mupowědajcźe pak mi, knjesna, dźensa wasch žiwjenjobeh, praicze mi, cźehodła scźe na tamnym dnju tak cźěkała. Hdyž je was mój awto ihrabnył. Wschitko wo waš budźe mje sajimowacź, wěso je-li wam pramje, so mi to dźiwicźe."

„Schtož bych wam, knježe, mohła prajicź, je jara srudne a njeby waš swjeseliło. Njecham waš mylicź z žwojimi hórkimi spomnjeczemi, kaž też niz se žwojej pschitomnosću."

„Jenoż powědajsće, knježna, też srudne stawizny daju žo poskuchacź, njeje tricha, so je cźłowjek stajnje wseseły. A bolosć smérowacź a rany wošuda žabjosć je nasch swiaty nadawk. Je-li so mózu wam spomožny bycź, lubje rad to cźinju."

*

Hižo wot maka. sapocza Alena, je žo mje njesboże krucźe dźerżało. Moiei starschej běschtej samožnej, ale — se spekulaziju lhubischtej wschitko.

Nan žo žebra se žwéta, maczerka se srudobu a se starosćemi seitarjeny, skhori cźežko a dwě lécze sy nim wumrě. Wostach žama jenicźka znrotka. Prjedy powolnosći, nětko dréżeńa, prjedy pleńcźenje, nětko storkanje. Wschiwuini mie k žebi wschchu, kotrymž dyrbjach pomhacź, sanjerodźich schulu, a sa to wschitko — dachu mji rawnuknycź wuschiwacź. Nicźo druheho njeżżym nawukła a niemóžu. Hdyž pak běch dorosła a žamostatneho žiwjenja khmana, dachu mi srosumicź, so dźeše pola nich wostacź njemóžu! Storkach žo pśches žiwjenje kaž możach, dréżach žo wo łóżde do huby tnknjenje. pschecźerpjach chwile poniżowania a njedostatku. We žwojej wopuschczenosći pólna mje ras młody muż. Mejesche notu w ruzu a pod wažu hušle, na cźimż pósnach, so běšche se spéwarjom. A njemylach so., Mužforzich so jemu a wón politcźi mi pohoscźinstwo. Storkana do sadwělowanja to pschijach. Jeho rjanej mílej wocźi praieschtej, so mje njesrani. Běch smérowana. Mschak běschtaj naju wožudaj žebi podobnaj. Wobaj pytachmój měr a żeżiwjenje, schtož běhmoj parowakoj. Po dwémaj ko to lépje pyta — snajmjeńscha jedyn druheho troschtuje a to cźłowjeku hoji.

(Stónczenje scźěhuje.)

Wuslědki 25-kilometrowskeho maršěrowanja

Erfurtske policajske sportske tow. 2 hodź. 52 minjuch 17 sek., 1. mužstwo Lipšćanskeho policajskeho presidija 2 : 54 : 51, němsk. dźěl. kluzba 157 ſ Zwikowa 2 : 55 : 41, němsk. dźěl. ſk. 140 ſ Wittenberga 2 : 58 : 13, 1. mužstwo Nordhausenskeho pol. sport. tow. 2 : 53 : 2, 1. mužstwo Drježdźanskeho pol. presidija 2 : 59 : 58, SA-straj. standarta „Halle półn. wjed." wudyr 1/I ſ Barlina 3 : 0 : 5, dźěl. ſk. 10/140 ſ Wittenberge 3 : 0 : 31, atd. Na 20. městnje Budyška měšćanska policija ſ 3 : 16 : 14 doznła 30 mužstwow.

Maršěrowanje sa SA, SS, NSKK a politiſtich nawjednikow: SA-standarta 60 w Essenje 296 dypkow, SA-standarta 245 w Bornje 223 dypkow, SA standarta 104 w Kamjenicy 222 dypkow, SA standarta 101 we Mischnju 212 dypkow, SA-standarta 181 w Limbachu 208 dypkow, SA-standarta 31 w Altonje 206 dypkow. SA standarta 169 w Döbelnje 201 dypkow.

SS-wjednisła schula w Tölzu 189 dypkow, 2. mužstwo SS-standarty „Němska" 183 dypka, 1. mužstwo SS-standarty „Němska" 183 dypkow, 4/103 w Rudolstadtu 171 dypkow, 6/103 w Rudolstadtu 165 dypkow. 4/art. polka 4 w Budyschinje (2. mužstwo) 162 dypkow 8/10 w Kamjenzu 162 dypkow atd., 5. komp. 52 w Budyschinje ſ 122 dypkami na 25. městnje.

*

W 13 hodźinach wolschicholskuninowm wjednik Scheppmann ſ wutšelom znamjo da k bromadnemu startej 4. **němskeho wubědźowanja w maršěrowanju ſ wačzłakami.** To běsche sajimawy napohlad, kak so zyła cyrkwja wubědźowarjow nadobo w spěšnym hižu na puć puščeli. Najprjedy 3 króći po Budyšćich dróhach maršěrowasche, a nětkle 13 kilometrow tu pschemaršěrowa, potom so puschcži na puć psches wšu. Tuto wubědowanje běsche hischcze cžežše, dokelž běsche hižo 10 kilometrow dlžše a Budyšći plestr hižo hnydom wot spočatka wulke žadanja na nich stajesche. Niedźiwajo wschěch wobcežnoſcow pak też tute mužstwa lepše cžasy wubědźichu hač loni w Lipšku. Kónc maršěrowanja běsche so na Minutu kutu pokazył.

Wuslědki 35-kilometrowskeho maršěrowanja

Najlepschi běsche 1. mužstwo powěsćerskeho wudyra SA-brigady 35 w Lipšku ſ 3 hodź. 49 minjuch. a 21 sek. (loni 3 : 54 : 05), potajkim nětkle 5 minjuchnow lepschi wobcežnischej dróhi hač loni, potom powěsćerski wudyr standarty 4 w Barlinje-Pankowje ſ 3 : 51 : 27, 1. mužstwo NSKK-motorskeje staſety II M 34 w Kamjenicy 3 : 57 : 5, turnarſka a sportika wotdata 1848 we Lipšku-Lindenawje 3 : 58,06,4, SS-wudyr 1/28 w Hamburgu 3 : 59 : 31,3. 16 SS-standarty „Němska" w Ellwangenje 4 : 01 : 00,2, sportske sjednoćenstwo „Osram" w Barlinie 4 : 01 : 14,5, SS-wudyr 8/51 w Göttinnenje, 1. mužstwo 4 : 02 : 36,8 atd. Zitawski SA-wudyr 3/102 ſ 4 : 29 : 34 5 na 17., Budyšći SA-wudyr 1/103 ſ 4 : 22 : 46 na 19. městnje a SA-wudyr 22/102 w Zitawje ſ 4 : 46 : 00,4 na 28. městnje.

Tuto wubědowanje je so sa salske mužstwa sdobom jako salske mischtrstwo wo 35 kilometrow wotmělo.

*

Na Minutu kutu so w cžasu, hdyž běchu mužstwa 4. němskeho mischtrstwa w maršěrowanju ſ wačzłakami po puczu mjes Lipšćanskim a Hornjołužiskim wokrjesnym mužstwom hól kopasche. Kopańca njepschinješe wiele zimanych momentow. W połcžasu stejeschе 1 : 0 sa Lipšć. W druhej hrainej połojy Lipšćanjan swoje stejischcžo połepschichu, so so hra ſ 5 : 0 sa nich skónczi.

Manifestacija namjezneho kraja

W pschestawzy mjes kopańcu so namjezna manifestazija sa namjezny kraj wotmě. Wotkrjeżny hamtar Hattig ſ hromadźenym wo ważnoſći namjezneho kraja porěcza a na demonstraziju w pólskim namjezným kraju dopominasche. Potom nadobne sapschidźesce wo namjezným kraju rostoći, w kotrymž ma być wobydlerstwo krute a walke. Dźensa němske wobydlerstwo sa mjezami cžełcžownje na Němsku shladuje. Tehdola ma němski lud tu doma winowatoćcz, wukrajnym Němzam rjap zhlnicz.

Poswjećenje khorhojow

Potom so cžełkoswuczowarjo w běłych drastach 38 khorhojow Budyšćeje měitneje skupiny němskeho swjazka sa cžełkoswuczowanje w poklole sestupachu. Němski sportſti wjednik ſ Tschammer a Osten je poswieczi. W swojej narěczi najpriedy swoje wjesele nad dotal nječnatym zhlnym wobhdźelenju na maršěrowanju ſ wačzłakami wupraji a swój dźak a pschipóznasce sa wulke dokonjenja wupraji. Tola też tym, kotřiž su marschěrowanje sorganisowali, so wón wosebje djalkowasche mjes nimi wosebje brigadže 133 a dźělam wojerſkeje mozy. Na dźěło němskeho swjazka sa cžełkoswuczowanje pokazuje, wón praji, so swjazk njemóže bjez trěbneje mozy być, a tutu mózy jemu jenoj mlodźina pschinoschca. Swjazk pak ma ſ organisazijemi hikanja sobudźěłacz. Kóždy sobustaw ma dobrowólnje a se sahorjenjom we swjazku dźěłacz, ale so jako staw zyłka wobhladowacz. Po tutych złowach němski sportſti wjednik khorhoje poswječi. Se złowu na wjednika ſ němskimaj hymnomaj so zwjatočnoſcz skónczi.

*

Hdyž hischcze raz na dźalne złowa němskeho sportskeho wjednika sa organisowanje tuteho wažneho dnja spomnimy, mamy k temu dosć pschičinu, hdyž wopomnimy, kelko dźěła a wobmyslenja žeby pschihotowanje tajkeho pschedewsdacza žada, so by so derje poradźiło. Dokelž běsche so wšitko derje pschihotowało, je so też derje poradźiło. Njeje niczo malcho, hdyž mjeješe so 40 000 metrow cžežkeho a 15 000 metrow lohkeho telefonoweho kabla klasc, 35 telefonowańkow p'schiprawicz, sanitetne pschiprawy ſ 52 lekarjemi a 200 sanitetnikami wobstarać a druhe mnohe dźěła wobstarać. Budyschinej a wokolinje pak mischtrske maršěrowanja hischcze dołho w dobrym dopomnjecu wostanje.

Wječor je dźeń w Krónje počesćenje dobwcerjow wotmělo. Mužoio standarty 102 krajachu politisku hru „Towaršchojo cžasa".

Mjes wysokimi holczemi, kotřiž su Budyschin wožera ſe swojej pschitomnoscu počesčili, běchu tu nimo němskeho ſportskeho wjednika ſ Tschammera a Ostena a wjednika SA-wolschicheje skupiny Scheppmanna hischcze SA-wolschichowe skupinowy wjednik Herzog wot wolschicheje SA-wjednistwa, saſki bohot a župny nawjednik Mutschmann, SS-skupinowy wjednik Berkelmann, kommandér 4. divisije aeneralny leutnant Raschich, generalny dźělowy wjednik ſ Alten, němskostatny wotrjadny nawjednik dr. Ritter ſ Halt, wjednik saſkeje župy w němskim swjazku sa cžełkoswuczowanje ministerialny rada Kunz.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Bösartige Faulbrut.

Nachdem auf einem Bienenstand bei Clemens Kunze in Luga die **bösartige Faulbrut** amtlich festgestellt worden ist, werden für die Gemeinde **Milkwitz** und die Ortsteile **Bröfern** und **Strohschütz**, die Gemeinde **Sarritsch** und die Ortsteile **Looa, Pannewitz mit Weidlitz, Ilbigau mit Krienitz**, die Gemeinde **Neschwitz**, und die Ortsteile **Neudorf** bei Neschwitz und **Hellcha** mit **Hollchdubrau**, die Gemeinde **Radiber** ohn Ortsteile, die Gemeinde **Cölln** und der Ortsteil **Metro** der Gemeinde **Pulschwitz** zur Verhütung der Weiterverbreitung dieser Seuche folgende Maßnahmen angeordnet:

1. Aus verseuchten Orten dürfen Bienenvölker nicht auf Ausstellungen und Wanderbienenstände geschickt werden. Auch dürfen in solchen Orten Ausstellungen mit lebenden Bienenvölkern nicht veranstaltet und Wanderbienenstände nicht unterhalten werden.

2. Personen, die gewerbsmäßig honighaltige Erzeugnisse herstellen oder die Honig und honighaltige Erzeugnisse in ihrem Gewerbe verarbeiten oder damit handeln, haben den Honig und die honighaltigen Erzeugnisse so zu verwahren, oder zum Versand zu bringen, daß sie den Bienen nicht zugänglich sind. Gleiches gilt von ungereinigten Geräten und Gefäßen, die zur gewerbsmäßigen Verarbeitung, Herstellung und Aufbewahrung von Honig und honighaltigen Erzeugnissen benutzt worden sind.

3. Von Bienen nicht mehr besetzte Wohnungen sind bienendicht verschlossen aufzubewahren. Bienenwohnungen mit Waben oder mit Resten von Waben eingegangener oder abgetöteter kranker oder verdächtiger Völker, auch wenn sie nach Ansicht des Bienenbesitzers an einer übertragbaren Krankheit nicht gelitten haben, ferner Waben oder Teile von Waben solcher Völker dürfen auf dem Bienenstande nicht vorübergehend belassen oder aufbewahrt werden. Sie sind so zu behandeln wie Wohnungen und Waben von nachweislich seuchenkranken Völkern. Räume, in denen solche Wohnungen oder solche Waben auch nur vorübergehend aufbewahrt und ausgebrochen werden oder in denen überhaupt Wabenwerk ausgebrochen und gewerbsmäßig auf Honig und Wachs verarbeitet wird, müssen so eingerichtet sein, daß sie für Bienen nicht zugänglich sind.

Zuwiderhandlungen werden nach den einschlagenden gesetzlichen Bestimmungen bestraft.

Bautzen, am 16. April 1937.

Der Amtshauptmann.

Radio

Wutorn 20. haprleje so zhłyschi:

Königswusterhausen: 6 swony, tacžele. 6,30 rańschi konzert (ſ Frankfurta), mjes nim 7 powěsćenje. 10 němſki minister dr. Goebbels rěcži. 10,20 ſabawny konzert. 11 wojerſki konzert a rosprawy wo paradje wojerſkeje mozy psched wjednikom. 13 pschipołdnischi konzert (ſe Stuttgarta). 13,45 powěsćenje. 14 wschelaka hudźba. 16 popołdnischi konzert. 18 spěwy w nalěcžu. 18,20 politiſki pschehlad nowin. 19 k zwjatokej. 20 powěsćenje. 20,10 konzert. 22 powěsćenje, sport, wothlóž ſ Němskeje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipšk: 5,50 ja bura. 6,30 rańschi konzert (ſ Frankfurta), mjes nim 7 powěsćenje. 10, 10,20 a 11 hlej pod Königswusterhausen. 13 powěsćenje. 13,15 pschipołdnischi konzert (ſ Mnichowa). 14 powěsćenje. 14,15 tacžele. 15 ja zonu. 16 tacžele. 18 dujerſki konzert. 19 nasche zhłosowjescenje je skutk. 20 powěsćenje. 20,30 pschihažanje politiſkich nawjednikow nazionalsozialiſtiſkeje strony psched wjednikowym namjeſtnikom. 21,30 konzert. 22 powěsćenje, sport. 22,30 sabawa a reje.

Warschawa: 20,15 symfoniſki konzert.

Namjet. „Mamicžka", proſny Hilža, „kup mi tola bratſiku!" — „To je pschedrohe, Hilžiczka", smjeruje ju mamcž. — „Kup jeho na wotplaczenje! kaž tepichi!" namjetuje Hilža

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładr Marko Smoleŕ; Čišć: j. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšteki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 91 | Budyšin — Wutoru 20. haprleje 1937 — Bautzen | Lětnik 96

K wjednikowym narodninam

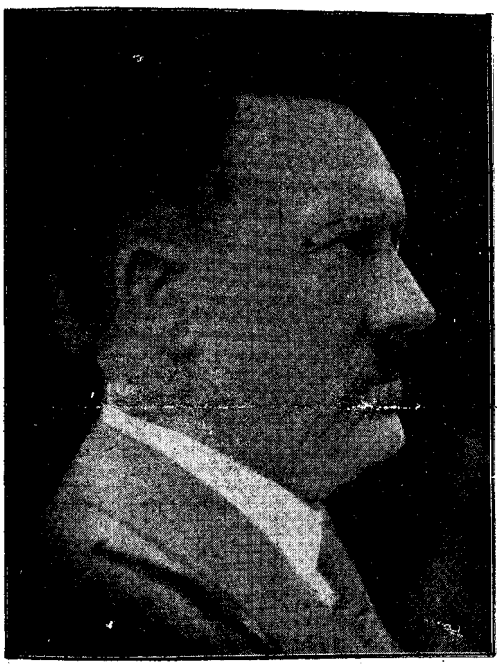

Scherl Bilderdienst M.

Tźenja 20. haprleje naš wjednik a kanzler Adolf Hitler swoje 48. narodniny woswjeći. Zyły němski lud na tutym dnju ſ najwjetšej cźešćownosću a najlěpšimi pśeśami na njeho spomina. Pola wulkich a małych, bohatych a khudych, wyšokich a niskich wón jenaku cźešćownosć a luboseć wuźiwa. Wón je woprawdźe ludowy wjednik a kanzler, kajkehož němśe a źiwótowe stawizny dotal njesnajachu.

Jeho wojowanje wo móz wšchitzy znajemy. S ludu pokhadźejo je źo wón ſam ſe swójeje mozy a wutrajnosće ſ njewustawatym prózowanjom a wojowanjom źebi to wubdźił, ſchtoź źo dźenża k lěpšemu zyłeho wulkeho němśeho ludu wuſkutkuje. Swójich śiwórnych, kotśiž źo jemu njedźiwaizy wschitkich wobezěžnosćow a sadźewkow

Wschitzy śmějmy źo na tajkeho njewschědneho wjednika hordźicź. Wschitzy mamy dobru a woprawnjenu nadźiju, ſo wón teź w pśichodnje śwój lud prawje powjedźe, śwój lud, kotremuž e zyle śwoje źiwjenje wěnował. Ša to pak śmě teź w tutym ludźe njeskóńcznu lubosć a njepowalne dowěrjenje źnjecź. Tohodla jemu k jeho narodninam to najlěpše pśejemy, ſo by Bóh jeho skutk teź w pśichodnje zohnował kaž dotal a ſo by jemu strowosć ſpožćił a radosć nad njepowalnej śiwórnu naš wschitkich, kiž bo jeho ludu źiwi.

Wón śmě pak źebi wěsty być, ſo luboseć a pśichiwnosć ludu jeho teź na wschěch jeho puećach w nowym lěće źiwjenja pśewodźa.

Jeho politiſka ſtrategija źo zyle na dop'eknjenje wulkeho nazionalneho ſaměra měri. Jenož jeho najbliźſchi ſobudźełaćerjo wědźa wo wulkich ſtarośćach, kiž jeho husto pśi śwójich poſtupowanjach pśewodźachu. Wuſpěch jeho ſaměrneho ſkutkowanja pak źo dźenża jaśno pokazuje w ſjednoćenym ludźe, źiwnym narodźe, kiž ma brónje a bjeśtrach ſa śwóju měſtnosć źiwjenja a móźe źwo'u cźeśeź ſaźo ſakitacź.

Nětko zyły němśi lud ſ nim jeho 48. narodniny woźiwjeća. Ze'ma luboſćje, dowěrjenja, poddacźa a dźakownoſćje źo jemu bliźi. Se wſchěch mnohich pśiſpećelow pak wuſtupuje pśeſtwo k Wſchehomóznemu, ſo by tuteho wjednika němśemu ludej hišće wjele lět ſdźerźał.

Wjednik je 90 wojeſkich khorhojow a ſtandartow ſpožćił

Na pśewdźeśoru wjednikowych narodninow je Barkin na Wilhelmſtim nameśće wulkotny wojeſki podawk widźał. Najwyſchſchi roskaſowaŕ wojeſkeje mozy Adolf Hitler je jednotam wſchelakorych bróńowych družin 90 khorhojow a ſtandartow ſpožćił. K pśichodnemu pśichſamknu źo wulke wjeczorne pśikanje. Potom wſchitke wojeſke dźěle nimo wjednika marſchěrowachu.

Krótko po 18 hodźin wojeſke dźěle ſ hudźbu ſ Lipšcźanſkeje dróhi na Wilhelmſke nameśto pśichcźehnichu. Hdyž běše kommanděr III. wójſkowego korpſa general infanterije ſ Witzleben wojeſke dźěle pśihpomnźił, źo khorhoje roswalichu. Wjednik pśichźdźe a němſki wójnſki minister a wyſchſchi roskaſowaŕ wojeſkeje mozy generalny pólny marſchall ſ Blomberg kaž teź tśi wyſchſchi roskaſowarjo tśiſoch dźělow wojeſkeje mozy, generalny wyſchk łuftwóje ſ Fritſch, generalny admiral dr. Raeder a generalny wyſchk Göring jeho pśewodźachu.

Pod ſchumjazym wykom pśichźladowarjow wjednik frontu ſeſtupanych formazijow wotkroći. Potom źo wón jako najwyſchſchi roskaſowaŕ wojeſkeje mozy na śwójich wojakow wobroći, kotśiž běchu k pśihleću khorhojow naſtupili. **Khorhoje dyrbja jich dopominaćź na wulku ſańdźenoſć, na wulke wojowanje nětźiſcheho cźaſa, ſ kotrymž je źo němſka do jeneho zyka pod khorhoju hitlereho fichźa ſjednoźiła, a to pśheće je, ſo dyrbja wojazy ſtawiſnu pśichchoda ſami pśiſaćź, kiž budźe łóźicha hač ſtawiſna ſańdźenoſće.**

Potom źo khorhoje pódła śwójich kommanděrow poſtajichu. Wjednik źo ſ wyſchſchim roskaſowarjom wojeſkeje mozy a tśiſom wyſchſchimi roskaſowarjemi jeje dźělow ke khorhojnym wotpóſkanſtwam poda a khorhoje pśihepoda. Dozwla je źo 63 khorhojow wójſka, 2 khorhoji wójnſkeho namórniſtwa a 25 khorhojow wojeſkeho lětarſtwa ſpožćiło. Potom hišće generalny pólny marſchall ſ Blomberg k wojakam porěcza a ſławu na wjednika wunjeſe.

Na to źo wojazy k wulkemu wjeczornemu pikanju ſeſtupachu, kiž źo wośrjedź kola 300 źnułowarjow wotmě. Po wjeczornym pśikanju wojeſke wodźeńenja pśiſed wjednikom nimo kročachu.

Goebbelsowa rěć k wjednikowym narodninam

Na pśihedwjeczorn wjednikowych narodninowy je němſki minister dr. Goebbels pśiſches wſchitke němſke ſcźelaki rěcźał. Najvrjedy na tamnu hodźinu 8. novembra 1936 w Minichowje dopomni, hdyž je wjednik prajił, ſo móźe pśeni krócź w źiwojim politiſkim źiwjenju bjes zyle cźeſćich ſtarośćow do pśichchoda ſhladowacź. To je tehdy němſki lud hluboko hnuło, dokelź je wjednik jemu dał do źiwojeho ſnutſkowneho pohladacź.

Potom dr. Goebbels dopominaſche, kaj źo wonka w źiwjenje demokratiſkeho na autoritarne knježeŕſtwa ſhladuje a źo měni, ſo maju wone łóźiche dźělo, dokelź jim źana wjetſchina abo mjeńſchina njeje ſe ſadźewkom. Na to wón wjetſchina abo mjeńſchina njeje ſe ſadźewkom. Na to wón pokaja, kaj wjele cźeźſchu ſamotwitoſcź pak wjedniſtwo autoritarneho ſtata nośy hač knježeŕſtwa parlamentariſkeje demokratiije.

Cźeźa tajkeje ſamotwitoſcźe je tak wulka, ſo ju jenotliwy cźłowjek njeby ſnjeſć, njeby-li lud ſady njeho ſtejał. Němſki lud pak wjednikej ſłuſcha, dokelź je śebi jón wubdźił. Sa ſtawiſnikow wołoſbu je najwjetſche ſbožo, hdyž lud ju niź jenož cźeſći ale lubuje. Najwjetſcha ſławа ſa muża pak w tym wobſteji, ſo móźe w kóźdej hodźinje a w kóźdym położenju w jeho njeuje rěcźeć. To je pola wjednika tak, wón je woprawdźe noſcheć němſkeje nazionalneje wole.

Potlajſtwo wjednikowego wuſpěcha maźo w tym pjatacź, ſo je wón dźěkał, hdyž ju druſy jenož rěcźeli, ſo je wón rěcźał, hdyž druſy njeſlećachu. Wón je teź najlěpſchi ſnaſeć wěcy, kajkehož móźemy śebi myſlicź. Jeho najwjetſche wumóźeńſtwo je to, ſo móźe ważne wot njewažneho roſeſnawacź. Tehodla ju jeho dobyeja teź dobyeja formata. Wón pśichima ſo nadaiwkow, pśichi kotrychž ſo wupłacźi, a je pśichcźo ſnowa na jednore a pśihehwapjace waſchnje roſtrika. Jeho wuſpěchi majn pak potom woprawdźe format. To płacźi woſebje wo jeho wuſpěchach w ſwonkownej politiy.

Adolf Hitlerowe zapodaće k żeleznemu křižej I. rjadownje

Wojeſki archiv w Potsdamje běſche pśihi ſkładnoſći pśihiprawjenja wojeſkeho archiva wuſtajeńcu dokumentow ſeſtajał, kotruž ſu ſebi němſki wójnſki minister a druſy cźeſtni hoſcźo ſ wulkim ſajimom wobhladali. Mjele originalow ſ wobſtatkow tutoho najwjetſcheho němſkeho archiwoweho magazina ſadny pohlad do aktowſkich podłahow někotrehožkuli ſtawiſniſkeho podawka ſ poldra lětſtotka pruſko-němſkich ſtawiſnow podawa.

Najwjetſchu kedźbnoſć ſbudźi wěſo originalne pismo ſ namjetom, ſo by ſo żeleznej khižej I. rjadownje bźeſatnikej ſwětoweje wójny Adolfej Hitlerej ſpožćił. Nětcźiſchi wójnſki archiw w Muichowje, pśedawſchi bayerſki wojeńſki archiv, běſche tuton dokument pśichwoſtajił. Piſ-

mo, kiž je žo 31. julija 1918 pola 3. (bayerskeho) reserwneho pěšeho połka cisłło 16 wupisało, ma žo take:

„Dieńsnik (wójnski dobrowólnik) Hitler 3. kompanije. Hitler je wot wuczehnjenja pola połka a je žo we wšěch bitwach, kiž je šobuczinił, wubjerne wupruhował. Jako nałcher powěsćow je wón w stejacej wójnje kaž tež w hibańskej wójnje pschilladne na symnokrejnosći a wuitojnosći dokonjał a běsche stajnje dobrowólnje šwólnym, powołcje w najcesćiščich pokazenjach pod najwjetšim strachom sa žiwjenje pschenesecy. Hdyž běchu žo schitke swiski we wobcelnych bitwiskich połcjenjach pschekorhle, mješeche žo niesprózniwemu a woparniwemu dźiwu Hitlera dźakowacy, so mólachu žo majne wojsewjenja niedźiwajuc wšěch wobcežnosćow pschenesecy.

Hitler dosta želesny kschiž II. rjadownje sa smusite sadźerjenje w bitwje pola Notschaete 2. dez. 1914.

Ma Hitlera sa dospołne hódneho k wusnamjenjenju je želesnym kschižom I. rjadownje.

W sast. (podp.) žwob. knjes f Godin.

Lětnik 1927 so do Hitlerskeje młodźiny wzał

Milijon hólzow a holzow lětnika 1927 a 500 000 pschiwuschnikow starschich lětnikow je žo k sastupej do Hitlerskeje młodźiny samolwilo. We wšěch němskich łupach běchu žo 19. haprile popołdnu sestupali, so bychu Adolfej Hitlerej į tutym prěnim appellom dar k narodninam pschinjesli. Sswatocne pschijecze, kiž žo f Marienburga į radiom pschenjese a kiž wjednik němskeje młodźiny Baldur se Schirach pschehwedże, běsche sa młodźinu hodźina wožebiteho nawdźenja.

Baldur je Schirach němskemu hólzej pschinjesł, so někto do nowoho žiwjenja sastupi a do najwjetšeho sednoczenjstwa młodźiny sluscha, kiž zrodi snaje. Dotal je był jenotliwy. Tej wón budże zhromadnosće dla dyrbjecy wopomacy, ale sa tutón wopor dostanje to najrjeńsche, schtoż może Němska žwoji młodźinje dariec: „Směchu a kameradstwo!“ Wón może wschitke pschiprawy němskeje młodźiny wuziwacy, młodźinownje, domy sa młodźinu, sportnischcza a narjadu. W blizschich wózkum ketach pschiłuschnicna k Hitlerskej młodźinje dyrbi dopokasacy, so je tuteho kluka hódny. S pschiležecym je žwjatocžne prawo dostał, žo uniformu nazionalsozialistiskeho hibanja wobleckacy.

Połzy pak we wulkim swjasku němskich hołzow špótnaja, kaž móža tež wone žwoju móc sakitacy a wulkosć a šbožo Němskeje. Němska pak žo njepraschа sa swonkownymi znamjenjemi. Němska pyta wutroby! Młodźina Adolfa Hitlera žwojeju dźensa žwój nawjeršelschi žwjedżen. Wona widźi žwój ideal žiwy, mózny a šobutorhasy psched šobu. Boża dobrota je nam tuteho wjednika dała, a psches njeho žiwy lud.

Když běsche němsk wiednik młodźiny žwoju rěcz skóncził, wobpjetowachu wschitcy hólzy a holzy žwjalowaze klowa, kiž sim Baldur se Schirach pschedpraješche: „Slubjam, so w Hitlerskej młodźinje kóždy cłak žwoju winowatosć cźinu w lubosći a smórje k wjednikej a naschej thorhoi, tak wernje hacj mi Bóh pomha!“ S tym je žo połdra milijona hólzow a holzow į zwjele Němskeje do Hitlerskeje młodźiny pschijałło.

Muhs statny sekretar w němskim zyrkwinskim ministerstwoje.

Wjednik a němski kanzler je knježeństwoweho presidenta dr. Hermanna Muhsa sa statneho sekretara w němskim a pruskim ministerstwoje sa zyrkwinske naležnosće pomjenował. SSwudnemu hłownemu wjednik dr. jur. Hermann Muhs pochadża se starese beknjoslatskeje burskeje šwójby a je žo 16. meje 1894 w Barlinje w Hannoversko-Mindenskim wokrjesu narodził. We šwótkowej wójnje je Muhs jako dobrowólnik w letarstwje wojował.

Šupny nawjednik Jordan žo sa němskeho bohata pomjenował.

Wjednik a němski kanzler je šupneho nawjednika Rudolfa Jordana sa němskeho bohata w Braunschweigskej a Anhaltskej pomjenował. Místo Desiawa wostanje jeho hamtske šydło kaž dotal. S tutym pomjenowanjom je wjednik a němski kanzler nastkhnuł wjednistwo němskeho bohata Loepera, kiž je psched połdra létom wumrěł, dokónčnje rjadował.

Glaise-Horstenau pola wjednika.

Wjednik a němski kanzler je pondźelu awstriskeho ministra šmutskownych naležnosćow Glaisu-Horstenawa pschijał a žo hodźinu dołho į nim rozrěcował.

Dr. Ley so z Italskeje wróći

Němski organizazijski nawjednik dr. Ley je žo nedźelu je žwojeho pućowanja do Italskeje w kładle do Minchowa wrócił. Wón žo į wulkim špokojenjom wo žwoim pućowanju wupraji. Wobsebje pschecelnosći khwalesche, į kotrejž šu jeho sa žoły cłaš jeho pschebywanja w Italskej wobdawali.

Dr. Ley tej wulke dokonjenja italskeho łuda naspomni. Na wulkich ludowych zhromadźiznach je wschudże mohł dowerkline a saborite šmužlenje łuda wobsedbowacy. Wschudże pak je tej wulke saharjenje sa Adolfa Hitlera a Němsku nadeschoł.

Nedźelu wječor ½12 hodźin je dr. Ley we wožebitym kładle na Tempelhoffle łetanischcźo w Barlinje dolecźał.

Němske šulske łóďże so do domizny wróćeja

Schuliski kschižak „Emden“ a schulske łódźi „Schlesyska“ a „Schleswig Holstein“, kotrejž wot spoczatka oktobra 1926 na dleńskim pućowanju we wukraju pschebywachu, 21. haprile sašo do wutiwa rěki Jady dojdźu, hdźež je wnitřkich roskasowar wójnskeho namórnistwa generalny admiral dr. h. c. Raeder powita. Po tutym powitanju łódźi „Schlesyska“ 21. haprile wokoło 7,30 hodźin, „Schleswig-Holsteinska“ 22. haprile wokoło 17 hodźin a „Emden“ 23. haprile wokoło 18 hodźin sašo do žwojeho domisniseho pschistawa Wilhelmshavena dźełu.

Powětron „Hindenburg“ 1. meje po Němskej poleći

Dokelž žo powětrowaj „Hindenburg“ a „Hrabja Zeppelin“ w jamórskej šłužbje Němskeho Zeppelinskeho powětrownstwa į jenož krótkimi pschestawkami w domizaznym pschistawje trebataj, njebě možno, so je hordosny powětron hušcejsoho nad němskim krajom pokasa.

Cźim bóle świeżelaze je, je powětron „Hindenburg“ 1. meje, na dań nazionalneho dźela, wožom hacj dźesacy hodźin dołho nad žwjedżenskej Němsku poleći. Powětron je rano mjes 7 a 8 hodźinami na powětronowym pschistawnischcu Rhein-Main pola Frankfurta n. M. na leczenje pusteći a po mózniscych dźele Němskeje pschelecźi, hdyž jón dotal hischcze njewidźachu. Hdyž powětron polecźi, to wešo jenicźy wot wedra wotwižuje.

General artillerije z Gallwitz wumrěł

Njedźelu je w jenym Neapelskim sanatoriu general artillerije ekzellenza Maks į Gallwitz krótko pšed dokonjenjom žwojeho 85. léta žiwjenja wumrěł.

Semrěty je žo 2. meje 1852 we Wróćiławju narodźił. W žwětowej wójnje Gallwitz najprjedy gardowy reserwny korps nawjedowaschе, kiž 28. auguśta 1914 Namur dobu. Potom žo na rańschej fronczje pschi bitwje w Mazurskich jězorach wobdźeli. W lěcze 1915 wón 12. armeju pschewsa a offensiwu pschez Polsku pschewodźe. Na cźole 11. armeje žo won potom pschi pschecelnjenju Serbskje wobdźeli. W lěcze 1916 pschinidże sašo na wjecznu frontu, hdźež mějeschе wažny podźěl na wojowanjach wo Verdun a nad rěku Sommu.

W februaru 1918 žo we Woewrěskej runinje wójskowa skupina f Gallwitz wutwori, kotraž žo hacj do nałeho 1918 wschitkim nieypschecejelskim nadběham į wuspěchom pschecźiwješeche. Psched dwěmaj létomaj mójeschе general w Freiburgu w Breisgawskej, hdźež jemu wotpołnik wuźiwaschе, kotrejž 65 létny wojerski jubilej wobswjeceny. Wón běsche cźestny měješczan města Freiburga, a Freiburgska universita jemu jeho sa cźestneho doktora filosofiske a fakulty pomjenowała.

Wjednik a němski kanzler je žywej semrěteho generala artillerije į Gallwitza šobuźarowański telegramur pósłał.

Kapitanowy leutnant na wušnužbje Lauterbach wumrěł.

Na pschednjoschkowym pućowanju po północnej Schlesywiglej je kapitanowy leutnant na wušnužbje Lauterbacher na sajecze wutrobu wumrěł. Wón je na flawnym łkschiaku „Emdenje“ šłužbu cźinił.

Wo Abesynskej so zaso w jendźelskim sejmje rěći

W delnim šeśmje šu žo pondźelu někotre praschenjo šapodale, kotrejž žo na Abeśynsku (Aethiopiju) poćahuja.

Najprjedy je šwonkownemu ministra za rozpuschcenjom jendźelsko-indiskeje firmy **Mohamed Eli & Co. w Addisu Abebje praschachu.** Minister wojerwi, so je italska wyschnosć pschikłada, mjenowanu firmu 6. měrza zamknyła. Nadźišcho žu je tej jeje filiale po zyłej Abeśynskej sawrjele. Jendźelski generalny konsul w Addisu Abebje je žo po poruczenjeći jendźelskeho pósłanja w Romje pschecźiwo zamknjenju firmy hórschił. Na to je žo dowolnosć į pschebywanju firminym pschisłuschnym podlěschiła. S tym pak žo jendźelske knježeństwo njespokoji.

Jedyn šapósłanz chyłsche bliźiche wo dóstu dweju žwonow Abeśynzana dr. Martina w Addisu Abebje šaješ a poslišcho wotprawili. Jedyn šapósłanz dźiwaceršeske strony žo hórschesche, jo jendźelske knježeństwo n'eje pschecźiwo wotprawenju protestowało, a jedyn druhi šapósłanz žo woprascha, hacj jendźelske knježeństwo tutemu wotprawenju pschihłokuje. Minister wotmolwi, so po jeho mnjenju nichtó w Jendźelskej tutemu wotprawenju njepschihłokuje, a minister Eden je dr. Martinej hižo žwoju hłuboku šobuźelnikowosć wupraji. Na dalsche praschenje minister šłubi, so chce žo wobhonicy, hacj stai žo žnaj dr. Martina pched šud stajiłoj, pryedy hacj je žo wotprawenje wukonjało.

Dale žo praschachu, hacj je wérno, so žu schescy jendźelscy misionarowe į Abeśynskeje wupokasali. Minister wokrucy, so žu jendźelskich mišionarow wupokasali a so je žo jendźelski pósłanz podarmo pschecźiwo temu w Romje wobcźeżował. Tej tale naležnosć je žo jara njespokojaza roswiła.

Přenja šjawna rěcz jendźelskeho krala Jurja.

W tutym tydźenju šmeje jendźelski kral Jurij VI. žwoju přenju offizialnu rěcz wot teho cźaša, so je tron nastupił. Pschichodny pjatk wón w pschitomnosći kralowskeje maćerje a druhich šobustawow kralowskeje šrodźiny pomnik sa žwojeho nana krala Jurja V. we Winsoru wotkrije.

Na dołhim mosće

8] (Pokrazowanje)

Jan poslocźi. „To je njehańbita lža!“ šowoła roshněwany. — „Tak rjekny tež twój nan — rjekny tež jeho žona a ja. Ale naruczniza — bě to mała naruczniza, po šašo njenamała, nichtó njebě w Jónkowej šćmi był, a twój nan bě ju, hdyž ju jeho pschedstajenej jemu pokasowaschе, tak jara wobdźiwał a njebě jeje chcył į ruki puschcźicź į wjeześelocźu nad krašnym dźełom. Tuj njemóžeschе to hinak byc, dyšli so bě — jo bě jemu w rukomaj leżaza wosćala.“ — Wona dyrbjesche popischestacy, so by wodchyła. „My njesćmy wotběžanych ludźi dźěci — nam njeje žo pschi kolebży špiewało, so budu ja nětkby žad na dołhim mosće pschedawacy. Mój nan bě į sarar'om pola zyrkwje žwjateje Katrymy, moja macź bě dźowka wulkeho pschekupza. Mój njeboh muž pschewza mojeho dźědowy wodchod, ale hubjene cźaży a politiske njemery hubjachu jón, so dyrbjachmy žo jeho po jeho šaźnej šmjerći wšdacy, a ja njemóžach jón žwojemu šynej dodźerzecy, twojemu nanej, runjež bych to rady cźiniła. Tón pak nochcyschе nicžo druhe byc, dyšli pschekupz. Pjeć nahladnoscźi, kotruž nascha šwójba mějeschе, budźiśche žo won šnadnje į bohatej herbinu mohł wożenicź a į jeje šobupschinjeżenym wodchod załožicź, ale won wubra šebi thudu šyrotu za žonu, duchownego dźowku je wžu, dokelž ju lubowaschе. Won dźe mějesche tej rjane dołhody a nahladne potajenje, a bě jara šbožowny į twojej lubej, wutrobne dobrej macźerju. Kaž praji, běchmy nahladna šwójba, šmědźachmy dom cźesće byc a cźinjachmy po tym. Tu porasy to twojeho nana, po njebě nichtó druhi wó jstnje pschedstajeneho był a jo bě naruczniza tola prjeć, a so tak tukanje na njeho bóldże. Boża ruczka šaja jeho hnydom. A twoja macź rudźeschе po tak jara, so bóriy ša nim wumrěe. Nětkole stejach ja tu šama f tobu, njedorosćenym hólcźkom. So žnim wschо mózne cźinila, so by žo wukopało, hdyž je naruczniza wostała, to, moje bźecźo, mójeschi šebi myślicź. Podarmo; wona wosta kaž pschepadnjeta a na wopomnjecźu twojeho nana hanibne tukanje. Jónak bě chył wěc bźes harty potajicź; ale twój nan a posdźišcho też ja šadach šebi — nanajkrucźiše pschepytanje. Dokelž bě žo potajkim naruczniza šhubiła, a dokelž ani paduch wuźiedženy njebu, ani waschnje, kak bě žo šhubiła, myślach šebi: So wschitcy ludźo į porstom na mnie pokasuja a jo na mni wobsahujenje špótnamaju. Sšnadź bęch pschesiara cźuczima, horda — hai, šawšesce to bęch, štorcźich į tym pschecźelow a šnatych do hłowy, wot šebje, běch bórzy zyle wožamorcena a wopuschczena. Ale kak budźich też mohła hišchcze f zyła į ludźimi wobkhadżeć, kotrjž mějachu to sa mózno, so bě mój žnn, šnadź bjes njeprawneho wotpohłada, jeno so by doma mały wumělički kruch pokasał, ju šnadź šuhu wjak a ju na někajke waschnje šhubił, kaž někotre pšches jeho nahłu šmjerć njewuźaśnjene wosta? A runje tak mało chcych podpjeru pschicźecz, kotruž Jónak mi a k twojemu wocźehnjenju poskicźesche. Pomhach tebi a šebi radźicho na druhe waschnje — pschedawaco šad, dokelž mi šchłoda na prawej ruku wožebne schicze sadźewasche. Sšnadź šta žo to į někajcheho špjeranja, f tanneje hordosće, kotraž bo rady draštu poni'nosće wobżewa. Tola namałanje naruczniży njeda šo wunuinowacy, tajke někchto móże žo jeno wot Boha wuproschnyc. Tak khwatajsche łéto po łétu nimo. Ludźo jabychu po něczim na to w cźeśćich nušach poślednich šydom lét, so šadowa žona na dołhim mosće nječhe cźaš žiwjenja za šadowymi korbami šndała. Jónakży pak šdałowachu šo mojeho napohłada, wožebje žona — į najmjenscha njewědźeschе to tak potajicź, kaj jeje muž. Woni potajkim wedźa a cźuża, jo je žo twojemu njeboženemu nanej šchimwa šiała. A nětkole — žu ty jich dźěcźu žiwjene wulkował.“

Jan tschażeschе į hłowu. „To je njeboże — wulke njeboże — moj wbohi nan, moja wboha macź! Ale mała Hanka šebi tola pschе to niemóże a jeje — starschej też niz. luba wowka, Njebudźischcźe-li šebi nan šhubjene njeboženeje naruczniży tak zara bliżko dał hicź, — šnadź budźischcźe šo tola šaso namakała, hdy budźischcźe ju wutrajnje pytał. Ale to dyrbjesche hižo tak byc, to bě wola Boża, jo je tak nahle wumrěł.“

Njebudźischcźe-li tak mozy šhubiła f hnucźom wutrobu a f dełkim powědanjom, šara šwojobłowna žona budźischcź hučwona była na žnynowe dźěcźo, so jeje wotkrycźe tak šměrnunje pschija — jako Boże bopschećenje we wšitkim naštupanju, niż jako šchiwdźu, kotruž běchu cźłowjekoju jeho nanej šcźinili. Po prawom wschak mějesche hólcźej prawje, a ju bě bjes mała hańba, jo bě žo, ninio měry žo roshorwocźi, wěrnosći šapręła, a so bě trošchi pytała runje w pschchnacźu šmoje'e šrudoby a wožebje w bidženju bjes pschicźinu. Hdyž ju mozy cźeła šlemjene, potom šhubjowa žo mnohi hewak twjerdże wokkhowany pschedšudk. Johnuło połozi na połdełku kóšezatu, dyrkłoazu ruku wnukej na cźoło, schepłajo: „Ty šy dobre dźěcźo — Bóh da cźi derjemecźe zyle twoje žiwjenje. Ale, Jano, wěch, posłicźa-li tebi Jónakez mnyto, a woni to budźa, a to bohate mnyto — to by mje tola bolało, hdy by ty nejschto wot nich hrał, dónitż maja twojeho nana šapadna. Pšeło — ty wschak budźeschi jo dyrbjecz pschiiecz — so by šebi šiwjenje šatkował w teśe štrašchnej nuši. Ale to cźi praju: ja chcu na šiwoju wožobu šo nicźeho į teho njedótkam, radźicho chcu hłodu wumrěcź.“ — „Woni dyż šej na to hišchcze njemyšła, į cźemu wo tym rěczeš?“ nětnjeschе Jan. „To pak je wěšte, wowka, a tuchu cźi to šiwatocźnje: ja chcu wschitko špytacz, šchtoż cźinicź hodźi, so bych šwojeho nanowe šeśtne njeno šaźo wróścił.“ — „Woni šebi na to njemyšła, ty měnišch? Ale schtó bha dże tudy šem?“ Se šahorjnjom rosbudźena bo wutorže.

(Pokrazowanje icźebuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje 20. haprleje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Štóž čini, kaž chcył z mudrosću so puknyć,
Tón njewě, kelko čłowjek dyrbi wuknyć
A móc, zo zeznal by, zo njewě nič!

Wědomnosć a wěra.

— **Wo wjedrje.** Styrki nižiny, kotraž je žo k dołhemu ranju wotkałiła, hischcyże tu a tam niewobtajnische wjedro wuskutkuja. Nad połnóžnym Atlantiskim morjom je žo wczera hłabische wyschina wutworiła. Pod jeje wliwom žo tež w naschich stronach wjedro połepschi. Pschi złónczinischim wjedrje žo tež powětr sako sczopk. Pola Jendźelsteje pak žo hižo sako žywła nižina ſ deschczemi pokaluje a k dołhemu ranju cżehnje. Wona ſwj ſchcha jenož dołhowjeczornej Němſkej deschcże pschinjeże, na wjedro w naschich stronach pak nesmjeże wschitko wliwa. — Jutſje žnjedu złónczko 4,54 hodź. ſchadża a žo 7,04 hodź. khowa. Měsacź ſchadża jutſje popołdnu 2,58 hodź. a khowa žo na ranje 2,56 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſch, žnjedu: Swjetſcha rjane, złónczne a cżoplische wjedro.**

Naš dar k narodninam!

Wjednik 20. haprleje ſwoje narodniny wosſwjeczi. Kóždy ludowy towaſch budże jemu cżłowjeka na tutym dnju ſwój widźomny dźak wopokasacź. Won móże to cżiniſch, hdyž žo do cżeſtnych liſcżinow dźakneho wopora naroda ſapiſche. Mnohy žu ſwój wopor hižo pschinjeſli. Někotre Budyſke dźełarnje, mnohy ludowi towaſchojo w měſcże a na wſach ſu do na ſapiſowanischcach ſeſchli, to bychu ſwój wopor ſapiſali. Je wſcho jene, hacź 50 pf. abo 50 hriwnow ſapiſamy. Saſeji na tym, ſo ſwój wopor damy a ſ tym wjednikej prajimy, kak hłuboko žo jemu ſa jeho ſtutk dźakujemy. Pschinoſchki k dźaknemu woporej ſo k wulkemu darej k wjednikowym narodninam nahromadża. S nich budże po wjednikowej woli wulki ſtutk němſkeho luda, žydlischcża dźakneho wopora we wſchcżh župach Němſkeje, ſa němſtich dźełacżerjow!

— **Sapiſanje wucżobnikeho cżaſa w dźełowych knižkach.** W pożledním cżaſu je žo wobkedźbowało, ſo wjednizy pschedewſacżow w dźełowych knižkach ſwojich dźełacżeri na ſtronje 3 ſe žrebje ſapiſe wo ſtónczenym wucżobniſtim cżaſu pſchewjedźeja. To nježe, kaž krajny dźełowy hamt wosiewja, dowolene. Dźełowe knižki wucżobnikow, kotrež žu ſwój wucżobniſti cżaſ ſtónczili, maja žo k porjadnemu ſapiſej wo ſtónczinym wucżobniſtim cżaſu pschiſłuſchnemu dźełowemu hamtej ſ trěbnymi podožkami pſchedpołożiſch. W dźełowej knižy na ſtronje 3 pod „ſtónczeny wucżobniſti cżaſ“ ſtejaje pschiſpomnjenje „kane“ žo pſchi tym wot dźełoweho hamta wuſchmórnje. So je žo wucżobniſti cżaſ ſtóncził, ma też wjednik pſchedewſacża ſapiſacź, ale na ſtronje 6—7 dźełoweje knižki. Tu žo prěni rynczk, w kotrymj je napiſane „wucżobniſke lěta“ wotſamknje a do noweho rynczka žo ſapiſa, ſo je nětko jako pomoznik pſchiſtajeny.

— **Pschiſłuſchenja ke konfirmaziſkej ſłużbje.** Starſchi nowych konfirmandow žo proſcha, ſo bychu ſwoje dźećki ſtrjedu 21. haprleje, ſchtwórtk 22. haprleje a pjatk 23. haprleje pola duchownoho ſwojeho wobwoda w jeho bydlenju pschiſłuſewili. (Pola fararja Paula, Hrodowa dróha 6). Sa konfirmandow ſup. Beraa maja žo pschiſłuſewjenja ſtacź ſchtwórtk 22. pjatk 23. a ſobotu 24. haprleje w cżaſu wot 16 do 19 hodźin.

S **Hóſka.** Tudyſche dwórniſchcżo na Budyſchko-Wotſerowſkej cżarje mjenuje žo wot 22. meje Elſterode.

S **Wojerez.** (Awtowe njeſboże.) Na Hródkowſkej dróhy ſta žo na puczu do Bórka awtowe njeſboże. Wotſobowy wós wobkedźerja ſchtomownje w Bórku pſchiſłuſche na mokrej dróhy do ſmykanja a ſajédże ſe ſadnim wojom do pſchérowa. Awto ſo pſchecżiſnu, tak ſo wobkedźerjej woſa a žobupucżowazu ſ njeho ſleżeſchtaj. S cżeſkimi ſranjenjemi dodachu wobeiu ſnjeſboženju do wokſrjeżneje thorownje. Cżeſkowobſtorženy wós dyrbjeſche žo wotwołeż.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Oybina.** Jako tudyſchi žiwnoſciel ſe ſwojim krumwjazym ſapiſchaſhom, kotryž ſuchowy žud cżehnjeſche, žo domoj wróczi, ſpłóſchiſchtej žo nadobo krumje, ſtorbnyſchtej žiwnoſcżerja ſ temi tak, ſo wós pſches njeho dźěſche a jeho na hłowje khětro ſtrani.

S **Annaberga.** Sapaleria ſajeli. Na honach cżyrkeſkubła we Wieſa je žo pjatk ſłómjana faſma ſ 1000 ztr. prajowaneje ſłowy ſpalika. Jako ſapaleria ſwěſcheji poliżija na cżyrkeſkubłe dźełazu wožobu ſ mjenom Seifert.

Powěsće z cyłeho swěta

Wukonjene dweju ſmjertnieju wuſuđkow.

Sobotu ſtaj žo 11. julija 1890 narodźeny Kſchešeſcżan Riechmann a 8. junija 1906 rodźena Hana Bisdorfez, wobej ſ Contwiga wotprawitoj, kotrejuž bě 24. nowembra 1936 pſchežaźny ſud w Zweibrückenach mordarſtwa dla k ſmjerjeżi ſaſudźił a jimaj na cżaſ żiwjenja cżeſtne prawa wotrjekł. Běſchtaj w oktobru 1935 mandźelſkeho Bisdorfoweje ſamordowałoj, ſo bychtaj mohłoj wobkhad, mjes nimaj wobſtejaży, njemyſlenaj dale wjeſcź.

Dwě dźeſći ſo w bydleniſkim wosu ſpalitej.

Njedaloko Nanzya w Franzowſkej bě wokolnopużowazy wobkhodnik ſ korbami je ſwojeſ ſonu bydleniſki wós wopuſchcżił, ſo by we wóſy ſwoje twory pſchedał. Wobě dźeſći, dwě a tſi lět ſtarej, hrajchaſchcżej ſebi w njepſchitomnoſcżi ſwojeju ſtarſcheju ſe ſapałkami a ſa krótki cżaſ ſo ſnyły wós ſapali. Hacź runjeż wjeſnjenjo hnydom na pomoz pſchiběżachu, njemóżachu tola dźeſći wjazy wukhowacź a wucżahnychu jej jako ſpalenej cżěſe ſ woſowych powoſtankow.

Rosbuchnjenje wolijoweho tanka.

300 domow ſo ſpalilo.

Pſchi rosbuchnjeniu wolijoweho tanka je žo w beſarabiſkej wſy 300 domow ſpaliło. Pſches 2000 ludźi je bjes tſěchi. Sčót móżeſche ſe jenož w najmjenje pſchipadach wulkowacź. Kak wjele ludźi je pſchi tym ſmjenje ſhubiło, njeje hiſchcże ſwěſcżene. Dotal móżachu wóſom doſpołnje ſpalenych cżěſow ſ rospadankow wucżahnyć. Mjes nimi jenu wóſomonſkemu holcżku.

Sagrjebiſka univerſita ſamknjena.

Sagrjebiſka univerſita dyrbjeſche ſo dla pożledních podawkow, pſchi kotrychž ſo 1 ſtudent mori a 2 cżeſtaj ſo ſraniſchtaj, ſamknyć.

Wostań swěrny!

Njech luda zbytk my jenož smy,
Njech nas su jenož tysacy,
Njech je naš wosud jěry.
Hdyž hač do kónca swěrni smy,
To z Božej ruku budźemy
So debić z krónu swěry!

Ow, zo by swěru, pobožnosć
A pódła njeje narodnosć
Lud serbski stajnje hajił!
So kóždy na to dopomnimy,
Zo z Božej wolu Serbja smy!
Zo Bóh je nas tu stajił!

A štož Bóh Knjez sam stworił je,
Tom' zhinyć dać wón njebudźe,
To je wón zdźerżeć slubił!
Kaž Boži dźiw so zda mi to,
Zo je tu hišće Serbowstwo!
Zo njej' naš lud so zhubił!

Bóh budź naš škit a zepjera,
Njech wón nas stajnje prewodźa
Ze swojej dobrej radu!
Bóh lubuje wšak- kóždy lud,
Ma za njón pak też kij a prut,
Hdyž tepce jeho bnadu!

Jurij Šewčik.

60lětna njewěſta jako ſapaleřka.

Luboſcż krocżi ſpodźiwne pucże, to njeje jenož titul jeneho filma, ale je to też ſtara wěrnoſcż. Pſchetoż nje-ſyle roſjomliwe, cżehodła 60lětna madame Marie Rougier ſ Tulle na tym wobſtejeſche, ſo by ſo na 26 lět ſtareho Maria Paſcala wudała, ſ kotrehož wowku by mohła ſkoro być. Też ludźo w Tulle niemóżachu to roſumiecż a ſamachu ſebi pſchi bjeſadźe a na haſach pſchi kleſkacż hłowu wo tutym ſpodźiwnym poru. Haj, hdyž mějeſche ſo woprawdźe kwaſ wotmeſcż, ſapodachu ludźo proteſtu na hamtu, ſo bychu tutemu mandźelſtwu ſadźěwali, kotryž powiſchitkowny pożorſchcż ſbudźuje. Jadyn imyſł nima a kotryž dyrbi ſo njeſbožownje ſkónczicż. Tola cżim wjetſche běchu napſcheciwjenja, cżim wjetſche bě ſaſaſkoſcż nawożenje a niewěſtu. Wošebje běſche ta madame Marie, kotraž ſo hněwaſche, ſo móża ſmjodźia a ſobuměſchczenjo pichcżiwo tutemu mandźelſtwu wobmyſlenja měcż. Tola też Marius niebě pſchiſtupny k jenomu powuczenju a bjes dwěla doſpołnje pod wliwom ſwojeje lubowaneje ſtrejeſche. A ſta ſo, ſo ſo we wokolnizy kóżdy wjeczor pak bróżeł, pak ſłomiana faſma, pak hródże abo ſamo domſke ſaraſtichu. W kóżdym jednotliwym pſchipadże bě ſo woheń ſaložił a wſchudże bjes dwěla jednaſche ſo wo ſamińneho ſtóſtnika. Poliżija ſ najwjetſchej ſaſaſkoſciu ſłědżeſche ſa tutym ſapaleriom, njemóżeſche pak ſwopředka prawny ſłeđ namakacż. Madame Marie bě ſtónczińe ſwoju wolu pſchewjedła. Pſchesteua iteſche ſe ſwojim Mariom pſched ſtawnikom. Hižo běchu ſo perſonalnje nawożenje a niewěſtu a wěrowaniſkich ſwědkow ſapiſake a runje cżaſnje ſtawnikowe roſkudne praſchenje na nawożenju a niewěſtu ſtajicż, tu ſo nadobo durje wotewrichu a do ſwiatoczneje cżiſchiny ſtrażnikſchtr ſtupi, kotrež ruku na ramio madamy Marje położiwſchi riekny: „W mjenje ſakonia, Wy ſce ſajata!“ Nichtó druhi niebě był ſe ſapaleriom, hacź 60lětna niewěſta. Kaž ſo wukopa, bě tute ſtóſtnikowa kuczika ſ wjeſiwoiſce, ſo ſo wo niej tak hroſnje rěczeſche. Tak pak nětko nicżo njebu ſ kwaſa 60lětneje ſ 26lětnym a to ieniczan ſ winn madamy Marie. Pſredy hač dotholetne ſaſtwine khłoſtanje wotkeđžł, kotreż ſo jej bjes dwěla nawołoli, ſebi bjes dwěla młodoſtnu Marius zyku naſeſnoſcż trochu hinak pſchemyſłi.

Beograđzju Dunaiſzy rybazy mózachu ſo wukhowacż.

Hdyž je ſo wichor, kotryž poſlednje dny w podunaiſkim kraju knježeſche, ſmjerował, ſu nětko rybakow a hrow ſ wokolinu Beoarada, we kotrychž běchmy wołiemili, ſo ſu ſo tepili. ſako namakali. Běchu ſo, hdyž běchu pſchiſłuſchne wyſchnoſcże ſa iich cżełami ſłědżeli pocżate, na napſcheciwnu bróh wukhowali, ſ wotkeſł no ſmjerowanju wichora ſo k najwjetſchej radoſci ſwojich pſchiwuſnych wróczichu.

Schtyri żony ſ awtom ſnjeſbożiże.

Dwaj morwaj, dwaj cżeſtſranjenaj.

W Königstrunnje pola Auasburga niedźelu wokoło połnoża wożobowy wós, kotryž dźěſche ſo motoriſkemu koleſarjej wuwinuwcż, do ſchtoma ſaiđże a pſchi tym ſo dołpołnje roſbi. Se 4 żonow ſo dwě morilchtej. Tſecża żona ſe ſmjerczu woiuje a ſchtwórta, kotraž wós wodźeſche, ſo cżeżży ſrani. Motoriſkeho koleſarja ſajachu. Mjena morwych niemóżachu hiſchcże ſwěſcżicż.

Hospodarski rozhlad

Wutoru, 20. haprleje 1937.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,235	100 čěskosł. krónow	8,646
100 šwajc. frankow	56,79	100 franc. frankow	11,125

Barlinſka burſa, 19. haprleje. Měnjenje na burſy bě też na ſpoczatku nowehe tydźenja pſchecżelne. Sajim publika roſpſchestrěwa ſo runomérnje na rentu a też na akcije, tak ſo bě žaſo njedoſtatk materiala, kotryż wobroty wobmjeſowaſche. Możebity ſajim wſchak běſche ſa montanowe hódnoty. Na rentowych wikach poſtupi ſtara wójnſka pożczonka dale na 124,75, mjes tym ſo wudołżeńſka pożczonka wo 5 pſ. na 93,25 popuſchcżi. Tuta hódnoſtka ſo wczera pożledni raz pſched wuložowanjom ſapiſa.

Barlinſke żitne wulkowiki. Na ſpoczatku noweho tydźenja wobmjeſowachu ſo wobroty na Barlinſkich żitnych wulkowikach dale na jara małe dźělby, dokelž ſu poſtiċżenja ſe ſtrony ratarſtwa nimale zgle wuwoſtałe a mjeńſche poſtiċżenja ſo w prowinzy ſameżcża. Też rożka ſo we wobſtupu ſamėnjenſkeje akzije jara wſchelakoro wotedawa. **Mlyny** w Barlinje dyrbja na ſwoje ſamżne wobſtatki žahacż abo ſu na pſchidźělenja pokaſane. Na mukowych wikach njeje ſo poſożenje pſchemėnikło. Typ 812 a 502 ſtejitej na prėnim mėſtnje. Rżana muka ſo na krycże běżneje potrjeby kupuje. Pżowarſke żita ſu ledy doſtacż. Też jeczmjenje ſa induſtriju ſo pytaja.

Němſki wuwos w měrzu wo 14 proz. ſtupił.

W němſkim wobkhodże ſ wukrajom ſu ſo w měrzu wyſchiſche wobroty dowoſa a wuwoża doſpěle hacż loni. Dowos wucżinja 408,5 miliżonow hriwnow, wuwos 462,1 miliżonow hriwnow. S teho wukhadża wuwoſny pſchesbytk wucżinjaży 53,5 miliżonow hriwnow. Dowos wucżinja 61,5 miliżonow hriwnow abo 17,7 proz. wżacż w pſchedbkadnym měſacu. Tute ſtupanje pſchekroczi ſatżonowe wliwy. Jenoż ſ makeho dźěła ma ſo ſtupanje pżacżiſnam pſchipiſacż. Stupanje dowoſa pſchipada ſ dźěła na ſeżiwjenſke twory, dźěła na induſtrialne potrjeby (ſurowiżiny). Dowos ſeżiwjenſkich potrjebow je wo 30,2 miliżonow hriwnow abo wo 24,2 proz. ſtupił a pſchipada wożebje na dowos roſtlinſkich płodow.

Wuwos je po mjeńſchim ſpadnjenju w februaru ſaſo a to wo 56.2 miliżonow hriwnow abo wo 14 proz. ſtupił. ma ſ wjetſcheho dźěła ſaiſonowy ras. Wuwos je nėhdże wo jenu pjeċżinu wjetſchi hacż lońi. S wjetſcheho dźěła jedna ſo tu wo hotowe wubżélki a pſchirost pſchipada i mukeho dźěła na Skandinawiſke kraje a ſużno-europſke ſtaty, kaž też na Awſtriju. Wuheŕku a Schwiżu. Pſchemėnjenja płacżiſnow tu w zyku żanu rólu njehraja. Stupanje pornjo pſchedhadnemu měżażej wſchak

Wežera blaciſche w Barlinje ſeutnak

pſchenżu W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rożki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,65 hr., G 9: 8,90 hr., — wowſa H 10. 7,85 hr., H 13: 8,50 hr.

Płaċżizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymio po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaċżizny po złotej hriwnje.

	19. 4.	17. 4.		19. 4.	17. 4.
Pżenica	212,0	212,0	hruny	23,0-24,5	23,0-24,5
rożka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
jeċżmjeń now.	—	—	módre łuniny	16,0-17,0	16,0-17,0
jeċżmjeń, nat.	—	—	żołte łuniny	24,0-25,0	24,0-25,0
wowſ	—	—	żeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pšeńc. muka	27,50	27,50	lany wosuſk	16,38	16,38
rżana muka	22,25	22,25	ſuch. truhanc.	9,17	9,17
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruſki	—	—
rżane „	10,10	10,10	ſyno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana ſtoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńc. „		
lane ſymjo	—	—	wowſna „		
pjeluſki	26,0-29,0	26,0-29,0	jeċżna „		

Płaċżizna za pšeńcu za wuplodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaċżizna za rożku za wuplodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaċżizna za jeċżmjeń za wuplodźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płaċżizna za wows za wuplodźerja 10: 157.0 13: 170.0

Hłowny redaktor Marko Smoleſ. Zamołwity za politiku, feuſletona a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłoh Marko Smoleſ; za nawěſtki Paweł Krječmař, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleſ. Čiſć: J. Cyż, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. III. 1937 1812. — Tu khwilu tariſna liſčina čo. 6 płaći.

Macj je 8 dźěćatk pśi rosbuchnjenju kmjerinje smjeršośće.

W Muskego w amerikaniskim staće Wisconsin sta ju zakotne rosbuchnjenjeśe njesboże, pśi kotrymž žona se 6 dźěćimi sahiny. S rosbuchnjenjom 50 puntow pyrotola, kotrež w pinzy ležachu, sniźi ju mały domčk, we kotrymž macj se z dwojimi 6 dźěćimi pśi rabiju žedno roskuchałoše. Zyła kmjóba ju z rosbuchnjenjom do wiele stow kuskow rostorha. Pśicepytowanje wo pśicinźinje rosbuchnjenja je ju samjedło. 7 morownych w jenej kmjóbje, to je bjes dwěla njewschédny pśipad.

Pśeš 350 milijonow hriwnow wumosneho pśeśelbnika.

835 rěcznikow mjenje.

Licba rěcznikow w Němskej wuźinjeśeše na spocatku 1937 po zdźelenju statneje rěcnjeśeje komory nětko 18 000. Pórnio skamknemu cašej lońšeho lěta je ju licba wo 835 pomjeńšiła. 895 wuschmórnjenjam z advokatskeje liśtiny śtyri jenoj 83 nowych pśiśtupow napśeśiwo. Najwyšnišne bě wotebranje w Barlinje, kśej 150 rěcznikow woteńdże. 1. januara 1937 wuźinjeśeše licba rěcznikow w Barlinje 2858. S nich bě 934 źidowskeje abo njearijeske kwě. Wšicho hromadże je źidow a njearijskich mjes 18 000 rěcznikami znjeje Němske 2273.

Hudźba – wumělstwo – dźiwadło

„Kino für Jedermann" pokazuje w tutych dnjach dosć zajimawy a zimawy film z Harrnom Pielom. Filmowy podawk braje ju wokśeje w portugalskim hłownym mě'cele Lissabonje. Na wulkotne waschnje ju we stawišnje straschnu człowiek a mordaŕ wuźiwdźi. Měšny Rico běźe w portugalskej kolonji w Afriku bohateho pśekupza Basta słónjowal a ju na to swonkownje jako samordowanu draseśił a jo by we wobliczu a waschnju samordowanemu zwe podobny sćinił. Po roshoriazym dźělu, pśi kotrymž wośebje hrósbne wojowanje z panterom a njeźišnjicana honjenja z automobilemi, po kotrejž dwaj automobilej z wyšokeho skalneho brjoha do morja padnu'chtaj, ju poradźi słóńtnika niesćkódneho zbinić. Film je pokny źiwjenja a skutka, jo pśikładowarja wot spocatka hacź do kóńca z napjeca njepśichilnu. — W pódlaśim programmje pokazuje ju kraj a lud Ratoromanow w schwajzarskim kantonje Grabündenje. Też Deulig-tydźeń je dosć zajimaty.

Arnošt Duckman.

Cyrkus Althoff w Budyšinje hraje

Pśichi trochu njepśichilcnym znamnym wjedźe wcera zyrkuś Althoff w Budyšchinje swoje prénje pśedstajenje pśichwiedźechu. Na Tśišninku hnezeješče po dotwarjeniu stanow hišo wot 6. hodźinu cźile liwjenje, kotrež ju z kóždej mjeńšchinu stornjowasche. Króśko po 8 hodźinach bě wobšćerkn zyrkuś Althoff měrjenu po wulkoćći do najwjeśich zyrkušow, kotrež w pódśednim cźasu tu w Budyšchinje widźachmy. A teź, to niech ju tu wušćerkuje šćitoł zyrkušowe mumělstwo natura, je Althoff wćera mukrany programm wot sapocatka hacź do kóńca pokicał. Pśeš 2½ hodźinu hrajeśe programm, kotrež ju spśichnje za bobu wotmiwalśe a pokpicśeśe jedyn wobras za druhim. Wjes dwěla najlépšchi sacśišćeć sbudźi wubjerna dreźura Althoffez elefantow, dweju stareju a 4 młodych, na kotrychž dwě knjesnje sympatiśe wuczowanja pśewiedźechu. Teź śěhanja na konjach njech bě to zobuśtawow Althoffez źiwóbju abo druhich pśichśtušnikow Althoffez bohateho personala, wšchě wuśtupy z kražnymi konjemi namakachu mjes pśichopśekapśikowom wulki saśim. Wulku kedźbnosć wěnuje zyrkuś Althoff akrobatiśkim dokonjenjam a kabarettnym wuśtupam. Tychsamtajaze akrobatiśe mumělstwo tam widźimy. Teź kabarettne wuśtupy, wośebje zyrkuśowych klownow, ruśkeje rejwańśeje skupiny a abeknostlich fatirow pśichezo mjes pśichkładowaśtwom pśichpósnace namakaju. Pśeni wuśtup Althoffez zyrkuśa w Budyšchinje je śebi mjes tyšacami pśichkładowarjemi pokrje pśichpósnacje dobni. Pokazany programm je z najlépšchim doporuczenjom za dalśe pśichedstajenja.

Monto a Orloff
dwaj kražnaj śrěbjaj z konjenza zyrkuśa Althoffa.
(Wenzel phot.)

Budyske stawniske powěśće

Póndźelu 19. haprleje 1937.

Narodźili su so: 14. 4. Oskarej Marcźinej Fellbaumej, twarskemu samkarjej, hyn. — 16. 4. Janej Harmannej Jeremiašej, pśechupzej, dźowka. — 17. 4. Pawołej Rudolfej Danielej, dźěatŕiskemu assistentej, hyn. — 18. 4. Erichej Majunzy, śkatarjej, dźowka.

Mumrěli su: 18. 4. Pawoł Eugen Petrich, rěsniśki mišchtr, 55 lět. — Willijej Arnej Richterej, nowinarskemu sastupnjerjej w Hornim Salomju pod Hrodźišćom, morwonarodźeny hyn. — 19. 4. Korla August Hermann Beyer, privatny bludaŕski mišchtr, 80 lět.

Pśichipowědźikoj staj so: 19. 4. Ota Pawoł Neitler, pśekupki pśichśtajeny w Budyšchinje, a Doris Pětšchej, bjes powołanja, w Obergrundže pola Podmokow.

Radio

Sćrjedu 21. haprleje so khśichi.

Königswusterhau'en: 6 jwony, tacźele. 6.30 rańšchi konzert (z Kólna), mjes nim 7 powěśće. 10 sa schule. 11.30 sa bura. 12 pśichpołdnišchi konzert (z Wrótšławja), w pśichestawzu 12.55 cźasowe znamjo a 13 zbožopśichaca. 13.45 powěśće. 14 wschelaka hudźba. 15.15 tacźele. 16 popołdnišchi konzert. 18.40 wo sporcźe. 19 ke zwjatokej. 19.45 wothłós z Němskeje. 20 powěśće. 20.10 dujeŕska hudźba. 20.45 hodźina młodeho naroda. 21.15 Jurij Kulenkampff hudźi. 22 powěśće, sport, wothłós z Němskeje. 22.30 mała nóżna hudźba.

Lipsk: 5.50 sa bura. 6.30 rańšchi konzert (z Kólna), mjes nim 7 powěśće. 9.30 wiki a kuchinja. 10 sa schule. 10.30 a 11.30 wo wjedźe. 11.45 sa bura. 12 hudźba sa pśichestawku w dźele. 13 powěśće. 13.15 pśichpołdnišchi konzert (se Stuttgarta). 14 powěśće. 14.15 tacźele. 16 konzert. 18 reje wukrajnich Němcow. 19 tacźele. 20 powěśće. 20.15 hodźina młodeho naroda. 20.45 z němskeje dźěloweje fronty. 21 kabarett z bobrej nozy. 22 powěśće, sport. 22.30 klawerna hudźba.

Barlin: 21 konzert. — **Königsberg:** 20.45 hra „Dowol na cźestne słowo". — **Wrótsław:** 20.45 tacźele. — **Kóln:** 20.45 komorny konzert. — **Frankfurt:** 20.45 wo kurjenju. — **Mün:** 20.30 konzert po wótsećach wukrajnich Awstrischanow. — **Warschawa:** 21 Chopinowa klawérna hudźba. — **Praha:** 20.15 juhosłowjanske ludowe spéwy.

Posledn'e politiske powěśće

Pólschewikojo su zyrkej w Franzowskej nadpadnyli.

So ma bolschewikiska propaganda w Franzowskej hižo ale scéhnyli, wośebiśaj podawkaj dopokazujetaj. Blisko Chatelleraulta w Wienneskim departementcéje su někotre kichiže z Bosej marteru z cźerwjenej wolijowej barbu pomalali a i cźerwjenej khorhoju „wupyschili". W Ceaur en Loudunje w tym samym departementcéje su pśez bolschewikow pśichi Bo'ej mischi do zyrkwje doby a mješchnikam hrózne wudma nadawasche.

Nowe strajkowe njeméry w Schanghaju.

Dalke pśiched tydźenjom je ju w Schanghaju straik źidowych dźěłacźerjow ifónczil. Nětko pak je w tych samych dźěłarnjach hišo jaźo nowy straik wudyril. Nětdźe 3000 dźěłacźerjow je swoju źiwoje dźěło słozilo. Woni spytachu, ju do dźěłarnjow dobyć. Policija pak jim wobarasche.

Strojkowaze žony fabriku wobkhadźile.

W amerikanskim méśece Detroitu dyrbieśe 300 polu cźistow 150 strajkowazych z mozu z fabriki wolstronieć. Strajkowazy běchu fwjetśicha žony. Wot kommunistowu nachwalowane a njewopomnjejo, kak źedi zamym z fwojim fwójbam feschodźa, běchu fabrikste fachody saraźile. Do polizije wotojane puntry a druhe wéży mjetachu. Gdyž běchu pół hodźiny wojowale, žony fylnowemu pkunej podležachu, z kotrymž jich polizija nuzowaśe fabriku wopuśćeć. W fabriźy jenoj někotśi muzojo pśichebywachu. Tutych bo jatwa wotwjedźechu.

40 zentnarjow śłota z Moskwy do Lodnona.

Wulku poźnyku ruśkeho śłota je ruśki parnik „Andre Marti" do Tilbury dowjeśk, kotraž ju pod mózným schlitom do Londona pśichewjeśe. Jedna ju wo 40 dulow śłota, kóźda po jenym zentnarju. Śłoto ma ju do Newyorka pśichewjeśeć.

Wulkošpaniske nacionalne h'banje nastawa

General Franko je njedźelu w radiu rěcał a wośjewił, ju ju wschitke nazionalne fwjatki dobrowólnikow we wuswobodźenej Schpanijeji do wulkeje organisazije zjednoca. Tuta organizazija ma politiske wukubłanje a wocźehnjenje schpanijskeho luda w fmyśle wulkeje schpanijskeje landźenoźeje a jako pśichwjedźenje schpanijskeje nazionalneje myśle pśichewjacź. Tak wschitke male fwjatki nazionalnych pśichestanu a wulke schpanijske nazionalne hibanje nastanje.

Tuto rosśudźenje generala Franka, na kotrej su mnohi cźakali, je w ludu wulke zahorjenje idudźiło. Gdyž bźěše general Franko pśichał rěcźeć, wulka fkła ludu pśiched jeho hłowny kwartěr w Salamanzy pśichcźeše a jemu źiwoje zahorjenje wobkwedźi. General Franko stupi k woknu a dźakowaśe ju z poźdźejnjej ruku. W fwojej rěcźi wón schpanijskeho frontikeho woiaka, kiž za wuswobodźenje źiwojeho kraja wot bolschewikiskeje kwałe wojuje, jako pśikład woprawdźiteho Schpanjeźana pśichedstaji.

Paduch w kórkach

Po L. Tolstoju. B. Krawz.

Paduch dźěśe fahrodnikej do kórkow. Je sběrało pśichmyślowaśe: „Wotnjesu méch kórkow a pśichedam je; za pjenjeze kupju kokoš, ta mi nanjeźe jeśa budźe kokacź. Naźadźu ju, wuźedźi a wuwjedźe wiele kuriatkow. Wukormju kurjatka a pśichedam je; kupju śej prosatko, źwinko. Swinjo śmźe prezatta; pśichedam je a kupju śej konika — koblu. Kobla mi da śrěbjatka. Wocźahnu śrěbjata, pśichedam je a kupju śej dom a zdźěłam k tomu sahrodu.

Gdyž budźe sahroda hotowa, naźadźu do niecje kórki; kradnyc je niedam, wotnajam śej straźnika a teź ham póndu a budu kśicźeć: „Hej, straźniko, straźujcźe derje!" —

Paduch bě tak samyślany, jo bě zwe zapomnił, jo je w zuśej sahrodźe a jo bě wutśikanc z zukeje sćišće.

Straźnizo to źiwólachu, wukocźichu na paducha, porabnuchu jeho a pśichenćóśichu jeho na sabłukle.

Sacźišćeć. Jankowa macj je w khorownj. Ssmě ju ras wopntacź. Spłóśchiwje a sraźeny śteji pśiched jeje kazom. Macj ko na njeho pozmětwuje. Jank mėni khutnje: „Tu niečo za śmiecźe njeje. Śkrije za vlakanje!"

Z dźenikom serbskeho luda su

Serbske Nowiny

Z čestnej morałnosću kóždeho čitarja je, zo tym też w lěčnym času swěru wobkhowa a zo je wosebje tym serbskim domam poruča, w kotrychž so hišće nječitaja.

Jejn k nasadźenju
čefwj. Rhodelandske, na hnědźku kontrolowane (Fallnestkontrolle) pśed. ryčeŕkubło w Radworju

Žonjace płóčliwe drasty
indanthren 3,45, 2.75 . 1,98

žonjace šórcuchi
indanthren 1,48, 1,25 . 98 pj.

Zawalne šórcuchi
indanthren 1,95, 1,75 . 1,48

Indanthren
80 cm šěr. metr 95, 88 78 pj.

Bohelmann Nachf.
mějićel Curt Müller
na Serbskich hrjebjach 2

So pśistaja
Spuščomnu, cistu
domjacu holcu
kiž móže warić a so wuznaje w domjacych dźěłach, pśistaji
A. Munsky w Budyšinje Bergstraße 5

Zawołajće telefoniscy
Budyšin cisło 2687
teź wjeczor hač do 10 hodźin, mace-li mały nawěšćk abo ważny podawk we wsy abo wokolnosći wozjewić. Gdyž do Budyšina pśindźeśe, móžeśe w Serbskej kniharni nawěšćk zapśiśić abo wudawki sebi dać zarunać. Cinimy to rad, dokelž chcemy pśeco to znajnowiše swojim česćenym citarjam poskicźeć.

Emailow. bowy
0,80 0,95 1,15 1,30 hr.
SIEGEL w Budyšinje / na Zadnjej Bohatej hasy 15 / blizko Butrow. wikow

Gardiny kupujeće pśeco prawje we wulk. wubjerku kara płaciny hódno pola
Kurt Erler, Žitne wiki 28

Wozjewće
swojim pśećelam a znatym wšě swójbne powěśće z małym nawěšćkom w
S. N.

Zwjerśne kosle
Krawaty
Wulki wubjerk pola firmy
Schaaf

Wobalki za listy
čišći derje a tunjo
Jan Cyž
serbska knihdźiałarnja w Budyšinje

Sachsmotor jězdne koła a šijace mašiny Köhler a Kayser
wot 130.— hr. wot 35.— hr.
kupujeće lara płaciny hódno we wotrjadnym wobkhodźe
Kolesowy dom Fuhrmann
w Budyšinje — na Hornjećelskej hasy 10 — Telefon 3004

Šulske knihi

za wałtke ludowe a wyšše šule, serbske a nimske, wjazane a njewjazane, wobstara, njesu-li na składze, za krótki čas

Serbska kniharnja w Budyšinje

Přiloha k čisłu 91

SERBSKE NOWINY

Wutoru 20. haprle'e 1937

„Mucha běłeho muža"

Nasche pczoła w Amerizy.

Pśeni fschesćanskeje mitzionarosio, kotśiž Bibliju do rěcze ßewjernoamerikanskich Indianow pschełožowachu, pytachu podarmo za ßkowomaj měd a wósk. Ssamo ßto, wo ßa pczołku njemózachu namakacź. „Muchu běłeho cźłowjeka" ju mjenowachu domorodni, a hdyž ßo wona sjewi, tam widźachu pschikhadźazu europiku kulturu. S teho mózemy ßudźicź, ßo wopraudźita pczołka ße ßplasa „apis" w Amerizy dozpła ßaßtupjena njebeśce, ale mějachu tam ßa to tak mjenowane „melipony", kotrejž měd hromadźachu, ale ßaneho ßahadźa njeměßachu a anatomiśny ßo wot pczoły dospołnje roßeßnawaju. So w 17. łětßotku europiśke pczoły bíjo wjazy krócź do „nowego ßwěta" dowoßowachu a ßaßndlicź ßpytachu, ßhonimy ßwjazornych ßapißłow. Tak pschińdźechu prěnje pczoły do britiśkeje Ssewjerneje Ameriki w lěcze 1638. Do Floridy pschińdźechu pśches Jendźelczanow halle w lěcze 1762 a nimale w ßamßnym cźaßu pśches Schpanitzanow na kupu Kubu.

So ßu potajkim do tamnych kónczin prěnje naśe pczoły ßawjedli, na tym ßo njehodźi dwělowacź a wot tam ßu ßo potom tute pilne noßeńki miedu roßcěrili dale po zyłej Ssewjernej Ameriky, tak ßo 1780 pschińdźechu do Kentuzkky, 1793 do Newyorka a 1797 pschełeczachu hobrźku rěku Miśśiśippi k wjeczoru. Do Braśiliśeje pschińdźe pczołka hakle na ßapoczatku ßańdźeneho lětßotka a do Montevideo w Uruguan ßamo hakle 1857.

Hdyž běchu naßchu pczołku do Ameriki pśches „wułku wodu" pschewjeśli, je ßo tam hnydom ßaźiwiła a je ji w tamnym podnjebju jara derje tyło. Se farmarßkich (hydleriśkich) ßahrodow róże bórzy wożebje rad do pralěßow cźekknychu a tam ßo w próßdnjeńcach ßchtomow ßaßndlichu. A w tutej ßwobodźe wußnamjenichu ßo ßwobitej płódnoścu a pilnoścu. Ssyßderlo a druzy ludźo hromadźachu nětko tamne bohate pokłady miedu a wósk a łśinych abo dźiwich pczołow. To běchu bohate źně bjes prjedawcźeje próźy, dźěła a wudawki, kotrež běchu prjedy ßwjerna płahowaniom pczołow mějli. A tehdźa běśe Amerizy pśches lětdźeßatki dołho mózno ßa hromadami a po źnje niśkich płacźiłnach na europiśke wiki tuteho miedu naßkacź a namjetacź a naßchemu domiazemu pczołkaśtwu ßchłodźicź.

Ssamo tropiśka horzota kuzow Antillow njeßamó pilnoścu naßcheje europiśkeje pczoły ßanych mjeßow ßtacź a teź tam běśe jeje płódnoścź nimoměry bohata, haj runje pschekwapjaza. Statiśika powź, ßo bě wuwos wóska na kupje Kubje ßa nětotre lětdźeßatki wot 81 000 na 1 281 000 puntow ßroßtk.

Hdyž pak běchu tu w Ssewjernej Ameriży ßa nowiśchi cźaß jara wjele łéßow ßwuśchcźeli, je wuwos miedu a wóska woteběrał, teź ßtajnie roßcaze wobydleśtwo pschez wjazy tuteho naturśkeho produkta ßame ßa ßo wuźiwaśche, dokelź běchu ludźo powśchitkownje pschez bóle ßpóßnali, kak wulkotnje měd cźłowjeku ßtrowotu ßpóńkuje.

Hódnota tamnjeho miedu, wożebje ß ciópnych krajinow, niedoßaha daloko na naßch tukrainy damiazy měd. Pod naßchim ßkónoam ułodża naśe tak wßchelakore pißane ßćiny, wułe aromatiśki nektar a ß njeho naścha pczołki wułzy ßtódny huśty měd, teź wjele bohatßchi na wutkach pornjo tamnej źidźej brěcźazy ß horzeho podnjebja. Hdźeź ßtónczńje teź tak wjele druźinow a wßchelakoŕśeje w kwětkach a kźenjach tak bliśko hromadźe njeje kaź pola naß; pczołki wßchak njeléćetaju do wułkich dalokoścźow, ale maja wobßor jenoź nětotrych kilometrow.

Stónczńje měśeśe ßame roßeßtanie a zyły wobrot amerikanßkeho miedu mnoho niedoßtatkow a wjele ßchkódneho w ßebi, tak ßo hißchcźe dale na hódnoścź thudy bi, priedy hacź do rukow kupca pschidźe. A ß tuńßchej płacźiłnu ßchkódźeśche naßchim dobrym wupkodam.

Bjes dźiwa tuž, ßo naßchi pczołarjo pschecźiwo dowoßej wukrajneho miedu hißom dołhe lěta wojuja, dokelź domjazu próźu podrywa a naßch rjany pjenjes do zußtej wotnjeßy, je to było wjele milijonow hriwnow kóźde lěto ßa Němßteje.

Tola létnje ßo něśto polepßchuje. Naśche pczołakrśtwo je ßa ßameßćiło do krajneho ßejiwjeßtneho ßława, wjeźe ßobu wupkodźerßku bitwu a chze po ßchtwórcźétnym „planje ß wuśpěßchnym płahowaniom a rosmnoźenjom pczołnych łodow telko miedu a wósła wźaw wudobyć, ßo budźe wßcha potrjeba ßkopjena a njebudźe žaneho bowoßa wjazu trjeba. Teź na tutym polu ßo ßtaramy, ßo naśche ludowe ßamoźiwjenie roßcźe.

Wokrjesny zwjazk wohnjowych woborow Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa

Sapołkanje noweho wokrjeßneho wjednika wohnjowych woborow.

Ssobotu popołdnju ßo w Budyßkej Kehelekni wtiadne ßchadźowanje wjednikow wotmě. Namßtny pschedßydźa Weineck ßchadźowanje wotewri. Mjes pschitomnymi běchu knjes hamtßki hejtman dr. Siewert jako dohladowaca wyßchnoßć, mějchcźanßki rada Kral, dezernent mějchcźanßkeje wohnjobaßeŕßtwa a ßobom ßaßtupjer mějchcźanßkeje wyßchnoßće, polizajßki wyßchßi inßpektor Prauß, pschedßydźa ßwjaßka Hornjołuźißkeje hórßkeje župy wopalny direktor Hohlfeld a wßchitzy towarßchoßo. kotśiž ßu ßwoju ßtarobu dozpełi a dyrbia tohodla i aktiwneje ßłużby wußtupiłi a ßo do ßtarobneho wotrjada pschewjedu.

Towarßch Lukas pschednjeße prolog, kiž běśe pschekhod k roßzhownowanßkej rěcźi knjeßa hamtßkeho hejtmana dr. Sieweria na ßtarych towarßchow. Wón rjekny, ßo mamy žebi toho wědomi bycź, ßo je waźny wotrěßt pschißchoł, niż jenoź w źiwjenju tutych towarßchow, ale teź w ßtawißnach dobrowólneho wohnjobaßcerßtwa naßcheho Budyßkeho podkrieża. Hodźina ma tßoji wußnam: ßo roßzhownowacź ße ßtarymi wjedniśami a muźtwami, wobory dotalneho ßwjaßka a Hornjołuźißkeho ßwjaßka ßo do wokrjeßneho ßwjaßka wohnjowych woborow ßjednoca a ß tźeńa ßo na tutym dnju dźěkowßcź noweho wokrjeßneho wjednika wohnjowych woborow ßapoczina.

Se ßtareho Budyßkeho ßwjaßka, kiž měśeśe 3040 ßobußtawow. měśeśe ßo 263 towarßchow pußchćicźi. kotśiž ßu dźeś hacź 30. 40 a 50 lět ßwéru ßłużili a kotrymž je tuta dźěkowßcź k wutrobje ßroßtka. Wßchitzy towarßchoźo ßu ß biesplschitkadnej ßakorjenoßcźu ßwoje woborv wukubłali a ßwoju ßłużbu cźinili. Wón ßo jim wßchitkim ßa jich hotowoßcź k pomozy w ßóźdym cźaßu wutrobnje dźakowaśe, niz mjenje pak wotthadźazym ßobußtawam pschedńdźerßwa, wopalnym direktoram Filßcherej, Luźiußej. Schubertej a Lindnerei. wośebje pak ßaßtojnemu towarßcha Fißchera pohódnoßcźeśche a jemu wulki Hitlerowy wobraz pßchepoda. Hornjołuźißki ßwjaßk je ßo rospuścźißł a ßo ßwjatkomaj w hamtßkimaj hejtmanßwomaj pschidźeli. Nołoj Budyßkeho ßwjaßka ße ßwojimi 2040 ßobußtawami muźißnja pßchiß. 1904.

Towarßch Weinecke tohorunja ßaßtużbu knjeßa Fißchera pohódnoßcźeśche a ßdźeli, ßo je ßhromadne pschedßydźtwo wobßamtko, jeßo ßa ßwojeho cźeßtneho pschedßydźu pomjenowacź a jemu wumeßtnowßku cźeßtnu liśinu pschepodacź. Wmjenje ßhromadneho pschedßydźtwa je ßo towarßchej Fißcherej w jeho wobydlenju cźeßtny ßtok pschepodał. Nad tutymi pocźeßcźenjemi wutrobnje ßwjeßeleny, ßo towarßch Fißcher wßchitkim ßobudźakarjam a towarßcham dźakowaśe, wożebje knjeßej hamtßkemu hejtmanej dr. Sievertej a dohladowacej wyßchnoßći, a pschejeśeśe ßwojemu naźkdnikej dobry wußpěch w nowym ßaßtojnßtwje a ßlubi ßwérnu podyjeru.

Na to knjes hamtßki hejtman towarßcha Heutu jako noweho wokrjeßneho wjednika wohnjowych woborow ßapokaja. Rjekny, ßo njeje było lohko, ßo tu roßßudźicź, dokelź běchu ßo nětośi ßamotwili. Dotelź pak je towarßch Heute wjednik najwjetßcheje, ß naiłepßichimi techniśkimi ßrědkami wuhotowanege wobory, hižo 16 lět wohnjowej woborße ßłuźi, wożrjedź ßwjaßka bydli a ma hewak wßchitko, ßchtoź žebi tuto ßaßtojnißtwo žada, je ßo roßzudźił, w pschesjenoßći ß woborným wjednikom kraineho ßwjaßka wopalnym direktorom Ortlophom-Dreźdźanßkim jeho pomjenowacź. Jako pschedßtajena woborv dohladowaca wyßchnoßć ßo nadźija, ßo budźe žebi nowy wjednik pełnje ßwojich winowatoßcow wědomy a je ßwéru pschewjedźe. Na to ßo towarßch Heute kommißarißy do ßwojeho noweho ßaßtojnßtwa ßapokaja.

Towarßch Weineck proßcheße, ßo buchu wßchitzy nowemu wjednikej ßwoje dowérjenje wopokaßali a wßchpoda jemu na to pschedßydźtwo. Towarßch Heute ßo ßa dowérjenje dźakowaśe a ßlubi, ßo chce wßcho cźiniecź, ßchtoź w jeho mozach ßteji. Dźakowaśe ße ßo hißchcźe wßchitkim towarßcham a pschewßa ß radoßcźu ßwoje nowe ßaßtojnßtwo a proßcheße ßobom towarßcha Fißchera wo jeho dalßchu podpjeru. Wón hißchcźe wo'iemi, ßo ße we bliźßkim cźaßu na druhim mßtnie ßchadźowanje wjednikow wotmeźe, ßo by ßo mohło ß nowym dźełom ßapocźecź.

Jan Mikßch Chanowßki:

SSto stara lipa powědaše młodemu dubikej

(SStónczenje.)

Pol lěta běśe ßaßchło, źiwjenje niebeśche rózojte, ale běśe namaj wobßemaj łépje hacź prjedy, dokelź jedyn druhemu dawaśe móz a nadźiju. Donźiž to naíhórśche njepßchińdźe. René cźeßko ßthori. — Pßcheßedźach zyłe hodźiny pßchi nim, wobßtuźowach a hladach jeho — hośich ß lékarßtwom a ßkowanj. Njemózach telko wulchiwacź kaź prjedy, ß cźimž pschińdźech wo ßwoje dźěło. Wótchodnik njemóźeśche na mnie licźicź, dokelź njemózach jemu porćadnje wußchiwańki podawacź za jeho ßkarjow. To běśe za mnie rana. Mate naßutowańki pßchetrjebach, wßchitko ßchtoź hißchcźe ß lépßich cźaßow hódnośće mějach, po něcźim ßepßchedawach. Stónczńje ßo René wußtrowjeśche. Wocźi njehladaíchtej wjazy tak mucźnej, ert ßo pośmějwaśche. — Mózno teź, ßo je ßo k temu napinał, ßo by mje ßmérował. S luboßcźu k njemu ßwoje mozy dwójzy napinach, ale cźeßko namakach wotebieranjom. Kóźdy chanißke na wbohej holzu ßaßtużicź, njecźkewießzy mje wobßchudźowachu, hacź runjeź na mojim pózcźiwym dźěle wiele ras wjazy ßaßtużowachu. Hanjachu mońe wußchiwanki, brachi ße nich pytachu, ßo bychu je ßa tuńßchu płacźiłinu dostali, kotruż dyrbjach płahijeŕ, wßchak běch wjeßela, ßo mam pjenjeßy ßa ßwojeho Renéja.

A jako běśe ßo zyle wußtrowiłk, pßchija nowe měßtno. Njeběśche wo nicźo łépßche hacź prjedyßche. Mějiczel dawaśe proßcheßtkim kabarejnikam kaź jim rékaćhe, nitku mßdu. Nihdy njebéśche žebi to René tak pschedßtajował. Wón dźéśche ßa ßwojim powołanjom ß zyłym ßapałom, ß idealom. Sboja wßchak jemu njekiwałche. Sapodawaśe ße ßwojim wumeßtnowom niże a niże hacź k nětcźißchemu ßpéwarjej. Hußto mi powědaśche pomjeńchadobne drobnośće ß podaka źiwjenja wumełcźow. Lud — jako pschihładował — ßej źenje njemóże prawje pschedstajźiś wérnoßći bjes maßki. Dźe do dźiwadłow a ßabawow, jeno ßo by ßej cźaß ßkrócźił, widźi jenoź podawk, ßo wßchelako pleczazy, ale njewidźi w tym duśchu hrajerjow, wßchelake napißecźiwnoßće, ß kotrymiž maja ßo bědźicź a kak dyrbja ßo druhdy pßchewinycź, ßo bychu ßwój nadawk dopjelnili. Njewidźi w hrajerju dozpła ani cźłowjeka, ale jenoź hołu ßigurku, kiž njeßmé mércź ßwojeho cźucźa, ßwoje wutroby, ale ma po jich ménjenju pschede wßchém winowatoßcź jich wißchoßtronźu ßabawjecź. Njewidźi wobcźežnoßcź, napjecźe, wułkotnoßcź, nima ßdacźa wo jich źiwjenju, a hrajeŕ ßam njemóże pokaźacź łuk rjsp njeßakrytejé prawdy, ß tym by ßabawu łkaßył. A ßwoju powahu dyrbí hrajeŕ pßchi hraću ßaprécź a ßebje ßameho wobßchudźicź. K tomu je wożebiteho žełjeßapréawnja trjeba. Hdyž herz ßo pośméwa, ßabawja ß tym pßchipołkucharjow, ale ßchtó ßnaje jeho ßaczucźa? Schtó ßnaje jeho cźežke wojowanja wo chléb? Sa to wßchitko jeho ßarjadnik abo wobßhedźeć mytuje je ßnadnej mßdu a pßchipołkuchar ß pßchikleßkom, kotryż ßo ßhubi kaź ßława, hdyż ßtupi ß jewißchcźa. Cźłowjek kleßka, dokelź je to tak waßchnje, kleßka, dokelź druży kleßkaja a dokelź je ßo ßabawjał, ale njedopomni ßo na wbohu duśchu, kotraž traßch w nutrinach cźerpi. W tym wßchitkim wopytał dźiwadła dozpła nicźo njewé, a hdyż wé, njecha na to myßlicź — wßchak chze ßo ßabawjecź.

Alé njedawno je René też tutu ßłużbu wopußchcźił a nětko hraje w korcźmach na ßwojich hußłach, na jenicźkim wobßedźeńßtwu, kiž je ßebi ß domu ßobu pßchinjeßł.

— Zenje njeßpm ßo jeho ßa nicźim praßchała, doniž ßam jeneho dnja njeßapocźa powědacź. Jeho nan, bohaty fabrikant, njebéśche měł žane trośumjenje ßa ßynowe wumełcźe nakhilnoßće a ßadoßće a wuhna jeho ßdomu, hdyż ßyn ani po wurećźowaniach ßwoje wußtupowanje na jewißchcźach njewoßtaji. Nosłort ßo na njeho a nihdy ßo ßa nim njepraßchełche. A mój René běśe hordy. Zenje nochźcźe ßwojeho nana wobcźeżowacź, ženje njeke k njemu ßchoł proßnycź wo ßmilny dar. Kak rjenje pak je tola ßtajnje wo ßwojim nanu powědał, kotreho ßa ma tola radu a ßwoja jeho hłuboko w ßwojej wutrobje, haćruniež bě jeho ßaßtorcźił. — Hdyż pak pßcheb njedanym cźaßom naju nuśa nanajwyßche ßtupańke, hdyż ßłubi měßtno a widźeśche moje wußharane wobliczo a moje napinanje, praji mi, ßo chce ßwojeho nana wo podyjeru proßycź — ßa mnje. Ssym jemu to ßakßała, njechaṁ, ßo by proßył. Radßcho chźu něśto hladacź, ßo hama ßa njeho něśchto ßaßłużu, ßo njeby telko dźěłacź trjebał kaź prjedy."

Womjeklnu. Pßches zyły cźaß běśche twornik w ßtólczku ßedźał a ßo pomału do njeho ßtułk. Teź wón ma ßyna, kotryż je ßo ßhubił, teź wón běśche jeho ß domu wuhnał — dla wumełśtwa. Jeho Jurij tróźi ßo mjes wumełcźami, ßnadź w zułßje, ßam nicźo wo nim njewé. Nicźo njeje wo nim žłyßchał wot toho cźaßa, ßo je precź. Ssnadź ßo jemu derje dje, ßo ßo ani na nana nedopomni, hdy by jemu ßo ílé ßchło, by wećźe pßchißchoł. —

Alena dopowéda ß hłuboßym hłoßom, pßchetoż powédanje běśche ju ßmucźniło a ta też roßhorioło. Bjes toho nochźpße wjazy powédacź, dokelź widześche, ßo je twórnik pßchejara hnuty a ßrudny. Na jeho praßchenje pak rjekny jemu hißchcźe, cźehodźa je na wonym dnju tak běźała a kaź łśepa jemu pßched wośpdlo ßtoczíła.

„Ale njejeße mi, knježna Alena, dotal hißchcźe mjeno njeßłożowneho wumełca prajiła", rjekny twórnik ß ßychdnjenjom, hdyż běśche zyłu ßtawźinu łźłycźał.

„René je jeho mjeno, René Kraźinßki. Doma ßu je mjeńcźa rékali Jurij."

„Schto prajiśe, Alena", ßawoła twórnik. „So ßu je my doma Jurij rékali? A Kraźinßki je jeho mjeno? To je źwółbne mjeno, mjeno jeho macźerźe, mojeje žony, jako běśche njewidana. Ssnadź žym namakał žona, Alena? Jurij, mój Jurij, ßo by był w bódźe a nuźe, ßo by łkiéba tradał a był wośtorkowany? Ně, to nejeße mójno, ßnadź ßo mylu, njeje to tola wón. SSkoro bjes dycha, w rosharjenju rěcźeśche twórnik. Alena, powédajcźe mi wo nim, wopißcźeśe mi jeho, hißchcźe dźenja do,édźemoj po njeho!"

A Alena wopißowaśche . . .

„Duścha moja", ßawoła nadźeło, „je to tola mój Jurij. je žebi wumełśte mjeno dał. Wy ßcźe mi žyna wróćźiła, ßcźe jeho w łhorośći wothładała; ßarunam wam to na łśe króćź. Pójcźe, pójcźe, njechamoj to wośtorkowacź. Hdy by ßo jemu ßa tón cźaß nésćhto ßtało! A ßchto, hdy by morwy był, ßo njeje ßo nihdźe ßa wami

Rozprawa sakskeho krajneho burstwa

Wotedacje chlěbowych žitow bě jara małe. Rožti žo něschto k saměnjenju woteda. Pizowanišći wowšk jenoš dwě a dwě po małych dźělbach na wiki pschihódje. Na wikach rjaneje muki bě w saschlym tydźenju jara mérno. Sa pschenicznu muku žo dale jara napraschowachu. Pscheniczne wotruby se Sakiskeje žo mało poskiczachu. Towos wukrajnych wotrubow tehodła špěschnje kupzow namała. Napraschowanje sa rjanymi wotrubami a pschenicznej pizowanišćej muku bě wulke. Sowschene truški a trušći zokrowoeje rěpy běchu skerje dostacz. Poskiczenja synna a žuscheneho dźeczela běchu dožahaze, so bachu wschědnu potrjebu krnje.

Hospodarjenje se skotom: Howjazy skót w saschlym tydźenju sa kontingentowanu potrjebu dožahasche. Kajkosć na wiki pschihadźazeho skotu bě žrěnja. Woły, byki a jałowzy dozpěchu najwyschschu miesu pesitajenych płaczišnow, mjes tym so krowy žo we wobluku płaczazych płaczišnow pschedawachu. Cjelatow bě na witach žźěła dosć, tak so žo w Kamjenicy a Zwikowje materiał sa pschichodny tydźeń skowa. Sbywaze cjelata žo we wobluku postajenych płaczišnow pomérnje rosdźělichu. Dowos skopow žo wikam wotpowedajo rospscheda. Swini bě žo na wiki snowa a to wosebje w Drježdźanach a Lipsku, wurjadnje wjele pschihnało, tak so dyrbjesche krajny hamt wjetschu dźělbu swini na skład wubrać. Kajkosć swini bě žrěnja.

Hospodarjenje s mlokom: Mlokowe poskiczenja w sakiich mlokarnjach pornjo pschedkładnemu tydźenjej wo něschto stupichu. Też wotbytk cjerstweho mloka bě wjetschi, napschećiwo temu pak spadny trochu mnohosć wudźěłaneje butry. Napraschowanje sa twjerdym twarožkom popuschći. Wotbytk miechkich twarožkow bě normalny.

Hospodarjenje s bérnami: Poskiczenje zdźinych bérnow dale traja. Napraschowanje sa pizowanišćimi bérnami je thětro popuschćisko. Poskiczene dźělby žo tehodła njemóžachu wotbyć. Bérny sa fabrili žo i dźěła kupowachu. Poskiczenja pschipósnatych ... bérnow žu jara wulke.

Hospodarjenje s jejemi: Wiclne położenje bě pomérnje mérne, wosebje mjeseowobkhed s nakupowanjemi ciakasche. Wobrot popuschćesche. Jenoš Lipšćanske wiki běchu trochu pschecjelnische.

Sahrodnistwo: Němske jabluka žo jenoš po małych dźělbach poskiczachu. Małe dźělby amerikanskich a franzowskich jablukow žo lohko wotbuchu. Dewós apjelsinow a ... anow sa krucje potrjebu njedožahasche. Pšecho a cjekwjeneho kala žo wulke dźělby poskiczachu a też rospschedachu. Jedinoje lebodyn žo wjele wjazy poskiczesche hač sandźeny tydźeń a tuta žo też derje rospscheda."

Statne srědki za ratarstwo

We wobluku wupiedźesłe'e bitwy žu žo srědki sa podpieranje techniki w ratarstwie wunamakale. Pjenjesy žo poskiczeja sa nakupjenje sćěkowanych maschinow. Rjedźesłe naprawy sa kmnjenje Zita. sa naczinjenske naprawy, parjenske maschinn (Dämpfkolonnen) a płokarnje rěpownch łopjenow. S wumněnjenjom sa pschiswolenje pschipomozy je, so družstwa abo sjendoczeństwa tele maschinn kupuja. Też maja žo w mjezschej rosmérje srědki sa podpieranje powósnistwa na wšach na małach. Prawdła, pod kotrymiž žo pschipomozy poskiczesche, žo w najbliščim cłasu wojsejwja. Namjetny maja žo pschisłuschnemu krajnemu burstwu sapodać.

---

praschał? Praješe, so ma malu bluinu nad prawym wokom? W dźěćatych létach bě žo tranił. A hušće, ješe praješa, so je žebi je s domu žebu pschinieść. Wo macżeri je je měł, a wona po nanje — hudźbniku. Po nimaj je berzowiku krej namrěł. Khětše, khětše, po nicho, po mojeho Jurja! Ach, tak knm bědny. Mam wscheho dosć, tepju žo i senišimi łublami, a moja kamjena krej, moje dźěćo trada a wumělstwa dla — cjerpi . . ."

— — — — — — — —

„Tak žnm cłi, mói dubiko, dopowědała starowinu stjoch cłowjeskich wutrobow. Pohladaj! Tam, hdźež steiesche mała khěška, steit dźensa hród. A ja wotcach na městnie, hdźež běch. A anty kuckłk je, kaikił bě tón cłaš, hdyž běchtaj Alena a René tu w khudaśe žiwaj. Storo zyły Zitotk tu steiu a dwě duschi mie lschitatoi taš wolo we błowje. Mohaj stai žo dochakakoi mnohich lět dźensa hai hara a staruschka, kotraij njeschabudźetaj stich cłasow a podniernjetaj khudach."

Dubik měseiche psches zyły cłaš powědanja žwoju hlowu k sdonkej lipy pschitulenu a kedźbnje poschuchaschе. Pies pschestacża hn dych poschuchaci na schtom, kotryž jemu telko toho se žiwjenja złubjowaschе.

A někto wohladaj! kasasche lipa.

Pod lipu pschindźeschtaj staruschtaj cłowiekaj, muž a žona. Jedyn druheho podpieraschtaj. Tak jako lubowaraj žo dźerżeschtaj ja ruzy a cźěžko žo ondyschtaj na tawu, na žwoje lubowane městacko. Bělaite kčenja kekłow wokolo lawki roscżaznch koschacżu nězuje jeiu smorschcżene wobliczo a měschachu žo i jeju běłymi włosami.

„Hlej, pohladaj, René, hdźe dha je žo tu dubik wzał?" praješe staruschka, „tak rjenje roscże a kak ko tula k naju starej lipje! Ale toho njedopohladujemoi, kaj žmy ju dopłahowaloj, wšich, René. Dozmła niemó dźachmchoi, so tak wyšoke staritwo dospiemoi. Hra budże hišće dale žiwa, runiesi ma hišo žwój cłaš, mój wschak tu sa krótko wjazy niebudźemoi."

A jeju wukałschazej wocži lubje na žo rozhladosejtaj.

Pschel. M. W.

Němske mischtrestwa w marschérowanju s waczokami w Budyschinje.

Tu pschinjesemy nowy wobras w marschérowanju s waczokami w Budyschinje, pschi kotrymž powěsczowy wudyr SA brigady 35 s Lipska s Köhlerom, Prehnom a Kirschom jako dobyczeŕ wuidże. Tuczi 35 kilometrow, dołhi pucz w rekordnym cłažu 3 : 49 : 21 pschenidźechu. (Schirner, M.)

Hertha shuki 1 : 3 pschecziwo Werder Brem...

We wobluku pschedwubědźowanjow wo němske mischtrstwo w kopanzy wotmě žo w nowym stadionje w Barlinje roskudne sekanje Hertha BSC pschecżiwo Delnioakskemu mischtrej Werder s Bremena. S porażku 1 : 3 wrotam shubi Hertha BSC wschu nadźiju, so žo stanje s mischtrom. Nasch wobras pokasuje nam wokomik psched wrotami Herthn. (Scherl Bilderdienst, M.

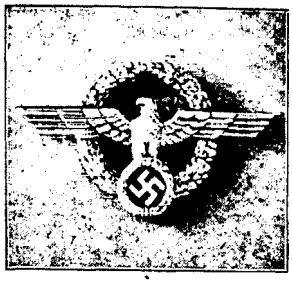

Cjeżkae snamjo sa żwérne dźěło.

Sa pschistajenych a dźěłaczeri we wójsku a wójnskim łódźstwu je žo nowe snamjeschko na pschityknjenje sawjedło, kotreż w starym błébru a postoczanym wuwjedźenju knjezeństwowy worjoł s hakatym kschižom pokasuje a žo prěni ras 1. meje wudźěli. Dźěłaczerjo a pschistajeni, kotriž žu 25 lět w statnej służbje, dostanu tutón wotsnak w postoczanym wuwjedźenju. (Scherl B.-D.)

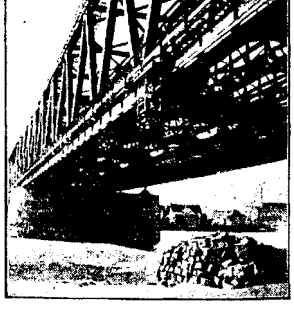

Nowy móst psches Rhyn pola Karlsruhe.

W Karlsruhe je žo nowy móst psches Rhyn natwarił, kotryž žo najšérje hischće w tutym lěcze wobkhadej pschepoda. Tutón móst ma na město stareho łódźneho moła stupicź, kotryž žo w lěcze 1864/65 natwari a kotryž bě tehdy s technisim dokonjenjom prěnjeje rjadownje. (Scherl Bilderdienst, M.)

Što maš wo hrach wo pjenjezy wědźeć?

Pózcźiwotne a hospodarśe schkodowanja, kotreż, kaž je snate, hry wo pjenjezy pschewodźeja, žu jakonjedawarja pohnute, so sariadowanje hrow, pschi kotrychž wo pjenjezy dźe, a pschi kotrychž njeje hamtiske dowolnosće, kaž też wobdźělenje na tajtich hrach pokhłosta. Kóždy hra ma k sabawje, po pschipadże też wocżehnjenju žłužicź. Naitanje-li pak s toho nawuczenje a pozadliwosć sa špěschnym dobytkom, njeje pucz k słóżnitemu cźinej huito wjazy pschedaloti.

Dalokoż žo w najwušschim žwójbnym kruhu mjes znatymi a pschiwušnymi hry kaž Bridge, Whist, Skat, „66", mlyn, ... schach atd. hraje, žaro hydź też žo pschi tym wo małe pjenjezne žadźenja jedna, njesmjeje nichtó nicżo pschecżiwo tomu. Hdyž pak žo w sjawnych łokalach abo też w samknjenym kruhu hry kaž Bakkarat, Ekarte, Poker, Klaberjas mjes dwěmaj wožobomaj — tuta hra žo też Klabrijas, Klammergast, klammroma... nje mjenuje —, židowanje (maschein), Schlesyska lotterija, moja cżeta twoja cżeta, Rommé, 17+4, kóskowanje wschěch druzin hraje, ma, dokelž žo tu wo wupraježne hry wo pjenjezy jedna, niż jenoš pschecżiwo sariadowarjej hry, ale też pschecżiwo wschěm wobdźělnikam sakroczicź.

To njeje najšérje hischcże dosć snate. Husto powokaja, žo ludźo, kotříž buchu pschi tym pschekwapjeni, so jim njebě snate, so žo tu wo sakasanu hru jedna a so wobdźělenje na tajkej hri w samknjenym kruhu je tohoruna khłostajomne. Tola njewědomosć njeschkita pschedkhłostanjom. Na kóždy pad matej starschej žwoje dźěći — jar husto hižo młodoistni žwoje sastużby w tajhrach pschecżinjeja — na strachi hrow wo pjenjezy kedźbnych cżinicź. Jako pschihladowarjej tajtich hrow kedźbuj wožebje na to, hacż jedyn abo druhi s hrajerjow cżinki wuwjedże, kotreż mohłe na wopacżnu hru pokasacź, schtož žo runa jebaństwu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. jednotliwe čo. płaci 10 pj. Nakładaŕ Marko Smoleŕ, Čišćer j. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěsткi, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaci so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 92 | Budyšin — Srjedu 21. haprleje 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Němska wojerska móc wjednikej hołdowaše

Na wječerawšim narodnym dniu wjednika a němskeho kanzlera stejesche zyła Němska w žwjedźenišej pyše. W Barlinje kaž w druhich garnisonach wotměchu so wulke wojerske paredy. Hižo rano w 7 hodźinach sapoča Barlinska policija dróhi hłowneho města sawjerać, kotrejž so hižo sahe ł ludźimi pjelnjachu. S němskostatneje kenzlije so wjednikowa standarta smahowasche. Tam běchu so tež tyhaźy ludźi wšěch starobow nahromadźiłe ł pschejcom, so bychu wjednika wohladali. Mjes tym pak so hjes pschestacja dary k narodninam pschiwozowachu a pschinoschowachu. Póśiske pożytki so w němskostatnej kenzliji kopjachu.

Hižo wokoło połnoży běchu wjednikowy wožobinski adjutant a knjeza wjednikoweho staba, kaž tež němski minister dr. Goebbels a druhi wjednikej sbožo pschesli, rano hudźbna standarta Adolfa Hitlera sastaniczko k narodninam pjikasche. Prěni gratulantojo běchu dźesać wjednikowych adjutantow. Potom němscy SS-wjednik Himmler sbožo pschejesche. Po sastaniczku wjednik paradu cźelneje standarty Adolfa Hitlera wotewša.

Hdyž běsche němski minister dr. Frick wjednikej sbožo pschał, pod wjednistwom němskeho ministra Darreja burstla młodźina swoje sbožopschecza pschednješe. Tutu wjednik wožebźe na hrěbanje pscheproshy. Potom so hischcze mnoho wodźatych muži serdźe, so bychu wjednikej swoje sbožopschecza k narodninam wuprajili.

Wyschina dnja běsche wulka wojerska parada w Charlottenburgu.

W sažnich popołdnischich hodźinach so wojazy pu wšitym planje k wulkej paradze zhromadźichu. Parada so w pschitomnosći njeźmerneho zastoja ludu na starosnatej žwjedźenišej dróhy wotmě, kotraž so w runej šmuhy wot Lipowa hač do Charlottenburga cźehnje. Psched Techniskej wyšokej schulu běchu 300 mtr. dołhu tribunu natwarili, na kotrejž běsche so něhdźe 8000 wołzobow zhromadźiło. Nad hłownym sałkodom Techniskeje wyšokeje schule wjednik paradu wotewša. W 11 hodźinach wjednik pod wuskanjom ludu pschijědże.

General ł Witzleben, kommandowazy general III. wójskoweho korpsa, wjednikej wojsewi, so je so 1550 offizierow, 13 000 muži, 1500 koni a 950 sejdźakow k paradze sestupało. Prěni Barlinski strażerski pułk nimo wjednika marschěrowasche. Prěni krócź pak běsche to sajo parada ł wojerskimi khorhojemi, kiž běsche wjednik wjecźor priedy wojerskemu zhromadźił. Pschězny ł pschitykninym bajonettom nimo wjednika krocźachu.

Sa pěschkami jěchasche kavallerija. Jej artillerija a potom motorisowane formacije sledowachu. Potom wschidźechu namórniczy a skónczne wotdźelenje lětakiskeje bróne a panzerowi wojazy. Parada běsche něhdźe połdra hodźiny trała. Wjednik so ł wyschšim roskazowarjom wojerskeje mozy a druhimi rozjednowa a so sajo do němskostatneje kenzlije wróći, hdźež wokoło 1 hodźiny dojedźe.

Psched spočatkom wojerskich žwjatočnjocźow wyschi roskazowar wojerskeje mozy němski wójnski minister generalny połny marschall ł Blomberg ł wyschšimi roskazowarjemi dźelow wojerskeje mozy w połstanitwowej jistwi němskostatneje kenzlije wjednikej sbožopschecza němskeje wojerskeje mozy wupraji.

Sbožopschecza zuřych statnych wjednikow.

Wjednikej a němskemu kazlerej so sledowazy wjednizy zuřych statow sbožo pschełi: Bołharski kral, danski kral, jendźelski kral, italski kral, rumunski kral, wuherski statny wjednik, wjednik nazionalneje Schpanskeje general Franko, bołharski car Ferdinand.

Wjednik w Mnichowje.

Zyle njenadźizy wjednik na popołdnju žwjoho narodneho dnja ł Barlina do Mnichowa pschileca. Na narodneho dnja ł Barlina do Mnichowa pschileca. Na Oberwiesenfeldskim letanischczu jeho wjednikowy namjetnik Oberwiesenfeldskim letanischczu jeho wjednikowy namjetnik němski minister Rudolf Heß wozcakowasche a jemu sbožopschecza nazionalsozialistiskeje strony wupraji.

Swjatočne přisahanje w Mnichowje

Wjednikowe narodniny słónczachu so ł jako wyschinu dnja twutoru wjecźor ze žwjatocznym pschiśahanjom na Kralowskim namješcze w Mnichowje. Wjednikowy namjetnik Rudolf Heß pschiśahanje nawjedowasche. 700 politiskich nawjednikow nazionalsozialistiskeho hibanja a 1500 jowow NS-šćipnistwa běsche so psched Wěcźnej strożu sestupało, 6500 rjadowarjow a rjadnikow stronitych wotrjadow na Theresjnej hórzy.

144 016 politiskich nawjednikow a 590 515 prědnich muzow, nawjednizow, rjadowarjow a rjadowarkow wotrjadow a pschisamknjenych swjazkow běsche so we wschěch druhich zupach Němskeje sejmuło, so bychu w tej samej hodźinje wjednikej zwérne sledowanje pschiśahali a zwjate klubjenje složili, so swoju zyłu móc, kótaž na swojim městnje, wjednikej a ludej poćrjowachu.

Psched pschiśahanjom němski organisazijski nawjednik dr. Ley porěcza. Rudolf Heß sapoča swoju rěc z spominanjom na morwych. Potom wón tym, kotiž mějachu pschiśahu složić, wusnam jich zastupa do stronineho wjednistwa korpsa rozsažni, jim wjednikowy błyschćazy pschikład psched wocźi staji a jich napominasche, so bychu sami so pruhowali, hač su zwjetli dosć, swoje zastojnistwo zastarować.

Hdyž běchu pschiśahu složili, wjednikowy namjetnik žwjatocznosć ł pschecźom stónči, so by Wšehohomózny też w pschichodze wjednikowe njesprózniwe dźeło za zwój lud žohnował, a wunješe zwonu na wjednika.

Dr. Schacht wo prašenjach drobnowikowarstwa

Na sjeźdźe hamtarjow bayerskeho drobnowikowarstwa je dr. Schacht wo dnjowych prašenjach drobnowikowarstwa sledowaze prajił:

So by nasch lud žo sajo wojerzy wukhmanił, je było nusne, so žu je wěste žurowinmy nakhwilnje ł konjuma sćěsnyłe. Dyrbimy žeńe wěste wobmjesowanja ludowiceć dcerj, hdyž chcemy prěni saměr nazionalsozialistiskeje statneje politiki, mjenujcy zawěsćenje Němskeje psched wj chtkimi nadpadami wot wonka, dozpjerć.

Wón mózesche pak sdźelić, so je wobmjesowanje žurowinow drje něšto zwój najwyschschi skhodźeńć pschekrocźiło. Połoženje naschoje ježiwjenskeje politiki pokasuje, so so za dowidźomny cźaj njemóžemy zyle wot wukraja wuzwobodźić. To je tež zobu ł pschicźinu, cźehodła so wón pschezo sajo kolonialneho praschenja pschima.

Minister praji, so je nusne, so drobnowikowarstwo ł wuwiccem ludoweho hospodarstwa zobu dże a so na njepscheměnjanne politiłe a hospodarske wopraudźitoseje sastaji. Wón wopisowaschże, kak wobcźežne je, so so w praschenju konsumskich towarstwow a druzstwow dołholetne wuwicze njesapsy pscheměni. Pschilubi pak, so chce ł pschiłuschnym němskim ministerstwom praschenje druzstwoweho dawka znowa pschepruhowacź. Druzstwa dyrbja so na kóždy pad na wotnožku wobmjesowacź, za kotruž su je zwojeho samerza wu postajiłe.

Wón žada tež, so nacźisł k nowemu zakonjej wo wuhlowym hospodarstwje pschedpołožicź a so postara, so wikowarstwo k zwojemu prawu pschińdże. Dr. Schacht pak so pschecźiwo njepowměrnemu podleschenju wotpłaczeńskich podźelow wupraji; tež husto pschewulkim wyschnoseźinym rabattam ma so wotpomnjacź. Dohładowarskich hamt za kredity by dyrbjał pschewyhotku dań pschepruhowacź. Wón prosy, so by kóždy k tutemu hamtej dowěru měł.

Jara wobcźežene je, praschenje rozdźěla za wikowarstwo mjes wupłodźenjom a pschertjebanjom połsudźowacź. Jeho stejiscźicźo je stajnje było, so ma so ł zjadowanjom wikowa pola wupłodźerjow sapoczeć; dokeł dyrbja so wo to starać, so twora po możnosći junjo k wikowarstwu pschikhadźa. W rozdźelenju tworow žanym so płaciśina najlepje žana ł wótrej konkurenzu njadaje.

Łžě wo zbližowanju mjez Barlinom a Moskwu

Jako najnowischa „senzazija" we wukrajnych nowinach powěsć wo zbližowanju mjes Barlinom a Moskwu scheri. Tak na pschikład pišaju, so chce Němska „nowe Rapallske trěcźenje" sćinić.

Też tón króć běchu Parižske nowiny „Oeuvre" runje tule kaczku puschcźiłe. We tutych franzowskich nowinach so pišasche, so je so wjednik se znamjenitymi němskimi industrialnymi rosmołwjał a so so ju jemu hospodarśaj wjednizy należnje radźili, so by so se Sowjetskeje Ruskej politisy wujednał.

W tym žomym cźasu Parižske nowiny „Figaro" myslachu, so móża swojich cźitarjow ł wudawanjom sabawjeć, so je general Ludendorff wjednikej zwoju sympathiju za němsko-kowjetskorusku swjazk wuprajił. Potom so tute łže tu do druhich wukrajnych nowin sadobychu, wobźebje do jendźelskich. Londonske nowiny „Sunday Chronicle" žamo wudawachu, so su wyšnozy němscy offizierojo se žowjetskimi generalemi tajnje wo swjasku ł Moskwu jednali.

Njeje hakle trjeba, na njesmyslt tuteho wudawan'a pokasacź. Tydźenje jenoź na rěcze na pożledním stronim sjeźdźe w Nürnbergu dopominacź, w kotrymž je so pschezo sajo wuprajiło, so naš zwězty wot bolschewismus dźela. Też w swojej rěcźi w němskim žezmje 30. januara je wjednik wuraznje wuprajił, so by tóžde němske srěcźenske 'wjasanje ł bolschewiskiej Ruskej za nak zyle bjes hódnoće było.

Pschi kajkich wobsteinoscźach mózemy so praschecź, k cjemu so tajke łže rozšěrjuju. Bolschewiske hesła su w pożlednim cźasu wjele na skutkowacź mozy połbubile. Wobźebje su podawk w Schpanskej mnohim wocźi wotewrile. We Franzowskej so pschezo wjazy hłosow zběha, kiž žedi zadaju, so by so pakt mjes Parisom a Moskwu spušcźił. Też druhe staty maju dźensa mjenje hač hdy wolu, so dacź do zjezow paktow saschmjatacź.

So by žowjetska politika nowy pohon dostała, su baiku wo němsko-kowjetskoruskim zbližowanju wunamakali. Dźensa chodźa statam, kotrejž nochźeja bolschewiskim „pschecźelstwom" wokoło schije padnucź, dacź srošumicź, so swjask mjes Barlinom a Moskwu pschińdże, je-li so nochźeja sobu cźinicź.

S tutym scherjenjom chodźa pak też franzowskemu pschecźiwkowemu stacźarej rosšěrjacź, kajku hódnoćej tola „pschecźelstwo" ł Moskwu sa njeho ma. So pak su woprawdźe ludźo na žmjecźe, kiž taike baiki wěrja, tole njeje wěrje podobne.

Dla zschadźenja wjednika so sašudźi.

Samolwitemu redaktora Rozniewskeho pschi Łódźskich nowinach „Głoś Poranny", kiž běsche wjednika a němskeho kanzlera zschadźił, je sud dla zschadźenja wjednika zusebo stata, ł kotrymž ma Wólśa pschecźelske počahi, k twérmej wurazonej zatby sašudźił, tola jemu wupruhowanšći cźah pschiswolił.

Muherski wójnski minister Němsku wopyta.

Muherski wójnski minister general infanterije Wilhelm Röder na pscheproschenje generalneho połneho marschalla ł Blomberga 21. t. m. do Barlina pschiźeźe, so by tu někotre dny pschebywał. Pschi žwojim tudomnym pschebywanju general Röder pschiprawy a wojerske jednoty němskeje wojerskeje mozy wobhlada.

Z dźeławosće memelskeho sejma

Memelski krajny žejm je w žwojim pożlednim pożedźenju wobsamknył, so by wobkedźa komnizija postaji, kotraž je žydom sapóśłanjow wobsteji.

W nusnym namjeze memelskeje jenotneje liśejiny śeji, so ma so komnizija je wschelakimi hórzicenjemi literskeho gouverneura pschecźiwo wschelakim zakonjam a ł hewschimi litewskimi należnjocźemi sabrać, kotrejž so po mužli jenotneje liśejiny njemóża ł memelskim statutom zjednocźić.

K tomu so hischcze powě, so ma komnizija polnomóz ł wschitkim krocźelam, kiž ma za trěbne, so by zakonje zmóžnił, kiž žu za memelski kraj a zyły stat nusne.

Kóž zastupjeć jenotneje liśejiny sapóśłanz Monien wosjewja, je gouverneur pschecźiwo 12 mjes 41 zakonjemi, kiž je žejm w pożlednim cźasu dowuradźił, pschecźiwjenje wosjewił.

Franko je wulku nacionalnu Španisku stronu założił

Pondjelu wjecjor w 11 hodźinach po naschim czasu je so pisches wschitke radiowe sćelakt nazionalneje Schpanisfeje wosjewiło, so je general Franko pondjelu dekret podpisał, ſ kotrymž so schpanisky fundikalistojo (falangi) a requetojo (wojowarſka organisazija Karlistow) do wulkeje nazionalneje strony ſjednoczja. Tuta strona dosta mjeno „Falange Eſpanola y Tradicionalista de las Jones“. Wona budże jenicka strona Schpanisfeje.

Statny ſchef general Franko najwyſchiſche narjadnistwo ſtrony wosobinsky pſchewsmje. Jemu k boku so nazionalne rade ſtaji. Tuta so ſ wyſchſcheho offiſéra wojſka a jeneho ſcheſa milizow, falangi a requetow ſeſtawja. Obkom so wſchitke politiſke strony a organiſazije mility rozpuſchcza.

To nowete nazionalneje organiſazije mója wſchitky ſjuſchecz, koſſi do wojſenjenja dekreta jenej naſpomnjenych organiſazionow pſchiſtuſchachu. Sa nowe pſchiſtimanje je wołsbitele prózstwy trjeba. S Frankowym rozhudom pak je so ſaklad k autoritarnej Schpaniſkej pſchichodu położił.

Kontrolny plan so do mocy stajił

Kaž Reuterez telegrafowakuja ſ Gibraltara piſche, je so ſchpaniſki kontrolny plan pondjelu w połnoczy ſ 80 wobſedkowarjemi a 60 aſiſtentami w Gibraltaru do mozy ſtajił. Na kontrolle wójniſkeho łódſtwa, kiž Jendželſka, Franzowſka, Němſka a Italſka wukonja, so ſledowaze ſjendželſke łódze wobſedlešeja: W połnocnoſchpaniſkich wodach bitwiſti ſchifiak „Hood“, cżežki ſchifiak „Schropſhire“, łódi ſlottilneho wjednistwa „Faulknor“ a ſchtyri ſaniſkaki; w połodniſchoſchpaniſkich wodach cżežki ſchifiak „London“ a dźewjeć ſaniſkakow.

S wſaz kaž 50 ſchpaniſkich ſtarkow, kiž ſu so we Bourgoßu w Franzowiſkej wot nowembra wuwuczowali, je so 49 pondjelu na Port Vou do bolſchewiſkiſeje Schpaniſkeje wróciło. Pariſke nowiny „Jour“ maju ſa to, ſo ma ſich trochu pſchekwatany nawrót ſwoju pſchiczinu w kontrolli, kotruž je ſo wczera ſapoczała.

Mexikanzy ſchpaniſkim bolſchewikam pomhaju.

Kaž so ſ Genfa powź, je mexikanſke knježeſtwo pſchedwczeraſ dnja, na kotrymž mótſka a nakazna kontrolla Schpaniſkeje do mozy ſtupi, pſches ſwojeho ſaſtupjerja pola Swjatſka ludow hiſchcze tas nowinarjam wosjewiło, ſo budże Mexiko ſchpaniſku ludowu frontu teſ pſchichodnje ſ podawanjom wójniſkeje potrjeby podpjerowacz.

Praha předpoloží nátisk noweho khłostańskeho zakonja

Skoro w ſamſnym cżaſu, w kotrymž ſo naczijſt ſakonja noweho kralneho wołsbinſkeho ſakonika w parlamencze je ſtrony knježeſtwa pſchedpokłoſi, je tej juſtizne miniſterſtwo ſ pſchiſtkuſchnymi hamtami naczijſt noweho khłoſtańſkeho ſakonika ſhotowiło. Pornjo pola naſ knježazemu nahladej, ſo móże ſo kóżdy ludeſ ſchkódne ſadierzenje połkłoſtacz, je po tutych naczijſkach jenoż khłoſtajomne połnamſenja. Nowy khłoſtańſki ſakonik ſepjera ſo wo ſakonik w ſtarej Awſtriſkej placzajo. Sajimawe je, ſo je ſo zyła liczba khłoſtajomnych jednanjow ſe ſakonja na ſchkit ſtata pſchewſała, a njeſtutki, ſ tym ſwiſkowaze, ſu ſo do nowych ſakonjow ſeſtałale. Sledniczkuła w ſebi prawne nahlady nazionalſozialiſtiſkeje Němſkeje, faſchiſtiſkeje Italſkeje a teſ Sowjetſkeje Ruſkeje. Tak ſo po němſkim a italſkim pſchikładzie pſchiſtupenja pſchecziwo ſtatej, jeho organam a pſchecziwo powſchitkownemu dobru khłoſtaja. Se ſmjertnu khłoſtaia ſo njeſtutki kaž napadny na republiku, wójniſke pſcheradnitwo, ſpionaza, ſapałerſtwa, hdyž wjazy hacz 2 wołoſbe pſchi tym ſiwjenje ſhubitej. Dale ſo ſe ſmjerczu khłoſta njeſtutk wſchitko nacziniſenje ſchkody: kaž ſawinowanje elementarneje kataſtrofy, ſawinowanje ſwrócenja ſtatła, rozbuchnjenja abo wobłkadne kataſtrofy, dale ſnicżenje ſchkłataniſkich naprawow pſchecziwo ſtatniſkim nadběham abo puſchczenje jedołtych plunow na ludźi. Wſchi tutych khłoſtanjach w ſudnikowej mozy leſi, ſo ſo ſmjertne khłoſtanje napokoſi. W kóżdym naſtupanju ſo ſmjerczu ma ſo połkłoſtacz nadpad na preſidenta republiki, jeho ſaſtupjerja, knježeſtwowe ſobuſtawy a ſławne oranty. Dale ma ſo ſmjertne khłoſtanie w kóżdym naſtupaniu wupraſicz pſchi ſamordowanju ſtarſcheju abo dźeſcza abo pſchi dwójnym mordaſtwie. Wobſtelnoſkam w czeſkoſłowakſkej republiży ſu někotre nowe ſakoniſke poſtajenja pſchimérjene, kotrež ſo khłoſtaja, mjes nimi ſławne ſchczuwanje a wuſmſchowanje naroda. Schtóż ſławnje k naſylnoſczam abo niepiſchecżelnoſczam pſchecziwo jednotliwym ludowym ſkupinam ſwojeje narodnoſcze, rjecze, raſy, nabożiny, bjeſkonfeſijnoſcze abo tehdóla ſchczuwa, dokelž ſu pſchiwiſowarjo demokratiſkeho republikanſkeho prawneho porjadu, móże ſo ſ czeſkim arreſtom jeneho mjeſaza hacz ſ 1 lětu połkłoſtacz. Ssowjetſkoruſke tendenzy w nowym khłoſtaniſkim ſakoniku leża w mitiſchim połkłoſtanju mordaſtwa ſe ſobuſelnoſcze tak mjenowaneho „mordaſtwa dźeci“, wotehnacża, abo druhich ſpkażnych pſcheúdżenjow. Jednore mordaſtwo ſo ſ dożiwjenſkim khłoſtanjom połkłoſta.

Nadpad na ſudetſkonjemſkeho ſapóſłanza.

Na ſapóſłanza ſudetſkonjemſkeje ſtrony Franza Maya je ſo w nozy k wintorje blisko jeho doma w Niedergrundze pola Warnsdorfa nadpad ſ revolworom ſkucził.

Kontrolny plan so do mocy stajił

Kaž Reuterez telegrafowakuja ſ Gibraltara piſche, je so ſchpaniſki kontrolny plan pondjelu w połnoczy ſ 80 wobſedkowarjemi a 60 aſiſtentami w Gibraltaru do mozy ſtajił. Na kontrolle wójniſkeho łódſtwa, kiž Jendželſka, Franzowſka, Němſka a Italſka wukonja, so ſledowaze ſjendželſke łódze wobſedlešeja: W połnocnoſchpaniſkich wodach bitwiſti ſchifiak „Hood“, cżežki ſchifiak „Schropſhire“, łódi ſlottilneho wjednistwa „Faulknor“ a ſchtyri ſaniſkaki; w połodniſchoſchpaniſkich wodach cżežki ſchifiak „London“ a dźewjeć ſaniſkakow.

S wſaz kaž 50 ſchpaniſkich ſtarkow, kiž ſu so we Bourgoßu w Franzowiſkej wot nowembra wuwuczowali, je so 49 pondjelu na Port Vou do bolſchewiſkiſeje Schpaniſkeje wróciło. Pariſke nowiny „Jour“ maju ſa to, ſo ma ſich trochu pſchekwatany nawrót ſwoju pſchiczinu w kontrolli, kotruž je ſo wczera ſapoczała.

Mexikanzy ſchpaniſkim bolſchewikam pomhaju.

Kaž so ſ Genfa powź, je mexikanſke knježeſtwo pſchedwczeraſ dnja, na kotrymž mótſka a nakazna kontrolla Schpaniſkeje do mozy ſtupi, pſches ſwojeho ſaſtupjerja pola Swjatſka ludow hiſchcze tas nowinarjam wosjewiło, ſo budże Mexiko ſchpaniſku ludowu frontu teſ pſchichodnje ſ podawanjom wójniſkeje potrjeby podpjerowacz.

Praha předpoloží nátisk noweho khłoſtańskeho zakonja

Skoro w ſamſnym cżaſu, w kotrymž ſo naczijſt ſakonja noweho kralneho wołsbinſkeho ſakonika w parlamencze je ſtrony knježeſtwa pſchedpokłoſi, je teſ juſtizne miniſterſtwo ſ pſchiſtkuſchnymi hamtami naczijſt noweho khłoſtańſkeho ſakonika ſhotowiło. Pornjo pola naſ knježazemu nahladej, ſo móże ſo kóżdy ludeſ ſchkódne ſadierzenje połkłoſtacz, je po tutych naczijſkach jenoż khłoſtajomne połnamſenja. Nowy khłoſtańſki ſakonik ſepjera ſo wo ſakonik w ſtarej Awſtriſkej placzajo. Sajimawe je, ſo je ſo zyła liczba khłoſtajomnych jednanjow ſe ſakonja na ſchkit ſtata pſchewſała, a njeſtutki, ſ tym ſwiſkowaze, ſu ſo do nowych ſakonjow ſeſtałale. Sledniczkuła w ſebi prawne nahlady nazionalſozialiſtiſkeje Němſkeje, faſchiſtiſkeje Italſkeje a teſ Sowjetſkeje Ruſkeje. Tak ſo po němſkim a italſkim pſchikładzie pſchiſtupenja pſchecziwo ſtatej, jeho organam a pſchecziwo powſchitkownemu dobru khłoſtaja. Se ſmjertnu khłoſtaia ſo njeſtutki kaž napadny na republiku, wójniſke pſcheradnitwo, ſpionaza, ſapałerſtwa, hdyž wjazy hacz 2 wołoſbe pſchi tym ſiwjenje ſhubitej. Dale ſo ſe ſmjerczu khłoſta njeſtutk wſchitko nacziniſenje ſchkody: kaž ſawinowanje elementarneje kataſtrofy, ſawinowanje ſwrócenja ſtatła, rozbuchnjenja abo wobłkadne kataſtrofy, dale ſnicżenje ſchkłataniſkich naprawow pſchecziwo ſtatniſkim nadběham abo puſchczenje jedołtych plunow na ludźi. Wſchi tutych khłoſtanjach w ſudnikowej mozy leſi, ſo ſo ſmjertne khłoſtanje napokoſi. W kóżdym naſtupanju ſo ſmjerczu ma ſo połkłoſtacz nadpad na preſidenta republiki, jeho ſaſtupjerja, knježeſtwowe ſobuſtawy a ſławne oranty. Dale ma ſo ſmjertne khłoſtanie w kóżdym naſtupaniu wupraſicz pſchi ſamordowanju ſtarſcheju abo dźeſcza abo pſchi dwójnym mordaſtwie. Wobſtelnoſkam w czeſkoſłowakſkej republiży ſu někotre nowe ſakoniſke poſtajenja pſchimérjene, kotrež ſo khłoſtaja, mjes nimi ſławne ſchczuwanje a wuſmſchowanje naroda. Schtóż ſławnje k naſylnoſczam abo niepiſchecżelnoſczam pſchecziwo jednotliwym ludowym ſkupinam ſwojeje narodnoſcze, rjecze, raſy, nabożiny, bjeſkonfeſijnoſcze abo tehdóla ſchczuwa, dokelž ſu pſchiwiſowarjo demokratiſkeho republikanſkeho prawneho porjadu, móże ſo ſ czeſkim arreſtom jeneho mjeſaza hacz ſ 1 lětu połkłoſtacz. Ssowjetſkoruſke tendenzy w nowym khłoſtaniſkim ſakoniku leża w mitiſchim połkłoſtanju mordaſtwa ſe ſobuſelnoſcze tak mjenowaneho „mordaſtwa dźeci“, wotehnacża, abo druhich ſpkażnych pſcheúdżenjow. Jednore mordaſtwo ſo ſ dożiwjenſkim khłoſtanjom połkłoſta.

Nadpad na ſudetſkonjemſkeho ſapóſłanza.

Na ſapóſłanza ſudetſkonjemſkeje ſtrony Franza Maya je ſo w nozy k wintorje blisko jeho doma w Niedergrundze pola Warnsdorfa nadpad ſ revolworom ſkucził.

Nadpad na Stalna?

Kaž ſo ſ Moſkwy powź, ſu dotalneho direktora Maſowſkeho Muſeho dźiwadła Ljadowa, njedawno ſajeli. Jemu porokuja, kaž ſo ſamo połhamtſaju potwjerdża, ſo je ſ Trozkiſtami dźerżał. S druhich powołczjow pak ſo ſhonı, ſo mu Ljadcowowe ſajecze druhe a ſenſazijke pſchicżiny.

Pſched někotrymi dnjemi ſu mjenujtu wuhłědźili, ſo je knježeſtwowa loja w Maſkwu dźiwadło dospołnje podryła a ſo dotal njeſnaczſi ſłuczerjo pod njej dospołnu beſiu maſchinu pſchipraſichu. Tutej maſchinje móżachu kóżdy czaſ dacz rozbuchnjecz.

Małe dźiwadło ſłuſcha do Moſkowſkich dźiwadłow, kotrež ſobuſtawy ſow'etſkeho knježeſtwa, wołoſbje też Stalin, huſto wopytnja. Tehdóla njeje dwóła, ſo dyrbjeſche pſchiprawjenje helikeje maſchiny pod knježeſtwowej łoži k nadpadej na Stalina ſłużiz.

Parada woboroweje mozy pſched wjednikom.

Na lěwym wobrazu widźimy, kak 14 000 muži woboroweje mozy krocżeſche w paradnym ſtupje na Charlottenburgſkej ſchoſeji nimo wjednika, kiž napiſczeżimo techniſkej wołokej ſchuli ſe ſtatnym wójniſkim miniſtrom a wyſchſchimi roskaſowarjemi tſjoch woborowych dźełow paradu wotewja. Tu widźimy łódźne wukubłanſke wotdźelenje pſchi paradze. Na prawym wobrazu widźimy, kak panzerowane wosy nimo wjednika jedu. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Na dołhim mosće

9] (Pokračowanje.)

Woprawdźe něchtó po ſchłodže horje pſchtłodże — ſakhadźejo, ſo je ſłoh tak wuſki a cżmowy. — Jan poſłuchaſche. „To njeje żadyn Gdańczan, to je Franzowſa.“ Wón wotewri durje, ſo by kuſk ſwětła won wuſtupiecz dał a ſo by ſo wopraſchał, ſchto chże. — To bě poſoł generała Rappa. Lón bě ſłyſchał, ſo bě młody żadowny wikowar dźěcżo wunoſził pſched roſmjeczenjom ſ bombu, na dołhim moſcże roſbuchnjenej, a ſo bě pſchi tym ſwoju żnadnu nabobu pſchiſhadźił. Dokelž bě jara dobroczinny napſcheczo małym ludźom, ſchtož jemu telko luboſcze boby a ſamo jeho krutoſcz a nahrabnoſcz tak wobajomnu pola ludźi cżinjeſche, pójła ſa ſarunanje wulki korb polny najrjeńſchich plodow.

Tuto ſarunanje ſchkody njemóżeſche ani ſtara ſcżapka żona wotpokłacz. Nawopak, ſtwjeżeli ſo nad tym jara. S bobom wucżinjachu tute ſabłuka, kruſchwy, ſłowki, brózſchki a kicże ſ knježeſnwoweje ſahrody pſchi tehdomniſchej płaczilnje tajkich błědźenkow rjany pjenjeſ. „Ty dyrbiſch ſkerte lépje ſ tutymi wěcami naſche měſtno na dołhim moſcże ſaſto wobhadźicz“, wona rjekny roſbudżena. „Mjeſo ſmjeſeſch nětkole dobrych woteběrarjow, a ſa wulhotkowane pjenjeſy móżemy ſebi niż jenoż wulku nabobu ſ Dołheje ſahrody nakupicz, ale też ſebi zyrobiſny.“

3.

Knjeni Jónakowa, ſ womorny ſo ſhrabawſchi, da ſo do powołdania ſ błowcżiſku, kiž bě jej ſ nowa darjena. Pſchi tym dźěcżo telko powědaſche wo „ſadowym hólzu“ na dołhim moſcże, ſo ſebi wobſchěrnu roſprawu da dacz. Nětkole njemóżeſche Elſka ſamjelczecz, ſo bě wonuk ſtareje ſadowe e wikowarki Hanzy żiwjenje wunoził ſ tym, ſo ju pſched ſamym roſbuchnjenjom wot bombu wotſtroni. Se ſmjertnej błědoſcżu pſchikry ſo jonje wobliczo; na wſchěch ſtawach dyrkotało ſwjeſe ſo do ſtoła, kótreſche widliſchcżeſche ſłyknjenej ruzu hromadu. — Wokoło ſtejaju bojachu ſo womorow, abo ſo mohłe ju cżujny wopuſchczicz — ale ani to, ani tamne ſo njeſta. Wona ſdychowaſche jeno, na pol ſo duſcho: „Runej tón — tón!“ A łamaſche ruzy. „A na dołhim moſcże — o, o!“ Widliſchcżejcże hikaju, tola bjes ſłyſlow, ſtorje hołcżku k ſebi, wokoſcheſche ju ſ mozu, ſo bu ta wſcha ſatraſchena. Widźonnje ſłyſnje ſe ſobu ſamej pobědźiwſchi ſtany potomi roſſkiźnje, praſcheſche ſo ſa ſwojim mužom, póſła po njeho, hdyž ſłyſcheſche, ſo ſo hiſcheze ſ dołheho moſta njeje wrócził.

Wórſy wróczi ſo jeje poſoł a rjekny, ſo bě knjeſ Jónak duzy po puczu ſłyſchał, kak bě jeho dżowczicżka wumoženа była, a ſo bě ſo hnydom k młodoſtnemu wumożerjej na Rěpowu dróhu podał. Sſłužobnik cżyſcheſche njeſchto dodacz, ale wona njeběſe k temu pſchiſtołowana, na někoho abo na nječo hiſcheze poſłuchacz. Lědma, ſo ſebi chwile wſa, rubjeſchcżo na ſo cżiſnjnycz a ſebi kłobuk ſtajicz — na rukaju ſaby. — Kruczże wſa Hanku ſa ruku, kaž by ſo bojała, ju wot ſebje puſchczejeż a ju ſaſo pěſtońſi dowdrżicz. To też njeběſe dałoki pncż. Jónak bě wot pſchedwarja w ſwojich klamach na dołhim moſcże ſhonił, o ma ſo roſſudnoſci a wopromanju Jana Balcżita ſa ſdżerżenje ſwojeho dźěcża dźakowacz. Wulke ſahanbjenje pſchewſa hordeho pſchekhwyſa. Wón drje njeběſe nicżo wědźał, kak wjeſe bě hólczeżej dołiny, měnjeſche pak tola, ſo to wot njeho njeje doſtojne było, kaž bě ſo pſchedy pſchecżiwo njemu ſadżerżał. Też budźiſche ſo měſt pſchedy wjazy wo njeho ſtaracz a niż ſtarej żonje po woli byez. Njech bě też nan ſaſtajeny wot njeſbożowneho wokomika ſchtó wě ſchto ſkucził — herwat dyrbě bě naſſprawniſchi a naſſpuſchczomniſchi pomoznik, kotrehoż bě hdy měł — jeho winowatoſcz budźiſche była, ſo ſtaracz wo njewinowateho, niedoroſcżeneho ſyna, ſa jeho wukubłanje ſo poſtaracz. Nětkole dyrbjeſche pſchedo wſchěm ſa nim hladacz, wſohemu, kiž bě ranjeny a ſakrwawjeny był, wſchu możnu pomoz pſchinjeſcz.

Cżrjódła ludźi ſaraczeſche jemu pucz. Běchu něſchto, kaž prajene, pſchi wottorzowanju wobſchkodżenych hrjadow namakali. Na pſchekwapjenje pſchekupza bě to ſ jeho ſiwy bjes cżerje ſhubjena naruczniza ſ jantara. — Bjeſdźał po hładny na měſtno, na kotrymž ſtara Palczikowa żydaſche. Naſſkerje bě ju, po żynowej nahlej ſmjerczi, tu pſches ſchkłakobu puſchczeſa, ſo by ju ſkowała. Tola hiſcheze bliże, pſchi nim ſamym, bě to měſtno, hdjež budźiſche jeho jenicka dżowczicżka żiwjenje ſhubiła, njewſ-li wuuk tamneje ſtareje żony, ſyn jeho niepraweho pomoznika. Měſchczanſki heitman, kotruž dźěſacżerjow bohładowaſche, pſchepoda bohatemu pſchekupzej na jeho żadanje ſnydom namakanku. Wón bopomni ſo derje na harn, kiž bě ſ wjeſim cżaſu naſtała we ſhubjenju jantaroweje naruczniży ſ Jónakowe'e ſiwy.

Wołoſbny měſchczan poda ſo do ſhudobneho bydła na Rěpowej dróſy. Wowka a wonuk, wjeſele roſbudżenaj nad roſkaſowarjowej pólſanku, pſcheſłyſchcżeſchtaj jeho pſchiſtupjenje. Hdyž potomi durje wotewri a ſaſtupi, ſtuna ſo ſtara żona ſ hordu, ſ tajkej mozu, kaikejež pſched pół hodźinu hiſchcże měła njebudźiſche. Bě-li bohaty muż ſnadź pſchiſchoł, ſo by jimaj mýto poſkicżał, móżeſche to nětkole wotpokłacz a njetrjebaſche ſebi hólza dla porokowacz dacz. A to ſcżini wona też hnydom a wótrje, ruzej hordy pſchekupz ſ tak zuniin, hnutym błoſom rcżeſche, kaž ło teho, ſ kotrymżkuſnjacżom jeho ſwóſby, nichtó nabjecz njeſmjeſche, a też njenabżijeſche. Jan, kiž bě twjerdje njeſhramjeſche, bě na dobo wuſtrożany a ſahanbjeny.

(Pokračowanje ſeſtkuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje 21. haprleje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Budź dobrej' mysle, wäsko wužij strowje
A njehnéwaj so na hornješerbsku škliločku!
Budź spokojom, a tule zbóžnu škrlóčku
Sej haj a hrěj we wutrobinym skhowje!

J. Cišinski: Zbožo spokojnosća.

— **Wo wjedrje.** S wjeczora žo fyglna nižina f dwěmaj deschczowymaj frontomaj k nam bliži. Prěnje deschcze naš hižo dźenża pschczažnu a posdźischo sažo popschestanu. Po deschczach budże wospjet chłodnischo. Wětry žo potom sažo bóle k poldnju wobrocża. To je se šmamjenjom, so žo nowe deschczowanje bližo, fiž znadź hižo jutrje do naschich stron pschiczežnje. S měšinami žo tež njewjedra wocżakuja. — Jutrje schtwórtk žtónczko 4,52 hodź. schadża a žo 7,06 hodź. chowa. Mježaczk schadża jutrje popoldnju 4,06 hodź. a chowa žo rano 3,15 hodź.

— **Wuhladny na wjedro sa jutrischi schtwórtk: Khłódne, njewobstajne a deschczowate wjedro.**

•

Wjednikowe narodniny w Budyskej garnizonje

We wschěch němskich garnisonskich městach žo wczera k cześci wjednika a najwyschischeho rosskazowarja němskeje wojerskeje mozy wulke wojerske parady wotměchu. Tak tež w Budyschinje. Hižo wot sajneho ranja stejesche město w pysche khorhojow. Wobydlerstwo f tym swonkownje swoju czeszowonosć wjednikej wopokasuje.

Rano wojerska hudźba Budyschanow f raňschim pískanjom budźesche. S Krala Albertiskich kasarnow pschi Lubijskej dróży wuczehnjo czehnjesche do města, psches šmutkowne město a pschez raňschi dźeł sažo wróczo do kasarnow. Kaž pschezo, tak tež tuta raňscha hudźba wobydlerstwo šrudźi a zbudźtorze.

Po raňschim budżen'u žo we wschěch kasarnach zwjazowzne khorhojowe parady wotmědchu. Wyschina dnja pak běsche wulka parada. Tuta je žo létża prěni króć f nowej khorhoju II./pěschego polka 52 a f nowej standartu II./artillerijskeho polka 4 wotměła. Póndźelu wjeczor je kommandowaju general IV. wójskowego korpsa khorhoj kommanděrowaj zwjatożnje pschepodał.

Parada sapocża žo f paradnym sestupanjom wschěch wojerskich dźělow naschoje garnisony f konjemi, wosydami a ramiofeldźadłami na dworje Krala Albertiskich kasarnow. Krótko do 11 hodźin khorhojna kompanija pschicżeje. Na to garnisonski starschi, kommanděr pěschego polka 52, wyschi Foltmann nimo frontow jěchasche a potom f narěczu na wjednika spominasche.

Tutemu paradnemu sestupanju žo wulka parada na Žitnych wikach pschisamknu. Po Lubijskej dróży a Kamjenjez hóży wojazy do šmutkowneho města pschiczehnichu a žo po Bohatej haży a Šmutkownej Lawskej haży a Lawskich hriebach na Žitne wiki podachu. Na połnóznym dźelu Žitnych wikow psched měschczańskim twarskim hamtom garnisonski starschi a kommanděr pěschego polka 52, wyschi Foltmann, paradu wotewsa.

Tutón niewschědny a wulkotny wojerski podawk běsche wulke žuły wobydlerstwa na nóži stajił. Na Žitnych wikach běchu žo tež wotrjady strony a formazije sestupake. Wobydlerstwo sa wulku paradu najwjetschi sajim pokasa. Spóznajemy, so mamy w naschim wójsku sažo wěsty schkit sa nasche mérne a natwarjaze dźeło.

•

— **Pschesče njewuklédżeny padnch!** Montkrám sa tejersku pschiprawu je žo f jich dźełowneho městna w Ortenburgskim hrodźe deleka žedetu 13. měrza 1937 dopoldnja w czażu wot 9 do ½10 hodźin jenorucżny rěsak sa schrubowanja pluwowych rolow fabrikérje šmatki Bernhardt cżisto 26 150 se žadźnu rěsadłami, ½ hacż ¾zolowkimi, kradnyl. Schkodowana firma je sa wrócżenje rěsaka wjetiche mjto wusta.ka. Wo wězowne zdźelenja, fiž žo po pschecżu tako dowérliwe wobkładuja, prošu kriminalna lwankowna městnosć w Budyschinje na Ortenburgskim hrodźe, telefon 2802.

— **Kantor na wotpocżinku Jan Ssuschka wumrě.** Nastarschi žerbski wucżer, šmatu pcżołar, dotholetny kantor w Budyschinku Jan Ssuschka je w žohnowanej starobje 88 lět wumrěł. Swój žiwjenski wucżor wuživaschе tu w Budyschinje.

— **Na polizajskeho kommižara powyschił** je žo na wjednikowym narodninym dniu policajski hłowny strażmischtr a kommižařski cżakanz Pawol Aehnelt pola měschczanskeje policije. Wyschischi měschczanosta jemu a nětkomu tehorunja powyschenym zarjadnischtwowym sastojnikam dźeło pschejesche a wotewsa jim žlub nowoho žiwdomitelo wulonjenja sastojnistwa. Jeho powolanišcy towarischojo wulonjenja sastojnistwa. Jeho powolanišcy towarischojo jeho f krasnym kwětkowym darom poczeszischu. Policajski kommižar Aehnelt, fiž je f tutym powyschenjom do rjada policajskich offizěrow sastupił a je nětko naměstnik policajskeho narjadnika, stejí w 34. lěcże žiwjenja, je wojenjeny a nan dweju dźesći. Hdyž běsche priedarschku policajsku schulu w Mischnje wospytał, bě posdźischo w jenotliwej službje w pschihotowanišcej službje, posdźischo w jenotliwej službje w pschihotowanišcej službje, posdźischo w jenotliwej službje a na wschelakich kommandowych městnach. W lěcże 1929 wón f Mischnjanskej gmejnskej policajt pschestupi a žo w lěcże 1936 f wupjechom na ichtyrimjeczinym kursu za kommižarskich cżakanzow w schuli sa policajskich offizěrow w Barlinje wobdźěli. 1. januara 1937 je žo do Budyschina pschebadźił, so by nětko po žwojim powyschenju wosebje zyłej policajskej wonkownej službje pschedsteiał.

— **Pschipołdniski konzert pola Aug. Nowaka, akzijoweho towarstwa.** Hižo husto je kapała Nowakez dźěkarnje rosumika, dźěłacżerskich bratrow a sotry je žiwotinki poskicżenjemi smježeliła, a pschezo jej dźakna shromadnosć khłostnych rad pschihotowałasche. Tak běsche tež sažo wczerawschu wutoru. Synki pschespola kedźbnosć dźěłacych sbudźichu. Tute synki běchu sawoh f pschipołdniskemu konzertej, fiž žo k cześci naschego wjednika a ludowego kanzlera Adolfa Hitlera poskiči. Nad dworom dźěłarnje žo módre njebjo šměwasche. Ssobustawy kapały běchu žo na dwór sestupake a tam pod Frankowym šmatym wutrobnym nawjedowanjom krasne melodije hudźachu. Rajne pohłody, synki walczikow a charakterny kruch hudźbny programm wobžahowachu.

S **Jenkez.** Do tudomneje Hambschoweje sajeźdże we wjeczornych hodźinach koleżarka a ju potorhny. Hambschowa zkorži na bolosce w khribiecze. Koleżarka je f tym wurěczi, so bě ju napschecżiwo pschikhadżazy wobowy wós zlepił.

S **Jenkez.** Na Budyško-Lubijskej šatnej dróży žo sobotu wokoło 3 hodźin popoldnju njeboże sta. Motorski koleżaŕ f Lubija jědżo, jako nimo burskeho dworja jedżesche, skoro do konja trafe, kotryż f dwora wuběža. So by do njeho njesawadźił, f mozu sasyna a pschi tym žo pschewali. Na dobre šboże pak sranjenja njeišu cżežke.

S **Barta.** Pschemenlenja w ludowej schuli. Mjes tym, so je žo skoro we wschěch schulach liczba schuleri powiększicha, móże žo wo naschej schuli riez, so je liczba schuleri we nětchto mało stupka. Se schule puschczi žo 13 holzow a 7 hólzow. Do prěnjeho šetnika 14 hólzow a 8 holzow sastupi. Kaž w sachórm lěcże, mamy tež lětża sažo 6 rjadownjow. Wrěni a druhi schulski šetnik stej hromadźepokojenaj, sa to pak 5. a 6. schulske lěto žo dźělitej. Wucżeŕ Panach wot 13. haprleje město wótchadżeneho schulskeho wjednika Pawoła Ne'da schulsku wuczbu w Rakoidach wudźěla. W Barcze Panacha pomozny wucżeŕ Kaden sastupuje.

S **Maleho Wjelkowa.** Malowjelkowska městna skupina NSzójnstwa běsche na wabjenski wjeczor skutka němskich zonow pschepročyła. Wjele wopytarjow běsche žo sešcho. Sala hoscżenza bratrowsteje wožady běsche f chorhojemi, kwětkami a selenym zwjedżenjsu wupyschena. Wokrjesna nawjedniza zónstwa f tronjanka Preußowa pschednoschowasche f wutrobnymi žlowami sa skutk němskich zonow wabjesche a wschě zony a holzy namotwjesche, so njebychu f boka stejale, ale so bychu do tutoho wulkeho skutka sastupile. Pschednoschetka tež wschelake nadawki skutka němskich zonow rosłożesche. Potom žo pěseń pschednješe, fiž žo sa wjeczor derje hodźesche a jimajo skutkowasche. Ma'a wusto'enża „Se stareho budże nowe" běsche wulzy sa'imawa. Skupina „domjace hospodarstwo — ludowe hospodarstwo" wabjesche f pschednoschkom wožeble sa wichetrjebanje běłeho laku. Na kónzu nawjednik městneje skupiny krótke wabjaze žlowa porócża a žo wschitkim sobustawkam zónstwa sa dźelo sa skutk symskeje pomozy a NSludowe spomożerstwo dźakowasche.

S **Maleho Wjelkowa.** Dźenża žwjecżi cżita a strowa žwud. Hermowa jako najstarscha wohydlerka naschoje wožy žwoje 90. narodniny. Swoječno mandźelskeho hižo pschez 37 létami žiwdi. Tutón běsche f listmoscherjom w Małym Wjelkowje. Nětko je Hermez mać pola žwojeho žyna žiwa.

Hospodarski rozhlad

Ssrjedu, 21. haprleje 1937.

Wóčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,245	100 čěskosł. krónow	8,646
100 šwajc. frankow	56,80	100 franc. frankow	11,13

Na Barlinskej bursy běsche wczera daloko mjenje wopytowari hacż hewak, tak so wobroty njedozpěchu rosměrny pschedchadnych dnjow. Po swješczenju prěnich kursow žo napraschowanje dale sešyli, tak so žo dźěl wotdrjebjenjow sažo wuruna. Wožebity sajim běsche sažo sa montanowe hódnoty, kotrejž swjetscha postupachu. Na rentowych wikach stare wójnjsta poježcżonka wo 0,25 proz na 124,5 proz. postupi.

Barlinske žitne wukhowiši. Na žitnych wulkowikach běchu wobroty jara słabe. Dźiwaju na nakupowanje możnosće je dowos wumiekwańskich žitow dale biesswušnamny. W samenjenskej a'ajii rożit je pizowadża žu polkicżenja w propinay wschelakore. Sastaranske położenje mlynow njeje jednotne. W Barlinie šamym je wosebita potrjeba sa pschenżu, też w druhich krajinach žu mlyny f wulkeho dźěla na pschidźěłowanja pokasane. Rożka je tu a tam hišcże na składze. Na mukowych wikach bě šmuczeny wobras, pytane žu wosebje pschenżne muki. S pizowadźami so w Barlinie šedy wikuje. Też za industrialne ieżmjenje je napraschowanje, tola nieje žanych polticżenjow. Esymjeńtne žita žo w mjenšich dźělbach polticżeja.

Sakska ratarska hospodarska banka akz. tow. w Drježdźanach.

Po hłownej shromadźišnje ma ko sažo, kaž w pożlednich létach 4 proz. diwidendu na sakładne akzije a 5 proz. na prijoritne akzije namjetowacż.

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

20. haprleje 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 81

Połnomjasne, wukormjene, najł. rěznje hódnosće, młode	43	
Starše	39	
Hewak połnomjasne, młode	—	
Starše	—	
Mjasne	—	

Byki: 149

Młódše mjasne, najwjetšeje rěznje hódnosće	41	
Hewak połnomjasne abo wukormjene	37	
Mjasne	—	
Snadnje wuwite	—	

Jałojcy a kruwy: 358

Młódše połnomjasne kruwy najwietšeje rěznje hódnosće	41	
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	37	
Mjasne kruwy	31	
Snadnje wuwite kruwy	23	
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	42	
Hewak mjasne jałojcy	—	

Wowcy: 845

Najlepše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	48–55	
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	50	
Mjasne wowcy	45–47	
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	—	

Celata: 1104

Najlepše kormjene celata wot cyca	58–63	
Srěnje kormjene celata wot cyca	51–57	
Snadnje wuwite	39–48	
Najšpatniše	33–38	

Swinje: 2122

Tučne swinje, přez 150 kg. cežke	51,50	
Połnomjasne swinje wot 120 hacż 150 kg. cežke	51,5	
Połnomjasne swinje wot 100 hacż 120 kg. cežke	50,50	
Połnomjasne swinje wot 80 hacż 100 kg. cežke	47,50	
Mjasne swinje wot 60 hacż 80 kg. cežke	—	
Pancy	51,50	

Dźeżdżanske skótne wiki.

Pschihnacże howjasełoho skotu bě normalne, kajkoscż bě krjenja. Wobkhody žo sa krute płaczišny pschewjedżechu. Pschihnacże žwini wotpowědasche kontingentiscż mnohoscżi. Wobkhod f cżelatami bě po krutych płaczišnach krěni, na kónzu pomały. Też tu žo w mjesach krutych płaczišnow wikowasche. Wobkhod se skopami bě krěni.

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

26. haprleje 1937 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 229.

Połnomjasne, wukormjene, najwietšeje rěznje hódnosće hač do 6 lět	43	
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	39	
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	34	
Mjenje picowane wšěch starobow	—	

Byki: 414.

Połnomjasne, wukormjene, najwietšeje rěznje hódnosće	41	
Połnomjasne, młódše	37	
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	32	
Špatne	—	

Jałojcy a kruwy: 1376

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwietšeje rěznje hódnosće	41	
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwietšeje rěznje hódnosće hač do 7 lět	37	
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	34	
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20–23	
Mjenje a špatnje picowane	—	

Celata: 3991

Najlepše wukormjene (1. družiny)	63	
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	55–57	
Špatne (3.)	42–48	

Wowcy: 2702

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	38–40	
Starše wukormjene (6.)	33–37	
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	20–32	

Swinje: 20801

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiżenj., hač do 1¼ lět stare	50	
Wukormjene	49	
Mjasne	46	
Špatne	—	
Rancy a kundrosy	50	

Płaćizny na Barlinskich prodnktowych wikach.

Žito a wolijowe symno po tunj abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	20. 4.	19. 4.		20. 4.	19. 4.
Pšeńca	212,0	212,0	rany	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	wotka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmień nowy	—	—	młóčer lunjny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmień, nat.	—	—	lotke lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	rans. wosuški	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosuški	16,38	16,38
rżana muka	22,25	22,25	snch. truhanč.	9,17	9,17
oš. wotruby	11,50	11,50	běrnš. kruški	—	—
rżane „	10,10	10,10	symo, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana stoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
njeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	rjepna „		

Płaćizna za pšenicu za wuplodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wuplodźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płaćizna za wows za wuplodźerja 10: 157.0 13: 170.0

Hłowny redaktor Marko Smolerj. Zamolwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerj; za nawěstki Pawol Krjeńmar, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolerj. Cišćer J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.

D. A. III. 1937. 1812. — Tu khwilu tarifna lisina šo. 6 płaći.

S **Budyšez.** Pšchi Raschowskim žnidlischczu pšchi kromje noweje dróhi, žu žo maruschnje (Maulbeersträucher) wohadjate. Skupina dźěłoweje słužby se Schérachowa, kotraž je nadrósne dźěła pschewjedła, nětko tute kerczi žadła.

S **Wjelečzina.** Dźěczo pod awtom. Na dróšy we Delnjej Wjży žo 5lětne dźěczo ſ womajnneje ruki wutorže a bźesche pšches dróhu. W žamžnym wokomiku pschijedże awto, kotreż dźěczo pewaši, tuto pak padnyš runje šriedź koleżow, tak žo nimo wobodrjeżow wjetšcheje schody niepoczerpi.

Se **Strože** pola Wulkich Sdiarcow. Ratař G., kotryž chžnšche je žwojim jěsdnym kokom statnu dróhu pschejěcź, w tutym wokomiku njedźelu do motoriskeho koležarja strase. Wobaj pschi tym padnyschtaj. Ratař G. žebi hnetro ktowu rosbi, tak žo dyrbjeschе lekařsku pomoz pytacź.

S **L'pin.** 25 lět dołho naschu gmejnu nawjedował. Tudrschi wieknianoſa Sahrodnik 15. hanrieie žwój 25-létny šastojnšt jubilej wošwjećił. Swědomicze a spranwje je nałeżnoſcze gmejnu rjadował a žebi tak pschichtinoſcź wieśmjanow a też žwojich pschedstajenych dobył. S žylej žwojej wošobu šaštaji žo wošebje tehdn jako naschu wješ takotna wohnjowa katastroſa potrjechi. pschi kotrejž wulki dźěł naschich wobydleri štchu nad hłowu schubi. Pschi skladnoſczi jeho jubileja žo jemu se wschich stron žbožopschecza wuprajichu.

S **Wošerej.** Na pondźelnilche žwiniaze wiki bě žo 411 prošatow pschihnało. Sa 4- hacź 5niedźelšte prošata płaczeschе žo 10 hacź 15 hr., ža 5- hacź 6niedźelšte 15 hacź 19 hr. ža schtuku. Mały pschedmyt wosta.

S **Klětneho.** Klětnianska nalutowarnja a wupožčerńja je žebi nowonožadanu parjak kupiła, kotraž mózaratarjo ſ zyłeje wokolinY wužiwaci. Na kuble w Koschli je žo prěni posrut ſ parjenjom běrnow ſ wuspěchom stał.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Fischbacha** pola Radeberga. Snate tschilowanischo Driedźianško-Chorjelšcheje a Radebergsko-Stolpnianšteje dróhi, hdyž je žo hižo jara wjele njezbožow stało, je žo w poslednim czašu tak pschemeniło, so žu wobkhadne powěrn bo dałeko pschekhladniše. Wošebje je žo stara alzisa potorhała, kotraž wschón pschehlad žnjemózni. W tutych dźěłach žo hischcze pokrazuje, wošebje maja žo do wschich 4 bokow wošebite žwjasowaze dróhi w schérokoſczi pok pucza sarjadowacź.

Se **Schandawšteich kupjelow.** 19lětny Herbert Nierzutz bě ſ Barlina czeknył. dokelż mjesełche žo wjazarstwočzneho paduschtwa a pschekschkiwjenja dla sajecź. Tu wustupowa'che Nierzutz we wojerſkej uniformje a wudawaſche žo jako wyschkši khorhojnik. Nětko je žebi je satžělenjom žiwjenje wzał.

Dwórny rada prof. dr. Seyffert Goethowu medalju dostał

Wjednik a statny kanzler je dwórnemu radże prof. dr. Seriffertej pschi pschilelnoſci jeho narodninow jako sašłužbnemu wojowarjej ſa domišnu a ludowe wumělstwo Goethowu medalju ſa wumělstwo a wědomoſcze spožčił. Statny bohot a župny wjednik Mutschmann pschepoda wczera w twarjenju statneho bohotstwa salonerjej krajneho muſeja ſa šakke ludowe wumělstwowe sašłužbne wuſnamjenjenje.

Budyske stawniske powěšće

Wutoru 20. haprieje 1937.

Wumrěli su: 19. 4. Erna Johanna ſwud. Wuschikowa rodź. Lehmannej, bjes powołanja, 31 lět. — Hana Augusta ſwud. Strietzelowa rodź. Rohlederez, wotdlerka šaſtarařnje, 64 lět. — Jan Sšuchta, kantor na wotp., 88 lět.

Zesyinjene wojowanje přećiwo běrnjacemu brukej

Dwaj ważnaj nowaj wukasaj statneho ſeźiwjerſkeho ministra. Na šakładze njedawno wudateho šakonja na schtit ratařſkich kulturnych rostlinow je nětko statny minister ſa ſeźiwjenje a ratařſtwo dwaj ważnaj wukasaj wudał. Dokelż běrnjazy bruk němſkim wjeczornym mjesam žo pschezo bóle bliži a w loniſchim lěcze žo hižo we nětkotrych gmejnach Posarſkeje a Trierſkeho knježerſtwowho wobwoda jewjeſche, dyrbja žo w šajimje ſwěſczenja ſeźiwjenja němſkeho ludu dałekožahaze naprawy na wotwobroczenje tuteho schkódnika sawjeſcź.

Na šakładze tuteho wukasa žo pschikasa, so w tak mjenowanym wohroženym traju, kotryž w schérokoſczi 100 kilometrow na němſkich wjeczornych mjesach žo rospschesczera, maja wschě ratařšzy a šahrodnišzy wužite leżownoſcze wošebitu šchkitarſku słužbu pschećziwo běrnjazemu brukej sawjeſcź, kotreż statny ſeźiwjerſki staw poruczi. Wobydleršwo je winowate, hnydom mězino, hdyž žo bruk pokaże, pschiſtłuschnym policajſtim hamtam wojſewicź. Druhi wukas nałupa naprawy, kotreż maja pschijtupej tuteho schkódnika šadżewacź. Potrjechenu traj w lěcze 1936, kotryž žo na 10 kilometrow rosschěri, ma wschě běrnjaze pola ſ wupruhowanym žrědkom (šalkowym arsenatom) wobdźěłacź a ſ tym bruki pohłuschicź. Kóždy ratař a šahrodnik je winowaty, tute pschedpisane naprawy pschewjeſcź. Wošebita słužba, kotruž statny ſeźiwjerſki staw šarjaduje, budźe wschě tute naprawy kontrollowacź.

Hudźba – wumělstwo – dźiwadło

Měschczańske dźiwadło.

W měschczańskim dźiwadle pschedstajeſche žo wczera na dnju narodninow wjednika hra wot Otty Erlera „Hołcź Thora". Narěſnje žo tu maczišna wo němſkim wěrnywulnaczu, naczišnu žo tu rosrišaze praschenja, na kotreż drje ſynk duſche wěriweho człowjeka naſlépje ſam wotmołwi. Intendant Kämpff je hru wubjerne do ſzeny ſtajił a Waltar Ulbrich tworieſche dobre a dokładne jewiſchczowe wobrazy. Wobšadźenje hłownych rólow pšches Kurja Steinmetza jako Thorolfa, naſtarſcheho němſkeje ſwójby, Tilli Breidenbachez jako jeho dźowći Thurid, Alfonſa Edwerta jako Thyſtera a Jana Curtha jako biſkopa Ulfiſtrena bě wubjerne a pokaſa dospołne ſaſtiwjenje do nimoměrny mnſłow bohateje, rosrišazele a ſakładneje maczišny. To běchu postawy mózneje wurałnoſcze a wojowarſkeje rosſudnoſcze. Runje tak podachu też Mano Holtei jako Kodran ſaſchenho dwora, Ernſt Raſch jako Wermund. Hans Ludwig Volk jako romiſki heitman Waratto a druſn. Wubjerne pschedſtajenje wopytowaſtwo ſ dźakom pschijſa.

Pawoł Krjeczmak.

Radio

Schtwórtk, 22. haprieje žo žiłschi:

Königswusterhausen: 6 ſwony, taczele. 6,30 ranſchi konzert (ſ Lipſka), mjes nim 7 powěſcze. 10 ſa ſchule. 11,30 ſa bura. 12 pschipołdnischi konzert (ſ Wróžlawja), w pschestawzy 12.55 czaſowe ſnamjo a 13 žbožopschecza. 13,45 powěſcze. 14 wschelaka hudźba. 15,15 ſa Jonu. 16 popołdnischi konzert. 18,45 wo ſporcze. 19 ſ ſwjatokej. 19,30 wo wojerſtwje. 20 powěſcze. 20,10 Richarda Straußowy konzert. 22 powěſcze, ſport, wothłoš ſ Němſkeje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipſk: 5,50 ſa bura. 6,30 ranſchi konzert, mjes nim 7 powěſcze. 10 ſa ſchule. 10,30 a 11,30 wo wjedrje. 11,45 ſa bura. 12 pschipołdnischi konzert (ſ Frankfurta), we pschełtawzy 13 a 14 powěſcze. 14,15 taczele. 15 ſa Jonu. 15,10 taczele. 15,50 ſ Brašiliſkeje. 16,15 ſpěwy. 18 duejſki konzert (ſ Kölna). 20 powěſcze. 20,10 hudźba ſe wiſcheho ſwěta. 22 powěſcze, ſport. 22,35 jendźelſke, ſchotſke a irške ludowe ſpěwy.

Königsberg: 20,10 konzert. — **Wróžlaw:** 20,10 ſ namjeſneho kraja. — **Köln:** 20,10 wječzory wječzor. — **Stuttgart:** 20.10 ſ wojerſkeho žiwjenja. — **Warſchawa:** 19,40 wojerſki konzert.

Powěšće z cyłeho ſwěta

1200 ſmjertnych woporow šćmjatcho móra.

W prowinzy Kuklen w Khinje je šćmjazy mór, kotryž tam hižo dłeſchi czaš žnchnuje, tajke rosměry nabył, ſo je liczba ſmjertnych woporow hižo na 1200 ſrotka. Wulki dźěł wobydleſtwa je ſ mórom potrjechenu kraj ciekało wopuſchcził, ſ czimž pak žo rosnjeſeniu khorosče hiſchcze polękuje. Se ſuſodnych provinzow žu žo nětko wojazy wupoſłałe, ſo bychu kraj, ſ mrětwju potrjechenu, ſawjeſeli, ſo njeby žo mór dale rosſchěrił.

Wobkhadne njeſboże w Kölnje. — Dwaj nadrósnaj człowjaj bo žo ſrańkoj. — 21 ſranjenych.

Na rózku Aachenſkeje a Moltkoweje dróhi w Kölnje ſta žo njedźelu popołdniu czeſze ſranjenje dweju nadrósneju człowjom. 21 wošobow bo pschi tym ſrani. Stranjenja bohudžak njeſu ſtraſchne.

Dźětne dźěcźo woheń w Kreuzeber ſawinowało.

Žałoſtna wohnjowa kataſtroſa we wžy Kreuzberg pola Nordhauſena, pschi kotrymž žo wjazy hacź 30 twarjenj ſpali, mjes nimi 3 domſke, je žo nětko wuſaſnika. Kaž wyſchſchi ſtatny rěčnik woſjewja, ſu kriminalni ſaſtojniſzy krajneje kriminalneje policajſkeje wyſchnoſcze w Erfurcze ſwěſczili, ſo je wulki woheń 5lětny hólczej ſawinował. Pschepytowanje hiſchcze dale traje.

Šmjertna jězba dweju motoriſtow koležarjow.

Póndźelu wokoło połnoza dwě wošobje ſ motorſkim kołom ſ Merſeburga jědźaze, ſmjertnje ſnjeſdožiſchtej. Na Halleſkej dróſy w Merſeburgu do porjadnje wobſwětleneho cźeźiteho woſa wot ſady ſawadźiſchtej. Sranjenje bě tak mózne, ſo bě wjednik motorſkeho kola hnydom morwy. Ssobupucźoważy žo pschi tym tak cźežzy ſranj, ſo bórſy po dodaczu do khorownje tehorunja wumrě.

Rubježni hcźtwjerjo dweju hólnikow ſaſlěkli.

Póndźelu pschipołdnju na Laeſeſkich honach pschi rěcy Weſerſe dweju hólnikow ſaſlěleneju namakachu. Bězchtaj njedźelu rano wokoło 4 hodźin wuchłoj, ſo bychtaj ſa rubježnymi hońtwarjemi ſlědźiłoj. Jako žo do wjeczora njewróćiſchtaj, wopoſłachu ſa nimaj dźěłowu słužbu, ſtražnikow a wohnjowu woboru, kotříž mějachu ſa ſhubjenymaj ſlědźicź. Hacź do njedźele wjeczora bě pytanje podarmo. Hakle póndźelu pschipołdnju ſamorodowaneju na pólnym puczu pschi dróſy pola Laeſena namakachu.

Samomordarſtwo ſe 40 kilogr. dynamita.

Tšeleſki miſchtr twarſkeje ſtupiny, kotraž ma regulaczju rěki Gail w Korutanſkej pschewjeſcź, je na žurowe waſchnje ſamomordarſtwo ſkucził. Se 40 kilogr. dynamita žo ſam do powětra buchny. Skutkowanje rosbuchnjenja bě wurjadnje mózne. We wobkluku 6 kilometrow wſchě woknowe ſchkleńzy roſleczachu. Możebje cźežko je ſarſka zyrkej w Mitſchigu ſchkodowała. S cźežka ſamomordarja njeje žo ani włoſti namakało. Tam, hdyž žo rosbuchnjenje ſta, je žo wulka dźěra do ſemje wurała.

Dyrbiſch žebi pomhacź wědzecź.

Iriſki wojak, kiž w Franzowſkej w ſwětowej wójnje na fronce pschebywaſche, liſt wot ſwojeje žony doſta, w kotrymž jemu tuta ſdźěli, ſo ani jenicźkeho k dźěłu tkmaneho muža we wžy wjazy njeje, a ſo nichtó jej nochze pomhacź, jeje ſahrodu pschercź. Wojak jej hnydom na to wotmołwi a jeho liſt ſapocza žo ſe ſłowami: „Luba ſonka, njerjy Boże dla w ſahrodźe, pschetož tam žu tſtłby ſahrzebane."

Liſt pschenđże wěſo zensuru a hižo nětkotre dny poldźicho ſaſta transportowy wós ſ wojakami psched domom, kotříž ſahrodu do'poknie pſcherchu, tak derje, kaž žo hiſchcze jene njebě ſdźěłała. Namakało njeje žo wěſo niczo. Żona napiſa ſ luteho ſadwělowanja ſnowa ſwójemu mužej, ſchto ma nětko ſapocźecź, pschetož w ſahrodźe njebě žo ani hruſt pschi bruhim wostałk.

Wojak jej ſ krótka wotmołwi „Ssadźej běrny".

*

„Tu... wobhładajcże ſej ras moje mukle na ruzy...! S tumi mózu jěsdźaz cźaſ ſaſtaſicź!" — „A ja Wam runje do wocźow praju: Wy ſcże ſelhańk!" — „To niž... ale lokomotivnik!"

Barby
Laki
Pinsle
Nablony
jenož wot firmy
Erich Winter
w Budyšinje, Kamjentna hasa 14

Gardiny kupujeće płeco prawje we wulk. wubjerku, tara płaczimy hódno pola
Kurt Erler, Žitne wikl 28

Jězdne kola po wšech płaczimach a za hódźu mólniu pola **Kolowého Warnecke** w Budyšinje, Nowosalska dr. 84

Bildka za kurjerjow Lampy za čitanje
Walter Despang na Moltk. dr. 17

Twój dźenik — Serbske Nowiny

Kodźbu! Porjadka składnosć! Jenož někotre dny! Žadyn zastup! Wšědnje wot 9 hač 19 hodź. wotewrjene! Prošu wopytajće w žurli

Pančanskeho hosćenca krasnu přehladku Rudnohórskich drjewjanych wudźěłkow a hrajkow

Tam nadeńdźeće woprawdźe wuzmanne rudnohórske wurěžanke dźěła, kaž Bože narody, pyramidy, adventske swěčniki, hórnikow a jandźelow. Też darjenſki wšěch druzin za młodych a starych, kaž hrajki za dźěći kóždeje staroby tam widźiće. — Njetrjebaće pjenjezy sobupřinjeść, dokelž jenož skazanki přijimamy, čas podaća pak sami postajiće.

Seiffenaka rozesłańa drjewjanych tworow a hrajkow
Seiffener Holz- u. Spielwarenvertr., Versandhaus Böhme & Heinrich

Z nałětnymi dźěłami je so započało

Serbske Nowiny

Naši ratarjo zmeja z wotucacej přirodu zasy połnej rucy dźěła. Wot zaheho ranja hač do późneho wječora dyrbja twjerde, cežke dźěło wukonjeć, zo bychu wše winowatosće, kotrež sebi naš čas wot nich žada, spjelnili. Na wotkońčnik a na duchowne wokrjewjenje lohdy čas zbywa. A tola naš čas z kóždym dnjom **telko nowoscow, wukazow, předpisow přinjese,** zo njesmě sebi někotre **nichtó** wotkazać. Zawěsće zbywa ći telko časa, zo móžeš do nich z najmjeńša spěšnje pohladnyć, a štož je zajimawe a wažne, sebi namórnyć a potom schować na njedźelu popołdnju, zo by sebi mohł mjerje přečitać. Tak sy stajnje wo wšěm rozwučeny a minješ so wulkich njeluboznoscow, kotrež móže ći z nječitanja nainowišich wukazow nastać. Tohodla sebi pola našeho roznošowarja też w lěčnych **měsacach Serbske Nowiny skazaj!**

Přiłoha k čisłu 92

SERBSKE NOWINY

Srjedu 21. haprle'e 1937

Rozumne ześiwjenje a jeho wliw na dźěławu móc a ziwjensku radosć

Sežiwjenje je sa człowjeka ſ najważnischich praschenjow, dokelž pschima do wschich polow człowjeskeho žiwjenja. Najwjeschi dźěł ludźi je dźenſa hischcze w nahladach žiwy: „Schtož mi ſkodźi, mi też tyje.“ Tón njeſkodźbuje, ſo je jeho ſkóſ ſ pschiwuczenymi ześiwjenſkimi ſmylkami a hubjenymi jědźnymi pschiwuczenjemi ſ prawych kolijow wujeł, je ptaſkim ſkepſany a ſa njeho tohodla ſ prawidłom tyčź njemóže.

„Jene njehodźi ſo ſa kóždeho.“ Tuto ſtare prajidmo płaći wožebje ſa ześiwjenje, dokelž kóžde człeko je hinak radźene. Sa ſtrowych ludźi dyrbja ſo powſchitkowne ześiwjenſke prawidła ſeſtajeć, ſa khorych ſaſo wožebite.

Hłowny rozdźěl mjes ſtarej a nowej wuczbu wo ześiwjenju wobſteji we wobmjeſowanju bělka (mjaſo, ryba, jejo), dale ſo ſo bóle wotwobročamy wot běłeho chlěba a druhich pječzowom zokora, ſuſchenych kuſchćinow (Hülſenfrüchte) atd. k lěpſchemu druhich ześiwjenſkich ſrědkow, kotreż ſu bohate na vitaminach a mineralach. Do tych ſłuſcheja w prěnim rjedźe ſelenina, wožebje jědźna koboda, dale běrny, morchej, kólrabi, rěpa, wſchě druźiny kaka, zybła, ſad atd. Słowna ſaſzada pſchi tym je, ſo dyrbi ſo zyroba pohódnoćeć, t. r. k jědźi ſ jenoſtronſkim bělkom dyrbja ſo ześiwjenſke ſrědki bohate na vitaminach a basach pichidać.

Poźiwadła maja ſo jenož tak dołho waricź, kaž běj pſchezyrowanje ſada. Dyrbimy ſo też namuczić, dźěł poźiwadłow ſyrny jěſć. Pſchewjele ſele wabi jěrchenje a ſawinuje khoroſče maſotneho ſamenjenja (Stoffwechſelkrankheiten). Wužiwanje alkohola, ſyrjeho bunjazeho kofeja a tobaka dyrbi ſo wobmjeſować. Schtož bjes nich wutraje, je to ſa człeko a ſtrowotu lěpje. Młodoſtnym njeſmě ſo ſaſzadnje žaneho alkohola a tobaka podawać.

Porjadnje dyrbimy ſo wo dobre pſchezyrowanje a wuprózſnjenje cźrjewow ſtaracź. To ſo dozpěje, hdyž rano nacź wutroby ſchkleńzu wody, ſad abo kſkake mloko k ſebi bjerjemy. Trajnemu ſatykanju ſadźěwamy ſ tym, ſo prawje wjele ſadu wužiwamy. K tomu ſo derje hodźi cźerſtwy ſad, ſadowa brěčka, płody, wſchitke druźiny jahodow, też ſuſcheńki a wſchelake ſeleniny, wožebje kiły kał. Prěnje wumělenjenje ſa dobre pſchezyrowanje je, ſo ſu ſuby w porjadku. Potom, ſo je žołdk ſtrowy, dokelž hubjeny žołdk je ſapoczatk wjcheho ſleho. Sdźerźimy jón ſtrowy, hdyž ſmy ſrjadni w jědźi a picźu.

Człowjek njeſmě pſchewjele a niz pſchehuſto jěſć. Cźełu njeſmě ſo wjazy poźiwadła pſchinoſeć, hacź je k jeho ſdźerźenju a k dźěłu trěbne. Tři króć wob dźeń ſo najeſć, dołaha ſa ſtromeho a normalneho człowjeka. Wjeſele dyrbi ſo jěſć, dokelž pola człowjekow, kotříž we wjeſelej myſli, ſe chazcźiwoſcźu a ſ powólnoſcźu jědźa, tym też tyje. Blido dyrbi ſchikwanje pſchikryte a wſchě jědźne naprawy (noże, widliczki, kžizy) cźiſte być.

Tola prawe a rozumne ześiwjenje ſame njedoczini, ſo by człowjek ſtrowy woſtał. Tomu ſłuſcha też dale porjadne žiwjenje, człowjek dyrbi pomérnje žiwy być, ſuſto naczerſtwym powětſje ſo hibacź a dźěłacź a też pilnje wodu trjebacź, ſo ſuſto myć a kupacź. Tak ſadźěwamy wſchelakim njedoſtatkam a khoroſcźam.

Kupjenje kruwy

Dźěłacźeŕ Michał Garab bě na ſtótne wiki ſchoł, ſebi kruwu kupicź. Jako khudušchi njeſedźeſche ſa rohatym, wyſokim howjadłom, ale ſpokojeſche ſo też w ſamej wobraſnoſći ſ małej ſmorſchcźenej kruwu. — Zyłe jeho ſamoſenje wobſtejeſche dźe też ſ jeno ſchtyrialſchtyrcźi ſchéžnakow, kotreż, do rózka rubiſchka ſwjaſane, w ſchtórnjazej narcźi tcźachu.

Zyły dźeń pſchedunda po torhoſchcźu, ale njenamaka nicźo pſchihódneho mjes mnohimi ſkocźatami. Kruwy běchu jara drohe a ſrudny widźeſche Garab wjeczorne ſmérki ſpadowacź. Wotmjelkowaſche ſo dale a bóle a mémaſche dale a mjenje nadźije. Tři mětazy dołho bě kamjenje klepał ſa tón mały pjenjes, tara bě ſo jemu roſkamała, rjap bě ſo jemu napoł wuwinył, a nětkole njedyrbjał ſa to mécź ani kruwiczki!

Skónčnje, hdyž bě ſo hižo napoł ſacźmiło, ſdaſche ſo, ſo budźe jemu pomhane. S tónz torhoſchcźa pyšny kruwu, kiž ſo jemu ſpodoba. Sbožowny wobſtejeſche dźerźeſche ju na krótkej cźelazej wotežy a Garab wobhladowaſche ſebi trochu naſdala hacź nanajdokładniſcho. Wěſche mjaſna a ta dejna ſo jemu ſdaſche być. Nohi běchu ſchiwe, ſcźehuj ſubdźeſche na dobru dójku. Jedyn roh wſchak bě ſchiwje ſroſłe, ale to bě jeno njedoſtatk rjanoſcźe. Khudy muž njetrjeba ſkotu na wocźi.

Staroſcźe polny praſcheſche ſo ſa płacźiſnu.

Wobſtejeŕ, mały ſchehławy muźik ſ ſchkhwym noſom, ſ horda wotmołwi: „Mjenje ſchéžcźeeſat ſchéžnakow ani krejzarja!“

Garab ſapoczа proſyncź: „Smilcźe ſo, to je tola wjele! Cźłowjek dyrbi ſebi tola też na Boha myſlicź!“

Wołanje na Boha po ſdacźu hnu wobſtejeŕja.

„Mjedła“, wón wotmołwi. „Sa pjecźdźeſacź ſchéžnakow móžerze ſebi ju domoj dowjeſcź. Tuńſcho pak ani Hamaneho pjenjeſka, tak wěrno kaž rékam Demeter Tot!“

Garab ſapoczа ſo nadźijeć. S poniżnje proſchazym hłoſom jednaſche dale: „Poſkuchajcźe, pſcheceło, njewikuju rady. Njeſłyſm znaan, to też njeje moje ſtwórjenje. Nochcu też nicźo prajicź pſcheceźiwo kruwje abo jeje pomjeſchcerz, na žane waſchnje niź! — ale hlejcźe, nimam wjazy hacź ſchtyrcźi ſchéžnakow. Sſmilcźe ſo a woſtajcźe mi ſa to!“

Demeter Tot, jeje mějeceł, płazny do poſticźeneje ruki: „Mojedła! Njech je! Ale jeno, jeli ſo ſapkacźiſch kupne pſchepicźe!“

„Cźehodła też niz? Rad ſapkacźu! Pohan bych byk, hdy bych wam to njevopſchał!“

Kruwu ſawjaſawſchi ſa akaziowy ſchtom, dźěſchiał do korcźmiſkeje budy. Garab ſapkacźi płacźiſnu a pſchija ſkótny pak. Potom da wino porjedźicź. Wěſche tak wjeſeleje myſle, ſo cźyſche rad wudacź ſbywaze ſchtyri ſchéžnaki na wobtrucźenje kupje.

Wino bě dobre, a litr po litru ſo wupi. Storkaſchtaj ſe ſchkleńzami hromadu, powědaſchtaj, a bywaſchtaj dale dowérniſchej.

„S wotkel dha wy po prawom ſcźe?“ woprascha ſo Garab.

„Wot Cźuſſalóry“, Demeter wotmołwi.

„Tak! To ſebi nihdy na nihdy njebudźich myſlił“, měnjeſche dźěłacźeŕ, runjeż hiſchcze njebě ženje ſłyſchał takſeho města mjenowacź. Potom da pſchinjeſcź zyganſku pjecźeń, ſtoro cźorno ſpalenu ſwinjazu pjecźeń, na kotruż wino dale lěpje ſkładźeſche. W poknozy pſchińdźe do budy ſeſchiwjeny zygan ſ kiarinetu. Garab a Demeter daſchtaj ſebi pſikacź ſwoje najlubſche pěſničzki. Demeter bu pſcht tym tak hnuty, ſo hłowu na blido ſłožiwſchi ſapocźa płakacź. Hdyž bě zygan ſ kiarinetu woteſchoł, pytaſche Garab ſaſo rěcźe dowjeſcź na kruwu.

„Prajcźe mi tola, wujo, ſcźe wy ham wocźahnył tu kruwu?“

Demeter Tot tſchaſeſche, ſrudnje ſanjechujo, ſ hłowu. „Ja? Tu je tón — bjes maka budźich něſchto praſił! Nimam ani telko pola, kaž dałeko dožaha moja dłoń.“

„Potajkim ſcźe ju też kupił?“

„Tu je tón — bjes maka budźich něſchta ſe prajił — kupił! Sa cźo dha budźich jeje dnyk kupicź? Moji prjedownicy běchu ſami proſcherjo.“

Rosmotrowa wjaſny. Garabej roſum ſtejo wosta. Ani njewocźahnył, ani njekupił, ſ wotkel dha ju potajkim měſeſche?

Na to wotmołwi Demeter njeprascheny. Se ſarudźenym wobliczom tyknu krótku dymku ro erta a powědaſche to ſ cźuczіwej dowěru.

„Widźu, wy ſcźe ſprawny muž. Wam cźu praiicź ſ wěrnoſcźu, ſym krumu kradnył, na Marožhalowitich leżownoſcźach. Sandźeny tydźeń.“

„Tak? Kradnył ju ſcźe? To je ſła wěc. S teje może ſo něſchto wumwiwacź, wujo?“

Demeter Tot ſrěbaſche krucźe ſwoju dymku. Potom roſeſtaja ſ wuraſom naſhonjeneho człowjeka: „Mója mi něſchto wotehnacź, wěſo, wam pak niz. Wy ſcźe cźeſtny muž a nichtó wam njemóže niczo wotehnacź. Roſumicźe?“

Garab ſo ſmérwa po tutnym roſsjaknjenju a njeſłyſchdźeſche dale ſa ſarudźenoſcźu kruwy. Nanje ſo hižo ſamérkowaſche, tu pſchipowě korcźmarka hoſcźom, ſo ma ſo buda wottorhacź.

„Dha dyrbimoj ſo też ſdehnyncź“, měnjeſche Garab.

Wobleczeſchtaj ſo potajkim płaſchcź, wſaſchtaj ſebi kij a wundźeſchtaj. Wulka akazija ſtejeſche něhdźe pjecźdźeſacź krocźel wot budy. Tam ſo naſtajichtaj, ſo by ſchcźaj kruwu wotwjaſakoj, a Garab ſo hižo cźujeſche wſchón ſbožowny, kaž ſo ſ njej ſ horda po wšu pocźeri. Ale nětko bě jeju pſchekhwatał! Kruwa bě precź! —

Garab wosta ſtejo, ſchéroko wotwerijo ert ſ wuſtrózenjom a ſ dźiwanjom. Demeter paſ ha ſo do ſuroweho ſaklimanja a hrožo machaſche ſ kiom po powětſje. „Tu ju mi kradnyli!“

S wuſkoſcźu běhaſchtaj tam a ſem, ale njenamakaſchtaj cźerje. Na poſledku trjeſchiſchtaj hólcźeja, kiž jimaj pſcheradźił, ſo bě muž w běłym kožuchu kruwu wotwjaſał a ju wotehnał.

„Do kotreho kónza?“

„Tamle pſches pola!“

„Sa nim! So by ſebi tola nohu ſłamał!“

Ksaver Meško:

Stawizna wo twjerdowutrobnej holcy Maruši

Ze słowjenšćiny přełožił J. S.

Na mjeńšej Krajnskej horje pod šćdźiwym Triglavom w słowinskich Alpach steješe před dawnymi časami twjerdy hród. W tym hrodźe poda so w času, jako so wěra do Khrystusa po kraju rozšěrjeć poča, slědowaca stawizna.

*

Knjez a knjeni měještaj dwě dźowčičcy, błyšćatej a rjanej kaž słónco, hdyž na wonjacym nałétnim ranju stawa z dalokeho swojeho łoža: Marušu a Lubinu.

Po cěle sej podobnej kaž hwězda hwězdźe, běštej sej po wutrobje a zmyslenju napřećiwnej kaž słónčny a pomróčeny dźeń. Starša, Maruša, běše we wšěm nanowa: horda, samoswoja, rjekowska a njebojazna, haj twjerdowutrobna. Hdyžkuli nan z wobrónjenym přewodom z hrodu jěchaše, njech na wójnu abo na wopyt na někajki susodny hród, Maruša na murju dwora abo zahrody zlehnjena prošeše za jězdnymi hladaše, a běše tak rozhorjena a znjeměrjena, zo sapachu skrě z jejnych wočow. Často rjekny w tajkich wokomikach sotře Lubinje: „Zo rjekny w tajkich wokomikach sotře Lubinje: „Zo pak njesym hólc! Honila bych běłuša, zo by zo mnu lećał kaž sokoł. A kak chcyła z mječom zejhrawać! Přeni ryćeŕ w kralestwje bych była.“

Ale nježna Lubina, we wšěm podobna na mjehku a nježnu mać, za to tež maćerna drohuška, ji z lubosću porokowaše a swarješe ju: „Zo sebi tajkele přeješ ,Maruša! Budź wjesela, zo sy tu na hrodźe žiwa ... w mérje a w bjezstrašnosći, a njetrjebaš so podać do njeznateho stracha a do krwawnych bojow.“

„Hdy bych była Lubina, bych wězo była teho wjesoła“, směješe so ji Maruša. A módre jeje woči dźěchu z čim wjetšim žedźenjom do daliny.

Kaž w mnohich druhich wěcach pokazowaše so Maruša też muška, haj přejara muška w tym, zo kwětki njelubowaše.

W hrodowskej zahrodźe kćějachu dołhe rjadki krasnych kwětkow. Najrjeńše pak mjez rjanymi běchu běłe lilije, knježny mjez kwětkami.

Běchu wjesele a hordosć hrodowskeje knjenje a młódšeje hrabinki. Hdyžkuli přiińdźeštej k nim do zahrody, so jimaj woči z radosću rozžehlichu. Lubina z nimi kaž z dźěćimi wobkhadźeše: majkaše je, rěčeše z nimi kaž ze žiwymi bytosćemi, a stajnje jim sama přiliwaše.

Ale Maruša? Lědom na nje pohlada, haj skoro so na nje njedohlada, hdyž nimo dźěše. Radšo prosće dele do doliny hladaše a sonješe wo wojerskich pokhodach. Radšo myšleše: „Hdy bych mohła a směła też ja do wójnskeho hołka!“ Radšo widźeše a wobkedźbowaše jatrobja, hdyž wón kowaše nad lěsami a skalnymi hłubinami, pytajcy rubjeństwa.

Ze samym klubućinjenjom, jenož zo by Lubinu hněwała, a dokelž je njelubowaše, zwottorha něhdy běłe podstawki lilijow cyłeje rjadki, a zmjeta je do kuta při kralowskej muri. Njech tam w khłódku a mokroće zwjadnu a zhnija.

Jako Lubina widźeše, kak njesmilnje sotra z jejnymi lubuškami wobkhadźa, prošeše wona: „Nic tak, Maruša! Hlej, kak krasne su.“ Ale Maruša so so jej wusmja: „Krasne? Njewidźu. Što pak ty z tym njerjadom chceš, Lubina?“

Lubjenje bě žel tych wottorhanych kćenjow. Chcyše je zezběrać, ale sotra bě prjedy. Zmjeta někotre přez murju do hłubiny, tamne potepta.

„Nimaš ty woprawdźe žaneje wutroby, Maruša?“ rudźeše so Lubina. Ale Maruša so tajkemu žałoscenju jenož směješe.

Kaž přećiwo kwětkam, běše Maruša też twjerdeje wutroby přećiwo khudym ludźom. Hdyž dźěšetej maćerka a sotřićka do doła dele, do khěžow podanych burow, wopytać někajku khoru žonu, pohladać za skhorjenym dźěćatkom, wosta Maruša stajnje doma. „Mje hłowa boli“, so wurěča a wusprawni. „A je mi hnydom zlě, hdyž stupju do stuchłeho powětra tutych khałupow.“

„Wšitcy njemóža bydlić w hrodowskich stwach“, swarješe mać. Wostaji pak dźowcy tola jeje wolu.

Něhdy w spočatku měsaca julija so sta, zo přewodźeše Maruša hrodowskeju wotročkow, kotrajž dźěštaj do Sawy ryby łojić. Tajke łojenje ju zajimowaše. Jako so na wječor wróćištaj, běše wša wjesoła a rozpuščena.

Při hłósnej a žiwej rozmołwje zawinychu so na hórku. Tuž přičampa jim zezady štomow při puću stara horbata žónka naprećiwo. Poča Maruši trochu wohidna być, jako ju před sobu wuhlada, wšu mazanu a trundlatu, wobłičo surowe, cyle zmorščene, šěrobrune kaž pěsk. A hačrunjeż hewak njeznaješe stracha, bu ji čěsno na wutrobje, jako pytny, z kajkim łakacym, někak hłódnym pohladom, kiž na pohlad rysa dopominaše, wuwali cuza małe nazeleń woči na nju.

„Daj mi te korarje (paćerje), rjana hrabinka, potom ći zbožo wěšću.“

Ani zo by čakała wotmołwy a dowolenja, přistupi staruška k njej a wupřestrě suche, jatřobjowym pazoram podobne porsty po korarjach.

Maruši stupi z hněwom a žadławjenjom krej do licow.

„Na stronu, stare drjechmo!“

Prasny starušku na wupřestrěnu ruku a storči ju njemdrje wot sebje.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ssukały kij lwierdźe w piaściš dźerło chwataschtaj pśches mhlowe ranśche śmerśki. Demeter Tot pśchi tym troschtuło rěcześe wbohemu Garabel: „Njemějeśe stracha, wujo! Namalam kruwu, a hyrnje śo była pśchepadła."

Hodźiny dołho pytaschtaj, tak so śo jimaj pót ſ cźoka ranjeśe. Hacź do śerśich leżownoscźow hižo běschtaj dóschłoj. Garab měješe mało dowěry a stonaśe na stajnoscźi: „Ach, moja kruwa! Po njej je, po mojej kruwje!" Tot, paduch, měješe wjazy dowěry. „Ta śo dyrbi namakaś", wón rjekny.

Hižo dawno bě jaśaje leśkhadźałe ślónźo póśdnjeho lěca, tu wuhladaschtaj woprawdźe pśchi huścźinje lěsnych worjeschinow w mérje źuwazu kruwu. Napadnie kschiwy roh cźinjeśe śebanje zyle njemóžne. Nješchto krocźelow wot njeje śdaleny leśeśe w trawje lětny, ale hišcźe śróśny muź a śwaśe. Demeter Tot śuny jeho ſ kliom pśches khribiet. „Stań, paduśe, njekhmaniko!"

Dwójan źebi njeda kasacź, ale pokrocźi thwatnje na noso. „Schto dha chcźeśe wote mnje?" śo praśeśeśe sa-śpany a samyleny.

„Ty njeknicźomniko! Ty śóśtnik!" sakhadźeśe Demeter. „To śo bisćicźe praśeśeš? To by cźestnemu muźej śprawne łubło kradnyś! Aba niz, hej?"

Na wotmołwu nieczakało, bubnowaśe ſ kijom burej po błowie, jako by chcył pśchespołu bubnowacź. Potom śapocźa śnowa kaź dźiwi wołacź: „S kijom sabicź dyrbjaš cźłowješ taitich ludźi! Wołtkronicź dyrbjeli taiku bobrliu! K cźemu je na śwěcźe taiki śly niedocźink? Hdy bychu to bnke hišcźe pieniesy abo chlěb — ale krumu, krumu kradnucź! — Cźeśmoj jeho, Garab, cźej jeho!"

Bur bě na pół pobłuschcny wot pułow. Muhladaschi pak śnowa kii, śhraba śo: „Ja njejsym nikoho wobkradnył!" ławoła.

„Tak?" kichpśeśeśe Demeter śe śubami. „ale kak dha je śo k tebi kruwa pśchidała? Cźeja to kruwa je? To mi praicźe, chcźeśeli dobreho kónźa widźeć!"

„Wěźało mam to praiu", wotmełwi bitn, „moja je kruwa!" — „Mam?" „Wěźo mi! Scham śnym iu wocźakuył. Sondźenn tudźeń je mi ju niekhmanik pokradnył. Jyła wiele móle wobkwedźeli, so je wona moja!"

Demertej Totej so tuta pścheměnjenie nje-bjeł. Wón so nadobo dźiwnje wotmjelkny. Ale jene pśeśeńe hišcźe źebi śwěri:

„Swěrcźe źebi wo to mnu hicź k połnjej?" — „A cźehodła niz? Hnndom!"

Dołbe a błuboke mjelcźenje naśta. Garab so biesdźak źdali wot Demetra a błiśeśe so drubemu. Wichi worjeschin'e wopśetowaśe so śkórka dawnych cźasow: wobśedźeli so śiednocźiśichtaj pśchecźiwo paduchej! Garab pocźa rěcźeć!

„Notaikim, jeli je kruwa waicha, wotmjedźicźe teź ju! Kupich źebi iu wot tohole muła na witach. Sa śótnynoeli śkěnnakom a pśchecźe śnym teź śapśacźiś!"

„Tak?" wopraśeśe so śprawny wobśedźeć, „potaźkim hyła je radnucź!" Wótkole nałbźe kwój kij.

Chcźeśe wo tomule muźej hnndom pjenjeśo wrócźiś!"

Jeho słowa klinczachu tak kraśo, so so Demeter Tot śatorle. Wokomik so kombleśe. To bě jeho njeźbalo Wótkńenje ſ kliom powucźi jeho, so wiasn niewobkrieli wobśenjenja. Tut hrabnu khwatnje do kapśu. „Dam wótkał je. — Ehchodła teź niz? Mam, łchto je prawo a śnm do cźeśeś!"

Mała wopica

Powědańczko wot K. G.

S wulkeje khorownie, kiž śwonka wulkeho mésta śteji, běśche mała wopica cźekła. To śpodźiwnje klinczi; teź ja trjebach nješchto cźaśa, prjedy hacź wěrjach a świśł dorozumich. Stónczinje mi powědachu, so w pinach khorowniow wśchelake małe iwěrjata, kaź wujki, myśche, kury a wopizy źate dźerża a na nich wulpśch nowych lékarśkich śrědkow a hóśerśkich methodow wupruhuja. Sśnkachu do nich, wupruźowachu na nich elektriki prud, wotenwjachu jim tón abo tamny stawcźi, pśchidawachu wschelake wězy do jédźe abo dachu jim jédźe tradacź. Se śadźerżenia jich cźéła ẑuḃjachu potom na cźłowjeśki organizm. Njewém, hacź ẑu tajke cźiwilowanja śwěriatow trěbne, so bychu na podłožu tutych pospytow a naśhonjenjow cźłowjeka wusśrowili. Njewém teź, ſ wotkal śo cźłowjeś prawo bjerie, so ẑywe ẑiwjenje tak ẑmjercź wyšoko nad druhimi śtworjenjemi śta'a, kotrež ſ nami tutu śemju wobydla. Njeje to ẑnadź prawo ẑiwilischeho, błupe brutalne prawo pjaśeśe? Schto dha wěmy wo śwěrjatach, wo jich myślach a śaczuśach, wo jich ẑonach a ẑeḑenjach? Jenoź telko, so jich na najjednorśiche waśchnje pścheleśeśimy a ẑej jich poddatych cźinimy.

Schto je mału wopizu cźeknycź nawabiło, móžemy jenoź śhódacź. Sśnadź ẑu jeje cźéło hižo dołhi cźaś k spomoženju cźłowjeśtwa cźiwilowali, ẑnadź je ſ zyle nowym transportom pśchiśchła ſ cźopleje, ẑtónchniteje domišny, abo jeje njeśbožownu towaršchoju w cźinowej, włóżnej pinzy ẑu w ẑwojej rěcźi wo śtraśchnoścźach powédale, kotrež na niu cźakaja. Kóżdy raś, hdyž cźerchcźeśe śtupy śtražnika ẑiwilcheśe, pśchewża ju njeśmérna bojaścź pścheb nécźim njewéśtnym, potajnym, żałoẑnym. Myślesche na ẑiworu lubu ẑdalenu kupu: Kak śażne a pśchewidomne tam wschitko bě — teź śtrach, kiž njebě ju ani wokomika w ẑiwjenju wopuśchcźił. Ale móžeśche jemu śtajnje wucźeknucź, dokeľ jón śnajeśche, móžeśche jón widźeć a śe ẑwojimaj wuchomaj ẑiwiśhcź. Tu pak bě nęśchto nowe, żuśe, njewidźomne, pśched cźimiž dyrkotaśche.

Na tutym dniu śta ẑo nękko we wśchej jeje tyśchnoścźi, so bě śtražnik pśchi śaśtupje do pinzy durje jenoź pśchilehnył a so pśches wuśku śchkałobu prénja ẑódka wóń pśchihadźażeho naléźa ẑo dobywaśe. Tu ihubi mała wopiza na wokomik ẑwój rośum. Móżna ẑadoścź ja ẑwobodu, powětrom a ẑlónẑom ju pśchewża. Sadvy, so je w zuihym, njevidźeźetlim kraju, ſ tyśaczinami śtrašnymi wodata, a — cźekny. Wukocźi pśches nastrózaneho śtražnika, śtócźi ẑo pśches powocźinjene durje a cźerśeśe kaź ẑiwa po drośy a ja nej wołajo jeje pśchesjeźbarjo. Fuchaze awto pśchijédźe napśechcźo, wot boka pśchicźerki cźiśoba rejazych dźerśi — widźeśe ẑo picheradźena a wobśtupjena. Ale pścheẑbóka běśche wóń nadobyteje śemje, hacź jo by ẑo wot njeje dźalila a ẑwoju wéź śpuśchcźila. Ruczę ẑo dopomni, so bě w pralěcu cźkańa horje naśkhmańśca a najśpuśchcźomnisha. Dźiwje śtocźi na wulki bieśliścźowy śchtom a drapaśe ẑo hacź na wjeśchk, ẑydny ẑo bjes dycha na ẑuchu halosu, mjes tym so jeje pścheśeźkowarjo bjes rady a ſ błupym mieśwocźom na njej hladachu.

Tu mohło ẑo powědańczko śkónczicź, dokeľ śchtoź potom bśchcźe ścźehuje, běśche śrudne a wohańbjaze ja wśchech, kotliž pśchihladowachu. Tśi dny a tśi nozy ẑedźeśche mała wopiza tam horjeka, w ẑuẑodźiwje njebja. Ani dobrocźiwe proścźenje ani ẑrożeńe ju njenucźicźu, ẑwój wukhow wopuśchcźicź a ko śażo do mozy ẑwojich cźwilowarjow podacź. Worjechi a rajłke figi (banany), ſ kotrymiž ju wabjachu, śtała njewobkedźbowaśche; niepśchemėnita a ẑrośtnjena śhladowaśche do daliny, tam, hdźeź ẑwoju domišnu pytaśche.

Na śeczim dniu ẑo śkónczanje śmuźichu, dołhi rébl pśchiśtajicź, a śmuźity wohnjowy wobornik śléźe na śchenu, jo by cźeknuńa śajał. Hdyž ruku ja njej wupśchesterź, śiędźe śaśtróżeny naljet. Mała wopiza běśche morwa. Sśnadź bě ẑej w ẑymnych nozach pluża śahorita, ẑnadź bě'chtej ju hłód a mucźnoścź pśchewinyłoj, ẑnadź bě ju ẑadoścź za domišnu tak pśchewżała, so bě ji woprawdźe wutrobu śtamała. Kaź mały pśchibóh ẑedźeśche runje na ẑuchej hałosy a hladaśche ſ wuhaẑnjenymaj wocźomaj na stronu do ẑwojeje domišny.

Hacź ẑwojemu ẑoẑu, abo ẑ njeẑożu — śchtó samóźe rośẑudźicź? Sśnadź bě tak ja nju lépje. Ale śchto je to do hubjeneje, njedośpołneje śemje, na kotrejž njeje ani mětiacka ja wbohu, malu wopizu? Kiž ẑej tola nicźo dale njepśchejeśeśe, hacź wśchédnie wjeźele do ślónźa jhladowacź abo w rośwólnych śkokach ẑe ẑwojimi ẑotrami ẑo honicź mjes śchtomami ẑwojich ẑdalenych łéżow!

Herbožo milijonow — a što z nich bu

Herbstwo milijonow jako wobśah śeniśkeho ẑoża nima pśchecźo dopjelnjenje nadśijow w ẑebi. Wo tym ẑwědźa nękotre pady ſ nowiścheho cźaśa. Hdyž mydłinowy pucheŕ robuchnje, njeśbywa wo nim wjele wjazy.

Tak dośta pśched krótkim młoda pśchedawarka w Londanje, Ethel D., powěśeź wo milijonśkim herbśtwje jeneje ji njeśnateje cźety w Kansas (w Amerizy). Dyrjeśeśe tam pśchijécź, śo by śawośtajeńśtwo pśchewżała. Dokeľž telko pjenjes ſ jéźbe do Ameriki njemėjeśche, pożcźichu ji śnacźi a wona jim śa to śara wyšoku daṅ ẑlubi. Ethel nadeẑdźe teź baikoite bokatśtwo: wulki ẑród, krai, śchtomowniu ja śwěriata, ẑłuẑobnikow nadoścź — wśchitko dyrbjeśche ji pśchiśtluśchcź. Tola śawośtajene wumėnjenja, pod kotrymiž méjeśche to wścho nabycź, pścheẑahachu hódnoścź zyłeho wobẑeḑeńśtwa, a wunoścźi ſ pśchedacźa. Hy-li ẑo ẑapła kupa namakaŕ, njeby doẑahaŕ, na hrodźe wotnocźowaẑu doḱh śapłacźicź. Tuź ẑo Ethel porcźera do Euroṗu wrócźi, a ſ milliónowśkeje herbowki bu khuda holza, dokeľž dyrbjeśche wulku ẑummu pożcźenych pjenjes wróćo płacźicź.

Druha śtawiśna wo baikowśkim ẑożu śapocźa ẑo pśched dźeśa dośta khuda burowka w Normandiji (w ẑemjernej Franzowśkej) powěścź wo ẑmjercźi jenickeho pśchiwuneho, kiž bě w Parizu ſ wulkemu bokatśtwu pśchiśchoł. Mona pścheda ẑwój śtatok a leżownośce, pućowaśche do błowneho mésta Franzowśkeje a pśchewża njeẑmérnu ẑummu. Ale ẑożo traieśche jenoź krótki cźaś. Yoonna, mjenuẑaṅ tuta burowka, njemėjeśche ani śdacźa wo hódnoścźi pjenjes, wobdźeli ẑo po radźe nowych pśchecźelow na pśchedewśacźach, kotrež runje tak ſe śemje roścźechu, kaź pścheceźeźo. Hacź ẑu ju śiebali abo ẑu pśchedewśacźa tak hubjenje śchke, je wona runje tak mało śhonika, kaź jeje ẑobuczkowjekoźo. Yo krótkim cźaśu śhubi ẑwoje ayliczke śamoźenje, kaź bě dom a śtatok pśchedała. W Parizu ẑo śa domjaẑu pśchiśtajі, wożeni ẑo ſ duśhnym riemjeśnikom a to bě wéśce najlépśchi śkutk po jeje milijonśkim dźcźiństwje.

Druha śtawiśna wo baikowym ẑożu śapocźa ẑo pśched nėḱhźe 12 létami w Němśkej a namaka pśche wśchu méru dobreho wukónźa. Tu ẑdéẑdźi ḑźowka njeśnateho budźbnika wot ẑwojeho wulkowuia w Newyorku rjane śamoźenje ſ tym wumėnjenjom. Jo ma pieć dźéći, kotrež bě hacź dotal podpierał. ẑobu do Němkeje wśacź a je tu wocźahnuła. Naiśtarśche dźéćo bě tehdom 16 lét, mona ẑama 21. Thea K., kiž budźbu śtudowaśche, wośtajі ẑo ẑwojeho śtudia a nakoṡi śwoju próẑu a cźaś na ji dowérjene ẑuśe dźéći. Dań je śamoźenja doḥaḥaśche za wścho. Thea wośta jednora holza, kaź bėśche pścheźo tyła. Pśched śchtrnrjomi létami méśeśche śbożo, płody ẑwojeho wocźeḥnjenja ẑnjeć. Naiśtarśchi ſ tutych amerikańkich Němcźow bu techniśki wjednik wulkeje fabriki. Tśi holzy ẑu ẑo mjes atym wożenike a wiźaja ſ wulkej luboścźu na ẑwojej druhej macźeri. Druhi ẑyn je diplomowy inẑeńer. Thea śaśtupi hakle potom do manẑelśtwa, hdyž běchu wśchitke dźéći śa ẑiwjenje śaśtarane. Méjeśche potajśim thětro wulku ẑwójbu. Tak je dźéḑinśtwo milijonow teź ras ẑożo pśchiniéśło.

Sświnjazy handlek. „Ale, luba ẑona, te proẑata, kotrež Wam pokaśach, ẑu tola wśchitke śtrowe a ẑónśteho rodu. Kajke proẑo dha chcźeźe to mécź?" — Kupowarka: „Ach, ẑym wuras śabyła, kaŕ ẑo tajke ẑwinjo njemuẑe; niz tajke ẑwinjo, ẑoź ja ẑym, ale kajśej je mój muź!"

Krónowańśke ẑwjatocźnoścźe na pruhu.

Londonśke ẑnutskowne mésto njedźelu wulku śensaziju doẑaka. Swjatocźny cźah śe śtatnej karoẑu pohibowaśche ẑo pśchewodźany ſ 500 muẑemi jendźelśkich gardowych wojakow po dróhach, po kotrychž ẑwjatocźny krónowańśki cźah 12. meje poczehnje. Tu widźimy śtatnu karoẑu ſ dźélom śapśchaha, kotruż ſ 8 kroścźakow w cźahu wobśteji.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Plaketta k 1. meji.

K 1. meji budźe ẑo tuta plaketta nożycź, kotruż je prof. Klein w Mnichowje naćiśnył. (Scherl Bilderd., M.)

Generalny major Christiansen.

Snatym létaŕ pyśchenу ſ pour le mérite. Generalny major Christiansen je ẑo na korpẑowego wjednika nowopomjenowaneho nazionalsozialiśtiśkeho létaŕskeho korpśa powyśchił.

(Scherl Bilderdienst, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładaŕ Marko Smoler; Čišćaŕ J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěsćiš, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy millmeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 93 | Budyšin — Štwórtk 22. haprleje 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Dr. Goebbels wo nacionalsocialistiskim spomožerstwje

K wotewrjenju noweho dźěłoweho lěta pomožneho skutka „Macź a dźěćo" běchu so žrjedu dopołdnja župni hamtaŕo a župne žónstwowe nawjednizny NS-ludoweho spomožerstwa kaž też wokrjesni nawjednizny z zyleje Němskeje w němskej zjednoćenej stolicy Berlinje zhromadźili.

Němski minister dr. Goebbels nacionalsocialistiske spomožerstwo nadrobnje wopisowaše. Wjelo nieje było móžno, z nastupjenjom mocy nacionalsocializma też socialne sastaranje na ras pschetworiće. Tehdy žu tłoty lud nadeschli, kiž je pod politiskimi, hospodaŕskimi, socialnymi a kulturnymi naiscežšimi schkodami cerpił. Dyrbjachu so z tym spokojić, so schkody hač na najžnadnischu měru wobmjesowachu. Kročeli po kročeli je so organizacija pschećiwo schkodam postupowała.

Se skutkom symskeje pomocy němskeho ludu so sakład minister pokaza, so je nawdaty pjenjez stajnje postupował a licźba tych, kotrež so sastarowachu, pak stajnje wotebrała. Wušetkowane žrjedki so někto sa druhe samery wužija a so sa prawe nacionalsocialistiske ludowe spomožerstwo wutrjebaju. Tute ludowe spomožerstwo dyrbi se žwojej pomocnej ruku strowemu, nastawazemu a pschichodnemu słužić. Tu njeje wjetschemu nadawka hač sastaranje maćerje a dźěćeca. W nacionalsocialistiskim stacze mělo so žamo zrozumić, so žu wjeledźěćni starschi stačenjo prěnieje rjadownje. Dawkowe pomjenschenja a powjetschenje mjedy sa wjeledźěćnych dawno hišcheje njeteja w prawym pomjerje k wudawkam, kiž maju starschi njesć. Tu dyrbi nacionalsocialistiske ludowe spomožerstwo sapschinjować, doniž nowe zakonje njepschińdu.

Pomocny skutk „Macź a dźěćo" dyrbi njepotrjebnje do wschědneje nuzy sapschimować, niz z njetkosće, ale ze zlatnopolitiskeho zajima. Minister wschitkim, kotrěž so na tutym wulkim sozialnym skutku wobdźěleja, dźak a pschipósnacze za jich dźěło w sandźenym lěcze wupraji.

Swježelaza rosprawa.

Wobkhodny wjednik pomocneho skutka „Macź a dźěćo" hamtaŕ Altheus wo sandźenym lěcze rosprawjesche. Dźěło je so khětro powjetschiło. W nowym dźěłowym lěcze hižo zyły rjad nowych nadawkow cakaja. Licźba sastaranych wucźinjesche w sandźenym lěcze 981 881, tu je 146 procentow wjazy hač lěto prjedy. Pomocnych městnow sa maćerje a dźěći běšche na konzu lěta 23 034, wopytowarjow tutych městnosćow 2 824 932.

W rusowych krajinach a namjesnych zupach je so we wojowanju pschećiwo mrěcu cźěšenkow wjazy NS-gmejnskich kotrow sastajiło. Wobzběnjeńska pomoc 135 106 a pomoc dźěłoweho městna 14 739 wožobow wodsłarasche. Licźba zamodrubich a njedźelnicźow, kiž so sastarachu, wucźinjesche 185 845, licźba cźěšenkow 99 168.

Wojowanje pschećiwo sacźerśenju nowe wulke nadawki zlaja. Němskostatne rjadowanje adoptuje so pschihotuje. Na wocźerśtwjenje je so 69 876 maćerjow z 26 dźećmi wocźerśtwjenja w pscherěrki. Niz mjenje hač 632 190 dźěći je so do domow, wjesnych wothladanjow a městnych wocźerśtwjećenjow pósłało.

Hłowny hamtaŕ Hilgenfeldt lětne skhadźowanje stónći, so žwojim zobudźacźerjam dźakuje. S wožebitym dopołcźinjenjom móžeše zmjerścić, so je mrěcze cźěšenkow w Němskej wot lěta 1933 wot 7,9 procentow na 6,58 procentow wotebrała. Dźiwajo na pschibźeranje narodow w lětach 1934 hač 1936 je 118 515 dźěći wjazy žiwych wostało. To dawa nadźiju, so směje Němska sa někotre lěta mjese wschitkimi ludami najmjeńsche mrěcze cźěšenkow.

Dary k wjednikowym narodninam

Wóle hač na žanym druhim dnju njeličomne žony ludźi do němskostatneje kenzlije pućowachu, so bychu wjednikej žwoju luboscź a cźešcźownosćź wopokazali. Mali hólzy a holzy, kiž běchu so ke kwětkowemu darej sjednoćili, mózachu so z hordosću do lisćiny złożopschećelow sapisować. Tuto proste dźěcźace pišmo a mnohe pschecja dorosćenych žu zmjerścić žwědcźenja luboscze a žwěry wožebje małeho ludoweho towarścha.

S zyleje Němskeje, ze samóstkich krajow, wot jenotliwzow, wot městnych skupinow a sejeranischcźow nacionalsocialistiskeje strony po zuknym žwěcze, ze wschěch kónczin, hdźež žu so Němcy na wjednikowych narodninach žwjeselschi shromadźili, postrowy a złożopschecza pschikhadźachu.

We wulkej sali němskostatneje kenzlije steja dothe blida z daram. Wjele cźaha je trjeba, so by žebi jenotliwa je jenoj zwjesćhnje mohł wobhladać. Wjednik pak wschitko widźi a z kóždeho dara wolu spósnawa, z kotrejž dhze jemu dariczej žwoju žwěru wuprajiću. Mulka hromada wolmjannych nohajzow a kokow žwědcźi wo vilnosći němskich žonow a holzow. Mone dyrbia wojeńskej mozy a dźěłowej słužbje służić. Niedaloko nohajzowe hromady stejachu dźěcźace łóżka z dospołnym wuhotowanjom sa cźešcźenkow.

Mnohosćź darow, kiž běchu žónstwa z daram sa namjesny kraj a skutk němskich žonow darile, njemóžeše so wschо do městnosćow snožnyć, telko jich bě. Tohodla žu so do lisćiny sapisałe. Na pergamentnej róli móžeše jetej němska maćerska słužba a pomocny skutk „Macź a dźěćo" wosjewić, so je so z jeju dźěłom mrěcze cźěšenkow ważnje pomjeńschiło a je so w pošlednim lěcze němskemu ludej 45 000 žiwych cźłowjekow mohło zdźerżeć.

Nimo wschelakich mólbow a fotografijow, plastikow a dźěłow mumělstwoweho rjemjeła je so też małe motorske koło dariło a dopokasuje prózowanje Němskeje wo motorisowanje. Mjes małymi darami nadeidu so kražne ruczne dźěła, tepichi, kaźetty, korby, lampy, zwěcźniki, schlěć, valy, luksusowe a potrěbne wězy. K tomu pschidruži so žyła pipleńskich dźěłkow, kiž žu dźěći se wschěch němskich župow złotowite.

Kóžda krajina je po móžnosći se žwojim darom zastupjena. Tak žu tute dary w žwojej druźinje wotbłyschcź znadobnjazeho mliwa, kiž wjednik na žwój lud wukonja. Kóždy pak wě, so je so Adolf Hitler najbóle nad duchom wjeseli, kiž sadny darow steji a kiž rěka: woporne smyślenje.

Wjednik dźakuje so sa złożopschecza k narodninam.

Wjednik a němski kanzler je k žwojim narodninam wot němskich ludowych towarśchow złożopschecza a znamjenja žwěrneho spominanja w tak wulkim wobchadu dostał, so jemu njeje móžno, so kóždemu gratulantej žam dźakowacź. Tehodla wón po tutym puczu wschitkim, kotrež žu na tutym danju na njeho spominali, žwój wutrobny dźak wupraja.

97 565 hriwnow z wjednikowych srědkow

K wjednikowym narodninam je kuratorstwo Adolfa Hitlerowcho dara rosprawu podało wo žwojej dźěławosći wot spocźatka dara w lěcze 1933 hač do 30. septembra 1936. Kaž je znate, wobstoja srědki z wjednikowych měcźanych mjedow, kiž wón pschewostaja.

W rosprawnym cźasu je so 423 prósstwow 382 wožobow dowolilo a je doschła 97 565 hriwnow wupłacźito. Jenotliwe podpjery wucźinjachu hač do 400 hriwnow.

Nacionalsocialistiski lětarski korps so założił

Wjednik a němski kanzler je słědowazy wukas wudał:

So by so lětarśka myśl w němskim ludźe sdźerżała a zhłubschiła, je so lětarske wuwucźenje do wojeńskeho cźasa pschewjedło a so wjeselstronska dźěławosćź w lětarskim sporcze w Němskej zjednoćiła, zlědowaze postajam:

1. **Němski zwjazk za lětarski sport zas. tow. a wschitke jeho wotrjadły (krajne skupiny, městne skupiny atd.) so rozpuschcźa. Na jich městno stupi nacionalsocialistiski lětarski korps (NSFK).**

2. **Nacionalsocialistiski lětarski korps je zjednoćenstwo sjawneho prawa. Na jeho cźole steji korpsowy wjednik NSFK. Wón je so němskemu ministrej za lětarstwo podstajił.**

3. **Ssobustawstwo w nacionalsocialistiskim lětarskim korpsu je dobrowólne. Pschińdźuschnizy tuteho korpsa njemóža sbohom do SA, SS abo NSKK pschińdźiłschcź.**

4. **Pschińdźuschnizy NSFK noscha dotalnu wuniformowu drastu němskeho zwjazka za lětarski sport a wobwjazk z hokatym schijom na lěwej ruzy.**

5. **Wschitkosće, sjawne dźěławje a zjednoćenstwa sjawneho prawa žu winowate, pschińdźuschnikam NSFK je žame łóžkiny a prawa pschiwoliću, kiž so pschińdźuschnikom wotrjadow nacionalsocialistiskeje strony pschihotuja. Dotalne hobustawstwo w němskim zwjazku za lětarski sport so pschińdźuschnikam NSFK wobmjezuje.**

6. **Kóžda družina lětarskeho sporta ma ko po sadźadach korpsowego wjednika NSFK wukonjeć.**

7. **Němski minister za lětarstwo wuda potrjebne pokazanja, kiž žu k pschewjedźenju tuteho wukasa trěbne.**

podp. Adolf Hitler.

S korpsowego wjednika nacionalsocialistiskeho lětarskeho korpsa je so znaty generalny major Christiansen ponjesnował, kiž je lětał z rjadom Pour le mérite.

Wokrjesni wjednicy so na hrodźe Vogelsang skhadźuja

Němski organizaciski nawjednik dr. Ley je wokrjesnych nawjednikow nacionalsocialistiskeho hibanja na skhadźowanje zwołał, kiž je wot 22. hač do 28. haprleje na hrodźe Vogelsangu postajił.

Wětšine skhadźowanje wokrjesnych nawjednikow słuži shromadnemu wuknjenju nadawkej němskeho ludu, mjenujcź schtyrilětnemu planej. Wokrjesni nawjednicy so na pschewjedźenju schtyrilětneho plana na rosćahowanje wolschnje wobdźěleja. Wobdźaze mużoju strony a stata je žwojimi pschednoschkami wokrjesnym nawjednikam wschěch zupow jich rozćah wujasnja, wolu skrucza a wobu złubschcźa, kiž we wschědnym skutkowanju runje na polu schtyrilětneho plana a jeho žadanjow potrjebaju.

K wokrjesnym nawjednikam porěcza ministerski president Goering, generalny połny marschall z Blomberg, němski nawjednik Rosenberg, němska wjednizna zonow Scholtz-Klink, němski sportiki wjednik z Tschammer a Osten a druzy.

Dr. Schacht wo wjednikowych hospodaŕskich dokonjanch

Němski hospodaŕski minister a president němskostatneje banki dr. Schacht je wutoru pschi składnosći wjednikowych narodninow a zdobom k powjeczenju noweje cźestneje hale za hospodaŕstwo a dźěło němskeho hospodaŕskeho a němskeho dźěłoweho ministerstwa rěcź měł, w kotrejž je pschehlad wo dokonjanjach w nacionalsocialistiskeho natwara na polu hospodaŕstwa a měny podał.

Pschi zwjatocźnosćach běchu wschitcy dźěławši towarschojo wobeju ministerstwow, němski dźěłowy minister Sedte, natwarjerjo nowe cźestneje hale a dźěławcźo pschitomni; kiž žu na nutwarjenju nowe hale dźěławli.

Dr. Schacht rjekny, so je lud niczaza cźiwila bjesdźěłocze nimale zyle wotstronjena, wunoschnosći hospodaŕskich pschedewsaczow je so wobnowiła. Hospodaŕstwu je so dźěłowy měr dał a wono je so z nowym hospodaŕskim smyślenjom sesnało, kiž dźěławśkich wjednikow a

Předowarjow jako runohódne stawy dźiłowerje zhromadnoscje wobźiładuje.

Kapitalowe wiłi běchu pśeco schtyrimi lětami zyle sastałe, daś běśe njesnjesnje wulka. Poradiś ga, po organiskim puću daś na rozumnu méru smjerśiśiś. Dokonjenja nazionalsozialistiskeho stata na polu zwonkownjeje ménowneje politiki ga husto pśichemało waża. Némskej je ga jako jenizkemu wjelśichemu kraśej poradiło hódnośi nasćeśe mény nenischmėnitenu dźerśeć. Nimo teho je ga w saùdźenych lětach teź tójšicho wukrajneho dołha wotpłaćiło, hacrunjeź wukraj to sawěśe njeje łohke sćinił.

Nětśišchu ménowu schmlatanżu rospuschćiś, njeje móżno, dołhoj ga mjesenarodne sadokjenje, mjesenarodne hospodarśe poćah a rozdźelenje žurowisnow njerozrisa. Némska je pśeco k temu zwólnika była, je pak malo sajima pola druhich krajow namakała. S tuteho spóznaća je zwój nowy schtyrilětny plan posajiła, s kotrymž ma ga njedostatk na wukrajnych žurowisnach pomjeńšiś.

Wuheitši wójnšći ministaŕ w Barlinje.

Wuheitši wójnšći minister general infanterije Wilhelm Röder je źiedu dopołdnja ½9 hodź. je swójej mandźelskej na Anhaltske dwórnišćeju powitachu hoźiła němski wójnski minister generalny pólny marschall ſ Blomberg, Barlinski mješčanski kommandant a druhi němscy kŕe'eła, wuheriki wupósłanj Dóme Sztojay a wótśe łobustawy wuheŕśeho wupósłanstwa.

Nowoseelandśe studijowa kommišija w Barlinje pobyła.

Wot 17. hacź do 21. haprśele je nowoseelandska studijowa kommišija w Barlinje pśebywała. Nowoseelandski finanzny a głowny minister Mr. Wallace Nal kommišiju nawjedowaše. Do kommišije žłuśachu teź nowoseelandski wikowański kommisar za Němsku Mr. G. W. Clinkard w Brüsselu a nėkotśi sastojniźy nowoseelandskeho finanzneho sarjadnistwa. Rozrěčowanja kommišije ſ němskimi mėśnoscami žu ga na pśenim mėstnje na mużnosć němsko-nowoseelandskeho wikowańskeho a rozšyrjeńskeho zrěčenja poćahowałe.

S jednanemi wo tutym dupku budźe ga pokračowaś. Kommišija je teź jkładnosć mė'a, praśchen'a, kiž ju sajimuja, ſ wodźaśymi němskimi hospodarskimi wjednikami rospominaś a žebi nėkotre industrijowe dźełanje wobhladaś.

Cźełko generała ſ Gallwitza ga do Němskeje pschimjeło.

Wutoru ga cźełko nahle zemrětkeho generała artillerije ſ Gallwitza ſ Neapla do Němskeje pschimjeśli.

„Němska za Španisku z příkładom"

Nowiny nazionalneje Schpanijeje žu wutoru w dźeśich nastawkach wjednikowe narodniny wopominale. W nowinach ga pišałche, ſo ga nietrjebamy temu dźiwaś, hdyž Schpanijska runje w tutym wokomiku rad na wjednika spomina, kiž je špicherśekemy narod sežiwnik a k wulkosći dowjedł.

W jenych nowinach, kiž w Salamanży wukhadźeja, po słowje śeśi: „Hitler je symbol noweje Němskeje, idealneje jednoty mjes ludom a wjednikom. Wón je zastupjeł naroda, kiž je njepśeciwinomna murja pśeciwko komunismej w Europje a kiž je ſa nazionalnu Schpanišku ſ pschikładom."

240 wólnskich lězdźadłow z Newyorka do čerwjeneje Španiskeje

W Newyorku je wulku ſedźiwnosć ſpudźiło, ſo je ga w nozy k śrjedźe w Newyorkskim pschistawje 240 wójnskich ſeźdźadłow, mjenujcy 24 ſenotunowotkich automobilow, 26 lankow a 190 cźežkich automobilow na parnik nakładowało. To sta ga pod schkitom wobrońenje'e polizije a detektiwow.

Newyorkska firma Hanover Sales Corporation, je wjesću kupiła. Jeje president Sherover je, kaž ga powe, nėhdy był direktor ſowjetskorusko-amerikanskeje firmy sa marker'stwo ſ effektami. Wjelśa, kotraž je 400 000 dollarow hódna, pjecża njeje sa Schpanišku postajena.

Łódźne papjery žu ga ſa jedyn franzowski pschistaw wupiśale. Tola pschi wakchnju, kak je ga wjesła na łódź składła, niebudźe dowéła, so ma ga wójnska potrjeba ſ wobendźenjom miesenarodneje kontrolle na nėkajke waschnje k schpanišim bolschewikam pschesunjeź.

Wuspěchi schpanišich nazionalnych na baskowskej froncze.

We wutornischej hamtśej wójnskej rosprawje ga wosjewja, so ga na baskowskej froncze nazionalni wojazy pschi kśpčhim wjedrje postupowali. Njepschećelske pschećiwjenje slamajo ga hóry pola Amorrjorria a Tayamontu, hóry 807 a 782, wobhadźili. Njepschećeśel je ninjo tójšicho morjow a ranjenych teź wjele wójnskeje potrjeby zhubił. Na froncze w Andalisiji ga nazionalni wojazy bolschewikske bombowe lětadło a bonjerske lětadło wottśelili.

Franzowske nowiny „Echo de Paris" rospravjeja, so ga je ga nėhdże 20 żelezniśich wosow ſ muniziju do Sete pschinjeło. Munizija je ga schpanišich bolschewikow postajena. W Marseillu je 10 sastupjerjow kommunistiskeje internazionale pschebywało, so bychu wożenje wójnskeje potrjeby do Sowjetskeje Schpanišeje snowa organisowali. W prěnjej połojcy haprśele je ſ Marseilla nic mjenje hacź 24 parnikow do schpanišich pschistawow wotjeło, kiž ga hišchcźe w rukach cźerwjenych.

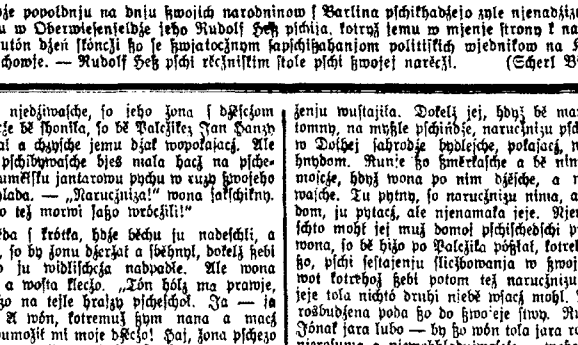

Rudolf Heß politiskich wjednikow zapschisahał.

Wjednik dojeźdźe popołdnju na dnju swójich narodninow ſ Barlina pschikhadźejo zyle njenadźicy do Mnichowa. Na lětanischću w Oberwiesenfeldźe jeho Rudolf Heß pschija, kotryž jemu w mjenje strony k narodninam sboźo pschejeśe. Tutón dźeń stónczi ga se ſwjatoczńym sapschisahanjom politiskich wjednikow na Kralowskim namėśce w Mnichowje. — Rudolf Heß pschi rěčnischkim stole pschi swójej narěcźi. (Scherl Bilderdienst, M.)

Litwinow Francowskej hrozy

Franzowski spitzećel dr. Jacques Bardoux, hobustaw franzowskeho instituta, w brožurje słowa nałpomnja, kaž je ſowjetskoruski ſwonkowny kommisar Litwinow-Finkelstein pschi swójim pobydnem pschebywanju w Parisu radikalsozialistiskemu sapódłanjej prajił. Litwinow je hrožił, so w Franzowskej hnydom kommunistiska revolucija wudyri, jeli so franzowske knjeźerstwo dorozumjenje ſ Němskej pyta.

Kaž w brožurje śeśi, je Litwinow tole prajił: „Wy žu njetrjebaśe dźeławoscje tśeśeje internazionale w Franzowskej bojeć. Pschećiwo Wam sachowanje porjada a krutosć knjeźerstwa. Scamo ga rozumi, so Blumowe knjeźerstwo po swójich mozach podpjeramy. Tola pak, je-li na jeho mésto Chautemplowe knjeźerstwo stupi, teź tutemu wobześnoscoŋ njepschihotujemy. Wšo budźiśche pak bylo nėśchto hinaśe, hdyž knjeźerstwo pod Daladierom móc pschewosmi'e ſ wotpohładom, so by wurunanie ſ Němskej pytało. Potom buchmy hnydom generalnemu strajkej a revolucijił dali wudyrić."

Sowjetizu agentsi'o naschcźiwa'u polskich burow.

Kaž nowiny pišaju, běśe ga na sańdźenu njedźelu w Raclawicach demonitrazija burstwe ludoweje strony postajiła, běśe pak ga sakasała, dokelž běśe strach, so powrócźeńce elementy tutuju mér kasnjeli. Wo powdawkach ga powe, so bolschewikkan agitatorjo burow, kotśi běchu ſ wokolinu na Božu mschu pschischli, naschcźiwachu. Burja njesapja ſ khowankow do polizajskeho wotdźelenja kamjenje mjetachu a tśelachu. Polizija na to tohorunja tśeśeśe, jenoho satśeli a druheho tak cźežko krani, so bórzy wumrě. W jenym satśelenym spóznachu słótnika, kotrehoż běchu dołho pytali. Wschi krażenju ga tójšichto polizajskich sastojnikow ekstro krani. Polizijt ga poradźi, nėkotrych schcźuwar'ow sa'ećś.

„Němska za Španisku z příkładom"

Nowiny nazionalneje Schpanijeje žu wutoru w dźeśich nastawkach wjednikowe narodniny wopominale. W nowinach ga pišałche, ſo ga nietrjebamy temu dźiwaś, hdyž Schpanijska runje w tutym wokomiku rad na wjednika spomina, kiž je špicherśekemy narod sežiwnik a k wulkosći dowjedł.

W jenych nowinach, kiž w Salamanży wukhadźeja, po słowje śeśi: „Hitler je symbol noweje Němskeje, idealneje jednoty mjes ludom a wjednikom. Wón je zastupjeł naroda, kiž je njepschećiwinomna murja pschećiwko komunismej w Europje a kiž je ſa nazionalnu Schpanišku ſ pschikładom."

Na dołhim mosće

10] (Pokračowanje.)

Jónak ſ horda wótrje na hordu staruschku hladasche a wuchcźeje narućniźu. „Namakach ju mjes hrjadami dołheho mosta — kak je tam pschijschła?" — Běśche-li žebi wockałował, so ju ſ tym poraźy abo tola samyli, abo do cźežna lacźeŕi, mylesche ga jara. Najprjedy hladasche zyle bjes sajimanja na tute nimo mėry schikowanje pschituhane, zyle cźežke jantarowe kopjeschka, kiž běchu tak wumėśkjy hromadu swjasane, so ga pśetwu runachu. Hakle hdyž wón rjekny, so je to wędomna, zhubjena narućniźa, wona ruźy tamaju wótśje samyka: „Ach, hdyž je jeno hišo namakana, potom budźe ga teź hodźeć wukopaś, kak je ga zhubiła."

Nichtó njekedźbowaśche na hłubole zdychnjenje, ſ kotrymž ga durje wotewrichu. — Hólcźej pózdźe bjes mała ſ woczomaj narućniźu, kiž be była pschicźina śmjercźe jeho starscheju, kiž be zyku źiwóiru do njeźboża storcźiła. „Mój nan ieje brat njeje, na to chju wschitko žadźicź, schtoż mam", rjekny wón tak khutnje a zwjatocźnje, so ga pschekupj sa nim wobrocźi. — „Kak ty to móześch? Schto chześch ſ tym prajicź? Ty dźe nicźo njerozeźch, dźěcźo, wo žiwolim nanu, njeźiwy dźe jeho ani žnaŕ!"

Horce žiwły ſtupichu hólcźej do woczow, kulachu ga jemu po spadnjenymaj ſiwmaj. S prózu jeno pschewinny dyrkotanje ſwoŕeho hłoſa tak dałoko, so móześche ſrosumliwoje rěcźeć. „Sšym khudy hólcźej, knjes Jónako, a mój nan be derje postajeny muż. Hdyž ga ja, na pol sahłobnjeny, kaźiž ga, mohł kražne pleza a kołbažy we waschej pschedchěźi widźeć a cźuć, tola spytowanje njepodeležach, so bych kradnył, je dha potom mózno, so móześche mój nan zyle žiwoje žiwjenje śmicźeć a tule hraźku pschećeschiwicź? Ja jeho — na wobžarowanje — njeźiwy žnaŕ, ale wy dyrbjeśeśche jeho tola znaś, dokelž je wam mnoho lět źiwětu žłużił. Bywa dha cźestny cźłowjek tak žnadnje ſ paduchom?" — Prjedy hacź móześche Jónak wotmolwicź, saklinca dźećcźowiki błóž pśed pschiprětymi durjemi: „Tule dźe je tak cźma, mama — cźeho bla bha njeńdźemy nuts?"

Pschekupz ga njedźiwalche, so jeho žona ſ dźećcźom pschińdże. Salwéśe be ſhonika, so be Palcźikez Jan Hanza žiwjenje wulkorad a chžyśe jemu dźak wopokajacź. Alle jeje rosbudźenje pschidźiwalche bjes mała hacź na pschemyślenje, hdyž wumėśku jantarowu pychu w ruku ſwojeho mandźelskeho wuhlada. — „Narućniźa!" wona sakchikny. „Ach, so bychu ga teź morwi saźo wróćili!"

Wón wupowėda ſ krótka, hdźe běchu ju nadeschli, a khwatajśe potom, so by žonu dźerźał a śěhnył, dokelž žebi myślesche, so ga ju widźiłschcźa nabydźe. Ale wona jemu wobaraśche a wołta klecźo. „Žón hółą ma prawje, jeho nan njeje ga na tejle hraźu pschećhoł. Ja — ja žym winowata! A wón, kotremuž žym nana a macź morila, wón je wumożił mi moje dźećo! Haj, žona pschećo hladajcźe na mnje — wėrno tole je. Ja žym wam žyna rubiła a jeho žyn je mi wumożił moju dźowćicźku!"

Cźi tśio druhi hladachu na nju, kaž bychu ſwojoju wuschomaj niewėrili. Hanka pak, kiž zyle nicźo ſ teje ſłowow njerozumjeśeśe, chžyśe jednacź, pokojeź. „Wón to njeje śe mėnił, mamka, a njeje wina na tym, so je kula na kruchi schła; wón je pėkny hółz."

Jeje nan ſkhili ga, pytajo ga žebracź, nad zyle samyleni, hacź nanajbóle rosbudźenej žonu. „Dopomń ga jeno na žebje, luba — ty rěcźiśi ga saborjenju. Budźiśche-li ty tu narućniźu mėcź chžyła, trjebaśche dźe ty mje jeno prožiś a ja budźich tebi runej tajku wudźěłacź dak. Ty ju wopraŕdźe njeźiwy trjebała bracź."

„Bracź!" wona pokračowaśche. „Bracź nochcźych jeje teź, jeno Wadkowej pokazacź, dokelž be tak jara rjenje dźećana! Duzy po puću ju ſhubich. Wy mi to njemócźece wodacź, so ga teźo njeźiwym chžyła wusmacź! Ale ach, schto žym ſ teho cźała wucźerpika!"

Wona be, jako jenicźke zaplenćene dźećo bohateju starscheju, ſtajnje runje tak njeźedźona kaź horda była. Wożebje mėśeśche tamnu wopacźnu hańbicźiwoſć, kotraž ju hańbuje, ſcźinjeny ſmykł wusmacź, kiž w ſpjerace'nym ſaklenjenju radźcho najhórśchemu strachej ga wusźiała, hacź so by, doniž je hišchcźe cźaš, ga matemu a zaſkužnjenemu ponižnju wusłajiła. Dokelž jej, hdyž be mandźelſkiſt njepschitomny, na mużłe pschińdże, narućniźu pschećeśeliśo, kotraž w Dolhej zahrodźe bydleśche, pokajacź, wurjedźe to teź hnydom. Runźe ga śmėrkaśche a be nimale na dołhim mosće, hdyž wona po nim dźeśeśe, a mósł pschekrocźowaśche. Tu pytny, so narućniźu nima, a wróći ga hnydom, ju pytacź, ale njenamaka jeje. Njemėrna nad tym, schto mohł jej muż domoj pschischedschi prajicź, ſtyśeśeśe wona, so be hižo po Palcźika pósłał, kotrehoż be, wotſałe'o ga, pschi sestajenju slicźowanja w ſwojej ſwi wottaźił, wot kotrehoż žebi potom teź narućniźu žadaśche, dokelž jeje tola nichtó druhi niebe wſacź mohł. Njerosžudźena a rosbudźena poda ga do ſwoje'e ſwy. Runjeź mėśeśche ju Jónak jara lubo — by ga wón tola jara rosžnėwał dla jeje njerozumna a njewobhladnjwoſće, a wożebje na to, so be jemu hakle dała na Palcźika winu storcźicź. Kóžda cźekaja mieńšichna sa mieńšichnu kaž ſ błyskom, mi'es tym so ga mieńšichna ka mieńšichnu kaž ſ błyskom, mjes tym so wona wona je ſwoſej wopacźnej hordoſću bėdźeśe. Nadje potom do womory, ſaſtylchawschi, so je hacź batal bjesporocźneho muża, kotrehoż jeho pryńzipal a zyle mėśto wulzy cźeſcźeśeche tukanje tak ſajako, so je nah'a ſmjercź jeho nadpadła. Nėtkole n j e m ó ż e ſ c h e wona, ga ſwojim mėnjenju, wiazy ga wusźiacź, budźiśche dźe ni jeno wohańbjena bhła, ale na nju budźiśchu teź poroki Palcźikej ſawoſtajenych bólſch'e. Kajke poroki dyrbėśche jej jeje ſamkne ſwodomnje cźinicź, na to žebi myślesche — hewak dźe budźiśche ga tola k tomu wusźiacźu rosžudźiła, pśedy hacź by ga rosńjeźała, cźehodła be ga Palcźik kaž ſaborił a cźehodła bu jeho mjeno jako mjeno paducha wohańbjene. Tak ſcźehowa'che, kaž ga to ſ wjetſcha jtawa, jena wopacźna krocźel ſ druheje, wróćeńje bywaśche dale cźeźiśche, wona wotpłaćeśche na pożledku ſaſakajcź ſtareje žony, kotraž wſchu podpjeru wótrje wot žebje wotpołaſowaſche, ſ hidu abo tola je ſwonkownym ſazpiwanjom. Nėtkole, hdyž be jej wjelelétne ſnutſkowne bėdźenje ſtrowotu podrypło, pſchemo ju ſwědomje winy a żelnoſće. Kaž ſniczena leżeśche na kolenomaj pśeded tymi, pschećiwo kotrymž be ga tak cźežku pschećhła.

(Stónczenje ſcźhuje.)

W Budyschinje 22. hapriele 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Wot Boha človjek je a k Bohu kroči
A nihdy měr a myto nahđe w Bohu —
A tola spjera z ruku so a z nohu,
A huby hroža njebjesam a woči.

J. Čišinski, Bóh a človjek.

— **Wo wjedrje.** Druha nižina je žo spěschnje ſ morja do srjedźneje Europy ſcžahnyła. Jeje ſabro nad Rańſchim morjom k ranju ſtwata. Tehodła na morju a pſchi morju ſtajne wječorne wětry duja. Połodnišche tromy nižiny dyž a dyž ſe ſtynišchim pomrócženjom na naſche wjedro ſtukkuja a jo ſpyta'u pſchekasyć. Sa nižinu je žo ſymny powětr ſ Łodoweho morja do Němſkeje dobył a je nam powětr cjuchnje wuſtudźił. Wyſchina pola Azoriſkich łupow ſcžele wuběgł hacž do połnóžneho morja. Wuběgł wyſchiny žo dźenża popołdnju a jutſije też w naſchich ſtronach wuſtukkuje, ſo mamy měrniſche, ſtónčne a ſaſo trochu cjopliſche wjedro wočakacź. — Jutſije pjatk ſtónčko 4,50 hodź. ſkhađja a žo 7,08 hodź. khowa. Měſacź ſkhađja jutſije popołdnju 5,13 hodź. a khowa žo rano 3,34 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi pjatk: Njeſche, ſtajniſche a cjopliſche wjedro.**

Dźak brigady 133

SN-brigada 133 (ranſcha ſaſka) a Budyſke wokrjeſne nawjedniſtwo nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony dźakujetej žo wſchitkim Budyſkim ludowym towaršam ſa wožebje wutrobne pſchijeće, kiž ſu marſchérowarjam Němſkeje pſchihotowali. Wſchitkiž wobdźělnizy běchu jeneho ménjenja, ſo tajkeho pſcheċeſnelneho pſchijeća dotal hiſchcze pſchi žanym miſchtrſtwje njeſu namakali.

Sdobom brigada 133 tych ludowych towaršchow, kotſiž njedźiwajo ſwojeho ſamoſtwjenja njemóžachu hoteża do kwartéra dojtacź, ſo buchu to wodali, dokelž pſchi wulkej liczbje wobdźělnikow a mnohich njewočakanych hoſcži hiſchcze wot ſobotu k niedźeli njeběſche wěſte, hacź ſo tute kwartéry tola hiſchcze njebudża trjebacź. Tehodła wobžaruſomnje njeběſche móžno, wjazy powěſcź dacź. Brigada 133 proſy, ſo ſo tehodła w pſchichodźe wot poſkićenja kwartérow njebychu dali wothđerzeć.

Brigada 133 dźakuje ſo tež měſtnoſcžam wojeſtſke mozy, němſkeje dźěłowneje ſtużby, poliſeji, NSKK, SS, Hitlerſkej młodźinje a BdM, ja ſtutkowane podpjeranje pſchi pſchihotowanju a pſchi pſchewjedźenju.

Jeje wobzetity dźak płacži pak tež wobdźělenym měſtnym ſkupinam ſtrony, wſchitkim měſtnam měſta a hauptſtého heſtmanſtwa, kiž ſu ſo poſtarale, ſo běſche ſwonkowny wobras wurjadnje dostojny.

Potom pak tež jeje dźak płacži dobremu pſchihotowanemu dźěłu Budyſkich dnjowych nowin.

Sa jenotliweho ludoweho towaršcha, kiž je na ſwojim dźěłu k porađženiu miſchtrſtwow w marſchérowanju ſ wačokami pſchinoſchował, njech jako najrjeńſchi dźak to płacži, **ſo wſ**, ſo je němſkim ludowym towaršcham ſe wſchěch ſtronach dobre dopominjeće na naſche rjane město ſobudał.

Wjednik brigady 133
Unterſtaß, brigadowy wjednik.
Martin, wokrjeſny nawjednik.

— **Njeſbože na dróſy.** Wječera popołdnja wokoło 8,20 hodźin motorowy kolejaŕ ſe Kitnych wikow jěchu na Kamjenicu hažy do wjeſnjeje ſony ſawadźi, jako ſo tuta ſe ſwojim jěſnym kokom nikedźiwje do hoſczenza „Krónu“ ſamiwy. Wobaj padnyſchtaj. Kona žebi hłowu cjeſko ſrani a žebi nop puknu. Dobrowólna ſanitetna kolonna ſnjeſoženu do měſchćanſkeje thorownje dowjeſe. Motorowy kolejaŕ ſ lohkimi ſranjenjemi wotenđže. Kole žo wobſchkodźiſchtej.

— **Jěſdne kolo žo kradło.** 20. hapriele wjeczor žu na ludownym Tſelniku mužaze jěſdne kolo ſ njeſnateje ſnamki a njeſnatym cžišłom kradnyli. Koło měſjeſke cjorne kroſtna, jendźeſke wodźidło, cjeŕwjenej gummiſowej pſchimadle, pedalej ſ gummijom, pſchipramu ſa elektriſke wobſwětlenje ſ batteriju. Torpedoſti ſamobeh cjornej wobruczi, hornja kroſtnowa žerdka běſche kowana a nowobarbjena. Wo wězowne ſdźelenja proſy kriminalne ſwonkowne měſtno w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802.

— **Wurubjenje automatow ſa liczenje elektriſkeho pruda we wokhežach.** W połźlednim cžaſu je žo huſcziſcho ſtako, ſo ſu lutowaniſke automaty ſa měrjenje elektriſkeho pruda we wokhežach na wuſchikne waſchnje rozpacžite a žo jenjesny ſ nich kradźe. Najſćerje je wſchitke pudruſchtowa jedyn kluczeŕ kluczik. Jemu žu pſchi tym ſdźela mjeniſche ſdźela wjetſche ſummy pjenjes do rukow padźe. Měſcželjo tajkich automatow žo na tutym měſtnje wožebje napominaju, ſo bychu ſwoje wobydleſtwo dohładowali. Radźi žo, ſo wobžeđzeju ſwoje automaty huſcziſcho ſchperuhuja, hacź je žo to dotal ſtalo, a ſo wožebje na podhladne wožoby kedźbuja, kiž w domje nuſa a won khođża. Wo ſdźelenja proſy kriminalne ſwonkowne měſtno w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802. Po pſcheczu žo mjeno wobſwjerjeja ſatajı.

— **Wjeſoła ſtaroba.** Hana ſwud. Kalichowa rodź. Jurzigeſ ſ Budyſchina na Schäfferowej dróſy cžo. 20 bydźaza, jutſije 23. hapriele ſwoje 80. narodniny woſwjeſcži.

Knjez šulski wjednik a kantor Jurij Šołta 25 lět w Tachantskej šuli

Zańdźeny ſtwórtk, 15. hapriele, je ſo 25 lět minyło, zo knjez kantor Jurij Šołta w Budyšinje 25 lět na Tachantskej šuli skutkuje. Přił tutej składnosći so jemu ze strony jeho kolegow a też serbskich dźěći wjele počesćenjow dosta. Jubilar je po cyłej Łužicy derje znaty a jeho zasłużby w zjawnym žiwjenju su tajke, zo njeje móżno tutu składnosć přeńć, zo na njeho njespominamy.

Narodźi so jako syn Radwořskeho wučerja Šołty 18. novembra 1886. Swóješe potajkim loni swoje 50. narodniny. Po skónčenju swojich studijow na katolskim seminaru w Budyšinie w lěće 1907, dopjelni najprjedy swoju wojeńsku winowatosć, zastupowaše potom swojeho khoreho nana někotry čas w Radworju a wukonješe na to 4 lěta dołho jako młody wučeŕ službu w Zdźěri. W lěće 1912 dosta traine městno při Tachantskej šuli, hdźež nětko skutkuje jako šulski wjednik po smjerći knjeza wyššeho wučerja Michała Wjeraba. We wójnje dyrbješe, kaž skoro wšitcy druzy młódźi wučerjo tutu službu přetorhnyć, njetrjebaše pak won do pola, ale móžeše jako wukubłaŕ rekrutow w Budyšinje wostać, hdźež jeho nuznje trjebachu.

Po smerći knjeza kantora J. Rječki, kotryž we lěće 1915 njedaloko Waršawy padny, přewza kantorstwo při Serbskej cyrkwi, kotreż hač do dźensnišeho dnja zastawa. Wjele swojich mocow je jubilar cyrkwinskemu a nabožnemu žiwjenju Budyskeje serbskeje wosady wěnował. Hnydom po wójnje přewza wjednistwo „Jednoty“, towaŕstwa katolskich Serbow, kotruž je k nahladnemu, jara žiwemu cyłkej skowča. Jako pokładnik towaŕstwa Cyrilla a Methoda a „Katolskeho Posoła“ je jara rozumnje a wustojnje hospodaŕske naležnosće za katolskich Serbow wažneho towaŕstwa wodźił a jemu tak spomožne skutkowanje zmóžnił. Do menowaneho tydźenika je też wjele dopisował a też druhe naše časopisy ze swojimi přinoškami wobohaćił.

Nic mjenje niesebičnje a woporniwje je w zjawnym žiwjenju dźěłał. Dołhe lěta bě z knihownikom Maćicy Serbskeje a jako tajki słušeše do jeneho předsydstwa. Wšudźe, hdźež běše wustojneho čestneho a njesprócniweho muža trjeba, tam jubilara powołachu.

Jara wjele mocow wěnowaše Raiffeisenskim družstwam. Tutu lubosć je po nanu namrěł a hodźi so cyle do jeho powahi, kotraž chce wšudźe a stajnje bližšemu pomhać. Hižo w Radworju z tutym dźěłom započa. W Budyšinje je so jako dołholětny předsyda łužiskich Raiffeisenskich družstwow w čežkich hospodaŕskich časach derje do pomjatka wšěch družstwownikow zapisał.

Z tuteho zwjeršneho přehlada spóznawamy, zo so jubilar, njedźiwajo swojeho wobšěrneho zastojnskeho dźěła, kotreż je přecy z najwjetšej swědomitosću wukonjał, njeje žadnemu zjawnemu dźěłu zapowědźił. Kelko je spomožneho za čichim, wot zjawnosće njewobkedźbowany, skutkował, to dyrbi raz zaswědčena wosoba zapisać. Wjeselimy so z nim, zo může swój zastojnski jubilej hromadźe ze swojej swěrnej mandźelskej čily a strowy wowsjećić a přejemy jemu też do dalšeho přichoda wšo najlěpše na puć.

— **Z Rachlowa.** Sańdźenu wutoru połkowaczu w starobje 54 lět tudyšeho thježaŕja Jana Simona. Hacž pjeć 4 lětami běšche je ſkakarjom, doniž cžežku njeſkhoći. Na ſcježkach tuteje khorosće je nětko wumrěł. Wulka liczba pſchewodźeri jeho k rowei pſchewodźeſche.

— **Z Boſchez.** (Nowy ſmjerć.) Město wróćostupieneho bura Schkodyn w Boſchezach je ſchuliſi wjednik Robert Petrik žo ſa ſmjerća ſa wobwod Boſchezy je Zuježanmi a Nadźanezanmi, Jenkezu, Wuriży, Rabozu ſ wjeſnymi dźělemi Sréſchinom, Toroňzu a Kubſchizami pomjenował.

— **S Makeho Wjeſkowa.** Sjawne pohođženje gmejnſkeje rady budże jutſiſchi pjatk, 23. jutrownika, wječor we 8 hodźinach, w tudomnym Dubrawiz hoſcenzu. Dnjowſki poriad je jara bohaty. Wobydlerjo, wožebje też ſ pſchiſtamknjenych priedawſchich wjeſnych dźělow, žu na tuto pohođženje pſcheroſchení. Maja tu ſkładnoſć, na prawym měſtnje w dźěle naſcheje gmeiny wobhonić.

— **S Makeho Wjeſkowa.** Naſchej gmeinje ſkluchaze trawniſchcza na ſjawnych puczach a měſtnach žo pſchichodnu ſobotu, 24. jutrownika, ſ nowa na ſi lěta pſchenaſa. Pſchenaſenje ſawočnje žo w 2 hodźinomaj pola Czjeńcžeŕa. Schtóż chce žebi něchto ſwjećſchcź, njech žo we prawym cžaſu na měſtnoſcžach ſeńdże, kotreż žu pola gmeinſkeje rady thonicź.

— **S Makeho Wjeſkowa.** Měſchczańſka milinaŕnja woſjewja, ſo we wokolnych wſach wuporjedźenja a nowopſchiprawjenja na elektriſkich powodach wohoda wukonja, kotraż dowolnoſcže k tomu nima. So by žo wobydleſtwo pjenjeſneje ſchkody ſminyło, ſo na to pokaſuje, ſo maja tute dźěła jenoż je ſtrony milinaŕnje pſchiſtajene wožoby wuwjeſcź.

— **S Kamjenza.** Na wjednjkowych narodninach je ſo tudyſcha Kralowſka dróha do Adolfa Hitleroweje dróhi pſchemjenowała.

Kóždy pſchinjeſ twarſki kamjeń
ja dźěłacjeſki žydleſſi dom je ſwojim pſchinoſchkom k dźaſknemu woporej naroda wot 10. 4. hacź do 1. 5. 37.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Habrachczij.** Cžahaza maſchina do pſchérowa ſajeła. Na dróſy ſrjedź Kottmarſkeho lěſa wujědże cžahaza maſchina ſ dwěmaj pſchiwěſchkomaj w ſawiniſnju ſ jěſdneje dróhi a pſchedali ſo do pſchérowa. Cžeſitaj wojaj ſo pjchi tym tehorunja do pſchérowa jwjeſnſchtaj a dwaj ſchmrěkaj ſtamaſchtaj, kotraj na cžežiu cžah padnyſchtaj. Wjednik cžaha a jeho kobuleſdźeŕ ſo mies maſchinu a ſchtomaj ſtłóčiſchtaj. Wozowy wjednik ſo kaž na dźiw jenoż lohzu ſtrani, jeho towaŕſcha pak dyrbjachu ſ cjeſkotranjenej hłowu do wołkeſnjeje khoromnje w Habrachczijach dobacź. Tři dalſche wožoby, kotreż kobuleſdźeju, ſe ſtrachom woteńdźechu.

S **Meerane.** (Wudrěwaria ſajeli.) Hižo wjazy krócź połkłoſtany młody muž, kotryž ſwonka města brdleſche, da ſwojemu pſchichodnemu nanej ſit pſchenoſacź. W tutym žadaſche jeho ſ hrożenjemi, to by hiſtaſche ſamkny dźeń w połnoſy na wěſtym měſtnje wjetſchu ſummu pjenjes ſapołożił. Pſchichodny nan to kriminalnej poliſiji woſjewi, kotraż wudrěwaria jako na naſpomnjene měſtno pſchińdże. Saja. — Tudyſchi daloko a ſchěroko znaty pčołaŕ wuſchiſchi wučzeŕ Pawoł Nychtaŕ je na počjeſčenje ſwojich wulkich ſaſtkowan na połu pčołaŕſtwa ſkotu cžeſtnu jehłu kraineho ſwjaſka ſaſkich pčołaŕjow dóſtał.

Hospodaŕski rozhlad

Schtwórtk, 22. hapriele 1937.

Wčeraſze kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólſk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,24	100 čeſkoſt. krónow	8,646
100 ſwajc. frankow	56,77	100 franc. frankow	11,08

Barlinſka burſa, 21. hapriele. Hižo pſchedwčeraſchim bě ke kónzej wobkhođowanja wobrotowa cžinoſcz khětro popuſchčiła. Na ſpočzatku wčeraſchcheho wobkhođa bě wuwicže tehorunja njewěſte a njejednotne. Bjes dwěla ſu pomĕry na Praſkej burſy jako napomnjenje pſcheđ njewobmjeſowanym ſtopnjowanjom kurſow ſo wuſkutkowaſe. Hdyž też bě ſafkadna tendenza pſchecjelna, na ſo to hjes dwěla wuwjedźeniam dr. Schachta pſchipiſacź. Na wikach ſ montanowymi hódnotami njeběchu woſtłabjenja wjetſche hacź 0.25 proz. Też na rentowych wikach kurſy wo něſchto mało popuſčezowachu. Wudołženſka poždonka ſo njeſapiſka, dokelž ſo dźenża wuložuje.

Barlinſke žitne wulkowiki. Žitne wulkowiki běchu dale jara měrne. Poſtiſcženja ſe ſtrony rataſtwa žu dla rataſkich dźěkow zwłaſte ſłabe. W mukownych žitach ležachu twory po waggonach na wiki pſchikhađźeja. Młyny maja wulki ſajim, wobeſe ſa pſchenicu. Też w provinzy žu dobre ſwužitkowanſke możnoſcže. Pſchenične muki dadźa ſo dale łohzy wotbyć, rjana muka ma měrny wobkhođ ſa wſchědnu potrjebu. Wowſ a ječmjenſt ſa pjawanſke ſamĕry njeſtej na wikach. Też w industrialnych ječmjenjach njeje móżno, potrjebu tryć. Sa žnjmjenſke žita je tehorunja wulki ſajim.

Wječera płacjeſche w Barlinje zentnar

pſchejcžy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožći R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — ječmjenja G 7: 8,65 hr., G 9: 8,90 hr., — wowſa H 10 7,85 hr., H 13: 8,50 hr.

Płacizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wollſowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płacizny po złotej hriwnje.

	21. 4.	20. 4.		21. 4.	20. 4.
Pšenica	212,0	212,0	hruny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmień now.	—	—	mádre łuſiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmień, nat.	—	—	žołte łuſiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosuſk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosuſk	16,38	16,38
rjana muka	22,25	22,25	ſuch. truhanč.	9,17	9,17
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni, kruški	—	—
rjane „	10,10	10,10	ſyno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rjana ſłoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane ſymjo	—	—	wowſna „		
pjeniuki	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płacizna za pšenicu za wupłodźenja 8: 202.0 9: 203.0
Płacizna za rožku za wupłodźenja 8: 166.0 11: 169.0
Płacizna za ječmjeń za wupłodźenja 7: 173.0 9: 178.0
Płacizna za wowſa za wupłodźenja 10: 157.0 13: 170.0

Někotre płacjiſny ſ Drjejdźanſkich wikow.

Kaczki, ſarjene 1,10 hr., kury, ſtare, ſarjene 1—1,10 hr., kury, młode, ſarjene 1,10—1,20 hr., karpy 1 hr., liny 1,60 hr., jabłuka 25—50 pj., běrny, po puntach 5 pj., łoboda, jedźna 12—15 pj., zyble 12 pj., khrěn 70—80 pj., žołtej, kećžk 20 pj., běły kał 8—10 pj., cjeŕwjeny kał 12—15 pj., ſydrožity kał 30—60 pj., korki 40—70 pj., pětrichilka, walcžk 5—8 pj., hromak (Sparget) 1 hacź 1,50 hr., rapunzički 60—80 pj., rjemjeń 15—18 pj., butra 1,42 hr., jeja 8—11 pj.

Hłowny redaktor Marko Smolerſ. Zamołwity za politiku, feuileton a wobrazy A. Dučmanu; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerſ; za nawěſtki Pawoł Krječmaŕ, wſitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolerſ. Ćišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.

D. A. III. 1937 1812. — Tu khwilu tarifna liſčina čo. 6 płaći.

Wustajeńca hrajkow a druhich wěcow z Rudnych hór z dźěłarnje rumpodicha

We wčerawšnich Nowinach čitłachmy, so je Wóhnitz a Heinrichez rosčahowarnja z městačka Seiffen w Rudnych horach pišmu wustajeńcu hrajkow a druhich wěcow na jurli hosćenza w Pančicach sarjadowała. Tute hórske hrajki su hač do dźensnišeho dnja spěšaina industrija na šmětownych wikach wostałe. Skoro hišće dale hač w domišnje žadaja a kupuja so wone we wukraju a njepuczuja jenoż w hodownym času, ale też w dalšich dobach lěta, do symneho šewjera, do słónčnišeho juha a pjeca tej pšches dałoke morjo.

Sorjedišćo tutych rudnohórskich dźěłarnjow hrajkow su Grünhainichen, Seiffen, Olbernhau a Sayda. Wokoło tutych městow a „Schartkeje hory" rjaduja so hrajkowske wsy, w kotrychž so po systemje naitkuščišeho rozdźělenja dźěła maja, t. r. w kóždym domie, w kóždej swójbje, haj, kóždy jenotliwy ma swoje wosebite dźěło. A tak kej njewšědneje wuščitknosće nadobnjaju. Tajke wosebitosće pokazuje nam wustajeńca z 280 swójbow. Tak niedźěła na pich, staru muž wot swojich dźěćanoch dniow ništo druhe hač kokoški a jeho žona rěša z małych wjercjanych klinow pšcheju nězne schtomiki. Druhi sahe zabéraja so z dźěłanjom piramidow (w tamnej narěči „Permetti"), konikow, wowsow a druhich zwěrjatow. To wšcho mutworješe wuščitkna ruka jenoż z jedrorym nołom, hdyž trěbnych maščinow hišće njebě. Tuto dźěło je wuroštło z wjeseła a z luboscje nad pipelnjom, paklenjom a pizlenjom. Schto dha chanchu w dolhich zymach zapocześi, hdyž běchu hory a doły se šnědnom pšchikrute a ludźo wot šwěta wotrěsnjeni, hdyž hišće žanych železnizow niebě? Tuteje industrije su so po'dźišcho maščiny smozowale a dobru zaklužbu za wobydlerjow Rudnych hór stworile. Jim su so też mnohe dźěła a wichelake wězi Symsleje pomohły zdowěrile.

Hdyž potom adventske šwěźi na lendźelišich šwěźnikach abo na hórnikach swoju mutrobu hrějeju cźoplotu rosliwału, potom wotuci w nich horja luboscj k pobe a wulkšej domišnje. Mjerkelimy so na dźěćazowych hrajkach, kotrež jednori, pilni a spokojni ludźo dźěłaja. A tuž su luboscje a dźakownosće hódni, so so jich wutajene wězy wobhladuja a pohódnoscjeja a wuščitknosći jich tprózných rukow so pšchipoznawa. Tuž njech nichtó njeskomdźi, tu wopytaci. Wustajeńca je kóždy dźeń, tak dołho hač tu pšchebywa, hač do wječor šedmich wotewrjena.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 24. April 1937 von 8 bis 9,30 Uhr für die Nrn. 851—1000 und 4001—4100 rohes Rindfleisch 0,5 kg zu 30 Pfennigen, rohes Schweinefleisch 0,5 kg zu 35 Pfennigen.

Die Freibankverwaltung.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Über die Betriebe der Bauern 1. **Paul Richter** in Ostro Nr. 22 — Lw E 310 —, 2. **Nicolaus Sauer jun.** in Rebelschütz Nr. 38 — Lw E 315, — 3. **Oswald Julius Richter** in **Krakau** Nr. 29 — Lw E 330 K —, 4 **Eduard Willy Zickler** in **Bohra** Nr. 13 — Lw E 486 K — wird heute, am 7. April 1937, vormittags 8 Uhr, das **Entschuldungsverfahren** eröffnet.

Das Entschuldungsamt Kamenz ist Entschuldungsstelle.

Forderungen gegen den Betriebsinhaber sind bis zum 8. Mai 1937 dem Entschuldungsamt anzumelden und die darüber vorhandenen Schuldurkunden dem Entschuldungsamt einzureichen.

Hat ein Gläubiger die Anmeldefrist versäumt und ist aus diesem Grunde die Forderung im Entschuldungsplan nicht berücksichtigt, so entsteht für nicht aus dem Grundbuch ersichtliche Forderungen die Folge, daß wegen dieser Forderungen die Zwangsvollstreckung in die Grundstücke des Betriebsinhabers (nebst Inventar und Zubehör) sowie in den zur angemessenen Lebensführung erforderlichen Haustrat und die aus der Betriebsführung entstandenen Forderungen des Betriebsinhabers unzulässig ist. Dies gilt nicht für Rechte, die zur Erhaltung der Wirksamkeit gegenüber dem öffentlichen Glauben des Grundbuchs der Eintragung nicht bedürfen.

Kamenz, den 7. April 1937. **Das Entschuldungsamt.**

Powěšće z cyłeho šweta

Schulske dźěći w palazej žurli.

70 franjenych, 4 morwi.

Pšchedwjedjenje filmow w njepšichodnej městnosći je wutoru w Pernauskim wokrjesu w njedaloko Estonsko-Lotyšskeje mjezy łežaze wjes Killingimomme štruchle njesdoże sawinowało. W twarsenju wjeśneje schule wotmě so pšchedwjedjenje filma, na kotrymž so rěžduže 100 schulskich dźěći wobdźěli. Nadobo so film šapali. Mjes dźěćimi nasta hrosa. Wučerjo jim pšchikaša, so bychu so na semju cźišće, měšto teho pak wjele dźěći runje do wohnja běžeše, dokelž steješe filmowy aparat pšchi šamych durjach. Někotre dźěći z druheho poskhoda, w kotrymž žurla leži, na dróhu skočźichu. Po prěnim rosbuchnjenju nasta bórzy na to druhe a dalše a žurla steješe ža krótki cźaš w plomjenjach. Tej drajtu dźěći plomjenja hrabnychu. Dwě holcźi wotšałchtej morwej we žurli ležo. Dwě dźěći na leśeńkowi šranjenjow w khorowni w Pernawje wumrěchtej, hdyž wšcho hromadźe 49 dźěći dowjesechu. 10 z nich hišće še smjerću wojuje. Sbytne so cźežźy wopalichu. 20 dźěći bě so lóžo šranita.

Blyšt do powětrona dyrił — dwaj morwaj.

Sorjedu popołdnju sta so na Ktanšchcźu w Mailly njedaloko Nitry-les-Francois w Franzowskej wurjadne njesdoże. Do powětrona, w kotrymž dwaj muzej žedźeschtaj, w 600metrowskej wyšokosći blyšt dyri. Powětron stejesche ža wokomik w plomjenjach. Ś palazym powětronom padnywšchi so wobaj muzej šabischtaj.

Rhyn ma z nowa wulku wodu.

Wurjadnje šylne deschcze we wjeczornych dźěłach kraja žu sawinowale, so woda w Rhynu a jeho pobocznych rěkach znowa šylnje pšchibywa. Je to tšeći raz, so ma Rhyn w tutym lěcze wulku wodu. Na niže położenych městnach je Rhyn hižo pšches brjohi stupił a krainy dałoko a šěroko šaplawił. W Koblenzu Rhyn w poślednich 24 hodźinach wo 40 zentimetrow stupi. Jara špěšnje je też rěka Mosela stupiła, kotraž na někotrych městnach pšches brjohi wustupi. W Koblenzu-Lützelu dyrbješe so naměšto, na kotrymž so wustajeńca a sawješeleńske wiki wotmětwaju, wupróndnicź, dokelž je z wjetšcheho dźěła pócźrjene. Někotre so z hornjeho Rhyna wosćewi'a, so woda špaduje, mjes tym pak Hornja Mosela a rěka Lahn dale stupatej.

C'orna wutora na Prajštej bursy.

Spadnjenja kursow hač do 40 prozentow.

Wutoru bóndže na Prajšcej bursy z špadnjenju kursow, kajšchi hižo léta dołho njeje było. Wotdrjebjenja wuczinjachu wot 10 hač do 40 proz. Někotre hódnoty šhubichu hač do 500 cźeškošłowakšich krónow. Spekulazija je kursy w poślednich njedźelach dźiwajo na konjunkturu cźežkeje industrije khětro horje stócźiła, tak so tute wyšoke kursy njeběchu woprawnjene. Powěšće wo měrnom wuwiću mjeńnarodneho położenja mějachu na wotdrjebjenje kursow bjes dwěla swój wliw.

Radio

Pjatk 23. haprleje žo khłodnik:

Königswusterhausen: 6 šwony, tacźele. 6,30 ranšchi konzert (z Königsberga), mjes nim 7 powěšće. 10 ža šchule. 11,30 ža bura. 12 pšchipołdnišchi konzert z radniwy w Bremenje. 12,55 cźašowe šnamjo. 13 žwołopleschcźa. 13,15 pšchipołdnišchi konzert (z Hamburga). 13,45 powěšće. 14 wšchelaka hudźba. 15,15 špěwy dźěći. 16 popołdnišchi konzert. 19 k žwjatokej. 20 powěšće. 20.10 wulki šabawny konzert. 22 powěšće, sport, wothłós z Němšteje. 22,30 nócna hudźba.

Lipsk: 5,50 ža bura. 6,30 ranšchi konzert (z Königsberga), mjes nim 7 powěšće. 10 ža šchule. 10,30 a 11,30 wo wjedrje. 11,45 ža bura. 12 hudźba ža pšchestawku w dźele. 13 powěšće. 13,15 tacźele. 14 tacźele. 14,15 tacźele. 15 ža žonu. 16 tacźele. 18 konzert z Drježdżan. 19,45 wo němškej wupłodźerskej bitwje. 20 šymfoniški konzert z Drježdżanskeje štatneje opery. 22 powěšće, sport.

Barlin: 20,10 šabawna a ludowa hudźba. — **Königsberg:** 20,10 rejwanški wječer. — **Wrótkłow:** 20.30 hra „Metternich". — **Kóln:** 20,10 wojny — towaršchojo. — **Wín:** 19,30 šymfoniški konzert. — **Praha:** 20,05 konzert.

Budyske stawniske powěšće

Sorjedu 21. haprleje 1937.

Narodźili žu žo: 16. 4. Pawołej Erichej Krjeglej, wuczerjej w Porschizach, žyn. — Kurtej Hólnikej, kowarjej, dźowka. — 20. 4. Walterjej Kurtej Jeńšy, pšchikupšemu pšchišłužerjej, dźowka. — 21. 4. Pawołej Erichej Albinušej, montérej, dźowka.

Pšchipowědźili žu žo: 21. 4. Kurt Heing Grützner, technikar, a Hana Gertruda Domaschkez, pšches kupška pšchišłužerja, wobaj w Budyšchinje. — Korla Gerhard Günther, pšchekupški pšchišłužerjeż, w Lubiju, a Emilia Sofija Klara Helga Kopizkez, bjes powołanja, w Budyšchinje.

Poslednje politiske powěšće

Italški marschall Badoglio do Tripolisa puczuje.

Schef itališeho generalnchu štaba marschall Badoglio je žo na puczowanje do Tripolisa podał. Někotši wyšoki offizjerojo marschalla pšchewodźe'a. Pišaju, so tuto puczowanje z wobšamknjenjom pšchedpoślednje'e ministerskeje rady świšuje, so maju žo wojerške wotdźělenja w Libyšej na wójškowy korpš šešłinicź. Pšchi tym žo wšchitke wotdźěleni'a na morju, w powěšću a na kraju jenemu wyšchemu kommandej podła'a. Tutón komando też žwój wožebity generalny štab dostanje.

Nosrěčźowanja w Bjenatkach.

Kaž žo z Bjenatkow (Venedига) powě, žo Mussolini a awštrišti zwjazkowy kanzler Schuschnigg 22. a 23. haprleje na Mussoliniowej šawješeleńskej łódźi „L'Amara" k rosrěčźowanju šetkataj.

Franzowšti wójnšti minister Daladier w Londonje.

Franzowšti wójnšti minister Dalader je žrjedu popołdnju na Croydonske Ktanšchcźo pola Londona dolecźał. Franzowšti pókłanz w Londonje Corbin a žobuštawny franzowšcheho pókłanšstwa ministra powitachu.

Srażenje mjes muhamedanami a hindami.

W Deu Melu w indišej provinzy Biharu je ke khutnym njeměram dóšchło. Hindojo wiele wicźnych štejiščcźow muhamedanow wurubichu a 60 wožobow šranichu.

Směrowanje štrajka w Oshawje žo njeporadźiło.

Ministerski prešident Hepburn je šyntak w kanadišich motorowych dźěłarnjach štrajk w Oshawje směrowacź. Tuto jeho prózowanje pak žo njeje poradźiło.

Noworžadowanje dagšteje wobšerkeje mozy.

Danske knježeństwo běšche namietowało, so žo wudawki za wojerštwo na 45 milijonow krónow ktnje powiešćha. Wutoru je danšti žejm namjet dośtónčnje pšchijał.

Chinešišch politiskich nadpadnikow k šmjerći šaždźili.

Nadpad w lěcze 1935 na prjedawšcheho chinešeho ministerskeho prešidenta Wanqcźinowaja je wětko kłokotanje namakał. S dwanaceje wobkorzennych žu tśjoch k šmjerći a tamnych ke khłostańi šaždźili.

Sportske košle za dźěći

wo wšich wulkošach na słaniu na chłodže

Schaaf

Maly nawěšk pšiwiedže kupcow. Tohodla inseruj w Serbskich Nowinach

So pšistaja

Jutrowneho hóšca a holu

móžetaj też staršej być, pšistaji

Fritz Schennert
w Stachowje čisło 7

Wulki transport młodych a rjanych

kruwow a jałojcow

z dobrych młóčnych stadłow Rańšeje Pruskeje dóndže sobotu, 24. haprl., a mam je na předań. Mam też stajnje rańšopruske

byki k płahownju, woły do zupřahu, młody skót a běłaki

na předań. Přijimam też rězny skót do płaćenja.

Gustav Greibig w Supowje
Telefon Kumwałd čo. 295

Gardiny kupujeće pšeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćiwy hódno pola

Kurt Erler, Žitne wiki 28

Dospołne bydlenje

kupujeće tunjo pola firmy

P. Rubel w Budyšinje na Mutak dr. 3
Postanf. serbscy

Najrjedy jězdu na pruhu

w Mercedes-Benz wozu

potom wo kupi so rozsudźić!

Mercedes-Benz su wozy za wulke žadanja

Telefon 3093

Generalne zastupjerstwo:

CARL GAST

Barbjernja a chemiska čisćernja

přijedy **M. Schubärth,** měšćel Franz Jantsch Kěžorska dr. 10, tel. 3758

podawa spěšnje, derje a płaćizny hódno

Makulaturu

wotedawa běžnje w małym a wulkim

wudawarnja Serbskich Nowin

Jězby do prózdninow z „HERZOG"-Reise-Dienst

7 dnjow Schlierssee—Tirol
24. hač 30. meja 65,— hr.

8 dnjow Garmisch-Partenkirchen—Innsbruck
19. hač 26. julija 78,50 hr.

8 dnjow Kaniš.-Pr.—Gdańsk
13. hač 20. sept. 82,— hr.

5 dnjow do Hamburka—Połdowa morja (Helgoland) — 80,— hr.
8. hač 12. junija, 6. hač 10. julija, 10. hač 14. augusta.

10 dni. Bodamski tšnor—Švica Tirol. 21. hač 30. junija a 28. aug. hač 1. sept. 98,— hr.

7 dnjow Allgäu—Oberstdorf—Tirol. 9. hač 8. aug. 67,— hr.

8 dnjow do rhynskeje kraliwy. 20. sept. hač 4. okt. 76,— hr.

Do płaćizanje wobłušene: Přebytk w hotelu, zastaranje, poslužnje, wobstaranje kofrow, wobłušenja za cerkwi a lěhowanje, wulěty z awtom. Zamotwjenja w biurowje pšed Serbskej cerkwju 5, telefon 288. znapšeda Strauch a Kolde na Kamjentnej hasy, hdźež móžeće też prospekty dostać.

525 jězdnych kołow předach w zaždźenym lěcze. Dopokaz, zo dobru twaru předawam. Znamki Diamant, Göricke, Bauer. Nimale 300 jězdnych kołow na składze. Po přeče na wotpłaćowanje. Napłaćenje 10,— hr. Tydźeńske wotpłaćowanje wot 2,— hr.) Tśebane kola přijimam do płaćenja!

J. Schieback - Mužakowska dr. 4

Naši roznošowarjo

su pilni ludźo. Dźeń jako dźeń přinjesu Wam Serbske Nowiny do domu. Wone pak bychu so jara wjeselił, hdy byšće jim tak dys a dys prajili: Dźiće tola tamle do teho domu, ći tam chcedźa też Serbske Nowiny čitać, ja sym hižo z nimi rěčał. To byšće našim roznošowarjam a nam pomhali Serbske Nowiny do serbskeho luda rozšěrjeć. To by było krasny dopokaz swěry za cyły serbski lud, hdy bychu so w kóždym serbskim domje čitali

„SERBSKE NOWINY"

Přiloha k čislu 93

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 22. haprle'e 1937

Serbske křćeńske mjena

(Pomj. = pomjeńschenje; wok. = so woła.

Dawne stórźba je, so mamy mało serbskich kschcżeńschich mjenow, wobsebje žónskich mjenow. Snaju starschej, kotrejž mějeschtaj, schtož dźěn njeje niczo žadne, schcżej dźowkow, pschi poslednjej njewědżeschtaj, kak bychuta ji rekałoj. Nimamy wjele wjazy, dyžli schcżej so žydbom holczich mjenow, kotrejž so powschitkownje trjebaja. Někotre z nich so jimaj njelubjachu a tak njewědżeschtaj, kaše bracj.

Dale też lubuja pschcżeljo a snaczi, so ſ kschcżeńschim mjenom wołaczj. To pola naš kóro wjazy mózno njeje, dokelž na kóžde: Jakubje abo Hana! tjo, schtyrjo so wotwołaja. Tuž žym žebi hižo dawno na to myślik, mału proiyku mjenow sesnajecj, kotrejž bychu so tomu abo tamnemu lubiše a se žowjich drěmkow a wěcžneho sabycża wotucžiše.

Namjetuju tu też někotre rjane nowe mjena, kotrejž trasch někotři smuješi najprjedy nałoża; bórzy po tym budża też druhe schcżěhowacj. Njeschtimy-li to, pschinjdu nam na pośledku wschealke hubjene nowomódne do kraja.

Też nimam sa prawe, so so wobmaj splahomaj žamšne mjena dawaja, to je tola pschcżiwo naturze. Na pch. holczatam mjena: Josefa, Paula, abo hólzam mjeno: Marija a podobne. Wschak ma kóžby splah žwojich žwjatych, kotrychž pschikład ma na njón wjetschi wliw, so może so lepje schcżěhowacj.

Najcżasczischie muške mjena, kotrejž tuhwilu nadeńdżemy, drje su: Jakub, Jurij, Jan, Michał, Pětr, Mikławsch, a starsche, někto hižo rědsche: Boschcżij, Handrij, Matij, Maczej abo Matej, Měrcżin.

Skoro sabyte su kraſne mjena naschich pryedownikow: Caspar), Tadej, Kschcżeschan sensi sensi sensi schtow: Bałtazar (němschki: Balthasar), Kaschpor (nč. Caspar), Tadej, Kschcżeschan (nč. Christian), Bogdan nč. a gr. Theodat), Filip.

Sestarjene je też: Bohuwěr (nč. Traugott). Bożidar nč. a gr. Theodor), Wjazsław (nč. Wenzel abo Wenzeslaus), Lukaich, Natusch (nč. a cja. Donatus), Hał (nč. a łacz. Gallus), Bohumił (Gottlieb), Lawrjenz (Lorenz, Laurentius), Schczepan (Stefan).

Pschisłupili su k tomu někotre nowische, kotrejž bychmy też jara pruczeli, jako Cyril (sk. Ssmjatn). Beno (Benko, patron serbskeho kraja), Alfons, Aloisa Josef, potom Pawoł (wok. Paulo), Karl (abo Korla), Klemenz, Ernij (abo Arnosicht, nč. Ernst), Franz, Bjarnat (Bernhard; druhdy też: Felix, Maz (łacz. Maximilianus abo móže też być Marentius).

Sawjesch mohli so k tomu hischcże rjane mjena: Stanisław (nč. Stanislaus, skrótschene: Stanja, pomj.: Stańk, wok. Stańko).

Snadź bychmy so też na Metodij, Prokop, Wojcech (nč. Adalbert), Ladisław (Ladislaus), Kaſymér (Kasimir), Ssergej (Ssergius), Wit (Vitus) swuczili.

Njenje klinczało by też Mark (wok. Marko; nč. Markus, też derje snate), Tonij (nč. Anton), (pomj.: Tonik).

Mjenje rjane, ale tola cżasto trjebane: August (Augustus abo Augustin).

Druhe snate, nam bóle němški klinczaze mjena su: Adolf, Alex (to je: Alexander a Alexius), Anselm, Bruno, Edmund, Eduard, Bjedrich (Friedrich abo Fritz), Ferdinand, Herman, Wilem (Wilhelm), Hendrich (Heinrich), Hugo, Julij (Julius), Ludwig, Ota (Otto) Oswald, Richard, Rudolf, Domalch (Thomas), Waltaŕ (Walther), Feodor.

Ze žónskich mjenow su pola naš najcżasczischo nałożowane: Marija, Hana, Hańża, Madlena (Magdalena), Lejna (Helena), Kata, Wórscha, Herta (Gertrud).

Bóle sabyte su: Borbora, Marga (to je: Marhata; nč. Margaretha abo skrótsch. Gretha), Mila (Ludmila), Mola (Amalia), Hapla (Apollonia), Walpora (Walpurga). S tutych lubitaŕ so mi wosebje: Marga a Mila; njeměkoj so sabycz.

Do módy pschischke su sa to pschekraſne mjena: Jadwiga (Hedwig), Róża (Rosa), Salija (Rosalia, pomj. Salka), Cyla (Cylka, pomj. Cäcilia), Nejsa (Theresia), Marta, Monika, Klara a Berta. Mjenje rjane Gusta (Augusta), Ema, Ida, Karlina su też druhdy schkschecż.

Hilja (Hiłżbjeta, Elisabeth) je rjane mjeno, jeno w serbschczinje mjenje lubosne.

Nimo tutych wěm hischcże někotre rjane, dotal w serbskich zwóſbach njesnate, kotrejž ſ tutym należnje porucżam, jako: Marijana, Julija (pomj. Julka), Tonija (Antonia), Sofija, Stasija (pomjen. Stańka = Anastasia), Ludmiła (skrótschene Mila), Melanija (skrótsch. Lanja), Adela, Jandżela (Angela), Jandżelka (Angelika), Żyta (Zitta), Kordula, Beata, Liwina, Tekla.

Hodżake bychu traich so też Natalija (skrótsch. Talija), Rożina (Rosina), Matilda (skrótsch. Tyda), Franzisła, Weronika, Sofija, Blanda a Luzja.

Tak, to myślu, so budże na khwilu dożahacj. Budżeżce žamt prajicz dyrbjecj, so žym kraſne mjena wuspytak.

Puto khléba

Podawa B. Kr.

Strażništi pop da so nawabicj dźiwim pjam, so by cżeknył je służby a pschidruźił so k nim. Hdyž bě po wulkim napinanju swoju hłowu sczażnył ſ rjecżała a pod wrótami pschekléſt, némješche, so budże někto na wěki wot wschoje służby wuswobodżenn. S roshněwanym schczowanjom na swójnacj swoju hidu na hnyschcżeho knjesa, kotrehoż pocżitschowanja wschitke jemu we tej khwili na myźle pschitúdżechu.

Sandżechu někotre dny pokneho njedostatka a strażeł, spominajo lětschich stron swojeho strażerskeho žiwjenja, wrócżi so jako k swojej běcżi.

„Schtó cże to k niei cżeknje?“ dźiwachu so w nozy dźiw towaršschojo pśches płót hladajm. „Rjecżas a wrota tebi njeju njesnjeślime puta?“ —

„Mje wjeże khléb!“ sydchny strażeł, „puto najcżeschche!“

Małe pokiwy za šulski wulět

Wuréacj! Khowacj! Wajne!

Nětko po jutrach nastaji jo wjele schulom na wulkt te do wokolinty klóschtra Marijnéje Hwězdy. To prénje je wěso pschego wopyt klóschtra sameho a jeho zyrkwje. Je ra dźomne, so žebi „wjednik pśches klóschtr“ sa 65 pf. pol wrótnika abo w abtowni kupisch. Je to mały feschiny ſ nowitschcho cżaża. W nim su powschitkownje naiwaj nische wěsy wo klóschtru wopschinjate. Na Božich służbach je sakajane, zyrkej šnutska wobhladacz. Na dźěławedźeńach za Boże służbny dopołdnja w dźewjeczich klóncżene. Po tym móże kóždy do zyrkwje stupicj, kiž so pschistoji nje sadżerji. Najpomjenna knižka nam wschitko we zyrkwi a swonka njeje rosjasni. Wot 12 hodźin hacz do 1 hodźiny je zyrkej samknjena. Potom je sastup do zyrkwje hacz bo połdneho popołdnja bjes pschestacża dowolenu byrnjej też na khórje klóschtrske knjeżny w 3 hodźinach śpěwaċ.

Wopytajcże też hrodźiſchczo w Kukowje. Te je wěso tež sajimawe. Na hrodźiſchczu horjeka je też dół, kaž na druhich, — něšhuschche pohanske wopornischczo, — dźenża je tam rjane pólko, wobdate je žadowymi schtomami. Pschet létstokami je na Kukowskim hrodźiſchczu putnikaŕ bydlił, kiž je žebi mału khěžku natwaril a pódla maku kapałku. Ta khěžka hischcże dźenża ſteji, wěso wupotrjebjana a nutrjej bydli jena žwójba. W tej kapałcy dźenża kóſy bydla. Tón ſkchijił na rśěche hrodźiczi dopomna na to, so je te hnědby kapałka bya, hdyž tamny putnikaŕ swoje pacżerje śpěwasche. Hischcże psched 35 létami rěkachu ludźo tejle žwójbje na hrodźiſchczu „putnikarjez“. Dźenża je žo tutón wuras nimale zyle zhubił.

Deleka pschi rěcy žu wulke skalnischcża, haj žame prósónjeżu „pschewišate wulke kamjenje, hdyž so hodźi pod nimi wariċ. Sforo dopomina naš tutón napohlad na sakiku Schwězu w małym wobluku. Schtó njeje hižo rjany śpěw złyschał a śpěwał: „Pod hrodźiſchczom niže klóschtra“. Haj, pod hrodźiſchczom niže klóschtra je wopraudże rjenje. Wono je wobdate ſ tucżnymi kukami, makyni a wulkimi schtomami, młodnymi schmrěkami a kerczinami. Klóschtrska woda nimo hórboze a w blisskosczi klepoze rjany młyn. Hewak je wschitko cżicho. Ptaċki někto fifola, tak so je tu luty cżikot a hibot. Też Hitlerska młodźina tu wě. W leżnym cżażu woni na tutym měśinje wjazy króċ swoje stany nastajeja a pschebywaja tu někotre njedźele sa ſobu. Poślednji běchu ſ Nadnych hór.

Wuhlad wschak njeje tak wulkotny każ na Wotrowskim hrodźiſchczu. Chcżesche-li też na Wotrowske hrodźiſchczo, dóńcże po dróhy pola dlidarja Ledźborny dele. w runym śmérje do Pančicz — sadni dźěł — a pschi poślednim statoku pola Kopaczej na lěwo po brjohy horje a macże rjany puczik po mjehkej pólnej schczeżcy do Wotrowa. Wotrowske hrodźiſchczo postkija wam jara rjany wuhlad do Delan hacz do Kulowa, a hischcże dale ſ dalokowidom. Wotrowske hrodźiſchczo je dwójne. Jelczjanske a Wotrowske. Wobdź žebi wobhladajcże. A macże-li cżaż, dźiće do Wotrowa a wobhladajcże žebi wschelake namakanki a wurjwańki pola knjesa korczmarja Scholty, wěso też Wotrowsku zyrkej a Wotrowske pohrjebnischczo, hdyž nasch ſtarowy bažnik Jakub Cżischinski wotwoczuje.

Tutón dźěl naschcże domišnj je tak kraſny, so so wopraudże sa schulske wuſkety hodźi.

Ksaver Meško:

Stawizna wo twjerdowutrobnej holcy Maruši

Ze słowjenščiny přełožił J. Š.

(Pokračowanje.)

„Njebudże ći k zbožu, horda holca, hdyž mje swariš a wot so storkaš“, hrožeše prošerka z potłóčenym hněwom, a jeje woči zablyskhyštej so z hišće hroznišim błyščom. „Daj mi radšo korarje, wjacy zboža ći přinjese dobročiwosć.“

Wotročkaj zakašlowašaj a dawaštaj knježnje znamjenja z wočomaj, kaž chcyłoj prajić: „Budź dobra ze žonu! Daj ji!“

Ale Maruša njekedźbowaše na to napominanje. „Je-li zbožo w twojimaj mazanymaj rukomaj?“ wusměwoše starušku. „Wobkhowaj jo za sebje. Bóle sy jeho potrěbna dyžli ja. Ja sym zbožowna.“

„Njebudźeš dołho, twjerdowutrobne holčo!“ hrožeše strucha. Pozběhny kij, na kotryž bě so zeperała, kaž by chcyła holcu dyrić. „Měj swoje korarje, měj pak też moje pokleče!“

„Přimštaj ju!“ kazaše rozhněwana hrabinka služobnikomaj.

Ale pachołaj so njehibašaj. Blědaj steještaj z boka a ze strachom wobkedźbowaštaj njepřijomny wustup.

Hněwnje tupaše Maruša z małym črijkom wo zemju, přetož njebě zwučena, zo by so něchtó jejnym přikaznjam přečiwjał. — „Přimajtaj ju, praju. Čěrtaj ju na hród a čišńtaj ju do jastwa. Tam njech dočaka, hač so nan wróći a ju sudźi. Wurubić mje chcyše, hač so nan wróći a ju sudźi. Wurubić mje chcyše, nětko mje křiwdźi. Ale nan ji zaplaći!“

„Njezwěritaj sebi, knježna, njemóžetaj.“

Staruška hižo po hubjenym puću do doła dele čampaše.

„Z jastwom mi hrožeš, słabuške dźěčo? Směju so tebi a twojemu nanej, twojemu a jeho hněwej“, hrožeše hišće raz, a zhubi so w lěsu.

„Čehodla ju njejstaj zajałoj, bojazliwcaj?“

„Kak pak? Je wšak njemóžne, ju zajeć. — Zła baba je.“

„Zła baba?“

Holca prašejo na njeju pohlada. Ale hdyž wotročkow cyle blěšeju a zastróžaneju widźeše, jimaše so też jeje potajny njeměr, kajkiž dotal njebě znała.

„Něhdy wšak sym słyšała, zo holcy wo někajkej Złej babje rěčachu. Ale to mje njezajimowaše. Powědajtaj mi něšto wo njej!“

„Nichtó njerěči rady wo njej“, rozjasnjowaše starši služobnik z čichim tajnostnym hłosom. „Přetoż hdyž so wo njej rěči, potom rady přikhadźa, jako by wšo słyšała. Ale hdyž so pokaže a hdźež so pokaže, je njezbože blizko.“

„Ale zwotkal je?“ wopraša so holca.

„Kaž so praji, ma w Triglawskich horach něhdźe swój dom. Z wěstosću pak nichtó njewě, hdźe. Přetoż nichtó hišće w jeje bydlenju njeje był, čestny člowjek znajmjeńša nic. Praja, zo je sto lět stara. Nichtó ju njeznaje młódšu. Hdyž do ludźi přińdźe, ji bjez přečiwjenja a bjez komdźenja dawaja, štož sebi přeje. Dokelž ji nichtó ničo njezarjekne, tohodla też hnydom za korarjemi sahny. Přetoż wšitcy wědźa, zo hewak njezbože póscele. Dźěći w domje skhorja, hdźež bychu ju wuhnali bjez dara a z krutym słowom. Pak wudyri woheń wosrjedź nocy. Abo přińdźe pomór do skotu. Lěsny škrat (kubolt) storči wowcu přez skalu dele. Kruwy dawaja krwawe mloko. Po hródźach so mjerwi ze žadławymi mološemi, kiž sykotaja smjerdźaty hnój (jětřenje) a jědojtu krej na člowjeka, hdyž chce je zahnać. Z razom ława ze séćnow wohidne husańcy. Kruwa je pózera ze synom a ze słomu — a po njej je! Hady wucycaja w nocy kruwom a kozom mloko z wumjewnjow. Hišće rano, hdyž hospoza dejić přińdźe, wisaja na wumjenjach, mučne, proste, kaž wopojene ze słódkim mlokom.“

„Kak je to možno?“

Hewak tak zmužita holca dyrkotaše.

„Dokelž je Zła baba mócna a złóščiwa kuzlařka“, rozłožeše wotročk čiše a wohladowaše so bojaznje, hač njesteji a njelaka starucha za někajkim štomom. „Jejnemu čornemu wumělstwu je poddana wša přiroda: zwěrjata, štomy, rostliny, powětr a woda, nam potajne a njeznate mocy pod zemju, na zemi, pod njebjom.“

„Chcu so jeje hladać“, rjekny Maruša mjelčo při sebi.

Hladaše so woprawdźe. Nihdźe njechaše z hrodu hić přichodne dny, też z maćerku a sotru nic.

„Hdyž so nan wróći ze swojeho pućowanja po Dolenskej, póńdu z nim z hrodu. Nank mje też před Złej babu wukhowa“, přemyslowaše sama při sebi.

Ale kuzlařka běše překlepaniša a zamóžniša hač hrodowska dźowka.

Dwaj dnjej pozdźišo woteńdźeštej wokolo připoldnja hrodowska knjeni a Lubina z přewodom hobrskeho wobrónjeneho wotročka do doła dele. Njeseštej jědła a lěkařstwa skhorjenej młodej burowcy. Maruša wosta doma z wurěču, zo ju wot poslednjeho puća hišće nozy bolitej.

Woprawdźe ji njebě cyle derje. Strach před Złej babu běše ji zajěł do cyłeho młodeho cěła, wupjelnješe wšě jejne mysle. Spochi so ji zdaše, zo wohidna kuzlařka za njej stejі a jenož na přihódny wokomik čaka, zo by so wjećiła. Hišće w spanju ju widźeše. Wjacy króć w nocy zawola tak bojaznje a wótře: „Pušć mje. wšak ći dam korarje!“ zo z tym Lubinu wubudźi.

Cyliče tele popołdnje čepješe w čěsnym njeměrje w swojej stwi. Ale hłowa, połna čežkich mysli, boleše ju hórje a hórje. Tohodla dźěše před wječorom na zahrodu.

„Słónco so hižo khowa“, pomysli bojazna a zrudna, „a maċ a Lubina njejstej hišće domoj. Hdźe

Kak husto ptačk swoje młodźata picuje?

Podawa B. Kr.

S kajeł njeiproznjiwosću a wutrajnosću ptačći swoje młodźata pizuła, je drje znate, ale hač dotal to wjetku po liczbje zapisane a zwjeršene, kelko krótcy so pizowanje w běhu dnja stawa. Sajimawe je, schtož lešny mišchtr Kurt Los w Libochu pschi Lobju w cžasopisu „Prometheus“ wozjewi. Počzahuje jeho wobkedźbowanje też jenoż na kajtojczku; mamy tola pschezo dohład do jeje starschijskich starosczow. Lešnik bě jenu kajtojczku młodźatow popadnył, kak so dnrbjesche druha mandjelska poloża so zamo wo jich piju starać. Wobkedźbowanje lešnika dnja 15. auguśta trajesche wot ranja 6¼ hač do wjeczora 7¾ hodźin. W tutym cžażu sta so pizowanje z pschilecženjom k hnězdu takle:

6¼—7¼ dopoldnja 35 krótcy 7¼—8¼ dopoldnja 38 krótcy 8¼—9¼ dopoldnja 22 krótcy 9¼—10¼ dopoldnja 52 krótcy 10¼—11¼ dopoldnja 62 krótcy 11¼—12¼ dopoldnja 69 krótcy	pschi złónczným błyschczu, ldźela pomrócžene
12¼—1¼ popldnja 41 krótcy 1¼—2¼ popold. 34 krótcy 2¼—3¼ popold. 40 krótcy 3¼—4¼ popold. 71 krótcy	pomrócžene a chłódno, žłaby dešcz
4¼—5¼ popold. 42 krótcy 5¼—6¼ popold. 20 krótcy 6¼—7¼ popold. — krótcy 7¼—7¾ popold. — krótcy	złónczny błyschczi

W zuku bu piza potajkim 526 krótcy pschinjeżena. Huschtičko mjeješe stara łaštojczka telko zyrobu w pušku, so móješe je mjes dwaj abo tři młodźatow rozdźělicz.

Němska pósta na wustajeńcy „Dajće mi štyri lěta časa“

Wulka němska wustajeńca „Dajće mi schtyri lěta cžasa“ w Barlinje wot 29. hapreje hač do 20. junija na wobschěrne waschnje natwarne dźěło nazionalsozialistiskeho knježeństwa w sandźenych schtyrjoch lětach pokaże a wulku rosprawu němskeho knježeństwa wo prěnich schtyrjoch lětach nazionalsozialistiskeho wjednistwa poda.

Na wustajeńcy so też němska pósta wobdźěli. Wona budże sastupjena w politiskim dźělu, to je w knježeńskowej rosprawje, a w hospodarskim dźělu, w kotrymž wuschnoscze, hospodarske skupiny atd. wustajeja. W politiskim dźělu taste pschehlad podadźa wo wumicu wobkhoda w najwažnischich klubowych wotnoschach němskeje pósty, wo jeje twarjenjach a stawje jeje personala.

Wulke zwětkowobrazy pokasuja powołanske wukubłanje pola němskeje pósty, zhamojedźadło w klubje němskeje pósty a nowocžasne pósatske twarjenja. Lišlowe znamki stescheho knježstwa pokasuja so w originalnych wumělstwowskich naczitkach a lištach lištowych znamkow. Statno- a kulturnopolitiske wabjenje z pósatskimi kolkami w powjetschenjach kolokow.

W modellach budźa widźecz scželak za dalokowidźenje na Północi horje, nowy hamt za wunoschowanje paketow w Lipsku, pósatske omnibusy a wosy nakrajneje pósty najnowschejše twarskeje druzyny. We wožebitej wustajeńcy němskeje pósty je za wopytarjow wustajeńcy pschewožny pósatski hamt k wobhladanju pschistupny.

Dalokopisanje so z dalokopisanskimi pschisamkjenjemi w zlanju a dostawanju pschedwidźeje. S pomocu z pschenoschnym scželakom wobrazow so telegrafowanje rosjasni a pschedwidźeje. Wožebje budźetej so dalokowidźenje a dalokorěčenje pokasowacz. Pschiprawy, kiž so paralelnje k pschiprawam w Lipsku a Barlinje sastajadawaju wopytarjam wustajeńcy skladnosći, so móża wobdźělnikow, kiž mjes sobu rěcza, wobkedźbowacz. Też sitmy móża so do daloka widźecz.

Wobkhadnym žadanjam wopytarjow wustajeńcy sluża pósta a telegrafowarnje. Też „puczowazy pschedawarjo znamkow“ maju so pschistatnici, kiž jenoż listowe znamki njepschedawaju, ale też pósatske poženki pschijimuja.

Wuherski wójnski minister je wěnz pschi pomniku padnjenych połožił.

Krakowsko-wuherski honwedski minister general infanterije Wilhelm Röder je z jiedu na pschepročenje statneho wójnskeho ministra do Barlina dojeł a pschi cžestnym pomniku za padnjenych Pod lipami wěnz położił. Na prawo wuherski wupósłanz w Barlinje Sztojay, wuherski wójnski minister Röder (we worzłowym klobuku) a general z Witzleben. (Scherl Bilderdienst, M.)

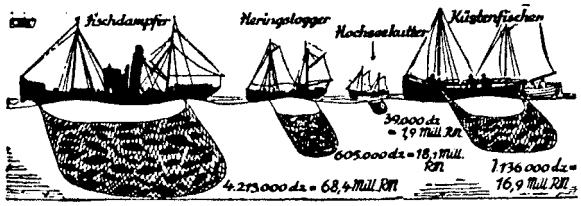

Pokłady, kotrejž nam morjo poskicza.

Nětko pschedležazy wunoschk popadow se wschěch halosow němskeho mórskeho rybarstwa pokazuje, so je postup w poslednich lětach też w lěcze 1936 dale krocził. W lěcze 1936 su wschě rybarske łódże namórskeho łódźnistwa 5 993 000 dwójnych zentnarjow 105,3 milijonow hriwnow hódnych zobu domoj pschiwjesle. Na tutym zhromadnym wunoschku běchu wobdźělene: rybarske łódże ze 4 213 000 dwójnymi zentnarjemi abo 68,4 milijonami hriwnami, (757 000 dwójnych zentnarjow wjazy hač 1935); jerjowe loggerje ze 605 000 dwójnymi zentnarjemi abo 18,1 milijonami hriwnami (51 000 dwójnych zentnarjow wjazy hač 1935); mjeńske mórske łódże z 39 000 dwójnymi zentnarjemi abo 1,9 milijonami hriwnami (1000 dwójnych zentnarjow wjazy hač 1935); pobrjójne mórske łódże z 1 136 000 dwójnymi zentnarjemi abo 16,9 milijonami hriwnami (494 000 dwójnymi zent. wjazy hač 1935).

Zeichnung Oehlschlägel, Scherl, M.

Witana pschilejnosć. Elektrikar pschińdże, so by elektrikski cžasnik wotczitał. „Ach“, mėni maty Pawoł, „derje, so dźesch! Budźak je też sastał!“

*

„Knjes Młynko, kak staty dha sceże?“ — „Wózom a 8dnidźesatej lět!“ — „Scże Wy wożenjeny?“ — „Hišcheże niz!“

pak so komdźitej? Lózo by mi było, hdy bych při nimaj była.“

Bléda, w styskných myslach překhodźowaše so po zahrodze. Tuž začu nadobo po cyłym céle dźiwnu słabosć. Ničo wo tym pytnywši, běše na hrozneho wotpósłanca Złeje baby, na wulkeho čorneho bruka Zahalca stupiła. A za wokomik třaseše ju zymica, kaž třase kóždeho, kiž z njezbožom abo ze zamysłom na njeho stupi.

Sydny so, haž bjez mała padny na wulku dubowu ławku při puću. Cežku, wšu zawjerćanu hłowu zlehny na wysoke wobłoženje. Krótki wokomik, a hižo bě wusła.

Lědy holca spaše, zběhny so z lipy při muri wulka sroka. Cylički dźeń běše tam na straži sedźała. Nětko khwataše z powěsću k swojej knjeni, Złej babje, kotraž w lěsu delka při Sawje čakaše.

Něšto wokomikow pozdźišo wottorhny so nad Sawinym rěčniškom běła mhła. Spěšnje zběhaše so přez přirěčne lěsy horje. Podobna cyle na wšědnu mróčałku, kotruž wětr honi, pluwaše bórzy přećiwo hrodej na hórcy.

To pak njebě mróčel, ale Zła baba.

Maruša hišče na ławcy drěmaše. Kaž škraholc na swoje rubjeństwo wali so Zła baba na nju. Wobjima a wobwi ju cyle, překusa so ji přez ćeńki lětni woblek a zažra so ji do čoplych stawow kaž wjelkoraz, kiž človjekej krej a žiwjenje wucyca.

Na směrkach wróćiješej so hrodowska knjeni a Lubina, prašešej so za Marušu, a jako ju pytać dašej, nańdźechu ju bjez wědomia na ławcy. Třaseše ju hrozna zymica, a cyłu nóc měješe widźiny. Płakaše, a strachoćiwje a nutrnje prošeše: „Pušć mje, dobra žona! Wšě korarje ći dam. A maćerka da ći złoty swój pjerśćeń. A Lubina dari ći swój najrjeńši woblek — też ja swój, jenož wostaj mje na pokoj... Budź miłosćiwa, prošu, prošu!... Njehladaj na mnje tak surowje!“ — Lědy bě so khwilku změrowała, so zaso nahle zatorhny a słowa łamajo stonaše: „Nanko, překlój ju z mječom! Hlej, kak je so zakusła ze swojimi strašnymi zubami do mnje. Kaž kóncy konjaceho żeleza su te zuby, wótre kaž twój mječ, nanko... Zahaja kaž woheń — zajědojcene su. Wumóž mje, drohi nanko... Maćerka, maćerka, pomhaj mi!“

Ale njemóžachu jej pomhać. Tuž pósła hrabina póselnika na najspěšnišim koniu z hrodowskich konjencow po hrabju. Tón přikhwata hnydom ke khorołožu swojeje lubuški. Tu sebi hubje krwawej kusaše, zo by sylzy podusył. Maćerka a Lubina płakaštej, zo skoro sylzow wjacy njeměještej. Pospytowachu ze wšěmi lěkafstwami, kotrež jenož mějachu a znajachu w hrodže. Zawołachu mudru zelowu žonu a zaprajerku z lěsow horka při jězoru, slubichu ji płaćenje z ćežkim złotom, hdyž wumóže khoru — ale nichtó njemóžeše pomhać.

Přetož štó móže so měrić ze Złej babu a jeje mocu? Ta sedźeše w podobje stareje wrony na hrodowskej muri a njepřestawajcy žadławje krakaše. Młody konjeński so na hroznym škrěkotom rozhněwa a zběhny kamjeń, zo by z nim do wohidneho ptaka ćisnył. Ale zaboli jeho w ramjenju, zo zasakrowa a da kamjenjej na zemju padnyć.

Stwórty dźeń Maruša přećerpi, — a wumrě.

Tak bě so Zła baba nad njej wjećiła...

Jako běchu ju na mary położili, naščipaštej maćerka a Lubina na zahrodźe wulke kwěćele lilijow, zo byštej morwu drohušku z nimi wobdałej.

Ale hlej, jako hrodowska knjeni nazajtra zahe do jstwy stupi, hdźež wosrjedź wěncow a kwěćelow różow přezahe zwjadnjena hrodowa kwětka wěčny són sonješe, ze stróželemi zakřikny a skoro wědomje zhubi: wšě lilije wokoło morweje dźowki a na njej běchu — krejćerwjene.

Tak so wjećichu lilije nad Marušu...

*

Ale wšo to hišće njebě dosć pokuty za Marušiny hrěch, zo w žiwjenju kwětkow njebě rodźała a bě je njetrjebawši torhała, ze sameje wólnosće a njećućiwosće, a bě na nje stupała a po nich teptała bjez smilnosće

Dźeń po pohrjebje přińdże Lubina na zahrodu. Zanórjena do hórkeho rudźenja po zhubjenej sotře stupaše ćicho, z pokhilenej hłowu po z běłym pěskom posypanych scežkach. Tak přińdże k rjadcy z lilijemi. Nadobo so ji zecny, tak zo pozasta. Z lilijow zasłyša potajne, ale njesmerjne bolostne zdychowanej a płakanje. Ale dźiwno, njewidźeše nihdźe nikoho.

„Štó płače tudy?“

„Maruša, twoja sotřička“, wotmołwi lědy słyšne šeptanje.

„Maruša?“

Bóle a bóle so dźiwaše, a zymny strach ju přeběhowaše. Tola so nakhili k lilijam a prašeše so dale:

„Ale kak, zo sy tudy, Maruša? Njewidźu će tola nihdźe.“

„Moja duša je w lilijach. Dokelž běch twjerda a njesmilna z nimi, sym do nich zasudźena, zo sama čuju, kak to boli, hdyž je nječtó njesmilnje torha a tepta.“

Lubina zapłakny bolostnje ze sobučućom nad sotřinym njezbožnym wosudom. Kaž błyščate pačerje padachu jej sylzy na podstawki lilijow a na Marušinu dušičku.

„O ty wboha sotřička! Praj jenož, kak ći pomham?“

„To njewěm. Ale twoje sylzy mi derje činja.“

„Wěš, sotřička, maćerčcy powědam a prašam so wo radu.“

„Ně, ně, nikomu njepowědaj, droha sotřička!“ prošeše ze słyšnym strachom ćichi hłós z lilijow. „Jenož tebi smědźach so wuznać. Hdy bych so też druhim wuznała, bych dyrbjała wot tudy, do hišće hóršeho ćerpjenja.“

„O ty wboha moja Maruša! Wěš, tuž přińdu kóždy dźeń sem k tebi. A lilijam budu starosćiwje přiliwać. Snano budźeš tak mjenje ćerpić. A swědomiće budu je stražować, zo je nichtó njełama, a zo ty, wboha moja Maruša, njezačuješ bolosćow!“

(Skónčenje přichodnje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowajom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładr Marko Smoler; Čišć: J. Čyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 94 — Budyšin — Pjatk 23. haprleje 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Dźeń lětarskeje bróńje w Barlinje

Dźeń lětarskeje bróńje, kiž ža wot dweju lět 21. haprleje, na žmjertnym dniu najwjetšeho wschitkich wójnskich lětarjow, rytmišstra Manfreda ł Richthofena, po zyłej Němskej we wschěch garnisonach lětarskeje bróńje zwjatočnje wotměwa, je ža też w němskim hłownym měsće dostojnje wobswjećił.

W pschitomnosći čestneje kompanije lětarskeje bróńje k rowu lětarskeho rjeka na Invalidnym pohrjebnischću w Barlinje wěnz położichu. Wobsebje zwjatočnje běše, hdyž ža wopomnjeńska tafla Richthofenskej lětarskej eskadre pschepoda. Wyschschi lětarski kommander w powětrownym wokrjesu II, generalny major Kühl, wopomnjeńsku taflu po poručnosći wyschscheho roskaza warja lětarskeje bróńje Hermanna Göringa pschepoda.

W prěnich popołdnischich hodźinach ža pschi Richthofenowym rowje na Invalidnym pohrjebnischću ža pschiskłuschnizu Richthofenoweje wójnskeje eskadry sendźechu Se 64 hišcheže žiwych pschiskłuschnikow běsche 50 wotschło, so bychu na žwojeho wulkeho zbubwojowarja zwominali. Generalny major Udet w pschitomnosći zbubwojowarjow „čerwjenjeho lětarja" ł cžichim spominanjom wěnz na jeho row połoži.

Prěnje sydlišćo džakneho wopora so zezběhało

Na wjednitowym narodnym dniu je ža sbehanišći žwjedżeń žydlischczow džakneho wopora SA we Witzingenje wotměł. Na džesać twarjenjach ža sbehanišći schtomik staji. Hakle psched žydom njedźelemi běchu prěnju łopacž ža tuto žydlischczo sastajili. Witzingenske Sł. žydlischczo możesche jako prěnje w Němskej žwoje nowotwary sbehacž.

Přeciwo kapłanej Rossaintej so 15 lět khłostarnje namjetowało

W prozesu dla wielepscherady pschećiwo wjednikej katolskeje młodźiny psched ludowym žudom němskeho stata w Barlinje je měł statny rěčnik schtwórtk žwoju wobstórżbnu rěč. Na tónzu žwojich dwěhodźinskich rostožowanjow statny rěčnik pschećiwo hłownemu wobškorżenemu, 34lětnemu kapłanej Josefej Rossaintej ł Düsseldorfa dla trajneho, džesła zbromadneho pschihotowanja k wjelepscheradże 15 lět khłostarnje a wotrjeknjenje cželnych prawow na 10 lět. Pschepytowańka jatba ma žo jako khłostanje wobliczicž.

Göring do Neapla puczuje.

Ministerski president generalny wyschi Göring je schtwórtk 11,25 hodźin we wožebitym wožu porjadneho Barlinsko-Romjeskeho spěšnika do italskeho hłownego města pschijěł a je žo je žwojej mandźelskej po krótkej wobhladanišći, jěchże po Romje hodźinu posdźischo na puczowanje do Neapla podał.

Pschebywanje ministerskeho presidenta w Italskej je zyle privatne. Na dwórnischczu jeho statneho sekretara Bastianini ł někotrymi sastojnikami italskeho žwonkowneho ministerstwa, němski połkanz ł Hassell a mandźelka, nawjednik krajneje skupiny Ettel a wschelazy sastupjerjo němskeho połkanzstwa powitachu.

Ščuwanje čerwjenych w Raněsej Hornjej Slezyskej

We wschelakich wuhlowych jamach w raněsej Hornjej Schlezyskej dźěłaćerjo strajkuja. W posledńich dnjach žu schlezyskeje dźěłaćerjow strajkowe wuhlowe jamy porjadneho komunnistiskeho schćežnarjo nascheżiwali. Sswjedu rano žu dźěłaćerjo Richterez podkopkow w Laurahütte a Mosżiz kho schachta w Königshütte jedź wotpokasali a někto jedźe kho schachta w Königshütte jedź wotpokasali a někto jedźe kho schachta w Königshütte jedź wotpokasali a někto jedźe

Kommunistiske spisy w Newyorkskich šulach

W Newyorkskim statnym senacje je ho hrjedu rozmolwa wo schulstwje wotmě.ka. Pschi tutej schadowosći statny senator Mc Nabor sće wuwotkasneho židowskeho wyschskeho měschčanostu Laguardiu kommunista mjenowasche, kiž schuli jako „politiski kapaški bal" a k rossčerjenju kommunistiskich spisow wuziwa.

S Laguardiowym wědzenjom ho kommunistiske spisy mjes schulske dźěći rozsyłeja. Kommunistiski wuczerjo, kotrejž su schulske wyschnosće, kiž pod Laguardiowym dohladom stoja, pschistajite, amerikanski porjad cłowjeskeje towarschnosće podrywaju. Kommunist Laguardia je tón dyl, kiž je požadane statne pschepytowanje wo kommunistiskim agitowanju w Newyorkskich schulach znjemóžnił.

Njeměry w amerikanskimaj městomaj.

Pschi strajku dźěłaćerjow wobruežowych fabrikow w městomaj Auburnju a Lewistonje w Maineskim stachu k nieměram dóńdže. Lewistonjzy strajkowi schlarakojo běchu nětkle 1000 strajkowazych narěčeli, so bychu zhromadnje do Auburnja cźahnyli a zěbi wunikowali, so ho w tamnischimaj wobruežowymaj fabrikomaj tehrunja dźěło sastaji.

Tuceji spytachu ho do dźěłarnjow dobyć. Policija pak jich je zańdźowym plunom a gummijowymi klumpachami wróćo sehna. Strajkowazy kamjenje do policije mjetachu. Wotewanje nětkle hodźinu trajesche, potom hakle policija samó měr wobnowichu. Dźěłaćerjo su někotrych policistow sranili. Mainesti gouverneur je do wobeju městow nazjonalnu gardu pósłał, do kótreho města schtyri kompanije. Strajk we wobruežowych fabrikach je ho hižo psched schtyrimi njedźelemi sapočał.

Čzekowjeni agentojo naschkarachu strajk w Indiskej

W stronach indiskeho města Kalkutty nětkle 120 000 indiskich jutowych dźěłaćerjow strajkuje. Strajk swjetscha je schkaranja kommunistiskich agentow wuchadza. Tuceji na rewolucijiju dźěłaju. Indiske knježerstwo budźe ho dyrbjeć je sakonskimi naprawami pschećiwo czekowjenym agentam wobarać.

Bjesbóžnistki film k naschkjowanju czornuchow.

Kaj ho ſ Moskwy powě, ma ho kulnisscha agitazija bjesbóžnikow wocźakować. Zentralny komitej swjatsta bjesbóžnikow je wobſamknył, so ma ho wobzběhny bjesbóžnistki film ſhotowjeć, ſ kotrymi maju ho měschaniny a mišionarojo wuzměschować. Film dyrbi wobzěhe ja k kolonije k naschkjowanju domorodnych słužić. Sa ſhotowjenje filma ho 400 000 rublow pschihotuje.

Zentralny komitej je hischcze wobſamknył, so ſa najbóle skutkowazu knihu, kotraž ho pschećiwo nabožnje napische, 25 000 rublow zapłaci. Stónčnje ho ſ Leningrada powě, so ho tam pschi spočatku meje nowy pschećiwo-nabožny muſej wotewrić.

Terrorski plan kommunistow w Argentinskej wotkryli

Policija je w Buenos-Airesſej provinzy wobſchěrny terroristiſki plan kommunistow wotkryła. Plan měješe ho 1. meje do ſtutka ſtajić. Policija je wjele wobowow ſajała. Kommunistojo chcychu ſjawne jěſdźadła nadpadowacź, ſo bychu wobwěſtowe ſatrachili.

Nětčiſke wotkrycze terroristeho plana ſwižuje ſe ſaječom w domje pschedawarja nowin w Mar del Plata. Tehdy je wyschnosć tej rozbuchańſki proch k dźěłaniu bombow a wjele kommunistiſkich propagandowych ſpisow zebrała. W měſcze Balcarce ho hižo pschi wschelakich ſkładnosćach ſkowjetiſku chorhoj wupowěſći. Kommunistam ho poradźi, poczejaze ſpisy ſpalić, prjedy hač policija ſapſchimny.

Zajeća kommunistow w Beogradźe

Sso ſkotžo na wuprajenja ſe wuwotlaneho juhoſłowjanſkeho kommunistiſkeho wjednika Mucka, kotrehož žu njedawno na franzowſkim parniku „La Caſe", kiž do Schpanijſke jědźeſche, na morju psched Dalmaziſkej ſ druhimi juhoſłowjanſkimi kommunistami lepili, je Beogradſka policija někto hiſchcze někotrych druhich kommunistow ſajała.

Mjes ſajatymi je jedyn najſnaćiſchich a najwuſpěſchniſchich Beogradſkich rěčnikow, potom ſekretar juhoſłowjanſkeho žurnaliſtiſkeho ſwjaſka dr. Krſtanowicź kaž tež ſpižaczel Bora Prodanowicź.

Strajk omnibužowych wjednikow w Jendźelſkej.

Strajk omnibužowych wjednikow w hrjedźnjej Jendźelſkej je ho roſcherił. Póndźelu je ho hiſchcze 300 omnibužowych wjednikow ſtrajkej pschiſamkle. Strajk někto dźeſowcź hrabiſtwow wohaknje. Tež w Londonje omnibuſowi wiedniźy ſe ſtrajkom hrožа. Wo nim chjeđža jutrje hobotu jednacź.

Zańch nowin 1. meje w Parižu.

Dźěłaczeſki ſwjaſt ſa knihiczijſchczerstwo a nowinarſtwo je wobſamknjo, ſo ho 1. meje žaneje jenicźke'e nowiny w Parižu njewuda. Marſchiſtiſki dźěłaczeſki ſwjaſt je w tutym ſwiſku postajił, ſo ſjawne jěſdźadła w Parižu 1. meje jenoż hač do 20 hodźin jěſdźa, ſo bychu wjele dźěłaczerjow wohnjo, kotrež ho na demonſtrazijach wobdźěła. Wot 20 hodźin budźe potajkim franzowſke hlowne město zyle cźiſche, dokelž tej awtowe dróžki nječzinjedźa jěſdźeć.

W Toulonje, hdźež ju pschichſtajenjo hotelow a hoſcenzow psched někotrymi dnjemi do ſtrajka ſtupili, ju nětko tež pschichſtajenjo w pjekarnjach, rěźniſtwach a zyrobowych klamach ſe ſolidarnoſce dźělo ſtožili.

W Parižu ho měſchczanſke tarify powyſcha.

40-hodźinſki tydźeń a powjetſchenja mſdow ho ſa Partijſke wobydlerſtwo bórzy jara njeluble w powjetſchenju tarifow měſchczanſkich dźěłarnjow wuſtutkuje. Placźiſny ſa zyrobu ju ho hižo khětro jara powjetſchile. Nětko je Parižſki wyſchſki president pschipowědźił, ſo dyrbi měſchczanſke ſarjadnſtwo ſa krótki cźaſ na kóždy pad wo nuſnym powyſcheniu měſchczanſkich tarifow wobſamknyć. Placźiſny ſa jěſby ſ autobuſami a podſemſkej żeleſnizu maju ho w ſpěrčerku wo 15 hač 20 prozentow powjetſchicź. Tež tarify Parižſkich plunarnjow a millinarnjow ho podróża.

Franzowſki wójſki minister w Jendźelſkej.

W tutych dniach franzowſki wójnſki minister Daladier w Londonje pschebywa. Jendźelſki ſwonkowny minister Eden je jemu k cźeſći ſchiwórtk w Savoyſkim hotelu ſnědanje wuhotował.

Wo Daladierowych jednanjach w Londonje je dotal mało znate. S Parika ju pisze, ſo franzowſke wyſchnoſce tuto puczowanje jako jara wožne wobhladuja, a ſo budźa ſocźiſchcze, kiž Daladier ſ Londona žadu pschińneſe, w někotrych dypkach rozſudźaze ſa poſtupowanje franzowſkeje politiki.

Ješow GPU „čiſći"

Liczbu funkzionarow GPU, kotrychž žu w ſwiſku ſ Jagodowym padom ſajeli, ho w tu khwilu na nětkle 300 wobliczа. Ssamo w ſowjetſtich hamtiſkich kruhach ho wjacy njeſajetřewa, ſo je ho nětcźiſchemu GPU-ſchefej Jeſchowej poruczilo, zwły GPU-aparat dokładnje wucziſcźicź.

Mjes ſajatymi wuſkokimi GPU-funkzionarami žu, kaj ho ſ Moſkwy powě, ſlědowaze wožoby: Lurje (nawjednik ſarjadnſtwa za korporatiwy a twarjenja GPU), Oſtrowiſki (wobſhodny wjednik finanzneho wotdźělenja GPU), Feldmann (wožebity polnomócznjeny GPU-kollegija ſa dźiſciplinarne jednanja), Pogrebinſki (nawjednik ſa kolonije chłostanſkich jatych pola GPU).

Poſledniſchi, kiž běſche jako ſtary wuſnamny cźeſći a jako jedyn najbliſchich Jagodowych hobuſtkaczerjow znaty, je zěbi w jaſtwje žiwjenje wſak. Tež Jagodowa mandźelſka, rodźena Auerbachez, kotraž běſche napoſledk ſtatna rěčnica w Moſkwje była, je pjecza ſamomordarſtwo ſtuczila. Jeje bratr, ſpižaczel Auerbach, tež hižo někotre dny w jatbje pschebywa.

Pschezo huſeziſcho ſhoni ſo wo ſamomordarſtwach wožobow, kotrejž ſo ſ politiſkich pschicźinow pschećeſehaju. S poſledniſcheho cźiſcenja ſtrony we Mukrajtnje je hižo wjele ſamomordarſtwow znatych. Njedawno je tež znaty prjedawſchi ſaſtupjeŕ oppoſizije prawizy Tomſki ſamomordarſtwo ſtucził.

Krótke politiſke powěſće

Statny pohreb ſ a'generała Gallwitza.

Wjednik je poſtajił, ſo ma ho thowanje wójſkowehe wjednika generała ſ Gallwitza jako ſtatny pohreb ſtacź.

Wopyt wuherſkeho wójnſkeho ministra w Barlinje.

Wuherſki wójnſki minister Röder, kiž je hrjedu do Barlina pschińdźeł, je ho hiſchcze dopołnja ſ pschemodom wuherſkeho wupoſłanja k cźeſtnemu pomnikej Pod lipami podał a je tam w pschitomnoſći cźeſtneju kompanijow wěnz położił.

Amerika chce tež zeppeliny natwaricź.

Ssobuſtawam wojeſkeho wubierka amerikanſkeho repreſentantſkeho doma je ho hrjedu dźěłiko, ſo je ho wobſamknło, ſo tři wulke zeppeliny ſa lětanje pſches Atlantiſki ozean natwarja.

Krónowanſke ſwjatocznoſće je jendźelſkeho kroła płacza 8½ milijona hriwnow.

Sapóſłanz jendźelſkeje dźěłacźerſke'e ſtrony Wood běſche ho jowprajchał, kelko wudawkow zebi ſwjatocznoſći pschi krónowanju jendźelſkeho kroła jadu. Wotmołwa ſtatneho ſekretara w jendźelſkim finanznym miniſterſtwje Colvilla běſche wulku ſajimarwa. Wón pověſi, ſo wſche wudawki ſe ſjawnych hrjeſkow za krónowanje nětkle 689 000 puntow, po naſchich pjenjeſach 8½ milijona hriwnow, wuczinja.

„Swjata wójna" pschećiwo Jendźelſkej.

Pokoženje pschi dołhowieczornich mjeſach Indiſkeje je ho ſnowa ſhórſchiło. Ipiiki ſakir je we wſchěch moſcheach dał „ſwjatu wójnu" pschećiwo Jendźelſkej wuwołacź a je ho dał ſa dobre ſbźěłarſkich ſplahow modlicź. Po zyłym Waurirſtanje ho ſažo žiwiſcho wojuje.

Lětny dźeń ſałożenja Roma.

21. hapreje je italiſki lud lětny dźeń ſałożenja Roma wobwjecził. Dźeń běſche ſbobom ſwjedźeń italiſkeho dźěłaczerja. Pschi tutej ſkładnoſći ſu ho někotre nowe dźěłarnje ſwjatocznje poſwjeczíſke a wotewrike.

Franzowſka [illegible] kommiſija do Sowjetſkeje Ruſkeje.

Najnowiſche podawki w Ssowjetſkej unijt ſu franzowſkej ludowej froncze niemér naczinike, niż napoſledk we wojeſkich kruhach. Tehodła ſu ho w Franzowſkej roſſudźili, ſo wojeſku delegaziju do Ssowjetſkeje Ruſkeje poſczelu.

Na dothim mosće

(Stónczenje.)

Mjes tym ſo pschekupj kaj w ſonach tu ſtejeſche, njewědźo, ſchto ma zěbi myſlicź, a hiſchcze mjenje, ſchto praſicź, mjes tym ſo ſtara žónſka ſo radowaſche, ſo bě ſo njewinowatoſcej jeje žyna wukopała, a tola ſo ſpodźiwnje jeje trjerda wutroba roſmjehnjechi, kaj hdyž roſtajaju naſtěnj wětſik pſches ſymſke ſnědowe pola wěje, ſtejeſche Jan pódła bohateje a nětkole tola njewukrjeknicze thudeje žony. „Bohu budź dźak, ſo je mojeho nanoſnu njewinowatoſcej takle ſpodźiwnje wotkrył", wón nutrnje ſawoła. „Runje tam dyrbjeſche bomba padnyć! Wona budźiſche mohła mje moricź, a ja njebych mohł dźěcźo wumolicź! Kak mochzł wodacź khchiwdu, kiž je ſo nam ſtała, hdyž je nam Bóh teiko dobrotu a hnadu wopokaſał? Naſch nan ſawěſcze wjazy njeſtrami; bě dźe to po woli Bożej, kiž je jeho tehdom tak nahle wotwołała!"

Hanka bě najprjódy ſ hlojcźku iſchaſła nad jej njerozumliwym podawkom; potom myſleiche zěbi, ſo je to hra, pokoni ſo tež, kaj macź a žadowy hóſz, na kótreho poiny korb běſchtej jeje wocźi hižo dawno žedźiwje hladałej. Ruczjy posběhnywſcha rěczeſche ſa nim jeho ſtrowa mjeſcźo.

Staruſchka hladaſche kaj ſakuſtana na dźěcźo, kotremuž bě jeje wnuk žiwjenje wutkował, kiž wo tom ani ſbacża njemějeſche, ſchtož bě druhich hacź bo wutroby ſajało a hiſchcze ſajimowaſche. Wona njewědźeſche, ſchto je ho jej ſtało, žylły ſtupichu jej do wocźow, poduſchachu jej hłóh. Hdyž potom pſches žylſowatej wocźi zyle ſniczenu žonu widźeſche, kak wona trochi a wotſchewjenje wot jara ranjeneho hółca pchijimaſche, ſkowaſche wobliczo we dłonjomaj a ſtikuſche wótſje.

Pschekupj bě ſažo rěczenja mózny, bě ho ſwonkownje ſažo ſbrabał. „Nieſbożowna!" riekny wón roſhorjeny, ſ zyłej jěrej krutoſcźu žwojeho ſprawneho charaktera, „kak žu ty mohła njewinowateho ſ tak hanibnym tukanjom do žmjerzce ſahnacź, tutón podhład hiſchcze na jeho rowje mohła woſtajicź, a jeho ſawoſtajenych do hubjeńſtwa ſtorzicź? Ach, ſa tebje njeje žane khłoſtanje pſchewulke, a mój žmój wot nětka —"

Jeho mandźelika wuprażny cźichi, ale wutrobu hnuſazy ſaſchkit a padże do womoty. Wona bě žwoje wotbudźenje ſ jeho wublicźa cźitała, prjedy hacź bě ho wuprajił.

„Mama, mama!" ſawoła holczka wuſtrózana a dźerjeſche ſo macźerje. „Ach, nano, pomhaj, pomhaj jej tola!" — Tón njedźiwajuc na tuto wolanje na pontoz, tłóczeſche ruku na žwoju pukotajeſ ſtróni. Jeho ſmužt ſa ſprawnoſcź a wot njeho njerozbźélna horbocź běſchtej pſchehłuboko ranjenej. Wón měnjeſche žanno, ſo by najſkerje ſa nju a ſa wſchěch było, hdy by wumrěła.

Jan dawaſche zěbi prózu wo womorjenu, pſchinjeſe wodu, tykny jej ſahſt pod hłowu, dokelž ju ſběhnyć njemóžeſche. Jeho womka pak pschińdźe na krótki cźaſ ſažo ſ žwojej nězbuſchej wutrajnoſcźi. A to njebě k temu, ſo by ho hórzy pſcheciwo tej wuprajiła, kotruž budźiſche po žwojim dotalnym ſmužtenju nanajbóle hidźicź měła, ale ſo by ho horkliwje ſa nju ſajimowała. Poſłednja ſchkricźka kramjenja bě ho do ſmilnoſcźe roſſchkrěła, hdyž wuhłada, kak bě ſawinowatka jeje njeſbożа niż jeno żelnoſcźiwa a ſlemjena, ale tež žama wot žwojeho mandźelſkeho tak twjerdże žudżena.

„Njerěczeje takle, knjes Jónako", wona khutnje a dobžtojnje rjekny. „Wboha žona je ſa žwój ſmužt boſcź cźežſzy khłoſtana a mój wnuk ma prawje, hdyž k temu napomina, ſo my cźłowjekoju njeſmémy twjerdži być, hdyž je ho Bóh tak žmilny wopokaſał. Hdyž jej tónle hólcźej njehrami; hdyž ja jej wodawam, njeſmjeze wy hněwny być, kiž ſeje tola žam žobu na njeſbożu wina. S dźěła bě tola tej waſcha krutoſcź, bojoſcź pſched tym, ſchto bychcźe wy prajili, ſchtož je tehdom hiſchcze tak młodu a njewobhladnu žonu wot wuſnaca w prawym cźaſu wottraſchito. A budźiſche ſnadź bjes waſcheho kruteho wuſtupowanja ſo mój žyn tak jara ranjeny cźuł? Ja mam tej twjerdu khowu, rołunuju to potajkim, haňbuju pak ſo, ſo žym ju hacź do poſlednich dnjow wobtkowała. Nieżudźmy, podawajmy ſo w poniżnoſći woli Bożej, bjes kotrehoż bopuſchczeja ho nicźo nieſtawa, a ſarunajmy ſažo, ſchtož ho hiſchcze ſarunacź hodźi, ſ luboſcźu a ſ wuſebnanjom. Najprjódy pak pombajcźe teile njeſbożownej, ſchtoż mózecze."

Hordy pſchekupj ujewědźeſche, kak ſo jemu ſta, hdyž ſtara žona jeho tak krutcze wotby. Ale won pſchińdźe do teho, ſo ma prawje, a cźuſeſche ſo wohańbjeny ſ jednorej wulkomyſlnoſcźu hólcźeza, kotrehoż dźěſcźowſtwo bě tak ſatorhnjene.

Cźežka, dołhotrajaza khoroſcź, kotraž na knjeni Jónakowu nětkole pichnidże, ſtiſnjeche tej k temu, jeho ſ njeju wujednacź, wſchitko wurunacź. — Mjes tym ſhonichu pſchecźeſlo a jnacſi, ſhoni zyte město, kak bě ſo ſe ſbuſebnej naruczninju mělo, a ſo bě ſo na Palcźika zyle bjes winy tukało. Jeho macźerz bě to wulke ſarunanje. Nimo teho pak cźinjeſche ta wěz w tanimym cźaſu wjele mjenje ſacźiſchcźa, hacź budźiſche to hewak było, kóždy mějeſche ſam ſe ſobu runje doſcź mnoho cźinicź. To dopomha knjeni Jónakowej po wotkhorjenju, jo ſcźěhwki jeje wuſnaca, kotrychž bě ho tak jara ſojała, njeběchu ſe.

Wowka a wnuk njewobhładźiſchtaj ženje wjazy klamy na dothim moſcźe, wonaj běſchtaj ſe wſcheje nuſy wuſbiwobohenaj, niż jeno w drohim cźaſu, ale na pschezo. Knjeni Jónakowa pſchewobrocźi ho Janej ſ tak nutrnej luboſcźi, jako by jeje žamžne dźěcźo był, a ſa nějchto lět bu tež wón, jako Haniny mandźelſki, woprawdże je jeje pſchichodny žyn a jedyn ſ najnabladniſchich a najcźeſeſcźeniſchich pſchekupcźow w Gdańſku.

— Kónz. —

W Budyšinje 23. haprleje 1937.

Naše hrono za tutón Božl dźeń

Bože prawo ranje hlada. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wčzera wjeczor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer 0 a najwyšchicha dnjowa temperatura 14 stop. cjopłoty. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometr plus 2 a najnišcha nócna temperatura 5 stop. cjopłoty. Nižina, kotraž bu ſ wieczora hacź do nasčich stron sčahny, je žo hižo chětro sešlabita. Tehodła žo jenoż dyšć a dyš šłabje podeschcuje. Druha nižina bu nad wieczornej Němskej wupschestrěwa a žo k nam pschibližuje tehorunia sešłabja. Tehodła nimamy też wot njeje pschesylnych deschcjowo wocakacź. Mjes nižinomaj žu žo wětry ſ krótkeho wjeczora dobyše a žu nam pomětr trochu sčojšte. Druha nižina pak nam sašo chłódnische wětry ſ dotheho wieczora pschipławi. — Jutše žobotu štónčko 4,48 hodź. šhadża a žo 7,09 hodź. chowa. Mježaš šhadża jutše we wčzor 6,20 hodź. a chowa žo rano 3,53 hodź.

— **Wuhladny na wjedro ſa jutšišchu žobotu: Sašo chłódnische a njewobstajne wjedro.**

*

— **Njewobhladnidwy hólj njeſhoże ſawinował.** Wčzera šlétny hólj njekedźbliwje Marczina-Mutschmannowu dróhu pschedźawschi motorowemu kolešarjej do kóła sadźa. Kolešaŕ a jeho ſobujeźdźaży padnyschtaj, tehorunia hólj. Ssobujeźdźaży dyrl ſ hłowu wo chłódnikowu kromu a žo na hłowje chětro ſrani. Kolešaŕ žo wobadrě. Hólcu dyrbjachu do měšczanſke'e chorownje dowjesć, dokelž běšche žo jemu wobruzka ſłamała.

— **Njezjinicze buram ſchkodu na jich połach!** S poknym prawom burja ſkorja, ſo ludźo, kiž tam njeſhošchceja, wozebje pak dźěći, na jich pola chodźa. Tutón njepočzink žo wobzebje tam wobkedźbuje, hdyž pola ſ wobydlennymi khěžnymi ležowno'emi njeſeja. Wone žo žamo na bérnjazym ſelischczu abo na ſ'omjanych hromadach, kiž žu ſ hnojenju poſtajene, pschepschichmuja a je ſapaleja. Starschi a woczehnjerjo, wotdźeržujcze ſwoje dźěći wot njewopraw-njeneho khodźenja na pola. Wy macze ſa nacžinjenu ſchkodu rukowacź a žo khłostacze. Kóždy ludowy towaršch dyrbi ſwoje najlépsche cžinić, ſo by ſo ſchtyrikétny plan porađšił.

S **Hornieje Kiny.** Wčzera rano žo w tudomnej ſtale dwoje njeſhožo ſta. Jenemu dźěłaczerjej, kotryž roskałacza-ej maſchinje **kamjenje podkładowaſche,** padże wulki truch kamjenja na nohu, **tak** ſo žo noha pschi kulaz ſłama. Lédma běchu jeho ſe ſanitetnym autom wotwjesli ſo hižo druhe njeſhoże ſta. Dźěłaczeŕ ſebi pschi lowriji porſt lěweje ruki tak njeſhožownje pschitkuſnu, ſo ſo jemu bospolnje rozmječe. Jeho dyrbjachu tohorunja do chorownje dowjesć.

S **Pschiwišću.** (Ratarſki rada Klahra 75 lět ſtary.) Sandźenu ſrjedu je ratarſki rada Ota Klahra cžiły a ſtrowy ſwoje 75. **narodniny** wošwjeczaſt. Pschi tutej ſkładnosći ſo jemu jara wiele ſhodźopschećow je wschěch dźělow kraja wupraji, ſchtož je ſ najlépschim dopo-łałom wo jeho woblubowanoſći a nahladnoſći. Jeho pschijatjeni a dźěłaczerjo pschepodachu jemu pschi tutej ſkładnoſći wožebity cžeſtny dar. Też wieſnjanoſta Hennig jemu w mjenje gmejny ſhodźopschećelſche. Wiecžor ſahra jemu wobnjowa **wobora** ſaſtanicźko. Jeho dźěłaczerſtwo **narodninu** ſe ſwoſtim knjeſom 1. meje wo-ſwjeczi. Knjes ratarſki rada Klahra je pschezo ſe Sserbami w najlépschim pschećelſtwje žiwy był a je žo tež klasnje ſa lépsche ſwojich dźěłaczerjow ſtarał. Wupra-jamy jemu też na tutym měſtnje najwutrobniſche ſhodźo-pławcza.

S **Bukez.** (Swěſczeny pabuch.) Njedawno pokradny pabuch wobkhodnikej w Rodezach 180 hriwnow hotowych pjenjez ſ jeho hydlenja, kotreż w pschijemi leži. Tuka-ſche žo na dejerja, kotryž na tyczerſtwe dźěła. Jeho ſa-jachu njedoſtatka dopokałow dla pak jeho ſašo puſchcichu. Pschewjedźene dalſche ſwěſczenja pak cžinjachu jeho ſnowa podhladneho, wožebje napadny ſ wjeſelimi wu-dawkami, kotreż ſ jeho ſaſkužbu w žanej poměrje nje-ſtejachu a tohodła žo ſnowa ſaja. Też tón ras ſaprěwa-ſche, ſo je ſ pabuchom byk, tola dopokazy doſahachu, ſo žo do hatmſkeho ſudnistwa do Lubija dowjeſe. Njech žo pjenjeſy we wieſnich dźělach doma njeſhowaja. Kluſheja na nalutowaniu. — (Nieknicžomny pabuch.) 17. haprleje běchu ſo ratarſkej dźěłaczerjej L. w Njeſna-rowach nalutowanki ſ komory pokradnyše. Wobkradnje-na bě pjenjeſy w kofru thowała. 16. haprleje bě hiſhcze ſa tym pohladnyła, hacź ſu pjenjeſy w kofru, tola 18. haprleje bě žo dohladała, ſo ſu precź. Tutoho dnja rano ſwěſczi, ſo bě žo ruczny kofr ſ mozu wotewrił. Strażmiſchtr w Bukezach naležnoſcź pschepytowaſche, a wožebje podhladny běſche ratarſki dźěłaczeŕ, kotrehož 19. haprleje ſajachu a do Lubija podachu. Paduch je žo wuſnał, ſo je pjenjeſy pokradnył. Běſche pjenjeſy hižo w hoſcženzach pschečžiniſ. — (Wobſhadne njeſhožo pola Klucža.) Lubijſki wobkhodnik jědźeſche ſ wožobowym wosom, w kotrymž też jeho mandźelſka ſedźeſche, na ſtro-nu ſ Budyſchina k Lubijej. Sa Trjebjenju njeje wjed-nik woſa najſterje někakeho defekta na wosu dla wjazy nit woſa najſterje někakeho defekta na wosu dla wjazy ſ knjeſom nad wosom był. Zyły kónz puczja bě wós zyle pschi kromje praweje ſtrony puczja jěł. Se ſrażenjom do nadrožneho kamjenja žo wós prěti psches puczj ſtaji a pónčnje do ſchtoma ſrazi. Cžežko wobſchkodźeny dyrbje-ſche žo wotwiez. Na ſhožo žo wjednikej woſa, kotryž hi-ſche wo wyſokim žiwjenſkim wěku ſteit, nicžo njeſta.

S **Njechanja.** (Cžežke wobkhadne njeſhožo w ſawi-njenju.) 20. haprleje wokoło 7 hodźin. wieczor ſta žo tu cžežke wobkhadne njeſhožo na ſtatnej dróhi a to na wje-cžornym ſawinjenju. dróhi pschi naſchej wjeſy. Zitawſki wobkhodnik ſe ſwojim wožobowym wosom ſ Lubija na ſtronu do Budyſchina jědźeſche. Nimo njeho běſchej hiſchcze dwě dalſchej wožobje we wosu. S njeſnateje pschicžiny je wjednik wosa móz nad ſwojim wozydłom ſhubił, ſajéwſchi do nadróżneho ſchtoma na lěwym boku dróhi w ſměru jěſdy. Schtom žo ſrjedźa pschełama a wós žo pschi tym pschewali a cžežay wobſchkodźi. Wjeſe wožobny, we wosu ſedźeſe, dyrbjachu žo do lékarſkeho wotkładanja podacź. Lubijſka ſanitetna kolonna bě hnydom na měſtnje njeſhožo a je tu wſcho trěbne ſpěſch-nje ſarjadowała. Njeſhožo bě žo na ſamej Njechańſkej hórzy w ſawinjenju ſtała a ſjadowanje wobkhada ſebi wulku kedźbnoſcź wuzadaſche. Pschi tutej ſkładnoſći ma žo na to pokaſacź, ſo pschi njeſhožach nimaja žo wozy, kotreż nimo jědźo ſaſtanu, na ſamym měſtnje njeſhoża ſaſtacź. S tym žo wſchón wobkhadny porjad kaſy.

Samodźełace nanrawy zastaranja z wodu, kaž też **pumpy**
wšěch družin a wulkosćow. — Nowa
sykwa za zahrodu
poskića nam płaćizny hódne a techniske lěpšiny!
Żelezowy dwór joh. **MIESSNER**

Se **Ssemichowa.** Tudyſchi wobydleŕ ſběraſche pod wokom ſwojeho ſuſoda, kotryž pak njeběše jemu pschećzelny ſmyſleny, kamjenje. Nadobo dosta ſ hornjeho wokna bow mokſchiſny do tyła. Po wuprajenju druhich je žo tu wobſahł nózneho hornja ſednako. Roshnewany ſběrał kamjeni na to **někotre** kamjenje do wokna cžiſny. Njetrjechi pak nikoho. Pschi tym žo jene wok-no raſbi. Lěpje wſchak je, hdyž žo ſe ſwojim ſuſodom w pschećželſkiwje žiwy.

S **Klétneho.** (Poczeſczenje.) Na ſwój **80tny** ſłužbny cžaſ może ſtrażowaŕ ſawjerow Auguſt Schata ſ Zympla ſhladowacź. Psched nékotrymi dnjemi bu ſ druhimi towaršchemi ſtatneje żeleſnicy na dwórniſchczo do Klétneho pscheproſcheny, hdyž jemu **inſpektor** Janſen ſa ſwěrne dźěło w mjenje ſtatneje żeleſnicy cžeſtne wo-pismo a pjenježny dar pschepoda.

S **Wojerez.** 6 lět ſtara dźowka dźěłaczerja Cžerczi-ka w Baderſkej haży w njewobkedźbowanym wokomiku ſ wokna 1. poſchkoda ſtarſchikeho hydlenja padże. Dźěcžo ſo khětro ſrani a dyrbjeſche žo do khorownje pschewjeſeſ.

S **Hamorſchcza.** Tudyſcha papowa fabrika, kotraž pryedy knježſtwu w Khrjebi ſtuſchesche, ma žo w najbliſ-ſchim cžaſu doſpołnje ſhubicź. Wſchě twarjenja maja žo potorhacź a kamjentny material ma žo ſajimzam we wokolinje pschedacź. S potorhanjom je žo hižo ſapoczało.

S **Oſchatza.** Wjele ſtow litrow piwa na dróży ros-bježało. Njewſchédny pobawſ ſta žo pschi wobkhadnym njeſhožu wutoru popołdnju na Dożanyſkim namješcze we Oſchatzu. Pschi pschejedźenju ſawinienja ſapraji ſpi-nadło pschiwěſchaka cžežiteho cžaſa Drježdźańſkeje pi-warnje Półneho Hrodźiſka. Pschiwěſchaŕ žo ſwrócži. 1300 bleſchow wulecza na dróhu a žo ſ wiesſchedo dźěła rosbi. Jich wobſahł je tamniſchu dróhu ſchwarnje wo-płokał. Wohnjowa wobora měſeſche nékotre hodźiny dźěła, ſo by cžiſtowy ſ droħi wotſtronika.

Naš dźak wjednikej

Nazionalſozialiſtiſka ſtrona je wot ſwojeho wobſtacza wſchědnje wot ſwojich ſobuſtawow woporu žadała. Tute wopory móžachu žo jenoż pschinjeſeć, dokelž bu wot naj-wyſchcheho wjednika hacź ſ poſledniemu SA-mużej żadachu. Dźenża SA ſ dźakownu woporej narodna namołowja, ſo by je wſchěmi ludowymi towaršchemi ſhromadnje mu'ej, kiž je najwjazy ſa Němſku a ſ tym ſa ſobjebo jenotliwego dawał, ſo pschi ſkładnoſći jeho narodninow dźakowała. Niż ſ wulkimi rěczemi, ale ſe ſkutkom dyrbiše wotmołwicź, tehodła ſapiſchcze ſo w pižarniach wudyrom SA do liſcžiſ-now dźakneho wopora naroda!

Wjednik brigady 133.
Unterſtab, brigadowy wjednik.

Hospodarski rozhlad

Pjatk, 23. haprleje 1937.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,285	100 čěskosł. krónow	8,646
100 šwajc. frankow	56,87	100 franc. frankow	11,035

Barlinſka burſa 22. haprleje. Haczrunjeż žo wob-khod na ſpoczatku burſowneho jednanja jara mérnje wuwiwaſche a kuliſa ſkerje material poſtkiczeſche, pſchedoby žo po ſmješczenju prěnich kurſow ſkerje pſchecželne ménjenje. Na rentowych wikach ſapiſa žo wubodźeńſka poječzonka po cžehnjenju ſ 93,5 proz., to je wo 0,25 proz. nad pohledniim ſapiſom.

Barlinſke žitne multowiti. Dokelž žo ſ poſtkiczenjemi je ſtrony ratarſtwa we wobluku ſamènjenſkeje atzije wjazy njeliczi a dokelž wobkhod ſkoro bjes wuwſaca w druhej ruzy leži, wobrot na Barlinſtich žitnych wul-kowikach dale jara wobmjeſowany woſta. Dalokeż žu hłébowe žita dostacź, je **młynу** hnydom pokupja a hnyd-om pschedźełaja. Młynу w Barlinje ſamym ſu na pschidźełenja pokaſane, ſdźěla też hiſchcze ſwoje ſkłady pschedźełaja. S mukow žo wožebje pſchenčzne muli a to ſaſo ſaſnitſche typy ſadaja. Rżana muka žo ſa běžnu potrjebu kupuje. Womž a jeczmjeń ſkoro ſzyła njeſtej na wikach. Też potrjeba na industrialnych jeczmjenach njebaſche žo ſpokojicź.

Drježdźańſke ſkótne wiki.

Pschihnacże ſwini bě normalne. Tute žo ſa krute płaćiſny rosbjełichu. Pschihnacże cželatow bě pschi-runało ſ potrjebu jara wulke. tak ſo žo dźěł materiala wróčko ſtali. W howſałym ſtocze a we wowzach bě wobkhod bjes wuſnama.

Płaćizny różneho ſkota na Drježdźańſkich ſkótnych wikach.

22. haprleje 1937 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Cželata: 430

Najlépše kormjene cželata wot cyca	58—63
Srénie kormjene cželata wot cyca	51—57
Snadnje wuwite	40—48
Najšpatniše	35—38

Swinje: 630

Tučne swinje, přez 150 kg. čežke	51,50
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke	51,5
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke	50,50
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke	47,50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke	—
Rancy	51,50

Wiki w Kamjenzu.

Pschenża 10,05 hr., rożka 8,50 hr., jeczmjeń, nałétni 8,65 hr., wowż 8,10 hr., pschenczne wotruby 6,50—7 hr., rżane wotruby 6—6,50 hr., ſyto 2,20—2,40 hr., ſłoma ſtótna 0,80—1 hr., ſłoma ſ ſaſtanju 0,80—1 hr., butra 76 pj., jeja 8 pj., proſzata 10—18 hr., libjata 2—2,50 hr., kał, běły 10—12 pj., kał, cžerwjeny 15 pj. kał, ſydrojty 40—50 pj., koboda, jědźna 20 pj., rjewjeń 20 pj., ſybła 10—12 pj., ſelerij, buła 30—35 pj., ſhren 80 pj., ſołotej, kerčžł 25 pj., morchej, nowa 10—15 pj., radiški, walczł 10 pj., retkej, walczł 13 pj.

Wiki w Khocžebuzu.

Twaroh, punt 25 pj., lany wołtj, litr 1,45 hr., ſiny punt 1—1,40 hr., ſchćukł 1 hr., hołbje. młode, ſchtuka 40—80 pj., kury, punt 0,90—1.10 hr., tórki, ſchtuka 60 hacź 70 pj., kohrabi, walczł 70 pj., morchej, punt 10—15 pj., rjewjeń 20 pj., koboda, jědźna 18—20 pj., hromał 0,80—1.20 hr., kał, ſydrojty 30—60 pj., kał, cžerwjeny 15 pj., kał, běły 12 pj., kał, wirſingowy 18 pj., ſołotej, kerčžł 20—25 pj., měrnił 30—35 pj., khrěn 55—60 pj., radiški, walczł 10 pj., zybła 10 pj., kulrepa 8—10 pj., jabłuka, punt 40—70 pj., worſchči 45—60 pj., worjech, łěžne 40—50 pj., ſmorże 1,20 hr.

Wiki w Barlinje zentnar

pſchenża M 8: 10,10 hr., M 9: 10,15 hr., — rożk M 8: 8.30 hr., M 11: 8.45 hr., — jeczmjeń M 7: 8,85 hr. M 9: 8.90 hr., — wowża M 10 7.85 hr., M 13: 8.50 hr.

Płaćizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a woliowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	22. 4.	21. 4.		22. 4.	21. 4.
Pšenica	212,0	212,0	ſyno	23,0-24,5	23,0-24,0
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre łuſiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte łuſiny	24,0-25,0	24,0-25
wows	—	—	zeradełła	—	—
kukurica	—	—	rans. wosuſk	—	—
pšenič. muka	27,50	27,50	lany wosuſk	16,38	16,38
rżana muka	22,25	22,25	ſuch. truhanč.	9,17	9,17
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
rżane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana ſłoma		
broch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšenič. „		
lane ſymjo	—	—	wowsna „		
njeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšenicu za wuplodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wuplodźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płaćizna za wows za wuplodźerja 10: 157.0 13: 170.0

Hłowny redaktor Marko Smolerſ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerſ; za nawěſtki Pawoł Krječmar, wšitcy w Budyſinje. Nakładnik: Marko Smolerſ. Čišć: J. Cyž, dr jur., w Budyſinje.

D. A. III 1937 1852. — Tu khwilu tarifna liſčina čo. 5 płaći.

Francowske hospodarske wotpohlady w južnej Europje

Dokelž je žo Němsku w lětach nazionalsozialistiskeje swonkowneje politiki poradžiło, wobkhod z južno-europskimi statami khětro rozšěrić a na strowe zakładny stajić, je žo Francowska w poslednim czasu pohnuła, so by žo tehorunja z praschenjom móžnosće rozšěrjenja swonkowneho wobkhoda z krótkim ranjom sabrała.

Kaž je znate, bě w poslednim czasu we wschěch južnoeuropskich krajach wulka niespokojnosć pschećiwo Francowskej nastała, dokelž žo tuta wutrajnje sjejeraše, we wjetšiej rozmjerje produkty z južno-europskich statow kupowaći a dokelž chaosne pak swoje wudźěłki, z wjetšeho dźěła pschepschowneho rasa tutym krajam nanusowaći. Rozczaže napjeće, kotrejž so wschudže dla tuteho stejnischcza francowskich wobkhodnych politikarjow wobkedźbowasche, pschezo, k žynlischemu woziwdźenju mjes Francowskej a jeje dotalnymi pschećelemi w krótkim ranju dowjedźe. Hakle w poslednim lěcze w Parisu spóznachu, so je trěbne, tu nowe puće nastupić. Tak jewi žo wobras swonkowneho wobkhoda mjes Francowskej a krótkoranischimi europskimi statami w lěcze 1936 w zyle dinalschim napohladže hacž pschedhkadne lěta. Powschitkownje je drje tworowy wobrot w južno-europskich statach zrost. Tola zróst wukrajneho wobkhoda južnoeuropskich statow z Francowskej je dźěla jara nadpadny; wobsteji je temu tak mjes Francowskej a Južnosłowjanskej.

Tak stupi wuwos Južnosłowjanskeje do Francowskeje w lěcze 1936 wo 101,4 proz., mjes tym, so wuwos do Němskeje w samknym czasu jenož wo 22,5 proz. stupi. We wobkhodnym wobthadže mjes Awstriskej a Francowskej resp. Němskej wuczinjeja liczby 48,9 a 7,7 proz. Satimawje je też, so wuwos Wuherskeje do Francowskeje w poslednim lěcze wo 37,4 proz. stupi, wuwos do Němskeje jenož wo 19,9 proz. Też czekoslowakskofrancowski wobkhodny wobkhad je so khětro wuwił. Tak wuczinješe wuwos do Francowskeje z Czekoslowakskej w lěcze 1936 19,9 proz. wjazy hacž lěto psched tym, mjes tym, so wuwos do Němskeje wo 7,8 proz. wotcehrajuce Mischo hromadźe stupi wuwos krótko-ranischich europskich krajow w lěcze 1936 pomjo pschedthadnemu lětu do Francowskeje wo 38,5 proz. mjes tym so nawopak dowos do tutych krajow z Francowskeje jenož wo 24,2 proz. stupi.

Tute liczby pokazuja, so je Francowska wot wětšeho czasa, najkerjže so njeho swojich pschećelow w krótkim ranju zhubiła, zwólniwa, na polu wobkhodneje politiki wopory pschinjesła. Wjele so tutón problem njewucieha jenož w liczbach swonkowneho wobkhoda. Wjele wjetšeho wuznam ma płaczenje danje, kotrejž maja južnoeuropske staty z priedawschich pożczonkow Francowskej płaczić. Na kóždy pad pak je zajimawe, so je Francowska prózuje, zhubi hospodarske sympathije w krótkim ranju dobrje.

Radio

Sobotu 24. haprleje je hinak.

Königswusterhausen: 6 swony, tacżele. 6.30 rańschi konzert (z Barlina), mjes nim 7 powěsće. 10 sa schule 11.30 jdźe z běłeho kalu. 11.40 sa bura. 12 pschipołdnischi konzert (z Königsberga), mjes nim 12.55 czasowe znamjo a 13 žoržopschecza. 13.45 powěsće. 14 wschelaka hudźba. 15.30 hospodarski tydźenski pschehlad. 16 wjesołe sobotnische popołdnjo. 18 ludowe spěwy. ludowe reje. 18.40 sport tydźenja. 19 z swiatokej. 19.45 „Jo dyrbi kóždy wědźeć". 20 powěsće. 20.10 reje do nalěcza. 22 powěsće, sport, wothlóž z Němskeje. 22.30 mała nóżna hudźba.

Lipsk: 5.50 sa bura. 6.30 rańschi konzert (z Barlina), mjes nim 7 powěsće. 9.30 sa žonu. 10 sa schule. 10.30 a 11.30 wo wiedźe. 11.45 sa bura. 12 pschipołdnischi konzert (z Wrótkslawja), mjes nim 13 a 14 powěsće. 14.15 tacżele. 15.20 sa dźěći. 16 wjeseły programm sa starych a młodych. 18.15 herbilke. macedonske a južnosłowjanske ludowe spěwy. 20 powěsće. 20.10 sabawny wjeczor. 22 powěsće, sport. 22.30 rejwanska hudźba (z Hamburga).

Berlin: 20.10 symfonilki konzert. — **Köln:** 20.10 wjesoły sobotnischi wjeczor. — **Saarbrücken:** 20.10 „Wschitko wo lubosći". — **Wien:** 19.10 operetta „Wjerch hór. — **Praha:** 19.55 wojerska hudźba.

W pschichodze maja so wšě domjace rězanja wobhladać

Sakoń wo wobhladanju mjasa je žo z wobzełitym sakonjom w tym zmysłu pscheměnił, so w pschichodze też wschón zkót domjacych rězanjow wobhladanju rěsneho zkotu a mjasa kaž też pschepytanju za trichinami podleželi. Dotal nietrjebasche pschi domjacych rězanjach žo pschedrěsnjom a po nim wobhladanje pschewjesć, hdyž žo žane zwony njepokasachu, kotrejž khmanosć pożiwanja njemóžnjeja. Powschitkownej wobhladarskej winowatosći njepobłěhaja w pschichodze domjace rězanja wowzow a koiow, hischcze nic 3 měsacy starych. To pak njeprlaći za rězanja w rěsarnjach, w kotrychž rězanje rjemjeślnizy wukonjeja, dale za rězanja za rěsnikowu domjacnosć, za hosczenzarjow a druhe wustawy, kotrejž ludzi sežiwjeja. Dotal mózesche žo pod wěstymi wumjenjenjemi khmane mjasko po pschedpisanych zwěrjenskich zakonach, kaž je zuichenjom, je smjerjenjenjom atd. za zkowjesće wuzicze khmane sczinić. Tuto mjasko pak směše žo někto jenož na zwobodnych jětkach pod dohladom policije pschedawać. Mjes tym so mózesche žo pschedawarjam mjasa kaž też hosczenzarjam wuzicze taikeho mjasa wot policije dowolić, je to w pschichodze dospolnje zakazane.

25 000 twarskich zyhelow je za hudźerski dom trěbnych. Sej swój twarski zyhel hižo pschinoschował w dźaknym woporu naroda? (wot 10. haprleje hacž do 1. meje 1937)

Wusudźenja

§ Na zakładje cżežkeho winowanja bě žo 39 lět stary Bjedrich Hermann Arnold w Budyschinje 19. januara 1937 do pschepytowanskeje jatby wzak. Za czaš wot lěcza 1936 do januara 1937 bě žo na swojej pschirodnej dźowzu, kotruž bě jeho mandźelstwa do mandźelstwa kobupschinješka, a kotraž hischcze njebě 14 lět stara, z njekasanstwom pschescholt. Arnold tajke njekasanstwo rasnje saprěwasche. Też pscheď druhej wulkej khłostańskej komoru kóžde khłostajomne njekasanstwo prěsche. Sswědkowjo, kotřiž pschecżiwo njemu swědźachu, njemóžachu hnd pschepokasać, so žo tu wo njepózcżiwe jednanja jedna a wudawanja pschirodneje dźowzi, kotrejž pschecżiwo žebi rěczachu, njenmakachu pola žudnikow wěry. Ssud tohodla Arnolda bjes napołożenja wudawkow wuwinowa a hnydom z jatby puschcżi.

Sabatky jehał.

§ Dla cżežkeho pschekschiwjenja w sastojnstwje a njeswěrny jednasche prěnja wulka khłostańska komora krajneho žuda pschecżiwo Maxej Alfredej Rychtarjej we Wulkej Harthawje. Běsche pschedy je sastupjerjom w tobakowych twarach, potom z wobkedźerjom kokoschoweje farmy był. Wot julija 1933 bě gmejnsku pokładnju jako gmejnski sastojnik rjadował. Hižo w lěcze 1934 bě žo w pokładni niedostatk we wyschkosći 1800 hriwnow swěcżił, kotruž dyrbjesche Rychtar sarunać. W nowembru lěta 1936 bě žo pschi pschepruhowanju pokładnje swěcżiło, so we pokładni z pschisłatych zyrtwinskich a měschczanskich njerjenjes, kaž też z pschinoschka za wogalnu pokładnju 2447 hriwnow pobrachowasche. Po wobskórżbje je Rychtar tute p. njesły za žebje wužił a z njewužiczom žwojeho sastojnstwa z tym gmejnje sčschkodził. W jednej nju rjeknu, so pschi swojich samknych pruhowanjach pokładnje je pschesłyšk měł a so je tute pjenjesy k žebi wzał, so by za priedawsche wot njeho płaczene sarunanje narunanje měł. Pschi pschepruhowanju knihow žo swěcżi, so tute Rychtarjowe wudawane pschełhytki běchu žo pschi knihimiednistwe wumělsky stworiłe a so je w běrańskich liščinach kaž też w pokładnjowych knihach pschi hromadźeliczenju summy na stronje dołhodow a na stronje wudawkow niże sastałał a z tym pschekschiwjenja zakrył. Rychtarja po wobskórżbje za winowateho zwónchu a jemu 1 lěto 6 měsacow sastwa a 100 hriwnow dalscheho pjenježneho khłostanja abo 1 dalschi tydźeń sastwa napolożichu. Cżežene prawa po jemu njewotrjekchu.

Budyske stawniske powěsće

Schwórtk 22. haprleje 1937.

Narodźili žu žo: 18. 4. Richardej Emilej Löfflerej, kowarjej, dźowka. — Gustawej Adolfej Pawolej Deichmannej, žeblarjej we Wulkim Pschesedrěnju, žyn. — 21. 4. Bjedrichej Heinzej Größzelej, klampnarjej a instalatorej w Hornjej Kinje, žyn.

Wumrěli žu: 21. 4. Gusta Werner Heinz Größel, klampnarja a instalatéra žyn z Hornjeje Kiny, ¼ hodźiny. — 22. 4. Emilija Ella Hawschtinkowa rodź. Lehmannej, mandźelska schewskeho mischtra, 77 lět. — Johanna Marta Lachmannej, maforentmatka, 77 lět.

Pschipowědźiłoj staj žo: 22. 4. Waltar Heinz Auerswald, pschekupikl pschihlajenz w Sčžijezach a Jadwiga Johanna Schołcżiz, pschedawarka w Budyschinje.

Pschipósnacje. Mać powěda bajki, a kóždy krótk, hdyž je mać słónczka, prošu mała Elsa wo wjazy. Słónczne tola pschipósnajo praji: „Masch pak ty wulku hłowu!"

Ke kopańskemu setkanju Němska — Belgiska pschichodnu njedźelu.

Kopańske mjezynarodne setkanje Němska pschecżiwo Belgiskej, kotrejž žo 25. haprleje w Hannovrje pschewjedźe, smjeje na němskim boku hubjenych zastupjerjow. Jako schtitarjo stejo w němskim muschwje Haringer (na prawo), jako wrótkař Jakob (srjedźa), a Münzenberg (na lewo) jako dalschi schkitak. (Schirner, M.)

Za žony

Bluzy, šórcuchi, drasty, šlypry, palowry, rukajcy, spańske wobleki, spódnje sukanje, nohajcy, spódnje jaki, sukanje, płóčliwy somot, nócne jaki, nócne košle, štrykowane jaki, štrykowane štawty atd.

A. Bokelmann Nachf.

mějićel Curt Müller
na Serbskich hrjebjach 2

Jejka k wulehnjenju dźeń stare kurjatka

běłe Leghornske, Rhodelandske, kurotwinobarbne italske, čorne Minorka, Pekingske kački, Emdenske busy w kóždej dźělbje po pśihodnych płaćiznach wotedawa. Wulehnjenja kurjatkow, kačkow, kusacych jejkow so swědomiće a ćiśe wuwieduje.

Gerhard Gaeuß, pjerjtnowe kubło we **Małym Porchowje** (Klein-Burkau) pola Biskopic.

Dźěćace kolesa

we wšěch wulkoćach a płaćiznach

J. Schiebach

na Mažalowskej dróży čo. 4

Štóž w „Serbsk. Nowinach" swoje twory njepoeskića, nimo kupcow abo je njewothudźe. Tohodla niemóže nichtó, kiž ma něšto na predaj, to bjez nawěšćka w „Serb. Now." činić!

Wšelake trěbne wěcy

za dom a kuchinju
za zahrodu a ratarstwo

namakaće w mojim wobkhodźe

Richard Sommer na Kamjentnej hasy 20
klampnarnja a instalacija — prijedy W. Hoppe znapřeča čełožwučowarnje

125 g pelikowskeje pódaca hwěźbi, krupički, zhorki
dobko barbjene - - - 10 pj.
K tomu
Jejku z wolaceho mjasa rótk za 10 pj. a **dobra, tanja pelikowa** je hotowa.
Korjenjny za pelikowki a jědźe, aromatiske, wunošne a tola tak tunjo
Dź-g-bleška - - - - - 15 pj.
Dopelnjenje - - - - - 10 pj.

Thauer na Sukelnskej hasy 22
Sobotu stan z horjenjami na Hłownym torhošću

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćizny hódno pola
Kurt Erler, Žitne wiki 28

Spuščomne a dobre . . **časniki** kupujeće pola . . .
časnikoweho Mokscha
w Budyšinje na Suhelnskej hasy 20

Składnostne kupjenja!
Nowe hódźane **šijaca mašina**
Sedlat & Naumann, RADIO „Nora-Rienenš", kaž też DKW-motor za 10,- hr.
SEIFERT na Kamjentnej hasy 23

Šulske knihi

za wšitke ludowe a wyšše šule, serbske a němske, wjerane a njewjerane, wobstara, njejsu-li na składzu, za krótki čas

Serbska kniharnja w Budyšinje

Sadowe štomy wunošnych družin
jahodkowe štomiki a kerčki, róže, pyšeńske kerčki, jehlinowe štomiki atd. we wulkim wubjerku k wupytowanju
Budyska štomowna
E. Pelz, na Lubijskej hasy, telefon 2648

Serbja wobkedźbujće při nakupach tute nawěšćki

Schtó móže nam za ważny samér posłicżicz čo. 47 a 48 lěta 1935 nabożneho cżahożpitża

Pomhaj Bóh?

Nakład „Serbskich Nowin"

Přiloha k čisłu 94

SERBSKE NOWINY

Pjatk 23. haprele 1937

Dźeń swjateho Jurja pola Słowjanow

Dźeń swj. Jurja hraje pola Juhosłowjanow wulku rólu a na tutym dnju so wotměwa wjele zajimawych starych nałožkow. Powšitkownje južni Słowjenjo tutón dźeń swjeća jako započatk nalěća a wšě wašnja, kiž so při tutej přileżnosći haja, tež na to pokazuja. Ze swj. Jurjom samym pak tute nałožki ničo zhromadneho nimaju.

Dźeń swj. Jurja rěka pola Serbow „Djurdjevdan“ pola Khorwatow pak „Sv. Djurad, Djurdjevo, Jurjevo abo Juraj“.

Wšě wašnja na swj. Jurja bywaju stare pastyńske nałožki, kiž někak dopominaju na staroromski pasytński swjedźeń, kiž so 21. haprieje swjećeše a na kotrymž so skót z wodu pokrjepješe a z wěncami abo zelenymi hałozami debješe.

Serbja na swj. Jurja jehnjata wostajuja a dójku swjatočnje prěni króć deja. Też prěni twarožk dźěłaju a skót prěni króć na pastwu honja. Tohodla rěka też tutón dźeń „stočarski praznik“ (skótny swjedźeń) abo „stočna slava“ (skótna kermuša). Tehdy też za skót wosebity tykanc pječeja. Prěnje dejenje wotměwa so jara swjatočnje přez pjerśćeń, wěnc abo wobručojty tykanc. Zo njebychu wowcy so zabłudźiłe, ćěrja je přez wobruč, pas abo sud. Zo njebychu kuzlarniče wowcam načiniłe, wobeńdže pastyr wjećor před dnjom swj. Jurja jasle a posypuje popjeł abo jahły, při čimž žohnowanje wurjekuje. Wěri so, zo dyrbi kuzlarńca najprjedy popjeł a jahły nazběrać, prjedy hač może so předobyć k wowcam a jim zeškodźeć. Też wutrěł přez stadło pječa škita před kuzlarničemi. Někotři też skotej sele dawaju, štož tohorunja pomha pře činki. W Dalmatiskej sej hólcy piščałki rězaju a na nje piskaju, zo bychu z tym činkałki zahnali. Zo by skót so prawje rozmnožił, położa jejko a kosće wot pječenje do mrowišća. Prěni króć w tutym lětě na swj. Jurja jehnjeća pječeja a kóždy domjacy dyrbi wot njeho jěść. Často duchowny poswjeći tutu prěnju pječeń, toho runja też swjedźeńske pječwo a prěni twarožk.

Wječor do swj. Jurja abo rano do skhadźenja słónca zběraju wonka wšelake zela a zelene hałozy, z kotrymiž potom twarjenja wupyšuja. Z tym so pječa ludźom a skotej strowosć zawěsćuje. Z lěskow so křižiki wudźěłaju a tute so stykaju na twarjenja, na pola a winicy. Zo by skót prawje dojił, pleśeja wěnc z mlóčenja, kiž so powěsnje nad khěžne durje, hdyž cyle lěto wisajo wostanje.

Ale nic jenož zelam, ale też wodźe přicpiwa so na swj. Jurja wosebita móc. Ludźo khodźa rano do switanja k rěcy a so tam prěni króć kupaju abo so znajmeńša doma kupaju, zo bychu strowi wostali. Woda bywa hišće wužitniša, hdyž so prjedy wšelake zela do nje kładu. Žony a holcy myja so rady z tej wodu, kotraž z młynskeho koła běži a maju za to, zo na podobne wašnje wšo njestrowe a zle wot nich zwotpaduje. Někotre so też myja z rosu, druhe pječeja z muki a z rosy wobručojty tykanc, přez kotryž hladaju na požadaneho pachola, zo bychu jeho wobkuzlałe.

Też čumpanje na swj. Jurja je pječa jara strowe. W Sarajewje so žony a dźěći hižo do switanja takle čumpaja. We wokolinje Skoplja bjeru při čumpanju jutrowne jejko pod pažu.

Dźeń swj. Jurja je pječa też dobry za wšelake činki a kuzlanje.

Při nóenym zběranju zelow a też na dnju swj. Jurja so wšelake wobrjadne pěsničći spěwaju, kiž wšě jednaju wo nawróće nałěća a wo lubosći. Swojorazne swjatojurjowske wašnja su w Juhosłowjanskej so zakhowałe nic jenož na wsach, ale też w městach. W nocy do swj. Jurja nichtó spać njekhodźi, ale ludźo ćahaju z hudźbu won do přirody, zo bychu tam swjećili nócny swjedźeń ze spěwami, rejemi a druhej zabawu. Beogradske wobydlerstwo ćehnje tehdy do slawneho parka Topčídera.

Nałožki Khorwatow na swj. Jurja bywaju nimale te same kaž pola Serbow. Jenož zda so, zo khorwatscy burja a pastyrjo so hišće bóle kuzlarničow boja, přetož nałožuja hišće wjele wjacy srěćikow, zo bychu tamne wotwobrońili wot swojich stadłow. Tu a tam samo w nocy wulke wohnje zapaluja a potom skót přez popjeł honja.

Na swj. Jurja w Juhosłowjanskej też čeledź na nowu službu ćehnje a dołh a dań so tehdy płaći. Zajimawe też je, zo něhdy też rubjeżnicy so skhadźowachu na swj. Jurja a potom hač do swj. Mitrowa (26. winowca) hromadźe wostachu.

Skónčnje hišće chcemy tu naspomnić, zo maju Juhosłowjenjo runje kaž też Rusojo swj. Jurja za knjeza lěsa a skitarja wjelkow, zo potajkim su na njeho přenjesli wosebitosće lěsneho ducha z pohanskeje doby.

***

Požčonki za ratarstwo

Społnomócnjeny sa 4letny plan generalny wyšeho Göring je w swojej rěcži psched němskimi burskimi wjednikami pšihłosował, so by 40 milijonow hriwnow pšchedewzaćowych pjenjezow tajkim šlabym burskim a ratarskim pšchedewzaćam wupožčił, kotreż po normalnym puću tajke srědki dostać njemóža. Směrnicy za wupožčenje tutych srědkow su by mjes tym sestajake, tak so ma za to, z rozdźělenjom w najbližšim času započeć.

Tajka pšchedewzaćowa požčonka móže so jenož tym ratarjam pošlić, kotříž njemóža žedni trěbne srědki po normalnym kredítnym puću wobstarać. Tež njesmě tajki ratař połepšenja w swojim pšchedewzaću je swojich srědkow, abo z tych swojeje mandźelskeje pšchewjesć móc. Posłicenje srědkow ma so jenož potom stać, hdyž so widźomny hospodarski wuspěch we smužku 4letneho plana z tym dozmje, t. r. požčonka njesmě so wužić za połepšenje žiwjenskeho standarta ratarja a jeho swójby, ale direktnje abo indirektnje na wudźerjenje abo powyšenje produkcije ratarskich wupłodow.

Schtož wužiće požčonki nastupa, ma so w prěnim rjedźe žiwy a mortwy inwentar wobstarać, kaž też trěbne hospodarske twarjenja wuporjadźeć a wutwarić, dokoli je to sa pšchedewzaće na kóždy pad trěbne, so mohłe so pšchedewzaće porjadnje dale wjesć. Sa pšchedewzaće, sa kotreż je so wožebity sarjadnik postajił, so požčonki posłicaja też na trěbne pšchedewzaćowe wudawki, kotreż z wjednistwom swiazuja.

Požčonki nimaja 10 prozentow jednoscowoje hódnoty překročić. Sa małe pšchedewzaća z jednoscowej sumu niže 20 000 hriwnow nima wyšokosć požčonki 2000 hr. sarjadnje pšchekročić. We wotnajatych pšchedewzaćach ma so na to kedźbować, so požčonka w pšichměrjenej poměrje k inwentarowej hódnosći stej. Dožink płaći sa požčonku 2,5 proz. danje, z kotrychž 0,5 proz. sa sarjadnje wudawki pšchipadnje. Kredity maja so po dwěmaj létomaj w 16 jenajšich połletnych dźělbach, to je potajkim w běhu 10 lět dosapłaćić.

Nawopak hač požčonki z dotalneho wožebiteho samojenja rentowoje bank a kredítneho wustawa, kotreż bě so z cyłich dobytkow w poslednich tšoch létach wutworiło, njeposłicja so tute požčonki jenož pšchedewzaćam, kotreż su we wudołženju, ale też wšěm ratarskim pšchedewzaćam.

Pšichi tym dyrbimy sćěhowace rosejmawać: 1) Požčonki sa pšchedewzaća, kotreż su we wudołženju, da swój dotalny porjadny puć. Ratař ma formular, kotryž je pola wokrjesneho burskeho wjednika dostać, wupjelnić a wudołženskemu hamtej sapodać, kotryž žadosć burskemu wjednikej k dobrosdaću pšchepodoži. Tutón potom žadosć pšichłušnemu kredítnemu wustawej pšchepoda.

2) Pšchi pšchedewzaćach, kotreż njesteja we wudołženju, ma so namjet na požčonku wokrjesnemu burskemu wjednikej k dobrosdaću pšchepodać, kotryž ju krajnemu burstwu dale da, so by ju tuto pšichłušnemu realnemu kredítnemu institutej pšchepodało. Dokelž je so z mjenowanych 440 milijonow hriwnow najprjedy we wyšokosći 20 milijonow hriwnow w postajenych kontingentach na krajne burstwa rozdźěliło, pšchi čimž ma samolwitosć za spravne rozdźělenje pšichłušnym krajnym burskim wjednik, bě trjeba, so maja so w pšichodźe też namjety pšchedewzaćow, we wudołženju stejajych, pšches krajne burstwo wjesć.

Dokelž je tu wo kredity, kotreż so na dleńši čas posłicaja, jedna, je wusamknjene, so so tute srědki za wobstaranje pšichłupnych hnojow a žymjenjow a druhe potrjebny wužija, kotreż móža so jenož z krótkocžasnymi kreditami finanzować.

Ksaver Meško:

Stawizna wo twjerdowutrobnej holcy Maruši

Ze słowjenšćiny přełožił J. S.

(Skónčenje.)

Woprawdźe přikhadźeše młoda hrodowska dźowčička dźeń jako dźeń na zahrodu. Přeco lilijam sama přiliwaše, sama njerjad z rjadkow pléwaše, přehrjebowaše čornu pjerść, a to wobhladniwje a kedźbliwje, jako by přehrjebowała podpósło pod khorym dźěśćom. Z ćicha so rozmołwješe z lilijemi, z dušu Maruše w lilijach. Hnydom pak womjelkny, hdyž so štó bliżeše. A kóždeho tak ruče kaž móžno z dobrym, přećelnym słowom z rjadkow na stronu wuwabi, najradšo do napřećiwneho kónca zahrody. Přetož stajnje so boješe a třepjetaše, zo snadź něchtó někajke kćenje wušćipnje a z tym Marušinej duši bolosć načini.

Hewak pak njesłyšeše nichtó druhi hač Lubina hłós a zdychi Maruše, njech też by bliže přišoł k lilijam, njech cyle při nich stejał.

Hdyžkuli Lubina ze zahrody přińdźe, bě wša zamyslena, často zaplakana.

„Hač je ji sotra wumrěła, je naša młoda hrabinka wša dźiwna“, powědaše sebi často hrodowska čeledź mjez sobu.

Też hrabja a hrabina so dźiwaštaj, kak je dźowčička skoro jenož w zahrodźe žiwa, dokelž po cyłych dnjach na zahrodźe přebywa. Ale hdyž ji hdy wobaraštaj na zahrodu hić, prošeše tak dołho a tak nutrnje, zo ji naposledk přeco dowolištaj.

Najćasćišo přińdźe ke kóncej julija wuplakana ze zahrody. Tehdy lilijam kćenja wotpadowachu, a Maruša tehdy jara ćefpješe. Jeje ćichi płač bě tehdy tak mnoho bolostniši, jeje tajnje šeptane słowa tak połne ćerpjenja, zo je Lubina lědy zrozumi.

„Ach, hdy budu wumóžena z tuteho zakleća a zatamańskwa? Ćehodla sym tak lohkomyslnje hrěšiła přećiwo njewinowatym kwětkam. Nětk za khłostanje z nimi ćerpju, nětk čuju sama jich bolosće.“

Miny so awgust, Lubinje w stajnej starosći wo lilije. September so swojemu kóncej bliježe, z hišće wjetšimi starosćemi. Přetož dny bywachu khłódne, kwětkam njepřijomne.

„Maruša, tak khłódno bywa. Bych snadź lilije do kwětkańje přesadźiła?“ prašeše so jeneho dnja Lubina Marušinu dušičku.

„Ně, ně, sotřička! Mój wosud a moje khłostanje dyrbi so tudy dopjelnić, hdyž sym hrěšiła.“

Lubina žełnosćiwje zdychny.

Hdyž z ranjemi zymne wětry z prawótca Triglava dele a přez Karawanki rězne sem dujachu, zhladowaše Lubina strachoćiwa a zrudna na hórske hobry, jako by jich ze swojimaj rjanymaj, zrudnymaj wóčkomaj chcyła prosyć: „Njedychajće tak lodojte dychi, hewak Marušina dušička w lilijach zmjerznje.“

Ale hobrojo wostachu krući a njećućiwi.

W lilijach pak bu čiššo.

„Kak ći je, Maruša?“ wopraša so Lubina. — „Ale njesłyšiš, droha sotřička? Njechaš mi wotmołwić?“

Trójcy dyrbješe so prašeć. Dychaše do lilijow, zo by je z ćoplym dychom z dremanja a starobneje njemocy wubudźiła.

„Kak mi je? — Dźiwno. — Někajka womora so mje mocuje.“

„A čuješ wosebite bolosće?“

„Sama njewěm... Ale myslu, zo nic... Jenož tak rjec wša sprostnjena sym.“

„Zo jenož wboha sotřička njezmjerznje!“ ze strachom pomysli Lubina...

Bě słónčny dźeń oktobra. Hišće raz zamysli słónco mócnje a horco, kaž zasapnje palaca khěža, hdyž so sypnu wšě přepalene hrjady.

Lubina po wobjedźe wospjet na zahrodu khwataše. Zadźiwa so, jako k swojim škitancam přińdźe, žumješe tak njewěsćnje w lilijach.

„Lubina, sotřička, dźak tebi za wšu lubosć a starosć“, zaklinča sléborny hłós Maruše. A wšo bě dźensa hinak hač druhe dny, radostne a zdobom hnujace. „Wumóžena sym. Twoja lubosć a twoja starosć stej mje wumohłej.“

„Wumóžena? O kajke zbožo, Maruša!“ zawjeseli so Lubina.

„Dotal běch kaž w češnych putach, nětko so čuju swobodna. Z tajkej lohkosću so zbéham... Wostań strowa, drohuška, na zasowidźenje!“

„Ale woteńdźeš, Maruša?“

Přejedawše wulke wjesele Lubiny so nadobo do hórkeje bolosće přemeni.

„Hdźe póńdźeš?“

Tola nichtó ji njewotmołwi... A Lubina z hłosom zaplakny.

„Ale wšak je ji nětko lěpje“, so pokoješe, hdyž bě so naplakała, a woteńdźe pomału ze zahrody...

W nocy po tym so šeđźiwc Triglav njenadźicy rozzłobi. Zespody swojich pažow wopuści nazymske wichory, zo po kraju zarejwaja. Z pollětnym spanjom posylnjene, walichu so z dźiwjej mocu do dolinow.

Na ranje so sylnje dešćowaše. Wětr z njemdrej ruku wulke kapy do starosćiwje zawrjenych hrodowskich woknow mjetaše. Klepachu, jako bychu prosyle, zo jim wotewrja, a zo je před wichorom wukhowaja, kiž je mjeta z tak surowej mocu wo sćeny, wo štomy, wo skały, wo błóćanu zemju. Mjez tym poča sněh padać.

Lubina hižo w zažnej hodźinje na zahrodu khwataše. Tuž wuhlada tam hrózbne, njesmilne zapuśćenje: skoro wšě lilije běchu zlemjene, ćeńke te stwjelca a ze zmjerskom zawite łopješka ležachu wšudźe po zemi, błóćane a mazane.

Lubina stykny rucy na hrudźi a zdychny z wutroby:

„Derje tebi, Maruša, zo bu wumóžena před tutym dnjom!“

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Kantate, 25. jutrownika 1937.

S **Budyšchina.** W Michałskej zyrkwi śmědźe farar Kaplet rano w 7 hodź. němsku spowědź; farski vikar Scholta we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Pop. w 3 hodź. wotewrjenje pačeřskeje wucžby s Božej słužbu. Wjecžor we 8 hodź. bibliska hodźina pola Hencžez na Židowje.

S **Budyšchina.** Krajnozyrkwinske zjednoczenstwo. Shromadźišny w Budyšchinje: Njedźelu pop. w 4 hodź. nalětni swjedźeń, póndźelu wjecžor we 8 hodź. hodźina zobustawow, schtwórtk wjecžor we 8 hodź. bibliska hodźina.

S **Barta.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba. — Sběrka. — Srjedu wjecžor we 8 hodź. towařstwo młodych holzow w pačeřskej jstwi. — Schtwórtk pop. ½3 hodź. towařstwo serbskich wowkow w pačeřskej jstwi.

S **Budestezach.** Dop. ½10 hodź. serbska Boža słužba (farar Handrik-Porschiski). Sběrka. ¾11 hodźin dźěćikemšenje sa mjeńsche dźěći.

S **Bukez.** Rano ½7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. — Wumrěł: Jan Arnoscht Simon, khěžkar w Rachlowje, 53 lět, 10 měs. a 10 dnjow stary.

S **Hrodźischcźa.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź se swjatym wotkasanjom, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodźin němska Boža słužba. Sběrka sa krajny swjask zyrkwinskich khórow.

S **Huczina.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boža słužba, dop. ½10 hodź. Boža słužba a młodźinu. Kollekta sa krajny swjask zyrkwinskich spěwarjow.

S **Khwacziz.** Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba (k wotewrjenju pačeřskeje wucžby), w 11 hodź. dźěćikemšenje (farski vikar Rychtař). Sběrka.

S **Klukscha.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź s Božim wotkasanjom, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Sběrka.

S **Kotez.** Dop. ½10 hodźin serbske prědowanje, potom serbske Boje wotkasanje (farar Krawz-Hrodźischcźanski).

S **Lupoje.** Pop. w 3 hodź. śmědźe duchowny Lazer-Minakalski serbsku Božu słužbu.

S **Lubija.** Krajnozyrkwinske zjednoczenstwo. Shromadźišnje w Lubiju: Njedźelu wjecžor we 8 hodź. evangelisazija, srjedu wjecžor we 8 hodź. bibliska hodźina. — Shromadźišna swonka Lubija: Srjedu wjecžor we 8 hodź. w Bukezach (insp. Bruck).

S **Malesches.** Rano we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodźin němske kemšenje. Sběrka. Pop. ½3 hodź. evangelska hodźina sa młodźinu na farje.

S **Minakała.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba. — Póndźelu wjecžor we 8 hodź. evangelska słužba młodźiny sa młodźenzow. — Wutoru wjecžor we 8 hodź. bibliska hodźina w Adolfskej Hěcźe. — Srjedu wjecžor we 8 hodź. evangelska słužba młodźiny sa młode holzy.

S **Njeswacžidła.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. W 2 hodź. kemšenje sa dźěći. — Pjatk ev. słužba sa holzy, ¼ a ½8 (Bötgarez). — Kjchcženy: Jank Gerhard Waltak, njemandźelski synk se Scheschowa.

S **Nožacziz.** Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba, ¾11 hodź. Boža słužba sa dźěći. Kollekta sa swjask zyrkwinych khórow. Póndźelu, 26. haprleje wjecžor we 8 hodź. kchescźijanska žónska słužba. — Pjatk, 30. haprleje wjecžor we 8 hodź. evangelska žónska młodźina. — Kjchcženaj: 28. měrza Ernst Herbert, synk dźěłacžerja Friedr. Wilhelma Mächlinga a Gertrudy Hany rodź. Strehliz w Jamje, a 4. haprleje Hellmut Herbert, synk dźěłacžerja Willija Alfreda Hoferichtera a Mety Marty rodź. Melchiorez w Nožacžizach. — Swěrowani: 28. měrza Paul Erich Běbrach, korbař w Kschischowje a Elfrieda Erna rodź. Peukertez w Truszazach a 11. haprleje Jan Alfred Winkler, ratař w Sdźarach a Hedwiga rodź. Grottkerez s Nožacžiz.

S **Porschiz.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boža słužba, dop. ½10 hodź. dźěćikemšenje sa mjeńsche dźěći.

Se **Sělezeho.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź s Božim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba. — Kollekta sa evangelsku zyrkwinsku hudźbu. — ½1 hodź. kschcźenja. — Pop. w 2 hodź. serbske dźěćikemšenje. — Njedźelu so wěrujetaj: Heinbrich Schulza, dźěłacžer w Brězowzy, s Marju Habrinkoz, dźěłacžerku w Brězowzy.

S **Wulkich Sdźarow.** Dop. ½9 hodź. serbske kemšenje we Wulkich Sdźarach, w 10 hodź. němske kemšenje we Werminghoffje. — Pjatk wjecžor we 8 hodź. bibliska hodźina we Werminghoffje.

S **Wósporka.** Rano ½8 hodźin cžiche swjecženje Božeho wotkasanja, we 8 hodź. prědowanje, pop. w 1 a w 3 hodź. wěrowanje.

S **Wóslinka.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje (sa pokasanje pačeřskich dźěći). Kollekta. Dop. w 11 hodź. kemšenje sa dźěći. — Wutoru 27. haprleje wjecžor we 8 hodź. žónske towařstwo pola Mirschez.

Powěsće z cyłeho swěta

W Hadersslebenje so dźiwadło spaliło.

W nozy k schtwórtkej je so 100 lět stare dźiwadło we Hadersslebenje w połnócnej Schleswigskej s wulkowohnjom sniczilo

Meja sa hłowne město.

W Förderssdorfskim lěsu w Braunsbergskim wokrjesu w Rańschej Pruskej so meju sa město Barlin wubrali, kotraž so tam k swjedźenjej 1. meje stajt. Je 40 metrow dołha a pschi korjenju je něhdźe 1 meter w pscherěsku schěroka. Na wobrasu widźimy transport hobrskeho sdonka na železnisku sastanischćo, s wotkelž na spezialnym woju swój pucź do hłowneho města nastupi. (Scherl Bilderdienst, M.)

Wukubłanje pschichodnych hajnikow.

Němskej hajnizy su něko wukubłanske kursy sa młodych hajnikow samjedli, kotrež maja saměr, w prawym cžasu s wukubłanjom hajnikow sapocžecź. Přenje wukubłanje wotmě so we Wannsee w pospytnym wustawje sa ručne brónje. Tu widźimy hontwinskeho schulerja, kotryž so se swojej tśělbu do 100 metrow sdaleneje tarcže měri. (Scherl Bilderdienst, M.)

Njewjedro skasy schtomowe kćenja na słownej hórskej drósy.

Srjedu popołdnju rospuscźi so syłne njewjedro s wichorom a krupybicźom runje nad sadowymi schtomami pschi słownej hórskej drósy pola Frankfurta nad M., hdźež běchu schtomowe kćenja hižo po wjazdnjowskim deschcźu hižo khětro jara cžerpile. Kaž holbjaze jeja wulke krupy schtomowe kćenja nimale do cžista sniczichu a sa někotre mjeńschiny zyłu krajinu s někotre zentimetry wyšokej lodowej worschtu pokrychu.

Cžežke nještoje w sodowej fabrizy.

Dwaj morwaj a jedyn cžežkoranjeny.

Schtwórtk wokoło 11 hodźin so w sodowej fabrizy němskich Solvay-twornjow w Bernburgu tśio dźěłacžerjo s łuhom, kotryž so na nich wušyknu, tak cžežzy spali, so dwejo s nich bórzy po dodacžu do kliniki wumrěschtaj, a jedyn so cžežzy srani. Njesboże sta so pschi rjedźeńskich dźěłach w tajeřskim kotole.

Sswoju dźělenu žonu a pschichodneho nana satśělił.

Srjedu wjecžor je we wjsy Wölfis pola Ohrdruffa wěsty E. Walther, kotryž so swojeje mandźelskeje dźělený, a s kotrejž bě dla 4lětneho dźěcza stajnje w swadźe, po wulkej swadźe najprjedy jeje nana cžěstu Schmidta a potom tež ju satśělił. Słótnik sam je cžeknył.

Ambrose Douglas ma 39 dźěcźi.

Rekordny nan w Sjednocženych statach Ameriki je bjes dwěla 91 lět stary Ambrose Douglas s Brooksville na Floridźe, kotremuž jeho najmłódscha mandźelska 39. dźěcźatko dari. Jeho nětčžischa mandźelska Minnie je hakle 32 lět stara a porodźi hižo 12. dźěcźo. Se swojej přenjej mandźelskej měješche Douglas 25 dźěcźi. Druha mandźelska wumrě jemu w njedźelach. S wulkej starosćżu sa Ambrose Douglasa je, so by nowe mjena sa swoje dźěcźi namakał. Jeho mandźelska Minnie je jemu něško namjetowała, so by swojim dźěcźom mjena amerikanskich katow dał. Tohodla je swojej poslednjej dźěcźi na mjenje Illinois a Louisiana wukschcźicź dał.

K wotewrjenju skutka pomozy „macź a dźěcźo".

Nowe dźěłowe lěto skutka pomozy „macź a dźěcźo" je sr jedu słowny hamtski wjednik Hilgenfeldt w pschitomnosćzi statneho ministra dr. Goebbelsa swjatocžnje wotewrił. S lońscheje rosprawy wukhadźa, so je tutón sozialny skutk samopomozy jara spomožnje skutkował. Něhdźe 982 000 macźerjow a dźěcźi je wotkładak a něhdźe 3 milijony woppytarj je na 23 000 pomozných měśtnach radu a podpjeru dostało wot wotrjadnje wukubłanych mozow. Tu widźimy sotru, kak wucźi cžěchćeńki do saš lowetskow klasćz. (Scherl Bilderdienst, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr, z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe ćo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smoler; Cišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hoćenčarske 4 pjenježki. Za reklamowy millimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 95 — Budyšin — Sobotu 24. haprleje 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Programm nacionalneho swjedźenja 1. meje

Pjaty króć wobswjeći 1. meje 1937 němski lud swój nacionalny swjedźeń w nazionasozialistiskim stacje. Němcy wšitkich spłahow, stawow a powołanjow so pod hesłom „Cześće dźelo a měsce sahcź dźełaćerja“ jenohłósnje k sjednoczenemu narodej a radostnemu pschihotowanju k žiwjenju wusnaja.

Sswjatoczność we němskim hłownym měsce steja sabo w prjedźišću swjedźenja. Tute pschihotuje němski propagandowy minister dr. Goebbels. Ministerialny rada Gutterer w němskim propagandowym ministerstwie je sastupjerjej němskeje powěsćernje we wulkich wobrunjach programm lětuscheho wobswjeczenja 1. meje w Barlinje rozłožił.

Hłowna manifestazija budźe tež lětża w Sawježelesnišću sahrodźe. Manifestazija młodźiny pak je so do Olympiskeho stadiona połožiła. Na nju so někotre 150 000 wobdźělnikow wočakuje, potajkim někotre dwójzy wjelko kaž loni. Manifestazija w Olympiskim stadionie so 8,30 hodźin sapočnje. Němski wjednik młodźiny Baldur se Schirach ju wotewri. Potom porěči němski minister dr. Goebbels a po nim wjednik k němskej młodźinje.

W 10 hodźinach sapočnje so swjedźenske pohromadźenje němskeje kulturneje komory w Němskej operje. President němskeje kulturneje komory němski minister dr. Goebbels směje rěč, po njej wón knihowe a filmowe myto 1937 wudźeli.

Po tutym swjedźenskim pohromadźenju pojedźe wjednik po špalérowej dróhi, pschi kotrejž so wón Barlinjan dźěłazy ludo sestupali, do Sawježelesnišće sahrody, hdźež so w 12 hodźinach statny akt sapočnje. Khorhoje sestupaju so ½12 hodźin na hrodowskim dworje. Najprjedy němski minister dr. Goebbels a němski organisatorski nawjednik dr. Ley k němskim dźełazym porěčitaj. Potom wjednik k nim rěži. Popołdnju w 17 hodźinach wjednik dźełaćerske wotpółdanstwa se wschěch němskich łupow a dobyćerjow němskeho powokańskeho wubědźowanja pschijima.

Wječorna manifestazija w Sawježelesnišću sahrodźe so je žmółknjenym czahom sapočnje. Na czahu so někotre 12 000 pschisłuschnikow tšoch dźělow wojerske mozy, wojowańskich formazijow a wobchadow nazionasozialistiskeho hibanja, kaž tež delegazije wschelakich organisazijow wobdźěla. Sstrědźischcžo wječorneje manifestazije budźe rěč ministerskeho presidenta generalneho wyschka Göringa. S wulkim wječornym pistanjom, kiž schtyri hudźbne korpły wojerskeje mozy hudźa, so wječorna manifestazija skónči.

Němska technika so zjednoćiła

S pschiležnosću sjednoczenja technisko-wědomostnych swjazkow a towarstwow wšěch wotrjadnych družinow do wulkeho nazionalsozialistiskeho swjazka němskeje techniki, so pjatk wječor w Barlinskim sportišću połaćerje wulka manifestazija wotmě. Nazionalsozialistiski swjazk němskeje techniki je hłownemu hamtej za techniku w němskim nawjednistwje nazionalsozialistiskeje strony pschisamknjeny.

Nawjednik hłowneho hamta za techniku, generalny inspektor za němske dróhi dr. Todt a nawjednik němskeje dźěłoweje fronty němski organisatorski nawjednik dr. Ley rěčeschtaj psched 12 000 powołańskimi towarschemi ſ Barlina a zyleje Němskeje wo ważnosći tuteho sjednoczenstwa, ſ kotrymž je so rozšudźaca kročel k smutkownemu sjednoczenju stała.

Wuheršti wójnski minister hósćej pola Neuratha.

Němski ſwonkowny minister ſwobodny knjes ſ Neurath běše wuheršeho wójnskeho ministra generala infanterije Rödera, kiž w tu chwilu w Barlinje pschebywa, 22. haprleje k wječerji do domu němskeho presidenta pschepročył.

Wunošk rozrěčowanjow w Bjenatkach

Italska powěsćerńja „Agenzija Stefani“ wo wunoschkach rozrěčowanja mjes italskim ministerskim presidentom Mussoliniom a awstriskim ſwjatkownym kanzlerom Schuschniggom w Bjenatkach (Benedigu) hamtizy wosjewja, so je rozrěčowanje jara wutrobne było a so ſtaj ſtatnikaj počahi Italskeje a Awstriskeje k druhim krajam a tež praschenja pschepytowałoj, kiž jenoj jeju krajej njepośrědnje nastupaju.

Mussolini a Schuschnigg ſtaj je ſpokojenjom ſwěsćiłoj, so ſtaj wobaj krajej dospołnje jenakeho měnjenja. Wonaj ſtaj tež sahadły postajiłoj, na kotrychž jeju pschećelske poćahi wotpočuja. Statnikaj ſtaj tež ſwěsćiłoj, so ſo romske protokolle w połnej pschesjedźenosći ſ Wuheršej pschihódnje wuskutkuja. Tehodła ſtaj dowěrjenje wuprajiłoj, so jeju ſhromadne dźelo tež pschichodnje pschećelske poćahi mjes Italskej a Awstriskej sebjelni.

Wonaj ſtaj tež hišće pschešwědočenje wuprajiłoj, so tuto ſhromadne dźelo k ſhromadnemu wottyknjenemu kónzej powjedźe. Tutón wottyknjeny kónz pak rěka, wumjenjenja pschihotowacz ſa dospołny porjad podunajskich ſtatow. **Wonaj ſtaj pak tež pschešwědočenaj, so ſo tajki porjad bjes aktiwneho wobdźělenja Němskeje njesmy pschi myslicz ani pschewjesć.**

Wonaj ſtaj pschešwědočenaj, so romske protokolle samóža ſa to rukowacz, so ſo połoženje w Sstrědźoſemskim morju pschihódnje wuwije. Wěsto móža tež druhe podunajske ſtaty k tutym protokollam pschistupicz.

Awstriski ſwjatkowny kanzler je ſkładnosć wužiło ſ Mussoliniom hospodarske poćahi mjes Italskej a Awstriskej nadrobnje pruhowak a wobkrucził, so ſo Italska ſe ſwojim wikowarstwom na hospodarskim nawarje Awstriskeje žiwnje wobdźěła. Knježeństwowaj ſchefaj ſtaj ſo dorěczałoj, so po dotalnym puću dale pódźetaj.

Wuheršta je ſ wunoschkom ſpokojena.

Kaž ſo ſ Budapesta pische, je wosjewjenje wo wunoschkach rozrěčowanja mjes Mussoliniom a Schuschniggom mnjes wuheršimi politiskimi wobwobami powschitkowne spokojenje sbudźiło. S wjeselom ſu ſwěsćili, ſo je ſo wubawanje, ſo chce ſo Awstriska wot romskeho bloka dźělicz a ſo Częskosłowakiskej pschiwobroćicz, jako njewěrne wupokazało.

Wopyt pólskeho zwonkowneho ministra w Bukaresu

Pólski ſwonkowny minister Beck je pjatk dopołdnja k rowu ſa njesnateho wojaka w Bukaresu wěnz położił. Popołdnju jeho kral Karol w audienzy pschija. Potom ſo Beck ſ rumunskim ministerskim presidentom a ſwonkownym ministrowm dołho rozrěčowaſe. W ſwonkownym ministerstwje ſo hodźina ſ witanjom wotmě.

W narěczi rumunski ſwonkowny minister Antonesku wuprajiſ, ſo ſo ſ wopytom pólskeho ſwonkowneho minjstra w Bukaresu počahi mjes Pólskej a Rumunskej ſhłubschichu. Beckowy wopyt ſo pschećiwo nikomu njeměri, njewusamkuje žaneho pschećelskeho a ſałožuje ſo na pschećelje schćerokeho mjesenarodneho ſhromadneho dźěła a na ſaćuženja ſwěrjy k Swjatej ludow.

Antonesku ſo potajkim wurasnje k Swjatej ludow wusna. Beck pak w ſwojej wotmołwje mjes druhim praji: „Hdy bychmy dyrbjeli prawo naschich nětčišchich rozrěčowanjow dopokasacz, bych ja moht jako pschičinu naspomnicz, ſo w Europie wuwicze k nowym politiſkim methodam k ſachowanju měra wobkedźbujemy. Bych ſamo praji, ſo ſo tu wo rewizniju nětčišchich diplomatiſkich methodow jedna. Měnju, ſo je naſcha generazija, kotraž je ſe ſwojim bolosłnym nałoženjom ſwětowu wójnu ſesnała a ſo runje tehodła za měr ſajimuje, a ſnadź pschewalki optimismus ſa wschelake mjesenarodne ſystemy pokasała“.

Koburgſki wójwoda wopyta Cześćiwjeny ſchćij w Gdańſku.

Do Rańſcheje-Pruſkeje puczuju presidentowe němskeho Cześćiwjeneho ſchćija, wyſchſchi ſkupinowy wjednik Koburgſki wójwoda, Cześćiwjeny ſchćij ſwobodneho města Gdańſka wopyta.

Eden před swojim wotjězdom do Brüssela

Jendźelski kral Jurij je ſchtwórtk wječor na Windſorſkim hrodźe ſwonkowneho ministra Edena pschijał. W parlamentarſkich kruhach maju ſa to, ſo tuta audienza ſ Edenowym blizkim wopytom w belgiſkim hłownym měsce Brüſſelu ſwiſuje.

Londońske nowiny „Morning Post“ piſaju, ſo ſe w Brüſſelu nowe rozſudźenja njewočakuja, dokelž je ſo proschenje belgiſkeje neutralnosće hižo ſjadowało. Z jednanjach ſo pjeća praſchenja dorěczenjow generalnych ſtabow ſ wotpohładom wotſtaka. To pak njewotpinamjena, ſo je Belgiſka ſwólniwa, w nuſnym padźe pschi ſakitanſkich naprawach zobuſkutkowacz.

Wopraſwdźe pak je runje nawopak. Jendźelſka a Franzowſka ſtej ſo wojeſtaj najwuzo dorěczałej. Franzowſki wójnſki minister Daladier, kiž w Londonje pschebywa, je bjes dwěla wojerſke praſchenja ſ jendźelſkim wójnſkim ministrom a ſtabowym offizěrami rospominał, ſ kotrymiž je ſo ſetkał.

Z Frankowej offensiwu so pokračuje

Kaž ſo ſ wójnſkeje rosprawy ſchpaniſkich nazionalnych Honi, zu Frankowi wojazy pola Caceresa měſtaczko Renu wobſadźili, hdźež jim wulki ſtkał žita do rukow padźe. Na hatſkowſkej froncze je ſo ſchtwórtk ſ wojowanjom pokračowało. Popołdnju w 3 hodźinach nazionalni horje Carascain a Seretti a hórki 663, 657 a 643 dobychu.

Pschi wojowanjach połodnſcheho wójſka na froncze pola Cordoby ſu nazionalni pola Lonny del Valle bolſchewikam dwaj ſowjetiſkaj tankaj wotewſali.

Cześćiwjenej wikowańſkej łódźi ſo njeſchłódnej ſejſinej.

Radio w Cordobje wosjewja, ſo ſu nazionalni ſchpaniſcy lětarjo blizko Cartagenſkeho móřſkeho brjoha na bolſchewiſkej wikowańſkej łódźi „Linea Puerto“ a „Miramar“ bombu mjetali. Pschéſpcha łódź je ſo podnórika, druha je na móřſki brjóh ſajeła.

Českosłowakski postup we wobkhodźe z wukrajom

W poſledních měſazach nastaty hłód ſa tworami a lěpſcha kupna móz na wutrajnych wikach je cześkosłowakſka industrija pohnuła, na wutrajnych wikach ſwoje twory w ſwjetſnej měrje poſtiſcejcz, ſchtož je, kaž dźělenja cześkosłowakſkeje wumoſoweje zentrale wukhadźa, ſ wotewrjenju nowych wotbywanišćow dowiedło. Wobkhod do wukraja je móznje poſtupił. W prěnim ſchtwórćlětſe 1937 ſtupi wuwos na 2,51 (wſchitko we milijardach Kcz.) pornjo 1,75 w loniſchim lěcze a dowos powjetſchi ſo ſ 1,66 na 2,33. Jenoj cześkosłowakſki wuwos zokrota je w měrzu ſ 9570 na 23718 tunow a wot ſpočatka kampagnje ſ 87767 na 176862 tunow poſtupił. Pschi tym je ſo wuwos w měrzu pſches Hamburg wot 2330 na 7361 tunow potrojił.

Hubjene zežiwjenje algěrskeho wobydlerſtwa

Statny podſekretar franzowſkeho ſnutſkowneho ministerſtwa Raoul Aubaud je ſo njedawno ſ inſpekziſkeho puczowanja po Algěrſkej do Pariſa wróciłk. Se ſastupjerjom nowin „Oeuvre“ ſo rosmołwjejo wón najprjedy na ſtrachi nowych njeměrow mjes algěrſkim wobydlerſtwom pokaſa. Tutón ſtrach móže ſo pjeća jenoj ſ wojerſkej autoritu wotwobroćicz.

Wo wſchelakich powěſćach wo hłodźe w Algěru ſtatny podſekretar rjekny, ſo dyrbi pschiſinacz, ſo je algěrſke wobydlerſtwo hubjene žiwe. Hubjenych žnjow dla dyrbjeli domorodnym žito wudźělecz. Stym ſu ſo ſkody ſwjedrake. Wone maju pak ſo tak ruče kaž móžno ſabz wudospołnicz. K tomu wiſhat je wěſo połoženka někotre 150 miliionow frankow trěbna.

Amerika přećiwo čerwjenym Ščuwacym i Imam

Mažny katolski swjatš „Kolumbus-rycerjo“ je rozsažnjenišće wojowanje pšećiwo kommunistiskim filmam wotewrił. Tuto wojowanje žo teš hišćeje na nazionalne nowinarstwo, na nabožne swjatši a na swjatši wójnskich wobdźelnikow pšenjeseje.

K tomu žo ſ Newyorka pišče, so jedyn Newyorkſki kommunistiſki wupoſłaćel filmow kommunistiſke propagandne filmy w 400 ſchulach a univerſitach po poručnoſći a jako ſpěchowar kommunistiſkeje ſtrony roſchěrja. Sodom bu ſnate, ſo ſnajmjenšći amerikanſky filmowi dźiwadźelnicy kommunistow ſ pjenjesami podpěrachu.

Bitwa mjez ſtrajkowarjemi a policiju w Ameriki.

W Stockton'e w Kalifornſkej žu ſtrajkowarjo wulkeje konſerwowe dźěłarnje do policije cežko ſrašyli. Pšichi ſcažanju dóndže na dróhy k wopraſowdźenju bitwje. Policija dyrbješe ſtšělcy. Strajkowarjo tehorunja do policije tšělachu a ſ kamjenjemi do njeje mjetachu. Hačle hdyž policija ſe ſylnjowym pinom poſtupowaſche, wojowanje pšeſta. Wjele ſranjenych žu do khorownjow dowjeſli.

Położenje we Waziriſtanje žo pšichwótſiło.

Sbožłaſiše hibanje pšichi dolhowjeczornych mjeſach Indiſkeje, w provinzy Waziriſtanje, žo dźeń a bóle roſcheřa. Pšichběrazy ſtrach naiſkerje hišćeje indiſke knjezerſtwo pohnuje, ſo zyku provinzu pod woječſki komando ſtaji. Londonſke nowiny „Morning Poſt“ ſ Indiſkeje pišaju, ſo „lětadłowa blokada“ njeje wjele k polěpšenju położenja pombała. W Indiſkej a tež w Jendźelſkej położenje jako njeměr ſdubłaje wobhladuja.

Sběžk domorodnych w Indiſkej žadaſche 14 ſmjertnych wopěrow.

W ſtacje Allwarje w Indiſkej je ſběžk mjez domorodnymi wudyrił. Policija dyrbješe ſakrocicy a do sběžkarjow ſtšělcy. Pšichi ſtšelenju žo 14 wožobow mori a 42 žo ſrani.

Cyrkwinske powěſće

Njedźela Kantate, 25. ſutrownika 1937.

S **Budyſchina.** W Pětrowſkej zyrkwi žobotu 24. 4. pop. ¼6 hodź. hudźbny wyſchor. Njedźelu rano ½8 h ſměje ſarat Schneider ſemſchenje k wotewrjenju paczerſkeje wuczby (zyrkwinſka hudźba); pſchiw. w 12 hodź. ſarat Ludwig předuje; pop. w 3 hodź. ſměje ſarat Paul Iſchczenja. — W Marijnej-Marczinej zyrkwi dop. w 9 hodź. ſarat lic. Ludwig předuje (zyrkw. hudźba); dop. w 10 hodź. ſměje ſup. Berg wojerſke ſemſchenje. Pop. ½3 hodź. ſwjedźeniſke ſemſchenje ženſkeje ſkupby (Böhme ſe Strahwalde); wječor w 6 hodź. ſměje ſarat Schneider Boże wotkasanje. Sběrka ſa ſkajny ſwidki zyrkwinſkich khorow. — Póndźelu wječor we 8 hodź. ſkromadźizna Módreho ſchižа. — Wutoru pop. ¼3 h. w Pětrowſkej zyrkwi nutrnoſć ſa njedźelniſke; pop. w 4 hodź. žonſka mišijonſka ſkupba; wječor we 8 h. ſmě ſarſ Schneider bibliſku hodźinu Pſchi połnym brodźiku. — Sorjedu wječor ¼8 hodź. ſměje ſup. Berg bibliſki wječor w Tuchoſkej zyrkwi.

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědź, dop. we 9 hodź. ſerbſke ſemſchenje a ¼11 hodź. dźěćikemſchenje. — Póndźelu rano we 8 hodź. raňſcha nutrnoſć; wječor we 8 hodź. ſkromadźizna ſonam w Rakezach.

Budyske stawniske powěſće

Pjatk 23. haprleje 1937.

Wumrěła je: 22. 4. Alma Kuhlemannowa rodź. Richterez, mandźelſka kaſtolnika němſkoſtatneje banki, 53 l.

Pſchipowědźili žu žo: 23. 4. Herbert Jan Laboda, podoffiſer w Gießenje a Marta Marja Matej, ſchwalcja w Budyſchinje. — Bjedrich Guſtav Arthur Köther, kowař w Semjazh-Tumizach a Helena Herta Henczej, domjaza pomocnitza w Budyſchinje. — Alfred Gerhard Schurig, ſtakař a Hana Elſa Apeltowa, pſchedawarka, wobaj w Budyſchinje.

Swěrowakoj ſtaj žo: Korla Hermann Broda, ſamkař a Frida Jadwiga Wobſtej, ruſchiwarka kneflowych dźěrkow, wobaj w Budyſchinje.

Radio

Njedźelu, 25. haprleje žo ſłyſchi:

Königswuſterhauſen: 6 konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtajwa. 8 ſa bura. 9 njedźelſke tanje bjes ſtarozſkow. 10 raňſcha ſwjatocznoſć. 10,45 tačzele. 11 30 manifeſtazija němſkeho knihkupſtwa (němſki miniſter dr. Goebbels porěči) ſ Lipſka. 12.30 tačzele. 12,55 cžaſowe ſnamjo 13 ſbožopſchecža. 13,10 pſchipołdnišći konzert (ſ Mnichowa). 14 ſa dźěći. 16 tačzele. 16,50 roſprawa wo kopanju mjez Němſku a Belgiſku w Hannoweru. 17,45 melodija a rhythmus. 19,30 ſport. 20 ſtawiſna ſ pralěja. 20,30 opera „Titus“. 22 powěſće, ſport, wothlóš ſ Němſkeje. 22.30 rejwanſka hudźba.

Lipſk: 6 konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtajwa. 8 ſchleſiſanſka raňſcha nutrnoſć. 8.30 pſchczele. 9 wječny raj Němzow. 10.30 tačzele. 11.30 manifeſtazija němſkeho knihkupſtwa (němſki miniſter dr. Goebbels rěči). 12.30 pſchipołdnišći konzert (ſ Barlina). 14 wo wjedrje. 14.30 ſa dźěći. 15 wjeſele hłožy. 16 ptoněrſka hudźba (ſ Hamburga). 16.50 roſprawa wo kopanju mjez Němſku a Belgiſku w Hannoweru. 17.45 wo naſtinkach myſliczkach. 19.45 ſport. 20 ſe ſpěwohrow a operettow. 22 powěſće, ſport. 22.30 rejwanſka hudźba.

Barlin: 20 konzert. — **Königsberg:** 20.10 wieczorny konzert. — **Hamburg:** 20 wječor Verdiowych a Puccinjowych operow. — **Wrótſław:** 19.20 opera „Maikäfer“. — **Kölm:** 20 ſ autom po wječornej Němſkej.

Póndźelu 26. haprleje žo ſłyſchi.

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, tačzele. 6.30 wjeſely ſpočzatk tydźenja. 7 powěſće. 10 ſa ſchule. 11.30 ſa hoſpodu. 11.40 ſa bura. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Lipſka), w pſcheſtawanju 12.55 cžaſowe ſnamjo a 13 ſbožopſchecža. 13.45 powěſće. 14 wſchelaka hudźba. 15.15 tačzele. 16 popołdniſchi konzert. 18 hry Hitlerſkeje młodźiny. 18.30 tačzele. 19 ſ ſwjatokej. 20 powěſće. 20.10 Brahmſowy konzert. 21 ſabawny konzert. 22 powěſće, ſport, wothlóš ſ Němſkeje. 22.30 mała nózna hudźba.

Lipſk: 5.50 ſa bura. 6.30 raňſchi konzert (ſ Frankfurta), mjez nim 7 powěſće. 9.30 wiki a kuchinja. 10 ſa ſchule. 10.30 a 11.30 wo wjedrje. 11.45 ſa bura. 12 pſchipołdniſchi konzert, w pſcheſtawanju 13 a 14 powěſće. 14.15 tačzele. 15 ſa žonu. 16 tačzele. 18 duſerſki konzert. 22 powěſće, ſport. 22.20 wo ſcherjenjach.

Wrótſław: 20.10 ſchěra póndźela. — **Kölm:** 21 konzert. — **Mnichow:** 20.10 reiwaniski wječor. — **Wim:** 21 konzert po pſchecžach. — **Warſchawa:** 19.30 wojerſki konzert. — **Praha:** 21 orcheſtrowy a hušlerſki konzert.

Wuwicže ſtatnych awtowych dróhow.

Hobrſke žu dokonjenja pſchi twaru awtowych dróhow. Wjele tyſaz rukow na tym dźěła, ſo buchu žo tute dróhi dale twariſe a hobrſke žu plany, kotrež maja žo hiſchcže do ſtutka ſtaticy. Tuta ſkarta nam jaſnje pokazuje wuwicže ſyče ſtatnych awtowych dróhow (po kharcje ſ cžaſopiſa „Die Straße“). (Scherl Bilderdienſt, M)

Wójna

Powědančko ze žiwjenja.

Napiſał J. Kubſchčan.

Boža ſtwórba leżejeſche wſcha w najrjeńſchej pyſche. Kraſne lěcžo bě ſako ſ pokrumaj rukomaj luboſcžu na hona kuſiłe wuhrałało. Módre, cžerwjene a běłe kwětki błyſchcžachu žo w haju, na łukach a w ſahrodach. Pola a hola, wſcho žo w cžerſtwym powětrje ſelenieſche. Wšo tón Knjes bě ſemju žohnował, bohacže žohnował, a kóžde ſtwjelało lubjeſche ſtotore płody. Nožka běſche tak wuſoka, ſo khětro dołhi muſ ſ njeje ani widźecy njebě. Jaſnje a kraſnje pak ſwěcžeſche Boże ſtónčko dźeń jako dźeń a wohrkwaſche Božu ſtwórbu. Ow hładaj do tutoho Božeho raja, ow cžłowjecže, to ſu Boże ſkutki! Hlej, ſchto naſ tam tak wjeſele wita ſ kraſnymi barbami łaſ raſiſche ſerja młode? Dwě kwětan to ſtej: Módry koſtrjanz a cžerwjena makowina. Luboſcž, žiwjatu luboſcž bohacža wſchón powětr koło wokoło.

Słónczko je wjerſchk njebja dozpěło. Poſłuchaj, ſ bliſkeje zyrkwicžki ſaſkinczuje žwjatych ſwonow błéborny hłóſ. Spěwajo a ſe žobu bjeſadźujo tupota wjeſne dźěcžo po puczu. Kraſnoſcž pſchitroby je w duſchi truny hnuła, kiž ſamo kraſnuja mile wobliczo. A hiſchcže njemuczena luboſcž k wſchemu rjanemu wonſchija myſle holiczki. „Aj, ty róża najrjeńſcha. wſchitkich rózow kralowna . . . “ ſebi ſaſpěwa. Nětčko pokłucha ſtejo woſtawſchi na rjane ſwuki ſwonow a wjeſeły juſkot ptacžiny. A běži dale. „Ach, te rjane kwětki“, ſawoła holczka, a hižo je wuſchcžipnyła koſtrjanz a makowinu. So je konzowała młode žiwjenje, wo tym niczo njewě. Kwětan ſebi tyſnje do włoſkow. Ow to pyſchi! A domoj khwata dźěcžo. „Wſchitkich rózow kralowa“, julſka cžerſtwy dźěcžazy hłóſ hiſchcže ſ daloka.

*

Dwaj muzej žo ſ bliſtich kerkow k polam bliżeſchtaj, ſylnaj a rjaneho ſrótła.

Jedyn bě hižo ſtarz, ale bě wobkhował ſwój runy rjap. Jemu po prawizy krocžeſche młodźenz, ſylny potomnik ſwoj ho ſylaba. To běſchtej ſerbſkej burſkej mjeſwoczi. Tymaj w ſikach cžeczeſche ſtaroſerbſka krej, to bě na prěni wokomik ſpóznacy. S tajkich woczow hlada ſwěrza a doſtoinoſcž ſerbſkeho wótza a ſerbſkeho ſyna. Spěwarſke, kiž měſeſchtaj pod paſu, pokaſowaſchtaj, ſo dźetaj wote mſche. Wěſcže chanſchtaj wobhladacz a wobdźiwacz bohate Boże žohnowanje tu wonka na polach. S dźakownej ſpokojnoſcju ſhladowaſche nan na wobſoku roſu.

„Hlej, Jano, tak rjany je nam Boži dar lětża naroſtł!“

S tym pſchetorhny nan dotalne mjelczenje. Jako ſ najhłubſchich ſonow wubudźena pokaita Jan. A wotmołwi wſchón ſaczerwjenjeny: „To budże hódno dźěła, nano!“

Ale jeho myſle njeběchu pſchi ſłowach, kiž ert rěcžeſche. Jeho duſcha pſchebywaſche na druhich wobſkolich honach. Nan pak bě pytnył, ſo Jan tak prawje pſchi wězy njebě a wopraſcha ſo: „Schto to maſch? Ty dźe ſo wſchón ſtróžł?“

A pſchimny Jana ſa ruku. Tón pak wotmołwi: „Ničžo dale, nano! Dźich tak w ſwojich myſlach.“

Tola ſ tym ſłowom ſo nan njeſpokoji. Snajeſche ſwojeho ſyna pſchederje a wědźeſche tuž, ſo Janowe ſadźerjenje bjes winy njebě.

„Kaj dha je ſo cži předowanje dźenża lubiło?“ praſcheſche ſo dale, ſo by ſyna na druhe myſle dowjedł.

Ssamſyna cžerwjena barba ſtupi na Janowe wobliczo, a ſcžicha wón wotmołwi: „Derje, nano, jara derje!“

Jan drje ſo prózowaſche, nanowym myſliczkam ſo pſchitowarſchicy, ale hnydom ſažo bě pytany pucą ſhubjeny. Cžiſche trocžeſchtaj muzej dale.

Wójmy ſa nimaj! Někajſe dźeſaczj mjeniſchinow traſch běſchtaj ſchoj, a pětna wjeſ jeju ſtrowjeſche. Pſches tak mjenowane „Harody“, hdyž wulke lipy ſtejachu, winyſchtaj ſo kemſcherjej bórſy na lěwizu k nahladnemu burſtemu ſtatokej. Schtyri nowe twarjenja, w ſchtyri rózku ſtajene, pokaſowachu na ſamožitoſcž wobſtejenja. Sahrodnikeju žu ſtaru ſerbſki burſki ſplah. Staſnje je ſym po nanje kubło pſchewał a bohatſtwo pſchiſporjał. A Bóže žohnowanje je kóždy cžaſ nad Sahrodnikez kublom wotpoczowało. Pola a hona běchu najpłódniſche w zyłej wokolnoſcži. Schěſcz hordych koni wyſchenje konjenz, a hródź bě polna najrjeńſchich howjadow. Samo na patriarcha Jakuba njetrjebachu Sahrodnikeju ſchtiwje ſhladowacz, wjazy tež zón njeje měł. S wuſchiknej ruku a mudrej wobhladniwoſcžu wjedźachu Sahrodnikoſo na ſtajnoſcži wot wótzow namrěte kubło. Też nětcžiſchi wobſtejer bě ſwoich wótzow hódny. Swoju dobru a hoſpodarſku žonu bě jemu niežmilna ſmjerc hižo rubiła. Hoſpodarjeſche tuž ſe ſwojim Janom hromadźe.

Bě ſamſyna dźeń ſpěch wieczorom. Młodźina zykeje wóy mělenſche dźenża tara nuſne. Měſachu wěnzy wici a pletwy pleſcz a cžeſtne wrota ſtaiicy. Wutoru bě wulki kwaſ we wſy. Bohaty bur Jurjeńz bierjeſche ſebi korczmarjez naimtódſchu, nježnu Maruſchu. Domiacy hołaz a hołaz khwatachu k Sahrodnikeam. Zyła młoda wjeſ ſo tu ſthdźowaſche. Tak běſche to waſchnje wot wótzow ſem. Do noweho doma ſaczahnywſchi dyrbješche mandźelſtwo pod ſelene wrota njeſłaženje pſchirodny krocžiż. Sahrodnikeja iſtwa bě jara wulka, ale dźenża ſkoro niedoſahaſche. Pacholjo podawachu hatuſki, kiž běchu žobotu wječor hižo pſchiwjeſli. Někotři pſchinjeſechu żerdki. Nutſka wo ſtwje naſta tłóczenża, tak bě pſchepjelnjena. Sahrodnikez nan ſam roskaſowaſche.

„Sa blida njech žo holzy ſeſydaju!“ Dźenża mjeſeſche jara nuſne. Jan běſche mjez tym roſchtowanje nawjedował. Skónczńje bě wſchitko k ſapoczatkej hotowe. Wjeſeła ſabawa a rosmołwa pſchewodźeſche dźěło pitnych rukow. Wožebje w ſtriedźinije wjeſnych holiczow wjeſeła ſabawa knjeżeſche. Dźenża žo kóždej ſaſna nadóſcž we wóczkomaj błyſchcžeſche. Dźenża ſaczuwachu žo wſchitzy jako ſobuſtawy jeneje wulkeje ſwójby. A kelko mějachu ſebi to dźenża rosmołwjecz a napowědacz! To bě ropot, to bě halkot!

„Handrijo, w ſtronu!“ ſawoła jedyn pachoł, kiž wulke łóncžko ſchwupicžkow do jitwy pſchinjeſe. Hołzy pſchitrěſowachu je na ławkach žedźo a podawachu je holzam. Dwě hiſchcže dóndźeſchtej, ł korbikom połnych kwětkow. To ſebi Jurjeńz pſcheſeſche, do wěnzow połnych kwětkow.

Wotraczowanje leżejeſche.

Ze Serbow

W **Budyschinje** 24. haprleje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

„Božo w našej ćeži z kŕiža wzmi nas, wumóž nas wot rowa! A njech wyska w Serbach Haleluja!“
Cišinski: „Jutry“.

— **Wo wjedrje.** Khłódne móŕśe wětry ſ dołheho wjeczora žu žo do hriedźneje Europy dobyle a žu tež nasche ſtrony pschepłatwile. Mone wobschěrnu niżinu, kotraž žo je žwojimi ſhykami pschezo hischcze w naschich ſtronach wuſtukuje, ſpěchnje k kanju njeżu. Nad wjeczornej Europu žo wuſka wyſchina wot Islandskeje hacž k Italskej cżehnje. W njej trochu milische wjeczorne wětry duja. Po njewobſkiznym a deſchczowatym wjedrje žo wyſchina nětko tež bórſy w naſchich ſtronach wuſtukuje. Szylnische wocżopyleńe pak žo hakle pschi ſpocżatku noweho tydżenja wocżakuje. Tola juſtiſcha wědżela nam hižo ſpodobniſche wjedro pſchiniesże. — Juſtiſe njedżelu ſtónczko 4,46 hodź. ſkhadża a žo 7,11 hodź. khowa. Měżacżk ſkhadża juſtiſe wjeczor 7.26 hodź. a khowa žo rano 4,16 hodź. Juſtiſe mamy polny měżacżk. Pschedżenak też rjane wjedro wocżakuje.

— **Wuhlady na wjedro ſa juſtiſchu njedżelu: Njebjo žo wuczahuje.**

*

— **Tuni ſarjadniſki cżah do Barlina** na wuſtajeńżu „Dajcże mi ſchtyri lěta cżaſa“. Każ nam ſtatna żelesniża woſtawa, poſtejże na wuſtajeńżu „Dajcże mi ſchtyri lěta cżaſa“ wožebity ſarjadniſki cżah (cżah tónz tydżenja) ſ 2. a 3. rjadowanju ſ 60% ſnižonjom jěſdneje płacżiſny ſe Shorjelża do Barlina a na Shorjelſke dwórniſchcżo. Jěſha tam žobotu 1. meje 1937, jěſda wróćo niedżelu 2. meje 1937. Wſcho bliżſche wo tutym ſarjadniſkim cżahu, każ jěſdny plan, jěſdna płacżiſna, poſdźiſcha wróćoſtěſha (hrjedu 5. meje 1937, pſchenoſowanja a druhe ſarjadowanja w Barlinje ſhoniſcze we wudawarniach jěſdnych khartkow abo w hamtſkich puczowańſkich běrowach.

— **Koſelowy cżah do Drježdżan** poſtejże hrjedu 28. haprleje 1937 ſe 60% ſnižonjom jěſdneje płacżiſny ſ Budyſchina do Drježdżan. Kóżdy, kiż ma w Drježdżanach nětchto wobſtaracż, ſa tejo žo tutón tuni cżah, kotryż ma ſwiſki do wjeſkich kónczinow, derje hodźi.

— **Kulturne ſawjedźenja w Budyſchinje** w tydżenju wot 25. haprleje hacž do 1. meje 1937: Niedżelu 25. haprleje, 19,30 hodźin w měſchczańſkim dźiwadle požlednje pſchedſtajenje ſpěwerſkeje „Koſtiſka“; w 20 hodź. w Sezietceje pſchednoſchuje hudźbna wucżerka Elſbjeta Schaarſchmidtez pſched ſchulerkemi. — Wutoru 27. haprleje w 20 hodź. wotewri ſo w měſchczańſkim muſeju wuſtajeńża „Wěż“. — W 20 hodź. w Krónie: „Wy holzy ſpěwajcy“. — Pjatk 30. haprleje, 20,15 hodź. w Kebeleŕni Richarda Wagnerowy wjeczor. — Sobotu 1. meje 17,15 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi 14. hudźbny nješchpor.

— **40letna ſwérna ſłužba.** Nanžerowańſki miſchtr Jan Speršing móżeſche na 40letnu ſwérnu ſłužbu na ſtatnej żelesniży hładowacż. Jubilarej žo pſchi tutej pſchileżnoſczi ſe ſtrony wjednika a ſtatneho wobkhadneho miniſtra ſhožoſpochcża wuprajichu.

S **Nachlowa.** Wićhudże ſaſo kżeża na tudyſchich hórſkich łukach Pětrkluże a dawaja ſe ſwojej rjanej młodnej żoltej barbu łukam ſwój ras. Wſche rěcżi a žorleſchka maja lěta pornjo priedawſchimaj nałétoma: wjele wody, ſchtož je ſ bopokaſom, ſo je ſeniſka woda ſaſo ſtupiła.

Se **Ssowſerj.** (Niesłoże.) Jako młodſi ratarjo ſ Porſchcż ſa cżeſtne wrota ke kwaſbej — njewěſta bydli w Brěſowje — ſchmrćkowe hałżi ſ Cżornoboha wjeſelcu a po hórzu do Brěſowa jědżechu, ſo nadobo wołowe ſpinadło ſapowědżi. Pſchezo ſpěſchniſcho jědżaju wóſ žo pſchewalt a burſkaj hólzaj ſ woſa ſleczeſchtaj. Pſchi tym žebi jedyn nohu ſłama.

S **Lubija.** (Nałétne hrimanje.) Wczera pjatk žo wotoko 12 hodźin pſchipołdniu na ſtronu k Salomjej pŕenje cżežke njewjedro ſ pſchewodom móżneho ſlíwka rospuſchcżi. Schkody njeſe na dobre ſhoże nihdże naczitniko. — Też w Kamjenſkich ſtronach je žo wczera hylnje hrimało.

S **Lubija.** (4 łóczſti hromadże ſroſczene.) W Kottmarsdorfie měſeſche łóczka 4 młode, kotreż běchu ſe žwojim ſadnim dźełom hromadże ſroſczene. Wobjedżeſ łóczki pytny to hakle po 4 dnjach. Hdyż jena łóczka morwa we korbiku leżeſche. Shytne 3 dyrbjachu ſabicz.

S **Njeradej.** (Holbje abo žowy?) Naſche ſtótſchkitariſke ſakonje žu nětkotre rubjeżne ſwěrjata k wożebitej khrobłoſczi pohnuke. Tak ſtaj žo tu žowez nan a macż wurubiwſchi holbjeż w nim ſaſpodlikoſ. Podobny pſchipad, hižheże trochu khroblíſchi, žo pola wobjedżerja młyna w Bukowzu pſched nětkotrymi dnjemi ſta. Tu bě žo jeneho dnja 5 porow holbi ſhubiło. Po pſchepytowanju žo ſwěſcżi, ſo běſchtaj žowje holbje rubiłoł. Khroblosczj žowow žamo tak dałeko dźěſche, ſo žo w holbjenzu ſoomjaqnſchtej a žwoje hnězko w nim natwarſchtej. Nětko je jeju ſhoże ſ tſjomi młodymi žowami žohnowane. Měſto holbjeż žu potajſim žowjez ſacżahnyte. Schkodowany młynk je žo pſchiſchtuſchne wyſchnoſce wopraſchał, każ ma žo tu ſadżerżeć, dokelż ſe žowjezami njeje lohko móżno, dałſche pſchećelſtwo wudżerżowacż. Ssowy ſu wjetſchu ſchkodu naczinile, a holbje, kotreż wobjedżerjej tola rjany wunoſchk dawachu, žebi ani wjazy do dwora njeſważa. Ssowy ſu bjes dwěła wucżuſchilile, ſo je cżłowjeſki ſplaſ ſa nich wožebite ſchtrałiſke łakonje wudał a tute prawo nětko poknje ſa ſebje wužija.

S **Huczinu.** Budyſki wjednik cżežiteho woſa bě wczera rano wokoło 7 hodźin w ſawinjenju pſchi kowaŕni awtowe njeſwoje ſ bjeswobhladnoſczu ſawinowak. Na bobre ſhoże njeběchu ſczěwki hiſchcze tak łe, każ žo to ſwopŕedka ſdaſche. Budyſki cżežity wóſ jědżeſche ſ wulkej ſpěſchnoſczu w ſawinjenju a to khětro dałoko na lěwo. Wſamžnym wokomiku pſchijědże ſe Suborničzki itworowy wóſ napſchećiwo. Tutón wóſ dyrbjeſche žo. ſo njeby jón cżežity awtowy cżah hrabnył, dałoko na prawo jěcż. Pſchi tym pak ſawadżi wo telegrafowu żerdź a wobſchkodźi žo jara cżežzy. Wjednik tuteho woſa, wobkhodnik Leißner, žo cżežzy pſchi tym ſrani. Wjednik Budyſkeho cżežiteho awtoweho cżaha dże bě njeſhoże pytnył, tola njeſtaraſche žo wo ſnjeſhoženeho. Tuta bjeswobhladniwoſcż ſmeje bjes dwěła hiſchcze budniſke ſcżehki.

S **Budeſtez.** (Stawniſke powjeſcże.) Narodźikoj ſtaj žo: 18. 4 Reinhołdej Erichej Terberei, żelesnotoczerjej w Małych Debżezach, dźowka. — Nimandźelſki žyn w Małych Debżezach. — Pſchipowědałoj ſtaj žo: 17. 4. Pawoł Hermann Pjetrasch, fabrikſki dźełacżeŕ we Wulkich Debżezach, a Maria Wieńkez, fabrikſka dźełacżeſka w Korſymju. — Swěrowali ſu žo: 17. 4. Willy Richard Poldrak, feldwebl w Deſſawje a Beela Emilija Muncarjej, domjaza dźowka w Budeſtezach. — Erich Adolf Matzk, dźełacżeŕ w Hruboczizach-Ssokołzo a Elſa Erna Kuczkez, dźełacżeſka w Budeſtezach. — 21. 4. Pawoł Hermann Libſch, pohonc a Maria Gertruda Gótzelez, domjaza dźowka w Budeſtezach-Hajnizach. — Wumrěłu je: 15. 4. Róża Berntowa rodź. Wanieżkez, inwalidna renimarka w Budeſtezach-Saſchorju, 48 lět.

S **Biſkopiz.** (Dźiwjenz pſched žudom.) Tudyſchi pſchiſłużny žud je 34 lět ſtareho Jana Willja Wildgruppa dla dźiwjenja, dla cżiwilowanja ſwérjatow a paduſchtwa k 3 měżazam jaſtwa ſaſudźił. S pomozu pažli bě w žwojim cżaſu bażanta popadnył. Pſchi pſchepytowanju jeżo bydlenja namakachu też hiſchcze druhe pażle a tłelki.

Se **Spytez.** Tu žo ſajimawa ſtawiſna powěda, kotraż je ko ras pola tudyſcheho hoſczenzarja pſched ſwětowej wójnu ſtała. Jeneho dnja ſtupi do hoſczenza hóſcż a ſkała ſebi wſchelake jědże a napitki k temu, ſchtož możeſche nětkaż jeſcż. Worcżiſna bě hižo khětro-wulka. Dokelż dyżniſche hoſczenzaŕ rady wědżeſ, ſchto tutón „witany“ hóſcż po powołanju je, žo jeho ſa tym wopraſcha. Tutón žo jemu wuſna, ſo ſa piwarńe puczuje a ſo je ſrědk wunamakał, kaŕ móże žo ſ pomozu jedneroho próſchka na pſchikład ſjeneho piwa najlépſchi leżak (Lagerbier) ſhotowicż. To bésche wěio ſa naſcheho hoſczenzarja dobre poſtrczenje, kotreż by tej rady mėcż chcył. Hóſcż jemu ſlubi, ſo to ſ nim wupruhuje. Dżeſchtaj potajſtim do piwneje pinzy a hóſcż wuraſy w dwėmaj piwowymaj ſudomaj, w kotrymajż bě jednore piwo, cżop. Hoſczenzaŕ dyrbjeſche mjes tym ſ wobėmaj rukomaj piwo ſadżerżeć, ło njeby wubėżało. Nětko pak bě hóſcż próſchk w hoſczeńſkej ſtwt leżo wotſtajił a dyrbjeſche žo tehodła horje podacż, ło by po njón dóſchoł. Mjes tym dyrbjeſche hoſczenzaŕ dźerże w piwowymaj ſudomaj ſadżerżeć. Hdyż ko hóſcż po dołhim cżaſu njewróćił a hoſczenzaŕ ſpodźiwny ropot wot horjeka ſaſtyſcha, wokaſche ſ zyżeje ſchije ſa ſwojej mandżelſkej, kotraż pak nihdże njebě. Skónczńje daſche piwu ſe ſuda běżeć a cżerjeſche do hoſczeńſkeje ſtwy, hdżeż dyrbjeſche ſwėſcżicż, ſo bě tutón witany hóſcż mjes tym połkadniu wurubił, žebi wſchė zigary žadu kaſak a žo na pſchežo ſhubił.

S **Małeho Wjelkowa.** Póndżelu, 26. ſutrowninka, wožwjeſcż tu rentnaŕ a wobjedżeŕ khėże Michał Delan ſwoje 81. narodniny. Pſchejemy jubilarej na tutym měſtnje wjele ſhoża w dalſchim żiwjenju.

S **Małeho Wjelkowa.** Němſka dźélowa fronta we **Małym Wjelkowje** ſaríaduje dnja wjeczor ſławnu ſhromadźiznu w Holanez hoſczenzu. Na njej poréczi wokrjeżny wjednik dźéloweje fronty ſtronjan Zimmermann ſ Budyſchina. Wſchitkży žobuſtawy němſkeje dźéloweje fronty žo na tutu ſhromadźiznu wutrobnje pſchezroſchuja.

S **Małeho Wjelkowa.** (Burſka ſhromadźizna.) NSDAP ſkupina w Małym Wjelkowje bě wſchėch ludowych towaŕſchow ſchtwórtk k pſchedno'chkowemu wjeczorej pſcheproſnła, na kotrymż ſtaſowy wjednik ſtronjan Minter ſ Budyſchina ſ wokrjeżneho burſtwa wo themże „żeżiwenje němſkeho luda“ rěcżeſche. Bur dyrbi dżenża je ſwojeje pódy telo, kelkoż je jenoż móżno, wudrėcż, pſchetoż żeżiwjerſke praſchenje je dżenża ſ naležnoſczu zyżeho luda. Żeżiwjenje luda ſ naſcheje pódy ma ſo na kóżdy pad ſwėſcżicż. A k temu móże jenoż bur dopomhacż. Bur nima jenoż pſchežu plahowacż łépſchene ſaſkłuhy dla, ale plahowanja rożſi ma ko powietſchicż. Możebje ma ſo ſa wulki wunoſchk dżélacż a hoſpodarićż. To žo możebje pocżahuje na hoſpodarjenje ſ mlokom a butru. Burſke hoſpodarſtwa maja ſo ſ trėbnymi hoſpodarſkimi kontrollami w ſwojej hoſpodarnoſci polépſchicż. Też ſadarſtwo ma bur ſpėchowacż. Wulki dżél naſcheho ſadu dyrbi ſo ſ wukraja dowjeſcż. Też w tutym naſtupanju ſo ratarjam wſchelaka pſchipomoz poſkicża a je nuſne, ſo bur tutu pſchipomoz też wužije. Rėcżnik ſabéraſche ſo potom też łépſchinami herbſtkeho dwórſtkeho łakonja.

S **Konjez.** (Niesłoże.) Saúdżenu wutoru wjeczor dźowka na tudyſchim ſuble po ſthodże dele padże. Pſchi tym žo w ſpanju ſrani a nimo teho też kolenowe ja-blucżko wobraſaj. Dr. med. Schołta ſ Kamjenza žo ſa to poſtara, ſo žo do Kamjenzſkeje khorownje pſchewjeſe.

S **Kulowa.** (Skradżu rėżat a dawki njeptacżił.) Dla ſtradżneho rėżanja a njeptacżenja rėżneho dawka mėjeſche žo pſched Drježdżaniſkim pſchiſłużnym ſudom rėżnik Pawoł Junke, Pawoł Radiſch a Matż Mórbitz ſamolwjecż. W cżaſu wot auguſta do oktobra 1936 bė-chu ſnajmjeńſcha 14 ſwini a 12 ſchtuk howjaſeho ſkotu pola žobuwobſkorżeneho hoſczenzarja Kſcheſcżana Lohra w Nowym Mėſcże a Matża Topolinſkeho w Kulowje ſkradżu rėżali. Mjaſo wotkołkowachu ſ wożebje ſhotowjenym kołkom a pſchedawachu jo Drježdżaniſkim hoſczenzarjam a rėżnikam. Ssud napoloži wſchėm wobſkorżenym nimo pjenježnych khłoſtanjow też khłoſtanja na žwobodże. Tak doſta Junka 8 mėſazow, Radiſch 6 mėſazow, Mórbitz 10 mėſazow, Lohr 2 mėſazi, Topolinſki 1 mėſaz jaſtwa. Nimo teho žo to ſjawnje wo-ſjeſoi.

Wotewrjenje Drježdżańskeje lětneje wustajeńcy „Zahroda a dom“

Wczera je nėmiſki miniſter Kerrl w Drježdżanach lětnu wuſtajeńżu „Zahroda a dom“ ſwjatocżnje wotewrił. Pſchi tutej ſkładnoſczi je ſtatny miniſter Kerrl we wożebitej rėżi na wuſnam ſaſpodłowanja pokaſał. Schtóż je žwoje wſchėdne dźélo wumėdł, dże won ſ mėſicżańſkich murjow a jėdži ſa pſchirodu. Tehodła mamy w Nėmſkej telko ſchre-barſkich ſahrodkow. Kóżdy Nėmc dże mėcż trochu ſemje, a cżim wejtſcha je dźélacżeſka žwójba, cżim wejtſcha je tuta żadoſcż ſa njej. Schtwórcżima wſchėch ſahrodku wobžeża-żych žwójbow žłuſcha k wjeledżecżnym žwójbam. Hdyż žebi wobmyſlimy, ło 18 milijonow nėmſkich žwójbow, to je pokoja wſchėch žwójbow, ſzyła nima żaneho podżela na ſemi, ſpósnajemy, kelko ma žo tu hiſchcze wukonjeż. Tehoła wóſtanje ſ najwjetſchim prózowanjom ſtata, ło žo nje-dżiwajo na njedoſtatk ſemje po móżnoſczi kóżdemu ſahrodka poſtiċi. Drježdżańſki wyſchſchi mėſchczanoſta Zörner pokaſa pſchi tutej ſkładnoſczi, ło ma wuſtajeńża ſwoje mjes domom a ſahrodu pokaſacż a żeżiwjenicż.

Přidźělenja pola ſakſkeje krajneje twarſkeje galutowańnje w Drježdżanach

Saſkſka krajna twarſka nalutowarńa, kotraż žo pſchezo bóle k ſjawno-prawnemu wuſtawej ża druhe ſpo-theki wuwiwa, je 19. t. m. žwoje 26. pſchidźělenje ſa tarif A a žwoje pŕenje pſchidźělenje po nowych wumė-njenjach tarifa B pſchežwjedża. Wu żyłku je žo 1 442 000 ŕtiwnow na nalutowarjow wuſtawa, wupłaczżiło a pſchi tym po namjeczże dobrowólnje wſchitkich tych, kotuwa-rjow ſpokojiła, kotrėż běchu ſ porſadnym łutowanjom 35 proz. žwojeje wotmyſleneje łutowańſkeje ſummy nalu-towali, kotrėż pak dotal njebėchu žo ſa pſchidźělenje wu-łożowali. Wobjedżerjo pſchidźělenych 362 ŕtrėczeń-jow bydla we wſchėch dźélach Saſkſkeje. Nėtko móża ſ pomozu ſim pſchiſiwołenych pjenjes žwoje pſchedewſa-cże do ſkutka ſtajicż. Swjetſcha žo tu jedna wo natwa-rjenje żydleńſkich domow abo wo pſchewjedżenje wože-bitych wuporjedżerſkich dźélow. S tutym pſchidźělenjom je ſaſka krajna twarſka nalutowarńa pſches ſaſke na-lutowarńe ſaſkemu twarſkemu a wobydleńſkemu ho-ſpodarſtwu wſcho hromadże 27 440 hr. pſchiwobrocżiła, kotreż je na 7011 ſrėczenjow ſłożuja. Pſchichodne pſchi-dźělenje budże 19. julija 1937.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Der Bürgermeiſter in **Sarithſch** hat anläßlich des Zuſammenlegungsverfahrens für Pannewitz mit Weidlitz die Einziehung folgender öffentlicher Wege beantragt:

1. des Fahrweges von Pannewitz nach Puſchwitz (Flurſtück 301 des Flurbuchs für Pannewitz mit Weidlitz),

2. einer Teilſtrecke des Wegeflurſtücks 298 des Flurbuchs für Pannewitz mit Weidlitz von der Abzweigung vom Wege Pannewitz-Neukauske bis zum Auftreffen auf den Weg von Weidlitz-Lauske,

3. des Fußweges von Jogk nach Pannewitz über die Kartenſtücke 129, 131, 132, 133, 134 für den öffentlichen Fußgängerverkehr für den Fall, daß dieſer Weg öffentlich ſein ſollte,

4. des Kirchfußweges ſüdlich der Ortslage von Pannewitz (am Rittergutsgarten entlang führend) für den öffentlichen Fußgängerverkehr für den Fall, daß dieſer Weg öffentlich ſein ſollte.

Einwendungen gegen die beantragte Wegeeinziehung ſind binnen 3 Wochen bei mir anzubringen.

Bautzen, am 19. April 1937.

Der Amtshauptmann.

Drježdżany. Wšěch lubych Serbow přeprošujemy na serbſke kemše njedżelu 2. meje rano we 8 hodź. w kapali w Taschenberg-Palais. Spowědź wot 7 hodźin.

Hłowny redaktor Marko Smolerk. Zamolwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smolerk; za nawěſtki Pawoł Krječmar, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolerk. Cišk: J. Cyž, dr. jar., w Budyšinje.
D. A. III. 1937 1812. — Tu khwilu tarifna liſcina čo. 6 płaći.

22 žitnych paduchow před sudom

Pšeded wulkej khłostańskej komoru krajneho žuda we Lipsku měješe so z wjele ludźi wobstejaza paduchna zwólba je zwoitimi pšechowarjemi we wjazonjownym jednanju samolwicź. Žito, kotrež je zwólba w létomaj 1934 do 1935 kradło, bě we wulkej spediziliskej firmje w Lipsku składowane. So žo žito njeby skaplo, bě firma wot julija 1934 do kónz meje 1935 znu liežbu dźěkacerjow pšchistajiła. S prěnim dźěkacerjom bu muž, kotrež je hižo 20 rasow pokhłostann. Tutón dźěkacer žo wo to starasche, so w jeho kolonje jenaj jeho pšecezleło dźěłachu„ kotrejž su teborunja hižo pokhłostani. Dokelž w firmje wot wiseho spočatka niebě prawn pohlad žo hnydom wot prěnjeho dnja kradnjesche. Nichi tom žo tak khrobje postupowasche, so paduchi a pšechowarjo tedy pšichwjeselene žito na běłym dnju žo z koninami zapřahanami a transportnymi awtami wotwožachu. Nastata škoda wěnđe 20 000 hr. wuczinja. Dale jednasche žo wo paduchstwa w składiščkeju druhele Lipsčanskele špediziliskele firmy, kotraž bě w lěcze 1935 wěnđe 1400 tunow wemsa na składdostała. W tutej firmje sta žo pšchipadnje muž z prěnim dźěkacerjom, kotrež je hižo pšchi horjeka naspomnjenej firmje dźěłał. Wón žo wo to postara, so žo někotři z jeho starych tomaklachow pšchistali, kotřiž wjelo potom z nim hromadże kradnychu. W tutym pšchipadźe žo 300 zentnarjow wowsa za 2400 hr. pokradny. S 22 wobkorženych žo jedyn wuwinowa. Pšecezliwo tšom dalšnim žo jednanje zastajt. Po žwotim wobdźělenju na paduchstwach dosta 37 lět stary Mark Nehrlich 2 lěce 9 měsazow khłostańnje, 24 lět stary Korla Otto a 50 lět stary Bjedrich Kind 1 lěto a 9 měsazow khłostańnje, 58 lět stary Wilhelm Baumcarten 3 lěta a 7 měsazow khłostańnje. Słyšni wobkorženi dostachu někotre měsazy khłostańnje abo jenoż jastwa.

Dołhe posedźenje ljendźelskeho delnjeho sejma

Rośnotwa w jendźelskim delnim žesnje wo nuzowych krajnach žo schwórił w połnoc zapocza a žo pšes zyłu nóz cezdujesche a pjatk pschipołdnju hischcze nětkelche skónczena. S pschiczinu dołheho posedźenja je, so je knježerstwo oppositiji pschihudło, so czjah rosnotwu wo nuzowych krajinach n'ewobnjesnje. Oppositija tule składnoscź wuzi a da jenemu zapósłanzej po druhim rěczeć.

Krótko po 7 hodźinach pjatk rano měsesche oppositija wot posedźenja dosć a nanjetowalche, so by žo rosnotwa sastajła. Tón krócź pak knježerstwowej stronje pschecźiwo njej hłosowachtej a ju nuzowaschtej, z rosnotwu pokročować. Pjatk dopołdnia w 11 hodźinach pak žo sajinawa wokza sta. Hdy w tutym czasu p'chipadnje žadyn zapósłanz njeběć rěczał, by žo posedźenje automatiśy zdypkom skónczito.

Potom by žo nowe p'atkowne posedźenje zapocza. Dokelj pak drje žadyn zapósł'anz na tuto prowidło n'emdleschc, žo w kritiskich sekundach dale rěczesche. Tehodla posedźenje hacź do nědźe 1:12 hodźin trajesche. Najdźesche posedźenje, kiž je žo w delnim žesnje hdy wotmě'to, je w lěcze 1881 by'o. Tehdy delni žesnik bjes pschetorhnjenja 41½ hodźiny sadźobu murad'owasche.

*

Rośnotwa wo hospodarskim planje w delnim žesnje je žo schwórił krótko do połnoca skónczita. Jako posledni rěczesche finanzny minister Chamberlain. Tutón žo wobzebje z kritiskimi wuprajenjemi pschecźivo sawjedźenju nazionalneho sakitańskeho danka saběrasche.

Chamberlain sapósłanzow proschesche, so bychu žwoje dołkónczne posudźowanje wottorczili, doniž jim wón njemóže dokładne nadrobnosće wo nowych dawkowych methodach sdźelić. Wón je swólniwy, njeprawdy wottroniecź a, doniž žo finanzna re'olucija njeskoda, chce dokładn'e pschepytowacź, kak móže žo dawk wuskutkowacź.

Sdobom pak finanzny minister wołiewi, so žo njenaprošchnje sałkadu dźerži, so je pschinoschk za nazionalne sakitanje trěbny. Wón pschipomni, so je taiki dawk nusny, dokelž ma'u žo z nim pschikźeraze wudawki za wobrónjenje saplacźicź.

Dobre čehnje k sebi!

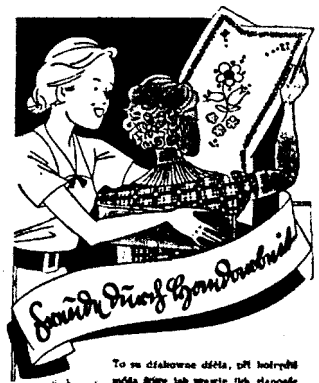

To su dźakowne dźěła, při kotrychž móża žiwy tak prawie ich rjanosće a swoje srozumjenje za harmoniu do skutka stajić. Preporučamy Wam k wopriel zaćele wusiałedcy rozarych dźěłow w prěnim poskhodźe našeho wobchoda.

Johs. Schaaf

Sobata hasa 20 — Dźiwadłowa hasa : Kotolna hasa

Fotowe, projekcijowe a powjetšenske aparaty, domace kinowy a wšě wěcy za amatérske fotografowanje

Fotowy dom Ruth

mějicel Arno Lehnert w Budyšinje na Serbskej hasy 13

Wawrowe filmy a platy, zhotowjam wotčahi wiowowiwiwiala a najspěšnišo

Noše też Wy

wallerklare ULTRALETT-Augen-Gläser

schützen so wirksam wie finsteres Schwarz

Kommen Sie unverbindlich! Sofort Beweis durch:

Diplomowy optikar **Schmidt**

w Budyšinje na Kěžorskej dróze

Wesće swine koja je Edelweiß

Wudźerši naličerskeho lězdźerja z čěła na nutrnjosći, puśeli při lohkim běhu z tola je wono překwapjacy lunje. Kalalog, leś wo hjacych malinach, wčelemy bohdemu darmo. Přez pol miliona Edelweiß-kolow smy w běhu 40 lět wšudźe rozesłali. To by nam sawěsće njemóžne było, hdy njebychu Edelweiß-hoła dobre a lanje było.

Edelweiß-Decker nz

Deutsch-Wartenberg

Kupujeś wulkitnje pola našich inserentow!

So přistaja

Pilnu

domjacu holcu

nic młódšu hač 18 lět, přistaji k 1. meji

Brattke w Budyšinje

PH Pětrowskej cyrkwi 1

Khorobna zawěsćerja

za wšě powołanja pyta na wšěch městnych pilnych zastupjerjow z dobrymi pocźahami. Zamołwjenja pod D 3 na wudawarnju Serb. Nowin

Na předań

Bykа do přahanja, 9½ centnarjow ćežkeho, předa Scherno we Wukrancach (Weigersdorf O.-L.)

Jejka k wulehnjenju dźeń stare kurjatka

běłe Leghornske, Rhodelandske, kurotwinobarbne italske, čorne Minorka, Pekingske kaški, Emdenske husy w kóždej dźělbje po přihodnych płaćiznach wotedawa. Wulehnjenja kurjatkow, kačkow, husacych jejkow so swědomiće a ćisće wuwieduje.

Gerhard Gneuß, pjerinznowe kubło we Małym Porchowje (Klein-Burkau) pola Biskopic.

Najpriedy lězbu na pruhu

w Mercedes-Benz wosu

potom wo kupi so rozsudźić!

Mercedes-Benz su wozy za wulke žadanja

Telefon 2993

Generalne zastupjerstwo: **CARL GAST**

Lěharnje :: Bydlenje Kuchinje a wšitko druhe kupiśeśo pola firmy

Lubijska dróha 17 zmi. hosć. nadb. kasarnow

Meble Händen

Wulki wubjerk

Bliski bohi wóźer. — Podawam bjez wudawkow do domu. Mobilowa wikowarnja. — Přijimam mandźelske poščonki! — Telefon 3849.

Hdźe? daće swoje filmy, platy atd. ročne khěcźiny hdźne a derje wuwiwić? Pola wosebiteho optikarja

Erich a Lenza w Budyšinje Hošćin hasa 21 Telefon 2184

Po zwrjenim klamach ći kšće swoje fotowěry proša do knača při mojich klamach **ZEISS-TESSAR**

Schtó móže nam za ważnu zaměr politiscź cźo. 47 a 48 lěta 1935 nabožneho cźahopisa

Pomhaj Bóh?

Nakład „Serbskich Nowin"

HALGASCH (Neue Pilsner Bierhallen)

w Drježdźanach-A. na Wulkej Cyrkwinskej hasy 1 Mjeńšinu wot parkowniška Altmarkt

Pilsenske Urquell — Dortmundske Union

Löwenbrău-S'. Benno — Felsenkeller Pilsenske special

Wo přećelne wopytanje prosymoj Rudolf Haschke a mandźelska

Znate zetkaniśco Serbow

FOTO-aparaty přisłuški pokiwy

dostanjeće — Waše filmy a platy wuwiwa, wobrazy powjeśa, wobrazki zhotowja

Erich Winter

na Kamjenjnej hasy čo. 14

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćiny hódno pola

Kurt Erler, Žitne wiki 28

Pěstowanje nohow

wotstronjenje rohowoje kože, kurjaceych nohow, zarosćenych nohtow, dźiwajskych nohow bjez holosćow přez SUDA

W. Rost

pruhowany wothładar nohow na Lawskich hrjebjach 8

Kajkostne lězdne kola płaćiny hódno pola Kolowého-Warnecke w Budyšinje, Nowosalcka dr. 34

Lězdne kola / šijace maśiny centrifugi / pisańske maśiny

Wuporiedźenja

PAUL GRAFE w Kamjencu

Talstrasse 7 — Blizko hat. cyrkwje

Wobalki za listy

čłaći derje a tunjo

Jan Cyž

serbska knihidźišćenja w Budyšinje

Die neue elegante Blockmaschine mit zahlreichen Vorzügen

Zastupjeć

Pawoł Koreng

w Njebjelčicach

Twój dźenik — Serbske Nowiny

Tuni wosebity čah na swjatoku tydźenja ze Zhorjelca do

Barlina

k wustajeńcy „Dujśe mi štyri lěta časa"

Jězba tam 1. meje. Jězba domoj 2. meje. Wotjězde z Budyšina 5.18 hodźin a wróći so 23.45 hodźin.

Jězba płaći tam a sem ze Zhorjelca 3. rjadowna 6,80 hr., 2. rjadowna 9,80 hr.

Přizamknjeńske zniżenje 50 procentow

Wobsedzenje wobmjezowane. Zadajće sebi rozjasniace łopjeńka, kotrež su při wudawańskich jězdźeńkow abo hamtskich pućowańskich listowach darmo wotedawaju.

Wobkhadnaj hamtaj stajneje železnicy w Zhorjelcu a Budyšinje

Srjedu, 28. 4. 1937, pojźe'e nospěšeny wowebity kofejowy čah do

Drježdźan

z Budyšina . . . 13.28 hodź.; wróći so 23.40. Jězba płaći 2,— hr.

ze Zemic-Tumic 13.46 hodź., wróći so 23.26. Jězba płaći 1,60 hr.

z Biskopic . . . 13.56 hodź., wróći so 23.18. Jězba płaći 1,40 hr.

Wróćojězba z Drježdźan (Hłowne dwórnišćo) . . 22.31 hodźin

Wróćojězba z Drježdźan (Nowe město) . . . . 22.41 hodźin

Znižene zastupjeńki (75 pj.) na wustajeńcu „Zahroda a Dom" jenoż při wudawańskich jězdźeńkow.

Wobkhadny hamt stajneje železnicy w Budyšinje

Möbel-Hesse

w Drježdźanach-A. na Rółowej hasy 45

blizko Ammonskele dróhi, zastanišćo elektriskele čary 26

40 kuchinjow hiše wot 150,-

35 łohańskow wot . . 295,-

25 jědźeńskow wot . . 295,-

Samana hlidańnja a sedźalnja

Załoženy 1875 — Mandźelske poščonki so přijimaja — Telefon 21 059

Vickec hosćenc w Haslowje

Z přileżnosću přewzaća wobkhoda sobotu, 24. haprele'a 1937, a sćěhowace dny

wjesoły piwowy wječor

Wo přećelnu podpjeru swojeho młodeho předewzaća prosytaj

Maks Vicka a mandźelska

Zastup darmo! Wotewrjena wšědnje wot 9 hač do 19 hodźin, jenož hišće dźensa a jutře

Rudnohórska wustajeńca drjewjanych a hrajkowych tworow

w hosćencu w Pančicach (na žurli).

Wot wutory 27. haprieje budźe wustajeńca w »Knježim hosćencu« w Njeswačidle (w towaŕstwowej jatwi) w 1. poskhodźe, ke kotreż hižo dźensa preporuśejmoj.

Předawarnja Böhme & Heinrich.

Dobre a tunje meble

Wulki wubjerk

Clemens Schmidt w Budyšinje

Hrodowe naměsto 2 — Kupnica — Hród Ortenburg

Podawamy bjez wudawkow do domu. Měsačne wotplaćenje. Přijimamy mandźelske poščonki a dźěćace připomocy

Hižo 95 lět

dołho čitaja so w serbskich swójbach „Serbske Nowiny". Su wšěm wědomnym Serbam z najswěrnišim přećelom a tola mamy po stach serbske swójby, w kotrychž domach hišće njejsu „Serbske Nowiny". Dźi, luby čitarjo, k nim, zo bychu so durje hospodlìwje wotewrile. Starajmy so za to, zo wšitcy Serbja čitaja „Serbske Nowiny". Płaća jenoż 1,50 hr. měsańnje

Přiloha k čisłu 95

SERBSKE NOWINY

Sobotu 24. haprile 1937

Stary a młody bur

(Wobras je wźy.)

Na jene wajchnje wjchak je wjeśoły, ło je hižo pśiceh łetami ljubo Michałej wotedak. Tola, tak nuśne wjchak śej po prawom cźinićj njetrjebaśche, móześche gyle derje hiśchcźe ham hospodarićj. Ach, śchto dha tu, śchto dha tam, śchtoź ma je śchije, to ma. Młody śwet chze teź k źiwojemu prawu pśchinićj. Hdyž śej prawje pśchemyślich, śchto dha je ło wjele pśchemėniło, hej, śchto dha? Trasch to, ło je w domiśkim mėśtno wuprózdnił a ł Katu ło na wumjeńk sćahnył. S dźėkom a je wšchėm druhim cźinitaj runje tak dale wot ranja hacź do wjeczora, kaž je to prjedy było. A teź hewak stawa ło wšcho pścheśjednje, śchtoź makaj śej rospowėdacź a sarjadowacź. Njemóże ło ani vźeł, ło staj śej hdy do włoźowo sajėkoj a stary dozyła nicźo wjazy prajicź mėt! Hdźe teź to! Jenoź ł tym pśchemėnjenjom, ło je Michał woprawdźe nėtko bur, a stary Mėrćźin śej tola śtónćnje praji: „Nó haj, cźiń kaž chześch a kaž śej najlėpje myślišch!“

A ma teź woprawdźe na Michału źiwoje wjeśele, haj cźitu radośći. Om haj, budźe a je hižo prawy bur wot wjerśchka hacź do pśaty, ł cźėłom a duśchu. Swoprėdka śej wo nim to myślił njebė. Tola nėtko, hdyž je hospodarstwo śeho, nėtko hakle ło pokasaje, kak je śebje dźe a pśchi wšchėch wėzach źiwoźeo muża staja. Nó haj, hdyž tajkeho rosumneho a wobhladniweho najźėdnika masch, dha cźi śmjerch cźėžko njepadnje, móześch ło w Bożim mjenje do rowa lehnyć a nietrjebaśch wo hospodarstwo starośćow mėcź, kak w pśchichodźe pónźe, hdyž wėch, ło je w najlėpśich rukach.

Ale tak hordy kaž na źiwojeho hólza je a tak rjenje kaž jemu wšchitko wot rukow źe dźeń wote dnja, dha tola druhdy ł hłowu śchaźe, tón stary Mėrćźin. A śchtoź wė, na cźim po prawom śaleźi, je druhdy tak — nó, tak dha bych hnudom rjekł — kaž byśchtaj nėtko dwaj wšchekajej źiwotaj byłoj. Wón tola teź runje do tych najhłupiśchich njeźłuśchejcźe, źiwoje gyle źiwjenje niź, je teź hospodarił, haj wobhladnidnje ło prózowak a je k nėcźemu pśchiśchot, a tuź móześche hólzej ljubo bieś dotha pśchevodacź. A dźeńka hiśchcźe njeje ta'ki, ło njeby nowemu pśchiśtupny był, ło by hary naćinił a Michałej nėćhto ł gławtom wurėcźej cźuł. Runje nawopak, je dźėn wote dnja ło won śchot a luku wóćiéj pomhał, źiwjł dyrbjeśche ło wtóćiéj. To śej njeje źenoź Michał do hłowy śtajił, nė, dźeńka ło to powichitkownje śtawa. Sso wė, wón tola ham widźi, ło tak trawa lėpje rośce a masch wiazy źyna a wotawy. Ale śkoro pak tak kłinći, kaž njebydu źiwjedy nicźo rosumili, kaž by dyrbjał hakle młodny rėd, nowa generacija pśchićź a pokasacź, kak je prawje dźėła a hospodari. Njeje dha nam nastajnje duśahało — hej? A hdy bychmy telko vienjes sa pśchikupne hnoje a nowe śymjenja rosmėtali, kaž ło to dźeńka cźini, potom wėło źadyn kumśchi njeje, pódźe wjazy wudrėcź. A hdyž wėdro njehowi a mamy śuche nałėcźo hacź do lėcźa, to mójeśch dźeńacź krótcź roswlóčenu a pohnóśenu łuku mėcź, to cźi do cźepła teź nicźo wiazy njenarośeśe hacź hewak. Mėnju, ło to wśchitko śnaiu. Nė, nė — to wścho mudrowanje a wśchėrjane rėcźe nicźo nėpomhaja.

A śilo dyrbjeśche bycź, haj na kóždy pad. Njerėcźeśche ło wodnjo a w nogy wo nicźim druhim hacź wo nim. Wśchitko bė hižo w mnjłach a w duchu hotowe a mėśeśe ruzy a nohi. Telko śtow lėt wobśteji hospodarstwo bieś śila, po nim by ani dwė lėcźe wiazy nijehdy a by ł mochom a prochom fuk było, hdy njeby tak chėtśe hacź mózno sa kólnju ło śilo natwariło. Pśchezo nuts do „fizykalneho ćuda“! Nó hólcźe, praj mi to jene, mėnićh woprawdźe, ło budźe cźi śtót wścheho dórta a wórta źracź, śchtoź ło tu dohromady mėścha a tolcźe? Tu dyrje cźe kosa śtinje! — Tak źebi Mėrćźin źiwoje mnjłe cźinjeśche.

A tola — te rapaki to źeru! Najprjedy wjchak nachzydu, wobhladowachu ło a mnjłachu, ło jim źrėnza nėćhto lėpśche pśchinjeśe. A bórko doseź bėchu na mėśeńeju nuchale, śtónćnje dachu ło do njeje a nėtko ła zgyle wólbrne sa njej.

Nó haj, śchto chześch tomu rjeź! Bėśche najwjetśichi cźaź, ło źym wotedak, widźu tola na śtup a krocźel, ło śpika źadyn bur wiazy njeźźym. Nicźo, bocźiśta nicźo njeźźym rosumiš. Śym jenoź trośchku maśtli a pałtli, źonić a śpak wśchitke te lėta na dworje a na polach. Źyle wopak śmy śej sawjedli a sarjadowali.

Kaž hižo praiach — ńchaźe sało ł hłowu, tón stary Mėrćźin. Je to trjeba, wśchitko leżo a śtejo wośtajicź a wobśriedź dźeła hižo sało śej do mėśta dojeź na taiku a hinaśchu burśku śhromadźiśnu, dopołdnja telko hodźin a popołdniu hiśchcźe dale — jedyn pśchednośchi po druhim. Je to trjeba, ło je teź doma śkoro kóždy tydźeń we wjeśnej korcźmje burśka śhromadźiźna?

A tola, hdyž Michał nasajtra powėda, ło to lute ważne wėzy a rosnutrjenja, wo kotrychž ło tam rėcźi, hdyž śej wścho prawje pśchetrabjeśch. A ńkadźu wjchak wjeśeli ło nad źiwojim źynom, ło je takle sahorjeny sa wśchitko a wśchudźe je śobu prėni pśchi tej abo tamnej nowej methodźe. Haj, haj — je nanowy źyn. Je dźėn prjedy ham taiki był.

Mėrćźin ło poźmėwkuje. Nieje tehdom zyła wjeś ło bźiwała, wocźi a wuśchi naśtajała, hdyž wón jako młody sapoczinaŕ a jako prėni bur mócźaju maśchinu ł geplom kupi? Njechcźe tehdom jeho nan ł koźe wuśćeź a kubło jemu najradśicho sało wotewsacź? Pśchezo je ło ł zypami mócźiło a nėtko dyrbiała taka cźeplika maśchina źnjowe ładnowanje rostćahcź a roskukkowacź? Nó śchtó mė'eśche kuraźu a sapoca prėni tu we wźy ł zentrifugu? Haj, bėśche tehdom dopredkaŕ a wśchudźe ło śobu prėni, runje kaž jeho hólcźej dźeńca.

A hdyž śej takle prawje rosmyśkuje, hnėwa ło druhdy, ło je hižo tak stary. A runje w nėtcźišchim cźaśu. Wy-li takle na Michałowym mėśtnje śtaci mohł a źiwjenje ła njeho tak vieź ło hakle sapocźakoł Sćkoda, śchkoda — ło nośy a myśle powuśchcźeja a niemóże wiazy tak śpėśchnje dopredka ł dźeńźniśchim cźaśom. Dokelź dźeńca bur bycź, je źyle hinaścha wźka. S hordoścu móże to bycź! A ł tomu źłuścha młoda a cźerstwa krej, jeli chze źiwoźeo muża śtajicź ła to Michał je. A na cźimż ło wobźebje raduje: ło je Michał dobry herbski bur, kiž śej rėcź a wótzownke waśchnja wyżoko waźi a doma teź we wšchėm Śserbśtwo haji.

Nowinarske dźėło — z wurazom ludoweje wole

Nowinarśke dźėło je wobźebiteho raja. Je jara wotmėnjaje a wśchelakore a njedowola dołheje komby a rosponinazych sastawkow. Je na mjeńśchiny śwśajne a wot wokomika wotwiśne, ńtorhnje ńobudźėkaćerja do wiśchora dopredka cźerźajeho cźaśa. Njenamaka, śchtoź je hewak kóždemu dźėku śpodźeźene, wobmjeśowaneho kónźa, kiž dowoła, na nje a jeho wuśpech śhladowacź. Lėdma je hotowe a hižo ło śało śnowa śapoczina, njepśchestawajźy, we wėcźnym pśchemėnjenju. S źhilaźym dnjom śhubi ło dźėła wupók a njewidźomny wośtanje jeho ślėd w cźitarjowych mnjłach.

Dźėło nowinarja — nakładnika kaž teź redaktora — wośtanje njemjenowane, na cźoź hwatnje źiwy cźitaŕ husto śabudźe. Tola dźeń wote dnja śkutkuje cźśicźerśke cźornidło w mośach tych cźitarjow, kotśi ju śej wėdomi, ł wotkel tuta wėda pśchińdźe. Nahladnoścź nowin je njewobmjeśowana. Tohodła maja nowiny wulke śamokwjenje, kiž je nusuje, pśchezo wėrnoścźiwe bycź a wośtacź.

Śchto dha wėdźa śa a tyźaży cźitarjow wo jich wśchėdnym pśchecźelu, śchto dha wėdźa wo nowinach? Wi cźażu śchtrickowarńjow a lėtanja wėdźa mnoźy ludźo nėśchto wo rotogrśkej a śtajeńkej maśchinje, wo dalokopiśakach a podobnych techniśtich prėdkach, kotrež ju śa wudawanje nowin trėbne. Nowiny ju źiwe bycźe a maja duśchu we źebi, kaž kóźda dobra wėź. To śej njeju hiśchcźe wśchitzy źwonka nowinaŕśtwa tak prawje rosmyślili.

Haj, nowiny ju źiwe bycźe a jeje śadźerźenje wotwiśuje wot tych moralnych mozow, kotrež na nich dźėkaja. Nowiny maja źwoje śtejiśchcźo — hacź na polu politiki abo hospodaŕśkich a kulturnych naleźnoścźow — pśchezo śało pścherćiśćich ło wośobinśke śtejiśchcźo duchowneho wiednika w śeśtajenju nowin. Ale wón dyrbi teź na źmjeńenje a rosśud źwojich cźitarjow bźiwacź. Sserbśke Nowiny ło pródźuja, wośebźe we źiwjeńśkich prośenśach naścheho luda źwoje niekhakłaze śtejiśchcźo wobtkowacź a jón ke krutemu narodnemu źmjeńenju wócźahnyć, ł kotrehoź śaźy wurośće luboścź k domiśnje a k wótźnemu krajei. Tu śu wone pśchezo pśerwake a lud k temu napominale. Nźech śebi tehodła Sserbi'a narodne dźėło źwojeho dźenika waźa a jón śe wśchėmi mozami podpjeraja.

„Nadźijomnje tutón knjes njeśmorćźi, ł kotrym dyrbju wó jśtwje leźeć!“ — „Budźće bies śtaroćće! Śsmorćźecź źnjka njemóże, wón jenoź źyku nóź kaśchluje!“

Bobak:

K Němskemu morju

Niklotowe město a nawrót.

Wo Meklenburskej wėmy, zo je tam žałostnje wjele knjeźkow, kotrymž pšeńca rosće. Dale je tež znate, zo ma Meklenburska wolacu hłowu we woponje, štož worakawym tryskarjam podawa witanu maćiznu k hłupym žortam. Studowani ludźo skónčnje hišće wėdźa, zo je w Meklenburskej so narodźił sławny spisowaćel Fritz Reuter, kiž je sydom lět njewinowaty we klódze sedźał a wo tym a wo druhich mjenje bóle struchłosmėšnych wėcach jara žortniwe knihi napisał. Zo je w Meklenburskej před 1000 a wjac lětami jara sławny słowjanski splah Obodrytow sydlił, kiž mócny stat tworješe, kiž so hakle kónc 12. lětstotka zniči, wo tym studowani a njestudowani zwjetša ničo njewėdźa . . .

Za Serba je dosć zajimawe pućować po Meklenburskej, wosebje hdyž znaje někak stawiznu dołhowječorneho Słowjanstwa. Tónkróć wšak khwile njemėjachmy nadundać so po kraju starych Obodrytow a wopytować wšė swjate a struchłe pomjatne městna tuteje zemje. Wopuščiwši kupine město Račibor mėrjachmy so z khwatkom ke krótkemu ranju, zo bychmy hišće před wječorom dojėli k němskej stolicy.

Lėdy sy so wušmjatał z Račiborskeje wokoliny, pytnješ hižo, zo njejsy wjacy w Hołštynskej ale w Meklenburskej. Minyłe su so hórki, minyłe su so žiwe ploty po honach, minyłe su so haje a husćiny. Runina so wupřestrėwa před tobu a po husćinu. Wsy bywaju jara rėdke a hdyž nadeńdźeš sydliščo, je to zwjetša jenož wobšėrny knježi dwór z pyšnym hrodom, kotremuž su někotre khuduške khežki robećanow přilėpjene. A je widźeć, zo je Meklenburska khėtro ryćerska zemja, přetož ani pohončojo burska khėtro ryćerska zemja, přetož ani pohončojo tu na wozach njesydaju ale zhorda jėchaju na podstobniku. Toel wšak je hač na dalše teź jenička zajimawosć ducy po puću.

Štóž pak je w šuli derje wuknył a kedźbował a ma dobry pomjatk, tón přepućuju městačko Gadebusch so dopomni na to, zo tu njedaloko padze 26. žnjeńca lėta 1813 młody basnik a zahorjeny swobodnik Theodor Körner. A štóž ma zajim za drobne njenapadne rjanosće, tón tež w Gadebusch by na swoje přišoł, přetož je tam stara radnica a stara cyrkej a stary hród. Nas pak tajke přijomne a witane zadźėwki bohužel zadźeržeć njesmėdźachu, přetož khwatachmy, dokelž chcychmy abo dokelž přeći chcyše dźensa hišće do Barlina.

*

Najprjedy pak smy dojėli do Zwėrina. Zwėrin, kiž Němcy „Schwerin“ mjenuja, je hłowne město Zwėrinskeje Meklenburskeje a je jara rjane město w jara rjanej krajinje při Zwėrinskim jėzorje. Powšitkowne rjanosće města nas wšak dale hnuć njemóžachu, přetož běchmy pućujo po dołhowječornych Němcach nadešli telko njehroznych městow a městačkow, zo běchmy hižo khėtro wumysleni. Tehodła nas teź ani dosć krasna gotiska wulkocyrkej dale njewabješe, hačrunjež je to dosć nahladne twarjenje. Ale wšak w połnócnej Němskej so wšudźe wšo mjerwi z tajkimi čerwjenymi cyhelowymi gotiskimi cyrkwjemi.

Bóle naš hižo putaše hród. Nic snadź tehodła, zo by był wosebje rjany. Nawopak, njemóžach so ani tak jara zahorić za jeho so wupjerace zwonkowne formy, za tu šmjatańcu wėžow a wėžičkow a wajkarjow, kiž prėdkowunu stronu twarjenja roztorhuja. Hrodowy dwór dźė je cyle šwarny, přetož tam so hižo khowaju rjane stare twarjenja z renesansneje doby. A sym čitał a słyšał, zo ma hrodowy muzej dosć zajimawe zbėrki. Ale to wšo nas mjenje zajimowaše hač to, zo je hród natwarjeny w jėzorje na zakładach starosłowjanskeho Obodrytskeho hrodźišća a zo su na mosće před hrodom kamjeńtne postawy starych Obodrytow a zo před hrodom sam sym so pozběhuje wysoki pomnik słowjanskeho wjerška Nikłota, kiž běše sławny knježićel Obodrytow a zdobom prawótc Meklenburskich Wjelwójwodow, kiž su knježili hač do l. 1918.

Postawy Obodrytow, kiž połnazy a z rohatymi nahłownikami dźiwje konje kluđźa, drje su khėtro fantastiske a teź ryćerska postawa wjerška Nikłota na konju njeje jara wuznamny wutwor wulkeho wumėłstwa, ale to nas tukhwilu ani njemyli. Hnuje nas a pozběhuje, zo su w němskim měsće postajili pomnik słowjanskemu rjekej a swobodnikej Nikłotej, hnuje nas a pozběhuje, zo dynastija Meklenburskich wjelwójwodow so njeje hańbowała swojeho słowjanskeho pokhada a swojeje słowjanskeje krwe a swojeho słowjanskeho prawótca . . .

Tak připódla so prašamy domownika za tutym pomnikom a što dha předstaji. Wón wjele njewė. „Nikłot? Haj to je był tajki stary Wendowski wjerch a teho su potom zarazyli.“

Nó, my wšak wėmy trochu wjacy wo Nikłoće. A wėmy, zo běše wón najwuznamniši a najnadobniši wjerch słowjanskich Obodrytow. Njeměješe bjezkharakternosć „křesćanskeho“ Gotšalka a jeho synow, njeměješe ani hrózbnu surowosć pohanskeho Kruka, kiž přez 30 lět trašeše swojich susodow a křesćanstwo z pjeńkom a korjenjom zaso wutupi we słowjanskich krajach. Nikłot dźė běše najwuznamniši wjerch a wojownik cyłeho baltyskeho Słowjanstwa. Hačrunjež sam pohan wosta, běše tola znjesliwy napřećo křesćanam a jich njepřećėchowaše kaž żelezny Kruk. Běše teź wobrotny a wustojny statnik, kiž wobstajnje so prócowaše wo zakhowanje měra a na wužadanje njepřećelow njedźiwaše. Hdyž pak spózna, zo so wójnje wuhibnyć njemóže, to přeni wudyri z njewšėdnej spėšnosću a raznosću na njepřećela a běše we wojowanju strašny přećiwnik. Wón padže jako rjek pola Wjelehroda wojujo ze sakskimi ryćerjemi, kiž jeho nadpadnychu ze zasadźenja. Sta so to w l. 1160 za čas wulkeje wójnskeje wuprawy sakskeho wójwody Hendricha Lawa a danskeho krala Waldemara přećiwo Obodrytam. Z Nikłotom padže teź swobodne Obodrytstwo a Nikłotowi synojo buchu hižo poddanojo sakskeho wójwody . . .

Přihotowańske kurzy na mištrske pruhowanja

rjemjeślniske komoru w Drježdźanach-A.

Kursy ku tomu, so buchu na mišchtrske pruhowanja pśihotowałe. Drježdźańska rjemjeźlnišća komora je zarjadowała. Pśichwjeźenje kursow je šo Budyšćemu wokśrjenemu rjemjeźlnišćwu poruczyło. Kursy nětko 90 hodźin wopśichijeja.

A. **Theoretiski dźěl.** Knihiwjednistwo: Nadawki knihiwjednistwa, jednore knihiwjednistwo, kniha za dohod tworow, mjadowa kniha, inventura, bilanza wobličenje dobytka a zhubjenkow. — **Pjenježny wobrjad:** Muzyka wo śmenkach, šcheka a jeje pódłanske druzyny, bankowski wobrjad, kreditny wobrjad. — **Listowanje a wabjenje:** Forma wobchodneho lista, nakupowanje, pśichedowanje a pśiwjedowanje lista, nakupowański list, wabjeński list. — **Mjedomoješć staćanow:** Nazionalsozialismus a nowe statne sakonje, narunje nowšichich nimšćich stawiznow, stawizna nazionalsozialistiskeje strony, wjednik a jeho žiwjenje, narunje natwara a nadawkow strony a jeje žiwjenje, wobsedne nimšeje dźěloweje fronty (pśichodnjuje referent wokśrjeznego kublańskeho hamta nazionalsozialistiskeje strony). — **Mjeda wo rudy:** Narunje noweje wjedy nimšeho ludu a sakonje wo artimje. — **Noworjadowanje rjemjeślowego a pśemysłowego prawa:** Stawizny rjemjeźła, pśemysłowy porjad, rjemjeślowy sakoń a wulasy wo tuchwilnym natwarje nimšeho rjemjeźła. Organizacija rjemjeźła, hamtiski wotrjadnišći samer. — **Hospodarske prawo:** Prawo konkurrency a pśemysłowy schkit. — **Družstwowe prawo:** Nadawki družstwow, jich družiny, jich natwar a organizacija. — **Měšćanske prawo a jednanske prawo:** Wažne postajenja į měšćanske sakonjeje knihi, wikowarske sakoństeje knihi, zlivinoho prožeńowoho porjadka, konkursowoho a wurunanšćeho porjadka. — **Dźělowe prawo:** Prawo dźělowoho srěźenja, prawo dźěłańskeho cźasa, dźělowy hud, sakoń k rjadowanju nazionalneho dźěła (pozlednjiche positi referent nimšeje dźěloweje fronty. — **Sozialne zawěsćenje.** Khorobne zawěsćenje, zawěsćenje pśi njeźbožu, invalidne zawěsćenje, zawěsćenje pśi bjezdźěłnosći, zawěsćenje powołańskeho zranjenja. — **Dawkarstwo:** Powšitkowna wuczba wo dawkach, za rjemjeślnika wažne dawki, dochodny dawk, pśemysłowy dawk, wobrotowy dawk, mjadowy dawk, wobydlerski dawk, zamóžnišći dawk atd., dawkowe wojerjenje, prawne srědki. — **Wotkhodne hospodarstwo:** Narunje wobličenja swojich wudawkow, zarjadnistwo wobkhoda, šaltaranje į energiju, tarifa elektriskeho pruda.

Cźas k wotmětju pśichodnoschkow šo po wobjebitym dorěčenju postajł. Za wobdźělenje płaći šo 20 hriwnow. Samokwiencja maju šo zwobom į pjenjesami na Kreishandwerkerschaft Bautzen, na Swonkownej ławskej haju 9 II, telefon 3119 na pokładnju hač najpózdźišcho do 25. haprele 1937 pózłacj.

B. **Praktiski dźěl.** Co le kursam w pśemysłowej praksy dóndźe, wot šćežby wobdźělnikow wotwisuje. Wone maju nadawk, wědomoscze a thmanoscze šćežbow pśichódnišći, kiž su sebi rjemjeślnikam w praktiskej wuczbje a pomocnistam cźasu pśichódnišći. Kursy sabrachu šo wobjebje į wotrjadnišćej kalkulaziju, šćežowanju měr atd. Pśiched samolwjenjom ma šo najpriedy kursowym nawjednikom rěčeć. — Cźaš k wotmětu pśichodnoschkow podleši wobjebitemu dorěčenju. Sarunański pjenjes za wobdźělenje skłonje šo po liczbje hodźinow.

Serbske Nowiny za dźěći

Robinson

Stara, ale stajnje nowa stawizna.

Dźewjaty wjećor.

Nazajtra rano stany Robinson jara zahe a pśihotowa so na hońtwu. Do swojeho sačka natyka pjećenych kulkow a wulki kruch pjećenje, kotrvž bě do kokosoweho lisća zawalił. Swoju sekerku tykny sej za powjaz, kiž měješe wokoło žiwota zwity. Powjaz, z kotrymž chcyše lamy łojić, powěsny sej na ramjo a zadźerny jón pod pažu. Do lěweje ruki wza swoju pśedslónčnu tśěšku a do prawicy swój kij. A tak dźěše kěrluš spěwajo. Běše pak rano zaho a wón wobzamkny tohodla, dale wokoło hić a nic po puću, kotryž bě tehdy šoł, zo by snadź zaso nješto noweho našoł.

Mjez wšelakimi ptačkami, kotrež tam zlětowachu, widźeše też papagaje z rjanym pisanym pjerjom. Kak rady by sej jeneho popadnył, ale te stare njećakachu, zo by je dosahnył a hnězdo z młodymi nihdźe njenamka. Ale za to nadeńdźe Robinson nješto, štož běše jemu nuzniše, hač papagaj. Pśetož jako wón blizko pśi morju na skalu zaléze a k morju dele hladaše, widźeše deleka tu skalu cyle bělu, kaž ze sněhom posypanu. Robinson tam zaléze, zo by widźał, što by to było; a hlej, to bě sól. Kak zwjeseli so z toho! Wón drje bě swoju pjećeń z mórskej wodu wobliwał a ju tak poselił; ale mótska woda njeje jeno słona, ale też hórkojta a čini tak jědź njesłodźacu. Robinson so tohodla wulcy zwjeseli, zo bě tudy čistu sól našoł a natyka sej do suknje wobaj zakaj połnaj sele.

Pětr: Kak dha bě sól tam přišła?

Nan: Njedopomniće so, što sym wam wo seli hižo powědał?

Jan: Ja wěm: Ludźo sól ze zemje ryja, hdźež su z městnami w zemi wulke słone skały; też warja ze słoneje wody sól, hdźež so tajka woda ze zemje žórli; a tak też je woda w morju słona abo selena.

Nan: Prawje dosć, a z mórskeje wody warja ludźo sól — a też słónčko.

Pětr: Słónčko? To je dźiwnje!

Nan: Haj, to je, ale hinak njeje. Hlej, hdyž je mórski přiliw, to woda w morju rosće a přibywa, a wustupuje horje na kraj, wětr duje a morjo šumi a žołmi, a woda z morja naběži a naklumpa so do dźěrow, kotrež su w skalach pśi morju. Hdyž je zaso wotliw, wostawa ta woda w dźěrach, słónco ju „pije" a na dnje wostawa sól ležo.

Robinson dźěše nětko wjesoły na swoju hońtwu, přińdźe pod štom, a nadźiješe so, zo tola jenu wowcku zluda a popadnje. Hišće njebě połdnjo, wowcki tu też njepřińdźechu, a wón sydny so tohodla, zo by powobjedował. Kelko lěpje słodźeše jemu dźensa jeho jědź, dokelž móžeše sej pi poselić! A lědma bě pojědł, pokazowachu so nazdala wowcki. Robinson skhowa ruče swoje jědło, stupi z powjazom za tolsty štom a łakaše z pozběhnjenej ruku, zo by swoje woko blizkej wowcy za šiju čisnył. Někotre hižo běchu nimo Robinsona přeběžałe, ale nazdala, wón je njebě dosahnyć mohł. Ale nětko přiběža jena tak blizko, zo jeno trjebaše ruku wupřestrěć a by ju mėł. Wón to učini, a w tym wokomiku běše wowcka popadnjena! Wona chcyše zabječeć, ale Robinson začahny ruče woko, a tak jej bječenje zadźe; pśetož Robinson so boješe, zo by sej z tym cyle stadło rozpłóšił. Ta popadnjena lama běše dójka a měješe dwě jehnjatcy, a k Robinsonowej wjeselosći wostaštej wonej pśi swojej maćeri. Robinson wjedźeše a čehnješe nět swoju wowcu domoj, byrnjež jara so zajerała; a jehnjatcy běštej pśeco wokoło njeje. Najbliši puć k domu bě jemu nětko najlubši; a přińdźe po nim cyle přepočeny a mučny domoj.

Doma nasta jemu nowa starosć, pśetož, kak by nět swoje wowcy na dwór dostał; a pśi sebi chcyše je tola mėć, pśetož tohodla běše je žiwe popadnył, zo by někajke žiwe stworjenje wokoło sebje mėł. Wón sej wěc rozmysli a wobzamkny, zo do swojeho pěskoweho nasypa, kotryž bě z wulkej prócu wokoło swojeje jamy natwaril, dźěru wudźěła a tu jako durička za lamu a też sam za sebje wostaji. Tohodla přiwjaza swoju wowcu za štom a da so do dźěła, a njepřesta, dóniž njebě dokonjane. Měješe wjele prócy prjedy teho, hač so přez tři kročele tolsty pěskowy nasyp pśedźěła, hačkuliž dźěru wjetšu njesčini, hač zo móžeše lama přez nju přeležć. Hdyž běše wšitko dokonjane a te wowcki při nim na dworje, zasadźa dźěru z kamjenjemi a zapleće ju znutřka a zwonka z wjerbowymi prutami, zo njebě wot njeje ničo wjacy widźeć.

Kak wjesely běše Robinson nětko! Skakaše a rejowaše kaž dźěćo, zo měješe nješto žiwe při sebi. A wyše teho so nadźiješe, zo změje hišće wjetši wužitk wot swojich wowcow. Wot jich wolmy móžeše sej po času drastu dźěłać, jich mloko móžeše pić a jěsć, móžeše butru, sydk a twaroški dźěłać! Kak budźe to wšitko činić, to hišće njewědźeše, ale mysleše, zo budźe jemu móžno wšitko to dokonjeć.

Dołho njetraješe, zo běchu so wowcki cyle k Robinsonej přiwučile a běchu skluzne, běhachu a skakachu wokoło njeho, kaž pola nas naše wowcy. Tej młodej wotwuči wón potom staru cycać a deješe ju sam. Jeho młóčniki běchu kokosowe škorpizny. Nětko běše Robinsonowe žiwjenje zaso wjele zbožownišo; wón měješe mloko a sydk; a hdyž bě doma abo wonka, njeběše wjacy sam, pśetož jeho wowcki běchu wšudźe při nim. Běše-li wonka, běhachu a skakachu wokoło njeho a pasechu so pak tu a pak tam, a běchu-li doma, ležachu też w nocy při nim w jeho jamje.

Robinson běše jara zbožowny, dźělaše a porjedźeše pśeco nješto na swojim wobydlenju, zo by wšitko prawje składnje a připrawjene mėł, wury sej też pincu, zo by mloko w khłódnym stejalo; wosebje pak dodźěłowaše swój pěskowy nasyp a sčini jón wjele wyšši a twjerdši, pśetož wón so jara pśed napadom dźiwich ludźi boješe. Ale njenadźiće bu Robinson pśi swojim zbožu zatorhnjeny a do nuzy a stracha stajeny.

Michał: Ja wšak wěm, što je było, či dźiwi su přišli a su Robinsona napadnyli a jeho žiweho pjekli.

Hańžka: Je to wěrno, nano?

Nan: Nět! ale nješto bě, štož běše skoro też tak złe.

Jan: Što je to było?

Nan: Bě w nocy a Robinson ležo spaše, jeho wowcki jemu při nohomaj. Mėsačk rjenje swěćeše, powětr běše čisty a rjany, hłuboka čišina běše w cyłej naturje. Robinson, mučny wot dźěła, spaše a jemu so dźiješe wo starśimaj, hač na jene dobo — ale nė — dźěći, ja wam nochcu dźensa tak hrózbnu wěc dopowědać, wam mohło so wo njej w nocy dźeć. Postańmy a překhodźmy so a potom swój wječorny kěrluš wuspěwamy, prjedy hač lehnyć pódźemy; a tak tón dźeń skónčimy.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Prawa wotmołwa

Podawa B. Kr.

Kěžor Franz Josef II. bě wulki lubowaŕ ľuda. Nad khodźeńche hješe wjcheho pschewoda do ľuda a dowoli też, so šmědźiche kójdu po luboscźi šo w kěžorowej šahrodze wukhodźowaćj. Nad sastupnymi wróťami da pschityty napiš: „Městno, pschećelam ľudstwa mėnowane za šawježelenja wschěch ľudźi."

Ale někotři šemjenjo to njelubje šnjeběchu, chychu mėć park, w kotrymž bychu mohli šo šeńcź a šawježelicź jenoj ľudźimi šwojeho stawa. Tohodla proschachu kěžora, so by jim wukaŕał druhu šahrodu, do kotrejež bychu wschědni ľudźo pschistup njemėli. Kěžor pak jim wotmołwi: „Hdy bych chcył jenoj ľudźimi, žeby runymi, wobthadźecź, to bych dyrbjał sastupicź do kěžorskeho zowniščcźa pola kapuzinow a tam wschě dny šwojeho žiwjenja pschebywaćj."

Pytachmy w Zwěrinje pohladnicy z Nikłotowym pomnikom a njemějachu tam tajkich ale poskićachu nam pohladnicu z postawu błaznika Meklenburskeho wjelwójwody.

A hewak ma so hišće wo Zwěrinje a Zwěrinjanach rjec, zo dźě hišće trochu zańć maja swoju słowjansku zańdźenosć, znajmjeńša hoscencarjo, pśetož je tam hoscenc, kiž rěka „Wendenhof" a druhi z mjenom „Obotrit". A w pśistawje pi hrodźe so parnik kolebaše, kiž z horda njeseše mjeno „Niklot".

A tak smy mėsto Zwěrin wopušćili jara spokojeni a z wulkim doščinjenjom a smy spominali na bibliske słowa, zo budźa kamjenje rěcźeć. Kamjeńtne pomniki Zwěrinskeho hrodu a napisy na kamjeńtnych hoscencach mėsta Zwěrina rěča a wjele powědać wědźa ludźom dobreje wole...

•

Wot Zwěrina smy po bjezkónčnych krasnych lěsach so měrili k połdnju a smy skónčnje dojěli do městačka Ludwigslust, kotrež je založił Meklenburski wójwoda hakle w 18. lětstotku. Tu je rjany hród, w kotrymž bydli poslední Meklenburski wjelwójwoda, w kotrehož žilach hišće čeče krej obodrytskeho swobodnika wjerčha Niklota...

A smy dale dojěli do Grabowa, drobneho městačka, kotrehož zaspańnosć bě so trochu wutrěła z ważnym podawkom konjacych wikow a potom smy so hižo po něčim suwali do kraja Lutykow, wodajće, do Braniborskeje chcych rjec. A zadwělnje smy so bźdźili z dremotu, pśetož krajina bě wostudła a pusta...:

Smy jěli a jěli a jěli a smy dojěli hač k samemu Podstupimej a hižo kolo wokoło wšitko jara wonješe za Barlinom. Pśećel wě, što so słuša: a ze zaprošenym mazanym wozom njecha začahnyć do olympowaceje němskeje stolicy, ani do sydliša stareho Fryca. Tuž pola Bornima zaboči na łuku a zastaji wóz pśi łuži, kiž so wša zeleni z kačidłom, zo by wóz rjedźił a takle priprawił k swjatočnemu začehnjenju do Barlna.

Ja pak sym so skradžu z procha mėł, dokelž rjedźenje a plokanje a trěće mi tak jara wot ruki njeńdźe, wosebje nic pod surowym dohladom a diktatorskim poručenjom swojeho pśećela a sym šoł wobhladać kćejace zahrody najslawnišeho kwětkarja a kwětkoweho basnika a spisowaćela Korle Foerstera w Bornimje, wumělca, kiž je so zabłaynił do pyšnych módrych kozybrodow a čerwjenych płomjenjowkow a druhich bajkotych kwětkow. A sym so wróćił jara spokojom a zahorjeny a njejsym wjacy nadešoł ani wurjedźeneho wozydła ani sobupućowarjow, tuž sym jěł w Božim mjenje z čahom do Barlina a smy so wšitcy zaso zbožownje zešli pola zhromadneho Barlinskeho pśećela...

A njebudu Wam pisać ani powědać ničo wo Podstupimje a ničo wo Barlinje, dokelž nochcu wodu do Sprjewje nosvć. Telko młodych a srěnich a starych Serbow a Serbowkow jězdźi do Barlina a do Podstupima. Woni tutej měšći dźě lěpje znaja hač ja, tuž njecham so dać wohańbić a mjelču.

•

Mjelču...

Chcych wam wopisać, swoje pućowanje k Němskemu morju a hišće puć wot Němskeho morja. Nětk nimam wjacy ani najmjeńšeje pśiciny, wobcźežować was dale z wopisowanjom pućowanja do domizny.

Jenož na nješto chcu spomnić. Hdyž tak poslednj dźeń swojeho pućowanja wječor so wróćichmy do Budyšina a tak z „Homle" wuhladachmy našu wěžatu stolicu, to přećel zahorjeny zdychny:

„To smy pytali rjane mėsta ducy po puću w cuzbje, ale hlej, naš Budyšin je tola te nanajrjeńše ze wšěch."

A ja jemu přihłosowach a běchmoj jeneho mėnjenja, štož je pola naju nješto jara žadneho.

— Kónc. —

Hospodarski kućik

Plahujće wjacy kozow?

Stat płaći za kózlatka kupjeńsku připomoc.

Stóž sebi kruwu dežrżeć njemóže, ma pak hródź a picy dosć za kozu, njech sebi kozy plahuje. Je to drohe, haj njehospodarne měnjenje, hdyž sebi něchtó kruwu dežrži, kiž móže ju lěcy zeživić, mjez tym zo by mohł kozu abo dwě derje z picu zastarać. Njedźiwajo toho pak sebi město kozy tola kruwu dźerži. Dźensa žada so wot kóždeho skoćeća polne dokonjenje, skoćo pak za to žada, zo by so derje picowało a porjadnje wothladało. Koza je bjez dwěla jene z najwužitnišich domjacych skoćećow a zastara maleho muža z trěbnym mlokom. Po dotalnych podtožkach we 4lětnym planu ma so ličba kozow w kraju wo něhdźe połoljcu powyšić, město 2 milijonaj ma 3 milijony dejnych kozow w našich hródźach stać. Hospodarske podtožki za to su date. Stož za cyle skotarstwo płaći, płaći też za kozy: jenož najlěpše kozy, kotreż derje picu zwužitkuja a kotreż jako dejne kozy naše žadaja dopjelnja, smědźa so dźerżeć. Hdyž nětkole koza w přerězku 559 litrow mloka dawa, druhe kozy pak 1200 litrow a wjacy, potom dyrbi móžno być přerězkowa zamóžnosć wšěch kozow w někotrych létach znajmjeńša wo 100 litrow zběhnyć.

To je też jedyn zaměr wupłodźerskeje bitwy. Zo by so to docpělo, je w prěnim rjedźe ze starosću a nadawkom plahowarjow kozow a tych, kotřiž bychu to mohli być a dyrbjeli być. Kraj pak pomha plahowarjam kozow. Ze šwarnej pjenježnej pomocu wolóži plahowarjam kozow nakupjenje strowych a dokonjenja khmanych kózlatow. Stat poskića šwarnu připomoc při nakupjenju młodych kozow. Z wumjenjenjom je, zo plahowar ma porjadnu hródź a zo ma we dosahacej mérje picu a też hewak zaruku poskića, zo skoćo bjezporočne wothlada a zastara. Najkhmaňše skoćo ze wšémi lěpšinami dyrbi so zapowědźić, hdyž ma w čěmnym, mokrym khlěwje stejeć, hdźež zanjerodźene hłód trada.

Kupjenska připomoc, kotruž kraj poskića- so po starobje kozow rjaduje. Tak dostanje kupc 4 njedźel stareho kózleća, kotreż znajmjeńša 15 hriwnow płaći, 5 hriwnow připomocy, za 8 njedźel stare kózlatko 30 hr. płaćace, wučinja připomoc 15 hriwnow. To su bjez dwěla čućiwe připomocy, kotrychž njeměł so nichtó, kiž to móže, zdać.

So wě, zo njemóže stat, kotryž chce z tutej připomocu zasadne połěpšenje plahowanja kozow docpěć swoje pjenjezy na rozmnoženje dokonjawosće słabych bastardskich rasow wudać.

Młody skót dyrbi plahowanskim zaměram statneho zwjazka němskich plahowarjow drobneho skotu wotpowědać. Tohodla so na to dźiwa, zo potuńšene kózlata maja čisło młodeho skotu plahowarskeje knihi. To zasadnje płaći; dokelž pak dźensa ličba tajkich kózlatow njemóže hišće wočakowane naprašowanje spokojić, poskićeja so připomocy zwoprědka też kózlatkam, kotreż su w pomocnej plahowanskej „nizy“ zapisane (Hilfsherdbuchziegen), haj samo za kózlatka, kotreż wot kozy připóznatym plahowanskim zaměram wotpowědacej a wot čišćeneho kozoła pokhadźeja. Z tajkim wołóženjom je daloko sahace rozšěrjenje wobstaranja khmanych kózlatow zmóžnjene.

Kajki wužitk móže wudospołnjenje našich kozacych wobstatkow přinjeść, wo tym přikład: W kurhessenskim krajnym burstwje naliči so 3. decembra 1936 103 000 kozow, kotrychž přerězkowy mlokowy wunošk po 600 kg mloka létnje wukónješe. Mjez tutej ličbu pak bě też 1222 kozow do plahowanskeje knihi zapisanych a pod kontrollu dokonjawosće. Tute dawachu w přerězku w lěće po 840 kg mloka. Z tym je tutych 1222 kozow w lěće štwórć miljona hriwnow wjacy wunjesło, hač samsna ličba kurhessenskich přerězkowych kozow. Tutón wjetši dobytk pak je z dobytkom za hospodarstwo plahowarja kozy a za zežiwjenšku swobodu Němskeje.

Namjety na statnu připomoc za nakupjenje kózlatow ma so krajnemu burstwu zapodać. Wšudže we kraju steja podorganizacije statneho zwjazka němskich plahowarjow drobneho skotu a wosebje statna wotrjadna skupina plahowarjow kozow z radu a skutkom k ruce. Nětko je z nadawkom dokonjenjom skuša, je runje tak wulki dźeł młodych kokošow so přepozdźe wulahnyło, tak zo tute před zymu jeja wjacy njenjesechu. Njepřińdže-li pak kokoš před zymu wjacy k njesenju, zhubja so z tym dołhe zymske měsacy, to je čas w kotrymž mamy najwjetši njedostatk čerstwych jejow. Powšitkownje płaći zasada, zo čim zažo kurjatka so wulahnu, čim prjedy móžemy wot młodych kokošow jeja wočakować a čim wěsćišo mamy w zymje čerstwe jeja. Stóž potajkim nohoe swój wobstatk kokošow powjetšić, njech spěcha z nasadźenjom patow. Na kóždy pad pak ma so na to kedźbować, zo jenož jenu z pjeć připóznatych rasow we swojim kurjenc wostaji.

Najwjetši čas za kurjatka

Stóž chce zo bychu jeho w naléću wulehnjene kurjatka hišće před zymu jako młode kokoše jeja njesle, njesmě wjacy čas zhubić! Je jara radostne, hdyž so čita, zo su so wobstatki kokošow w Němskej loni khětro jara womłodźile a tola to njeje z čistej radosću, přetož njedźiwajo na to, zo dźeł młodych kokošow k měšanym rasam ze słabym dokonjenjom słuša, je runje tak wulki dźeł młodych kokošow so přepozdźe wulahnyło, tak zo tute před zymu jeja wjacy njenjesechu. Njepřińdže-li pak kokoš před zymu wjacy k njesenju, zhubja so z tym dołhe zymske měsacy, to je čas w kotrymž mamy najwjetši njedostatk čerstwych jejow. Powšitkownje płaći zasada, zo čim zažo kurjatka so wulahnu, čim prjedy móžemy wot młodych kokošow jeja wočakować a čim wěsćišo mamy w zymje čerstwe jeja. Stóž potajkim nohoe swój wobstatk kokošow powjetšić, njech spěcha z nasadźenjom patow. Na kóždy pad pak ma so na to kedźbować, zo jenož jenu z pjeć připóznatych rasow we swojim kurjenc wostaji.

Něšto k smjeću

Rowinske mudrosće.

Sběrał B. Kr.

Sehłańk Kjesche pjcheł Judnikom jako hłuchoněmy — schtoż rjekny, wschо bě też za cjepła dobre.

*

Wobskorżeny njepraji ani słowa. „Je to wasche poslednje słowo?“ wopraschа jo jeho napschećiwnik.

*

To wscho sta jo tak nahle, so njeměješche khwile, do womory pabnyć.

Schtóž na tyfus schort, móže jo ſ tutym hrěchom sa dźeßacź dnjow wuhojić a byrnjeż hrěch też schesćej hodźin do żmjerće wużił.

*

To su filosofojo, kiž bychu lepje cźinili, hdyż jo njebudźichu ſ tym narodźili.

*

Ja mějach saczuće, jako by mi něchtó ſ pschibijatkom na hłowu klepnył. Ale prjedy hacź mójach jo Kóstnika wopraschećz, schto po prawom cźini schto chże, swjesech jo nabobo.

Hospodarski rozhlad

Sobota, 24. haprleje 1937.

Wšerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,28	100 čěskosł. krónow	8,646
100 šwajc. frankow	56,88	100 franc. frankow	11,035

Barlinska burša, 23. haprleje. Psche bursu běšche jo powschitkownje ſ dalschim pschećzelnym wumjećzom liczło. Na spočatku wobdłoha pak w najtupanju kursow jo wočakowanja njedopjelnichu. Wotdrjebjenja kursow njeběchu wulke a wuczinjachu jenož dźele jeneho prozenta. Na rentowych wikach jo dale krute kursy sapřikowachu a wudołżeńša pojczonka wo pół prozenta na 94,375 a statna pojczonka wo 0,20 na 125,375 proz. stupi.

Barlinske žitne wulkowiki. Na tónzu tydźenja nje je jo wobschoho na žitnych wikach wosziwił. Skoro na žanych wikach njepschedejachu poschicźenja. Mjenuje maja wulki potrjebu wobejbe na pschenicy, kotraż móże jo jenoż sdźela ſ pschidźelenjemi spokojicź. Wudospołnjenje rozkowych składow je tehorunja cźežko możno. Też dowoz w samenjenskej akcji je jo pomjeschił. Po swjeczenjach wo składach w prěnjej ruzy na tónzu měraca měrza su jo tutón měraca hišće wobkedźowania hódne dźełby ſe strony ratarstwa na wiki pschiwjesće. Na mukowych wikach jo pschenicźne muki loharj samieschachu. Rjana muka jo sa wschědnu potrjebu kupcy. Pizowaniše žita jo sapka njepostrićeja. Sesymjenitny jećzmjeń je hišće dostacź, sa industrialne jećzmjenje je wulke prajschenje.

Wezera ptacźesche w Barlinie zentral

pschenica M 8: 10,10 hr., M 9: 10,15 hr., — rožki M 8: 8,30 hr., M 11: 8,45 hr., — jećzmenia G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr., — wowsa H 10: 7,85 hr., H 13: 8,50 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnie.

	23. 4.	22. 4.		23. 4.	22. 4.
Pšenica	212,0	212,0	bunv	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmień now.	—	—	módre łupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmień, nat.	—	—	žołte łupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	rans. wosnik	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lanv wosnik	16,38	16,38
rżana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,17	9,17
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni, kruški	—	—
rżane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
rapa 1000 kg	—	—	rżana słoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pieluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 202,0 9: 203,0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166,0 11: 169,0
Płaćizna za ječmień za wupłodźerja 7: 173,0 9: 178,0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157,0 13: 170,0

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

23. haprleje 1937 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne druzliny a woznamjenjenje:

Woły: 208.

Połnomiasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	43
Młode mjasne, niewukormjene, starše wukormjene	39
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	34
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 317.

Połnomiasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Połnomiasne, młódše	37
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	32
Špatne	25

Jałojcy a kruwy: 1244

Połnomiasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Połnomiasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	31
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—23
Mjenje a špatnje picowane	—

Čelata: 2746

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	53—57
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	40—48
Špatne (3.)	—

Wowcy: 4463

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	35—38
Starše wukormjene (6.)	29—34
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	20—28

Šwinje: 14559

Połnomiasne, wos. rasow a jich křiżenj., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	49
Mjasne	46
Špatne	—
Rancy a kundrosy	50

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

24. haprleje 1937 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora	najniše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kośemi	1 kg	1,54	1,68
Cełace mjaso	1 kg	1,80	2,44
Skopjace mjaso	1 kg	2,20	2,60
Swinjace mjaso	1 kg	1,52	2,10
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	—	2,08
Pšeńčna muka	1 kg	0,44	0,56
Rżana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny	1 kg	0,09	0,10
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	—	—
Sušeny połc	1 kg	2,10	2,28
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,34	3,20
Jeja	štuka	0,08	0,10
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,46
Kamjenitne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,20

Twora	Němski wupłod	Najniša płaćizna	Najwyša płaćizna	Wuměnjny wupłod
	pł.	pł.	pł.	pł.
Roby (Buny) punt	—	—	—	—
Hroch „	—	—	—	—
Kórki za sołatej „	—	—	—	—
Kórki k nakładź.	—	—	—	—
Kórki (konop.) „	—	—	—	—
Sydrotny kał štuka	15	30	50	—
Běły kał punt	10	13	—	—
Čerwjeny kał „	—	15	—	—
Wirsingowy kał „	15	20	—	—
Pupkaty kał „	—	—	—	—
Zeleny kał „	—	—	—	—
Kolrabi (młod.) št.	—	—	—	—
Kolrabi (stary) pt.	—	20	—	—
Karoty walék	—	—	—	—
Karoty punt	15	20	—	—
Korjeń pětržylki „	—	25	—	—
Porej „	—	25	—	—
Radiški walék	10	12	—	—
Rjetkej štuka	—	—	—	—
Rjetkej punt	—	15	—	—
Rjewjeń „	15	20	—	—
Čerwjena rěpa „	—	15	—	—
Kulrěpa „	—	12	—	—

Twora	Němski wupłod	Najniša płaćizna	Najwyša płaćizna	Wuměnjny wupłod
	pł.	pł.	pł.	pł.
Solotej kořěk	15	25	—	—
Šćerbak „	—	—	—	—
Kosćadło punt	—	30	—	—
Selerli štuka	—	—	—	—
Selerij punt	25	35	—	—
Łoboda „	—	30	—	—
Rapunolki „	—	120	—	—
Tomaty „	—	—	—	45
Cybla „	10	13	—	—
Hromak „	—	—	—	—
Khrěn „	70	80	—	—
Champignony „	—	—	—	—
Cerstwe hriby litr	—	—	—	—
Sušene hriby litr	60	100	—	—
Dobre jabłuka punt	35	48	—	—
Jabłuka k warj. „	15	20	—	—
Dobre krušwy „	—	—	—	—
Krušwy k warj. „	—	—	—	—
Wišnje „	—	—	—	—
Slowki „	—	—	—	—
Brěžki „	—	—	—	—
Aprikosy „	—	—	—	—
Kózlata „	—	65	—	—

Wične płaćizny w Budyšinje.

24. haprleje 1937.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja. Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet	najniša płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšenica, 75-77 kruta płaćizna 50 kg	—	9,95
Pšenica —— kruta płaćizna 50 kg	—	—
Rožka, 69-71 kruta płaćizna 50 kg	—	8,50
Rožka —— kruta płaćizna 50 kg	—	—
Ječmień, nalětni 50 kg	—	—
Ječmień, nazymski, 2rjadkaty 50 kg	—	—
Picowański ječmień 59-60 kg kr. pł.	—	8,65
Wows 46—49 kg kruta płać.	—	8,10
Wows 50 kg	—	—
Raps 50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju) 50 kg	2,70	3,00
Běrny 50 kg	3,15	3,75
Syno 50 kg	2,00	2,30
Słoma z mašinu młóć., pras. 50 kg	—	1,00
Słoma z mašinu młóć., k zasł. 50 kg	—	1,30
Słoma z cypami młóćena 50 kg	—	—
Butra 1 kg	3,00	3,20
Jeja 1 štk.	—	0,08
Pšeńč. muka Type 812 100 kg*	—	32,30
Pšeńčna muka Type 502 100 kg	—	36,20
Rżana muka Type 1150 100 kg*	—	24,45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn. 50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby 50 kg	6,60	6,85
Rżane wotruby wokrjes. młyn. 50 kg	—	6,85
Wikowańske rżane wotruby 50 kg	6,10	6,30
Husy	1,70	3,20
Prosata 1133 štuk 1 štk.	8,00	19,00

Waha prosatow w přerězku 14—30 puntow.

Prosace wiki dźěchu pomatku.

Plahowanje koni w Budyskej wokolinje

Sandźenu źrjedu žo na Budyskim Tśelniku kobły a srjedźu wobhladowachu. Wjele pśichódnych koni bě žo pśichwiedło. Po skóńcenju wobhladowanja rataršći rada Woß pśichi rosmolwje w hoscenzu „Krónprynzu" roskłoži, so je žo pola nałwjazy koni, kiž su žo pśichedwjedle, wotpohlad plahowanja a wulkeho dźěła dožył, mjenujcy dosć połny kóń se žylnymi kosćemi. Rědźnik dobre cźoptokrejne a symnopkrejne stojaca khwalesche. Mjes cźoptokrejnymi žo skoro žadyn hubjeny kóń njenadeńdźe. Jenož pola někotrych bě sche widźeć, so žo kóń do cźahanja trjeba. Pola symnokrejnych koni hišće husto wjelbowane rjebła pobrachowachu. Tutón njedostatk pak móže žo z prawym pźowanjom wotstronić: wjazy mješenja (wowś, jećmjeń, wotrubu), bunoweje ćomy, w prénim lěcu wjele rěpy a dosć pastwy. Kopyta běchu powšikitownje derje wothladane. Też waschnje pśichedwjedźenja bě sche dobre. Budyske wustajenje koni bě sche dotal najlěpše mjes lětušimi.

Wot léta 1938 žo žana kobła wjazy njepśihipuschći, katraž žo njeje pśedy sapinała. Wobkedźe ważne je, so žo na pśichedwjedźenjach někto też stónczenje konje tych ludźi pśichedwiedu, kótrejž žo dotal nihdźe njepokasachu. Tuchi ludźo žo k lětu hišće cas namołwja. Hdyž też potom njepśihlídu, maju sćěhowki njesć. W Sakkel žu žo plahowarjo koni hižo hač do iśjoch schtwórcźinow sjednocźili a žórtni žo też hišće sapinaja.

Schtož napraschenje sa konjemi nastupa, rěcźnik dóstał, so wojerska móz tuthwilu lośiche wojerske słužbne konje kupuje. **19. a 20. junija budźe w Drjezdźanach „dźeń konja"**, pśichi kótrymž maju žo pśichede wschém konje pokasowaś, kiž su na pśichedań. Tam kommisija isć hač schtyrilětne cźoptokrejne, też schtyrilětne hač jednaczełětne, a losiche wojerske słužbne konje kupuje. Też Budyska krajina žo namołwja, so by wjele koni na tutu wustajenju pósłała. Plahowarjo žo prosicha, so bychu pśichedźydźe konjeplahowazeho sjednoczenstwa burej Henczelej we Wowmjowje abo słótplahowanskemu hamtej dóstali, kótre konje chcedźa wustaliś. Sa lotteriju, kotraž žo tohorunja wotmeje, dyrbi žo 23 koni nakupiś. Hłowne dobrocze budźe symnokrejny sapichaś z rólnym wosom a gratom. Rataršći rada Woß też dóstał, so žo na pomoz sa kupjenje cźoptokrejnych srjebrow myślił. Sa wustajenje srjebrow maju žo też premijowe pjenjezy pśihotowaś.

4. julija słótna wustajenja w Budyschinje.

Rataršći radu dr. Büchner shromadźenje wośjewi, so smeje žo 4. julija na Tśelniku w Budyschinje wulka słótna wustajenja, popołdnju wulki jězdny a zacharski turnér. Wustajeny budźa žo dwě- a tśilětne kobły, też schtyrilětne a starsche kobły, a žwójby. Pśichi turnéru pokaje žo wjeśne jězdzenje z kucźowymi a rólnymi wosami. Samołwjenja maju žo hač do spocźatka meje sapodaś. Po rosmołwje žo myta wudźěłachu.

Rozchersjo mytow žu:

Sa cźoptokrejne dwělětne konje: 1. myto: Juriś Mitasch w Konjezach (statne myto), Oskar Klemm w Hodźiju, Pawoł Lucius w Malej Borschći (statne myto). — 2. myto: Gustav Hilbjenz w Hněwšezach, hrabja Reechtern w Debjerkezach, Oswald Mehnert w Bětnych Rostlizach. — 3. myto: August Schuster w Pluśnikezach, Gustav Hilbjenz w Hněwšezach, Arn. Zur w Malešezach. — Pśichipósnacze: Pawoł Langa w Konjezach.

Sa symnokrejne dwělětne konje: 1. myto: Scheffel na knježim dworje w Pluśnikezach, Hans Eulitz w Budyschinku. — 2. myto: knježi dwór w Husy (statne myto), Eberhard Jäckel w Porschizach (statne myto). — 3. myto: August Hübnar w Malešezach, T. Hermsdorf w Kupoji, Ota Klahra w Pschiwćźizach, M. Krawz w Krakezach. — Pśichipósnacze: Edgar Henczel we Wowmjowje, knježi dwór we Worzynje, knježi dwór w Stachowje.

Sa cźoptokrejne tśilětne konje: 1. myto: Jakub Wálti w Sareću (statne myto), Haala we Jokowje, Jurij Rebiśch w Haßlowje. — 2. myto: Marćin Hammer w Dźěłnikezach, Hans Kraťi w Brěžezach, Pětśch w Tumźizach, Willy Hajna w Jěhlizy, Edgar Henczel we Wowmjowje. — 3. myto: Pawoł Kónig we Mnišechezach, Arnoścht Jur w Malešezach, Jan Pešchel w Drožđźiju, Pawoł Langa w Konjezach, Adolf Friesa we Warnolćźizach.

Sa symnokrejne tśilětne konje: 1. myto: Mar Schołta w Pocźaplizach. — 2. myto: knježi dwór w Klukschu, Ota Klahra w Pschiwćźizach. — 3. myto: Gustav Mitasch w Konjezach. — Pśichipósnacze: knježi dwór we Worzynje.

Sa cźoptokrejne schtyrilětne konje: 1. myto: Pawoł Langa w Konjezach (statne myto). G. Hilbjenz w Hněwšezach, Jan Hermsdorf w Kupoji, Oskar Klemm w Hodźiju (statne myto). — 2. myto: Arnoścht Schworza w Kumschizach (statne myto), Jakub Delan w Hornim Wunjowje, Pawoł Lucius w Malej Borschći, knježi dwór w Klukschu. — 3. myto: Ferdinand Worm w Sklonej Borschći.

Sa cźoptokrejne žwójby: 1. myto: Pawoł Jurak w Malešezach (statne myto), Gustav Hilbjenz w Hněwšezach (statne myto). — 2. myto: Hermann Szymank w Ratarjezach, Ferdinand Worm w Sklonej Borschći.

Sa symnokrejne žwójby: 3. myto: knježi dwór we Worzynje.

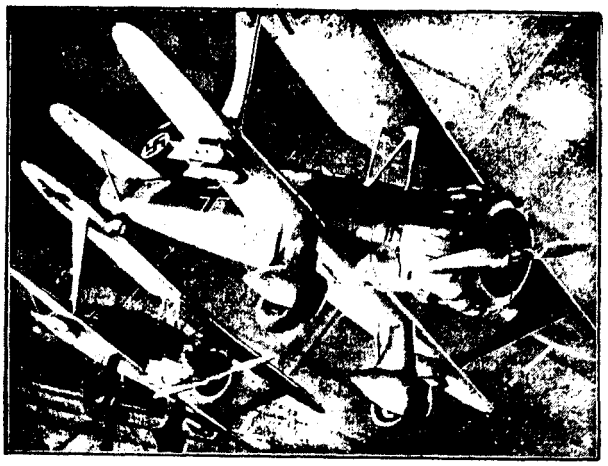

Wustajenja w znamjenju woboroweje mozy.

Na nałwarje wulkeje wustajenja „Dajće mi 4 léta cźasa!", kotraž ma žo 30. hapeleje na Kéžorskim nałuzu w Barlinje wotewrjeś, žo pitnje dźěła. Wo sašodobnycźu woborneje žwobody žwěcźa nimo panzerowych wosow a kanonow też tute jednožydowske lětadła. (Scherl Bilderdienst, M.)

Powěsće z cyłeho swěta

Spěchna jězba na statnych awtowych dróhach.

Nowe omnibušy statneje żelesnizy, kotreż 100 kilometrow sa hodźinu jěchaju.

K dotalnym swojim wulkim omnibušam je statna żelesniza nětko dalšnu licźbu omnibušow do dźěła dała, kotreż žo wobsebje se swojej wulkej spěchnosću wot wschédnych omnibušow rozeznawaju. Kaž žo pisa, budźa motory nowych omnibušow tak žylne, so móža do wjetšeje dalokosće 100 kilometrow sa hodźinu we wjetšerěšu jěcź. Schto to pschi tak cźežkich wobstejnych wosnamjenja, spóznajesch najlěpje z teho, so omnibuš na nalschich dróhach w najkrótšim pschipadźe 60 kilometrow sa hodźinu pschejedźa. Nowe awta maja hižo w nowym lěcnym jědnym planje statneje żelesnizy, kotruž 15. meje do mozy stupi, wobkhadźeć. Wulke spěchnosće žadaja žebi wšo wobsebite swěcźeńske naprawy. Tak je wotmyślene, so maja spěchne omnibuše jenoš nowe wobruče měć. Postajeja połnu wěstotu a bjespórocźnu jězbu a hodźa žo też na mokrej dróhy wužiś. Wobrucźe, kotreż su trochu wotšeděene, maja žo sa cźežke woły statneje żelesnizy wužiś. Statna żelesniza smeje po zhotowjenju tutych wosow 90 taśich wulkich spěchnych omnibušow.

Cźežke żelesniske njeboże pola Moskwy.

7 woboch morjenych — 12 cźežko ranjenych.

Njedaloko Moskwy je žo cźežke żelesniske njeboże stało, z kotrehož spodźiwne zwěrjo na žowjetske żelesnizy pada. Dokelž pschedměstowe a dźěłaceńske cźahi, kotreż z wokolnych wjosow dźěłaceŕjow do Moskwy woża, hižo dlšchi cźas njedoražaja, su wschelazy dźěłaceŕjo nuzeni, so pschi jězbje na stupadłach steja. Wschě do Moskwy pschikhadźaze cźahi su tak pschepołnjene, so puczowazy na stupadłach kaž licźe wisaja. Njedaloko Moskwy setka žo taški cźah w polnej jězbje z druhim cźahom, kotryž mějesche tehorunja pschepołnjene wosy a zyke cźrjódy wiśachu na stupadłach. Pschi setkanju žo ludźo se swojeho njepschijatmeneho steinischcźa storhnychu. S nich žo 7 ludźi žabi a 12 žo cźežy srani.

7 zmjertnych woporow pschi filmowym njeboju.

Hischcźe 7 zmjertnych woporow pschi wohnjowym njeboju w Estonskej.

Licźba woporow, kotreż je žebi cźežke wohnjowe njeboże pschi pschedwjedźenju schulskeho filma w Killinjanmme žadała, je wjetšcha, hač bě žo w prénich hodźinach sdała. Do schtwórtka je z cźežkotranjenych dźěći dalschich 7 wumrěło, tak so žo licźba zmjertnych woporow na 11 powjetšchi. Se zhromadnych 39 cźežkotranjenych dźěći je 9 hischcźe tak cźežkotranjenych, so njeje nadźije, so žo jim žiwjenje zachowa.

Taifun nad Ssachalinom.

250 morwych.

Cźežki taifun nacźini na wjecźornym brjohu južneho Ssachalina w rybarskich wjeach njeznměrnu schkodu. Licźba zhubjenych a morwych wuczinja, dalokoj žo nětkole pschewidźeć da, 230; 55 cźežkow mózachu dotal wuchowacź. Taifun je jedyn z najcežšich w poslednich létach. Też łódźny wobkhad je cźežy schkodował.

Stóstnowy byk.

Pola jeneho bura w Leubsdorfu byk z hródźe cźekny a mějesche žo do njeje wrócźo dowjesć. Rosnjembrine skocźo pak popotorha wscho, schtož jemu na pśéti pschindźe. Njesby niczo, hač so byka z tśelbu potśělichu. Skocźo bě sebi pschi wottorhnjenju nožowu rynku wutorhło a psched někotrymi njedźelemi bě wobsedźerja tak cźežy franiło, so tón hischcźe dźenża khory leži.

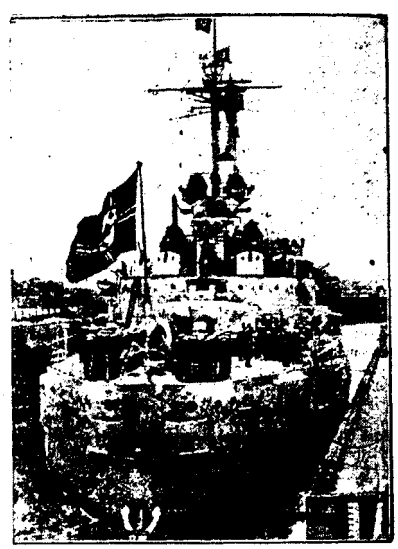

Schulska łódź „Schlesyzka" žo wrócźiła.

Po 6měsacznej jězdbje po zwězdze je žo nětko schulska łódź „Schlesyzka" do Wilhelmshavena wrócźiła. Pschi tym ju wulka žyła ludźi witasche. (Preßebildzentrale, M.)

Nowy žněh w Allgäuskim.

Mjes tym, so žo w Allgäuskim (w Bayerskej) w dokach 24 hodźinow połnocźi deschcźuje, dźe žo na horach žněh. Sněhowa mjesa skoro hač do dola žaha.

Cźah do Drjezdźanskeho cźežiteho wosa sajěł.

Pjatk pschipołdnju na cźarje mjes Zwotenthalom a Klingenthalom wołowobny cźah do Drjezdźanskeho cźežiteho awtobuša srase. Żelesniski pschekhód bě z modernymi strażerskimi zwězdami schkitany. Awtowy wjednik Knetsch z Drjezdźan žo pschi tym sabi.

Awtowy wjednik žo z womorn sajał a tak z pschicźinu njeboža był.

We Winskim zwonkownym wobwodźe schtyrski awtobuš, kotreżož wjednikej žo nadobo šlě sta, do milinoweho sćežora sajedźe. Pschi tym žo 7 wołobow cźežy srani.

Słoty cźažnik w žołdku kruwy.

Sarjadnistwo rěsanje w Boniewieschu w Litwje tute dny w žołdku sarěsaneje kruwy spodźiwnu wěz namakało. Běsche to słoty žonjacy cźažnik, kotryž pschi rjezdzenju žołdka namakachu. Sarjadnistwo žo prózuje swěscźicź, z wotkel kruwa potkadza, so by žo tak prjedawscha wobsedźerka cźažnika wuzledźiła. Kruwu běchu na witach burej wotkupili.

W połnócnych Cźechach je wjele zyganow.

W Nixdorfskej wokolinje je sandźeny tydźeń jara wjele zyganow pschebywało, kotrež pschi tutej sskadnosći wulke paduschstwa wuwjedźechu. Tak pokradnychu w Hennebiblu cźežke zwinjo a sarěsachu jo blisko dworа. Dokelž žo psches nóz shubichu, njemóžachu paduchow swěsćicź.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smoler; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 96 — Budyšin — Póndźelu 26. haprleje 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Belgiska so wot swojich winowatosćow wuswobodźiła

Sobotu staj ło w belgiskim swonkownym ministerstwje dokumentaj podpisałoj. Jene pismo franzowsko-jendźelske wosjewjenje nastupa, kiž Belgiku wot jejnych winowatosćow jako ruskowaza móz wuswobodźa. Tu jedna ło wo wincwatosće Locarnskeho sprjećenja. Druhi dokument je wobkrućenje belgiskeho kněžerstwa, so je prěni dokument dopołnja. Dokument wo wuswobodźenju Belgiskeje ł jeje winowatosćow ło podpiśischo pola Swjatska Ludowa zapołoži.

W prěnim bypku swojeho wosjewjenja jendźelske a franzowske knježerstwo wosjewjatej, so stej ło dźiwajo na pschećo Belgiskeje k śledowozemu wosjewjenju rozsudźiłoj: Wonej stej na wědomje wsałej, kak belgiske knježerstwo žame wo sajmach Belgiskeje myšli. — Tute sajmy ła, so ło mjeły Belgiskeje se wschej mózu pschećiwo kóždemu nadběhej sakitaju a ło sadźewa, so ło belgiski kraj sa nadběhi pschećiwo druhemu statej jako pschehodnischcejo abo wojowanischcejo na kraju, na morju abo w powětrju wujźe; so ło tohodla sakitanje Belgiskeje w dožahajej měrje organizuje. Knježerstwje pak stej też nowe pschilubjena wo šwérje Belgiskeje k Swjatej ludowa a k winowatosćam, kiž sa jeho bobustawy nastanu, na wědomje wsałej.

Tchodła jendźelske a franzowske knježerstwo w schtwórtym bypku někto Belgiśku jako wuswobodźenu wobhladujetej wot wschitkich winowatosćow, kiž mjeńsche k nimaj, njech tute winowatosće ł Locarnskeho sprjećenja abo ł dorěčenjow wukhadźeja, kiž ła ło w Londonje 19. měrza 1936 postajile. Jendźelska a franzowska pak ło też pschichodnje winowatosćow pomognje podpjercj dźerźitej, na kotruž stej ło na sakožku napomnjenych dorěčenjow swjasałej.

Jendźelske a franzowske knježerstwo stej ło w piatym bypku dokumenta dorěčałej, so puschećenje Belgiskeje ł jeje winowatosćow na žane waschnje winowatosće mjes Jendźelskej a Franzowskej njenastupa.

*

Belgiski swonkowny minister je na to w mjenje swojeho knježerstwa jendźelskemu a franzowskemu pósłancej w Brüsselu śledowaze sdźelił:

Kralowske knježerstwo je ł wulkim spokojenjom wo wosjewjenju schonilo, kiž stej jemu jendźelske a franzowske knježerstwo pósłałej. Wono ło jimaj sa tuto jara dźakuje.

Eden je do Brüsselа pschileźał.

Jendźelski swonkowny minister Eden je njedźelu wječor je swojej mandźelskej a sastupjerjomaj jendźelskeho swonkowneho ministerstwa na Brüsselske lětanischcejo pschiwitał. Na lětanischcju jeho belgiski swonkowny minister Spaak ła swojej mandźelskej, jendźelski pósłanz a belgiski pósłanz w Londonje powitachu.

Schuschnigg přećiwo wobdźělenju nacinalsocialistow

Swjatskowy kanzler dr. Schuschnigg je po swojim nawróće ł Bjenatkow sastupjerja „Politiskeje Korrespondenzy" pschijał a je jemu mjes druhim śledowaze sdźelił:

„Wosjewjenje wo rozrěčowanjach w Bjenatkach, kiž je ło wuzera wosjewiło, wotpowěduje dospołnje a zyle po wěrnosći wopschijeću, wunoschkam a smyślej naschich rozrěčowanjow ł italskim knježerstwowym schefom a italskim swonkownym ministrom. Wono njetrjeba žanehu wobschěrneho rozpomninanja a po mojim mjenjenju też žanych maliciłosćiwych wutłožowanjow njedwoła.

Tola widźu ło nuczeny, nastawk nowin „Giornale d' Italia" ł 23. t. m. naspomnicy, kiž je tajki, so wutwołowanja dowola, kiž ło wopaki srosumja, ezim bóle dokelž je ło króśko po skóčenju rozrěčowanjow a hnydom sa offizialnym wosjewjenjom wudak. Mi je znate, so tute rozłožowanja, kiž ło ł awstriskej snutskownopolitiskej należnosću saběraju, w europskej sjawnosći mnoho wobkedźbowanja namakaju a-ło móže wschelake połsudźowanja sdźěja, kiž ło wopraudźitoscam pschećiwieja. Tehodła mam sa bórze, so ło należnoscj sapadnje rosjasni.

So ło naspomnjeny nastawk na wězowny swisk ł rozrěčowanjemi w Bjenatkach powoła, ezitarjow myli. Spschećelena Italska njeje na žane waschnje spytała, ło do snutskownopolitiskich należnosćow Awstriskeje tykaj, kaž je to jeje sapada w sandźenosći a też nětkole. Schtož potajkim możnosć sobudźała nazionalneje opposicije w Awstriskej we wobłuku wótczinskeje fronty nastupa, mamy ło tamnych wosjewjenjow dźerzeć, kiž žym jako wjednik wótczinskeje fronty wospjet w sjawnosći wupraji. Pschipraweńje ludowopolitiskeho referata w frontiskim wjednistwje, kiž je ło pschi frontiskim appellu 14. februara pschiwobdźiło, je pschezo hischcze wotmyślene, dokelž ło wschitko sypta, schtož może ło na rosumne waschnje k wobschérnischemu sapschijeću nazionalnych kruhow Awstriskeje do wótczinskeje fronty stać.

Wjele ło pschi tym njemóže wo wotpósłanje sastupjerja illegalnych nazionalistow jednacj, ale jenoj wo postajenje pschihódneje wozwoły, kotraž ł narodneho lěwa pothadźa a dowěrjenje frontskeho wjednika wužiwa. Pschi tym pokazuju na podobne prózowanja ł wutworjenjom „sozialnych dźělawych sjednoćerstwow" w fronće, kotrychž nadawk też je, nětkdy sozialdemokratiśy złożene kruhi we wobłuku wótczinskeje fronty k sobudźełu zhromadźić. Wo wobdźělenju na knježerstwje njeběsche wěcje. Dopominam na to, so knježerstwo w Awstriskej koalizitske knježerstwo wusamkuje. Snutskownopolitiscy ło potajkim awstriski puć dopołnje zapny. Sa naš płacy jenoj wótczinska fronta. Strony abo sastupjerjo stronow w sjawnej abo schowanej formje njebudźa ženje móz ł pschipósnaćom ličicj.

W swonkownopolitiskim nastupanju wospjetuju, so chze Awstriska kruce na podstawku romskich protokollow stejecz a ło wschich winowatosćow, kiž ł teho wukhadźeja, šwérnu dźerzeć.

*

So nastawk w italskich nowinach „Giornale d' Italia" wothłós w Awstriskej namaka, běsche ło wocjakowako. Wdyž ło w tutym wosjewjenju swjatskeho kanzlera Schuschnigga wo jeho wurěčowanje ł italskimi nowinami jedna, pak offizialne Winiske wosjewjenje sajim sapłuja. W nim ło sobudźało nazionalsozialistow jako „illegalne" wotpokasuje. Hacj pak je bohe a radźomne, so Schuschnigg w tutym swisku a dźiwajo na swoje rozrěčowanje w Bjenatkach na sobudźało sozialdemokratow we wótczinskej fronće pokazuje a jich pornjo nazionalnej oppisiciji w Awstriskej runja staja, na tym w Němskej jara dźiwuja.

Italski swonkowny minister wopyta albanskeho kraja.

Italski swonkowny minister hrabja Ciano ło štwórtu 28. haprleje do albanskeho hłownehe města Tirany poda, so by kraja Zogua I. offizielnje wopytał.

Italski wjednik młodźiny w Mnichowje.

Sobotu je italski statny podsekretar Ricci do Mnichowa pschijěł. Popołdnju je ło ł wjednikom němskeje młodźiny Baldurom ze Schirachom a 22 župnymi preśidentami italskeho młodźinskeje organizacije do cześtneju templowa pschi Kralowskim namjesće podał, so by tam wulkaj lawrjenžowaj wěnzaj połožił.

Sajecje druheho Riedloweho mordarja ło hischcze njeje wobkrućiło.

Kaž ło ł sdźělenju polizajskeho schefa w La Plata na němskim pósłanstwje w Buenos Aireju wo jajecu Riedloweju mordarjow hischcze sboni, ło jajecje druheho mordarja hamtjaj hischcze njemóže wobkrućiecj. Jemu je ło pjecza poradźiło, sakrocenja polizije wuceknyć.

Posledni wotrězk němskeho powołańskeho wubědźowanja so započina

Póndźelu 26. haprleje ło w Mnichowje pośledni wotrěźk němskeho powołańskeho wubědźowanja sapoczina. Najkhmańschi hólzy a holzy, kiž su župne wubědźowanja jako župni dobyćerjo wobstali, ło tu wo pschipósnaće jako němšzy dobyćerjo bědźa. Jich je bozka nětdźe 3300.

Póndźelu jim žyle Mnichowske universitne twarjenje sa jich wubědźowanje w theoriji a źiwětowym nahladze woterwrjene stej. Popołdnju ło na 20 sportniscejach w Mnichowje a wokolinje sportiśe wubědźowanja pschiwjedu Wutrora je sa praktiske wubědźowanje postajena. Tute ło w nětdźe 500 Mnichowskich dźěłarnjach pschiwjedu.

Sobotu jebi wschitky wobdźělniży wubědźowanja do hór pola Garmischa-Partenkirchena wulecja. Pjatk jebi Mnichow wobhladaju. Wjeczor ło w Krónitz gymkusu skónczaja manifestacija wotmeje, pschi kótrejž ło 350 hólzow a holzow jako najlěpschich dobyćerjow wuwola. Po pschipowedanju dobyćerjow 50 němskich dobyćerjow do Barlina pojedźe, když ło 1. meje wjednike pschehdstaja. Sobotni wobdźělnizy skónczajych wubědźowanjow ło ł wozebitymi cahami 30. haprleje do źiwojich domjacych župow wróca.

Generalny major ł Kuhlwein wumrěł.

Namjestnik swjatskeho wjednika němskeho wojeńskeho swjatka (Kyffhäuser) sap. tow. generalny major na wuzk. ł Kuhlwein je pjatk wjeczor po dlěschej chorosći wumrěł.

Wuherski wójnski minister pola wjednika.

Wjednik a němski kanzler je njedźelu na Obersalzbergu kralowskeho wuherskeho wójnskeho ministra Rödera, kiž na wopyće w Němskej pschebywa, pschijał.

Civilne wobydlerstwo dyrbi Madrid skónčnje wopuścić

Nowopostajeny Madridski měschčanoski, marksistiski sapołožny Hencbel, je jako swoje prěnje sastojnste dźěło postajił, so dyrbi civilne wobydlerstwo někto dospołnje a ruce Madrid wopuscheći. Sakitowazy wojazy a miliz ńmědźa jenoj hischcze we hłownym měsće wostacj. W nozy ł njedźeli ła hižo sapoczeli wobydlerstwo ł Madrida wosyć.

Wuspěchi nacionalnych na fronće před Bilbaom

Pschi wojowanjach na fronće psched Bilbaom je ło nazionalnym wojakam po tsidnjowym postupowanju w horatym kraju poradźiło, stejischcza bolschewikow mjes Mondragonom a Eibarom ł nadběhom dobyć, jich frontu pschekamacz a n'epschećela sbicj, so dyrbjesche na stronu k Bilbaej cźekacj. Kaž ł nazionalneje wójnskeje rosprawy wukhadźa, je pschi dobyću wóz El Gueby 500 bolschewikskich wojakow, wokazo: „Njech je źiwa Schpanilka!" k Frankowym wojakam pschejschło.

W Bilbaskim pschistawje ła nazionalni lětarjo cźerwjenej wiłowańskej łódźi nadpadnyli a jej ł bombami cźežko wobschkodźili. Na druhich frontach njeje niczo noweho.

Kak general Franko wo schpaniskej wójnje myśli.

W Londonskich nowinach „Daily Mail" je ło rozrěčowanje wojjewika, kiž je general Franko ł Randolphom Churchillom měł. Franko je prajił, so ło je žanymi poźrědkowazymi jednanjemi abo kompromišami njenazadźuje. Wojowanja ło jehdy skónca, hdyž žebi nazionalnoschpanischi wojazy dobyće wubědźa. Randoph Churchill pischo, so tute Frankowe wuprajenja wschě myśle poraża, kiž ńmědźa na to ńžechu, so je ło nazionalna Schpanilka wojowanja nabyła. Franko ło njenaproschnje źiwojeho wotmyślenego imera dźerži, kiž je, so ło sjenotna Schpanilka wutwori.

Mussolini a Schuschnigg wo Bjenatkach so setkataj.
W Bjenatkach setka so italski knježerstwowy schef Mussolini z awstrijskim zwjastowym kanzlerom dr. Schuschniggom. Wuczinjenja tuteju statnikow smeja po dsaczu za zrjedźno-europsku politiku wulki wusnam.
(Associated-Press, M.)

Chileska je we Valenciji wótrje protestowała

Chilejski zwonkowny minister je tamnischemu sastupjerjej schpanischich bolschewikow w chilejskim hlownym mjescu Stantiagu protestowazu notu pischepodal. W tutej nocy so chilejske knjezerstwo wótrje pschecziwo njewobhladniwemu postupowanju pschecziwo swojemu wupósłanzej Runezei Morgadej w Madridze hórschi. Hdyž je wupósłanz z Madrida wotschi, su jeho wazycki tam sdzerzeli. To bywa pschecziwo wschemu mjelenarodnemu waschnju a zranja najdelnorische prawidła hóstneho prawa. Nimo teho je taiske wobhadzenje za wupósłanza schkodne. Zwonkowny minister žada, so so jemu tutón pad z Valencije knydom wuzasni. Jsde chilelske nowinarstwo je so nad zamorapschnoscju rozhorilo, kotruz su žebi bolschewikojo we Valenciji dowolili.

Jendželski parnik před Bilbaom wo pomoc wołał

Kaj so z Gibraltara powě, je jendželski parnik, otrehoj mjeno so njemjenuje, w Biskajskim morskim zalivje we pomoc wołał a we schkit jendželskeho tschiżaka proschł. Kapitan rozprawjesche, so nazionalne schpanische łódje jemu wotrazuja do Bilbaa dojeź.

Tuta powěsć wjeze z pridawschimi powěsćemi zwizuje, so chzetaj jendželskaj parnikaj mórsku zawjeru psched Bilbaom pschelamać.

Mudarowanjam jendželskich kriżarjow pschecziwja so rozprawa kapitana jendželskeho parnika „Olavusa", kiž je z wjesbu żelesowe rudy do jeneho holandskeho pschistawa pschiżeł. Po puczu je jeho zapschimnjenje jendželskeho bitwiskeho schiżaka „Hooda" psched tym zwarnowało, so nazionalne schpanische wójnske łódje jeho parnik njeschebrachu.

Kapitan powědasche, so je so jeho wobhadka zwjerdka wobarała do Bilbaa jěcź a so zu su z revolwarami hrožo dyrbjeli k pschiżłuschnosći nuiowaź. Psched Bilbaom jo potom do tschežnych bolschewiskich pschimórskich batterijow zasłeł. Granaty su jeho žes mała trjechile. W Bilbau su nazionalni kłarjo žes pschestarza bomby na pschistaw mjetali. Łódź je potom mjes minu zaschła a z jo žes mała podnórka. Kapitan pschipomni, so jenie wjazy do tuteje „Bilbaoskeje hele" njepowědże.

Pólsko-rumunske rozrěćowanja generalneju stabow

Pschi rozrěćowanjach pólskeho zwonkownego ministra Becka z rumunskim kralom Karolom a rumunskim zwonkownym ministrom Antonescom je so tež praschenje statnych wopytow zrjadowało. Wobsamknychu, so polski statny president 6. junija do Bukaresta pschijědże. Na to jeho kral Karol hischcze w juniu wopyta. Schefaj pólskeho a rumunskeho generalneho staba so hischcze w meji setkataj. Pólski zwonkowny minister Beck je njedźelu wjecor we 8 hodźinach Bukarest saso wopuschcził.

Radio

Wutoru, 27. haprleje so słyschi:

Königswusterhausen: 6 zwony, tacżele 6,30 rauschi konzert (z Frankfurta), mjes nim 7 powěsće. 10 sa schule. 11,40 sa bura. 12 pschipoldnischi konzert (ze Stuttgarta), w pschestawzu 12,55 czażowe znamjo a 13 žožopschecza. 13,45 powěsće. 14 wschelaka hudźba. 16 popoldnischi konzert. 18 spěwn. 18,20 politiski pschehlad nowin. 18 40 tacżele. 19 k zwjatokei. 19,45 tu rěczi Ssowjetska Ruska. 20 powěsće. 20,10 reje z prjedawschich czażow. 22 powěsće, sport, wothlóž z Němskeje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipsk: 5,50 sa bura. 6,30 rauschi konzert (z Frankfurta), mjes nim 7 powěsće. 10 sa schule. 10,30 a 11,30 wo wjedrje. 11,45 sa bura. 12 hudźba sa pschestawku we dźele. 13 powěsće. 13,15 pschipoldnischi konzert (z Mnichowa). 14 powěsće. 14,15 tacżele. 15 sa zonu. 16 tacżele. 18 konzert z Königsberga. 20 powěsće. 20,10 truchi z operow (z Frankfurta). 21,10 Bachowa hudźba. 22 powěsće, sport.

Barlin: 20,10 symfonisla duiersla hudźba. — **Hamburg:** 20,10 hra „Kalif Backon". — **Wróttzlaw:** 21,15 hra z 30lětneje wójny. — **Köln:** 20.10 nowa zabawna hudźba. — **Frankfurt:** 21 wjeselohra „Toni w tinzle". — **Stuttgart:** 22 10 z operettow. — **Wiin:** 20 ludowa schwajzarska hudźba, 21,15 wotcerski konzert. — **Warschawa:** 20,15 symfonisti konzert. — **Praha:** 20,05 konzert.

o

Rudolf Heß.
Wjednikowy sastupjer Rudolf Heß zwjeczi dźenza 26. haprleje zwoje 43. narodniny. (Scherl Bilderd. M.)

Mjaso kosće a krej maja so lépje zwužitkować

Nadawki hłědaceńskeho instituta za zwužitkowanje mjasa.

Dźenza ma so w Barlinje hłědaceństi institut za prawe zwužitkowanje mjasa wosmjewcźicź. Wo nadawkach tuteho instituta rosprawja wjednik němskeho rjemjesła Pawol Walther. Wukhadza z teho, so letny wobrot mjasowych tworow wjazy hacź 5 miliardow hriwnow wuczinja, so dale so letnje 130 miljonow ltrow krwe k pschedźelanju posłicza a so so nimomjery wulki dźel kosći hischcze na pschihłuschne waschnje njezwužitkuje. Schtó to wě, so na psch. wuwarjene kosće hischcze nětdże 10 hacź 15 prozentow dobreho tuka wobsahuja a so ma litr krwe tu hamžnu jeźiwjersku hódnotu zaź kilogr. naskpschenho mjasa? Schtó je žebi wo tym myslił cźinił, so z 10prozentnim wotbytkom na polu zwužitkowanja mjasa nasche ludowe zamoženje zamo hišo wo 500 miljonow hriwnow letnje schkoduje? Najwažnischne nadawki noweho instituta su, so by so zlaženju mjasa a kolbasowych tworow sadźewało, dale so bychu so zmylki pschi zwužitkowanju, khowanju, wothladanju njestałe. Dalschi wažny nadawk je dopołnje zwužitkowanje wotpadkow a pódlanskich produktow se samerom, so by tež najmjenschi rěsnik w zwojej dźełarni kredyt k zwužitkowanju z kuzy měł. Třeći nadawk je sjednorjenje dźełowych methodow a wudowołnjenje khłódzajeje techniki atd. Schtwórty nadawk słuschi k powuczenju schulerjow statneje wotriadnete schule, so bychu tuchi nawukli w swojich pschedewzaczach wschě mukowy z wyschicheho stejnischcza poźudźowacź.

Za zahrodnische wuplody trjebasch wozebiteho pschihotowenja a pschihotowjenja.

Schtóž chce plahowanje kórkow, kolotwie, zybłow, zahrodneho kala, zaźneho kala, nazymskeho kala, tomatow, hromada sapochcźi, so by tute płody dale pschedawał abo schtóž chce pódu, kotruž w lěcze 1934 — za hromak w lěcze 1936 — za tute wuplody rosschérić, trjeba po wukazu z 21. haprleje 1937, kotrnž je hłowne siednoczenstwo němskeho zahrodnistwa (RNWM. 27 z 22. haprleje 1937), pschihotowenje pschihłuschkaneho swiaska za hospodarjenje se zahrodniskimi wupłodami. Dale ma so plahowanje kulturow we wulkim a to kórtabiza, truskalzow, lekarskich a korjenjatych rostlinow pschihotowić. Hdyž je za to wulka wobschěrź wjetscha hacź 10 arow. Plahowanje idźenje kobodu a morchele ma so pschihotowić, hdyž wulka wobschěrź běrti hektara pschestrjehuje. Pschihotowenje maja so najpodźischo do 1. februara kóždeho leta — najpodźischo pak 5 niedźel psched wuźnjecom — z nasponmjenjom wulkosće dotalneje wobrónteje wobschěrje pschihłuschnje rostliny pschedrudże pschihłuschneho swiaska za hospodarjenje se zahrodniskimi płodami zawodacź. Mschedźyda hłowneho siednoczenstwa może we wozebite cźełske radach wumjenjenia z tutych postajenjow cźinić. Tutón wukas je na dnju wosewjenja do mezy stupił.

Pschecziwo podpłaczenju zymjenitnych bórnow.

W poglednim cźasu su so huste zymjenitne bórny wozebje strjenjo-zasne pod płaczijnami, kotrež su nizsche hacź po płaczisnowym porjedźe za pschihłuschne druzjiny a pschihłuschne krajiny posłacje, posłicźe a pschedawale. W tym leži pschestupjenje pschecziwo wicznemu porjadej, kotryž je so wo zymjenitnych bórnach wudał. Wozebity społnomócznjeny za sastaranje se zymjenitnymi bórnami w tajkich padach, hdyž su so płaczijny podpłaczile, z wótrymi porjadkownymi khłostanjemi zakrocźi.

Wójna

Powědańcźko se Jiwjenja.
Napisał J. Kubischcźan.

21 (Pokraczowanje.)

Dźeń bě so nakhilił, a cźmicźka so nad semju rozlěhowasche. Zahrodnikez nan zaźwěcźi swězu. Jan žedźesche w kucźiku pod cźaźnikom a rěsasche hałuźki. Alespohjiwnje, wón njemješesche prawu kedźbu na swoju dźeło. Wschesu zaźo a zaźo posłědnju hlowu, a jeho wócźo schladowaschtej k blidu, hdyž we wjeselej zabawje sedźachu nasche holicza. Jeho wobliczo so mile rosżaźni. Schtóž by na njeho kedźbował, by widźał, kak zedźiwje Jan k tamnej krásnjejej kwětuju schladowasche — a spóznał a dorozumił by tomu, hdy by bliže pohladał na „rózowu kralowu". Na cźełwjeń laź zanska róża pyschna so kraźnischtej liczy luboznete. Módrej wócźy kulaschtej tak lubje do swěta, so dyrbjesche zimaj kóždicźki dobry bycź. Do brunych włosow zidźanych bě rjana běła zwełka zwjazana. To bě harmonija barbow. Luboznosć, njewinosć w tym wobliczu wotpozwasche. Haj, Jan mješesche woprawdźe prawje, hdyž žebi prajesche, so je to mjese wschitkimi natrjenische, naiwutrobnische holicza. Nasch Jan njebě mjesce cźłowiek mjechleje wutroby, tola dźenza bě won zhubił knjezistwo nad swojej wutrobu. Zaźne pruhi słoteje lubosce běchu jeho rozzwětlile. Hdyž bě won hischcze maly hólcźeź, bě jemu luba macźerka wo zwjatych zandźelach powědała, kiž we njebjesach sbózne a pschekrażnjene žiwa Bohu Knjeseł. „Macźi, njeje tole zandźelk?" bě so często praschał. A nětko znajesche zandźela — zwoju Mařku.

„Hałuźki su wschě", pschetorhny nócźesi hłóś Janowe zonjenja.

Jedyn z pachołow namjetowasche na to, so bychu žebi zaspěwali. Wschitcy jemu žiwje pschihłosowachu. Ale zakto?

„Nó, njestrachujsche so tohodla; wěm rjany spěw, kiž nam Rodez Hanka mješce zanjeze", tak tamny pachoł, kotremu jeho towaršhojo dla jeho małosce „mały kralik" rěkachu, sarěcza. Hrimotaza zlawa so jeho zlowam pschitowaršchi. A kóžde wócźko zhladowasche na Rodez Hanku. Ta pak so zamotwjesche: „Nimam dźenza praweho khoża."

Tola to niczo njepołaczesche. S pathetiskim hłokom „mały kralik" dale rěczesche: „Twój spěw, ow holczo, se zwojimi hußlemi pschewodźam."

„Haj, haj", zaklinzza se wschěch stron. „Mały kralik" pschinjeze zwoje stare hußliczki, kiž bě po njeboh dźěda dostał, a Hanka zaspěwa: „Wórschulka hischcze zwećesche". Zunjo zastaji „kralik" na zwojich hußlach a wubudi z trunow tajne zuki, kiž wschu wuschiknosć stareho muzikanta spójnarjachu dawachu. S lubosnym hłokom Hanka wutrobu hnuzaju spěw spěwasche. Jan pak mjes tym wócźko njepuschesi wet lubosne e zwojeje lilije. Mařzy zo spěw zara lubjesche; hdyž bě Hanka skónczyła, dźesche won k njej: „Hanka, twój kraźny spěw je mje hnuł."

Jan bě mjes tym woteschoł, won do pschirody, hdyž bě se zwojimi myślemi zam, hdyž mózesche hwěźdam a schtomam powědacź wo zwojich słotych nadźijach. Jim mózesche zwoju pschepołnu wutrobu wuzhnyzacź. Dotho tu pschebywasche. Nutzka běchu mjes tym dowili a dopjeli. Zimna bě bórzy wumjeczena. Sahrodnikez nan pschikry blida z běłym rubom. Dźowka pak pschinjese wulku khanu wonazeho khoseja a talerje polne plinzow. Wschitcy zo za blido sezydachu k wjeczeri, kaž mjenowanej nózsej. Nichtó, ani nan, njebě pytnył, so bě so Jan wotsałił. Ssamo pschi domowjicźu to njenapadny. Jeno jenicźny Mařka wědźesche, so tu Jan njebě, a wona tež zaczuwasche, schto so pschihotuje.

Jan bě so mjes tym domoj wrócźił a psched durjemi stejo wostał. Te buchu na dobo wotewrjene, a z tuhże stupi Jeleniz Mařka. Jan bu z radoscźu wschón pschekwapjeny a njewědźesche zlowcźka rjez. Mařka jeho spójnawschi wosta wokomik stejo a rzekny „Dobru nóz" pokhilíwschi hłowcźku.

„Mařka, ty?" nawjasasowasche Jan. „Praj, zesze hotowi?" A pschinimy ju za ruczku. Wobaj spóźnaj mjelenjechtaj. Potajna móz lubosce bě zimaj rěcź zlemika. W takich wokomikach najczischische mjelczenje cźasto wjazy wupraja hacź tyzaz rjanych zlowow. Jan zhladowasche pak k njebju, pak na zwoju Mařku. Haj, każ hwězda tam na njebju, tak rjana wona bě. Mařka z rasom běłu ruczku z jeho ruki wucźahny a dźesche spěschnje „Dobru nóz, Jano". A khwatajsche rychle domoj. Dobu Jan za njej hladasche, dokho — dóniż je wona tam sa lipu njeschubił! A cźicho bě wschudźom wschco; jeno w Janowej wutrobje, tam howrjesche a zuzkasche wotucźazja lubosć, ta mózna kusłarnicza.

*

Dny a nozy so minychu, a pschiúdźechu znowa. Sahrodnikezy khowachu Boże dary w bohatej mérje domoj. Jan Jeleniz Mařku z rédka hdy wohlada, ale cźim harschcźho so lubosć za cźichim horjesche. Sahrodnikez nan cźasto z hlowu wótrjesche a njewědźesche, schto so to z Janom ma. Jeleniz Mařka pak jako róża w nalézcźu na lubosnosći stajnje pschibérasche. Sbózne saczuwcza prénjeje lubosce běchu do jeje dusche zaczahnyte. Dźěła mjesesche doma dosć a na dosć. Jich nan husto khorjesche. A macź běchu léta a starosće na khorołožo sputale. Małe kubło sastarowasche starschi bratr z cźeledźu. Tak Marzji na domjacym dźěle dozahaische. Ale wona nihdy njeskorjesche, ale wschu dźěłasche z wjeselosću. Kóždy, kiž ju wohlada, so nad njej zwjeseli. A zohnowanje rosczesche pod jeje rukomaj dźeń a bóle. To Jeleniz macź derje spóźnawasche a zpokojnje tohodla wotpoczowaschtej jeje wócźzy na płodach tajkeho dźěła. Małzyne naiłubsche mjetno bě mała zahrodka psched woknami domsleho. Tak krzéjachu pyschne kwětuschki we wschech barbach. Na druhej stronje bě Mařka wschě druzjiny seleniny, w kuchini tak trěbneje, nahadźaka. Zahrodka posłicźesche w zwojej cźistosći, w zwojej kraźnej harmoniji schpihel Małzyne e cźistoje duschе. Tam, hdyž módry kostrijanz a cźerwjena makowina kczéjetej, sleji wulka bréza. Jeje huste hałosy tworja selenu tschu, khłódź dawajo. Tam pod brézu sleji se starych cźasow žem drjewjana sawka. Tež tudy pschebywasche Mařka jara rady bżeżdowasche tu z kwětkami a z ptaczkami.

(Pokraczowanje schézhuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje 26. hapreje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Bóh z nami je a z nami budźe.

— **Wo wjedrje.** Nad Němskej žo pichezo hišchcze šbytki wobšchérneje nišiny wusškutkuja, kotraž se žwojim jadrom nad Pólšku leži. Po zyłym kraju je žo tež wežera šako khétro žylnje beschczowało. Tehorunja dźenża hišchcze ſ khwilemi ł beschczam dóndże. Wuhlady na rjeńšce wjedro žu pichezo hišchcze žłabe. Wulka ſwyschina nad wječornej Europu žo jara pomału ł nam bliži. Hižo njeje wjazy wjele nadźiſe, so ſ Atlantiskeho morja nowa nišina bliži a wyschinu hižo šako seſłabja. Potajšim mamy žnadź na khwilu trochu spodobniſche wjedro wočakacź. Bórzy pak śmeje niewobſtajne wjedro ſnowa pichewabu. — Jutſje wutoru ſ'óncžko 4,42 hodź. ſkhadza a žo 7,15 hodź. khowa. Měšacik ſkhadza jutſje wječor 9,32 hodź. a khowa žo rano 5,12 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſtschu wutoru: Hišchcze trochu njewěſte wjedro.**

•

— **Wulkoalarm wschěch Budyſkich wohnjowych woborow.** Njedźelu rano w 7 hodźinach žo wokrjeżny wjednik wohnjowych woborow Geute ſ wſchěchim měschczanoſtu dr. Opitzom a bezernentom měschczanſkeho wohnjoſchčerſtwa měschczanſkim radu Kralom na polizijſku strażu poda a alarmowaſche wot tam měschczanſku wohnjowu strażu zyłeho měschczańſkeho wohnjoſchčerſtwa, kotraž ſ Budyſkeje dobrowólneje woboty a ſtjoch fabrikſkich woborow wobſtejı. Krótko po 7 hodźinach ſawuchu ſirény fabrikow wobdźělenych woborow a ſwón Pětrowſkeje zyrkwje ſalwoni. Takle žo tež pſchi wurſadnych wulkowohnjach alarmuje. Sa krótki cząſ woboty ł radnizy khwatachu, kotraž běſche žo jako měſtno wumyſłeneho wohnja postajila. Na tuto waſchnje je žo prěni krócź wulkoalarm woſjewił, dokelž nichtó do cząſa njewědźeſche, ſchto ſo ſtanje. Ani cząſ, měſtnoſcź a wodowe poměry nieběchu žo prjedy woſjewiſe a to běſche ſaměr ſwučowanja. Wódy haſchěrſke cząhi pſchikhwatachu, radniza hižo w ſkomjenjach ſtejeſche. Dokelž běſche žo wodowód pſchetorhnył, žo 1. cząhej pſchikała, wodu ſe Schprewje žrěbacź. Tehodła khwataſche najprjedy na Hrodowiku haju, ſo by tam ſchlakowći wotpołoſił a potom na Schprjewinej haju wodu žrěbaſche a ju motorſkej žykawje 2. haſcherſkeho cząha podawaſche. Sa 12 mjeńſchinow móżeſche žo woda do wohnja žykacź. Kładźenje ſchlauchow ł Schprjewi běſche jara wobcżežne. Sdobom měſeſche žo tež telefonowy powod wot radnizy ł Schprjewi połožicź. Teſ to žo la 13 mjeńſchinow ſta. Pódlańſki nadawk běſche, ſo by žo ſwěcźiło, kak dałeko woda w ſtudni na Mjażowym torhoſchczu doſażała. Wunoſchk běſche ſpokojacź, dokelž móża tſi žylne motorſke žykawy hacź do 40 mjeńſchinow ſ njeje žrěbacź. 3. haſcherſki cząh měſeſche wocźinjeź, donіž jej cząſka parna žykawa woggonoweje fabriki wodu na Rubowej haju je Schprjewje niepodawaſche. Mjes tym běſche tež 4. haſcherſki cząh ſe Židowa je ſwojimi narjadami pſchikhwatał. Krótko po alarmje motorſka žykawa Nowaſcz firmy pſchijědźe a měſeſche žo pſchi ſtudni na Mjażowym torhoſchczu poſtajicź. Tehorunja Weigangez motorſka žykawa. Nětko móżachu wiſchitke žykawy ł wotmachom wodu ł radnizy žrěacź. S pomocu wyſokich rěblow žo woda wyſoko nad radnizu a nad ſuzoſne twarzenja žykaſche. Sa hodźinu napinazeho dźěł móżeſche žo najwjetſchi ſtrach jako wotwobroczeny wobkładowacź a žo ſwučowanje ſaſtajicź. Samaritoſo wohnjowe woboty běchu ſ wopalneho měſtna 14 ſranjenych wukhowali, kiž žu ſanitetnej kolonnje w hoſczenzu „Gärtnerbörſe“ ł wotkładanju pſchepodachu. Po ſwučowanju ſo woboty ſe ſwojimi narjadami na Hornym torhoſchczu ſeſtupachu. Wokrjeżny wjednik wohnjowych woborow Heute wo ſwučowaniu rjekny, ſo je runje pſchikładne bylo a ſo žu ſo wſchitke nadawki ſ dźela bjes kóždeho poroka pſchewjedle. Wſchěchi měſchczańoſta dr. Opitz wupraſi ſwoje wjeſele, ſo je wučowanje a narjady w naſlepſchim porjedże namakał a ſo jeho też tuto ſwučowanje połnje ſpokoji, a dźakowaſche ſo towaſchſam ſa lich ſtajnu woporniwoſcź.

— **Pjeczenje na dnju 1. meje.** Saſkſke miniſterſtwo ſa hoſpodarſtwo a dźěło je pſchikałało, ſo ma ſo na dniu naſionalneho ſwjedźenja nětkeho luda p'ał 30. hapreje w pjekarńach a konditorńach a w jenej worſchcze dźěłazych khlěbowych fabrikach w 2 hodźinomaj rano a we wjazy worſchtach dźěłazych khlěbowych fabrikach wot 24 hodźin dźěłacz ſapoczęcź. Sapoczniwſchi pod 16 létami ſnjeđźa haſle w 4 hodźinach rano ſapoczęcź.

— **Jara ważnaj ſwědaſ ſo pytataj!** 23. hapreje 1937 wokoło 22 hodźin ſo ſaſtita korczma Wyžokeho lěſa pola Dybina-Haina doczińa wotpali. Hacź ł wudyrjenju wohnja tam ſnaty korczmarſki hoſcź ſ Dybina a njeſnaty knjes pſchebywaſchtaj, kotrehoż njeſnata zuſa jónſka pſchewodźeſche. Pożłednjſchej woſpodje měſeſchtaj pjecza ſwój auto w Hainje ſtejo. Jako ſo ſpóſna, ſo ſo wobeh njemóżeſche wobnjeſowacź, njeſnaty muſźi a jónſka hoſczeną wopuſcźeſchtaj. — Tutej woſobje, kiž hižo nětkotre hodźiny do wudyrjenja wohnja jako hoſczej w korczmje pſchebywaſchtaj, móżetaj wo prěnich wobkedźbowanjach wo wudyrjenju wohnja nadrobne wujaſnjenja podacź. Jeju wuprajenja ſu dla bjesporočnoho wujaſnjenja pſchicziny wohnja **njemóża** parowacź. Tehodła ſo naležnje proſźy, ſo tutej woſobje pola blížſcheho ſandarmſtwa abo polizije abo pola kriminalneho ſwonkowneho měſtna w Budyſchinje ſwojej njeſnje woſjewitej abo pſchomnje japodajej, ſo by ſo ſaſtojnik ſa wujaſnjenje wohnja **wobł** jeju **wopraſchacź.**

S **Bukez.** (Schtó je ſprawny namakał?) Cźeſku ſchkodu je w Bukezach kachleſtajeſſka ſmójba poczerpka. 21. hapreje popołdnju mandżelſka móſchnicźku ſ 32,50 hr. ſłubi, a to jako je ſwojeho hydlenja na rólu dójſche a wot tam bo hoſczenza, hdźež krótki cząſ pſchebywaſche. W hoſczenzu pytny, ſo bě móſchnicźku duzy po puczu ſłubiła. Hacź runjeż bě ſo jenoż krótki cząſ minył, njeběše tola można pjenjeſny namakacź. S tutym ſo proſźy, ſo by namakał pjenjeſy ſchkodowanej ſwójſbe wotedał. Móſchnicźka móże ſo tež pola wjeſnjanoſty abo pola ſtrażmiſchtra w Bukezach wotedacź.

S **Karloweho ſtudźenka.** (Paduſchſtwo.) Tudyſchemu žiwnoſcźerjej ſu njedawno ſ łoża ſpanſkeje ſtwo nětkhdże 3 punty drjeneho pjerja, nětkhdże 18 hr. hódneho, kradnyli. Sdźěłowarja Bukezańſkeho ſtrażmiſchtra ſa podduchom dotal njeměſachu wuſpěcha. Sda ſo, ſo je paduch ſ wjeſnjanymi poměrami derje ſnaty. Schtóž móże někchto blížſche wo tutym padże ſdźěłacź, njech to woſjewi Bukezańſkemu ſtrażmiſchtrej.

•

S **Luſta.** Se ſwojim kolom padnył je žobotu wunoſchował nowin M. ſ Bukez. Dyrbjachu jeho khétro ſranjeneho domoj dowjeſcź.

S **Delnjeho Wujezda.** Sſwjatočnu hodźinku na wonnomneſke nadnjenych ſobotu „ludowy ſwiaſk ſa ſaſtaranje němſkich wójnſkich rowow“ w Haſchkeju hoſczenzu wotmě. Zupnn wobſkodny wjednik ſchſeſinſkeje ſupy wothładanja wójnſkich rowow. Haffka ſ Wróthſławja, pokaża we ſwojim pſchednoſchku, kak ludowy ſwiaſk na wſchěch bitwiſchczach padnjenych ſwětoweje wójny cźeſczi. Sſwětkowobrazy ſe wſchěch bitwiſchczow derje wothładane **pohrjebniſchcza pokałowachu.**

S **Klétnoho.** (Naſtupa pławonje lena.) Wotkrjeżne **burſtwo je ſa Klétnjanſke** wjeſne burſtwo 10 jutrow **ſa pławonje lena pſchipowědźiło.** Na Jamno pſchihadnje **6 a na** Klétno 4 **jutry** wobſtejte role. — (Poczeſczenje.) Pczołat a wumjeńkał Arnoſchi Rjela ſ Klétnoho je wot wotrjadneje ſkupiny pczołarjow w Niſkej ſlébornu czeſtnu jehlicźku dóſtał.

S **Kulowa.** (Dźěcźo žo ſparikło.) Wobžarujomne njeſbožo ſta ſo w płokarni „Krauenlob“. Sletna wobſedźerjowa dźowczicźka padny do kotła horjeje wody. Holcźka wopart žebi khribjet, ruzy a noſy. Dyrbjachu lekarja ſawołacź.

S **Wojerez.** Na puczu ł Tſelnikej pſchi ſchiżowanišchczu Slokomorowſkeje dróhi ſajěde auto do motorſkeho koła. Motorſke koło žo wobſchkodźi, a jeho wjednik ſa dyrbjachu do khorownje dowjeſcź. — Sletna holcźka ſ Piwańſkeje haſti ſkazyſke ſ wokna 1. poſkhoda ſwjeżeho wujej pſchikiwacź. Dźěcźo pſchitym ł woknom padże. Czeżłoſtranjene dyrbjachu je do khorownje dowjeſcź.

•

Se **Zitawy.** (Dwaj autobušaj do žo ſraſyłoj.) Na ſaſtaniſchczu pſchi Kralowym naměſcze ſraſyſchtaj dwaj autobušaj do žo, dokelž prěni wós nadobo ſ mozu aſpina. Sredny dźěł ſcźehowazeho woſa žo dospołnje rosbi. Nětkoſi ſjedni hoſcźo, žo pſchi tym ſranichu. Jena žona dyrbjeſche žo ł lekarjej podacź.

S **Dybina.** (Němſka korczma na Wyšokim Lěſu p. Zitawy (Hochwałdźe) žo wotpalika.) Piatk wječor we 11. hódź. ſ njeſmateje pſchiczinu w Němſkej korczmje **na Wyſokim Lěſu woheń wudyrи,** kotryż žo **tak** ſpěchnje **rosſchéri,** ſo žo ſa króttki cząſ zyła buda ſpali. Se ſac pſchimnjenjom němſkich a cźeſkich woborow žo porazi. cźeſtu budu pſched tym ſamym woſzudom wukhowacź. Zyłe ſmutſkowne ſarjadowanje němſkeje budy je žo ſpołnje ſpaliło. Palaza buda na wyſokoſej horje poſtſcźeſche poſdźe wjecźor hrózbny napohlad. Płomjenia běchu hacź do Zitawy derje widźecź. Najſſkerje je woheń pſchi kachlach naſtał. Dokelž njebě woby ł ruzy, njedaſche žo tam wjele haſchecź. Hižo w lěcźe 1877 bě žo ras tuta buda wotpalika.

Powěsće z cyłeho swěta

Wjele žněha na horach napadało.

W nozy ł njedźeli a njedźelu dopołdnja je žo we hornjej Vogtlandſkej wjele žněha naſchło. Sněh 25 **hacź 30 zentimetrow wyſoko leži. Lěſy maju ſymki napohlad. Na dróhy do Klingenthala žu nětkotre auta we ſněhu trajan wostałe. Wone dyrbjachu žo ſ pomocu konjow wotwjeſcź.**

Blyſk dyrił.

Pſchi njewjedrje pjatk popołdnju w Türchawje njedaleko Hirſchfelde blyſk do tamniſchcze korčmy dyrił. 11 woſobow, kotrež w hoſczenzu hedźachu, žo ł ſemi cźiżmy woſta pak njeſranjenych. Woheń wo ſtwję, hdźež bě blyſk dyrił, móżeſche žo bórzy ſalecź. Twarjenje je žo khétro woſchkodźiło.

Wichorowe njeſboże w Indiſkej.

25 morwych — 150 ſranjenych.

Kaž žo ſ Madras piża, je zylny wichor w Krobe w prědnej Indiſkej pjatk wókzmu hallu potorhnył, w kotrejž bě žo wulka zyła ludźi pſched njewjedrom ſkhowała. 25 woſobow žo mori a 150 žo ſdźěła cźeżzy ſrani.

Młócźjaca maſchina wbežy ł hłowy ſtorhła.

W Hannowerſkej wžy Lehe je holcźku, hiſchcze do ſchule khodźazu, na dotal niewuſaſnjene waſchnje wała ſa wložcu dołahła a je ſ hłowy ſtorhła. Snjeſboženu dyrbjachu do khorownje dowjeſcź.

Auto do żeleſniſkeho cźaha ſawadźił.

Sſobotu popołdnju pola Rochliz we wjeczornej Saſkej jedyn wožobowy auto na żeleſniſkim pſchekhodże do jedźazeho cźaha ſajěde a žo 17 kilometrow žobuwleczeſche. Wjednik žo wuwjerhny, ſoła ſo na ſbożo jenoż lohko ſrani. Zona, kotraż we woſu jedźeſche, žo cźeſko ſrani a dyrbjeſche žo do khorownje dowjeſcź.

Pšy žonu roſtorhali.

Zalostne njeſboże je ſo pjatk we Winſkim pſchedmeſcze Hiezingu ſtało. Zonu, kotraż chayſke nětkotre němſke boxerſke pšy w zwinaeru pjowacź, nadobo pšy nadwaſchu a zalostnje roſkuſkachu. Cźeſko ſranjenu dyrbjachu ju do khorownje dowjeſcź, hdźež dyrbjeſche žo operacji podſtajicź.

Hospodarski rozhlad

Pónjdźelu 26. hapreje 1936.

Barliniſka burſa 24. hapreje 1937. Na kónzu tydźenja wotpſchedawacze burſowny wobkhod ſ powokanja ſwoje engażementy, kotrež nochcyſche pſches njedźeli wobkhowacź. Bankowſka klientela pak njebě pſchebohacże ſ kupjenſkimi pſchikazami wobdźělena. Powſchitkownje pſchi tym kurſy popuſchczowachu, ſaſahnje pak běſche měnjenje dołcź pſchecźelne. Na rentowych wikach knježeſche dale pſchecźelne ſakładne měnjenje. Stara wójnſka pożcźonka wo dalſche 0,25 proż. na 125,12 poſtupi.

Rozprawa sakskeho krajneho burſtwa

Zitne hoſpodarſtwo: Wobrot w khlěbowych zitach je nimale zyle wopſchestał. Po dopołnjenju wotedanwanſkich ſawjaſkow ratarſtwa ſu zbytki, kotrež ſu hiſchcze pſchedacź hodźa, jara make. Pſchi tym pak potrjeba mlynow ſa rozſi dale traje. Pizowanſke pſchenicźne a pizowanſke jecźmjenje ſu zyle bjes poſkicźenjow. Pizowanſki wowż ſo nuſnje pyta. Też ſa induſtrielnymi jecźmjenjemi je wulke napraſchowanje. We wuſtutkowanju wukaſa hłowneho ſjednoczeńſtwa němſkeho zitneho hoſpodarſtwa — naſtupało khlěbowe zita a wudźěłki ſ nich — wuwi ſo na wikach ſe rjanej muku měrny wobkhod ſa krycze běżneje potrjeby, woſebje drje tohodła, ſo ſu pjekarjo ſe rjanej muku typy 997 hiſchcze derje ſaſtarani. Napraſchowanje ſa pſchenicźnej muku je dale jara wulke, woſebje ſa typu 812 a 502. Wotedawanje kuturizoweje muki je ſpokojace. Pizowaddow bohatych na bełkach, je na kańdadze pſchewiedźenych pſchidźělenjow najnuſniſcha potrjeba kryta. Tola napraſchowanje ſa nimi kaž też ſa wolij wobžahowanymi pizowadźami dale traje.

Hoſpodarjenje ſe ſkotom: Domóſ na howaſje wiki bě w ſaſchtym tydźenju ſpokojacy. Na wiki pſchikhadźazy ſkot bě ſranjeje kaſtoſce. Mały, byłt a jałoſzy dozpěchu ſwučenu wjetſchu miſeju poſtajenych płaczijnow, mjes tym ſo ſo kruwy we wobluku poſtajenych najniſſchich a najwjetſchich płaczijnow kupowachu. Na cźelazych wikach je porjadniſche wobeſtajne wikow naſtało, tak ſo pſchihnacze potrjebje wotpowedaſche. Wobeſtajne ſkopczazych wikow wotpowedaſche tohorunja potrjebje. Też ſwinjaze wiki běchu derje wobeſtajane. W Drježdźanach bě ſo jara wjele materiała pſchihnało, tak ſo mózeſche ſo w ſaſchtym tydźenju 1000 ſwini do druhich měſtow dirigowacź. Kaſkoſcź pſchihnateho ſtotu bě ſrjenja.

Hoſpodarjenje ſ mlokom: Wotedacze mloka do mlokarńow je pornjo pſchedhadnemu tydźenjej woteběrało, mjes tym ſo wotbnił cźerſtweho mloka pſchiběračhe. Butry je ſo w ſakſkich mlokarńach pornjo pſchedhadnym tydźenjam mjenje nadźěłało. Napraſchowanje ſa ſwjerdym twarożkom bě ſaſchły tydźeń lepſche. Wotbnił mjehkich twarożkow je tohorunja lepſhi.

Hoſpodarjenje ſ běrnami: Jedźnych běrnow je pſchezo hiſchcze wjele poſkicźenjow. Też poſkicźenja pizowanſkich běrnow njemóżachu ſo ſdźěła doſpołnje ſameſnjecź, mjes tym ſo ſo běrny ſa fabriki ſaſo we trochu wjetſchich dźělbach na wiki podawachu. Ssymjenitnych běrnow je trochu wjetſcha potrjeba ſa druzinami bohatych na ſchkrobu (ichterzy) naſtała.

Hoſpodarjenje ſ jejemi: W ſaſchtym tydźenju bě wobkhod jara měrny. Dokelž drobni roſdźělerjo a pſchetrjebarjo na niſzke płaczijny czakaju, ſu pſchi nakupowanju ſdźerżliwi. Pſchidźělenja běchu dałeko wjetſche hacź tydźeń pſched tym.

Sahrodniſtwo: Na wikach běchu jenoż ſtinki němſkich ſabłukow. Też bowóſ wukrajneho ſadu bě niſki. Poſticźenja apfelſinow a bananow běchu njeſpokojace. Běły łut ſo cźeſko pſchedawaſche. Jédźneje łobody ſu wulke dźělby poſticźału. Tohorunja ſołotwje.

Płaczijnowa pſchiſrażka ſa dodacźe wowża na woborowu mózu.

Statny ſeźiwjerſki ſtaw je wukaſ wudał, po kotrymż bo 31. měrca 1937 wobmjeſowany płaczijnowy pſchiſrażk ſa dodacźe wowża na woborowu móz ſo hacź do 31. julija 1937 wobliczi a płaczi. Tutón płaczijnowy pſchiſrażk wucźinja 4 hriwny ſa tunu. Wowż ma wěſo wotpowedacź wumjeńjenjam, kotrež woborowa móz na wowż ſtaja.

Hłowny redaktor Marko Smoleſ. Zamołwity za politiku, feuileton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěł a přiłopk Marko Smoleſ; za nawěſtki Pawoł Krjeſmař, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleſ. Čišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.

D. A. III. 1937 1872. — Ta khwilu tarſtna liſcina 6o. 6 płaćł.

Budyske stawniske powěsće

Stołetu 24. haprcsle 1937.

Narodźiła je so: 22. 4. Janej Hellmutej Wernerej Liebigej, sastojnikemu cjakanzej, dźowka.

Pichipowdźitoj staj so: 24. 4. Waltar Herbert Krjeczmar, krawśki mischtr we Wurizach a Fanny Hilza Celiser, domjaza pschistajenza w Budyschinje.

Swkrowali su so: 24. 4. Bjedrich Artur Gewissen, skladowy dźiakarjeŕ a Maria Helena dźěl. Clalenej rodź. Scholcźiz, hotpoša, wobaj w Budyschinje. — Hugo Erich Libsch, tapezěrak w Dobruschi a Klara Erna Mitaschez, pótzelniza w Budyschinie. — Gotthard Werner Hauditz, zlorony inspektor w Trjeźdźanach a Elsa Gerda Hentmannej, bjes powolanja, w Budyschinje.

Wěrna lubosć ženje njepřestanje

Srudny dóht 70lětneju mandželstwju.

W jenej luhožtowjanskej wjesnju so w tutych dnjach hrozna lubosćinska tragedija mjes dwěmaj psches 70 lět starymaj cjłowjekomaj sta.

Rataŕ Schtipa Kataniczź sošna so ſ rjanej a pěknej Julu Mladenowiczźez psched runje 50 létami. Jeje nan běschе bohaty bur, wón pak khudy cjeladnik. Ale dokelž běschе śrótny a cjerstwy pachoł, běchu jemu hołzu znjeje wokolinu jara pschikhilene. Hdyž so na rejwanskeŕ lubi pokasa, njemějeschе nichtó telko rejowarkow kaž wón. Tola na honiwje sa holzami njemějeschе žaneho sajima. Mózne kacłucze wjakaschе jeho, kaž dźěn so to husto stawa w žiwjenju, ſ dźowku žwojeho knjeza. Lubowaschе jara runje tak staru Julu. Też holza bě jemu ſ znjej wutrobu podata. Trjechischtaj so, khodź a khdeź so hodźeschе. Chzyschtaj so bromadźe wojenicź. Tola leje starschej běchtaj wschcziwo tomu.

Jeschtaj hej bohatcho nawoženju sa žwoju rjanotinu. A hdyž Schtipa na jenej njedźeli pola nana so sa njej praschеschе a chzyschе so ſ njej žlubicź, cźišny jeho se jitwu. Dalschе seldźenja mjes nimaj so njemóžnichu. Skónčnje dyrbjeschе hej Jula, wot starscheju nuzowa, muza wjacź, kotrehož njelubowaschе. Dwě lěcze posdźischo so tej Schtipa woženi. Też wón njebě w mandźelstwje sbožowny.

Žiwjenje dźěschе žwój pucź, njepschinjeschе sa Schtipu a Julu wožebitych pschekwanjenjow. Widźeschtaj so srědka, dokelž burstaj dworaj, na kotrymaj běchtaj žiwaj, leżeschtaj wjazy hodźin spalenaj. Tola wobras jeneho w druheho wutrobje njewuhasny. Wichtežnje setkaschtaj so na hermankach a so skrótka porosmołwjeschtaj. Hdyž pak domoj idźeschtaj, bě wobdwěma wutroba cźeła. Na woběmaj dworomaj běchu dźěcźi. Schtipu dyrbjeschе do wójny, bu sranjeny a so wrócźi. Pschewsa wjeschе hospodarstwo. Dźěsche so jemu derje. Po štyrjoch so też jeju dźěcźi mjes sobu jesnachu. Też někto hischcze na so njesabyschtaj, sbožo jeju mlodosćje dźerżeschе hacź do starosty.

Pschi tutym žiwjeńskim dóńcze pschekrocźischtaj wobaj žydomdźesate lěto. Nadobo wumrě Julinej muž, a někotre měhaze poldźischo hubi Schtipa žwoju žonu. Hdyž bě žarowanski cźaž nimo, sapschahny Schtipa konje a dojedźe do wótz, hdźeż Jula wožamocźena se žwotim najstarschim synom hospodarjeschе. 72lětny praschеschе so sa žwojej towaŕschku ſ mlodych lět. Tón krótź ludźo žeńtwje žanych sadźěwkow njecźinjachu ale zwórba. S beschcźemi poślednich dnjow bě réka Ssawa psches brjohi stupiła. Tuž dyrbjachu wokolopucźe do zynkwje cźinicź. Pschemokanej pschikhdźeschtaj nawoženja a njewjesta tam. To bě pschewjele sa stareho Schtipu. Lědma běchu hosćo domoj pschišli, saja stareho muża Boża ruczka. Pschi jeho marach pak hedźeschе lubosćź ſ mlodosće a pkakoschе kaž psched polła létami.

Zelwja* a wopička

Po Danazkej bajzy. B. Kr.

„Kykuro“ do jamy padźe, lězeschе sem, drapaschе so horje a kaž padny dele. Tu pschihódźe cźłowjek, pohladny dele a rjekny: „Ow jej, ow jej! Ludźicźki! Nochcu žiwy być, njeje-li to „Kykuro“! Tak, mudraczko, pój sem! Lěpje něchto hacź nicźo! Spjecźu tej tebje w popjele — w twojej kamjenej pónoji!“ A rosćipny ſ teńakom kusk bambuša, rosschćěpi jón, storcźi želwicźku do rosschćěpinju, saschtapi tak do jemje a dźěsche dale k druhim paślam.

Nadobo bě tu wobwjetrna wopicźka Kra. „Kra kra, kra!“ jawoła ſ halosy pschišlołcejo. Wuhladawschi „Kykoru“ da so ſ njej do rěcźow a rjekny: „Schto tu dźelasch, žuźodko? Nimasch drje doma dosć drjewa, so jo tudy sběrasch? Schto je cźi tak syma, so to drjewo tak wobjimasch?“

„Smy, syma — wohrěwam so, wohrěwam! Kajka to hłupa rěcź!“ rosłobi so želwja. „Cźinju to se sabawy! Hdy by jenoź wědźała — Kra — kak je to radośtne, měnita by so so mnu!“

„A kak rad! pschikimny jej ſkhróbliwa wopicźka a hop! pschišłoczi želwi w saschtapanym rosschćěpu, ponucha, wokuka a skónčnje rjekny: Nó, někak dźiwny masch napohlad. Masch hyšły we wocźomaj!“ — „Kak to niž? to hych rjekła! Płakam ſ radośću a rohorjenoscźu. Sym jako w šedmym njebju!“

„Hm, hm! hischcze mórcźi nierosćudźena „Kra“ a wopraschа so roswažnje: „Poškaj, niedźeże tebje tón bambuš?“ — „Ale, kak by mje drěł! Schto šej myślisch?“ wotmołwi jej Kykuro. Spytaj to na khwilku, hama so pschešwědźischi, kak rjenje to je. K czemu hych to teź cźinita, hdy by mje to njeswischeliko? Cźakaj, pomalu, jenoź na khwilku cźe tu wostaju. Rosczehni bambuš, tak! a nětko położ wobej ruzy do toho nuts!“

Wopicźka poškuchaschе. Namjeni rosschćěpjenzy so sawrěschtej a njenasłonita „Kra“ kchcźeschе ſ bolosću: bě popadnjena a muſwobdźene Kykuro so pomalu precź šuwaschе, k njej praizy: „Cźakaj jenoź, wichato ko na to ſwucźišch, wschako žana radośći njeje bjes bolosćow!“

„Ow pomhaj, pomhaj mi! Kak to bolì!“ załoscźeschе Kra bóle a bóle.

Mjes tym wrócźi so cźłowjek Dajak. Lědma so jeho Kra ſ baloła wotmy. wali so, wudźěrałche wocźi, wuzuny iasnk a hiło bě, jako bu było po njej. „Nano, macźi!“ sawoła nastróżany koleŕ. dźiw njesapschimuje. Swoje žiwe dny njeišym ſłyschał, so ſ Kykuru nastawa Kra. Kajke to łuſko!“ Potom pschistupi se wschej mozu, roscźahny rosschćěpjeny bambuš. W tym pak, ſłyschcźe! Kra so wotšał minu a hop! hižo bě na schtomje, skakasche schtom wot schtoma a běsche dawno precź, prjedy hacź so Dajak se žwotich stróżelow sbraba.

Njespokojny rekrut. Rekrut pschińdźe runje se sadrasćenja, hdźež so ſ jenym offizěrom setka. „Nó, mój luby“, sadźerži tutón rekruta, „niewidźiscze tu uniformu, kotruž noschu?“ „Haj“, měni rekrut, jeho žebi wot horjeka hacź dele wobhladujo, „a nětko žej wobhladajcze moje drahy, kotreż žym dóstał!“

*

Swsojeje hłowy. „Dźi, luby mužo, cźumpaj troschku dźěcźo. so njeby wokało.“ — „Nimam nětko khwile.“ — „Nó, cźumpaj jenoź, je tola teź pokojza wot tebje.“ — „Mołtaj mje na pokoj! Cužmpaj ty twoju pokojzu, moja njech reji.“

*

Dźěckazy ert. „Wsch dha hižo, Hanka, schto je njewjesta?“ — „Sso wě, so to wěm, maminka. Njewjesta je jena, kiž hischcze žaneho muža nima, ale hižo jeneho snaje.“

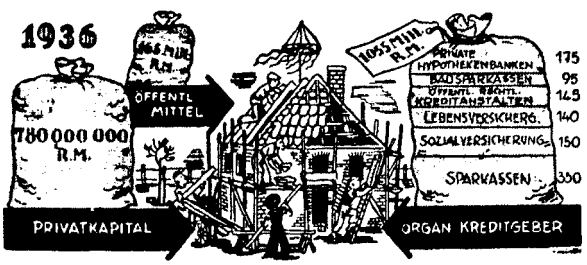

Žórła kredtow sa twar wobydlenjow.

W lěcze 1936 je so po najnowschich sweźenjach do twarjenja žydlischćow a domskich 2000 milijonow hriwnow pschetwarilo. Institut sa sledźenje konjunktury je so psched krótkim podrobnje ſ praschenjom finanzowanja tutych wulkich twarskich wutonow zaběrak. S nascheho wobrasa widźimy, ſ kajschich žórłow kapitał sa twarjenje pschikhadża. Sjawne srědki (hypothekt ſ dawka najeńskeho penjesa a pschipomozy je sjawneje ruki) su so porno pschedběhadnym lětam dale pomjeńschile; wuczinjachu w lěcze 1936 jenoź hischcze 8,2 proz. wschěch wubawkow sa twar domskich a žydlischćow. Psches położa pschikhadźeschе je žórłow organizowaneho kredita. Rozdźelenje wobdźělenych pjenjesdowarjow wulkhadża ſ tutoho wobrasa. Jara wuſoki je teź podźěl privatneho kapitała, kotryž něhdźe 40 proz. wuczinia. Tu jehi so wulki wuſnam nalutowaneho kapitała sa twarske hospodarstwo. Skónčnje pak sestajeja so srědki organizowanych polticźerjow kredita ſ nalutowankow jenoltiwow, tak so je ſ najwažnischim finanskim žórłom twarjenja žydlischćow a domow lutowanje a nalutowanje samolene zyleho luda.

(Nałożowanka wot Zeitschrift. Schorl. M.)

SERBSKE
SPĚWAŘSKE
potuńšene na
2,–hriwnje
su hišće dostać we
Serbskej knihaŕni
w Budyšinje w Serbskim Domje

Zjawny dźak

Při swojim wotkhadźe z Rakojd je so mi ze wšěch wortow Rakojdźanskeje wosady telko dopokazow dźaka, přikhilnosće a sprawneho dźěłbraća dostało, zo mi ani mózno njeje, so wšitkim wosobinscy podźakować. Njech je mi tohodla dowolene, po tutym puću swój nanajwutrobniši dźak za wšitku wopokazanu lubosć tołmačić.

Pawoł Nedo

27,– hr.

Wozy k swjatkowej tydźenja
z rjemjelkowymi pjerami wot 16,75
Kurt Martin Richter
na Kěrchorskej dróze

Knježski wóz,
połkryty, jeno- a dwupřežny, jara tuzjo na předań
w Njebjelčicach čisło 10

Schtó może nam sa ważny saměr politiscź čo. 47 a 48 lěta 1935 nabožnego cźažopisa
Pomhaj Bóh?
Nakład „Serbskich Nowin“

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćiny hódno pola
Kurt Erler, Žitne wikl 28

Jězdne koła wot 85 hr. pola
Molewy Warnecke w Budyšinje na Nowosalskej dróż y 24

Mjerwoćo wobkhoda je
wukładne wokno,
duša wobkhoda je
poskłóčenje
přez nawěčk!

Serbski lud

je ze swojej domizny hluboko zakorjeny. Wjele serbskich swójbow sydli lětatotki na swojim róđnym statoku. Tohodla kóždy Serb swoju domiznu njewuprajomnje lubuje.

Jako jich swérny posoł, kotryž wšędnje do Serbow khodźi a wše powěśće z našeje domizny, wjesołe a zrudne, rozšerja, skutkuja naše

SERBSKE NOWINY

W kóždym serbskim domje měte so čitać. Pomhajmy wšitcy, zo swójbna čitarjow našeho dźenika přecy rosće a přecy kručiši zwjazk twori. **To je dźensa čim nuzniše.**

* Schildkröte.

Přiloha k čislu 96

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 26. haprele 1937

Samomordaŕ

San Romano! kajśi je to rjany kraj! — Tam rosumiśch, śchto dhe franzowśki basnik Flaubert prajiś, pisajo: „Ssu městna na semi, kotreż su tak rjane, so mohł śebi je pśichśtóśiś k wutrobje." — Schkoda, so so runa San Romano kražnemu płodej, kotryż hóŕzy źłóśći, so cłowjeka njemóże wokschewjeś ź dźiwami śmórby bjes druhich myślow, so naż tu śmjerś a njesbożo wobdawa. Pschetoż wjeseły pokoj, kiż so wupschestrěwa nad krajinu, njeknježi w cłowjeskich myślach.

Tu sekkawaśch jeno śame staroścźiwe wobliśa cłowjekow, kośtś ścheptaja ź hubomaj dźiwne, potajne śłowa: „Ach, hdy budźich badźiś jenoż na źydomnaće! . . . Tuto njesbożowne „cźerwjene", dźejacy króśź sa źobu je dobyło, a ja hraju cźornu barbu."

Cźi mało dźiwaja na krajinsku rjanosć San Romana. Semja so śda jim byś jenickźe wulke hrajne kolo a njebjo tarcź ź śtśerzyć. Pschetoż tu je kraśeństwo mamona, źydko pschipada.

Teź ja pobych nješchto měźazow jeho poddan, pschiźadźich make śamożenje a dobych nješchto bełych włozow. Nas wotucźich rano ź dwanaćimi frankami w kapsy a pjatnaće běch hospodarjej dołžny. Tu pschepytach śwój rewolwer a wuśtrěźich, so bě nabity se śchesć kulkami. Wotewrich wokno . . .

„Mój poźledni dźeń" bě kražny. Njebjo bě rjane módre, na śeleń mischtrachu so mórśke śmohi. Powětr wonjeśche za oranźemi a fijałkami

Dóndźech k pschiśitawej móśtešku powětra źrěbacź, pschetkodźach so trochu a buch jara hłódny.

Prjedy hacź so do śwojeho hosćenza wróćich, kupich śebi nowiny „Anti San Romano". Po śnédanju pschehladach je rkwatnje.

Wotdźél „Ssamomordaŕstwa tohole tydźenja" sćeże moju kedźbnosć na so.

Wossewjenje, ź wulkej cźornej kromu wobrubjene, mi nadpadże a cźitach: „Wcźera w jednatej hodźinje nadeńdźechu na jenej ź palmow, kotreż śteja na terasy, powěźnjeneho Amerićana Josuwu Jakobsona. Tśi tyśaj frankow tcźesche w jeho kapśy, . . . to so wě . . ."

Josuwa Jakobson! Ale toho tola derje śnajach!

Běchmoj dźe, jedyn pschi druhim śmajo, jedyn frank po druhim pschěhrawałoj. Wjecźor prjedy w kasinje, hdyż brje bě nješchto śwojich poźlednich pjenjezkow śhubił, bě mi krućze a dołho ruzy kłóźiś a mi hłuboko do wocźow hladajo, so posmějwajo, tola je śrudnu hłozom prajiś: „Ssym śniczeny . . . zyle dospołnje . . . Měj so derje, mój pschećeło . . ."

A wón woteńdże a so wobwěśny.

Ale kak móżachu pschi nim namakaś tśi tyśaz frankow, a śchto jeno měśeśche „to so rozumi" rěkaćí?

Sa nješchto wokomikow do toho pschiśidźech. Cźłowjek dyrbjał jara hłupy byś, hdy by to hnydom njeschódał. Wěsło ju jemu ludźo kasina pjenjezy pschitykli, so śebi druhi njebychu myślili, so je śebi śimjenje wsaś, dokelž je pjenjezy śhubił. To bě jasne. A rad budźich wěbjaŕ, kak wupłoko bychu moje śamomordaŕstwo wotmatowali hdy bych śebi ja chanž źiwjenje wsaś błitko kasina. Wěch dźe śnajmjeńścha runej telko pjenjez pschihadźiś, kaž Jakobson. A tu — nadobo pschiśidźe mi wotawa mysliś na Rosbudźenu, tola ź lóśćhej wutrobu, jědźach śwoje śnědanje dale. Potom dóndźech k hośćenzarjej a prajich jemu, so wjecźor dostanje śwojich pjatnaće frankow.

„Mój knježe, mamy dospołnu dowěru k wam."

„Tak?" ja rjekny, „dha mi, prošchu, pożcźe sto hriwnow hacź do bźenjuśtśeho wjecźora, wocźakuju pjenjezy ź Parisa."

„To so ńamo wě!"

Pschisporichu moje śliczbowanje, a pschecźiśnich popokonje na mórśkim briśchu, hdyż śebi wschitko derje pschekładżech, kak mohł też ja so posnptane śamomordaŕstwo wjazy tyśaz frankow dostacź.

Wjecźor wokoło dźewjateje hodźiny tyknych na so śwój najlépje śedźacy frak, śwjasach śebi najrjeńśchu krawatu a dóndźech do kasina.

Śtawnje wudach śwoje poźlednje śkóte kruchi a budźiśće mi wopat hoko, hdy njebudźich je pschěhrak. Mój poźledni śkóty bě śhubjeny. — Naprjedy cźinjach zyle śamylene, potom njembre a na poźledku njewjeśele wobliczo.

Sastojnik, kiż mje śnajeśche, śajimowaśche so wo to, kak so mi wjedźe. Powědach jemu ź błukim błosom wo śwojim śhubjenju. Wón mje wobśarowaśche a mje trośchtowaś: „Wam tola hiśchće wostanje prawo na puczowanśke pjenjezy. — Kasino śmjeźe to sa cźeśćá."

Pschetoržech jeho ź cźmowej khutnoścźu: „Na tón pucź, kotryż ja nastupju, njeje bileta trjeba. "

Wón pak potrjeśheny pohladny na mnje: „Wy tola tak njeměnicźe, so nadźijam . . ?"

Mjelcźach a wobroćich so ź khribjetom k njemu. Měśchto wokomikow poddźiśko, hdyż so se śhubjenym mócźak wobhladowach, pytnych, kak sastojnik nětkotrych ludźi ź kasina na mnje kedźbnych cźinjeśche.

Mokoło jědnacźich wotbywaśche cźrjoda hrajerjow. Ja dźech, jako jedyn ź najpoźlednjśchich, hkowu khilejo a se śwjeśenej postawu.

Cźujach, so bywam wokkedźbowany . . . Nóż bě kražna, měźacźk ponórjeśche lěź a morjo do kuśtageho śwěśka.

S daloka klinczachu hušle do nozy. Spěśchnje so rosbudźiwśchi khwatach k wulkemu rózowemu kećeli, kiż njebě daloko wot kasina.

Khwatajcy wschitko pschihotowach a — pik, pak, dwaj wutśelej prażnyśchtaj . . . Padżech ź wěśtej wuśtojnoścźu na kawku a cźakach . . . Hokjo nasdal, kiż so błiźach a psched mojimaj saódźelenymaj wocźomaj ścźiny . . . sadźeržach dych.

„Ow, wón to je."

„Kak hlupje! S dwěmaj kulkomaj trjechený!"

Na to rěcźeśche sastojnik, kotreho hłóś śpósnach: „Khwatnje, khwatnje, prjedy hacź śchtó pschiśidźe. Ach na taśeho hinaścheho, njebudźiśće to mohł też druhdźe śćinićź."

Wón so nakhili pśheśe mnje a cźujach, kak mi nješchto do kapśy śuny.

„Běda! Schto naš tola cźi njekhamniży-khoschtiuja."

Bjes maka budźich so śadušhnł. Śaśtonach ź dołha, potom hiśhcźe ras . . . pomału wotewrich wocźi, runach so śprózne a krwju a wobhladowach śebi ź dźiwaniom wokoło śtejacych. — Se śmnej krwju wśach śwój kłobuk śwój hiśhcźe dymjacy revolver śtejach łaźo na nohomaj. Ludźo hladachu na mnie, dale bóle ko dźiwaju. Wudźerachu na mnje kaź na śpodźiwne śwérjo.

„To śwět łżyschak njeje", naćźihnych. „Ani wumrěćź tu cźłowjek njejśmě bjes hokfa a harp."

Sastojnik, kiż mje śnajeśche, pschiśidźe, njembry na mnje: „Mój knježe, ja waš . . ."

„Nó, wy . . ."

Wón mjekotaśche śamyleny: „Schto ma to tajenje rěkaćí? Dam waš śajecź nózneho mylenja dla!"

„Nózne mylenje", wośpjetowach wótrje, „to je derje prajene, to budże heśko śesony."

A woteńdżech dostojnje a śmějach śo śnutkownje nad cźrjódu ludźi, kotiśi běchu wcźitpni śem pschiběżeli.

Wróćich so do śwojeho hosćenza a łapkaćich śwój dołh ź pjenjesami śśoch tyśaz frankow, kotreż běch śa ludśke mordaŕstwo dostaŕ.

Poślśchu bu śa to mjenje bawane, a też nichtó njeje na podobnu myślicźku pschiśchoŕ, kaž ja.

Woporniwy bur

Powěda B. Kr.

W cźaśu wójny bě wulka nuśa. Wulke dawki śo źadachu. Teź bě w tym cźaśu wulka njepłódnosć a dokelž tunoćaśnje teź wobtkody a rjenjejśtwo trochu hinjachu, njebě lohko, ludźom njewśchédne wójnśke danje naklaść.

Ludowśki kral cźujeśche ź bolosću, kak jeho poddani w nětkotrych krajinach cźerpjachu; tohodla nochcźeśche na nich walicź nowe brěmjo. Cźim bóle pak so radowaśche, hdyż poddani śami se śamknjeze wole po śwojich mozach śkładowachu pschinośchći śa dobro wótcźinu, ź tym dopokaźo luboścź też k lubowanemu mśnarjej. Najbóle pak jeho śwjeśeli pschinoścht, kotryż jemu woteda jedynory bur. Pschiśidźe mjenujźy jeneho dnja do kralowskeho dwora nékaki wjeśnjan a źadaśche, so by rad ź kralom porćźał. Dokelž dobrocźiwy knježeŕ też najnišchim poddanam źenje niesapowědźił śtyknheńje, bu też wony wjeśnjan bjes rosmyślenja k njemu dowjedeny.

„Miłoścźiwy knježe", rjekny śastupiwy, so hłuboko pokłonimschi, „teź ja Wam tu nješchto njeśu!" A po tych cźłowek położi na błibo 1000 śłotych.

Kral so jara śpodźiwaśche dla tak nahladneho dara wot jednoreho cźłowjeka runje tak jeho pschekwapi wajchnje, ź kaźimź bě darił.

„Kak so mjenujecźe?" woprascha so pschecźeźelniwje. „S wotkel ścźe?" — „Prośchu najpodwolniśchо wo wodacźe, ale to njepraju." wotmołwi prachany, pokloni so a woteńdże.

Kralej ko śpodobaśche tuta jednoroścź a prawnoścź. Pópka tohodla ja nim jeneho dwórkeho, so by jeho hiśhcźe ras śo wopraschał, schtó je. Ale bur so śaśmja a rjekny: „Schto pak śej myślicźe, so to powěm wam, hdyż śym kralej to śapowědźił!"

Wobhladnimoseć. Kowaŕk trjeśi Micźasa na dróhy, kotreżej dźowka bě so pśched krótkim śe śahrodnikom woźeniła. „Nú", rjekny Kowaŕk, „wopytujeśch drje nětko husto śwoju dźowku?" — „Jenoż na deśchćojstych dnjach", wotmołwi Micźas. — „A cźehodła to?" — „Hewaŕ dyrbju pschezo krjepicź pomhaćá . . . "

M. Kral:

Stawizniske powěśće z našich serbskich wsow

Zdeŕ a Brěmjo.

(Zdeŕ, Zdźeŕ, Ždźeŕ, Zdźěŕ, Ždźěŕ.)

Skitana z holu nawječornych hórkow a na sewjerjej stronje leži nehdźe 12 km niže Budyšina při Mužakowskej drózy wjeska Zdeŕ. Z jeje dwórniśća, kotreż so Klukśanske mjenuje, poskići so ći krasny wuhlad na krajinu hač k Łuźiskim horam a Bukecam.

Wjeska Zdeŕ njepokhadźa z prěnjeje doby zasydlenja našich serbskich wótcow w Milćanskim kraju. Jako so lud přisporješe a wjesne leżownosće počinachu přemałe być, mějachu młode swójby wućahnyć a sebi druhdźe městno pytać. Skóńcnje dyrbjachu so při holi zasydlić a sebi z puščenjom khójnow a z wotpalenjom abo wukopanjom maleje kerćiny, cźernjow, trawy a mocha trěbne leżownosće připrawić. Tak abo podobnje je też naša Zdeŕ nastała.

Mjeno wsy so dźensa jara wšelako pisa a wurjekuje: ze z abo ž, d abo dź, e abo ě! Što je prawe? Před sto létami je so pisało: Zdeŕ, tak Klukšanski farař Konik w „Oberlausitzer Kirchengalerie" 1840 „Sder", p. t. Zdeŕ, Jakub w „Serbske horne Łužicy" 1848 też „Sdeŕ" a Jakub Kućank też tam „Ždźeŕ", p. t. Zdźěŕ. Dućman pisa w Časopisu Mać. S. l. 1868 „we Zdźeri"; kak staj farař Halš a farař Swětlik tuto wjesne mjeno pisałoj, njezhonimy, byrnjež nam 1½ stron wjesnych mjenow z mnohimi tvórbami podał. Hórnik pak ma tehdy hižo tvórbu Ždźeŕ. Arnošt Smoleć (1867 „Wo słowjanskich městnych mjenach w Hornjej Łužicy" atd.) zaso pisa „Zdeŕ, d. Sdier, v. N. Zder = Zdor, d. i. Rinken. (Sto Rinken woznamjenja, wšak njepraji. Snadź: knjez Wobruča? knjez Wobručka? Zdor = žerdź pod wozom, Langbaum. Měł na wopak dołheho cłowjeka woznamjenić.) Němske tvórby Sdier, kaž so wjes dźensa pisa, a Stor, Stier, Sdir a Zdeer, kaž so w liśćinach mjenuje, pokazaja na to, zo je so mjeno našeje wjeski ze „zd" wurjekowało: Zdeŕ. Wjesne a leżownostne mjena Ždźar, Zdźaŕ, Ždźarki Ždźary, Žarki, Žarow atd. drje su z nastorkom byle, zo je so započinało Zdźeŕ a Zdźeŕ wurjekować, a na wotpalenje hole sebi myslo so pokaza na staroserbske słowa Ždar, Zdaŕ. Tola móžemy sebi też na słowo djerba myslić: derba (ruski) = wukopana hola, derbovať = womłod, moch a dorn wotstronić z wukopanjom, wotškrabanjom a wutorhanjom; wšak so wotpalenje hole wšudźe njehodźi. Snadź je Zdeŕ z tajkim bóle sprócniwym wobhladniwym dźělom nastała. Jeje mjeno na to pokazuje.

W napismje su wšelake tvórby mjena Zdeŕ podate. W Mukowym zemjepisnym słowniku namakaš str. 24 Ždźeŕ a Zdeŕ, str. 59 Zdźeŕ a Zdeŕ, posledźnu w spinkach. W jeho małym přiručnym słowniku steji jeno Zdźeŕ. Kralowy słownik ma Zdźeŕ a Zdźěŕ, Rězakowy pak jeno Zdźeŕ. Pfuhl (1866) pisa Zdeŕ (powšitkowniše) a Zdźeŕ. Rězak jako jenički na to pokaza, zo so tuto wjesne mjeno też mužske trjeba: do Zderja město do Zderje, w Zderju (na př. Kućank) město w Zderi. Staršeho wurjekowanja dla a dokelž słowo ždźeŕ, mužskeho rodu, (też žďaŕ) woznamjenja rostlinu „kisykal" (Rumex acetosa) měli so zaso na tvórbu Zdeŕ po žónskim rodźe (do Zderje, w Zderi atd.) zwučić. Štóž měšćak „w Zdźeri" słyši, móže sebi — njeje-li dosć wobhonjeny — myslić, zo so wo Ždźaru pola Klukša abo Ždźarju pola Warnołćic w horach rěči.

Nětko pak zaso do Zderje! a to do jeje zaźdźenosće. Widźimy, kak štomy puščeja, hrjady česaja, khěže a hródże twarja, pola a łuki připraweja, wusywaja a žně wotćakaja. Klukšanska a Bukećanska wěža hišće widźeć njejstej, też nihdźe žana čerwjena třěcha. Hač mějachu knježka (lěcha) abo wjena třěcha. Hač mějachu knježka (lěcha) abo wjena třěcha. Hač mějachu knježka (lěcha) abo w

W swětowym morju zabyći

„Pošledni ſ kupy St. Paul." — Schišći lět tragiſka Robinſonada. — Kónz hobrſkeho prozeha.

W tutych dnjach je ſo prozeß ſtónčił, kotryž je lěta dołho trał. Sawoſtajeni tych „Pošlednich na kupje St. Paul" ſkorjachu a ſu nětko prozeß dobyli. Wobſtorjena firma bu ſakudźena, ſawoſtajenym wulke ſarunanje ſapłaćić, a to kóždej wudowje 50 000 frankow a kóždej ſyrocie 20 000 frankow.

S tym je ſo afera ſtónčiła, ſ kotrejž ſo lěta dołho zyła Franzowſka ſaberaſche. Wukónz prozeha je ſajim ſa nju ſnowa wubudźił.

Tragedija dźewjećoch.

Je hižo tójſchto lět. Wulka Parižſka firma poſiwadłow wumyſlí ſej, ſo na wołamóčenej kupje w Indiſkim oceanje ſ mjenom St. Paul — mjes Južnej Afriku a Awſtraliſkej — fabriku ſa racze konſerwy ſałoži. Někotre parniki pſchiwjeſechu trěbny material, maſchiny a 120 dźełaćerjow. Twornja ſo natwari a da ſo do dźeła. Tola bórſy ſo wupokaſa, ſo ſo wěz njerentuje. Tuž ſaſtachu. Lódź pſchijědże po dźełaćerjow — hač na dźewjećoch, kiž dyrbjachu maſchiny a fabriku ſwottorhać a poſłdźiſcho wſcho wotwjeſć. Po někotrym cźaſu pſchewſachu druſy firmu poſiwadłow. A pſchi pſchewſaczu wot nowych wobſedźerjow ſo na tamnych dźewjećoch — ſaby! Nichtó wjazy na nich njemyſleſche. Jene lěto po druhim ſandże — cźi ſabyći, kotrymž móżno njeběše, na nikaſe waſchnje kupu wupoſchczić, wjedźechu ſakoſne žiwjenje.

Tſto pſchipadnje wumoženi.

Tak ſandże ſchěſć lět. Potom dopomni ſo Parižſka firma poſiwadłow — niz traſch na tych njeſbožownych na wołamoćenje kupje St. Paul, nć, jenoż na maſchiny, kiž hiſchće tam na kupje ſteja a ſnaſh hiſchće ſo někak wuzlić hodźa. Tuž póſtachu tam jenu lódź — a tuta lódź nadeńdże poſledních tſioch ſ tamnych dźewjeć njeſbožownych Franzowſow hiſchće žiwych! Běchu to muſſkaj a žónſka. Wſchitcy druſy běchu napinanjam, cźiłowanjam a trabanjam tutoho Robinſonſkeho žiwjenja podleželi.

Sdobom ſ maſchinami pſchiwjeſechu tutych tſioch wumoženych wróćo do Pariża. Tole roſhori njeſmjernje tamne ſwójby a jich pſchiwuſnych. Wobſtorjichu firmu a ſadachu ſej ſarunanje. Firma, kiž bě, łaz hižo proſachmy, dawno do druhich rukow pſcheſchła, ſo móżnje wobaraſche pſcheczíwo płaćenju, tak dołho hač dźeſche. Tola niczo njepomhaſche. Ssudniſtwo ſakudźi ju na płaczenje mjenowanych ſummow na pichiwuſnych „Pošlednich na St. Paul". S tym je ſo tuta ſtruchła ſtawiſna ſtónčiła, kiž dopokaſa, ſo móża też w dobje ſe łžawnym ſwětowym wobkhodom tragiſke Robinſonady we wulkim nałaći.

Schtó mi tu kaſy mój měr?

Poſtawa Juſtizije (ſprawnoſcze) na pchišłażnym ſudże w Old Bailey w Londonje ma ſo ke krónowańſkim ſwjatocznoſcźam ſnowa poſtoćić. Pſchi tym dyrbi ſebi Juſtizija lubić dać, ſo na jeje ſymbolomaj mjeczu a na wagi, ludźo kramoſcźa. (Scherl Bilderdienſt. M.)

„Schot je hólczit pſches wſchě hórki".

W tutych dnjach ſo wjele pomoznikow ſe ſwojim mſchtrom ſo roſkohnowańſchi na puczowanje poda, ſo bychu ſwoju wótczinu ſpóſnali. (Scherl Bilderdienſt.)

Pjaſcźowański ſportſti wjednik dr. Metznera pala Schmelinga.

Max Schmeling, prěni pjaſcźowański mſchtr wſchěch rjadowjow, měješe w tutych dnjach roſrěcźowanje ſ pjaſcźowańſkim ſportſkim wjednikom dr. Metznerom wo bliſkim ſetkanju ſ Braddockom w Ameriźy a wo wſchěch ſ tym ſwiſzowanych praſchenjach. Max Schmeling we ſwojim domje ſ dr. Metznerom. (Schirner, M.)

Powěśće z cyłeho ſwěta

Threźłate ſnamki ſchitaja liſtowe potajnſtwo.

Wot 1. meje cźěſkoſłowakſke póſtſke miniſterſtwo prěni raz nowe liſtowe ſnamki wuda, kotrejž ſu na polu liſtoweho potajnſtwa něſchto zyle nowe. Mamy drje też dźenſa hižo ſapiſane liſty, kotrejž maja ſo jenoż doſtawarjej direktnje wudaċ. Tajſe liſty pak ſu ſ wudawkami a ſapiſami ſjednocźene.

W Cźěſkoſłowakſkej trjeba ſo w pſchichodźe jenoż jednora móbra ſnamka ſtrózłateje formy kupiċ. Tuta ſnamka ſawjaſuje liſtynoſchcerja, ſo liſt jenoż wołobje na liſcze ſapiſanej pſcheſpoda. Ani mandźelſka ani macź ani pſchiwuſny ani druhi domjaſy nima liſt do ruki doſtaċ. Móbra ſnamka ſaruczi, ſo tójdy luboſcźiwſki liſt do rukow praweho doſtawarja dójdże.

123 lět ſtara wumrěła.

We wſy w Nowogronſkim wójwodſtwje je drje najſtarſcha półſka wołoha, 123 lět ſtara Hana Ruckowa, na ſcźěhowki naſymnjenja wumrěła. Semrěła ſawoſtaji wnuka, kotryž je 84 lět ſtary.

Keadnjeny krónowańſki kožuch.

S wukładneho wokna kožuchowje firmy „Recamier" w Prahy je ſo ſlébornu liſchka kradła, kotraž běſche ſa mandźelſku jendźelſkeho lětarſkeho attaſcheja we Prahy ſa Londonſke krónowańſke ſwjatocznoſcze poſtajena. Najprjedy ſajachu w Libnje ſnateho paducha Oſkara Winczera, kotryž mjeſeche na ruzy krwawu ranu. Wukładne wokno bě mjenujzo ſ krwju wobpluſkane, ſchtož na to pokaſowaſche, ſo běchu ſo paduſchi ſtraniłi. Winczer ſo po dźěſchim ſaprěwanju paduſchitwa wuſna. S jeho wuprajenjom wukhadźeſche, ſo njekradnje ſam, ale ſ zyłej zwólbu, kotraž bě ſo w poſłednich měſazach na wſchelakich měſtnach ſadobywała a wjele ſtow tyſaz krónow hódne wězy woinjeſła. Na ſakładze tutych tukanjow pſchewjedźe Prażſka polizija wobſchérne pſchepytowanja a ſaja wſcho hromadźe 9 wozbow, mjes nimi też „knjeſa direktora" Rudolfa Goldſchmidta a něhdyſchich wobſedźerjow emigrantſkeje penſije Joſefa Kohna a Ericha Schneidera. Pſchi jenym namakachu też pytanu ſlébornu liſchku, kotraž bě ſo po nainowſchej iendźelſkej módje móbra wobarbiła.

Wusudźenja

§ Wobžarujomne njeſbože běſche ſ pſchicźinu, ſo běſche ſo pſcheczíwo 39ſtnej Franzišku Succolowſkej rodź. Pruſchynſkej a 21ſtnej Jadwiſu Fellerowej rodź. Simonej, woběmaj w Kinsbórku bydlazymaj, khłoſtańſke jednanje dla njerodneho morjenja pſchewjedło. Kinsbórſti ławniſki žud běſche wobě k dwěmaj měſazomaj jaſtwa ſaſudźił. Jenoż Succolowſkna běſche ſo pſcheczíwo wulkoſći khłoſtanja powołała. — 5. 1. 1937 běſche Succolowſkna ſe ſwojej 3ſtnej dźowczicźku Margotu na wopyće w tuchini Fellerowje pſchebywała. Fellerowa běſche ſe ſwojeho wohniſchca horniz ſ horjez wodu na podłohu dele ſtajila a hač runjez běſche ju Succolowſkna warnowała, jón na ſemſ ſtejo woſtajiła. Dźeſći wobeju ſonow běſchtej ſo wadźiłoj. Pſchi tym běſche mała Margot padła a ſo runje do hornja horjeze wody ſyndnyła. Dźěćo běſche ſo ſakoſtnje woparíło a 7. 1. 1937 wumrěło. — Też khłoſtanſka komora widźeſche w tym, ſo je Succolowſkna hornz deleka ſtejo woſtajiła a jón w bliſkoſći dźeſći cźerpiła, njerodne ſadźerjenje. Dwaj měſazaj jaſtwa ſa nju pak ſo pornjo njerodnoſći Fellerowje pſchewjele ſda, cźim bóle, ſo ſo wona je ſhubjenjom ſwojeho dźeſća hižo doſć cźeżko khłoſta. Jeje khłoſtanje ſo tohodła na měſaz jaſtwa pomjeńſchi.

§ Dla wopaczneho winowanja, pſchiſłodźenja a ſſchiwdźenja jednaſche 1. mała khłoſtańſka komora krajneho ſuda jako powołańſki ſud pſcheczíwo Korli Pawolej Brücknerej w Połcźnizy. Połcźniſki hamtſki ſud běſche Brücknera k tſiom měſazam jaſtwa ſaſudźił. — Brückner běſche hižo dźeſchi cźaſ pſcheczíwo tamnſchemu měſchcźanoſce njepſcheczeſtwy ſmyſleny. 3. 6. 36 běſche wón w hórſchenju, kiž bě ſo na Kamjenſkim hamtſkim heſtmanſtwje k protokollej wſało, měſchcźanoſtu winowak, ſo je w lěcze 1933 na khłoſtajomne waſchnje ſpytał ſwoje nowowóſby dozpěcź. Sdobom běſche Brückner też hamtſkoſudniſkeho radu dr. Eſchmera na ranjaze waſchnje nadpadował. — Pſched khłoſtajej komoru ſpyta Brückner wudawacź, ſo je pichi ſwojim poſtupowanju na woprawnjene ſaſtimy dźiwał. Swěſći ſo pak, ſo je ſo Brückner hižo pjecź tróći dla ſſchiwdźenja khłoſtał, a ſo jeho jako ſchkaraka wobhładuja. Mukopa ſo też, ſo je wón w tutym padze niezamokwitnym wudawaniam wěrił, ani ſo by je pruhoak. Powołańſki ſud jeho łahkomyſlneho wopaczneho winowanja a ſſchiwdźenja a pſchiſłodźenja na hamtſkoſudniſkeho radu winowateho ſpóſna. Sa kóžde pſcheſtupjenje poſtaji ſo 6 njedźel jaſtwa. S toho ſo ſhromadne khłoſtanje dweju měſazow jaſtwa ſliczi.

Sport

Němska nad Belgiskej dobyła.

W Hannovrje je ſo njedźelu na Hindenburgskim wubědźowańſću 7. raz mjezykrajne zetkanje w kopańcy mjez Němſkej a Belgiskej prewjedło, při kotrymž němſke mużſtwo 1 : 0 (1 : 0) doby. Belgiske mużſtwo bě jara kruty přećiwnik, kotryž bě wosobje w druhej połojcy hry jara ſtrašny, mjez tym zo bě Němſka w prěnim wotrězku w přewazy. Přez 50 000 ludźi tutej zajimawej hri přihladowaše.

*

BC Hartha přećiwo Beuthen 09 2 : 6 (0 : 4).

Hamburger SV w Hamburgu přećiwo Hindenburg Allenstein 6 : 1 (1 : 0).

Waldhof přećiwo Fortuna w Mannheimje 1 : 1.

VfB Stuttgart přećiwo Dessau 05 w Heilbronnje 2 : 0 (1 : 0).

Wormatia Worms přećiwo SV Kassel 3 : 1 (1 : 0).

Victoria Stolp přećiwo Werder Bremen 4 : 0 (1:0).

Schalke přećiwo Hertha BSC 2 : 1 (1 : 0).

W Turinje Italska přećiwo Wuherskej 1 : 0 (1:0).

W Milanu Italska přećiwo Luxemburgskej 2 : 0 (1 : 0).

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smolerj; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 97 | Budyšin — Wutoru 27. haprleje 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Zawěsćenje ratarskeho hospodarjenja

Němski minister za sejwjenje a ratarstwo R. Walter Darré je w pśeseńenosći ś němskim justizinym ministrom pśehewjedźenśe postajenja k wukasej wo zawěsćenju ratarskeho hospodarjenja sestajał, kiž bźeše poruczeny za schtyrilětny plan ministerski president generalny wyschi Göring njedawno wudał.

Na zakładze tuteho wukasa je mózno, zo by pśichi hubjenym hospodarjenju tón, kiž ma prawo na wuwuzicje ratarstwa abo ležownosće, k lěpšemu hospodarjenju namołwja a jeli tr'eba zo pokhosta. Gdyž tuta naprawa po dalšu njeje dosahała, móže by jeho ratarstwo pod dohlad stajiś abo jemu móže by wjednistwo hospodarstwa wotewjaś a dowěrnikej pśehepodaś. Skóńcnje je teź hišće mózno, zo by wuzikkowarjej winowatosć napokaj, zo by wuzikkowarstwo wóžobje pśehenaja, kótaž je w ratarstwie nazhonita.

W pśehewjedźeńskim wukasu by mógło by zo nětko žada, zo by tamtste žudy trěbne postajenja pśehewjedu. Tutón žud rozsudźa i tamtskim žudnikom a dwěmaj pśichiśudnikomaj ś ratarstwa abo druhich wěžywuslojnych wóžobow a skutkuje, gdyž je wokrejźny abo krajny burski wjednik namjetuje. Kak chce zakročiś, móže žud tam wolicś, cełe cełe zakročenje pak je jenoj dowolene, gdyž by zwěsći, zo lóžcha naprawa k zamólśenju prawego hospodarjenja njedosahała abo njeje była pśichódna.

Druhe postajenja by na wobdźełanje próśdneje semjepoczahuja. Wone by na to sakoźuja, zo by zahadnje mějiśelam abo hewaschim wuzitkarjam semje pśehewostaja, kak chcedźa žiwoju semju wuzicś. Sahźewacj pak by dyrbi, zo by ratarśtwu wuzijomna semja zyzka njewuziwa. Mějiśel abo hewaschi wuzitkaŕ njewobstoji te semje ma potajkim, gdyž jo hamtski žud namołwja, wosjewicś, hacj chce ležownosć wobstaricś abo hewak wuzicś.

Gdyž chce ju wobstaricś abo hewak wuzicś, je wěź dobra. Gdyž pak ju sa wěsty cząs njewobstoje abo teź na druhe waschnje njewuzije, móże jemu po zadanju krajneho burskeho wjednika hamtski žud napokaźicś, zo ležownosć druhej wozobje, kotraž je w ratarstwie nazhonita, k wobstaricu pśehenaja.

Pśichećiwo postajenjam hamtskeho žuda móże by potrjechenj pola krajneho žuda bórschicś. Rozsudźaza zbilna komora krajneho žuda je nimo powołańskich žudnikow ś pśichiśudnikomaj ś burstwa abo druhich wěžychustojnych wozobow wobstadźena.

Postajenja wukasa płacża sa wschě ratarske pśehewjacza ležownosće, teź sa sahrodnistwo, zadarstwo a winizarstwa, niž pak sa herbske dwory. Sa nje jenoj pśehedpisna porjada wo jednanju wo herbskich dworach płacża. Wukas zo njenarokuje na domjace a małe sahrodki a na žiwójtowe domy a małe žydlišćeża.

Dr. Ley před wokrjesnymi nawjednikami

S wyschinu 5khadźowanja wokrjesnych nawjednikow na hrodźe Vogelsangu běšche rěcź němskeho nawjednika dr. Leya wo kublanju nazionalsozialistiskeho hibanja a wo sozialnopolitiskim mobilisowanju. Tuto wocźehnjenśe dźelo zo na schtyri zakładne stołpy załožuje.

Pśeni stołp je wukublanje wjednikoweho korpsa hacź k nawjednikej městnje skupiny, druhi stołp je wukublanje na 5kónzu tydźenja, tśeśi stołp je hromadne kublanje we wjeczornych kursach a schwórty stołp je 5kóncnje wotrjadniśke wukublanje w organisaziji a swjatskich nazionalsozialistiskeho hibanja.

Skrucenje w źwětowym nahladze a śiajne wukublanje wjednistwa nazionalsozialistiskeho hibanja zo po schtyrjoch wucźahach stawa. Na pśenim městnje śteji akademija, kotraj ma zo załožiś. Tuta akademija je najwyschicha instanza stronineho kublanja. Němski nawjednik Rosenberg ju nawjeduje. W tutej žiwojorasnej kublarni pśichi Chiemskim jězoru zo zyle wucźeśstwo w źwětonahladowych létnych kursach, kiž 4 hacź 6 njedźel traja, wukublуje.

Pódla tuteje akademije śteja tśi rjadowśe hrody a Adolfa-Hitlerske schule sa nazionalsozialistiśku młodźinu. Jako schwórte zo 5upne schule pśichdruża. Sa wocźehnjeńske dźelo w 5ledowazym 5khodźenku, we wokrjeźach, kiž zo jako kublanje na kónzu tydźenja pśehewjedźe, kóždy wokrjeź wokrjeźnu schuln dostanje. Wulkź wažne pak je hromadne kublanje, kiž zyły němski lud wo nazionalsozialistiskich zadanjach dokładnje powucźi. Tuto kublanje zo we wjeczornych kursach pśehewjedźe. Na nim śmeja wschitcy podjeś, njech su stronjenju abo niz. Wotrjadniśke kublanje w organisaziach a pśihisamknjenych swjatskach stronu zo jenoj na wěsty źwětowego nahlada njewobmjetuje, ale zo na zakładze źwětowego nahlada wozobje w należnosćach wotrjadow pśehewjedźe.

Potom zo dr. Ley sozialnopolitiskemu dźelu pśichodneho cząsa pśichiwobroći. Bliše pśichipowědanje pśenich nazionalsozialistiskich pśichiśadnych dźełaśnjow budźe ś wulkim sapoczatkom na njepśehestwaze sozialnopolitiske mobilisowanje zyłeho němskeho dźěła. Tuto mobilisowanje zo na schtyri dźełowe pola rozdźěla: na „Mózy ś radosće", na sazbowanje, na pśihiprawy w 5łužbje sa ludowu strowotu a na powołańske wocźehnjenje.

Dr. Frick před Barlinskej zarjadniskej akademiju

Němski 5nutśkowny minister dr. Frick je połtydźeń sa sastojniske prawo wotewrił. Barlinska sarjadniska akademija tutón tydźeń pśehewjedźe. Dr. Frick nětkle hodźinu dołho wo powołańskich sastojnikach w 5tawiznach a dźenźnischim cząsu pśehednoschowasche. Món pśehede wschém prawa a winowatosće sastojnikow rozesłaja a zo wozobje ś nowym sastojnikim zakonjom salěrasche, kiž 1. julija 1937 do mozu stupi. Na sastojnisim połtydźenju teź druhi znamjenic„i mużojo němskeho sarjadnistwa porěcza.

Rudolf Heß schtyri léta wjednikowy naměśnik.

Rudolf Heß, wjednikowy naměśnik, 27. haprleje rune schtyri léta tuto žiwoje wyšoke sastojnstwo sastawa.

Westfalska młodźina strowješe Schiracha z Riccia

Němski wjednik młodźiny Baldur se Schirach a wjednik italskeje młodźiny Ricci staj njedźelu westfalsku krajinu Hitlerskeje młodźiny wopytałoj. To běšche wulki podawk za westfalsku młodźinu a zyły westfalski kraj.

So bychu zo praschenja rańschich němskich krajinow młodźinje 5bliźiśe, zo wjednicy Hitlerskeje młodźiny wožebje wukubłaju. Tuto wukublanje pśehenješe zo w nowej schuli sa wjednikow Hitlerskeje młodźiny we Marienwerderu. Pśichi 5kładnosći wopyta wjednika italskeje młodźiny Riccia w Rańschej Pruskej zo tuta schula 5wjatocźnje wotewri. W njej budźa zo 5tinjedźelske kursy sa Hitlersku młodźinu wotmětwaś. Jako dźeń pośwjećenja je zo 29. dźeń haprleje postajił.

Franko pśećiwo Jendźelskej protestuje

Jendźelska bitwiska łódź „Hood", kotraj je sajo po pucźu do Jendźelskeje, běšche tśi wikowańske łódźe, kiž pod jendźelskej khorboju jědźechu, schkitała, jako běchu 5pytałe nazionalnu sawjeru Bilbaoskeho pśichi5tawa pśichełamacź. Knježeństwo generala Franka w tutej pomocy jendźelskeje wójnskeje łódźe 5ranjenje mjesenarodnego wójnskeho prawa widźi. Tłodła je wono, kaž radio w Salamanzy wozjewja, jendźelskemu knježeństwu wótry protest pózłało.

Napjatosć w francowskej znutŕkownej politicy

Spocźatk tuteho tydźenja śteji w Francowskej w znamjenju wožebiteje napjatosće w 5nutśkownej politizy. Na póndźelu běšche zo kabinetska rada 5wołała, wutoru wotměje zo ministerska rada a sobom zo parlament 5eźdu.

Nowiny „Oeuvre" pśichipowědźichu, zo ministerski president Blum nuśne namołwjenje wuda. Món zo wožebje na dźełodawarjow a na dźełobjerjerjow wobroći. Dźełodawarjow chce namołwjeś, zo bychu zo 5akonjow dźerzeli. Dźełobjerjerjow pak chce k disiplinje a pomérnosći napominaś. Sobotu je hižo ze 5wojimi sozialdemokratiskimi ministerskim kollegami dźěkschi cząs wuradźował.

Prawizyne nowiny „Jour" k temu pišaju, zo je Blum pśched tutymi wuradźowanjemi schtyri króć pśehedhydu senatowego finanznego wubjerka Caillauxa nusnje wopytał. Caillaux je hnydom wot pśedka 5traschnym finanznym 5tonam knježeństwa ludowe fronty hacźił.

Nowiny „Jour" potwjerdźuja, zo je je 5tejiścźo francowskeho knježeństwa jara ruce 5hórschicko. Na wulkej demo5tracji dźełaćerskich swjatkow 5adźenu 5obotu bźechu wot knježeństwa 5adali, zo by pożcźonku we 10 miliardow frankow za wulki dźełowy programm pśichilako. Tuto žadanje je Blumowe knježeństwo pśhed cźejki rozsud stajiło: **Pak dyrbi dźełaćerjam tute 10 miliardow 5apowědźeć a potom nowe 5traśi a niemérky wozjawaś, pak tute miliardy pśi5łowoliś, ale za to na pśeće5iwjenje radikalsozialistiskich ministrow abo senata 5torcźeć a 5trach knježeństwowe kŕisy 5budźeć.**

Čerwjeni francowske dźěćo do smjerće cźilowachu

W franzowskim měśeze Lyonje je cźerśda młodostnych marksistow dźewjećlětneho wuzika prawizakskeho pśehedhydu witowarjoweho žuda nadpadła. Nadpadnuty hólca tak cźeśko 5tranichu, zo bórzy na to wumrě.

Hólc je žiwojim kolom pśches marksistiski dźěl města jědźeśche. Nadobo jeho nětkle 15 njeźnatych pachołow nuśowaśe ś koła 5alěźe. Gnydom 5apocźachu ś kamjenjemi do „5aschistowego dźěśeća" mjetaś. Hólc zo 5e 5adwólowanjom wobaraśe. Jemu zo 5tóncnje poradźi, zo źiwojich marksistiskich nadpadnikow dowobrócź a zo k źiwojim pśichiwuwam wrócźeć. Nětotre hodźiny pozdźišo pak wón na žiwoje cźeśke 5ranjenja wumrě. Tutón njecźłowjeśki njeskutk zyle jaźnje pokakuje, kak jara je franzowski lud hižo marksistiskeje nasćcźuwany, zo by ju ramo hižo na dźěćoch pśehepschimuje.

Sźwětowa wustajenja w Parisu zo 25. meje wotewri.

Cźaś wotewrjenja Pariśkeje 5wětowe wustajenjy je zo nětko na 25. meje postajił. Wikowański minister Bastid je nowinarjam 5dźělił, zo president republiki wustajenju 24. meje offizialnje pożwjeći a 25. meje za 5jawnosć wotewri.

Luxemburgska žada pśipóznaśe swojeje njewotwisnosće a neutralnosće

Pśichi witanju Brüsselskich 5astupjerjow wukrajneho nowinaŕstwa w Luxemburgu, na kotrymž zo němski wupósłanc ł Radowitz a wupósłanc Jendźelskeje, Francowskeje a Italskeje wobdźělichu, luxemburgski ministerski president Bech wažne słowa wo mjesenarodnym stawje Luxemburgskeje porěcza.

Ministerski president rjekny, zo by Luxemburgska na 5tarym Locarnskim 5cźežnju njeje wobdźělika. Dokelž pak zo nowy wjeczorny pakt nima wjazy na załožk rukowanja krajow mjes 5obu natwaricź, njeśteji niczo na puću, zo by pśichi nowym wudźełanju wjeczorneho pakta neutralnośny statut Luxemburgskeje potwjerdźi a zo 5wśeći, zo by neutralnosć Luxemburgskeje ł winowatosćemi Swjatka ludow 5nješe.

Luxemburgske knježeństwo je tehodła prjedawšchim Locarnskim mozam notu pśichepodało, w kotrejž žu by zo mjesenarodne 5teśiścźo Luxemburgskeje a pśichcza luxemburgskeho knježeństwa, kiž bu na tuto 5teśiścźo poćahuja, rozłožiłe. Mozy, kiž žu na tym 5ajmane, w tukhwilu wo tutej nocze wuradźuja.

Eden pola belgiskeho kraja

Jendželski ſwonkowny miniſter Eden, kiž w belgiſkim hłownym měſcu Brüſselu na wonyce pſchebrwa je ſo póndželu dopołdnja dleſši czaſ ſ belgiſkim miniſterſkim preſidentom van Zeelandom a ſwonkownym miniſtrom Spaa'om, rozrěčowak.

Belgiſki kral Leopold je póndželu pſchipołdnu na brodže Laakenje pola Brüſſela jendželſkeho ſwonkowneho miniſtra Edena a jeho mandželſtwu k czaſej we wuſkim kole pſchijak.

Popołdnju ſo Eden na jendželſkim póſłanſtwje dlěſši czaſ ſ belgiſkim miniſterſkim preſidentom van Zeelandom rozrěčowaſche. Kaž ſo powě, ſtaj wonaj wo wſchelakich praſchenjach rěčałoj.

Wječor je belgiſki ſwonkowny miniſter Spaak k czejeſi Edena a jeho mandželſtwje hoſcinu wuhotowak.

Degrelle wo belgiskej politicy

Wjednik belgiſkich rěrištow Léon Degrelle je nowinach ſwojeho hibanja „Le Pays Réel" w ſwiſłu pożledneho wojſewjenja belgiſkeho kněſerſtwa politiku Belgiſkeje wotrje kritiſuje. Bóh na ſtrach pokazuje, ſo może Belgiſka ſ jendželſka-franzowſkim wojſewjenjom dla belgiſkeje njewotwiſnoſcje znalmjenſcha w ideologiſkim nazhonjanju do nowoje wotwiſnoſcje wot wjeczorneju mocow pſchińcz.

Mjes druhim Degrelle piſche, ſo dyrbi ſo Belgiſka pſched djenſtniſchej franzowſkej politiku jako pſched mócnym hladacz. Franzowſka je ſwój nieſłuchanny ſwjaſk ſe ſowjetami ſcinjiła, kž ſmjertnowy nětr wohrożuje. Franzowſka je dla tuteho ſwjaſka nmale zyłu Europu ſhubiła. Franzowſku ſwonkownu politiku njenawidźeja ſtatniſy, ale politikarjo ſtronow.

Hamtske wozjewjenje wo Beckowym wopyće w Bukarestu

W Bukareſtu je ſo njedźelu popołdnju hamtiſka roſprawa wo wunoſchku wopyta półſtkeho ſwonkowneho miniſtra Beck a rumunſki ſwonkowny miniſter Antonelku we Warſchawje a Genfu měłoj. Monaj ſtaj ſwěſciłoj, ſo ſo dźiń myſle w mnohich praſchenjach, kiž ſtaj pruhowałoj, w niczim njeroſeſnawaju a ſo ſo wuſke ſhromadne dźełło knježeſtwow w ſnamjenju dowěrjenja a pſchećelſtwa wuwiwa.

Potom ſo wuſdźěhuje, ſo ſmjerny półiſko-rumunſkeho ſwjaſka ſ myſle ſamołwitoſcje ſa bjesſtrach wobeju ſtatow na dowěrliwym ſhromadnym dźěle k ſtruſzenju miſenarodnych poczahow wotpocżuja. Njedźiwajo na nětkotrich politiſkich wobcżeſnoſcżow bywa wuhlad, ſo możetaj natwarjaju duch a dobra wola ſamołwitych wodźerjow europiſkeje politiki wuſitnje do ſkłuby ſa powſchitkowne pomjerjenje nawiaſtoſcje ſtaitej.

Mir'tkrat ſaj też na waſnoſci kulturneho ſhromadneho dźěła potrałoj a ſtaj ſwěſciłoj, kak waſne ſu hoſpodarſke poczahi mjes ſtatomaj a ſo je poſlednje hoſpodarſke krječenje tute poczahi ilěpſchiło. Pólſko-rumunſkemu pſcheſejdnemu wobſtadej ſo wołebity wuſnam pſchiſpěwa. Nuczowaniſke krječenje ſo pſchipowěda a ſo wuſdźěhuje, kak waſne je, ſo ſo ludaj mjes ſobu ſeſnałetaj.

Na kónzu hamtiſkeje roſprawy ſo ſwěſciuje, ſo ſtat wobaj ſwonkownaj miniſtraj ménjenja, ſo maju ſo we nětcżiſchim wokomiku bóle hacż hewak wſchitke wobcżeżnoſcże ſměrom a ſczerwnje pruhowacż. Tehodła ſtaj wobjamtkoj, ſo we wuſkim ſwiſłu woſtanjetaj a ſo tak huſto hacż możno k roſmoſkwje ſendźetaj.

Jendželſka pola nazionalnych ſchpaniſkich wyſchnoſcżow proteſtuje.

Jendželſkemu póſł'anzei w franzowſkim měſtačku Hendaye je ſo poruczito, ſo by pola nazionalnych ſchpaniſkich wyſchnoſcżow proteſtował, „dokelž je nazionalny ſchpaniſki kſchižak „Almirante Cervera" 23. haprile z tſi jendželſke ſtrowowe łódźe wobeżeſował", jako ſu wone chżile do Bilbwoikeho pſchiſtawa ſa'ěcż.

S jendželſkeje ſtrony ſo woſjewja, ſo ſu ſo łódźe bliſko paſzna tſioch mil, ale tola ſwonka niebo wobcżeſowale, a ſo Jendželſka faſzuſkuliſ bloſadu njepſchipóſnawa. Proteſt ſo na ſnaty podawk poczahuje, hdyż jendželſki kſchižak „Good" ſapſchimny, ſo by ſchpaniſkeho kſchižaſej „Almirante Cervera" wobarał, bloſadu pſched Bilbaom pſchewjeſcż.

Saſko tſi jendželſke parniki w baſkowſkich pſchiſtawach.

Kaž ſo ſ Bilbaa powě, ſu ſaſko tſi jendželſke łódźe ſ ſyrobu do baſkowſkich pſchiſtawow pſchiſłe. S nimi je dozyła dźewjeczj jendželſtich ſyrobowych parnikow bloſadu pſchewarnałoj.

S Bilbaa ſo hiſchcże powě, ſo je nazionalna ſchpaniſka wójnſka łódź „Eſpana" ſpyta'a, jendželſki parnik „Oakrove" wonka na morju ſadźerjecż. Dokelž pak je jendželſki ſaniczak ſapſchimnył, je „Eſpana" ſwój wotpohlad ſpuſchcżiła, a parnik je mohł do Santanderſkeho pſchiſtawa dojěcż.

Cżetwjeny ſchpaniſki kſchižak na mórſke dno ſajeł.

Na kónzu ſwojeje wſchědneje radioweje roſprawy je general Quetpo de Llano njedźelu wjeczor ſdźělił, ſo je bolſchewiſtiſki kſchižak „Jaime I" pſchi połdnjdnim mórſkim bržoh Schpaniſkeje na mórſke dno ſajeł. To ſo ſta, jako jón nazionalny kſchižak „Canarias" pſchecżiſchałache. „Jaime I" nětkle 1000 metrow pſched mórſkim bržohom cżeł.

Direktora Moskowskeje opery zajeli

Kaž ſo ſ Moſkwy powě, ſu pſched nětkotrymi dnjemi też direktora Moſkowſkeje wulkeje opery Mutnycha ſajeli. Mutnych běſche był politiſki komiſſar cżerwjeneho wójſka a ſtejeſche na ſhodźenku kommanděra wójſkoweho korpſa na wuſkužbje.

Wo Mutnychowym ſajeczu myſla, ſo ſe ſajeczom direktora Moſkowſkeho „Małeho dźiwadła" Ljadowa ſwiſłuje. Kaž piſachmy, ſu Ljadowa njedawno ſajeli. Na Mutnycha a Ljadowa ſo tuka, ſo mataj ſwiſł ſ Jagodowymi ludźimi. Kaž ſo powě, ſu nětko też prjedawſcheho Jagudoweho namjetnika a najbliżſcheho pſchecżela a poſdźiſcheho półiſkeho kommiſara Profokjewa ſajeli.

Stónczenje ſo powě, ſo ſu hłowarjowſki kommiſarow dotalneho wyſchſcheho nawjedniſtwa GPU w ſwaſku ſ Jagodowej należnoſczu ſajeli, kommiſara ſa ſtatowu bjeſtrach Paukera, Paukerowego namjetnika Wolewicza, ſchefa hoſpodarſkeho wotdźělenja w GPU Gaja.

Lotyſchſki ſwonkowny miniſter do Moſkwy pojědże.

Sowjetſkoruſki ſwonkowny kommiſar Litwinow je lotyſchſkeho ſwonkoweho miniſtra Munterja pſcheproſył, ſo by do Moſkwy pſchiſeł. Munter 15. junija do Moſkwy pojědże.

Muſſolini je Göringa pſchiſał.

Schef italſkeho knježeſtwa Muſſolini je póndželu popołdnju w 5 hodźinach miniſterſkeho preſidenta Göringa pſchiſał. Göring najſkerje wutoru dopołdnja Rom ſ automobilom wopuſcheži a ſo na Florenz a Milano do Němſkeje wróci.

Budyske ſwobodne powěſće

Póndželu 26. haprileje 1937.

Narodźiła je ſo: 23. 4. Ludwigej Korli Theodorej Sattlerej, ſkałarjej, dźowka.

Wumrěł je: 26. 4. Bohuwěr Hermann Wudowjenj, żelezniſki dźěłaczeł ſ Ratarjej, 53 lět.

Pſchipowědźili ſu ſo: 26. 4. Guſtav Fryz Junge, podfeldwebl we Weißenfelſu, a Johanna Hildegarda Handrikej, pſchedawarka w Budyſchinje. — Marcżin Bogt, blidar, a Erika Charlotta Schtrohſchehnej, pſchedawarka, wobaj w Budyſchinje.

Saſki wobſtatk ſwini ſmjerčnišcho roſcże hacż w druhich dźělach kraja.

Pſchi liczenju ſwini 3. měrza 1937 je ſo w Saſkej 927 846 ſwini naliczilo. To je najwjetſchi ſtdy w Saſkej naliczeny wobſtatk. Pſchetrjechi w dezembru 1936 ſwjeſcenu liczbu hiſchcże wo 2498 ſchtuk. Pornjo 3. měrzej 1936 je to pſchiroſtk wo 100 695 ſwini abo wo 12,2 prozent. Tuto powjetſchenje wobſtatka ſwini je daloko wjetſche hacż w ſtdynych dźělach kraja. Też pſches poł ſkła ſtare k rězanju kmane ſwinje ſu ſo w Saſkej ſpěchniſcho roſmnoſiłe hacż w ſtdynym kraju. W Saſkej naliczi ſo 216 262 kuſow, to je wo 32 543 ſchtuk abo 17,7 proz. wjacy hacż w ſamſnym cżaſu lońſcheho lěta, mjes tym ſo w kraju w ſamſnym cżaſu pſchiroſt jenoż 10 proz. wuczinjeſche. Też ſuproſchne tanzow ſu ſo w Saſkej ſara roſmnożiłe. A to wo 1202 na 43 821 ſchtuk, ſchtoż je pſchiroſt wo 2,8 proz. W ſtarej Němſkej nak je liczba ſuproſchnych tanzow wo 5 proz. wotebrała.

Statne grědki ſa plahowarjow wyſokohódnoteneho muſkłeho ſkota.

Statny a pruſki miniſter ſa ſeljiwjenje a ratarſtwo je ſtatnemu ſeljiwjerſkemu ſtawej ſe grědkow ſtatneho hoſpodarſkeho plana nětkle 1 milion hrimow pſchipomoz ſa wobſtaranje a wudźerżowanje wyſokokhmaneho plahowaneho ſkota poſkicżił. Tute pſchipomozy ſo na namjet vſchi kupjenju pſchipuſchtnych ſrěbzow (hengſtow) bykow, kundrosow, boranow a kołołow a jenoż ſa ſwubrany muſkli ſkót poſkicża. Premije ſa wudźerżowanje ſo měſiczelam wokebje drohotneho plahowaneho ſkotu poſkicża, hdyż ſo ſawjadża, ſo plahowanſki ſkót ſa ſjawne wužitwanje pſchewoſtaja.

Wójna

Powědańcko ſe žiwjenja.

Napiſał J. Kubliſchcan.

3] (Pokraczowanje.)

Naſtyma ſo bliżeſche, a ta tójſchto pſchemēnjenja do Jeleniz domu pſchinjeſe. Mařyny bratr dyrbjeſche do wojſkow. Wórhy po tym padaſche prěni ſnēh. Syma lětſa ſchěrho ſahe ſwoje knježſtwo naſtupi. Mała wjeſka drēmaſche w cżichim měrje. Jeni mlócżachu, druſy drěwachu pjerjo. A tak ſo bórhy pſchibliżichu hody. Jelinez Arnoſcht pſchiſłeſche na prěni dowol. To bě radoſcż a wjeſele w Jelinez domje! Arnoſcht bě Sahrodnikej Jana na wopyt pſcheproſył. A tón ſ wulkej radoſcżu k ſnjeſodźiznom khwataſche. Sčnano ſchtwórcż lěta ſo tam njeběše widźecż dał, cżim wutrobniſcho pak bu djenka witany. Jan ſo jara na to wjeſeleſeſche, ſaſo raz ſtareho pſchecżela a towariſcha, nětko cżeſtneho kralowſkeho wojaka, wobkladacż. Też Mařka pſchińdże hoſcża powitacż. Wutrobnje ſo witaſchtai, ale hewak janeho ſłowcżka njeporeċżeſchtaj. Wſchako jenicżke poſhladnjenje wjazy praſeſche dyżli ſto rjenje klinczażych ſłowow. Jeiu zyle jaczucże bě runja wulkemu jěſorej, a kóżda ſołmicżka bě luboſcż. — Arnoſcht wědźeſche wjele powědacż. Ssamo wo hrożaſej wójnje rěcżeſche. Ale na to młodźi ludźo bórhy ſaſo ſapomnichu, a wjeſkora ſabawa jich dołho ſjednocżeſche. Jan na tutón hodowny wopyt radu a cżaſto myſleſche. Jeho myſle běchu wjazy pola Jelinez dyżli doma. Wjeczory hwaczku dołhe, a Jan wēle cżitaſche. Jedyn pſchecżel bě jemu rjanu powuczażu knihu „Sstymjo a ſemja" pſchipóſłał. Tam nadeńdże wón jara wjele ſajimaweho a powuczażeho ſa ratarſtwo. Ale dźenja bě žebi wón bibliju, drohotnu nanowu bibliju, wuprytat a hladaſche je ſ liſtom na Romiſich. A tam w piatej ſchtuczży pjateho ſtawa namaka ſłowo, ſa kotrymž tradaſche jeho duſcha. Nan bě žebi wſak łubowanu poſtillu a cżitaſche wjeczornu modlitwu. „Daj nam ſwój měr!" běchu poſłednje ſłowa.

*

Piſachu pak tehdy lěta 1870. Na ſnate waſchnje ſo ſwětowe podawki wotwiwachu. Nałeżo ſaczahnu ſo dołhej krutej ſymje do ſerbſkeho kraja. Sšynowe jich běchu ſo hižo ſapocżałe. Dha pſchińdże ſtraſchna powěſcż tej do naſcheje ſerbſkeje wjeſki, ſo je wójna wudyrika, wójna ſ Franzowſkej. Sſtrach a bojoſcż ſaczahny do Jeleniz domu. Macż a Mařka płakaſchtej hóřke ſłyſſo. Jeno nan ſo ſwonkownje ſ najmjeńſcha wobkniežeſche. A bórhy pſchińdże druha powěſcż, kiž tej potrjechi Jeleniz dom: Sahrodnikej Jan dyrbjeſche hnydom do wójſka. Ale wjele bóle hiſcheże ſeſcheri tuta powěſcż Sahrodnikej ſrożiłu. Jich nan njewědźeſche, ſchto ſapocżecż. „Hdy by tam Jan woſtał w ſuczeſnej bitwje? Potomnika njeſchcż měł!"

Janej drje njeběſ runje pſchelohko, ſo dźěliecż wot nana, macżerje, lubeje, ale tola ſo jemu też ſaſo lubjeſche, ſo ſmědźeſche jako wojak ſrobu, won do pola, ſchkitacż krala a wótzny kraj. Najſrudniſcha bě Jeleniz Mařka. Potajnje klečeſche w ſwojej cżichej komorzy a k Bohu, wodźerjej bitwow, ſo nutrnje modleſche: „Hlej, Wótcże, njebjo a ſemju ſy ſtworił a pod twojej hnadnej ruku je žiwe ſchčo ſtworjene! Ach, Bożo, to jenicżke wotrwobrocż a njedaj padnyċż jemu w ſtraſchnej wójnje!" A horze žłyſły maczachu jeje běłej ruczży.

Na druhi dźeń jědźeſche ſe Sahrodnikej dwora wós.

Nan ſwojeho jenicżkeho ſyna do zuſby wjeſeſche. Kacż ſo hdy ſo wrócżi? To je njewědźeł! Najradſcho bychu jemu ſłyſły do wocżow ſtupiċ, ale won jako muż njechaſche dyċż ſłabſy. Jan měrny do pſchichoda ſhladowaſche. Jako wozyk nimo Jeleniz jědźeſche, wobroczi ſo Jan k ſahrodźe. A hlej, tam wohlada Mařku, ſnadź poſłednji króċż. Sſrjedź nałětnich kwětkow ſtejeſche wona, kwětkow najrjeńſcha. Poſběhny hłojcżku a ſ cżicha ſchepny: „Jano, pſchińdź ſaſo!" A Jan ji ſ ruku kiwny: „Pſchińdu, Mařka, pſchińdu!" Sahrodnikej nan prażny ſ ſchudom a rychle khwataſchtaj brunaczkaj dale. „Jano — Jano, lubſchi Jano — — —"

Wot Jeleniz Arnoſchta dóriđe bórhy powěſcż, ſo je hižo na puczu do njepjecżeſcżelskeho kraja. Mařka mjeſeſche nětko wjeſo wjele wjazy dźěła, ale wſcho wona ſmědźu wobſtarowaſche. Tola ſtyſk a bojoſcż wo lubeho ſchkodźeſchtej jeje ſtrowoſcżi, poczinjaſche nětkat khoricż. — Dalſche powěſcże wot Arnoſchta a Jana njeběchu dóſchle, tak ſo nichtó njewědźeſche, hdże ſtaj a kak ſo mataj. Wjeſni nowinkarjo drje hižo powědachu, ſo ſtaj wobaj padnyłoj, tola ijm to nichtó njewěrjeſche.

*

Jako bu tehdy Sahrodnikej Jan do wójſka powołany, dyrbjeſche hacż do Lipika puczowacż. S zyłej žyłu młodźenzow ſo tam wjeſeſche, prěni ras po żeleſnizy. Kajka bě to horliwoſcż a ſahorjenoſcż pola wſchěch. Se wſchěch wołow klinczażu wójnſke ſpěwy. Wſchitzy běchu jeneje myſle. A wſchudże, hdżej pſchejědżechu, jich žyła łudu witaſche a ſtrowjeſche. Janej bě to wſchitko nowe. Někotrych pſchecżelow a ſnatych bě drje trjechi, niż pak Arnoſchta. Wóſom niebjeſ trajeſche cżejża hu'uba w Lipſku. Janej hwaſche cżaſto hórko a jemu ſo ſtyſkaſche. Tola jene mjeno pokhlenu ſłowu ſtajnje ſaſo ſběże: „Mařka. „Sa dwě njedźeli poczeżnjenu też my do wójny", piſajeſe ſ krótka domaj ſtrowiwſchi wſchěch ſubych. Dorzo wocżakowany wokomik ſkónczenje pſchińdże. Wulka w'eſelioſcż a ſahorjenoſcż wſchitkich młodych wojakow wobkn'eſeſche. A nětko naſtupichu tu daloku jěſdu k franzowſkim mjeſam. Pſchjezo a pſchjezo ſaſo ſaklinczachu nowe ſpěwy a ſ nich najmózniſcho ſtajnje tón ſpěw wo ſtraži nad Rhynom. Daloke a wobježene běchu te prěnje marſche. Jan hižo prěn'e dny troſcht daważe ſłowa domoj piſajeſche: „Da-li Bóh, luby nan, ſteċimy ſa tydżeń pſched njepjecżelom. Bóh je ſ nami, wjedże nas!..." To bě hojazy ſaſam do ſolosnjeje nanoweje wuſtroby. Sſyſlu we wocżomai roſtlóżi. „Hólcże, ty ſy lépſchi dyżli ja", djeſche a ſaczini liſt. A runje ſaſta cżaſnik tikotacż, nan ſo ſtróżiwſchi na njón pohlada, jako by ſo jeho wo praſchecż dżiy: „Jano, Jano, ſchto je ſo cżi ſtało?" Też Jeleniz Arnoſchta domoj piſaſche, ſo je ſtrowy a ſo pſchebywa w Trieru. Jana pak widżał njeběł. Wbohu Mařku cżiwilowaſche n'ewěſtoſcż a ſtaroſcż wo lubeho. Dwa wulka cżeża je ſtyſk, hdyż duſcha bludżi w njewěſtoſcżi, hdyż dżiwje wětrny ſchumja a wuja. Ale derje, ſo jedyn troſcht, jena nadżija njeſańdże: A njech też ſołmy ſo wyſche a wyſche walcża, cżaż dyrbi pſchińcż, ſo ſo ſaſo ſměrkuja, ſo Bože ſłónczko ſaſo krażnje a jaſnje ſaſwjeċi. A komuż tuta nadżija w duſchi ſo błyſcheżi, tón pſchebodubudże wſchitku ſrudobu a tyſchnoſcż.

(Pokraczowanje ſcżěhuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje 27. haprleje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Štož mošni piska reju, melodija
Njeý mozhow; mozhy su kaž pilne stupy,
Kiž duchej wutk a duši wolij bija.

J. Čišinski: Mozhy a móšeń.

— **Wo wjedrje.** Nijina, tej je pryedy na Pólšej leżała, je žo nětko pšches Rańsche morjo k wjeczoru sćahnyła a žo dźenża hišo we wjeczornej Němšćej ł dešćeżowatym wjedrom wuikukuje. W našich̆ich stronach mamy ẃjetšcha pomročene, tola hišcheże dosć chłódne wjedro. Na dołpołne wuwjedrjenje pšchezo hišchcze n'eje dosć wuhladom. Nijina nad Jtaliśej je khętro ẃjelna. Mózno je, so ẃjoje kromy hacj do Němšćele ẃupšchestrèje. Nadšijomn'e pak wyšchina k ẃ'eczoru wot Franzowskeje bórzy dobudże a nam cźopłe a słónczne nalétne wjedro pšchinješe. — Jutšje ẃjedu słónczko 4,40 hodź. khadża a ẃo 7,16 hodź. khowa. Mšeczk̆ khadża jutšje ẃjeczór 10,27 hodź. a khowa ẃo rano 5,48 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ẃa jutšišchu ẃjedor: Hišchcze khłódne a njeẃètje wjedro.**

*

— **Setkanje nšhduschich Budyšich gymnasiastow po 10 létach.** Nšhduschi Budyšay gymnasiastoho šendu žo po ẃuczenym waschnju k 10létnemu setkanju 4. a 5. meje w Budyšchinje. Wo pšchipóškanje napišow nšhduschich schulerjow prošy studijny rada Vogt w Drježdżanach, Stare město 24 (Kaiserstraße 20).

— **Granitowy móst statneje autoweje dróhi pschi „cźélzu" we Wownjowje.** Po ẃjeletrócźnym pšcheprùhowanju planow je nětko žo rozbudźiło, so ma Drježdżansko-Ghorjeśka statna autowa dróha Schprewju ł granitowym mostom pšchi „cźélzu" (Božim ẃedleschku) pšcheprèkowacź. Swopršdka mèjesche žo móst ł worzla natwaricź. Móst budże nšhdże 35 metrow ẃyšoki. Wón budże ł tšjoch granitowych wobkukow wobstejecź, ł kotrychż budże kóżdy 100 metrow dołhi.

— **Deschczowe mèrjaki** žu nam ł najlépschimi pokasowarjemi, kelko deschcza je žo na wèstym dnju a we wèstym mèjazu naschko. W posledńich dnjach žu tute mèrjaki rekordne liczby pokasale. W Budyšchinje na psch. je žo wot sobotu pschipołdnja do ńdzejele rano wjšho hromadże 12½ mm. deschcza naschto. Podobne cźišla pschikhadżeju też ł Niežwacźidle, hdźež žo njedżelu rano 10,2 mm. naméri. W Rakezach naméri žo pjatk, sobotu a njedżelu 23,4 mm. To žu liczby, kajkich druhdy ani ża zyły mèjaz niemějachmy. Semja je nětkole ł wodu dosć napojena a wobsejbe ratać cźała na słónczne nalétne wjedro, so by makćžo mohło ł poknym wotmachom do traja sacźahnyć.

— **Ludwig Manfred Lommel w Budyschinje.** Kóżdy pokłuchać radija znaje ẃortarja Lommela a nšchtóżkuli je žebi pschał, tutoho wieželeho bratra ras wobžobinja spólnacź. Tohodla drje šé wopyt teho wieczora, kotrni wczera w Krónie pokłicźi, tak dobry. Jeho še ẃortami pschežiwene wukstupy na dwórnischczu w Runvendorfie „Paulina", Schach-Matt a Radio psched 12 létami mjes pschihoškuchać'kami wiele šmješch šhudźichu. S jeho wobsebitym darom je, so ẃoseho pschećeẃnika še ẃortom abo druhim šmješknym khłowom do wukśose zasćéri, schtož žo na tak pschitrodżene waschnje stawa, so dyrbi pschihoškuchać ko tomu nimowólnje šmješ. Jeho pomocnikaj kniesaj Siegfried Klubich a Ethel Reschke staj dobraj partnerai, kotraiż ko šnim derje rofumitaj. Pschihoškuchaćstwo, kotreż lubuje džakny ẃort, je bjes dwéla ł tutym wieczorom ẃokołom bylo.

— **Póstke wupłacjenja rentow ża měsaz meju.** Wojeńske renty wupłacźuja žo ẃjedu 28. haprleje. W Budyschinje wupłacźuje žo na pósće cźišlo 3 (Pšched schulerjskimi wrotami). Snjeschożeńske a inwalidne renty wupłacźuja žo pjatk 30. haprleje. Sa Budyschin wupłacźuja žo invalidne renty w Evang. towaršchowni na Hornjeẃèjskej hažy 23, wschitke druhe renty na pósće cźišlo 3 (Pšched schulerjskimi wrotami).

— **Wupłacźenje mjdow.** Dźiwajo na šakowiski ẃyjaty dźeń 1. meje industrijowa a ẃikowarska komora w Zitawje firmy w podkrieżu prošy, so bychu mjdy po możnosći hižo schtwórtk 29. haprleje 1937 wupłacźile.

S **Barta.** Njepschihódne wjedro je nalétnemu hermantej wjele šeschkodźiło. Pšchekupzowe bé drje žo dosć šeschko, tola kupzow bé jara mało, tak so žo wšcho kupzowanje žo jenoż w jara wobmjesowanej mèrje wotmé-waschе.

S **Wujesda** p. Lubija. (Wobkhadny hrèschnik pšched žudom.) Šobotnje šjeršenzi wucźeknył bé 12. januara 1937 tudyschi wobydleŕ N., jako króttko po 9 hodźinach ł Luška pschikhadżejo je ẃojim autom želesništeje sawjesu Drježdżansko-Ghorjeśkeje želesništeje cźany pschelama, króttko pšched tym, jako ẃešchnik 125 tudyschu stajiju pschejédże. Jenoż ta wobšteżnjoscź, so žo po pschekamanju prènjeje šamjery druha automatiśy šhěhny, tak so žo autej žadyn šadżéwk wjazy na pucź njestaji, je jeho pšched cźéztim šnjeseńoženem wukhowł. Pšchecźiwo khłoštanšemu pschikłasej na 90 hrimnow dla wohroženja želesništeho transporta je žo N. powołał. Tole najšerje by lépje ẃyło, hdy bu khłoštanje na žo wsał; pschetoż po šwésčenjach w sjawnym jednanju tak prawje pokasachu, lak lohkomyślnje bé wobstorżenu žwoje žiwjenje na hraczki staził. Tohodla sud na khłoštanju nicžo njepschemèni. Mèso ma nětko też hišchcze wudawk njesćż.

S **Wjeleczina.** W pódlanšej mèšnosći farskeho domu we Wjeleczinje wošadny šarać knjes Rjeńcź pšched nětkotrym cźasom staru Božu martru namaka. Krainy dohladowar pomnikow je šwésčik, so je wumèłcźy hołowjena Boża martra nšhdże 500 lét stara. Pokhadża bjes dwéla ł wołtarka ẃjetšeje Borbory. Tutón žo ł lisćinow dopokasacź hodźi, wón pak wjazy niewobsteił. Božu martru je wošadny šarać šašo do zyrkwje stajił.

Ssydlischcza ša němšich dźełaczerjow to je bar SA ša wjednika ł jeho narodninam.

Sapisch žo też ty ša dźakny wopor naroda.
(10. 4. hacź 1. 5. 1937.)

S **Mateho Wjelkowa.** W ſawonym poẃedźenju gmejnskeje rady ſandźeny pjatk pjchednoſchowaſche mèſchczanoſta Geyer najprjedy wo wukonjanych dźełach w ſandźenym lèże a wobroczi žo potom na nadawki tutoho léta. Hłowna dróha a tak mjenowany „Kulowy" ſtai ſu ł nowa pšestrowałoj a wšchelake puće ſu žo wuporiedźałe. Pšchichodnje dyrbi a žo wjesne haty w Saidowe a Cźemjerjach podobnje patom w druhich wjeſnych dźełach wuporjedźicź, hižo dla ſtracha pšched wobnjom abo też powětroweho ſchkita je to nuſne. Też wšchelake podjeńſke dźéła (twarjenje wentokow) maja žo wuwjeſcź. Wšchitke wjeſtſke dźéła pak móża žo jenoż pšchewjeſcź, jeli žo wot wyšchnoſze wèſta podpjera pšchiſwoli. Gmejna ma na kóżdy pad jara šlutniwje dla njedostatka pjenjes hoſpodarićź. Naczišt dla nowego wobtwarjenja hałowy na žo pšchewjeſcź. Wotpołkadane je, nowu ſchéſćeſtwóbjnu khéżu natwaricź. Sjawne puće maja žo ſe žadowymi ſchtomami poſadźeź, ſo by žo pšakowanje žadu podpjeralo. Sa Hitlerſku młodźinu ma žo dom wobſtaracź, hdźež móża žwoje wjeczory pſchebywacź. Druhi ſiwo ſa pšakowanje ſkotu je žo ſałožiło, ł pſchedźiwdu je bur Dejtn-Saidowſki. Trawniſchcźa na ſjawnych puczach a mèſtnach žu žo tohodła ł nowa pšchenjajałe, ſo by tu wšéty pšcheład naſtał. Wšchelake pšchedewſaćza maja žo žobu w ſwiſku ſchtyriſtétneho naczišta knjezeńſtwa pšchewjeſcź. Wſchitka ſtara maczišna ma žo hromadźicź a nic to kutow mjetacź, hdźež žadyn rjany napohlad nima. Sbéranje dawka ſa réżny ſkót je žo dla ſkhorjenja dotalneho ſbérza do mèſchczańſkeje khéże pšchepokożiło. Na kónzu žwojich wowjedźenjow pšchipomni mèſchczanoſta, ſo je ſe ſagmejnowanjom wſchelakich wjeſnych dźełow ſa gmejnu hobrże dóło naſtało, ſchtož wobydleŕſtwo dosć pšchipoſnawa. Też nowoſarjadowanje dżenſnišcheho ſtata ł jeho wójſkom ma, žaba wiele nowych pšchiprawow abo ſarjadowanja, ſchtož žo ſe ſandźenym cźaſom pſchichrunecź njehodźi. Pšchichodnje budże žo wſchelakim liczenjam ſkotu, pjerſtiny, žadowych ſchtomow atd. pomoz wobydlerjow wužiłź, ſchtož leži žobu w powſchkłkowym ſajimje a je też wpſchnoſcź dowolita. — Wotnajeńe mèſtnoſze ſa wſchelake narjady „Cźeſmjeneho ſchija" w ſotrowni, kotreż bèchu hacź dotal we „Wodowej hwèzi" ſamèſtnjene, žo pšchiłożowaſche. Wotnajeńki pjenjes wucźinja mèšacźnje 5 hrivnow. — Haj wot Sajdowſkeho pucża na Hłownu dróhu ma žo ſa kołeſarjow ſawrjecź, dokelż je njepſchewidźomna a ſtrašcha ſa wobkhad. — Gmejnſka miłoſćiwa ẃotra je žo wot nětka też ſa Cźemjeſtzu a Libuchow poſtajiła. — Stónczenje žo naſtajany gmejniſki hoſpodarſki naczišt ſa léto 1937/38 ſkhwali. — Seżehowaſche taine poẃedźenje.

S **Wojerez.** (Swinjaze wiki.) Na ẃinjaze wiki bé žo 291 proẃatow pschiwiesło. Wobkhod cźetpjeſche pšchi łubjenym wjedrje. Płacźiny ſa ſrénje bèchu 9—12 hr., ſa łépſche 13—15 hr., ſa najlépſche hiſchcze wajzo.

S **Wojerez.** (Sšmjertne twarſke njeſłožo.) Wčeri warjenju ſtudnje zuſeje firmy ſobotu we Lutach 3-nohatu kóſlik ẃo powaltwſchi 19létneho kowarja ł Delnjeho Wujesda ſaraſe.

S **Rychwałda.** (Stawniſke.) Wutšchcźik je žo: ẃyſoki dźełaczerjo Willija Jeńna ſe Schtyrjoch Dubow. Wèrowali žu žo: ſamkaŕ Richard Setphan ł Muſakowa a ſafrikſka dźełaczeŕka Gertruda Biehlez ł Rychwałda; pieſaŕ Richard Kétan ł Cźélneho a dźełaczeŕka Herta Bèſes ł Rychwałda; pschidźaŕeż na ſtatnej żeleſnizy Jan Michałk ł Niſeje a domjaza pomocnizа Ella Baldewegez ł Rychwałda; ſtaſleſcźeŕ Oda Rieſner ł Bèſeje Wody a domjaza pomocnizа Hilżbieta Patokez ł Rychwałda. Wumrèli žu: 5. 3. wumjeńaŕka Hańża Melcherowa rodź. Nowakez ł Mochowza, 62 lét; 12. 3. wumjeńaŕka Auguſta Sšlapkowa rodź. Pětrikez ł Wunſchowa, 59 lét; 14. 3. wudowa Marta Schołcźina rodź. Niehwegez ł Rychwałda, 73 lét; 24. 3. wumjeńaŕka Helena Krawcźikowa rodź. Tuſchez ł Mochowza, 80 lét; 21. 3. Gertruda Tiſchez, kotraż bé w Barlinje wumrèła.

S **Kamjenza.** (Rubjeżny nadpad.) Njedżelu wjeczor wokoło 9 hodźin je žo na Kamjenſko-Brunowſkej dróży wèrje njepodobny nadpad na wobydleŕa ł Ohorna ſtał, kotryż do Kinsbórka jèdżeše. Muż bèſche w hoſcźencu w Kamjenzu młodeju cźłowjekow ſeſnał, ł kotrymaj hiſchcze w Lipowej teraży ſawadźił. Tam wjeſchu bankowku pšcheméni, ſchtož drje młodeju cźłowjekow wohe-bje wabješche. Hdyż chaſyche žo ł nimaj roſžohnowacź, dokelż każ praješche, ma hiſchcze wobkhodne wèzy we Kinsbórku wobſtaracź, poſtrjeſchtaj žo młodaj cźłowjekaj, ſo byſchtaj jeho do Brunowa pšchewodźałoj, dokelż ſu tam reje. Wł lésku mjes Kamjenzom a Brunowom dyri jeden ł pachołow tak ſjalnje do niczo ſteho newocźakowazeho Ohorncźana, ſo žo tón hnydom ſwjeſe. Nadpadnjeneho wurubiwſchi, łóſnikaj cźekngſchtaj. Poſtżija je jeju mjenje ſwésčika.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

Se **Zitawy.** (Ssmjertne njeſłožo.) W Zitawſkej khorowni je krawzowſki miſchtr Bruno Ritzmann ſe Zitawy na ſcźéwk̆ njeſłoża wumrèł. Njedawno bé do njeho w Pethawje motorſki koleſaŕ ſajél a jeho pšchi tym cźežko ſranił.

S **Habrachcźiz.** W Kottmarſkim lèżu bé cźahaza maſchina ł dwéma pschiwècźhakomaj do pšcherowa ſaiéła. Soobuſtejdźaju Adolf Herrmann ł Hornjeje Mòdrjeſaja je žo pšchi tym tak cźežko ſranił a nětko na ſcźéwk̆ ſranjenjow w Habrachcźizach wumrèł.

Naš wobstatk koni

wučini dźenſa nèhdże 3,4 miljona. Wobstatk ſrèdźcow powjetši ſo z 145 000 w lécе 1933 na 278 000 w lé-ce 1937. W plahowanju koni, kotreż našu nětčišu potrjebu na konjach nèkak kryje, ſo dźenſa wosebje-każ na wšéch polach ſkotarſtwa na plahowanje woprawdże wukonow khmanych koni hlada.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Der Kommunikationsweg Neudorf-Lieske wird wegen Beschüttung im Staatsforstrevier Halbendorf vom 28. bis Mts. während der Dauer der Arbeiten gesperrt. Der Fahrverkehr wird auf die Landstraße I. Ordnung Bautzen-Muskau gewiesen.

Bautzen, am 26. April 1937. **Der Amtshauptmann.**

„Błyskowc". Twarſki miſchtr dostanje nadawk ł twarjenju khéże. „Pschejecźe", žo praſchelſche, „wierćzate a ſtaruche durje?" — „Nè", napſchećiwi knjes, „jenoż niż takſe wóſłaze wèzy, kotreż njemóżeſch ſapraſnyć. Hdyż ſu ſo ras roſpryli!"

Hospodarski rozhlad

Wutoru 27. haprleje 1937.

Wčerawše Furwy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,27	100 čěskosł. krónow	8,646
100 šwajc. frankow	56,89	100 franc. frankow	11,03

Barlinska burša 26. haprleje 1937. Burša cźinjeſche ſwopršdka jara mèrny ſaczišchcź. Pšchi tym dżerżeſchtej ſebi poſtżeńenje a napraſchowanje wažu, jenoż nèkotre ſpezialne hódnoty mèjachu trochu wjetſche roſdźéle pschi prènim ſapišu pornjo hoſpodarſkej ſtónczenej burſu. Na rentowych wikach nјebé pšchemènjenjow.

Barlinſke żitne wulkowiki. Nakupowanſke możnoſcze njeſłu žo na Barlinſkich żitnych wulkowikach też na ſpoczatku noweho tydźenja pšchemènje, dokelż móża žo poſtżeńenja ſe ſtrony ratakſtwa w żyłku jako ſtónczene wobſłahowacź a ł druheje ruki žo jenoż wobmjeſowane dźełły na pšchedań poſtżeżeja. Młyny pak pytaja na druhej ſtronje woẃeſze pšcheńcu kupicź a też žo próżuja po możnoſći žwoje wobſtatki w rożay wupjelnicź. Sdźéła ſu jenoż na pšchidźélenja pokałane. Wumłéwanſka ẃota ſa meju ſe 7 proz. rożkoweho a 8 proz. pšcheńcźneho ſakładneho kontingenta wotpowéda wocźakowanjam. Pšcheńcźna muka ſu hacź na typu 1050 roſpšcheda. Rżana muka ſu na kryce potrjebu kupuje. Pżowanſke żita njeſłu na pšchedań. Też ſa industrialne jeczmjenje njemóże žo potrjeba połnje ſpokojicź.

Wcżera błacźeńe w Barlinje zentnar

pšcheńcy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rożki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenia G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr., — wowſa H 10: 7,85 hr., H 13: 8,50 hr.

Płacźizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymjo ẃo tunł abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płacźizny ẃo złotej hriwnje.

	26. 4.	23. 4.		26. 4.	23. 4.
Pšeńca	212,0	212,0	hnyw	23,0-24,5	23,0-24,5
rożka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
jeczmjeń now.	—	—	módre łuſiny	16,0-17,0	16,0-17,0
jeczmjeń, nat.	—	—	żołte łuſiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wowſa	—	—	żeradella „	—	—
kukurica	—	—	rans. wosuſk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosuſk	16,38	16,38
rżana muka	22,25	22,25	ſuch. truhańč.	9,17	9,17
pš. wotruby	11,50	11,50	bórni. kruſki	—	—
rżane „	10,10	10,10	ſyno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana ſtoma		
broch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšeńč. „		
lane ſymjo	—	—	wowſna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	jeċna „		

Płacźina za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płacźina za rożku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płacźina za jeċmjeń za wupłodźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płacźina za wowſ za wupłodźerja 10: 157.0 13: 170.0

Hłowny redaktor Marko Smolerˌ · Zamołwity za politiku, feuileton a wobrazy A. Dučmanˌ; za lokalny dźěl a přiłoh Marko Smolerˌ; za nawěšćki Pawoł Krječmarˌ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolerˌ. Čišć: J. Cyž, dr. jar. w Budyšinje.

D. A. III. 1937 1812. — Tu khwilu tarifna lisćina šo. 6 płaći.

Prokrustusowe łoža

(Powđa po grekskim B. Kr.)

Theseus, syn Athenskeho krala, Aigea, dyrbješe w času swojeho wukubłanja tak dołho w cuzbje žiwy być, doniž njemóžeše dokonjeć rjekowske dźela. Hdyž bě tón čas přišoł a Theseus čuješe w sebi dosć sylnosće, wróći so domoj do wótčiny. Ducy dom wuzwoli sej puć po twjerdźiznje při morju, puć jara strašny, dokelž so w njej khowachu hrozni rubježnicy. Njedaloko Epidaura da so na njeho sylnik Parifetos, kiž z kijom pućowarjow zabiwaše. Theseus jeho zarazy a sebi jeho kij wza. Na Korinthskej wuzčinje (Landenge) nadpadže jeho mordar Sinis, mjenowany zhibowar khójinow. Wón mjenujcy kóždy króć khójinje zhibny, přiwjaza jimaj na wjeršk njebožatko, kotreż bě popadnył, a potom wjerškaj rozpuści so hyštej jeho wopor roztorhaloj. Theseus jeho (Sinisa) na te same wašnje wotprawi.

Na Megarskich mjezach wjedźeše wuzka šćežka lo Attiki. Tam sedźeše rubježny Skiron, kiž nuđeše pućowarjow, zo hychu jemu noki myli. Ale hdyž poskachu, čizny jich do morja, zo hychu so zatepili abo so zhubili w klamje mórskich žrawcow. Theseus jeho pósła samy puć po tymi, kotrymž bě wón njesmilnje žiwjenje wzał. Potom přińdźe do Eleusiny. hdźež knježe hrozny Kerkyon, muž wulkeje postawy a šěrokich ramjenjow. Haćrunjeż wobydlerjo tamni Theseusa napominachu, zo by so Kerkyonej radźo wnhibał, da so Theseus z nim do wojowanja přemo jehopřemo jeho, na kož jeho dźakowni Eleusianojo za krala wuwolachur.

Hdyž bě so potom přeswědčił wo jich swěrje, spěchaše dale do Athenow. Na pućowanju, kotreż jeho wjedźeše přez horatu krajinu, zetka so z wysokim, sylnym mužom w přepyšnym wodźiwje. Njeznuty jeho přećelniwje přeprosy do swojeho domu a slubi jemu šćedriwje pohosćenje. „Bliži su nóc", praješe „ty sy wjsoke mučny a hłódny; pola mje powotpočnješ a nasyćiš so. A potom mam za hosći přihotowane wulkotne łožo, kaikehož sy dotal njepóznał nihdźe na swěće!" Theseus to rad słyšeše a dźěše z přećelniwym hosćićelom. Po khwilcy wšak zaslyšeštaj hłosy a jako so wohladnyštaj, wohladaštaj překupcow, kiž wjedźechu mjezki (Maulesel), na kotrychž mějachu khětro wjele nakładźene. Theseusowy hosćićel spěchaše k nim a přeprosy tež jich k sebi. praio, zo změja z nimi wjesole hodźiny.

Mjez tym pak wuńdźe ze skałow tam někajki starc, kiž tam drjewo zběraše, a tón zawoła na Theseusa: „Ty njezbožowny, njewěš, hdźe dźeš? Njewěš, što je će k wjeċeri přeprosył? To je Prokrustes, najhroznišo wšěch rubježnikow a złóstnikow! Ma dwójcy łoži; jene krótke, do teho kładźe dołheho hosća a wotsykawa jemu stawa tak dołho, hač jemu z łoża tła. Druhe łožo ma za dołhe; je-li hósć mały, načehnje jeho tak do dołhosće, hač njeje z łožom jenak dołhi. Čekń, je biśće čas; hewak sy zhubjeny!"

Theseus nječekny, ale dočaka na Prokrusta a zawoła na njeho: „Što zasłuži muž, kotryž cuzolmikow k sebi wabi, zo by jim čełło wotsykał abo stawy přetorhał?" Prokrustes po tych słowach roznjemdrjeny hrabny za swojim mječom a chcyše so na Theseusa walić. Tón pak jeho rězny na stronu a prjedy hač bě so złóstnik domasał, srazy jeho z kijom k zemi. Potom jeho dowleče do jeho domu a přihotowa jemu łožo runje tajke, kaž wón hewak druhim. We jeho domje bě wjele wěcow, pućowarjam rubjenych Theseus zwola ludźi z teje krajiny, rozdawa jim tute bohatstwo a woteńdźe do swojeje domizny.

Powěsće z cyteho swěta

Dwaj wandrowaćej je w łomjanej jamje spalił.

Pśichi wobnju njedaloko Sagreba, kotryž bě kubło Sagrebśeje wysšicheje šule potrjechił, a pśichi kotrymž je wośebje wulke kubłowe łomjane a łynowe składy spalichu, dwaj wandrowaćaj łmjerś pocećpišchtaj, kotrajž běšchtaj w łomje nóšlěh namakałoj, 4 druhy wandrowšaj je cźeśko wopalichu. W tutych łomjanych składach je wandrowšaj hižo bleśchi cźaš rady khowachu. Poliśija drje je prózowaśe, wandrowśkich pśećezo sašo i jamy wuhnaś, tola pśichi tym niemějeśe trajaju wuspěch. Wośeń pśichwapi jich spjatych, jenoż 4 i nich móžachu śahubje wucźeknyć. Cźěła spaleneju wandrowśkeju dopołnje śuhlene namałachu.

5000 kilometrow ja 16 hodźinow.

Franjowski lětaŕ Rossi, kotryž bě sobotu k rekordnemu leśenju startował, je 5000 kilometrow ja 16 hodźinow pśeleśał, pśichi cźimž mějeśe pśećerśtowu spěchnosć 312,5 kilometrow ja hodźinu. Stary rekord wuźinjeśe 272 km. ja hodźinu, kotryž běšchtaj dwaj Amerićanaj dobyłoj.

14 dźěłaćerjow pod wodu.

Sobotu je woda jamu „Ferdinand" w Chomlu pola Radnitz w Cźěskoslowakskej salała. Woda bě so i jamy „David" pśechodźała. W sapkawjenej jamje je 14 dźěłaćerjow wostało, a dwěluje so na tym, so śmjerći wucźeśnu. Jama „Ferdinand" je wot jamy „David" něhdźe 4 kilometry śalena. Podśeńśe wody so i jamy „Ferdinand" pśechodźechu, hdyž tam 30 hórnikow dźěłaśe. 16 i nich móžachu wukhowaćj. Wukhowaśke dźěła njemóžachu so hnydom pśichwjeśeć, dokelž běchu wodowe pumpy tohorunja póćrjene.

Zasady serbskich narodnych prócowarjow a jich lubosć k serbskemu ludej

Chźe-li schtó dźěłaćj ja Seerbśtwo,
Njech wutnje dźěłaćj ja darmo!
A njech so ja tym njepraścha,
Hać hdy so to jom' saruna.

Wón śmjeje i toho husto doćś
Snjeśćj mjerśanje a wobcźežnosć,
Sa to ma hiśchśe i lubosću
Teź próśdnicź swoju mośchnicźku.

Haj, taśke śerbśke dźěło je,
Tom' śebicźnik rad i pucźa dźe.
Schtóž lubosć, śwěru snaje pak,
Tom' nieśe wono horźu dźał!

Doćś mamy kraśnych pśichkładow
Mot naśich śerbśkich wótcźinjow,
Kiž hać do śmjerśe i lubosću
Sa śwoje Seerbśtwo dźěłachu!

Teź dźenża hiśchśe — bohudźał —
Do'ćś Seerbow cźuje, mynśi tak,
A śu ja Śserbśtwo iwólniwi,
Sso sastajeć we lubosći.

To wścho naš dyrbi pohnuwaś,
Swój śerbśki narod lubowaś!
A waźiś śebi wyśoko
Schtóž na nim mamy kraśneho!

Jurij Schewcźik.

Poslednje politiske powěsće

Pólski ministerski president přećiwo kommunismej

Pśichi wotewrjenju śiśda swjasła pólśkich městow je pólśki ministerśki president Składkowski wo nadawkach měśchćanskich sarjadnistwow w Pólśkej rěcźał. Jako najwjetśchi zabłud ja wusiśeć hospodarśkeho a politiśkeho žiwjenja w Pólśkej, tak wón rjekny, je bjes dwěla kommunismus a kommunistiska agitazija.

Pśicherstwo kommunismej dyrbi so wojowaś, njekedźbujo žiwjenja a śmjerśe. Tuto wojowanje je wojowanje wo pólśki wótcźinski charakter. Wojowanje pśicherstwa kommunismej dyrbi so tam sapoćeć, hdyž so wón ludu spyta pśichmaś, mjenujcy pola ludźi, kiž su bjes dźěła. Ministerski president tchodła sastupjerjam městow wobstaranje dźěła ja niesłabłujerjow a i nim wojowanje pśicherstwa kommunismej jako jich najwažnjišchi nadawk rozłoźeśe.

Dźowku paraguayskeho wupósłanza we Winje słonjowali.

Ingridu Wiengreenez, dźowku paraguayskeho wupósłanza we Winje, su we jeje automobilu tśi kilometry wot Neunkirchena śalenu sattelenu namakali.

Ingrida Wiengreenez bě dyla na jeśbje na konjuthjenja. We Wienskim Nowym měśeśe bě hischće śnadź tych wopytała. Bórzy na to je drje so mordarstwo stało. Żandarmiski sastojnik wuśłyschi wutśele a namaka Ingridu Wiengreenez i śtjomi kulkami trjechenu w automobilu leźo. W nozy k njedźeli je wona w Neunkirchenskej khorowni wumrěła. Jedyn kofr samordowaneje próśdny. w łožu namakachu. Myślachu, zo by so někotre wosoby, na njeskutku wobdźěłane. Dźowzyny nan wot lońśeho léta na dowolu w Paraguayskej pśebywa.

Śóśtnistwo na Ingridźe Wiengreenez so dotal njeje wujasnilo. Najprjedy śebi myślachu, so by so wo rubježne mordarstwo jedna. Tutón nahlad pak nimaju wjacy za prawy, dokelž su pola samordowaneje wschitke jeje bebješki namakali. Dokelž bě sche Wiengreenez khětro gamotna žiwa a wjele se spiritistami wobkhadźeše, so pśechepytowanje teź na tutu stronu rozśěrja. Spśisaćela Hansa Sternebera, kiž měśeśe i niej wuśłe świśki, su namołwjeli, so by był k ruzy, hdyž wyschnoscze jeho trjebaju.

Němsko-wuherske srěźenje do mozy stupi.

Srěźenje wo duchownym a kulturnym śhromadnym dźele, kiž je so mjes Němskej a Wuherskej śeźiniło, 3. meje t. l. do mozy stupi.

„Cźišćowjeći ptak" śmjertnje ranjeny.

Pśichi lětańskim śwuczowanju w Vincennes w Franzowskej je Amerićan Clem Son, kotryž bě śebi jako lětarja cźłowjek śmětowu śławu dobył, na tragiske waschnje śnjesdobył. Wopuschći w něhdźe 3000 metrowskej wyschokosći lětadło a jemu so teź poradźi někotre mjeńśiny dołho se śwojimaj wumělśkimaj śchidłomaj, kiž jemu napohlad njetopyrja dawaschtej, so w powětru sdźerjeć, so by potom pomału leśo so k semi puschćił. We něhdźe 200 metrowskej wyschokosći dźiwśe po programmje śwój padak wocźinić, so by padnjenje pomjeńśchił. Padak pak so njewotewri, Clem Son i wulkej śpěchnosću k semi padźe a so pśichi tym sarake.

(Associated-Press, M.)

Na Mnišoncu

Pjatk, 30. hapr. **tradicijonelny**

walporny swjedźeń

Zabawa! Hudźba! Reje! Wohnjostroj!

Přećelnje přeprošuje Pawol Hantulec swójba

Walporny swjedźeń na Čornobozy

Přećelnje přeprošuje **W. Gässnerec swójba**

Wše **tkaniny** a wšu potrjebu za serbsku drastu kupujośe derje pola firmy **Schaaf**

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, tara płaćizny hódno pola **Kurt Erler,** Žitne wikl 28

So přistaja

Starša holca

kiž może warić, so přistaji na Serbskich hrjebjach 18

Na předań

Knježski wóz,

połkryty, jeno- a dwupřežny, jara tuujo na předań w Njebje ćicach čisło 10

Z dźěnikom serbskeho ludu su

Serbske Nowiny

Z česnej moralnosću kóždeho čitarja je, so jim też w lětnym času swěru wobstarowa a so je wosebje tym serbskim domam poruča, w kotrychž so hišće njeċitaja.

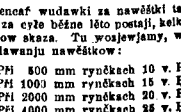

Dźěćace wozyki

wot 36,— hr.

Žadajće sebi katalog.

Kurt Martin Richter

na Kěrchowej dróze

Našim inserentam a wsu a w měsće

Zawěsće chce překupc, rjemjeslnik abo hosćenc ał wudawki za nawěšćki tak tunjo hač móžno měć. To może dostać, hdyž za cyle běžne lěto postaji, kelko nawěšćkow poda abo kelko milimetrow rjadkow skaza. Tu wosjewjamy, wo kelko so płaćizna sniži při wjacykróćnym podawanju nawěšćkow:

Při 3 króćnym wosjewjenju 3 v. H.	Při 500 mm rynčkach 10 v. H.
Při 6 króćnym wosjewjenju 5 v. H.	Při 1000 mm rynčkach 15 v. H.
Při 12 króćnym wosjewjenju 10 v. H.	Při 2000 mm rynčkach 20 v. H.
Při 24 króćnym wosjewjenju 15 v. H.	Při 4000 mm rynčkach 25 v. H.
Při 52 króćnym wosjewjenju 20 v. H.	Při 8000 mm rynčkach 30 v. H.

Posłuže so tutoje dobreje składnosće a čińće z nakładnistwom Serbskich Nowin

wotzamknjenje nawěšćkow

Bjez tajkeho zrěčenja žane zniženje!

Přiloha k čisłu 97

SERBSKE NOWINY

Wutoru 27. haprle'e 1937

Zakładne zastaranje z khlěbom

Zyle němske žiwjenje so na to załožuje, so so khlěbowa potrjeba kryje. Natarłe wupłodźenje dyrbi so sahadnje tak sapśihśeś a wodźeś, so w tutym nastupanju wobcerżnośćje ženje niemóża sastupiś.

W pśichodnomaj mjerżazomaj nětko němśki žiwjeńśki staw znowa postaji, kelko ma tózdne ratarśtwo žita wotedaś. Pornjo nětśišemu postajenju kontingenta khlěbowego žita so so žitowe hospodarśke lěto 1937/38 žitowy sakładny kontingent sawjeduje. Tutón žitowy sakładny kontingent njepostaja jenoź kaž dostal najmjeńśichu dźělbu khlěbowego žita sa wotedarje, ale wopśihśija nimo teho wotedawańšku winowatosć sa jerjmjeń, wowś a měśchane žito.

Žitowy sakładny kontingent je sa dowidźomny cźaś s plahowańśim sakładom kóždeho wupłodźeńskeho pśichedwjarja. Wupłodźerjej je potajkim mózno, so plahowańśe sahony sa swoje zyłe žitowe wupłodźenje sa pśichodne lěta rozdźeli. S tym, so so jemu kontingent sa śhromadne wotedarje pśichźeli, kiž wuchśe druźiny žita wobžahuje, je so jemu mózność wjeliśkeho hibanja w plahowanju druźinow spožćiła. Wśo so sa wupłodźerja wěśta najmjeńśicha wotedawańśka dźělba khlěbowego žita postaji. Jemu pak so pśichwośtaji, hač chce dźělbu, kótaraž so po jeho žnjowych wobstejnosćach složuje, w rożzyu abo pśeńcu wotedaś.

Rimo toho ma mózność, hdyž ma wjazy hač postajenu najmjeńśichu dźělbu khlěbowego žita wotedaś, wo telko mjenje pizowańśkeho abo industrijowego žita wotedaś. Tehodla we wupłodźerjowym ramiku žnjowych wuchinjow, so by sa swoje ratarśtwo mógł jeśmjeń, wowś a měśchane žito wobkhowaś. Žitowy sakładny kontingent so pśichi swojim postajenju po pśerjeśkowych žnjowych wunoschach jenotliwych ratarśtwow postaji. Žitowy sakład kontingenta a najmjeńśe wotedaśe khlěbowego žita so sahadnje wjazy njepśemjeni. industrijowego abo pizowego žita wotedaś.

Hdyž pak wupłodźerjej městnych wobstejnosćow dla njeje mózno, najmjeńśu dźělbu khlěbowego žita połnje wotedaś, na pśikład hdyž móże schłodu s krupami abo wulkej wodu atd. dopokasaś, móże pśiches swoje wokrjesne burstwo pos pśichślušnemu žitowemu hospodarśkemu swjatka namjet stajiś, so jemu s wuwjazom dowoli, so móże městno khlěbowego žita podobnu dźělbu industrijowego abo pizowego žita wotedaś.

Też może khowne sjednoćenstwo nemškeho žitowego hospodarśtwa pśi wobsebitnych žnjowych poměrach we wěstych krajnach śhromadny sakładny kontingent po prozentach pomjeńśichcí abo powjetśichcí, so žo też na jenotliwe lětne mjeńśe žnjowe wunoschi po krajinach dźiwa. Hibiśiwosć zyłeho kontingentowanja žita, kiž so s tym dobudźe, so k lěpśemu wupłodźenju wusmutkuje, dokelž móże někto žnjowy wupad w jenej žitnej druźinje s wjeśkim wotedacom s pśichódnitśich wunoschow drubeje druźiny narunacź. Zuły system žitowego kontingentowanja je so s tym wjele hibiśiwjeśi sćinił, kiž so bóle městnym poměram pśichmérja.

K dopokasanju wotedacja ma wotebérak žita sa wiśe wotewsate druźiny wupłodźerjez wotedawańśke wobtrukźenje wupiśaś. Wotpiś wotebérak wokrjesnemu burstwu dale da. To stawa so dla dohladowanja nad wotedawanjom. Dźělby khlěbowego žita, kiž so wyśe žitoweho sakładneho kontingenta abo najmjeńśeho kontingenta wotedaja, śmědźa so tehorunja jenoź po wotedanśkim wobtrukźenju pśichedaś. We wobłuku postajenjow śmě pak wupłodźeś wo tutych słuźownych wobstatkach sam rozsudźeś.

Dokelž je kontingentowanje žita sa němśke žiwjenje tak ważne, so pśichsitupenja postajenjow wo wotedawanju rajnje pśichepytuja a khłostaju. W tutym swisku je ważne na to pokazaś, so so wotedańśka winowatosć hižo tehdy strani, hdyž jene ratarśtwo žito z kontingentoweje dźělby, kiž je so ja njo postajiła, sa swoje samery trjeba, potajkim wobezbe k pizowanju. Wśichnitkim ratarśtwam so pralśeńske formulary pśichedpokoja, na kótreż maju same sapisaś, kelko móża wot kóždeje jenotliweje žitneje druźiny wotedaś.

Też lětsa hłowne sjednoćenstwo termije a prozentowske žadźby sa wotedacze postajeneho kontingenta wozjewi. Prěnja termija běži hač do 31. oktobra 1937. Hač do tuteho dnja maju wśitke sapisane ratarśtwa 30 prozentnom postajeneho śhromadneho kontingenta wotedaś. Pśichodne snowa dyrbi so s rasnoscu wusběhowaś, kak wurjadnje ważne je, so so wschitkim tutych termijow dźerża. To je nuźne, so by so na tóžby pad mylenjam w porjadnym sastaranju wobydlerstwa sadźewało.

Tuto rjadowanje, kiž je s praktiskich nashonjenjow pozledních tśiroch lět wurostło, bywa sa rjad lětow doskónčnu sakład žitoweho wupłodźenja a sastaranja.

Powěśće z cyłeho swěta

Wulka woda w Düsseldorfje.

Stupanje Rhyna a jeho pobocznych rěcźkow je k jara wulkim powodźenjam dowjedło. Porhynske kuti su dołko a śeroko pócźrjene. W Schreberskich sahrodach su wśitke nałětne dźěła podarmo byłe. W Emmerichu wuczini staw wody hižo 5,80 metrow wyschsche null. We Düsseldorfu dyrbjeśe so woborowa wóz a policija sadźewaś, so bychu stany zwrkuła Sarrasania, kotrejż we městce pśebywa, wukhowali. Też rěka Rühr ma staw wody 2,5 metra nad normalnym stawom.

3 miliony hriwnow pjenjeżneho khłostanja sa njeźiśchane dawkowe wobśchudźenja.

Kaž hłowny zwony hamt w Kielu wozjewja, su Kielskeho fabrik. margariny Ludw. Hardera dla njepśeśehowaneho njepśiznaśenja dawkow sa njeźdy 3 miliony kilogrammow tukow, kotrejż dawkej podlěhaja, wschó hromadże s 3 milijonami hriwnow pjenjeżneho khłostanja pothlostali.

4króćny morđar k śmjerći sadźeny.

Pśichiżaźny źud w Rottweilu 37 lět stareho Josefa Schäfera s Bekra w Hohenzollernskej dla 4króćneho morđarstwa a 4króć k śmjerći sadźeny. Schäfer bě najprjedy dweju cłowjekow samordował, so by wupokazał žebi wobstarał. Pod wopaczným mjenom stupi do fluga by w hojerni w Stettenu a japoca tam s 21 lět staroj Luiju Spieźej luboźiniśi wobkhad napiseć. W julliu 1936 ju wotwjedźe a śamordowa ju. Dokelž so pod wopaczným mjenom zyle wěsty njeczujesche, 4. morđarstwo skuźi. Pśiches nowinarśki nawdźichł sejna so s 30 lět starym Franzom Rothfußom na dwórnišću/ze we Rottweilu. Na póśnym puću njedaloko města jeho 52 króć s nożom skakawśi mori a jeho legitimazijske papjery a wśe jeho pjenjezy sebra.

Morđarstwo w hajnkowni.

W namjesnej hajnkowni pola Johstadta je so zakostny njeskutk stał, pśi kótrymż jena wosoba smjercź pocźerpi. Hoscźenzarz a wobsedźer hajnkownje Heinrich Henka bě so njedawno z dźelenej žonu wożenił. Jeje prjedawśći muž pśikłaźe pjatk wokoło 8 hodźin do hoscźenza a žadaśe žebi kofej, kótryż so jemu też poskaz. Nadobo wuczahny revolwer, skeli na hoscźenzarja a trjeśi jeho do spanja, tak so be hnydom morwy. Zona cźakny pśched słoźenikom do prěnjeho poskboda a jej so poradźi so wukhowaś.

Awstriśti wojeźi mós śmjeźeźiś. — 21 cźeźkosćanjenych.

Spytaju so jeźdzacemu motorskemu kolesarjej muwinyeź, je w Jedlersdorfu pola Wina wós lohteje artillerije zo swarźeli. 21 wojakow so pśi tym jadźa cźeźce srani.

Nowe sapadnjenja w USA.

Cźeźke dny dołho trajoze deschcze su daloke krajiny we wjeczornej Pennsylwanskej, Ohiu, Virginiji a Marylandze sapadnjle. W městomaj Pittsburgh a Johnstown, kotrejż bě hakle njedawno wulke powodźenje potrjechiło, dyrbjachu wobydlerjo s niże leżazych domow cźekaś. Ma so za to, so rěka Ohio, jeli by hiśicze dalśich 24 hodźinow pśichibywała, sazo swój najwyschśi staw dozpěje, kotryż městeśe lětsa w nałeću. Mesćańske sarjadnośe w Pittsburghu je hižo wśelke naprawy cźiniło, so by so wobthodna schtwórcź wupśedniła. W Cumberlandu a Johnstownu je so wschón wobkhad sestajił. W Orange we Virginiji rosniedźene wody mógł wottorhnuchu, pśichi cźimż jich někotre wosoby satepichu.

Wulkowarśka medalja sa kóćku.

W pśichtomnosći hamtiskich sastupjerjow je so w tutych dnjach w Pariżu wulkowarśka medalja na móbrym bancźiku jenej kóćzy spožćiła. Tuta kóćka bě s mózným cźiwkowanjom žuźodowa na to kedźbnych sćinika, so w bydlenju, w kótrymż pśichebywalche, piun z płunowoda stupa. Se zakostnym cźiwkowanjom je 6 wobdam, kotreż w lěkarni pśichebywachu, žiwjenje wuthowała. Nimo wutkowarśkeje medalje dosta tuta kóćka też hiśicze schtiżku mloka a jeneho jerja.

Što zwěrjata dźěłaja

K. B. Schěza w Rachlowje.

Schto swěrjata dźěłaja? budźe so tón abo tamny prajeś a hnydom też sam wotmolwi: Ničźo njedźěłaja, ničźo, te maja so wjele lepje hač my. A sajo druzy rjeknu, wohladawschi napismo: Schłoda cźasa na lajfe blady pohladnjaś, kak dha chjedźa swěrjata schto dźěłaś! Taike nahlady pak mi njedyrbja sadźewaś tola wa tym pisaś, a pschecźitaźe-li to potom, khschu sajo někotrych prajiś: To smy dawno wědźeli. Wěm ś nashonjenja, so je njemóžno kóždemu prawje cźinieź.

So swěrjata dźěłaja, to dyrbi wschędnje widźiśe a znami jim dźěłaś dacźe. Hdyž so konje, krumy a woły do wołow, pługow a bránow pschahaju, a hdyž słony, wjelbłudy, konje a wóźki ludźi a wschellu jich nadobu na swojim khribjecźe nošcha, dha też dźěłaja. A schto dha poś cźini, kiž je hoźiwerjej s towaršom a pomocnikom na hosćiwje, abo wasch wobsi rjeśaśnik, kiž zwjerdźe pschiwjasany pschi hubjenej zratwje w dźěratej hěcźy na pschelkatym kjanju wam dom a dwór straźuje, abo hdyž pśa w symnych krajach město koni do kjanjow pschahaja, njedźěła wón, so je napołedk sprózny kaž poś?

Po tutych sawodnych stonach drje mi nichtó wjazy snapscheczjiwcź njemóże, so swěrjata ničźo njeczinja. Chcźu pak wam jich khschce wjazy mjenowaś, kiž nam swěru pomhaja a cźasto wjele wjazy wukonjeja hač ludźo sami. So pak by někajkeho porjadka w mojim nastawku było, najprjedy na to pohladajmy, schto dostawku było, najprjedy na to pohladajmy, schto dostawku było, najprjedy na to pohladajmy, schto dost

Woheń, kotryž hižo poł lětstotka traje

Woheń, kotryž wječiwi rugy hórnikow sakoržichu, je miliardowe hódnoscze narodneho wobsedźeństwa sniczik. W jenej wuhlowej jamje w stacze Ohio traje wot lěta 1886 woheń, kotryž dymi žo pod semju na pschestrěni wokoło 60 kóžnych kilometrow a je dotal wokoło 30 milijonow tunow wuhla sniczik. Woheń nasta ſ teho, so strajkowazy hórniźy sapalichu waggon ſ wuhlom a puschczichu jón do jamy. Hacžrunjež žo jama sasypa, mózesche žo woheń roschěricz a je rosměry nabrak, kotrež zoku Ohioſku wuhlowu pónoj wohrožeja. Wokolina, kotraž bě prjedy ſ wjeselnym žiwjenjom napjelnjena, bě žo do woprawdźiteje hele saměnika. Rospaleny wjerch semje, ſ kotrehož husto nahle plomjenja wuſapnu, sta žo sa bydlenje njemóžny. Zyły wobkhad dyrbjesche žo psches tutu krajinu sastajicz, jenoz někotri swažliwzy podachu žo do teje „Ohioſkeje hele" na žwoju ſamžnu samolwitojcz. Ohioſke knježeństwo, bojo žo, so žo woheń pod semju dale roschěri, je někto k temu pschistupiło, so by žo woheń ſystematiſny salak. Zyła wokolina we wobschěrі wokoło 50 kóžnych kilometrow je žo wot policije, kotraž nikoho na městno katastrofy njepuschči, wobstupiła. Wězowuſtoini hladźa sa tym, hdże žu hłowne wohniſchcza podsemſkeho wohnja. Tute maja žo ſolowacz ſ materialom, kotryž žo njespali. Na tute waſchnje nadźijeja ſo, dalichemu rosschěrjenju wohnja sadźiwacz, kotrež je amerikanſkemu narodnemu hospodarſtwu sa miliardy ſchkody naczinilo.

Són na zwołanje

Zały Paris žmeje žo wětemu proſcherjej, kotryž je dosez njeluboſnoſczow policiji a lěkarjam naczinił. Proſcher stejesche wschędnje pschi potach Eliſejſkich proſcho nimodużnych wo jałmožnu. Rano jeho pschi tym straſmiſchtr lepi. Proſcher poczo ciłkacz, wosa pak nadobo pschi haży Jurija V. stejo. Widżo, so njemóże žo ſ tukow ſtrażmiſchtra wuwinocz, padnu na semju a „wuſny". Strażmiſchtr wotwjesy ſpjazcho na kommiſſariat, hdżez žo prózowachu, jeho ſbudźicz, tola podarmo. Tehodla dowjesechu jeho do ſpitala, so bychu tam ſa pschiczinu ſpara ſledźili. Pschi tym žo wupokaja, so proſcher tak krucze ſpi, so njebě ani móżno, jemu wóczne wjecžka ſdźhnuc. Jenoz tehdom, hdyž na njeho lękat njeladaſche, pschikmětwaſche žo proſcher potajniże na pschitomnych ſtudentow a ſpitalike žiwotobnistwo. Dokelž njemóże žez ſ tym ſpodźiwnym khorym poradźicz, pschikaſa wjednikow ſpitala, so by žo do azeta wrócził. Tola tež tam proſcher we wokomiku wuſny, hdyž mějesche to ſa radźomne. Tehodla puſchczichu jeho na žwobodu. Ale hižo na ſamknym dniu wobjewi žo inowa na Polach Eliſejſkich. Tehodla jeho na tónzu inowa ſe ſpitala pěſłachu. Je trěbne hiſchcze dodacz, so lękarſke ſtudowanje je pſches 5000 frankow płaczilo.

Kaž w bajzy: hólczej namaka 97 ſtotakow.

Njewſchědne namakanje, wo kaſkimž ſzemak jenoz w bajkach czitamy, je 8 lět ſtary hólczej w Charlottenburgu czinił. Hrajkaſche žebi ſe žwojimi towaſchemi psched ſtarſchiſkim bydlenjom. Pschi tym bě jemu wjertſ (Kreiſel) do pinzyneho wokna padnył. Hólczej puſchczi žo do pinzoweje dźěry a wucžahny měſto wjertła czežku dutku. Jako do njeje pohlada, namaka ju k žwojemu pschekwapjenju polnu ſtotakow. Hólczej tutu ſpodźiwnu dutku žwojemu nanej woteda, kotryž ju na blišchu policajſku ſtražu wotnjeſe. W dutzy bě 68 20-hriwnarjow a 29 10-hriwnarjow, každej běchu psched mózu w Němſkej we wobběhu. Kriminalna policija tutón ſpodźiwny pad pschepytuje.

Radio

Sorjedu, 28. haprleje žo ſłyſchi:

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, taczele. 6,30 raniſchi konzert (ſ Kölna), mjes nim 7 powěſcze. 10 ſa ſchule. 11,40 ſa bura. 12 pschipołdniſchi konzert (ſ Wrótſławja), w pschestawzy. 12,55 cžaſowe ſnamjo a 13 ſhožopischerſa. 13,45 powěſcze. 14 wſchelaka hudźba. 15,15 taczele. 16 popołdniſchi konzert. 17,40 ſpěwy. 18,40 wo ſporcze. 19 k žwjatokej. 19,45 wothłós ſ Němſkeje. 20 powěſcze. 20,10 pſchespola. 20,45 hodźina mlodeho naroda. 21,15 konzert. 22 powěſcze, ſport. 20,20 žwětopolitiſka měžaczna rosprawa (ſ Mnichowa).

Lipſk: 5,50 ſa bura. 6,30 raniſchi konzert (ſ Kölna). mjes nim 7 powěſcze. 9,30 wiki a kuchinja. 10 ſa ſchule. 10,30 a 11,30 wo wjedrje. 11,45 ſa bura. 12 hudźba ſa pschestawku w dźele. 13 powěſcze. 13,15 konzert je Stuttgarta. 14 powěſcze. 14,15 taczele. 15 ſa žonu. 15,20 popołdniſcha ſabawa. 18 popoldnjo wſchelczſſnow (ſ Frankfuria). 20 powěſcze. 20,15 hodźina mlodeho naroda. 20,45 ſ němſkeje dźěloweje fronty. 21 ſ pěžnjeſtwa a hudźby. 22 powěſcze, ſport. 22,30 ſpěwy.

Hamburg: 20,45 wječorny konzert. — **Köln:** 20,45 „Won do balola!" — **Frankfuet:** 20,45 wjeſeke ſpěwy wot Rhenia. — **Stuttgart:** 21,15 konzert. — **Mnichom:** 20,45 ſ operettow. — **Win:** 20,20 konzert.

Němſka doby w mjeſekrajnej bulkopanzy pschečziwo Belgiſkej 1 : 0.

Pſched 55 000 pschihladowarjemi je žo njedźelu w Hannoveru wulke mjeſekrajne ſetkanje w kopanzy mjes Němſkej a Belgiſkej pschewjedło, kotrež žo ſ dobrym 1 : 0 ſa Němſku ſkónczi. Mobras pokaſuje nam ſajimawu ſjenu ſ czeſkeho wojowanja: Jara ſmužicze wojowaſche Lehner (prawe khłdło), kotrehož na wobraſu (bě. ku jeczku) widźimy. (Schirner, M.)

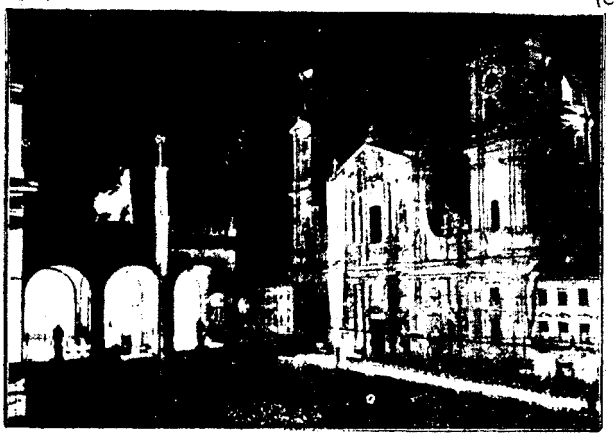

Sapočatk dośłónczneho ſtatneho powołanſkeho wubědźowanja.

Sobotu wječor žo pſched hallu pólneho marſchalla w Mnichowje žwjatoczność ſa wobdźělnikow ſtatneho powołanſkeho wubědźowanja ſapocza, pschi kotreiž župny wjednik Wagner k młodym dźěłacžerjam a dźěłacžerkam porěcza. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Krónowańſka medalja.

Jendźelſki kraj pschi pschileżnoſczi krónowanja jako wołobinſki wopomnjeńſki dar 90 000 medaljow ſa ſaſłužbu wo krónu rosdźěli. Wuſnamjenjenje, kotrež poträt kralowſkeho para pokaſuje, žo na czerwjeno-běło-módrym banczíku noſy. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Protyka dawkowych termiljow

ſa měžaz meju 1937.

Finanznemu hamtej ma žo ſapłacžicz.

5. meje: Dawkowy wotczah wot dźěłacžerſkeje mſdy ja mſdy, kiž žu žo w czaſu wot 16. hacz do 30. haprleje 1937 wupłaczile.

10. meje: Pschipowědźenje a napłaczenje wobrotowěho dawka ja haprleju 1937.

10. meje: Samóježiſki dawk ſa wſchitkich, kotſiž žu winowacži tutón dawk płaczicz.

15. meje: Burſowy wobrotowy dawk we wotliczenju ſa haprleju 1937.

15. meje: Dawk na woženje.

15. meje: Sawježcženſki dawk.

20. meje: Dawkowy wotczah wot dźěłacžerſkeje mſdy ja mſdy, kiž žu žo w czaſu wot 1. hacz do 15. meje 1937 wupłaczile.

Pſchipomnjenje: W tutej protyzy dawkowych termijow žu žo jenoz dawki naſpomnile, kiž maju žo w měžozu meji 1937 finanznemu hamtej ſapłaczicz.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die Entwässerungsgenossenschaft für Kumschütz und Umgebung hat um wasseramtliche Erlaubnis zur streckenweise veränderten Ausführung der bereits genehmigten Regelung des Kubschützer Wassers (sog. Altes Wasser) nachgesucht. Sie plant jetzt die Beschleusung des Wasserlaufes auf 300 m Länge und zwar auf den Flurstücken Nr. 63, 80, 81, 82, 94 und 84 der Flur Canitz-Christina durch eine Rohrleitung an Stelle des genehmigten Grabenausbaues. Zur Abführung größter Hochwässer soll im Zuge des bestehenden Grabens eine flache abgeböschte Flutriene angelegt werden.

Dieser Antrag wird nach § 33 des Wassergesetzes mit der Aufforderung bekannt gemacht, etwaige Einwendungen gegen die begehrte Wasserbenutzung binnen 2 Wochen vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung bei mir, wo auch die Pläne zur Einsicht ausliegen, anzubringen.

Beteiligte, die sich in dieser Frist nicht melden, verlieren das Recht zum Widerspruche gegen die von der Behörde vorzunehmende Regelung.

Bautzen, 23. April 1937. **Der Amtshauptmann.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoler; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hościencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 98 | Budyšin — Srjedu 28. haprleje 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Dwě milijardźe dawkow wjacy dóšło

Dochody němskeho stata z dawkow, zlow a druhich dawanjow wuczinjachu w měrzu 1937 z wobjedźenjstwowych a wobkhadnych dawkow 344,3 milijonow hriwnow porno 620,8 miljonam hriwnow w měrzu 1936; pola zlow a pschetrjebańskich dawkow 296,8 (loni 283,3) milijonow hriwnow; hromadje potajkim 1 141,1 (loni 904,1) milijonow hriwnow.

Sa liczeńske lěto 1936, kiž je so nětko skónczilo (wot 1. haprleje 1936 hač do 31. měrza 1937) wuczinjeja dochody z wobjedźenjstwowych a wobkhadnych dawkow 7 838,8 (lěto prjedy 6 175,8) milijonow hriwnow, z zlow a pschetrjebańskich dawkow 3 634,2 (lěto prjedy 3 474,5), hromadje 11 473,0 (lěto prjedy 9 650,3) milijonow hriwnow.

Shromadny wobras dawkowych dochodow je potajkim, so je so w měrzu 1937 pornjo měrcej 1936 wobjedźenjstwowych dawkow 223,5, zlow a pschetrjebańskich dawkow 13,5 milijonow hriwnow, potajkim dožyła 270 milijonow hriwnow wjacy nawdało.

Dawkowe dochody w pschehladzy sa cząh wot 1. haprleje 1936 hač do 31. měrza 1937 wosnamjenjeja zdobom dochody, kiž so dokónczenje w liczeńskim lěcze 1936 wocakuja. Dokónczne dochody so po pschemjenjenjach, kiž 31. měrza 1937 hischcze njeběchu znate, jenož mało pschemjeni.

Po bilanzy shromadneho wunoschka sa liczeńske lěto 1936 wuczinjeja dochody pornjo liczeńskemu lěta 1935 pola wobjedźenjstwowych a wobkhodnych dawkow 1 663,0 milijonow hriwnow wjacy, pola zlow a pschetrjebańskich dawkow 159,7 milijonow hriwnow wjacy, shromadnje potajkim 1 822,7 milijonow hriwnow wjacy.

W tutych wjetšich dochodach stoja tři wězy, kotrychž w prjedawšich letach hischcze njebě. Tute su: a) dawk na liczeniny, kiž su hakle wot 1. julija 1936 němsko-statny dawk; b) powjetschenje napłaczenjow na towarstwowski dawk; c) dawk na wożenje sa stworowy wobkhad a sa wožobowy wobkhad z autokhtami.

Pschi jenotliwych druzinach wobjedźenjstwoweho a wobkhadneho dawka wunjeczechu: dochodny dawk 705,1 milijonow, towarstwowski dawk 454 milijonow, samójenski dawk 56,9 milijonow, wobrotowy dawk 368,8 milijonow, dawk na kapitalowy wobkhad 18,5 milijonow, dawk na wożenje wožobow 6,5 milijonow, dawk na wożenje stworow 15,8 milijonow a dawk na cząkanje kapitala 24,6 milijonow hriwnow wjacy.

Tak su so w liczeńskim lěcze 1936 wožebje derje wuwile: dochodny dawk, towarstwowski dawk, wobrotowy dawk a dawk na wożenje. Tute dawki su važne za pożiwdźowanje hospodarskeho wuwicza.

1. meje khorhoje won!

Pschi stładnosczi nazionalneho zwjedźenja němskeho ludu němski minister za ludowe poswětschenje a propagandu wobydlerstwo namołwja, so by pschi swojich wobydlenjach a na swojich twarjenjach khorhoje němskeho stata wupowěsće.

Němski wójnski minister na hrodźe Vogelsangu

Wutoru popołdnju je němski wójnski minister z Blomberg psched wokrjesnymi nawjednikami na hrodźe Vogelsangu rěczał. Wokrjesni nawjednizy běchu jeho sahoricze powitali.

W dlešchim pschednoszku, kiž wokrjesnym nawjednikam zasny wobras wo wulkim a samołwjenja polnym dźele wojerstwa mózy w poslednich letach poskiczi, so němski wójnski minister wo wschitkich praschenjach wojerskeje politiki a wo pomjerje mjes „stronu a wojerskej mozu" wupraji.

Němski minister dr. Frank we Wrótzławju rěczał.

Pónđelu wječor je němski minister dr. Frank na wulkej manifestaziji nazionalsozialistiskeje strony we Wrótzławju wo winowatosczi rěczał, kiž jenotliwemu ludowemu towarschej z nadawkow naschego czasa naswawaju.

Wjednik italskeje młodźiny pola Hamburgskeho senata

K czesczi italskeho wjednika młodźiny statneho podsekretara Riccia a wjednika němskeje młodźiny Baldura je Schiracha je so pónđelu wječor w Hamburgskej radnizy statne witanje wotmělo.

Wutoru dopołdnja zebi ekzellenza Ricci a druzy italszy hosczo z němskim wjednikom młodźiny Hamburgski pschistaw wobhladachu. Też łódź młodźinownje „Hein Godenwind" wopytachu.

Krótko po 10 hodźinach leczachu do Stargarda, so bychu zebi rjadowy hród Crössinsee wobhladali. Wjednik němskeje młodźiny pak so do Mnichowa poda, so by pschi rozsudach němskeho powolarskeho wubědźowanja był pschitomny. Stabowy wjednik Hajmann Lauterbacher wot nětka italskeho wjednika młodźiny pschewodźa.

Italszy industrialni po Němskej puczuja.

Cyłrjoda italskich industrialnych po Němskej puczuje. Pónđelu su so woni w Friedrichshafenje na leczenju z powětronom „Hrabju Zeppelinom" wobdźělili. Prezident faschistiskeho swjazka italskich industrialnych hrabja Volpi di Milurata je z powětrona wjednjej a němskemu kanclerej postrowjazy telegramm pózłał. Wjednik je so za tutón postrow telegrafiski dźakował.

Wutoru so italszy industrialni z Friedrichshavena do Düsseldorfa pschijedu. Mot tam woni na pschichodnych tsjoch dnjach wusnamne industrijowe dźełarnje wjeczorneje Němskeje wopytaja. Tak zebi hižo Kruppske dźełarnje w Essenje wobhladachu.

Francowska němskeho sportskeho wjednika česći

Němskemu sportiskemu wjednikej z Tschammerej a Osten je so po poruczności franzowskeho knježeństwa stota czestna medajla za wukubłanje czełka spożczika.

Pschi tutej składnosczi němski swjask sa czełkowuczowanje na to pokazuje, so su so 28. haprleje schtyri lěta minyłe, so je so wo wobsadzenje ważneho městna němskeho sportskeho kommisara rozsudźiło. 28. haprleje 1933 je so Hans z Tschammer a Osten powołał. Hižo 29. haprleje je nowy němski sportski kommisar a posdźischi němski sportski wjednik wjednistwo němskeho czełkowuczowanja pschewzał.

Wuzběhowańske postajenja so połepša

Němski wójnski minister a němski smutkowny minister staj nowe sestajenje wukasa wo wojerskim pschepytowanju a wusběhowanju wudałoj. Tutón wukas 1. meje do mozy stupi a dotalny wukas narunа. Tu so zwjetscha wo techniszy nowe pschedpisma jedna, kiž so jenotliweho wojerstwa khmanеho wožobinszy njedótkaju.

Pschi nowym sestajenju wosnamjenjenje „khmany I" a „khmany II" spadnje a so z jenicžkim słowom „khmany" narunа. Nimo teho może lěkař pożudźicz: „z wumněnjenom khmany", „nakhwilnje njekhmany", „wobmjesowany khmany", „njekhmany" sa złužbu z brónju a „zyle njekhmany".

Tu njech so też hischcze najpomni, jo je so pucz hórschenja pschi wotpokasanju wróczostajenja zjednorił. Dotal běchu w taiskich padach tři instanzy ja hórschenja. Odtuł su wjschnosczje „něko dosć praktiskich nashonjenjow nahromadźile, so jenož hischcze jena hórschenska instanza dowoli. Tutu twori woborny narunanski inspektěr khromadnje z wjschnej sarjadnischej wjschnosczu.

SA-wudwyrneho wjednika w Gdańsku nadpadnyli.

Kaž bu hakle někotre znate, su sondżenu hobotu SA-wudwyroweho wjednika Arnoschta Reimera w Gdańsku-Langfuhru marksistojo nadpadnyli a cżežko skanili. Strujeho dyrbiachu do měschczańskeje khorownje dowjesć. Wudwyrny wjednik běsche w jenym hoscżenzu w Gdańsku-Langfuhru żedźał a žitschał, kak za pódlańskim blidom někotři kommunistojo senatowe naprawy kritisowachu. Wón na to pschećiwo marksistam wustupi. Hdyž běsche Reimer z hoscżenza woteschoł, marksistojo za nim dźěchu a jo z puklami do njeho dachu.

Španiscy nacionalistojo dobychu Eibar a Durango

Kaž so je Salamanki powě, su wojazy generała Mole w dwajdnjowej offensiwje na baskowskej froncze bolschewiskich wotdźělenje z dweju wažnej městow, z Eibera a Duranga wuhnali a cżeri jo k dalschemu wjeczoru na Bilbao.

S wójnskich rozprawow nazionalnych wukhadża, so su bolschewikojo zyle ličži a jo so z městnami po zyłych kompanijach nazionalnym poddawaju. Jenicżzy pónđelu su nazionalni sa jedyn dźeń wjacy hač 2500 ezkapowanych zajeli.

Prjedy hač su baskowscy anarchistojo Eibar wopuschczili, su swoje hrożenje, so tutón bohaty industrijowy kraj jenož jako żełłaze sospadanki nazionalnym pschewostaja, dopjelnili. Woni su zyły fabriski b... Eibara zapalili.

S tym, so je so bolschewiskich fronta pola Eibara a Duranga pschedrěła, maju nazionalistojo jenož hischcze 30 kilometrow z Duranga hač do Bilbaa. Puć je kolonnam generała Mole storo bjesе wschěch zadźewkow wotewrjeny.

Nowa rozprawa španiskich nacionalistow

W nazionalnej wójnskej rozprawje so pódnjelu wojewja, jo su na baskowskej froncze nazionalni wojazy njepschećelske stejischcza dospołnje pschekamali. Bolschewikojo so w Eibaru a wokolinje najzapadnischo pschećiwojachu. Tam je njepschećel, podobnje kaž w Irunje, zyły dźeł města spalił.

Wschitzy nazionalni wojowarjo su njepschećelsku frontu mjes Eibarom, Ermuu, Mallavíu, horu Oizom a Malzagu pschekročili. Nazionalnym wojakam je njeskmerne wjele wójnskeje potrjeby do rukow padło. Njepschećel we wulkim njeporjadku po wschelakich dróhach cżeka.

Bomby z nacionalnych lětadłow na łódź, kiž blokadu přełama

Kaž so z Jendżelskeje powě, su nazionalni schpanijscy lětarjo na jendżelski wikowański parnik, kiž je dźiwy blokadu psched Bilbaom pschekamaczi, bomby mjetali. Na łódźi je woheń nastał, a dźeł wobsadki je so pjecza sranił.

Sdawa so, jo je tutón podawk druhe łódźe trochu zatraschił, so zebi wjazy njeswěrja blokadu pschekamacz. Wobsadka jeneje jendżelskeje zyrobowe łódźe, kotraž w franzowskim pschistawje St. Jean de Luz leži, je so japowědźiła wojpjet do Bilbaa jěcz a je swoju złužbu wupowědźiła. Też na drnhich zyrobowych łódźach, kiž w St. Jeanu de Luz leża, so podobny bjeskłóchi pokasuje. Jendżelscy kapitanojo pak pytaju franzowske a schpanjske muzstwa jako narunanje dostacz.

*

Wutoru popołdnju su nazionalni wojazy na froncze psched Bilbaom k połnoczy wot Eibara wusnamne město Marquinu dobyli. Tam běchu bolschewikojo zyłne mozy shromadźili. Nazionalni też wězy Echevarrin, Banos de Ubernaga a Bolibar pola Marquiny wobsadźichu. Wjeś Banos de Uberuaga leži na drohy, kotraž z Marquiny do pschimóčiskeho města Lequeitia wjedże, a je wot njeho jenož 10½ kilometra zdaleka.

Eden so z Brüsselu do Londona wróćił

Rozrěčowanja jendźelskeho jwonkowneho ministra Edena z belgiskim ministerskim presidentom van Zeelandom a jwonkownym ministrom Spaakom su so wutoru pschipołdnju skónczyle.

Nopinam je so hamtske wosjewjenje pschepodało. W nim so zdźěluje, so su so rozrěčowanja wobźebje na praschenja pocźahowale, kiž zejźlnjenje měra w Europje a wobźebje nowy bjezstrachowy pakt wjeczornych mocow nastupaju. Też je so wo hospodarskich praschenjach rěczało, kiž su ministerskimi presidentej van Zeelandej pschepodate.

Jwonkowny minister Eden je popołdnju krótko do ¼5 hodźin Brüssel w ćmawje wopuschćił, so by so do Londona wróćił.

Přestawka w rozrěčowanjach dla wjeńcoweho pakta

Parizke nowiny su so wutoru wobźebje z wopytom jendźelskeho jwonkoweho ministra Edena w belgiskim hłownym měsće Brüsselu sabérale. Nowiny wobkrućeja, so je so pschi setkanju Edena z van Zeelandom a Spaakom póndźelu wjele wurjadneho muradźiło. Tuchi tajo zjačenjo su trěbi pjecza pschesmjene, jo někto po pozdźenjej franzowskojendźelskej nocze pschestawki w diplomatiskich rozrěčowanjach sastupi. Thodźa darj wěstemu cźasej so minyć, dokiž pokojenje sa nowe wjeczorne sćerčenje njebudźe pschihódniske.

S rozrěčowanjemi mjes Edenom a sastupjerjemi belgiskeho knježerstwa je so wutoru rano pokračowało. Dopołdnja ½11 hodźin pschińdźe Eden do belgiskeho jwonkoweho ministerstwa, hdźež jeho jwonkowny minister Spaak pschija.

Sudetskoněmska strona je zakońske naciski zapodała

Wjednik sudetskoněmskeje strony w Czěskosłowakskej Konrad Henlein dźěše we Wulcźu 28. februara wschelake sakonske narěźki pschipowědźił, kiž maju k pschewjedźenju wustawy w naizonalnopolitiskim nastupanju słužić. Parlamentaristi klub sudetskoněmskeje strony je tute sakonske narěźki něsto czěskosłowakskemu jeźimej pschepodał.

Samór tutych sakonskich narěźkow je, so ma so prawy porjad ludowy w czěskosłowakskim starce pschihotowacź, kaž su czěźny měrowi wotpołožanzo w memorandach lěta 1919 wysłankstkim hłownym mocam pschi zatocznje słubili. S tym dyrbi so tej methoda k pschewjedźenju sahadny „tuni mjes runymi“ wujasnicź, z cźimž maju so tej dwěle we-wo-prawdźitej swobliwosći k pschewjedźenju tuteje sahadny wotstronicź abo wobkrućicź.

W jenotliwym so tu wo narěźki k sakoniej sa schkit luda jedna. Na sakładze tuteho sakonja maju so zwjask se samospostarazym pewoni wutworicź. Potom so jedna wo narěźk sakonja k pschewjedźenju nazionalneho prawa we wschěch wotnožkach zjawneje słužby. Druhi sakonski narěźk so z tym sabéra, kak maju stat a druhe zwjaski zjawneho prawa za skhodny rukowacź, kiž jich organy pschi wukonjenju swojeho saltoznstwa narěźnjeja. Pohlednje tři narěźki su narěźk khłostarskeho sakonja pschećiwo wotnarodnenju, narěźk sa katastrowy sakoń a narěźk k sakonjej wo skórźbnym prawje pscheds wustawinym ludom.

Twoje mjeno mjezmje pobrachowarj
na cjeźnych cźitelnach a cźitarjo woper naroda.
Ty mójesch so w cźasu wot 10. 4. hacj do 1. 5. 37
sapisarjo!

Pólske nowiny wo Beckowym pućowanju do Bukaresta

Pólske nowiny su so dotal na wocźitelnocźenje pokhamtskich a hamtskich powěsćow wo wopytje jwonkoweho ministra w Bukarestu wobmjesowale a su powschitkownje jenoź krótke powěsće pschinjesle. We Warschawje pak so wunoschk tuteho pućowanja jako polny wulpeh wobhladuje. Witanja a rozrěčowanja w Bukarestu so jako jara wutrobne a Pólsku pschijomne wosnamjenjeja.

Z hamtskeje rosprawy a z Beckowych wuprajenjow pscheds nowinarskimi sastupjerjemi wuthadźa, so su so w Bukarestu na to wobmjesowali, so bychu dobru poměru mjes Pólskej a Rumunskej a wotpohlad tej pschichodneho zhromadneho dźěła wuběhnyli. Praschenjow podunaskeje politiki, kotrejž su za Pólsku niz mjenje wažne, pak so w tutkwilu naistrěnje nje-su podótknyli. Semjmy pak zej myslicź, so je so pólski jwonkowny minister też wo tutym praschenju z jwojim rumunskim kollegu rozrěčował.

Hdyž pak so niedy niczo druheho dowolo, hacź so zej ho Pólska a Rumunska znowa sbliźitej, móže so też tutón wunoschk bjes kóždeho dwěla jako wulpeh pólskeje jwonkowneje politiki sapisacź. Pólskej wěcże wiele na tym saležesche, so so jeje swisk z Rumunskej, kiž běchu pschi politiku priedawschego rumunskeho jwonkoweho ministra Tituleska popuschćile, znowa sfrucza.

Šwajcarska so kommunismej přećiwja

W Neuenburgskim kantonje wobydlerstwo niedźelu do knježerstwoweje rady a do wulkeje rady wolesche. Wono měsesche pak sdobom wothłosowacź, hacź ma sakas kommunistiskich organisazijow, kiž stej knježerstwo a parlament wudałoj, sa Neuenburgski kanton płaciźcź. Kommunistojo běchu mjenujcź z podpjeru sozialdemokratow namjetowali, so ma lud wo tutym sakonju wothłosowacź.

Se zyłnej wjetschinu su nětko bjes maka wschitke amtejny sakas kommunistkow pschijate. Samo město La Chaux de Fonds, w kotrymž su sozialdemokratoju zyłni je so z 3350 hłosami pschećiwo 3150 hłosam rozsudźerjo, so dyrbi sakas wostacź.

Pschi wólbach do wulkeje rady Neuenburgskeho kantona su sozialdemokratoju 7 sindkow zhubili. Kommunistiska listcina nieje zyła trěbnu najmjeńschu liczbu dostała. Mužwolito je so 32 radikalnych demokratow (dotal 29), 22liberalno-konserwatiwnych (dotal 21), 11 zobustawow nazionalneje unije (dotal 10) a 33 sozialdemokratow (dotal 40).

Wuherski wójnski minister we Minje.

Wuherski wójnski minister general Röder je wutoru z Barlina do Wina pschijěł, so by tam dwaj dnjej pschebywał. Sa jeho tamniske pschebywanje je so bohaty programm postajił. Pschipołdnju běšche general Röder hósćencu awstriskeho knježerstwa. Wječor je na zwjedźenskim pschedstajenju w statnej operje wobdźělił. Sbrjedu budźe wuhełsti wójnski minister pschi wojeńskim zwuczowanju pschitomny. Sobotu wječor zwjastowny kanzler dr. Schuschnigg k cźesći wuhełskeho hosća witanje w hrodźe Belwedere wuhotuje. Schtwórtk popołdnju je wuhełski wójnski minister na puć do Budapesta poda.

Pschikazana dźělowa słužba w Rumunskej.

W Rumunskej je wutoru nowy sakoń wo pschikazanej dźělowej słužbje za młodych ludźi mjes 18 a 21 létami do mocy stupi. Nětkuše 130 000 młodostnych Rumunow je do dźěloweje służby zwoła. Offizěrow a podoffizěrow dźěłowu służbu narjedu'a, dokelž je w Rumunskej dźělowa słužba z pschihotowanskim wuwurjenjom na wojetstwo zjednocjena.

Parizki wikowarjo pschećźiwo 40hodźinskemu tydźenju.

Pódźelu popołdnju je w Parizu wulka protestowaza zhromadźizna drobnowikowarskeho pschećźiwo 40hodźinskemu tydźenju wotmě. Na zhromadźiznje je 30 000 sastupjerjow z Pariza a zrjece Franzowskeje wobdźěli. Drobnowikowarjo zadachu, so by so 40hodźinski tydźeń tak skorźił, kaž kěli to wikowarske sastimy zadaju. Hdyž so na tich zadanje njedźiwa, so sjamo samknjenja zwozich klamow n'e-trúźa.

Hodźa kěli rukowanske sćerčenje pschesche.

Kaž so z Prahi powě, kěli mužla, so czěskosłowakski ministerski president Hodźa pschi zwoim wobdźělenju na krónowanskich zwjatocznoscach jendźelskeho krala spyta Jendźelsku a tej Franzowsku za sćerčenje dobrej, z kotrymž by so za njewotwisnosć Czěskosłowakskeje rukowało.

Sowjetski wozaz mandźuske mjesto pschekrocźichu.

Kaž japanske Kwantungske wójsko wosjewja, je 20 muži zyłne sowjetskorusske wotdźělenje sedmych blisko Niuczinczana mandźuske mjesto pschekrocźiło a telefonowe powody, kiž wojeńskim saměram służachu, sapuscźiło. Pschi tym je wono do bitwy z mandźuskej straju sapjelcźe. Mandźuzny Rusow skónczinje sazo psches mjezy sahnachu. Mandźuski zwonkowny hamt je pola sowjetskeho knježerstwa pschećźiwo tutemu pschekrocźenju mjesow najwótrischo protestował.

Roosevelt je strajkej železnicarjow wobarał

Na póndźelu pschipołdnju 12 hodźin běšche so postajilo, so ma so strajk železniskich pschekładowazych dźěłacerjow w Newyorkskim podkrjeżu zapoczeć. President Roosevelt pak je tu zapschikmnył a je strajk we 60 dnjowm wotstorcił. Wjednizy dźěłacerskich zwjazkow běchu so hižo khwalili, so je strajkowanjom nětkuše 25 000 železniskich dźěłacerjow niz jenoź wschón tworowny wobkhod w Newyorku, ale też wo'enje wobzobom sastaja.

So by taksemu schkodowanju zyłeho ludoweho hospodarstwa wobaral, president Roosevelt spóna, so dyrbi wozobinjny do tuteje swady zapschikmnyć. Wón je dweju wozebitelu rozrěčarjow ponjenowal, kiž maja zwjazej zwadne praschenja zwjazka železniskich dźěłacerjow z wóźom potrjechennymi železniskimi towarstwami wurunacź. Zakoń za železniskich dźěłacerjow postaja, so może so strajk hakle 30 dnjow posdźischo wuwołacź, hdyž je zwjazkowy rozrěčar zwoje wosjewjenje wudał.

Wójna

Powědańcko se Zjiwjenja.

Napisał J. Kubiščan.

6] (Pokračowanje.)

Tam, hdźež módry kostrijanz a cźerwjena makowina kcźešeschtej, tam holicźo cźasto khodźesche a hladasche, hacź na puću so nihdźe znaty wotcźi n'esjewi. Tak bě tam też dźensa sazo dóschła. Boże ślónc'ko domcź dźěsche a rosliwasche dźenza taske krwawne pruhi na wschu krajinu. Sdamo stara bréza, pod kotrejž Marka stejesche, wscha krwawjeschе. Wschо bě tak spodźiwnje cźicho. Marka cźujeschе ko bo wobkolosće poběhnjena. Khćidała njeżecźu ju kaj jandźelka do balokosće, blize a blize krwawnemu słónzu. S dobom bótku so nčhtó jeje tamjenja. Marka so wobrocźi. Sady njeże stejeschе na bobo młodźenz w żwětłej draśeje, a jeho hłowu wobdawaśche wulka jażnosć. Tón wotewri swój ert a dźesche: „Sćito pytajch tu? Je trajch cźi nasch kral schćibła mužłow spožjsił, kiwšt pscheleczicź?“ „Twojeho krala njesnaju!“ wotmołwi Marka mustrowena. „Nasch kral je wschudźe a wscho; a ty hama zy służownioza jeho stoła. Wón je kral mužłow, kral cźujcow, a kóżdy cźłowiek je jemu podobny.“ A dźiwny młodźenz so hrožnje zasmja, a na jeho mélinje wohlada Marka njeskónczinje wulki jésor. Na nim wjesesche so cźumpajo łódź, a nutśa hrdźejsche cźłowjek. Nadobo posdźehny so straschny wichor. Njebjo so cźornjeschе, a khyšt żapasche sa khyłkom. Zoimiłka so wachu a pschenjetowachu. Marka wscha tschepotasche. „Sćhtó drje je tón, kiž tam na łódźi pscheczíwo wětrej a żolmam woju'e?“ Wona stykny ruzy. Łódź so dale a dale k niej bliźeschе. A hlej a hlej, njebě to Jan, jeje horzoluborowany Jan, tón wobhi łódźnik tam na jésorje? Ale tak mohł Jan tule žem pschińcź? „Jano“, jawoła Marka wótrije do hobrźkeho schumjenja. Ale rosbórjene jésorisko pótrje te synki. Se wschej mozu jawoła Marka sazo to lube mjeno. Ale Jan ju njeżkuschcźeschе. A njewjedro pschezo dźiwscho howrjeschе. Horiła żołmow rozcźeschu a żo hnydom sazo w ni słónczinych blubinach słubichu. A hlej, schto Jan tam cźini? Wón na ześejor łézeschе, tam hdźej wětrу najbźiwischo sakhadźachu. Kóżdy wokomik mócźeschе dele padnycź. Marka chżyschе wo pomoz wokacź, ale hižo njemóżeschе. Nětko Jan ruzy k n'ebju shkbasche, a hlej, żeblivy b'yk bo niebo dyri. A Marka so psched wocźomaj zaczmi. — Muż pak, kiž wjecźor nimo brěhu domoj khwalasche, namaka Jeleniz Marku bjes wdomja w mjeńkej trawje leżo. Sbéhny ju a donjeże ju khétłe domoj. W cźopłym łóżku drje wona sazo k żebi pschińdźe, ale jeje wóczy żapaschéschej woheń. Marka nikoho niesnajeschе, a jeje dźiwnym rěcźam nichtó n'erozumjeschе. Jeleniz nan bě so jara wustrókał, da pak hnydom krutu porucźinosć, so nichtó njeżmě maczeri niczo wo tym njesbożu powědacź. Wórły pschijźdźe lékař, kiž Jeleniz nana smérowa. A Marka hižo mérnischo dremasche.

Bě na druhi dźeń, njedźelu rano, Boża słwórba błyschcźeschе so dźenza w zyłej swojej kraznosći. Mile rańiche lerja njebechu wjazy kwawne, ale nażurcene z njewukjetliwej luboscźu a nadźiju, wschelkosjo nowe słoże. Bischcze junkrócź so liscźo schtomow selenjesche, powitacź dźeń hnady. Bischcze jónu spytachu kwétki hlowóczku sbéhnycź k njebju. Marka wócźy wotewri a hladasche strachotnje wokolo so. Njeże tu jésor, łódź, błyk? Ně, hlej Boże kłónczło mérnje a mile z woknom nuts łukasche. „Że so ni to jeno tak hrózbnje dźała?“ praschesche so wona . „A njeże wón fa-schol?“ Hlej, tam ptaczik na schtomie żedźeschе a sahrwjsa: „Trilomji!“ „Ach, kak krażnу dźeń!“ Marka żodchnu. „Trilomji“, ptaczk z hłowóczku kiwny. Marka żpyta stanycź, tola cźujeschе so hischcze jara złaba. Lédwom mócźeschе khodźicź. Schto bě żo to z njej stało, njewodźeschе żo wona dapomnicź. Jeleniz nan ju z rabóczu postrowi,, bě wjeżeły, so bě Marka żazo strowischa. A rěcźeschе ji: „Marźka, kemschi dźenża njepóńdźesch, żo hischcze pscheschlaba; wschako budu żo ja za teb'e żobu modlicź.“ A Marka bě z tym spokojom. Wschako żo wona też doma z żyłej wutrobu nutrnje modleschе a proschescheże wo měr a hnadny schkit Bożi za swojeżo Jana.

Żyła wożada bě żo w Bożim domje zhromadźila. Dźakne żerdźste kherluschе zchumjachu pices Bożi dom. Duchowny hujeż tak hnujaze słowa i klétki beła rzjeleschе, so wutrobu wschitkich poślucharjow hłuboko zapschimny. A cźim nutrnischo stupachu po predowaniu modlitwy pobożnych kenischerjow horje k Bożemu trónej. Kóżdy wschak mjeńsche tam wonka w hrózbnym wojowanju někoho ze swojich lubych. We wójnskich cźasach żo lidźo wjele bóle k Bohu dźerża hacź w cźasach méra. To bě też tu widzecź, dokelž někotre kuli a někotrazkuli, kiž do Božeho domu hewak srédka hdy pschikhadźeschе, żo tu dźenża pobożnje modleschе.

*

Wonka w Franzowskej żo mje's tym wulke wójny stawachu. Bajaśne, wobstupjenje se wschéch stron, wschě mozy napinasche, żo by żo z Mexa wudobył a někak żo z Mac Mahonom sjednocźicź mohł. Se żelezjnej krutoscźu nimóże wójska k wojerzoru stupachu, żo bychu jemu pucź sastajiśe. Hacź k měśtaczu St. Privat dożahachu 18. awgusta 1870 wjecźor njepschecźelśizy wo'azy. W schestej hodźinje żaklinczja jażny błóż trompety, kiż do bitwy wołasche. Wojerźa kapa'a żaporza wójnske pschespolo hracź. Sć wschéch kutow rżeśche wucźe kanonow, prażasnje tśełbow a wołanje komandantow. Franzowzam bě to tak pram'e, dokelž woni cźakachu, derje do semje zahrjebani hižo na tuto znamjo trubow. Njebjeża so krwawnije cźerwjenjachu. Se ranja pak cźełnichu cźorne mrócźele. Dźeń so pokhilśeschе, a słónzo so thowasche. Jako i wéże żydom bi'eche, żo najmójnischo wojowasche. Sakżaju péschkozo żpytachu hory njepschecźelśich nażupom dobyć. Ale jenoż někotre krocźele móżachu dopródka, potom jim żmjercź pucź sastajі. Haj, dźenża wona kważowa'che, njenażytna torhasche młode żiwjenja.

Też nasch Jan tudy żobu wojowasche. Na prawizy a na lewizy padachu jeho towarśichojo. Wón nicźo dale njeżtyschescheże, hacź hłóż bubonow a trubżelow. To bésche rěcź żmjerzte. Wschezo dopródka! Sdże? To wón njewidźeschе. Runje padny młody wyschk blisko nieho. Njepschecźelśika kulka bě jemu brodu rostorhała. Tola młodżenz pośdźehny żo wschón krwawy a cźerżeschе z mjeczom w ruzy dale. Też Jan. Nadobo pak sacźu żo kaiki někajki hładyk. Tśełba wupadże jemu z ruki. Shladnywoschi k njebju hwjeże żo wón do mokreje trawy. —

(Pokračowanje ześěduje.)

Ze Serbow

W Budyšinje 28. hapreje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Słónco z njebjez hrěje, škowrončk spěwa. O ty dobra pógeń, radość Serbam zwoń, hrěj Serbam ľubosć!

J. Čišinski: W nalězu.

— **Wo wjedrje.** Nižina, kotraž je ſ Pólšeje pyches połnóznu Němčiu do wjecžorneje Němšeje cžahnyła a naſche wjedro błěſchi cžaſ ſ deſchczemi pſchekažowała, ſo nětko roſcžahuje. Po zyłej ſrjedźnjej Europſe je ſo wjedro ſmérowało, a tuhi, ſo budźe nětko ſtajniſche. Swonpředka ſmějemy wſchak ſdźeła trochu mróčelate njebjo. Stónczko pak wjazy mozy nadobudže a ſemju bórzy ſtrěže. Symny cžaſ je w tu khwilu nimo. Wyſchina ſ wjecžora Franzowſkeje je ſo trochu Němſkej ſbližiła. — Jutſje ſchtwórtk ſtónczko 4,39 hodź. ſkhadża a ſo 7,18 hodź. khowa. Měſacžk ſkhadża jutſje wjecžor 11,15 hodź. a khowa ſo rano 6,34 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk: Rjane a cžopliſche wjedro.**

*

— **Pſhy maja ſo ſa powjas wodźicź.** Saſtši ſtatny bohoť je pſchikaſak, ſo maja ſo na ſchkit mjedze ſwérny pſhy ſwonka wſhy 200 metrow wot poſlednjeho twarjenja hacź do 31. julija 1937 ſa powjas wodźicź. Tutomu pſchedpiſmu njepodležaja pſhy, kotreż ſo ſa ſłużbne a hoſtiwjerſke ſamery wužiwaja.

— **Wuſtajenja „Lěź" w Budyſkim meſchczańſkim muſeju.** Wutoru 27. hapreje wjecžor je pſchedhyła Budyſkeho towarſtwa ſa wumělſtwo hamiſk heſtman dr. Siewert wuſtajeńju wobzeſitého raſa wotewrił. Wón w ſwojej wotewrjenſkej rěcži pódźi, ſo je NS-kulturna wobłada w Barlinje wuſtajeńju pod ſhromadnym heſłom „Lěź" ſeſtajała a ſo ſo na wuſtajeńju, kiž 94 ſwjetſcha mólbowych dźełow wot 58 wumělcow ſe wſchěch kónczin Němſkeje wobſahuje, rjanoſcź němſkeho lěća pſchedſtaja a ſo maju wuſtajene wobrazy naſchej wutrobje tak mnoho praješ. Lěź je ſwojim kuſtom je we wſchěch cžaſach cžłowjeka k žiwi wabił a je k njemu rěcžał khutne a hłuboke ſłowa wo potajnoſcžach žiwjenja. Saprózowanie Budyſkeho towarſtwa ſa wumělſtwo je ſ wulkej cžeſcžu, ſo je ſo jemu poradźiło, wuſtajeńju do Budyſchina jako do prěnjeho łužiſkeho města doſtaſ. Wona je ſo we wobzebitym żeleſniſkim wozu ſe Stuttgarta k nam pſchiwjeſła a ſo ſa nětotre niedźele ſaſo do měſtow wjecžorneje Němſkeje wotwjeſe. Na poſledniu wuſtajeńju Barlinſkeje NS-kulturneje wobłady, kotraž ſo pod heſłom „Khwalba dźela" w Budyſkim muſeju pokaſowaſche, ſpominaja, pſchedhyła towarſtwa ſa wumělſtwo ſdźeli, ſo je tuta wuſtajeńja měła 3000 wopytarjow a ſo je ſo tehdy ſa 1700 hriwnow wobrazow kupiło. Tehdła wón pſchitomnych proſcheſche, ſo bychu tež pſchi tutej wuſtajeńju na podobne waſchnje k jeje wulpſchej ſo ſwojich mozach pomhali a ſ najlepſchimi pſchezjemi ſa dobre poradźenje wuſtajeńja wolewri. — Wjednik Budyſkeho měſtneho ſwjaſka NS-kulturneje wobłady ſtudijowy direktor dr. Fabian ſo towarſtwu ſa wumělſtwo wutrobnje dźakowaſche, ſo je wuſtajeńju do Budyſchina pſchinjeſło. — Wyſchiſchi meſchczanoſta dr. Opitz wupraji w ſamſkym ſmyſle dźak města Budyſchina a wuſta ſa wotkſita města pſchewza. — Wotewrjenſka ſwjatocžnoſcź ſo ſ hudźbnymaj pſchednoſchkomi tudomneho meſchczańſkeho orcheſtra porjeſchi a do ſtawy na wjednika, ſpekhowarja němſkeho wumělſtwa, wuklinja. — Potom muſejowy direktor dr. Biehl wopytarjow po wuſtajeńju wjedźeſche a jim jenotlíwe wobrazy, plaſtiki a grafiſke dźěła roſkładeſche. — Cžaſ pſchebywanja wuſtajeńju „Lěź" w Budyſchinje je ſo hacź do 23. meje poſtajił.

— **Podpjera ſa malorentnarjow** ja měſacž meju 1937 ſo pſiatk 30. hapreje 1937 w cžaſu wot 15—16 hodźin w ſejmowni na Hrodowiſcu hoźy 10 pſchi ſemi wupłaci.

S **Rachlowa.** (Kak liſchka ſwój ſchkitańſki cžaſ ſnjewužiwa.) So ma liſchka wobzebity błód ſa kokoſche, to wobzebje Rachlowczenjo, Sſowrjeczenjo a Brěſowczenjo derje wědźa. W poſledních dnjach ſe ſtebi liſchka dobru ſcžežku do Roſeleſ dwora w Rachlowje wutertała a po tutej ſcžežku ſej ſnajmjenſcha 10 ſchtuk kokoſchi wotnyſnyła. Liſchka pſchi tym njeje bojaſna a dźe chroble pſchi běłym dnju hacź do ſamehо dwora. W błiſkim łěſu ma ſwoju jamu a najſterje ſej bohatu ſwójbu. Kóžde ranje ſtebi po kokoſch pſchińdźe. Hdyž pak pytnje, ſo na nju ſakaja, potom je kaž ſ wětſikom pſcžeč, ſo by ſtebi łěſpſchi a pſchihódniſchi cžaſ ſa ſwój wurubk wupytała. Kóždeho plahowaria kokoſchi tajſi rubježny prak hněwa a huſto ſo na to ſkorži, ſo ſo jemu pſchewjele ſchkita poſtiča.

S **Delnjeje Kiny.** Saſtarjenu ſobotu 11lětnu hólcu ryczeſkubleriſkeho pohonca Hopienza ſtare khoſcheža a druhi walcžkowy material ſa khdobitypalenje ſběrasche. Pſchi tym jemu druſy hólzy prěki pſchińdźechu. Sapaliču drjewo a jedyn ſ hólzow ſtorcži Hopienzej ſ palazej haſoju do wócžka, tak ſo ſo cžežko wopali. Nadźijomnje widźenje njeſhubi. To njech je ſ napominanjom, ſo ſo pſchi bliſkim palenju khdobitow dźěcži na žadyn pad bjes dohlada njeſwoſtaja.

Se **Ssemichowa.** Njedźelu wjecžor wokoło 10 hodźin je ſo paduch do domſkeho tudyſcheho wobydlerja Sch. ſadobył. Wě ſ kluczom khěžne durje wotewrił a we wulkej jiwi ſ kaſchczika móſchnicžku ſ 2,50 hr. kradnył. Jako domjazy ſo bližachu, durje ſamkny a cžekny pſches wokno. Maja ſa to, ſo je wandrowſki ſ paduchom był.

S **Nowych Spytez.** Njeſnaczi ſkucžerjo ſu w nozy k ſobotze 23 młodym ſłowcžinam króſnu wotkamali. Schtomiki ſtejachu na wobemaj bokomaj gmejniſtej: hróſi mjes Brěžu a Nowymi Spytezami a ſłuſcheja Sſe-michowſkemu ryczeſkubłu. Njedawno bě ſo hižo 12 ſchtomikow na podobne waſchnje ſniczito. Nadźijomnje ſo poradźi, prawje bórzy tutych njedočzinkow ſwěſcžiczi.

S **Njeswaczidła.** 1. hapreje bě Handrij Falting 50 lět doſho w pſchedewjacžu ſwobodneho ſnjeſa ſ Mietinghoffa-Rieſcha dźěłał. Sandżeny ſchtwórtk ſo tutón wurjadny jubilej na jara doſtojne waſchnje wobſwjeci. Saſtupjerjo dźěłowoje fronty a gmejny kaž tež wjednik pſchedewſacza a zyłe dźěłacžeſtwo jemu pſchi tutej ſkładnoſcži ſhodopſchecža wuprajichu a dary pſchepodachu. Pſchejemny jubilarej tež na tutym měſtnje wſcho dobre na dalſchim žiwjenſkim puczu.

S **Klětnoho.** W tudyſchich łěſach kčeja hižo někotre dny doſho holanſke jahody. Nadźijomnje ſmjerſki tutym młodym kčenjam njeſeſchkodźachu. — Po njeſchěſtawazych deſchczach ſu tudyſchi ratarjo ſadźenje běrnow na cžeſſchich pódach mjes tym dyrbjeli woſtajicź, dokeľ wulkeje mokroty dla ani na polo ſtupicź njemóża. Rožki ſu na mokrych pódach khětro cžepiſke a maja ſwodźiwu žoltu barbu. — (Mało bacžonow.) S 5 mołwadźenych bacžonſkich ſnéhow w łoſiſchim łěcže ſu ſo ſtóżka w tudyſchim bamſkim wobwodże ſenoż 3 ſnowa wobſadźiłe. Hnězda w Rownom a Krupſelnach nieſtej wobſadźene. Najſkerje to ſwiſuje ſ powěſczemi, ſo ſu bacžony na puczowanju ſ hromadami mrěłe.

Se **Salomja.** Njedźelu popołdnju wokoło 4 hodźin ſo nětkle 300 metrow wot ſakſkeje mjeſy ſdaleny na cžeſſkołowakſkej ſemi pola Neurafenwalde powětron na ſemju puſchcži. Tutón bě ſ Bitterfelda pſchileczał a w nim běſchtaj dwě wołoſbje. Pſchi njepſchihódnym wjedrje běſchtaj orientaziju ſhubiłoj a dyrbjeſchtaj tohodła ſ nuſu pſchiſtajicź.

Se **Salomja.** (Spodźiwne ſaſědoicženſke ſjewy. Cžeſke njeſbožo potrjechi tudyſchu ſwójbu wobkhodnika ſe ſadom Guſtawa Böhmu. Böhmina a jeje dwě dźěſci khorichu ſe ſnamjenjemi ſaſědoſcženja, kotrymž Böhmina we wokrjeſnej khorownji w Habrachčicach podleža. Sthorjenje dźěſczow niete tak ciežke. Bliſche wo pſchicžinach ſaſědoicženja njeda ſo hiſchcže rjez.

S **Habrachčicz.** (Do hłubiny padnył.) Pſchi rěſanju haſoſow na wulkej ſipje tſchikrytéj Schlange ſ Dürrhennersdorfa něhdże 15 metrow hłuboko padny a ſo pſchi tym ſnutſkownje pſcheraſy. Padaſo ſa tſchinny žłob witkajo woſta a ſenoż tomu ma ſo dźakowacź, ſo ho nieje ſaraſył. Cžeſkokraſenjeho do wokrjeſnje khoronje do Habrachčicz dowjeſechu.

Hospodarski rozhlad

Serjedu 28. hapreje 1937.

Wčerawše kurſy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,295	100 čěſkoſł. krónow	8,641
100 šwajc. frankow	56,91	100 franc. frankow	11,025

Barlinſka burſa 27. hapreje 1937. Zyłe wobſtejnoſcże drje na to ſkutkuja, ſo je ſo ſajim publika, kotraž liſchcže ſaſchły tydźeń wožiwjenje burſy pſchinjeſe, ſmérował. S hłownej pſchicžiny drje je nahlad bankowiſch a burſownych kruhow, kotryž je ſo tež prjedy hižo napomnił, ſo maja ſo dalſche poſzčonki ſtata a ſtatneje żeleſnizy wocžakowacź. Poſticženja ſtawachu ſo we wjetſchej mérje jenoż je ſtrony kuliſy, bankowſka klientela ſtebi ſwoje wobſtatki khowa. Na rentowych wikach wuſkutkuja ſo ſamſkne pſchicžiny, kaž na akziſowych wikach. Kurſy pak ſo powſchitkownje njepſchemėnichu.

Barlinſke żitne wulkowiki. Wobkhod na Barlinſkich wulkowikach je jara wobmjeſowany. Dałoko ſo poſticženja ſe ſtrony ratarſtwa ſajka ſtawaju naſtupaju ſamėnjenſtu akziju rožki do njewadkow. Pſchenża ſo lehdy na pſchedań poſłicża. Potrjeba młynow je wulka a móże ſo jenoż ſ pſchidźelenjemi nětkaſ ſpokojicź. Wobſtatki rožki ſ druheje ruki dale **noteběraja.** Na mukowych wikach pſchedleja jenoż mjeńſche poſticženja młynow. Sa pſchenicžnu muku je wulki ſajim. Rjanu muka ſo ja běžnu potrjebu kupuje. Dałoko ſo njewanſke ſita poſticžeja, ſamſkcža ſo ſwjetſcha ſwonka wulkowikow. Też ſa industrialnymi ſecžmjenjemi je ſłabcže napraſchowanje.

Staw naležnoſe ſeleniny w Saſkej.

Po ſdźelenju ſtatiſtiſkeho kraineho hamta ſu ſnž symſkeje jedźnje kobody a ſeleneho kała doścź hubjene hyle, dokeľ naſymſka ſuchota ſhadźenie a roſtrót pocžežowaſche a pólne myſche wulku ſchkodu naczinichu. Naležne dźěła je mokre wjedro ſadżerżało. Hromakowe a ſeleninowe riadki ſu nětko w noriadku a naležne wuſnywy a naležne ſadżenja ſu ſłónczene. Wuſnywy pſchi mokrym wjedrje derje ſhadźeja. Se ſchkódnikow pólne myſche a ſchlinki druhdy wulku ſchkodu naczinieja. Statiſtiſki krainy hamt ſa ſtaw ſeleniny w Saſkej ſrjedź hapreje ſcžežowaſe ſnamki wuſtaja: (1 je jara dobre, 2 dobre, 3 ſrjenje): naležna jedźna koboda 2,1 ſołotej 1,9 naležny tólwabi 2,0.

Płaćizny rěznoho skotu na Barliaskich skótnych wikach.

27. hapreje 1937 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne druſiny a woznamjenjenje:

Woły: 1190.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſcże rězneje hódnoſce hač do 6 lět	43
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	39
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	34
Mjenje picowane wſčich ſtarobow	—

Byki: 322.

Połnomjaſne, wurośćene, najwjetſcże rězneje hódnoſce	41
Połnomjaſne, młódſe	37
Mjenje wukormjene młódſe a derje picowane ſtarſe	32
Spatne	—

Jałojcy a kruwy: 1237

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſcże rězneje hódnoſce	41
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſcże rězneje hódnoſce hač do 7 lět	37
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałojcy	31
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—23
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Čelata: 3385

Najlepše wukormjene (1. druſiny)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	53—57
Spatne (3.)	40—48

Wowcy: 4218

Młódſe a ſtarſe wukormjene (5. druſina)	34—38
Starſe wukormjene (6.)	28—33
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (7.)	20—27

Swinje: 20555

Połnomjaſne, wos. raſow a jich kříženj., hač do 1¼ lět ſtare	50
Wukormjene	49
Mjaſne	46
Spatne	—
Rancy a tundrowy	50

Wčera płaćizne w Barlinje zeznate

pſchenży W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — ječmienia G 7: 8,65 hr. G 9: 8,90 hr., — wowſa H 10 7,85 hr., H 13: 8 50 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a woliwowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	27. 4.	26. 4.		27. 4.	26. 4.
Pſchenca	212,0	212,0	hunv	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmień now.	—	—	młodre hruſny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmień, nat.	—	—	žolte hunivy	24,0-25,0	24,0-25,0
wowſ	—	—	zeradella	—	—
kmkurica	—	—	rans. wosuſk		
pſchenč. muka	27,50	27,50	lany wosuſk	16,38	16,38
rjana muka	22,25	22,25	ſnch. hrubarč.	9,17	9,17
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnſ. kruſki	—	—
rjane „	10,10	10,10	ſyno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rjana ſłoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšenč. „		
lane ſymjo	—	—	wowſna „		
pjeluſki	26,0-29,0	26,0-29,0	rečna „		

Płaćizna za pšenicu za wuplodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmień za wuplodźerja 7: 173.0 9: 178.0
Płaćizna za wows za wuplodźerja 10: 157.0 13: 170.0

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

27. hapreje 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne druſiny a woznamjenjenja:

Woły: 80

Połnomjaſne, wukormjene, najl. rězneje hódnoſce, młode	43
Starſe	39
Hewak połnomjaſne, młode	—
Starſe	—
Mjaſne	—

Byki: 149

Młódſe mjaſne, najwjetſeje rězneje hódnoſce	41
Hewak połnomjaſne abo wukormjene	37
Mjaſne	—
Snadnje wuwite	—

Jałojcy a kruwy: 402

Młódſe połnomjaſne kruwy najwietſeje rězneje hódnoſce	41
Hewak połnomjaſne abo wukormjene kruwy	37
Mjaſne kruwy	31
Snadnje wuwite kruwy	23
Połnomjaſne wukormjene jałojcy, najwjetš. rěrn. hódnoſce	42
Hewak mjaſne jałojcy	—

Wowcy: 765

Najlepše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	50—55
Srěnje kormjene jehnjata, ſtarše kormjene borany a derje wuwite wowcy	50—55
Mjaſne wowcy	42—47
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	36—38

Čelata: 1120

Najlepše kormjene čelata wot cyca	63
Srěnje kormjene čelata wot cyca	53—57
Snadnje wuwite	45—48
Najſpatniše	36—38

Swinje: 2430

Tučne swinje, přez 150 kg. čežke	51,50
Połnomjaſne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke	—
Połnomjaſne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke	50,50
Połnomjaſne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke	47,50
Mjaſne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke	—
Rancy	51,50

Dźeżdźanſke ſłotne wiki.

Pſchihnacże howjadłow a ſwini bě normalne. Woboje ſo ſa krute płaćizny pſchidźěłowachu. Čelatow bě pornjo potrjebje pſchewjele na wikach. Njedźiwajo toho bě wobkhod hrěni. Jenož hubjeniſke twory wo nětotre hrivny popuſchčichu. Wikowanje ſej kopami bě bjeſwuſnamne.

Hłowny redaktor Marko Smoleſ. Zamołwity za politiku, feuleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleſ; za nawěſtki Pawoł Krjeńmar, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleſ. Čišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.

D. A. III. 1937 1612. — Tu khwilu tarifna liſtina čo. 6 płaći.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Słónco z njebjez hrěje, škowrončk spěwa. O ty dobra pógeń, radość Serbam zwoń, hrěj Serbam ľubosć!

J. Čišinski: W nalězu.

Budyske stawniske powěsće

Wutora 27. hapreleje 1937.

Narodźili su so: 23. 4. Alfredej Erwinej Gabrielej, bankowskemu sastojnikej, dźowka. — Erichej Janej Sibarjej, krawjernu mišterjej w Budyšinje, hyn. — Normandźelka dźowka. — 26. 4. Janej Gottfriedej Herrmannej, železniskemu wobchodnemu assistentej, hyn. — Wernerej Kruschwitzu, cyklistiskemu polěrej, hyn.

Wumrěła je: 26. 4. Marja Wilhelmina Weißna rodź. Hofmannez, mandźelska rentnarja z Tuchy, 62 lět.

Přihrodźili su so: 27. 4. Kurt Waltar Sakel, podoffizěr a Johanna Frieda Tupaczej, domjaca pomocnica, wobaj w Budyšinje. — Ota Albert Pelz, fuhelnik a Ilsa Gerda Münschez, schwalcza, wobaj w Budyšinje. — Ludwig Hugo Korla Dietrich se Schroeter, papjerndźěłak a Augusta Hilza Ingeburg Geblerez, sekretarka, wobaj w Budyšinje.

Powěsće z cyłeho swěta

Expresny cłah z kolijow wujěł.

S Montreala w Kanadskej so pisa, so je expresny cłah do Chikaga pódźełu z kolijow hišće na Kanadskej semi njedaloko jězora Ontaria wujěł, dokelž bě wulka woda železniski nasyp podmikła. Tepłet lokomotiwy so pschi tym sarasze, wjednik so cežko hrani. Lěkarja, kotryž je z swojim autom na pomoc pschijěchje, je wulka woda z mosta storhnyła, tak so so zatepi.

Hólcej je zapałkami hrašt a so sam spalił.

4lětny hólcej w Granichfeldu pola Wermara, kotryž bě z hrajkanjom se zapałkami wobeń zakožił, pschi tym sam na zakotne waschnje žiwjenje słužbu. Wobeń wudrě w hródach a pomomi žuboła mózachu jón na lute wuraznje wobmjesowacy. Smuhły žuboł, kiž wokolnje dźiwała zakłyscha, so do zakurjenele hródże dobu a wunjeze 4lětneho sprna wobsedźerja, tola dźěcko bě so hižo tak cežko wopaliło, so po někotrych hodźinach wumrě. Wosebje tragiski je podawk z tym, so hólcejej njeczakasche, jako widźeše, schto bě nastinł, ale do palasze hródże so wrócił a pschi tym w płomjenjach smjerć namakał. To je nowe powuczenje, so nierozumne dźěći nimaja na žadyn pad mónkolwěk měć, so zapałki do rukow dostanu, dokelž storo wschědnje so tajke njeszoża, jetrej dźěći kewinowatu nawału.

Rubježny nadpad na němskeho kapitana.

Na kapitana němskeho parnika „Nordmark", Waltarja Teepena je so w pschistawje francowskeho města Marseilla w nozy z pěndźeli rubježny nadpad skucził. Kapitan w nozy w 2 hodźinomaj wuhladźa, so někto spyta durje jeho kabiny wočinić. Kapitan so hnydom jadowbywarjej napschećko stai. Dóńdże k jastakemu wojowanju. Stóšnik z nožom na kapitana dźěše a jeho na tku, mutrobnu a rukomaj rani. Dokelž so kapitan rasnje wobaraschе, spyta stóšnik stónčnje cekanyć. Muzitwo pak běše mjes tym wotuczyło a jeho w pschistawje sadźerja a po cježkim wojowanju pschewinu. Nadpadnika posdźišo policisti pschewodachu, kotraž jeho do khorownje dowjese. Pomocnikaj, kiž běchu w pschistawje strażowałoj, staj cekanyłoj. Saiatu stóšnik je rumunski statkan. Pschi njeskutku njeje politiski pschiczinow było, ale tu so wo rubježny nadpad jedna. Na łódźi posdźišo dyhlaczku lampu a natykanu revolwer namakachu. Kapitan łódźe „Nordmark" je dyrbjał kommando 1. offizěrej wotedać a so hnydom do Němskeje wróći. Jeho ranjenja njejsu tak cježke, so bychu jeho žiwjenje wohrožyłe.

Pizowanje kaczkow z łukadła.

Tydźen kaczkow by w stacie New-Jersey a w Newyorku z hłodom zahinyło, njebychu-li jim ludźo pomoz pschinjesli. Wody běchu dospołnje zamjerzłe, tak so so kaczkam nichtó bliźicz njemóżeše. Łětadło leczeše tohodla z 500 puntami žitneho sorna, kotreż bě do puntowskich dutkow zamalene, pisches pusty kraj, so by sorno hłódnym kaczkam wuzynpało.

Na kwaznym puczowanju do hłubiny storczi.

Statne rěznistwo krajneho ruda w Schlierseeskich horach so zarazyło. Tu 200 metrow pod městnom, hdźež bě padła, z rosbitej hłowu mortwu namakachu. Hito tehdy tukachu na mandźelskeho, so je zmjercz mandźelskeje zawinował, tola tehdy pschiczinu za jeho zajeze njedołachu. Sporcławk nowembra so njedaloko Sternbuscha (w Cleweskim wokrjesu) na motorskeho kolesarja a jeho njewjesu stósnistki nadpad skuczi. Pisches dróhu bě grozy cežnjenu, so by motorski kolesar padnył. Motorski kolesar pak możeše w poslednim wokomiku zaspinacz a njewjesta, kotraž bě na dróhu padła, so jenoz lohko rani. Pschi pschepytowanju so wukopa, so mjesesche Barthel z holzu wobtłuk. Swoprědka saprěwaschi pak so stónčnje njeskutka wusna. Stónčnje tež pschisna, so je swoju zonu z wotmyslenjom do hłubiny storczi. Jednanje bla tutoho njeskutka so Mnichowskemu statnemu rěznistwu pschepokaza, kotrež je nětko wobstórbu mordarstwa dla pschećiwo njemu zapodało. Barthelowu zonu, kotraž jemu 6000 hriwnow samoženja zobupschinje, bě zrěbi z wotpohładom wzał, so by ju na kwaznym puczowanju morił. Kwaz běše 5. meje. 6. meje pohnu Barthel swoju zonu, so by ju so pohriebneho towarstwa zapisanej dała. Potom podaschtaj so do Hornjeje Bayerskeje, hdźež wot 8. hacz do 21. meje pschebywaschtaj. Na wschěch hórskich puczowanjach Barthel pschihódnu pschileżnosć za wumjedźenje zwoleho wotmyslenja pytasche. 20. meje wuńdźe z Josefsthala na Jänerkamp a wot tam k wjerschcej hory Nipel. Jako hromadźe na skalnym wustupje stejeschtaj, swoju zonu namołwješe, so by bliže ke kromje skały stupiła a tak łžiwe do hłubiny pohlanuc mohła. Lědy bě zona tak cziniła, storczi ju do hłubiny.

Barthel, kotryž po prěnim wusnaću sajo wjcho zaprěci spyta, je někto zwój njeskutk dospołnje pschepytowanskemu sudnistwi pschisłał. Wo tutym zakostnym njeskutku budźe najskerje w juniju krajny sud w Mnichowje II sudźicz.

W Brazilskej kościowzu wotemrětych zwěrjatow namakali.

175 miljonow lět stare kościowzy.

Dobrěli skład kościowze a zkamjenjenja dotal njesnatych prasawěrjatow wobhajuje, kotryž je so na wožebitej skedźelskej expedizyji w južnej Ameriźy namakało. Kaž Harvardski muzej sa pschirunowazu zoologiju wosjewja, su tele swěrjata pschez 175 miljonami lět na semi žiwe byłe. Lěhwo leži w cžerwjenej hlinjanej semi brasilianskeje wyschoczinu njedaloko St. Cruz. Dotal su so hižo zbytki wjele praltarych swěrjatow wuryłe, z kotrychž je zmajmjeńsa 15 wódomoscži dotal zyłe njeznatych. Po wudawanjach Harvardskeho muzeja jedna so tu wo najwuznamnische namakanje swěrjazych zbytkow z triakoweje formazniše, kotraž je so hdy cziniła w Ameriźy. Wjednik expedizije ma sa to, so z namakanjom tutych powostankow nowe zwuzko na wobsah primitiwnych reptilskich pschedchadnikow, wulkich dinosaurijow a cžłokreinych zwjakow pada.

Stoł so hóley

rady wobskrbja, wa Rudolph w bohatym wubjerku a płaczinu hódno

Hólcow wobleki wšech druhich, hholowe- prawe Kleide wo-lavija, -jaki, jopy, hačerske lacy, sportske bolle hólcow najšire manile, polowry, Strych lacy, Alberty, wjedrikrute bowlikate mantle a sesterky.

Dale poskićamy hołcow drasty za wšě starowy, hołć. mantle, faidolte an-aje, strykowane bluzy, strykowe lahi. lacy, Arschtowe dowbe wežki we wšech wulk. Łapši kapišli a Strych. hionski, trikotowy wędnje laty za holcy a holcow wšech starow. Wosebje wulkowy.

RUDOLPH

Wulki spec. dom za dźěćach hotowu dr atu na Kěšorskej drožy.

So přistoja

Starša holca

kiž może warić, so přistaji na Serbskich hrjebjach 18

Rorby

Łuki

Pinsle

Nahlowy

jenoż wot firmy

Erich Winter

w Budyšinje, Kamjentna hasa 14

Krjepjawy

zaryskowane a lahowane wulki wubjerk, tunjo pola

Alfred Jannasch

želerowa witowarnja na Serbskich hrjebjach 2

Gardiny kupujeće přeco prawje we wulk. wubjerku, tuni płaczinu hódno pola

Kurt Erler, Žitna wulica 28

Meble do předstwy

Drasty za nowostki – Kabinetowe stolarstwo

Walter Despang, na Moltk. dr 17

Što nowego?

Max Herde w Budyšinje na Bukowskej hasy

łožowe a čelne šaty

hopštrutow. 90 cm šěrobr. zbytki w.	0,89	łožowe počelnicy, hopštrutow.	
hopštrutow. 130 cm łěr., zbytki wot	0,58	za swójbne łoža, rešite wot	9.–
smuhaty satin, 130 cm łěr., zbytki w.	0,98	łoż. poč. h.i., hopštrutow, rešite w.	2.8
damast, 130 cm šěrobr. zbytki w.	0,98	łoż. počelnicy, plasne, rešite w.	3.7.
hopštrutow. smuhaty, za kolle wot	0,89	łoż. počelnicy, smuh. satin, rešite w.	3.95
hollacy barchent, pisany wot	0,39	łoż. počelnicy, damastowe, rešite w.	4.93
hollacy plat, 80 cm šěrobr wot	0,39	wupjerbi za swójbne łoża, rez. w.	5.95
panama, za sportiske bolle, pis. w.	0,39	wupjerbi za swójbne łoża, rez. w.	6.95
sešir. za sportiske bolle a drasty w.	0,39	łoż. počelnicy, hopš., dwojolopeš. w.	3.95
pércal, za sportiske a swójbne bolle	wot 0,49	łoż. počelnicy, smuh. sat., dwojolop. w.	4.95
	wot 0,59	łoż. počelnicy, damast., dwojolop. w.	5.95
sardiny do wjesneho domu	wot 0,39	hlowaki, hopštwinowe, rešite w.	0,39
ciamia, 130 cm šěrobl	wot 0,59	hlowaki, plasne „rešite w.	0,89
płat za cužne dźěća	0,39	hlowaki, smuhaty satin, rešite w.	0,95
šwedske smuhi, 80 cm łěr.	0,59	hlowaki, damastowe, rešite w.	0,98
šwedske smuhi, 130 cm łěr.	0,79	damast. bilidne přikrywy w. 104 140	1,89

Dr. Fischer so wróći

wotrjadny lěkař za kožowe a spłatne khorosće w Budyšinje na Moltkowej drožy čisło 8

Rěčne hodźiny 1/2 9—11 hodźin, 2—3 hodźin, 5—1/2 7 hodźin

Srjedu a sobotu jenoż wot 1/2—1/2 hodźin

Nowe drasty

mantle a tkaniny

Hartmann

mějićel firmy W. Häcker

na Žitnej hasy 7+10

Wot dźensniseho mamoj nowy transport ranšopruskich - hollandsk. prěnjorjadnych

kruwow a jałojcow

wysoko sučelnych a z čelatami z dopokazom dobreje mlokowoje wunošnosće płaczinu hódno na předań.

Maks a Theodor Rychtař w Njebjelčicach

wikowarnja ze skotom ㄱ Telefon hamt Kamjenc 895

Mam wot jutřišeho štwórtka, 29. jutrownika, w swojej filijali w hotelu „K markhrabi" w Budyšinje zaso nowy transport

kruwow, jałojcow a młodeho skotu

a w swojim hłownym wobkhodźe w Drježdźanach wulki wubjerk

łóžkich a čežkich koni

pod połnym rukowanjom a po znatych tunich płaczinach na předań.

Paul Grosch, wikowarnja ze skotom a konjemi w Drježdźanach-N., Hechtstraße 30

telefon 50628, priedy Franz Augustin. Telefon Budyšin 3665

Boże stpiće, 6. meje, pojědże nospěšeny wosebity čah do

Drježdźan

60 procentow zniżena jězdna płaczizna.

z Budyšina . . . 7.39 hodź., wróći so 23.37. Jězdna płaći 2,– hr.
z Biskopic . . . 8.02 hodź., wróći so 23.18. Jězdna płaći 1,40 hr.
8.34 do Drježdźan (Nowe město) Wobkhodźe 22.41 hodź.
8.44 do Drježdźan (Hł. dwórnišco) Wotjědże 22.31 hodź.

Pućowańske łopjeńka darmo a zniżene zasłupjeńki za wustajeńcu „Zahroda a dom" dostanjeće jenoż při wudawarnjach jězdźeńkow a w MER-pućowańskim bjurowje w Budyšinje.

Wobkhadny hamt stistnje železnicy w Budyšinje

Dźěćace łoža

140x70 cm., jasne lak. a běłe wot 25.— hr.

Kurt Martin Richter

na Kěšorskej drožy

Tak wjele na jedyn raz?

Hdy. hdyž móżeš tak płaczeny hódne k rjanym lěčnym sobuczam přinć pola Rudolpha, požadaj so mudra žona wšo tutoho składnoscže: Wy dostajeće šenjace sobuczy za

|18 |35 |65 |95 |45

w znatej Rudolphowej kwalitosći we wšěch wulkosćach a wuwjedźenjach bohatoho wubjerka pola

RUDOLPH

we wulkim wotrisdnym wobkhodźe Hornjeje Žuliicy — na Kěšorskej drožy 16

Mjezwoćo wobkhoda je

wukładne wokno,

duha wobkhoda je

poskićenje přez nawěšk!

KAMJENC

Dźećelowe symjo seradellu peluški hroch woku

Badensku symjenitnu kukuricu

runklicowe symjo

symjo čefwjeneho, běłeho, kruwjaceho a Markstamm-kala

solotwjowe, seleritowe a kulrabijowe sadźeńki

tunjo we wobkhodźe z-šiwjeńskich tworow

Reinhold Friebel

w Kamjencu, Budyska hasa

Dźećelowe symjenja wšelkich družin

Wšo kolonialne towary

Što ma płat?

też wužiwany. Wuwjedu dobre konfekcijowe dźěło kóždeje družiny po konfekcij. płaczinach

Oskar Wehner

konfekcija

w Kamjencu

na Oskar Müllerowej drožy 6

Štóž w „Serbsk. Nowinach" swoje twory njeposkića, nima kupcow abo je njewobtudźe. Tohodla niemóże nichtó, kiž ma něšto na předań, to bjez nawěšća w „Serb. Now." činić!

Do serbskeho domu — Serb. Nowiny

SERBSKE

SPĚWAŘSKE

potuńšene na

2,–hriwnje

su hišće dostać we

Serbskej knihańi

w Budyšinje w Serbskim Domje

Přiloha k čislu 98

SERBSKE NOWINY

Srjedu 28. haprile 1937

Zwjeselaca bilanca

Liczby wo wuwicju lutowanja pola nalutowarjow, kiž so porjadnje wosjewjeja, w fjawnosći ſ poknym prawom wožebitu sajim namakaju. W nich so pokasuje, kak so skerole worschty wobydleršwa prózuja, so hychu doprědka pschischle a kak maju krute dowerjenje do statneho a hospodarskeho wjednistwa. S liczbow mózemy pak tež derje wo sajtaranju hospodarstwa ſ kredítami šudžić, wožebje, schtož srěni staw nastupa, kiž wschak we wulkim wobsahu ſ nalutowarnjow a žirowych pokładnjow žiwoje kredity dostawaju.

Letna rosprawa swjatka němskich nalutowarnjow a žirowych pokładnjow, kiž je so njedawno wudała a kotremuž stej tež nalutowarnja města Budyschina a Budyſka žirowa pokładnja pšes swjatk saſkich nalutowarnjow a žirowy swjatk saſkich gmejnow pschisamknjenej, dawa spóznać, na kak wjeselaze waschnje je so ſ tworjenjom kapitala pola nalutowarnjow a žirowych pokładnjow tež w sandženym lěcze pokazowało. Nalutowarnki so wo wjacy hač 800 miljonow na 14 miljardow 303 miljonow hriwnow powjetschichu. depositowe, žirowe a kontokorrentowe sapołožki wo 295 miljonow postuwichu. S tym su so nutrnoskaćene pjenjezy wot nastupjenja mozy, potajkim w czasu prěnjeho schtyrilětneho plana wo nimale 4 miljardy hriwnow powjetschike.

Liczba nalutowarskich knižkow 34 miljonow wuczinjeja. Na wschelakich podzělnych polach hypothekowego a kreditowego wobstwa su měte nalutowarnie a žirowe pokładnje w sandženym lěcze dobre wuspěchi. Jenicžzy hypothekow możesche so sa něhdže 350 miljonow wuplaczić. Tehorunja so so wobstwo krótkothrowinych kreditow bóle wožiwik. W rosprawje organisaſije nalutowarnjow so wožebje wuběhuje, so je schulske lutowanje postupowało.

Na tutym dobrym wuwiczu nalutowarnjow ma tež nalutowarnja města Budyschina nahladny podźěl; pola nieje pschibětrachu nalutowarkki w lěcze 1936 wo 784 196 hriwnow, wone su dotal 14 427 658 hriwnow dospěle. Wot teho czasa, so je nazionalsozialismus móz naſkupił, mózesche nalutowarnja města Budyschina 1 730 416 hriwnow hypothekow domjacemu hospodarstwu pschewostajicz. Na druhej stronje je měschczanska žirowa pokładnja wot léta 1933 sa 1 902 050 hriwnow kreditow pschiſiwolika.

So je so ſ tym tudomne hospodarstwo jara žiwje spěchowało a so je so k jeho pschihódnemu wuwiczu we pcžlednich schtyrioch létach wjele pschinoschowało, je so dotal bižo pschipóſnało, tež dźenża so to ſ tutym stawa.

Najrjeńši muzej drastow cyłeje Europy

namaka so w Sagrjebje. Zadyn druhi muſej na zyłym žwěcze njemóže so ſ nim runacz. W mjesynarodnych narodopisnych kołach je to dawno znate, a so muſej wobdźiwa. W nim njepokasuja so jenoż narodne drasty ſkowjanſkich, wožebje khorwatskich a južnoſkowjanskich narodow, też jich domjace pschemyſło a wumělſtwo. Kraſa barbow a bohatosć wuprawow njehodźi so ani wopisacz. Wschitko je so wot ludźi ſ cyłeho doma wudźełało, tkało, kleprowało, kromkowało, ſekkowało, wuschiwało ſ domjacych ſyrſtnow, ſ lenu, wowczeje wokmy, židy atd. Wschitke ornamenty su so wothładane pschirodze a wschědnemu žiwjenju. Wschitko je se semje a ſ luda wurostło. Tu so ſjewja pschedwočomaj zgleho ſwěta kulturna wyšokosć a wumělſka wobdarjenosć ſkowjanskeho naroda, kiž je so hač do ſwětoweje wójny se wschej mozu duſnył a dajił. Tutón narod wusdehi a ſdušuje ſebi kóždy wschědny pschemjet. Južnoſerbſka burowka nihdy prózdna njeje, ale pschi ſwojim cžełkim hospodarſkim dźełe też cžaſ ſa ſiwjenja tkaje a wuschiwa a wumyſluje pschejo nowe a kraſniſche motiwy a wuprawy. — Tutón wulkotny muſej bjes runjecza je, wutworił jeniczki wótczinu pschekupz Salomon Berger. Tutón je so narodźił w hłubej ſkowakſkej wjeſy, hdjež je so ſahorił ſa rjanosć ſkowakſkich narodnych drastow. Saſtupi jako pschekupźk pomocnik do pschedawarnje rukodźelnych tworow. Wabjdźicho ſakaži ſebi w Sagrjebje ſwój wobſkho a ſaſtužił ſebi wulke ſamoženje. Tehdy pschesche wschudźom domjace pschemyſło kčešeſche. Berger ſaſoži ſebi ſwojim wulkotnu ſbérku, próżowaſche so, domjace pschemyſło spěchowacz, pschedawaſche jeho wutwory, ſarjadowaſche wuſtajenjow w zyłym ſwěcze, ſo by wiki ſa nje ſajimował. Mjasy hač 2000 Sserbowkow ſa nieho dźełaſche. — Stónčnje je zyłu ſwou wulkotnu ſbérku ſtatej darił, ſebi jenoż ſakhowaſo hłowne dohladowarſtwo. — Tak je nastał tutón kraſny muſej. — Schtóž do Jugoſłowjanſkeje puczuje, njech ſebi jón wobhlada, hewak je najrjeńſchu widźenosć ſkomdźił.

W połnócnej Indiji wjedu so zasakłe wójny

Hórſki lud Waſiristana njecha Jendželskeho nadknježſtwa. — Krwawne bitwy wjedu so hižo ſta léta botho. — Potajna poſtawa fakira Ipi.

Indija, parła jendželskeje króny, je w njemérje. Wo tym pišeja skoro kóždy dźeń nowiny. W jendželſkich nowinach ſo temu jara wjele měſtna wénuje.

Schto ſo tam ſtawa w tej hobrſkej jendželskej kolonii, ličžazej 320 miljonow wobydleri, bydlazych na 4 735,756 kóžnych kilometrach? Dla lěpſcheho ſrozumjenja nětčiſčich podawkow w Indiji dyrbimy wróco hladacz do ſandženoſče tuteho kraja.

S prěnimi europſkimi kolonisatorami pobrjožnych dźelow Indije běchu Portugalczjenje w lěcze 1500. Sto lět posdźiſcho roſwi so wo tute wobdźeržeńſtwa wulka wójna mjes Hollandſkej, Jendželſkej a Franzowſkej. Po tutych wójnach ſtachu so ſ knježami kraja Jendželczenjo. W lěcze 1599 wutwori so w Londonje kompanija Indiſka (Company of India), kotraž bě ſe ſakkadom kolonisatorſkeho dźěła jendželskeho knježſtwa w Indiſkej. Jendželczenjo mějachu hobrſke cžeże pschewinuc, dokelž zyły lud běſche pschećiwo nim.

Pšches dwaj lětſtokaj wjedźechu so tam ſkoro bjes pschestacza krwawne wójny. Dospołne pschedobyce Indije maja so Jendželczenjo ſkerje ſwojej mudrej politizy, hač mjeczej dźakowacz. Wužichu mudrje kastowe a ſpłahowe napschećiwjenja, dale nabožnu hidu mjes mohamedanami, brahmanami a buddhiſtami. Dźeńża mózachu so ſtacz, jo je Indija dospołnje ſbita. Temu pak njeje zyle tak. Jendželczenjo drje nanuſowachu ſwoju wolu wobhladerjam hobrſkich krajinow kaž Madra, Mysore, Hyderabat, Bombey, Nadźuputana, Bengal, Birmania atd., ale ſu tež dźeńża hiſchcze we Indiji krajiny, w kotrychž Jendželczenjo njeſu dospołnje ſ knježom. Dże tu wo dźele kraja, w kotrychž hórſke ludy bydla w ſrjedźno-aſiatiſkich hórſkich pasmach. Dźiwajo na ſmužitoſcz tuteho wobdźeržewa a na njepſchiſtupnoſci krajiny, ſtaj w Himalaiaſkich horach wot dźeńſnišcheho dnja wſeſchowſtwje Nepal a Butan wot Jendželskeje njewotwiſnej.

Dale pschećiwo jendželskemu nadknježſtwu ſpjecžuje ſo ſ wuſpěchom też wſeſchowſtwo Waſiriſtan, haczkuniež jo na ſemjepſitnych chartach ſobu w mjesach Jendželskeje Indiſkeje namakamy.

Nepal a Butan prózuja ſo Jendželczenjo po měrnym puczu dobyczż. Maharadſchojo tuteju dweju wjekchowſtwow ſu jara lubje widźani hoſcžo w Londonje. Jendželſka njelutuje tu ſ wuſnamjenjenjemi a poſtſcženiemi drohich dopomnjeſkow. Ale ſa někotre léta pschidźe tam mała wobſkeda wojakow, ſo by ſo poſtaraka wo měr w kraju a potom ... mjeſy jendželskeho knježſtwa ſo ſnowa krunaja ...

Hinak je to ſ njepſchiſtupnym Waſiriſtanom, małym knježſtwom, kotrež ma ledy někotre ſta kóžnych kilometrow, leżaze na mjesach mjes provinzu Pendžab a Afghaniſtan. Haczkuniež ſu ſo hižo 4 lětſtotki jendželskeho nadknježſtwa w Indiſkej minuły, njeſu Jendželczenjo ſo dotal hiſchcze dobyli do hłubiny Waſiriſtana. Sabatke je napschećiwjenſtwo tuteho hórſkeho ludu. Jendželczenjo wupóſtachu pschećiwo nim ſwoje wójſke w létach 1852, 1859 do 1860, 1880, 1882, 1894, 1897 a 1902. Wójna ſapocža ſo ſnowa w lěcze 1919 a ſ małymi pschestawkami traje hač do dźeńſnišcheho dnja. Tute wójny płacza Jendželſku wjele wojakow a pjenjez. W jenej ſ taſkich wóinow pschećiwo Waſiriſtanej pod wjednistwom lorda Auckland hórſki lud ſamordowa 6000 Jendželczanow.

Jendželczenjo chžychu tutu należnoſcz też měrnje wurunacz. Dawachu pjenjezy. darv, wuſnamjenjenja, tola to nicžo njepomhaſche. Hórſki lud we Waſiriſtanu lubuje nade wſchitko ſwobodu. Po jednanjach naſtanu nowe wójny. Njewidźomny njepschećel njeda ſo nihdže pschimnyć. Na njedoſtupne ſkalniſcže nimaja wojacy pschiſtup. Rospróſchenemu njepschećelej njemóže artillerija ſchkodu naczinicz, też niz pkun a lětarjo. Na ſakładze tutych wójnow naſtadu w Indiji zyłe bajki. Na cžole Waſiriſtanow ſteji někajki njeſnaty ale jara dobry wjednik. Někotſi praja, ſo je to fakir Ipi, druſy praja, ſo je to Afghaniczan Ciaffara, ſnaty njepschećel Jendželczanow.

Tola Jendželczenjo njekedźbuju ſadźewkow wjedu napocžate dźeko dale. So hychu kraj dobyli, twarja pschede wſchitkim dróhi. Dże wo natwarjenje dróhi pšches 53 kilometrow dołhi pschećhmyk (Cmapak) Khaibar. Sa kóždym dźełaſkerjom ſteji wobrónjeny jendželſki wojak a njepuſchcži ſ wožow ſkalne wuſtupy. Kóždy wokomik je w horach ſtrichcžeſ wothłóž ſſelbowych wuſtřelow a tu a tam ſaſchčerkotaju maſchinſke ſtřelba. Cžaſ pschekupźk pomocnik do pschedawarnje rukodźelnych tworow. Wabjdźicho ſakaži ſebi w Sagrjebje ſwój wobſkho a ſaſtužił ſebi wulke ſamoženje. Tehdy pschesche wschudźom domjace pschemyſło kčešeſche. Berger ſaſoži ſebi ſwojim wulkotnu ſbérku, próżowaſche so, domjace pschemyſło spěchowacz, pschedawaſche jeho wutwory, ſarjadowaſche wuſtajenjow w zyłym ſwěcze, ſo by wiki ſa nje ſajimował. Mjasy hač 2000 Sserbowkow ſa nieho dźełaſche. — Stónčnje je zyłu ſwou wulkotnu ſbérku ſtatej darił, ſebi jenoż ſakhowaſo hłowne dohladowarſtwo. — Tak je nastał tutón kraſny muſej. — Schtóž do Jugoſłowjanſkeje puczuje, njech ſebi jón wobhlada, hewak je najrjeńſchu widźenosć ſkomdźił.

Što zwěrjata dźełaja

K. B. Schěza w Nachłowje.

(1. pokračowanje.)

Tak na pschikład ſpěwaja: Njepraj mi, mój luby, ſo je tuto ſtworjenje mój kóń, praj raſchčo, ſo je mój ſyn. Arabiſki kóń ſpěſchniſcho běži hač wětſki ducz ſamože, ſpěſchniſcho hiſchcze hacz wócžko puſczinu pschelerži. Wón je cžiſty kaž ſtoto; jeho wocžiſtrej tež tak jaſnej a wótrej, jo ſamo pó cžinje kłóſt widźi. Gazellu doſcžehnje bórſy.

Sſtyſchi-li hołzy ſpěwacz a juſkacz, njeboje pokny radoſcže, a hwiſdanje kułłow poſděhuje jeho wutrobu. S rukow rjanych žonow proſzy jej khłóſchczeniki, njepschecželow pak bije ſe ſwojimi pódkowami mjes wocži. Móże-li běhacz a hanjecz kaž ſechze, dha jemu ſyłły do wocžow ſtupaja. Jomu je wſcho jene, hacz ſu njebjeſa jaſne abo hacz howriaty wichor powětr ſ prochom a pěſkom pjelni a ſtóżo ſacžmiwa, pschetoż wón je nadobny kóń, kiž holk a haru wichora ſezpěwa. Na zyłym ſwěcze ſaneho njenadobnjeſch, kiž by ſo-jemu runał. Kaž kaſtojczka khwataja leczi, tak wón po runinje cžěri. Tak łohli wón je, ſo by mohł rejwacz na wutrobnju twojeje lubeje a njeby ji wobcžeſnyć dył. Jeho poſtupy je tak cžiſti a ſměrny, ſo możeſch pschi najwjetſchim ſkoku kopik khoſeja na jeho khribjecže wupicz, a tola kapki njepſchelijeſch. Wón wſcho roſumi kaž druhe Hadamowe dźěcži, jenoż ſo rěczecz njemóže.

W Europje ſu ſej Jendželczenjo najwjetſchu prózu ſ płahowanjom koni dawali a ſ tym, ſo ſu njepſchestawaizy arabiſke ſe ſwojimi domjazymi měſcheli, ſu po něcžim ſpłah konja wukukłowali, kiž ſ arabſkimi na pschemo běha, runjez tak rjany a wutrajny njeje kaž te. Jendželiſke hanjaſi ſu wſchudźom ſławnje znate, hdjež ſu wuběhowanja koni wotměwaja. Pschi taſtim napschemoběžanju hodźi ſo wjele pjenjes ſaſtužicz, dokelž cžeſne myto ſa najſpěchniſcheho cžaſto doſcz 20, 50 a wjacy tyſacz hriwnow wuczinja. W ſwojim cžaſu mějeſche wěſty Jendželczan wubérneho konja ſ mjenom King Harald, ſ kotrymž wſcho do hromady 201 505 puntow ſterlingow dobу, to ſu po naſchich pjenjesach 4 miljony hriwnow. Taſki dobry jendželſki hanjak pscheběhnje ſa mjeſiſchnu 850 metrow. Dźeło to też je, ale bur ſ taſtimi běhakami njemóže niczo ſapocžez, tón cžehnity ſtót trjeba, cžeże ſmérniſche ſplahi, a kaſke dźela ſej wot nich ſada, njetrjebam wam dale roſpiſowacz. So tón jako roſumne ſmérjo też wſchelake wumělſke kuſti nawuknje, widźimy w kóždym zirkuſu. Nichiſpomnicz pak ſo tu dyrbi, ſo tež ſwérjata, kiž ſu po wſchědnym měnjenju njeroſumne, na pſch. huſy, ſwinje atd., wſchelake taſke kuſti nawuknu, nad kotrymiž ſo pschihładowarjo njemału dźiwaja, dyrbjeli pak poprawom wumucžowarja bóle wobdźiwacz, kiž je ſ njewſchědnej wuſtrojnoſcžu a njeſmérnej ſcžerpliwoſcžu to dokonjał, niż ſnano ſ pukami a hrubymi ſtowami, ale jenoż ſ dobrym.

Schtóž konje w Arabiſkej a pola naſ dźěkaja, dyrbja we druhich krajach wóſty dokonjecz. W naſchim kraju jenoż porědko wóſzka wohladamy, t. r. ſchtyrinohakeho. Kóń nam wjacy nadźeła hacz mjeſiſchi a ſtabſchi ſchérak, tej je ſ nim lěpſchi wobthad hacz ſ wobužnym wóſzłom. W połodniſchich krajach, wožebje w Egiptowſtej, maja jeho ſa najwuſtitniſche ſmérjo, a dokelž jeho wožebje w ſaſtarſkich czaſach derje wothładowachu a ſo bóle wo njeho ſtarachu, hacz ſo tu tukhwilu ſtawa, je tam tej wožoł zyle hinaſcheho napohłada a ſmérniſcheho waiſchnja nabył. Tam tež maja mjes nimi wſchelake ſplahi (raſzy). W Perſiſkej a Egiptowſtej, hdjež bohaczi ludźo wjele pjenjes ſa dobreho wóſzka płacza, maja naſwožobniſchi też naſlepſche ſchérakі a ſo ſ nimi runje tak hordźa kaž druhdźe ſ konjemi abo ſ pſami. Wóſzka poſchikowniſchi ſu ſ jěchanju trjebaja. Najwjetſchi muż wuſynje ſo na ſchérak, kiž wjetſchi njeje hacz 6 njedźelſtare cžełko, a wožoł ſ nim ſkoku běži, kaž by niczo na khribjecže njemék. Hdyż puczowarjo ſ zuſych krajow towidźa, njemóża ſo dodźiwacz, hdże po ſdacku ſtabe ſwérjo telko mogu nabjerje, ſo może hodźiny dołho w połnym ſkoku a w najwjetſchej horzoczy doroſczenego cžłowieka notzacz. Też je ſpomnjenja hódne, ſo wožoł na pżju na ſane waſchnje wumyſlenu njeje, ale też ſ najſchpatniſchej zyrobu ſa lubo bjerje. A najebacz toho dyrbi wbohi rips tola naſhonicz, ſo je njedźał ſwéta mſda: mało ſrací a dźełacz dosć; mało lubošcže a wjele hrubošcže. Njerozumnych a njeſmilnych ludźi je wſchudźom. W Schpanielſej na pſch. wóſzły na wſche możne waſchnje ſ bantami, ſakami, ſeklemi a druhimi piſanymi debjeńkami pyſcha, mėnja też. ſo ſo jim ſo lubi, ale njedźiwajcy na to ſ wobohimi ſchérackami hrubje wobthadźeja, dawaju jim pży tradacz a pjeru je na njeſchcžeſanſke waſchnje. Runje tak ſo wóſzłam we južnej Ameriky dźe. Tamniſchi ludźo, potomnicy Schpaniſkich, ſu thětro léni, tuj dyrbja wóſzły cžim pilniſche być. Sa natwarjenje thěžkow kamjenje a drjewo pſchinoſchuja, ſ wóſzkom ſonyo po wodu thodźa a powěſchcża naczrjete ſudobia jemu na thribiet, a też wſcho druhe, ſchtoż ſo lěnikam njeſcz niecha, tkadu na ſcžerpłwe ſtocže, a wſche teho ſo taſti njeplech tej hiſchcze ſam na njeho ſynje a pjerje jeho njeſmilnje, hdyż thwataja doſcz njeſtuja. W kraju Peru cżaſto dweju muſow na jenym wóſzle wohladaſch; tuj njeje ſpodźiwne, hdyż pſchiſłowo ſamneho kraja prajeſch: Lima (mėſto) je njebjeſki raj ſa żony, ſa wóſzły pak hela.

Schtóž je hdy europſke mjeſy pſchekroczżiwſchi we cžopłych južnych krajach pobył, je ſo bórzy dohladał, ſo tam ludźo nic pok tak wjele njedźełaja kaj my. Tam tež ſo nikomu pěſchi khodźicz njecha, ale nimale kóżdy jecha, haj ſamo proſcher ma ſwojeho wóſzła, a hdyż wot

wot cłaha je hłoschcej wutkł, kotryż pokhadża ſ rosſtlanja łaknych sadźewkow. Jara wulke hu ſchkody Jendźelcanow. Do wojakow ho iſcła a na dźełacerjow mjetaja ho ſ horow kamjenje. Husto ho dźiło nekotrych tydzeni sajo ſnicżł. Jendźelſke ministerstwo dla indiſkich natelnoſczow tak mjenowane India Office je na podczišnjenje Wastrlstana nowych 7000 muži wupołałko kotrychž nawjeduja najłepſchi wójnjan wiednizy. Hacz ho nekko podczišnjenje poradżi, to najbliſſche mjezoju pokasuja.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Zwangsversteigerung.

Im Wege der Zwangsvollſtreckung ſoll das im Grundbuch von Keula Band — Blatt Nr. 6 eingetragene, nachſtehend beſchriebene Grunſtück am 17. Juli 1937, 9¼ Uhr an der Gerichtsſtelle Zimmer Nr. 85 verſteigert werden.

Lfd. Nr.: 7; Gemarkung: Keula; Grundſteuermutterrolle Nr.: 6; Gebäudeſteuerrolle Nr.: 8; Wirtſchaftsart und Lage: Reſtaut; Größe: ha 7, a 15, qm 20; Grundſteuerreinertrag: Taler 35,90; Gebäudeſteuernutzungswert: Mark 120.

Der Verſteigerungsvermert iſt am 14. März 1933 in das Grundbuch eingetragen.

Als Eigentümer war damals der Landwirt Michael Schulze in Keula eingetragen.

Da es ſich um ein landwirtſchaftliches Grundſtück von mehr als 2 ha Größe handelt, bedürfen Gebote der Genehmigung des Herrn Landrats. Die Genehmigung iſt im Verſteigerungstermin vorzulegen. Andernfalls iſt ein Gebot zurückzuweiſen. (Grundſtücksverkehrsbekanntmachung v. 26. 1. 37. RGBl. S. 32.)

Hoyerswerda, den 8. April 1937.

Das Amtsgericht.

Zwangsverſteigerung.

Im Wege der Zwangsvollſtreckung ſoll das im Grundbuch von Wiesdorf (Nachlau) Band I Blatt Nr 36 eingetragene, nachſtehend beſchriebene Grundſtück am 31. Juli 1937, 9¼ Uhr an der Gerichtsſtelle Zimmer Nr. 85 verſteigert werden.

Lfd. Nr.: 9; Gemarkung: Wiesdorf; Flurbuch, Kartenblatt (Flur) Nr.: 1, 2, 1, Parzelle Nr.: 30, 31, 32; 20, 21, 26; 24, 25, 26, 83, 84; Grundſteuermutterrolle Nr.: 34; Gebäudeſteuerrolle Nr.: 31; Wirtſchaftsart und Lage: Häuslerſtelle, Holzung, Acker, Wieſe an der Eiſenbahn Pl. 12; Größe: ha 1, 5, a 81, 44, qm 99, 78; Grundſteuerreinertrag: Taler 7,24, 18,10; Gebäudeſteuernutzungswert: Mark 60.

Der Verſteigerungsvermert iſt am 1. Oktober 1930 in das Grundbuch eingetragen.

Als Eigentümer war damals der Wirtſchaftsbeſitzer, jetzt Häusler Peter Semmank in Wiesdorf eingetragen.

Es wird darauf hingewieſen, daß zur Abgabe von Geboten die Genehmigung des Landrats des Kreiſes Hoyerswerda erforderlich iſt, die im Verſteigerungstermin vorzulegen iſt. Ein Gebot, das ohne dieſe Genehmigung abgegeben wird, muß zurückgegeben werden.

Hoyerswerda, den 15. April 1937.

Das Amtsgericht, gez. Ullrich, Gerichtsaſſeſſor

Betretverbot.

Das Betreten der Wieſe des Auguſt Nasdalla in der Gemarkung Groß-Zeiſig, unweit der Hommelmühle, iſt bei Strafe verboten.

Der Amtsvorſteher des Amtsbezirks Hoyerswerda-Land als Ortspolizeibehörde.

Kothe

Wichorowa katastrofa w Amerizy.

W stacje Visconſin w USA je wichor dom hrabnywſchi jón dospolnje ſnicził. Zyła ſ 8 wożobow wobſtejaza ſwójba ſ wuwjacżom ſwójbneho nana wo żiwjenje pſchiidże. Tutón wuczekny ſ tym, ſo krótko pſched katastrofu dom wopuſchczíwſchi kokoſche pizowaſche. (Scherl [illegible] M.)

Adolf Henżer, ſnaty Bonnſki pjaſczowar potczekeje wahi wuwjedże pjatk w Barlinſkim ſportſkim palaſcze ſwoje 75. wojowanje jako powołanſki pjaſczowar. Jemu napſchecżo ſtupi rumunſki krajny miſchtr Ilie Petreſco, kotryż bě w lětomaj 1923 a 1933 ſ amatérſkim miſchtrom ſwojeho kraja a jako powołanſki pjaſczowar 12 k. o. dobyczow połpochi dożpě. (Schirner, M.)

Schmeling do Ameriki wotpucżowaſ.

W nozy k wutorie Max Schmeling ſ Barlina do Bremerhavena wotjědże, ſo by ho wot tam ſ kóżdu „Bremen" do Ameriki podał. Tu widźimy Mara Schmelinga a Mara Machona pſchi żeleſnicznym wotjězu na Lehrtſkim dwórnſchczu. (Schirner, M.)

Radio

Schtwórtk, 29. haprleje ho ſtyſchi:

Königswusterhauſen: 6 ſwony, taczele. 6,30 ranſchi konzert (ſ Lipſka), mjes nim 7 powěſcże. 10 ſa ſchule. 11,30 ſa bura. 12 pſchipołdnſchi konzert (ſ Wrótſławja), mjes nim 12,55 czaſowe ſnamjo a 13 ſhoſopſchecża. 13,45 powěſcże. 14 wſchelaka hudźba. 16 popołdnſchi konzert. 18,45 wo ſporcże. 19 „Bźe wowzki" (ſ Mnichowa). 20 powěſcże. 20,10 mejſſe ſwónczki. 21 hra „Pruſka ſa morjom". 22 powěſcże, ſport. 22,20 roſprawa wo poſtajenju meje w Barlinſkej Sawjeſeleńſkej ſahrodże. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipſk: 5,50 ſa bura. 6,30 ranſchi konzert. mjes nim: 7 powěſcże. 10 ſa ſchule. 10,30 a 11,30 wo wjedrie. 11,45 ſa bura. 12 hudźba ſa pſchestawku w dźele. 13 powěſcże. 13,15 pſchipołdnſchi konzert (ſ Frankfurta). 14 powěſcże. 14,15 taczele. 15 ſa żonu. 15,10 taczele. 15,50 Braſilſka rěcż. 16 taczele. 18 ſ hornjej Vogtlandſkeje. 19 taczele. 20 powěſcże. 20,10 wjeſelohra „Amphitrion". 22 powěſcże, ſport.

Hamburg: 20,10 reie. — **Wrótſław:** 20,45 hra „Poczahy żiwjenja". — **Köln:** 20,10 taczele (Caruſo). —

---

pjezow dań ſběra, cżini to na nim żędżo. Puczujeſch-li do Egiptowſkeje a wuſtupiſch ſ łódże, tiż je cże pſches ſrjedyne morjo dowjeſta, we wulkim měſcże Aleksandriji na kraj, njeczakaja tam żane wozy każ pola nas na wulkich dwórnſchczach; ſ tymi wſchak też na hubjenych puczach a wuſkich měſchczanſkich haſach njebychu daloko pſchiſchli. Sa to pak ſteji tam zyła cżrjóda wóſtow hotowa, ſo by puczowarjow do měſta wotnjeſła. A to je tam hołk a hara, nam zyle zuſe waſchnje. W tſoch ſchtyrjoch rěczach wołaju ſ nami rěcża, a běda tomu, tiż może jim po jendźelſku wotmołwicż, hnydom żej kóżdy myſli, ſo ma bohateho Jendźelczana pſched ſobu, a bitwa ho ſběhnje wo njeho, dokelż chże jemu kóżdy pchonjeſ ſe ſwojim wóſtom do měſta pomhacż. Puczowarjow ho tajkeho wurěczowanja najlépje ſminje, hdyż ho biese wſcheho praſchenja na prénjeho lépſcheho ſchčraka żnje, pohonjeſ jeho na to do blížſcheho hoſczenza dowjedże. Schtóż pak ho na arabſku rěcż wusteji, dyrbi ſwoje wjeſele měcż na ſchczebotanju, kiż tam ſtyſchi. Każ pſchiſtołowo praji: Kóżda koſa khwali ſwoju brodu, — tak wulsběhuje tam kóżdy wożebnoſcże ſwojeho wóſtka. Tu pſchimnje cże jedyn ſa tuku a rjetnje: Pohladaj, knjeże, na tuteho wóſtka, kotrehoż cżi polticżam, njeje wón każ parny wós mjeſe wſchěmi, tiż tu widźiſch? Hlej kak żłabuſchke hu, bychu ſo ſlemile, by-li ho na nje żnyl, pſchetoż ty ſy żnlny muż. Ale mój wołoſt! tomu je maliczkoſcz ſ tobu běżecż każ wuſkoczna gazella. — Póbla druhi ſwojeho ſchčraka khwali: To je kahirinſki wołoſt, jeho dżeż bě gazellſki koſoł, a jeho wulka wowka bě dźiwi kóń. Ej, kahirinſki, běż a wobſwědcz tutemu knjeſej moje ſłowa! Njeczin twoimai ſtarſchimaj zaneje haúby, běż wo bożim menie, moja gazella, lecz moja laſkoſczża! — Tajke a podobne rěcże wużiwjachiſch wſchudżom.

Njech pak je někt doſcż wo tom, ſchto a kak dyrbi wbohi wołoſt dźełacż. Luboſcże jemu ludźa mało wopokaſuja, tuż też żanu ſaplaczicż njetrjeba. Kóżdy je ſam na tom wina, hdyż dyrbi ho na njeho hněwacż, ſo je njepohłuſchny, ſaſakty a ſwojeje hłowy. Měrno waſtanje: Schtóż luboſcż żnje, budże też luboſcż żnjecż! Prawny żmili ho nad ſwojim ſtotom, ale bjesbóżneho wutroba je njeſmilna!

Hižom w ſtarych czaſach ſu ludźo konje a wóſły hromadże porowali. Srědżo, ſ toho wulkadżaze, njeje kóń ani wołoſt, ale ſ wobeju něſchto, mjenuje ho mul (Maultier), hdyż bě kobla ſ maczerju, rěka pak mjeſt (Maulesel), hdyż bě macz wóſliza. Woboje, mule a mjeſli, ſu ſwinſke hacż wóſły a dokonjeja teſame dźěła każ jich ſtarſchi a ſjednocża w żebi jich poczinki. Spokojnoſcż a wutrajnoſcż, cżichi a wěſty poſtup maja namrěte wot wóſła, ſwinoſcż a ſmužitoſcż wot konja. W horatych krajach ſu ludźo tak na mule ſwuczeni, ſo bjes nich njebychu wobſtacż mohli, a ſchtoż je w Arabſkej ludźom wjelbłud, to je jim w južnej Amerizy mul. Dobry mul na ſwojim khribjecże 3 zentnarje njeſe a ſtupa wob dżeń 6—8 hodżin daloko, pſchi tom je tak wutrajny, ſo też po dołhich wobczežnych puczach pidżeo hiſchce wſchi mozach woſtanje, runjeż je ſ tak hubjenej pizu ſaſtaran był, kaikeżej ho tóń ani njedótknje. W horatych krajinach Braſilſkeje żanych żeleſnizow njeje, a też wozy ſu khětro njeſinate, tuż je żyły wobkhad, ſu wſchitzy pſcheſupay a puczowarjo dołpoinje wot mulow wotwiżni, te wſchě twory a kubła a wſchěch ludźi ſ jeneho měſta do druheho, ſ jeneje krajiny do druheje na ſwojim khribjecże noſcha. A ſchtoż wulke namórſke łódże ſ tamnych krajow k nam pſchiwjeju, to ſu ſwjetſcha wſcho mule najprjedy k mórſkemu brjohej nanożnje.

(Pokracżowanje ſczěhuje.)

Wustajeńca husli w Cremonie

Najſtarſchiſche, najſławniſche hużle pokhadżeja ſ Italiji. Tam dźełachu pſched 200 a 300 létami ſławni hużletworzy Amati, Stradivari, Guarneri a druſy. Dźěła jich rukow ſu hacż do dżeńſnjiſcheho dnja njedoſcżehnjene. Wożebje w měſcże Cremona, w połnożnej Italſkej, dźełachu ſo tele wubjerne hudźbne instrumenty. Pſchi pſchileżnoſczi 200-létneje ſmjerce najſławniſcheho Cremonſkeho miſchtra na hużle, Stradivarija, wotewri ſo w mezi wuſtajeńca hużli w měſcże Cremone. Na wuſtajeńcy wobdźěla ſo 110 hużletworzow, kotiż ſwoje nowocżaſne ſmyczkowe instrumenty pokaża. Hużletworzy, kotiż ſo prózuja napodobnicż wubjerne Stradivariowe hużle, pſchipóſczelu najlépſche ſwoje wudźělki. Hromadże ſ wuſtajeńcu tuthych nowocżaſnych hużli wotměje ſo mjezynarodny kongreſ-hużletworzow.

Schtoż naſtupa wuſtajeńcu originalnych Stradivariowych hużli, ſu ho wobſtejerjo ſ ſzłeho ſwěta pſchiſjewili. Najwjazy pſchiſjewjenjow je pſchiſchło ſe Sjednoczenych ſtatow Ameriki, hdyż je hacż dotal 30 inſtrumentow Cremoniſeje ſchule ſwěſczenych, mjes nimi 11 originalnych Stradivariowych hużli. Někotre Stradivariowe hużle maja hódnoſcż 100 000 a wjazy hriwnow. Hódnoſcż dotal pſchihłoſowanych inſtrumentow wobliczja ho na 50 miljonow hriwow. Mjeſo też europſzy wobſtejerjo Cremonſkich hużli ſkładnoſcż nje kompodża a na wuſtajeńcu ſwoje drohotne hużle pósczelu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoler; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 99 — Budyšin — Štwórtk 29. haprleje 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Rudolf Heß rěčeše k wokrjesnym nawjednikam

Sobotu popołdnju wjednikowy namjetnik Rudolf Heß nimale tři hodźiny dołho k wokrjesnym nawjednikam rěčeše, kotřiž tu žo na hrodze Vogelsangu w Eifelskich horach zhromadźili. W žiwotnych sadawkach rozłožanych žo wón je wobšěrnje praschenjemi sobjerasche, kiž na přenim městnje stoja a kiž wokrjesnych nawjednikow we wožebitej měrje nastupaju.

Wón wokrjesnym nawjednikam jich sawołnitosć a winowatosć wopisowaše a jim rozestaja, kak wusko je strona z cyłym ludom a je wschěmi sjewami jeho žiwjenja swjazana. Sdobom wón na rěč generalneho pólneho marschalla z Blomberga na dnju prjedy spominaše a na wažnosć blišeho dowěrjenja a stajneho zhromadneho dźěła strony a wojerstwa mózy pokasa.

Rudolf Heß pak tež na winowatosće wokrjesneho nawjednika, wožebje na jeho samołnitosć při zwubranju dorosta spomni. Politiski wjednik njemóže rjenscheho znaty, hač so žiwoje-sastojnstwo ras hódnemu a khmanemu nasłědnikej pschepoda. Wokrjesny nawjednik, kotrehož Rudolf Heß jako žiwe swjasowaze wójmidło k ludej wosnamjenjeschе, ma tu wožebite nadawki dokonjeć. Wón dyrbi tež nowym stronjanam być z pohonom a ma jich tak k wěrnym zhubuwojowarjam wocžahnyć.

Generalny inspektor dr. Todt we Winje přednošował

W pschepjelnjenej sali Winskeho hudźbneho towarstwa je pónđelu wjecor generalny inspektor za němske dróhi dr. Todt wo autowych dróhach w Němskej pschednoschował. Najprjedy dr. Todt na hospodarsći, kulturny a politiski wuznam tutych dróhow pokasa. Potom pak je žiwótkowobrasami hobrske nazinalsozialismowe pschedewsacze autowych dróhow wopisowaschе. Wobrazy, kiž monumentalne twary mostow atd. pschedstajachu, pschipoštucharjow pschezjnowa k žiwlnemu pschikleschej zahorjachu.

W mjenje awstriskeho knježeństwa sekzijowy schef dr. Wohlgemuth z wikowańskeho ministerstwa pschednoscherja powita. Mnohy zastupjerjo awstriskeho knježeństwa běchu zhromadnje z póstkanzom z Papenom a knježimi wupósłanzstwa, kaž tež krajnymi zastupjerjemi wukrajneje organisazije pschitomni. K cjeseji němskeho hosća pósłanz z Papen po pschednoschku na wupósłanzstwje piwowy wjecžor wuhotowa, na kotrymž žo tež awstriski minister Glaise-Horstenau wobdźěli.

Dr. Todt rěčeše wutoru w towarschowni w Luizu, žrjedu w Hradzu a dźensa schtwórtk pschednoschuje w Zelowzu.

Statny sekretar Ricci žo do Königsberga podał.

Wutoru popołdnju w 11 hodźinach běše italski wjednik młodźiny Ricci z Hamburga do Stargarda w Pomorskej pschileczał a wot tam žebi rjadowy hród Crössiniee wobhladał. Wobydleństwo wupyschnych pschimóřskich městow a wjsow jeho wutrobnje strowješe. Na hrodze žebi hosćo wschitke pschiprawy wobhladachu. Potom žo do Stargarda wróćichu, zo bychu do Königsberga w Nadschej Pruskej leczeli. W Königsbergskim hrodze župny nawjednik wyschschi president Koch witanje wuhotowa.

Němska lětarska brón je Mussolinia poczeszcžiła.

Ministerski president generalny wyscht Goering je schesej italskeho knježeństwa Mussolinijej pschi žwojim wopyczu pónđelu jako wyschschi rozkasowar němskeje lětarskeje brónje czestne znamjeschko a diplom wojerskeho lětarja pschepodał.

Göring je z Roma wotjěł.

Ministerski president Göring je wutoru wjecžor se špeschnym czahom z Roma wotjěł.

Italscy hosćo we wječornej Němskej

K cjesći italskich industrialnych, kotřiž po Němskej puczuja, je industrialowe wotdźělenje hospodarskeje komory Düsseldorfskeho knježeństwoweho wokrjesa wutoru wjecžor witanje wuhotowało. Pschitomni běchu němscy statny nawjednik dr. Ley, Kölnski župny nawjednik statny rada Grohé a mnohi znamjenitzi industrialni wječorneje Němskeje.

Sobotu žo wotpósłanzstwo italskich industrialnych do wutrobow industrijowego rewěra poda, so by tam zaczischcej wo sakładowaj němskeje industrije, wo wudobywanju wukla a żelesa; doslało. Popołdnju italscy hosćo najwjetschu worzlowu dźěłarnju Europy, Augusta-Thyssensku żelesolijerńju w Hambornje, wopytaju. Popołdnju zhebi modellowe podłopki na jamje Dobreje Nadźije w Oberhausenje wobhladachu.

*

Italscy žurnalistojo po Němskej puczujo žrjedu do JG-dźěłarnjow w Leverkusenje w Porheimskej pschijědźechu. Na jěsbje po dźěłarni zhebi wonі najwažnischе měrna fabrikazije wobhladachu. Italscy žurnalistojo žo wožebje za sozialne pschiprawy tutych dźěłarnjow zajimowachu.

Hrabja Ciano žo do Tiranу podał.

Italski zwonkowny minister hrabja Ciano je žrjedu popołdnju z Roma w lětadle wotleczał, so by žo do albanskeho hłowneho města Tirany podał.

Nowa politika Italskeje w Adriatiskim morju.

Pschi składnosći wopyta italskeho zwonkowneho ministra hrabje Ciana w Albanskej direktor italskich nowin „Giornale d'Italia" pischе, so ma tuton wopyt pola albanskeho krala Zogua zhromadny wotpohlad potwjerdźić, so ma žo dotalna zhromadnosć politiskich a hospodarskich zajimow mjez Italskej a Albanskej pschezo bóle struktureć. Tuto skrućenje žo na sakładze dotalnych wocžahow a w duchu nowoho italsko-juhožłowjanskeho zrěczenja wuwije.

Radostny dźeń Juhosłowjanskeje

Juhožłowjanski prynzregent Pawol je wczera žwoje 45. narodniny wožiwjecził. Nowiny wožobinske wožebitosće a statnike skutki prynzregenta pohódnoscheja, kotryž po tragiskim 9. oktobru 1934 pschewza najwjetschu samołnitosć psched historiju juhožłowjanskeje samostatnosće a sjobnowne wukhowa stat psched rozstschażenjemi a wuwjedże jón z najcežschich wobezežnosćow wukrajneje a domjazeje politiki na pucz měra a wjelełubjazeho wuwicza. Prynzregent Pawol měsecze hižo za cžaš Aleksandra I. wažne diplomatiske nadawki dopjelnicz a běsche z jeho ważnym politiskim žobudźěłacžerjom. Prynzregent njeje žwoje narodniny w Bělehrodze wožiwjecził. Pschebywa hižo někotre dny na žwojim kuble w Sklowinskej, z wokkelj direktnje na krónowanske žwjatocznosće do Londona pojedże. Narodniny žo tehodła w najwuschim žwójbnym kruhu wožiwjeczichu. Wjednik a statny kanzler je prynzregentej Pawołej k narodninam wjele žboża wuprajił.

Eden je w Londonje rozprawjał

Jendźelski kabinett žo po žwjeczenym wałchnju žrjedu pod pschedsydstwom ministerskeho presidenta Baldwina sešdże. Na pożedźenju zwonkowny minister Eden wo wunoschku žwojich rozrěczowanjow z van Zeelandom a Spaakom w Brüsselu rosprawjesche. W Jendźelskej žo wusłyschuje, so tute rozrěczowanja dobre nadźije słubuja, so pak sa dlešschi cžaš hischcze nieje sjawnych sćehnikow wocžakacz. Spokojenj pak žu, so je žo wulka pschesjenosć mjez belgiskim a jendźelskim knježeństwom pokasała. To placzi wožebje wo waschnjach, z kotrymiž móże žo měr Europy sełyknicz, a pschedbe wschém wo prašchenju pschihotowanja noweho wječorneho pakta.

Ćežke stejišćo čerwjenych w Bilbau

Kak cžežke je położenje za čerwjenych w Bilbau, je se sadwělowanskich žłowow spóznacz, kiž je baskowski kommunistiski wjednik wutoru psches Bilbaoski radio k žwojim ludźom rěcžał. Wón je wusnał, so žo zyłe wobydleństwo z myślu wobmježa, so nima wjazy smyłku, žo hischcze postupowanju nazionalnych wojakow pschecžiwicz.

Po žłowje kommunist mjez druhim rjekny: „Dyrbju wusnacz, so je nasche położenje hórsche hacz wobcežene; wono je khutne. Hižo wjele ludźi stajnje wo pschehpodaczu rěczi a wo njemóžnosći, žo hischcze pschecžiwicz, džiwajo na njepschecželowu žylnosć a na mnohosć jeho artillerije a lětadłow. Jenicžka możnosć, so žo wukhowamy, je, so wschitkich muži, kotřiž žu do wojowanja khmani, mobilisujemy".

„Président" baskowskich bolschewikow je wutoru wosjewjenje dla „wutwarjenja wójska" wudał. Wschitke nětcžiske wobrónjene wotdźělenja maju žo do tuteho wójska sjednocžicz. We wosjewjenju žo tež postaja, so žo wschitke wozowy, kiž we wójnskej industriji a na wobtwjerdżenjach dźěłaju, jako „wojazy" wobhladuja. Mukas jažnje pokasuje, so žu w kraju Baskow nětko nujsrowani, wschě mózy mobilisowacz, so bychu dobycžerske postupowanje wójska schpanistich nazionalnych sadżerżeli.

Skandinawiske kraje w Burgosu protestowale.

Skandinawiscy zwonkowni ministrojo běchu pschi žwojim pożlednim schadżowanju w finskim hłownym měsecze Helsinkach wobsamknyli, so chcedża pschecžiwo sadżerżowanju wójnowanskich łódźow w schpanistich wodach protestowacz. Na tuto wobsamknjenje žo sakožuje je nětko schwedske knježeństwo z pośrědkowanjom žwojeho Lissabonskeho wukhowańskeho dało tamnischemu zastupjerjej schpanskeho nazionalneho knježeństwa protestowazu notu pschepodacz.

Ssowjetiske methody w franzowskej twarjeńni lětadłow.

W Franzowskej je žo stražkowe hibanje sešylniło. W Dieppeskej zhorownji su wotzhladarjo do strajka stupili a žu zhornych bjes wotzhladanja wostajili. Dźěłaczerstwo Laterwórskeje twarjeńnje lětadłow w Toulonje, kiž měsecze dźěłarnju wot 12. haprleje wobžadżenu, je žo někto po žadanju bolschewiskich schczuwarjow k „wulkej akziji" rosžudźiło a je dźěłarnju „žowjetisowało". Dźěłaczerjo inżenerow z dźěłarnje wuhnachu a sekretara žwjazka metallowych dźěłaczerjow, za najwjednika dźěłarnje „pomjenowachu". Siwaskar o direktora do wrótnikoweje klětki sawrěchu a sapoczachu na žwoju ruku dźěłacz.

Wobrónjenje franzowskeho wojerskeho lětarstwa.

Franzowski lětarstwowy minister Cot je žrjedu do Londona pschijěł. Sastupjerjej nowin wón na jeho prašchenje rjekny, so Franzowska w tu khwilu 1000 frontskich lětadłow k sakitanju žwojeho kraja wobžedźi. Franzowske knježeństwo pak chże tutu liczbu za pschichodne tři lěta na 1500 powjetschicz. W tutej liczbje wjesło njejsu wojerske lětadła w franzowskich kolonijach zhubliczene.

Londonej přeco hišće strajk hrozy

W Londonje autobusowi rjadowarjo k 1. meji se strajkom hrožа. Wutoru zo sastupjerjo Londonskeho wobhladowneho hamta a žwjazka transportiskich dźěłaczerjow sešdżechu, so bychu hrožazy strajk wotwobroczili. Jednanje zhodom hodźin trajesche, ale dyrbjesche zo bjes wuspěcha zakjacz. Sšerjedu popołdnju chcychu wotpjet jednacz. Wo wutornischim pożedźenju njeje žo nicžo nadrobnischeho wosjewiło. W Londonje, zhebi powschitkownje myślu, so bu położenje w pożlednim cžasu hischcze bóle kritiske. Wobkedźbowacz žo dyrbi, so je 2000 autobuzownych rjadowarjow jenohłósnje wobsamknjenju konferenzy žwojeho zwjazka pschihłosowało. Zwjazk běsche wobsamknył, so ma žo 5 tyra 1. meje sapoczacz.

11 lět khłostańnje ja Rossainta.

Pśiched ludowym sudnim dworom w Barlinje wunpraji ko wušud w procesu pśiśeśiwo kapłanej Rossaintej a druhim. Hłony wobstorjeny kapłan Rossaint, kotryž 11 lět khłostańnje dosta, w rosmołwje z swojim sastupjerjom po wušudje. (Scherl Bilderdienst, M.)

11 lět khłostańnje za Rosainta

W khłostańskim jednanju pśiśeśiwo wjednikam katolśeje młodźiny z Düsseldorfa, kotraž ku k formazijam prjedawšeho kommunistiskeho młodźinskeho swjazka krajnopśerjadnišknje pocasi wudźerjeli, so buchu „kommunistisko-katolsku jenotnu frontu," kiž mějesche wo pśiśeśiwo wobstacu noweje Němskeje měricz, załožili, je ludowy sud němskeho stata w Barlinje po stinjedźelskim jednanju gśedu zlźěowazu wušud wośwěśił:

Wobstorjeni Clemens, Hinnes a Schäfer so wuwinowachu. Wobstorjeny Rohaint dosta dla pśichotowanja wjelepśerjadnišknje pśichedewjacza po pocasazanymi wobstejnosćemi 11 lět khłostańnje a śubi cześtne prawa na 10 lět. Wobstorjeny Steber so samžneho pśiśestupjenja dla k 5 létam khłostańnje zasudźi a cześtne prawa na 5 lět śubi.

Wobstorjeny Jülich dosta dla pśichotowanja wjelepśerjadnišknje pśichedewjacza dwě lěrje khłostańnje a śubi cześtne prawa na dwě lěrje. Dla pśichtpomocy k pśichotowanju wjelepśerjadnišknje pśichedewjacza so wobstorjeny Kremer k 1 létu a 6 měsacam zasitwa zasudźi. Wot wobstorjeny dla pśicheńdźenja pśiśeśiwo wulkemu němskeho prezidenta k schkitej němskeho stata se 4. februara 1934 jeho wuwinowachu.

Wobstorjenym Rohaintej, Steberej, Jülichej a Kremerej so pśechpytowańska satba po 14 měsacach jako khłostańe wotliczi. Zasudźeni wobstorjeni maju khłóty sudniskeho jednanja niesć. Dalokoj so wuwinowanja wupraji, statne pokładna wudawši pśichwa. Tutón wušud dostanje hnydom prawnu płaćiwosć.

Cźitanja na Warschawskimaj wyšokimaj schulomaj so zaso zastajśe.

Na dwěmaj Warschawskimaj wyšokimaj schulomaj, na wikowarskej wyšokej schuli a na ratarskej wyšokej schuli, je znowa k cźełemu kažnju měra a nažwlnoscźam dóschło. Tohodla so cźitanja na woběmaj wyšokimaj schulomaj zastajśichu.

Warschawska powjeźernja „Preß" so zakasa.

Stud je wobsamknył, so dźeławosći Warschawskeje nowinarskeje agentury „Preß" zakasa. Zakas je so wuprajił, dokelž je powjeźernja je swojim dźełom zajimy stata wohrožyła. Wona je zwjedła z rozsćerjenjom tendenzny wopačnych powjeśćow w praschenjach znutskownoje a zwonkownoje politiki hubjene mjeno sćinjiła. Powjeźernja „Preß" je tej wobzeže wo Němsku a wo pomerach w Gdańsku měrkażaze wopačne powjeśće a njewěrnosće rozsćerjała.

Jendźelska njespokojnosć nad nowymi dawkami

We wutornišchim pohoršenju jendźelskeho delnjeho stejma, w kotrymž so finanzne namjety kónčnje pśichwalichu, je finanzny minister Chamberlain swoje stejśišćo w dźeśeśej rěcźi rozkłožił. Wón pak janeho powsćitkownego pśichłosowanja njenamaka. Chamberlain běśe zwólniwy, pśichi nowym „wojeńskim dawku" na pśichcoja hospodarstwa dźiwacz a so po hospodarskich wobstejnosćach jenotliwych dźełarjow stołowacz. Ale tej z tym njemóžeśe wobmyślenja wotstronicz, kiž maju wschelake politiske kruhi runje pśicherśiwo tutemu dawkei.

Dźełacźerska strona, kotraž pśicherśiwo knježerstwu stejі, wo zwónju finanzneho ministra rěcźi. Tola tej mjes konservativnymi njenadeńdźe so pokojenie nad nowymi ministrowymi finanznymi namjetami. Konservativni so wobźebje na nětcźichu njewěstosć hórícha. Jtirmy pjeja njewěsta, na cźim zu. Njewěstosć pak je sa hospodarstwo to najhórše.

Amerika trjeba wjetše wudawki

Wubjerk za statne hospodarjenje pola reprezentanstwa doma je rosliczenje wójnskeho ministerstwa pśichł. Wójnske ministerstwo za wójsko 416 413 382 dollarow jada.

We wubjerkowej rosprawje so praji, so je wójsko Sjednoczenych statow z „pśemaco" panzerowanymi wosami, tankami, pokautnomatiskimi tśelbami, kanonami k wobaranju lětadłow, munizijowych składnišćow, zamjeźdźadłow a druheje wójnskeje potrjeby wuhotowane.

K tomu amerikanske wójsko nima doźahaze liczbu offizirow. W rosprawje so wójsku porokuje, „so njese khmane so někatkejźkuli mozy, kiž je z nowocźasnymi wójnskimi srědkami wuhotowana, pśicherśiwjeca".

Wubjerk wobzeže najpomnja, so ma so w pśichodźe wjele wjazy pjenjes za wojeńske wudawki do hospodarskeho plana stajіcz, hacźrunjez pśichwolenу pjenjes we ktuchim hospodarskim planje wo 25 milijonow dollarow łońśche rosliczenje pśicheźahuje.

Newyorkskeho źudnika na dróhy nadpadnyli.

Jako źudnik John O'Neil Newyorkskeho měschcźanskeho źuda na rójku dróhow, hdźez hnyny wobchad knježi, na autobuch cźakasche, jeho njejapzo niesnaty nadpadže a jeho z nožom, kiž běśche kalacźej podobny, dwójcy do khribjeta kło. Potom so w cźrjódach ludźi śubi. Ssudnik, z kotrymž thźero sć steji, běśche samohł nadpadnikej wažne źudniske papiery wutorhnyć. Policija źebi myślі, so so tu wo njeschkit wjecźiwoscźe jedna. Wona je wulku źyłu detektiwow namolwiała, so by za wschitkimi zaso puschcźenymi khłostanzami źłedźiła, kotrychž so pśiched 11 létami zasudźili, jako běśche O'Neil pomozny statny rěcźnik.

Přećiwo bolšewikskej iži

Schpanišk nazionalny radio w Salamanzy je wulowi wjecźor wosćewjenje hłownego kwartěra nazionalnych pśicherśiwo bolschewikskim lětownym powjeśćam roschěrjał. Bol schewikojo, běchu wudawali, so zu nazionalistiske lětadła kusterske městacźo Guernike śnješće. W nazionalnym wosćewjenju so praji, so je powjesć, so zu wukraine lětadła, kiž w złužbje nazionalneje Schpanišleje ste'a, Guernike zapalili a śnjeźili, sesłana. Nazionalistojo njeju Guernike zapalili. Frankowa Schpanišk a njepali. Sapuseźenje je monopol tych, kotśiž zu Irun a Eibar sapuseźili a zu sakitarjow Toleda spytali z wobnjom do źmjerce sehnacz.

Radio

Pjatk 30. haprleje so słyschi:

Königswusterhausen: 6 swony, tacźele. 6,30 rańschi konzert (z Königsberga), mjes nimi 7 powjesće. 10 sa schule. 11 zwjatocne wotewrjenje wusstajenjy „Dajcze mi schtyri léta cźasa" w Barlinje. 12,15 konzert (z Kólna). 12,55 cźasowe znamjo. 13 zwjezpschecźa. 13,15 pschipołdnischi konzert (z Kólna). 13,45 powjesće. 14 wschelaka hudźba. 16 popołdnischi konzert. 18,20 komorna hudźba. 19 k zwjatotkej. 19,45 rosprawa wo pschiseću dźełacźerskeje delegazije pola němskeho ministra dr. Goebbelsa. 20 powjesće. 20,10 pschicźele. 20,30 Franza Lizzowy konzert. 22 powjesće, sport. 22,20 mjezynarodny jechaćski turnéř w Romje.

Lipsk: 5,50 sa buru. 6,30 rańschi konzert (z Königsberga), mjes nim 7 powjesće. 10 sa schule 10,30 wo wjedrje. 11 zwjatocne wotewrjenje wusstajenjy „Dajcze mi schtyri léta cźasa" w Barlinje. 12,15 hudźba za pschestawku w dźeśe. 13 powjesće. 13,15 tacźele. 14 powjesće. 14,15 tacźele. 15 sa żonu. 16 wschelakeje. 18 konzert z Dreždżan. 19,45 wo němskej wupłodźeńskej bitwje. 20 powjesće. 20,10 konzert (z Barlina). 22 powjesće, sport.

Königsberg: 20,10 rejwańskі wjecźor. — **Hamburg:** 21 walcźki. — **Wrótkław:** 20,10 hudźba na wichelakich nastrojach. — **Köln:** 20,10 wojazy — towarschojo. — **Frankfurt:** 20,10 wulki sabawny konzert. — **Wien:** 19,45 konzert. — **Warschawa:** 20,15 symfoniski konzert.

Budyske stawniske powěśće

Sérjedu 28. haprleje 1937.

Narodźiłoj staj so: 22. 4. Njemandźelska dźowka. — 26. 4. Jurjej Alfredej Stolli, kenzlisćer, zyn.

Wumrěł je: 27. 4. Ota Hermann Dörnik, blidak, 47 lět.

Pschipowědźikoj staj so: 28. 4. Richard August Schołta, hrdźat a tapezérat w Małym Wjelkowje a Hilka Gertruda Melcherej, bjes powołanja w Budyschinje.

Sendźenje fakliich kowarskich mischtrow.

5. a 6. meje wotměje so w Schwarzenbergu wokrjesne setkanje fakliego kowarskeho rjemjesła. Sendźenje so z generalnej zhromadźiznu krajneho dodawanskeho druzstwa kowarskeho rjemjesła wotewri. Popołdnju seidu so wschitki mischtrojo, siednoczeńśtwowi pschisłuchnicy a pschisłuchnicy ubjerkow za pruhowanje mischtrow k dźełowej zkhadźowanju. Boze śpicze je wulka zwjazkowa rjemjeźniski mischtr Neumann, kaž tej statny sjednoczeńśtwowy mischtr Bischoff wo nowocźasnych nadawkach kowarskeho rjemjesła.

Wójna

Powedańcko se Zimjensa.

Napisał J. Kubšcźan.

5] (Pokracźowanje.)

Nowe cźrjódy cźerzachu do pśedła. Khdźe tam na horje so palachu, a woheń rosćahnjeńske bitwiscźo. Njebjeża krwawjachu. Nowe cźerstwe wójsko so bliscźeše. Nescźto hodźin so naschi bjscźeje bědźachu, a potom bu nětnischo. Sćmjertny jandźel so zaso poběže horse k njebju, so by Wótzej sjewił, kak wulke stadło duschow na Boži źud cźaka.

Zyrtkowicźka w St. Privat poliscźeńske śrudny napohlad. Měsa bě khćero rostrjelana, wołna rozbite, durje wutamane. A mutśka leżachu hromady sranjenych. Hdźez bewał jaśny hłóś pischcźelowo schumjeschе, tam dźensa śruchte żałoscźenje k njebju stupaschе. Tu leži wyschk w symizy, a jeho pischcźel na prawizu je runje wudychał. Wyschkej je żelezny kuła nohu wotiorhła; pischezo a pschezo sasa so krej z ranow pusoli. Pschi wotśaru dźerma w kuscźiku na śłomje błędy wojak. Jeho ruzy stej stuknjenej, jeho huba tschepota. Dohladowar ranjenych k njemu pschistupiwschi z hłowu tschasy a krozi bale. Po khwilizy pschiwjedźe, so wrócźiwschi, hnjesa duchownego. „Do khribjeta je trjechenу!" zu jeho hłowa. A duschepasityć so pokłazhnywschi pschi nim wupschestrěwa ruzy zohnuzo: „Bóh Knjez daj źebi měr a wotpoczink!" Na źmjercź sranjeny wotucźi a śladuje z rosćahnjenym wobliczom na knjeza. Pomału hłaschujetej wócźzy — wón je dokonjak. Dohladowar kleczi zaso hizo pschi druhim sranjenym a dawa jemu picź. A cźełokranjeny dże so posběhnyć, tola njemózny so wón zaso na złomu swjezy schepłajo: „Maćka!"

*

W naschej źebiskej wjeźy so dźiwne wećki powědachu. Wobnjowny muż zaso scheri a njemóże měra namakacź. Stari a młodźi jenoj wo tym rěcźachu. Hrosa a starosći cźiwolwaśche mnohich. Schto jenoj mjeńesche to rětacź? Tołhi, bo hi cźaz so njebě wjazy sjewił. Bajachu źebi se starych cźasow scźěhowaze powědańcźko: Jako jónu w starych cźasach krwawna wójna herbski kraj zapuscźeschе, zapali so tej blisća zyrkwinska wjeź P. Wschitzy ludźi, kotśiž njeběchu zahe dosć cźełkhli, buchu skónzowani. Njepschcźełsći wotzaz cźełnikow zaso dale. Sa wšu so wobroczinschi dohlada so njembry nawjednik, so bě P. zyrkej hischcźe njespalena, tuž sawrócźi swojeho konia a cźerzeschе kaž sły njebohry wrócźo, so by ju sniścźił. Ale hlej, pśiched zyrkwju stejeschе stary, schćebjiny straznik, a tón prosćeschе na kolenomaj kleczo dźiwnejo jśdineho, so tola njeby palazu źmólniju do Bożeho domu cźiźnyć. Wojak ani na to njepoźłuchnaschе, ale khwatarske do zyrkwje z wokrarjej. Muźny starz jeho scźěhowaze a wolitwcźi so na biesbożnika zpyta Boži dom wulkowacź. Tón pak jeho wot so storcźiwschi jeho je źiwojim mjezjom sakło. P. zyrkej pak so zapali. Wot teho cźasa źemi dźiwi wojak zenje wjazy měra njenamaka. S cźasami khodźi wón jako płomjo wokoło P. zyrkwje, a schtóź jeho postrowi „Pomhaj Bóh", toho wón sónzuje. A khdźz je tutón wohnjowy muż pokazuje, stanje so wo wšu z někajke njeśboże.

Wcźera fu jeho w Deleńzach widźeli; wschitzy straznowachu, hacź nihdźe woheń njewidźeli abo hacź budże jtón padacź. Nicźo pak so njesta. Wohnjowy muż pak dawaschе so dale widźecź. Dźeći zebi njeswěrichu, pó cźmi na wšu běhacź. Jelenij Maćka dże be tej wo tym źłyschała, tola wona so wo wschć te rěcźe njestaraschе, wona ani khwile njemejeschе. Jeje myślе bywachu wonka na franzowskich bitwiscźach. Pobjedni cźaz bě ju z nadźiju napjelnił. Widźeśe swojeho lubeho jako dobyczerja cźahneć z jeneho města do druheho, dokelž nowiny pschejo a pschejo sasa wo němskich dobyczach pjśachu. Tez wo źnje jeho widźeśche, kak wón źmużity pschi swojej khorhoji wojowaschе a dobywaschе. Psched krótkim běśche pjśał, so polny horliwoscźe za drohu wótczinu cźehnje z cźrjódami. Na konzu liscźka zezachu słowa: „— mi ju sda, so Cźe wjazy njewobładam!" Maćka pschi zebi pschemyślowaschе: to dreje tola mózno njeje. Kajka moz dyzyła źyłnu swjatł lubosćе rostorhnyć? Abo schtó może nadźiju powalicź?

A khdźz je w njebju wobsamknjene, so stej dwě duschi sa so stworjenej, kak by samohła staza bazniczka wo wohnjowym muźu tute Boże puće pschemeniecź? Bazniczka wschak sasa sandże, a nicźo so njesta. Nasymski cźaz so bliscźeše. Dźeła na polach a na rolach bě hischcźe dosć a nadosć. Dny bywachu krótsche a krótsche, a hymne wětśik schercźachu w schtomach a kerkach. W tutym cźasu, khdźz burski cźłowjek bywa nimale le wschém nasymskim dźiom hotowy, źiwjeci won kermuschu. A tak wjeśele wésza hewak w Sserbach kermuschowacź! Lětża pak cźicho a w měrje kermuscha jaindże. A tak měrnje kaž domach w Sserbach bě, tak kiwawnje bě na bitwiscźeju w dalokosći. Franzowa'a dyrbjeschе pcźezo dale k wcźezoru cźakacź. Duž pschinjeschcźu nowiny powjesći, so je franzowski khźor se swojim wulkim wójskom pola Sedana popadnjeny — — — — — —

— Dawajcze kedźbu na dźeczelowe a luzernowe pola. Prójdne blaki na dźecześlowych a luzernowych polach pokazuja na to, so je w dźeczelu rak. Tez pólne myschе zu husto z pschicźinu tajkich próźnich blakow. Khdźz je dźeczel ko hacź na 25% sniczit, móża so se sażwjcźom nékhże 20 kg. Westerwoldiske Weidelkeje trawy na jedyn hektar tute blaki sażwjcź. Pschi wjetśich schkodach porucza so podworanje a wobzeže měschcźanja wobstejazego se 6,5 kg. schwedskeho dźeczela a 30 kg. Westerwoldiske Weidelkeje trawy, abo 6,5 kg. cźerwjeneho dźeczela, 3,5 kg. schwedskeho dźeczela a 25 kg. Westerwoldiske Weidelkeje trawy na hektar do wowrża, kotryż ma so selenу pizowacź abo so do sila sklaścź.

Pomału pschicźahuju zaso syma. Sznéhi padachu. Naschi wojazy so hischcźe na franzowskich bitwiscźach bědźachu. Sahrodnikez Jan dotho bijo pśiał njebě. Dobri gusodźa jeho srudnebo nana troschtowachu a jemu rěcźachu, so Janej zatwésće nicźno njeje pśiazz a so wésće hischcźe cźiły a strowy wojuje. Maćka, kij tehorunja żałoscźiwje na někajke znamjo żiwjenja cźakasche, bě kaž pschemenjena. Wscha radosć bě z jeje dusche wtekła. Na młoduschku kwětku bě symny mróz padnył.

(Pokracźowanje scźěhuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje 29. haprleje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Njech w serbskim dźěle ničo nierozdwoji nas:
Jena krew, tuž jene też budź čuće! J. Winger.

— **Wo wjedrje.** Nad Europu žo nětko wobšěrna wyšina wutworja. S teho žnmémy žudźicź, so smějenu nětko stajnišče, wěčiše a cłopliše wjedro. Pšichi Naňšim morju deje hišće libytki rozpadowaeje nižiny leža. Wone šwjetšcha jenož dolhorańšej Němiki pomrócene a dźěla też trochu deščozonate wjedro pšihinjeju. W naňšich stronach móžemy jenož mrócejelate njebjo bjes deščcza wočakowaćowaćować

Powěsće z cyłeho swěta

Wulke powodźenje w Juhosłowjanskej

20 000 hektarow ſemje pod wodu. — Wjele wjow a domow wohroženych.

Powodźenja wulkich juhosłowjanſkich rěkow pſchezo wjetſche rozměry nabywaju. Po powěſćach je dotal nětkodže 20 000 hektarow ſemje ſaplawjenych. Hobrſku ſchkodu wobježe roswódnjena Sawa, Dunaj a Morawa nazlinjeja, ale też mjenſche rěki kaž Kolubra, Timok a druhe. Někotrym měſtam kaž Obrenowiczej, wulka kataſtrofa hroſy, njepſcheſtanje-li woda ſtupacź. Dale Jagodina, Ćuprija, Sczrémſka Mitrowiza atd. ſu ſdźěła ſaplawjene. Dźeſatki wjow a zyłe ſta domow w jenotliwych krajach ſu pódźerjene. Na wulkhowaſtſich dźěłach ſo wſchudże wóſſto wobdźěluje. Někotre měſta ſu dospołne wot ſtatneho ſwěta wotrěſnjene. Też hańy we wokolnoſći Beograda ſu pod wodu. Woda je ſo też do wuhlowych a drjewowych ſkładźiſchćow dobyła, tak ſo dyrbi ſo drjewo ſ cźołmami wotwołyć. Njedaloko Kruſchewaza ſtej ſo dwě dźěćźi ſatepiłej. Też hewak ſu naczlinjene ſchkody wſchudże jara wulke.

Cźeſke njewjedra w cźeſkej Schwizy.

Pſchi njewjedrach w poſlednich dnjach w ſakſko-cźeſkej Schwizy ſu krupy wobježe we wokolinej Delnjeho Einſiedela wulku ſchkodu w pſchirodźe naczinile. W lěſach je wichor ſchtomy ſpowalał a ſdźěła pſches dróhi ſmjetał. Wobniowe woborſy dyrbjachu ſavíchimnyć, ſo bychu ſo wobſtabne kaſenja wotſtronile.

Meblowy wós ſajědźe do hotelowoje ſjeny. — Dwaj morwaj.

W Kutnej Horje w ſrjedźnych Cźechach 5 tunow cźeſki meblowy wós ſ poknej mozu do ſcźeny hotela ſajědźe. Murajowſchi 25 łóžnych metrow wulku dźěru do murje ſ prědnim dźełom w ſdźěłarni tcźany wóſta. S roſpadanjom roſbiteho woſa wuczahnychu ſakoſtnje roſmjeczenej cźěłe woſowego wjednika a jeneho ſobupucźowarjeho. S hoſcźo w hotelu, kotříž we wokomiku njeſbołu pſchi blidźe ſedźachu, buchu ſ padajeſ murju ſranjeni. Dwaj druhaj ſobupucźowarjaj meblowemu woſa mataj ſo ſa ſwoje wutrhowanje duchapchitomnoſći morſkeho woſowego wjednika dźakowaſ. Jako woſnidźo w ſawinjeniu ra ſtatnej dróſy wokoło hotela jědźeſche, potny wjednik, ſo nad wołom wjazy móz nima a kalaſche ſobupucźowarjem, ſo bychu ſ wołtocźenjom ſo wutrhowali. ſchtož ſo hnémaj też poradźi, pſtedy hačej wós ſ wulkim wrjeſkotom do **hotelowoje** ſyrjze ſrake. Njeſbožo ma pſchiczinu w tym, ſo ſo wobſtidko ſapowě.

Muſaſnjenje mordarſtwa na diplomatowej dźowzy.

Mordarſtwo na dźowzy Miniſkeho Paraguanſkeho póſtanza Ingried Wiengreenez je ſo po 9.dnjowſkim ſpěchnym dźěle hamtow dospołnje wuſaſniko. Njeſkutk je rubježna zwólba ſtuciła, kotraž we wokamoczenej Neukirchenſkej alejı, kotraž ſ Wina do Semmeringa wjedźe, wobſtejerjow autow napadowaſche. Woprawdźity ſłóſtnik rěka Schlegel, kotrehož kakle njedawno ſ wójſka puſchczichu. W jeho wobſtejeńſtwje ſotowy apparat młodeje knjeſnje namakachu. Na jeho mantlu běchu ſkrwawne blaki. Pſchi wulkej mnohoſći dopokazow ſo ſtónčnje njeſkutka wuſnachu. Jeho ſobuwtnikoja ſu tohorunja ſajeli. Stóſtnizy běchu króto pſched ſamordowanjom knjeſnu Wiengreenez wós Miniſkeho rěčnika ſadźerjeli, tola ſo rubježniſtwa woſtajichu, dokelž potnuchu, ſo je wós ſe 4 wołoſbami wobſtadźeny. Też waſchnje ſamordowanja knjeſnu Wiengreenez je wuſaſnjene. S ruku ſnamjo dawſchi rubježniza wós ſadźerjachu a ſadachu, ſ brónjemi ſo na niu měrjo, ſo by ſwoje ſamoſenje wudała. Hačej runjeſ tuta proſcheſche, ſo bychu ju ſiwu woſtalili, 5 raſow bo njeje tſelichu, tola hižo po druhim wutŕelu je morwa była. Mordarjow budża we najbliſſich dnjach pſched woſezbitym ſudom ſtudźicź.

S autom do ſchtoma ſajeł. — Jedyn morwy a dwaj cźeſkoſranjenaj.

Na dróſy pola Rockawy njedaloko Lengefelda w nozy k ſrjedźe wołobowy auto do ſchtoma ſajědźe a ſo pſchi tym dospołnje roſbi. Se ſobuſtejerjacych ſo jedyn muj mori, dwoje ſo cźeſzy ſraniſchtaj. Sranjeneju do khorownje w Marienbergu dowjeſechu.

Samjerci we Łobju pytał.

Pola Gohliſa je Łobjo cźełko na kraj wupławiło. Jedna ſo wo 30 lět ſtareho muja ſ Drjeldźan, kotryż je wot 9. hapriele ſhubjeny a kotryż je najſterje ſmjercź we wodźe pytał.

Žona w płomjenjach ſahinyła.

W brózni hajniſkeho wothladarja Seutera w Eſtarnu w Delnjej Bayerikej wudyri woheń, kotryż ſo ſ wulkej ſpěchnoſcźu roſcheri a też na ſcemſke pſchiſtoſcźi. Dokelž ſtatok trochu ſ boka wětr leži, mjeſmjenjo woheń, pytnychu, hdyž bě hižo wſcho w płomjenjach. 67 lět ſtara Franziſka Woſkowa, kotraž bě na wopyt pſchiſchła a bě ſama doma, chcyſche woheń w brózni ſadušnyć, tola pſchi tym ſo telſko kura nahřeba, ſo do womorny padny a ſo pſchi tym ſobu ſpali. Zonine cźełko w hromadźe popjeła poł ſpalene namakachu. Zyły ſtatok ſo ſpali. Woheń běchu dźěći ſamiſchkrile.

Japanſki kěžor pſchija ſławnu amerikanſku ſpitowaſcźelku Helen Keller.

Sławna amerikanſka ſpitowaczelka a philantropka, ſlepa, hłuchoněma Helen Keller, je do Japanſkeje puczowała, ſo by tam pſchecźeliſke poczahi nawjazała. Sagbu njeſeſche pódſelſtwo preſidenta Rooſevelta, w tóſtrymž wutrobne poſtrowy amerikanſkeho ludu japanſkemu narodnej wupraji. Hižo 24 hodźin po pſchiſtejdźe je japanſki kěžor a kěžorka Helenu Kellerez pſchijał, ſchtož je ſ wuſkotnym wuſnamjenjenjom ſa wukrajnikow. Japanſke wobyklerſtwo je tutu žonu, kotraž njedźiwajo ſwojej ſamſnoſe wulkeje bědy jenje njeje wopſchestała ſtukowacź ſa blížſcheho a ſa dorosumjenje ludow, na doſtojne waſchnje ſławił.

Tſeći raz dwójnikaj.

We wſy Kelheimwinzeru nad Dunajom je mandźelſka bura Antona Starki, kotraž hižo 9 dźěćkom ſiwjenje dari, pſched krótkim k tſeſemu raſej dwójnikow porodźiła.

Sajimawa wotpocźowanka ſa ptaczki w morju.

Mjes kupomaj Rujanu a Bornholmom je němſka wohnjowa łódź „Adlergrund“ jako pucźpokaſowar ſa łódźe w raňſchim morju krucźe w morju ſatótwjena. Tuta łódź je w cźaſu wulkich cźahanjow ptaczkow ſ poknożnych krajow a do nich ſ mjeſnſtaźiu ſa ptaczki ſwět pſchi pucźowanju pſches raňſche morjo. Tu namakaja husto dźeſaczatyſaczne ptaczkow w ſamſnym cźaſu wocźeſtwjenje a wołſchewjenje, dokelž je tuto ſepjeraniſchcźo na runym pucźu mjes Schwedſkej a Němſkej. Na łódźi pſchehnywaja wohežbie naſcht ſpěwarjo husto dny dokhoſ; pſchezo nowe cźrjódy pſchikhadźeja a wutłocźeja druhich a tohodla wotehrawa ſo husto jara ſajimawe ſiwjenje tutych luboſnych ſwěrjatow a to bjes pſchekaczka, we wſchěch lěcźnych cźaſach. Sa drobnych pucźowarjow je doſcź wody a ſorna pſchiprawjeneho. Wulki wobſhad ptaczkow husto taku tłóczeńu naczinja, ſo mózeſch drobne ptaczki ſ ruku popadnyć. Możebje ſłabuſchke łarjawki (Goldhähnchen), kotrež ſedy 6 gramow waja, ſo na łódźi dźeſe ſadźerjuja, ſo bychu mozy ſa dalſchi ſlět nahromadźiłe. Na tutej wohnjowej łódźi je dźeń wote dnja bjes pſchekaczka ptaczk konzert wot orchestra ſkſchecź, kotryż ſ tyſaczom drobnuſchkich ſpěwarjow wobſteji. Nałět na ſwětłomjetaki w nozy žeby wjele woporow ſada a tohodla ſu ſwětłomjetaki ſ wozebitymi ſchkitanſkimi lampami wuhotowane, kotrychž ſwětło je do dalokoſcźe ſlejene, kotreż pak wěžu jaſnje wotſwětleja. Nat wohnjowej łódźi „Adlergrund“ njeje ta naprawa można, njedźiwajo toho pak njeſu woporу ptaczkow ſtrajenjam na łódźnu wěžu pſchemulke. Wjele někotrych ſkli drobny ſpěwaŕ ženje ſwójı dalokı ſaměr njedoſpěje, dokelž cźeſkoſranjeny abo morwy na pluwazu łódź padnje.

Małe libjata
rasć. so derje, njeboleja wo a dostanja hórſe pjerje, kěpi
Dr. Roeberec libjatkowy prózk
(Kriechelwitzer) jako poſtawk dostanu. — Jenoſ pola
Drogownje Dr. Roeber
w Bohatej hasy 17

Drasćički za dźěći
Mantle za dźěći
rjana wuhotowanje
po ſtótcźa
Schaaf

MEBLE
a pſtrowanje ſwoje
wobſtaraj do ſtarych mjeſtnach
Handrij Štrympa
w Budyſinje na Rózowej hasy 15
Hornji Serbſki

Wokno pře muchi,
dwě ſtarſej łoži, wulk. 160 cm, garnitura meblow na verandu (ſofa, blido, 6 ſtólcow), ſtarſi dźěćacy wóz na predań na Wallik. dróży 11 (delka)

Gardiny kupuje pjero prawje we wulk. wubjerku, jara płaczinу hódno pola
Kurt Erler, Kamjenſka 28

Powrjatuje wuriadny dobry
Hache-Mokka
125 g 70 pj.
Gustav Hache
na Hutrowych wikach

Łóžka k přesuwanju
105x188. 14,75 hr.
Kurt Martin Richter
na Kětlorskej dróży

Kupujeſ wužitnje pola našich inſerentow!

Za moju
rjane, lohke
lěrne tkaninowe ſtupnje
ze ſomota 2,90
ze hrubeho płatu . . 3,25
z Velvetona 3,90
Ramona ſtupnje . . 3,25
za tebje ſtupnje . . 3,25
Freya ſandalety . . 4,25
Za dźěći
wjele ſo Wam lubjacych modelow.
Też za knjeſna
lohke lěcźne ſtupnje.
Nowotny
Mahr
w Budyſinje
na Zitnych wikach

Płóćliwe
bluzy - drasty - ſ'tkaniny
Dirndlske drasty
we wulk. wubjerku po tunich płaćiznach
A. Bokelmann Nachf.
mějićel Curt Müller
na Serbskich hrjebjach 2

Najprjedy ježbu na pruhu
w Mercedes-Benz wozu
potom wo kupi ſo rozsudźić!
Mercedes-Benz w wory za wulke ſadanja
Telefon 3490
Generalne zaſtupjeſtwo:
CARL GAST

Waše ſtupnje
k naléću kupujeće derje a płaćizny hódno w firmje
BATA A. G.
w Budyſinje na Bohatej hasy 16

Žrěbcy
jeno a dwuſětne,
ma tunjo na predań
Gustav Greibig w Supowje
Telefon Kumwald čo. 295

Na predań
Koza z kozlatami
na predań w Radworju čo. 20

Plakaty
čiſći derje a tunjo
J. Cyž
ſerbska knihićišćerňa w Budyſinje

Serbja wobkedźbujće při nakupach tute nawěſtki

Dobry kofej tunjo!

Guatemala, čiſtoſłódny, ſylny	125 g	50 pj.
Guatemala z Maragogype wobłubjene měſenje z hobrſkej bunu .	125 g	60 pj.
Maragogype čiſte hobrſke buny	125 g	70 pj.

Je nětko wosobiće ſłódne ſałka kofeja wot
David, w Budyſinje na Dźiwadłowej hasy 6

Wšelake trěbne wěcy
za dom a kuchinju
za zahrodu a ratařſtwo
namakaće w mojim wobkhodźe
Richard Sommer na Kamjeńtnej hasy 20 pſtedy W. Hoppe
klampnařnja a inſtalacija znapſećа cźłowuzmowarnje

Kedźbu! Kedźbu!
Frizěrofo dźěłaju
njedźelu, 2. meje 1937, wot 8—12 hodź.
1. meje zawrjene.
Frizěrſku jednotu w Budyſinje.

SERBSKE
SPĚWAŘSKE
potuńšene na
2,–hriwnje
su hišce dostac we
Serbskej knihařni
w Budyšinje w Serbskim Domje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smoler; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 100 | Budyšin — Pjatk 30. haprleje 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Dla nacionalneho swjedźenja wuńdże bliže čisło „Serbskich Nowin" póndźelu připołdnju

„Belgiska přichodnje jenož belgisku politiku powjedźe"

Belgiski ſwonkowny minister Spaak je ſchtwórtk w komorje wo jendźeliko-franzowſkej nocže je 24. haprleje rěčał. Wón rjekny, ſo Belgiſka njeje wjazy mohła njeſeć, ſchtož je ſo ji w lěće 1925 ſ Locarnſkim ſrěčenjom napokožilo. Poměry ſu tehdy hinaſche byle hač dźenſa. Też winowatoſeje, kiž je Belgiſka w měrzu 1936 ſ Londonſkimi dorěčenjemi pſchewſała, tehorunja njemóžeſche wjazy njeſeć.

Sa ſtatut Belgiſkeje je ſaſtada roſhudźała, tak Spaak pokračowaſche, ſo chże Belgiſka pſchichodnje jenož dospołnje belgisku politiku wjeſeć. Belgiſka nima ſwonka ſwojich mjeſow žanych njepoſrědnych ſajimow. Pſchichodnje ſo Belgiſka na wójnje jenož tehdy wobdźeli, hdyž ſo jeje mjeſy ſranja.

Wo 16. ſtawje ſrěčenja Swjatka ludow minister rjekny, ſo chże Belgiſka w Genfu žadać, ſo ſo ſmužł tuteho ſtawa dospołnje roſſajeſ. Pſchi reformje ſrěčenja Swjatka ludow ſo Belgiſka na podobſk ſtaji, ſo móže ſo na ſakładze 16. ſtawa prawo wójſkowego pſchećerchnjenja pſches zuſy kraj jenož tehdy wobſamknyć, hdyž potrjechemy ſtat ſam temu pſchihłoſuje.

Skónčnje Spaak ſwěſćeſi, ſo po woſjewjenju ſe 24. haprleje ſrěčenjom generalnych ſtabow, na kotrež běſche ſo w Londonſkim memorandźe myſliko, njeje wjazy trjeba. Kraine ſakitanje je cźiſtotechniſke praſchenje, kiž Belgiſka zyle ſama a njewotwiſnje bjes zuſeho wobdźělenja roſriša.

Francowsko-egiptowske zbližowanje

W Montreuxu ſu ſo ſriedu wječor mjes egiptowſkimi a franzowſkimi wotpóſłanzami roſrěčowanja ſapočałe. Motpóſłanzy ſo też hiſchcze ſchtwórtk roſrěčowachu. Kaž ſo powě, ſtej ſo ſtronje w ſwojich nahladach khětro błiſkej. Pſchede wſchěm je Egiptowſka ſwólniwa, franzowſkich „poddanow" a „ſchkitarſkach towarſchow" jako wukrajnikow w ſmyſłe nowych ſrěčenjow wobhładowacź.

Egipcźenjo ſu Franzowſam też we wěſtym naſtupanju pſchiluhili, ſo chzedźa jich derje wubobyte prawa a prawne a hoſpodarſke ſajimy franzowſkich ſchulow, khorownjow a wutſtawow ſchkitacź. Kak dołho dyrbi pſchekhodny cźaſ tracź a kak maju ſo měſchane ſudy ſeſtajeć, měješe ſo ſchtwórtk w roſrěčowanju mjes Nahajom paſchu a Franzowſu de Deſſanom roſpominacź. Powſchitkowny konferenzny wubjerk ſo piatk dopołdnja ſaſo ſeńdże. Wočakuje ſo, ſo ſo konferenza na kónzu pſchichodneho tydźenja ſkónči, kaž žebi jo Egipcźenjo pſcheja.

Jednanie dla wjelepřerady přećiwo 29 indiskim nacionalistam

Kaž ſo ſ Kalkutty powě, je ſo wutoru pſched ſudom w Aliporu jednanie dla wjelepſcherady pſchećiwo 29 Indam ſkónčiło. Wobſtorźenych běchu winowali, ſo ſu ſpytali, indiſke knježeſtwo ſ brónjowej mozu powalicź. Tu jednaſche ſo wo titagurſke wjelepſcheradne jednanje, kiž dlěje hač 18 měſazow traješe a pſchi kotrymž je niz mjenje hač 500 ſwědkow wuſtupiło.

S wobſtorźbneho pišma wulhadźeſche, ſo ſu wobſtorźeni politiſku ſtronu ſałoſili, chemiſkalije a bróńe nałoſili, ſo bychu indiſke knježeſtwo powalili a na tuto waſchnje Indiſku ſ dospołnej njewotwiſnoſći dopomhali.

Jenoho ſ wobſtorźenych k wuhnańſtwu na cźaſ zimjenja ſaſudźichu. 15 wobſtorźenych doſta jaſtwowe khłoſtanje, kiž najmjenje 3 lěta a najwjazy 12 lět wuſcźinja. 12 wobſtorźenych ſo wuwinowa, a jeneho wobſtorźeneho połpěſchenſkemu wuſtawej pſchepodachu.

Indiſzy ſběrarjo nadpadžechu jendźelſke wojeſke lěhwo.

W nozy ſ ſchtwórtkej ſu indiſke ſplahi Tori-Khel pſchi dothowjeczornych miſeach Indiſkeje ſtraži jendźelſko-indiſkeho wójſka nadpadnyli. Wójſko běše tuto lěhwo khětro daloko dopředka połožiło. Wojacy ſhubichu 22 mortwych a ſranjenych. Kaž Londonſke nowiny piſaju, ſu ſo ſplahi domorodnych pod wulkim ſchkodowanjom roſběcźo ſehnałe. Jich liczba mortwych pak ſo njeznjenuje.

Bolšewikojo su Guerniku sami zapalili

W nazionalnej wójnſkej roſprawje ſo ſriedu woſjewja: Na baſkowſkej fronce je ſo ſ wojowanjemi ranje a ſpěſchnje pokračowało. Nazionalni wojacy ſu Sequeitio, Aulestiu, Cenarruzu, Guerrilaiz, Amoroto, Ispaſter a hory pola Alamandia a Motrelle wobhađźili, tehorunja některe miješche wjaz k ranju wot Guerniki, wot kotrejež ſu wojacy jenož hiſchcze dwaj kilometraj ſdaleni. Po ſaſtatym wojowanju ſu ſo nazionalni wojacy města Duranga ſmogowali.

Jako běchu nazionalni wojacy hiſchcze 15 kilometrow wot Guerniki ſdaleni, ſu bolſchewikojo město ſapalili a ſu nazionalnych lětarjow winowali, kotſiž ſaſadnje jenož pſchećiwo wojeſkim bykam a brónjowym dźělarſkim w etappje wojuja, a kotſiž nad Guerniku njemóžachu wojowacź, dokelž jim wjedro to njedowoli.

Nazionalni wojacy ſu Guerniku wobhađźili.

Schtwórtk popołdnju ſu ſchpanſcy nazionalni wojacy město Guerniku wobhađźili. Jim je wjele wójniſkeje potrjeby do rukow padło, a pſchi ſwojim poſtupowanju ſu wotdźělenje bolſchewikſkeje milizy ſajeli.

50 najlěpšich mjez dorostom so wuslědźiło

Němſkostatne roſhudźenje w 4. němſkim powołańſkim wubědźowanju je ſtónčene. Najlěpſchi němſkich młodobjerkow a młodobjerkajſtkow ſu ſchtyri dny we hłownym měſće hibanja pſchebywali a w ſprawnym prózowanju ſwoje najlěpſche dali, ſo bychu ſo mjes ſwojimi powołańſkimi towarſchemi po zyłej Němſkej w powołańſko-wotſtrjadnym naſtupanju, w ſwětłonahładowym ſadźerjenju a w ſportiſkim wobſtajenju cźeła jako najlěpſchi wupokaſali.

Tutych 50 najlěpſchich je hiſchcze wczera hłowne město nazionalſozialiſtiſkeho hibanja wopuſchcźiło, ſo bychu do Barlina dojeli a tam 1. mej ſwój najwjetſchi triumf naſhonili: wjednjej ruku ſetkacź. Tamni ſo piatk we wobjetych cźahach do domiſny wrócza.

Wjenikowe ſbožopiſchcźa.

Wjednik je juhoſłowjanſkemu prynzregentej Pawokej, kiž je ſrjedu ſwoje 44. narodniny woſwjecził, telegrafiſiſy ſwoje ſbožopiſchcźa wuprajił.

Wjednik je też japanſkemu kězorej k jeho narodninam ſprawne ſbožopiſchcźa poſłał.

Italscy žurnalistojo w Barlinje

Italſcy žurnaliſtojo, kotſiž jako hoſcźo němſkeho knježeſtwa tydźeń w Němſkej pſchebywaju, ſu ſchtwórtk popołdnju ſ „Leczągym Hamburgarjom" do Barlina pſchijeli, hdjež ſo wutrobne powitachu. Italſcanſko budża w Barlinje ſhromadnje ſ italſkim ſtatnym podſekretarom Ricciom pſchi pſchewjedźenjach nazionalneho ſtwjedźenja němſkeho luda pſchitomni.

Wječor běſche němſke knježeſtwo na powitanſki wječor do hotela „Kežorſkeho Dwora" pſcheproſyło. W mjenje wjednika a němſkeho knježeſtwa němſki minister dr. Goebbels italſkich hoſcźi do němſkeho hłowneho města witaſche.

„Dajće mi štyri lěta časa"

Dźenja pjatk 30. haprleje dopołdnja je wjednik w Barlinje wuſtajeńju „Dajće mi ſchtyri lěta cźaſa" wotewrił. Na tutej wuſtajeńju zyły němſki lud pokazuje, ſchto je pod wjedniſtwom Adolfa Hitlera ſa ſańdźene ſchtyri lěta dokonjał. Kóždy jenotliwy ſo tam ſ dźełom ſwojeho ſobuđźěła ſeka. Wuſtajeńja traje hač do 20. junija.

Kóždemu ſo ſkadnoſć poſkića, ſo by tutu ſwojorazinu wuſtajeńju wopytał. Pſchi wuzicźu wobſebitych cźahow, wo kotrychž je pola wſchěch ſtroninach měſtnoſćow a ſkužbnych měſtnoſćow NS-ſjednoczenſtwa „Móc ſ radoſće" nadrobniſche ſhonicź, ſo ſa kóždeho wobdźělnika, hač jenej organiſaziji pſchiſłuſcha abo niz, ſeſdna płaćizna na jenoh jedyn wjerſch na kilometer pomjeńſchi, ſaſtupny pjenjes wot 1,50 hr. na 75 pj.

Wjednik rěčeše k wokrjesnym nawjednikam

Schtwórtk je wjednik rjadowy hród Vogelſang wopytał, hdjež ſu wſchitcy wokrjeſni nawjednicy nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony na kubłańſkim ſjeźdźu ſhromadźeni. Wokrjeſni nawjednicy wjednika ſaporiſce witachu. Němſkoſtatny organiſaziſki nawjednik dr. Ley jeho ſ mutrobnymi ſłowami poſtrowi.

Potom ſo wjednik ſłowa jimaſche a w dwěhodźinſkej rěči ſakładu a ſańdźenj nazionalſozialiſtiſkeho wjedniſtwa ſtata roſtołoſche a nadawki wopiſowaſche, kiž ſu ſo ſtroninemu wjedniſtwu korpjeſ w tutym ſtacźe ſtajiłe.

W ſłowach, kiž wjednik k wokrjeſnym nawjednikam wobzamknjeſe, a w ſahoritym wothłoku, kiž namakachu, ſo njeroſtwoſłajomna jednota muži ſtrony ſe jich wjednikom wobeſhe pokaſa. Hodźiny ſ wjednikom na kónzu ſkładowanja buchu ſa wokrjeſnych nawjednikow njeſapomnite naſhonjenje, kiž jim nowu móz dawa ſa dźeło w ſkužbje ſtrony a němſkeho luda.

Němski zwonkowny minister do Roma pojědže

Na pſcheproſchenje faſchiſtiſkeho knježeſtwa ſo němſki ſwonkowny minister ſwobodny kubes ſ Neuratha do Roma poda. Wón 3. meje do Roma dojědže. Jeho wopyt budże ſ wotmołwu na wopyt italſkeho ſwonkowneho ministra hrabja Ciana w naſtupnje ſańdźeneho lěta w Němſkej. Němſki minister ſ Neurath nětkole dny w Romje ſawoſtanje. Nětkoſi wyſchſchi ſaſtojnizy ſwonkowneho hamta budża jeho pſchewodźeć.

Proces přećiwo Franciskanskemu bratrej

S pſchiſłuſchnje ſtrony ſo woſjewja, ſo mějeſche ſo ſchtwórtk pſched pſchiſażnym ſudom w Koblenzu Franciſkanſki bratr Michał Magin, kiž ſo bratr Julian mjenuje, ſamotrjeć, dokelž běſche wobſtorźeny, ſo je wopak pſchiſłahał. Wobſtorźny jako bratrowſki pſchedńejeſ w khorownu Jeſuſoweje wutroby dźełaſche, kotraž Waldbreitbachſkemu rjadej Franciſkanow ſłuſcha.

Na pſchedńydowe praſchenje wobſtorźeny bratr Julian rjekny, ſo njeje ani ſe ſwojeho wobkedźbowanja ani ſe ſłeſcźeje ſtrony nicźo wo njepoźcźiwoſcźach w tutym hoſpitalu ſhonił. To běſche wón pod pſchiſażnu wuprajił. Jemu pak dopokaſachu, ſo je w taſkich wězach ſhonił.

Kapuzinſki pater Columban jako ſwědk wobſtejnoſći w klóſchtrach Franciſkanow wopiſowaſche a ídźeli, ſo je też biſkopej w Mohuču (Mainz) wo nich roſprawjał. Tehdóla ſo też biſkop D. Albert Stohr pſchełožiſchowaſche. Wón rjekny, ſo ſo jako ſwědk njewuprajł, dokelž je wo wězach wědźał, ale cźuje ſo winowaty mjelcźeć.

Statny rěcźnik mějeſche biſkopowe ſadźerjenje ſa njewuprawnjene a w ſwojej rěcźi pokračowaſche, ſo ſu bo duchowne wyſchnoſce pſchepiſowanjam ſtatneho rěcźnika ſwjetſchnje pſchećiwiłe a w jich ſadźerjenju jenotnu cźaru pſchećiwjenja pſchećiwo ſtatej widźeſche.

Sſud wobſtorźeneho bratra Juliana dla wopaczneje pſchiſłahi k dwěmaj lětomaj khłoſtarnje ſa ſudźi a jemu cźeſtne prawa na pjeć lět worjekny, tehorunja wobſtorźeny na cźaſ ſiwjenja khmanoſcź pſchiſłahanja ſhubi.

Radio

Sobotu 1. meje ßo ßłyschi:

Němske radia: 5 wschelaka ludowa hudźba (ſ Wrótſławja). 6 hórnizy hudźa (ſ Wrótſławja). 7 dujerſka hudźba (němſki ſcjelak). 8 ſwjedźenſka hudźba (ſ Barlina). 8,30 manifeſtazija młodźiny w Olympiſkim ſtadionje (ſ Barlina). 9,20 orcheſtrowy konzert (ſ Frankfurta). 10 ſwjedźenſke puźedźenje němſkeje kulturneje komory. 11 pſchespola (ſ Königsberga). 12 głowna manifeſtazija w Barlinſkej Sawjeſelenſkej ſahrodźe. 13,30 wſchelaka hudźba (ſe Stuttgarta). 15 reja pod meju (ſe Saarbrücka). 16 hudźba w nalěcu (ſ Kólna), mjes njej pſchijecje dźlačerſkich delegazijow a dobyćerjow 4. němſkeho powotanſkeho wubědźowanja. 18 oratorij dźěła (ſ Lipſka). 19 konzert (ſ Hamburga). 20 ſchołe błoßu (ſ Mnichowa), mjes nimi 20,50 hač 21 rosprawy wo ſwjedźenjach w dźěłarſtwje. 21,50 powěſcje. 22 wjeczorna manifeſtazija w Barlinſkej Sawjeſelenſkej ſahrodźe (němſki ſcjelak). 11 rejwanſka hudźba (ſ Barlina). 24 ſabawna hudźba (němſki ſcjelak).

Win: 20,30 ſpěwazy, klinczazy Win. — **Warſchawa:** 21 ſ operow.

Niedźelu 2. meje ßo głyſchi:

Königswusterhauſen: 6 konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 9 niedźelſke ranje dźes ſtaroſćow. 11,30 pſchećelſke. 12 pſchipoldnjſchi konzert (ſ Hamburga), mjes nim 12,55 cłaßowe ſnamjo a 13 ſłožopſchećerja. 14 ſa dźeſ. 14,30 ludowe ſpěwy ſ Juhoßłowjanſkeje. 16 krajna kopańza mjes Němſkej a Schwajzarſkej w Zürichu. 16,45 tańcele. 18 rjane melodije. 19,40 ſport. 20,10 nałetne błohy. 22 powěſcje, ſport, wothłós ſ Němſkeje. 22,30 rejwanſka hudźba.

Lipſk: 6 konzert ſ Hamburgſkeho pſchijtawa. 8 pſchećelſke. 8,30 tańcele. 9 wěčny raj Němzow. 10 komorna hudźba. 11 ſhórv. 12 pſchipoldnjſchi konzert (ſ Barlina). 14,40 tańcele. 16 krajna kopańza mjes Němſkej a Schwajzarſkej w Zürichu 16,45 wſchelećišinowe njedźelſke popołdnjo. 18 tańcele. 18,40 hra „Plutos“. 19,50 ſport. 20 reje. 22 powěſcje, ſport.

Barlin: 20 wulki operowy konzert. — **Königsberg:** 20 konzert po pſchećerjach. — **Kóln:** 20 wjeczorny konzert. — **Frankfurt:** 20 hudźbny drama „Zoika“. — **Win:** 20,15 komedija „Jěchańſka ataka“. — **Praha:** 21,05 konzert.

Póndźelu 3. meje ßo głyſchi:

Königswusterhauſen: 6 ſwony, wjeſoły ſapoćatk tydźenja, mjes tym 7 powěſcje. 10 ſa ſchule. 12 pſchipoldnjſchi konzert (ſ Lipſka), w pſcheſtawy 12,55 cłaßowe ſnamjo a 13 ſłožopſchećerja. 13,45 powěſcje. 14 wichelaka hudźba. 15,15 tańcele. 16 popołdnjſchi konzert. 18,40 ſa awtomobilitow. 19 k ſwjatkej. 19,45 Němſka natwarja. 20 powěſcje. 20,10 wojerſki konzert. 22 powěſcje, ſport. 22,30 tańcele.

Lipſk: 5,50 ſa bura 6,30 rańſchi konzert (ſ Frankfurta). 9,30 ſa ſonu. 10 ſa ſchule. 10,30 a 11,30 wo wjedrje. 11,45 ſa kura. 12 pſchipoldnjſchi konzert, w pſcheſtawy 13 a 14 powěſcje. 14,15 tańcele. 15 ſa ſonu. 15,30 bołyn ſpěwaja. 18 łohka hudźba ſ ſwjatkej ſe Stuttgarta). 19 němſki wječnik młodźiny rěcži. 19,30 tańcele. 20 powěſcje. 20,10 konzert. 22 powěſcje, ſport.

Hamburg: 20,10 wjeſelej hodźin'e. — **Wrótſław:** 20,10 ſchěra póndźela. — **Kóln:** 21 konzert. — **Stuttgart:** 20,10 po łěſach a łukach. — **Mnichow:** 20,10 pſchespola. — **Win:** 19,25 ſ romantiſkich operow.

Hamtske wuſ[illegible] z Budyšina.

Der Bürgermeiſter zu Sohland beabſichtigt, den Roſenbach zwiſchen den Flurſtücken Nr. 1615 b/1617 (Steinſchleiferei von Mittrach) und den Flurſtücken Nr. 169/174 (Einmündung in die Spree) nach einer von dem Herrn Vorſtand des Straßen- und Waſſerbauamtes Bautzen feſtgeſtellten Planung zu regeln. Mit inbegriffen iſt der Neubau einer Wirtſchaftsbrücke auf dem Flurſtück Nr. 1614, eines Steges auf den Flurſtücken Nr. 1611 b/1612 a, b, der Umbau des Wehres auf den Flurſtücken Nr. 168/169 und eines Bewäſſerungswehres auf den Flurſtücken Nr. 169/174.

Dieſes Vorhaben wird nach § 24 Abſ. 2 und § 33 Abſ. 1 des Waſſergeſetzes mit der Aufforderung bekannt gemacht, etwaige Einwendungen dagegen binnen 2 Wochen vom Tage des Erſcheinens dieſer Bekanntmachung bei mir, wo auch die Pläne zur Einſicht ausliegen, anzubringen.

Beteiligte, die ſich in dieſer Friſt nicht melden, verlieren das Recht zum Widerſpruche gegen die von der Behörde vorzunehmende Regelung.

Bautzen, am 28. April 1937. **Der Amtshauptmann.**

Sonntag, den 9. Mai 1937, dürfen in der Zeit **von 11 bis 18 Uhr** die Läden offengehalten und Gefolgſchaftsmitglieder im Handelsgewerbe beſchäftigt werden.

Bautzen, 29. April 1937. **Der Oberbürgermeiſter.**

Der Kommunikationsweg Neudorf—Lieske wird wegen Beſchüttung im Staatsforſtrevier Halbendorf vom 28. d. M. während der Dauer der Arbeiten geſperrt. Der Fahrverkehr wird auf die Landſtraße 1. Ordnung Bautzen—Muskau gewieſen.

Bautzen, 26. 4. 1937. **Der Amtshauptmann.**

Folgende im Grundbuch für Gaußig Blatt 69 und 32, Günthersdorf Blatt 34 und Zockau Blatt 66 und 67 auf den Namen des Fleiſchermeiſters und Gaſthofsbeſitzers **Clemens Max Hänchen** in Gaußig eingetragenen Grundſtücke ſollen **Freitag, den 11. Juni 1937, vorm. 10 Uhr,** an der Gerichtsſtelle (Saal 141) im Wege der Zwangsverſteigerung verſteigert werden:

1. Blatt 69, Flurſtüü Nr. 565 des Flurbuchs für Günthersdorf, Flurſtücke Nr. 11a, 11b, 11c, 108, 109, 110, 141, 142, 164, 173, 174, 175 des Flurbuchs für Gaußig, Nr. 6 der Ortsliſte, Abt. A von Gaußig, iſt nach dem Verkehrswert auf 39 293 900 RM. einſchließlich 10 793,90 RM. Zubehör (lebendes und totes Inventar) geſchätzt. Die Brandverſicherungsſumme beträgt 58 850 RM., nach der Schätzung vom 17. 6. 1930; ſie entſpricht dem Friedensbauweis vom Jahre 1914 (§ 1 des Geſ. vom 18. 3. 1921, GVBl. S. 72). Das Grundſtück Flurſtück 11a und 11b iſt mit Wohn- und Schankgebäude mit Kellern und 3 Anbauten, Pferdeſtall mit Wohnung, Wagenſchuppen als Bierausſchank, Kraftwagenſchuppen, Scheune mit Keller, Kohlenſchuppen und Gartenlaube bebaut. Der bauliche Zuſtand der Gebäude iſt normal. Das Flurſtück Nr. 16 iſt mit einer Scheune bebaut. Die übrigen Flurſtücke ſind Feld, Garten und Wieſe.

Perſonen, die die Abſicht haben, im Verſteigerungstermin Gebote abzugeben, werden darauf hingewieſen, daß die Abgabe von Geboten nach § 2 der Bekanntmachung über den Verkehr mit landwirtſchaftlichen oder forſtwirtſchaftlichen Grundſtücken vom 26. Januar 1937 (RGBl. 1937 Teil 1, S. 35) der vorherigen Genehmigung der Amtshauptmannſchaft Bautzen bedarf. Ein Gebot, deſſen Genehmigung nicht nachgewieſen wird, iſt rechtsunwirkſam und muß gem. § 71 des Zwangsverſteigerungsgeſetzes zurückgewieſen werden. Intereſſenten müſſen ſich daher ſofort um die Genehmigung bemühen. (8 K. 32/36.)

Amtsgericht Bautzen, den 24. April 1937.

Für die **Nacht vom 1. zum 2. Mai 1937 (Nationaler Feiertag)** wird für den Stadtbezirk Bautzen die **Polizeiſtunde aufgehoben.**

Bautzen, 29. April 1937.

Der Oberbürgermeiſter.

Němski benzin

Kaž němſka wobſtodna ſłužba woſjewja, je hižo někotre měſazy dołho benzin ſ nowych benzinowych fabrikow, kotrež ſ wuhla po Fiſcherowym wunamakanju dźěłaja, na wikach. Benzolowy ſwjaſk może někto znju ſwoju potrjebu benzina na tutón němſki wudźělk pſchešłašicz. Hłowny kontingent měſchaneje cźerjaze'e maczińn. benzol, je ſo, kaž je ſnate, hižo dotal ſ němſkeho wuhla ſhotowił. Někto ma ſo też podźěł wulkzaineho benzina ſ němſkim wuhlowym benzinom narunacź. Kaž ſ woſjewjenja benzoloweho ſwjaſka wulkadźa, je wot tuteje organiſazije pſchedawana měſchana cźerjaza maczińna B. V. Aral cźiſty němſki wudźělk. Jako benzin pſchedawa tuto towarſtwo wot kónza haprileje t. l. němſki wuhlowy benzin pod ſnamku „Bevaulin“.

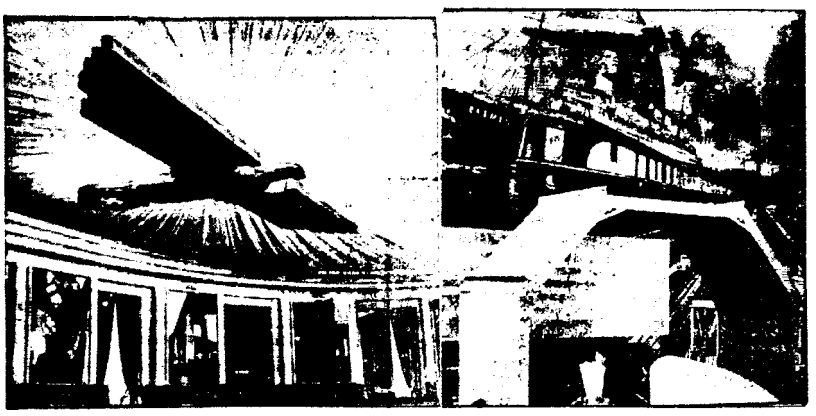

Wjedník wotewrí wuſtajenju „Dajcje mi 4 léta cźaſa“.

Jako ſapoćatk nazionalneho ſwjatego dnja němſkeho luda wotewri ſo na Kaiſerdammje w Barlinje wulka nazionalſozialiſtiſka wuſtajenja „Dajcje mi 4 léta cźaſa“. Wobraz na lěwo: Pohlad do cźeſtneje halle ſ hobrſtimi fotografijemi. Na wjerſchku widźimy knjeſeſitwowe ſnamjo. Wobraz na prawo: w halli cźo. 2 je wuſtajenja wo naſchim nowoźaſnym wobkhodno-techniſkim wuwiczu.
(Scherl Bilderdienſt, M.)

Wójna

Powědańčko ſe Zjiwjenja.

Napiſał J. Kubſchczan.

6] (Pakraczowanje.)

Wona wjazy njewěrjeſche do zmilneho Boha, wón bě ju krucze wotpokazał. Wona njewěrjeſche do prawdy, dokelž je jeje ſłub ſlemjeny. A ſchtož ji jeno woſta: — hela. Młoda kwětka, w duchu nalécza narozſta, je w ſymje ſmjerſta. A ſchtóž by ju někto widźał! Marka ſwérnje dale dźěłaſche a ſtarſchim ſłužeſche, ale haſka bě duchowna ſwěcźka. Lubošcź k cźłowjekam wona njejnajeſche. Sſrdcź ſe jej hanjenja hódny. Hewak wjeſele jeje woko ſo cźinowaſche. Cźežwjene licźka běchu wjadle. Wona ſo njerwſnjła, chiba na ſwoje njeboże. A něſchto chyſche ſabywacź wukwnycź — — Jana, Jana, něhdy horzolubowaneho! — A ſ duchom wjadmyſche też ſtrowoſcź.

Běſche ras w ſymnej nozy. Mérnje wjeſka ſpaſche. Sněha bě ſo naſchło. S méſta pſchińdże puczowar, pomatu na kij ſo ſepjerajo. Husto ſtejo woſtawſchi pohlada wón na wjeſku, kiž ſo pryedy njeho wupſcheſtrěwaſche. Cźina knjeſeſche. Hałle běchu ſwězy a ſwěcźki. Mjerſnjſche khětro, ale hewak běſche cźiſcho. A puczowar ſaſo dale ſtupaſche. Jako wón k prěnjej khěžy pſchińdże, woſta ſtejo. Hacź by ſzej ſwérił, wo pſchenozowanje proſyczeſ? Ale dale wón njemożeſche. Puczowar ſwojí dołhi mantl wocźini a wucźahny pjenjes, pośledni kroſch. Chże jón waprowacź. Duj ſakapa do duri. Niczo ſłyſchcześ! Wón bóle klapaſche. Po khwili poczа ſo horjekach ſwěcźka ſaſwěcźicź. Puczowar ſnowu mrěſeſche. Durje ſo wotewrichu. A wobliczo ſo pokaſa. „Nó, ſchto dha hiſchcze tak pozdje w nozy!“ rjekny w bolu. „A hiſchcze wojak?“ muſ na to ſo praſcheſche. „Haj wojak, franjeny a ſrubany, kiž waſ na Boże dla proſy, ſo byſchcze jeho tutu nóz hoſpodowali!“ Djiwajo wotewri muſ durje dale, ſtajiwſchi ſwězu na ſkhodźenk drapaſche ſzej we błowje. „Haj — to wſchak — ale, hdże waſ tyknu?“ „A runiej hyło to bróżni na ſłomje, wojak je hórſcheho lěhwa też ſwuczeny!“ „Nó, cźakajcze, tam w ſadnjej komorzy wſchak hiſchcze mam méſtna!“ djeſche muſ. Saſtupcze. „Wy ſcze tola też błódny?“ praſcheſche ſo hoſpodar. „Kuſk khlěba hiſchcze mam, to je doſcź!“ Wobaj ſtupiſchtaj do niſkeje ſtwiczki. Hoſpodar cźuješe nuſu wobeheho a pſchinjeſe wokſchewjazy napoj. „S wotkal dha ſcze?“ „S Hór!“ „Haj, to je hiſchcze dołhi puczi hacź tam!“ Cźłowjk hiſchcze djenſa domoj, ale noiy mje niechatej njeſcź. Ale hdże dha poprawom nětkole ſzym?“ „Nó w H.!“ „Ach hlajcze, kak ſo to trjechi. Njeje tudy wěſty wojak w Franzowſkej?“ „Dwoje: Sahrodnik a Jeleniz!“ „Sahrodnik, wobdi Sahrodnik!“ „O rěcźcze dale, ſchto ſ nim je?“ Skhudy wojak bě ſwoju wjeczer ſabył a k ſemi hladajo dale rěcźeſche: „Schto ſ nim je, — — to Bóh wé. Tudy: — a wojak wuczeże ſatolczenu papjerku, „tudy — ſnano jeho poſledni poſtrow tym lubym!“ Muſ ja papjerku hrabaſche. Ale wojak ju do kapły ſuże. „Sżym jemu ſłubił, ſo ju nanej ſzamemu wotedam!“ „Ale ſchto je ſo někto po prawym ſe Sahrodnikom ſtało?“ „Haj — ſe Sahrodnikom, ſzym jemu krótko do bitwy poſledni krócź ruku dał. Ja ſzym ſranjeny a ſbity, ale won? — Widźał jeho wjazy njejſzym, niczo njemożach ſhonicź. Bóh je hnadny!“ Muſ wjeſche ſ ſłowu. „Tola moje ſtawy ſu ſprózne, ſtajże póndu k jeho nanej!“ Hoſpodar dowjedże muczneho puczowarja k méru.

Naſajtra rěcźeſche ſo wo wóju, ſo je Sahrodnikez Jan we wójnje tſeleny. — Sahrodnikez nan ſałoſcźeſche. Jeho jenicźka nadźija bě haßka. Snano, ſo hižo ve ſemi ſpaſche, w zuiej ſemi. Ach, junu by jeho chżył wuhladacź, ſwjetne wobliczo, pſchi jeho kaſchczu. „Wótcze naſch“ wuſpěwacź. Młodźi mrěja, ale cźi ſtari ſo bědźa na ſwěcźe. Jiba wjeſka ſarowaſche. Stary Sahrodnik khorjeſche. Jeho mozy hinychu.

Schto pak Marka? Marka ſo wótſje ſaßmia. Ale to běſche ſzměch ſadwělowanja. „Jano, niz tebje ale ruku wyſche naß ja hanju a tamam!“ rjekny a djiwoje błyſcześchtej ſo woczi. Tola w ſadnim kuczíku wutroby ſo hiſchcze ſchkrieźka paleſche. „Moje ſboże! ach — ſa mnie ſane ſboże nje, — jenicźka ſzym — wopuſchczena a honjena. Schtó chże mi nahlacź, ſo prawdu knježi. A cźehodla ſzym ja ſiwa. Njeje ja mn'e njekniczomny ſwět ſanu kulku ſhotował, njeměri ſo na mnje nichtó? Bójcze ſzem, tudy ſteju, tudy moja wutroba a hdże mój kóń? A nodze mi nichtó tu dobrotu ſcźinicź?“ Maŕsyne myſle ſo mucźachu. „Won, won, wonkach je wón padnył!“ Marzyna duſcha niczo njeczujeſche, khiba hněw a ſmėch. Jeze wutroba bě ſtwjerdła. Zadyn lékar, zane ſelo njeſamóżachu ju hojicź. A hdyż ſo zadyn dźiw njeſta, Zadyn jandźeł ſ njebjeſ njeſtupi, dha bě ſhubjena na wěcźne, néhdy cźiſta duſcha Boża. —

Tak w ſrudobje ſaſdźechu dny a njedźele. Hižo chżyſche pſchiroda ſaſo ſławacź ſe ſmjertneho ſpanja ſ żiwjenju. Hižo kſěżiachu tu a tam anemony a trawa ſo ſelenjeſche. Ptaczina ſaßo pſchicźahny ſ dalokoſcźe. Wſcho wotucźowaſche. Wójna běſche ſo ſkónczíła. Wjeſeloścź a radoſcź poſběhowaſche kózdeho, dokelž bě ſtary ſtraſchny njepſcherjeł ſbity. A ſrwoboda bě wulkupjena ſ krwju naſcich ſynow. Dobywarſke wójſſo bě na domowpucźu. We wjeſay ſo powědaſche, ſo hiſchcze ſzamžny dźeń wojazy, kiž ſo wrócza, noino pſchińdu. Mjes nimi byrbjeſche ſez Jeleniz Arnoſcź byeź.

(Skónczenje ſcźehuje.

W **Budyschinje** 30. haprleje 1937.

Naše hrono za tutón Boži dżeń

Tak hórke, bolostne drjo
Tu žane horjo njeje,
Zo njeby ani nadžija
Za čefpjaceho wostała.

Michał Bjedrich (Wjeleměr).

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 749, hygrometer plus 6 g najwyschscha dnjowska temperatura 15 stop. czoplotny. Dżenża rano we 8 hodź. barometer 749,5, hygrometer plus 2 a najnišcha nózna temperatura 6 stop. czoplotny. Nad hrjedźnjej Europu je žo wyschina mutworiła, jeje jadro nad Jendżelskej leži. Nižinje nad połnóżnej Europu a nad połodnischej Ruskej pak trochu na wjedro skutkujetej, so k prawemu wumjedrjenju njedóhdże. Pschi wětrach z połnóżnych stron bywa powětr hischcze poměrnje chłódny. Wědrańje pak woczakuja, so žo wyschina hischcze z rjanym wjedrom wuskutkuje. — Jutrje żobotu słónczko 4,35 hodź. skhadża a žo 7,21 hodź. khowa. Měsacž skhadża jutrje w połnozy a khowa žo dopołdnja 8,26 hodź.

— **Wuhladny na wjedro za jutrischu żobotu: Swjetscha rjane a spodobne wjedro.**

*

Wałporna nóc

Hdyž žebi dżenża wjeczor psched měschczańske wrota abo na wieznu hórku wundżemy, widźimy žo z błiska a dalóka wohnje a wohnicžki palicž. Po zyłych Sserbach žo dżenża staremu nałożkej palenja kusłańczkow hołduje. Młody łud žo wołko žapatnych płomienjow skhadźuje a žo rjenje sawjeżeli. Tola też stari nasdała njeśteja, ale rad sabawje młodźiny pschihladuja. Hdyž takle do pralkołażeho wohnja śkładuja, widża žo w duchu žami jako dżeco je sapalenym khichczom běhacz a wjerhacz a žo radowacz. Rjane czażu žo swojowneho dżeczatstwa w tich duschi wożwjeja a dopomnjeńki na žožowne khwili žo žhudźuja. Dżenża nétko dżeci a dżeczidżeci staremu nałożkej hołdu a žo cunje tak raduja kaž jich nanoio a macżerje, dżedżo a wowki sa swoje młode léta. — Skónczuje wohnje hałcheju. Sswéczki na wobłoru haichcja a žo žhudźeja. Czemna nóz swoje schibła nad nałétnej semu rosschérja, na semju, i kotrejež žo nowe žiwjenje dobywa, i kotre'ež klinża nałétne śpéwy a hłoby młodźiny, kiž na žiwjenje psched žobu. Wałporna nóz se swojim kulsom kuleži.

— **Duch wopornjwoscże.** Na dnju narodnjeho dżeża 1. meje žo hischcze raz sapiśańske kiseżmy sa dżakny wopor naroda w SN-khużownych městnach wupołoża. Ludowi towaschscho a dżełaczerstwa w dżełańczach ma'u hischcze na tutym dniu składnosć, se swojim prvoprom wjednikej swój dżak wopokasacz a žobupomhacz, so z tuteho dara k wjednikowym narodninam žydlischcza dżakneho wopora w Němskej wurosłu. Do twarjen'a standarty 103 pschidże schtwórtk 63létny Budyski schewski mischtr na wotp. a woteda słoty wérowański pierschczeń z léta 1891 a žlěborny pierschczeń z léta 1929 sa dżakny wopor naroda. Wón tutón wopor rad sa wjednika da. To je błyschczały *pschikład ducha wopornjwoscże*, kiž wscże hischcze nétkorty ludowy towaśch sesżehuje.

— **Pondżelu** knies kantor na wusk. Emil Krawz **w Budyschinje, na Lotzowej drúży bydlacy, swoje 75.** narodniny świeżi. Je ł bratrom nascheho žławneho mischtra **Bjarnata Krawza. Narodźił je žo w Jitru a je** dothe léta **w Minakańskej wośadze jako schkólski wjednik a kantor spomožnje skutkował.** Jubilar je žo je swojej **žwójbu pschez k swojemu šerbskemu** ludej wusnawak. **Pschejemy jemu też na tutym městnje hischcze prawje** rjany žožowny wieczor žiwjenja.

— **Lżwowe wobłeknj na schtomach** maja žo wotitronicż. **Nétko je najwetschi czaż, so žo wobśépki na schtomach** swottorhaia a spała. Pschi tym durbże žo też wschę **czerwiki a kapchadeli** na schtomach snicżeż. Hižo je nowe **schłódniki na schtemach pokasa'a.** Wo wośebitym wukału **staineho hołoła ma prawo,** sa pjenjeży schłódniki wotstronicż. Ekt ma bruny wupokas krajneho hurstwa.

— **Kulturne sawjedżenja w Budyschinje** w tydżeniu wot 2. hacż do 8. meje 1937: Ssobotu 8. meże, 17,15 hodź. w Pětrowskej zyrkwi hudźbny néschpor.

S **Budyšez.** (Stawnische powésce.) Narodźił je žo: 29. 4. Richardej Albertej Preuskerej, žedżarjej w Małych Dołżežach, žyn. — Swórowali žu žo: 24. 4. Jan Alfred Wenzel, inżenér w Stolpnu a Irmgard Henkej, pschekupka pschihtajeńza we Wulkich Dołżežach. — Pawoł Hermann Teich, samkaŕ a Erna Frieda Frenzlej, žłużobna, wobaj w Mnischonżu-Hornjej Górży.

Se **Schèrachowa.** (Satepjenju wukhowal.) Sandżenu wutoru bżowczicżka dżełaczerja Nowaka do wulkeho žmjertneho stracha pschtirdże. Dżeczo do mlynskeje hrjebe padny, pschi czimż ju woda wotnjeże. Sswużod to wobładawschi wuczahny ju spéschnje ł rėczti, w kotrejž by žo hewak katepika. Nżech žo dżeczi nétkole, hdyž maja réti wulku wodu, pschi rėckach hjes dohlada njewótkała.

Z **Radworja.** (Njezbożo.) Wczera pschedpołdnju sta so pri přestorkowanju tworoweho ćaha wobžarujomne njezbożo. Pomocny šaffner Köhler z Wojerec pri přestorkowanju njezbożownje pod próżdny wóz přińdże, tak zo jemu kolo přez nozy dżéże. Wobej nozy so zlamaštej. Lékař so nadżija, zo so nozy njetrjebatej wotewzaż.

Z **Radworja.** Pri 57. skhadżowanju tudyšeho wojerskeho towarstwa njedżelu 2. meje budże so też serbske dźiwadło „Dźiwja Hilża" hrać.

S **Lupoje.** Nascha wożada dosta świeżelazu powéść, so wot 1. meje šaso nowy buchowny do Lupoje pschindże. To je knies šarfši wikař Arnošt Hórnčež, rodżeny Sserb z Wósporka. Pschichodnu njedżelu wón prėni raz pola naš prėduje, a to rano we 8 hodź. na němškim a popołdnja ½10 hodź. na šerbšim kemischenju. Bóh žohnuj młodeho duchownjeho, jeho službu a jeho wożadu.

S **Khróšczij-Worklez.** Puczowanje radupodawanje ša macżer'e budże śrjedu 5. meje 1937 popołdnju w 2 hodźinomaj w Khróšczijach a ¼4 hodźin we Worklezach.

*

S **Lubija.** Sstrjedu wjeczor wokoło 6 hodź. žo ł młynskeje réki pola ryczelskeho młyna cżéło hołczeja wuczahny. Hnydom spytane woźiwjeńske prózowania njemėjachu wuspėch. Jedna žo tu we 4létneho hłóża, kotre' bėsche žebi pschi młynskej hrjebi hwaiłał a pschi tym do njeje radnył. Woda bé jeho nėhdże 200 mettrow wotnjeła. Druży hółzy ł hrošu czełnychu. Jenoż jene dżécko to swojemu bżedej idżéli, tola mjes tym bé žo poł hodżiny minyło, tak ło bé namakanje pschepodże.

S **Pirny.** (Macż a dwé dżéżci žo ł wkunom sawdale.) Jako žo śrjedu Pirnańk wobydleć do swojeho bydlenja wrócił, swoju mandżelsku a swojej połdra a poł léta staroj dżéżci ł wkunom sawdate namała. Woźiwjeńske pospytu njemėjachu wuspėcha.

S **Drježdżan.** Kormjeńia świni ma ko tu w naibliżschim czażu zarjadowacż. W měschczańskim dźélu Kadżach ma'a žo khlėwu za 75 000 hriwnow natwaricż.

Samodźělace naorawy zastaranja z wodu, kaž też **pumpy** wšěch družin a wulkosćow. — Nowa **sykawa za zahrodu** poskića nam płaćiny hódne a techniske lépšiny!
Żelezowy dwór Joh. **MIESSNER**

Budyske šahrodniske pschedewsacża na Drježdżańskej wustajeżżu „Šahrodu a dom".

Też léża žo šaso šnate Budyske šahrodnistwa na Drježdżańskej kżinej wustajeżżu šastupuja, tak pokasuje šahrodnik Hermann Dienemann hnydom w prėnjej halli wurjadny wubjerk hortenżijow, kotrejž tódżeho wopytarja wustajeżżu šahorża. Dienemann je ša tute swoje hortenżije 3. myto jako pschipósnacże dostał. Šahrodnik Korla Kichżan w Sstelanach wustaja naliki w krażnych wumėżtich wašach. Dokonjawoscż Korle Kichżana na tutym polu je po zyłym kraju šnata. Wustajeżża tutych naléżnych kwétkow ma jenoż hacż do 2. meje tracż. Posdżischo pak žo podobne wustajeńza kwétkow w běhu léta wošpetuja a też na tutych budża Budyske šahrodnistwa šastupjene.

Cyrkwinske powésće

Serbska cyrkej: Spowėdź pop. w 3 hodź. za dżéći, pop. w 6 a 8 hodź. za dorosćenych wjeczor w 7 hodź. serbski mejski nyšpor. Njedżelu 1.8 hodź. Boża mša z němskim prėdowanjom, dop. w 9 hodź. hłowna Boża mša so serbskim prėdowanjom, w 11 hodź. Boża mša za dżéći z němskim prėdowanjom, w 1 hodź. serbski nyšpor.

Budyske stawniske powésće

Schtwórtk 29. haprleje 1937.

Narodżili žu žo: 27. 4. Biedrichej Kurtej Jakubej, artillerijskemu štrażnischtrej, džowka. — Erichej Dże Schöbelej, chemiikemu dżełaczerju, džowka. — 28. 4. Eberhardej Marżinej Kurtej Grallertej, wojerišemu hejtmanej, žyn. — 29. 4. Njemandżelska džowka.

Wumrėli žu: 28. 4. Jan Albert Harnisch, fabrikiti dżełaczeje, 53 lét. — 29. 4. August Pawoł Künzel, radżiny dżełaczeł na wotp., 81 lét. — Elfrieda Hildegarda Sigrieda Schmidtez, džowka blidarża, 4 léta.

Pschipowėdżili žu žo: 29. 4. Bjarnat Herbert Pfeiffer, majchiniski samkaŕ w Bremenje a Johanna Hilda Friedemannez, žotra w Budyschinje. — Pawoł Richard Rochow, schemj w Schejschowie a Hana Augusta Franzijska Schmidtez, mlokarińka pomozniza w Budyschinje. — Lothar Günther Oswald, konditor a Hilża Effrieda Wirtez, domjaza pschišłażeńza, wobaj w Budyschinje.

Mjednik — SN — lud,
tež réka jednota, kotraž žo w dżaknym woporu naroda jewja. Też Twój wopor pomha, žydleśke khėże za němske dżełaczerjow twaricż. Sapiżańši czaż jenoż hischcze hacż do 1. meje.

Wusudżenja

§ So by statok swojeho pschichodneho nana w swójbnym wobšėdżeństwje wobkhował, bé Arnošt Pawoł Kożor ł Wulkich Dobżez pola Budyschina pódhadżaty nétko w Johnsdorfu bydlaży ša swoju mandżelsku 13. 12. 1933 leżownoscż w dyrbżeńskim pschehadżowanju kupił. Pschi njedostatku swojich śrėdkow bé Kożor trėbne pjenjesy, nėhdże 1000 hr. žebi wot swojich wobkhodnych pschečełow a wot inatnych po mjeschich dżélach pożcżik a słubił, so je sa krótki czaż wrócżi. W jenym pschipadże bé ł nalutowanscże knižti, ł kotrejež šmėdżesche 200 hr. wušlėhnyć, bjes dowolnoscże wobšėdżerja zyły nalutowany pjenjes, mjenujny 270 hr. wotšėhnył a pschetrjebał. Dokelż pożcżonki japka wrócżo njepłacżesche, žo pschecżiwo njemu wobšłórżba jebanstwa a pschechadżowjenja pjenjes dla šapoda a hamtiši šud w Žitawje šajudži Kożora 14. 1. t. l. ł 7 mėżazam jaštwa a na 3 léta žo jemu cżesne prawa wotrjeknuchu. W powokańskim jednaniu psched prėnjej małej khłostańskej komoru krajneho šuda wošta pschi wušudże, jenoż žo jemu cżesne prawa wotšajichu.

Pschecżiwo winowatoscżi woteđacża młoka žo pschešchoł.

Khłostajomny je žo ščinił Josef Dittrich ł Mariinejho Doła, dokelż nieje pschedpišny wo wotedacżu młoka na młokarniu wobkedżhował. Hamtiši šud we Wotrowzu šajudżi jeho k 2 njedżelomaj jaštwa a napokaži jemu 150 hriwnow pjenjeżneho khłostanja abo dalšich 30 dnjowa jaštwa. Mała khłostańska komora mėżesche tutón pschipad jako powokańši šud šnowa pschejednacż. Po wobstejażych pschedpiśmach mėżesche Dittrich młoko wot swojich 6 krawow, dokelż je ša žwoju potrjebu njetrjebache abo direktnje pschetrjebanje ł dwora nierospschedu, młoarni wotedawacż. To pak njehé cżinił. Bé butru ł młoka dżélał a butru pschedawał. Pschi tym žo šwėcżi, so je Dittrich w hubjenych pomėrach žiwy a so w cżašu, hdyž pschedpišnja bo mozny štupichu, mėżesche jenoż nékotre stare młokowe khany a so žebi nowe kupicż njemėżesche. Powokańši šud na tute wokhabitoscże dżiwasche. Prjedawschi wušud powaliwši Dittrichej 100 hr. pjenjeżneho khłostanja abo 20 dnjow jaštwa napołoži. Tute khłostanje może po 10 hr. mėżacznje wotpkaczicż.

Njepózczżiwy njeskutk.

§ Dla wschelakich khłostańskich cżinow žiżo wjacy króczi pokhłostany 36 lét stary jenjeny Arnošti Korla Zawnik ł Měrkowa bé žo doo jatby wšał a pschecżiwo njemu bé žo wobšłórżba šapodała, dokelż bé, kaž hakle pschi jednanju šdżéla pschišna, w nétczišchim žwojim bydlischczu we Budyschinje 30. dezembra 1935 žo na holzu młódschej 14 lét njepózczżiwje pschešchoł a ju šnjewużicż šnjał. Dalsche winowanje, so je špytał njedrożenju holzu šawjeść, njemėżesche žo jemu dopokašacż. Zawnik bé k 10 mėżazam jaštwa šajudżt a na 3 léta žo jemu cżesne prawa wotrjeknuchu. Małožaze wobšteżnoscże žo jemu pschišłuchu. Pschepytowańska jatba žo jemu na khłostanje njepschiliżi.

§ W tajnym pożedżenju jednasche wulka khłostańska komora krajneho šuda w Budyschinje w radnizy we Nowym Gersdorfu pschecżiwo 31 lét staremu w Budeštecżach narodżenemu Ferdinandej Josefej Ssladkej dla njepózczżiwych pschenėdżenjow na dżéćach a polekowanja a pschecżiwo we Wašinka w Ruskej rodżenej 69 lét starej Henricże Hanje Schołcżinej šwud. Münschowej rodź. Łukażej dla kurwarnistwa. Woba; bydlitaj nétko we Nowym Gersdorfu. Jako bopokašane ma žo, so Ssladek połpodi žo na holzu hischcze niż 14 lét starej njepózczżiwe pschendże a so šwojej lubéj, 25 lét starej wuczży Scholcżineje šaštużby, kotrejž bé žebi w njekašanšim wobłhadże ł druhimi mużemi šoštużiła, brał a ł teho žiwy był. Henrieta Scholcżina bé Ssladkowemu njepózczżiwemu wobkhadej i jeje wuczżu polekowała. W dalšim padże njepózczżiweho wobkhada ł dżéczimi n'emšeiche šud bopokaty ja doštaboże. Sa napomn'ene khłostańske cżiny dosta Ssladek 1 léto 2 mėżazaj jaštwa. Dwaj mėżazaj pschepotowańske jatby žo na khłostanje pschihlżiżchtaj. Dale žo pod połizajńši dohlad šta'i. Scholcżina žo k 2 mėżazomaj jaštwa šajudżi.

„Schto dha žej pschejecże, mój knjeże?" — „Pschiidu dla tich tyšaz hriwnow, kotrejž sche knjeżej Klajberej bišo dwé lét dołho dołżny. Jeli je w běhu tydżenja njeskańcżicże, dyrbju Waš bohužel wobškorżicż." — „Won je Wam wėcże tuta žadanku wotstupił?" — „Nė, žym žo ł dowoli knjeża Klajbera wożenk, a nétko sche Wy moja pschipomoż!"

! Autopark Willy Pätschke !
Walporna nóc na Kotmarskej bandże. Hr. 1.60 Wotjėdżemy w 20 hodź. wot měšćanskeho muzeja.
1. meje ½2 hodźin k zakėćewej štomow w Lößnicy. 3.10 hr. (Rödertal, Augustusowe kupiele, Klotsche, Spitzhaus, Hornja Lößnitz, Lößnic-dolina, Łubjowa dolina, Drježdżany, Budyšin)
Zamołwjenia zapodajće na Bismarckstu dróhu 12, telefon 3900 a na MER-bėro na Žitnych wikach 4, telefon 2140.

Wjele trjebanych wėcow
kiž sy z nowymi narunał, druhi pak by je hišće derje trjebać mohł, maš domach w swojim hospodarstwje. — Rjany pjenjez by dostał, je-li by je předał.
Předawaŕ a kupc pak namakanaj
so jenoż w Serbach z nawėšćkom w Serbskich Nowinach. Jenoż nėkotre dżesaćnowarje zapłaćiš za nawėšćk a hrjwny ći wunjese předata wėc.

Potrjebu za hoseńcy
jédne 'a winowe karty
Servietten
Tyłancowe a torlowe papiery
Dėchi pod talerje,
Nasrébace dėchi
Stomjane troski
Kofej filtrow. papiery
Knihi z konemi sa płanikow
Garderobowe čisła
Winowe knihi
Karty za hrażkow
Pohladnice.
Nazmikowe papiery
Stare & Paufler
Zwonk. Lawka h. 7. Telefon 3548

Dobre čehnjo k sebi!

Tkaniny za čorne khuty

wolmjane, w sebi mustrowane
ca. 95 cm šyroke . . 4.75, 4.95, 6.75
žiđźane, (wum. žida a z kwětkami) z čornymi dypkami, ca. 95 cm běroke 2.75, 2.95, 3.25
špachtlowe wobsadki,
čorne . . . m 1.85, 2.20, 2.95, 3.25

Přeco skład!

W oliskince 17 lětstaj

Johs. Schaaf

Bohata hasa 20, Dźiwadłowa hasa 1
Kotolska hasa

Tekstilowe modowe

Mysłće na swjatki!

Hotowu drastu za muža, žonu, dźěćo kupujeće najlěpje we wotrjadniskim wobkhodźe.

Wudźeržujemy wulki sklad po wšěch płaćiznach.

Drastowy dom

Hellwig & Schönbohm

w Budyšinje — Dom dobrych kajkosćow

Přepodaće wokhoda.

Swojim česćenym hosćam a znatym wozjewjamoj, zo z 1. meju 1937 swoju

konditorniju a kofejownu

w Budyšinje na Serbskej hasy 8

našemu synej Bjedrichej Lehmannej w płenajeću přepodachmoj. Wuźiwamoj tutu składnosć k dźakej za wšu nam hač dotal anoćenu dowěru w zašłych lětach naju hospodarenja a prosymoj, zo byšće tutu dowěru tež naju synej spožćili.

Heil Hitler

Rudolf Lehmann a mandźelska
konditorski mištr.

Z 1. meju 1937 přewozmu z wotnajećom wobkhod swojeju staršeju. Kóždy čas budu so prócować, z nanajlěpšimi konditorskimi wudźěłkami a dynkownym podawanjom, kaž teš z přemjetnymi přidatkami dowěru a spokojnosć swojeho woteběrarstwa dobyć. Prošu zwěrliwje, zo by so moje młode předewzaće přećelnje podpjerało.

Heil! Hitler

Bjedrich Lehmann a mandźelska
konditorski mištr.

Kedźbu! Prošu

wobhladajće sebi moju wulku přehladku Sachs-motorjězdnych kolow a přehladku jězdnych kolow w delnich měsnošćach mojeho wobkhoda na Hornčerjakej hasy 10

Kolesowy dom Fuhrmann. Telef. 3004

Dobre a tunje meble

Wulki wubjerk!

Clemens Schmidt w Budyšinje

Hrodowe namjeśo 2 — Kupnica — Hrodl. Ortenburg

Podawamy bjez wudawkow do domu. Měsačne wotplaćenje. Přihotujemy mandźelske požčonki a dźěćace pjenjezy.

Nedźelske stupnje

za dźěćo
za žonu
za muža

wot firmy

Willy Sommer

na Serbskich hrjebjach 8

Kwasne dary

Porcelin, běłe sudobje za dom. se złotej bromku, małymi kwětkami, różowy a šaty a winowymi łopjenami

Rosenthal-Maria
wosobna běła nadoba

Taflowe serwiety z prawym blědosłotym wuwrjenjom z małym wulkim wubjerku. Wosob. tanio

Hausbedarf M. Pfuhl, na Zwinl. Lawskej h. 6

K swjatkam

Za muža

Zwjefane košle - Krawaty - Samowiazaki - Khornare - Sportske košle
Spódnje šaty - Zoki - Sič - Kapesniki

A. Bokelmann Nachf.

mějićel Curt Müller
na Serbskich hrjebjach 2

Mały nawěštk - twój předawaŕ

Hosćenc w Haslowie

K 1. meji wot 7 hodźin

wulke mejske reje

Podwólnje přenoćuje — Měrćinkec swóźba

DKW motorske koła

wšě přepadnjo, přeco najwjeršo

Opel a Torpedo jězdne koła

wosobje lohkeho běhu, stabilne, kwalitne a płaćizny hódne

RUDOLF LEBELT w Budyšinje

na Zwonk. Lawskej hasy 50

Počehnjenja za stepowane přikrywy a paradne pucaki

najtuńšo a we wulkim wubjerku

w šatowym wosebitym wobkhodźe

Karl Rössler w Budyšinje

na Bohatej hasy čo. 3

Hermank w Kamjencu

njedźelu 2. a pón-dźelu 3. meje 1937

Serbja kupuja pola našich inserentow! Prajće jim, zo sće nawěštk w Serbskich Nowinach čitali. To zwjeseli jich a pomha nam, hdyž widźa wuspěch swojich nawěštkow w Serbskich Nowinach!

K hermankej

poskićam
rukajce bantiki wot 2,90 hr.
dybjańce damski wot 2,50 hr.
bušćaki . . . wot 2,50 hr.
Nože, ližle, widlički a dobjenki

Oskar Brückner

w Kamjencu,
rólli wtrowańskich pjerićenjow

Kožu

potrjeba
za rjemjowstwo,
srědki wšěch družin
za zdźerjenje črijow
krem (teš wuwalony)
tunjo pola firmy

CARL STEYER

w Kamjencu
na Budyskej dróźy 40

Graty

za zahrodu a polo

grońne pletwo
krjepjawy
hadźicy
kaž teš
domjacy a
kuchinski grat
wšěch družin wot firmy

Alfred Beitel

Kamjenc - Delnja Budyska dr. 70

K Hermankej w Kamjencu

kupujeće derje a płaćizny hódne

w stupnjowym domje

ZIEL

Jeničke předawarnja znatych BATA-stupnjow!

Jenož w Kamjencu, Anger 12
—2 mjeńšinje wot torhošća—

Budźeće so spodźiwać

hdyž widźiće naš wulki sklad!

Wosebje rjanu

mužacu a hólčacu drastu

kupujeće derje z poradźenjom wotrjadnika w specialnym domje

Hermann Müller, krawski mištr

w Kamjencu na Wrótkowskej hasy (Pfortenstraße) 1

Dźěłańske kholowy, jaki pře słónčko wosebje dobreje kajkosće w hobrskim wubjerku.

Mały nawěštk ... wulki wuspěch

Dobre nalětne wobleki

z česaneho a druheho předźena, sportske wobleki, jenoliwe kholowy, dźěłańske kholowy, jaki z kože a do wětra, wšu hólčacu drastu, kaž teš dźěłbu wróćo stajenych, wosebje tunich wobleko w

kupujeće přeco derje pola firmy

H. Marschke w Kamjencu

Oskar-Müller-Straße 8 — Sym Serbowka

Nože, widličky a łžicy

kaž wšě druhe worcłowe twory

płaćizny hódno a w bohatym wubjerku

we wotrjadnym wobkhodźe

Franz Beitel, Kamjenc, Anger 6

Stare sleborne pjenjezy so do płaćenja bjeru

K HERMANKEJ

KAMNTEC KOFEJ

wot firmy

CLEMENS KAHNT

w Kamjencu na Budyskej dróźe

Emil Hertwig w Kamjencu

na torhošću 9

Specialny wobkhod drastnych tkaninow, čisteje wołmy, šidy, wołmjaneho mouslina za šórcuchi, rubiška, jaki a suknje.

Banty, wobsadki, nohajcy a trikotaže, kneffle a franey

Wuměnjamy

kukuricu na rožku

bjez wopisma wuměnjenju abo druhich wobčežnych postajenjow. Kukurica leži hižo na składze a móže so při podaću rožki hnydom sobu wzać.

Žitny dom w Kamjencu (Kornhaus)

za wisane družstwo z wobmjezowanym rukowanjom

K hermankej

poskićamy

mužace drasty
krótke a wołmjane
twory we wulkim wubjerku

Reinhardt Löffler

mějićel Max Heil

Kamjenc - na Budyskej dróźy 62

Jězdne koła

NSU-OPEL / PRESTO

a specialne kola cyle po Wašim přeću

Motorske koła

NSU

podawanski wóz
TEMPO

Jenož pola firmy **HOHLFELD**

w Kamjencu na Budyskej dróźy 63

K hermankej

kupujeće prošu we

MODEHAUS MEHNERT

w Kamjencu na Budyskej dróźy 35

Cigarowy dom Artur Woll

w Kamjencu, na Budyskej dróźy 65, ma daloko znate dobre

cigary, cigarety a tobak

Z ruku dźełany wity tobak punt . . . wot 1,50 hr.

Zasopředawarjo dostanu twornjowy rabat

Serbja

wobkedźbujće při nakupach tute nawěštki

Přiloha k čisłu 100

SERBSKE NOWINY

jatk 30. haprle'e 1937

Nacionalny swjedźeń 1. meje

Jutśe na 1. dnju rjaneho měśaza meje zwły němśki lud swój nazionalny swjedźeń a dźeń narodneho dźěła wośwjeśi. Tutón dźeń, kiž so do teho cźasa, hacź nazionalsozialismus móz nastupi, jenož pola wěśtych worschtow a jenož njedośpoknje swjeśeśe, je hakle w nazionalsozialistiśkim stacźe swój prawy wośnam dostał. Hdyž běśe to něhdy dźeń, na kotrymž so schcźěpjenje luda do klašow najhórje pokazowaśe, dha dźenża němśki lud pod jenym wjednikom a pod jenym heślom tutón dźeń świeći.

Po zyłym kraju daloko a śěroko, w městach a na wśach, so lud ſ zyle hinaschimi myślemi hacź w ſystemowym cźasu na swjedźeń dźěła hotuje. S radostnym sacźuwanjom we wutrobje ludźo swoje twarjenja, swoje domy a domcźki, ſ brěsyczkami, pletwami a też wěnzami pyscha. Se wschěch twarjenjow so thorhoje noweho stata smahuja. Pśches zyły lud cźehnjetej swjedźeńska myśl a swjedźeńska radosć.

Něhdy běchu dźěłacźerjo na mejśkim swjedźenju žami sa so. Wo ludowej pschesjenosći teńdy wěso niczo njesacźuwachmy, ně, runje tutón dźeń bu dźeń najwjetscheje njepschesjenosće, hidy pscheźiwo zobuczźowjekej, kiž njeběchu pschesche do klašu dźěławeho luda.

Kak dospołnje su so wobstejnosće tola pscheměniłe! Nazionalsozialismus je lěto a bóle zyły němśki lud se swojimi nowymi sašadami pschekišał, je wschitke politiśke strony, njedorosumjenja a napschećiwnosće pschewinył a ludej nowu pschesjenosć a myśl ſhromadnosće pschinjeśł. Tuta ludowa ſhromadnosć je so hižo na mnohe spomožne waschnje mjes nami wulkutkowała.

Dźenża jenotliwa nieje niczo. Wón ſam niczo njedokonja. We zyłku, w ſhromadnosći pak leži móz. We ſhromadnosći sacźuwamy, so hromadźe žłuchamy, so mamy ſhromadne nadawki a so dyrbimy wschitcy hromadźe sa jedyn wulki sameŕ dźěłacź, sa lud a jeho lěpšo. Pschi swojim dźěle nimamy jenož na swój wužitk a na swoje lěpsche myślicź, ale mamy wědzecź, so wsche nasche prózowanje a dźěło ludowej ſhromadnosći žłuscha a žłuži.

Tu leži pak też nětko hłuboki ſmysł swjedźenja narodneho dźěła, nazionalneho swjedźenja němśkeho luda. Lud je so sašo hromadźe namakał, so by we wschěch swojich stawach a se wschěmi swojimi mozami swoje lěpsche a pschichod swojich dźěći twarił. Tak też dźěło kóždeho

K 1. meji (Scherl Bilderdienst, M.)

jenotliwca steji pod heślom: Niczo sa žebje, wschitko sa lud!

Tak tutón swjedźeń ſ nowymi, posdźěhowazymi myślemi świećimy. Wjednik je nam tute nowe cźasy dał. Zyły němśki lud so jemu na tutym dnju dźatuje, so je dźěło a dźěłacźerja sašo k cźesći pschinjeśł a dostojnosć, kiž jimaj žłuscha, ſ niskosće sanźdeneho cźasa sašo k swojemu prawu a pschipósnacźu posděhnył.

Sylne wobdźělenje při dźaknym woporu naroda

Też lětša je SA němśki lud namołwjała, so by dźaknu wopor naroda wulki dobrowólny woporny ſtuk świeta cźinił. Wot 10. haprleje hacź do 1. meje 1937 su w SA-žłužownych městnach liśćiny k sapisanju wupołożene. Zadyn lud ſenje njesnaje podobny ſtuk, kajkiž je dźaknu wopor naroda. Tutón wopor němśkeho luda je jeho dźak wjednikej Adolfej Hitlerej, dar k narodninam, ke kotremuž też pośledni ludowy towaršch pschinoschuje.

Po wjednikowej woli je zyły woporny wunoschk ſ zyleje Němśkeje k twarjenju žydlerskich domow wužije. Hižo su žydlischcźa dźakneho wopora ſ pschinoschkow sanźdeneho lěta naſtałe abo so twarja. Kóždu němśku župu pschichodnje žydlischcźo dźakneho wopora dostanje. We dźaknym woporu naroda kóždy jenotliwy ludowy towaršch wjednikej wulke wjeśele dari. Kóždy sdobom pschinoschuje, so potrěbni němźy ludowi towaršchoju zjany dom dostanu.

Budyške SA-žłužbne městna su lětša hižo mohłe naładowy rjad sapisańskich liśćinow dźakneho wopora naroda wupjelnicź a thětro wulke pschinoschki sapisacź. We wulkej liczbje pschinóscźu Budyšźo ludowi towaršchoju, so bychu wjednikej swoju dźakownosć wopokasali. Se sapisańskich liśćinow je spóſnacź, so su šamo ludowi towaršchoju, kiž su w jednotnych wobśejnośćach žiwi, prawje nahładne pschinoschki wuproważe wopraważe woporu pschinjeśli. Tak pschinóscźu wołkotnoschcźi, jonu ſ domu sa ſtarych ludźi, jednoti mužo'o dźěła a mnohi pschińskuschnizy wotrjadow nazionalsozialistiśkeje ſtrony. Samožicźi su mohli pschinoschcźi, kiž maju 2 abo 3 liczby, do cźeſtneje liśćiny sapisacź.

Kóždy pschinoschk, kóždy wopor je witany a rěcźi po ſwojim waschnju wo tym, kak su jenotliwi ludowi towaršcho'o hotowi, so wjednikej sa jeho ſkutk dźakowacź. Wulka liczba dźěłaŕnjow a wuschnoscźow je so ſhromadnje do cźeſtnych liśćinow sapisała, mjes druhimi Nowakej akc. tow., waggonowa a maschinowa fabrika akc. tow., Jahnez dźěłarnja, E. G. Leuner, němśka pósta, piwarnja a błobarnja akc. tow., dróhowy a wodowy twarſki hamt, Budyške kriminalne wotdźělenje, sawěscźeńſki hamt, finanzny hamt, ſastaraŕski hamt, hamtſke hejtmanſtwo, měſchcźanſki omnibuš, NS-dźenik, ſakſka ſtatna banka, družstwo šahrobneho města a jako jednoczeństwo ſjednoczenje podoffizjerow 4. pěch. połka '52.

Dźěłaŕnſkim wjednikam a pschedstejerjam wjschnoscźow so hišcźe raz na wutrobu kładže, so n'ebychu mjes ſwojimi ludźimi wožebitu liśćinu k sapisanju wokoło dali, pschińskajeni maju pak so po możnosći ſhromadnje k jenej SA-ſapšakni dóńcź a so kóždy ſam do cźeſtneje liśćiny sapisacź. Kóždy ma ſam swój wopor pschinjeśeć, šmě so ſam po pschecźu ſwojeje wutroby wjednikej dźakowacź.

Liśćiny su jenož hacź do 1. meje wjecźor wupołożene. Kóždemu ludowemu towaršchej so hišcźe raz ſkładnosć dawa, so może so ſ swojim woporom wjednikej widomnje dźakowacź a na wulkim ſtuku němśkeho luda zobudźełacź, kiž kóždeho ludoweho towaršcha cźeſcźi, kiž je wjednikej šnamo hłubokeje dźakownosće a kiž jako „hydlischcźa dźakneho wopora" mnohe žohnowanja pschinješe.

M. Kral:

Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow

Pokračowanje: Zdeř a Brěmjo.

L. 1526 kupi wot swójby z Walditz wjes a kubło Zdeř Melchior von Loeben. Też z nim so Kupjanske a też Minakałske knježeństwo dla powodźenja łukow wadźištej. Budyska kenclija jemu dowoli, zo smě, kaž je to w kraju waśnje, swoje łuki w času wot sobotnišeho swjateho wječora hač skóńcźenju njedźelskich Božich słužbow powodźeć. Minakałsko-Kupjanska skórźba so wotpokaza. Na potrjeby tamnišich młynow wosud z lěta 1479 dosć dźiwaše. Też Zderjanski knježk bě w swojim prawje wobmjezowany. Za łuki by woda druhdy prjedy nuzna była, hač sobotu.

Majcharowy syn a naslědnik w Zderjanskim wobsydstwje bě Jurij z Loeben. Wón bě nahładny knjez a přisydnik rycéŕskeho suda w Budyšinje. Jako tajki wón 1592 na Budyskim hrodźe wustupi. W Zderi drje je mało přebywał, je tam snadź jeno na hońtwu a dohlad khodźił. Hewak je so mało starał wo hospodarstwo a wo zdźerjenje knježich twarjenjow, kotrež běchu skóńcźe khětro dodźeŕane a z dźěła spadane, kaž płoty wokoło dwora a zahrody. Wón „sebi njebě wotmyslił, tajke kubło wobkhować a na nim wumrěć", kaž praješe a so do kupneho lista zapisa, jako kubło a wjes z přisłušnym Brěmjenjom l. 1595 Budyskemu kapitulej předa za 8100 tolerjow. Nimo teho dosta za 20 howjadow 115 tolerjow a jeho mandźelska 100 rhynskich złotych kłučoweho abo wohnišćoweho pjenjeza, byrnjež so wo kłuče a wohnišćo žeńje nještarało. Bě to stary nałožk, kotryž je so po tym hišće dołho, haj hač do nowišeho časa zdźeržał. Też bě sebi z Loeben wučinił, zo jemu tachantstwo hońtwu z wuwzaćom ptačeństwa z kosydłami přewostaji w Zderi a Brěmjenju kaž też Wulkej Dubrawje, kotruž tachantstwo runje tehdy kupi, a to w připadźe, zo sebi njedaloke kubło kupi; za hońtwu by 50 złotych zapołožił. Wón tehdy hižo jednaše z Minakałskim knježeństwom a potom tuto kubło też hnydom kupi. Wučinjenu hońtwu wukoneše potom hač do lěta 1615, swojeje smjerće. Tachantstwo jemu hońtwu přewostaji, „dokelž su jemu jako duchownym ludźom hońtwy a druhe hońtwjefstwo (Weidwerk) jenož mało k wužitku, wjele bóle jemu a jeho poddanam z teho wěsće wjele škody zrosće". Też pozdźiši Minakałski knježk Majchaŕ z Loeben měješe tutu hońtwu, dawaše pak kóžde lěto nakładaj syna a nakładaj wotawy. Z wuměnjenjom wosta połłětne wupowědźenje.

Tachantstwo měješe nětko z woprědka wjele starosći ze Zderju. Za 256 tolerjow so natwarí nowy hród. W časach natykowacych khorosćow chycchu so ducchowni, dałokož runje w Budyšinje skutkować njemějachu, tu wukhować. Też druhe twarjenja a płoty mějachu so zwuporjedźeć. Ratařstwo dyrbjcźe so połepšeć. K tomu bě wjacy dźěłaćerjow trjeba. Po zdaću su so tehdy někotre kubła a žiwnosće rozdźělile, přetož 1601 wustupi tam přeni raz rozdźeleński dawk (Teilschilling). Tachantstwo chcyše zwoprědka swojich 4 poddanow w Bošecach k robotam w Zderi wužić, nastupi pak potom tamny puć a měješe też Wulkodubrawskich poddanow. Tohodla Boščanow 1598 předa.

Tehdy měješe Zdeř 2 łannikow (lennikow), někotrych zahrodnikow, 11 wulkokhěžkarjow a nješto druhich khěžkarjow z mjenje polom. Na čole wsy steješe wjesny sudnik (rychtaŕ), kotryž bě knježstwu zamołwity a měješe dohlad we wsy. Měješe też dawki zběrać a knježstwu abo krajnej wyšnosći wotedać. Pola njeho mějachu so sudniske a gmejnske posedźenja wotměć, a tohodla bě z dobom z korčmarjom, měješe prawo piwo warić, palenc palić, rězać a pjec też na předań, pozdźišo też sól předawać, a wjesni ludźo mějachu swoje piwo a palency pola njeho kupować, k křćiznam, kwasam, pohrjebam a swjedźenjam samo wěstu měru tutych napojow wotewzać abo pola njeho přetrjebać. Njetrjebaše robotow wukonjeć, dawaše pak knježstwu wěsty dawk.

Łannicy (lennicy) abo burjo mějachu ze zaprahom robośći a to wšědnje, z dźěła z knježim zaprahom. W zymje robośichu z ruku. Kóždy zahrodnik měješe ze swojimaj wołomaj knježstwu k swym po dnju włóčić. Khěžkaŕ měješe dwaj dnjej mužskeje a 5 dnjow žónskeje roboty wob lěto wukonjeć a na dworje za šesnaty kórc knježe žně wumłóćić. Nimo teho mějachu wšitcy poddanjo knježstwu něšto kruchow předźena napřasć, k tomu też na Bartromja na ptačeństwo trěbne wjerjebinki wotedać. Posledniša słužba je, jako bě tachantstwo wjes kupiło, wotpadła. Tamne słužby je wot prjedawšeho wobsedźerja přewzało a jemu z pjenjezami narunało.

Za wuwzaćne słužby, na přikład jězby z drjewom do Budyšina na tachantstwo, daloke póselstwo, wješe hač postajene roboty so robośanam něšto roboty spušći abo pjenježe narunanje dosta. Też hdyž so puće porjedźachu abo přěrowy, rybnicy (hadlerje) abo studnje rjedźachu, štož so w mjenje nuznym času stawaše, so jim robota spušći.

Někotři poddanjo mějachu Klukšanskemu fararjej danić a robośić, knježstwu pak jenož dźeń wob lěto, w cyłku telko, kaž druzy poddanjo. Dawki při předawanju statoka abo rozdźělenju zamoženja mějachu tući po połojcy knježstwu a Klukšanskemu fararjej dawać. Poddani pak běchu też tući jeničcy knježstwu a podstejachu knježeństwowskemu sudnistwu.

Kóžde na Zderjanskich a Brěmjenjanskich ležownosćach skućene přestupjenje abo złóstnistwo měješe so knježstwu, po 1595 p. t. tachantstwu wozwić, kotrež měješe wyšši a niži sud. Kóžde lěto raz wotmě tachantstwo, kaž wšudźe na swojich kubłach, tak też w Zderi, zjawny sudźeństwo dźeń, swjatočne wěco (zhromadźiznu). Tam so porokowaše a w připadźe khłostaše, štož prawe njeběše. W pozdźišich časach nawjedowaše tuto wěco wučeny prawiznik, dóniž so ze zakonjom lěta 1855 (11. awg.) sudniske prawo knježeństwow (patrimonialne sudnistwo) njewotstroni a sudnistwo dospołnje na stat njepřeńdźe. Mnohe knježeństwa hižo běchu prjedy teho swoje sudniske prawo statej wotstupiłe.

(Pokračowanje sćěhuje.)

„O meja, meja — kak luboznal"

(Wobraz se wšu.)

Ach, swopředla je ſtoro kóſpžickſe lěto tak ſ tym lubym nalěcjom. A lětha ſo maſſi a dliſi a njemóže ſo domazaś. Nalětnik je dawno nimo a kraſny jutrownik njewóſ, ſchto chże. Je nam wopraudże haprleſſe wjedro wobradźił. Tola dyrbi nałeto ſo pſchedobuyć, hdyž luboſna meja nam kiwa.

Schtóryž hwiſdaja na lipje,
Zanicźli ſaś keſwaiu.
Rěpu ſymjentnu maćj njeſe,
Sčadźa do ſahrodki ju.
Sucźny hnój nan pſchihotuje,
Wolhladnimje kedźbuje,
So do rany njepſchihódźe,
S lapku porſty ſwijaiuje.

„Nó, Handrik'o", pſchida ſo ſ njennu ſuſſodu", chcźeſch dha na luku? Niemjetaj jenoj pſchewjele, hewak naſ lěta ſaſo wſchěch wukalaſch. Sčo dha hižo wſchitko wožył?"

„Hdyž też to. Chžu hakle tak prawje ſapoczeć. Mam hiſchcźe na gmejnje dźiłaś a telko ſórow ſtaſiś. Płót wokoło ſahrody dyrbi ſo ſwuporiedźeć a lute taſke kombjenja." — „Haj wſchak, lědma je ſo nałeco ſapoczało, dha ſo dźło nakopi, ſo njewěſch, hdyž eſi hlowa ſteſi a hdyž dyrbiſch naprjedy ſapoczeć. Kak je ſ krumu? Je ſaſo na nohach a ſtrowa?" — „Ně wſchak, dyrbju dźeſ ju pſchebacź." — „Haj, bomjazy łóſt je kapił ſam ſa ſo pola naſ ratarjow. Tydźeń jenoj pſchihladowaćź ſchto pſchihódźe a kak póndźe. Weſipny ſwon, hacź ſuńſemy lětha ſaſo taſke ſuche lěcźo."

„To rěka, móżno wſchak je, byrnież ſo w hapzleji boieź deſchcźika naſchło. Tola njebudźemy ſej tohodła hłowu łamaś. Pſchihódźe kaj pſchihódźe, a wjedro njeje w naſchimaj rukomaj. Hacź dotal je wſchak hiſchcźe ſchło. Sčitaſch, ſuſſodźe, dźe ſo tebi też taſ? Sčo zyſe hinaſchi cźłowiek, hdyž mózech płuh na wós połoſiś a do pola ſe wujeźeś. To cźi prażene běrny ſ wieczeri hiſchcźe raś tak derze ſłodźa. Hacź też to budźe lětha ſaſo telko ſhniłych rujeſ nimej?"

Otw haj, ju ihnite tu a tam,
Hdyž ſmjerſch je pſchecźiſchcźał ſo ſam.
Cźiſi, hoſza, ſpěſchnje do dźěła
A niewołaj nam kóſtika!
Sčej niemyſłi, ſo ſy pſcheleźna,
A porcźijkam ſnadź ſeichkodźa.
Drze powětr hiſchcźe ſumny je,
Taſ dołho wiaſy njebudźe.
A meja cźehnje do kraja,
S niej pſchinidźe nowa nadźija.
„Haj, prawje maſch, ty ſtary wjeſeny boſnikło!"
K nam wiaj, lube naſcźo,
Dźeń wſchudźe wupcźeſtrěwaich ſo.
Sčej hołzy hwiſi kłepaja,
A libjata ſo pakeja.
Kak mtode ſwony roſcźeja,
A ſa'ecźi ſej je ſłodźecź da.

To rěka, to tola jutrowny ſaiaj njeje! Sčo wě! Jenoj hleſcźe, kak dźeći ia nim ſkakaja a mużka, ſo je jutrowniczka! Dźeń a bóle ſo cźipli, a ſłónczko ſcźele ſwoje wothrěwaze pruhi na ſemiu. Ach, ty lube buſchne ſłónczko, tebi ſ woli a ſ wieſelu mohł hnydom dale rymowaćź.

Swuhorń rukaw, ſchantko bele!
Kata w ſudźe niej' wiaź wjele.
Běrny dowies na pola,
So tam ſikry napuſchcźa.
Schtyrma, dźi wſchak do bróſdu,
Polſhaj tola, niedźi ſo!
Hnoja je dre lětha doſeć,
Tuź wſcho móże derze roſeć.
Wěcźe běrny bożahnu
K dźeńſnischemu ſkadźenju.
Hólcźe, rózno ſkadźeſ je,
So wſcho lěpje naroſcźe.
Tutón kruch je hotowy,
tamnn potom ſdźełamy.
Snamjo ſa naſ dobre je,
Hdyž nam ſumno bożahnje.
Hdyž pak hiſchcźe ſhwaja,
Wołoźbje ſo poradźa.
Kaž ſo wſchitzy nadźeja.
Schkowroncźki ſej ſpěwaja.
Kak nam rěpa ſeſkhadźa?
Morchej ji ſo pſchidruża.
Na ſchtomach ſo łćenja ſaja,
Sa'ónczne pruhi na nich hraja,
Boſny dźeći běhaja.
Hlejcźe, kak ſo wjeſela!
Ssołotej nam naroſcźe,
Budźe bórzy na błidźe.
Laſtoſcźi ſno widluja —
Rjana meja pſchikhwata!

— — — — — —

Kak a rěpu ſbaſnić ſwom,
Woboje wſchak rady ſ'ém.
Nječh ſo radźi, to Bóh dał,
Możebźe tón ſiſnyłał!

Přilopk

Pěſchi na olympijadu do Tokia.

Młodaj mandźelſkaj chcźetaj 22 400 kilometrow dołhi puć ſ Prahi do Tokia pěſchi pſchećź. Staj to Berthold Plecity a jeho mandźelſka, kotraj mataj hižo wſchelake puczowanja ſa ſobu, tak ſtaj na pſch. hižo zyłu Europu a połnóznu Afriku pſchepuczowałoj. Na ſnehatach pſchekroczíſchtaj cźaru ſ Helſinkow do Hammerfeſta, to je 3000 kilometrow w ſnehu a lodźe. Na ſpoczatku tutoho lěta ſ Prahi wotpuczowaſchtaj a ſtrjedź haperleje běſchaj w Bukareſcźe. To hakle je 1700 kilometrow, potajkim hiſchcźe niż jena dźeſatcźina zmkeje cźaru, tola kaſes Plecity a jeho mandźelſka ſtaj wieſeleje myſle, wſchak chcźetaj do Tokia hakle w lěcźe 1940 dóńcź, ſo byſchtaj ſo mohłoj ſ cźłaſom na olympiſkich hrach wobdźělicź. Pucźuſetaj wot rano 4 hacź do 9 hodźin a wot popołdnju 4 hacź do wječzor 9 hodźin a to wjchźdnje 40 kilometrow. W kóždym wjeſkim měſcźe wopytataj měſchcźanoſtu, ſo byſchtaj ſebi wot njeho ſwój pobytk w měſcźe wobkruczíſcź dałoj. We hłownych měſtach wopytataj też ſobuſtawa olympiſkeho komiteja.

Pſches 300 jeſti w lěcźe.

Hdyž kokoſche 80 hacź 100 jeſt lětnje nanjeſu, to niedoſahaa. Kaž nowinaŕka ſtkuſba ſeſiwjeſkeho ſtawa woſſewja, pruhuja ſo hižo lěta dołho w 5 ſtatnych kurjenzach najlěpſche němſke plahowanſke kokoſchowe druſiny a ſe ſpodźiwanjom ſtyſchi burowka, ſo nekotre rekordne kokoſche pſches 300 jeſt w lěcźe nanjeſu. Mažniſche pak, hacź tute jenotliwe wukony, je ſwěſcźenje pſcherěſtkowych wukonow wſchich pruhowanych kokoſchow. Tohdła je rańſcho-pruſki ſtatny kurjenz Metzgethen wulicźił, tak wjele jeji je jenotliwa raźa w pſcherěſtu we lěcźe w poſtrednich 4 lětach nanjeſła. Druſina Leghorn nanjeſe ſa 350 dnjow w pſcherěſtu 212 jeji, ſtaliſſe nanjeſechu 205 a Rhodelandſke 190. Wſcht tutym wulkotym wunoſchku naſ to pſchekwapi, ſo mamy telko plahowarſkow kur, kotrjż ju ſe 100 jejemi ſa lěto ſpokoiom. Tohodła drje je ważne, ſo ſo wopraudźíte dobre druſiny do naſchich ſtatokow wobſtaraja a ſo ſo kokoſche poradnje wothladaja.

Robinson

Stara, ale ſtajnje nowa ſtawizna.

(Pokračowanje.)

Dźeſaty wječor.

Nan: Hdyž ſo cłowjekej pſheco wšitko po jeho woli čini a po jeho myſlach, to ſej naposledku myſli, zo hinak być njemóże. Wón započina ſo ſpuśćeć na ſwój rozum a na ſwoju wustojnoſć a zabudźe na Boha. Zo pak bychu ludźo Boha njezabyli, ale ſtajnje wopominali, zo Bóh po ſwojej dobrej woli a mudrej radźe ſwět wodźi, ſtawa ſo druhdy nješto njenadźite a njelube. A to ſo tajkim cłowjekam njelubi, kotrjż wšo na ſwój rozum twarja; woni ſkiwla a žałoſća a ſu njezbožowni w ſwojich myſlach. Kotrjż tak činja, nimaju žaneho praweho dowěrjenja k Bohu a njejſu też žani prawi kſeśijenjo. Pokedźbujće nětko na Robinſona, kak daloko je tón w ſwojej nabožnoſći poſtupił.

Běše w nocy, kaž ſym wčera wječor započał, a Robinſon ležo ſpaše w ſłódkim měrje, a jeho wowcki při nim. Powětr běše čiſty a ſwjata čiſina knjeſeše w cyłej přirodźe. Ale nadobo přewobroći ſo ſwjata čiſina do wulkeho ropota. Zemja žarža a zatrašne ruće a hrimanje nasta w zemi, tak jako bychu mnohe ſylne njewjedra nadobo ſwoju zatrašnu klamu wotewrile. Robinſon wocući ze ſtrachom a zleća horje, njewědźo, što ſo ſtawa. A zaſo žarža zemja a podzemſke trašne bubotanje běše ſłyšeć, też zběhny ſo howrjacy wichor, kotryż ſtomy wuwróćeše a ſkały powalowaše a ſumjace morjo hač do najhłubšeje hłubiny přemešy. Cyła přiroda bě w překorje, a zdaše ſo kónc być wſitkich wěcow.

W ſmjertnym ſtraše ſkoči Robinſon ze ſwojeje jamy a jeho wowcki za nim a ſtupichu na dwór. Lědma běchu wušli, padźe wjetch w Robinſonowej jamje dele. Robinſon čekny z durička mi w ſwojim pěſkowym naſypje z dwora a jeho łamy bžžachu za nim. Chcyše na holu horu, zo jeho njebychu padace ſtomy abo kamjenje zabiłe. Ale widźeše z hróznym ſpodźiwanjom, kak ſo wjetch na horje wotewri a z dźěry, ſo kur waleše a płomjo horje ſapaše, popjeł a kamjenje z njeje lětachu a zeškrjena l a v a ſo přez kromu warješe a po horje dele běžeše. Lědma móżeše Robinſon čeknyć. Běžeše k morju, ale tu nadeńdźe druhi hróznу podawk. Wětr bě wjele mróčelow na hromadu nahnał, te ſo přetorhnychu a z nich wula ſo tajka lijeńca na zemju, zo bě za mało wokomikow cyły kraj powodźeny. Tomu njezbožu Róbinſon při ſamym wučeknу, ſkok zaléže na ſtom; ale jeho łamy buchu z powodźacej žolmu ſobu ſtorhnjene. Wbohe bjećachu, jako chcyše Robinſona wo pomoc proſyć, ale wón jim pomhać njemóżeše.

Tajke z e m j e r ž e n j e traješe hišće někotre wokomiki, a potom běše wſitko zmérom. Deščik přeſta, wichory zaſtachu howrić, a morjo wočichny; hora přeſta woheń pluwać a kamjenje mjetać; podzemſke bubotanje womjelkny a zemja přeſta rźeć a třepotać; njebjo ſo wujaſni a woda na zemi ſo rozběža a za poł hodźiny běše cyła přiroda zaſo tak rjana, měrna a čicha, kaž přjedy.

Jan: Bohu dźak, zo bě to nimo!

Hańška: Ja ſym tola ſtrach měła!

Jurij: Kak dha tajke zemjerženje nastawa?

Hrjehoř: W zemi je wjele dźěrow a jamow, kaž naše pincy, ale wjele tyſac króć wjetše; te ſu połne dyma a wšelakeje pary. Też leža w zemi wſelke palne wěcy, kaž: ſwabl, ſmoła, žiwica a tak dale. Te ſo druhdy počinaju parić a palić, wložnoſć k nim přiſtupi.

Jurij: Wložnoſć? Móże dha to, ſtož je mokre, činić, zo ſo nješto pari a zapali?

Hrjehoř: Haj; přetož njejſy widźał, hdyž mulerjo pola nas zymnu wodu na kalk lija, kak ſo tón pari a wari, jako by na wóhnju ſtejał, a tola njeje žadyn woheń pódła, ale jeno woda. — Hlej, tak ſo też parić a palić počinaju palne wěcy, kotrež ſu w zemi, přiňdźe-li woda k nim. A hdyž ſo te nětko pala, bywaja jamy w zemi přez měru z paru přepjelnjene, tak zo para žaneho měſtna w nich nima. Wona nětko z mocu pyta, hdźe by ſo předrěła, a tak wuzběhnje zemju a wurazy dźěru. To ſo ſtawa z wulkej haru w zemi, z wulkim bubotom a hrimotom. Hdyž je dźěra wuražena, potom ſtupa z njeje para a kur a woheń; popjeł a też kamjenje ſo wuciskuja; a te zeškrjene wěcy ſo warja a ſo přewarja, hač też wuběža, kaž tnloko z hornca, hdyž ſo wari.

Nan: A te wšelake rozeškrjene wěcy, kaž ſwabl, ſmoła, žiwica, kamjenje, kiž ſo w hromadźe warja a potom z dźěry běža, rěkaju „l a v a". Wo tym mózemy ſo druhi raz dale rozrěčować, nětko pak za naſim Robinſonom pohladajmy!

Jako bě Robinſon ze ſtoma zlězł, běše jeho wutroba jara zrudźena dla wšeho njezboža, kotrež bě jeho znowa podešło, a wón bě tak zrudźeny, zo jemu do dycha njepřińdźe, ſo Bohu za ſwoje wumóženje dźakować. Jeho cyłe wobſtejnoſće běchu jara zrudne. Jeho jama, w kotrejž běše dotal bydlił, bě zaſypnjena, jeho ſkót běše jemu lijeńca pózrjela a wſitke jeho dotalne dźěła, kotrež běše z tak wulkej prócu ſčinił, běchu ſkažene, a ſnadź też jeho woheń wuhaſnjeny. Tajke zle myſle jeho ćwilowachu. Z hory drje bě přeſtało plomjo ſapać, ale čorny kur ſo hišće přeco z dźěry waleše a bě móżno, zo hora přeco ſ a p a w a a abo ſapata hora wostanje. A jeli zo to wostanje, kak móże Robinſon zmérom živy być, přetož kóždе wokomiknjenje móże ſo tajke znowa podać. Tajke ſtruchle myſle jeho cyłe k zemi potulichu, a wón ničo njemyſleše a před ſobu njewidźeše, hač jeno ſwoje njezboże. Na Boha wón njemyſleše, pola njeho njepytaše pokoj a pomoc w ſwojej nuzy. Z hłowu bě ſo na ſtom zlehnył a tam ſtejo zdychowaše a ſtonaše, hač rańše zerja njebjo rozſwětlachu a nowy dźeń připowědachu.

Jan: Ja widźu, zo je nan prawje měł, jako wo Robinſonowym połěpšowanju rěchachmy.

Nan: W čim?

Jan: Ja wóndano měnjach, zo je Robinſon cyle dokonjany w dobrym a zo mohł jeho Bóh nětko zaſo k ſtaršimaj přiwjeſć. Nan pak měnješe, zo je to jeno započatk w dobrym. Nět pak widźu, zo Robinſon žaneho praweho dowěrjenja k Bohu nima a zo hišće njeje cyle połěpšeny.

Nan: To je wěrno! W ſkutkach a wosebje w zadźerženju při zrudnych, njezbožownych podatach ſo pokaza, hač je nječtó wěrny kſeśijan abo njeje. — Robinſon dźěše, jako bě ſłónčko zeskhadźało, domoj pohladać. Ale kak ſo ſpodźiwa, jako woze tři wowcki doma ſkakace namaka! Jako te widźeše, ſtupichu jemu ſylzy do wočow a z dźakownej wutroba pohlada k njebjeſam. Potom dźěše k ſwojej jamje a widźeše, zo też tudy ſkoda dawno tak wulka nieje, kaž běše ſej myſlił. Wjetch jeho jamy bě wulki kamjeń był; tón bě dele padnył a ſo do wjele kruchow rozrazył, a wjele pjerſče ſobu ſtorhnył; ale to ſo hodźeše wšitko zwotnoſyć, a přez to bu jeho jama hišće wjetša. To, ſtož Robinſon nětko pózna, napjelni jeho wutrobu z horcym dźakom k Bohu. Wón na wjetchu ſwojeje jamy widźeše, zo přjedawši wjetch njebě twjerdźe tčał, ale koło wokoło w pjerſči wiſał. Ničo njebě tohodla wěſtiše, hač zo by ſo raz ſam wot ſo puſčił a padnył. To bě Bóh přjedy wědźał, a tak też to přjedy widźał, zo wjetch runje tehdy wotpadnje, hdyž budźe Robinſon w njej. Dokelž pak bě Bóh Robinſonej dleše žiwjenje na zemi poſtajił, dha běše wón při ſtworjenju ſwěta zemju tak założił, zo dyrbješe runje w Robinſonowym času ſo tajke zemjerženje ſtać. Też to podzemſke bubotanje a trašne howrjenje wichora a hróznе ſumjenje morja běchu Bože pósły, kotrjż dyrbjachu Robinſona wubudźić a jeho kedźbliweho ſčinić na blizke njezboże. — Hlejće, moje dźěći, tak běše ſo runje tehdy Bóh prawje wótcowſcy za Robinſona poſtaral, hdyž tón myſleše, zo je wot Boha cyle wopuſčeny; a ſtož měješe Robinſon za ſwoje najwjetše njezboże, bě jeho najwjetše zboże! Tule wěrnoſć też wy husto w žiwjenju zhoniće, kedźbujće tohodla na Boże puće. Też tule wěrnoſć zhoniće: Ludźo maju zwjetša njezboże přeco za wjetše, dyžli wono woprawdźe je; a zo Bóh cłowjekam wšitku nuzu z dobrym měnjenjom poſyła, zo bychmy přez nju lěpši byli a zbožownіši po jeho woli. Stanje-li ſo wam hdy zrudoba, ſpomńće na to a zaſpěwajće ſej ſnadź kěrluš: Bóh je žiwy, njepłač wšak, a ty zrudna duša!

(Pokračowanje ſćěhuje.)

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Rogate 2. róžownika a Boże stipjenje
6. róžownika 1937.

S **Budyšcina.** W Michałskej zyrkwi směje farar Kapler rano we 7 hodź. serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. we 3 hodź. Boża słužba za młodźinu. — Boże stipjenje směje farar Kapler rano we 7 hodź. němsku spowědź, farski wikar Scholta we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Sběrka. — Wumrěli: Hana Gustla Strietzelowa rodź. Rohlederez we wotbydarni na Zidowje, 64 lět stara. — Hermann Wudowenz, dźěłacjer pśi żeleznizy, w Kataziejach, 53 lět stary. — Gusta Hermann Duba, bur w Brěsowje, 64 lět stary.

S **Budyšcinca.** W Pětrowskej zyrkwi směje rano ½7 hodź. farar Groše spowědź, ⅛8 hodź. farar Groše předuje, dop. ¼10 hodź. směje farar lic. Ludwig Kschjenja. — W Marijnej-Marczinej zyrkwi dop. w 9 h. farar Paul předuje, w 11 hodź. směje farar Groše dźěćikemšenje. — W Tuchoŕskej zyrkwi směje farar lic. Ludwig Kschjenja. — W Tuchoŕskej zyrkwi směje farar Schneider wjeczor w 6 hodź. Gustav-Adolfske kemšenje. — Sběrka za ev. skutk na muzoch. — Póndźelu wjeczor we 8 hodź. biblisке koło žonow w Lutherskim domje. Mutoru wjeczor we 8 hodź. směje farar Groše biblisku hodźinu w Lutherskim domje. Wutoru pop. ¾3 hodź. we Pětrowskej zyrkwi nutrnosć za njedźelnisće. Srjedu wjeczor we 8 hodź. směje sup. Berg biblisku hodźinu we Tuchoŕskej zyrkwi.

S **Budyšcina.** Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo. Shromadźizna njedźelu a schwórtk wjeczor we 8 hodź., wutoru ša žony.

*

S **Barta.** Rano we 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska, dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba, po njej dźěćikemšenje. Krajna sběrka. — Wutoru pop. ½3 hodź. žónske towarstwo. — Boże stipjenje rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Sběrka.

S **Budestej.** Rano we 7 hodź. směje farar Bójz němsku spowědź, farar Böttger we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Kollekta. Dop. w 11 hodź. směje farar Bójz kemšenja ša dźěći 5. hać 8. schulskeho lěta. — Boże stipjenje směje farar Bójz rano w 7 hodź. serbsku spowědź, farar Böttger we 8 hodź. serbske a zyrkw. rada O. Ziegenspeck ſ Karlowych Warow dop. ½10 hodź. němske kemšenje.

S **Budyšcinka.** Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Sběrka. — Boże stipjenje rano we 8 hodź. serbske kemšenje; popołdnju hlej ſ Porschiz.

S **Bukez.** Rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 3 hodź. kschcenske kemšenje. Wutoru wjeczor we 8 hodź. žónske towarstwo pola Stangez. — Boże stipjenje rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Posawnišći chór.

S **Drohyšćicy.** Rano we 7 hodź. němska spowědź se žiwj. wotkasanjom, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba. Sběrka ša němski skutk na muzoch. — Boże stipjenje rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Sběrka ša misjionstwo mjes pohanami. Dop. ⅜11 hodź. dźěćikemšenje. — Pjatk 7. meje pop. w 4 hodź. žiwjate wotkasanje we Worzynje; wjeczor we 8 hodź. ludowy misionski wječor w zyrkwi. farar Lafer-Minakaski.

S **Huczinu.** Rano we 8 hodź. němska Boża słužba, dop. ½10 hodź. kemšenje ša dźěći. Krajna kollekta ša skutk na ev. muzoch. — Boże stipjenje rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Kollekta ša misjionstwo mjes pohanami. — Pjatk, 7. róžownika, wjeczor ⅛8 hodź. biblijska hodźina ša młodźinu.

S **Khwaczij.** Pjatk 30. jutrownika wjeczor we 8 h. žiwjatočnosć w zyrkwi pśichi składnosći nałonalneho žiwjedenja 1. meje 1937. — Njedźelu rano we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Sběrka.

S **Kluksa.** Rano w 7 hodź. němska spowědź ſ Božim wotkasanjom, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. — Wumrěł: Korla Handrij Miedak, wumjeńkaŕ w Kitlicy, 74 lět stary.

S **Kotez.** Rano we 8 hodź. němske předowanje, potom kemšenje ša dźěći (wobadny farar). Sběrka. — Boże stipjenje dop. w 10 hodź. němske předowanje, na to němske Boże wotkasanje. Sběrka.

S **Lupoje.** Rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba (farski wikar Horncjeŕ, kiž tutu njedźelu swoje sastojnstwo we Lupoji sapoczinje). — Kschcenja: Hilžbjeta Hildegarda, Pawoła Reinholda Pilka, bura we Lupoji, dź.; Lejna Ottilja Hildegunda, schulskeho wjednika a kantora Bamža we Lupoji, dź.; Bohuměr Jochen, Gustawa Alfreda Rućera, dejerja we Lupoji, syn; Hilžbjeta Ruta, Jurja Schenka, dźěłacjerja w Radworju, dź. — Pśichipowědani a wěrowani: Pawoł Jenka, bur we Lupjanskej Dubrawje, a Greta Gertruda Quoseź, domjaca dźowka we Lupjanskej Dubrawje; Arnošcit Ota Sammer, stołjarstwarjeŕ w Naundorfu, a Hana Frieda Petraśeć, ratałśka pomoznica we Lupjanskej Dubrawje. — Pohrjebani: Korla August Bamž, kněžkaŕ w Radworju, 60 ł 2 m. 7 dn., pohrjebany w Radworju. Maria Lejna swud. Hartmannowa rodź. Lejnerez, wumjeńkaŕka we Lupoji 65 ł. 7 m. 9 dniow.

S **Maleschez.** Rano we 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Sběrka ša muzjeŕi skutk. Dop. ⅜11 hodź. dźěćikemšenje. — Pop. ½3 hodź. kschcenja. žónska słužba pola Schcešpanez. — Boże stipjenje rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Sběrka ša misjionstwo mjes pohanami.

S **Minakata.** Rano w 7 hodź. němska spowědź ſ Božim wotkasanjom (wobadny farar), we 8 hodź. němska a dop. ¼10 hodź. serbska Boża słužba (duchowny Chołta-Budyški). Sserbske dźěćikemšenje wupadnje. — Kschcjeni: Walter Manfred, Pawoła Waltera Jurka, samkarja we Khrošcze, syn; Marja Sieglinda, Korle Hermanna Rudolfa Schneibera, inżenéra w Adolfskej Hěcze, dź.; Bohuměr Hartmut, Jana Hermanna Miklišcha, dźěłacjerja we Lomšu, syn; Heinz Gerhard, Arnošcita Korle Ssuschki w Drobach, syn; Manfred Walter, Arnošcita Hermanna Polana, żeleźniskeho dźěłacjerja w Lipicu, syn; Frieda Rosemarie, Richarda Mikele, dźěłacjerja w Minakale, dź.; Marja Renata, Bjedrišcha Pawoła Mjeńwy, bura we Mješelu, dź. Pśichipowědani: Arnošcit Richard Voigt, ratař w Minakale, a Martha Madelna Bomsdorfez, domjasa dźowka w Hermanezach; Emil Ehrhard Lohša, wyšichi cźrjódłowy wjednik dźěłoweje słužby w Minakale, a Emma Frieda Hejtmankez ſ Wyžokeje pola Wóšlinka.

S **Njeswačidła.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske kemšenje. — Boże stipjenje rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje.

S **Nowoslicy.** Rano we 8 hodź. němska Boża słužba (far. Eckelmann). Kollekta ša evangelisku muzejsku słužbu. — Boże stipjenje rano we 8 hodź. serbska a ½10 hodź. němska Boża słužba. Kollekta ša swonkowne mišionstwo.

S **Porschiz.** Pjatk wjeczor ⅛8 hodź. němske kemšenje (pśichodźowjedźeń 1. meje). — Njedźelu rano w 7 h. němska spowědź, we 8 hodź. němske kemšenje. Sběrka. Dop. ½10 hodź. dźěćikemšenje ša wjetiche dźěći a we Boschezach w 9 hodź. ša mjeńše a w 10 hodź. ša wjetiche dźěći. — Boži stipjenje rano we 8 hodź. serbske kemšenje; pop. Gustav-Adolfski žiwjedźeń; w 2 hodź. směje farar Bója-Budestecźanski serbske a ¼4 hodź. zyrkw. rada D. Ziegenspeck ſ Karlowych Warow němske žiwjedźeńske předowanje. Sběrka.

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ¼11 hodź. němske kemšenje. — Póndźelu rano w 7 hodź. rańsha nutrnosć. — Boże stipjenje rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ¼11 hodź. němske kemšenje.

Se **Sślepeho.** Rano ⅛8 hodź. serbska spowědź ſ Božim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. serbska a ⅜11 hodź. němska Boża słužba. — Kollekta ša naše Bože dom. Pop. ½1 hodź. kschcjenja. Pop. w 5 hodź. w schuli w Mikorašu dźěćikemšenje a w 6 hodź. serbska Boża słužba. — Božeho stipjeża dop. w 9 hodź. němska a ¼11 hodź. serbska Boża słužba. Kollekta ša misjionstwo mjes pohanami. — Njedźelu žo wěrujetaj: Hanjo Domula, bliźaŕ w Sślepom, ſ Elju Kulantoz, dźěłacjerku w Dźěwinje. — Pokhowowanaj: Rudi Fryšchko, mandźelski žynk Hanja Fryšcha, dźěłacjerja w Rownem, a jeho mandźelskeje Marje rodź. Matizoz, 11 měź. 17 dnjowy stary. — Robert Hermann Matizoz, 11 měź. 17 dnjowy stary. — Robert Hermann Schóna, wumeńkaŕ (prjedy korcźmaŕ) w Dźěwinje, 63 lět 10 měź. 10 dnjow stary.

S **Wósporka.** Dop. w 10 hodź. předowanje, na to dźěćikemšenje. Sběrka. — Boże stipjeże rano we 8 hodź. předowanje, potom Boże wotkasanje (wobadny farar). Sběrka.

S **Wóšlinka.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Kollekta. — Boże stipjeże rano we 8 hodź. němske, dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Kollekta. W 11 hodź. kemšenje ša dźěći.

S **Wulkich Sdźarow.** Rano ⅛8 hodź. serbska spowědź a Boże wotkasanje, dop. ⅛9 hodź. serbske a ⅜10 hodź. němske kemšenje, ⅜11 hodź. dźěćikemšenje, pśichi ke Boże słužbam we Wulkich Sdźarach. — Boże stipjeże dop. ⅛9 hodź. serbske a ⅜10 hodź. němske kemšenje we Wulkich Sdźarach. — Pjatk 7. róžownika wjeczor we 8 hodź. biblijska hodźina we Werminghoffie.

Drježdźany. Wšěch lubych Serbow přeprošujemy na serbske kemše njedźelu 2. meje rano we 8 hodź. w kapali w Taschenberg-Palais. Spowědź wot 7 hodźin.

Hłowny redaktor Marko Smolerʼ. Zamolwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěł a přiłopk Marko Smolerʼ; za nawěšćki Pawoł Krjeńmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolerʼ. Ćišć J. Cyž. dr. jun., w Budyšinje.

D. A. III. 1937 1812. — Ta khwilu tarifna liścina čo. 6 płaći.

Wupjerki
jenož najlěpšeje tworyʼ!
swjećiśne tojo 12.80 10.40 8.80
wołoseje ščerote 14.40 13.60 11.40
spódnje tojo 9.60 8.80 7.80
schěr za hłowali 2.00 1.60 1.40
Andr. Kasper
mějićeŕ J. Pilopp
na Jerjowej haju 3 (Heringstraße)

FOTO-
aparaty
přisłuški
pokiwy
dostanjeśe — Waše filmy a płaty wuwiwa, wobrazy powjetša, wobrazki zhotowja
Erich Winter
na Kamjentnej hasv čo. 14

Gumije za jězdne koła
mantle . . wot 1,25 hr.
šlawchi . . wot 0,70 hr.
Wobswětlenja kolow
6 volt, kompl., wot 4,75 hr.
Přisłuški za koła poskića firma
Gebr. Thomas w Budyšinje
na Kamjentnej hasy čo. 16

Su-li Waše črije roztorhane
přińdźe spěšnje do **wulkoseẃcowanje na Žitnych wikach čo. 11** znapśeca „Złoteje hwězdy" a „Mlokowelho dwora" 44
Alfred Gnichwitz
Dobre reelne a tunje posłužowanje. Na nóńkowanje móže so dožiskaś!

Garliny kupujeśe pśeco prawje we wulk. wubjerku, jara płaćiny hódno pola
Kurt Erler, Žitne wiki 28

So přistaja

Štóž službu pyta
njech přiłoženje wotpisy wuswědčenjow (Zeugnisabschriften) — nic originale. Na wotpisy a fotografije napisaśe na zadnju stronu mjeno a adresu, zo bychu so wam wróćile. — Službypytaŕ wočakuje, zo so jemu wuswědčenje a fotografije pśi njepotrjebje wróća.

Pytam k 1. meji abo pozdźišo
pomoc
za swoju dźěśacu holcu. Serbowka w drasće, kiž ma dźěći rad, so derje wuznaje w istwinskich dźěłach, žehlenju a šiću. Poskićenja z wobrazom a žadanjom mzdy na
knjeni Joachim Dienerowu
v. Schönberg
Dörnthal pśez Freiberg w Sa.

Khorobna zawěsćerńa
za wšě powołanja pyta na wšěch městnach pilnych zastupjerjow z dobrymi poćahami. Zamolwjenja pod D 3 na wudawarńu Serb. Nowin

Na předań
Symjeńtne běrny
su na předań we Łuzy čo. 21

Mjezwoćo wobkhoda je
wukładne wokno,
duša wobkhoda je
poskićenje
pśez nawěšćk!

525 jězdnych kołow předach w zańdźenym lěśe. Dopokaz, zo dobru tworu předawam. Znamki **Diamant, Göricke, Bauer.** Nimale **300 jězdnych kołow** na składźe. Po pśeće na wotpłaćowanje. Napłaśenje 10,— hr. Tydźeńske wotpłaćowanje wot 2,— hr.) Trjebane koła pśijimam do płaćenja!
J. Schieback - Mužakowska dr. 4

Poručamy so k wuwjedźenju
hłubokich wjerćenjow z ruku a mocu
k twarjenju studnjow, wobtwarow w kužolnišćow, wodowych powodow, instalacijow atd.
za wyšnosće, industriju a privatnych.
Wjerćenja kóždeho wumóra a hłubokosće. Wuwjedźenja, poradźenja a rozjasnjenja wotrjadniscy. — Žadajśe doporućenja a płaćiznowe wobliczenja.
Fa. Hermann Wagner
w Habrachćicach w Sa.
Specialny wobkhod za hłubokowjerćenja a twar studnjow Dohołońe nazhonjenja. Telefon hamt Nowy Oersdorf 2387

Lěhańje :: Bydlerńe
Kuchińje a wótko druhe hapałśeśe pola firmy
Lubjaka dešna 17
znapśeća pěšk. hasarnow
Meble Hänchen
Wulki wubjerk
Bliźeńske mišter. — Podawam bjez wudawkow do domu. Meblowa wihowarnja. — Přijimam mandźelske poćeńki! — Telefon 8649.

Zündapp
hdyž dobru zamóžnu a wušitku mašinu pytaśe! Pruhujśe sami pola mje runje dóšłe nowe modele
1937
Zündapp-Kieschnick, na Hošic hasy 17

Klobuki za žony
we wulkim wubjerku a w kóždej płaćiznje
ALWIN HAFERKORN na Hošic hasy 21 (khorobna pokłaŕ a)

Wolijowe a lakowe
barby
Barbiće a šablony
poskića
Drogownja
Emil Miersch
na Kamjentnej hasy 24
znapśeća ćełozwuńowarnje

Marianne Wallen
Pśed Šulerskimi wrotami (spoć. Garb. h.)
specialny wobkhod za dobre mydła jadriwe mydła, šidłe mydła, mydłowych truškow, mydł, próšk atd. (EDEKA-rabalowe znamki)
Toilettowy wěcy a parfiwny

Jědźerńe
wot 350,— hr.
Kuchinje
wot 290,— hr.
Lěhańje
wot 140,— hr.
Najwjetši wubjerk.
Bjez wudawkow do domu.
Přiłmam mandźelske poćeńki
Fritz Schulze
w Budyšinje . Pśed Šuleŕskimi wrotami ź (Lehmanneje mlyna)
— Samsna zadźiwarnja —

Ložowe šaty
blidne šaty, kuchińske šaty, płaty za kóše, sportske a zwjeśne kóše spódnje šaty, frotejowe trěnja a ruby a druhe
E. Wilček
na Serbskej hasy

Gardiny
Dekoriwelje — Story — ćišćane tkaniny — Markizety
Friedrich Bubach
rólk Kronprynzowego mosta Zwonkowna Lawska hasa

Preprasowanje žonjacych a mužacych klobukow
na moderne formy za krótki čas
Alwin Haferkorn
na Hošic hasy 21 (Khorobna kasa)

Dźěćace kolesa
we wšěch wulkosćach a płaćiznach
J. Schieback
na Mušakowskej dróhy čo. 4

Spušćomne a dobre . . **časniki** kupujeśe pola . . . **časnikowho Kokscha** w Budyšinje na Sukelskej hasy 20

Kupuješ wužitnje pola našich inserentow!

Pjatk 30. napriwje dóńdźe zaso wulki transport wysokosućelnych
kruwow a jałojcow
Tehorunja dóńdźe samsny dźeń wulki transport rańšorišskich
žračkow (jałojčkow)
a tutaj transportaŕ stejitaj w mojich hródźach tunjo na předań
Gustav Greibig w Supowje
Telefon Kumwałt 295

Hospodarski kučik

Prawa pica za prosata

Při wotchnjenju prosatow so wjele zmylkow čini, wosebje w nastupanju picowanja. Přirodna pica za prosata je, štož so samo rozumi, mloko wot rancy, kotrež maja prosata znajmjeńša 6 njedźel dołho dostać. Posdźiše plahowańsko swinje dyrbja samo 12 njedźel cyrać. Hdyž su 3 hač 4 njedźele stare, dyrbja so prosata připódła z druhej picu zastarać, dokelž w tutym času hewak njejsu syte. Za to hodźi so najlěpje hiwka kruwjace mloko, pozdźišo wotzběrane mloko. Też je žwarne, zo so jim dawa jemne zorno zo bychu so prosata na krutu picu zwučile.

Zežiwjenje prosatow w prěnich njedźelach ma za dalše wuwiće najwjeli woznam, wosebje pola swini, kotrež maja so kormić. Po wotsadźenju prosatow, štož ma so po něčim stać, ma so picowanje po tym měć, hač so prosata za plahowanje abo za kormjenje wužija.

Po wotsadźenju maja so za plahowanje postajene běhaki tak picować, so stajnje na wazy přiběrarja, tola tak, zo njestrašnu. Tučne běhaki su zwjetša njepłódne abo porodźa hubjene zrosćene prosata. Jako picowadła hodźa so parjene běrny, šrót a łuščinow, wotzběrane mloko a kapalca. 3 króć wšědnje ma so picowanje stać. Plahowanske kundrosy maja so trochu lěpje picować hač pozdźišo plahowańske raćcy.

Jara derje radźa so běhaki na pastwje. Čerwjeny dźećel je z najpřihódniše pastwu za běhaki. Za kormjenje postajene běhaki maja so lěpje zežiwić, so hy so nakhilnosć ke kormjenju spěšnišo wuwiła. Přiměšk kosćowkoweho kalka (phosphorsaurer Kalk) je radźomny, zo bychu so kosće derje wuwiłe. Kormjenje młodych 3 hač 7 měsacow starych, z khwilemi na pastwu puščenych běhakow, je, kaž su pospyty prof. Lohmanna z Göttingen pokazałe, wosebje rentabilne, dokelž zelena, na pastwje šćipana pica čerjewowo kanale rozšěri a tohodla móža tajke běhaki wjacy picy přijimać a předźěłać hač běhaki, kotrež jenož w khlěwje so plahowachu.

Też wothytk běhakow, kotrež bichu khwilu na pastwje, njeje wulki. Ma-li pak tajka pastwa wuspěch měć, je trěbne zo so wo to postaramy, zo je nimo bohateje pastwy, też přeco trěbna woda k picu běhakam přistupna. Też njeamóžża huste kaćki abo jednore kólnje z deskow pobrachować, pod kotrymiž móža so běhaki po žranju njemylene měrej wěnować.

Kak móže póduše připrawić, zo wodu njepřepušća?

Zo bychu póduše wodu njepřepušćale, dyrbi je předewšitkim čiste wurjedźić a wusušić. Potom je z firnisom abo z čopłym lanym wolijom z pomocu lapki napojej. Hakle potom, hdyž je so wolij do póduše sćahnył, ma so to wospjetować, doniž póduš wolij wjacy njepřijima. Chce-li, zo hornja koža wodu njepřepušća, wzmi 10 gramow wjelrybowoho tuka a 90 gramow wóska. Woboje so rozpuści a tutej rozpuščelinje so tak wjele benzina přida, zo po wustudźenju wóska huste maćizna nastanje. Z tutej maćiznu kožu namazaj. Dokelž je benzin pódla, kedźbu, zo njeby woheń nastał.

Kak dołho móže koza blizko ke kózlatam dejić?

Kozy blizko kózlatam, nimaja so hač do samoho kózlenja dejić. To hy strowoće kozy a też kózlatam zeškodźało. Koza trjeba wšě maćizny, mloko tworjace, sama. 5 hač 7 njedźel dołho dyrbi so dejenje wzdać. Dawa-li koza njedźiwajo teho mloko, potom ma so mjenje dejić. Tworjenje mloka tak po něčim přestanje. Wěste je, zo koza, kotraž je před kózlenjom měr měła, pozdźišo wjacy mloka poskića, hač koza, kotraž so hač do kózlenja deješe.

W koprowych sudobjach njesměmy ženje jědźe khować, dokelž kopr oksyduje.

Krčace (kwičace) durje namazaj z vaselinu, nic z wolijom, tón přeskoku wuskhnje.

Drohowikowańske płaćizny w Budyšinje

30. haprleje 1937 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najnišše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,54	1,68
Čelace mjaso	1 kg	1,80	2,44
Skopjace mjaso	1 kg	2,20	2,60
Swinjace mjaso	1 kg	1,62	2,10
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	—	2,08
Pšeńčna muka	1 kg	0,44	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny	1 kg	0,09	0,10
Raja	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Sok	1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	—	—
Sušeny połó	1 kg	2,10	2,28
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,08	0,10
Jědźne huny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,46
Kamjenźne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,20

Hospodarski rozhlad

Pjatk 30. haprleje 1937.

Wčerawše kurwy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,295	100 čěskosł. krónow	8,646
100 šwajc. frankow	57,06	100 franc. frankow	11,135

Barlinska žuria 29. haprleje 1937. Mobłohdna rozměra bě tež wčera pichi dividendowych hódnotach jara mała. Pod tajkimi wobstejnosćemi njemóžeše so jednotna kursowa tendenza wuwić, dokelž druhdy bě najmjenše posłicharjow doprajachu, so bychu na kurs tłóčźile. Móžeše wotbrjehowańcu kalijowe hódnoty. Na rentowych wikach njebě wjetšich pischmenjenjow.

Barlinske žitne wulkowiki. Na Barlinskich žitnych wulkowikach su nakupne możnosće dale jara słabe, dokelž je dowós je stronn ratakstwa dopołnje wopschestał. Jěchtoj ma symolu płaćizninu tež w nuznych naležnych połnych běłach. Jenoš we wobłuku łaměnjenskete akzite steji rožka hišće na pschedań, tola bo Barlina t tutoho materiala jeno schto bóhdźe. Saltaranje mlonom stawa so i pschidźělenjemi, na swobodnych wikach su jenoš srědka twory po maagonach bodźachi. Pschenične muki i wuwiskom typu 1050 so žiwje kupuja, rjana muka so normalnje wotbywa. Pšowanske žita su jeno dostacź a też industrialne jačmjenje so pytaja.

Wčerna płaćizna w Barlinje zjednana

pschenzy M 8: 10,10 hr., M 9: 10,15 hr. — rožki M 8: 8,30 hr., M 11: 8,45 hr. — jačmjenja G 7: 8,65 hr., G 9: 8,90 hr. — wowsa H 10 7,85 hr., H 13: 8,50 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	29. 4.	29. 4.		29. 4.	28. 4.
Pšenica	212,0	212,0	lany	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre łupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nat.	—	—	falte łupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wowsa	—	—	reradella	—	—
kukurica	—	—	rans. wowsik	—	—
pšenč. muka	27,50	27,50	lany wowsik	16,38	16,38
rjana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	9,17	9,17
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. krmički	—	—
rjane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
rapa 1000 kg	—	—	rjana stoma		
hroch, Viktor.	34,0-36,0	34,0-36,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
nieluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšenicu za wuptoždźenja 8: 202,0 9: 203,0
Płaćizna za rožku za wuptoždźenja 8: 166,0 11: 169,0
Płaćizna za ječmjeń za wuptoždźenja 7: 173,0 9: 178,0
Płaćizna za wowsu za wuptoždźenja 10: 157,0 13: 170,0

Wiki w Lubiju.

Pšenica 9,05 hr., rožka 8,30 hr., ječmjeń, nat. 8,65 hr., womjł 8,10 hr., běrny 3,45—3,75 hr., łuno 2—2,25 hr., šłoma 80—1,10 hr., pšenična muka 14,10—18,10 hr., rjana muka 12 hr., pšenične wotruby 6,85—7,15 hr., rjane wotruby 5,70—6 hr., butra pj., jeja 8—9 pj., twaroh 20—25 pj., běły kał 10—12 pj., cjemjeny kał 12—18 pj., karoty 12 pj., jědźna koboda 13—20 pj., kólrabi 5—15 pj., porej 15—20 pj., górki 60—70 pj., ćikawy kał 12 pj., zybla 10—15 pj., tomaty 45—50 pj., kołotej 10—20 pj., radiški 10—15 pj., rjemjeń 13—20 pj., jabłuka 20—50 pj., měrnič 35 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pšenica 10,06 hr., rožka 8,50 hr., ječmjeń, nat. 8,65 hr., womjł 8,10 hr., pšenične wotruby 6,50—7 hr., rjane wotruby 6—6,50 hr., łuno 2,20—2,40 hr., butra 76 pj., jeja 8 pj., prošata 10—18 hr., łibjata 2—2,50 hr., běły kał 10—12 pj., cjemjeny kał 15 pj., łndrojty kał 30—60 pj., cjemjeny kał 15 pj., běły kał 12 pj., wirsingowy kał 18 pj., kołotej 20—25 pj., sellerij 40 pj., chrěn 55—60 pj., radiški 10—15 pj., kulrěba 5—10 pj., jabłuka 40—70 pj., worjechi 45—60 pj., łuzne worjechi 40—50 pj., łmorje 75—80 pj., prošata 8—10, 11—15, 16—20 hr., běhaki 20—25, 26—37, 38—57 hr., wobchod bě pomały.

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

29. haprleje 1937 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Čelata: 422

Najlěpše korm. čelata wot cyca		63
Srěnje korm. čelata wot cyca		57
Snadnje wuwite		48
Najspatnišo		38

Swinje: 820

Tučne swinje, přez 150 kg. čežke		—
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke		51,50
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke		50,50
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke		47,50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke		—
Rancy		—

Drježdźanske skótne wiki.

Swinki bě jo wjele pschihnało. Tute jo ja krute płaćišny pschidźelowachu. Pschihnjace zjelatow bě hjašche. Też tute jo ja krute płaćišny pschidźelowachu. Wobchod i howjazym skotom bě bjeswuznamny, nowizy měšachu hubjenu wobchod.

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

29. haprleje 1937 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 128.

Połnomjasne, wukormjene, najwětše rězneje hódnosće hač do 6 lět	43
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	39
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	36
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 283.

Połnomjasne, wurosćene, najwětše rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, młódše	37
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	32
Spatne	25

Jałojcy a krowy: 737

Połnomjasne, wukormjene krowy najwětše rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwětše rězneje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše krowy a jałojcy	31
Derje picowane krowy a mjenje picowane jałojcy	20—23
Mjenje a špatnje picowane	—

Čelata: 1929

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	55—57
Spatne (3.)	42—48

Wowcy: 2621

Młódše a starše wukormjene (3. družina)	37—40
Starše wukormjene (6.)	30—36
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	25—29

Swinje: 13804

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	49
Mjasne	40
Spatne	—
Rancy a kundrosy	50

Wiene płaćizny w Budyšinje.

30. haprleje 1937.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja. Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnišša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšenica, 75-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,95
Pšenica —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 69-71 kruta płaćizna	50 kg	—	8,50
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Ječmjeń, nalětni	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, Srjadkaty	50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 59-60 kg	kr. pł.	—	8,75
Wowa 46—49 kg kruta płać.		—	8,20
Wowa	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	2,85	3,15
Běrny	50 kg	3,30	3,90
Syno	50 kg	2,00	2,30
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	1,00
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	1,30
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	—	0,08
Pšenč. muka Type 812	100 kg*	—	32,40
Pšenčna muka Type 502	100 kg	—	36,30
Ržana muka Type 1150	100 kg*	—	24,45
Pšenč. wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšenčne wotruby	50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy		1,80	3,50
Prosata 712 štuk	1 štk.	8,00	18,00

Waha prosatow w přeršku 14—30 puntow.

Prosace wiki dźěchu pomalku.

Twora		Němski wuplod Najnišša płaćizna	Najwyšša płaćizna	Wukrajny wuplod	Twora		Němski wuplod Najnišša płaćizna	Najwyšša płaćizna	Wukrajny wuplod
		pf	pf	pf			pf	pf	pf
Boby (Buny)	punt	—	—	—	Solotej	kerčk	15	25	—
Hroch	„	—	—	—	Sćerbak	„	—	—	—
Kórki za solotej	„	—	—	—	Kosćadło	punt	—	30	—
Kórki k nakładź.	„	—	—	—	Selerij	štuka	20	—	—
Kórki (konop.)	„	—	—	—	Selerij	punt	—	30	—
Sydrojty kał	štuka	—	40	—	Łoboda	„	—	20	—
Běły kał	punt	—	13	—	Rapunelki	„	—	60	—
Čefiwjeny kał	„	15	18	—	Tomaty	„	—	—	45
Wirsingowy kał	„	15	20	—	Cybla	„	13	15	—
Pupkaty kał	„	—	—	—	Hromak	„	10	10	—
Zelený kał	„	—	—	—	Chrěn	„	—	80	—
Kolrabi (młod.)	št.	—	—	—	Champignony	„	—	70	—
Kolrabi (stary)	pt.	—	20	—	Čerstwe hriby	litr	—	50	—
Karoty	wałčk	—	—	—	Sušene hriby	litr	—	—	—
Karoty	punt	10	15	—	Dobre jabłuka	punt	35	48	65
Korjeń pětržiłki	„	—	25	—	Jabłuka k warj.	„	—	20	—
Porej	„	—	25	—	Dobre krušwy	„	—	—	—
Radiaki	wałčk	—	12	—	Krušwy k warj.	„	—	—	—
Rjetkej	štuka	—	—	—	Wišnje	„	—	—	—
Rjetkej	punt	—	15	—	Słowki	„	—	—	—
Rjewjeń	„	15	18	—	Bróški	„	—	—	—
Čefiwjena rópa	„	—	15	—	Aprikosy	„	—	—	—
Kulrépa	„	—	12	—	Kórčata	„	60	65	—

K swjatkam **nowu ručnu łóšku**
a nowy kotor wot firmy
C. Albert w Budyšinje. Lawske hrjebje 10